BIBLIA
SACRA

Ariæ Montani
Huncupata.

Tom. 8

IMP
3
D29

Hoc *Syro-Chaldaicum M. Guidonis Fabricj Lexicon poterit ad Reipub. Christianæ vtilitatem imprimi. 7. Decemb. 1570. Louanij.*

Augustinus Hunnæus.

C. R. Goudanus.

I. Harlemius.

תַּרְקְוָא & תַּרְקִי Tuſſagetarum, id eſt, Turcharum regio. Gen.10. in Tharg.Ieroſolymit. & in Ber.rabb.cap.44.

Secundò תַּרְקָוְא eſt Genus vaſis. in Aruc. & Achates lapis precioſus. Exod.28. in Tharg. & in Ber.rabb.cap.12.

תְּרִיק Theriaca. de quo ſuprà. תַּרְקַב Duo cabi. dictio compoſita ex תְּרֵי Duo, & קַב Cabus, menſuræ genus. in Ber. rabb.cap.15. תּוּרְקִין Cancelli, feneſtræ. Prouerb.7.

תּוּרְקְלִינְוָא Triclinia. in Vaic.rabb.cap.16. תַּרְקוּשׁ Genus eſt vaſis.in Aruc.

תָּרַר eſt שׁוֹטֶה ומוֹרִיד רֵיר Stultus & deiiciens ſaliuam. in Aruc. תַּרְעָא idem quod תּוֹאַר vel מַרְאֶה Forma, aſpectus. in Aruc. תַּרְתַּק idem quod חֲמוֹר Aſinus. in Aruc. תִּירוֹשׁ Muſtum, vinum recens adhuc feruens. תַּרְשִׁישׁ Nomen filij Iauan, & pro Mari accipitur. item pro Auro & Lapidibus precioſis.

תָּשׁ & תָּשַׁשׁ Elanguit, debilis ſeu infirmus fuit. 3 Reg.1. in Cóment.Kimchi. Et in paſſiuo אִתְּשַׁשׁ Debilitatus eſt. in Zoh.col.287. in Gen. Inde תְּשׁוּת & תַּשְׁשׁוּת Debilitas, infirmitas. Thren.1. & in coniugatione Poel quadrata תּוֹשֵׁשׁ Debilitauit, conſternauit, concidit. vt אֲתוֹשְׁשִׁינוּן Concidam eos. Pſalm.117. Inde תְּשׁוֹשִׁין & תְּשׁוֹשִׁים Debiles, infirmi.in Bereſch.rab.cap.20. תִּשְׁוְיָא idem quod מִשְׁכָּב Cubile. Prou. 22. radix eſt שְׁוָא ſuprà. & תַּשְׁוֵיתָא ponitur pro מַרְבָּדִים id eſt, Periſtromata. Prouerb.31. תַּשְׁוִית Sinus, ſeu medium. Ezec.43.

תְּשׁוּאוֹת Tumultus, deſolationes. תַּשְׁוְיָתָא Lex, ſapientia, eſſentia. Iob 30. תּ״שׁ in Raſſe tevoth valet תָּא שְׁמַע Veni, audi. in Doctrinale. תִּשְׁבִּי Thisbites, cognomentum Eliæ prophetarum principis. 2 Sam. 17. Quam vocem explicat Elias Germanus in Dictionario quod de hoc nomine vocauit Thisbi, eò quòd 712. dictiones ibi explicauit, quem numerum conſtituunt literæ ת״שׁבי. vide ibi.

תְּשַׁע & תִּשְׁעָא Nouem. Ioſ. 13. & 15. in plurali תִּשְׁעִין Nonaginta. תִּשְׁרִי September, primus Hebræorum menſis, circa æquinoctium autumnale initium ſumens, propriè reſpondet partim Septembri noſtro, partim Octobri. Pſal.80. In eo dicunt ſecretiores interpretes conditum fuiſſe mundũ, proinde dictum fuiſſe תשרי, per metatheſin רשית Principiũ. in Tikun hazohar. תַּשְׁנִיק Inſania. in Bereſchith rabb. capite 37.

תְּרָת & תּוּת idem quod בְּכָא Morus arbor. in Ber. rab. cap. 22. in plurali תּוּתִים in Comment.

ת״ת in Raſſe tevoth valet תַּלְמוּד תּוֹרָה Diſciplina & ſtudium Legis, quod dicunt in Tractatu מְגִלָּה cap. 1. longè maius haberi ædificatione Templi. Citat R. Simeon 2. cap. Ezræ. valet & תַּלְמִיד תּוֹרָה Diſcipulus legis. Sic enim interdum ſe appellant, vbi alij ת״ח, longè auguſtius & inſigniùs putantes Legis eſſe diſcipulum, quàm ſapientum. Item תִּתַּי Minus. & תּוֹתַי Sub. in Aruc.

תּוֹתָר Pannus vetus conſumptus. Item Impedimenta illa quibus pedes equorum conſtringuntur, quo aſſuefiant ad ſuauiter ambulandum. Eſt etiam Lana pecudis, quæ abſcinditur à loco ſtercorario. in Aruc.

תַּתְרָנִית Defectus olfaciendi.

תִּיתוֹרָא idem quod גֶּשֶׁר Pons. in Aruc.

FINIS.

תַּרְגַּתָּק Duplex vagina, in qua artifices ponunt ſua inſtrumẽta. aliàs תַּרְוַנְתָּק. in Aruc.

תַּרְסָא & תַּרְסִי Aluit, nutriuit, pauit, cibauit. Matth. 6. & Act. 13. inde תּוֹרְסְמָא Alimonia, cibus, victus. Act.14. Secundò תְּרַס Irritauit, & in deſpectum fecit. in Schem. rabb. cap.44. Item תְּרִיס idem quod צִנָּה Scutum, clypeus. vnde נָטוּל תְּרִיסָא Scutifer. 1 Reg. 17. 4 Reg.19. & Pſalm.3. in plurali תְּרִיסִין Clypei, ſcuta. Iud.5. item תְּרִיסִין ſunt Angeli tam corruptorij, quàm habituarij. in Zohare. תַּרְסִירָת eſt רְצוּעָה של סַנְדָּל Corrigia calceamenti, quæ Arabicè dicitur שׁאַרְך. in Aruc. & תְּרֵס Gibboſus. in Aruc.

תְּרַע Primò Diruit, deſtruxit. Gen.46. Exod.34. & Iud.2. Inde תּוֹרְעָתָא Fractura, deſtructio, diuiſio. Iudic.21. Item תָּרַע סְרִיאִיתָא Syriacè, Erupit, vt דַּתְרַע דְּמָא Cuius eruperat ſanguis. Lucæ 8. Secundò תְּרַע סְרִיאִיתָא & תַּרְעָא Porta, oſtium. Geneſ.6. Exod.26. & Ezech.48. in plurali תַּרְעִין Portæ. ibidem Ezech.48. Inde תַּרְעָא סְרִיאִיתָא Ianitor, oſtiarius. Marc.13. & תַּרְעָיָא Ianitores. Ezræ 7. item Ingenioſi artifices. 4 Regum 24. & תַּרְעִיתָא Cogitatio, à רְעָא Prou.1.& 24. & תַּרְעָא Aeſtimatio. Pſalm.12. in Midr. תּוּרְעֲמָה Murmuratio, querela, à רעם ſuprà.

תְּרַף Exprobrauit, probris affecit, deriſit. Inde תּוּרְפַּיְתָא Opprobrium, deriſio, Pſalm.44. & in paſſiuo אִתְּרַפְרָפָא Irriſit, ſubſannauit. in Zoh. & תּוּרְפָּא Turpitudo. vt בֵּית תּוּרְפָּא Domus idololatriæ, fanum idolorum. Eſt etiam עֶרְוַת הָאִשָּׁה Turpitudo mulieris, verenda. in Thiſbi. Secundò תְּרַף Putruit, computruit, vel ſpuit ſanguinem, aut phlebotomauit. in Aruc. Item תְּרוּפָה Medicina. vt וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה Et folium eius in medicinam. Item תּוֹרְפָה Intentio recta & principalis. in Aruc. תְּרָפִים erant צְלָמִים הַמְגִדִּים עֲתִידוֹת Idola, ſtatuæ, ſimulachra aut imagines futura demõſtrantes. Sic autem fiebant vt in Iilammedenu ſiue Tanhuma videre eſt, & in capitulis Rab. Eliezer cap.36. vbi in hanc ſententiam ſcriptum eſt: Quare vocantur נִתְרָפִים? quoniam ſunt opus probroſum, opus immundum. Adducebant hominem primogenitum, & mactabant, ſaleque & aromate ipſum condiebant, ac inſcribebant ſuper laminam auream nomen cuiuſdam ſpiritus immundi; ſupponebant porrò quibuſdam præſtigiis laminam illam ſub lingua ipſius, eumque reponebant in pariete, atque coram eo accendebant lucernas, & adorabant eum, ipſe verò alloquebatur eos muſſitando. Hoc eſt quod dicit Scriptura: כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ אָוֶן Quoniam Teraphim locuta ſunt vanitatem. Hæc in Tanhuma. in Paraſs. וַיֵּצֵא יַעֲקֹב Et egreſſus eſt Iaacob.

תֶּרֶץ Direxit, rectà contendit, directè ruit. Matt.8 & Luc.1. & Rectum eſſe, vel dirigere. Prouer.3. Inde תָּרִיץ & תָּרֵיצָא Rectus. Iob 1. pluraliter פִּתְגָמִין תְּרִיצִין Verba recta. Exod.23. Inde תְּרִיצוּת לִבָּא Rectitudo cordis. 3 Regum 3. idem תִּירוּצָא Pſalm.111. Et in paſſiuo אֶתְתָּרַץ Dirigi, corrigi. & תְּרִיצָתָא Rectitudo. Pſalm.25. in Complut. & Syrè תּוּרְצָא Correctio, directio. ad Hebr. 9. & תְּרִיצָאִית Rectè, Lucæ 7. Item תֵּרוּץ Soluit difficultatem. Inde תֵּרוּץ Solutio dubij. & תַּרְצָן Dubiorum ſolutor, expoſitor. in Thisbi. Secundò תֶּרֶץ Diruit, demolitus eſt. Vnde קִרְיָא דְתֵרִיצָא Ciuitas diruta. Prouerb.25.

שְׁלַם אָתָא תַּו׃

תִּרְגֵּם & תִּרְגֵּן primò Fregit. Secundò Colorem cedri habuit, retulitve. Inde תִּרּוּג & אֶתְרוֹג Ramus cedri. Leuit.23. in Tharg.Ieroſol. item Color ſimilis cedro. & אֶתְרוֹג Malum citrinum, & arbor citrina. in Zohare, & Tikun hazohar frequens. תִּרְוִיג eſt Symbolum numeri præceptorum Legis 613. quæ colligunt ex eo quod totidem ſint literæ in præceptis Decalogi. Affirmatiua faciunt רמ"ח, Negatiua שס"ה. Vide ſuprà ſuis locis.

תִּרְגֵּם Interpretatus eſt, expoſuit, paraphraſi donauit.Ezr.4. & Eſth.3. in Ieroſolym. neque tantùm intelligitur de lingua Chaldaica vel Syra, ſed de quauis alia, vt notat Elias in Thisbi. Inde מְתַרְגֵּם Interpres,expoſitor,tranſlator, paraphraſtes. idem תִּרְגְּמָא Pſal.7. Vnde Turcæ & Arabes interpretem vocant Dargoman.

Item alia forma מְתוּרְגְּמָן Expoſitor, interpres. Exod.4. in Tharg.Ieroſol. & Gen.42. quo nomine Elias Germanus vocauit Dictionarium ſuum Chaldaicum, vbi voces Targumicas Hebraicis vocibus exponit,magnæ doctrinæ & diligentiæ opus. Item תַּרְגּוּם Thargum, interpretatio, paraphraſis, expoſitio. idem תִּרְגְּמָא Pſalm.7. & Syrè תורגמא Expoſitio, interpretatio, explicatio.Act.1.

Item תַּרְגִּימָא Græcè βάγημα, in plurali βαγήματα, eſt Fructus vel panis,vel fercula quæ poſt cibum ſumuntur,ſecundæ menſæ.in Aruc. תּוּרְגִּים vel תּוּרְגִּיס Ratis. 3 Reg.5.

תַּרְדִּין Bleta, genus herbæ notæ. in Ber.rab.cap.61.

תִּרְדֵּם Idem quod אחר Moratus eſt, tardauit, moras traxit, expectauit. in Aruc.

תַּרְדֵּד Cochlear, vel idem quod פיכת יד Extremitas manus quæ cochlearis habet formam,ſi parum curuetur.in Aruc.

Significat etiam תַּרְדָּד Reſiduum cadaueris poſtquam omnino computruit, vti truncus ligni omnino poſt putrefactionem deſiccati. in Zohare. תַּרְוַיְנָא Ambo nos, vterque noſtrum. dictio compoſita à תְּרֵי, & affixo plurali primæ perſonæ.

תָּרַז eſt רחק רוח מבטן Expulit ventum ex ventre, crepitum ventris emiſit,pepedit. Secundò Egeſſit. in Aruc.

Significat etiam arborem infructuoſam, ilicem vel pinum. & ſcribitur תִּרְזָה.

תָּרֵט vnde תְּרוּט Semiclauſus palpebras. aliàs טְרוּט vt ſuo loco dictum eſt. תְּרִיטָא Quartum menſuræ cabi.Item Genus ponderis vel monetæ. in Aruc.

תְּרֵין & תַּרְתֵּין Duo, in maſculino genere. & in fœm. תַּרְתֵּין Duæ, binæ.Dan.5. & Gen.1. Porrò in affixione & compoſitione abiicitur Nun poſtremum,vt תַּרְוֵיהוֹן Vterque eorum. Iudic.19. תַּרְוַיְנָא Vterque noſtrum.

Item תְּרֵי עָשָׂר Duodecim. Ioſ.8.& per contractionem תְּרֵיסַר Pſalm.60. & Syrè תְּרֵעסְרָא & תְּרֵעסַרתָא Duodecim, dodecas, duodenarius.in Euangeliis frequens. & in fœmineo genere תְּרֵתָא עַשְׂרֵי Ioſ.21. & תְּרֵיתוּך Bis inter. in Aruc.

תָּרַךְ & תָּרִיךְ idem quod גרש Eiecit, expulit, eliminauit, repudiauit. Gen.3. Exod.10.& 3 Reg.14. item Deuaſtauit. Inde תְּרֵיכוּתָא Expulſio. Pſalm.78. idem תְּרֵיכוּנְתָא Expulſio, eliminatio, eiectio. Prouerb.36. Hinc dicti ſunt Turchæ, quaſi expulſi & exules.

תַּרְכּוֹס idem quod ארגז של עץ Arca lignea, vel ſecundum alios של עור Pellicea. in Ber.rab.cap.69.& in Aruc.

תַּרְיָק & תַּרְיֵקָא Theriaca, optimum medicamentum. in Aruc.

תָּרַם Fecit primitias. in Schemoth rab. cap.51. inde תְּרוּמָתָא Oblationes, primitiæ. Malach.3. תַּרְמַד vel תַּרְמוּל & תַּרְמוּלָא Pauper, colligens ligna vt vendat. in Aruc. Syrè תרמלא eſt תַּרְמָלָא כלי עור או בגד שנושאים בו הולכי דרכים Vas coriaceum vel panneum, in quo portant viatores מזונות cibaria; ſaccus,pera. 1 Reg.17.Ruth 2.& Matth.10.

תַּרְמוֹס eſt מין ירק Species oleris, lupinus. in Ber.rab.cap.11.

תַּרְנְגוֹל & תַּרְנְגוֹל & Syrè תרנגלא Malus nauis. Iſa.33. תַּרְנְגָלָא Gallus auis. Iob 3 Matth.26.Marc.14.& Ioh.18. & תַּרְנְגָלָא דְּדַהֲבָא Gallus aureus. Eſther 1. in Tharg.Ieroſol. & תַּרְנְגוֹלֶת Gallina. & תַּרְנְגָלָא בַּרָא Gallus ſylueſtris. idem תַּרְנְגוֹל כַּרְכְּרָן Iob 38. & Pſal.50. & תרנגולת חבור Gallus gallinaceus.in plur. תַּרְכּוֹנְלִין מְקַרְקְרִין Galli crocitantes. in Comment. כסא של ג' רגלים eſt תַּרְנוֹס Sedes habens tres pedes, tripos. in Aruc. תַּרְנִיתָא eſt Genus arboris, aliàs תּוּרְנִיתָא in Aruc.

תרנתק

תָּקַע Clanxit buccina, claſſicum cecinit. Iudic.3. inde תְּקִיעוּתָא Clangor,Pſalm.150. idem תְּקִיעוּ in Zohare. Inde קָלָא תְּקִיעָה Vox clangens;in Zoh.col.172.in Geneſ.

Secundò תֶּקַע Fixit, defixit, infixit.

Tertiò Plauſit. Quartò Proiecit.

Quintò Stipulatus eſt.vt Pſalm.47. in Rab.Schelomoch. & תְּקִיעָה Stipulatio.

תָּקַף Roborauit,fortificauit,prævaluit, ſuperauit, confirmauit.Gen.1.Exod.3. & Ioſ.17. in tertia fœmin. תְּקִיפַת. Inde מִגְדַּל תַּקִּיף Turris fortis. Iudic.9. in fœminea קַרְנָא תַּקִּיפָא Prœlium forte.1 Reg.15. & תַּקִּיף כְּאַבְנָא Durus vt lapis. Ezech.36. Hinc תּוּקְפָּא Robur. Iud.6. תּוֹקֶף Fortitudo.Aggæi 2. & Syriacè תקיפאית Vehementer,valde,admodum,maiorem in modum. Act.18.

Secundò תֶּקֶף idem quod רגז Iratus eſt, excanduit, exarſit ira.Gen.4. Leuit.26. 1 Reg.16.& Pſalm.18. inde תּוּקְפָּא Furor, animi vehementia. Pſalm.81. idem תְּקוּף & תַּקִּיף Ira, furor, excandeſcentia. Gen.4. & Leuit.26.

Tertiò תָּקַף Indurauit.Exod.4.Vim fecit, compulit, coëgit. Gen.19. Aggrauauit. Gen.12. Item אֶתְתַּקַּף idem quod אחז Apprehendit,tenuit,amplexus eſt.Exod.3.Iud.19. & 2 Reg.1.

Item תְּקוּפָא Reuolutio, & ſingula anni tempora, quæ ternos habent menſes.vt תְּקוּפַת נִיסָן Annua reuolutio, quæ fit in menſe Martio,ſiue principium veris. Eccleſ.1. & תְּקוּף Cardo cæli. Iob 22. à קוף vel יקף radice.

תָּר vel תור Explorauit, conſiderauit, contemplatus eſt, perluſtrauit,peregrauit. & תור Expectabilis. & Turtur.& Tempus ſtatutum. Secundò תָּרָא vel תְּרָא idem quod אזהיר Monuit. inde תַּרְאֵי Pædagogi, puerorum monitores.1.ad Corinth.4. & in Aphel אַתְרֵי Concionatus eſt,prænonuit,docuit.in Zoh.col.204.ſuper Geneſin.

Tertiò תָּר Neglexit, ſpreuit.

Quartò Defluxit, ruit.

Quintò Infudit.

Sextò Licuit.

Septimò Murmurauit. in Aruc.

Octauò תָּרָא Proteſtatus eſt.Pſalm.10.& 71. in Midras.

Inde תְּרָעָה Proteſtatio. in Ber.rab.cap.34. & מַתְרָאָה Proteſtator. Pſalm.78. in Midras. Item תַּרְתֵּר idem quod שלך עפר Proiecit terram. & תַּר Locus vbi linum infunditur.

תּוֹרָא Linea.Ioſ.2. & תּוֹרָא Pellis extrinſeca, cutis. & תּוּרִי Cucurbita ſicca inſtar œnophori. in Aruc. & תּוֹרָא Ora veſtis. Exod.28. תּ"ר in Raſſe tevoth valet תָּנוּ רַבָּנָן Didicerunt, id eſt,notarunt, commentati ſunt doctores noſtri. Malè quidem legunt תָּנוּ vel תָּנוּ vſum veri Chaldaiſmi ignorantes. Hebraicè diceres שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ. nam שָׁנָה, & Chaldaico more Schin mutato in Thau, תְּנָה vel תְּנָא eſt Diſcere, ſtudere, identidem aliquid diſcendi cauſa iterare. Vide Eliam in Thisbi. Hinc תַּנָּא Doctor Doctrinalis. & in plurali תַּנָּאִים Doctores illi primi qui Miſna, quæ aliàs מַתְנִיתָא dicitur, ediderunt; quorum primus fuit Schimeon Iuſtus, non is qui Chriſtum ſeruatorem in vlnis ſuſcepit, vt recentioribus videtur, ſed alius Simeon, qui filius Gamliel dicitur; & poſtremus Rabbenu Hakadoſch,hoc eſt,Rabbi quidam cognomine Sanctus,cuius nominis etiam duo extiterũt, teſte Galatino lib.1.de Arcanis Cathol. verit. Poſt illos incœperunt תַּנָּאֵי Amoraim, hoc eſt, Dicentes,à dictis & ſententiis quas dicebant,quorum primus fuit Rabba, poſtremi Rabbena & Rab אָשֵׁי qui congeſſerunt תלמוד.

תֶּרֶב & תַּרְבָּא idem quod חלב Pinguedo, adeps. Exod.29. Leuit.7.& 1 Regum.2. idem תְּרִיב Adeps.Pſalm.63. & תַּרְבִּין Adipes. in Zohare. Secundò תֶּרֶב eſt Truncus mutilus. Leuit.1. in Tharg. תּוֹרְבְּלָא Oryge, ſiue bos ſylueſtris. Deut.14. תּוֹרְבִּינָא & תּוֹרְבִּינָא Nutricius. Numer.11. & Cant.2. in plurali תֵּירְבְּנָא Maiores, magiſtratus, præfecti. & Nutricij,pædagogi. 3 Reg.12. Radix eſt רבא ſuprà.

תַּרְבִּיצָא primò idem quod חצר Atrium. Secundò Principium meatus cibi & potus. & Locus abſterſus aqua.in Ar.

תַּרְבּוּקְנָא Nomen loci in terra Iſraël.in Ber.rab.cap.16.

תַּרְבּוּת Diſcretio, mos, conſuetudo,educatio. in Aruc.

תַּרְבְּתוֹר Braſſica, caulis capitatus. in Aruc. vel Braſſica tritiana, cui pedale aliquando caput.

תָּף Primò Excreauit, ſpuit. Secundò תּוֹף Syrè Detraxit,tulit,abſtulit. Matth.9.

תָּפַח Eduxit. Iſa.58. Secundò Inflauit, idem quod נפח in Aruc. Tertiò Ægrotauit,infirmatus eſt. & per antiphraſim Conualuit, ſanatus eſt, quieuit. in Aruc.

תְּפוּחַ Malus arbor, & malum, pomum. & cumulus inſtar pomi. in Vaic.rab.cap.20.

תַּפַּי Poſuit, ordinauit. 4 Reg.4. Secundò טַפַּי aliâs Vrceolus, vel lecythus ſtricti orificij. in Aruc. item תַּפְיָא Focus vel exuſtio. Pſal.102. vel eſt idem quod סִיר Chytrops. Leuitic.11. in Thargum Ieroſolymitano:pluraliter תַּפַּיִין Chytropodes.

תְּפַל & אְתַפַּל Murmurauit,tranſgreſſus eſt.Deut.1. & תַּפְלָא Tranſgreſſio,murmur,peccatum, vitium.

Secundò תפל Coniunxit,connexit.Pſalm.90. in Midras. Vnde ſecretioribus interpretibus תְּפִילָה Oratio dicitur, quòd nos Deo coniungat per meditationem & affectum.

Inde תְּפִילִין Frontalia, appendices.Exod.13.& Deut.6.

Item תַּפְלָא Inſulſum, inſipidum, ineptum, inconditum, & ædificium inſtabile. & תִּפְלוּת Fatuitas, ineptia, ſtultitia.

תְּפַף Pulſauit, percuſſit tympanum, tympanizauit. inde תֻּף τύμπανον. תּוֹפִינִי à verbo אפה Decoctio. in Aruc.

תְּפַס Idem quod אחז Apprehendit,cepit, rapuit. Pſalm.10. & Iſa.53. in Kimchi. inde תַּפִּיסוּ Apprehenſio, comprehenſio. in Zohare. תּוּפְכָּרָא דְּקַטְטָן vel vt aliud exemplar habet טוּפְסָרָא דְּקַטְטָן Legitur in Zoh.col.364. ego ingenuè fateor me neſcire quid ſit, nuſquam enim alibi legi.

תָּפַר Suit, conſuit, conſarcinauit. Item Syrè Indignatus fuit,moleſtè tulit. Act.16.poteſt deduci à פור Irritauit,irritum fecit. תֹּפֶת Locus in Gehenna, id eſt, in valle Hinnom prope Ieruſalem, vbi concremabantur liberi idolo Molech.2 Reg.23. Inde תַּפְתֶּה Tartarus, locus inferorum. Item תְּפָתֵחַ Ager non aratus, ſed ob æſtum rimis apertus. in Aruc. תַּפִּירַת eſt Onus quod aſino imponitur, clitella, vel tapetum. in Aruc. & תַּפְתָּיָא idem quod שוטרים Præfecti, exactores.Dan.3.

תָּק Dubium,q.d.in vagina latens. in Aruc. תִּיק Theca, vt תִּיקָא & תִּיקַח Vagina gladij.in Comment. Sic תִּיק חַרֶב Promptuarium, camera, thalamus. 3 Reg.6. & Theca muſici inſtrumenti. Iob 20. & Catena. Exod.28.

תָּקַב Conatus eſt. & תְּקֹבֶת Conatus. in Aruc.

תָּקַל Appendit, ponderauit, librauit. Dan.5. & Gen.23. Inde מַתְקָלָא Pondus,ſiclus. 2 Reg.12. idem מִתְקָל Iudic.8. & מַתְקָל Ezech.4. & תִּקּוּלִים Appenſorij claui.in Zohar.ſuper 30.cap. Exod.

Secundò תָּקַל Illaqueauit. Pſalm.9.

Tertiò Offendit,impegit, corruit, lapſus eſt. idem אִתְּקִיל Leu.19.& Iſa.3. inde תַּקָּלָא & תִּקְלָא Offendiculum, ſcandalum. Iud.8. & Prouerb.16. in plurali תַּקָּלִין Offendicula, ſcandala. Pſalm.64. & תְּקוֹלְתָּא & Syrè תְּקוֹלְתָּא Offendiculum. Prouerb.29. & in epiſt. Pauli frequens. idem מַתְקָל & תַּקּוֹלָא Laqueus, pedica. Eccleſ.9.

Tertiò תָּקַל ſignificat Fodere terram, & ſuperficiem eius æquare. in Aruc.

תַּקֵּן Idem quod תכן,primò Præparauit, compoſuit. Exod.30. & Deuter.32. in Aphil אַתְקִין Præparauit,aptauit,ordinauit,direxit,ſtabiliuit. Iudic.18.& 1 Regum 13. idem תַּקִּין in Pael. Iſa.40. Inde אוֹרַח תַּקָּנָא Via recta. 1 Regum 12. & תַּקִּין פִּתְגָמָא Rectum verbum. 1 Reg.9. & אֲתַר מַתְקַן Locus paratus. Exod.33.

Item תִּקּוּן Coaptatio, directio. vt תִּקּוּן חֲזוֹהַר Directio Zoharis,nomen libri egregij. item תִּקּוּן eſt Ornamentum. Iſa.30. Ornatus, cultus. Exod.33. in plurali תִּיקוּנִין Ierem.4. & תַּקָּנוּתָא Rectitudo. Act.26. item תַּקָּנָה Ordo. in Comment. תִּקּוּן סוֹפְרִים Correctio ſcribarum. Sunt duodecim & octo dictiones in textu Hebræo, quas ita ſcribæ ordinarunt; recenſentur in Maſoreth, & in Galatino.

Secundò תִּקֵּן Strinxit,ligauit, alligauit. Exod.28. & Leu.8. inde מַתְקִינִין Capiſtra.Pſalm.78. in Midras.

Tertiò Syrè תַּקֵּן Reſarciuit. Matth.4.

תָּמָּא Heri. 2 Reg.3. inde מֵאִיתְמָּא Ab heri. Ioſ.3. idem quod יסוד Fundamentum, elementum. idem תַּמְלִיוֹם in Ber.rab.cap. תַּמְלִית Furfur,quiſquiliæ.in Zohare.

תַּמָּן & תַּמָּן Ibi,illic. Geneſ.2.& 11. & Exod.24. ac paſſim in Euangeliis. & לְתַמָּן Illuc. Deut.30. & מִתַּמָּן Illinc. Ioſ.15. Secundò תְּמַן Carens ſuperciliis. in Aruc. & תּוּמָן eſt Genus menſuræ,quartarius.in Midb.rab.cap.9. & תַּמְנָיָא Dimidium. Item תְּמַנֵי & תְּמַנְיָא Octo. Iud.3. & 12. תְּמָנִין Octoginta.Ioſ.14. תְּמִינָאָה Octauus.3 Reg.8.

תַּמְנְתָּא Genus menſuræ. in Aruc. תְּמִיסְטִיוּס Themiſtius Ariſtotelis interpres Græcus.in More lib.1.cap.71.

תָּמָר Palma,arbor triumphalis & victoriæ inſigne. & תְּמוּרוֹת Palmæ. item תִּימְרוֹת Eleuationes fumi;vapores. Singulare eſt תִּימוֹר Radix,vapor,ſuffumigium.Iob 41. & תִּימוֹרָה Caligo. Iob 10. Item תִּימוֹרִין & תִּימְרִין & תְּמוֹרְתָּא Palpebræ. Pſalm.77.& 132.& Prouerb.4.cuius ſingulare eſt תִּימוֹרָה Orbis oculorum.Iob 10. etſi pro Caligine ibi exponi poſſit,vt ſuprà notauimus.item Bacca quæ eſt in capite hyſſopi. in Aruc.

תִּימוּשׁ Præparatio. מס ſuprà.

תְּנָא & הִתְנָא primò Pactus eſt,cõuenit.in Ber.rab.cap.50. inde תַּנָּאי Pactum,conuentio,conditio.Pſal.60.& 111.in Midr. idem תְּנָא,in plur. תְּנָאִים Cõditiones. inde תַּנָּאִי Cõditionalis. & in Aphel אַתְנִי Conditionè poſuit. in Zoh. col.348.ſuper Exodum. Nam ex datione mutui oritur pactum conuentum. Secundò תְּנָא ſignificat Diſcere & ſtudere.

inde תַּנָּאִי Doctus,peritus. in Vaic.rab.cap.30.& Pſalm.87. in Midras. Tertiò תְּנִי Nunciauit,retulit. Pſal.9.& 38.& 75.

Quartò תְּנָא Iterauit, ſecundò fecit. Gen.41. 2 Reg. 20.& Iob.29. Et תְּנִיָּא ſignificat Doctum in lege oris,legiſue repetitæ, hoc eſt, traditionis, qui eſt verè איתן Fortis. in Zoh. col.197.in Exodum. & מַתְנֶה Docens, narrans. Pſalm.9. & 19. in Midr. & מַתְנִיתָא Textus Doctrinalis,repetitio. in Ber. rab.cap.101. Item מָארֵי מַתְנִיתִין Domini traditionum, periti traditionum,& ſecretioris diſciplinæ. in Zoh.frequenter.

Item תִּנְיָן & תִּנְיָנָא Secundus. Iudic.6. & תִּנְיָתָא Secunda. & תִּנְיָנוּת Binarius,vel ſecundò.2 Reg.14.

תְּנַן Idem quod עשן Fumauit. Gen.15. & Exod.19. inde תְּנָנָא eſt κάπνος, Fumus,vapor. Gen. 15.& 19.Ioſu.8. Act.2. Item תַּנִּינָא eſt Draco,& cetus piſcis. Gen. 1.& Iſa.27. & תְּאֵנִין Ficus. de quo ſuprà. & Syrè תְּנַן Hîc,iſtic,illic. Matth.14. תּוּנְבָּא Inſania,perturbatio mentis. Iob.33. תנבּעא in Raſſe tevoth valet תְּהִי נַפְשׁוֹ בְּגַן עֵדֶן אָמֵן vel תְּהֵיוֹת Sit anima eius in horto deliciarum, id eſt, Paradiſo. Amen. Sic ſæpe ſua claudunt epitaphia lapidibus inſcripta.

תּוּנַחְתָּא & תּוּנְחָתָא ab אנח Gemitus,ſuſpirium.Iob 23.Pſal.6. Iſa.35.& 51. תִּינוֹק Lactens, puer. à ינק 4 Reg.23.

תִּינוּפִילִין Nomen vrbis.Thr.1. in Midras.

תָּנַר Oppreſſit. Deut.21. & תַּנּוּרָא & תַּנּוּר Furnus, clibanus. Leuit.26. & Exod.8. תנעבח in Raſſe tevoth valet תְּהִי נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים Sit anima eius colligata in fasciculo vitæ ſeu viuentium. Quod ex fauſta illa precatione ſumpſerunt, qua Abigail ad Dauidem victorem vſa eſt. 1.Sam.25. verſ.29. תְּמוֹר Horreum,theſaurus, aurum optimum, obtrizum. in Ber.rab.cap.68. תֵּסִיל מִין יוֹנָה eſt Genus quoddam columbi. in Aruc. תְּסַלּוֹנִיקָא Græcè Θεσσαλονικὴ, vulgò Saloniqui, Theſſalonica,vrbs Macedoniæ.Act.20. inde תְּסַלּוֹנִיקָאֵי Theſſalonicenſis. & in plur. תְּסַלּוֹנִיקָאִין Theſſalonicenſes. ad quos D.Paulus ſcripſit epiſtolam.

תְּסַס Idem quod רתח & בשל Elixauit, bulliuit. in Ber.rab. cap.30. תַּפְקָסָא Occaſio. Iud.14.& Deut.22.& תְּקוּפִין Opera,adinuentiones,cauſæ. Pſalm.66.& 77.

תְּעַ valet תְּרֵי עֲשַׂר Duodecim. Sic minores prophetas appellant. dicunt & per contractionem תְּרֵיסַר Duodecim.

תָּעַב Abominatus eſt, auerſatus eſt, execratus eſt. inde תּוֹעֲבָתָא Abominatio. 4 Reg.21. in Targ.

תְּעָה Errauit. inde אַתְעֵי Seduxit, errare fecit. Iob 12. Inde תַּעֲתוּעִים Errores, aut ſubſannationes. in Zoh.col.150.

תַּעַט Syrè, Expunxit, deleuit. Act.3.

תַּעַל Vulpis. & in plurali תַּעָלִין & תַּעֲלָא Vulpes. Iudic.15. & Pſalm.63. תַּעֲנִית & תַּעֲנִיתָא Afflictio, ieiunium. à ענה. In plurali תַּעֲנִין Ieiunia. Iſaiæ 58.

תַּעֲקַר ab עקר Euerſorius locus. in Zohare.

תַּלְמֵד לִמֵּד Docuit. vbi Thau eſt radicale, verbum Syricum. Act.14. תַּלְמוּד Diſciplina, doctrina. quo nomine vocant magnam illam farraginem, qua vtebantur in ſynagogis ſuis loco gloſſæ ordinariæ, priuſquam ſummorum Pontificum & Regum Chriſtianorum auctoritate vltricibus flammis addicta fuiſſet, eò quòd conuitia & execrandas blaſphemias in Seruatorem noſtrum contineret. Aliquando accipitur pro Miſna & Ghemara ſimul, aliquando pro Ghemara tantùm. vt Cantic.1. & Prouerb.15. & תַּלְמִיד Diſcipulus. Iob 3. Pſalm.69. & Ezech.33. & cum Olaph emphatico תַּלְמִידָא in fine Euangelij Ioh. & in plurali תַּלְמִידֵא Syrè, Diſcipuli. paſſim in Euangeliis. accipitur etiam pro מבין Intelligente. & תַּלְמִיד חָכָם Diſcipulus ſapiens, ſapientiſue. Sic vocant virum eruditum. על דרך ענוה ושפלות רוח: Cauſa humilitatis & ſubmiſſionis ſpiritus, vt dicit Elias in Thisbi, prout & Pythagoras inter Græcos, maluit vocari Philoſophus, ſtudioſúsue ſapientiæ, quàm Sophos, aut Sapiens, quod epitheton Deo ſoli conuenire iudicauit. תְּהִלָּה לְאֵל חַי valet Laus Deo viuenti. hoc poni ſolet in fine librorum.

תַּלְמָא Sulcus, porca agri. Pſalm.126.

Inde בַּרְתּוֹלְמַי Barthulmai, Bartholomæus, nomen Apoſtoli, ſignificat Frumentum ſulcorum meorum.

תַּלְמִיתָא Sciſſura. in Aru. תַּלְסָר Nomen vrbis. de quo ſuprà.

תְּלַע Coccineo ſeu vermiculi colore infecit. inde מְתֻלָּעִים Purpurati, coccineis veſtibus induti. & תּוֹלַעְתָּא Vermis. Ionæ 4. Secundò תָּלַע Lacerauit, fidit, idem ſcilicet quod חתך Incidit, contudit.

תַּלְעַב Inſaniit. inde מְתַלְעֵב Inſaniens, ſtultus, vecors. Iob 17. & Pſalm.5. תַּלְפִּיוֹת Propugnacula, ſecundum literam noſtram, inquit Pagninus.

תְּלַשׁ Primò idem quod עקר Eradicauit, euulſit. Pſalm.52. Lacerauit. Ezech.23. Rapuit, diſcerpſit. Exod.22. & Ierem.7. Secundò Decaluauit. Mich.1. & Diſſolutus eſt, ſeu defecit, receſſitue. Zach.12. & 14.

תַּלְשׁוּמִי eſt Genus auis cum aliis auibus ſe commiſcens. in Aru.

תְּלָת & תְּלָתָא Tres, tria. Dan.3. Geneſ.6. & in Euangeliis. Inde תְּלִיתָאָה Tertius. idem תְּלִיתַי Dan.2. & תַּלְתֵּי Tertia pars. Dan.5. idem תַּלְתּוּת Num.16. & תְּלָתוּת Ternarius. & תּוּלְתָּא & תִּלְתָּא Tertia pars. Cant.8. & 2 Reg.18. & Syrè תְּלִיתָיָא & תְּלִיתָא Trias, Trinitas. vt תְּלִיתָיָא דְּאִלָּהוּתָא Trinitas Numinis ſeu Deitatis. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. & תְּלָתִין Triginta. Dan.6.

תִּלְתָן Arabicè, Lupinus, fœnum Græcum, legumina & ſemina quædam. in Aru.

תַּם & תָּמַם Perfecit, conſummauit, abſoluit.

Inde תְּמִימוּתָא Perfectio. Prouerb.10. & תְּמִימִין vel תְּמִימָא Simplices, ſinceri, integri. in Euangeliis.

Item תּוּמָא Allium. Numer.11. & Corrigia, vel aluta, lingula. in Aru. & תַּיְמִי Vas. ibidem. & תָּם Ibi.

& מִתָּם Inde. & תַּמָּא eſt Auis quædam immunda. in Aru. & Sors. Eſther 3.

תָּמַד Perpetuauit, continuauit. in More lib.1.cap.41.

& תָּמִיד Semper, iugiter. & תְּמִידָא Iuge ſacrificium. Eccl.10. Inde מָקוֹר תָּמִיד Scaturigo perennis aut perpetua. & in fœmineo תְּמִידָת Iugis, continua. Item תַּמְתֻּת Continuatio potus. in Comm. Kimchi ſuper Oſeam.

Item תָּמֶר Vinum aqua delibutum. in Aru.

תָּמַהּ Miratus eſt, demiratus eſt, obſtupuit. Gen.43. Inde Thargumicè תֵּימָהּ, & Syrè תְּמָהָא Stupor, admiratio. Ierem.6. & Act.3. & תְּמִהִין Mirabilia prodigia, portenta. Pſalm.135. & Dan.6. Item תָּמָּה idem quod שמה Ibi, illuc, illic. Ezr.5. & תַּמְהָתָא Folium. in Aru.

תַּמְיָן, & in Complutenſi תְּמָיָן ſunt Animalia, quæ Satyrios, ſiue Cercopithecos appellant, genus caudatæ ſimiæ. Pſal.74. & Iſa.13. & 34. תַּמּוּז primò eſt Nomen idoli. D. Hieronymus putat fuiſſe Adonidem illum Veneris amaſium à poëtis decantatum. Ezech.8. Secundò תַּמּוּז eſt Menſis Iunius, vel Lunatio quæ in illud tempus incidit. Cant.1. & Ezech.1.

תַּמְחוּי idem quod קעירא Scutella magna, paropſis, patina magna. in Bereſchith rab. תַּמְחָא aliàs תַּמְכָּא Cardo, marrubium, herba veſicæ exulceratiua. in Aru.

תמלי

Exod.23. & Deut.32. Inde תִּכֵּל רוּב Vrſus orbatus. 2 Reg.17. & in fœmineo genere תַּכְלָא Sterilis, orba. Iſaiæ 49. & אַרְעָא מְתַכְלָא Terra ſterilis. 4 Regum 2. & תִּכְלוּ Orbitas, ſterilitas. Iſa.47. & 4 Reg.2. item תַּכְלִיאוּ Dolor, anxietas. Pſalm.31. & תַּכְלָא Vermis. in Aru. Item תְּכֶלֶת & תִּכְלָא & תְּכֶלְתָּא Hyacinthus, vel lana tincta in ſanguine muricis piſcis. Exod.25. & Ierem.10. Item תִּכְלָא idem quod מכאוב Dolor. in Aru. & תַּכְלִית Finis, complementum. in More. lib.1.cap.34.

תְּכוּנָא Aſtrologia. & תוֹכֵן Aſtrologus, Arithmeticus, computator. à תָּכַן Numerauit, per numeros diſpoſuit, aptauit, fabricauit.

תְּכַס Aucupatus eſt verba, carpſit. Luc.12. & in paſſiuo אֶתְתַּכַּס Impeditus eſt, retentus eſt. ad Rom.15. niſi forſan radix ſit כָּסַס. Sæpiſſimè enim in ordine quieſcentium in media & duplicatorum, Syri geminant ת characteriſticum coniugationis paſſiuæ. Sed תַּכֵּס in Pael reperitur pro Impedire, remorari, retinere. ad Corinth.9.

Tertiò תְּכַס ponitur pro מלל Loqui, obloqui. Prouerb.6.

Item תַּכְסִיס ſiue תַּכְשִׁיס Gemma, ornamentum. in Bereſch. rab.cap.8.

תְּכַף Idem quod יקף Circundedit. Pſalm.40. Secundò Ligauit, nodauit, fecit gryppos. in Aru. Tertiò Calcauit, Prouerb.6. Item תְּחֻכִּיף idem quod לפתע Mox, repentè. Ioſ.10. & 11. idem תֻּכָּף Repentinum, derepente, ſtatim. Numer.10. & Iſa.47. item Fortuna, euentus, caſus, fatum. Numer.6. idem תְּכוּפָה Conuerſio, euentus, ſubitus caſus, fatum. in Commentariis.

תַּכְרִיכִין Inuolucra, & thecæ, ſeu loculi mortuorum. Deut.26. à כרך ſuprà. item Carbunculi. Ezech.27.

תַּכְשִׁיט & in plurali תַּכְשִׁיטִין Ornamenta, vt veſtes, torques, armillæ, & id genus. Ruth.3. מְתַכְשִׁין Afflictiones. in Zohar. תַּכְתְּכָא Solium, thronus, ſcabellum. in Aru.

תָּלָא Primò Suſpendit. Ierem.10. in paſſiuo אִתְתְּלִי Suſpenſus eſt, ſcribitur tantùm vno Thau, euphoniæ cauſa. 2 Reg.18. inde תְּלוּי Suſpenſus. ibidem.

& תַּלָּא Paxillus ligneus in quo caro ſuſpenditur. in Aru.

Secundò ſignificat Dubitare, differre, ſuſpendere animi iudicium, hæſitare, ſuſpenſum eſſe. & תְּלוּי Dubium. in Ber. rab.cap.44. Tertiò תָּלָא Concidit, fidit, Leuit.1. & תְּלִי Furunculus.

תָּלַל Eleuauit, exaltauit. Prouerb.26. & Deut.4. inde תְּלִיל Excelſus. Pſalm.8. & תַּל Cumulus. Ierem.49. idem תְּלוּלִית Tumulus, aceruus. & in plurali תְּלוּלִיוֹת Tumuli. in Aru. Secundò Extendit. Ier.51.

Tertiò Muniuit. vnde קִרְיִין תְּלִילָן Ciuitates munitæ. Deut.3.

& תְּלִילִין Theſauri, munitiones, vel muniti. Exod.1. in Thargum Ieroſolymitano & Num.33. Quartò תַּל vel תְּלַל ſignificat Comere, polire. Cant.5. in Rab. Schel. inde תַּלְתַּלִּים Cincinni, capilli criſpi & compti. Quintò ponitur pro עכה Prouerb.26. Item Syrè תַּלְתּוּלְתָּא Humor. Luc.8. תַּלְ in Raſſe tevoth valet תַּלְמוּד לוֹמַר Doctrina ad dicendum, vel תַּלְמוּד לוֹמַר Diſcito dicere. Sic paſſim auctores Midraſſim, cùm notanter aliquid in loco Scripturæ dictum obſeruant & διαῤῥήδην. Ferè videas præcedere צָרִיךְ לִהְיוֹת Fieri poſſit vt, quod vt excludant, ſubiungũt תַּל, mox ſubiecto Scripturæ loco quem tractant. q.d. Minimè verò, cùm notanter Scriptura dicat. Eius vſum diſce ex Kimchi, initio cap.13. Zachar. vbi de proditura ſcaturigine aquarum domui Dauid agitur. Forſan, inquiunt doctores, cogitare poſſis his aquis externas commiſcendas. Sed aliud vult Scriptura vnitatis numero vtens מָקוֹר, Fons vnus erit apertus ad peccatum. &c. Hoc eſt quod eo loco dicit Kimchi, doctores citans, תַּל יהיה מקור נפתח לבית דויד Diſcito dicere futurum, vt fons reſeretur domui Dauid. Sic aliis locis paſſim in Pſalmis. Valet interdum תְּהִלָּה לְאֵל Laus Deo. In Maſſoreth valet תְּרֵי לְשַׁנֵּי Duæ linguæ. & cum Beth בתל id eſt, בְּתְרֵי לְשַׁנֵּי vbi bis eandem vocem occurrere quidem dicunt, ſed variè ſumptam, id eſt, in duplici ſignificatione. תַּלְאָבָר vel תְּלַאבָר Nomen vrbis, quæ Hebr. dicitur Reſen. Gen.10. in Tharg. Ieroſ. & Iſa.37.

תְּלָנָא idem quod שלג, Schin mutato in Thau, Nix. Dan.7. Exod.4. & 2 Reg.23. תּוֹלְדוֹת Generationes: ſic vocant Hebræi primas 4. qualitates, Calidum, frigidum, humidum & ſiccum, vt patet Iſa.45. in Kimchi. rad. eſt ילד ſupr.

ſus alba. תְּחִילְתָּא eſt Genus fructus. in Aruc. תּוֹחֶלֶת Expectatio.à יחל. in Saare Zedek. תַּחֲלַס etiam eſt Naſturtium. in Aruc. תְּחוּמָא idem quod גְּבוּל Terminus,finis,confinium. Ioſ.11.Gen.10.& 23.& Deut.19. in plur. תְּחוּמִין Termini, limites. Iud.5. & verbaliter תְּחֵם Terminauit, terminum conſtituit. Exod.19. & 28. & Deut.19. & item Clauſit. Pſalm.87. in Midras. & יְתַחְמֵן pro גָּבְלַת Exod.39. תַּחְפַּנְחֵס Ciuitas quædam, quæ Hebraicè dicitur חָנֵס,& à Latinis etiam Taphnes vocatur.Iſa.29.& 30.

תְּחַר Litigauit,rixatus eſt,iratus eſt,irritauit.Matth. 12. Inde תַּחֲרוּ Lis, contentio.Iſa.58. idem תַּחֲרוּתָא Abac.1.

תַּחַשׁ Taxus. Diuus Hieronymus vertit Hyacinthum.

תַּחַת Sub, ſubter. Idem תְּחוֹת Ioſ.11. & תְּחֵית Syrè, Matth.22. inde תַּחְתָּיְתָא Inferior. & תַּחְתָּאָה idem. Marc.6. Et תַּחוּתָא Genus auis.in Aruc. Item תְּתַחְיוּת ponitur pro חָמָס Violentia,vis, deiectio,deturbatio.Prou.13.

תִּ valet ſæpiùs תַּרְגֵּם אוֹ תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Vertit Ionathan,aut verſio Ionathan. & cum Vau וְתִי ſuprà, vel literis tranſpoſitis תִּ & וִת rarius תַּרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי Thargum Ieroſolymit. in nonnullos Scripturæ libros. Extat in Pentateuchum ſeorſim, in magnis Bibliis Venet. primæ & tertiæ editionis. Item in alia quædam, de quibus vide Eliam in præfatione libri cui titulum fecit Methurgeman. תְּיוּבְתָּא Reſponſio, reſponſum. Iob 32.item Vomitus,cibus redditus. Prou.26. vide תָּב ſuprà.

תַּיְבוֹן Voletis. Iſaiæ 1. radix eſt אבר ſuprà.

תַּיְרָת Radix fortis. in Aruc. תְּיוּמָא Sciſſura, fractio. ibid.

תְּיוֹם Idem quod תאם Geminauit. inde תְּיוֹם Gemellus. in plur. תְּיוֹמִין Gemelli, gemini. Gen.25.

תְּיָנְתָא Ficus.Iud.9.in plurali תִּינִין, & Syrè תֵּינָא Ficus. Matth.21. & תְּאֵנָה פַּגִּיָּתָא Sycomorus,ficus inſipida.Luc.19.

תֵּיסוּמַן Theſaurarius. in Schem.rabb.cap.47.

תֵּיקָא Peribolus,peripheria quæ fit in tecto ne quis decidat. Deut.22. Item תֵּיק & תֵּיקָא θήκη, Theca. Vagina, pharetra. Iob 20. Vnde dicunt Rabbini הוֹצִיא הַקֹּבֶה חַמָּה מִנַּרְתֵּיקָהּ Eduxit Deus Solem de theca ſua. vbi נַרְתֵּיקָא componitur ex נַר Lucerna, & תֵּיקָא Vagina. Elias in Thisbi. תִּיקוֹ valet in Raſſe tevoth תִּשְׁבִּי יְתָרֵץ קְשָׁיוֹת וּבְעָיוֹת Thisbi ſoluet, rectáue faciet dura, id eſt, Nodos & quæſtiones. Sic dicunt de Elia, quem expectant iuxta Malachiæ prophetiam. Elias tamen Germanus poſt Bahal Aruc putat non eſſe Raſſe tevoth, ſed ſimpliciter valere Theca ſua, cùm quæſtionem proponunt in Ghemara, cuius ſolutionem non inueniunt.q.d. Eſt in theca ſua, vt cùm quid eſt intra thecam, ignoratur quid rei ſit.vt Galli vulgo dicunt, *C'eſt marchandiſe enuelopee.* תֵּיר idem quod מנהיג Ductor, præſtans conductum. inde תֵּיר Incolumitatis teſſera, quam vulgò Saluum conductum vocant. & תֵּירָא idem quod צמד בקר Par vel copula boum. in Aruc.

תַּיָּשָׁא Hircus. in plurali תַּיָּשֵׁא Hirci.Gen.30.

תָּ In Raſſe tevoth valet תּוֹרַת כֹּהֲנִים Lex ſacerdotum. Nomẽ libri eſſe videtur, in quo ſacerdotes officij ſui admonentur, vt apud nos Speculum ſacerdotum, & eius generis. Citat recentiorum iudicio Rab. Schelomoh Iarchi in Commentario in Malachiam cap.1. verſ.10. ורבותינו דרשוהו בתורת כהנים Ac doctores noſtri id accuratius expoſuerũt in Lege ſacerdotum. Sic etiam appellant librum cui titulus eſt סֵפֶר פְּקוּדָא Liber Numeri.

תָּךְ vel תְּכַךְ primò idem quod עִנּוּי Mulctare, pœna afficere, condemnare. Prouerb.17. Inde תִּיכָא Pœna. Prou.19. in Thargum. Secundò Adhærere,coniungi, pertingere ad pedes. & תַּכָּךְ Dolus,fraus. in plurali תַּכָּכִים Doli. Idem תְּכִים Pauones. & תּוֹךְ eſt Sonitus ollæ, vel lebetis bullientis. in Aruc. תַּכָּא Menſa. Pſal.78. in Midr.

תִּיכִין Cinguli, catenæ. Exod.28. Item תַּכָּךְ eſt תּוֹלַעַת Vermis. in Aruc.

תְּכַב Syrè,Inſtare.Luc.23. Inde תַּכִּיבָאוּת Intentiùs,vehementiùs. Luc.22.

תְּבַל Primò idem eſt quod בטח Sperauit, confiſus eſt. Pſalm.9. & Prouerb.28. Inde תּוּכְלָן & תּוּכְלָנָא Spes, fiducia,confidentia. Prouerb.14.& ad Hebr.10. & תַּכִּילָאוּת Confidenter,certiſſimè. ad Philipp.1.

Secundò תָּבַל Orbauit, abortiuit, abortum fecit. Geneſ.27.

Luc.12. Secundò תָּגַר idem eſt quod גרה vel ריב Diſceptauit,litigauit, contendit. Pſalm.22. item idem quod רהב Inſolens fuit, vt Kimchi exponit. Iſa.3. inde תִּיגָּרִין Diſſenſiones, lites. Prou.6. & תַּגָּרְנִיתָא Contentioſa, litigioſa. Prou.21.

Item תִּיגַר Accubitus. & תַּגָּרָא Cratera.in Aruc. & תַּגָּרִין Gentes, quæ Hebraicè dicuntur Aſcurim. Gen.15. in Tharg. Ieroſol. תַּגַּרְמָא eſt Nomen gentis, quam Iudæi Turciam putant.Tharg.Ieroſ. vertit ברבריא Barbaria.Gen.10.

תְּדַ Idem quod שד Vber, mammilla. Iob 3. Iſaiæ 32. & in plurali תְּדַיִן & תְּרַיִן Vbera.Oſeæ 9. Secundò Tegit. Exod.12. & idem quod קוּרְבָּנָא Donarium, munus. Numer.31. Item תּוֹרְתָא Confeſſio, gratiarum actio, à ידה Iſa.30. תַּרְבִּירִין Arabicè,Diæta.

תְּדַר Exiſtimauit, æſtimauit. 1 Reg.2. & Num.23. תְּדִיר & תְּדִירָא idem quod תָּמִיד Semper,iugiter, continuè, perpetuò. Dan.6.Leuit.24.& Deut.11.

תְּהָא Primùm ſignificat, Obſtupuit, admiratus eſt. Dan.3. & Geneſ.27. vnde תְּהִית Obſtupui. Cant.5. Hinc תַּהֲיָא & תַּבְהָיָא idem quod Hebr. תֹּהוּ וָבֹהוּ Stupor & inanitas, rudis indigeſtaque moles, quæ ſui ſola contemplatione in quendam veluti ſtuporem & ecſtaſim coniicit animos hominum. Gen. 1. in Tharg.Ieroſol. Idem תּוֹהָא וָבוֹהָא in Zoh.col.75. & תִּיהוּתָא Admiratio. Geneſ.27. & Syrè תּוּהַתָּא Stupor, ſtrepitus. Luc.21. Secundò תְּהָא Pœnituit, reſipuit. Gen.6. in Tharg.Ieroſolym. vbi ſcribitur תְּהֵי pro Pœnitentia. & Exod.31. in communi. Inde תְּהוּרֵת Pœnitentia.in Ber.rab.27. Tertiò תְּהֵי Syrè,Diſtulit. Act.24. inde תְּהִיָּא Dilatio. Act.25. Quartò Pitiſſauit,guſtauit,olfecit. in Aruc. & תְּהוֹמָא Abyſſus. Deut.33. in plurali Syrè תְּהוֹמָא Abyſſi, voragines. in libr.Rit.Scu.Patr. ſignificat etiam Terminos,limites.ibidem.

תְּהַר Obſtupuit, perculſus eſt admiratione. Matt.7. & Act.3.

תְּוַהּ Obſtupuit,admiratus eſt. Ruth 3.& Dan.3.nec mutatur aut abiicitur ה in aliis perſonis. vt תְּהוּ & תַּוְהוּ Stupuerunt. Ierem.36. inde תִּיהָא Stupor. Pſalm.78.

Secundò תַּיָּא Pœnitet. 2. ad Corinth.7. & in paſſiuo אֶתְתְּיִי Reſipuit, mutauit conſilium, ad meliorem mentem rediit. Matth.21. inde מְתְּתְיְנוּתָא Pœnitentia, reſipiſcentia, ad ſanam mentem reuerſio. in lib. Rit.Seu. Patr.

Tertiò אַתְוִי Signauit. & תְּוָהָא Signum. Pſalm.143.

Item תְּוָא Signum, Hebraicè תָּו Ezech.9. & item Thalamus.eiuſd.40. & תָּא Cubilia.Pſalm.104.Elias in Methurg. legit וַיְתָא pro חסידה Ciconia. ibidem. & תָּן idem quod חֵדֶר Thalamus, cubiculum. 3 Reg.20. & Syrè תָּנָא Græcè ταμεῖον,Penetrale, conclaue, cubiculum interius.Matth.24.

תו in Commentariis ponitur pro תּוּב Adhuc, amplius, iterum, rurſus. & תו valet תוספת Additio.

תְּוָאטְרוֹן Græcè θέατρον, Theatrum. Act.19.

תָּוֵי Nomen fluuij in Babel. in Aruc. תּוֹךְ Medium. & תָּךְ idem. Inde עוֹלָם תַּתִּיכוֹן Mundus medius.in Comm. & מְתוֹכָךְ Interim. Pſalm.4. in Midras. & מְהוֹךְ Propterea, idcirco,quia.in Midras. & Commentariis frequentiſſimum. תּוּמִים Allia. & תּוּבָא Perfectio. à תמם Deut.33. & תָּן Cubiculum. & מְתָנְיָא Cubicula. Deut.32.de quo iam ſuprà. תּוּפָא Tympanum. in plurali תּוֹפִין Tympana. Iud.11.

תַּוִּיר Obſtupuit, valde miratus eſt. Act.2. תּוֹר idẽ quod שור vel פר Bos, taurus, iuuencus. Syrè תַּוְרָא & in plurali תּוֹרִין Boues. 1 Regum 1. & in fœmineo תּוֹרְתָא Vacca,iuuenca. Iſa.11. in plurali תּוֹרָן מְיֻנָּקָן Vaccæ lactantes. 1 Reg.6. Item Syrè תּוּתָא Sycaminus, morus. Luc.17.

תָּזָּ vel תַּזּוּת Spiritus malus, vt exponit Aruc, תוח רעה. in Ber.rab.cap.12.

תָּחַב Fixit, defixit. Iſa.28. in Kimchi. תַּחְבּוּלָה à חבל Ingenium,ſagacitas,conſilium. תח in Raſſe tevoth valet תַּלְמִיד חָכָם Diſcipulus ſapientis. vel pluraliter תַּלְמִידֵי חֲכָמִים Diſcipuli ſapientum, Græci Philoſophi, Elia auctore, etſi recentiores etiam nomine Græco פִּילוֹסוֹף vtantur, ſed aliter. תח valet etiam תָּא וֲחֵזֵא Veni vide; paſſim in Zohar.

תִּיחוֹחַ Lutum, vel puluis pedibus hærens, aut terra ſciſſa. in Aruc. תָּחֵל Dactylus immaturus, & genus herbæ quæ Italicè dicitur *Creſcone*, Naſturtium,& morus alba, id eſt, eccl-

nominatus, vt quis ab humilitate humilis denominatur.

Et Syrè תְּאַרְתָּא Conſcientia, in qua ſunt depictæ primæ notiones, & ſyndereſis illa quæ nos arguit, vel confirmat in bene aut malè agendo. Actu.23. & ſæpiùs in Epiſt. Pauli.

תָּב vel תּוּב ordinis quieſcentium in media, Conuerſus eſt, reuerſus eſt, pœnituit, pœnitentiam egit, reſipuit. Geneſ.7. Exod.32. & 1 Reg.15. in tertia fœminea תֵּבֵת Reuerſa eſt, Iudic.11.& in Aphil אֲתִיב Reſtituit,retribuit. 2 Reg.16. & Reſpondit,reſponſum dedit. Ezr.5. & Dan.2.

Item Recitauit, narrauit. Pſal.119. in Thau. Inde תְּיוּבָא & תְּיוּבְתָּא Pœnitentia, conuerſio. Ierem.33. & Iſa.17. & 57. idem תְּתוּבָא Geneſ.6. in Thargum Ieroſolymitano. ſignificat etiam Reſponſionem. Iob 32. & Syrè תְּיָבוּתָא Pœnitentia, conuerſio. frequens in nouo Teſtamento.

Secundò תֵּב & תִּיב idem eſt quod יתב Sedit, habitauit. Deuter.1. inde תּוֹתָבָא Aduena, peregrinus, inquilinus. de quo habes ſuprà in litera Ioud. Item תֵּיבָה Dictio, ſcripta propriè, vt מִלָּה Oris ſermonem ſignificat. in Commentariis.

תֵּבוּתָא & תֵּבָא Arca, fiſcella. Geneſ.6. Tertiò תֵּב idem eſt quod קיא Vomuit,reddidit cibum. Prouerb.23.& 26. vnde תּוֹתֵב & תִּיוּב Vomitus. Prouerb.26. Quartò Dominatus eſt. Iſa.62. Quintò Traxit. in Aruc. & תּוּב תּוּב Adhuc, rurſus. Pſalm.49.& 78. & paſſim in Euang.

תַּבִּיב Ordinis duplicatorum, Suſcitauit. 2 Reg.23. & 27. & Leuauit. Ezech.35. תּוֹתָב Operimentum, galerus,pileus. in Aruc. & Veſtis, pannus. Exod.22. & Ioſuæ 9. & תִּיב Corpus. in Aruc. & תֵּיבָרָא Arca. תַּבְטַט Signum memoratiuum, cuius ſingulæ literæ dictiones ſignificant. in Aruc. תְּבַר Direptio. 4 Reg.21. forſan radix eſt אֲבַר Perdidit, periit. תֵּיבֵל תבל idem quod תֵּבֵל Orbis, terra habitata. alicubi in epiſt.ad Rom. ſi bene memini.

Secundò תְּבַל Condiit, vnde כל דבר הנותן טעם לעניין eſt תִּיבוּל Quicquid dat guſtum & ſaporem alicui rei. & תַּבְלִין Condimenta ciborum. Iſa.28. in Kimchi. תֵּבֶל & Caldaicè תְּבָלָא Confuſio,ſcelus. Leuit.18. & Iſa.10. radix eſt בלל ſuprà.

תִּיבְלָא ponitur pro תֶּמֶס Tabes, liquefactio. Pſalm.57.

תַּבְרוּל Argema, ſiue albugo, macula oculi.

Et תּוּבְלָא Scala ex funibus confecta. & Caniſtrum quod ponitur ſub palma ad recipiendum dactylos. & Mappa, quæ Italicè dicitur *Thobalia*. in Aruc.

תֶּבֶן & תִּבֶּן Palea. Ezech.13. & 22. idem תִּיבְנָא Iudic.9. & Iob 21. & תְּבוּנָא Similitudo, exemplar. in Aruc. radix eſt בנא ſuprà. תְּבוּסָא Mixtio. in Aruc.

תְּבַע Idem quod בקש Quæſiuit, requiſiuit, poſtulauit,inueſtigauit. Gen.9.& Ioſ.22. item Interrogauit. Ioſ.9. inde תְּבִיעוֹת Quæſtiones. in Comment.

Secundò תְּבַע Syrè, Vltus eſt, vindicauit. & תְּבַעְתָּא Vltio, vindicta. Luc.18. & תָּבוּעָא Vindex, cenſor. in Alphabeto Widmanſtadij.

תְּבַר Idem quod שבר Fregit, confregit, contriuit, comminuit. Exod.9.Leuitic.22.& 2 Regum 5. Diſſoluit. Ioſ.14. Percuſſit. 2 Reg.12. Rapuit.Leuit.7.& 17. & Pſalm.7. Lacerauit. 3 Reg.13. in paſſiuo אִתְתַּבַּר pro אִתְתְּבַר Humiliatus & contritus eſt. Iudic.3. Inde תִּבְרָא & תְּבָרָא & תְּבִירוּת Contritum, comminutum. Dan.2. & Leuit.17. Fractio,fractura,contritio. Iſa.51. Ierem.48.Prouerb.16.& Eccl.1.

מַתְבְּרָא Partus, vel ſella parturientis. 2 Regum 22.

Secundò תְּבַר Irritum fecit. Num.22. in Thargum Ieroſolymitano. & תְּבִיר idem quod פח Laqueus. Ioſu.23. & תּוּבְרָא Vitta, vinculum. in Aruc. תָּבוֹר Nomen montis verſus Occidentem. תַּבְשִׁילָא à בשל Coctio, pulmentum. Geneſ.25.

תַּג & תַּגָּא & Syrè תָּאנָא idem quod כתר vel כלילא Corona, diadema. Iſa.10.Eſth.2. & in libr.Rit.Seueri Patr. Apices etiam literarum vocantur תַּגִּין de quibus præclaros edidit commentarios R.Abraham Pici. תִּיגְרָא Virga, ſceptrum. Pſalm.23. & Eſther 4.

תְּגַר Mercede conduxit. Deut.23. Negotiatus eſt, vel negotiando lucrifecit. Inde תַּגָּרָא Negociator, inſtitor, mercator. Geneſ.37. 3 Reg.10. & Prouerb.31. in plurali תַּגָּרִין Mercatores, negotiatores. Eze.27. & תִּיגָּרוּתָא Negotiatio. Prouerb.3. & Syrè תְּאוּרְתָּא Opera. Luc.12.

שְׁתַם Occluſit.

שְׁתַן Minxit,mictitauit. in Hiphil. & Aduerſari. Num.22. & Texere. Iudic.16. & שְׁתִין Genus ficus. in Aruc. & שְׁתָן Adeps. Deut.32.

שְׁתַּף Sociauit,communicauit. Prou.5. & Cant.1. & in paſſiuo אֶשְׁתַּתַּף Societatem iniuit, conſociatus eſt. Matth.1. item Conſenſit, ſuffragatus eſt, patrocinatus eſt. Act.26.& ad Roman.1. Inde שׁוּתָף Socius. Iſa.1. & Syrè שׁוּתָפָא Particeps, conſors. 1.Pet.5. & שׁוּתָפוּת Commercium. Leu.6. & Syrè שַׁוּתָפוּתָא Conſuetudo,ſocietas. ad Rom.9. Participatio, communicatio. in lib.Rit.Seu.Patriarchæ. Item שִׁתּוּף Communicatio, æquiuocatio. & שֵׁם מְשׁוּתָף Nomen æquiuocum, nomen commune. in More lib.1.cap.2. Idem שֵׁם מְשֻׁתָּף Vnde quidam Rabbi nomine Simeon filius Lakis dicit Ioſ.6. אֱלֹהִים מְשַׁתֵּף שְׁמוֹ עַל כָּל מַלְאָכָיו Deus communicauit nomen ſuum omnibus angelis ſuis. & שׁוּתָּפוּת Socia. in Comment. שַׁתְפָּךְ Chlamys aut fimbria tua. in Aruc.

שְׁתִיק Siluit,tacuit. Iud.16. & in paſſiuo אִשְׁתַּקַּק Obmutuit. Pſalm.31. inde שְׁתִיקוּתָא Silentium. Pſalm.22. & שְׁתוֹקִי Neſciens patrem & matrem. in Aruc.

שְׁתַר & in paſſiuo אִשְׁתַּאַר Reſiduus factus eſt. Iob 19. שְׁתוּת Pars ſexta. & שְׁתִיתָא Cibus aut ferculum confectum ex farina frugum in clibano ſiccatarum. in Aruc. & שָׁתַת Poſuit, diſpoſuit, collocauit, conſtituit.

שׁת Nates. שׁתּ valet שְׁתִיתָא Quæ viuat,de muliere viuente. quamuis ſit potiùs abbreuiatio quàm Raſſe tevoth.

LITERA THAV.

ת

תָּו Viceſima ſecunda & vltima Alphabeti litera, ſignificat Signum,Hebraicè & Chaldaicè: nonnunquam ancillatur, nonnunquam verò cum duabus aut tribus aliis literis thema conſtituit. In numeris ת valet 400.

תָּא Cubiculum, thalamus, tabulatum extra murum. item Veni; imperatiuus à verbo אֲתָא Prou.7. Tertiò תָּא in Raſſe teuoth valet תַּרְגּוּם אַחֵר Alia interpretatio, Chaldaica propriè, vt Thargum appellare ſolent. Item valet תַּרְגּוּם אוּנְקְלוֹס Chaldaica interpretatio Ounkelos, quæ in Pentateuchum;à Iudæis legitur in ſynagogis,& vnà cum Hebræo contextu,tam in magnis Bibliis Venetianis, quàm Compluti & Antwerpiæ excuſis, eſt exarata typis. Poteſt & ſic legi, תִּרְגֵּם אונקלוס Chaldaicè reddidit Onkelos.

תָּאַב Concupiuit,deſiderauit. Pſalm.119. Secundò Deteſtatus,auerſatus,abominatus eſt. Item תְּאִיב idem quod שׁב Reuerſus eſt. Ioſuæ 19. de quo paulò pòſt. & תְּאִיבָא Concupiuit. Pſalm.84.

תְּאֵם Geminus fuit, congeminatus eſt. Inde תְּאוֹמָא Thomas, Græcè δίδυμος, Gemellus, nomen apoſtoli. & תָּאֳמָא Gemini, ſignum Geminorum. ſub finem Act. & תָּאֳמָא Gemellus. Iohan.20. תֵּיאַטְרוֹן Theatrum. in Bereſc.rab.cap.88. & in Actis Apoſtolorum.

תְּאַטְרָא Theatira nomen vrbis. Act.16.

תַּאַל Arbor alta. in Aruc. תַּאֲלֵס ſunt dictiones per ſingulas literas ſignificatæ. notatur à Bahal Aruc, ſed non exponitur. תְּאֵן Ficus. Num.13. & Ierem.9. in plurali תְּאֵנִין Ficus. Gen.3. idem תִּינִין Ierem.24. & תְּאֵנָה & תְּאַנְתָּא Arbor ipſa vbi creſcunt ficus. Prouerb.27. Item תַּאֲנָא Traditio, ſecreta expoſitio. in Zohar.col.478.in Geneſ. & תָּאֲנִי Iterans, repetens. de quo infrà. תַּאֲנָה & תּוֹאֲנָה Occaſio, cauſa inuectiua, impulſio. in Commentariis. תָּאוֹפִילָא Theophilus, Græcum nomen viri proprium. Act.1.

תְּאַר Delineatus eſt, conformatus eſt ſuis lineamentis, depictus & expreſſus eſt. Inde תֹּאַר Forma, aſpectus. & in Commentariis Forma denominans, à quo fit מְתוֹאָר De-

vt שִׁירוּ שִׁירָתָא Cecinerunt canticum. in Zoh.col.298.

שַׁרִירָן Arabicè, Impius. שְׁרִיר Asseueratio, certificatio. vide suprà. Præterea שָׁרִיר significat Obstinatum, peruicacem. in Kimchi super Oseam.

שָׁרַשׁ Radicauit, eradicauit. & שׁוֹרֶשׁ Radix. & שֹׁרֶשׁ Radix. Psalm.92. & שְׁרֹשׁוּ Exilium. Ezr.7.

Secundò significat Lucrari, prodesse. in Aruc.

שַׁרְשָׁרָת Catena.

שֵׁרֵת Ministrauit. & שֵׁרֵת Ministerium. Inde מְשָׁרְתִין dicuntur Planetæ, quasi Naturæ ministri.

Item מַשֶּׁרֶת cum Sin sinistro, Sartago vel scutella.

שְׁרָתוּץ idem quod שְׁפוּר Veru. in Ber.rab.cap.88.

Item Syriacè מְשָׁרַתְחָוָתָא Copia, exuberantia, abundantia. ad Philipp.4.

שָׁשׁ vel שׁוּשׁ Lætatus est, gauisus est. שֵׁישָׁא Marmor lapis. in Esther. & שִׁישָׁא Phiala. in Aruc. & שְׁשָׁא Sextauit, sextam partem dedit vel reseruauit. Ezech.39. & שָׁשָׁה & שָׁשׁ Sex. & שִׁשִּׁי Sextus. Gen.1. & שִׁשִּׁית Sexta. Leu.25. & שָׁשִׁים Sexaginta. & שֵׁשׁ Byssus.

שִׁשְׁבַּן Sociauit, consociauit, coniunxit. Iud.4. & שׁוּשְׁבִינָא Socius, amicus sponsi. 2 Reg.13. & in Ber.rab.cap.8. plural. שׁוּשְׁבִינִים Socij. & שׁוּשְׁבִּנוּת Societas. in Commentariis.

& שׁוּשְׁבִינָא Suspicio, coniectura. in Zoh. & שׁוּשִׁינָא Genus locustæ pinguis. & שַׁשְׁבִּינָא Syrè, Sponsores pro pueris baptizatis, Patrimi vulgò. in lib.Rit.Seu.Patr.

שַׁשְׁבִּין Laganum. Exod.16. in Tharg.Ierosolymitano.

שׁוּשַׁלְתָּא & שׁוּשִׁילְתָּא Catena, vinculum, compes. Exod.28. in Tharg.Ierosolymitano. 3 Reg.6. & Psalm.66. & 105. in plur. שְׁשִׁלָתָא Catenæ. & in lib.Rit.Seu.Patr.

שׁוּשָׁמָנָא Formica maior. Prouerb.6. & שׁוּשְׁמָנִי Formicæ. Prou.30. שׁוּשְׁמָתָא Afflictio, tribulatio. Psalm.66.

שִׁישְׁמִי siue שׁוּשְׁמִי & שִׁימְשִׁין Sisamus. in Aruc.

שׁוֹשַׁנִּין Lilia. 3 Reg.6. & שׁוּשָׁן Nomen vrbis quæ hodie dicitur Tauris. שׁוּשִׁיפָא idem quod אַדֶּרֶת Sindon, linteum, sudarium, pallium. 1 Reg.21. & idem quod שִׂמְלָה Vestis. Pro.30. Gen.38. & Deut.22. שִׁישׁוּרָא est מִין אַזּוֹר Genus cinguli. in Aruc. שְׁשִׁיתָא Elychnium lucernæ vel candelæ. in Aruc.

שָׁשְׁתְּרִי Nomen loci, in Aruc.

שָׁשַׁב Moratus est, moram traxit. Psalm.22. in Midras.

שְׁתָא & שְׁתֵי Bibit, potauit. Gen.9. 1 Reg.30. & Iudic.15. in tertia fœminea שְׁתֵיאַת 1 Regum 1.

Hinc מִשְׁתֵי Potatio. Ezec.4. & מִשְׁתָּא Conuiuium. Iud.14. & מַשְׁתָּא Syrè מִשְׁתוּתָא Cõuiuium, symposium, epulum. Matth.22. & ad Rom.14. idem מַשְׁתִּיתָא in Aruc.

& שַׁתָּא Irrigua. Deuter.33. Secundò שְׁתָא idem quod שׁנָה Anus. Iud.10. & Leuit.25. Tertiò שְׁתָא significare Texere. inde מַשְׁתִּיתָא Tela, pannus in stamine. Iud.16. & שִׁיתָא Stamen. Leuitic.13. Quartò שֵׁת & שִׁיתָא Sex. Ezræ.6. & Exod.31. & Syriacè אִשְׁתָּא Sexta. in Tabula Euang.

שִׁיתִין Sexaginta. & שִׁתְּתָאָה Ios.19. Quintò שְׁתֵי Miratus est. Gen.24. & שׁוּתָא Fabula, eloquium. Iob 30. idem שׁוּת Psalm.119. Sextò שֵׁת vel שׁוּת Posuit. Gen.4. Exod.7. & 23. Dimisit. Iob 10. & שׁוּת Ornamentum quod super se ponunt mulieres. Prou.7. item Iniquitas. & שַׁתָּא Fundamentum, Eccles.3. idem שְׁתַּאסְתָּא Psalm.18. & Syrè אֶשְׁתַּסְתָּא Fundamentum sub finem epist. ad Rom. & in lib.Rit.Seueri Patriarch. Radix est שְׁתַם quæ ponitur pro יסד Fundauit. Iob.38. Idem מַשְׁתִּיתוֹ של עוֹלָם vt מַשְׁתִּיתוֹ Fundamentum mũdi; in Saare Zedek. & שׁוּתָא est Fructus cuiusdam arboris, quæ appellatur Selaph. & Eurus ventus flans ab Oriente: & Trabs. Item שֵׁת Guttatim stillauit. & שׁוּתָא Fluxus, stillatio. in Aruc. & שָׁתָא Fouea, cauerna. ibidem. & שָׁתָא Centrum. אֶשְׁתַּוַּחַר Tardauit, moram traxit. verbum formatum ab אֲחַר more Syro. in lib.Rit.Seu.Patr.

שַׁתְּוָתָא Improbi, importuni, obsistentes, circundantes. in Zohare. אֶשְׁתַּדַּשְׁתַּ Eniti, contendere, conari dare operam. ad Philip.3, inde מְשָׁתַּדְּשְׁתִין Enitentes, operam nauantes. in libr. Rit.Seueri Patriarchæ.

שָׁתִיךְ & אַשְׁתּוּךְ idem quod סוּג Rubigo, ærugo. in Aruc.

שְׁתַל Plantauit. Psalm.1. & Ezech.17. & שְׁתִילִין Stolones, plantulæ. Ierem.31. Et in Aphil אַשְׁתִּיל Plantare fecit. in Zoh.col.179. super Genes.

שתם

שַׁרְבֵּט Idem quod נפח Inflatus est, distendit se. & שְׁרַבֵּט Mentula, membrum virile. item Ramus. in Aruc.

שָׁרְבַב Creuit. in Schem.rab.cap.1. Secundò שָׁרְבִיב Demisit, emisit, descendit paulatim. Ierem.38. & in Aruc. Item שׁוּרְבִינָא & שׁוּרְבָּנִי Species cedri, lignum crescens in Libano; Cant.3. & Isa.41.

שָׁרַג Cum Sin sinistro, Intricatus est, perplexus fuit, implicitus est vt implicantur rami. inde שָׂרִיגִים Rami perplexi, palmites. Secundò Ordinare ad lineas, vt fit in tegulis. Tertiò שָׁרַג Descendit. in Aruc. & שְׁרָגָא צרבה idem quod נר Lucerna, candela, cereus. Psalm.18. Iob 18. & Prou.6.

שָׁרְגֵג Errauit, seduxit, imposuit, persuasit, mentitus est, blanditus est, inclinauit. Iob 31. Psalm.78. & Prouerb.5. Inde שְׁרִגּוּגִין Simplices, facilè persuasibiles, quibus facilè imponitur. In Complutensi manuscripto שַׁרְגִּינָא idem quod פתאים Fatui. Psalm.116. Alij שְׁרִגִּין Nescij, simplices. Psalm.115. שַׁרְגִּישׁ est מִין מִדָּה Genus mensuræ. in Aruc.

שָׁרַד Residuus fuit, superfuit, remansit, superstes fuit. & שָׂרִיד Residuus, superstes, reliquiæ. Item שָׁרַד Rubrica, filum rubrica infectum, runcina, aut dolabra. & שְׁרַד Ministerium. & שָׂרִיר Peritus, doctus. in Aruc.

שְׁרוֹל est בֵּית יד של עיר Domus manus de corio facta, chirotheca. vel Circulus qui vestem vel manicam retinet ne defluat in brachia, & operi sit impedimento. in Aruc.

שָׁרַח vnde אֶשְׁתְּרַח Exarsit, libidine pruriuit. ad Roman.1. Secundò שָׁרַח Lacerauit. Inde Arabicè שַׁרְחָא Mulier flens & lacerans vultũ suum: in Kimchi in Oseã.

Item שְׁרִיחָתָא idem quod פותח Simplex, fatuus, stultus. Oseæ septimo, & in Aruc.

שָׁרְטַט Idem quod סרגל Delineare chartam. in Aruc. & שָׁרַט per Sin sinistrum, Incidit carnem, concidit, lacerauit. Tertiò שָׁרַט idem quod מרח Cataplasmauit. Isa.38. & שַׁרְטוּטִין Lineamenta, rugæ. in Zohar.col.170. & שְׁרְטוֹת Scissuræ quales in manibus sunt, ex quibus chiromantici diuinant. in Commentaris. Item שַׁרְטוֹן Cumulus terræ. in Aruc. שׁוּרְיָנָא Vena. in Aruc.

שָׁרִיךְ & שְׁרִיךְ idem quod שָׁקַט Quieuit. Ios.11. & 14. שַׁרְנָא & שַׁרְנָא צרבה idem quod שאר Reliqui, reliquiæ. in secundo Thargum Esth. & ad Roman.9. & 11.

שַׁרְנָפָא idem quod קן Nidus, mansio. Psalm.84. pluraliter שַׁרְנִיפִין, & in constructione שַׁרְנִיפֵי Psal.104. שְׁתָא valet שׁנָה לוֹמַר Quod vult dicere, quod est.

שָׁרְנַק Suspendit, strangulauit, suffocauit, laqueo gulam fregit. & שִׁירְנוּקָא Strangulatio, suspendium. Iob 7.

Secundò significat Excutere, inuoluere. Psalm.136.

שָׁרַע & הִשְׁתָּרַע idem quod יתר Exuberauit, superfluxit, superfluum ac superuacaneum fuit. in Comment.

שָׁרִיעַ Superfluus, excessiuus in membris. Leuit.21.

Secundò שָׁרַע צרבה Deliquit, errauit, lapsus est, offendit, vitium admisit. Iacob.2. & in passiuo אִשְׁתָּרַע Lapsus est, offendit. vnde מִשְׁתָּרְעִינַן Labimur. ibid.3. Inde שִׁרְעָתָא idem quod παράπτωμα, Lapsus, erratum, delictum, noxa. ad Rom.5.

Idem שַׁרְעָתָא in plurali Delicta, offensæ. in lib.Rit.Seu.Patr.

Inde מַשְׁרוּעִיתָא est מקום הקלקל Locus lubricus. Ierem.23. & שַׁרְעָתָא Ripa. in Ar. שַׁרְעָף Ramus. & metaphoricè Cogitatio.

שָׂרַף Combussit, succendit, concremauit. Inde שָׂרָף Serpens ignitus. & שְׂרָפִים Seraphim, amoris diuini igne accensi. & שְׂרֵפָה Combustio, incendium. & מִשְׂרָפָה Combustio, calefactio. in plurali מִשְׂרְפוֹת Combustiones.

Secundò שָׂרַף per Schin dextrum, Sorbuit. & שִׁירָפָא Succus herbæ instar lactis. & שִׁירָפָא Menstruum. in Aruc.

שַׂרְפָּרָף idem quod הרום seu ספסל Scabellum, vel solium. in Aruc.

שָׁרַץ Serpsit, repsit, erupit, scaturiuit, mouit. inde שֶׁרֶץ Reptile, motabile, insectile.

שָׁרַק Sibilauit, exibilauit. & שְׂרֵקָה Sibilus, exibilatio. Inde Grammaticis dicitur punctum schourek, quòd sibilando proferatur. & מַשְׂרוֹקִיתָא Fistula, musicum instrumentum. Dan.3. Secundò שָׂרַק Incrustauit, liniuit, obturauit, lubricauit. & שָׂרַק est צביעה וכחל Color & fucus quo mulieres se pingunt, in Aruc. idem שַׂרְקוּתָא Fascinum, stibiũ. in Zoh.col.258. שָׂרְקָרָא Pica. in Ar. שָׂרִיר Cecinit, cantauit:

in Aruc. à שקף, quod etiam ſignificat Eleuauit, exaltauit. Pſalm.29.in Tharg.

שָׁקַץ Abominatus eſt,execratus eſt. Inde שִׁקּוּץ & שִׁקּוּץ Abominatio, execratio, deteſtatio. Idem שִׁקְצָא & שִׁקּוּצָא Leuitic.11. & Oſeæ 9. & alia forma מְשָׁקָץ Execratio, abominatio, res deteſtanda. Iſa.28. & שֶׁקֶץ Reptile abominandum. in Aruc.

שָׁקַר Idem ferè quod בגר Præuaricatus eſt, dolosè egit, perfidus fuit, decepit. 1 Reg.14. & Ioſ.9. Inde שִׁקְרָא Præuaricatio. Ioſ.22. Mendacium. Exod.22. & לְשָׁקְרָא Fruſtra, in vanum. 1 Reg.25. & נְבִיָא שִׁקְרָא Propheta falſus. 3 Reg.13.

שָׁרָא Habet hæc radix admodum multa ſignificata. Primò Manſit, habitauit, caſtrametatus eſt. 1 Reg.26. & 2 Reg.6. In tertia fœminea שָׁרַת רוּחַ Manſit ſpiritus.Iud.11. & in paſſiuo אֶשְׁתְּרִי לְוָתִי Acceſſit vel peruenit ad me. Iſa.6. & in Aphel אַשְׁרֵי Collocauit, habitare fecit. Gen.2.& 1 Reg.22. Inde in Benoni שָׁרְיָא Habitans. 2 Reg.6. & אֲשָׁרְיוּת Habitatio. Iſa.60.& 66. & מִשְׁרְיֵי Habitaculum Pſal.19. ſic בֵּית מִשְׁרֵי Domus habitationis. Deut.1. & Syrè בֵּית מַשְׁרָא Domus habitationis,diuerſoriũ. Marc.14. & מַשְׁרַיָת Habitacula. Iob 18. Item מַשְׁרִיתָא Caſtra,turma,idem quod מחנה Iud.7. In plurali מַשְׁרָיִן Hebraicè גדודים Turmæ, cohortes,6.Oſeæ. Secundò שְׁרֵי & Syrè שְׁרִי Incœpit, inchoauit, exorſus eſt. Ezræ 5. Geneſ.6. & Deut.1. in fœminea tertia שְׁרַאת Cœpit. Iud.16. & שְׁרַת 13.eiuſdẽ. Inde Syrè שׁוּרָא Principium.Iohan.15.& Act.26. idem שַׁרְיוּתָא 1 Reg.15. & שְׁרִיוּת 2 Reg.21. & שֵׁרוּת Oſeæ 1. & שִׁירוּי Pſalm.78. & שֵׁירָתָא Eccl.6. & שִׁירוּתָא Principium. in Zohar.

Tertiò שְׁרָא Effudit.Eccl.2.& Iob 12. item Volauit.Iſa.6.& Deut.28. Quartò Miſit,demiſit. vt שְׁרָא נִירָא Miſit ſagittam. 1 Reg.20. Quintò Soluere, & diſſoluere intricata. Iſa.5.& Pſal.30. inde מְשַׁרְיָא & מְשַׁרְיָנָא Paralyticus, membris & compaginibus ſolutus. Mat.7.& Act.9. & מְשָׁרְיָתָא & מְשָׁרְיָתָא Diſſolubilis.in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. & מְשָׁרָא Solutio.Dan.5. Sextò Egerere,ſoluere aluum, euacuare vẽtrem.in Aruc. Item Soluere debita,parcere, condonare,remittere. apud Rabbinos. Septimò שְׁרָא & אֶשְׁתְּרָא Pranſus eſt. vt אֶשְׁתְּרוּ Prandete. Iohan.21. inde שַׁרְיוּת idem quod כעורת Alimonia, victus,Ierem.vltimo. & שִׁירוּתָא Conuiuium.Iob 1.& in plurali שִׁרְיָן Conuiuia,ſympoſia.Oſeæ 4.

Præterea שְׁרָא Commiſſura. ad Epheſ.4. & in lib. Rit.Seu.Patr. Item שְׁרִיתָא & שְׁרִיתָא idem quod קורה Trabs, tignum.3 Reg.6. & 4 Reg.6.in plurali שְׁרָיָתָא Trabes, tigna. ibidem.inuenitur etiam שִׁירוּת pro Trabe.Gen.19.

Item שִׁיר Armilla.Eſth.8. Compes vel vinculum ferreum. Pſal.105. in plurali שִׁירִין Armillæ. Ezech.23. & שִׁירְיוֹנָא Lorica, paludamentum. in plurali שִׁרְיִין Loricæ. 1 Regum 17. & Exod.28. & שִׂרְיוֹן eſt Nomen montis, qui aliâs dicitur à Tzidonibus חֶרְמוֹן, ab Aemorrhæis שְׂנִיר id eſt טוּר תַּלְגָא Mons niuis.Deut.3.

שׁוּר vel שׁוּר ordinis quieſcentium in media, Cantauit, ceciuit. vnde שִׁירְתָא Canticum, cantio,ode.Pſalm.7.& 65. Secundò שׁוּר vel שׁוּר Contemplatus eſt,inſpexit, ſpeculatus eſt. Tertiò Madefacere, vel infundere pannos. in Ber.rab. cap.13. & Defluere, decidere. vnde נוֹשְׁרִין Cadiua, fructus per ſe decidentes. & שׁוּרָא Linea. in Aruc. Quartò שׁר & שׁרה cum puncto in ſiniſtro cornu, Dominatus eſt, prævaluit. vnde מִשְׁרָה Principatus. inde שָׁרְרָה Dominium, imperium. in Commentariis.

שַׁרַר Ordinis duplicatorum, Syrè, Stabiliuit, confirmauit, certò aſſeruit. Act.14.& ad Rom.15. & in paſſiuo אֶשְׁתַּרַר Stabilitus eſt. ad Rom.1. Inde שְׁרָרָא idem quod אמת Veritas. Marc.5. idem שְׁרִירְתָא Veritas, firma & vera aſſertio.Ioh.8. & שְׁרִיר Verax.ibidem. & שְׁרִירָאוּת Verè,firmiter,certò.paſſim in Euangeliis. Item שֵׁירָאִים Genus byſſi optimi. שְׁרָאךְ Arabicè,Corrigia. & שְׁרִירוּתָא Honorabilia, digna. Prouerb.8.

שָׁרַב Idem quod חמה Calor,æſtus.Iſ.4. & שְׁרִיבְתָא idem quod חרבה Siccus, aridus. Prou.17. שַׁרְבָא & pluraliter שַׁרְבָתָא Generationes. Matth.1. שַׁרְבִיט idem quod שבט Sceptrum, virga regia, baculus. & שַׁרְבִּישִׁין Flagella. 3 Reg.12.

שרבט

שַׁפְרָא Per Sin ſiniſtrum, Anſa, manubrium, labrum. vt שִׁפַּת כֹּס Labium extremitásue calicis. & שִׁפְתָא Ora, fimbria. Exod.26. & Littus maris aut fluminis. in Zoh.col.251. & שָׁפְתָא Caſeus. 2 Reg.17. & שׁוּפְתָא Fruſtum. in Aruc.

שׁ"צ In Raſſe tevoth valet שְׁלִיחַ צִבּוּר Legatus vniuerſitatis. De hoc ſæpe in eorum ſcriptis.

שִׁיז & שִׁיזָא primò eſt Pinnula piſcis. Secundò שָׁזִין ſunt Spinæ, vel radices ramorum palmæ. in Aruc. שְׁזָא & in paſſiuo אִשְׁתְּזָא Relictus eſt, remanſit. vt אִסְתַּלַּק חַד וְאִשְׁתְּזָא גַּבְרִיאֵל בִּלְחוֹדוֹהִי Id eſt, Vnus ſubduxit ſeſe, & remanſit Gabriel ſolus. in Zoh.col.262.

שִׁיצִי Compleuit, conſummauit, perfecit. Gen.1. Ioſ.8. & Pſalm.18. Secundò Succîdit, perdidit, exterminauit. Gen.9. & 2 Reg.7. & in paſſiuo אִשְׁתֵּיצָא Conſumptus eſt.1 Reg.12. Inde שֵׁיצָאָה & שִׁיצָיוּתָא Conſumptio, excidium, exterminatio.Iſa.10. Item שִׁיצְנִיתָא eſt Genus viciæ.in Aruc. שׁוּצִינָא Ramus dactyli. in Aruc. שָׁצָף Modicum, contractio temporis. שׁ"ם חנ"כל eſt Mnemoſynon 7. planetarum, שַׁבְּתַי צֶדֶק מַאְדִּים חַמָּה נֹגַהּ כּוֹכָב לְבָנָה Statarius, Iuſtitia, Rubens, Sol, Lucifer, Stella, Luna. Quos vanis idolorum nominibus appellant,Saturnum, Iouem, Martem, Phœbum, Venerem, Mercurium, Dianam.

שְׁקָא vnde in Aphel אַשְׁקֵי & אַשְׁקָא Potauit, irrigauit, propinauit, adaquauit. Geneſ.2.Pſalm.65. & Iud.4. Inde אַתַר שַׁקְיָא Locus irriguus.Ioſ.15. & שִׁיקְיָא Irrigatio. Iſaiæ 32. & מַשְׁקְיָא Conuiuium. Eſth.1. eſt etiam שַׁקְיָא Canale, vbi pecora adaquantur. Geneſ.24. & מַשְׁקָא Pincerna, propinator. Gen.40. Secundò שָׁקָא eſt idem quod שׁוּק Armus,crus.Exod.29.in plur.שָׁקִין Crura.Dan.2.

Et שַׁקָא per Sin ſiniſtrum,Saccus.vocabulum omnibus ferè linguis commune.Gen.37. שָׁקָקִים Plateæ. Prouerb.7.à שָׁקַק Diſcurrere cum fremitu.

שָׁקַד Vigilauit, inuigilauit, excubias egit. & שָׁקֵד Amygdalus, & amygdalum, tam arbor quàm fructus. in plur. שְׁקֵדִים Amygdala. inde in Piel שִׁקֵּד Effinxit ad formam amygdali. Secundò שָׁקַד idem quod מהר Feſtinauit.

שָׁקַט Quieuit,ſecurus fuit,in pace & tranquillitate degit. Secundò in Piel שִׁקֵּט Compoſuit, adornauit. in Comment.Kimchi in Oſeam. Inde שָׁקֵט Quies,tranquillitas. idem חַשְׁקֵט. Item שׁ"ט מלפנים eſt שראשו בולט Qui habet ſinciput prominens. in Aruc. & שָׁקִיט in Peil, Quietus, tranquillus, confidens. in Zohar.col.244.

שַׁקְטָנָאי eſt Genus auis. in Aruc.

שָׁקַל Librauit, ponderauit, appendit, baiulauit, geſtauit. Prouerb.25. Inde מַשְׁקוֹלִיתָא Pondus. Iſa.44. & מִשְׁקַלְתָא Perpendiculum. 34. eiuſdem. & שָׁקַל Gerulus, baiulus. in Aruc. & שָׁקְלֵי שַׁבְּטַיָא Geſtores faſcium,lictores.Act.16. Secundò שָׁקַל Syrè ſignificat Soluere, naui diſcedere. Matth.19. שִׁיקְלִישׁוֹן A ſecretis, auricularius, ſecretarius. Pſalm.102. in Midras.

שִׁקְמִים *συκάμινος*, Sycomorus, morus. in plurali שִׁקְמִין Sycomori.

שָׁקַע Abſorpſit, demerſit, ſubmerſit. Ier.51. Inde שְׁקִיעַת תָּאוֹר Abſconſio lucis. in Bechaiai ſuper Geneſ.

Secundò שָׁקַע Circuiuit, circundedit. Exod.25. inde שַׁקְעָא Cælatura. Exod.25. & שְׁקוּעִין Infuſiones. in Bereſch.rabb. cap.81.

שָׁקַף *σκοπέω*, Proſpexit ex alto,aſpexit, ſpeculatus eſt, contemplatus eſt. Inde שָׁקֵף Proſpectus. Et alia forma שָׁקְפָּא Proſpectus, prouidentia, ſpeculatio. in More cap.4. & שְׁקוּפִים Proſpectus, feneſtræ. & מַשְׁקוֹף Superliminare, limen ſuperum proſpectui patens. Secundò שָׁקַף Impulit, feriit,percuſſit, vt ventus folium, vel imber murum impellit. Pſalm.1.Iſaiæ 25. & Iob 13. vnde שָׁקִיף קָדִים Percuſſus vredine, ſeu vento vehementi & ardenti. Gen.41. Tertiò Iactauit ſe,occaſionem quæſiuit.Gen.43. Quartò Plauſit,applauſit, complosit. Iob 27. Quintò ſignificat Pectere, & carminare lanam vel linum. in Aruc. Item שִׁקְפָּא Superliminare. Exod.12. Et שַׁקִּיף idem quod צור Petra, rupes, ſcopulus. Iud.7. idem שְׁקוּפָא Scopulus,ſaxum. Matth.8. & שְׁקוּפֵי בֵּיפָנָא ſunt נקיקי Foramina vel fiſſuræ petrarum. 1 Reg.13. & Iſa.2. שְׁקִיפָם Habens magnas pedis eminentias.

שְׁפַד vnde שְׁפוּרָה Veru. & שְׁפַד Solum,fundum,latifundium. in Aruc. שְׁפַד Fruſtum carnis habens figuram hominis,embrio.in Aruc. שִׁפְחָה Ancilla, famula. & מִשְׁפָּחָה Familia , cognatio. & שְׁפִיחָלָא eſt משפחה שם Nomen familiæ. in Aruc. שְׁפַח cum Sin ſiniſtro Decaluauit. & שִׁיפּוּחַ Alopecia.in Aruc.Lepra capitis,genus ſcabiei caput excorians.

שְׁפַט Iudicauit,diiudicauit,ius dixit. inde שׁוֹפֵט Iudex. & in plurali שׁוֹפְטִים Iudices. & שׁוֹפְטָה Fœmina iudicans , hoc eſt , ius dicens & gubernans. Item שׁוּפְטָא idem quod שבט Virga. Prou.10. & שׁוֹטֶן idem quod נבל Stultus, inſanus, nequam, aliâs שׁוֹפְטָנִי Deut.32.in Tharg.

שְׁפַךְ Fudit,effudit. inde מַשְׁפֵּךְ Effuſio, locus decliuis vnde defluunt aquæ, decliue. Ioſu.10. & Deut.3. & מַשְׁפֵּךְ Infundibulum. in Aruc.

שְׁפַל Humilis fuit,humiliatus eſt. & in Pael Syrè שַׁפֵּל Subiecit , deiecit, humiliauit. Act.19. Inde שְׁפוּלְתָּא & שְׁפֵלְתָּא Humilitas. Ier.49.& Amos 7. & שְׁפֵלְתָּא Planicies, locus humilis & infimus. Ioſ.9. & 10. & שִׁיפּוּלָא Fimbria. Exod.28. Accipitur & pro litore maris.vt בְּשִׁפּוּלֵי יַמָּא In oris ſiue litoribus maris. in Zoh.col.96. & מַשְׁפֵּל Caniſtrum, ciſta magna.

שְׁפַם Idem quod בטל Ociatus eſt , feriauit, ſolutus eſt à labore. & שְׁפַם cum Sin ſiniſtro, Mentum facici.

שְׁפַן Cuniculus,animalculum lepori ſimile. Item שִׁיפּוֹן eſt מִין תְּבוּאָה Genus frumenti,auena.in Ar. & צְפַנְדָּא שְׁפַנִּין Saccarum. Exod.16. in Tharg. Ieroſol. & צְפַנְדָּא שׁוּפַנְיָא atque שַׁפַנְיָא idem eſt quod תור Turtur. Luc.2.Ier.8. & Gen.15. in plurali שַׁפַנִּינִין Leuit.5. & שׁוּפַנְיָא ſecundum Kimchi eſt Lima qua acuuntur inſtrumenta & ferramenta. 1 Reg.13. & שׁוּפַנְיָא ponitur pro טחון Mola molendinaria. Deut.9. שַׁפְנָר Is dicitur qui non habet naturales pedis eminentias , ſed æqualiter ſe habentes in omnibus partibus. in Aruc.

שְׁפַע Inundauit,influxit,effudit,profudit. & in paſſiuo in tertia fœminea אֶשְׁתַּפַּעַת Effuſum eſt. Act.10. & in Benoni Pael מְשַׁפְּעָתָא Profuſa, exuberans, abundans. Luc.6. Inde שִׁיפּוּעָא Adundantia, vbertas. Exod.25. in Tharg.Ieroſ. idem שַׁפַּע Iſa.59.& Deuter.23. Sic etiam שַׁפַּע תַּלְכְּנִים Influentia ſeu influxus ſtellarum. in Comment.

Item שִׁפּוּעַ הָרָר Decliue montis. & מָקוֹם מְשׁוּפָּע Locus decliuis.Ioſ.7.& 8. in Kimchi. Accipitur etiam apud Rabbinos pro Videre, & abundè conferre. שְׁפִיפוֹן Aſpis, vel vt vult D. Hieronymus, Ceraſtes. קנח חלול eſt שְׁפוּפֹרֶת Calamus vacuus, aptus ad accendendum ignem. in Bereſchith rab.cap.65.

שְׁפַץ Roborauit, fortificauit. in Aruc.

שְׁפַק Per Sin ſiniſtrum,Suffecit, ſufficientiam habuit,ſufficiens fuit. & Complodere. inde שֶׁפַע Sufficientia.

שְׁפַר Pulchruit, pulchrum fuit. vt שַׁפִּיר עוּלִים Pulcher iuuenis. 1 Reg.9. & רַחֵל תֻּתָּת שַׁפִּירָא Rachel erat pulchra. Gen.29. Secundò שְׁפַר Placuit , gratus fuit,iocundus fuit.Ioſu.22.Iud.16.& Dan.4. & שַׁפִּירְתָּא Pulchra,elegans,venuſta,iucunda, decora. Gen.24. & Num.12. & שַׁפִּירוּ Pulchritudo, elegantia.in Zoh. & Syrè צפרהת שַׁפִּירוּת Complacentia , bona animi propenſio. in lib.Rit.Seu. Patr. Item חלב הארץ eſt שׁוּפְרָא Lac terræ, pinguedo terræ, vt exponit auctor Zoh.col.63. eſt etiam pulchritudo, elegantia. vt cùm dicunt שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם חַוָּה Pulchritudo Iacob,pulchritudo Adami erat.in Zoh.col.334. in Geneſ.

Item שׁוּפְרָא & Syrè צפרהת שַׁפּוּרָא Tuba, claſſicum, clangor. Iud.7.& Matth.24. & שׁוּפָרָא Tuba. Pſalm.47. in Complut.manuſcripto. Item שַׁפִּיר Fœtus,embrio. in Vaic. rab.cap.14. idem שְׁפַר Oſeæ 9. & שְׁפַר per Sin ſiniſtrum, Portus. Deuter.1. & שְׁפַר Calix vitreus longitudine vnius palmi vel amplius. in Aruc. שְׁפַרְפָּרָא Aurora,diluculum,lucifer , matutinum tempus. Iſa.58. & idem quod מישור Planum, æquale. in Aruc.

שַׁפְשַׁף Liniuit. item Pedibus conculcauit. Ioſuæ.15. in Comment. & Confricauit. & שַׁפְשָׁפָא Lignum bitumine linitum, quo capiuntur aues. in Aruc.

שִׁפְרִית

in paſſiuo אִשְׁתַּעֲמַם Perculſus eſt, conturbatus eſt. Ierem.4. inde מְשַׁעֲמְמִים idem quod מְשַׁנְּעִים Lymphati, ſtupidi,amentes,maniaci,fanatici. & שַׁעֲמוּמוּתָא Lymphatio,ſtupor,amentia.Zach.12.Deut.28.& Ezech.12. שַׁמְתָּא Vna eſt eaque grauiſſima ſpecies excommunicationis, vt vocant. Sunt autem tres ſpecies apud Hebræos,prima נְדוּי hoc eſt, Profligatio: ſecunda חֵרֶם , & Syrè חֲרָמָא Anathema , quo vtebantur in eum qui monitus non reſipiſcebat,& ſic dicitur,vt inquiunt,quòd vis ipſius in 248. oſſa ſiue membra hominis dira huiuſmodi imprecatione percuſſi penetraret, qui numerus literis חרם continetur. Quòd ſi necdum pœnitentiam ageret , tum reum mortis eum iudicabant, & illud dicebatur שַׁמְתָּא, quaſi שָׁם מִיתָה Ibi mors eſt. Hæc in Thisbi Elias.

שְׁעַן Innixus eſt, incubuit totis viribus. Secundò Plauſit manibus. Iſaiæ 55.

שְׁעַף & אֶשְׁתַּעַף Emanauit, proceſſit. in Commentariis. שְׁעִיף per ſin ſiniſtrum , cogitatio, ramus aut radius mentis. & שְׁעַף & שָׁעַף cum Sin dextro , Cera vel aroma. Ier.46.Gen.37.& Ezech.27. Reſina balſami.

שְׁעַר Putauit, exiſtimauit, coniectauit. & שַׁעֲרִים Exiſtimationes. in Ber.rab.cap.92. & Expoſuit, cognouit, conſiderauit. & אִשְׁתַּעַר Circunſcriptus , definitus, menſura comprehenſis eſt. in Zohar.col.248. Inde שִׁיעוּר Græcè περιγραφὴ, Menſura, circumſcriptio. Ruth 2. & in Comment. item שִׁיעוּר Coniectura. vnde Caph ſeruile vno modo dicitur eſſe כף השיעור quando ſcilicet accipitur pro Quaſi , vel quodammodo. inde aduerbium בְּשִׁיעוּר Pluſ-minus,tammultum. in Comment. Item שַׁעַר Porta. שָׁעַר cum Sin ſiniſtro, Metuit, formidauit, horruit, & quaſi in tempeſtate commotus eſt.ſuprà in סער. Inde שְׁעַר Horror,horripilatio. & שְׁעַר & שַׁעֲרָה Pilus,capillus. & שַׁעֲרָא Turbo , tempeſtas. & שַׁעֲרָא Crinis,pilus. Iud.20. in Tharg. & שָׂעִיר Hirſutus, piloſus , hiſpidus : accipitur & pro cacodæmone. & שְׂעִירָה Capra, capella villoſa. שְׂעֹרָה Hordeum, quod hirſutum & piloſum ſit.in plurali שְׂעוֹרִין Hordea. Iud.7.

שְׁפַף & שִׁיפָּא & שַׁפֵּף צפף Contriuit, conculcauit, comminuit. Exod.32. & Pſalm.89. Et שַׁפְשֵׁף Calcauit, conquaſſauit. in Comment. Inde לֵב שָׁפֵי Cor contritum.Pſ.51. idem שָׁפֵי Gen.22.in paſſiuo אִשְׁתַּפַּף Contritus eſt.Iob 5. inde שׁוּפָיָא Contritio. Deuter.9. שַׁפְיָא Calcata,trita.Prou.15.

Secundò שׁף idem eſt quod משח Vnxit. 2 Reg.14.

Tertiò idem quod גרד Scalpſit, fricauit, decorticauit, liniuit, limauit. Quartò Aquis redundauit. Iob.14.

Quintò idem quod גלגל Voluit , reuoluit ; & idem quod חזר Rediit , circuiuit. Sextò Saltauit , ſubſiliit.

Septimò Corrupit, demolitus eſt , deſtruxit. in Aruc.

& שָׁפַח Eleuatus eſt, eminuit, prominuit. Inde שָׁפֵי Præcipitium, locus excelſus contemplationi aptus. & שָׁפָה Caſeus. in plur. שָׁפוֹת Caſei. & אַשְׁפָּה Pharetra. & שְׁפַן Erectus.in Aruc. Secundò idem eſt quod שקט Quieuit, tranquillus & pacatus fuit. inde שָׁפוּי Quietus, tranquillus. planus. in Vaic.rab.cap.4. & שְׁפִיר Focus. in Vaicr.rabb. cap.34. & Syrè צפא שְׁפָיָא Stimulus,aculeus.2.ad Cor.12.

& שְׁיָפָא Fibra. in Zoh. שָׁפוּי Sanus & incolumis.

שָׁפֵי Vini negociator. שִׁיפְנָא Moneta Adriani. in Aruc.

שִׁיפָא Putamen lignorum cæſorum , vel laquearium,& tignum.Abac.2. & Teges,matta, ſeu ſtorea. & Genus iunci. in Aruc. Item שְׁפִי Conuerſus eſt , inclinauit. in Zohare.

& שַׁיְפָא Emplaſtrum , aroma. & שָׁפָא idem quod ארנה Arca , capſa. & Genus monetæ. & Barba quæ eſt ſuper os.

& שׁוּפִי Abundantia. Item שָׁפַף Claudicauit. in Ber.rab. cap.62. & שָׁפוּף Claudus. ibidem. cap.22. & שַׁף Fixit. in Schem.rab.cap.5. item idem eſt quod ריק Exinaniuit , euacuauit. Et שָׂפָה per Sin ſiniſtrum, Labium, & metaphoricè accipitur pro Loquela & idiomate. item pro Littore maris aut fluuij.in plurali שְׂפָתוֹת Labia,labra.& in duali שְׂפָתַיִם Duo labia. שְׁפוּי Gurgulio, vel ſpiritualis fiſtula exterior, quæ operculum habet cartilaginoſum,vel eius ſummitas.in Aruc.

& שְׁפִי eſt Species carnis quæ פּוּלְפָּא Pulpa vocatur. & שְׁפַן Clauſus.in Aruc. & שַׁפְנִין Geruli vel muliones. in Vaic.rab. cap.9. שְׁפִין ſunt זרעונים קטנים Parua legumina.in Vaic.rab. cap.12. idem שִׁיפּוֹן.in Comment. שְׂפָג Laganum. vt ſuprà סְפוֹג Exod.29.

Cruciatus. Matth.4. & שִׁינוּקָא Angustia,afflictio, tribulatio. Prouerb.1. inde שִׁינוּקִין Angustiæ, tribulationes. Psalm.25.

Secundò Submersit,suffocauit. Psal.68. Exod.14. & Cant.1. & idem quod נער in Pael,Excussit,repulit,repudiauit. Mal.1.

Quartò Insaniuit. Exod.9. שׁוּנְרָא idem quod חתול Felis, catus,murilegus;in Esther, & in Aruc. שַׁנְתוֹת Taleæ, hoc est סימנות לידע חמרה Signa quæ fiunt in ligno vt sciatur mensura,& clauiculi quidam. שׁוּנִירִת Locus quẽ mare fluctuans attingit. in Aruc.

שָׁם vel שִׂים Irritauit, incitauit,vt canis ad mordendũ incitatur. in Ber.rab.cap.85. שׁוֹה Symbolum præceptorum negatiuorum numero 365. quæ appellant מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה Præcepta de non faciendo, qui & numerus est dierũ anni solaris. אִשְׁתַּטִי idem quod יסר Fundauit. vt בְּמִשְׁתַּטִי אַרְעָא Dum fundata est terra,vel, dum iacta sunt terræ fundamenta. Iob 38.

שְׁסַע Fidit, scidit, diuisit. Thren.3. שַׁסְקִי idem quod אגוז Nux, vel secundum alios שקד Amygdalum, aut vt alij putant,אפרסקון Persicum. in Aruc. חתיכה של בגד est שַׁסְתָּג Frustum panni. in Aruc. שַׁסְתִּימָא idem quod סגרה Clausura. & שַׁסְתֵּם Clausit, occlusit. in Aruc.

שִׁסֵּף Concîdit, in frusta dissecuit.

שַׁשֵּׁעַ & אִשְׁתַּעִי idem quod ספר Narrauit, retulit, renunciauit, enumerauit. Gen.24. Psalm.9. & 3. Reg.13. Idem אִשְׁתַּעִיעַ Iud.6. Secundò אִשְׁתְּעִי חצחלב Lusit,iocatus est.1.ad Cor.10. Inde שְׁעֲשָׁא Græcè διτροπιλία, Scurrilitas, vrbanitas, ad Ephes.5. & שׁוּעִי & שׁוּעִית Narratio, fabula. & תַּשְׁעִיתָא Narratio,historia. Luc.1. & in plur. תַּשְׁעִיתָא Narrationes. accipitur & pro Fabulis. ad Tit.3.

Secundò significat Pectere linum. in Aruc.

Item שָׁעָה & שָׁעָא & שַׁעֲתָא & Syrè שְׁעָתָא Hora, momentum. Dan.3. & 4. Exod.33. & Psalm.6. Inde כְּשַׁעֲתָא Subitò,in puncto horæ. Psal.73.

Tertiò שָׁעָה Aspexit, respexit.

שַׁעַע Ordinis duplicatorum, Lenire, blandiri, demulcere, adulari. Gen.27. & Psalm.5. Inde גֶּבֶר שָׁעְיָע Vir lenis. & in plurali שָׁעְיָעִין אַבְנָיָא Lenes & politi lapides. 1 Reg.17. item סִיפְתָּא שָׁעְיָן Labia adulantia. Psalm.12. & שָׁעְיוּת Læuitas, nuditas. Ezech.26. Item שַׁעַע Linitio, seu litura. Ezech.13. idem שִׁיעָא ibidem. & שׁוּע idem quod טוח Obliniuit, complanauit, incrustauit. Leuit.14. & שִׁיעַ Lutum,cæmentum. Gen.11. & שׁוּע idem quod צור Lapis,petra. Prou.30.

שַׁעְשַׁע Oblectauit seipsum. & אִשְׁתַּעְשׁוּעָתָא Oblectatio. in Zohar. & שַׁעֲשׁוּעִים Oblectationes. & שׁוּעֲנֵי Principes,prædiuites,qui deliciis affluunt. Ezech.23. in Tharg. & שְׁעִיוּת Lenitas. Isa.57. item Genus fructus instar siliquæ, vel vicia. Videtur etiam accipi pro נקיק Fissura, rima. Ierem.13.

שַׁעְבֵּד Afflixit, humiliauit, subiecit seruituti. Gen.12. & 16. & 25. & Iud.2. & 10. Et in passiuo אִשְׁתַּעְבַּד Subiectus est. vnde Benoni מִשְׁתַּעְבְּדָא Subiecta, subdita;ad Rom.8. inde שְׁעִבּוּדָא Afflictio, humiliatio, subiectio.4 Reg.14. Gen.41. & Exod.3. idem Syrè שׁוּעְבַּד Subiectio, humilitas. 1. ad Timoth.2. & in libr.Rit.Seu.Patr. Rabbini vtuntur hoc verbo שְׁעַבֵּד cum additione עצמ, vt מְשַׁעְבֵּד אֶת עַצְמוֹ Subiicit seipsum, הִנְנִי מְשַׁעְבֵּד אֶת עַצְמִי Ecce ego subiicio meipsum. & מְשַׁעְבַּד Subiectus. vt מְשַׁעְבְּדִים חֲוֵינוּ לְפַרְעֹה Subditi fuimus Pharaoni. in Thisbi. מְשׁוּעְבָּז & שַׁעְבּוּז vnde Mentulatus,habens אבר ארוך membrum longum, & testes vsque ad genua propendentes. in Aruc. & Iob 40.

שַׁעֲרָה & שַׁעֲתָא idem quod רוגז Cera. Psalm.12. & Mich.1. שְׁעָטָה Incessus vehemens equorum. שַׁעֲטְנֵז Contextum ex lana & lino,vel canabe.

שׁוּעָל Pugnus, pugillus, vola. in plurali שְׁעָלִים Pugilli, pugni. שׁוּעָל Vulpes. pluraliter שׁוּעָלִים. & מְשׁוּעוֹל Angusta via. & שְׁעוּלָא idem quod אגרוף Pugnus. Isaiæ 40. & שְׁעוֹל Tussis,Arabicè. in Beresh.rab. & Thisbi.

אֶשְׁתַּעְלָא חצחלב Extulit se, exaltatus est, superbiuit. Iacob.2.

שַׁעֲם est קליפי עץ Cortex cuiusdam arboris. in Aruc.

שַׁעְמֵם Stupefecit, lymphauit, ad insaniam redegit. Exod.15. in Tharg. Ierosol. in passi-

Ministerialiter, officiosè. in lib.Rit.Seu.Patriarchæ. שֶׁמֶשׁ & שִׁמְשָׁא atque Syrè שֶׁמְשָׁא צחצחת Sol, minister Dei & Naturæ. Genes.32. Iud.9. & Marc.16. Secundò שִׁמְשָׁא est Vesper, occasus Solis. Exod.29. & Febris. Secundò verbaliter שַׁמֵּשׁ idem est quod בוא Ingredi, rem habere, concumbere, coire. Psalm.51. Inde תַּשְׁמִישׁ Carnalis commixtio, concubitus. Genes.19. in Thargum Ierosoymit. & passim in Comm.

Tertiò שַׁמַּשׁ Vsus est. Psalm.16. in Midras.

Quartò Stetit, habitauit. Gen.19. & 25. & שְׁמוּשׁ Statio. Isa.22. Item שׁוּמְשְׁמָנָא Arabicè,Sisamus,semen oleris. in Vaic. rab.cap.31. item Rubedo. ibidem. שׁוּמְשְׁמָנָא Formica. Prouerb.6. & 30. & תַּשְׁמִישֵׁי מִצְוָה Occupationes siue operæ quas quis impendit in mandatorum obseruatione. in Thisbi.

שַׁמְשָׁם Hyssopus. in Aruc. שַׁמָּתָא idem quod נידוי Excommunicatio,dira imprecatio, & à sacris expulsio. Cant.2. & in Aruc. & שׁוּמְתָא צחצחת Liuor, vibex. 1.Petr.2.

שַׁנֵּי Mutauit,vertit, alterauit. 1 Reg.10. Secessit,solum vertit, mutauit locum. Luc.5. & Iohan.13. & in Aphil אַשְׁנֵי Mutauit,alterauit,commutauit. 1 Reg.21.

Item שְׁנָא Mutatus est. in neutro genere seu intransitiuè. Deut.34. & Leuit.13. In passiuo אִשְׁתַּנֵּי Mutatus est. 1 Reg.28.

Inde שְׁנוּי Mutatio, varietas, diuersitas. & מִשְׁתַּנֶּה Mutabilis. in Commentariis. & שְׁנִין Mutabilia. Isaiæ 30. & מְשַׁנְּיָא Varia. Dan.7. Secundò שְׁנָא צנא Syrè, Insaniuit. Iohan.10. Inde שְׁנִיתָא Delirium,insania. Luc.24. & שְׁנוּ idem quod שערורית Turpitudo. Oseæ 6. & idem quod טנף Fœditas,turpitudo. Ierem.18. Item תַּשְׁתְּנוּת Mutabilitas,alteratio, inconstantia. in More lib.cap.75.

Idem מִשְׁנָה,& מִשְׁתַּנָּה Alteratum. ibidem. & אִשְׁתַּנְיוּ Mutatio. Dan.2. Gen.17. & Deut.27. Et מְשַׁנְיָא Distincta. & שְׁנִין Distinctæ. Dan.7. & שְׁנָיָא idem quod מחתרת Pauor. Prouerb.18. Tertiò שְׁנָא Iterauit. Inde שְׁנִיוּת Binarius, vnitatis iteratio. Et שְׁנָא Annus. in plur. שְׁנַיָּא Anni. Act.24. & שְׁנִין סַגִּין Anni multi. Iob.15. & Numer.21.

Quartò שַׁיְנֵי צבנ; vnde אֶשְׁתַּיְנִי In gratiam rediit, pacem iniuit. Act.7. inde שַׁיְנָא Pax,tranquillitas. Matth.10. & in plur. שַׁיְנָיָא Tranquillitas. Act.24. Quintò שְׁנָא Didicit, commentatus est, notauit, obseruauit. in Doctrinali frequens. Vnde מִשְׁנָא Misna, studium, lucubratio, commentarius.

Sextò Aberrauit, deuiauit,à via deflexit. Iud.20.

Septimò שַׂנֵּא per Sin smol, Odiuit, odio prosecutus est. & שְׁנִי idem quod הפך Contrarium,oppositum. Ezech.16. & שְׁנָר מְשׁוּנָּר Res mirabilis. in Comment. Et שנ"א & שנ', vel שנאמ valet שֶׁנֶּאֱמַר Quod vel quia dictum est. cùm Scripturæ locum citant. est abbreuiatio, non Rasse tevoth.

שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיֵה בֶּן in Zoh.col.208.in Exodum,valet Bos, Aquila, Leo, Filius, homóve. Quæ sunt quatuor animalia המרכבה ipsius currus Dei benedicti. Hæc autem abbreuiatio, siue notarikon desumptum est ex Psal.68.vers.18. qui sic habet, : רכב אלהים רבותים אלפי שנאן ארני בם סיני בקדש Currus Dei bis myriades myriadum millium שנאן,id est, Angelorum Bouis, Aquilæ, Leonis, & Hominis Filiive, Adonai in ipsis est,Synai in sanctitate. Cætera huius versiculi mysteriis affatim scaturientis ex ipsamet Zoh.scaturigine haurienda sunt.

שָׁנִין Acuit, exacuit, acuminauit. Ier.51. Inde שְׁנִינָא סַיְפָא Acutus gladius. Psalm.64. & שִׁינְנָא Lamina, acies. 1 Reg.17. idem שְׁנָנָא Acies. Iudic.3. & שִׁינָּא Dens. item Ebur, quod ex dente elephantino constat. 3 Reg.10. & Scopulus è petra prominens. 1 Reg.14. in plurali שִׁינִּין Dentes. 1 Reg.2. & שְׁנָנָא Homo acutus & longos habens dentes. in Aruc. Secundò שְׁנַן & חֲשְׁחִנֵּן Acuit valde, docuit, acutè & argutè dixit, pupugit. inde שְׁנִינָה Acumen, acies, acutè & acerbè dictum. & שְׁנַהֲבִים Dens elephantorum, ebur. ex שֵׁן Dente,& הַבִּים Elephantorum,conflatum vocabulum.

Item שְׁנָא Somnus. 1 Reg.26. radix est ישן. & alia forma שִׁינְתָא Prou.6. & in plurali שְׁנִין Somni, Eccl.5.

שְׁנַד & in passiuo אֶשְׁתַּנַּד Sæuire,furere, cruciare, torquere. Act.26. & שְׁנָרָא Cruciatus. ad Heb.11.

שִׁנְעָר dicta est Babel. שַׁנְפִּרִין Adamas, vel sapphirus. Psalm.87. in Midras. שִׁינְגָא vel שַׁנְצָא & שִׁינָּא Corrigia calceorum,crumena,vitta, funiculus. in Aruc.

שְׁנַק Artauit, cruciauit, torsit, angustiis affecit. Psalm.25. & Prouerb.1. & 4. inde תַּשְׁנִיקָא

Desolatio. Ierem.8. שְׁמָמָה Nomen vrbis. in Aruc.

שְׁמַד Extirpatus est, exterminatus est. & in Hiphil הִשְׁמִיד Disperdidit,destruxit,deleuit. Secundò שְׁמַד Fidem b negauit,à vera religione desciuit, excisus est ab Ecclesia. in Vaic.rab.cap.2. Inde מְשׁוּמָד Apostata,desertor primæ fidei, qualem aliqui Hebræi dicunt fuisse Rabsaken. 4 Regum 18. & תַּשְׁמָרוּת Abnegatio primæ fidei, excisio à vera pietate & religione,Apostasia.in Saare Zedek.& Exod.12.in Thargum, בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִשְׁתַּמַד Omnis filius Israel qui desciuerit à fide, vel, qui fuerit apostata.

שְׁמַדַּע Agnouit. Gen.37. Iud. 18. & 1 Reg.26. in passiuo אִשְׁתְּמוֹדַע idem quod חכר Agnouit, cognouit. vnde אִשְׁתְּמוֹדְעוּת Agnitio.Isa.3.

שְׁמַט Reliquit,remisit,dimisit,laxauit.Exod.23. & in passiuo אִשְׁתְּמִיט Relictus est. in Zoh. Inde שְׁמִיטָתָא Remissio & quies terræ, quæ inculta & in quiete dimitti iubetur post sextum annum. Leuit.25. Secundò שְׁמַט Præcipitauit.4 Reg.9. Tertiò Calcitrauit,declinauit,lapsus est. Quartò שְׁמַט צטכל Rapuit, euulsit, extraxit. in secundo Targ.Esther. & שְׁמַט סַפְסָרָא Distrinxit gladium.Matth.26. & מַשְׁמוֹט Raptor. in Aruc. Quintò Exiliuit.Deut.20. Sextò Dissoluit.Ps.62. & שְׁמִישְׁתָּא Desolatio. Ier.17. & שְׁמוּטָא Longum, subtile. Isa.23. & שְׁמוּטָא Genus locustæ. 3. Reg.8.vel Rubigo secundū alios.Ioel 1. Itē שְׁמִיטָה Remissio, dimissio.& Endromys.in Ar. & שְׁמַט Dimisit.in Vaic.ra.c.31.

שְׁמִיכָה Basis. & idem quod עב Spissum. Iudic.4. שַׁמְכָא Opertorium, vel pallium. שַׁמְכָא Genus minuti piscis saliti, aliâs שַׁמְכִי in Aruc.

שַׁמְלָא Implere, complere. & in passiuo אִשְׁתַּמְלָא Impletus est, perfectus est. & שׁוּמְלָא Plenitudo. ad Rom.11. & מְשַׁמְלֵי Plenus, completus. Act.11. מְשַׁמְלְיָא Completa.Ioh.16. & מְשַׁמְלִיתָא Plenum, integrum, pro ratione loci, est enim fœmin. generis. Marc.4.& Luc.12. & מְשַׁמְלְיָאוּת Plenè, planè, completè. in lib.Rit.Seu.Patr.

שַׁמָּן Impinguauit, incrassauit. Inde שְׁמִינָא Pinguis. Isa.5. & שׁוּמְנָא Pinguedo. Iud.3. & שְׁמַן idem quod חמאה Butyrum.Isa.7. Item שַׁמִּין Aestimauit.in Aruc. & שְׁמָן est Genus monetæ valens שתי פרוטות Duos numulos. Syrè שָׁמוּנָא Quadrans, nos vertimus octauum numulum, sed eiusdem valoris est cum Quadrante.Matth 5. in Aruc. videtur autem deductum à שְׁמָנָה Octo. vnde שְׁמִינִי Octauus. & שְׁמִינִית Octaua.

שְׁמַע Audiuit. Matth.13. & passim alibi. & in passiuo אִשְׁתְּמַע Vox audita est. 1 Reg.3. Inde שְׁמָעָא Fama, rumor, auditio. Ios.7. idem שֶׁמַע cap.9. & שְׁמַעְתָּא idem. 1 Reg.2. & מְשַׁתְּמַעְנוּתָא Obedientia. ad Rom.5. & מְשַׁתְּמַעְנָא Obediens, dicto audiens. Iac.3. & מַשְׁמַע Auditur, constat, patet. item Communis animi conceptus, & commune seu vulgare significatum. frequens in Comment. Secundò שְׁמַע vel הִשְׁמִיעַ Prædicauit, præconizauit. in Aruc. שׁוּמְפוּזִין Genus lapidis precioſi. in Sch.rab.cap.38. שֶׁמֶץ Modicum,exiguum,parua pars.Iob 4. & 26. שִׁמְצָה Ignominia, abominatio.

שְׁמַר Custodiuit, seruauit, conseruauit. Secundò Cauit, id est, custodiuit se. Item שָׁמִיר Adamas petra dura. Ier.17,Ezech.3.Zach.7.& Psal.114. Item שָׁמִיר Sentis, senticetum,dumus, vepris. שָׁמְרִין Feces.Ierem.48. שׁוּמְרָה Turgurium sub quo aliquid asseruatur. in Aruc. שָׁמְרִין צטכרח Schomerin. Samaria. & שָׁמְרָיָא Samaritanus. in fœmin. שָׁמְרִיתָא Samaritana. & in plurali שָׁמְרָיֵא Samaritani. Iohan.4. in Euang. Item שְׁמַרְמַע est מין בצל Genus cepe. in Aruc.

שַׁמָּשׁ & שַׁמֵּשׁ צטכצ Ministrauit, officio functus est, seruiuit. Dan.7 .Gen.14.& 1 Reg.16. Inde מְשַׁמֵּשׁ Seruiens, minister. 1 Reg.1. idem שַׁמָּשׁ Isa.6. & forma nominis מְשַׁמְשָׁנָא תכצטכצנח Minister. in plurali מְשַׁמְשָׁנָא Ministri. in Euangeliis, vt Matth.20.& in lib.Rit.Seu.Patr. & in fœm. מְשַׁמְשָׁנִיתָא צטכצנגחח Ministra, quæ famulabatur in ministerio ecclesiæ, & piis officiis. ad Roman.16. Item שִׁמּוּשׁ & שְׁמוּשָׁא & Syrè תֶּשְׁמִשְׁתָּא Ministerium, ministri officiū & actio. Exod.31.& in nouo Testam. Inde מֵם שְׁמוּשִׁית Mem seruile. in libris Grammaticorum. & Syrè מְשַׁמְשָׁנָאוּת צטכצנגחח

Syrè,Consonum,conforme fuit, consensit.Act.14.& 22.& in lib.Rit.Seu.Patr. & in passiuo אֶשְׁתְּלַם צטכלל Coniectus aut traditus est in carcerem, occlusus est carcere. Matth.4. & in Aphel אַשְׁלֵם Tradidit,prodidit.Matth.10. inde מַשְׁלְמָנָא Proditor. Matth.26. & alibi passim in Euang. vbi proditoris Iudæ fit mentio. & מַשְׁלְמָנוּתָא Traditio,proditio. Matth.15. Et in Pael שְׁלֵם Reddidit,retribuit,rependit.Iudic.1.

Inde לְבָא שְׁלִים Cor perfectum. 3 Reg.11. & יוֹם שְׁלִים Dies integra. Ios.10. & in fœmineo שַׁתָּא שַׁלְמָתָא Annus integer. Leu.25. in plurali אַבְנִין שַׁלְמִין Lapides integri. item שְׁלָם & שְׁלָמָא Pax. Ios. & 1 Reg. aliquando in nouo testamento sumitur pro Salutatione. Syri enim dicunt, Postulare pacem, pro Salutare. Et Arabicè שַׁלָּמָן Pax. Item תַּשְׁלוּם Complementum, perfectio. in Saare Zedek. idem Syrè שׁוּלְמָא צטכלמא Complementum. & שְׁלִימְתָא Perfectio,integritas.Psalm.15. vel Perfecta.Psal.19. & שְׁלָמוּ & שְׁלָמוּתָא Iud.9. & אֲשְׁלָמוּתָא Exod.3. Integritas, perfectio. & Arabicè שַׁאלְמָן Perfectum. & תַּשְׁלֻמַת & תַּשְׁלוּמָא Retributio. 2 Reg.19. & Oseæ 5. & Syrè מְשַׁלְמָנָא תכצלמנא Perfectum.ad Hebr.9.

שְׁלַיְלוּנָא. melius שְׁלַיְנוּנָא Bubo aut mergulus. Leuit.11.& 12.

שְׁלַף צטכפ Euaginauit,eduxit,extraxit.Iud.3.& 8. Secundò Eripuit,eruit, liberauit,euasit. Exod.15. Tertiò idem quod נתק Auulsit,remouit.Leu.22. & Ruth.4. in passiuo אִשְׁתְּלִיף Extractum est, exiliuit. 4 Reg.6. Quartò Commutauit, onerauit. in Aruc. & שַׁלְפִּי Finis. & שְׁלוּפְפֵי Dactyli immaturi. in Aruc. שַׁלְפּוּחִית Vulua, matrix. in Aruc. & idem quod זפק Vesica gallinæ. in Vaic. rab. שַׁלְפוּק Pustula, vesica. Exod.9. שַׁלְצִיוֹן Nuncius Zion, qui ibat iugiter ad terram Israel. item Lilium. in Aruc.

שְׁלַק Bene elixauit. Isa.37. Secundò Vredine periit. 4 Reg.19.

שְׁלַשׁ Tertiauit, tertiò reiterauit, triplicauit. Inde שָׁלֹשׁ Tres. שְׁלִשִׁית Ternarius. & שְׁלוּשׁ Trinitas.in Cōm. Item תְּשִׁילוּשׁ est Triangulus,figura triquetra:in More cap.3.

שַׁלְשַׁל Incatenauit, & per catenam demisit. Iosuæ 2. & 1 Reg.19. Inde שִׁלְשֶׁל Catena,vel שִׁלְשֶׁל Isa.40. Idem שׁוּלְשִׁיתָא Catena,torques.Iob 12. in plurali שִׁלְשָׁלָן Catenæ. Iudic.16. & שְׁלִשְׁלִין & שִׁיוּלְשָׁלִין Isa.40. Et metaphoricè שַׁלְשֶׁלֶת תַּיַּחַס Linea, catena, series genealogiæ. in Comment. & בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת חַסָּבוֹת In concatenationibus causarum, in ordine & serie causarum inter se connexarum. Item Rabbini vocant להוצאת הריע יותר מראי שִׁלְשׁוּל Plus nimiam stercoris egestionem שִׁלְשׁוּל, quòd quasi concatenatim ex aluo descendat, inquit Elias in Thisbi. accipitur & pro Dysenteria, ventrisq; solutione. Secundò שִׁלְשׁוּל est Genus reptilis. in Beresh.rab. cap.8. שְׁלָתָא צטכלח idem quod Græcè θρόμβος, Grumus, gutta sanguinis catenatim fluens. Luc.22.

שֵׁם & שְׁמָא צטכח Nomen. Iud.1. & 1 Reg.17. pluraliter שְׁמָהָת Nomina. Exod.28. & verbaliter שְׁמִי צטכי Syrè,& Arabicè, Nominauit, nomen imposuit. Act.14. & in passiuo אֶשְׁתְּמָהָא Nominata est. 1.ad Cor.5. Secundò שֵׁם & תֶּשְׁמִשׁ accipitur pro Deo. Gen.10. in Targ.Ierosh. & Psalm.52. in Midras. & כְּשֵׁם vel כְּשֵׁם Quemadmodum, tametsi. & שֵׁם idem quod בעבור Propter.in Thisbi,& Comment. & Arabicè אִשְׁמ Ismé, Nomen. & שְׁמָא Numen. in Act.

שֵׁם cum puncto in sinistro cornu, Posuit. Prouerb.8.

שְׁמֵי שְׁמַיָּא Cæli cælorum.3 Reg.8. & תְּשְׁמַיִם Cæli, accipitur pro Numine cælesti frequēter in libris De diuino auditu. Inde תַּשְׁמִימִים Cælestes.in Commentariis. & Syrè שְׁמַיְנָא vel שְׁמַיָּא Cælestis. Actu.26. & 1. ad Corinth.15. in fœmineo שְׁמַיְנִיתָא צטכנגחח Cælestis. in lib.Rit.Seu.Pariarchæ.

Item שְׁמִיקוֹרָה Tabulatum, quod quasi cælum est in domo. שָׁמָא idem quod דְּלָמָא Syrè, aut Chald. Ne forte. & וְשָׁמָא Quòd si. in Comm. שְׁמָאי Vir quidam magnus & celebris, magnæque sectæ& familiæ apud Hebræos. שְׁמַאבָּר Nomen proprium viri, qui sibi accommodabat alas. in Aruc. שְׂמֹאל Sinistra. vnde verbum הִשְׁמְאִיל & Sinistrauit, id est, sinistrorsum tetendit, ad sinistram declinauit. & שְׂמַאלִיתָא Sinistra. adiectiuè. Leuit.14.

שׁ In Rasse tevoth valet שְׁמַע מִנֵּה Audi ex eo. Sic dicunt in Ghemara,pro, Inde intellige.

שְׁמַם & אֶשְׁתְּמַם Deuastatus est, deuastauit se. Isa.29. & אֶשְׁתּוֹמֵם Stupefactus est. Dan.4. inde מְשַׁתְּמֵם

cuiusque rei. in Aruc. שַׁלְבּוּקִין Tumores, vesicæ turgentes. Exod.9. in Tharg. Ierosolymit.

שְׁלַג & in Hiphil הִשְׁלִיג Canduit vt nix, dealbatus est præ niue. Inde שֶׁלֶג Nix. Item שׁוּלְגָא & שַׁלְגָא Quod educitur è foramine margaritæ. in Aruc.

שֶׁלֶד & Syrè צלדא שַׁלְדָּא est Spina dorsi cum costis, truncus corporis absque capite. Iob 20. & cum affixo שָׁלְדָּה Truncus eius. Matth.14. in plur. שִׁילְדִין Iob 41.

שַׁלְהֵב Inflammauit, combussit. Psalm.83. & 106. Inde שַׁלְהוֹבִיתָא & שַׁלְהוֹבְיתָא Flamma. Exod.3.& 9. Iudic.13.& Psalm.29. idem שַׁלְהֶבֶת Iob 15. Item מִשְׁתַּלְהֲבָא Inflammatus. in Hebr. est מתלקחת Correptus. Ezech.1.

שָׁלַו Idem quod שלב Incastrauit. Exod 26.

שָׁלַח Misit, emisit, dimisit, legauit, ablegauit. Genes.3. & 1 Reg.19. & in passiuo אִשְׁתַּלַּח Missus est. Iudic.5. Inde שְׁלִיחָא צלחא Apostolus, legatus, missus, nuncius. Prou.13. ad Heb.1. & 1 ad Cor.1. in plur. שְׁלִיחִין, & Syrè שְׁלִיחָא Apostoli, legati. passim in nouo Testamento. Et שְׁלִיחוּת Missio. Iud.2. & שַׁלְחִיתָא צלחתא Apostolica. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. & אֲשַׁלַּח & שַׁלַּח idem est quod פשט Nudauit, exuit, expoliauit, pellem detraxit. Nehe.5. Genes.37. & Iob.22. Inde שְׁלִיחִין צלחין Nudati, exuti. Act.19. & שִׁילְטָא Gladius. Iob 33.

Tertiò שַׁלַּח Extendit. שִׁילוֹחָא Nomen fluuij prope Ierusalem. 3 Regum 1. Nehem.3. & Isaiæ 8. Item שִׁלְטָא idem quod רחבה Latitudo & latus. & שַׁלְחִין Corium cuius pili sunt ablati, nondum tamen aptatum. in Aruc. & שׁוֹלַח Terra arida. in Ber.rab.cap.99. שׁוּלְחָן Mensa. inde שׁוּלְחָנִי Trapezita, numularius. in Midb.rab.cap.4.

שַׁלְחַף Permutauit manus, vel cancellauit in modum crucis. Gen.31. in Tharg. Ierosol. Item Mutauit propositum. Psalm.15. & Simpliciter mutauit. Psal.46. vbi passiuum ponitur אִשְׁתַּלְחַף Mutatus est. Secundò שַׁלְחַף Confodit, transfodit. Iob 20. Item שַׁלְחוּפָא & שַׁלְחִיפָא צלחפא Precium. Prou.21. מין מדה est Genus mensuræ liquidorum. in Aruc.

שְׁלַט Dominatus est, potestatem exercuit, præfuit. Nehem.5. Eccl.2. & Dan.2. & in Aphil אַשְׁלִיט Constituit, præfecit. Psalm.8. inde שַׁלִּיט Ios.11. שַׁלְטָן eiusdem 10. Eccl.8.& Dan.2. & שׁוּלְטָן Psal.69. Princeps, dominator, potens, præses, dynastes, præfectus. Hinc Turcæ vocant principem suum per antonomasiam Sultan. Inde nomen verbale שׁוּלְטָנוּתָא & שַׁלְטָנוּתָא Principatus, dominium, potentia. in Zoh.col.236. Item שׁוּלְטָן Virga. Isaiæ 9. Dominium, potestas. idem שׁוּלְטָנָא & שֻׁלְטָנָא Exod.21.& Iud.9. מְשַׁלְטָאוּת Potenter, principis in morem; regiè. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. Secundò שְׁלַט Succubuit in coitu. Leuit.18. & 20. & שַׁלְטָן Notæ, maculæ. Ierem.13. & שַׁלְטִים Scuta, clypei.

שְׁלִי Fundus vasorum in Aruc. שְׁלִי Mei, quod meum est. in Comment. Schin est seruilis. & שְׁלֵי Ciuitates. in Aruc. שַׁלְיָא idem quod פתאם Repentè. 2 Reg.3. idem מִן שַׁלְיָא Prouerb.6. & שְׁלִיָּת Prou.7. de quo habes iam suprà. שִׁילוּן Tributum. Psalm.112. in Midras. שְׁלִיָּה Secúdinæ. vide suprà. שְׁלוּכָה Diuinitas. & שֶׁלֶךְ idem quod שוכן Vicinus. in Aruc.

שָׁלַךְ & הִשְׁלִיךְ Proiecit, abiecit, iecit, deiecit.

שָׁלַל Spoliauit, exspoliauit, diripuit. Secundò Negauit. in More lib.1. cap.58. & שׁוֹלְלִים Negatiua. ibidem. & שְׁלוּלִית Negatio. ibidem. מִשְׁפָּט שׁוֹלֵל Propositio negatiua. & עֶנְיַן מְשׁוֹלָל Essentia, seu quid abstractum, negatũ à materia. in Comment. שְׁלָלִין Rapinæ, spolia, direptiones. Esth.3. שְׁלִילָא idem quod נפל Abortiuus. Eccles.6. Item שָׁלָל Oua multa simul, vt ea quæ gallinæ fouent. Et punctum longum quod fit in panno. Et Cloaca, lacus. in Aruc.

שָׁלַם & שְׁלִים Impletus est, perfectus est. item Soluit. Exod.22. & in Aphil אַשְׁלִים Impleuit. 1 Reg.18. Integrum fecit, perfectum reddidit, cõsummauit. Ios.14. item Pacem fecit, pacauit, pacificauit. 3 Regum 22. & שְׁלֵם צלם Syrè, rali מְשַׁכְּחֵי בִּישְׁתָּא Inuentores malorũ. ad Rom.1. שְׁכִיךְ Quiescens, moriens, dormiens. in Zoh. Et in passiuo אִשְׁתְּכַךְ Quieuit, obdormiuit, mortuus est. ibid.col.281.

שְׂכַל Orbatus est. & שְׂכַל cum puncto in sinistro cornu, Intellexit. שְׂכָלָא Intellectus. Psalm. 32. Inde נַפְשָׁא הַמַּשְׂכֶּלֶת & הַשֵּׂכְלִית Anima intellectiua. Et nomen verbale הַשֵּׂכְלִיוּת Intellectus, intellectio, intelligentia. in Kimhi. in Comment. super minores prophetas. & שִׂכְלִיוּת Intelligibilia. in More lib.1.cap.32. Item מַשְׂכִּילָא Peluis magna. & שׁוּכָלָא Onycha, species aromatis. Exod.30. in Tharg. Ierosol.

שַׁכְלֵל & שַׁכְלִיל Fundauit, ædificauit, iecit fundamenta. itẽ Perfecit, cõsummauit, ornauit. Gen.2. Exod.9. & 1. Reg.2. Inde שַׁכְלוּלִין Fundamenta. 2 Reg.22.

שְׂכֶם & שְׂכָמָה & שְׂכֶם Humerus. & חֶשְׂכִים Mane surrexit. Secundò הִשְׂכִּים cum puncto in sinistro cornu, Conuenit, consensit.

שָׁכַן & שָׁכֵן Habitauit. Inde שְׁכֵנָא Vicinus. Prou.27. & מַשְׁכְּנָא & מַשְׁכָּן Tabernaculum. Ios.7. & in plur. מַשְׁכְּנִין Tabernacula, tentoria, conopœa. 2 Reg.7. idem שְׁכוּנִין Ier. 9. & 25. & שְׁכִינָה & Chaldaicè שְׁכִינְתָּא est רוּחַ הַקֹּדֶשׁ Spiritus sanctitatis, qui sic vocatur, inquit Elias, על שם שהוא שכן על חנכריא Eò quòd quieuit super prophetas. Ios.22. Deut.1.& Genes.9. & Syrè מְשַׁכְּנָא כלצבנא Conseruator. in lib. Rit. Seu. Patr. & verbaliter שָׁכַן צבי Custodiuit, conseruauit. Deut.32. in Tharg. Ierosolymit. Tertiò Submergi. in Aruc. Item מַשְׁכּוֹנָא Pignus. Gen.38. idem מַשְׁכּוֹנְתָא Exod 31. & Psalm.18. & שָׁכַן Pignorauit. & שְׁכוּנוֹת sunt רחובות Plateæ, vici, compita vrbis. in Comment.

שָׁכַר Inebriauit. inde שֵׁכָר Græcè σικέρα, Sicera, omne genus potus inebriantis. Secundò שָׂכַר Venatus est, aucupatus est. in Aruc. Tertiò Lucratus est. Psalm.52.& 100. in Midras. Et Syrè שָׂכַר צבר est Nomen vrbis iuxta agrum quem dedit Iaacoub ipsi Iausephi filio suo. Iohan.4. in Euang. Quartò שָׂכַר cum sin smol, Conduxit mercede, & præmio condicto. Item שָׂכַר Arabicè idem est quod רשת Rete. & מְשַׂכַּר כלצבר Syrè, fœdum, turpe, indecorum. 1 ad Corint.11. & שְׂכִירָא Fœdæ, turpes. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ.

שְׁכְשֵׁךְ Lauit, agitauit, conquassauit in aqua more fullonum. in Vaic.rabb.cap.4.

שְׁכָתָא Lamina. in Aruc.

שְׁלָא Syrè, idem quod שלה Cessauit, quieuit, vacauit. & in tertia fœminea שְׁלַת Marc.4. Lucæ 7. & Act.10. & in Pael שַׁלִּי Compescuit, sedauit, pacauit. Act.19. Inde שְׁלֵה idem quod שלי Quietus, tranquillus, saluus, sospes. Dan.4. & in fœmineo שְׁלְיָא Quieta, tranquilla, salua, felix. Isa.13. & Quietè. eiusdem 32. Item שַׁלְוְתָא & שְׁלֵוְתָא Abundantia, tranquillitas, fœlicitas. Isa.33. Psal.122. & Prouerb.3. & שַׁלְוָא צלוא Cessatio, intermissio, vacatio. ad Rom.1. & שְׁלָוָא Coturnix. Exod.16. Secundò שֶׁלִּי Errauit, ignorauit, ignorando deliquit. Psal.13. & 119. in Teth. & in passiuo אִשְׁתְּלִי Deliquit. 2 Reg.6. Inde שְׁלוּתָא & שָׁלוּתָא Ignorantia. Iosue 20. Error, præuaricatio, culpa. Dan.6. in plurali שְׁלֵיתָא Delicta, ignorantiæ. Psal.19. In Aphel אַשְׁלֵי Fecit errare, in errorem induxit. Psalm.119. in Beth. Inde מַשְׁלֵי Seducens. Iob 12. Tertiò אַשְׁלֵי Proiecit. Psalm.44.

Quartò שָׁלָא Spreuit. Prou.1.& 5. Quintò אַשְׁלֵי Oblitus est, dedit obliuioni. Psal.9.& 44.& Iob 6. Item מִן צלא מַנְשָׁלְיָא Ex improuiso, derepentè. Marc.13. & Repentina. 1 ad Thess.5. Idem מִן שַׁלְתָּא Iob 30. & שְׁלָיָא Caligo, tenebræ. Prou.1. & 3. de quo iam suprà. שִׁילָא Tempestas. in Ber.rabb.cap.10.

שְׁלַהֵּי vnde אִשְׁתְּלַהֵי עַמָּא Defecit vel lassatus est populus. 1 Regum 14. & 2 Reg.21. & Motus est. Amos 8. Inde שַׁלְהֲתָא idem quod עיף Defectuosa, desolata, lassa. Psal. 63. & מְשַׁלְהֵי Lassus. Isa.29. in fœmineo מְשַׁלְהֲתָא Lassa, fatigata. Ier.31. in plurali מְשַׁלְהַן Lassæ, fatigatæ. Iud.8. אִשְׁתַּלְהַיוּת Anxietas. Psalm.61. & שִׁילְהֵי Anxietates. Isaiæ 9. & שָׁלְהֵי Finis. in Aruc.

שְׁלַב Connexuit, cõiunxit, incastrauit. Exo.36. Inde שְׁלִיבִים secundum Kimchi sunt בדים כמין חונקי הכולם Ligna scalaria, incastraturæ. & שְׁלִיבוּתָא Gradus vel trabes scalæ. ibidem in Thargum. Item שְׁלִיבָא Quallus fontis, craticula vel reticulatum operculum, per quod fons fluit. & Rostrum

שְׁטַף Inundauit,exundauit,lauit. Leuitic.6.& 15. Ponitur etiam שָׁטַף intranſitiuè Diffluit. vt שְׁטוּף בְּזִנּוּת Diffluens luxuria & ſcortatione. in Kimhi ſuper Oſeam. Inde שִׁטְפָּא Cataclyſmus, diluuium. Iob 38. & שְׁטוּפֵי זַמָּה Obruti ſcelere, hoc eſt, ſcortatione diffluentes. in Thisbi. Secundò שָׁטַף ſignificat Ire cum impetu, feſtinare, accelerare. & שִׁטְפָּא Feſtinatio. item Capillus. in Bereſch. rabb.cap.67. & Syrè שְׁטִיפְתָּא Græcè ἀλάβαστρον, Alabaſtrum,pixis aromatica. Matth.26.

שְׁטַר Cataplaſmauit, vulnus alligauit. Iſa.38. Secundò Liniuit, poliuit, fricauit. in Aruc. Item שְׁטָר & שְׁטָרָא eſt Inſtrumentum literarum, literæ alicuius contractus. Ierem.32. & in Ber.rab. cap.83. Significat quoque apud Rabbinos Scripturam ſiue ſchedulam, in qua continetur poteſtas, quam alius alij tradit, Procurationem vocant Iureconſulti. Eſtque deſumptum ex eo Iob 38. הֲתָשִׂית מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ Num pones poteſtatem eius in terra? In plurali שִׁטְרֵי מַזָּלָיָא בְּזִמְנֵיהּ vt שִׁטְרֵי תְּקוּפוֹת & non שִׁטָרִים, at in conſtructione Dominia Planetarum in tempore ſuo. Iob 9. Et in orationibus Iudæorum אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ Pater noſter, rex noſter, omnia chirographa debitorum noſtrorum. in Thisbi.

Item שְׁטַר Latus, eris. Dan.7. & שִׁטֵּר Satelles, exactor, prætor. Tertiò verbaliter שְׁטַר vel שְׁטָרֵי Percutere, cędere. in Aruc. שׁ valet שֶׁהֵא Chaldaicè & Rabbinicè pro שיהיה Quod ſit. item שֶׁיְחֶיֶה Qui viuat. Et שֵׁם יִתְבָּרַךְ Nomen celebrandum.

שִׁיב Syrè, Lauit. Inde שִׁיבְתָּא Lotio. & מְשִׁבְתָּא Peluis. Iohan.13.

אִשִּׁיחַ Auſus eſt, procliuior fuit, promptior fuit. 2 ad Corinth.10. & ad Philip.1. & שָׁיִיח & שַׁיְיתָא Fouea, interitus. Pſalm.35.& 67.

שַׁיִּיךְ Ceſſauit,deſtitit,mãſit. in Zoh. Secundò שַׁיֵּךְ Conuenit,congruit, debuit. vt לָא שַׁיֵּךְ לְמֵימַר Non conuenit dicere. & בְּגַדֶּיהָ הַשַּׁיְכִים לְגוּפָהּ Veſtes eius quæ conueniunt corpori. in Thisbi. & שַׁיֵּךְ Decens, conueniens. in Ber.rab. cap.48. & שַׁיְיכָא Foramen paruum quod fit ſupra dolium. vide infrà שך.

שַׁיְּל Petiuit, poſtulauit. Iob 12. & Pſal.40. Inde שְׁיֵלְתָּא Petitio. & in plurali שְׁיֵלְתִּין & מְשַׁיְּלִין Petitiones.Pſal. 4.& 36. Item שְׁיוֹל Sepulchrum, infernus. Gen. 42. & Pſal. 5. שִׁילְיָא Obſcuritas,caligo,tenebræ.Pſal.35.& Prou.1.

שַׁיֵּן Syrè Reconciliauit, placauit, tranquillauit, in gratiam reduxit, pacem compoſuit.in libr.Rit. Seueri Patriarchæ. vnde שַׁיְנָא Pax,tranquillitas. de quo habes infrà.

שִׁיעַ Lutum. Gen.11. & Num.19. item Neruus aut compes,idem quod סַר Iob 13.& 33. שַׁיְיפֵי Species,pulchri prominentia. in Zoh.col.197.

שִׁיר & in plurali שִׁירִין Monilia, armillæ. Geneſ.24. Num. 31. & Iſa.3. Hami, circuli quibus capiuntur piſces. 4 Reg.19. Item שָׁיֵר idem quod שְׁאַר Remanſit,reliquit. & מְשַׁתַּר Reticulum iecoris. Leuit.3. Item שִׁירָא Fibra, membrum. in Zoh. & שִׁירָא ac שִׁירַת Turmæ, exercitus. vt שִׁירַת עַרְבָאֵי Turma Arabum. Geneſ.37.&c. & מַשְׁרִיתָא Exercitus, caſtra. de quo ſuprà. Item שִׁירוּתָא & שִׁירוּ Conuiuium, ciborum apparatus. 1 Reg.25. & 4 Reg.6. item Impendium,impenſæ. 4 Reg.25. & Meridies. Geneſ.43.

שִׁיצִי Perdidit,exterminauit,perfecit, conſummauit. Deut.31. & aliquando intranſitiuè ſumitur, vt וְשִׁיצָא בַיְתָא דְּנָא Ezr.6. & שִׁיצָא idem quod מחתת Exitium,perditio. Prouerb.10. שִׁית Vepris, ſpina. שִׁיתָא & שִׁית Sex. Exod.23. שִׁיתִּין Sexaginta. Dan.6. שִׁיתָאָה Sextus. & שְׁתִיתָאָה Sexta. Exod.26. Item שִׁיתָא idem quod שה Agnus, vel agna. Leuit.5.& 22. & שִׁיתִּין Fiſtulæ, voragines, foueæ. Pſalm.11.in Midras.

שְׁכַב & שְׁכִיב Iacuit, dormiuit. 1 Reg.3. & אַשְׁכִּיב in Aphil Poſuit in lectum, fecit dormire. 4 Reg.4. Inde מִשְׁכְּבָא Stratum, lectus. Iud.15.

שְׁכַח Primò Inuenit,reperit,nactus eſt.Geneſ.2. & 32. & Dan.2. & in Aphel אַשְׁכַּח Inuenit, comperit. 1 Reg.6. & in paſſiuo אִשְׁתְּכַח Inuentus eſt. Iob 10. Secundò שְׁכַח & אֶשְׁכַּח Poteſt. Matth.5. & paſſim in nouo Teſtamento. & in Benoni מְשַׁכַּח ibidem. & in regimine plurali

שְׁחָפָא Auis immunda. D. Hieronymus Larum vertit, alij Cuculum. Deut. 14. & Leuit.11. Tertiò שְׁחַף ſignificat Serpere,& more ſerpentum ſuper pectus gradi. Leuit.10.Gen.3. & שְׁחִיף per Sin ſmol, Opertus.

שְׁחַץ Superbiuit, in Schemoth rabb. cap.20. & שַׁחְצָן Superbia.

שְׁחַק Contudit, comminuit. Exod.30. Inde שַׁחֲקָא Contritio. ad Rom.3. item Conflictatio. 1 ad Timoth.6. Et שְׁחִיקוּתָא Vetuſtas. Leuitic. 13. & בְּלָאֵי שְׁחָקָן Panni detriti & corrupti. Ier. 38. & שְׁחוּקָא Caluitium. Leuit.13. Et שְׁחָק Aether. à tenuitate & ſubtilitate dictum. in plurali שְׁחָקִים Æthera. Secundò שְׁחַק Direxit. Pſalm.10. in Midras.

שְׁחַר Nigreſcere,denigrari. Inde שְׁיחוֹרִין Carbones. Iſaiæ 44. & 54. שְׁחַרְחֹרֶת Fuſca, nigricans. שְׁחוֹר Nigredo. שַׁחַר Aurora. Amos 4. idem מִשְׁחָר Pſal.110. שַׁחֲרוּתָא Aurora, ſtella matutina. in Zoh.col.389. שַׁחֲרוּת Nigredo. in More lib.1. cap.73. Secundò שְׁחַר Manè ſurrexit. Iſa.29. Manè precatus eſt. Iob 11. inde שַׁחֲרִית Oratio matutina. in Zohare. Tertiò שְׁחַר Defluere. in Aruc.

Quartò Accipere, tollere. Num.16. Item שִׁיחוֹר Forfex, forficis. in Sche.rabb.cap.41. & שְׁחַרְן Obſequium regium. in Aruc. Quintò שְׁחַר Syrè, Angariare, trahere,vi adigere. Matth.5. & אֶשְׁתַּחַר Moram trahere,retardari. Act.20. poteſt deduci ab אחר de quo ſuprà. & אֶשְׁתָּאַר Relictus eſt. ad Rom.11.

שַׁחְרַר Libertate donauit, in libertatem aſſeruit. in Vaic. rab.cap.21. Inde עֶבֶד מְשׁוּחְרָר Seruus manumiſſus. in Midb.rab.cap.6. & אִשָּׁה מְשׁוּחְרֶרֶת Mulier libertate donata. in Comment. Et שַׁחֲרִית Poteſtas, imperium.

שַׁחֲרֶת Corrupit, perdidit, deſtruxit. Inde שִׁיתָּא eſt ἀιμορῤῥοὶς, Hæmorrhois, ficus morbi genus. Item Herba tritici antequam creſcat. Amos 7. Et שְׁחוֹתָא Fouea. Iob 9. & שִׁיחִיוּתָא Corruptio vel peccatum. Pſalm.16.

Item שַׁחַת ponitur pro צלחת Lebete, olla. quamuis metaphoricè accipiatur pro Sinu. Prouer.19. Et אֶשְׁתַּחַת Aeruginem contraxit, ærugine vitiatum eſt. & שׁוֹחָתָא Aerugo. Iacobi 5.

שט & שָׁטַט primò Diſcurrit,vt oculi diſcurrunt. Num.11.& 1 Reg.24. & Circuiuit. Iob 1. Secundò שָׁט Inundauit. Thren.3. & Natauit. Inde שַׁטָּא Inſtrumentum natandi, quo quis videlicet natare diſcit, vt cucurbita ſicca apud Italos, apud noſtrates veſica ſuilla vento tumeſcens. Iſaiæ 25. & in Aruc. in plurali שַׁיְיטִין Remiges. Ezech.27. & מְשׁוֹטִין Remi. Iſaiæ 43. Tertiò שָׁט & שְׁטָא Contempſit, deſpicatui habuit. 1 Regum 17. Gen.25. & Luc.23. & in paſſiuo אִתְּשְׁטָא Confuſus & deſpectus eſt. 1 Reg.2. Inde שִׁט Vilis. Iſa.3. & שִׁיט Contemptus,deſpectus. 1 Reg.15. item Vile. 3 Reg.6. & שִׁיטוּתָא Deſpectio. Prou.12. Quartò Errauit, declinauit, diuertit à via. Quintò Conculcauit. Inde שַׁיְיטִין Conculcantes. Amos 2. & 8. Sextò Liniuit, ſpaciatus eſt, porrexit. in Aruc. Septimò Extendit.

Octauo Miſit.

שְׁטָא Inſaniuit, ſtultè egit. in Ber.rab.cap.50. & in paſſiuo אִשְׁתְּטִי Inſaniebat. 1 Reg. 18. Inde שׁוֹטֶה vel שׁוֹטֶה Stultus. Prou.8. & 10. & גְּבַר שַׁטְיָא Vir ſtultus. 1 Reg.25. in plur. שַׁטְיָין Inſipientes, inſani, ſtulti, bardi. Pſalm.94. & מְשֻׁטְטָא Inſaniens, delirans femina. 1 Regum 1. & שְׁטוּתָא & שְׁטוּתָא Stultitia.Eccl.2.& Pſal.49. Item שַׁטְיָא ſignificat non ſimpliciter ſtultum, ſed idem quod נבל Impium & inſanum. Pſalm.14. & מְשַׁטֶּה Inſaniens, item iocans, ludens. in Aruc.

Item שְׁטָה Linea ſeu verſus libri. vt בְּרֵאשׁ הַשְּׁטָה In principio lineæ. in Comment. Item Virgula, ſtilus. pluraliter שְׁטָיָן Stili. Iſaiæ 30. Ordines, lineæ. Cant.5. Accipitur etiam שְׁטָה pro Tractatu,diſcurſu, ſeu phraſi, vt & Latinis Stilus. in Bereſch. rabb. cap.18. & 52. vt שְׁטוֹת תַּלְמוּד Stilus ſeu phraſis Doctrinalis. in Thisbi. שׁוֹטִיתָא Virga, baculus. Iudic. 6. & 1 Regum 14. & שְׁטָא Flagellum. Prou. 26. & שׁוֹטִין Fœniculum. in Aruc.

שְׁטַח Expandit, extendit. 2 Reg.17. item Proſtrauit ſe. Iſa.60. & in paſſiuo אִשְׁתְּטַח Stratum, vel extẽſum eſt. in Zoh. Inde מַשְׁטַח Expanſio. Iſa.7. & מִשְׁטָח Locus paratus ad extendendas vuas. in Aruc. שׁוֹטַח Flagellum.

שׁוּרָא Murus. 1 Regum 31. in plurali שׁוּרִין רַמִּין Muri alti. Deut. 3.

שְׁוַר & שְׁוַר idem quod דלג Saltauit, profiliit, infiliit. Iob 37. Pſalm. 29. & in Actis Apoſtolorum.

Secundò Inſolens fuit, vel vt Santes exponit, Contraxit. Pſalm. 107. שׁוּשִׁיפָא Velum, obtenſio, velamen. in Zohare. מְשַׁוְרְתָא Stapes. in Aruc. שַׁוּשׁ Genus arboris. Item תְּשׁוּרָה הָרִאשׁוֹנָה Linea ſiue ordo primus. Item שׁוּרוֹת סֵפֶר Linea libri. in Thisbi.

שֵׁזִיב Liberauit, ſaluauit, eruit. Dan. 3. Geneſ. 14. Ioſ. 9. & Iſaiæ 46. in paſſiuo אִשְׁתֵּזִיב Saluatus eſt. 1 Regum 19. Et Syrè אֶשְׁתֵּזִיב Euaſit, liberatus eſt. Actor. 27. Inde מְשֵׁזִיב Saluatio, ſalus. Ioſ. 8. Item Reliquiæ liberatæ aut ſeruatæ. eiuſdem 10. שֵׁיזָבוּתָא Refugium. Iob 20. & שֵׁיזְבָא Saluatio, euaſio. 2 Regum 15.

שְׁזַג Idem quod רחץ Lauit. Exod. 29. Iob 29. & Prouerb. 30. Inde שְׁזוּג Lotio. Pſalm. 60. & 108. & שִׁזּוּג Liquor. Numer. 4. in Tharg. Ieroſol. שֵׁזִיף Fructus qui naſcitur ex olea, & mala punica ſibi inſerta. in Aruc.

& שְׁזַף Aſpexit, intuitus eſt, oculos intendit.

שְׁזַר Torſit, inflexit. Inde בּוּץ שְׁזִיר Linum retortum. Exodi 26. Item שְׁזוּרְתָא vel שַׁזְרְתָא vt in Venetiano exemplari, eſt idem quod שְׁעָצָה Spina dorſi. Leuitic. 3.

שְׁזוּתָא Calor.

שָׁח ſiue שָׁחַח Incuruatus eſt, proſtratus eſt, ſuccubuit. Inde שִׁיחָא Incuruata eſt. Pſal. 44. & in Aphil אַשְׁיַח Procliuis fuit, procubuit. ad Phil. 1. שׁוּחָתָא Fouea. Pſalm. 7.

שָׁחָה & הִשְׁתַּחֲוָה & שָׁחָה cum puncto in ſiniſtro cornu, Natauit. Procidit, ſeſe incuruauit, adorauit.

שָׁחָא Diſſoluit, deſtruxit, perdidit, deſolauit, euulſit. in Aruc. Inde שָׁחָתָא Perditio. Idem שְׁוּחָתָא Iob 17. & 33. שְׁחִיתָא & שְׁחִיתָא Deceptio. Dan. 2. Item שְׁחִי Axilla, locus concauus ſub brachio. Idem שַׁחֲאתָא Prou. 19. & 26.

שִׁיחַ Arbor, virgultum.

שׂוֹחַ Cum Sin ſmol, Loqui, meditari.

שָׁחַד Vaſtauit, deſolauit. Inde מְשַׁחֲרְתָא Deſolata. 1 ad Timoth. 5. Secundò Munus accepit. & שׁוֹחֲדָא Munus, donum. 1 Reg. 8. & 12. משחביב vel vt alij legunt, מְשֻׁבְיָב Iſa. 34. citatur ab Elia in Methurg. ſed non exponitur.

שָׁחַז Acuit. in Ber. rab. cap. 67. Inde מַשְׁחָז Cos cotis. in Commentariis.

שָׁחַט Mactauit, iugulauit. Inde Syris מְשַׁחֲטָנָא idem quod λοιμώδης Græcè, Peſtilens, pernicioſus, homicida, trucidator. Act. 24. Secundò Traxit, duxit. vnde שְׁחוּט Ductile.

שָׁחַל Incuruauit, traxit, extraxit, eduxit. in Vaic. rabb. cap. 36. & Pſal. 18. in Midr. Inde שַׁחֲלָא Incuruatio. ité Conceptio. & Pullus qui eſt in ouo. & Caniſtrum. & Dolor vel ſanies aurium. in Aruc. Item שְׁחָלָא Leo. Pſal. 17. Item שַׁחֲלִים eſt Nomen herbæ quæ Italicè dicitur *Senacio o creſcione.* in Aruc. & Nomen loci. & שְׁחֵלֶת eſt Genus aromatis quo fiebat incenſum, vngula aromatica. שַׁחֲלָנִית Genus locuſtę. in Aruc. אֶשְׁתַּחֲלַף Transformatus eſt. Matt. 16. & מְשַׁחְלָפָא Varius, diuerſus. Marc. 1. Radix eſt חלף, vnde Syri more ſuo verbum effingunt ש addito. quanquam שׁחלף שַׁחְלַף Mutauit, reperiatur Act. 28.

שָׁחַם Idem quod קדר Nigreſcere, denigrare. Iob 6. & 30. inde שְׁחוֹם Nigrum; vel ſecundum alios idem eſt quod אדום Rufum. Geneſ. 30.

שִׁיחָא Vacuus, inanis, idem quod מקום החלל Locus vacuus. in Aruc. & in libr. Seueri Patriarchæ.

שָׁחַן & שְׁחִין idem quod חמם Calefit, incaluit, calefecit. 3 Reg. 1. & Iob 31. Iſaiæ 18. & Act. 28.

Inde מַשְׁחֵן Calefactio. in Aruc. & שְׁחִין Vlcus foris ſcabioſum, & intus ſanioſum. idem שְׁחִינָא & Syrè שׁוּחֲנָא Iob 2. Iſaiæ 38. & Luc. 16. Secundò שָׁחַן Arabicè, Onerauit. & שְׁחַנָא idem quod משא Onus. in Ber. rabb. cap. 19.

שָׁחַף Decorticauit, eradicauit, euulſit. Inde שְׁחִיפָא Cortex. Secundò שָׁחַף ponitur pro שאף Anhelauit, reſpirauit. Eccl. 1. Item שָׁחוּף dicitur qui in coitu non ſeminat, id eſt, ſpargit ſemen. in Aruc. Et שַׁחֲפָתָא eſt Infirmitas vnde caro inflatur & tumeſcit. Deuter. 28. & Leuitic. 26.

שחפא

שָׁדַר Idem quod שׁדל Curauit, diligens fuit, operam dedit, laborauit. Dan. 6. Secundò idem quod מרר Rebellauit. Ezr. 4. Tertiò שַׁדַּר צהר in Pael, Miſit. Iud. 3. 1 Reg. 16. Gen. 38. & Iohan. 12. & in paſſiuo אֶשְׁתַּדַּר, vt Act. 25. פְּקֵדֵת וְאֶשְׁתַּדַּר Decreui vt mittatur. Quartò Intumuit, eleuatus eſt, damnatus eſt. in Aruc. שַׁדְרָא חַשְׁכוּעָה Rabbini exponunt בריח שיש לח שתי שדרות Animal quod habet duo dorſa, duáſue dorſi ſpinas. & חוט הַשַּׁדְרָא eſt Filum album quod deſcendit ex cerebro per iuncturas dorſi, quarum ſunt decem & octo vſque ad colos. Aliâs ſcribitur שַׁזְרָא per Zain, vt monet Elias in Thisbi. & שַׁדְרָה Dorſum. in Ber. rab. cap. 28. Item שְׁדִירָא Fex. in Aruc. שַׁדְרְנָנִין Lapis quidam precioſus. in Schem. rabb. cap. 38.

שְׁהָא & שָׁהַח idem quod עכב Tardauit, moratus eſt. Iſa. 29. & in Schem. rab. cap. 3. inde מַשְׁהֵי Expectans. Deut. 6. & שַׁהֲיִין Morantes. Exod. 10. Secundò ſignificat Laſſari. & שַׁהְיָא Curſus. שַׁבַּת חַיּוֹם eſt שַׁהֵי Sabbathum hodie. in Aruc. vide פּהר ſuprà.

שָׁהַר Vigilauit. Mat. 25. inde שַׁהִיר Vigilans. Eſth. 6. & שַׁהֲרָא Vigilia. 2 ad Cor. 6. שׁוּב eſt שׁוּ, Adhuc, amplius. עוֹד eſt שׁוּר Adhuc.

שְׁוָא Primò Manſit. in tertia fœminea שְׁוָא 1 Regum 5. In Pael שַׁוִּי & שְׁוִי Poſuit. Ioſ. 24. & Iud. 1. in tertia fœminea שַׁוְיַת Iudic. 4. & שַׁוִּיתָא 1 Regum 19.

Secundò צחצ שְׁוָא & שַׁוִּי Syrè ſignificat Dignũ eſſe, dignus haberi. Matth. 3. 1 ad Theſſal. 1. & alibi paſſim.

Tertiò Abſtergere. Lucæ 7. & Iohan. 11. & in Aphel Syrè אַשְׁוָא Dignum effecit, cohoneſtauit, coæquauit. in libr. Rit. Seu. Patr. & אַשְׁוִינָנָא אֱלָהָא שׁוּבָךְ Dignos nos effice Deus bonitate tua, cohoneſta nos bonitate tua. Pſalm. 48.

Quartò שָׁוָא Aequauit, adæquauit. & in paſſiuo אֶשְׁתְּוָא Aſſimilatus eſt, comparatus eſt, æquatus eſt. Pſalm. 49. inde שַׁוְיָת Aequè, æqualiter. Act. 10. & מְשׁוֹוֵי חַיּוֹם Aequator dici, æquinoctialis. in Comment. Quintò אֶשְׁתְּוָא Syrè Conſenſit, aſſenſum præbuit. Mat. 18. & 1 ad Cor. 7. Inde שְׁוִיתָא Cõſenſio, conſenſus, voluntatum æqualitas. in lib. Rit. Seu. Patr.

Sextò שַׁוִּי Strauit. Prou. 7. Inde שְׁוָא & שְׁוָא idem quod מטה Lectus. 1 Regum 20. Idem שְׁיוּתָא Pſal. 4. & שִׁיוִי Pſal. 41. Item תַּשְׁוִיתָא Stramenta, coopertoria, lecticæ. Prou. 7. & 22. & in ſingulari תַּשְׁוִיתָא Lectus, ſtratum. 2 ad Corinth. 6.

Septimò Valere, prodeſſe. inde שְׁוָא Valens. Gen. 23. & in Ber. rab. cap. 86. Octauò, Commoueri, agitari, terreri. Inde מְשׁוֹתֵי Pauidus. in Aruc. שׁוּב Rabbinis idem quod עוֹד Amplius, adhuc, poſthac.

שׁוּחַ Idem quod גלה Reuelauit, manifeſtauit, patefecit. & intranſitiuè Apparuit, exortum eſt. Prouerb. 27. & Matth. 13. & שְׁיוּחַ Humiliatio, incuruatio. Iob 22. & שְׁיָחָן Foueæ. Pſalm. 119. in Caph.

Item שׁוּחַ צחצ Syrè, idem quod שִׁיחַ Virgultum, frutex. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. שְׁוָךְ Folium. in Aruc.

שׁוּכָא idem quod חומה Murus. Prouerb. 25. item Lana cedri quæ eſt inter corticem & truncum. שׁוּל primò eſt Fimbria, ora veſtis. Secundò eſt Fundus. Pſalm. 119. in Targ.

שׁוּל idem quod תלמיד Diſcipulus, miniſter. in Aruc.

שׁוּלָנִי Nomen proprium meretricis.

שׁוּם Idem quod שֵׁם Nomen. Gen. 2. & Ioſ. 14. inde בַּר שׁוּמָא Filius nominis, hoc eſt, nomine & fama percelebris. in Actis Apoſtolorum. Item שׁוּם eſt Aliquis, vel aliquid. in More lib. 1. cap. 2. Nec debet vſurpari in hac ſignificatione niſi cum vocula לָא vel אַיִן præcedente aut ſequente, vt monet Elias in Thisbi. & מְשׁוּם eſt בעבור Propter, propterea, Pſalm. 52. in Midr. & עַל שׁוּם מָה Qua de cauſa. Item שׁוּם Allium. in Ber. rab. cap. 54. Item שְׁמָא Inflatum, vel inflatio. Leuit. 13. in Tharg. Ieroſol. aliâs ſcribitur שׁוּמָא in Aruc. eſt etiam nota, macula, ſignum. in Aruc. & שׁוּמָה Summa, æſtimatio. in Vaic. rab. cap. 9.

שׁוּם Poſuit. Ezr. 4. שַׁוְיְטָקָאֵי Genus cibi aſſati. in Aruc. שׁוּעָא idem quod צור Petra. Prouerb. 30.

Accipitur etiam pro איש נדיב Viro liberali & munifico. Iob 34. שׁוּפִי idem quod שקט Tranquillitas, vel tranquillus & quietus. vt exponit Rabbi Schelemoh. Num. 22.

שׁוּקָא Platea, forum. Cantic. 3. & Eccleſ. 12.

שׁוּק Hebraicè Crus.

שְׁגַשׁ & שָׁגִישׁ Conturbauit, tumultuatus eſt. Exod.14. 1 Regum 4.& Iſa.29. & in paſſiuo אִשְׁתַּגַּשׁ אַרְעָא, vt Sonuit, vel commota eſt terra.

Inde שִׁיגוּשָׁא idem quod מהומה Cõturbatio,tumultus. Deut. 1. & 1 Regum 5. Idem שְׁגוּשָׁא Tumultus. Actor.23. & alibi frequenter in nouo Teſtamento. Secundò שְׁגַשׁ Contẽpſit, proiecit.Deu.28.& Ier.23. Tertiò Murmurauit, ſubſannauit, oblocutus eſt.Prou.16. Inde שִׁיגוּשָׁא idem quod נרגן Suſurro. Prouerb.26. Quartò Interfecit, perdidit, contriuit. Exod.14. Deut.28. & 1 Reg.7. Quintò Inſaniuit. in Ber. rab. cap.88. inde מְשַׁגַּע Corrũpens, in errorem inducens,errare faciẽs. in Aruc. Idẽ שַׁגְשֵׁג vtraq; radicali duplicata.Ier.4.

שַׁד & צהב עֲרָא Effudit.Gen.8. Deut.21. 1 Reg.26.& Thr. 4. inde שָׁדְיָן Effundentes. & in paſſiuo אִתְּשִׁיד Effuſus eſt. Iſaiæ 26. & שָׁדָן Bibentes. Iudic.7. & אֶשׁוּר Effundam. Act.2. Secundò שְׁדָא Proiecit, iecit. Exod.16. 1 Reg.20. & Iob 38. Inde שְׁדִי טַלָּא עַל אַרְעָא Cadit ros ſuper terram. 2 Reg. 17. & מַשְׁדֵי עִפְרָא Iaciens puluerem. 2 Regum 16. In paſſiuo אִשְׁתְּדָא בְּרָיָא Motus eſt vt ebrius. Iſaiæ 24. Item Volauit,mobilitauit vt aquila. Deut.28. & Ierem. 49. Tertiò Mouit, ſufflauit. Iſaiæ 7. Quartò Sagittauit, iaculatus eſt. 4 Reg. 13. Inde Syris מַשְׁרָא מכצה Iactus. Lucæ 22. & צהב שְׁדָיָא idem quod δεξιόλαβος, Spiculator, lancearius. in plurali שְׁדָיֵי Spiculatores. Act. 23. & אַשְׁדֵי Profudit,deiecit.in Aphel. & שִׁידָא Haſtile. Exod.37.

שֵׁד ? Proſcîdit.Iob 29. Dilacerauit,diſçerpſit.Marc. 1. שֵׁד Dæmon, vaſtator. in plurali שִׁידִין & שֵׁדִין Dæmones. Iſaiæ 13. & שַׁדַּי Omnipotens, αὐτάρχης. Significat propriè ſibi ſufficiẽtem,qui nullius eget auxilio.à שׁ Qui, quæ,quod, & דַּי Sufficientia. שְׁדָא idem quod צר Latus.Leuitic.1. & Ion.1. Eſt etiam Genus aromatis. in Aruc.

שׁוּד Debilis. in Aruc. שׁוּדָא Aeſtimatio, iudicium, arbitrium. ibidem. שַׁד Vber, mamma. שַׁד Agitauit, mouit. Iſaiæ 24. Item Sedit. & Inſtrumentum vbi ſedent nentes linum vel ſtuppam. in Aruc. & שׁוֹד in Raſſe tevoth valet שְׁפִיכוּת דָּמִים Effuſio ſanguinis. שַׁדְיָא Ventus Orientalis.

שַׁדָּר Arca,vel capſa vbi ſedetur. & Aſmodeus:nomen dæmonis. in Aruc. שַׁדָּן vel שַׁדִּין Iudicium. in Tanhuma.

אִשְׁתַּדִּי צהבתה Spondere, polliceri, promittere, paciſci. Lucæ 22. Inde שׁוּדְיָא צהבתה Græcè ἐπαγγελία, Promiſſum,promiſſio. Act.1. & 26. Radix propriè eſt יְדָא, vnde Syri ſic efformarunt verbum iſtud.

שְׁדַךְ Requieuit, ſedauit. Gen.7. Iud.3. & Pſalm.65. Inde שְׁדִיכַת אַרְעָא Quieuit terra. Geneſ.8. in Tharg.Ieroſol. & שְׁדוּכַת Quies.Iſa.14. & שַׁדִּיךְ Quietus, felix, beatus. Iob 21. & Sterilis, infructuoſus,ocioſus. & שַׁדְכָא & שַׁדְכָן Ocioſus, quietus.Gen.25. Secundò שַׁדַּךְ Coniunxit, copulauit. Vnde שִׁדּוּךְ Coniunctio viri & fœminæ. שַׁדְכָן Copulator. & שַׁדְכָנוּת Copulatio, coniunctio. Vnde Rabbini formant verbum in Piel, vt מְשַׁדְכִין הַתִּינוֹקוֹת Coniungunt pueros. & וּלְשַׁדֵּךְ הַבָּנוֹת Ad coniungendum filias. in Comment. & שַׁדְכִין Folia ſibi contigua. Iſaiæ 14.

שַׁדַּל & שַׁדֵּיל primò idem eſt quod פתה Perſuaſit,induxit, decepit adulando. Exod.22. Iud.14. & Ezech.38. inde שַׁדְלָא צהב Syrè,Græcè κολακία,Adulatio, adulatoria perſuaſio. 1 ad Theſſal.2. Secundò אִשְׁתַּדַּל Luctatus eſt, vim fecit, conatus eſt, perſeuerauit. Geneſ.32. & in Comment. הִשְׁתַּדַּל Solicitus fuit,curauit,ſtudium adhibuit, incubuit, ſedulam dedit operam. vt in More lib.1. cap.32.

Inde הִשְׁתַּדְּלוּת Solicitudo, ſtudium, vigilantia, ſolertia.

Et Chaldaicè אִשְׁתַּדְּלוּתָא Studium, cura, ſedulitas. in Zoh. col. 212. Item שְׁדוּל Res plauſibilis, & quæ primo aſpectu emptores ad ſe allicit, res fucata.

שְׁדַן Lambere. Iudicum ſeptimo capite.

שׁוּדַע Seſe patefecit. & in paſſiuo אֶשְׁתַּדַּע Cognouit vel agnitus eſt, obediuit, dicto audientem ſe præbuit. 2 ad Theſſ.1. & in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. & מֶשְׁתַּדַּעְנוּתָא Agnitio,cognitio. ibidem.

שְׁדַף Inflámauit,arefecit. Inde שְׁדַפוּנָא Corruptus aër, vredo, vẽtus orientalis.3 Re.8.& Deut.28. Itẽ חוֹלִי הַשְׁדַפוֹן eſt Tabes,phthiſis,morbus, quo qui afficitur, minuitur & tabeſcit. in Bechaiai ſuper Gen.

שְׁבַר Fregit, confregit, cõtriuit. Secundò שְׁבַר Stultes cere. צהבתה שַׁבְרָא & שַׁבִּירָא Stultus,neſcius,ſimplex. Pſalm.19. & Iob 5. in plurali שַׁבְרִין Prouerb.1. & Syrè שַׁבְרָא Simplices. 1 Pet.2. & שַׁבְרוּתָא Stultitia, inſipientia, ſimplicitas.Prouerb.1. Item שַׁבְרָא eſt Ferula. & Genus herbæ ex qua fit elychnium. & שְׁבוּר Chirucatum,id eſt,affectum ſeu inſignitum puncto chiric Hebræo. & Nomen regis proprium. in Aruc. Item שַׁבְרִירָא Cæcitas. 4 Regum 6. & שַׁבְרִירֵי Radius. in Aruc. in plurali שַׁבְרִירַיָּא Cæcitates. Geneſis 16.

שְׁבַשׁ Conturbatus eſt, obſtupuit. Dan.5. Secundò שְׁבַשׁ Seduxit, perſuaſit falsò. Ierem. 20. & in paſſiuo אִשְׁתְּבַשׁ Seductus eſt, corruptus vel falſus eſt. in Zohar. inde שִׁבּוּשׁ Error. in Comment. Tertiò Deſtruxit, corrupit. in Vaic.rab.cap.35.vnde Kimchi 3 Reg.17. נגלות נשתבשו תנסחאות In captiuitate corrupta ſunt exemplaria librorum.

Quartò Perplecti inſtar retis. in Aruc. vnde אִתְּבַשׁוּ בְּשִׁבְשִׁין דְּגוּפְנָא Perplexæ ſunt ſicut palmites vitis. Thren.1. vbi ſcribẽdum eſt אִשְׁתַּבְּשׁוּ, vt monet Elias in Thisbi. & Syrè צהבתה שְׁבֶשְׁתָּא Palmes, ramus. in plurali שְׁבֶשְׁתָּא Palmites. Iohan.15. שִׁבְשִׁין Rami, palmites. Gen.40. & Pſalm.80. Et vtraque duplicata שַׁבְשֵׁב Frondeſcere. Iob 14. vnde שִׁבְשָׁא Ramus. in Ber. rabb.cap.91.

שְׁבַת Idem quod נח Quieuit, ceſſauit, vacauit. Exod.31. inde שַׁבָּתָא Sabbathum,dies quietis & ceſſationis. ibidem. & paſſim in nouo Teſtamento.

Inde שַׁבְּתַאי Saturnus planeta, planeta ſedentarius & ſeptimus in ordine à Luna incipiendo. in Bereſch.rab.cap.91.

Item שַׁבַּת eſt Anethum. & שִׁיבְתָא Spiritus malus ſuffocãs pueros. & שְׁבוּתָא Votum,vel iuramentum. & שְׁבִיתָא Locus habitatus,manſio habitata. à ישב. in Aruc.

שְׁגָא Multiplicauit, auxit, creuit. vnde שְׁגִיא Auguſtus, magnus, grandis, amplus. Item שַׁגִּיאָן Plus, vel ad plus, ad ſummum. in Vaic.rab.cap.28. שְׁגָא verò cum puncto in dextro cornu eſt, Defecit, defuit. Iud.12. & Num.31. & in tertia fœminea שְׁגַת Iſa.34. item Abiit, receſſit. 1 Reg. 14. Inde שַׁגְיָא Deficiens. Gen.31. Item שַׁגְיָא eſt Genus ligni, quod Hebraicè dicitur תרהר Thidhar, id eſt, Vlmus, vel ſecundum alios, eſt Genus cedri. Iſaiæ 41.

שְׁגַב Protexit. Pſalm.20. & שְׁגֵב Eleuauit, exaltauit. vnde מִשְׁגָּב Altum,præſidium,aſylum.

שְׁגַג Incogitanter egit, inconſideratè fecit,errauit per ignorantiam. Inde שְׁגָגַת הַסּוֹפֵר Error ſcriptoris. in Comment. שִׁיגְרָא Amygdalus.Eccl.12. & in plur. שִׁיגְרִין Amygdala. Gen.43. & Num.17. & שְׁגִרִין Dæmones. Pſalm.78. & שִׁיגְרוֹנָא Iſchiatica. aliâs שִׁיגְדוֹנָא in Aruc.

שְׁגַח Prouidit, curam habuit. Iob 22. Inde אִשְׁתְּגוּתָא Contemplatio,præuiſio,prouidentia.in Zoh.col.343. idem חִשְׁגִּיחַ in Comment.ab חִשְׁגַּחוּת in Hiphil. Et alia forma אֶשְׁתְּגָא Prouidentia,præuiſio. in Zoh.col.77.in Siphra Zeniutha.

Secundò ſignificat Expectauit. in Vaic. rabb. cap.34. & חַשְׁגוּת Speculatio,contemplatio,conſideratio.in Saare Zedek.

שְׁגַל Coiuit, agitauit, ſubagitauit. Pro quo obſcœno verbo Maſorithæ vſi ſunt honeſtiore, quod ad marginem Bibliorum annotarunt, nempe שכב Concubuit. Inde שְׁגָלָה Coniux. Dan.5. & מִשְׁגָּל Coitus. & תאות חמשגל Appetitus coëundi. אֵבֶר הַמִּשְׁגָּל Veretrum, membrum virile & pudendum. in Commentariis.

שְׁגַם Coniunxit, ligauit. in Ber.rabb.cap.26. & שְׁגִימָן Ramus qui extenditur de pariete ad parietem ad extendendum pannos. in Aruc. צהבתה שׁוּגְנָא Syrè Viciſſitudo, conuerſio. Iac.1.

שְׁגַע Veſanum reddidit, lymphauit, emotæ mentis fecit. Inde שְׁגָעוֹן Inſania, lymphatio, vecordia,dementia. Idem שְׁגָעוּנָא in Zohar.

שְׁגַר Miſit, emiſit. Exod. 16. Iob 21. & Ierem.9. Secundò Calefecit, ſuccendit. Ezech.39. Tertiò Traxit,diſtraxit,vſus eſt. in Schem.rabb.cap.9.

Inde שְׁגַר Fœtus qui eiicitur vtero iumentorum, aut aliorum quadrupedum maiorum. idem יְשַׁגֵּר. & שַׁגְרָא Bottus dactylorum. in Aruc. item שְׁגוּר Promptus, vſitatus. in Commentariis.

in passiuo אִשְׁתְּבִי Captus est. 1 Reg.4. & 30. Inde שִׁבְיָא Captiuitas. Ierem.15. idem שִׁיבְיָתָא Psalm.78. Secundò צבת שְׁבָא Syrè Demisit. Marc.2. & Luc.5. Tertiò צבת שַׁבָּא Sabbathum. idem שַׁבְּתָא 4 Reg.4.& 11. in plurali שַׁבַּיָּא Sabbatha. Ezech.23. Item שׁבתא צבת שְׁבַתָּא Anethum, herbæ genus. Matth.23. Item שׁוב est עוֹד Adhuc, iterum, rursus.

שַׁב Septem. Psalm.78. in Midras.

שְׁבַב Ordinis duplicatorum, Fregit, rebellauit. in Aruc. Secundò Habitauit. inde שְׁבֵבֵיהּ Vicini eius. Luc 1. & שִׁיבְבְתָא Vicina. Ruth 4. & שַׁבְּבוּתָא Habitatio, vicinia. in Zoh. Item שְׁבַב Crepusculum. in Aruc.

& שָׁבִיב idem quod נזם Inauris. Exod.35. & שְׁבִיבָא Flamma. Dan.3. & 7. & שַׁב Canus. Ezræ 5. & שִׁיבֵי Lineæ quæ sunt in ligno, & frusta ligni. in Aruc.

שְׁבַד In Rasse tevoth valet שְׁבֵית דִּין Quod domus iudicij. Reuocandum ad בר suprà cum ש seruile.

שׁבן vel שׁבנ valet שֵׁם בַּר נַשׁ Chaldaicè idem quod שֵׁם בֶּן אָדָם Nomen proprium viri. נָשׁ & נַשׁ & נָשָׁא Syriacè & Ierosolymitanè idem quod אֱנָשׁ & אֱנָשָׁא Homo.

שַׁבְּחַר Laudauit, glorificauit. Prou.25. & 27. Inde שְׁבָחוּרָא & שַׁבָּחִירָא Laus, honor, decor. Psalm.8.& 21. Prou.14. & Iob 40. & שַׁבָּחֲרָנוּתָא Elatio, superbia. Marc.7. & שְׁבַחֲרָנָא Fastuosus, glorios us, elatus, superbus. ad Rom.1.

שְׁבַז Idem quod מק Putredo, caries. Isa.5. שַׁבְזָתָא Sapphirus. Iob 28. Exod.24. & Thren.4.

שַׁבַּח Laudauit, glorificauit, encomiis celebrauit, hymnodiam dixit. Gen.43. Leuit.19. & Ios.10. in tertia fœminea שַׁבַּחַת Cecinit. Iud.5. In passiuo אִשְׁתַּבַּח, & Syrè אֶשְׁתַּבַּח Gloriatus est. 3 Reg.20. Inde צבתשבח שׁוּבְחָא Gloria, laus, encomium. Mat.4. Idem תצבתשבח תּוּשְׁבְּחָא & תּוּשְׁבַּחְתָּא & תֻּשְׁבָּחָא idem quod תִּפְאֶרֶת Isa. 10. Psal. 62.& Exod.15. & Arabicè תַּשְׁבְּחָן Gloria, laus. & מְשַׁבָּחָא Glorios us. Ponitur etiam שְׁבוּחָא pro שעשע Deliciæ. Prouerb.8.

Secundò significat הִשְׁבִּיחַ Compescuit, mitigauit. Tertiò Creuit, auctus est, meliorauit, sapidum fecit. in Comment.

שְׁבָט & שְׁבָטָא & Syrè צבת שְׁבָטָא Tribus, familia. Deut. 29. Ios.4.& 11. item Baculus, sceptrum. Exod.21. & Psalm.2. שׁוּבָט Excutiens virga lanam, vel qui lanam carminat. & Virga aut spatula textoris. & שִׁיבּוּטָא Species est piscis magni. in Aruc.

שִׁבְנָא aliâs סַבְּכָא est Musicum quoddam instrumẽtum, Sambuca. Dan.3. Secundò שְׁבָנָא est Columbarium. Ose.11. & Isa.60. & שׁוֹבָךְ Ramus. Psal.75. in Midras. & שִׁבְכִין sunt צמידים Armillæ. Num.31. & סִיבְכָיָא pro השהרנים Isaiæ 3. de quo suprà.

שְׁבִיל Idem est quod נתיב Semita. in plurali שְׁבִילִין Iudic.5. & שְׁבוּלִין Isaiæ 42. & בְּשָׁבִיל idem est quod בעבור Propter. in Comment. שִׁבּוֹלָא Spica, Syrè צבת שְׁבֹלָא Iob 24. & Matth.12. in plurali שִׁבּוֹלִין Spicæ. Ruth 2.

שׁוּבְלָא est Siligo, frumentum, vel spelta. 4 Regum 19.

שַׁבְלוּל Cochlea, testudo, limax. שַׁבְלוּלִיתָא idem quod זרע תלתן Lupinus, vel semen fœni Græci. in Aruc.

שְׁבִיס Lunula ornamenti genus, vel secundum alios, Sertum, corona. R. Dauid Kimchi, Velum ocellatum seu reticulatum quo caput tegebant.

שְׁבַע Cum puncto in dextero cornu, & in Aphil אַשְׁבֵּיעַ Adiurauit. Cant.8. inde שְׁבוּעָתָא Iuramentum, iusiurandum. Iud.21. Item שְׁבַעָא Septem. Iud.9. & שְׁבִיעָאָה Septimus. Ios. 19. שַׁבְעִין Septuaginta. Et שְׁבִיעוֹת Septenarius, hebdomas. in Saare Zedek. Inde שְׁבוּעָתָא Septimana, hebdomada. Iob 1. in plurali שָׁבוּעִין Hebdomadæ. Deut.16. & in fœmineo genere שְׁבַעְתַּן Leuit.23.

שְׁבַע & in Aphil אַשְׁבַּע cum puncto in sinistro cornu, Satiauit, saturauit, expleuit. Thren.3. Inde שְׁבַעְנָא Saturitas. Prouerb 3.

שְׁבַק Reliquit, dimisit. Ios.8. Permisit. Marc. 5. Remisit culpam. 3 Regum 8. & in passiuo אֶשְׁתְּבַק Relictus est. Act.25.& alibi passim in nouo testamento. Inde שְׁבִיקוּתָא Indulgentia. & שׁוּבְקָנָא צבתבקנא Remissio, dimissio, repudium. Marc.10. & שְׁבוּקָא צבתבקא Dimissor, condonator. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. Item שְׁבְקִין Rami. Ezech.17.

שבר

רתך Liquescere, liquefacere, bullire. in Aruc. Secundò Vehere. Inde רְתִיכָא Currus, lectica. Iud.4. in plurali רְתִיכִין Iosue 11.& 17. & אַרְתַּכִּין Currus, vehicula, cum Olaph heemanthico. Psalm.76. in exemplari Nebiensi. רִיתְמָא Iuniperus, genista. 3 Regum 19.

רתע Reuersus est, conuersus est, retrocessit, pedem repressit. 4 Reg.1. Psal.35. & Cant.2. item Errare fecit. Iob 12. & in Aphil אַרְתִּיעַ קְדָל Obuertit ceruicem. Thren.1. & אַרְתַּע Reduxit. Thren.2. Secundò significat Tremere. in Vaic.rab.cap.21.

רתף Vnde מַרְתַּף Cellarium. in Beresch. rabb. cap.30.

רתק Concatenauit, ligauit, clausit, sepsit, constrinxit, vinxit. & רְתוֹק Catena, conclusio, vallum, septum.

Secundò רְתַק Continuauit, perseuerauit, assiduus fuit. in Ber.rab.cap.45. & רְתָקָא est סיוג שעל החומה Septum quod est supra murũ. מרתקא צבתמרתק idem quod אגרוף Pugnus. Exod.20. in Tharg. Ierosolymitano.

LITERA SCHIN.

ש

שין Schin, vel ש Sin, vicesima prima Alphabeti litera, propriè significat Dentem. In Hebræo & in Commentariis ש aliquando seruilis est, & afficitur puncto segol vt plurimùm, atq; idem valet quod אשר Qui, quæ, quod, quia, quoniam; aliquando verò est radicalis. In numeris ש valet 300. שֵׁאָא valet שֶׁאִי אֶפְשָׁר quod impossibile est. in Præfat. More. vide suprà.

שָׁאַב Hausit, extraxit, attraxit, sorbuit. Inde אֶבֶן שׁוֹאֶבֶת Lapis trahens, id est, magnes. שְׁאֵנִי est Species lignorum in Libano crescentium, cedrus, abies, pinus, vel quid aliud simile. Cant.1.& 3. & שָׁאַג Rugiuit. שָׁאָה Desolauit, vastauit. שָׁאַט Spreuit, contempsit.

שָׁאַל & שְׁאִיל Petiuit, postulauit, rogauit. Iosue 19.& 1 Reg.17. שַׁאֲלָ Arabicè, petiit, postulauit. & in Aphel Syrè אַשְׁאֵל צבתשאל Dedit, largitus est, commodauit. Lucæ 10. Secundò Quæsiuit, interrogauit, cupiuit, desiderauit. Num.11. Inde מְשָׁתָּאֵל Diuinus, ariolus, qui de secretis quærit & de futuris, vt Kimchi exponit. Isaiæ 3.

Tertiò Salutauit. & in passiuo Syrè אֶשְׁתָּאֵל צבתשאל Excusauit sese. Luc.14.& Act.20. Item, Ascensum cohibuit, vel recessit. 1 ad Timoth.4.& 5. Inde veniunt שְׁאֵלָה Petitio. Iud.8. idem שְׁאָלָה 3 Reg.2. & שְׁאֵלְתָּא Psal.106. Et in Comment. תָּא הַשְׁאָלָה He interrogatiuum vel quæsitiuum. Capitur etiam הַשְׁאָלָה pro Accommodatione & transsumptione. Inde שֵׁם מוּשְׁאַל Nomen accommodatum seu translatum. vt si fortem hominem voces leonem. Sic Psalm.78. dicitur דרך השאל id est transsumptiuè, Occidit vineas eorum, hoc est, succidit. Item שְׁאוֹל & Syrè צבתשאל Infernus, fouea, sepulchrũ. Deut.32. Luc.16. & in Epist. Petri.

שָׁאַן Tranquillus fuit, securus fuit. Inde Syris צבתשנא שַׁאנָא Pax, Tranquillitas, securitas. Mat.10. & verbaliter אֶשְׁתַּאנִי צבתשתאנא In gratiam rediit, pacem iniũit. Act.7.

Et שַׁאנִי Affirmatur, traditur, putatur. in Zoh. & שַׁאֲנֵי ponitur pro חֲבָרוֹת Liuores. Prou.20.

שָׁאַף Anhelauit, attraxit halitum. Et metaphoricè Desiderauit. item Conculcauit.

שָׁאַר Reliquit, remansit, superfuit. אַשְׁאַר Reliquit, residuum fecit. Ios.10. & in passiuo אִשְׁתְּאַר Relictus est. Ios.10. & 11. Inde nomen verbale אִשְׁתְּאָרוּתָא Derelictio, reliquiæ, residuum. in Zoh.col.417.in Gen. Inde שְׁאָר & שַׁאֲרָא & שַׁיְרָא Reliquiæ.4 Reg.7.& 19. & שְׁאוֹר Fermentũ. in Zoh.col.317. שְׁאָר Caro. שְׁאֵת Tumor, pustula.

שָׁב Ordinis quiescentium in media, Conuersus est, pœnituit, rediit, resipuit. item חשיב Respondit. Inde תְּשׁוּבָה Pœnitentia, conuersio, & responsio.

שְׁבָא Ordinis quiescentium in vltima, Cepit, captiuauit, captiuum abduxit, reddiditve. 1 Regum 30.

Gallus Trecenſis, vt nonnulli volunt. רַשְׁבָּג Doctrinalibus valet רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל Magiſter noſter Simeon filius Gamalielis. de quo habes infrà. רשׁבי valet רבי שמעון בן יוחי Rab. Simeon Ben Iochai. in Zohar. in quo præcellenti & eximio opere primas iure ſibi vendicat doctor ille.

רַשְׁנָא vel vt alij codices habent, רַשָׁאנָא Princeps familiæ, caput domus. Prou.25.

רָשַׁל פּעל & אִתְרַשֵּׁל Ceſſauit, vacauit, negligens fuit, remiſſus & diſſolutus fuit. Ioſue 10. & 18. & in More lib.1.cap.32. Inde מְרַשְׁלַן יַדַיִן Diſſoluti manibus. 2 Regum 17. & אִתְרַשְׁלוּת idem quod רְפִיוֹן Remiſſio, debilitatio. Ierem.47. Rabbini vtuntur hac radice in coniugatione Ithpael, vt monet Elias in Thisbi. רִבּוֹן שֶׁל עוֹלָם valet רשׁלע Dominus mũdi, dominator orbis, epithetõ Dei. in Zoh.col.186.

רָשַׁם פּעל Signauit, notauit, conſtituit, præſignauit, prædeſtinauit. Dan.5. & Ioſ.10. & ad Roman.8. Babylonicè ſcribitur רְשִׁים Annotauit. in Daniele. Inde מְרַשְׁמִין Legum conditores. Iud.5. & רוֹשֶׁם Deſcriptio, nota, cicatrix. Ierem.2. In plurali רוֹשְׁמִין Iſa.3. & רִישׁוּמָא Delineatio. nota, deſcriptio, diagramma. in Zoh. col.244. & רִשְׁמָא Obſignatio, ſignaculum. in lib.Rit.Seu.Pat. & רוּשְׁמָת Veſtigia. Pſalm.77. & רִישְׁמִין Leges. Iſaiæ 10. & נִרְשָׁמוֹת Signatæ. in Niphal. Pſalm.78. in Midras. & apud Rabbinos יְצִיאַת חַצְרִיק מִן הָעִיר עוֹשֶׂה רוֹשֶׁם Egreſſio iuſti è ciuitate facit notã.

רְשׁוּנָא Bruchus, genus locuſtæ. Leuit.11.& Pſalm.105.

רָשַׁע פּעל Impium vel improbum eſſe, impiè agere. Inde רַשַׁע Impius, improbus. in plurali רְשָׁעִין Impij, improbi. Iſaiæ 55. & רִשְׁעָא Impietas, Iudic.19. idem רַשְׁעָתָא 4 Regum 3. & רוּשְׁעֵיהוֹן Impietas eorum. 2 ad Timoth.2.

Secundò אַרְשַׁע in Aphel idem eſt quod חעפיל Obſtinatè & improbè conatus eſt: angariauit: vim intulit, ſuperbè vel temere egit. Num.14. & רְשַׁע Superbia. in Tharg. Abdiæ.

רְשַׁף Diabolus, dæmon lædens, vel damnum afferens.

רִשְׁפָּא Pruna, carbo ignitus. Pſalm.78.

רִשְׁקָא vel רִישְׁקָא idem quod נרד Nardus, herba odorifera. רַשַׁק in plurali רַשְׁקִין Cant.4. Significat & Orientalem. in Aruc.

רַשַׁשׁ vel חתיכה של עפר eſt רְשִׁישׁ Fragmentum terræ, gleba. in Aruc. רַשַׁשׁ Depauperatus eſt, redactus eſt ad inopiam.

רָתַת פּעל & רְתַת Tremuit, exterritus eſt. & in Benoni רָאֵת Tremens. Act.16. & in fœmineo רָאְתָא Contremiſcens. & in plurali רָאְתִין Contremiſcentes. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. & רְתִיתָא Tremor, terror. 2 Regum 1.

Secundò רת ſignificat Dimittere. & Filum inſtar iunci quod circa palmam oritur. Item Coagulum, fruſtum, & quod in agnis vocatur animella. ראש תיבה valet רֵאשׁ Principium dictionis, vel pluraliter רֵאשֵׁי תֵיבוֹת Capita ſeu initia dictionum. Sic appellant, vt iam alibi dictum eſt, veras abbreuiationes. Quanquam neoterici paulò aliter ſumere videntur lib.3. Cabalæ, vbi Notariacon dicit tres partes habere, vnam cùm ſignaculum aliquod ab initio dictionis ſumitur, & apicibus (vt fieri ſolet) in ſublimi notatur, & dicitur רֵ"ת, Alteram, cùm à fine verbi propoſiti, & dicitur תֵ"ת, de quo ſuprà. Tertiam, cùm à ſingulorum verborum quibuſlibet literis notæ ſingulæ deducũtur, quod generali nomine נוטריקון appellant. Eſt & תְּמוּרָה cùm litera pro litera ponitur, vt in באת"ב dictum eſt, & גֵּמַטְרִיָּא Geometria, cùm Arithmetica proportione vnius nominis literæ reſpondent alteri, vt אסתר & שושנה Eſther, & Lilium, vtraque dictio vnum & eundem numerum efficit, nempe 661. Apud Doctrinales verò תֵ"ת valet רַבֵּנוּ תָם Magiſter noſter Tham. & cum Vaſ, ותֵ"ת Et Rabbenu Tham.

רָתָא פּעל vnde in Aphel אַרְתֵּא Monuit, præmonuit, admonuit, direxit, præiuit, docuit. Act.8.& 20. & רַתּוּ Melius. in Aruc. & Syrè מַרְתְּנוּתָא Admonitio. 2 ad Timoth.1.

רְתַח פּעל Caluit, bulliuit, efferbuit, excanduit. Ierem.1. vnde מַיִם רוֹתְחִים Aquæ bullientes. & רְתָחָא Calor. Actor.28. Item Frixit, torrefecit. Leuitic.6. Inde רִיתְחָא & רְתָחָא idem quod חֲמָה Furor, feruor. Pſalm.6. & Oſeæ 10.

Græcè reddidit Euangeliſta λιθόστρωτον, lapidibus ſtratum, vel teſſelatum. Iohan.19. Item רָצָף Pruna, carbo accenſus. & in plurali רְצָפִים Prunæ, carbones igniti. 1 Reg.19. רְצִיצָא Pullus oui gallinarum, & auium. in Aruc.

רָק ſiue רַקַק Spuit, conſpuit. Inde רוֹק & רוּקָא Sputum, ſaliua. Iob 30. & רְקִיקִין Spuentes. in Eſther. Secundò רַק à אָרִיק Effudit. 1 Reg.10. in paſſiuo אִתְרִיק Effuſus eſt, cuacuatus eſt. 3 Reg.22. & in futuro אִתְרַק יִתְרַק Effundar, effundetur, effunderis. in Zoh. col.84. in Gen. Inde רִיקָא Syriacè, Rabbinicè רֵיקָא Inanis, vanus. eſt autem minus conuitium, quàm fatuus. Matth.5. Tertiò idem eſt quod עטה Operuit, extendit. Ierem.43. Quartò רַקַק Attenuauit. & רְקִיק Laganum. Item רַקָּק eſt Lutum, aqua mixta cum terra. Gen.2. in Rab. Schelomoh. & רָקִיק Paruus, tenuis. in Aruc.

רָקַב Putruit, computruit. Inde רִיקָבָא & רְקוּבוּת Putredo, putrefactio. Iſaiæ 40. & Iob 13. & רַקָּבָא & רְקוּבִיתָא Tinea. Iſa.51. & Iob 27. Item רוּקְבָא eſt idem quod נר Aceruus, vel lagena tumida, vter vtris. Gen.21.& Ioſue 3.

רָקַד פּעל Saltauit, ſubſiliit. Mat.14. & in Aphel Syrè אַרְקֵד Planxit. Matt.10. & Lucæ 9. Tertiò רַקַד Cribrauit. item Torta panis. in Aruc.

רָקַם Acupinxit, texuitve. Gallicè *Recamer*. רִקְמָא Pictura acus. Ezech.27. & רַקֹּם Nomen loci quod Hebraicè dicitur קֶרֶשׁ Gen.14. Num.13. & Pſalm.29. רַקְטָא Theſaurus, résue precioſa.

רָקַן Euacuauit, euomuit, abſtulit, ſpoliauit. Inde רֵיקָן Vacuus, inanis. vt מָנִין רֵיקָנִין Vaſa vacua. 4 Reg.4. & in fœmineo רֵיקָנְיָא Vacua. Ier.4. & רֵיקָנוּ Vanitas. Iſaiæ 45.

רָקַע Expandit, extendit, diſtendit. Inde רְקִיעָא Firmamẽtum, cælorum expanſio. רְקִיעָתָא Expanſa, diſtenſa, ampla. Lucæ 6. Secundò רָקַע פּעל idem quod גזל Prædatus eſt, ſpoliauit, reſarcinauit, eduxit. in Aruc.

Inde רַקָּעָא Sciſſuræ panni. vbi in Græco ſunt σημικίνθια, Semicinthia, ſuccinctoria. Act.19. & מְרַקַּע Reſarcinatio, & fruſtum panni, & panis. in Aruc. & Syrè אוּרְקַעְתָּא Aſſumentum, fruſtum panni. Matth.9.

רִיקוּעַ Lamina. Num.16. Item רְקִיעָא Ceruical. Ezech.13. & רְקוּעַ & מָרְקָע Maculoſum, maculis reſperſum, diuerſorumque colorum. Gen.30. & Ioſue 9.

רָקַף Pulſauit, percuſſit, intumuit. vnde מַרְקְפָא Pulſans, intumeſcens. in Vaic.rab. & in Zohar. לְזִמְנִין מַיָּא דְכֻלָּא עָבְרִי וְיַמָּא רַקְפָא: Aliquando mare cùm abſorbet cætera omnia maria, vocatur intumeſcens, turgida. Item רַקְתָּא vel אַרְקְתָא & רַקְתָא eſt Ripa, lutum. in Aruc.

רָר & רִיר Fluxit, defluxit. & Sputum, ſaliua. & רֵר Circulus, corona. אִתְרַרַב Magnificatus eſt, eleuatus eſt. Ier.48. & 3 Regum 1. vide רַב ſuprà. Sic אִתְרָרַם Exaltatus eſt. vide רָם ſuprà.

רָשָׁא Fœnerauit, mutuauit. Deuter.23. & Ier.15. inde רַשָׁיָא Creditor. 4 Reg.4. & רָשָׁא Recipiens mutuũ. Iſa.24. & מָרֵי רְשׁוּ Dominus fœnoris. 1 Reg.22. & in Aphel Syrè אַרְשָׁא Fœneratus eſt. Actor.25. Secundò Syrè רְשָׁא Culpauit, incuſauit, in ius vocauit. ad Hebr.8.& ad Rom.9. אִתְרְשָׁא idem quod ἐγκαλοῦμαι, In iudicium vocari, actione conueniri, criminis poſtulari, deferri. Act.19. Inde רְשָׁנָא Criminatio. Act. 25. Tertiò רָשָׁא Potuit, facultatem habuit. Inde רַשָׁאִין Licentiati, habentes facultatem. Exod.33. & לֵא הֲיוּ רַשָׁאִים Non fuerunt audentes. & in Hiphil הַרְשִׁיא vel הַרְשָׁא Poteſtatem conceſſit, permiſit. & מַרְשָׁא vel מַרְשֵׁי Poteſtatem faciens. & מְרֻשֶּׁה Licentiatus. & חַרְשָׁאָה Poteſtas, facultas. in Commentariis. & רְשׁוּ & רְשׁוּת Licitum, licentia, facultas, poteſtas. Ruth 4. & Deut.17. Item רְשִׁיוֹן Indulgentia, venia, licentia, permiſſio, facultas.

רֶשׁ & רוּשַׁשׁ ordinis quieſcentium in media, idem eſt quod בוס Calcauit, conculcauit. Prou.27.& Pſalm.18. Item רֵישׁ eſt Fel. Thren.3. & Ierem.23. & Caput, principium, vertex, ſummitas. Gen.2. Exod.24.& Prou.1. vide ſuprà. רַשְׁאִי Licentioſus. Pſalm.10. in Midr. & nomen cuiuſdam familiæ. in Aruc. רֵ"ש in Raſſe tevoth valet רבי שלמה Rab. Schelomoh, & interdum Rab. Simeon. & רַ"שׁי valet רבי שלמה יִרְחִי Rabbi Schelomoh Iarchi, inter illos celeberrimus

רָגַז & רָפַז Tremuit, contremuit. Iob 9. inde מִרְגָּזָא Commouens, quatiens. in Zoh. & רוּפְדוֹת Locus humidus & lutosus. in Aruc. & Cancelli, siue clatra tremula fenestrarum.

רָפָה Remissus fuit, torpuit, ociosus & lentus fuit. inde רְפִיוּתָא Laxamentum, dissolutio. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. & in passiuo אִתְרְפִי Tardauit. Isa. 29. & in Aphel Syrè אַרְפִי Laxare, relaxare. Actor. 27.

Inde רָפֵה Lenis. & רָפֶה Punctum aut linea leniorem literarum prolationem efficiens. in Grammaticis. & רְפִיוֹן Relaxatio, remissio. & רְפִיוֹן Lenitas. in Comment. Item רַף est Palus paludis. in Aruc. & חֲרִיבָא Ictus. Psalm. 31. in Midr. & Syrè רְפַף Ictus oculi, nutus. 1 ad Corinth. 15.

Secundò רָפָא Mederi, curare, sanare.

רָפַד Strauit, stratum parauit. inde רְפִידָה Stratum, pauimentum instratum. Item רִיפּוּדִין Repudium. in Ber. rabb. cap. 18.

רָפַח Exacerbauit, rebellauit. Gen. 26. in Tharg. Onkelos, & Num. vlt. in Tharg. Ierosolym. Relaxauit, tremuit, dilaniauit. vnde מַרְפֵּט Tremor, relaxatio. in Aruc. רְפִילָא Principatus secundus post regium. & רוֹפִיל Princeps secundus à rege. Ruth 1. & Esther 9. רִיפִּין Aër. in Ber. rabb. cap. 22.

רָפָן Nomen cuiusdam idoli. Act. 7.

רָפַס Idem quod רמס Calcauit, conculcauit. Ezech. 6. & Danielis 7. Secundò Extendit. in Ber. rab. cap. 78. Tertiò Mollescere, tenerum esse, & frangere. Quartò Contentum reddere, interrogare, examinare. in Aruc. Quintò אִתְרַפַּס Defecit. & רִיפְּסַת idem quod שִׁפְעַת Conculcatio. & רְפוּסָא Præses. in Schem. rabb. cap. 37. & רִיפְּסָתָא Multitudo. Ezech. 26.

רָפַק Idem quod חפר Fodit. & מַרְפֵּק Axilla, cubitus. in Beresch. rabb. cap. 48. רָפַק in Ithpael הִתְרַפֵּק Innixus est, adhæsit, coniunctus est.

רָפַר Nictare, & more auis alis verberare, agitare, hæsitare. in Ber. rabb. cap. 2.

רָפַשׁ Calcauit, conculcauit, luto infecit. & רָפֶשׁ idē quod טִיט Lutum, conculcatio. Secundò רַפֵּשׁ רַפְּצֵי Extendit. Num 11. in Tharg. Ierosolymit. & in Ber rab cap. 78.

Tertiò אִתְרַפַּשׁ idem est quod אִתְמַהְמָה Tardauit, moratus est. Isaiæ 29. Item Syrè רַפְּשָׁא Vannus, cribrum. Matth. 3.

רַפַּת Etosus est, corruptus est vermibus. Act. 12. & רֶפֶת Stabulum siue bouile. & רִיפַּת Panis. in Ber. rabb. cap. 49.

רָץ Cucurrit, cursu contendit, iuit velociter. Secundò רַץ & רָצַץ ordinis duplicatorum, Contriuit, conquassauit, confregit, allisit. Tertiò רָץ Narrauit, locutus est. Quartò Numerauit pecuniam. Quintò Perforauit fubula. in Aruc. Inde רְצִיָּה Locutio. Sextò אִתְרָץ Expressit. in Zoh. Inde רְצוֹנִית Voluntaria. in More lib. 1. cap. 46.

Septimò רָץ significat Exultare. Inde רָנְנִין Exultantes. Prouerb. 2. in Tharg. Item רָצָה & רָצָא significat Velle, complacere. Vnde תִּרְעָאוּת Complacentia, grata acceptio. in Saare Zedek.

רָצַד Saltauit. in Vaicra rabb. capite vigesimo sexto.

רָצָה Occidit, interfecit, necauit.

רָצַם Deleuit, infecit, corrupit. in Aruc.

רָצָן vnde רְצִינְתָּא Vermis fructus absumens. in Aruc.

רָצַע Perforauit subula, transfixit. Inde מַרְצֵעָא Subula. Item רְצוּעָא Corrigia. Genes. 14. in Tharg. Ierosolymit. Item רְצוּעָה Flagellum. in Zoh. col. 37. & רָצָעָן Cerdo, alutarius.

רָצַף Idem quod כמך Coniungere, continuare, consequi, immediatè sequi, plicare. in Aruc. Inde עוֹנֶג רְצוּף Delectatio iugis & continua. Prouerb. 8. in Comment. & יוֹמִים רְצוּפִים Dies consequentes. רִצְפָּה idem quod רִצְפָּה & מַרְצֶפֶת Pauimentum 4 Reg. 16. & verbaliter רָצַף Strauit pauimentum. Inde רִצְפְתָא דְכַאפָּא Pauimentum lapidum, Græcè

רָצַח Oriri. Scribendum est per Dolat דְנַח Gen. 32. רוּנָק vel vt alij legunt רוּמָק est Coaceruatio olerum, vt inde exprimatur humiditas. in Aruc. & רוּנְקָא Runcina. item Genus vestis. in Aruc.

רָסַס & רָסַן ordinis duplicatorum Stillauit, aspersit. Prou. 7. & in passiuo אִתְרְסַס Aspersus est. ad Hebr. 9. Inde רְסִיסָא Guttula, stilla. in Zoh. & in plurali רְסִיסִין Stillæ. & Syrè רְסָס Aspersio. ad Heb. 11.

Secundò Attriuit, contriuit, contudit. Inde רְסִיס & מְרִיס Attritus, thlasius. Leuitic. 22. & מַחָא מְרַסְּסָא Plaga putrida. Isaiæ 1. Item רִיס est מרוצת חסוסים Cursus equorum siue stadium. Gen. 14. & רִיסִין Supercilia. Eccl. 12. & in Kimchi. & רַס Ferculum ex lenticulis confectum. in Aruc.

רֶסֶן Frenum, habena. & רוּסְנִין Mensura quatuor digitorum.

רָסַק Primò, In frusta concîdit. Inde רִיסוּקִין idē quod פתים Buccellæ, & frusta. Leuitic. 2. in Tharg. Ierosolymit. & Psalm. 147. Secundò Debilitauit, confudit. Item רִיסוֹקָא est חגור של עור Cingulum ex corio factum. in Aruc. רְסְתָקָא idem quod שוק Platea, forum, nundinæ. in Aruc.

רָעָא & אִתְרְעִי ordinis quiescentium in vltima, Voluit, elegit, complacitum fuit. Exod. 21. Leuitic. 1. & Isaiæ 41. Inde רַעְיָנָא & רַעְיוֹנָא & רְעוּתָא & רַעֲוָא; & Syrè רְעָיָן & רַעְיָנָא Mens, voluntas, spacium, cogitatio, animi propensio. Prou. 10. 1 Regum 12. & Iohan. 16. in plurali רַעְיוֹנִין Cogitationes. Dan. 2. Secundò אִתְרְעִי Syrè significat Deliberare, consultare, consilium inire. Lucæ 15. & Iohan. 12.

Tertiò Reconciliari, in gratiam redire. & תַּרְעוּתָא Reconciliatio. ad Rom. 5. & תַּרְעִיתָא Electio, intelligentia, arbitrium, voluntas. ad Rom. 8. & תּוֹרְעוּתְהוֹן Voluntas aut desiderium eorum. Psalm. 145. & כֹּחַ תַּרְעָיוֹן Virtus sensitiua. in Comment. Quartò רְעָא & רְעֵי Pascere. Genes. 30.

Inde רַעְיָא Pastor. Isaiæ 40. in fœmineo רַעְיְתָא Pastrix. Gen. 29. in plurali רַעְיִין Pastores. Isa. 13. & Syrè רַעְיָתָא Pastores. Lucæ 2. Item מַרְעִיתָא Grex. Act. 20. & in plurali cum affixo מַרְעֵיתְהוֹן Greges eorum. Lucæ 2.

רָעַע Ordinis duplicatorum idem quod רעץ aut שבר Fregit, confregit, contriuit, excîdit. Dan. 2. Deut. 28. & Exodi 15. in tertia fœminea רַעַת Iudic. 9. in passiuo אִתְרְעַע Fractus est. Psalm. 46. idem אִתְרַע Iud. 6. & in Aphel Syrè מַרְעַת Discerpit, dilacerat, dilaniat. Marci 9. & Lucæ 9. Inde מַגְנָא רָעֲעָא Arundo fracta. 4 Regum 18. Item רִיעָא est idem quod צוֹאה Fimus, stercus. Iob 20. & Psalm. 83. & Leuit. 16.

Item מַרְעָא est Infirmitas. Deuter. 7. & מָרַע Infirmus. de quo suprà in litera Mem. לָרַע idem quod תחת Subtus, infrà. Iob 28. Vnde Grammatici vocant accentum qui in vltima ponitur, מִלְּרַע, quod idem est quod מלמטה Subtus, deorsum. & מִלְּרַע לָרָקִיעַ Sub firmamento. Genes. 1.

רָעַד Tremuit. Secundò רָעַד Stillauit. inde רַעֲדָא Gutta, stilla. in Aruc. רַעְיָא in Rasse tevoth valet דַּבְּנוּ עָלָיו חֲשָׁלוֹם Præceptor noster, super eum pax. Sic de Mose loquuntur, præposito eius nomine. Vide in מֹרֶה suprà.

רָעַט Vestiuit. inde מַרְעוּטָא idem quod בגד, melius מַרְטוּטָא Prouerb. 27.

רָעַל Idem quod כשל Impegit, lapsus est, debilitatus est. Isaiæ 35. & in Benoni רָעֲלִין Contremiscunt, vel contremiscentes. Iac. 4. Inde רַעֲלְתָא Solutum, remissum. ad Heb. 12. Secundò רָעַל Inuoluere caput, faciē operire amictu. in Aruc.

רָעַם & אִתְרַעַם Murmurauit, sonuit, inquietus fuit, lamentatus est. Exod. 15. & Num. 21. & Psal. 55.

Inde רוֹעֲמָא Querela. ad Colos. 3. & תַּרְעוֹמְתָא Querelæ, murmurationes. Iob 33. & תּוֹרַעֲמְתָא Murmur. Psal. 19. Secundò רַעַם Tonuit, intonuit. Vnde רַעַם Commotio, fragor. Isaiæ 29. רַעֲנָן Virens, florens. Dan. 4.

רַעַף est כלי חרס שעל קרירה Vas testaceum quod ponitur super ollam, tegula. in Ber. rab. cap. 11.

רָעַץ Contriuit. Secundò רָעַץ idem quod עצר Doluit, dolore & angustia affectus est. item Infixit. in Aruc. רֹ"פ in Rasse tevoth valet רֹאשׁ פָּסוּק vel Hebraicè רֹאשׁ Initio versus. at רְפֵ"י est רָפֶה vel רָפָה, vel pluraliter רָפִין Puncto leni affecta dictio. in Masorah.

רבי לוי בן גרשון valet Rabbi Leui filius Gerſon, recétior, cuius in multos Scripturæ libros extant Commentarij.

רָם Ordinis quieſcentium in media, Eleuauit, exaltauit. Inde רָמָא Excelſus. Pſalm.99. & Geneſ.39. & in conſtructione רְמֵי לִבָּא Eleuati corde. Iſa.2. & רוּמָא Altitudo. Iſa.14. & רָמָא & רָמְתָא Collis. Exod.17. & Num.23. & רַמְתָא מַרְמְתָא Brachiũ excelſum. 3 Reg.8. & Syrè ܪܡܬܐ מְרוֹמָא idem quod עֶלְיוֹן Excelſus. & מְרוֹמָא Excelſi, ſublimes.

Item אִתְרַמְרַם ܐܬܪܡܪܡ vtraque radicali duplicata. vt וּמִתְרוֹמֵם חֲוָא שְׁמֵהּ דְמָרָן Et exaltabatur nomen Domini noſtri. Act.19. Et in Aphil אֲרִים Eleuauit, extulit. Iudic.9. & in paſſiuo אִתְרַם & Syrè ܐܬܬܪܝܡ Eleuatus eſt. Ioſ.8. & רְמוּת Superbia, faſtus. Iſa.2. & רָמָתָא Collis. 2 Reg.2. Inde רוֹמָא Roma. de qua habes ſuprà. & in plurali à רָמָא Collis. רָמָן Colles. Deut.33.

רְמָא & רְמֵי Ordinis quieſcentium in vltima, Iecit, proiecit. 2 Reg.15. vt רְמָא עֲרָבָא Proiecit ſorté. Ioſ.18. in tertia fœminea רְמַת, & Syrè רָמַת Iud.9. & 2 Reg. 11. & in Aphel אַרְמֵא Proiecit. Lucæ 12. Inde נְבִלְתָא דְמָיָא Cadauer proiectũ. 3 Reg.13. Secundò רָמָא Impoſuit. 3 Reg. 12. Impoſuit mulctam. 4 Reg.18. & רְמִי Propoſuit. 2 Reg. 24. Inde Syris תָּרְמִיתָא ܬܪܡܝܬܐ Conſtitutio. Matth.25.

Tertiò רָמָא Defraudauit, doloſè egit. & in paſſiuo Syrè אִתְרְמִי Simulauit. ad Galat.2. & Attendit. 1 ad Timoth.1.

Inde רַמְיוּתָא Dolus, fraus, deceptio. Prou.12. Et alia forma תַּרְמִית Dolus, fraus. in Kimhi ſuper Oſeam. & רַמָּאִין Fraudulenti. ibid. Item מִתְרַמְרְמוּתָא idem quod בּוּז Deſpectio, abiectio, quod per antiphraſin dictum videtur. Pſalm.21.

רמב"ם in Raſſe tevoth valet רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן מַיְמוֹן Rab. Moſeh filius Maimon. רמב"ן valet רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן נַחְמָן Rabbi Moſeh filius Nachman.

רְמַז Annuit, innuit, indicauit nutu. Pſalm.25. & Iohan.13. Inde nomen verbale רְמִיזוּת Index, nutus, ſignificatio. In præfat. More. Et רְמָז Signum, indicium, nutus. idem רַמְזָא in Zoh. & רְמִיזָה in Comment. in plur. Syrè רַמְזֵא Indicia, ſigna. in lib. Rit. Seu. Patr. רוּמְחָא Lancea, haſta. Ioſ.8. pluraliter רוֹמָחִין Lanceæ, conti. Iudic.5. רִימוֹנָא Malogranatum, ſeu malopunicum. 3 Reg.7. Arbor verò vocatur רוּמָנָא in 2 Thargum Eſth. רִימָנָא Vnicornis, vel vt alij, Rhinoceros. Pſalm.92. & Iob 39. & in plur. בְּנֵי רַמָּנִין Pullus naricornium. Pſalm.29. in Complut. רַמָּכִין idem quod סוּסִים Equi. Eſther 8. Singulare eſt רַמָּךְ, & Arabicè רַמָּכָה Equa. Eſt etiam רַמָּךְ Grex, mandra. in Aruc. רמ"ח in Raſſe tevoth valet רַבִּי מֹשֶׁה חָזָן Rabbi Moſeh legatus vniuerſitatis, vel lector oratione ſua dimittens populum. Quiſnam hîc fuerit, ignorat Elias, niſi ille fuerit qui canones de punctatione adſcripſit circum Maſoram magnam quæ ad calcẽ magnorum Bibliorum Venetiis excuſa eſt. Eſt & hoc ſymbolum ad memoriam 248. oſſium ſeu membrorum, ex quibus conſtare aiunt humanum corpus. Item Symbolum 248. præceptorum affirmatiorũ, quæ appellãt מִצְוֹת עֲשֵׂה Præcepta, fac. id eſt, faciẽdi.

רְמַס Calcauit, conculcauit. Mich.1. & רוּמוֹס Remus. Pſalm.17. in Midras.

רְמַץ Conſtrinxit, incluſit. Pſal.45. Inde מֶרְמָצָא idẽ quod תְּשְׁבֵּץ Pala, id eſt, ſedes annulorum, vbi ponuntur gemmæ. in plurali מֶרְמָצָן Incluſoria. Exod.28. Item רַמָּץ idem eſt quod קֵטֶם Cinis, fauilla. in Aruc. & רַמְצָא eſt חֲתִיכַת שֶׁל בַּרְזֶל Fruſtum ferri magnum & rotundum, vt clauus, vel virga, aut lamina. in Aruc.

רְמַר Contempſit, ſpreuit. vt לָא מִתְרַמְרוּ לְגַנָּבָא Non ſpernent furem, non vitio vertent furi. Prou.6.

Inde מִתְרַמְרוּתָא Deſpectio, contemptus. Pſalm.21. de quo iam ſuprà. רַמָּתִיקוֹס Fluxus rheumaticus. à Græco ῥεῦμα, Fluxus. in Vaic.rab.cap.19.

רְמַשׁ & רַמְשָׁא ܪܡܫܐ Veſper, tempus veſpertinum. Gen.1. Inde verbum אִתְרְמִישׁ Adueſperaſcere, obtenebreſcere, quando nox ingruit. in Zoh.col.119. in Gen.

רְנַן Clamare, prædicare, canere, orare. Inde רְנָנָה Exultatio, ouatio, canticũ triumphale, encomiũ, præconiũ. Secũdò רַן Chaldaicè, Meditatus eſt, loquutus eſt ſubmiſſè. Inde מַרְנִין Meditantes. Pſalm.1. & רִנְנַת idem quod הִגָּיוֹן Meditatio, vel exultatio. Pſal.92. רוֹנֵר in lingua Perſica eſt שְׂכִיר יוֹם Mercenarius diei. Nam רוֹן Perſicè eſt dies, & גַּר Merces.

רְנַח

Humor, & humiditas naturalis, in Cõm. Item רְשׁוֹב eſt צִיּוּרִין Inſtrumentum venatorium, vel piſcatorium. in Aruc. & רְשׁוּבָא Arabicè Dactylus immaturus. & רוּטְבָא Lumbricus, vel ruga. Iob 15.

רְטַט Tremuit. Pſal.29. & in paſſiuo אִתְרְטָטָא Tremefacta eſt. in 2. Tharg. Eſth. Inde רְטָט Cõcuſſio. Iob 7. Item מַרְטוֹטָא Pallium, veſtis tremula. Prou.25. רְטִיָּה Vnguentũ, emplaſtrũ, malagma. in Sch.rab.cap.26.

רְטַן Incantauit. Deut.18. Pſal.58. רָטָן Incantatio. Secundò Syrè, Murmurauit, muſſitauit. Mat. 20. Inde רָטְנָא Murmur. Iohan.7. Item רָטָן idem quod רָץ Curſor. & in plurali רָטָנִין Curſores. in Aruc.

רְטַע Subſiliit, ſaltauit. in Aruc. רָטָף idem quod מֶרֶק Ius, iuſculum. Iſaiæ 65.

רְטַשׁ Idem eſt quod נטש Dereliquit, dimiſit. Leuit. 26. Iſa.7. & Iud.6. Secundò Alliſit, colliſit. 4 Reg.8. Iſa. 13. & Thr.1. אִתְרְטִישׁ Expandit ſe, ſtrauit ſe ad prœlium. Iud.15. Inde רְטָשִׁין Expanſi. 1 Reg.30. Item רְטִישׁ idem quod מְאוֹס Contemptus, deſpectio. Thren.3. רַבִּי יוֹסֵף valet in Miſnah.

רִיב אֲרִיב ܐܪܝܒ Litigauit, litem intendit, à radice רוב Act.24. ריב"ל valet Rab. Iehoſchua Ben Leui. ריב"ן valet R. Iaacob Ben Naphthali.

רִיק & אֲרִיק ܐܪܝܩ Effudit, euacuauit. Geneſ.28. Euomuit. Leu.18. Inde רֵיקָן Vacuus, inanis. in plurali רֵיקָנִין Vacui. Exod.34. & לְרֵיקָנוּ Fruſtra, incaſſum. Leuit.26.

רִיר Saliua, ſputum.

רֵישׁ & רֵישָׁא & רֵישׁ ܪܝܫ Caput, vertex. Ioſ.5. & idẽ quod רֵאשִׁית Principium. Exod.34. & רֵישִׁית ܪܝܫܝܬ Iohan.1. in plur. רֵישִׁין Principes, imperatores. Ioſ.23. & Deu. 1. & Syrè ܪܝܫܐ רֵישָׁא Præſtans, excellens. Marc.4. & fœminine ܪܝܫܝܬܐ רֵישִׁיתָא Principalis, præcipua. Luc.15. & רֵישִׁיתָא Primitiæ. Act.26. & מִן דָּרֵישׁ Græcè ἄνωθεν, Denuò, iterum. Iohan.3.

רָכַךְ Molleſcere, mollire, tenerum & delicatum eſſe. Inde רַכִּיךְ Mollis, tener, delicatus. Iſaiæ 30. & in fœmineo רַכִּיכָא Tenera, delicata. Leuit.6. item Butyrum. Deut.32. & רַכִּיכוּ Teneritudo. Deut.28. & רֵיכָא Rex. in Aruc.

רָכִיב Aſcendit ad equitandum. 2 Reg.18. & in Aphil אַרְכִּיב Superpoſuit, equitare fecit. 3 Reg.1. Inde רָכִיב עַל עֵילָא Inſidens pullo. Iohan.12. & מַרְכְּבָא Equitatura. Leuit.15. & Syrè ܡܪܟܒܬܐ מַרְכַּבְתָּא Currus. Act.8. Item מַרְכָּבָה in libris ſecretioribus ſignificat Doctrinam planè anagogicam & abſtractam, quæ rerum omnium categorias ad quaternionem mirificè reducit. Secundò רְכַב & תַּרְכִּיב ſignificat Componere, coagmentare. & in paſſiuo Syrè ܐܬܬܪܟܒ אִתְרַכַּב Coagmentari, componi. ad Epheſ.3. Inde רַכְבָּא idem quod ζῶνη, vinculum, iunctura. Act.27. & תַּרְכָּבָה Compoſitio. in More lib. 1. cap.57. item Arborum varij generis coniunctio. in Thisbi.

& רְכָבָא Arbor denſa. in Aruc. Item רְכַב ſignificat Inſerere. Pſal.92. in Midras. Et in paſſiuo אִתְרְכַב Inſertus, ſiue inſitus eſt. in Zoh.col.215. Inde תַּרְכָּבָה Inſitio, inſerendi actio. In Tikun hazohar. col.27. Item רָכָב eſt Superior lapis molaris. Iud.9. & רְכוּבָא Poples, vel genu idem ברך vt Kimchi exponit. 2 Reg.22. in plur. רְכוּבִין Genua. Iſa.35. & Pſalm.18.

רָכַן & in Aphil אַרְכִּין, & Syrè ܐܪܟܝܢ אַרְכֵּן idem quod נטה Inclinauit. Gen.24. 4 Reg.5. & in lib. Rit. Seu. Pat. & in paſſiuo אִתְרְכִּין Inclinatus eſt, decidit, delapſus eſt. 2 Reg. 22. & Iud.1. in tertia fœminea אִתְרַכִּינַת Delapſa eſt. 1 Reg. 25. Inde תַּרְכוּבְתָא Expulſio. Prouerb.26.

רָכַס Eleuauit, ſurſum traxit, roborauit. Inde רָכְסִים Montes excelſi. Secundò רְכַס Triturauit. Inde מַרְכָּסוֹת Triturantes. in Aruc. Tertiò Periit, perdidit, amiſit. vnde אֲבֵדָה Amiſſio. ibidem. & רָכָס Lapillus. ibidem.

רָכַת Multiplicauit. Secundò Tumultum edidit. Inde רִיכְּפַת Multitudo. 2 Reg.22. & idem quod רַגַּשׁ Tumultus. In Complutenſi tamen ſcriptum erat רְכָפַת Commotio. Iob 26. רַכְפָּה Arabicè, Herba quædam amara. Alij Cepe durum eſſe putant.

רָכַשׁ Comparauit ſubſtantiam, collegit facultates. & רֶכֶשׁ Equus velox, dromedarius. idem רְכָשָׁא Equus celer & magni precij. item Multitudo. Pſalm.18.

רָעוּ לוֹמַר valet רְעוּתָה לוֹמַר Vult dicere. & interdum רָעוּ לוֹמַר Volo dicere. paſſim in Commentariis.

רֹם Annuit, innuit. idem quod רמז Hebraicè, literarum inuersione. Item מְרֻמָּא Longum & rubeum. מְרוּמְנִיקְתָּא Mensura quatuor digitorum. in Aruc. מַרְמוּפִין Mallei. Psalm.73.& 74.

רֹאשׁ In Rasse tevoth aliquando valet רֹאשׁ חֹדֶשׁ Initium mensis, neomenia, calendæ, quas festas agere lege iubebantur: aliquando verò רַבִּינוּ חֲנַנְאֵל Doctor noster Chananel, cuius in Doctrinali frequens fit mentio. Nonnunquam etiam præponitur ei ד relatiuum vel signum genitiui casus. apud Chaldæos sic דרֹאשׁ id est, דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ ipsius neomeniæ. vt דְּרֹאשׁ שְׁעִיר דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ Id est, Hircus neomeniæ. in Zoh.col.196.

רֵיחַ Odor. Ierem. 48. & מְרִיחַ מְרֹחָשׁ Odoratus. 1 ad Corinth.12. & רִיחְתָּא Ventilatio, pala, ventilabrum. Isaiæ 30. רֵחָיָא רֵחֲיָתָא, & רַחֲוָתָא Mola, lapis molaris. Num. 11. & alicubi in Euangel. Matthæi & Marci.

רָחַב Dilatauit. inde רְחוֹבָא Platea. Iudic.19. & Dan.9. רְחֵלָא Ouis. Isaiæ 53.

רָחַם Misertus est. & in passiuo אִתְרַחֵם Misericordia commotus est. Ion.3. Syrè רְחֵם in Euangeliis frequenter. Secundò Dilexit, vehementer amauit. Genes.22. & 2 Regum 13. & in tertia fœminea רְחִימַת Dilexit mulier. 1 Reg.18. Inde רְחֵמְתָּא Dilectio, amor viscералis. 2 Reg 13. idem רַחֲמוּ & רַחֲמוּתָא Prou.10.& Ezech. 23. Et alia forma רַחֲמָנוּתָא Misericordia, amor. in Zoh.col. 279. Et Syrè רַחֲמַת אֲנָשׁוּתָא Græcè φιλανθρωπία, Naturæ humanæ dilectio. in lib. Rit. Seu. Patr. & Syrè מְרַחֲמָנוּתָא Beneficentia, amor, cõmiseratio. Act.27. & ad Heb.13. רַחֲמָנָשָׁא Syrè, Græcè φιλάνθρωπος, Amator hominum. Dei epitheton. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. רַחֲמָא Misericordia, gratia. item Amicus. Gen.26. & in plurali רַחֲמִין Iud.6. & אֱלָהָא רַחֲמָנָא Deus misericors. Deut.4. & Syrè מְרַחֲמָן Miserator Iacob 5. Et Syrè רְחֵמְתָנִין Misericors, pluraliter רָחֲמָתָנִין Misericordes. 1 Pet.5. Item רַחֲמָנָא Lex. in Midb.rab. cap. 10. quod tamen Eliæ non placet.

רָחַף Incubare, confouere, motari auiũ more. Syrè רַחֵף significat Amore vel misericordia viscerali complecti, amore fouere. Inde רוּחֲפָא idem quod Græcè σπλάγχνον, Viscera, misericordia, affectus viscералis. ad Philip.2. & מְרַחֲפָן & מְרַחֲפָנָא Miserator, commiserás, misericors. Iac.5. & in lib. Rit.Seueri Patriarchæ.

רָחַץ Lauit. Item אִתְרְחִיץ & רְחִיץ Confisus est, sperauit. Dan.3. Deuter.12. & Psalm.18. & in Aphil אַרְחִיץ Sperare fecit. Iere.28. Inde אִתְרָחֲצָא & רוּחֲצָנָא Fiducia, spes. Isaiæ30. & 4 Regum 18. & לְרוּחֲצָן Confidenter. Iud.18.

רָחַק Longè abfuit. Inde אַרְעָא רְחִיקָא Terra longinqua. Iosue 9. & אֲתַר רְחִיק Locus longinquus.2 Reg.15. Secundò רְחֵיק in Pael significat idem quod תעב vel מאס Abiecit, proiecit, spreuit, reprobauit. 1 Reg.16. Leuit. 26. & Psalm.13. & in Aphil אַרְחִיק Abominatus est, execratus est, reprobauit. Deut.23. & אִרְחַק Discedere vel recedere fecit, submouit. Act.19. Inde מְרַחַק idem quod פיגול & תועבה Immunditia & abominatio. Ezech.4. & Prou.11. & מְרַחֲקַת Execratio, abominatio. Prouerb. 15. vbi perperam legebatur מוות, quod nihil prorsus significat.

רִיחוּק Menstruum. Leuit.18. & רַחֲקָא & מְרַחֲקָא idẽ quod ערל Excidere præputium. & Præputium. Leuitic.19. Deuter.7. & Prouerb.21. Tertiò רַחַק significat Allidere, constringere. Num.22. Item רַחִיק Dimensio. in More lib.1. cap.56. & Distantia. Ios.3.

רָחַשׁ Eructauit. רְחַשׁ Scatuit, mouit, repsit, reptauit. Psalm.104. Inde רִיחֲשָׁא Reptile. 3 Regum 4. idem רְחִישׁ מְחָשָׁא Reptile immundum. Leuit.5. & in Aphil אַרְחִישׁ idẽ quod הרבה Multiplicauit, fecit erumpere. Thren.3. & idem quod חִישׁ Accelerauit. Psalm.55. Item רַחִישָׁא idem quod יער Sylua. Item רְחַשׁ significat Mouere labia. in Aruc. & רִיחוּשׁ Motio. Psalm.54. Et רְחִישׁוּתָא Motio, serpitura, rependi siue serpendi actio. in Zoh. col.77. in Genesim.

רָטַב Humectare, irrigari, virescere, refrigerare. Lucæ 16. Inde אָעָא רְטִיב Lignum viride. Eze.17. & רְטִיב Recens. Iud.16. & רְטִיבָא Humor. 3 Reg.7. & רוּטְבָא Viror, vigor. Psal.32. & מקום שיש שם עשבים לחין רְטִיבָא est Locus vbi sunt herbæ virides, viridarium. Et nomen verbale רְטִיבוּת Humor,

רָוָא & רְוֵי Inebriatus est, irrigatus est. & in Aphel אַרְוָא Inebriauit. Thren.3. Inde מַרְוֵי idem quod שכר Potus inebrians. Leuit.10. pluraliter מִרְוָיוֹת Psalm.69. & רַוַּי Ebrius. 1 Reg.25. רַוְיָא Ebria, temulenta. 1 Regum 1. רַוְיוּ Ebrietas, temulentia. Mich. 2. idem רַוְיָתָא & Syrè רַוְיוּתָא Ebrietas. Osę.4. & Luc.21. & מְרִית Merum. Leuit.10. Item רַוְיָא & רִיוָה Forma, aspectus. 1 Regum 16. & 3 Reg.1. Idem רְוָא Dan.2.

רָוַז Syriacè, idem quod שמח vel גיל Lætatus est, exultauit. Matth.5. inde רַוְזָא Exultatio, lætitia. Lucæ 1. רוּחָא Spiritus, ventus, plaga, regio, angulus mundi. in plurali רוּחִין Spiritus. Deut.32. & רוּחָא טָנְפָתָא Spiritus immundi. passim in Euangel. & רוּחָא דְקוּדְשָׁא Spiritus sanctitatis. & רוּחָא קַדִּישָׁא Spiritus sanctus. frequenter in nouo Testamento. Et alia forma רָוַח Spiritus, spiratio. Isa.32

Item רְוִיחָתָא רְוָחָא Respiratio siue refrigeriũ cordis. in Zoh. col.233. in Genes. Inde רוּחָנִי Spiritalis. in Comment. Syrè רוּחָנְיָתָא, & in fœminino genere רוּחָנִיתָא Rem spiritualem significat. 1 ad Cor.2. & רוּחָנִיוּתָא Spiritualitas, vt sic dicam. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. & רוּחָנָאִית Spiritualiter. ibidem.

רוּחַ Refrigerauit, refrigerium habuit, refocillatus est. 1 Reg. 16. & in Aphel Syrè אַרְוַח Refocillauit. 1 ad Timoth.5. Inde רְוָחָא Relaxatio, respirandi facultas. 2 ad Corinth. 8. & Rabbinicè הִרְוִיחַ Dilatauit. Inde רְוַח & רְוָחָה Latitudo, spacium. Ezech.48.& 2 Regum 22. Inde אֲתָרָא מְרֻוָח Locus spacioſus. 1 Regum 20. & רְוָחִין Suburbia. Num.25. & Ios.13. Secundò רְוַח significat Lucrari, & lucrum siue diuitias. in Beresch.rab. cap.13.

Et in Hiphil הִרְוִיחַ Lucratus est. & רִוַּח Lucrum. in Kimhi super Zach. Tertiò Sufficere. Exod.9. Item מְרִיחָא ponitur pro יהיר Temerarius, præceps, spiritus superbus. Prou. 21. רְחָנָא Fremitus. Psal.7. רוּפִינוֹס Vas precioſum. in Zoh.

רָוַק Cœlebs, innuptus & incorruptus iuuenis. in Vaic.rab. cap.27. & Eccles.4. in Rab. Schelomoh. in plurali רָוָקִין Cælibes, casti. Psalm.148. idem רְוַקְיָא in Zohare. Item רַוָּק Arabicè est Colum. & Fex vini.

רוֹם Altitudo. 1 Reg.16. idem רוּמָא Exod.27. מְרוֹמָא Sursum, suprà. Psalm.103. Vide רָם infrà. Est etiam רוֹם אוּרְנָא Extremitas auris, cartilago. Leuit.8. & Exod.29.

& רוּמָא Roma, vrbiũ celsitudo, & orbis regina. Inde רוֹמָאִי Romanus. & in plurali רוֹמָאֵי Romani. Num.24. & in Cõment. רוּמִי Romanus. רוֹמִיִּים Romani. רוֹם חשבון רְלוֹ est אמות Stadium, vel computatio 226. cubitorum. רוֹרְץ ponitur pro תנים Draco. Psalm.44.

רָז & רָזָא & Secretus, & secretum, arcanum, sacramentum, mysterium. Dan.2. Psalm. 25. & in libr. Rit.Seueri Patriachæ. & Prou.11. & Syrè אַרְזָא idem. Matt. 13. רְזָנִיתָא Secreta, arcana. 1 Iohan.4. in titulis Euangeliorũ Lectionũe. Et verbaliter in passiuo Arcanè reconditum est. vt מַיָּא דְמִתְאַרְזָן בְּמוֹתֵהּ דִיחִידָיָא בְּרֵהּ דְיַלְדָּ Aquæ quæ arcanè reconditæ sunt in morte vnigeniti filij tui. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ Syrorum. & בְּרַז Secretò, clanculum. Iud.4. in plur. רָזִין Mysteria, arcana. & Syrè אַרְזָא Secreta. quo nomine vocant sanctæ synaxeos mysteria. Item רַז Lingua Aethiopica, siue Syro-Arabica significat Militem & proregem, maximè quem regem sacrorum vocamus, vnde Razenui, hoc est, sacrorum arcanorumue propagatores dicti sunt Ianigenæ sacerdotes. in fragmentis Berosi. Item רָזָא idem est quod כח Potentia, vis, fortitudo, consuetudo, mos. in Aruc. & Iob 37. רָזִיאֵל Nomen angeli, hoc est, Arcanorum Genius. vt מַלְאָכָא רָזִיאֵל מַכְרִיז בְּכָל יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא Angelus Raziel præconizat quotidie de cælis. Eccl.10. Periti scientiæ de diuino auditu dicunt eum præfuisse primo parenti Adamo. Extant duo libri in Kabala: quorum alter Raziel magnus, alter paruus Raziel appellatur. רָזְבוֹנִית Genus locustæ. in Ar.

מַרְזְבָא Fistula aquæ, meatus. item Malleus.

רָזַח Luxit. inde מַרְזֵחָא idem quod אבל Luctus. Ierem. 16. Nam & Arabicè מַרְזַח significat Eleuationem vocis siue in fletu siue in exultatione, inquit R. Ioseph Kimhi. Exponit etiam Kimchi מְרַזְּחִים pro שמחות Gaudiis. 1 Reg.28. & רְזָחָא Humor. in Zohar. רֹ"זֹ in Rasse tevoth valet רבותינו זכרונם לברכה Doctores nostri, quorum fausta sit recordatio.

Quartò Rugire. Pſalm. 37. & Iſaiæ 5. Quintò Fatigare. Ioſue 7. Sextò Perſuadere. Daniel. 6.

Septimò Sentire. in More lib. 1. cap. 33. Inde רַגְשָׁא חַלְצָא Senſus. ad Hebr. 5. & רְגִישָׁא Conſentiens. Actor. 5. & in Commentariis הַרְגִּישׁ Senſit. inde מוּרְגָּשׁ Senſatus, ſenſibilis, quod ſub ſenſum cadit. & הָרְגֵּשׁ & תַּרְגֻּשׁוּת Senſus. & צוּרַת מוּרְגָּשׁוּת Forma ſenſibilis. in Comment. Item אִתְרוּגָּשׁ Commotio, tumultus. Pſalm. 74.

רַבּוֹן עָלְמָא Dominus mundi, vnum ex epithetis quæ Rabbini Deo tribuunt. Hebraicè רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם Dominator ipſius orbis.

רַד & רְדַד הֲדָה Ordinis duplicatorum, idem quod רְקַע Expandit, extendit. 3 Regum 6. & 7. inde רְדִידִין idem quod צְעִיפִים Velamina mulierum, calyptra. Gen. 24. & 38. in Tharg. Ieroſolymit. Secundò Subdidit, ſubiecit. Pſal. 144. & Iſa. 45. Tertiò Fundauit, collocauit. Pſalm. 136. Quartò Attenuauit, diduxit malleo. Num. 16. inde רְדִידִין טַסִּין Laminæ extenſæ. ibidem.

רְדָא נְיָן & רְדֵי ordinis quieſcentium in vltima, idem eſt quod חרש Arauit, ſulcauit. 3 Reg. 19. & Deut. 22. inde רַדָּיָא Aratores. Amos 9. Secundò Nauigare, ſulcare mare, vt poëtæ loquuntur. inde מַרְדִּיתָא מַלְּחֲתָא Nauigatio. Act. 27. & מוֹרְדָנָא & מַרְדָּנָא vel מָרְדָּנָא Remi. in Aruc. & Ligo. Pſalm. 140. & מוֹרְדָנָא Aratio. Pſalm. 120. Tertiò הָלַךְ רְדָא idem eſt quod Iter facere, pergere, ire. Act. 9. & 10. inde מַרְדָּא מַלְּחֲתָא Profectio, migratio, iter, via. Lucæ 2.

Quartò Fluit, profluit. Iohan. 8. inde מַרְדִּיתָא מַלְּחֲתָא Profluuium, fluxio. Marc. 5. & Luc. 8. & רַדָּיָא Fluenta. Pro. 5.

Quintò Erudiuit, caſtigauit, corripuit. Leuit. 26. & 3 Reg. 12. & in paſſiuo אִתְרְדִי vel אִתְּרְדִי Eruditus eſt. Actor. 7. inde מַרְדּוּתָא מַלְּחֲתָא Correptio, eruditio. ad Epheſ. 6. Prou. 1. & Pſalm. 2. & רַדְיָא מַלְּחֲתָא Eruditor. ad Rom. 2.

Sextò Dominatus eſt, præfuit, ſubiecit. radix propriè eſt רָדָה. & רָדֵי Dominans. Pſalm. 110. Septimò Exigere. inde רָדֵי Exactor. Iob 39. Octauò Educere aut extrahere pane, vel cinerem de clibano. in Midb. rab. cap. 1. Inde מָרְדָא Ventilabrum, vel pala qua panis è furno educitur. Iſaiæ 30.

Item רִדְתָא Craticula. Leuit. 7. ponitur & רַדְתָא pro מרחשת Sartagine. Leuit. 2. Item רַדְיָא Vitula triennis. & רְדָאָה Panis groſſus. in Aruc. רִידְנָתָא idem quod מרכבות Currus. Exodi 14. רַדְיָכָל Architector. in Ber. rab. cap. 8.

רָדַם Soporatus eſt. inde תַּרְדֵּמָה Sopor. Secundò רְדַם Deſcendit in mare, quaſi ſcriberetur יָרַד יָם Pſalm. 67. in Aruc.

רְדַף נְגַב Perſecutus eſt. Iud. 4. Inde Syris רַדּוּפָא Perſecutio. Mat. 13. idem רְדִיפוּתָא 1 ad Theſſ. 1. & 2 ad Timoth. 3. & רַדְפִין ſunt Satellites qui excurrunt ante regem. 2 Regum 15.

שֵׁם נִרְדָּף Grammaticis eſt nomen ſynonymum. & תַּרְדָּפָה Cognominatio. רַדּוֹס Græcè ῥόδος, Rhodos, inſula eſt in mari Carpathio, olim propugnaculum totius Chriſtianiſmi. Actor. 21. רוֹדְסִיּוֹת Herodiana. in Aruc.

רד"פ in Raſſe tevoth valet רבי דויד פירש Rabbi Dauid expoſuit. & רד"ק valet רבי דויד קמחי Rabbi Dauid Kimchi. & cū חרד"ק ה sic, Ille Rabbi Dauid Kimchi: qui inter recentiores primas partes obtinet.

רָהַב Superbiuit. item רְהַב idem quod לעג Subſannauit, deriſit. Iob 11. & Pſal. 22. רַהֲבָה Syrè, Conturbauit. Luc. 1. & in paſſiuo אִתְרַהַב Conturbari, diſtrahi. Luc. 10. רַחֲבוֹנָא Syrè, Græcè ἀῤῥαβὼν, Arrha, arrhabo. 2 ad Cor. 1. & in lib. Rit. Seu. Patr.

רָהַט Cucurrit. Gen. 18. & 1 Reg. 17. in tertia fœminea רְהַטַת Iud. 7. Inde רְהַטָּא Curſus. 2 Regum 18. רְהָטָא Curſores. Iud. 5. Idem רְהַטִּינִין Eſth. 3. & רַהֲטָא Canales, meatus. Cant. 7. & Gen. 30. רַהִיט Tignum, quod Italicè dicitur *Corrente*. Item רַהֲטָא Cibus ex farina, melle & oleo confectus. in Aruc. רַהֲטוֹן Princeps. in Aruc. Item Syrè רַהֲטָנֵי Dolabra, vel planulæ. in Aruc. רְהָטָרָא Rhetor. Act. 24. רְחוֹמָא Roma. Act. 19.

Inde רְהוֹמָיָא Romanus. & in plur. רְהוֹמָיֵא Romani. & רְחוֹמָיוּתָא Ius municipij Romani. Act. 2. & 22.

רְהַן Pinguefactus eſt. Secundò Pignorauit. in Aruc.

Ieroſolymit. & Pſalm. 104. & 139. Inde רִבְעָה Accubitus. Iſa. 65. & מַרְבוּעָא Luſtrum ferarum in quo deliteſcunt. Amos 3. & Syrè מַרְבְּעָא idem quod רחם Vulua. Lucæ 2. & ad Rom. 4. Secundò ſignificat Habitare. Pſal. 17. & 55. in Midr. Item רְבִיעַ, & in plurali רְבִיעִין ſunt Inſtrumenta muſica quæ commouent & ſubſilire faciunt corpus, D. Hieronymus Siſtrum vertit. 1 Reg. 7. & 2 Reg. 6. vel eſt Circulus tympani in quo & fides ponebantur. in Aruc.

רַבִּיעָא eſt Pluuia. in Ber. rab. cap. 13. Item רְבִיעָאָה Quartus. רְבִיעָתָא Quarta. אַרְבָּעִין Quadraginta. רְבִיעַת & רְבָעוֹת Quarta pars. Exod. 26. & 4 Reg. 6. מְרָבָּע Quadratum, quadrangulum. Exod. 30. רְבָעִין רְבָעִין Syrè ſunt Metretæ, amphoræ, quadrantalia. menſuræ genus. Iohan. 2. in Euang.

רְבַץ Cubare, accubare. Secundò Egerere, cacare. Pſal. 78. in Midr. Tertiò Spargere aquam per domum. in Aruc. Item מַרְבִּיצֵי ſunt Vernaculi domus. Geneſ. 14. in Tharg. Ieroſol. Ponuntur etiam pro תלמים Sulci, vel irrigationes. Pſalm. 65. רַבְצָל Saccus è corio confectus. in Aruc.

& מַרְבִּיצֵי תוֹרָה ſunt Præſides Academiæ, qui multos habent auditores qui diſcunt Doctrinale.

רְבַק Farcire, ſaginare, impinguare. Inde רִיבְקָא Saginatio. Ierem. 46. in Tharg. רֵ"ש in Raſſe tevoth valet רַאש, & cū Beth בר"ג Initio Ghemaræ. item רַבָּן גַּמְלִיאֵל Doctor noſter Gamaliel.

רְבַע & רְבַע רְבַע idem quod כסף Concupiuit, deſiderauit vehementer. Gen. 2. Deut. 5. & Iob 14. & in paſſiuo Syrè אִתְרְבַע Allici, pellici. Iac. 1. Inde רִבְעָא Concupiſcentia. 3 Regum 20. & רִבְעוּ Deſiderium. Pſalm. 112. idem רִיבְעָא Pſalm. 10. מְרַבַּע Concupiſcibilis. Gen. 3.

רְגַז Iratus eſt, tremuit, contremuit, commotus eſt ira vel metu. Inde אַרְגִּיז Prouocauit, irritauit. Iudic. 2. & רוּגְזָא Ira, indignatio. Ioſ. 9. אַרְגָּזָתָא Irritatio. 4 Regum 23. & מַרְגְּנִיתָא Iracundia, vt Santes vult: ego verò Furioſam potiùs verterim. Prou. 21. Secundò ſignificat Blaſphemare. Leuit. 24. Tertiò אַרְגִּיז ſignificat Dimouere, commouere, transferre. Iob 9. Item מַרְגְּנָאוֹת Sententiæ. רַגְיָא idem quod פלס Pondus, vel regula ponderis. Prou. 16. רַגָּב Glarea. & Nomen loci trans Iordanem. in Aruc.

רְגַל Explorauit. Secundò Accuſauit, detulit. Tertiò Purgauit ventrem. Quartò רַגֵּל & הִתְרַגֵּיל Aſſueuit, cōſueuit, exercuit. in Comment. frequenter. Inde קוֹלְמוֹס סַפְּרָא רַגִּיל Calamus ſcribæ exercitati. Pſalm. 45. in Thargum.

רְגִילוּת Aſſueta. מוּרְגָּל Vſitatus. חֲרֵגֶל Vſus. & רְגִילוּת Conuerſatio. Item רִיגְלָא Pes. in plurali רִיגְלִין כֵּיוָנָן Pedes recti. Ezech. 1. Inde גְּבַר רִיגְלִי Vir pedeſtris. 2 Reg. 8. & רַגְלָאִין Pedites. Iudic. 15. Inuenitur quoque רַגִּיל in Commentariis pro pedite. & Syrè רַגְלָא רַבְלָא Pedes peditis. Actor. 23. & רְגְלָתָא רַבְלָתָא Vadum, quod pede tranſitur. Iohan. 17. Item מַרְגָּל eſt Moneta vſitata. רוּגְלִית eſt נפן נמוך Vitis demiſſa quæ non adhæret arbori. Et רַגְלָא eſt idem quod חג Feſtiuitas, ſolennitas. frequens in Midras Tehillim. & Crus. Leuit. 1. in Thargum. רְגוֹלָא vel רְגוּל Colligatus, varius. Geneſ. 30. Item רְגַל רַבְלָא Mentitus eſt, falſum dixit. Actor. 5. Inde רַגְלָא idem quod שקר Falſus, mendax. Prouerb. 14. & רַגְלוּתָא Mendacium, falſitas. Prou. 17. idem רִיגְלִיתָא Prou. 14. & 30. Item רְגִילָא Arabicè Portulaca, herba cognita. in Aruc. רֶגְיוֹן רַבְלָא Syrè, Græcè ῥήγιον, Rhegium, extremum agri Brutij oppidum, à fractura ſic dictum. Act. 28.

רֵ"ה in Raſſe tevoth valet רֵאש הַשָּׁנָה Initium anni, quod celebrant primo die Tiſri menſis ſeptimi.

רְגַם Lapidauit, lapidibus obruit. Leuit. 20. & aliquoties in nouo Teſtamento.

רְגַע Præceps fuit, ſubitò motus eſt. Inde תְּרְגִּיעַ Fecit ſubitò, concitauit. Inde רְגָעָא & מַרְגּוּעָא Punctum, momentum. Eccl. 9. & Iob 21. תּוּרְגָּסִין Rates. 3 Reg. 5.

רְגַף & אִתְרְגִיף Commotus eſt, tremuit. Iudic. 5. & Iob 34.

רְגַשׁ Congregauit, coniunxit, ſociauit. Daniel. 6. Secundò Tonuit, ſonuit, tumultuatus eſt. Pſalm. 42. Inde רִיגּוּשׁ Tumultus. Iſaiæ 22. Idem אִתְרְגּוּשְׁתָא Ierem. 25. & אִתְרְגּוּשָׁא Iſaiæ 22. Inde בְּנֵי רְגָשֵׁי בְּנֵי רַבְשֵׁי Filij tonitrui. vulgò Bonaerghes. Marc. 3. Tertiò Commoueri, timere, tremere. Pſalm. 58.

רַאמוֹת Genus eſt lapidis precioſi,vel coralium,vt alij dicũt.
רֹאשׁ Caput. Dan.7. רֹאשׁ Exordium, principium, vertex, cacumen, ſummitas,& ſumma. fel, venenum.
רַאֲתָן מִין שְׁחִין רָע eſt Species mali vlceris ſcabieiúe, vel morbi in capite. in Ber.rab.cap.41.
רָבַץ Ordinis quieſcentium in media, idem quod קרא Vocauit. Exod.31. & 35. inde רִיבָא הַמְבֻּכָּא Clamor, tumultus. Matth.27.
רָבָא Ordinis quieſcentiũ in vltima, ſignificat Creſcere, augeſcere. Gen. 21. Num.11. & 1 Reg.2. & in tertia fœminea רְבַת 2 Regum 12. & fit tranſitiuum ſeu actiuum in Pael רַבֵּי Nutriuit, educauit. Iſaiæ 49. Produxit, protulit. Pſalm.147. Inde רַבְיָא Infans creſcens.2 Regum 12. & Iudic.13. Idem רִבְיָי Iſa.9. & רִיבְיָא Puella.Ruth 2. & רוּבִין Iuuenes. Thren.vltimo. רִיבְיוּתָא & רַבְיוּת Pueritia. Eccl.11.& Iob 33. תּוֹרְבִין Nutricius. Iſa.49. idem מְרַבְיְתָא Prouerb.2. in fœmineo תּוֹרְבַיְיָנָא Nutrix.Cant.2. idem מְרַבְיְנֵיתָא Nutrix. & Syrè בַּר מַרְבְּנָנָא בְּרֹתְכָּבְנָא idem quod σύντροφος, Collactaneus, ſimul educatus. Actor.13. Secundò רַבֵּי Magnificauit, eleuauit, ſublimauit. Dan.2. 4 Regum 25. & Exod.33. Inde מְרוֹרְבָא נַפְשִׁי לְמָרְיָא Magnificat anima mea Dominum. Lucæ 1. in coniugatione Aphel. Item רַבָּא כַּהֲנָא Sacerdos magnus,ſummus pontifex. Ioſ.20. in fœmineo רַבְתָּא Magna. Gen.10. רִבּוֹן Princeps,dominus. Exod 18.& 34. & רִבּוֹנְתָא Domina.Geneſ.16. & רַבּוּנִי Παῤουνί, Domine mi, Magiſter meus. Iohann. 20. vbi perperam ſcribebatur in Viennenſi רַבּוּלִי, quod reſtituimus ex antiquo codice manuſcripto.
רְבוּת & רַבוּת & רְבוּתָא Dignitas, ſublimitas, magnificentia, ſuperbia. Iſa.9. Ierem.13. & Ezech.7. Item רְבוּרְבָא Syrè Decies mille, myrias. Mat.18. Item רַבָּא idem quod קְצִין Dux, princeps,magnas,magnatis. Iud.11. & 4 Regum 9.
רַב קַרְטָא Magiſter ciuitatis. 3 Reg. 22. רַב בֵּית אֲסוּרָא Præfectus domus vinctorum, dominus carceris, commentarienſis. Act.16. רַבֲנֵי מֵאָתָא Centuriones. 1 Regum 22.
Item רִבּוּי Pluralitas. רַבָּנוּתָא Principatus. Pſalm.68.
רִבּוֹנִין Domini,dominatores. 3 Reg.22. Tertiò רָבָא vel רַבֵּי idem quod משח Vnxit.Leuit.7.Exod.28. & Pſal.89. in paſſiuo אִתְרַבֵּי Vnctus eſt. Eccleſ.6. Inde רִבּוּתָא Vnctio. Exod.25. & Leuit.21. Quartò רָבָא ſignificat Fœnerare,vſuram exercere. Inde רִיבִיתָא Vſura, fœnus, incrementum, & lucrum iniuſtum. Ezech.18. & Leuitic.25. & רֵיבוֹנָא idem quod שֹׁר Rapina, præda. Prouerb.21. & רַבְיוּתָא Iaculator. Geneſ.21.
רִיבְבוֹתָא & רִבְבָן Myrias, decem millia. 1 Reg.18. & Pſal.91. Sic תַּרְתֵּין רִיבּוֹא idem eſt quod עשרים אלפים Viginti millia, ſiue bis decem millia, duæ myriades. 3 Reg.8. רוּבֵי idem quod רוֹן Elatio, magnificentia. Ierem.12.
רְבְרֵב & Syrè רַיבַּר הִתְרַבְרֵב Magnificauit. in paſſiuo אִתְרַבְרֵב, & Syrè אֶתְרַיבַּר Magnificatus eſt, exaltatus eſt, ſuperbiuit. Iſa.3. & 29. Inde אִתְרַבְרְבוּת Magnificentia. Zach.12.
רַבְרְבָן Magnalia,facta magnifica. Ierem.33. idem רַבְרְבָתָא 2 Reg.7. & אַבְנִין רַבְרְבָן Lapides magni. Ioſ.10. רְהַרְהַב חַדְרָנָאִת Valde, admodum, vehementer, magnificè. Act.8.
רַבְנוּת Dignitas Rabbinica. in Comment.
רְבַב Idem eſt quod הרבּיץ Coire, vel accumbere fecit. item רַבֵּב Fœnerauit. Deut.23. & רַבֵּב Tabo,ſordes,macula. in Aruc. רְבוּבָא Locus in quem proiiciuntur immunda inſtar cauernæ. item Genus muſici inſtrumenti. in Aruc.
רְבוּתָא Idem eſt quod חתחדשות Nouitas, aliquid noui. in Thisbi.
רְבַג & מְרַבַּג idem quod בניין Ædificium, ſiue linea,ordo,materia in ædificio. in Aruc. מְרִיבָג Genus precioſi lapidis. Cant.5. & Syrè רַבְגָא רַכְבָּא Connexiones & commiſſuræ in conopœis & tabernaculis.
רְבַד Strauit lectum. & רַבִּיד Torques. alij Stragulum.
רַבַּד Statua, vel pauimentum. רְבָדָא Scarificatio, locus phlebotomiæ, incurſio cutis ad extrahendum ſanguinem cum cucurbitulis. in Aruc.
רְבַךְ Torrefecit,frixit. Inde רְבִיכָא pro מְרֻבָּכָת Torrefacta. Leu.7. תַּרְבּוּכָה Sonitus,rumor,tumultus. in Aruc.
רְבַל Cribrauit. inde אִירְבָּל Cribrum. in Aruc.
רְבַע & אִרְבַּע Cubare, iacere, concumbere, coire incuruare ſe, genuflectere. Geneſ. 24. in Tharg. Ieroſol.

Secundò ſignificat Coniurare, conſpirare. & קוּשַׁר Baculus. in Aruc.
קְשִׁיט Iecit, proiecit ſagittam. Iſa.37. Inde קֶשְׁתָּא Arcus. in plurali קֶשְׁתָּן Ierem.50. & קֶשְׁתִּין Pſal.76. קַשָּׁת Sagittarius. קוּשְׁטָא ponitur pro τὸ δίκαιον, Id quod iuſtum eſt. Luc.12. Significat autem propriè Integritatem, & veritatem. vt 2 ad Corinth.13.
קְתָא Primò eſt יד ספין Manus vaſorum, hoc eſt manubrium, capulus. in Aruc. Secundò Onocrotalus. Leuit.11. & Iſa.34. pluraliter קְתִין Onocrotali.
קַתְדְּרָא Cathedra. in Ber.rab.cap.43. in plurali קַתִּידְרָאוֹת Cathedræ. in Comment. קַהֲלִי Perna, pes ſuillus. in Aruc.
קָאתוֹלִיקִי Catholica, vniuerſalis. à Græcis mutuatum. in lib.Rit. Seueri Patriarchæ. קָתְלִיקוֹס Theſaurarius. in Schem.rab.cap.37. קְתוֹן Vrceus, lagena. in plurali קִיתוֹנוֹת & ſunt כלים עשויים בתכונת הכדים Vaſa facta iuxta formã cadorum. in Ber.rab.cap.75.
קְתַר Petra, tupes. Prou.30. plural.קְתָארִין Petræ. & Arabicè אַקְתָרָאר Potentia. Secundò קְתַר eſt Genus ſpinæ. in Aruc. קִיתָרָא Cithara. 1 ad Corinth.14. קְתְרוֹס Cedrus. Gen.6. Secundò idem quod תוף Tympanũ, inſtrumentum muſicum. Iſaiæ 5. & 22. & Daniel.3. item Nomen proprium. in Aruc.

LITERA RES.

ר

ר Riſch, Syrè, Hebraicè רֵאשׁ, viceſima Alphabeti litera, Syris Principem aut Caput, Hebræis Egeſtatem propriè ſonat, nunquam ancillatur,nec heemantica ſiue aſcititia eſt, ſed ſemper radicalis. In numeris ר valet 200. In Raſſe tevoth valet ר', רַב vel רַבִּי,quod & nos ſequimur Latinè ſcribendo R. pro Rabbi. Sed Rabbi maior eſt quàm Rab. His maior Rabbenu רַבֵּנוּ, Syriacè רַבָּן Magiſter noſter, etſi Elias Nun in רַבָּן aduentitium putet, vt & י in Rabbi רַבִּי. Sed vſus Doctrinalis aliud docet. A רַבָּן tamen quaſi Nun eſſet נוספת faciunt plurale רַבָּנִין. At non ita à רַב vel רַבִּי plurale formatur רַבִּים, etſi cum affixis dicant רַבּוֹתֵינוּ, ea forma qua אֲבוֹתֵינוּ. Quod autem ille putat רַבָּן ſignificare Doctorem noſtrum, nos,inquiunt neoterici, plurale potiùs putauerimus, vt in תְּנוּ רַבָּנָן Obſeruarunt ſeu ſtuduerunt doctores noſtri. Cæterùm obſeruabis ita initio diſtinctas fuiſſe has voces, vt רַב & מָר de ſapientibus, quibus in Babylonia inter Iudæos manus imponebatur, dicerentur. רַבִּי autem vel רִבִּי iuxta alios, de Iſraeliticis. Nam רִבִּי aut רֶבִּי imperitè Iudæi Germani proferunt, & ſcribunt contrahentes ר'. In ſcribendo plerunque addunt Iod ריבי quod ſignum eſt eos voluiſſe legi רִבִּי, vt & בריבי id eſt בַּר רִיבִּי ſcribunt, & interim י etiam poſt ב adiecto בִּיר רִיבִּי Ieroſolymitanè, בִּיר idem eſt quod בַּר Filius. Vnde & רִבּוֹן ſcribi malunt quàm רַבּוֹן pro Domino. At videmus etiam veteres per a extuliſſe, vt in Euangelio Rabboni, quod idem eſt cum Rabbi, Domine me. Porrò רַבָּנָא ſeu רַבָּן erat propriè de ſapientibus domus Dauid, אֲבִי verò, & אַבָּא Pater, & patres mei, de ſapientibus & ſenioribus,vt paſſim in Doctrinali אַבָּא שָׁאוּל Aba Saul, Pater Saul. Sunt qui pro מָר dicunt מוֹר, ſed tum cum ו ſcriberetur מוֹר. Sed hæc hactenus.
רָאָה Vidit,aſpexit. idem נרא in Commentariis. Inde כְּלֵי רָאוּת Organa viſus. רַאְיָה Ratio, euidentia. & הִתְרָאָה Argumentum,probatio. item Dubitatio,motus,opinio, in Zohar. in plurali רָאָיוֹת כּוֹזְבוֹת Rationes falſæ.
רֵיאָה Pulmo.Pſalm.100. in Midr. רָאוּי Aptus, conueniẽs, dignus,decorus.& in plurali הֲרָאוּיוֹת לָהּ Quæ dignæ erant vt darentur ei. 'רא in abbreuiationibus valet רֹאשׁ Caput,dux, princeps. At ר'אה eſt ר'אברהם Rabbi Abraham. ראֹבע valet ר'אברהם בן עזרא, vel ר'אבן עזרא ſimpliciter, etſi hoc durius eſt ſine Abraham. Aliàs nudè appellatur Aben Ezra. אֹבע vt ſuprà. רַאֲנָתָא Concupiſcentia. à רגג Prouerb.7.
רָאַר Arans. de quo infrà. רָאִים Eleuatum. 4 Regum 14. à רָם, de quo ſuo loco.

קְרַקֵּשׁ Pulsauit, sonum emisit. in Aruc.

קְרַשׁ סְחִי Coagulauit. Iob 10. & Condensauit, vt aqua in lapidem siue glaciem densatur, congelauit. Iob 38. Inde קַרְשָׁא Gelu. Genes. 31. in Targ. Ierosolymit. קַרְשָׁא Capreus magnus vel vnicornis. in Aruc. Significat quoque קְרוּשָׁא Torquem, & colli ornamentum. Psal. 22. in Midras. & קַרְשָׁא Asser, tabula. קַרְשָׁן Frustum terræ duræ, vt lapis, vel frustum terræ cadens è muro. aliâs כַּרְשָׁן. in Aruc.

קַרְתָּן Villa. & קַרְתָּנִי Villanus vel oppidanus. à קַרְתָּא ciuitate. in Schem. rab. cap. 9.

קְשָׁא Senuit. 1 Reg. 12. Inde מַקְשִׁי Senex, decrepitus. in Ber. rab. cap. 10. Secundò Durum esse. vnde in Aphel אַקְשִׁי Aggrauauit, indurauit. 3 Reg. 12. Inde קַרְלָא קַשְׁיָא Cetuix dura. Deuter. 31. & קַשְׁיוּת Duricia. Deuter. 9. & קַשְׁיָאוּת Durè, duriùs, durissimè. 2 ad Corint. 13. & מַקְשָׁה Seta dura quæ est in collo suis. in Aruc.

קְשָׁה Graue, difficile. frequens in Cõmentariis. & קוּשְׁיָא Quæstio difficiles explicatus habens. in Zoh. col. 177. super Exodum. & קוּשְׁיָא Punctum quo vtuntur Syri, sicut Hebræi Daghes, Arabes Tesdid, hoc est, ad roborandum literæ sonũ.

Item חֲקָשָׁה significat Conferre, collationem facere, interrogare, arguere, quæstionem mouere. idem חֲקִישׁ. Inde קוּשְׁיָא Quæstio, argumentum. in More lib. 1. cap. 2. & קְשִׁים Quæstiones. & חֶקֶשׁ Ratiocinatio, comparatio, proportio. in Cõmentariis.

קַשׁ & חֲקִישׁ Percussit, pulsauit, sonuit, tinniit. Psalm. 78. in Midr. Idem קַשְׁקֵשׁ Tinniuit, resonauit, sibillauit. in Ber. rab. cap. 43. Inde appellantur Campanæ magnæ quæ suspenduntur in turribus templorum קְשָׁקוּשִׁים. Item קְשָׁקֵשׁ est Sonus vocis, sibilus. Inde dicunt Rabbini אִיסְתְּרָא בְּלוּגִינָא קְשָׁקֵשׁ קְרֵיָא Nummus in lagena magnum edit sonum. in Thisbi. Item קַשְׁקֵשׁ Ornauit, decorauit. & Fixit. in Aruc.

Et קֶשׁ Assimilatus est, proportionatum fuit. in Midb. rab. cap. 4. & Similitudo, proportio, analogia. in More lib. 1. cap. 57. Item קַשֵּׁשׁ Violauit, abominatus est, abhorruit, elongauit. in Aruc. & Fodere ligone. ibidem. Item Collegit, congregauit. Et קֶשׁ Stipula, quisquiliæ, palea minutissima.

קַשְׁקֶשֶׁת Squama, squamatura. & קַשְׁקֵשׁ Lorica squamata.

קֶשׁ in Rasse tevoth valet קְרִיאַת אוֹ קְרִית שְׁמַע Lectio, Audi. ex Deut. 6. Solent bis diebus singulis Iudæi mane ac vespere, recitare summa cum attentione illud שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד Audi Israel, Dominus Deus noster, Dominus vnus est. & quæ sequuntur. quæ velut summa totius Legis est. Dant autem operam vt in loco quàm maximè mundo hæc recitẽt.

קַשְׁבָּא est מִין דְּקַל Genus palmæ. in Aruc.

Et קֶשֶׁב Attendere, intendere. Inde קֶשֶׁב Attentio, auscultatio. & קַשְׁבָּת Attenta, auscultatrix. קַשְׁבוֹת Attentæ.

קַשְׁבָּא Arundo, vel calamus sacchari, quem nonnulli vocant imellem. in Aruc. קַשְׁוָת Canthari, cyathi, fusoria. Melm Semicalami. in Aruc.

קְשַׁט ite Volauit. Psalm. 91. in Midras. Secundò Ornauit. in Ber. rabb. cap. 8. & Isa. 61. Inde קוּשְׁט Ornamentum. Isa. 49. Tertiò significat Iustificare, & verificare. in Beresch. rab. cap. 8. Inde קְשׁוֹט Veritas. Ios. 2. קְשׁוֹטוֹת Integritas. Genes. 20. בְּקוּשְׁטָא Verè, in veritate. Et adiectiuè אֱלָהָא קְשׁוֹט Deus verax. Deut. 32. in plurali דִּינִין קְשִׁיטִין Iudicia vera. Deut. 4. קְשִׁיטָא Nummus, qui sic etiam dicitur Arabicè. alij secuti Chaldæam paraphrasin, Agnam vertunt, alij Margaritam. קוּשְׁטַנְטִינָא Constantina. Psalm. 108.

קַשְׁיָיתָא sunt גַּרְעִינִין שֶׁל תְּמָרִים חֲיוֹתִים Grana dactylorum, & oliuarum. בְּשָׁן Collidens inuicem genua. קוּשְׁקָא idem quod מִגְדָּל Turris. Psalm. 61. Prouer. 18. & Ezr. 8. in Commentariis Rab. Schelomoh.

קָשִׁישׁ Antiquus, senex, decrepitus. Iob 3. In plurali קַשִּׁישָׁא סְבֵי סְבֵי Seniores, presbyteri. Act. 15. & alibi passim in nouo Testam. Inde קַשִּׁישׁוּתָא סְבֵי סְבֵי Decrepita ætas, senectus, senium. Prou. 30. & Syrè significat Presbyteratus dignitatem, vel Episcopatum. 1 ad Timoth. 3.

קְשַׁר Ligauit. Inde קֶשֶׁר Ligamen, nodus. in Ber. rab. cap. 95. & קְשׁוּרָא Ligatio. in Zoh. קְשׁוּר Genus ornamenti, quod collo vel pectori ligatur.

vasculum. קַרְנְזוֹל Transuersale, siue transuersum, in Aruc. קַרְנֵיטוּ Splendor. in Zoh. & קוּרִינִי קוּרִינָא סְחִי Cyrene. Act. 11. Inde קוּרִינָא Kourinæus, Cyrenæus. Matth. 27. קַרְנִית Origanum, genus hyssopi. in Aruc. קוּרְנָסָא est מַקָּבַת הַקְטָנָה Malleus paruus quo metallum diducitur. Isa. 41. Sicut פַּשִׁים est Malleus magnus. Est etiam קוּרְנָס Cornu. & קַרְנָס Sors. in Aruc. Item קוּרִנְתּוֹס סְחִי Κορίνθος, Corinthus, vrbs celeberrima in Asia. Inde קוּרִנְתָּיָא Corinthius. & plural. קוּרִנְתָּיֵא סְחִי Corinthij. ad quos D. Paulus duas scripsit epistolas. קְרוּנְתָּא Coronula, capitellum. in plurali קְרוּנְתִּין Epistylia, capitella. 3 Regum 7.

קְרַס Conterere. Secundò סְחִי קְרַס idem est quod כְּפָה Obduxit, texit. Deut. 28. & Prou. 26. Tertiò Accelcere. Prou. 19. Item קִירִיס Græcè κύριος, Dominus. & Fortis. Iob 6. & Psalm. 97. קִרְסִין Mixtura tyriacalis, vel comestibilis. in Aruc. קְרוּסְנֵי קוּסְרוּרִין Importuni petaces. in Zoh. col. 197. קַרְסְטָל idem quod סַל Canistrum, cartallum. in Ber. rab. cap. 61. קְרוּסְטָלִין Crystallinus. Esth. 1. קַרְסְטָמָל siue קְרוּסְטָמָל Armeniacus, chrysomolus, malus nanus, paruum pomum. in Aruc. קַרְסוֹל Extremitas manus, vel pedis. Iudic. 1. & Talus pedis. Ezech. 47. Secundò est Genus spinæ. Isaiæ 34.

קְרַסֵּם סְחִי Incîdit, succîdit. in Comment. Inde קְרֵסְטָא Bella, prœlia. Marc. 13. קוּרְסָם Ferrum. in Aruc.

קַרְסַף Scalpsit. Iob 2.

קְרַע Excîdit, concîdit. Et in passiuo אִתְקְרַע Concisus siue excisus est. & מִתְקְרָעִין Excisa. in Saare Zedek.

קְרַף est כְּלִי שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּלַיִם Vas testaceum quod non habet fundum planum. in plurali קְרָפִיּוֹת Vasa testacea. in Aruc. קַרְפַּאי Genus reptilis. alij codices habent אִישְׁבַּרְתִּי. in Aruc. אַקַּרְפִּישָׁא idem quod סַפְסָל Scabellum. in Aruc. קְרוּפִינוֹס Preciosus, clarus. pro בְּרוּפִינוֹס Quasi rubinus. in Zoh. col. 119. קַרְפּוּלִין Merces preciosæ. in Zoh. קַרְפַּס Appium. & Color appij. Thren. 1. in Midr. & קַרְפָּסָא Concha. in Aruc. קַרְפַּסִינוֹן Carbasinus. Esth. 1. in Midr.

קְרַץ Annuere, innuere. Inde קְרִיצִין Cilia, & supercilia. in Zoh. Secundò Incidere. Inde קְרִיצָא & קֶרֶץ Spacium, ruga, scissura, vel diuisio quæ est inter duas res. in Zoh.

Tertiò קֶרֶץ סְחִי idem est quod הִלְשִׁין Accusauit, detulit. Daniel. tertio & 6. & semper adiungitur ei verbum אכל sic אָכַל קַרְצָא חֲבֵב סְחִי Criminator, accusator, diabolus. frequenter in nouo Testamento. & מְאַכַּל קַרְצָא Accusatio, criminatio, delatio. Iohan. 18. item קֶרֶץ Fraudauit. Inde קוּרְצָא idem quod רְכֵל Fraus, vel fraudulenta accusatio. Prouerb. 20. & Psalm. 15. Quartò idem est quod תְּפַשׂ Apprehendit, cepit. in Aruc. Item קִירְצָא idem est quod כִּכַּר עָגוֹל Panis rotundus, placenta. & קָרִיץ & קְרִיצְתָּא idem quod שַׁחַר Aurora. Psal. 22. Iob 3. & 56. קַרְצוּב Sepes. Prouer. 15. קַרְצוֹל idem quod כַּרְעַ Tibia supra pedes, talus. Leuitic. 11. & Ezech. 47.

קַרְצוּף Strigil. & קַרְצַף Scalpsit. inde מְקַרְצְפִין Scalpentes. in Aruc. קִרְצִית idem quod זְבוּב Musca. in Aruc.

קַרְקָא Calceus ex grosso crassóue corio confectus. in Aruc.

קוּרְקְבָן Ventriculus gallinarum. Leuitic. 4. item Stomachus. Eccles. 12. in Rab. Schelomoh. קַרְקוּ vel קַרְקְוָאי idem quod עָגוֹל Rotundum. in Aruc. קַרְקְטִין Cataracta. in Beresch. rabb. cap. 31.

קַרְקַן Idem quod מְזֹג Miscuit, propinauit. in Aruc. קוּרְקָס Genus est oleris vel herbæ. in Aruc.

Item בֵּית קַרְקַסְתָּן, vel vt est in Complutensi קַרְקַסּוֹן Domus cauponaria. Psalm. 69. Item קַרְקַס Ferrum. in Aruc. & Vncinus, ansa. in Ber. rab. cap. 18. קַרְקְסָאוֹת Loca iudicum, tribunalia. in Ber. rabb. cap. 68. קַרְקַע Solum, fundus, pauimentum. קַרְקָף Caput. & קַרְקַפְתָּא Capitosus, magnum habens caput. in Aruc. Et קַרְקַפְתָּא סְחִי Cranium capitis. Matth. 27.

קַרְקַר Diruit, destruxit, vastauit. Secundò קַרְקַר Glocitare, canere instar gallinarum. in Schem. rab. cap. 9. סְחִי Item Solum, fundus, pauimentum. in Aruc. קַרְקוּרָא Syrè, Græcè σκάφη, Scapha. Act. 27. & קַרְקוּרָא Subuersio, perturbatio, commotio. in Zoh. col. 483.

dibus aptatis. alij אַבְנֵי רַכּוֹת Lapides molles. in Aruc.

קְרַבְּץ Iudæi Germani vocant Carmina, quæ in Sabbathis & diebus festis recitare solent. Quidam קְרוּבְּץ putant esse Rasse tevoth, & sic exponunt, קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים: Vox iubilationis & salutis in tabernaculis iustorum. Cæterùm Elias putauit esse dictionem Gallicam, quam Iudæi didicerant priusquam Gallia expellerentur, atque in Germaniam sese reciperent. Ego verò nullam scio Gallicam vocem huic voci affinem. קְרָחָא Caluicium. 4 Regum 2. Idem קְרֵחַ Leuit. 13. קְרוּחַ Punctatum, punctis respersum. Gen. 30. in Targ. Ierosolymitano.

קְרֵט Quieuit. in Vaicr.rabb.cap.22. & קְרַט Thesaurus. Iob 38. Item קוֹרֵט idem quod גַּרְגִּר Granum, bacca, frustum. & קְרֵטָא idem quod קֻטְעָא Curtum, breue. in Aruc. קְרִיטָא Præuentio, impedimentum, captatio, separatio. in Zoh.col.106. קְרִיטָא & קְרֵטָא & קְרֵיטָא Creta, vulgò Candia. Act. 2. & 27. קְרֵטָב & קוֹרְטוֹבָא Genus mensuræ continens tres partes oui. in Aruc. Item Syrè קוֹרְטָבָא Carduus. Mat. 7. קְרֵטָל Corium super quo iaciunt. in Aruc. קְרֵטַגִּינָא Carthago. in Beresch.rabb.cap.44.

קְרֵטָלִיתָא & קְרַטָּל idem quod טִנָּא Cartallus, canistrum. in Ber.rab.cap.62.

קְרֵטֵם Incidit. Inde קוֹרְטֵמָא Cicatrix. קוֹרְטֵמָא Signum, vt in facie verruca. in Zohare. קוֹרְטָמִי Crocus. in Aruc. קְרַטָּמָן siue קוֹרְטָמָן idem quod עָרוּם Astutus, versutus, callidus. in Aruc. קַרְטוֹן idem quod שַׁלְטוֹן Dominus, potens. קְרֵטִין idem quod מוֹעֵד Tempus solenne, sollennitas. Alludit ad καιρός, Græcè Tempus. קְרָטוֹס vel קְרָטוֹס κριτής, Iudex. in Sch.rab.cap.30. Secundò קְרֵטִיס Est primus dies quo Roma habuit regem. קְרֵטָסָא sunt סְדִינִין Sindones. Isa. 3. & Charta, chirographum, instrumentum contractus. in Aruc. קוֹרְטָסָא Papyrus. in Aruc. & קְרִיטָס Nomen vrbis. in Vaic. rab.cap.28.

קְרַטֵּס Aptauit. & קְרֵטָסָא Aptatio. in Aruc.

קְרַטַּע Idem quod דִּלֵּג Subsiliit, saltauit. in Ber.rab.cap.75. קְרֵטוּפָן idem quod בְּקַע Rima, scissura. in Aruc. קוֹרְטוֹר & in plurali קוֹרְטוֹרִין idem quod אוֹצָרוֹת Thesauri. Iob 3. & 38. קְרִיאָסוֹת Clamor, vociferatio. in Aruc. קְרִיטָא Cucurbita sicca & rotunda instar œnophori. in Aruc. קְרֵיטָרָה Vermis. in Aruc.

קִרְיָא & קִרְיָא & קִרְיָא Ciuitas. Isa. 19. Ierem. 48. & Oseæ 11. & Villa quæ Græcè dicitur χωρίον. de quo iam suprà. קוֹרִיט Tyriaca, & mixtura quædam comestibilis. in Aruc. קוֹרְיִס Corium. in Beresch. rabb. cap. 49. קְרִינוֹס Nomen loci. in Vaicr. rab.cap.17. קוּרְיֵלֵיסוֹן est Kyrie eleison, Domine miserere nostri. Græca vocabula. in lib.Rit.

קָרַד Exegit, repetiit. קְרוֹנָא Currus, carruca. in plurali קְרוֹנִין Carri. in Ber.rab.cap.91. קְרִינָא est חֲמַרָא חִוָּר Vinum vitale, siue medicinale. in Aruc. Item reperio קְרִיוֹנָא in lib. Rit. Seueri Patriarchæ: quæ vox, nisi Cereum significet, est mihi incognita.

קָרַם Extendit cutem, obduxit corio vel pelle. Ezech. 37. Inde קְרֵם Crusta vel crustum, & panniculus. in Vaic.rab.cap.13. & קְרוּמָא Tunica, quales sunt tunicæ cerebri. in Zoh. col. 244. קְרִימְתָא est Ornamentum lecti aut funis. Prouerb. 7. קְרֵמִין Vestis preciosa, vel pannus subtilis. in Aruc. קְרַמְאִי Zona. & קְרוּמִיוֹת Herbæ vel cortices subtiles, quæ remanent ex calamis, storea confecta. in Beresch rab.cap.58. קְרִימִיד Calculus, lapillus. in Ber.rab.cap.13. & Fistula, siue canalis. in Aruc. קְרִמִּין Nomen fluuij. in Aruc.

קְרְמֵן Carminare, pectere linum. in Aruc. קְרִימְסָטָן Trahę, genus vehiculi. Cant. 6. in Midras.

קָרַן Spleduit, irradiauit. Isa. 11. קַרְנָא Cornu, Dan. 3. plur. קַרְנִין Cornua. 3 Reg. 22. Est etiá Angulus. Pro. 21. & 25. & Ora vel Fimbria vestimenti. Mat. 9. & קְרַנְתָּא Angulus. Psal. 69. Inde Crinita stella, quæ radios cornuum instar emittit. Itē קַרְנָא Cucurbita vel cucurbitula vitrea. & קַרְנוֹת dicitur Ociosus, eò quòd in cornibus siue angulis ciuitatis sedeat. in Aruc. קָרֶן Sors, id est, capitale. in Sch.rab.cap.25. קָרִין Currus, carrum. קְרוֹנָא Aqua scaturiens frigida. in Ar. Item קַרְנָת Gen. 21. videtur significare Amphorá vel aliquod vasculum.

Textus Bibliorum, excluso tamen Pentateucho. & קְרִי Legitur. vnde קְרִי וְלֹא כְתִיב Legitur & non scribitur. frequens in Masoreth. & קְרָא in Zoh. sæpissimè pro Textu & lectione. & Syrè קְרִינָא Lectio, frequens in titulis Euangel. item est Vocatio, ad Rom. 11. & alia forma קְרִיתָא Vocatio. in lib.Rit.Seu.Patr. & in Aphel אַקְרִי Inuocauit. vnde מַקְרִינַן Inuocamus nos. Psal. 20. in Complut. Tertiò קָרָה significat Occurrere, accidere, euenire. Inde מִקְרֶה Accidens. & מִקְרִי Accidentalis. & in fœm. genere מִקְרֵיתָא Pars accidentalis. & קוֹרוֹת חַעֲתִידוֹת Futuri euentus. in Comm. & מִקְרִית Accidētaria. in More lib. 2. cap. 1. Itē קוֹרִיאָה Perdix. Ier. 17. plur. קוֹרִין Perdices. Isa. 34. Præterea קוֹרָא est Ramus tener in vertice arboris. in Vaic.rab.cap.15. קְרֵי Cucumer. in Aruc. מַקְרָא Rostrum. in Aruc. קִירִין sunt Parietes, vel tabernacula. 2 Reg. 19. Item קָרָה significat Contignare. Inde בֵּית מְקוּרֶה Domus tabulata. & תִּקְרָה Tabulatum tegens domum. in Comment. & in passiuo אִתְקְרִית Contignata. 2 Reg. 20. Inde Syrè קְרִיתָא Trabs. Matth. 7. Item קוֹרָא Frigus. Iob 24. idem קְרִירוּתָא & קְרִירוּתָא Prou. 25. & קְרִיר Nach. 3. Inde בֵּית מִקְרַת Domus refrigerij. 3 Reg. 7. & טְלַל מַקְרִר Vmbra refrigerans. Item Syrè קְרִיתָא Ager, vicus, pagus. Matth. 13. in plurali קוּרְיָא Villæ, pagi. Matth. 9. Et קְרִיתָא idem est quod עִיר Ciuitas, vrbs. in plurali קִרְיִין & קִירְוָיָא Vrbes, ciuitates. Ios. 10. & 11. Itē קְרָא significat Reminisci, in mentem reuocare. Et קוֹרְיָא sunt Coronæ, mitrę, ormenta capitis. Num. 31. in Targ. Ierosolymit. Item קִירָה idem est quod שַׁעֲוָה Cera. idem קִירִיתָא in Aruc. קִירִי Græcè κύριος, Dominus. & קִירִי Semen viri. in Ber.rab.cap.8. & קְרֵי Venter. קוֹרִין Coria. מַקָּר Operimentum quod ponitur super feretrum. מֶקֶר Grauis. קוֹרְיָא Vas factum ex creta optima. in Aruc. קְרָאִי Arca, capsa. & קְרָאִי Locus vbi non sunt iudices stabiles ad iudicandum. Item קַר Incrustare. in Aruc. Item קַרָאִים. & singulari numero קָרָא, erát Iudæi discipuli cuiusdam Zadok, à quo & Zadoukæi dicuntur, & alterius nomine Baiethos, qui quidem ita mordicus literæ & textui adhærebant, vt nullam interpretationem mysticam aut spiritalem admitterent. vnde vocati sunt Karaim, quasi dicas Textuales, textui addicti. Accipitur etiam קְרָאִי in bonam partem, & idem est quod בַּעַל הַפְסוֹק Dominus vel possessor versuum Biblicorum, hoc est, in Bibliis bene versatus. in Thisbi. Item קוֹרָא est Auis longo rostro prædita. in Aruc.

קָרַב & קְרִיב Accessit, appropinquauit. Exod. 32. In passiuo אִתְקְרֵב Proximus factus est. & in Pael קְרִיב Admouit, applicauit. Ios. 10. in tertia fœminea קְרִיבַת Porrexit. 2 Reg. 13. Secundò significat Offerre. Inde קָרְבָּן & קוּרְבָּנָא Oblatio, munus. 1 Regum 6. Idem תְּקְרוּבְתָּא Iud. 3. in plurali קוּרְבָּנִין Oblationes, dona. Isa. 19. Et lingua Æthiopica קוּרְבָּן vocant Eucharistiam: per antonomasiam, quòd sit oblationum omnium perfectissima atque sanctissima.

אֶקְרֵב Arabicè, Libo, libas. קְרְבָּאנָן Libamen.

Tertiò קָרַב Pugnare, prœliari, congredi in acie. Inde קְרָבָא Prælium, congressus. 1 Regum 13. Idem קְרַב Deuter. 1. in plurali קְרָבִין Pugnæ, bella. Iosu. 16.

Item קָרִיב Propinquus, consanguineus. Leuit. 18. & קְרִיבָא Consanguinea. ibidem. Item Tangere. Iob 1. & in Euangeliis sæpissimè. Quartò Voluere. Ios. 10.

Quintò Capere, accipere. Num. 3. & 8. & קָרוֹב Prædicator, concionator. in Aruc. קַרְבִּיט Corrigia, frustum corij, aluta. in Aruc.

קָרַד Strigilare equum, siue sordes ab eo auferre strigili. in Aruc. קַרְדָּא Arabicè Vermis. in Vaic.rab.cap.18. קַרְדּוּ idem quod אַרְמִנְיָא Armenia. Gen. 7. & 4 Reg. 19. Inde קַרְדוֹנִי Armenus. in Aruc. קַרְדִּינִין Custodes, ministri, vicarij. in Zoh. קוּרְדִּישָׁא Impedimentum. in Zohare. קִידְנוֹן est Lignum quoddam amarum. in Tanhuma. קַרְדִּינוּתָא Nigredo. vt בּוּעִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא Lucerna nigredinis. in Zohar. col. 256. quo nomine Deum intelligunt, qui tenebras posuit latibulum suum. קַרְדּוּנָא Nomen loci. in Ber. rab.cap.33. קַרְדְּיָקוֹס Græcè καρδιωγμός, Dolor stomachi. in Ber.rab.cap.45. קַרְדּוֹם Securis. קַרְדָּקִיס & קַרְדָּקָא Crepida, soccus. pluraliter קַרְדָּקִין Socci, crepidæ. in Vaic.rab.cap.12.

קָרַז Sepulchrum. in Ber.rab.cap.87. קְרַז idem quod תִּקֵּן Aptare, componere. Idem בָּאבְנִין מְקוֹרְזָלוֹת in lapi-

קְפַשׁ Idem quod חטף Rapuit. in Aruc.

קְצָא סְלָ Syrè,קְצִין & קְצִיץ Thargumicè,Excîdit,fregit,confregit, truncauit. Matth.14. Iud.1. & Isa.45.

Inde מְקְצָא סריבת Fragmenta. Matth.14. & קְצַת idem quod סוף Finis. Dan.4. Idem קְצָא Ezech.7. & Syrè קְצָא Fractio. in lib.Rit.Seu. Patr. Secundò קְצִץ vel קְצִיץ Syrè idem est quod כרת Pacisci,excidere vel ferire fœdus. Matth.27.

Tertiò Abominari,spernere. Iud.9. Quartò Eliminare. 3 Regum 15. Item קְצַת in Comment. est Quidam,quædam, singulariter & pluraliter, recipitque affixa & literas seruiles, vt קְצָתָן Quædam earum. בְּקְצָת Quodammodo, vtcumque. בְּמִקְצָת Aliquantulum.item, In quibusdam.

Et קוֹצִים Rabbinis Calamistrationes significat.

קְלִיף Cortex leguminum. in Aruc. קְלִץ Æstas. item קְלִץ est quicquid post cænam capitur, vt fœniculum, nuces, & id genus. in Aruc. קְלָץ Cellula, vel tabula sacrorum frontalium.

קְלִיצוּתָא Fistula,canale. in Aruc. Item מָקוֹם מוּקְצָה Locus specialis,sepositus, & seorsim constitutus. item מוּקְצָא Instrumentum ad ficus excidendas. קוֹץ vel קוֹצָה Curuatura literę Iod. in Schem.rab.cap.6. קְנִץ Spinas abstulit. in Aruc.

& קוּץ Spina.

קְצַב Incîdit, abscîdit. Secundò Determinauit. Inde מִסְפַּר קָצוּב Numerus certus. & זְמַן הַקָּצוּב Tempus determinatum, periodus.in Commentariis. & קְצָנָה Summa. Psal.113.in Midr. & קְצָב est מוכר בשר Venditor carnis,lanius, macellarius,qui mactat animalia esus causa. in Aruc.

קוֹצָה Rubia, herbæ genus tingendis lanis & coriis idonea. in Ber.rab.cap.62. Chaldaicè קִיצְתָא Git, nigella, semen nigrum simile cymino, quo homines vtuntur pro condimento. Isa.28.

קְצַם סְפָמ Idem quod קסם Diuinare, vaticinari. Inde מְקְצָמָא סריבת Diuinatio. Act.17.

קְצִין Contriuit. Psalm.107.

קְצַע Incidit,decorticauit. in Aruc. Item קְצִיעָה est Massa ficuum instar panis.in Aruc. Est etiam קצעה, Cassia, arbuscula aromatica vnde abraditur cortex. plur.קְצִיעָתָא Arabicè עַנְבַּר quamuis zinziber potius sonare videatur.

קַצָּע Macellarius. Psalm.6. in Midr.

קְצַף Iratus est vehementer,excanduit. & קְצָפָא Ira, indignatio,excandescentia. Dan.2.

קְצַר Decurtauit, abbreuiauit, abscidit. Inde קִיצוּר & קוֹצֶר Breuitas,compendium. & בְּקִצְרָה Breuiter.in Comm. & בְּקִצּוּרוּ Cum breuitate,summatim,breuiter. in Zohare.

Item קָצְרָא est כובס חכגרים Fullo, lotor vestium. 1 Reg.13. Ios.14. & Isa.7. & קְצִירָה idem est quod חולרה Infirmitas. & קְצִיר Infirmus. in Aruc. Item קָצַר Dæmon. & Caput atque cauda lecti.in Aruc. קְצַרְקְטִין Supellectilia, bona mobilia.Cant.8. in Midras. קְקִי Anser. קִיק Cuculus, icterus. Leuit.11. in Targ.Ierosol. & קִיק Mentulatus, vel longos habens testes. קְקִתָא Auis quædam sylvestris, onocrotalus. Psal.102. & קְקִנָה Collum vel tibia. & קוּקְנָה Grex, mandra.in Ber.rab.cap.75. & Syrè סריבת קוּקְנָא Cœtus,grex, turba. in lib.Rit.Seu.Patr. Item קק in Rasse tevoth valet קְהִלַּת קֹדֶשׁ Congregatio sancta. Sic suas synagogas appellant, vt וכרציואה קק Sancta synagoga Venetiana. & קקק valet קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ Sanctus,sanctus,sanctus. Isa.6. Quod ad 300. significanda in numeris accommodant, vt solent in numeris ad aliquem Scripturæ contextum argutè alludere.

קְקְבְּטִין est לחם חם Panis calidus. Genes.40. in Thargum Ierosolymitano.

קִקְל vel קִקּוּל Olus, vel ירק חגרול בשרה Herba magna campestris. Et קִקְלָתָא & קִיקְלָתָא & אַקִיקַל idem quod אשפת Stercus, fimus, sterquilinium. Thren.4. & Psalm.113. in Midras. Item קִיקְלָתָא Saccus cilicinus. in Ber.rab.cap.33.

קַקְנֵי idem quod שרצים Vermes, reptilia. in Aruc.

קוּקְרֵי idem quod מסגרות Clausuræ ex tabulis factæ, cum quibus capiuntur pisces. in Aruc.

קְרָא סְלָ & קְרִי Vocauit,appellauit, inuocauit, clamauit, cantauit. Iudic.4. & 13. & Matth.26.

Inde מִקְרָא כלפרית Cantus. Marc.13. Secundò Legit in libro. Ierem.29. & Iosu.8. Inde מִקְרִיאָה Lectio. & מִקְרָא & Textus

& verbaliter Honorare,venerari. Item קִיפָּא Examen. Iud.19.

& קוּפָּה idem quod מוט Vectis, pertica. Num.13. in Targ. Ierosol. קוּפָּא Foramen acus, vel acus ex parte foraminis.

קָפָא Tignum, trabs. item Ventositas, singultus. & קְפָא Caro in decoctione resoluta,aut ollæ condimentum.in Aruc.

& קֻפָּה Arca. vt קֻפַּח שֶׁל צְדָקָה Arca eleemosynæ. קֻפַּח שֶׁל בְּשָׂמִים Arca aromatum,pixis.in Thisbi. & קַיָּפָא סריבת Kaiopho,Cayphas. Iohan.18. de quo iam suprà. קְפָאִי vel קִיפָאִי aliâs בִּיפָאִי vel בִּיפִי Nomen loci. in Aruc.

קְפַד סְפָ Venari. & קוֹפֵד Venatio. in Ber.rab.cap.19. Secundò Abbreuiare. Isa.50. Tertiò קְפַד Præcidere. Quartò Irritare,siue prouocare ad iracundiam. in Aruc. Quintò Curare, affici solicitudine. in Beresh.rab. cap.41. Et sæpiùs vtuntur Rabbini hoc verbo in vltima significatione Curæ vel solicitudinis in coniugatione Hiphil.

Inde קַפְדָּה Cura, solicitudo. & קַפְדָּן Solicitus, anxius. vt אֵין קַפְדָּן מְלַמֵּד Nemo solicitus bene docet. in Thisbi.

Item אִתְקְפַּרְתָּא Excidium,exterminatio,extirpatio.Ezech.7. & קְפִידוּת Præcisio. Exod.6. Item קוֹפְרָא Ericius. Isa.34. pluraliter קוֹפְרִין Ericij.eiusdem 4. & קְפָּרָא idem quod טבור Vmbilicus. Numer.25. קַפְּרוּקְיָא Cappadocia. in Ber.rab.cap.9. & קַפּוֹרְקָאֵי, & Syrè קַפַּדוֹקְיָא Cappadoces. Gen.10. in Thargum Ierosol.& Act.2. קַפְּרָנוּת vel קִפְּרָנִית Vicium.in Ber.rab.cap.75.

קְפַז Subsiliit, saltauit. Gen.39. & Cant.2. & קְפִיזָא Genus mensuræ continens 43. oua: & quintum. hoc est, centesimam partem Cori. in Aruc.

קְפַח סְפָח Colaphum impingere,vel infligere.Mat.26. & in passiuo אִתְקְפַח Colaphis cædi. 1. ad Corinth.4. Secundò Incîdit, vngue secauit. Deut.13. & in Midb.rab.cap.9. Tertiò Redarguere, monere, tollere, capere,interimere.in Ber.rab.cap.76.& Oseæ 7.in Comment.

קוּפְטָא Circumactio, reuolutio. in Zoh.col.197. קַפּוֹטְקָאֵי Cappadoces.Ier.47.& Ezech.27. & קַפּוֹטַקְיָא & קַפּוֹטוֹקְיָא Cappadocia.in Zoh. קוּפְטוּרָא Vehementia,conflagratio.in Zoh.

קְפַל סְפָל Geminauit,duplicauit, circumuoluit.Isa.38. & in Ber. rab. cap.52. Inde קַפְלָא סכלא Pagina. in titulo tabulæ quatuor Euang. Secundò קְפַל Perforauit, fodit, scalpsit. in Aruc. Tertiò idem quod כשל Coxit. in Ber.rab.cap.19. & קְפִלִּין & קַפְלִין Græcè καπηλεῖον, Caupona, hospitium, taberna. in Ber.rab.cap.19. קוֹפֵל Claua, pessulus.in Aruc. קוֹפְלוֹרִת Cathedræ.in Vaic.rab.cap.20. & קוֹפְלָא Capitellum. קַלַפְאוֹן סכלאס Græcè κεφάλαιον, Caput,capitulum. passim in nouo Testament.

קְפוּלָא vel קִפּוּלָא Repetitio,replicatio.in Aruc. קְפוּלָא רַגְיָא Ascalonium, vel cepe,herba capitata. in Aruc. קַפְלוֹס Capitellum. in Vaic.rab.cap.25. קוֹפִינָא סכפינא, & in plurali קוֹפִינִין Cophini. Matth.14. Secundò קוֹפִינָא est Foramen palæ vel securis vbi manubrium ponitur. in Aruc.

קַפְנוֹס Porta quædam templi. in Aruc. קַפּוּנָר est בית שיש לו שני פתחים Domus habens duo ostia,anteriùs, & superiùs.

קְפַס סְפָס In pheretrum, aut in arcam collegit. Act.5. & בֵּית קְפָסָא Horreum.Luc.12. Item קִפְסָא est כלי שמשימין שם תכשיטין Vas in quo ponuntur ornamenta, capsa gemmarú.in Elleh haddevar.rab.cap.2. Item לֵב נִקְפָּס Cor incredulum 1 Reg.12.in Kimchi. קַפְּסָא Canistrum ex iuncis factú.in Ar. קִיפּוֹפָא Vlula seu noctua de nocte clamás. in plurali קִיפּוֹפִין Noctuæ.Isa.34. קַפִּיפְרוֹס Cartilago. in Aruc.

קְפַץ & קְפִיץ Saltauit, irruit, vt senium in hominem irruit. Ioel 2. & frequens in Comment. Inde רְתִיכִין מְקַפְּצִין Currus subsilientes. Nach. 3. Secundò Contrahere, claudere,continere.Gen.28. Tertiò Innuere,annuere.in Aruc.

Item קוֹפִיץ idem est quod סכין גדול Gladius magnus & latus,vel securis idem quod כשיל. Exemplar Complutense habebat קוֹפִין Ps.74. & קִפִּיצָה idem quod רמיזה Nutus.in Aruc.

קוֹפֵר Venatio,vel venationis caro.in Ber.rab.cap.49. & קָפִיר Nomen vrbis.Psal.17.in Midr. קָפִיר Arabicè est auis quam vulgo dicunt Cuiette, Latinè noctua, inquit R.Abraham super Isaiam. קַפּוּקְלָטַר סכפוכלטר Coquus, lanio. in plurali קַפּוּקְלָטַרְיָא Coqui, lanij. Gen.37. in Tharg.Ierosolymitano.

קַפְרָמָאוּת Fœdus, vel pactum iuramento firmatum, vel compromissum.in Aruc. קַפְרָן Habens caput pingue:in Ar. קַפְרִיס Capparis. in Aruc. קַפְרוּשׁ & Syrè סכפרוצ קוֹפְרוּס Cyprus, insula nota.Thren.1.in Midras.& Act.11.

קַסְטֵר Est idem quod קרה Contignare, tigna coniungere. vt מְקַסְטֵר בְּקוֹפְזוֹ Connectitur cum circulatione, gyro suo, id est, cum mente superiori. in Zoh.col.383. super Leuit. קוֹסְטֵר & קַסְטְנַר Carnifex. in Midb.rab.cap.1. Item קַסְטָר Solarium, tabulatum domus. in Vaicr.rab.cap.1. & קַסְטָרָה Suggestum, spectaculum, id est, locus vnde aliquid spectatur. & קִיסְטָרָא idem quod בְּדִיל Stannum. Num.31. קַסְטִירֵי videntur esse Typhones vel procellæ, genus ventorum vehementer flantium. in Zoh.col.119. & קוֹסְטִיר est inflammationis species. in Zoh.col.146. Reperio & אוֹרָחָא קַסְטִירָא sed quid sit nescio; ibid.col.299. Et קַסְטִירָא דְּתַבְנָא Stramen siue solarium paleæ; ibid.col.346. Et קַסְטוּרִין Connexiones causarum superiorum, fata: Græci εἱμαρμένην dicunt, quod Cicero vertit ordinem seriemque causarum. vnde dicunt Hebræi כָּל עוֹבְרִין דְּעָלְמָא בְּכַמָּה קַסְטוּרִין תַּלְיָין Id est, Omnia opera mundi a multis causarum connexionibus pendent. in Zoh. col.435. קַסְטְרוֹם Castrum. in Elleh haddevar.rab.cap.1. & קַסְטְרַיָּתָא Castra vel habitacula munita. Gen.25. in Tharg. Ierosol. idem קַסְטָרָא Psalm.91. in Midras. קַסְיָא idem quod קְעָרוֹת Scutellæ. in Aruc. קַסְלָנָא Atramentarium. קַסְלָפְנַס idem quod נֵר Lampas magna, vel candelabrum magnum.

קַסַּם Diuinauit. & קֶסֶם Diuinatio. & Diuinationis precium. inde מִקְסָם. Inde קַסְמָא Ariolus, diuinator. Ios. decimo tertio. Significat etiam Putamen lignorum cæsorum. in Aruc. & Nomen loci, qui Hebraicè dicitur Hasmon. in Tharg. Ierosol. & קוֹסִים sunt כּוֹסִים Calices. in Aruc. Item קִיסוֹמָא est Stabulum. Abac.3. & Syrè ܩܣܡܐ קוֹסְמָא Ordo, ornatus. vt קוֹסְמָא דְּשִׁבְעָא קַלְמֵי Ordo septem climatum. in libello De climatibus Syrè manusc. קוֹסְמוֹגְרַפְיָא Cosmographia, mũdi descriptio. in Comm. קוֹסְנֵי sunt עֲנָפִים Rami arefacti, vel folia arboris. aliâs קִיסֵי in Aruc.

קִיסָנְיָתָא Catuli, catelli. in Aruc. קַסָּנְטִיר Scriba. Thren. 2. in Midr. קַסּ Fructus immaturus, vel incipiens acescere. & קַסּוֹם Hedera. aliâs קִיסוֹס in Aruc. קוֹסֶף Gyrus, circulatio. in Zoh. & קוֹסְפְּתָא & קַסְפְּתָא Funda aut res quæ circulatione agitatur. in Zoh.col.88. קַסְפִּיטִים Mallei. in Zoh. vt וְחָם הוּא אֲבִי כְנַעַן זוֹחֲמָא דְּרַחֲבָא תְּחוֹת קַסְפִּיטִין Id est, Et Cham est pater Canaan scoria auri sub malleis. in Zoh. col.215. קוֹסְפִּיטָא Præterea videtur esse funda: vt מִתְנַלְגְּלִין אַבְנִין כְּגַוֹ קוֹסְפִּיטָא Reuoluũtur lapides in medio fundæ. in Zoh.col.222. קַסְטְרוֹי Vestigia eius. in Zohar. קֵיסַר vel קֶסֶר est מֶלֶךְ Rex, Imperator, Cæsar. in Ber.rab.cap.8. & in nouo Testamento. Inde קֵיסָרִין & קֵסָרִין, & Syrè ܩܣܪܝܐ Græcè Cæsarea, vrbs Palæstinæ, quæ olim dicebatur turris Stratonis, postea in honorem Cæsaris ab Herode dicta est Cęsarea. Act.10. & 21. קַסִּירֵי דַּקַטְפֵּירָא in Zoh.col.212. nescio quid significet. קַסְרְקִיט Arx, castrum. in Midr. Thren. Sic קַסְתְּרָאוֹת sunt Castra quæ in montibus extruuntur. in Comment.

קְעַד סֵי Procidere, accidere, genuflectere, incuruari. Act.9. קוֹעָה idem quod גַּרְזֶן Guttur. in Aruc. à קְעָא Clamare, & vociferari, Mat.27. Inde קְעָתָא Clamor, & cum affixo קְעָתְהוֹן Clamor eorum. Act.21. Est etiam קִיץ Princeps. Eze.23. קְעִילָה idem quod בִּקְעָה Vallis scilicet גְּלִיָּה Discooperta. & קוּבָה Tentorium, tugurium. item idẽ quod עֲלִיָּה Cœnaculum, tabulatum. & Nomen loci. in Aruc.

קְעְקַע Stigmatizare. Secundò Scalpere, fodere. in Sch. rab.cap.35. & tertiò, Pulsare, sonare. Inde קַעְקוּעָה Sonitus. in More lib.2.cap.8. קְעָרָה Scutella magna, paropsis. item Typus, & forma. in Aruc.

קַף Idẽ quod סָבַב Vertit, mutauit, ambiuit, circùiuit. 2 Reg. 14. & in Aphil אַקִּיף Circundedit, circumposuit. 3 Reg.6. Inde מַקִּיף Ambiens. מַקָּפָא Circuitus. Isa.29. idem הַקָּפָה in Comment. Sic תְּקוּפַת הַשָּׁנָה Reuolutio anni. Et ܐܩܦ Syrè, Incœpit, exorsus est. Act.10. vide in litera Olaph. Item קוּף Simia. pluraliter קוֹפִין Simiæ. 3 Reg.10.

קְפָא Ordinis quiescentium in vltima, Coagulare, désare. Inde קְפוּאָה Coagulatio. & קִיפָּאוֹן Addensatio, concretio, coagulum. in Comment. Secundò קָפָא Natare. 4 Reg.6. Inde קְפוּי Fluminis incrementum. Tertiò Cõgregare, comparare, aut iungere duo simul comparandi gratia. in Aruc. Quartò Dare aliquid ad tempus, & fidei committere. in Ber.rab.cap.41. קָף Oliua quæ post excussionem remanet. à נקף. item Vile precium. & Societas. & verba-

קַנְבִּירִי Ligurius, lapis precios̃us. Exod.28. קַנְבָּיָתָר siue קַנְבִּיתִיר Genealogia, progenies. in Vaic.rab. קוּנְמָא idem quod קִנָּמוֹן κιννάμωμον, Cinamomum. Prouerb.7. קַנְמָיָה Abstinentia, prohibitio. in Aruc. & Syrè ܩܢܘܡܐ קְנוּמָא idem quod עֶצֶם Ipse, propria cuiusque essentia, persona. Iohan.5. & cum affixis בְּקְנוּמֵי In meipso. in lib.Rit.Seu.Patr. בְּקְנוּמֵיהּ In seipso. & בְּקְנוּמְכוֹן In vobisipsis. Ioh.6. in Euang. & in plur. קְנוּמֵי Hypostases, personæ in Deitate. in lib.Rit.Seu.Patr.

קוּנְמִיתָא Necessitas, indigentia, appetitus. in Zohare.

קָנוֹן Pannus, inuolucrum subteminis. in Aruc. קְנוּנְיָא Deceptio, fictio inter duos ad tertium decipiendum, in Aruc.

קָנַס Apud Rabbinos idem est quod עָנַשׁ Puniuit, mulctauit, condemnauit. in Midb.rab.cap.10. & קְנַס idem quod עוֹנֶשׁ Punitio. in plurali קְנָסוֹת Punitiones, pœnæ inflictæ. in Thisbi. Item קְנָסָא est Putamen lignorum cæsorum. in Ar.

קַנְסָן Vrceus. Psalm.12. in Midras. קְנָסְרִין Sortes, partes. in Ber.rab.cap.32. קוֹנְעָא Coniunx, vxor. in Ber.rab.cap.60.

קִינוּף idem quod אֹהֶל Tentorium, tabernaculum. 2 Reg.16.

קַנְפָּאד Arabicè, idem quod קִפּוֹד vulgo *Tortue*, testudo animal, inquit R. Kimchi super Sophon. & קִינוּפִין Conopœum. in Aruc. & קִינְפִין est Locus reis & flagitiosus deputatus. in Zohar.col.240.

קַנְקַל vel קַנְקִיל primò est Cancellus, vel vas perforatum ad pannos desiccandos, vt est illud barbitonsorum, quod Italicè dicitur *Chaldano*. aliâs קַנְקָלִין in Elleh haddevar. rab.cap.8. & Rete. Exod.27. in Tharg. Ierosol· & Cubiculum, thalamus. in Ber.rab.cap.79. Vnde secundum Hebræos, idolum Moloch habuit septem קַנְקָלִין Cubicula. 4. Reg.23. Item קִינְקָל Ansa. vt כְּקִינְקָל לַכֵּלִים Sicut ansa vasis. in Zohare. קַנְקַן Bura siue buris, pars aratri decuruata, quæ manu aratoris tenetur. in Aruc. item Vomer. ibidem. & Vrceus. in Ber.rab.cap.13. Inde prouerbium אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ id est, ne cõsideres vrceum, sed quod in eo est. quo monemur non iudicare in speciem neque tam faciem hominis quàm interioris animi vires nos attendere debere. multi enim videntur imperiti, imò idiotæ qui plus præstant in recessu quàm in fronte promittant; cuiusmodi sunt qui ab auctoribus externis dicũtur Sileni Alcibiadis. in Zoh.col.150.

קַנְקַנְטוֹס Vitriolum ex quo fit atramentum. in Midb.rab. cap.9. קִנּוּקָנוֹת Capreoli vitis. in Aruc. קִינָרָס Carduus comestibilis. in Ber.rab.cap.20. קוֹנְשׁוֹבְרִינִין Consobrini. in Aruc. קַנִישְׁקִין Calix aureus, argenteus, vel vitreus, in quo sunt duo calami tenues, quibus exhauritur totum vinum quod est in calice. in Aruc.

קָנָת Hasta, vel manubrium siue capulus. in Aruc. קַנְתָּל Cophinus qui asino ferendus imponitur. in Aruc. קַנְתָּנוּת Zelotypa, inuida. à קַנָּא suprà. in Ber.rab. cap.18. & קוֹנְתוֹן vel קַנְתָּן Inuidus. in Ber.rab.cap.42.

קַנְתַּר Irritare, irasci facere, iniuriari. in Ber.rab.cap.77. & קַנְתּוֹר Iniuria. קַנְתִּינֵר Vestibulum, atrium. in Aruc. קַנְתְּרוֹס ponitur pro תֹּף Tympanum. Isa.4. קַיְסָא ܩܣܐ Lignum. Gen.22. in Tharg. Ierosol. & Act.10. plur. קִיסֵי Ligna. Item Vncia. & Cochleare ligneum. & verbaliter Masticare, comedere. in Aruc. קַסְרָא & קַסְרָא idem quod כּוֹבַע Cassida, galea. in Schem.rab.cap.15. קַסְרוֹר idem quod שָׁלִישׁ Princeps, vel satelles, œconomus, vel factor. in Aruc.

קֻסְתָּא & בַּסְתָּא est כְּלִי שָׁרֵת Vas ministeriale, crater, vel thuribulum. in Aruc. קִיסְטָא Oenophorum, lagena, siue sit ex testa, siue ex mętallo, siue ex ligno vel vitro. Arabicè קַבַּט. in Vaic. rab.cap.12. & קַסְיוּטָא Vinum œnophori. Psalm.74. in Midr. & Syrè ܩܘܣܛܐ קֻסְטָא idem quod κάμινος, Vrna. ad Hebr.9. קִיסְטִין Carnifex. Psalm.24. in Midr. ܩܣܛܘܪܐ קֻסְטוֹנָרָא Syrè, Satelles, speculator, custos. Matth.27. קוֹסְטָא דְּגוּפְטָלָאֵי Iustitia dispositionis. in Zoh.col.459. & קִיסְטָא Determinatio. in Zoh. קַסְטִימוֹן Est nomen mali cuiusdam Angeli. in Zoh.col.33. קוֹסְטְרָא Res externa. in Zoh. קַסְטִירָא Laqueus aucupis, vel catapulta. in Zoh. קוֹסְטוּרִין Metalla, res abditæ, secreta causæ. in Zoh. קוֹסְטוּנָא Occasio, quæstio, experimentum. in Zoh. קַסְטָל Oeconomus, dispensator rei familiaris. in Aruc. קַסְטוֹפָא Est genus vestis aut ornamenti, vt apparet ex verborum complexu, quæ sic habent: מִתְפַּשְׁטֵי דַּרְגִּין לְתַתָּא קַסְטוֹפָא דַּהֲבָא Id est, Exuunt gradus infernè vestem, siue ornamentum aureum. in Zohar.col.356.

vt o,præsertim à Iudæis Germanis. Sicut & Syri suum Odom quod sic formatur ʾ, vel sic supra literam כ per o quoque efferunt. קוֹמְקוֹמָא Coculum, genus vasis. Italicè *Cucumo.* in Aruc.

קָמַר Primò idem est quod סגר Clausit. inde קְמוֹר Arca, capsa. Secundò idem est quod חגר Accinxit. Psal.65. Inde קְמוֹר & קִימוֹר Cingulum, zona. Psal.18.& 65.

קוּמְרַיָּא sunt Nutus,motusque cælestes.in Zoh. & קוּמְרִים idem est quod כסוי Operculum, tegmen capsæ. & Currus tectus vel opertus supernè. קוּמָרִין siue קְמָרוֹן Calamarium, theca calamorum.in Aruc. קוּמְרוֹטִין Tentorium.in Ber.rab. cap.31. קְמְתִין Rugientes. in Aruc. קְמְשׁוֹנִים Cardui. in Saare Zedek.

קְנָא סנן Possedit,emit,acquisiuit,cõparauit. Ios.vltimo. & in passiuo Syrè מְתְקְנְיָא Acquiritur, comparatur.Act.8. Inde קְנְיָנָא & קִנְיָן סנכש atque קְנְיָנָא Possessio, substantia, diuitiæ,facultates, opulentia. Prouerb.10. Iud.18. & Act.8. in plurali קִנְיָנִין Eze.38. Secundò קְנָא Æmulari,inuidere,zelotypia laborare. In tertia fœmin. קְנִיאַת Odiuit.

Inde קִנְאָה Zelotypia. Num.5. & קִנְאָתָא Zelus.Isaiæ 11. Item אֵל קַנָּא Deus zelotes. Deut.4. Item קָנָא & קָנָח est Calamus, arundo, culmus. Ezech.29. & Isa.19. idem קִנְיָא Exod.25.in plurali קִנִּין Ezech.42. Et Syrè קִינְיָתָא Sonus, modulus.1. ad Cor.14. & קִינְתָא Modulus vocis, accentus. in libr.Rit.Seueri Patr. Item קִינָא est Nidus, à קָנַן Iud.14. & קִנָּאח & קִינְעָה Aurifex. Iud.17. & Isa.4. idem קִינְיִי Ierem.10. & Syrè קִינְיָא Græcè χαλκεύς, Faber æratius. 2.ad Timoth.4. Item קִינְנָא Anus. 1 Reg.14. & קַן Vox,sonitus.in Aruc. & קָנָה Arteria Psalm.100. in Midr. קִנְיוֹת Dispositiones. in More lib.1.cap.72. & קִינִין Sacrificium quod mulier post partum offerebat.in Ber.rab.cap.86. & קִנָּח Nomen vrbis.

קְנַב Primò Incîdit,messuit. Secundò Emunxit. in Aruc. קְנָבוֹס Canabum, vel canabis. in Aruc. קִנְבָּק Mustaceus libi genus, quo stomachus refocillatur. in Aruc.

קְנַנ Idem quod רדף חיות Insectari bestias,venari. inde קִנְיָנָא Venatores.in Ber.rab. cap.32. קוּנְדָא Curtum, breue. in Ber.rab.cap.89. קִנְדִי Genus serpentis. in Aruc.

קוּנְדִישׁוֹן Mulsum, condimentum, & confectio in qua sunt יין דבש ופלפלין Vinum, mel, & piper. Thren.2. in Midr.

קוּנְדִיטוֹן Crepida. in Ber.rab.cap.16. קוּנְדִיטוֹן significat etiam Concupiscentiam, delicias. in Zoh. & קַנְדִישׁ Candor, splendor. in Zoh. & קִינְדוּנִיס Græcè κίνδυνος, Periculum. Act.19. קוּנְדִיל Calamus, item candela. in Aruc. קוּנְדִיס Spina,vel carduus. Gen.3. in Rab.Schelom. & קוּנְדָס est Lignum vel fustis tedæ vel facis. in Aruc.

קְנַח Idem quod מחה Tersit, abstersit, deleuit. in Ber.rab. cap.58. Et potissimum vtuntur Rabbini hoc verbo in coniugatione Piel. Inde קִנּוּחַ סְעוּדָה vt קִנּוּחַ, per quod intelligunt id quod finito penè conuiuio editur,vt tragemata, & id genus fercula. Elias in Thisbi.

Significat & קִינּוּחַ Abstersionem. in Commentariis. & קוּנָח est Genus voti. in Aruc.

קְנַט & in Hiphil הֶקְנִיט Irritauit, ad iram concitauit.Ruth 1. & Thr.2. in Midr. קוּנְטֵס Trabs vel lignea pertica,vt est columna.Cant.3.in Midr. קוּנְטִיטוֹן Conditum. Thren.2. in Midr. Et קְנַט סנט Syrè, Declinauit, deuitauit. 2. ad Corinth.8. Inde קְנָטָא סנטא Periculum. Act.27. & Perturbatio, ex periculo orta commotio.1.Iohan.5.

קְנְטַר Iniuriari, vexare, iniuria afficere. & idem quod כעס Irritare,ad iracundiam prouocare. & צחק Illudere, irridere.in Ber.rab.cap.87. Inde קְנְטוּרִין Iniuriæ.in Ber.rab. cap.23. & קְנְטַרְנִין Iniuriosus.pluraliter קְנְטַרִינִין Iniurioſi.Cát.6. in Midras. Item קַנְטַר Genus ponderis vel mensuræ, quæ Italicè dicitur *Cantaro*. Talentũ. in Ber.rab.cap.60.& Exo.25. in Tharg.Ierosl. & Palus ferreus. קְנְטְרוֹנָא סנטרונא Centurio. Mat.7. & Act.27. קוּנְטְרִינָךְ Genus monetæ quæ dicitur Italicè *Quattrino*. in Aruc. קוּנְטְרָס Quinternio.

קוּנְטְרִיקוֹס est שם הגמון Nomen episcopi. in Ber.rab.cap.101. קִינְטָא Æquitas, æquilibrium. in Zoh. קְנִי Nomen loci. in Aruc. קְנְיָא Vasa testacea vitriata. in Aruc.

קוּנְכִי Concha, & nendi instrumentum,vt colus. in Aruc.

& קָלָר Cellarium, thesaurus. in Ber.rab.cap.11. & קָלִיר idem est quod עוגה Collyrida, placenta, panis subcinericius. in Aruc.

קָלַשׁ Attenuauit, subtiliauit, ratefecit. in Aruc. inde קְלוּשׁ Lutum tenue. & אִתְקְלִישׁ Tenereſcere, crescere, multiplicari, potens fieri.in Zoh. Secundò קְלַשׁ סלא est idem quod סלל Exaltauit.Psal.68. Item קְלָשׁוֹן Ligo, sarculus.Eccl.12. קְלַת Calathus, canistrum. item Locus inferioris molæ,vbi manet meta.in Aruc. קוֹלִיתָא Auicula, vitæ congregatio. in Zohare.

קָם סמא vel קוּם ordinis quiescentium in media, Surrexit.Leu.13.& in tertia fœminea קָמַת 2 Reg.14. Secundò Stetit. Ier.19. & in tertia fœminea קָמַת מְלֵמֵיד Stetit, seu destitit à pariendo. Gen.30. Et in coniugatione quadrata קוֹמֵם Erexit.Isa.61. & in Aphil אָקִים Statuit.Iud.16. Suscitauit,erexit. 2 Reg.22. Idem אוּקִים Psalm.78.

Inde Syris תְּקִימְנָא תקימנא Suscitator, excitator. & קְיָמָא & קְיוֹמְתָא סגתקומתא Resurrectio. frequens in Euangel. & קְיָמָא idem quod ὑπόστασις, Substantia.ad Heb.3. & קְיוֹמְתָא סגתקומתא idem quod προστάτις, Hospitalis,hospitum patrona,quæ hospites suscitat & erigit.ad Rom.16.

קְיָמָא סגתקומא Statio.& in plur. קְיוּמִין Passus,stationes.Act.27. & קְיוֹמָא Confirmatio,stabilimentum. Act.27. & קְיָמָא סגתקומא idem quod בְּרִית Fœdus, pactũ. ad Rom.1. קְמַת Seges stans in agro.Iud.15. Item קָמָא & קָמְתָא Statua. Gen.28.& 2 Reg.18. in plurali קָמָן Statuæ.3 Reg.14. & קוֹמָה Statura. in Comment. קְיָמָא Statio, consistentia. in Saare Zedek. & קְיָמָא Semen,resurrectióve.vt suprà. in Zohar. & קְיוֹמָא Pactum,fœdus.in Zohar. vide קָיֵם suprà.

קָמָא Rabbinicè, Primum. vt בְּרֵךְ קָמָא Caput primum.

Item קָם est Serum lactis, quod tamen Kimchi חָקוֹם vocat. Isa.7. Significat etiam Dicere.in Aruc. & קָם idem est quod לפני Ante, coram. vt קָמוֹחִי Ante ipsum. 2 Reg.5. קָמֵי & קָמַח Prior, anterior, anteriúsve. & קוֹמֵינָן Coram nobis.

קוֹמָא Comes. & קוּמָא Gumma.in Aruc. קִימְהוֹן Flos vini. in Aruc. קָמוּאֵל Nomen angeli. in Zoh.col.102.

קְמַח & קֶמְחָא Farina. Iudic.6. & קְמַח Molere. in Aruc.

קְמַט סמט Rugas contrahere,rugam facere,vel habere. Inde קְמָטָא קמטא, ῥυτίς, Ruga. ad Eph.5. & קְמוּט Homo præditus crispo & hirsuto pilo,capillóve,rugosus, & asper. in Zohar. קְמוּט Ruga. & קְמִיטוּ Corrugatio, contractio frontis vel oculi. in Zoh.col.258. Secundò קְמַט Suscepit, ligauit, constrinxit. Prou.4. קוּמִיטִיטוֹן Comitatus. Num.12. in Tharg.Ierosolymit. קְמַטְרָא Scrinia,thecæ vestium vel librorum,arcæ.4 Reg.10. Idem קִימְטְרוֹן Ezech.27.

קְמוּלָא seu קְמַלְיָא Herba quædam, quæ siccata & comminuta tergit sordes manuum.aliâs קִימוֹנְיָא. in Aruc. & קְמַלְיָא Vnciæ. in Beresc.rab.cap.80. in fine. קְמַל קְרוּשִׁין Vertex aut gemma arboris tenera. & קְמַלִּי Pedicilli aut lendes animalium minimorum.in Zoh. קְמִי Caminus. Esth.2. in Midr.

& קוּמִין Comes.Esth.5. in Midr. קְמִנְיָא Fossa plena cineris. item Fornax.aliâs קִימוֹנְיָא in Aruc. קוּמְנְטָרִים Quinternio. in Aruc. קוּמְנִיתָא Putredo. in Aruc. קוּמֵס Comes.in Vaic. rab.cap.28. & קוּמוּס Gumma.in Midb.rab.cap.9. & קוּמְסָטוֹן Genus noctuæ. in Aruc. קוּמְסָטוֹן Comes. Cant.1.

קְמַע Primò idem est quod קשר Ligauit. & קְמִיעַ Ligatio, ligatura. in Aruc. Elias exponit Scripturam paruam in membrana, quam gestant in collo sanitatis aut felicitatis causa.in Thisbi. & קִימְעָא idem quod מעט Parum,modicum, frequens in Comm.vt Psalm.18.in Midras. & קְמִיעָה Charta experimentalis, amuletum. in Ber.rab.cap.45. קְמְפוֹן idem quod שדה Campus. in Vaic.rab.cap.6.

קְמַץ Pugillum implere. Leuit.2. Inde קוֹמֵץ קומצא Plenus pugillus. ibidem. Secundò significat קְמַץ Claudere oculum, vel coarctare os. Item קוֹמְצָא idem est quod חפירה Fouea.2 Reg.17.& 18. & קְמָצָא Locusta. Nahum 3. in plur. קְמָצִין Locustæ Isa.40. & קַמְצָן Coriarius minor aptans coria cum stercore canino.in Aruc. Item קוֹרִין לְאַדָּם קִילִי קַמְצָן Vocant hominem parcum & tenacem Kamzan. vt in Tikun hazohar.pag.2. & קְמִיצָה est Digitus qui minimum antecedit.

& קַמֵּץ est nomen puncti, quod ita effingitur ֵ, & à labiorum contractione sic dicitur. Nam à plerisque pronuntiatur

petia, aulæa. קַלֵּנְדָּס Calendæ. Esther 12. in Midras.
קוֹלוֹנְיָא קוֹלוֹנְיָא Colonia, vt Romanorum colonia, gens ad habitandum aliquam terram missa. Act. 19.
קוֹלֶן idem quod פַּחִים Laquei. Ierem. 18.
קַלְנִיתָא Auis ferè tota ossea, & parum habens carnis. in Aruc.

קָלַס Derisit, irrisit. Secundò קָלַס Plaudere pedibus. Gen. 41. in Thargum Ierosolymitano.
Tertiò Laudare, celebrare. Cant. 4. & Psalm. 68.
Inde קִילוּס Laus. in Ber. rab. cap. 4. & idem quod וִיפִי Pulchritudo seu ornamentum. in Beresc. rab. cap. 85. & Syrè קוֹלָסָא קוֹלָסָא Laus, encomium. 2. ad Corinth. 6.
Item per antiphrasim קָלָסָא Vituperium, derisio.
Quartò קָלַס significat Galeam induere, armare sese galea. inde מְקוֹלָס Galeatus. in Aruc. & קוֹלָס idem quod כּוֹבַע Galea. 1 Reg. 17. in plur. קוֹלָסִין Galeæ, cassides. Ezech. 23.
Item קוֹלָסָא Caulis, & stipes herbæ. in Aruc. & מְקוֹלָס Hœdus plenus ouis, caseo, herbisque & id genus.
Item קוֹלַסּוֹס קוֹלַסּוֹס Colossi Colossorum, vrbis nomen in minori Asia sitæ prope Troiam, ad cuius ciues D. Paulus scripsit Epistolam. Inde קוֹלַסָּיָא Colossensis.
קָלַסְטְרָא idem quod טוֹבֵחַ Carnifex, lanius. in Aruc.
Et קָלוּסְכָּרִין Esth. 2. quamuis, vt inquit Elias in Methurgemã, in aliis libris reperiatur קוֹסְטַכְּרִין, qui sunt שְׂרֵי חֲטַבִּים Principes satellitum. קַלַסְתּוֹר idem quod תּוֹאַר Forma, figura, effigies. & in plurali קַלַסְתִּירִין Vultus, facies. Iob. 14. & in Beresc. rab. cap. 41. Item Mensura ex corio confecta, quatuor continens cabos. in Aruc. & Claustrum, vel pessulus ostij. in Aruc.
קָלוּסְרָא Panis, placenta, torta. in Aruc. & Mollis, tener. ibid.
קָלוּבְקוֹס vel קָלוּסָקוֹס est Pera viatoria. in Aruc.

קָלַע & in Aphel אַקְלַע Funda iecit. 1 Reg. 17.
Inde קוֹלָעָא Funda. Iudic. 20. Secundò אִיקְלַעוּ pro אִתְקְלַע more Rabbinico significat Peruenit. vt לְבֵי יְשׁוּעַ חַכִּין Peruenerunt ad domum salutis filij. in Doctr. Perek Merrubé. Item קָלַע est Cortina, velum. Isa. 33. pluralit. קְלָעִין Cortinæ. 18. eiusdem. Item קְלִיעָן Celaturæ, picturæ, 3 Reg. 6. Tertiò קָלַע significat Perplecti, nectere, intricare. Psalm. 25. in Midras. & קְלִיעָא Perplexio, intricatio, in Midb. rab. cap. 9. Item קַלְעִילִין est Genus leguminis. in Aruc.

קָלַף Decorticauit, derasit. 4 Reg. 18. inde קְלִיפָּה plural. קְלִפִּין Cortices. Genes. 30.
קַלְפָּא Syrè, Squamma. Act. 9. in plur. קְלַפִּין Squammæ piscium. Leuitic. 11. & Deut. 14. Item קְלִיפַת בֵּיצָה est Testa, vel putamen oui. in Commentariis. Item קַלְפָּא est Caluicium, vel genus scabiei. Leuit. 13. Et קַלְפֵּי est אַרְגָּז שֶׁל עֵץ Lignea arcula, pixis. pluraliter קַלְפִּין Pixides, vrnæ in quas proiiciuntur sortes. in Midb. rab. cap. 4. קוֹלְפָּא Claua, & baculus capitatus. in Aruc. & קָלָף Genus pergameni ex parte carnis. in Aruc. & קְלוּף Vestis. ibidem. & קוֹלְפָּא siue קִילוּפָא Genus aromatis. & קוֹלַפּ Oliuæ grossæ comestibiles. in Aruc.

קָלַק Proiecit. Exod. 15. in Tharg. Ierosolymit.
Item קְלָקִי est בֶּגֶד עָשׂוּי מִשְׁעָר עִזִּים Vestis confecta ex pilis caprarum, cilicium. in Aruc.
קִילְקָאֵי Incolæ Ciliciæ prouinciæ. Numer. vlt. in Thargum Ierosolymitano.

קָלְקֵל Idem quod הִשְׁחִית Corrupit, dissipauit, fregit. Isa. 3. Secundò Infatuauit. 2 Reg. 7.
Tertiò Peruertit. Inde עוֹבְדִין מְקַלְקְלִין Opera reproba. Isa. 17. מְקַלְקְלְתָא Peruersitas, improbitas. Iud. 2. idem קַלְקַלְתָּא Psalm. 113. & קַלְקוֹלָא in Zohare.
Item קַלְקְלָא Aggregatio. vt קַלְקְלָא וְקַלְקְלָא Aggregatio vocum. in Zohar. & חַקְלוּקַל vt לַחְמָא חַקְלוּקַל Panis fractus. in Zoh. col. 109. in Exod. Quartò קַלְקֵל Sepiuit. Oseæ 2.
קַלְקְלִין Aulæum, cortina. Psalm. 14. in Midras.
קִילְקַלְתָּא Stercus. 1 Regum. 2. & קִילְקִילְתָּא Phiala habens os angustum. Psalm. 74. in Midras.
קַלְקַנְתּוֹס Est id quod admiscetur atramento, vitriolum. in Aruc. קַלְקַס Genus est herbæ similis bletæ. in Beresch. rab. cap. 16.

קוֹלָר Collarium ferreum, vinculum quod collo imponitur. Numer. 2. & Ezech. 19. & קוֹלַרְיָא Compes. in Zohar. קוֹלוֹרִית siue קִילוֹר & קִילוֹרִית est מִין כְּחוֹל לָעַיִן Vnctio quædam oculorum, collyrium. in Vaicr. rabb. cap. 12.

& קלר

podes: sunt qui vertunt Ignominiam, alij Terminos. Psal. 68.
Item קַלּוּל idem est quod מְעַט Modicum, parum. Prou. 16. & Cant. 8. & Arabicè קַלִּיל Minimus. Item קַל idem est quod אַמָּה Cubitus, mensura cubitalis. & קְלִילִין sunt Cellæ, cubicula. in Ber. rab. cap. 31. קַל in Rasse tevoth valet קַיְמָא לָן Probatio nobis, cùm argumentum pro se afferunt.

קָלָא Combussit. 1 Reg. 31. Inde קַלְיָא Ignitus serpens. Num. 21. in plur. חַיְּתָן קַלָּן Serpentes vrentes. Deut. 8.
Item קַלָּא est idem quod אֶבֶן Lapis, petra, gleba. in Aruc.
Et קַלָּא & קוֹלָא idem quod פַּח Laqueus, rete. Psal. 69. & 119. in Nun. Significat etiam Indicum seu cæleste colorem. in Aruc. & קוֹלְתָא, & Syrè קוֹלְתָא קוֹלְתָא est כְּלִי יוֹצֵר Vas figuli, vrceus, hydria. Gen. 24. 3 Reg. 7. & Ioh. 4. in Euang. & Percussio, ferula, flagellum. Psalm. 22. in Midras. & קַלַּאנִין sunt צְפַרְדְּעִין Ranæ. in Tanhuma.

קָלִיב Chalybs. in Ber. rab. cap. 22. קוֹלֵב Vncinus in ligno, ad quem suspenditur caro. Alij dicunt esse Cymbalum, aut collare camelorum. קַלְבָּא Butyrum. in Aruc.
קַלְבָּאִי idem quod חֲדִיוֹט Idiota, priuatus. in Aruc.
קַלְבּוֹן κόλυβον, Pretium quod datur campsori propter monetæ permutationem. in Aruc. & קוֹלְבָּן vel קִילְבָּן Sciaticus. in Aruc. קְלִיבוֹסֶת est עֶצֶם יָרֵךְ Os femoris, coxæ superior pars, quæ dicitur vulgariter הנקא secundum R. Schelom. Eccl. 12.
קַלְבָּסָר Amphimascalum, opertorium lecti hispidum siue pilosum. in Aruc. קַלְבָּס idem quod גּוֹרָל Sors. in Aruc.

קַלַּגַס Idem quod חֵיל Exercitus, militia. in Aruc.
קַלַּגְרְפּוֹן Pala furni, pistoris instrumentum.
קָלַד Græcè κλεῖς, Clauis. plural. קְלֵידֵי קְלֵידֵי Claues. Matth. 17. קַלְרוֹטִין Dæmones tam boni quàm mali, quos præsidere prouinciis in Zohare dicitur. קַלַּרְחִי Nomen vrbis, quæ Hebraicè dicitur Lasah. Gen. 10. in Tharg. Ierosol.
קָלָן Præceptum, edictum, mandatum. in Ber. rab. cap. 25. item Arbor. in Aruc. Et קַלָּן Dux. קַלַּנְחוּמֶר Leue & grauc. & capitur pro Quantò magis, vel pro argumento à fortiori. frequens in Midras Tehillim.

קָלַח Effudit. inde קִילוּחַ idem quod זֶרֶם Impetus aquæ. Iob 24. Item קַלַּח Herbæ stipes & pes. & מְקַלַּחַת Fistula; in Aruc. & קַלַּחַת Lebes, olla.

קָלַט ponitur pro הִשְׁלִיךְ Proiecit. Psalm. 60. Secundò Recepit, retinuit. in Ber. rab. cap. 4. vnde dicunt Rabbini הַכָּבֵד קוֹלֵט הֶרֶם וּמְשַׁמֵּשׁ בּוֹ לִפְנֵי חֵלֶב Hepar colligit siue continet sanguinem, eoque ministrat coram corde. in Zoh. col. 328.
& קָלוּט Contractus aliquo membro. & מְקַלֵּט Collectio, locus refugij quò homicidæ non voluntarij sese contrahere solebant. & קְלִישָׁה Detentio, retentio. in Kimchi. Iosu. 7.
& קְלִישָׁא Collectio seu incendium. in Zoh. קוֹלְטָא Tuberculum, monticulus terræ. in Zohare. קַלְטוֹר Nomen dignitatis, vel collector. in Vaic. rab. cap. 28. קַלְטָא Polenta. vel herba comestibilis. 2 Reg. 17. Et קִילוּנָא est Herba ex qua fit Borith, hoc est, quæ combusta ponitur in sapone, vel secundum alios est Oleum balsami. Ezech. 27. קְלִימָא קְלִימָא Clima.
& אִיקְלִימִין idem. in plur. קְלִימָא & אַיְקְלִימִין Climata. in libello Climatum Syro manuscripto. קוֹלִיאָס Callis. in Aruc.
קוֹלַיְנִין Tentorium. Num. 25. קוֹלִיס Piscis veniens ab Hispania. Item בֵּירַת קוֹלִיס Domus Mercurij. Est enim קוֹלִיס idem quod מַרְקוֹלִיס Mercurius, idolum Mercurij. in Aruc.
קוֹלִית est עֶצֶם חָלוּל וְכָתוּם Os concauum & occultum. vel secundum alios, Plenum medulla. in Ber. rab. cap. 26.
קוֹלְמוֹס Calamus, stylus. Iob 19. Psalm. 45. & Iud. 5.
קְלוּמְסָא Murenula, vel pectorale ornamentum, vel secundum alios, vitta. Isa. 3. & קוֹלְמוֹסָא אֱנוֹשׁ Incantatoria virga Enos. in Zohar. col. 336. in Exod. קוֹלְמוֹסָיָא ponitur pro חֲמִשָּׁרִים Vna dictione, iuxta Eliam & Bahal Aruc, quamuis in editione Venetiana sint duæ dictiones, sic קוֹל מוֹסָיָא. vide in Mem. Isa. 3. קַלְמָר Calamarium, theca calamorum. in Aruc.
קַלְמִין idē quod אָדָם חָשׁוּב Homo egregius. in Ber. rab. cap. 50.
קַלְמְתָא & קַלְמָתָא Pediculus. Exod. 8. & Psalm. 99.

קָלוֹן Ignominia, opprobrium. 1 Reg. 20. idem קְלָנָא. de quo suprà. Item קוֹלֵן idem est quod מַרְתֵּק Gluten, glutinum. קְלָנִין Cumuli, aut congregationes. & קְלִין sunt צְפַרְדְּעִין Ranæ. & קִילוֹן est מַשְׁקֵה Aquæductus. in Aruc. Sunt præterea קוֹלִין Vasa quędam lutea quę alioquin כַּדִּין vocantur, à singulari קוֹלְתָא 2 Regum. 17. Secundum alios sunt Ta-

biculo. Act.11. קוּטְנָא Cauda. Exod.4. in Tharg. Ieroſolym. Et קוּטְנָא Koutne, vulgò Cana, ciuitas Galilææ. Iohan.2. in Euang. קַטְנָא Agellus, vel modicum. in Aruc.

קַטִינוּת Vela. in Vaicr.rab.cap.5. קַטַנְטָא Miles. in plurali קַטַנְטִין Milites. Pſal.53. in Midras. קַטִיפוּ Nomen vrbis, quæ Hebraicè Calne vocatur. Gen.10. in Tharg. Ieroſ. קַטִיסִין Vincula, nexus. in Zoh. קַאטַטַאסִים, Græcè κατάςασις, Iuſtauratio, cõſtitutio, diſpoſitio. in lib. Rit Seu. Pat.

קְטַע סָלַע Incidit, ſuccîdit. Exod.39. in Tharg. Ieroſ. & Iob 16. & אִתְקְטַע Succiſus eſt, abbreuiatus eſt. Ruth 1. Inde שָׁנָה מְקוּטַעַת Annus interciſus & non plenus. in Comm. & Syrè קוּטְעָא Excisio. ad Hebr.11.

קְטַע סָלַע קְטַף סָלַף קְטַם סָלַם

קְטַע ſignificat etiã Negotiũ cũ aliquo tranſigere. in Comm. Eradicauit, extirpauit. 1 Reg.2. & Vindemiauit, decerpſit. Iud.9. Inde קְטוּף Putatio, demeſſio. Cant.2. & קְטַף & קְטָפָא Vindemia. Mich.7. & Leuit.26. & קְטוֹפָא idem quod אשכל Botrus. in Aruc.

Secundò קְטַף ſignificat Incuruare. Iſa.46. Tertiò Effundere, & impaſtare. in Aruc. Quartò Denſare, & addenſare. Pſal.72. in Midras. Item קְטַף Pallium, chlamys. in Aruc.

Et קְטַף eſt אפרכמין Balſamum, & reſina. Gen.37. & Exod.30. קְטָפוֹרָא Græcè καθοδὸς, concurſus, & calamitas, ſeu occurſio. in Zohar. קְטַפִּירָא Frumenti onus. in Zoh. קוּטְפִּין Conſenſio. in Zoh. קַטַפְּרַס Locus, decliuis. & Flagellũ, percuſſio, cæſio. in Vaic.rab.cap.18. קְטַפְּרָקְטִים Vigoroſus, animoſus. Cant.1. in Midr. קִיטָפָא Rotula, conuolutio. in Zohar.

קְטַר סָלַר Idem quod קשר Ligauit, vinxit. Gen.38. & Iudic.15. Inde קְטָרִין Ligamina, vincula. Dan.5. & Syrè קְטִירָא Vis, violentia. Matth.11. & קְטִירָא Violenti. ibid. קְטִירוּ Colligatio. in Zoh. & קְטָר & קְטִרָא Ligamen, cingulum, nodus, vinculum. Prou.3. & Iſa.58. & pluraliter Syrè קְטִירָא Vincula, nodi. Act.8. Secundò קְטַר Suffire, adolere, ſuffumigare. Inde קְטֹרֶת & קוּטְרָא Incenſum, vapor, ſuffitus, ſuffumigatio. Pſal.66. & 68. & קְטִרְתָּא idem. Eze.8.

Item קְטוֹרִין Imago, figura. in Vaic.rab.cap.23. & קוּטָר & קִיטָרָא Diameter. in More.lib. 2. cap.24. Item מַקְטוֹרָן idem quod מעיל Pallium. קְטָרַב Iugum, aut iugi vinculum. in Aruc.

קְטַרֵג סָלַג Accuſauit, detulit. Iob.37. & מְקַטְרֵג Accuſans. Ioh.5. in Euang. & קְטֵרוּג Accuſatio, delatio. in Saare Zedek. קְטֵרִינָא Thronus, ſolium, ſedes. Pſalm.17. קְטֵרִיטוֹן Pituita, rheuma, catharrum. in Vaic.rab. cap.31. aliàs קְטִיטוֹן. Item קְטַרְקְטִין ſiue קַטַרְקְטִין Cataracta. in Ber.rab.cap.31. קְטֵרִיקִי Sententia, vel pœna. in Sch.rab.cap.30.

קִיט & קִיטָא idem quod קִיץ Æſtas. vt בֵּית קִיטָא Domus æſtualis. Iud.3. & Dan.2. & קִיטִין קוֹיטוֹן, Cubiculum. Eſth.3. de quo ſuprà.

קַיֵּם סָמַם Primò Cõſeruauit, vitã conceſſit. Ioſ.6. & 9. Inde קַיֵּם הוּא יְהוָה Viuit Dominus ipſe. Iud.8. & אַתּוּן קַיְמִין Vos viuẽtes. 4 Reg.4. Sic קִיוֹם עָלַם Subſiſtẽtia ſæculi. Secundò קַיֵּם ſignificat Vouere, iurare. Gen.22. Leu.5. & Deut.1. & in tertia fœminea קַיְמַת קַיֵּם Votũ vouit. 1 Reg.1. Tertiò ſignificat Paciſci, pangere, vel percutere fœdus. Gen.15. & 31. & Sponſare. Exo.21. Inde קְיָמָא Pactũ, fœdus, ſtatutum. Ioſ.7. Idem קָיֵם 1 Reg.22. plur. קְיָמִין Præcepta. Deut.4. Item קַיָּם eſt Fœmur. Gen.24. in Tharg. Ieroſol.

קִין Tela. Iſa.59. קִינְדוֹס קנידוס, κνίδος, Cnidos, vulgò *Cabo crio*, vrbs in extremo cornu peninſulæ Cariæ adhærentis. Act.27. קַיָּסְטוֹר idem quod סופר Scriba, notarius. in Aruc.

קַיָּף Nomen proprium. in Aruc. קַיָּפָא קיפא Kaiopho, vulgò Caiphas ſummus ſacerdos Iihoudæorum, quo tempore paſſus eſt Seruator noſter Ieſchua Chriſtus. Matth.26.

קַיְמָא Lignum. de quo infrà.

קַל & קָלָא קלא idem quod קוֹל Vox. pluraliter קָלִין & קָלַן Voces, ſonitus, tonitrua. 1 Reg.12.

קַל & קָלִיל Leuis fuit & agilis. 2 Reg.1. & Eccl.4. Inde קַלּוּת Leuitas, celeritas. Item in Aphel אַקְלִי Alleuauit. Act.27. Secũdò קַל & קָלַל ſignificat Vileſcere. Inde קְלָנָא Ignominia, opprobrium, confuſio. 2 Reg.13. & Iudic.19. קְלָלוּת Ignominia, vituperium. In Comment. Kimchi ſuper Oſeam. & קְלָלַת חֲצַל Contemptus Dei; ibid. & in Aphel אַקִּיל idem eſt quod חרף Exprobrare, conuitiari, maledictis proſcindere. Pſalm.55. & קִילְקוֹל Deſpectio, opprobrium. in Tanhuma. Et קִילְקְלָתָא ponitur pro שפתים Chytropodes:

& in Hiphil הֲקִיז Venam incîdit, phlebotomauit. in Vaic.

קָז rab.cap.10. קָזָא eſt שמן של זרעונין שיש בצמר גפן Semen vel granum xylini, vel oleum quod inde exprimitur. in Aruc.

קָזוֹר idem quod שליט vel שליש Princeps tertius à rege. vel Officialis aut exactor, ſatelles. Pſal.100. in Midras. Alij קַסְרוֹר ſcribunt. in Aruc. קָזָא Gleba, fruſtum terræ. in Aruc.

קָזְטִפֵי Reperio in Zoh.col.484. vbi ſic ſcriptum eſt וכלחו עשרה זיני חרשין וקסמין דְקָזְטִפֵי דכתרין תתאין עבד לבן לקבל יעקב Id eſt, Et omnibus decem ſpeciebus magicarum artium, & diuinationum, quibus nexus ſeu colligationes coronarum inferiorum (ſpiritus immundos intelligit) fecit Laban aduerſus Iacob. Alibi dictionem קָזְטִפֵי non legi: ideo diuinare cogor.

קָזַם vnde קוּזָם idem quod תכשיט Ornamentum. Idem קוּזְמִין & קוּזְמִיקִין Ornamentum. & קוּזְמִיקִין idem quod כח Virtus, fortitudo. & Theſaurus, ornamentum. in Ber.rab.cap.19. קוּזְמַקְרָטוֹר & קוּזְמוֹקְרָטוֹר Græcè κοσμοκράτωρ, הוא רבון של עולם Dominus aut Rector mũdi. in Tanhuma. Item שולטין מסוף העולם ועד סופו ſunt קוּזְמַקְרָטוֹרִין Dominatores à fine mundi ad alterum eius finem, Monarchæ. in Aruc.

מְקוּזָפָא דַמַלְכוּתָא In Zoh.col.384. neſcio quid ſit.

קְזוּפָיָן דְקוּרְדִיטוּ Ruſtici, idiotæ abditorum capaces præ doctis. in Zoh.col.308. in Exod. קְזִרִין idem quod גזרין Ordines. in Zoh. קוֹחֲחִין Varij, phœnicei, aut coccinei coloris, ſecundum recentiores. Venet. קְוִחִין, Complut. קְחָחִין, Kimchi in Commentariis citat, & סְחָחִין. & קְוִחִין vt habet Venet. & R. Schelomoh, Elias verò & Bahal Aruc, legunt קְחָהִין, & non exponunt. vide quod ſequaris.

קָט & קָטַט Diſplicuit, irritauit, ad iracundiam prouocauit. Inde קְטָטָה Diſſenſio, irritatio. in Comment.

Et קָטָטוּ Diſſenſio, contentio, iurgium; vt מַיִן קָטָטוּ idem quod Hebraicè מֵי מְרִיבָה Aquæ contentionis. In Zoh.col.202.

בֵּית קָטָטוּ Locus virilium verendorum. Deut.25. in Tharg. Ieroſol. & קִיטָאוֹת Cortinæ æſtiuæ. in Schem.rab.cap.29. Reperio etiam אוּרִינוּ דְקוּזְפִּירָא דְקִיטָרָא ſed quid ſit neſcio. In Zoh.col.184.

קְטַב Secauit, incîdit. Inde קְטֶב Exciſio, lues, excidium, vel ſpiritus malus qui poteſtatem habet in meridie. & Polus. in More libr.2. cap.11. Item קְטָבִים Exciſiones. in Commentariis. & קַטְבִי Torcular, prælum quo premuntur oliuæ. in Aruc. קוֹטֶב Capitellum. Vſurpatur etiam pro Eloquentia. קַטְבָל Lectus inferior factus de corio. in Aruc.

קַטִיגוֹר Accuſator, detractor. Pſal.26. in Midras. & קַטִיגָיָא Græcè κατηγορία, Accuſatio, detractio. Iob 33. & Syrè קַטִיגַרְנוּתָא Accuſatio, delatio, Act.22. & קַטִיגַרְנָא Delator, accuſator. Act.23. קַטְרִיךְ idem quod ענש Pœna, punitio. in Aruc.

קַטְרָא Idem quod וילון Velum, tapetum, ſtramentum purpureum vel lineum. in Aruc. & קַטּוֹ idem quod מטה של עץ או של ברזל Lectus ligneus, vel ferreus. in Aruc.

קַטְנָא Cucumerariũ. & קַטְנָא Cucumeres. in Num. & Iſa.1. קוֹטְנָא Oppida vel domus æſtiuales. in Vaic.rab.cap.22. קַטְמָא Cognomen, titulus. in Aruc.

קְטַל סָלַל Occidit, interemit, trucidauit. Dan.2. Exo.2. & Ioſ.11. Inde קְטִיל Vulneratus, interfectus. Ioſ.13. & קְטוֹלָא Interfector, homicida. 4 Reg.6. & קְטָלָא Occiſio, Syrè קְטָלָא Cædes. Ierem. 48. & Matth.27.

Item קְטוֹלָא Mors. Iſa.28. Secundò קְטַל Incîdit. Inde קִטְלָא Inciſio. in Aruc. Item קַטְלָא eſt תכשיט שעושין לאשה צואר Ornamentum quod mulieribus formatur ad collum, murenula. vel Collare ſtrictum, quod ad ſummam tunicam aſſui ſolet. in Ber.rab.cap.99. קַטְרִיתָא idem quod שוק Platea, forum, nundinæ. in Aruc. קַטְרִיפְטָא idem quod מעט Modicum. in Aruc. קַטְלַת idem quod למעלה מן חורך Quod eſt ſuper femur. in Aruc.

קְטַם Idem quod שבר Fregit, contriuit, comminuit. in Vaic.rab.cap.30. & קִיטְמָא Cinis. 2 Reg.13. in plur. קִטְמִין Cineres. Num.4. & קִטְמֵנִי Cinerei. Zach.6. & קְשֹׁת ponitur pro אֵפֶר Cinere. Iob 32. קִטְמְנָא Opus, geſta. Pſal.18. in Midras.

קַטְן vnde קִטְנִית idem quod זרעון Legumen. Gen.3. in R. Sch. & קִיטְנָא idem quod חדר Camera, cubiculum, thalamus. Cant.3. & Eſth.2. in plur. קִיטוֹנִין Cubicula. Pſal.105. & Syrè קִיטוֹנְיָא Cubicularius, præfectus cu-

Chaldaicè קַדְרוּתָא דְצַפְרָא Nigredo auroræ. in Zoh.col.389.

Inde קַדְרִים Aethiopes,vt volunt nonnulli.Elias putat esse Tartaros, qui in vmbraculis siue tentoriis more Arabum habitant.in Thisbi. Item קְדָרָא Olla, lebes, caldarium. Iudic.6. & Num.10. & קַדַר Stercus. in Aruc. & קַדְקֹדָה Cranium capitis.in Aruc. קִדְרוֹס & קִדְרִינוֹן Cedrus.vt אָעִין דְקִדְרִינוֹן Ligna cedrina. Genes.6. in Tharg. Ierosolymitano.

קִדֵּשׁ פִּעֵל Sanctificauit. Gen.2. idem אַקְדִּישׁ in Aphil. 2 Reg.8. Inde עַם קָדִישׁ Populus sanctus. Deut.7. Sic אֱלָהָא קַדִּישָׁא Deus sanctus. Ios.24. & קוּדְשָׁא & קוּדְשָׁא Sanctitas. Ios.6. & רוּחָא דְקוּדְשָׁא Spiritus sanctitatis. frequenter in nouo Testamento. Et Arabicè רוּחַ אַלְקֻדְשׁ Spiritus sanctus.in Comment. Gaon in Pentateuchũ. & נִכְסַת קוּדְשִׁין Holocaustum,oblatio prorsus incensa.3 Reg.8.

Item בֵּית מַקְדְּשָׁא Domus Sanctuarij.Ios.6. Templum Ierosolymitanum quod sic vocatum fuit propter præsentiam arcę Domini. Et קָדֵשׁ per antiphrasim, Scortum masculum, cinœdus,catamitus. 4 Reg.23. & מַקְדְּשָׁה Meretrix. Gen.38.

קְדוּשְׁתָּא ܩܕܘܫܬܐ Syrè ponitur pro ἁγνεία, Continétia,corporis & animi sanctificatio. Act.24. & ܩܕܝܫܘܬ קְדִישָׁאוּת Sanctè.in lib.Rit.Seu.Patr. קַדְשָׁא Idem est quod נזם Inauris,monile. Iob vltimo.in plurali קְדָשִׁין Inaures. Iud.8. & קָדְשִׁין Prouerb.11. Secundò קדשׁ significat Comburere. item Prohibere.in Aruc. Tertiò Præparare, instituere, aptare. Iob 10. Quartò Desponsare. in Schem.rab.cap.42.

Inde קִידּוּשִׁין Sponsalia. in Comment. קַדְשָׁנוּתָא Genus piscis. in Aruc.

קָהַה Stupuit,obstupuit.Inde אַקְהוּת Stupor.Amos 4.idẽ קְהוּתָא. Secundò significat Acescere, & rubiginosum esse. in Aruc. קַהְיָתָא Diligens attentio, subtilis consideratio. in Aruc.

קָהַל Congregauit. Inde קָהַל idem quod עֲבוּר Congregatio, ecclesia. & קְהִלָּה Locus vbi commoratur ecclesia. significat etiam Cœmeterium,locum vbi quiescunt corpora defunctorum.in Thisbi. Et קְהִלָּא Congregatio,cœtus. קַהְרְמָנָא idem quod שלטון המקום Prætor,præfectus,rector alicuius loci. in Aruc. קַהַת Vncinus vestis, fibula qua vestis colligatur. & קָהַת idem quod הסיר Dimouit. Gen.32.

קַו Regula,linea, perpendiculum. Inde חַקַּו חַשְׁוָה Linea æqualis, id est, Aequator, siue æquinoctialis & æquidialis, circulus maior in sphæra, in More.lib.2. cap.11. Et קוֹם Co insula, vulgò Lango. Act.21.

קָוָא פָּעַל Primò, Mansit, commoratus est, expectauit. Luc.24. Secundò Collegit,congregauit.Inde מְקוָה Collectio.Isa.22. & מְקוָאוֹת Congregationes.in Misnah. קַל in Rasse tevoth valet קַל נָחוֹמֶר Leue & graue: Sic vocant argumentum à maiori, vel minori. Estque vnus ex 13. modis quibus Legem dicunt exponi posse. De qua re suprà. Vide מדש. Item קָוְשִׁין idem quod עדרים Greges. Prouerb.27.

קוֹיָא idem quod אורג Textor. in Aruc. Et קוֹיֵן דַּעֲכוּבִיתָא Telæ seu texturæ aranearum. Isa.59. קוּבֶרְנְטָא ܩܘܒܪܢܛܐ Græcè κυβερνήτης,Gubernator.Act.27. קַוָּזוֹת Glebæ.in Ber. rab.cap.42. קוֹנְטֶרֶס Quinternio. Commentarium R.Schelomoh quod edidit super Doctrinale; sic vocatum quòd ex singulis quaternionibus sit confectũ. Vide Eliam Thisbitem. Dauid Kimchi etiam hoc vocabulum vsurpat in argumento super Ezech.Edidit enim Quaternionem post Commentaria sua in eundẽ, in quo mystice opus de Mercaua interpretatur.

קוּלְתָּא Hydria,lagena,vter. קוֹלֶרָא Violentia.in Zohare. קוֹנֵיכָר Pecus edentulum. in Ber.rab.cap.74.

קוֹעֵר ܩܘܥܪ idem quod שכן Habitauit.Prouerb.10.

ܩܘܦܪܘܣ Κύπρος, Cyprus,insula in Pãphylio mari.Act.21.

קוֹץ Constrinxit. in Aruc. & קוץ Succidit. Deut.10. & קוֹץ Cincinnus, crinis, & capillos habens cincinnatos. in Ber. rab.cap.67. & קוֹצוֹת Cincinni. קוּץ Est apex literæ; in Bechaiai super Genes. קוּץ idem quod מחתה Ignis receptaculum. & Operculum ignis testaceum. in Aruc. & Grex, mandra. in Ber.rab.cap.66. קוֹרָא Frigus. & קוֹרוֹת Euentus. Item Syrè ܩܘܪܐ קוּרָא Couro, nomen insulæ cuiusdam, quæ Græcè dicitur κλαυδή, Clauda. Act.27.

ܩܘܪܢܐ קוּרְנָא Cyrene, nomen regionis. Act.2.

ܩܘܪܝܢܝܐ קוּרִינָיָא Cyrenæus. Matth.27.

קוּתָא aliâs קוּתָא idem quod מסמר Clauus ligneus. in Aruc.

קז

Dan.2.& 6. & Ergo. Ezr.4. Quamuis.Dan.5. & Statim. Dan.3. & Post.Dan.2.& 3. Et קַבֶּל Aries, machina bellica. קוּבְּנָא & אַקוּבְּנָא lingua Persica idem quod עמוד Columna, vel pinnæ muri. in Aruc. קַבְּסַתָּן Arabicè idem quod מכעיס Irritans,ad iram prouocans, & prouocans ad vomitum. & קִיבְּסָא Syrè, Vomitus. & קִיבּוּסְטוֹס idem quod משעה Impostor,seductor,callidè & versutè in errorem inducens homines. sumptum è lingua Græca, inquit Bahal Aruc, καβαξ enim Græcè Versutum & veteratorem sonat.

קָבַע פָּעַל Affixit, confixit, firmauit. Gen.28.in Tharg. Ierosol. & Iud.3. Inde קְבִיעָה Fixio, constitutio. & קְבוּעַ Stabilis. & קְבַע Stabilitas.in Commentariis. & קְבִיעוּת Stabilitas. in Saare Zedek. Et בָּתִּין קְבִיעַן Domus constitutæ.Psal.87. Secundò Percussit.1 Reg.19.& Constituit. Psal.14. in Midr. & קַבָּעָא Pileus, mitra. pluraliter קְבָּעִין Ezech.44. & Exod.29. Item קוּבַּע idem quod כּוּבַּע Cassis, galea, capitis armatura. & קְבָּעַת Fex,quæ in fundo subsidet.

קָבַץ Congregauit, collegit, coadunauit. קַבְצָאל Est nomen arboris magnæ in regione supramundana; in Zoh.col.27.in Genes.

קִבֵּר פִּעֵל Sepeliuit,tumulauit.Ios.vltimo, & Ioan.19. Inde קִבּוּרָא,& Syrè ܩܒܪܐ קַבְּרָא Sepulchrũ. & ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ בֵּית קְבוּרָא Domus sepulchri, monumentum. Matth.27.& Iohan.19. Item קֶבֶר est Matrix, vulua. in Aruc. Secundò ܩܒܪ קְבַר Syrè, Coaceruauit, agglomerauit, ad Rom.12. & קִיבּוֹרָא Glomus, vel ramus palmæ.

& קֻבָּר Furfur,& panis immũdus.in Ber.rab.cap.48. & קֻבָּר Nomen piscis.in Aruc. קַבְּרָנִת Sepulchrum. in Aruc.

קַבְּרְנִיטָא Gubernator. in Vaic.rab.cap.21. קִיבּוֹרֶת est גבורה חיר Altitudo manus, id est, brachium à cubito vsque ad humerum.in Aruc. קֻבָּת Vrceus similis cabo. in Aruc.

קָדָא פָּעַל Possedit.1.ad Corinth.7. & קַדָּא Bubo,vel noctua. Deut.14. & קְדִיָא Combustio. Amos 6. à יקר. מַקְדְּרָה Scutella testacea, vel crater testaceus. in Midb. rabb.cap.9.

קָדַד Inclinauit se, adorauit. קַדָּה Genus oleris. in Aruc. & קִדָּה Arbor aromatica,casia.aliis Costus.Eze.27.

קָדַח Accendit, succendit,combussit. Inde קְדַחְתָּא Ardor vel febris. Deut.28. & Leuit.26. & קְדִיחְתָּא Ardor corrumpens. Psalm.38. Secundò קדח significat Terebrare, perforare. Iob 40. & מַקְדֵּחַ Terebellum, terebra. in Vaicr. rabb.cap.4. Tertiò significat Crescere, germinare, florere, haurire. in Aruc. קַדְל idem quod עורף Ceruix.Iosu.7.idem קוּרְדָּלָא in Zohar.col.244. & Syrè ܩܪܕܠܐ קַרְדָּלָא Ceruix. Act.7.

קִדֵּם פִּעֵל & אַקְדִּים Anticipauit,præuenit, præoccupauit,præiuit, mane surrexit. Iud.6.& 1 Reg. 15.& in Comment. הִקְדִּים Præmisit, præposuit.

Inde קַדְמָאָה Primus. Iud.20. & קַדְמִיתָא Prima. 1 Reg.14. item Principium. Iud.20. & Syrè ܩܕܡܝܬܐ קַדְמָיְתָא Prima. in Tabul.Euang. & in masc. ܩܕܡܝܐ קַדְמָיָא Primus.ibidem. & קַדְמַי Primus. Iohan.1.in Euangelio. & כַּד בְּקַדְמִיתָא Sicut à principio. 2 Reg.7. & Syrè ܡܩܕܡܘܬ ܝܕܥܬ ܟܠܡ ܡܬܟܠܬ ܐ מְקַדְּמוּת יְדַעַת כֹּל מַה מִּכְלֶלֶת Præscientia,prænotio,prouidentia.Act.2. Et מִלְּקַדְמִין Prius, olim, ab antiquo. Iud.1. & Ios.14. & לְקֶדֶם idem quod לפני Ante. Item לְקַדְמוּת In occursum. Ios.8. & לְקַדְמוּתָנָא In occursum nostrum. ibidem. Sic קֶדֶם recipit post se affixa. vt קֶדְמֵיכוֹן Coram vobis. Ierem.26. Syrè קֳדָם & קֳדָם Ante, coram, passim in Nouo Testamento. Item קוֹדֶם in Comm. Priusquam, antequam. & הַקְדָּמָה Præfatio, prologus. in Comment. בְּקַדְמִין Antea, priùs, antiquitus. Gen.1.

Idem בְּקַדְמָצָה Genes.7.& 13. & קֶדֶם Aeternum, antiquũ, pristinum. & קַדְמוּת Antiquitas,æternitas.Isa.16.& in More lib.1.cap.69. קַדְמוֹן & קַדְמוֹנִי Antiquus, æternus. & קֶדֶם & קַדְמָה Oriens, plaga Orientalis. idem קִדְרוֹמָא Plaga Orientalis. Numer.3. & Ezech.48. Item קִדּוּם Vehementia, vigor. Ier.15.& 17.vt רוּחַ קִדּוּמָא Spiritus vehemens.eiusdem 18. & קַדְמוֹן Oriens, pars anterior orbis. in Saare Zedek. Vnde אוֹר קַדְמוֹן Lux Orientalis. in Zoh.col.164. קַדְמִיאֵל Nomen angeli.in Zohar.col.102.super Exod. קָדְקֹד Vertex capitis. & מְקַדְּרִין Ollæ, caldaria.

קָדַר Tenebrescere,obscurari,nigrescere. Inde קַדְרוּת חַשְׁמֶשׁ Denigratio Solis, Eclipsis in Kimch. super Amos &

LITERA KOPH.

ק

קוֹף פּוּפָא Syrè, Hebraicè קוֹף propriè significat Simiam, alij Reuolutionem dicunt. Est decima nona Alphabeti litera, quæ in numeris valet 100. In abbreuiationibus ק valet קָשֶׁה Durum, id est, obiectio, scrupulus. & in Masor. vbi lectio diuersa à scriptura notatur, ק facit קְרִי Legitur. Et apud Doctores קַמָּא, vt cùm dicunt פר' ק Caput primum.

קָאִי Idem quod קָאִים Stat, vel surgit ad standum. Prou.24. & in secundo Tharg. Esther. Item קָא est Signum genitiui. Psal.71. in Midr.

קָאֵי Vomuit, euomuit. Inde קָאקָאתָא Pellicanus: alij Onocrotalum, alij Cuculum siue coxigem vertũt. Psal.102. קָאוּת Peritia, experientia.

קָאֵד סָלֵיק à קוּר Syrè, idem quod כרך Scindit, abscindit. Luc.5.

קָאַל Arabicè idem quod אמר Dixit. קָאלַיחָסִין Probi, boni. in Schem.rab.cap.43. קָאִים Stans. à קום Iud.18.

קָאמַר Dicere. Psal.22. in Midr. קָאנַיחִין Praui, maligni. in Schem. rab. cap.43. קָארְמָא תרחמא Syrè, & sine Olaph קְרָמָא est Prœlium. Matth. 24. & Marc.13. vide קְרָסָס. & קָארְמָא תרחמא Occasio. ad Ephes.5. קָאת Hedera.

קָא מְשָׁמַע לָן קָאמַ"ל in Rasse tevoth apud Doctores valet Quod notabile nobis, vel, Vnde nobis obseruandum.

קַב & קַבָּא primò est מִדָּה מִין Genus mensuræ, cabus. 4 Reg.6. Secundò קַבְּתָא Stomachus. Deut.18. idem קִיבָה in Comment. Item קוּבִיתָא & קוּבִיתָא idem quod פלג Riuus, aquæductus, fonticulus. Iob 38. & Psal.65. & קוּבְתָא est Prostibulum, lupanar. Num.25. Item קוּבְיָא, & in plurali קוּבְיָאוֹת Tesseræ. Inde קוּבְיוֹסְטוּס Qui ludit talis. Aruc exponit גּוֹנֵב נַפְשׁוֹת Fur animarum. prima tamen expositio Eliæ magis placet. in Thisbi. קוּבָא Papilio, tentorium. in Aruc.

קְבוּתָא תבותא Syrè, idem quod קִבָּה Hebraicè, Fornix, arca. in libello precum Syriaco. קַבְּטָא, & in plurali קַבְּטִין Sedes instar barbitonsorum. in Aruc. קַבְּטָרָא Frontale. in Aruc.

קַבְּיטָס Plagiarius, prædo personarum. in Aruc.

קַבֵּל פְּכֵל Primò idem est quod אבה Voluit. Iudic.11. Obediuit. Ios.22. & Deuter.1. Exaudiuit. 1 Reg.14. Auscultauit, audiuit. Deut.1. Secundò Accepit, recepit, suscepit. Iud.5. & 13. Inde קַבָּלָה & קִבּוּל Scientia de diuino auditu, quam vulgò Cabalam vocant. & קַבְּלָן Peritus eius scientiæ. idem מְקוּבָל, & in plurali מְקוּבָלִים Mekubalæi, Cabalistæ. in Thisbi. Item קַבָּלָא Susceptor, depositarius. in Vaic.rab.cap.6. & מְקַבָּלָא Receptor, receptrixve. Prouerb.11. & Syrè מקבלנותא מכמכלנא Receptio. vt לְמַקְבָּלָנוּתָא דְרוּחָא קַדִּישָׁא Ad receptionem Spiritus sancti. in lib. Rit. Seu. Patr. & מְקַבְּלָנָא Susceptores, patrimi, qui pro puero sponsionem faciunt in baptismo. ibidem.

קוּבָלָא תבלא Epulum, conuiuium magnificum vbi omnes ferè recipiuntur. Lucæ 5. Et Syrè etiam מְקַבְּלָנִיתָא Acceptabilis. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

Secundò קָבַל Clamauit. Exod.22. Compellauit, prouocauit. Act.25. inde קְבִילָתָא Clamor. Exod.22. & Vociferare, gemere, conqueri. Gen.4. & Psalm.9. inde קְבִילַת & קְבִילַת Clamor, vociferatio, murmuratio, querela. Isa.1. & Gen.18.

Tertiò קַבִּיל idem est quod חשך Denigratum est, caligauit. Ioel 2. & Isa.13. Inde קְבַל Tenebræ, caligo. Amos 5. & Isa 42. Idem קְבָלָא Ios.24. & 4 Reg.7. & קִיבְלָא Ioel.2.

Quartò קְבַל תבל Syrè significat idem quod κηλέω, crimen intento, ius voco, defero. ad Romanos 8.

Quintò Odorari. Gen.8. Sextò אַקְבֵּל in Aphel, Repugnauit, aduersatus est. in Comment. & מְקַבֵּל idem quod משחית Destruens. Prou.11. קְבָלָא Pentaculum, amuletum, quod collo gestatur. in Aruc. Item קְבִיל, & cum literis seruilibus לְקָבִיל & מֶקֶבֶל Aduersus, contrà, ex aduerso, è regione. Ios.3. & 22. Sic מִלְקָבִיל A conspectu. Iud.6. Item כְּל־קָבֵל idẽ quod מפני Propterea. Dan.2. & idem quod נכח Versus, è regione. Esther 5. & Quomodo, sicut, secundum, veluti.

Dan.2.

4 Reg.24. & Isa.13. & עָרוּר Obsessio. Mich.5. Inde מְעָרָא idem quod גשר Pons strictus & angustus. Et מְצָרִין מצרין Aegyptus. Act.2. & מִצְרִי Aegyptius. & מִצְרִיתָא Aegyptia. Gen.15. & מְעָרְנִית In angustiam redigens. in Saare Zedek.

צוּר צְיַר & צַיֵּר Figurauit, formauit, effinxit, depinxit. Eze.4. & 3 Reg.7. Inde צַיָּר Acupictor. Exod.26. & צִיְרָא Figura, sculptura. Isa.49. & צוּרְתָא צורתא Imago. ad Romanos 8. פַּרְגּוֹד מְצוּיָּר Tunica figurata, vel acupicta. Gen. 37. in Tharg. Ierosolymit. Item מטבע צורר Moneta figurata seu signata, in Comment. Secundò Imaginari. Psalm.44. in Midr. & צִיוּר Imaginatio. in More lib.1.cap.46. & Apprehendere, attingere. Prouerb.2.

צְרָא צְרַן Idem quod בקע Scidit. vt צְרָא לְבוּשָׁה Scidit vestimentum suum. in secundo Tharg. Esther. & in passiuo צְרִיתָא צריתא Scissum est; in tertia fœm. Ioh.21. & in Pael צַרֵּי Scidit. Matth.26. Secundò Subsannauit. vnde מְצָרְיָא Subsannans. Prouerb.30. & Syrè אֶצְטְרָא Lasciuus fuit, petulanter se gessit, per lasciuiam lusit. Vnde מְצַטְרְנִין Lasciuientes fœminæ. 1. ad Timoth.4. Item צְרַר Sanguinem restrinxit. & צְרִירָא Stibium, fucus. & צִיר idem quod חור Foramen oculi. item Paxillus quo tabulæ incastrantur. & צִירָא Cardo ostij. Prou.26. & צְרִין Virgulta ex quibus fiunt canistra. in Aruc. צור, & Syrè צור Tzour, Tyrus. & צוּרִי Syrè צוּרְיָא Tyrius. צַרְאָא Genus auis.

צְרַב Combussit. Inde צְרָבָא Combustio. Isa.6. Secundò צְרַב Arabicè, Verberauit. & צְרִיב Verberatus est.

Item צְרִיב idem quod חזק vel קשה Fortis, durus. & צוּרְבָא Doctus, acris ingenij vir. & צוּרְבָא רַבָּנָן vocatur is qui legit & discit in Doctrinali quãuis ad Rabbinatum nondũ peruenerit. in Thisbi. Item צוּרְבָא est Superflua constipatio. in Ar.

צְרִיךְ Idem quod פסולת Furfur. deinde est Munus vel oblatio sicca non permixta. Item צְרוּר Raucus, habens vocem aridam. in Aruc. צְרַר Digitus medius. & Nomen cacodæmonis siue mali spiritus. in Aruc.

צְרַח Appetiuit. vt דְיוֹקָא מְצָרְיָא Vrsus appetens. Prouerb.28. Secundò Doluit. inde צוּרְחָא Dolor cordis. in Ber. rab.cap.92. Tertiò Venit. Num.24. Quartò צְרַח Clamauit, vociferauit. Et צְרִיחַ idem quod מגדל Turris, phanũ. vt Kimchi dicit. Iudic.9. alij exponunt pro Domo Dei, vbi pactum feriebant.

צְרִי & צְרִי Resina, alij Stacten seu guttam, nonnulli Theriacam, quidam Balsami gummam exponunt.

צְרַךְ Necesse fuit, oportuit, indiguit. Gen.16. & Deut.2. Inde צוּרְכָא Necessitas. Iud.3. idem צְרוּךְ 4 Reg.5. צוּרְךְ Indigentia. Item צְרוּךְ capitur etiam pro Vtilitate. Deut.32. & צְרִיכְתָא Necessitas, defectus, indigentia. Prou.7. & צְרִיךְ Necessum est. in Comment.

צְרַם Idem quod סרס Scidit, fregit. in Aruc. צַרְנִיּוֹת Foramina oculorum rotunda. in Aruc.

צְרַע Leprosus fuit, percussus est scabie mala. מְצָרְעָא Leprosa. Numer.12. idem צִירְעָתָא Psalm.101. & צְרָעָה Crabro, vespa.

צָרַף Conflauit, probauit, igne purgauit. Ier.9. Inde צָרְפָא idem quod מְצָרֵף Conflatorium. Prou.17. Inde צָרְפַת Nomen regionis. Duæ porrò sunt Tzarphath; vna Tzidoniorum, ad quã iussus est ire Elias. 1 Reg.17. altera verò cuius fit mentio in Abdia, quæ communi omnium Iudæorum consensu est Gallia, seu Francia.

Secundò צָרַף Coniunxit, conglutinauit. Genes.15. in Tharg. Ierosol. & Comparauit, contulit, combinauit, inter se permutauit. in More. lib.1.cap.55. Inde מִלָּה מְצָרֶפֶת Dictio relatiua. & צִירוּף Relatio, combinatio, coniunctio. in Aruc.

צְרִיפְתָא Alumen, nitrum, vel auripigmentum. in Aruc.

Et צָרְפָּ Oppidum. Psal.10. in Midras. צַרְצוּר idem quod בְּקְבוּק Oenophorum, vrceus. in Ber.rab.cap.33. Arabicè & Italicè בוּקָאל *Boucal*. Est etiam Genus locustæ quatuor habens pedes. in Aruc.

צָת Ordinis quiescentium in media, & in Aphil אַצִּית Attendit, aduertit, aures præbuit. 1 Reg.15. & in Benoni מְצִית Aduertens. 3 Regum 18. & צַיְתִין Aduertentes. Cant. vltimo. Inde etiam צוֹתָנִית Auscultatrix. in Beresh.rab. cap.18. vide suprà in צִית. צַתְרֵי est מִין אזוב Species hyssopi, vel pulegium. in Aruc.

צַע Fraudauit. inde מַצָּעָא Fraudes.Prouerb.29. Secundò Stillauit.Prouerb.3. Tertiò עֲצָה idem est quod תִּקֵּן Parauit,aptauit,disposuit.Psal.18.in Midras. Quartò Strauit. Inde מַצַּע Stratum. Psalm.132. Item צָעָא idem est quod קערדא Scutella. idem צָעִי in Aruc. Et צָעְצוּעַ idem quod כער Puer.pluraliter צַעֲצוּעִים.Inuenitur etiam צָעָה Præfatio,à verbo תְּעַצֵּעַ Præposuit. in Comm. עֵ״ץ in Rasse tevoth valet צָרִיךְ עִיּוּן Consideratione opus habet. & cum Beth צעב valet צָרִיךְ עִיּוּן בְּשׁוֹרֶשׁ Considerandum diligentius in radice, id est,rei primordia attentius scrutanda sunt.

צָעַק & צָעִיק Clamauit, vociferatus est, conuocauit.Iudic.4.

צָעַר & חִצְטַעֵר Doluit, laborauit. Inde צַעַר & צַעֲרָא Angustia,dolor.Psal.6.pluraliter צְעָרִין Dolores.Psalm.147. Secundò צְעַר idem quod קִלֵּל Maledicere,conuitiari. Pro.3. Inde Syris מְצַעֲרָן מלחלא Maledicus, conuitiator.1. ad Corint.5. & in plur. מְצַעֲרָנָא Contumelioſi, maledici. ad Rom.1. צַעֲרָא Ignominia. Prou.11. צָעִיר Despectus, contemptus,vilis. Matth.13. Tertiò צָעַר Hebraicè est Minorare,minuere, diminuere.

צָפַץ & צָפָה Natauit, inundauit. Secundò idem est quod דאג Sollicitus fuit. 1 Reg.9. Tertiò Hæsitauit, dubitauit, timuit. Ios.2. & in Vaic.rab.cap.10. Vnde צְפָתָא כחלחא Tremor,solicitudo, perturbatio. quamuis possit esse a יצף de quo habes suo loco. Matth.28. & צָפְצֵף Angitur, cruciatur. in Zoh.col.338. Quartò Garriuit more auium, mussitare, & orare cum quodam garritu. Inde צְפְצוּפָא Garritus. in Zoh. col.362. Quintò significat Coarctare, stringere. in Ber.rab.cap.5. & מְצוּף Vim inferens,oppressor. in Aruc.

Item צִפְצָף est Genus salicis. in Aruc. & צוּף est Matta, storea, teges. & Pensum lanæ vel lini.in Aruc. & מְצוּף Lutum quod in ore dolij ponitur tegendi causa.

צָפָה Speculatus est,contemplatus est. & צָפִים Speculatores,episcopi. Secundò Sperare,expectare.

Item צָפָא Reliquiæ nucleum tegentes. & Linea.in Aruc. צְפִיתָא Candelabrum.in Ber.rab.cap.65. צַפְרִינָא Dolor dētium.in Aruc. Verbaliter à Kimchi citatur מפני שהחומץ צופרן כלומר חוכן Eò quòd aceto adglutinãt, vult dicere, cõstringũt.

צָפַח Lætari. Inde שִׂפּוּחַ idem quod שמחה Lætitia, gaudium.Ezech.25. & 36. Secundò צְפַח כחלחא Syrè Illaqueauit. & צְפָחָתָא Laqueus.Luc.21.

צָפַן Celauit,abscondit. & Seruauit, reseruauit, custodiuit. inde צִיפוֹנָא Aquilo, Septentio, quòd plaga Septentrionalis sit Soli quasi abscondita,id est,minimè peruia.Ios.8.

צָפַר Circundedit. in Aruc. Item צִפְּרָא idem est quod שעיר Hœdus, hircus. Eze.43. in fœm.צְפִירַת Capra.Leuit.5. Item צַפְרָא כחלחא Aurora, mane, tempus matutinũ.Matth.vlt.& Gen.1. pluraliter צַפְרִירִין Matutinæ. Psal.73. & צַפְרִירֵי sunt Spectra matutina. & verbaliter צָפַר Mane surrexit. Item צִפְּרָא Passer, vel auicula. Leuit.14. in plurali צִפְּרִין Passeres,auiculæ.ibidem. צְפוֹרֶן Vnguis.& Malleus magnus,qui Italicè dicitur *Piccone*.in Sch.rab.cap.37. & Vngula aromatica. in Aruc. צְפוֹרָאָה Cyprius. Psal.12. in Midr. & צְפוֹרָאִי Cyprij. in Ber.rab.cap.10. in Midr. צְפוֹרִי Spongia. & Funis ex iunco palmæ factus.in Aruc. צְפוֹרֶת Genus locustę. in Aruc.

צָץ Idem quod דרש Scrutatus est, inuestigauit. Prouerb.2. & Syrè כחלחא צָצָא idem quod יתר Clauus. plural.צָצָא Clani. Ioh.20. צוֹצִירְתָּא est Genus turturis.Psal.87.in Midr. & כחלחא צָצְלָא Syrè, Cymbalum.1.ad Cor.13.

אֲצֻקֹת Exornauit. ad Tit.2. צִיקִי Condimentũ. in Aruc exponitur per קדירה Caldarium, vel quod in caldario ponitur. Item צוּקִי Rupes, saxum altũ. in Aruc. צַיְקָנִין Auari, vel potius צַיְקָנִין Auari. à צֶקֶן in Aruc. צְקֹרֶת Nomen vrbis.

צָר & צָרַר idem est quod קשר Ligauit. 4 Reg.5. In passiuo אִצְטְרִירָא Ligata est: vt וְאִצְטְרִירָא בִּצְרוֹרָא דְחַיֵּי Et ligata est in fasciculo vitę.In Zoh.col.227. Inde צְרוֹרָא Ligamẽ,fasciculus. in Zoh.col.245. idem צְרִיר Psal.70. pluraliter צְרִירִין Ligaturæ. Psal.78. & צְרָרָא דְכַסְפָּא Sacculus argenti. Prou.7. Secundò hæc radix significat Obsidere,angustare,in angustiã redigere. 2 Reg.11.& 20. Inde צָרִירִין Obsidẽtes,oppugnantes.3 Reg.15. Et צִירָא & צִיר idem est quod מצור Obsessio, munitio.

צָלַף & אֲצִלִּיף Percussit, contudit, allisit. Psal.74.& Luc.20. inde מְצַלִּיף Allidens, percutiens. in Aruc.

Item צֶלֶף est Nomen arboris in qua crescunt קפרוסין, id est, cappares.in Ar. צְלָצַל Rubigo.Deut.28. & צְלָצַל Gurgustiũ, siue instrumentum quo pisces capiuntur. & צֶלְצְלִין Cymbala,campanæ. 1 Reg.18. idem צִילְצְלָן Psal.150. Item צִילּוֹל idem quod חגורה Cingulum,zona. in Ber.rab.cap.19.

Et צִלָּל Vmbra,vmbraculum,tugurium.

צָלַק Idem quod בקע Diuisit in duo,scidit,fidit. Inde צְלֶקֶת idem quod מכה Plaga, vel quod relinquitur ex מכה, id est, cicatrix. in Aruc.

צָם vel צוֹם כחלחא Ieiunauit. 1 Reg.vlt. inde צוֹמָא, & Syrè צַיְמָא Ieiunium.frequens in Euang. Secundò עָם Desiderauit.in Vaicr.rab.cap.28. Tertiò Aptauit, vel præcîdit vngulas.Deut.21. Quartò Creuit.in Aruc.

צָמַד vel צָמִיד Iunxit,adhæsit,connexuit,ligauit. Eze. 34. Inde פַּרְנִין צְמִידִין Paria (boum) iuncta, 3 Reg.19. & צֶמֶד Par, siue copula duorum animalium ad iugum vnum.Iud.19. &3 Reg.19. & צְמִיד Operculum.

צָמַח Germinauit, pullulauit, creuit, ortum est. Iud.16.& Gen.2. Inde צִימּוּחַ Repullulatio. Isa.40. & Syrè כחלחא צֶמְחָא idem quod צֶמַח Germen, quamuis in Græco sit ἀπαύγασμα, splendor, relucentia, ad Hebræos primo. Item צְמָחִים idem quod אבעבועות Pustulæ, tumores, vesicæ. in Aruc. & צוֹמַח Paruas habens aures.

צָמַל Pubescere. in Aruc. צָמֵס Habens aures instar spongiæ,id est,magnas & latas. in Aruc. & צָמַע est Cuius aures pendent deorsum: flaccus. in Aruc.

צָמַם Ornauit. in Aruc. Coërcuit,coarctauit,constrinxit.Psal.18. in Midr. Punctualiter mensurauit. in Vaicr.rab.cap.10. Caput peplo obuoluere. Genes.24. in Tharg.Ierosol. Item Aliquid facere & excogitare præcisius quo fieri potest. in Comment.

צָמַק Aruit. & צָמַק Expressit. in Zohar. vnde צְמוּקִין Vuæ passæ. Nach.3.

צֶמֶר Lana. & Xylinum genus candidissimi lini. in Aruc. & צַמָּר Lanificus.in Aruc. Secundò צָמַר Calefecit. inde צוֹמָרָא idẽ quod חמה Calor. Tertiò Doluit. & צְמִירְתָּא est Calculus qui est in vesica, & calculi morbus. in Aruc.

צְמַרְמַר Horripilauit, obstupuit, horruit. Psalm.38.

צָמַת Connexuit, coarctauit, congregauit, stipauit, strinxit.in Ber.rab.cap.84. Secundò Perdidit,disperdidit,consumpsit.

צַן & צָנַן idem quod קור Frixit. in Ber.rab.cap.6. in passiuo נִצְטַנֵּן Infrigidatus est. 3 Reg.1. in Comment. & צְנוֹן Frigus. in Tanhuma. idem צִינְתָא Frigus. Iob6. Item Eligere. Prou.3. in Tharg. צָנָא Canistrum in quo fructus colliguntur. in Aruc. צְנִיתָא sunt דקלים קטנים Arbusta palmarum. in Aruc. צוֹנָמָא est אבן קשה וחזק Saxum,lapis durus & fortis. in Aruc. צְנוֹן Raphanus. in Vaic.rab.cap.31.

צְנוּנוֹת Arida, sicca.

צָנַע Humilis & pudicus fuit, honestè se habuit. Inde צָנִיעַ Humilis. Mich.6. & צְתוּלָה צנועה Virgo verecunda. & צְנִיעוּתָא & צְנִיעוּת Pudor,verecundia.in Comment. Secundò significat Reponere. Exod. 16. & 1 Reg.10. Idem אֲצַנִּיעַ Ios.24. & אֶצְנַע Cant.3. Tertiò Increpauit, prohibuit, restitit. in Aruc. Quartò כחלחא אֶצְטְנַע Syrè significat Circumuenire, fraudulẽter agere, impostura vti. Act.7. & צְנָעָתָא Insidiæ, machinationes, assultus. ad Eph.6.

צָנַף Circunuoluit. inde צְנִיפָה & מְצַנְפָּא & מִצְנֶפֶתָא Cidaris, tiara,mitra. Isa.22. & Zach.3. & צַנְפָּא siue צַנֶּפֶת Ora, extremitas vestis.1 Reg.15.& in Tharg.Ierosol. & צָנִיף Sustentaculum. Ps.91. in Midr. Secundò צְנַף idem est quod צחל הסוס Hinniuit equus.in Aruc. צִינוֹקָא Manicæ ferreæ.Ier.29.

צִנּוֹר Fistula, occultus aquæ meatus. Eccl.1. Item צְנוּרְתָּא est Vncinus,tridẽs,fuscinula, idem quod מזלג. Exo.27. in plurali צִינוֹרִיתָא Tridentes. Exod.38. Item צִינְרָא Cardo in quo voluitur ostium. & Foramen in quo voluitur pistrinum,id est, molendinum. in Aruc. Item Inauris, & stilla sputi instar fauillæ.in Aruc. צְנִית Vlcus,Arabicè אֶלְכַּתַר, Syrè כְּתָאבָא & Podagra. in Aruc. צִעְרָא idem quod צָעָרָא Angustia. in Zohare.

צִיץ Floruit, germinauit. & Flos. Item ציץ Celatura, pictura. item Ala, vel penna. צִיצָא Pinnula piſcium. Leu.11. in plurali צִיצִין Alæ. Pſal.139. & צִיצָא eſt Auis quædam, ſic dicta quòd habeat cincinnos vel apices, id eſt, pluniam elatam, vt vpupa, alauda criſtata. Leuit.11. & Deut.14. & צִיצִית Cincinnus. eſt etiam Fimbria ſiue ala veſtimenti.

Secundò Aſpexit, proſpexit. & Perquiſiuit, inueſtigauit. Prou.2. Tertiò Ebulliuit, exultauit; iubilauit. in Aruc. Eſt etiam צִיצָא Lapis precioſus.

צַיָּיר Figurauit, depinxit, acupinxit. Inde מְצַיְּרָא & מְצַיָּיר Figurans, pingens. Ierem.22. הִצְטַיֵּיר Effingi, pingi. in Bechaiai ſuper Geneſ. Et צִיּוּרִין Figuræ, picturæ. Itid.5. & Veſtes diſcolores & polymitæ ſiue acupictæ. Ezech.27.

Secundò צַיָּד Ablegatus fuit. vnde אִצְטַיַּר vel הִצְטַיַּר Fecit ſe eſſe ablegatum, finxit ſe miſſum & legatum eſſe. Iob 9. & צִיר Legatus, nuncius. Item צִירָא Cardo. pluraliter צִירִין Cardines. 3 Reg.6. & צִירְתָא Idem. Prou.26.

צִית vel צַיִּית primò idem eſt quòd קשב Aduertit, attendit, aures accõmodauit. Act.2. Inde אוּדְנִין צַיִּיתִין Aures intendentes. Pſal.130. & צִיתָא Attentio, aduertentia. Deut.32. Inde צַיְּתָנִית Auditrix, quæ rumoribus facilè aures accommodat. in Tanhuma. Item צִית eſt Summitas: vt צִית שְׁמַיָּא Summitas cælorum. Ioſ.8. צִיתוֹר vel צִיתוֹרָא Tribulatio & idiota. Thren.1. in Midras.

צְלַל Syrè Excolauit, percolauit. Matth.23. & צְלִילָן Res guſtui ſapidæ & gratæ. in Zohare.

Secundò צַל & צִיל & צָלוֹל Clareſcere, clarum eſſe. in Bereſ. rab.cap.81. Tertiò צָלַל Adumbratus eſt profundè. Et Merſit, ſubmerſit in profundum.

צְלָא Orauit, preces fudit. 1 Reg.12. in tertia fœmin. צַלְיוּת 1 Reg.2. Inde צְלוּתָא & צְלוֹתָא Oratio, precatio. Ioſ.10. Secundò ſignificat Tinnire. 1 Reg.3. Inde צִלְצָלִים & מְצִלְתַּיִם Tintinabula, cymbala.

Tertiò צְלִי Inclinauit. Pſal.78. & Ierem.18. Inde צְלוּ דִינָא Declinauerunt iudicium. 1 Reg.6. Item צְלוֹנִית Oratiua, precatrix. in Aruc. Quartò צְלָא Syrè, Obſedit, cinxit. Luc.19. & צְלָה Aſſauit, elixauit, coxit, torruit. Inde צְלִי Aſſatura. Item צְלָא Corium, & coriarius, operarius. in Aruc. Vide אֶצְטְלָא ſuprà.

צְלַב & צְלַב idem quod תלה Suſpẽdit, crucifixit, crucifixit. Ioh.19. & צְלִיבָא עַל צְלִיבָא Suſpendit in patibulo. Ioſ.8. pluraliter צְלִיבִין Cruces, patibula, eiuſdem 10. cap. Significat & צְלִיבָא Crucifixũ. & Syrè צְלִיבָאוּת In modũ crucis: in lib. Rit. Seu. Patr. & צַלְבָּא Piſcis immundus rotundus & oblongus atque lubricus, anguilla. in Aruc.

צְלָה Hebraicè ſignificat Aſſare. Inde צְלִיָּה & צְלִיָּא Aſſatura. vt צְלִיַּת חֲבָשָׂר Aſſatura carnis. in Kimchi ſuper Oſeam.

צַלְהַב Inflammauit, arſit, ſplenduit, limauit. Pſalm.50. & Ier.51. & צַלְהֹב Acies, ferrúm ve gladij. Nach.3. & צַלְהַב Capillus lucens inſtar auri. Leuit.13. צָרִיךְ valet לוֹמַר Neceſſe eſt dicere.

צְלַח Primò Proſperatus eſt, proſper fuit, proſperè ſucceſſit. & in Aphil אַצְלַח Proſperari fecit. 2 Reg.16. Inde מַצְלַח Proſper. & אַצְלָחוּתָא Proſperitas. Iſa.33. Secundò ſignificat idem quod בקע Secauit, diſſecuit. Gen.22. & 1 Reg.6. inde צְלוּחִין Diuiſiones. Pſalm.136. Item צְלוּחִית & צְלוּחִיתָא idem quod גְּנָצָא Cartallus, lecythus, vas olearium, phiala, vel vrna. Exod.16. & 3 Reg.7. item idem quod קערה Paropſis. 4 Reg.22. Tertiò צְלַח eſt Detegere, diſcooperire, Pſal.28. & Iſa.30. & צַלַח Infirmitas capitis vehemens, quæ vulgò Micrania dicitur. in Aruc. צְלוּלִיבָא Genus arboris infructuoſæ, niſi quòd producit grana ex quibus fit oleum, quæ Arabicè dicitur אַלְבְּרוּעַ, & oleum eius רַמַּן כְּרוּעַ. in Aruc.

צְלוּלִיבָא Frutex eſt qui Græcis dicitur κίκι, cicinum, Latinis ricinum, catapotia maior, vel palma Chriſti in officinis dicitur; & Hebræis eſt קִיקָיוֹן: de quo in fine Ionæ.

צֶלֶם Pinxit, effinxit, formauit. in Ar. Inde צְלִימָא & צְלִימָנָא Imago. Gen.1. Idem צְלִימָנָא Iud.18. plur. צְלִימָנִין Imagines factæ ad ſimilitudinem corporis humani. 1 Reg.19. Eſt autem differentia inter צֶלֶם & דְּמוּת, quòd illud de omni פסל ſiue ſculptili dicatur, hoc verò de ſimilitudine Dei & hominis tãtùm. vt ait Rab. Moſ. Ben Maymon in lib. More Nevochim. Et alia forma צוּלְמָא Effigies. in Zoh.col.59. in Gen.

צלף

aliâs צְרִיצָה ſcribitur. & צְרִיצָה in quibuſdam codicibus.

צְדַק Iuſtus fuit. in Aphil צַדְּיק Iuſtificauit. Pſal.82. Inde צְדָקָא Eleemoſyna. Dan.4. & צַדּוּקָא Egenus, inops, in quem confertur eleemoſyna. Act.4. & צַדִּיק Iuſtus. Iſa.3. צְדָקְתָא Iuſtitia. idem צְדִיקוּתָא Iſa.32. & Prou.12. & צְדַק Eleemoſyna. in More. lib.1. cap.46. & Planeta qui Iupiter dicitur. in Ber.rab.cap.9. Secundò צְדַק Quæſiuit. Pſal.4. in Midr. & צְדִיק dicitur à veteribus Grammaticis litera Tſade. in Thisbi. Tertiò צְדַק Neceſſe eſt, expedit. in Comment. צְדַר Pannus, & panni reuenditor. in Aruc.

צְהָה Idem quod צמא Sitiuit. Exod.17. 1 Reg.17. & Iohan.6. in Euang. Inde עַמָּא צְהִי Populus ſitibundus. & in fœmineo genere אַרְעָא צַיְּחָא Terra arida. Iſa.25. & צְהוּתָא Sitis. Iſa.21. צְהוּתָא & צַהֲוָתָא Siccitas, ariditas. Iſ.50. & Pſal.23. & Aeſtus. Iob 24. Idem צַהֲנָא Iſa.35.

Item Syrè צַהְיוֹן Tzehioun, Sion, nomen loci in nouo Teſtamento.

צְהַב Lætari, hilareſcere, hinnire. in Aruc. Secundò Irritare, ad iram prouocare. 1 Reg.1. & in Sch.rab.cap.12. & צְהַב Color flauus, ſiue auri. & פתחת מצהבת Frõs ſplendida, qualem iuuenis habet. Eccl.12. in Rab. Schel.

צְהַל Hinnire, lætari, exultare. Inde צַהֲלָה Exultatio, iubilatio. in Saare Zedek.

צְהַר Luxit, ſplenduit, inclaruit. & צַהֲרִי Lucidus. in Aruc. Inde עַהַר Feneſtra. & צָהֳרַיִם Meridies. & יִהַר Oleum pellucidum.

צְוָד Præcepit, mandauit. inde מְצִיוֹן קְלִילִין Præcepta facilia. Deut.6. Secundò צְוַח Signauit. Pſal.87. in Midr.

Tertiò צְוִי Aruit, ſiccauit. in Aruc. & צוֹי Sordes, ſordidus. à צוֹאָה Egeſtione.

צְוַח & צְוַח idem quod צעק Clamauit. 2 Reg.19. in tertia fœminea צְוָחַת אִתְּתָא Clamauit mulier. 1 Reg.28. Inde צְוָחָא Clamor. & צְוָחַת קָרְתָא Clamor ciuitatis. 1 Reg.5. צְוָרָא & צַוָּר Collum. Iudic.5. & Ier.28.

Item צְוָרִין idem quod חילות Exercitus, milites. Iſa.10. Pagninus ſcribit צְוָרִין Iſa.13. alij codices habent צְוָאר Turma, acies. צוּרָת & צוּרָא Figura. 4 Reg.20. & צַיָּר Pictor, figurator, colorator. & צִיּוּר Formatio, imaginatio. לְכוּשִׁים צְיוּרִים Veſtes figuratæ & polymitæ.

צַח Ordinis duplicatorum, Canduit, claruit. Item Threnorum 2. legitur כְּרוּ רַצְחוּ pro Hebr. בְּעָטְפָ Cùm deficerent, deliquium animi paterentur, id eſt, cùm ſiti necarentur. Inde צַחֲוָא Serenitas. Mat.16. & צְחוּת Eloquentia, luculentia, claritas dicendi. & in plurali צְחָצְחִין Facundiæ, lepores dicendi. Iſa.32. Et vtraque geminata צְחָצַח Expoliuit. Iſa.21. Inde צְחִיחוּת Reſplẽdentia, & polities haſtæ. Nah.3. צַחֲיָא Elegans. & מְצוּחְצָחַת Nitens, ſplendeſcens, pellucida. in Saare Zedek.

צְחָא Syrè Maledicere, conuitiari, turpiter & obſcœnè loqui. Marc.7. Inde עִתּוּתָא & עִוְתָא idem quod ἀσέλγεια, proteruia. ibid. & Obſcœnitas, maledicentia, turpiloquium. ad Epheſ.5. Item Syrè עָחְתָא Exemplar libri: in codice Viennenſi.

צְחִי Idẽ eſt quod צמא, Sitiuit, aruit. Iud.15. & Iob 24. Inde צַחֲנָא Sitis. Deut.8. & צָחוּתָא Ariditas. Iſa.5.

צַחֲנָא idem quod סירחון Fœtor. & Turbo, tempeſtas, inundatio, fluxus. Eze.23. צָחֲנָא ſunt Piſciculi ſaliti. in Aruc.

מָצְחָפָא Scutum, clypeus. צָחַר idem quod לבן Albus. in Aruc. אֶצְטְלָא Moueri, vacillare. ad Hebr.10. & Ierem.10. Sed radix eſt צְלָא. Item אִיצְטְלָא Stola, indumentum. pluraliter אֶצְטְלִין Stolæ. Iud.14. אַצְטְמָא eſt Duricies ferri, chalybs. in Aruc.

צְטַר Primò Scidit. Secundò אֶצְטְרָא idem eſt quod κατασκηνιάω, luxurior, laſciuior, delicior: ad 1.Tim.5.

Item מַצְטְרָא Cochleare.

צִידָא Latus. Exod.40. inde צִידוֹר Iuxta eum. Prou.8.

צִיּוּן Signauit. in Ber.rab.cap.80. Inde etiam צִיּוּן Speculatus eſt. vt in Benoni מְצַוְּינִין Speculantes, contemplantes. in Zoh.col.57. in Geneſ. Inde צִיּוּנָא Titulus. 4 Reg.23. Signum. Ezech.39. & צִיּוּנִים Circumſcriptiones, delineationes. & צִיּוֹן Specula.

עָאַס Ieiunans.à עוס 2 Regum 12. עָאַן Pecus,ouis.
עָאַר Idem quod משמש Palpauit. & קשר Ligauit. & הלך Ambulauit. in Aruc.
עָבָא Idem quod חפץ Voluit, complacuit, elegit. Dan.4. Exod.22. & Deut.7. Inde עִבְיוֹנָא & עִבְיָנָא & Syrè ܥܒܝܢܐ עִבְיָנָא Voluntas, beneplacitum. Idem עִבִּי & עִבְיוֹן Dan.5. & Prou.11. & 31. & ܥܒܝܬ עִבְיוֹת Voluntas,arbitrium. Iohan.3. Item עִבְיוֹן in Commentariis accipitur pro Consistentia, & essentia. Secundò עִבָּא Syrè Comprobauit. Luc.11. in passiuo ܐܬܥܒܝ אֶתְעֲבָא Complacuit. vt בָּךְ אֶתְעֲבִית In te mihi complacui. Marc. primo. & מֶתְעֲבִינוּתָא ܬܥܒܝܢܘܬܐ Placitum, voluntas, animi propensio.in libr. Rit.Seu. Patr. & ܥܒܝܬ עִבְּאִית Lubēter,vltrò,sponte. ibid. Item עַבָּא Crocodilus. Leuitic.11.
עָבָא Hebraicè, Militauit, excubuit. & in Hiphil הִתְעַבִּיא Fecit militare. Inde עָבָא Exercitus, militia. עִבִּי Hinnulus, capreolus. & Inclytum, pulchrum, decorum.
עִבְרָה Caprea.
עָבָה Tumuit, intumuit. Item עִיב & in plurali עִיבִין Curtus operti. Isa.49. ité Pinguedo,tumulus,lignũ,sinus. in Aruc. & Genus vestis. in Vaic.rabb.cap.17. & Forceps.
עִבְרָא idem quod מעט Modicum, parum. Isa.5.& 10. vel Paruus, modicus,pusillus.
עָבַט Idem est quod רחץ Tinxit, lauit. Dan.4. & Leuitic.11. & in Pael ܥܒܛ עַבַּט Irrigauit.Luc.7. Inde עִבָּט Color.Thren.4. Tinctura,vestis variis coloribus tincta.in More lib.1.cap.73. idem עִבָּעוֹן Color.Iud.5. vnde לְבוּשֵׁי צִבְעוֹנִין Vestes coloratæ. 2 Reg.1. & אנשים החנפים sunt עֲבוּעִים Homines hypocritæ,fucati. Nonnulli exponunt ארמוני Rufi, quòd qui natura rufi sunt, habentque rufos crines, natura plerunque mali sint, inquit Elias in Thisbi. Secundò עָבַע significat Micare siue digitis sortiri. Italicè *Farealla mora.* Esther vltimo. Inde אֶעְבְּעָא. & Syrè ܥܒܥܐ עָבְעָא Digitus. Deuter.9. & Matth.23. & עִבַּע Color vermiculus, coccus. Exod.28. & Isa.1. & עִבּוּעַ Basiliscus,vel vipera. in Aruc. & עִבּוּעִים Nomen loci. in Aruc.
עָבַר Comportauit, cumulauit, aceruauit, collegit. 2 Reg.20. & Ruth 2. Inde עִבּוּר Vniuersitas, ecclesia, congregatio. Secundò עָבַר idem est quod שפך vel חשלך Effudit,proiecit.Isa.37.& Ezech.4.
עָבַת Coniunxit,sociauit,ligauit. in Vaic.rab.rab.cap.17. Secundò Momordit. Prou.23. Tertiò ܥܒܛ עָבַט Præparauit, ornauit. in secundo Thargum Esth. & in passiuo אֶעְטַבַּת Ornatus fuit. & ܥܒܬܐ עִבְתָּא Ornatus, apparatus.1.Pet.3.idē עִבּוּת Cant.6. & ܥܒܘܬ עִבּוּת significat Omne genus instrumenti musici.1.ad Cor.14. Item בֵּית עִבַּת est Locus vbi spicæ conteruntur. vel Manipulus. & עִבְתָּא Forceps. Exod.25. עִיבְתַּיָּא Forcipes. Exod.25.& 3 Reg.7.
& עִבְתָּא Xylon,vel xylinum nouum. in Aruc.
עָדַר Ordinis duplicatorũ, & ܥܕܪ עֲדַר quiescentiũ in vltima, Desolauit,deuastauit.in passiuo אִתְעֲדַר Vastatus est. Iud.5. & עָדֵי Vastatus. & אַרְעָא עֲדָרָא Terra deuastara.Isa.1. & עֲדָרִין Vastatores.in Saare Zedek. & ܥܕܪܬܐ עֲדִירְתָּא Deserta, vastata. ad Gal.4. & עֲדוּ & עֲדִירְתָּא Desolatio, deuastatio. Ios.8. & Isa.6. Secundò עָדָא Obstupuit, admiratus est. Ezech.27.
Inde עִידּוֹן Admiratio. Tertiò & אִתְעֲדִי idem quod לעג Irrisit, subsannauit. Prou.17.& 18. & צַיְדָן Tzaidon, vrbs celeberrima. in nouo Testamento.
צוּד Ordinis quiescentium in media, Illaqueauit,irretiuit, aucupatus est. Matth.22. & Piscatus est. Inde צַיָּדִין Piscatores. Isa.10.& 33. & צַיִּד Venator.Gen.10. in Tharg.Ierosol. & מַצָּדָן Retia. & Syrè מָצִידְתָּא Rete. Matt.4. צַיָּדָא Piscatores.ibid. & cum affixo מְצִידַתְהוֹן Retia eorũ.ibid.
צָדַד Ordinis duplicatorum, significat Locare lapides loco congruo. in Aruc. Item עֲדָד & צַד Modus. plural. עֲדָדִים Modi. מִשְׁפַּט עֲדָדִי Propositio modalis. in Comment. & צַד Plaga, latus. vt מֵעֲרַב צַד Occidentalis plaga. in plurali צִדִּין Latera. Inde בֵּיצַד dictio composita ex כְּאֵי & צַד Quomodo,qualiter,prout,namque, nempe. in Thisbi.
צָדָה Hebraicè,Insidiatus est,insidias struxit. Inde צְדָיָה Insidiæ. Item עֲד & עַיִד & עָדָד Viaticum, cibaria,cibus, ferculum. צִדְעָא Tempus capitis: & Vnguentũ temporis depilatiuum.Iud.4. Stibium,fucus.4 Reg.9. quod aliâs

פִּשְׁתָּה Linum. & פִּשְׁתָּנִי Linarius. in Ber.rab.cap.32.
פָּתַת Fregit,in frusta diuisit. פַּת Frustum, buccella. & פת in lingua Africana idem est quod שתים Deut.6. in Rab.Schel. & פִּתְתָא דְּלַחְמָא Frustum panis. Prouerb.28.
Idem פָּתָא Buccella. Iud 8.& 19. in plurali פִּתִּין idem quod ככרות Torte. 1 Reg.10. Item פַּת כּוּמְרִים legitur pro הַמְסֻפָּחוֹת Eze.13. & פַּת, forsan legendum עֵת Tempus, hora. in Ber. rab.cap.79.
פָּתָא Dilatare.in Aphel אַפְתִּי & in tertia fœm.אַפְתְּיַת Dilatauit.Isa.5. Inde פָּתְיוּת Latitudo.Iud.18.
Idem פָּתְאָא Psal.118. & פּוּתְיָא 3 Reg.6. in plurali פְּתִוִּין Latitudines. Iob 28. Item פְּתָאָה Platea. Iob 29. Secundò פָּתָא Seduxit, decepit, imposuit. Inde פָּתִי, Chaldaicè פַּתְיָא Iob 5. & Psal.18. Fatuus. in plurali פְּתָאִים Fatui, simplices quibus facilè imponitur. Item פָּתָא Angulus capitis, vel terræ. Isa.3.& Ier.9. & פָּתָא Neruus.Gen.32.vt פָּתִי יַרְכָּא Neruus femoris. Item פַּתְיָא Vrceus. & latum habens caput.
פָּתְנָא idem quod סדין Sindon,linteum.Prouerb.31. & פָּתְגָּא Vestis. Psalm.22. פַּתְגּוּתָא Nomen loci, significans Seducens corpus, vnde vinum quòd seducat, appellatum est hoc nomine. in Vaic.rab.cap.5. פִּתְגָם & פִּתְגָמָא & Syrè ܦܬܓܡܐ פִּתְגָמָא Verbum, ratio, res, sententia, responsum. Dan.3. Gen.15.& Matth.12. in plurali פִּתְגָמִין קָשָׁן Verba dura. 3 Reg.14. & פִּתְגָם significat Propter. Gen.12. Acies gladij.Gen.34.
פָּתַח & פָּתַח Arabicè Aperuit, in tertia fœminea Targumicè פְּתַחַת Iud.4. Inde קִרְתָא פְּתִיחָא Ciuitas aperta. Ios.8. & מַפְתָּחָא Clauis, Iud.3. מפתיחות Claues. in Saare Zedek. Item פְּתָחָא & פָּתָח Porta, & in plurali פִּתְחִין Portæ. in Zoh. Dicitur & פָּתַח vna ex motionibus siue punctis vocalibus,quæ pronunciatur vt A Latinorum, quòd os apériat. & פּוּתָחָא Sera. & פְּתִיחָה Titulus, initium, prologus libri. in Comment. Secundò פָּתַח Soluere, & dissoluere. Tertiò Sculpere. Quartò Incipere. Psalm.9.in Midr. & Ios.8. in Kimchi. & פְּתִיחָא Excommunicatio in scripto. in Aruc.
פָּתַךְ Miscuit. in Ber.rab.cap.4. & פַּתְכָּא Fascis, vel fasciculus.in Aruc. פַּתְכִּיתָא Decoratio, fucus. in Aruc.
פַּתְכּוּרָא Polymitum, vestis diuersorum colorum. vel Velum, peplum quo mulieres faciem tegunt. Ezech.13. vide in פַּת suprà.
פִּתְכַּר Idem quod קלל Maledixit. Isa. 8. פִּתְכַּר Imago regis. Amos 5. & Syrè ܦܬܟܪܐ פִּתְכָּרָא Idolum.Act.7.in plur.פִּתְכָּרֵא Idola. ad Corinth.8.
פָּתַל Subuertit,peruertit.Prouerb.2. Inde פְּתוּלָא Peruersitas. Prouerb.8. aliâs פִּתְיוּלָא.
Item פְּתִיל Ellychnium. in Aruc. in plurali פְּתִילוֹת.
פָּתִיל Filum,vitta,armilla:ligatura, & ligamen.
פִּיתוֹם Pytho. & Nomen loci vel vrbis. in Aruc.
פִּתְנָא & פִּתְנָם Aspis.Isa.11.& Ps.91. & מִפְתָּן Limen.1 Reg.5. פַּתְנָן Capitellum ligneum vel lapideum sub trabe.in Aruc.
פָּתַק Proiecit, impulit, adæquauit. in Ber.rab.cap.16. & פְּתָקָא idem quod ספר vel כתב Scheda,epistola, scriptura. Iob 19.
פָּתַר Interpretari, exponere. inde פִּתְרוֹן Interpretatio, expositio. ܦܬܘܪܐ פָּתוֹרָא idem quod שלחן Mensa. Iud.1.& plural.Syrè פָּתוֹרֵא Mensæ. Matth. & פָּתוּרִין Isa.21.
Item פַּתְרָן Macilentus. Psal.109. & פִּתְרָנוּתָא idem quod רזון Macies.Exemplar Complutense habebat פִּתַּרְגּוּתָא Ps.106. & 109. פִּתְשֶׁגֶן idem quod פרשגן Exemplar alicuius scripturæ. Esth.3. פַּתְרוֹס Nomen regionis. Ier.44.

LITERA TSADE.

צ

צָדֶא Syris, Hebræis & Chaldæis צָדֵי, decima octaua Alphabeti litera, Hebræis Latera sonat, Syris Vastans. Nunquam ancillatur, sed semper radicem cum aliis constituit.In numeris צ valet 90.& ץ finale 900.
צָאת Syrè, à צות Audiens, aures accommodans, auscultans. Ioh.3. צֵאתָא & עֲאתָא Excrementum, sordes,egestio.à יצא de qua suprà. Prouerb.11.& 30.

פְּרַתְיְמִיתָא Tempus,terminus. in Aruc. פַּרְתֵּם idem quod פַּחַת vel שַׂר Princeps, dux, præfectus, tyrannus. in plur. פַּרְתְּמִין Daniel.1. & פַּרְתְּנַאֵי Principes, tyranni. Esth.1. & פַּרְתְּמִין Electores imperatoris. Esther.1. in Midras. פְּרוֹתֶקְיוֹן Protestatio, exemplar scripturæ. in 2. Thargum Esth. Et Syrè פַּרְתָּוֵיא Parthi populi.Act.1.

פֻּשׁ vel פּוּשׁ ordinis quiescentium in media, Creuit. Isa.27. & אַפִּישׁ Multiplicauit. Psalm.119. in Ain.

Secundò פּוּשׁ Syrè, idem quod שְׁבַת Quieuit, mansit. Iohan.7. & 12.

פְּשַׁג Mancum vel mutilum esse. Matth.15. Secundò פְּשָׁג Fugit. & פַּשְׁנָא Fuga. in Ar.

פְּשַׁח Idem quod זְמַר Incîdit,secauit,amputauit, discerpsit. 1 Reg.15. & Act.23.

פְּשַׁט Primò Extendit. Prou.31. Gen.22. in Tharg. Ierosol. & Marc.1. & in passiuo הִתְפַּשַׁט Diffusus est, inundauit, effluxit. in Comment. Inde אִתְפַּשְׁטוּתָא Extensio, productio. & פַּשִׁיטוּתָא idem. in Zohare.

Secundò פְּשֵׁט Eduxit,extraxit. in Ber.rab.cap.18.

Item Exuit, expoliauit, pellem detraxit. præterea Irrumpere, pergere ad prædam. & פְּשִׁטָה Extractio vestium.

Quartò פְּשֵׁט Declinauit. שֵׁם פָּשׁוּט Nomen simplex. שֵׁם תַּמּוּפְּשָׁט Nomen abstractum. הֲפָשֵׁט Simplicitas. הַפְשָׁט Simplex sensus. Sic דֶּרֶךְ הַפְּשָׁט capitur in Comment. pro Simplici & literali sententia quæ non est allegorica, vel mystica.

& מִנְהַג פָּשׁוּט Consuetudo vulgaris. & פְּשִׁישָׁא Explicatio, glossa plana & clara. in Zohar. & פְּשִׁישָׁא Purus, mundus. Matth.6. idem פַּשִׁישׁ in More, lib.2.cap.22. & פַּשִׁישׁוּרַת Syrè פְּשִׁישׁוּתָא Puritas, simplicitas. ad Roman.12. & in More libr.1.cap.58. פְּשִׁישָׁאִית Simpliciter, purè. Iacob.1. Item פָּשׁוּט Orbis ligneus rotundus. in Aruc. Et res quælibet quæ rectam habet lineam absque curuitate,vocatur פָּשׁוּט.in Thisbi. & פְּשִׁישָׁא Erectus. in 2. Thargum Esther. Item, Vocant, inquit Elias, monetam quæ non diuiditur,פְּשׁוּט, pluraliter פְּשִׁישִׁין,vel פְּשׁוּטִין. Germanicè ȝefenning, Italicè *Solido*. in Thisbi.

פְּשַׁך Syrè Complodere manibus, idem quod טְפַח. inde פּוּשָׁךְ Complosio. Lucæ 21. & פּוּשְׁכָא & פְּשָׁךְ idem quod הִטְפָּחָה Palmus, mensura palmæ. 3 Reg.17.Exod.25. & Ezech.40.

פְּשַׁל Suspendit. in Ber.rab.cap.22. פִּישׁוֹן Nomen fluuij. & פִּשׁוֹן Nomen viri. in Aruc.

פָּשַׁע Præuaricatus est, rebellauit. Hebræum.

פַּשְׁפֵּשׁ Idem quod חִפֵּשׂ Scrutatus est.Gen.44. & Psalm.139. Inde פִּישְׁפּוּשִׁין אַרְעָא Penetralia terræ. Psalm.95. Secundò Palpauit. Gen.31. & in Ber.rab.cap.10. Item פִּישְׁפַּשׁ Cimex. Psalm.18. in Midras. & idem quod שְׁעַר קְטַן Porticula, parua porta. in Beresc.rab. cap.1. פְּשָׁפְּשִׁין sunt ראשי הקורות יוצאים מן חכתל Capita trabium exeuntium de pariete. in Aruc.

פַּשֵּׁק Interpretatus est, explicauit, exposuit, facilem sensum reddidit. Matth.13. Inde פּוּשְׁקָא Interpretatio,expositio.1.ad Corinth.12. & פְּשִׁיקָאוּת Facilè. Marc.7. Item פַּשֵּׁק significat Augmentum, quo nomine donatur vnus ex accentibus regiis. פַּשְׁקָא aliâs פַּשְׁקְתָּא est עורב נקבה Corua, coruus fœmina. in Aruc.

פְּשַׁר Interpretatus est,soluit,exposuit. Dan.5.& Genes.40. Inde פְּשָׁרָא idem quod פִּתְרוֹן Expositio,solutio.Dan.2. & Iud.7.in Tharg. Secundò פְּשַׁר Ruminauit.Leuit.11. & פְּשָׁרָא idem quod גֵּרָה Ruminatio. Deut.14. Tertiò Liquescere, tepescere. vnde מַיִם פּוּשְׁרִים, & Chaldaicè מַיָּא פְּשׁוּרֵי Aquæ tepidæ.Eccl.2. & in Ithpael,הִתְפַּשַּׁר שָׁלֵג Soluta est nix. in Comment.in qua significatione Liquescendi & tepescendi reperitur hæc radix.Exod.16. & in Ber.rab.cap.6. Item פְּשַׁר Reconciliauit,concordiam fecit, pacem composuit. & פְּשָׁרָה Reconciliatio. in Thisbi. & in coniugatione composita ex Niphal & Ithpael, נִתְפַּשַּׁר In gratiam rediit,concors factus est. ibid. Item פַּשָּׂר est Rupes. & פְּשָׁרָא Stagnum. in Aruc. & פָּשָׂר Compositio. Item אֶפְשָׂר Possibile. & אִי אֶפְשָׂר Impossibile.frequens in Comment. פָּשׁוּ aliâs פַּשִׁישׁ Pedilium, vel calceus. & Genus auis. in Aruc. פַּשִׁישְׁנָא Herba lata.

פַּשְׁתִּיבְנָא Nomen proprium viri proceræ staturæ. in Aruc.

& פֶּרֶק Nodellus, iunctura. Psal.60. & מִפְרֶקֶת Os vel nodus colli,ceruix.1 Reg.1.in Hebræo. & פֶּרֶק Terminus,finis. in Ber.rab.cap.67. Tertiò פְּרַק Deponere. Num.1 & 4. Quartò Confringere. Leuit.1. Quintò פְּרַק פְּרִיק significat Nutare,mouere,agitare, curiosius inquirere. Isa.4. & 1. ad Timoth.5. Item פִּרְקָא idem est quod זמן Tempus. in Ber.rab.cap.71. & בְּפֶרֶק מֵתָה שָׂרָה In eo tempore mortua est Sarah.in Thisbi. & פָּרִיק Propinquus. Ruth.3. Potest accipi & pro Redemptore. vt suprà.

פַּרְקַד Dormire supinè.in Aruc. & Superbire.in Ber.rab. cap.45. פַּרְקְדָן Pisum,genus leguminis. in Aruc. & פַּרְקֶדֶל Ferula,flagellum.in Aruc. פַּרְקוּס idem quod פַּס Interula, vestis polymita. aliâs פַּקְדָּס vide suprà. פַּרְקְטִין idem quod בְּרֵכָה Piscina.plural. פַּרְקְטִנִין Piscinæ.Eccl.2.& Cant.7. פַּרְקָלָה Redemptio. aliâs פַּרְקוֹלָה. in Aruc. פַּרְקְלִיטָא Procurator, rhetor, consolator, aduocatus. Iob 16. Ioh.14. & in lib.Rit.Seueri Patr. Syrorum. pluraliter פַּרְקְלִישִׁין Aduocati. 2 Reg.24. in Kimchi. פַּרְקֶלְמִן Vitta qua frons stringitur. in Aruc. פַּרְקֶלִן Chirotheca, qua vtuntur qui ferunt aues magnas. in Aruc. פַּרְקְמַטְיָא aliâs פִּרְגְמַטְיָא Negociatio, mercatura. Gen.23. in Tharg.Ierosol. & Eccle.4. in Rab.Schel. פַּרְקְמוֹס Veneficus, magus. meliùs פַּרְמָקוֹס in Ber.rab.cap.78. פַּרְקָס Vestis, interula.aliâs פַּקְרִיס, & in plurali פַּקְרִיסִין Interulæ. in Aruc. פַּרְקוּפִי idem quod כָּבוֹד Gloria. aliâs פְּרוּקוּפִי. in Ber.rab.cap.12. פָּרוּר Cacabus, olla. & Frustum.Psal.111. in Midr. & פְּרוּרָא Bitumen,glutinum. aliâs פְּרוּנָא in Aruc. & פְּרִירַיָא idem quod בְּרִיחִים Vectes. Iob 38.

פָּרַשׁ Cum puncto in sinistro cornu,Expandere,extendere, & dispergere, diuidere, separare. & פָּרַשׁ cum puncto in dextro cornu,Manifestare, explanare, declarare, exponere.& Dispergere,diuidere,secernere.idem אַפְרִישׁ.2 Reg.22. & Iosuæ 16. Inde Syris פְּרִישָׁא Perischæi, quos Pharisæos dicunt. passim in nouo Testamento.

אַפְרָשׁוּת Munus separatum. idem אַפְרָשׁוּתָא idem quod תְּרוּמָה Oblatio exaltata,& separata. Exod.25.& Ezech.44. Item Primitiæ. Deuter.12. & Syrè פְּרִישָׁנָא Distinctio,differentia.ad Rom.3. פְּרוּשׁוּתָא Discretio.1.ad Corinth.12. & alia forma מַפְרָשׁוּת Distinctio.in libr. Rit.Seu.Patr. מְפָרְשָׁנָא Interpretes, diiudicatores,disceptatores. Iac.2. & חֻפְרֵשׁ Differentia, discrimen. in Comment. Et Syrè פַּרְשָׁאִית Separatim,distinctè. in lib.Rit.Seu.Patr. פֵּירוּשׁ Expositio, explanatio, interpretatio, prolatio. Psal.21.plur.פֵּירוּשִׁין Expositiones, commentaria. & מְפָרְשִׁים Expositores, interpretes. & פַּרְשָׁה Declaratio, expositio. & בְּפֵירוּשׁ Clarè, distinctè. Item פֵּרֵשׁ ponitur pro רוּם Exaltauit.3 Reg.14. & פַּרְשַׁת אוֹרְחָתָא Biuium itineris. Gen.49. in Tharg. Quintò פְּרַשׁ significat Pungere. inde פְּרַשׁ Stimulus quo boues incitantur. Iud.3. plural. פְּרִשִׁין Stimuli.1 Reg.13. idem פְּרִישִׁין Calcaria.Iud.3. in Comment.

Sextò פָּרִישׁ Maledixit, blasphemauit. Leuit.24.

Septimò Mirificauit. inde סוּרְחַן פָּרִישׁ Iniquitas grandis seu mirabilis, aut execranda. Iob 31. מַפְרֵשׁ רִחְמָתָא Mirabilis dilectio. 2 Reg.1. שְׁמָא מְפוֹרַשׁ Nomen mirabile. Iud.13. & פְּרִישָׁת Mirabilia facta, miracula. 1 Reg.4. & Iud.6. & פָּרָשׁ Anathema. Octauò Recensuit, nominauit.

Nonò Fixit,defixit.Gen.31. Decimò Recessit.Psalm.17. in Midr. Item פַּרְשָׁה Sectio, capitulum. in Ber.rab.cap.76. & פָּרָשׁ In sæculum,in perpetuum.2 Reg.2. Item פָּרַשׁ Eques. pluraliter פָּרָשִׁין Equites. Ios.24. & Arabicè פָּארְשִׁין Eques.

פְּרָשׁוּת Ostium. Genes.38. & פָּרִישׁ Pomum cotonium. in Aruc. & פָּרֵשׁ Fimus, stercus. Item פַּרְשַׁת חַכָּפָה Solutio pecuniæ.Esth.4. & פָּרוּשׁ Pharisæus, פְּרוּשִׁים Pharisæi. in Commentariis. פרש"י valet in Rasse tevoth ירחי פורש רבי שלמה Expositi Rab.Schelomoh Iarchi. פַּרְשָׁנָן idem quod פִּתְרוֹן Interpretatio. Ezr.4. & פַּרְשֶׁנֶן quoque est Exemplar literarum. Ios.8. & Ierem.10.

פַּרְרַת & in passiuo אִתְפְּרַת Crepuit, fractus est. Act.1. & פַּרְתּוּתָא Mica, minutum panis fragmentum. Matth.15. פּוּרְתָא Idoneus, tempestiuus. in Zoh.col.113. in Leuit. פְּרָת Euphrates. & Vmbilicus. Iob 40. פַּרְתָּא Lutum, stercus. in Aruc. פרת in Rasse tevoth valet פורש רבנו תם Exposuit præceptor noster Tham.

ſenſibus percipiuntur. In More lib.1.cap.2. Item פִּרְסֵם ſignificat Superbire, & extolli. פַּרְסוֹף Cuſtos vectigalium. in Aruc. פַּרְסָפָא Porphirites, lapis quidam, ſiue פִּרְסוֹפָא in Ber. rab.cap.67. פַּרְסָפָא Vultus, ſimilitudo. in Aruc. פִּרוֹסְפִּיטוֹס Præpoſitus. in Schem.rab.cap.15. פַּרְסָק idem quod מְעוּדָה Rete. & Perſicum. in Bereſch.rabb.cap.42.

פַּרְסִיָּשְׁמַנָּא Iudex magnus. in Aruc.

פַּרְסְתָּקָא Curſor. idem פִּרְיסְתָּקָא. & in plurali פַּרְסְתִּיכִין Curſores. in Bereſch.rab.cap.41. פַּרְסִיתְיוּתָא Domina, princeps. in Aruc.

פָּרַע Diſcooperire,nudare,detegere. Num.5. Inde רֵישָׁא פְּרִיעָ Caput nudum. Leuit.13. & פֵּירוּעַ eſt Coma capitis, cæſaries. Ezech.44. & Leuit.10. Secundò פָּרַע בְּהַדְ Retribuere, rependere, ſoluere debitum. Prou.6. & in paſſiuo אִתְפְּרַע Vindicauit ſe. Ioſue 10. Inde פּוּרְעָנוּתָא Retributio. Prou.19. & Syrè פּוּרְעָן Remuneratio,compenſatio. ad Hebr.11. Item פּוּרְעָנוּתָא Vltio,vindicta. Iud.5. & 11. idem פַּרְעָנוּתָא. & פֵּרְעוֹן Solutio, Compenſatio, penſitatio,retributio,vltio. in Comment. & Syrè פָּרְעָא Remunerator,retributor. ad Hebr.11. Tertiò פָּרַע ſignificat Pullulare, germinare. Mat.24. & Lucæ 21. Quartò Videre, ſcire, cognoſcere.Prouerb.24. & Geneſ.10. Quintò Feſtinare, accelerare. Inde בִּפְרִיעַ idem quod מהרה Celeriter. Ioſue 8. & 10. & Iſaiæ 32. Et פּוּרְעָנִיּוֹת Furiæ, dæmones vltrices. in Saare Zedek. Item פְּרִיעַ Malleus. Prouerb.25.

& לְמַפְרַע Retrorſum. in Bereſch. rabb.cap.41.

Et פּוּרְעָנִין Præfecti. Deut.16. פִּרְעוֹס Pulex. Hebr.eſt.

פָּרַף Probris affecit, improperauit. in Aruc. Secundò פָּרַף Fibulauit, pallio texit. vnde אִשָּׁה פְּרוּפָה Fœmina fibulata. in Comment. Item פּוּרְפִּין idem quod קרסין Fibulæ,vncini. Exod.26.& 35. פַּרְפָּחִין Portulaca. in Aruc.

פִּרְפַּל Piper. in Aruc. פַּרְפַּל Armilla. פַּרְפּוּחַ Genitus. Thren.1. in Midras. פַּרְפָּס Legumen, ſiue פִּרְפִּיסָא. & quod ponitur in feneſtris, inſtar portæ, quod Itali appellant *Coccio*. in Aruc. פַּרְפּוּסִיטִין Præpoſiti. in Schemoth rabb. cap.15.

פָּרְפַּר Contriuit, comminuit. in Ithpael מִתְפַּרְפְּרָן Diuiſa ſunt omnia oſſa mea. Pſalm.22. Secundò Agitauit,conquaſſauit, expreſſit. פַּרְפּוּרִין Dos, dona, parapherna, vt vocant iureconſulti. in Bereſch.rabb.cap.67.

פַּרְפֶּרֶת Obſonium. in Vaic.rab.cap.34. פַּרְפָּרִיּוֹת Præparamenta. in Ber.rabb. cap.17. פּוּרְפָּרָא Veſtis piloſa. in Aruc.

פַּרְפָּרָא Purpura. vt פַּרְפָּרָא בַּבְלָאָה Purpura Babylonica. Ioſ. 7.in Kimchi. Et פּוּרְפִּירָא Purpura. in Zohare.

פִּירְפּוּר Atomus, corpuſculum tenue, quod orto Sole velut puluis minuta,apparet, in R.Sahadiah.

פָּרַץ Idem quod שבר Fregit, comminuit. Secundò Erumpere,egredi. Tertiò Creſcere, multiplicari. & פֶּרֶץ Diuiſio,diruptio,fractura. פִּרְצָה Ruptura. Inde prouerbium פִּרְצָה קוֹרְאָה לְגַנָּב Ruptura vocat furem, id eſt, Occaſio facit furem. in Thisbi. Idem פִּרְיוּתָא Fractio,ruptura. in Zoh.col.423. in Geneſ. פַּרְצַר Bacca. & פַּרְצִרִין Baccæ. Iob 14. alij Oleum granis excuſſum,alij Riuum interpretantur. Inuenitur enim פַּרְצוּר, & in quibuſdam exemplaribus פִּרְצוּר pro אפיק Decurſus, torrens, fluuius. Pſalm.42. פִּרְצָטָק aliàs פִּרְצָתָק Curſor. in Ber.rab.cap.41. פַּרְצוֹמָא Vinum forte & acidum. in Aruc. פּוּרְצָן idem quod חרצן Acinus vel cortex vuæ. פַּרְצוּף & פַּרְצוֹפָא idem quod תמונה & דיוקן Similitudo,effigies,perſona,figura,vultus,aſpectus. Pſalm.34.& Prou. 16. Vnde illud in plurali, אדם הראשון נברא שְׁנֵי פַּרְצוּפִין Homo primus creatus eſt duplici effigie, mentis ſcilicet & corporis.

פָּרַק Liberare, redimere. Iudic.2. & in tertia fœminea פָּרַקת Iud.7. Inde פְּרוֹק & פָּרוּק,& Syrè פָּרוּקָא Redemptor,ſaluator,ſeruator,liberator. 4 Regum 13. Prou.23. & in Alphabet.Widmanſt. idem פָּרִיק Iud. 3. & Syrè פָּרוּקִיתָא Salutaris. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. פּוּרְקָנָא & פּוּרְקָן Redemptio, liberatio, ſalus. Iſa. 45. & Iudic.5. Inde Arabes vocant impoſturas & nænias Muhamedis אַלְפּוּרְקָן id eſt, ipſa Redemptio, titulus Al-corani. Secundò פָּרַק Diſſoluere,diſiungere,diſrumpere.3 Reg. 19. Nahũ 1.& Act.1. Inde פֵּירוּק Solutio,quæſtionis explicatio. in More lib.1.cap.2. Et פְּרִיקָא Receſſus. Prou.13. & פֶּרֶק Capitulum,biuium. idẽ פִּרְקָא Diuiſio,vt eſt biuiũ. in Abdia.

& פרק

פָּרַר Scidit,rupit. inde פִּירְמָא Sciſſura,ſciſſio. Item פִּירְמָא Sicera dulcis. alij codices habent פִּרוּמָא in Aruc. & Caro cocta. ibidem. Significat etiam פִּירְמָא בְּרִיכְתָּא Syrè,Hoſtiam frangendam,euchariſtiam. in lib.Rit.Seu.Patr.

פּוּרְמָא Forma, ſarua. in Aruc. פְּרוּמְיוֹן Proœmium, præfatio. in libello precum Syro. פְּרוּמְבָיָא idẽ quod רסן Frænum.Pſalm.32.& Iob 41. & פֻּרְמְבָיָא Larua. in Aruc.

פַּרְמָכוֹס Græcè *φαρμακός*, Veneficus, magus, incantator. in Ber.rab.cap.78. פַּרְמַשְׁתָּק Mentula. in Aruc.

פָּרַן Verbis ſatisfecit, dedit bona verba abſque factis. in Ar. Secundò פַּרְן eſt Domus ſtans in medio publicæ viæ. item Turris ſtans partim in mari, partim in terra. & פְּרָנָה Clauſtrum quod claue aperitur. in Aruc.

פָּרַן כְּ Dotauit. Exod. vigeſimo in Tharg. Ieroſolymit. Inde פּוּרְנָא & פּוּרְנָא idem quod מוהר Dos. Gen. 34. in Tharg.Ieroſolymit. Item פּוּרְנָא, Græcè *πορνεία*, Scortatio, fornicatio. idẽ quod זנות. in Ber.rab. cap.41. פּוּרְנִיתָא Furnus. in Ber.rab.cap.68. פְּרַנְדְּקִין Nomen loci. in Aruc.

פָּרַנָּס Gubernauit,pauit,cibauit. 2 Regum 5. & Cant.1.Iſaiæ 5. & Ezech.34. Inde פַּרְנָס Paſtor. pluraliter פָּרְנָסִין Paſtores. Ier.3.& פַּרְנָסָא דְּמַפָּרְנְסִין יָת עַמִּי Paſtores qui paſcunt populum meum. Ierem.23. & פִּירְנוּס idem quod מרעה Paſcuum. Ezech.34. Item מְפַרְנֶסֶת Nutriens,cibatrix,nutrix. פִּרְנָסָה Victus,alimonia. in Saare Zedek. Idem Syrè פּוּרְנָסָא Victus, alimentum. Act. 12. & פַּרְנָסָא Gubernator,diſpenſator: vel vt Kimchi exponit, אוצר Theſaurarius. Iſaiæ 22. & non vſurpatur hæc radix in hoc ſignificatu, niſi in coniugatione Pael, vt monet Elias in Thisbi. Secundò פַּרְנֵס ſignificat Mouere ſe, ſaltare. in Aruc. Tertiò Frangere. Iſaiæ 58. & פִּירְנָס Ceruical. in Ber.rab.cap.69.

פַּרְנַק כְּ Delectatus eſt. Pſalm.94. Inde פִּירְנוּקָא Delectatio. Pſalm.119. in Lamed. & alia forma פְּרוּנְקָא Deliciæ, voluptas. in Zohar.col.73. & 328. & פַּרְנְקִיתָא Delicata,delicioſa. Item פַּרְנְקָא eſt fruſtum panni quo tegitur vas.

פָּרַס Expandere, extendere. 2 Reg.6. & 3 Reg.8. Inde פַּרְסָא & פִּרְסָא Velamen,operculum. Exod.26.& 2 Regum 17. Secundò פָּרַס Fregit, ſcidit. item, In fruſta concîdit.1 Regum 9.& 4 Regum 4. Inde פְּרוּסָה Fruſtum,medietas panis. Pſalm.52. in Midras. Tertiò Syrè פָּרַס ſignificat, Traducere, diffamare, notam turpitudinis inurere. Matth.1. Inde מִתְפָּרְסְיָא Diffamatur. Act.19. in participio paſſiui. Quartò פָּרַס Aeſtimauit,taxauit, appreciauit. Leuit.26. Inde פּוּרְסָנָא & פּוּרְקָן Aeſtimatio, precium. Leuit.5. & 27. פְּרָסָא idem quod *σιτομέτριον*, Dimenſum, menſura frumenti quam admetiebantur ſeruis domini ſingulis menſibus, ad totius menſis victum. Lucæ 12. & פְּרוֹס Syrè, Modus, forma. ad Philip.1. Quintò פָּרַס eſt Benedicere, ſiue benedictionem dicere. in Aruc. & פָּרֵס idem quod מנחה Munus,benedictio. 2 Regum 8. Merces,præmiũ. Pſalm.112. in Kimchi.& Pſalm.90.in Midr. & פְּרִיסְתָּא Munus benedictum, ſacra ſynaxis. Act.2. Sextò אַפְרִיס in Aphil eſt Inualuit,contranixus eſt, repugnauit.

Inde מַפְרִיס Contranitens, repugnans. in Ber. rabb.cap.22.

Item פַּרְס Perſia. inde פָּרְסָיָא & פָּרְסִי Perſa. plur. פָּרְסָאֵי Perſæ.Ezech.27. פַּרְסַת Calcaneus,planta pedis. 2 Reg.14. plur. פַּרְסוֹת Ioſ.3. & פַּרְסִין ſunt Miliaria. Iſa.10. idem פרסאות.

Item פְּרוּסָא eſt Obolus.Pſalm.81.in Midr. & פַּרְס Terminus. in Aruc. & פֶּרֶס Gryphes,vel gryphus. & פָּרְסָה Vngula. פַּרְסְנִית Viatrix. in Ber.rab. cap.18. פּוּרְטְרָא Porticus, veſtibulum.3 Reg.7. idem ferè פְּרוּסְדוֹר Aula. Cant.4. in Midr. פַּרְסְטַנְמָא Epiſtola,edictum. in Ber.rab.cap.92. & פְּרוּסְטַנְמָא Nuptiæ. Pſal.17. in Midr. פַּרְסְטְקוֹלִין, vel iuxta alios codices, פְּרוּס טוּקְטוֹלִין Habitus,vel crumenæ,in quibus literis aureis nomen Ieruſalem ſcribebatur. in Aruc. פְּרוּסְטָקוֹסָרִין Exactores. Pſalm.17.in Midras.

פָּרַסַּם Publicauit, manifeſtauit. Ruth 3. & Iob 20. & פְּרֻסֵּם Diuulgauit. inde פְּרֻסוֹם Manifeſtum. in More lib.1.cap.68. Inde בְּפַרְסוֹם Palàm,liquidò, manifeſtè,apertè. In Bechaiai. גַּנָּב מְפוּרְסָם Fur manifeſtus. מוֹכֵר מְפוּרְסָם Traditor manifeſtus. & מְקוֹמוֹת הַמְפוּרְסָמִים Loca publica. in Comment. Et מְפוּרְסָמוֹת ſunt Senſibilia,res quæ

& in Aphel אַפְרֵג Mutauit. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. & פְּרוּגְיָא Phrygia, nomen regionis. Act. 2. & פַּרְגָּא Perge. Act. 13. nomen vrbis in Pamphylia. Inde פִּירְגָּא idem quod תמורה Commutatio, permutatio. Iob 17. & Precium quod in locum rei succedit. 28. eiusdem.

פַּרְגָּא Syrè idem quod אפרוח Pullus, vel pullities. Matth. 23. & פַּרְגִּיוֹת & פַּרְגִּין Pullastræ. vel secundum alios, Auiculæ. in Ber. rab. cap. 17. פַּרְגּוֹדָא Cortina, velum. Iob 26. & Tunica. Gen. 37. in Tharg. Ierosolymit.

פַּרְגָּנִיוֹת Furores, iræ, indignationes. in Ber. rabb. cap. 57.

פַּרְגִּין Papaueris capita. & פַּרְגִּין Folliculus papaueris. in Ber. rab. cap. 17. פְּרוּגִינוֹן Census quem soluunt singula capita. Esth. 1. in Midr. פַּרְגּוֹל Circinus, flagellum, ferula, capistrũ. in Vaic. rab. cap. 32. Et Syrè פַּרְגְּלָא Lorum, flagellum. Matth. 23. פְּרַגְמַטּוֹס Græcè πραγματεύς, εος, Mercator, negociator. in Schem. rab. cap. 19. & פְּרַגְמַטְיָא Græcè πραγματία, negociatio. Psal. 121. & Eccl. 5. aliàs scribitur פְּרַקְמַטְיָא in Tanhuma, & פְּרַגְמַטּוֹטְיָא in Aruc.

פָּרַד בּוֹיְ Diuidere, separare, dispergere, soluere. Isa. 58. Inde פִּירוּד Separatio. Secundò Rapere. Pro. 4. & עוֹלָם חֲפִירוּד Mundus simplex, vel separationis. in Saare Zedek. Idem Chaldaicè עָלְמָא דְּפָרוֹדָא Mundus diuisionis, quo nomine vocant hominem quem Philosophi Microcosmum seu paruum mundum appellant. in Zohar. col. 102. in Genes. & פֶּרֶד Mulus. פִּרְדָּה Mula. & פְּרוֹדָה Bacca, vel granum diuisum. פְּרִיד & פְּרִידָא Lapillus in littore maris. Thren. 5. pluraliter פְּרוּדִין Isa. 48. & פְּרִידִין Thren. 3. Item פְּרִידִין sunt Frusta. Iob 41. & פַּרְדִּי Singularis, diuisus. in More lib. 1. cap. 73. & פָּרוּד Segregatio. ibid. & Syrè פַּרְתָּא Granum, sic dictum quòd facillimè diuidatur ab aceruo. Mat. 13. & Iohan. 12. פְּרִידְתָּא, siue vt alij scribunt, פְּרִדִּית & פְּרִדִּינִיתָא Deuia, vagabunda, tumultuatrix, vociferatrix, loquatrix. Prou. 7. & 9. & in Elleh haddevar. rab. cap. 6.

פַּרְדְּכְסוֹס est לבן ביותר Albissimus, candidissimus. in Aruc.

פַּרְדַּכְסָא Præpositus, officialis, commissarius regius. in Aruc.

פַּרְדַּכְתָּא Ociosus. in Aruc. פַּרְדָּלָס est מין חיה Genus bestiæ vel serpentis. aliàs כַּרְדָּלָס in Aruc. פַּרְדִּיסָס Currus triumphalis. in Vaic. rab. cap. 19.

פַּרְדֵּס & פַּרְדִּיס, & Syrè פַּרְדֵּיסָא Paradisus, hortus arborum consitus. item metaphoricè Locus beatorum. Gen. 14. in Tharg. Ierosolymit. & Luc. 23. in plurali פַּרְדְּסִין Paradisi. פַּרְדְּסִיאוֹת Castra montium. 3 Regum 13. in Kimchi. פַּרְדַּקְקָן sunt חלונות סתומות Fenestrę obturatæ, vel obliquæ & forinsecus angustæ, siue est Paries post parietem, vt alij prodiderunt. in Aruc. פרד"ק in Rasse tevoth valet פירוש רבי דויד קמחי Exposuit, vel פירוש Expositio Rab. Dauid Kimchi. vel sine Cof, פר"ר idem. פַּרְדְּשִׁין Dona, munera. in Aruc. פְּרוֹדְתַּקְיוֹן Exemplar literarum, vel prototypus. in 2. Tharg. Esther. פַּרְדְּשָׁקָא Odoramentum, respiratio. potest & Folles significare. Inuenio etiam scriptum in Zoh. col. 247. דּוּפִּינוֹס וּפַרְדְּשָׁבֵי sed quid sit nescio. פַּרְתְּנִין Exactor tributi & pœnæ. in Aruc. פְּרַתְּדָיָא Molæ. alij codices habent פְּרִיתָא Vectes. in Aruc. פַּרְתְּדְרִין Commissarij victualium. in Aruc.

פַּרְחָזָא Arabicè, Sollicitus. in Aruc. פַּרְחַטְיָא Publicum. in Ber. rab. cap. 17. inde frequenter in Comment פַּרְהֶסְיָא idem quod פַּרְחַטְיָא Publicè, manifestè, palàm. & Syrè פַּרְהֶסְיָא Græcè παῤῥησία, Fiducia, libertas, securitas. & aduerbialiter, Liberè, confidenter. 2 ad Corinth. 7.

פַּרְוָר Suburbanum. 4 Regum 23. & Ezech. 27. pluraliter פַּרְוָרַיָּא Suburbia. Sic פַּרְוָרְלִי idem est quod מגרש Suburbanum. Numeri vltimo. פַּרְיָה Nomen proprium. in Aruc.

פַּרְיָן idem quod כתפים Scapulæ, humeri. Isaiæ 49.

פַּרְיָנָקָא idem quod שליח Nuncius, legatus. in Aruc.

פַּרְיָתָא Nundinæ, portus. in Aruc. פַּרְיוֹם est Nomen aui. in Aruc.

פָּרַךְ Idem quod רחק Elongauit, semouit. in Aruc. & פְּרַח Nomen auis. in Aruc. פַּרְחַבָּטָא Legatus. in Sche. rab. cap. 5. & 42. pluraliter פְּרוּזְבָּטִין Oratores, legati. in Tanhuma. פְּרוּזְבּוֹל Aptatio, commoditas. in Aruc. פר"ח in Rasse tevoth valet פירש או פירוש רבנו חננל Exposuit, siue expositio Magistri nostri Chananel. פַּרְזְבִין siue פְּרוּזְבִין Nuncius, legatus. Cant. 1. in Midr. פְּרוּזָג Lapis preciosus, margarita. Cant. 5.

פָּרַח Significat Florere, germinare, oriri. & פַּרְחִי Puer, iuuenis in ætate florida. & פְּרַחְתָּא idem. Secundò Volare, auolare, moueri. 1 Reg. 25. Inde פַּרְחַתָּא דְּנָפָא Volatile. Prou. 1. & מְגַלְּיָא פְּרָחָא Volumen volans. Zach. 5. & פַּרְחֵי Iter agentes. in Aruc. אֲפָרְחִין Pulli auium. Ierem. 17. & עוֹפָא דְּפוֹרַח Auis pennata, vel volans. Tertiò פרח significat Crescere, multiplicare. in Aruc. Quartò פְּרַח Syrè, significat Profundere, prodigè dispergere. Lucæ 15.

Inde מַפְרִיחַ Prodigus. & פַּרְחָאוּת Profusè, prodigè. Luc. 15. Item פְּרָחָא idem quod צלף Capparis. in Aruc. & Ioel 1. capitur pro ילק Rubigine vel eruca, quæ terræ nascentia corrumpit.

פָּרַט Cauere. Secundò פְּרַט Specificauit, numerauit. in Commen. Inde פְּרַט Indiuiduum, particulare, singulare. item Numerus. Tertiò Frangere. in Aruc. Item בְּפָרַט Speciatim. פְּרָטִיוּת Singularitas. & פְּרָטִים & פְּרוּטְרוּט Minutiæ. Item השגחה פרטית Prouidentia specialis. Quartò פְּרַט idem est quod פָּתַח Aperuit. vt הוו פרוטין שפותיהם Aperiebant labia sua. in Comment. Et פֶּרֶט Racemus paruus, vel granum quod decidit. & פְּרוּטָה est מטבע קטנה Parua moneta, nummulus. idem פְּרוּטָא Italicè *Baghattino*. Psalm. 17. in Midr. in plurali פְּרוּטוֹת Nummuli. פְּרוּטָא quoque Guttam significat. Item פְּרִיטִין Ridentes, vel ridere præ se ferentes. in Aruc. פִּירְטִין Pirata. in Schem. rabb. cap. 17.

Et פְּרוּטוֹם idem est quod אסימון Moneta non signata.

פָּרְטִין Primi, præfecti. in Vaic. rabb. cap. 28.

פְּרוּטוֹת Mulæ. in Aruc. פְּרוּטְמָא siue פְּרוּטוּמָא Imago, impressio. Italicè *limprompta*. in Schem. rabb. cap. 15.

פּוּרְטָעְנָא Protector. in Schem. rab. cap. 37. פְּרִטְקְטוֹר Culices. Cant. 1. in Midr. פַּרְטִירָא idem quod שוער Ianitor, ostiarius, portarius. in Aruc. & Syrè פְּרִטוֹרִין Græcè πραιτώριον, Prætorium. Matth. 27. & Marci 15.

פְּרִיטְתָּא idem quod קליפה Cortex. in Aruc. פַּרְיָפְרִין siue פְּרִיפְרִין Thalami. in Aruc. פלי in Rasse tevoth valet פירש רבנו יצחק Expositio Magister noster Isaac.

פָּרַךְ est יבש Exiccatus est, aruit. Thren 4. Secundò significat Frangere, & succidere. Isa. 24. & Num. 33. Inde מְפָרְכָא Excisa. Psalm. 80. & 90. Tertiò פְּרַךְ Scalpsit. Genes. 37. in Tharg. Ierosolymitano. Quartò Ligare manipulos. Inde פִּירוּכִין & פִּירוּכָן Manipuli. Genes. 37. & 4 Reg. 4. & פִּירוּכָן Frumentum tritum, polenta. Leuit. 23. & מַפְרְכָתָא Frangens. & Lapis qui ponitur super oliuas. in Aruc.

פָּרֵךְ Fragilis, tener. Cant. 6. in Midr. & פָּרֶךְ est אגוז Nux. in Aruc. פְּרוּכְתָּא Cortina, velum. Cant. 3. & Exod. 26.

פַּרְדִּיגְמָא Græcè παράδειγμα, Paradigma, exemplum. item Genus reprobatæ monetæ. & Agnus tredecim mensium completorum. in Aruc. פַּרְכָאֵי Gentes quædam sic nominatæ. Genes. 10. in Tharg. Ierosolymit. & Thren. 4.

פַּרְכִיטָא idem quod בעל מרחץ Dominus thermarum, sudatorio præfectus. in Ber. rab. cap. 65. פַּרְכָל siue פַּרְכִיל idem quod אשכל של ענבים Botrus, siue palmes vuarum. in Sch. rab. cap. 15.

פְּרוֹכְיָמָטוֹס Aduocatus, antesignanus qui est in acie prœlij. in Aruc. פַּרְכִין sunt חתיכי בגד Frusta panni quibus ollæ tergũtur. item Porcæ agri. in Aruc. פְּרִיכְיוֹת Cortinæ. Cant. 1.

פַּרְכַּס פְּרָעָיו Idem quod נרנר Agitauit, excussit, mouit. Gen. 22. in Tharg. Ierosolymit. Inde עוֹף חֲמַפַּרְכֵּס Auis trepidans. & בְּהֵמָה חֲמַפַּרְכֶּסֶת Bestia trepidãs. in Thisbi. Item פִּרְכוֹס Decor, color, pulchritudo. in Schem. rab. cap. 18. & פִּרְכוֹס Telonarius. Psalm. 114. in Midr. & Syrè פַּרְכְּסִים Græcè Πεφῦς, est תַּסְעִיתָהוֹן דִּשְׁלִיחֵי טוּבְנָא Acta Apostolorum beatorum. 2 Actor. פִּירְכּוּרִין Vires, aut gratiæ. in Rabboth Deuarim. פַּרְכָּשׁ Dominus, præfectus. in Aruc.

Item פִּיקָא & פְּקוּת est עִצם היוצא מאחורי חצואר Ceruix, siue os quod eminet in posteriori parte colli. 1 Regum 4.

פְּ in Rasse tevoth primùm valet פֶּרק קַמָּא Caput primum, apud Doctrinales. & cum ב, sic בפֵּ In capite primo. Aliàs, vbi in annis ab orbe condito maiorem numerum auferunt, est פֶּרֶק קָטָן, & cum ל, sic לְפֶרֶק קָטָן Iuxta supputationem particularem omissis millenariis.

פָּקַד פִּקֻּד & פִּקּוּד Præcipere, mandare, iubere, edicere. Deut.1. & 1 Reg.18. Inde תַּפְקִידָתָא & פִּיקוּדָא Præceptum. Ios. 22. & Iud.2. Syrè פּוּקְדָנָא Præceptum, mandatum. Iohan.10. pluraliter פּוּקְדָנָא Mandata. Significat etiam פּוּקְדָנָא Dispositionem, constitutionem. Act.7. Secundò פָּקַד Visitauit, inuisit. & פָּקֹד Frequẽ tauit. Item Quærere, requirere. Numerare, recensere. & פִּקְדָּה Præceptum. in Saare Zedek. & פִּקְדָנָא & פְּקָדְנָא Depositum. Leuit.6. Item פָּקִיד est Villicus, vel œconomus.

פָּקַח Primò idem est quod פתח Aperuit. 4 Reg.4. Secundò Sollicitauit, curauit. & פִּיקֵחַ Sollicitudo. Tertiò idem quod השליך Proiecit. Eccl.3. Quartò Resipuit post vinum, sobrius effectus est. Psal.78. Quintò Syrè פָּקַח Expedit, satius est, melius est. Mat.5. & Iohan.11.

פָּקַט פִּקֵּט Proiicere semen extra vulũam. Iob 21. & פִּקֶט Fex, amurca, spuma. Psalm.74.

פָּקַל Decorticauit. inde פִּיקוֹל Linum mundum. & פָּקַל & פְּקוּקָלָא idem quod גידא Neruus, ramus nerui. in Ar.

פָּקַם Frænauit. in Aruc.

פָּקַס Primò est Aperire os, & discernere capillos. vel defluere pilis. Tertiò Magnum habere calcaneum. & פָּקֵס Magno calcaneo præditus. Item פָּקוֹס idem est quod Hebraicè Hananel, nomen loci proprium. Ierem.31. Nehe.3. & Zachar.14. Item פִּקְסָנִין est Lutum ex terra, & fimo vaccarum. & פַּקְסִינוֹן Genus est cedri. in Ber.rab.cap.15.

פָּקַע Fidit, scidit, euulsit. in Ber.rab.cap.32. Secundò Elychnia fecit pro lucernis concinnandis. in Aruc. Item פַּקְּעָא est Glomus. in Ber.rab.cap.10. & Practicus. in Aruc. Et פַּקַּע Vallis, planicies. in Ber.rab.cap.12. item Fasciculus, ferula. in Aruc. & פִּקּוּעָה Colokyntis, agrestis cucurbita. & פִּקְּעָא Vitulus inuentus in ventre vaccæ. in Aruc. פְּקוּקָלָא Cauda pinguis, & lata. in Aruc. & פַּקּוּקָלְתָּא Bifurcatio, cui cauda connectitur. in Ber.rab.cap.79.

פָּקַר Præsumpsit, ausus est. & פּוֹקְרִים Hæretici. & פִּיקוּרִים Epicurei, à nimia præsumptione dicti, quòd alios omnes præ se despiciant. in Aruc, & in Thisbi. Secundò פָּקַר in Hiphil Liberare, liberum facere. in Ber.rabb.cap.72. & הֶפְקֵר Liber. ibidem. Tertiò Publicauit, commune fecit, aptauit se vt meretrix. Inde הֶפְקֵרְיָא Indecens habitus, præsumptio. in Zoh. Quartò significat Scindere. & פִּיקוּד Rima, scissura, vellus. in Ber.rab.cap.79. & פְּקָרִין Catenæ. Psalm.71. in Midr. & פֶּקַר Negotium. פְּקָרִים Interula, indusium. & פַּקְרִיסוֹתָא Sindon. in Vaic.rab.cap.2. פַּקְתָּא Ager locus remotus ab habitatione. in Aruc.

פָּקוּד Ceruix. de quo iam suprà.

פָּרַד Diuidere, frangere. in Aruc. Inde Iob 41. פְּרִיר Frustũ. Et פְּרוּד Diuisio. in Zoh. & פְּרוּדִין & פְּרוּדְיָא Insulæ. Ezech.26. & Iob 38. Et פַּר Vitulus, vel iuuencus. item Mica panis minor oliua. in Aruc. & פֹּר valet פֶּרֶק Caput. Literas seruiles facilè est præponere.

פָּרָא Cucurrit, creuit, auctus est. in Aruc. Inde פֵּרוֹחָא, & in plurali פֵּארֵא Syrè Fructus. de quo iam suprà. & פְּרָת Euphrates, quartus fluuiorum Paradisum irrigantium. Item פָּרָא est Genus piscis. in Aruc. & פֶּרֶא Onager, ferus, syluestris. & פֶּרֶא Terminus. in Aruc. פִּירָא Fouea, vbi sunt pisces. in Aruc. idem scilicet quod חפירה Hebr. פְּרָאטָא Pannus. Psalm.17. in Midras. & Frænum. Psal.55. in Midr. פְּרוּבִינְזִין Angaria, vectigal. in Ber.rab.cap.66. פְּרוּבִינְטָא Exercitus. Cant.3. in Midras. פְּרֶנְטָאוֹת Thermæ, balnea. in Aruc. פַּרְנָם Frænum. Psalm.9. in Midras. פַּרְבַּר Exterius. in Aruc. Et פְּרוּבִידִין Prouidi, prouisores. in Ber.rab. cap.75.

פָּרַג פְּרֹג Primò Delectatus est, lætatus est, lusit. in Beresch.rab.cap.17. Secundò Mutauit, permutauit, commutauit. Gen.31. in Tharg. Ierosol. & Psalm.106. & in

פְּעוֹט idem quod נער Puer, infans. Italicum est *Puta* pàruula, paruulúsue. de literis paruis dicitur. in Zoh. פְּעָפוּעִין Baccæ vel herbæ salitæ, siue fungus. in Aruc.

פָּעַל Operatus est, egit. פּוֹעַל Opus, actus. in More libr.1. cap.62. & תִּפְעֻלוֹת Passio. & מִתְפַּעֵל Patiens.

Secundò פָּעַל significat Auerruncare, malas herbas euellere. in Aruc. & פּוֹעֲלָה Rusticus. in Ber. rabb. cap.39. item Diuitiæ, opes.

פָּעַם Concutere. & פַּעַם Vice vna, semel. & פַּעֲמֹן Tintinabulum. פַּעֲנַח est Nomen Ægyptiacum, significans Interpretem vel reuelatorem.

פָּעַר Primò significat Aperuit. Inde פְּעָרָא פְּעָרָה idem quod מערה Cauerna, ab apertione siue hiatu dicta. ad Heb.11. Secundò פָּעַר significat Egerere, cacare. in Aruc.

פֻּף פֻּךְ Syrè idem quod אִיתוֹת, ictus, vel momentum oculi. ad Cor.15. Secundò פַּף, & in plurali פַּפִּין idẽ quod אנשים Viri. in Comment. & Syrè פַּאפָּא Papa, summus pontifex. in calce noui Testamenti Viennæ excusi. pluraliter פַּאפֵּא Pontifices. ibid. פַּפְּיָר Arabicè, est Papyrus, charta. in Ber.rab.cap.37. פַּפִּילִין idem quod אהל Tentoriũ, tabernaculum, papilio. in Midb.rab.cap.12. פַּפְּיָתָא Nomẽ loci. in Aruc. פַּפּוּלְמוֹן Balsamum. in Ber. rab. cap.76.

פִּיפָּנְיָה Epiphania, apparitio: Græcè ἐπιφάνεια. in Ber. rab. cap.36. פַּפּוֹס Paphus; nomen regionis. Act.13.

פַּץ vel פּוּץ ordinis quiescentium in media, Exprimere, effundere, loqui. in Ber.rab.cap.75. & פֻּץ Ambulauit. in Ar.

פָּצָא פְּצָא Idem est quod נצל Liberauit, eripuit. Psalm.6.7. 18.& 34. & in Euang. frequenter. Item פִּיצְתָא idem est quod גורל Sors. Prou.16. & Psalm.125. פַּצִּים idem quod רפין Folia libri. Ierem.36.

פַּצִּיד Idem est quod חפירה Fouea, fossa. Isa.30. plural. פְּצִידִין 4 Reg.3. Secundò פַּצִּיד est Riuus. vt, פַּצִּידִין נַגְדִּין Aluei fluentes. Isaiæ 8.& 30. Item פַּצִּידֵי נָחְשָׁא sunt Frusta æris. Iob cap.40.

פָּצַח Idem est quod פתח Aperuit. Secundò Syrè significat Erumpere, & exhilarari, in Ethpeal אִתְפְּצַח ad Galat.4. Inde פְּצִיחוּתָא Hilaritas, sic dicta quòd in tali motu affectuque cor aperiatur. ad Rom.12.

Et פְּצִחָא Pescho, idem quod פסח Pascha, Hebræis dicitur à Transitu, Syris ab Hilaritate. Iohan.6.

Secundò פְּצִיחַ Illuminauit, illustrauit. Isaiæ 18. & פְּצִיחַ Cãdens. ibidem. Item פַּצְתָא & פַּצְתָא est Villa, castellum, oppidum non munitum. Deut.2.& 3. pluraliter פַּצְחִין Villæ. Ios.13. & פְּצִיחֵאי Oppidani, villici. Esther 9. Item פְּצִיחַ Respersus, maculosus. Genes. 31. vt סוּסִין פְּצִיחִין Equi maculosi. Zachar.6.

פָּצַל Decorticauit. & פִּיצוֹל Furcula. in Aruc. פִּיצְטָלִין Fistulæ, musica instrumenta. in Schem.rab. cap.41.

פָּצַם Frangere, scindere, rumpere. Item פָּצַם Aperuit. Iere.22. Inde פְּצִים Ostium, postis. item Folium libri. in Aruc.

פָּצַע Idem quod בקע Scidit, rupit. Iud.5. Secundò Decorticauit, ramos produxit, vel in duos ramos discriminauit, quod Bifurcare dicunt. vt Ceruus cornua habens bifurcata. in Aruc. פַּצְעָל est פג של תמרה Dactylus immaturus. in Aruc.

פָּצַר & הִפְצִיר Præualuit, efflagitauit, superauit. Item Conatus est. in Commentar. Item פְּצִירִין sunt Specus, antra, aut cauernosæ petræ. vt in Zoh.col.205. in Genes. עָאלוּ וּמְמִירוּ גַּרְמֵיהוֹ תְּחוֹת נוּקְבֵי פְּצִירִין: Id est, Ingressi sunt, & abscõderunt se sub foraminibus petrarum siue cryptarum.

פַּצְרִפִּים Lima multa habens ora. in R.Schel.

פָּקַק & פַּק ordinis duplicatorum, idem est quod סתם Obturauit, clausit. Secundò Obmutuit. Psalm.31. & in Pael Syrè פַּקֵּק Mussitauit. Matth.6. Item פָּקָק Operculum. in Beresch.rabb.cap.71. Tertiò פַּקְפַּק vtraque geminata, idem quod נקר Perforauit. Iob 30. Quartò Disiunxit. in Aruc. Quintò Nutauit, vacillauit. in Beresch. rab.cap.69. & Incertum esse, timere amotionem ab officio.

Sextò Vilipendere, floccifacere. in Ber. rabb.cap.68.

& Balbutire, vel mussare. Psalm. 53. in Midras.

Septimò Insidiari, occasionem quærere, imminere.

Octauò Abscondere, submergere. in Aruc.

fabulari. in Vaic.rab.cap.9. פְּסִיוֹן Placenta. Pſalm.4. in Midras. Et פְּסִיוֹן ſignificat Copiam, abundantiam, vbertatem. Pſalm.72. in Comment. Item פְּסִיוֹן Phaſianus, vel coturnix. Num.11. & in Ber.rab.cap.17. pluraliter פְּסִיוֹנִין Phaſiani, vel coturnices. Pſalm.105.

פְּסַךְ Incîdit, præcîdit, concîdit, excîdit. Iſa.33. פְּסַכְתָּר Olla magna, lebes. Exod. 27. pluraliter פְּסַכְתָּרִין ibidem. & פְּסַקְתַּרְתָּא Exod.39. in nonnullis codicibus ſcribitur פְּסַקְתַּרְתָּא per Koph.

פְּסַל Incîdit, dolauit, effodit. Deuter.6. & Exod.34. Inde פְּסִילִין דְּאַבְנִין Cæſores lapidum. 3 Reg. 5. Et in paſſiuo ſine ת, אִיתְפְּסַל Exciſus eſt. in Zoh.col.361. Inde פְּסָל Fruſtum, inciſio. & מְפַסֶּלֶת Securis lata, qua ligna cæduntur. & מַפְסֶלֶת Truncus ligni. Pſalm.74. etſi in quibuſdam exemplaribus ſcribatur מְפַסֶּלֶת דְּיוֹקְטָר Haſta, ſecuriſve bipennis. Elias legit בְּקוּפִין וּמַפְסֶלֶת דְּיוֹקְטָר in Methurg. פְּסוֹלֶת Furfures, fex. vt שְׁאֵין בּוֹ פְּסוֹלֶת Simila in qua non ſunt furfures. in Thisbi.

Secundò פְּסַל חמל Prophanauit, contaminauit. 1 Regum 21. & פָּסוּל Prophanum. Leuit.7. in Tharg. Ieroſolymit. & פְּסוּל יְהֵי Abominatio erit. Leuit.19. in Tharg. Ieroſolymit. Elias dicit eſſe nomen ſubſtantiuum formæ גבול. in Thisbi.

Tertiò ſignificat Repudiare, refutare. in Schem.rab. cap.1.

Quartò Corrumpere, vitiare. & פְּסוֹלָא Scoria. Iſaiæ 1. & Ezech.22. & פְּסוֹלָא Contagium. 2 Reg.22. & פָּסוּל Falſum, ſeu falſificatum. in Midb.rabb. cap.9. פִּיסָלָא Fruſtum columnæ vel trabis altitudinis quadraginta digitorum, & latitudinis ſexdecim. in Aruc. Item נִפְסָל Determinatus, limitatus. in Comment. פְּסוּלוֹס Balbus, vel קטוע לישנא Habens inciſam linguam, vt Kimchi exponit. Iſa.6. פְּסוּלְיָא Genus herbæ vel fructus. in Aruc. פַּסְנְטֵר Coquus; in Vaic.rabb.

פְּסַנְתֵּרִין Pſalteria, muſica inſtrumenta. Dan.3. Quædam exemplaria habent Teth pro Thau. פּוֹסְקָן Cataracta. in Ber. rabb.cap.31.

פְּסַע Primò idem eſt quod השלים Perfecit, compleuit. Secundò Gradi, incedere. in Ber.rab. cap.95. & פְּסִיעָא Greſſus, paſſus. 1 Reg.20. & Pſalm.37. pluraliter פְּסִיעוֹת Ier.8.

Tertiò פְּסַע ſignificat Terere pede inſtar equi. in Aruc.

Inde מַפְסוֹעִית Calcitratio. Ierem.47. & פְּסִיעָא Mentulatus. Leuitic.21. in Thargum Ieroſolymitano.

פְּסִיפוֹן idem quod חשבון Computus, ratio, ratiocinium. in Aruc.

פְּסְפֵּס Contriuit, concîdit, dolauit, incîdit. Pſalm. 7. in Midras. Inde פְּסְפֵּס idem quod אבן גזית Lapis dolatus. & Lapillus, vt gemma quæ in anulo inſeritur. פִּסְפִּיס eſt Pirgus, ſeu tabula ſuper qua luditur. Pſalm.26. in Midr.

פְּסַק Ceſſauit, defecit, deſiuit. Ioſ.9. & Deut.5. Inde פָּסוּק Verſus, integra ſententia. & הֶפְסֵק Pauſa. idē מַפְסֶקָה. & טְעָמִים חַמַּפְסִיקִים Accentus conſtituentes pauſam. in Thisbi.

פְּסַקֵּי דִינִין Sententiæ iudiciales, Senatuſconſulta. in Saare Zedek. Secundò פְּסַק חמם eſt Incidere, abſcindere, amputare, concidere. Leuit.22. & 1 Reg.31. Inde פֶּסֶק Amputatio. in titulis Euangeliorum. & פְּסִיק Habens teſticulos abſciſos. Leuit.22. & Deut.23. Tertiò פְּסַק חמם ſignificat Præcipere, conſtituere. Iohan.9. & Decernere. vt, דִּינָךְ פָּסַקְתָּ Iudicaſti iudicium tuum, determinaſti. 1 Regum 20. Inde פְּסַק Sententia, decretum iudicis. Quartò Erumpere, rumpere. in Aruc. Quintò Promittere. Pſalm.52. in Midras. & Syrè Repromittere ſibi. Lucæ 6. Sextò Prohibere. Exod.36. & Iob 16. & פִּיסְקָא Promiſſio. in Vaic.rab.cap.32. Septimò Addere. Deuter.5. Item פִּסְקָא eſt Cingulum quo caligæ ligantur. Iſaiæ 3. Et Syrè פְּסִקְיָתָא, & in plurali פְּסִקְיָתָא Faſciæ, ligamina. Iohan.11. in Euangeliis.

פְּסַקְטֵר Operimentum æreum, quod ponitur ſuper ignem. in Aruc. פְּסַקְתָּא Nucleus, fructus auellanæ, chryſomela. Aruc dicit eſſe גלנרא Glandem. פַּסִּיס idem quod שטר Inſtrumentum vel contractus fictus. in Aruc. פַּסִּר reperitur pro חרב Gladius, enſis. Prouerb.30.

פְּעָא Ordinis quieſcentium in vltima, Clamare, vociferari, mugire. in Ber.rab. cap.83. Secundò ſignificat Frangere, penetrare, transfigere. Ierem.23. Inde פּוּעָתָא Vulnera. Prouerb.20. & פְּעֵפַע ſignificat Obſcurari, tenebreſcere. Iob.9. Eſt etiam idem quod חמם Calefacere. & בעבע Facere veſicas. Ruth 3. in Midr.

פְּנַךְ Idem quod רהר Fremuit vt equus. Ierem.51. & Nach. 3. Inde פִּינוּקָא Fremitus. Iud.5. פְּנִיכֵם פנכם Syrè Phœnicas, nomen portus in Creta. Act.27. פְּנִים Interius, intus, interior. pluraliter אברים פנימים Membra interiora. in Comment. פִּינוּן Pedilium, ſeu calciamentum. in Aruc.

פְּנִינְתָּא Clamor. Pſalm.102. פִּינָא Laterna, inſtrumentum in quod ponitur lumen propter ventum, inquit Aruc. in Ber. rab.cap.3. Et פֶּנֶס, Germanicè דוך, putant neoterici Tunicam eſſe. פִּינוּסִין Tantundem, ſiue quod dici ſolet, punctualiter tantùm. Pſalm.19. in Midras.

פְּנַע כְּנַע Contriuit, vt malleus petram conterit. Ieremiæ 23.

פְּנַק כְּנַק Idem quod ענג Delicioſus fuit, deliciis affluit, Deut. 31. & 1 Regum 15. Inde מְפַנֵּק Delicioſus, tener. 1 Regum 15. & פִּינוּקָא Voluptas, deliciæ. Prou. 19. idem תְּפִנּוּקִין 2 Reg.1. & Syrè פּוּנְקָא, in plur. פּוּנְקָא Delicata; delicioſa (veſtimenta). Lucæ 7. Sunt etiam פּוּנְקִין Fila textoris. & פְּנוּקְיָאָה Phœnicia. in Ber.rab.cap.91. & פּוּנִיקִי דְּסוּרְיָא Phœnice Syriæ. Marc.7. פִּינְקָא idem quod חיכל Palatium. Pſalm.68. item Pingue. in Vaic.rab.cap.1.

פִּנְקָס ſiue פִּנְקָס & forma emphatica פִּנְקָסָא eſt לוח חסופר Tabula ſcriptoris, pugillaris, liber in quo ſcribuntur חשבונות Cōputationes. in Ber.rabb.cap.8. Capitur & pro Pugillari, & pro atramentario. Ezech.9. Syrè פִּנְקִיתָא Græcè πινακίδιον, Codicilli, tabula ſcriptoris. Luc.1. פַּנְתָּא, vel ſecūdum alios, אַפַּנְתָּא Calceus verſus, id eſt, Si interior pars, exterior fiat. in Aruc. פַּנְתִּירִין primò eſt Berillus, lapis precioſus. Exod.28. & Pantheræ, animalia. Ezech.28.

פְּסָא Ordinis quieſcentium in vltima, Extendit. in Ber. rab.cap.15.

פְּס & פֵּיס ordinis quieſcentium in media, ſignificat Contentum reddere, ſoluere, ſatisfacere. in Ber.rabb.cap.17. de quo habes ſuprà. Inde מְפַסְנוּתָא Procuratio, perſuaſio, inductio. Act.26. & מַפְּיסָנוּתָא Perſuaſio. 1 ad Cor.2. & מְפַיְּסָנִיתָא Procuratrix, reconciliatrix, aduocata, patrona. epitheton Virginis Deiparæ. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. & פִּיסָא eſt Certitudo, certa & indubitata perſuaſio: Græcis ὑπόστασις. ad Hebræos 11. Tertiò פִּיסָא & פֵּיס idem eſt quod גורל Sors. Eſther vltimo. & Syrè פְּסָא Sors. Matth.27. & Iohan.19. & verbaliter אַפֵּס Sorte expertus eſt. ibidem. vt, נַפֵּס עֲלֵיהּ מֵפַס Experiamur de ea experiendo ſorte. id eſt, Omnino experiamur ſorte de ea. Vnde חֵפֵּס Sortem proiecit, ſortitò expertus eſt. in Bereſch.rab.cap.85. Quartò פֵּס, & in Aphil אַפֵּיס Prophanauit, contaminauit, polluit. Ezech.28. & Iſa.43. Inde אִיתְתָא מַפְּסָרְתָּא Mulier prophana, meretrix. Leuitic.21. & מְפַסְּרִין Prophanantes. Ezech.22. Quintò Calcauit. Iſa.23. & 43.

Sextò Blaſphemauit. Pſalm.52. in titulo Tharg.

Septimò פֵּס Sepoſuit. in Aruc. & Defecit.

Octauò Syrè אפס חסם Permittere. ad Hebr.6. & מַפֵּס Licet, permiſſum eſt. Act. 2. & 10. Item פֵּס & פְּסָא, Syrè פְּסָתָא eſt idem quod כף Vola, articulus, ſeu extremitas manus. Dan.5. & in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. ſic פִּיסַת יָדִין Extremitas manuum. 1 Regum 5. & Pugnus. 3 Reg.18. Item פַּסִּים idem quod Hebraicè פַּסִּים, Græcè ποικίλον, Polymitum, multorum colorum tunica. Gen.36. Et פֵּס eſt idem quod חתיכה Fruſtum; & habens occiput monſtruoſum. in Aruc.

Item פֵּס eſt Paſſus, greſſus. & Ligo, vel marra. in Vaicr. rab.cap.24. & Tabula. & פֵּיס Tributum, angaria. in Aruc. & מְפַסְנִין Exciſæ. Ezech.33.

פְּסַג Diuiſit, diſtribuit. Inde פְּסָגִין Diuiſiones. Gen.15. & Exod.29. in Tharg. Ieroſolymit. & פְּסִינָה idem eſt quod אשכל Botrus, vua non habens omnia grana. in Aruc. פַּסְגַּנְיָא eſt Nomen angeli præfecti ad Meridiē. in Zoh col.353.

פְּסַד & הִפְסִיד Perdidit, conſumpſit, corrupit, puniuit. Pſalm. 16. & 52. in Midr. & פֶּסֶד Corruptio. in More lib.2. cap.1. idem פְּסִידָא in Zohare. פְּסִידוֹת idem quod כסתות Puluinaria, ceruicalia. in Aruc.

פְּסַח Tranſiuit. Inde פִּסְחָא Phaſe, paſcha, tranſitus. Exodi 23.

פְּסַט Inſidiatus eſt. & פִּסְטִין & פִּסְקִין vel פִּסְקוֹן Inſidiæ. in Bereſch.rabb.cap.46. פִּסְטוֹל Epiſtola. in Aruc. & פַּסְטָמָא Sermo, confabulatio. & פַּסְטֵם Loqui, narrare, con-

& פְּלַךְ Ligauit,compedibus vinxit. in Aruc. פּוּלָקְטוֹן Opus polymitum, vel purpuratum. Ezech.16. פְּלִיקְנְרָא Sententia irreuocabilis. in Schem.rab.cap.9. פּוּלָר Talentum,vel aliud monetæ genus. in Ber.rab.cap.22.

פָּלַשׁ Idem quod פתח Aperuit, vel patuit. Inde מְפוֹרָשׁ Apertum,patens, vel penetrabile. in Ber.rab.cap.48. אֶתְפָּלַשׁ Perfodi. Luc.12. פְּלִשְׁתִּים Palæstini, exponuntur גבורים Strenui, fortes. in Ber.rabb.cap.38.

פַּלְתָּא idem quod קשקשת Squama piscium. in Aruc.

פֻּם & פּוֹס Os oris. de quo suprà. פּוּמְבְּרִיתָא Nomen vrbis. in Midb.rab.cap.9. פּוּמְבִּי Pompa,& idē quod בפרהסיא Publicè,palàm. in Ber.rabb.cap.87.

פֻּמּוּט idem quod מנורה Lampas, vel candelabrum, cui non sunt rami. in Aruc. פַּמְיִים Spelunca in capite Iordanis. Cant. 5. cuius & Kimchi meminit Ios.19. פַּמְלְיָא idem quod חבורה Familia, & exercitus,castra,cœtus. in Ber.rabb.cap.38. & Cant.1. Elias scribit פַּמַלְנְיָא in Thisbi. פַּמַלְנְיָא idem quod מכנסים Subligacula,vel genus vestis. in Ber.rabb.cap.85.

פִּימוּקְיָא idem quod גבורה Vis,potentia, fortitudo. in Aruc. פַּמְרְיָא Forma, larua. idem פּוּרְמָא. in Aruc. Et Syrè פַּמְפּוּלְיָא, nomen prouinciæ. Act.2.& 13.

פָּנָא Respexit,vertit se,declinauit. Iud.19.& Ierem.6. In passiuo אִתְפְּנִיא & אִתְפְּנִי Reuersus est. Ios.22. Respexit,conuersus est. Iud.6. & in Aphil אַפְנָא Inclinauit. Ios.24. & אַפְנִי Dimouit. 2 Reg.20. item Euacuauit. Leuitic.14. Secundò פְּנָא Syrè significat in Pael Respōdere. Mat. 15. & in Aphel Restituere. Act.1. & אפנא פּוּנָא Restitutio. ad Rom.11. Tertiò פְּנָא Scopare. Inde פְּנוּיוֹת Vacua. Psal.6. in Midr. Quartò Egerere. in Midb.rab.cap.7.

Quintò Transferre de loco ad locum. in Aruc. Sextò Habere vel dare spacium. Psalm.12. Septimò Expellere. Psalm.91. in Midras. Octauò פְּנָה significat Otiari,ociosum esse. in Thisbi. Item לְמִפְנֵי Ante. מִפְּנֵי Eò quòd. Item לְפָנִים In anterioribus, infrà,in sequentibus. frequens in Commentariis. Et מִבִּפְנִים Intrinsecus, cuius contrarium est מִבַּחוּץ Forinsecus, extrinsecus. in Bechaiai super Genes. Capitur etiam apud Rabbinos פָּנִים pro Modis & formis. Idem Syrè פְּנִין Facies,modi,formæ. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ.

פְּנָא Vespera,conuersio Solis. Gen.49. & Psalm.19. in Cōplutensi. Item פְּנַאי est Spacium, ocium, diuerticulum quò fugitur, commoditas. 1 Regum 23. & 2 Reg. 20. in Kimchi.

פִּין Dens, clauis, pessulus. in Aruc. Et פּוֹן Statim. Exod.3.

פְּנוּי Cælebs, non vxoratus. Item Ociosus, vacuus. in Thisbi. & פְּנוּיָה Non habens virum. in Ber.rab.cap.86. & 2 Reg.13. in Kimchi. Item Syrè פִּינָא est Ornamentum sacerdotis, forsan id quod Galli vocant *Chasuble*. in libr. Rit.Seueri Patriarchæ. פְּנָג Inuenio לֶחֶם פְּנָג Panis delicatus, vel deliciarum. vbi forsan Gomal irrepsit loco p vt radix sit פנג de qua infrà: vel certè mutatum est ע in פ. Nam ענג idem Hebraicè significat atque פנק Chaldaicè & Syrè. Pluries tamen scribitur פָּנָג in Zoh.col.120. in Gen. פּוּנְרָא Marsupiū; pera. Est etiam idem quod חגורה Cingulum. Psalm.100. in Midr. פּוּנְדְיוֹן Obolus,monetæ genus. in Aruc.

פּוּנְדְּקִיתָא idem quod מוכרת מזון Venditrix ciborum, mulier cauponaria, hospita,tabernaria. Ios.6. Iud.11.& Ezech.23.

& פּוּנְדָּק & פּוּנְדָּקִי Caupo,tabernarius, hospes. Psalm.4. in Midr. & פּוּנְדָּק Arabicè Corylus,auellana. פִּנְדָּר Pindarus. in Ber.rab.cap.55.

פָּנַךְ Idem ferè quod שמר Custodiuit,reseruauit. in Aruc.

פֶּנְטָגוֹן Pentagonus. פֶּנְטוֹן Nomen est dignitatis. Esth.6. in Midras. פּוֹנְטוֹס, & Syrè פֶּנְטוֹס Pontus,terra Sinhar siue Babel, vt dicit auctor Aruc. Gen.11. in Tharg. Ierosolymitano. Actor. 2. & Zachar.5. & פֶּנְטִיקוֹסְטֵי Græcè πεντηκόστη, Dies quinquagesimus à festo Paschatis. Actor.2. & in titulis Euangeliorum.

פִּינְבִי & Syrè פִּינְכָא idem est quod קערה גדולה, Græcè πινάκιον, Scutella magna, paropsis. aliàs etiam פִּנְקִי in Aruc. & Matth.14. Accipitur etiam פִּינְכָא pro Sacro vase, quod Patenam ecclesiastici vocant. in lib .Rit.Seu.Patr.

פַּנְטַפּוֹלִיטָאֵי Nomen est Gentis. Genes.10. Pentapolitani, sunt gentes quæ Hebraicè dicuntur Hanamim. Genes.10. in Tharg. Ierosolymitano. פַּנְטִירִי idem quod ישפה Iaspis. Exod.28.

פַּנְךְ Item פֶּלֶךְ Colus.Prou.31. & Baculus quo quis se sustentat, & פַּלְכִין Græcè πέλεκυς, securis. in Aruc. פִּילֶם idem quod שקל Siclus.Ezech.4. פִּילוּמָא est בקעה Vallis cœnosa,vel aquosa, vnde incidens enatare nequit. in Aruc.

פָּלַם Fortificauit. Inde מְפוֹלָמָא Fortis & vigorosa. Iob 28. vt אַבְנִין מְפוֹלָמִין Lapides fortes. מִין דָּג est פְּלָמוּד Genus piscis. פַּלְמִיטוּס Nuncius, legatus. in Aruc. פַּלְמַנְטוּר Dux,legatus. in Aruc. פּוּלִימַרְכוּס Princeps,dux exercitus. in Schem.rab.cap.15. idem פּוּלְמִירְכָא Psalm.9. plural.פּוּלִימַרְכִין & פּוּלְמוּרִיכִין Præfecti prouinciarum. Gen.32. in Tharg.Ierosol. & Esth.5. פּוֹלְמוֹס idem quod חיל Exercitus, Græcè πόλεμος. Iob 5. & Thren.3. in Midras.

פָּלוֹן Species quædam aromatica. idem פִּילוֹן in Ber.rabb. cap.68. Secundò פִּילוֹנִי, & Syrè פְּלָן Aliquis, talis,quidam. quem tamen nomine non exprimimus. Mat.26. in fœmineo פִּילוֹנִית Aliqua, quædam. vt בשעת פילונית Tali hora. Item פִּילוֹן est idem quod שער Porta. in Vaic.rab. & פַּלָּן Via,semita,introitus. & פַּלַנְיָא idem quod מַכְנִיסַיִן Subligacula,vel genus armorum, quod Italicè *Phaldan* vocant. in Aruc.

Et פִּילִינוֹן Pedilium. in Aruc.

פִּילוֹנִיקְיָא & פִּילוֹנִיכְיָא Græcè φιλονεικία, Lis, contentio. in Aruc, & in Tanhuma.

פֶּלֶס Direxit,ponderauit. & פֶּלֶס Statera,trutina. Vsurpatur etiam pro forma nominum vel verborum, vt nomina vnius ordinis, quæ habent duplex segol, sunt vnius פֶּלֶס Formæ seu ponderis. Est etiam Genus monetæ non cusæ. in Vaic.rab.cap.37. Secundò פִּלֵּס significat Frangere,cōmoliri,comminuere. in Aruc. inde פִּילֵס Fragmen.1 Regum 30. & פּוֹלָא idem quod שוט Flagellum, ferula. in Zoh.col. 502. פִּילוֹסִין est מלבוש Vestimentum. in Ber.rab.cap.62.

Et פִּילֶסֶא Nomen vrbis quæ Hebraicè dicitur Rahamases. Exod.1. & Num.33. in Tharg.Ierosolymit. Et פִּילוּסָאֵי sunt Habitatores Pelusij ciuitatis Ægypti. Exod.1. in Tharg. Ierosolymit. & פִּילוֹסִין Seruitor.

פִּילוֹסוֹף Philosophus. Bahal Aruc exponit חוזה ככבים Astrologum. & פִּילוֹסוֹפְיָא φιλοσοφία, Syrè פִּילוֹסוֹפוּתָא Philosophia, sapientiæ studium. ad Colossens.2. פִּלְפֵּף Philosophatus est. in More libr.1. cap.69. In passiuo נִתְפַּלְסֵף In philosophia eruditus est. in præfat. libr. More. פַּלְכָּטוֹן Contractus falsificatus. in Midb.rab.cap.8.

פְּלִשְׁטִינִי Pelistinus. Thren.1. in Midr. פַּלְכָּלוֹס Genus leguminis, lupinus syluestris. in Aruc. פַּלְסָמוֹן Balsamum.in Ber. rabb.cap.33. פַּלְסֵתֵר idem quod שקר Mendacium, falsitas, techna. Psalm.52. in Midr. Item Syrè פַּלְעָא καιρία, Oportunitas. Matth.26.

פַּלְפֵּל Iactare,vel vilipendere. Iob 16. Inde אִתְפַּלְפַּל בְּקִיטְמָא Volutus vel conspersus, aut fœdatus est cinere.

Idem אִתְפַּלְפֵּל Conspersus, aut fœdatus est. in secundo Tharg. Esther. & in lib. Rit. Seueri Patriarchæ.

Secundò significat Lectionem repetere, & frequenter aliquid legere. in Comment. item Acuere ingenium.

Inde פִּלְפּוּל Astuta adinuentio in iudicio, vel exercitatum ingenium. Inde פִּלְפּוּל הַלְמִידִים Acrimonia ingenij discipulorum. & מְפֻלְפָּל idem quod אדם חריף Homo acutus. in Thisbi. Quod verbum effictum est à פִּלְפֵּל id est, Piper, species aromatica. Eccl.2. in Rab.Schel. Vnde Elias deducit & illud ואוש נבוב ילבב ובר נש מְפֻלְפֵּל יַרְיֵק vbi in Hebræo est Et vir vacuus cordatus erit. Iob 11. פּוֹלִיפּוּס est ריח החיטם Fœtor narium, anhelitus fœtidus. Psalm.7. in Midras.

Et פִּילִיפּוּס Philippus, est proprium nomen viri. Psalm.9. in Midras. & Syrè פִּילִיפּוּס Philippus, nomen fuit fratris Herodis, & nomen vnius ex Apostolis. in Euangeliis. & פִּילִפִּי Philippi Philipporum, ciuitas fuit clarissima in prima Macedonię parte, condita à Philippo Alexandri patre, vnde פִּילִיפִּיָא Philippenses, ad quos scripsit epistolam Diuus Paulus.

פָּלַץ Tremere, concutere. Secundò Fremere. Psalm.60. in Midr. Et פַּלְצוּת Rete, & sagena vnius cubiti. in Aruc. מִפְלֶצֶת Nomen idoli, terriculamentum, Priapus.

פֶּלֶךְ פֶּלֶס & פִּלַּקְטָא idem quod פלגש Pellex,concubina. Gen.22. in Tharg.Ierosolymit. Secundò Carcer. in Vaic.rab.cap.30. & in lingua Arabica est Cōpes. Psalm.78. in Midr. & Falx, vel securis. in Sche.rab.cap.12.

rabilem se præstare. Tertiò Subsannare, deridere. in Ber. rab. & מוּפְלָא Maior,mirabilis. Item פְּלָאָה Anus, antiqua pellex,meretrix. in Vaic.rab. & Ezech.23. in Targ. Aquilæ. & פֶּלָא Miraculum.in Cõment. Sic פְּלִילָה Mirum est. Itẽ שְׁמָא מַפְלַיָא Nomen admirabile. Isa.9. & פְּלִיָא Admiratio.

Quartò פְּלֵי Extirpauit.2 Reg.4. Quintò Abstulit,remouit. 1 Reg.28. Sextò Fregit, scidit. 3 Reg.14.

פְּלָאטָנוס Platanus, arbor nota. Cant.4. in Midr.

פְּלַג & פְּלִיג idem est quod חלק Diuisit. Iosuæ 14. Inde פְּלִינָא Diuisio. Ios.12. Et alia forma פְּלוּגְתָּא Diuisio,dissidium. in Zoh.col.324. in Gen. & גְּלַג Dimidium. Dan.7. Idem פַּלְגָא & פְּלָגוּת Medium, dimidium. Ios.10. & Fragmen. Iud.9. In plurali פְּלָגִין Diuisiones, medietates. 3 Regum 18. & Syrè ܦܠܓܐ פַּלְגָא Dimidium. in titulis Euang. Secundò ܐܬܦܠܓ אִתְפַּלַג Dubitauit, suspenso animo fuit, hæsitauit. Mat.14. Inde ܦܘܠܓܢܐ פּוּלְגָנָא Dubitatio,hæsitatio,ambiguitas. Act.10. ܡܦܠܓܢܐ מְפַלְגָנָא Partitor,diuisor. Lucæ 12. פְּלָגָא Separatio,classis,ordo. Ezr.6.

Tertiò הִפְלִיג significat Excedere, exaggerare, crescere, augere. in More lib.1. cap.41. Inde פְּלָגָה Excessus,hyperbolica locutio. vt פְּלוּגֵי יוֹרֵעַ סֵפֶר מְחַפְלָגָה Talis nouit hunc librum excellenter,mirificè, mirum in modum. Quartò גְּלַג significat Contendere, litigare. Inde פְּלוּגְתָּא Contradictio. Psalm.18. & פְּלוּגְתָּא Iurgium, contentio. vt כֵּיף פְּלוּגְתָּא Petra contentionis, vel dissidij. 1 Sam.23. & פִּתְגָמָא פְּלוּגְתָּא דִינָא Verba iudicum dissidentia. Deuter.16. & Syrè ܦܠܓܘܬܐ פְּלָגוּתָא Dissidium. Iohan.9. in Euang. & ܦܘܠܓܢܐ פּוּלְגָנָא Distributiones, partitiones.ad Hebr.2. & ܡܬܦܠܓܢܝܬܐ מְתַפְלְגָנִיתָא Diuisibilis, partitionis capax. in lib. Rit. Seu. Patr. Item סָבָא מוּפְלָג Senex separatus, חָכָם מוּפְלָג id est, מופרש ומרוחק Separatus & elongatus, nempe ab hominibus sui sæculi ætate & sapientia. in Thisbi. Quintò פְּלַג Expendit. in Vaicr. rab.cap.34. & פַּלַג Gratia. in Aruc. Et מְפֻלָּג ponitur pro מחלוק Contentiosus. Prou.28. & גְּלִיג Retrorsum. Psalm.44.

פַּלְגַג Lætari, spaciari, refrigerari,recreari. in Aruc.

פַּלְגָא idem quod מטרה Signum,scopus. Iob 16. idẽ פַּלְגָנָיְתָא Thren.3. & 1 Reg.20. פֵּילָגוס Pelagus, mare. Psal.46. & Ezech.27. פַּלְגוּס est Agnus qui tredecim habet menses. Psal.37. פְּלִינוּס primò idem est quod סדין Sindon,linteum. Iudic.14. & פִּילְדָס siue פּוּלְדָס Marsupium. in plur. פִּלְדָסִין Marsupia. 4 Regum. 5. פְּלִיזָא Aurichalcum. in Aruc.

פְּלַח Seruire, vti, colere, operari, sacrificare. Dan. 3. Gen.2. Exod.3. Iohan.6. in Euang. & 1 ad Corinth.7. Inde פּוּלְחָנָא Cultus Domini. Ios.22. idem פּוּלְחָן Leuit.25. & Ezræ 7. לְפָלְחָן Ad cultum. Item מְפַלְחִין Cultores, ministri. 4 Regum 25. idem פַּלְחִין Iosuæ 6. & Syrè ܦܘܠܚܢܐ פּוּלְחָנָא Opus,labor,opificium. Act.19. Secundò Syrè ܐܦܠܚ אַפְלַח significat Militare: & פְּלְחוּתָא Militiam. 1 ad Cor.8. & 2 ad Cor.10. Tertiò Hebraicè פַּלַח Diuidere,scindere,concidere. Inde פְּלַח Frustum, fragmen. & פְּלָחָא Inferior pars molæ. Iob 41. & Massa ficuum siccarum. & Scyphus,seu calix. Item פְּלָחָא Colus. & פּוּלְחָא Magnatem significat.

פְּלַט Idem quod קיא Spuit,& euomuit. Ion.2. & Leuit.18. in Targ. Ierosolymit. Secundò Respuere. in Aruc. פַּלַט Eruere,eripere,liberare. Quartò Parere. Iob 21.

Item פְּלַטְיָא Platea. Psalm. 144. & Iob 30. idem פְּלַטְיוּתָא Amplum,latum. Iob 37. Item פַּלַטְ Dæmon,qui Italicè dicitur *Folletto*. item Dominus,princeps. & פְּלָטוֹן Plato philosophus. Psalm.28. in Midr. & פַּלָטִין Palatium. Thren.4. & Genes.12.in Targ. Ierosolymit. & פַּלָטְיָא aliâs אַסְפַּלָטְיָא Requies. in Aruc. פּוֹלִיטִיקוֹן Politicus. פַּלָטוֹמְיָא Anatomia. in Ber.rab.cap.30. aliâs בְּלוּטוֹמְיָא. פַּלָטְנוס Nomen montis.in Beresch.rab.cap.32. פַּלָטְיָאנִי Palatini.Ruth 1. in Midras.

פּוּלְטָק siue פּוּלְטִיק est מאכל Pulta,cibus. in Aruc. פַּלְטַר Vendens panem. & פַּלְטִירָא vel פַּלְטוּר Palatium. in plur פַּלְטוּרִין Palatia. Ezech.23. & 2 Reg.6. & sine vau פָּלָטְרִין in Bechaiai super Gen. Item פּוּלְטָרִית Pullus gallinaceus. פַּלְיָיה Genus locustæ,vel viridis lacerta.in Aruc. פַּלְיִטוֹן idem quod אפרסמון Balsamum, vel nux muscata. פַּלְיוֹס Pallium,peplum, calyptra. in Aruc.

פַּלַךְ & פְּלָכָא idem quod מרוכה Regio, prouincia. Deute.3. pluraliter פְּלָכִין Regiones, pagi, vici, confinia. Iosue 17.

Thisbi. Et פ׳ in Rasse tevoth valet פְּרוּשׁ vel פֵּרוּשׁ Expositio, vel expositio eius. passim in Comment. Leges & prosensu פֵּרֵשׁ Exposuit, פרשת Exposuisti, פרשתי Exposui, פרשו Exposuerunt. &c. פִּישׁוּרִי Nodatus, innodatus. in Vaic.rab.cap.3.

פִּיבְרִיטָא Os ventris, siue stomachi. in Aruc. פִּיכוּשׁ Spondilus,verticillum quo mulier nens vtitur. in Aruc. פִּיכוֹר Os fusorij vasis, in quo funditur metallum. in Aruc.

פִּיּוּט Deprecatus est, obsecrauit. Inde פִּיּוּט Deprecatio. & פִּיּוּט Poësis. & פַּיְּשָׁן est מְשׁוֹרֵר אוֹ חַזָּן Cantor, aut Rhythmorum compositor,poëta. in Ber.rabb.cap.86. pluraliter פַּיְּטָנִין Poëtæ.

פִּיל Primò est Elephas. Inde שֵׁן דְּפִיל Dens elephantis, ebur. 3 Reg.10. Secundò פִּילֵי שְׁעָרָא est Porta. Genes. 19. in Tharg. Ierosolymit. & Foramen, cauerna. in Ber.rab. cap.65. & פִּילָא Conspersum. Leuit.7. פִּיל Phiala, patera, crater,scutella. Exod. 25. in Tharg. Ierosolymit. plur. פִּילֵי & פִּילוֹתָא & פִּילִין Num.1. Iudic.5. & Amos 6. Item פִּילֵי Facies. Nachum 2. & Pili,capilli, & tunc est Latinum. & Syrè ܦܝܠܟܣ פִּילִכְס Felix, nomen viri proprium. Actor.15.

פִּימַאי Famosa res, seu quæ in propatulo est. in Zoh.col.140. in Exod.

פַּיֵּס Contentum reddidit, conciliauit, placauit. Prouer.6. & Psalm.21. & 22. in Mid. & in passiuo Syrè מְתְפַּיְּסִים Persuasus est. Iohan.3. in Euang. & in Aphil ܐܦܝܣ אַפִּיס Persuasit. Matth.27. & פַּסִּי Persuasum habuit. Luc.20. Inde פִּיסָא Persuasio. ad Colossens.2. Significat etiam aliquid maius persuasione, nempe Certitudinem,certam persuasionem, qua omninò acquiescit mens viri fidelis. ad Hebr.11. vbi Græcum exemplar habet ὑπόστασις. De hoc etiam infrà. & פְּסִיאוּת Persuasiue,efficaciter,appositè. Prou.25. & מַפְּיסָנוּתָא Persuasio. 1 ad Corint.2. Item פִּיּוּס Quietatio actoris, seu satisfactio expostulationis. in Commentariis. Item hæc radix significat Petere ac deprecari, apud Rabbinos, vt cùm dicunt, ראובן שְׁפִיֵּיס משמעון כך וכך Reuben postulauit à Simeone sic vel sic. & in Tharg. Esther cap.4. pro, לְהִתְחַנֵּן לוֹ habet לְפַיְּסָא לֵהּ Ad deprecandum eum.

Tertiò hæc positio significat Remouere, & retundere. 1 Reg.24. Item פַּיָּס est Gleba, frustum terræ. in Aruc. & פַּיְּסָא accipitur pro גורל Sorte. Item ܦܝܣܕܝܐ פִּיסִדְיָא Pisidia, nomen regionis. 2 ad Thess. in fine. פִּיף idem quod חגרה Cingulum ex lana factum. in Aruc. פִּיקָס Lana naturaliter rubea. in Aruc. פִּירְשָׁע est עץ גופר Pinus,vel cedrus,vel aliud lignum picem generans. פִּירָא & Syrè ܦܐܪܐ פְּאָרָא, pluraliter פֵּירִין,& Syrè ܦܐܪܐ פְּאָרָא Fructus. 3 Reg.4. & in nouo Testamento passim. אִתְתְּפִיר Syrè, Molestè tulit, indignatus est. Act.17. פִּישׁוֹן Nomen vnius ex quatuor fluuiis paradisi. exponitur autem mysticè פִּי שׁוֹנֶה חלכות quasi Os repetens ritus & sacras legis cæremonias. in Zoh.col. 133. in Genes.

פִּיתְקָרָא Os tabulati.

פַּךְ vnde אַפִּיךְ Fugit.2 Reg.19. & Ios.10. & פָּכַךְ ponitur pro תמך Apprehendit, tenuit. vbi auctor Aruc, & Elias in Methurgeman legunt אִתְפַּכַּר, de quo infra. ܦܟܐ פְּכָא Syrè idem quod לוח Gena, maxilla. Matth.5. & פַּךְ Lecythus, vrceolus olei. in Aruc.

פְּכַהּ Infatuari, insipidum fieri. Mat.5. & פְּכִיתָאִית Fatuè,insipidè,insipienter. 2 ad Cor.11. & ܦܟܝܚܬܐ פְּכִיחוּתָא Insipientia, fatuitas. 2 ad Cor.11. & תְּאֵנָה פַּכֵּיהָתָא Ficus insipida, sycomorus. Luc.19.

פְּכַח Soluere, remittere intensum. in Aruc. פַּכְסִימִין Paximatia. in Midb.rab.cap.7.

פְּכַר Primò significat Separauit. Exod.32. in Tharg. Ierosolymitano. Secundò Destruxit, prostrauit, deiecit. Eccl.3. & in Ber.rab.cap.87. Tertiò Tenuit, sustinuit,sustentauit. Prouerb.5. Quartò Connectere iuncturas manuum. in Aruc. & in passiuo Syrè ܐܬܦܟܪ אִתְפְּכַר Implicatus est. 2 ad Timoth.2. & פָּכַר ܦܟܪ Vinxit, ligauit. Actor. 22. Inde וְשַׁרְיָא דְפַכְרָא דְחַטְיָתָא Et solutio vinculorum peccati. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

פּוּכְשָׁא Palmus. Exod.37.

פְּלָא Primò significat Exquirere, contendere,& disputare, altercari. in Aruc. Inde ܦܠܐ פְּלָא Explicatio. Prou.1. & Syrè פְּלָאתָא Parabola,simile,allegoria. Mat.13. Secundò Separauit,diuisit. & Mirificare, mi-

Mauritaniæ Tingitanæ parte ; quæ à Tingi hodie Altangit appellata,nomen habet,vbi regnum Fessæ est, vnde etiam eodem nomine fluuius, qui perperam Phtuth solet scribi, exit versus Occasum. Sic autem dicta est hæc regio à פוּט tertio Cham siue Chamesis filio. Postell. in libellò De linguarum originibus. פַּטְּרָה תאינה לבנה est Ficus alba cum suo pediculo siue cauda,qua ab arbore pendet. in Aruc.

פַּטַּרְבָּא Intestinum rectum. in Aruc. פַּטַּלְיָא Canistra ficuum siccarum. in Aruc. פִּיטַּלְוָן & פִּיטְלָן ponitur pro כתם Obrizum,aurum optimum,alij interpretantur varios colores. Iob 28.& 31. & Syrè פוטיאולוס Puteoli,oppidum maritimum Campaniæ. Actor.28.

פְּטַם פִּטֵּם Primò Impinguare. Genes.41. & 1 Reg. 28. Inde גֶּבֶר פָּטוּם Vir pinguis. Iud.3. תּוֹרָא אִתְפְּטוּם Bos saginatus.Iud.6. & פּוּטְמָא Pinguedo. & בֵּית פִּטְמָא est כלוב Locus in quo saginantur aues. Iere.5. & פִּטְמָא Pinguis.Psalm.68. & Ezech.45. & Papilla,capitulum mammæ vel vberis,& eius acumen : & acumen ceparum,cedrorum, malogranatorum ex parte floris. in Aruc. Dicitur & פַּטְמַת in Ber.rab.cap.99. פּוּטְנָא Pulegium herba nota. in Aruc.

פַּטְּנִין idem quod סריס Eunuchus. aliâs פּוּטִינוֹן in Ber.rabb. cap.87.

פְּטַס Pauit. & פִּיטָם Græcè πίθος, idem est quod כד Cadus magnus, vas vinarium,dolium.

פִּטְקָא Idem quod ספר Liber, epistola. Iob 31. in plurali פִּיטְקִין Epistolæ.Esth.1. Significat etiam Cœtũ: vt לְפִטְקָאָה Ad cœtum. Zoh.col.196.

פְּטַר Idem est quod שלח Dimisit, emisit,repudiauit. Ierem. 3.& 34. Inde פְּטָרָא Facultas,libertas,emissio, permissio, in Zoh.col.242. in Genesim. Inde פִּישׁוּרִין Repudia.Isa. 50. & Deuter.24. Et apud Rabbinos frequens est vsus huius verbi in Niphal, vt הִתְפַּטַּר מֵרַבּוֹ Liberatus à præceptore suo. Item de homine mortuo dicunt נִתְפַּטַּר, vt שֶׁנִּתְפַּטַּר יעקוב אבינו Postquam defunctus est Iaacob pater noster. inde nomen adiectiuum פָּטוּר Liber. Et in coniugatione Ithpeal אִתְפַּטַּר Liberatus est. 1 Regũ 19. & פַּטָּרָה Liberatio,solutio animi à corpore. in Saare Zedek. Inde etiam פִּטּוּר & in plurali פִּטּוּרִין Repudium,repudia. de quo iam suprà. Vnde גט פִּטּוּרִין idem quod ספר כריתות Libellus repudij. & שְׁטַר פִּטּוּר Solutionis schedula. Et in coniugatione Hiphil אֵין מַפְטִירִין Non cessant. Inde & vir qui vocatur postremus ad lectionem Legis in Sabbatho, appellatur à Iudæis מַפְטִיר,& is est qui dicit הַהַפְטָרָה. Est autem haphtarah consuetudo quædam introducta à Iudæis iam à temporibus Antiochi regis, qui edicto vetuit, ne ipsi Legem suam publicè legerent. Illi verò, ne carerent omnino lectione sacræ scripturæ, legebant loco Legis capitula quædã deprompta ex vaticinio Isaiæ. Hinc factum est vt etiamnum hodie legant quasdam prophetarum sectiones post Legem,illudque vocant Haphtarah; à cessando seu finiendo. Elias in Thisbi. Item פַּטִּירְתָּא est Primogenitus, vuluam aperiens,à פָּטַר Item פַּטִּירָא & חַנָּא significat Azymum & purum. vt חַג הַפַּטִּירָא Festum azymorum. Exod.23. Et חַג הַפְּטִירִין Festum azymi. in Zoh.col.69. in Genesim. Et פַּטִּיר מִדִּין Purum lutũ. Ezech.13. & פַּטְרָא idem est quod כוס Calix, patera, phiala.

Et פַּטְרוֹן Patronus. in Ber.rabb. cap.46. & פַּטְרָא Patria. quæ latina sunt. Item פַּטְרִיַרְכָּא Patriarcha, quo nomine Syri vocant summum pontificem suum. in libr. Rit. De baptizandi more. פַּטְרִיוֹת idem quod פיקעין Colokyntidæ,aliis Fungi. in Aruc. פּוּטְרוֹן Græcè πωτήριον, Poculum, calix. in Ber.rab. cap.10. פִּיטְרוֹבַּסְלִיאוֹס Gubernator. in Ber. rab.cap.94. פַּטְרִיזָא Agnus.in Aruc. פִּיטְרוֹפִין Tutores & procuratores,Græcè ἐπίτροποι. in Ber.rabb.cap.50.

פַּטְרִיקִין Patronus.in Aruc. פַּטִּישָׁא primò est מקבת חגדולה Malleus magnus. Isaiæ 41. Secundò בַּטְשִׁין sunt בגדים על ירכותים Vestes quibus femora teguntur,femoralia.Dan.3.

פַּטְּרָא siue פּוּטְרָא Genus piscis prophani. in Aruc.

פִּי Os,oris,foramen. Inde פִּי טַבַּעַת Os anuli, id est, podex. Item פִּי aliquando est שיעור הרבּרים Mensura rerum. vt פִּי שְׁנַיִם Mensura duarum partium. cui sæpe additur Lamed vel Caph: vt, לְפִי אָכְלוֹ Pro modo cibi ipsius. כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ Iuxta mensuram seruitij eius. Inde אַף עַל פִּי Etiam iuxta sententiã. & לְפִיכָךְ idem quod בעבור Propterea. Quod vno complexu legere solent sic : לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים Ob id nos tenemur. in Thisbi.

פָּוַר Gesticulauit. Vnde בְּפִיתְחֵן מַקָּפָן Cum applausu suo circumeuntes. Alij, Cum pedissequis suis circũeuntes. Isa. 3. פִּיתְקָא Syrè diuersorium, hospitiũ. & פּוּתְקָא Hospes. Luc. 10.

פָּו פּוֹ Effudit semẽ. Gen.43. Secundò פֵּוּז est idẽ quod כרכר & רקר 3Reg.30.& 2 Reg.3.in Commentariis.

Item פַּזְיָא est idem quod קשׁה Durum & difficile, obstinatum. Item מָאנֵי פִּיזְוָא Vasa aurea. à פַּז quod Aurum obrizum significat. Iob 28. פַּזְמָא Donatio, donum, liberalitas, largitio. in Aruc. & Elias in Thisbi de hac radice ait : Vocãt, inquit, finem carminum פִּזְמוֹנִים Concentus, nec sciunt quid sit. Cæterùm audiui qui dicerent quòd vbi in Hebræo est, Et respondit Iob primus: pro ענה ponitur פָּזַם hoc est,Clamauit. Ego verò perquisiui multis in exemplaribus emendatissimis, nec inueni nisi ואתיב, Et respondit: sicuti exponuntur cætera loca, vbi verbum ענה occurrit. Et forsan ita est in Thargum Ierosolymit. aut in Tharg. Aquilæ, aut in Tharg. Rabbi Iosæ, quæ quidem non reperiuntur inter nos hodie. Similiter dicunt illud Amos capite 6. הפורטים על פי הנבל Qui particularizant in voce nablij ,in Thargum reddi דְּמְקָרְבָּצִין. Item illud in Ruth הלא בועז מודעתנו Nónne Boaz familiaris noster: dicunt in Tharg.esse מְעָרְפְּנָא. Hæc autem omnia nõ inueniuntur in Thargumin quæ habemus. Item פִּזְמַק Genus est precioli calcei. in Aruc. & פִּזְמָרִין Donum, munus. Psalm. 17. in Midras. פִּזְרָקְשָׁב est Rasse tevoth, valetque פּוּס זְמַן רֶגֶל קֶרֶן שִׁיר בְּרֵכָה Sors, tempus, sollemnitas, oblatio, canticum, benedictio. in Aruc.

פָּזַר Idem quod בזר Dispersit. Inde מְפַזֵּר Dispergens. Prou. 20. & פַּזְרָא idem est quod שבט Virga. in Aruc.

פַּח siue פּוּחַ ordinis quiescentium in media, Flauit,sufflauit, afflauit, inspirauit. & in Aphel אַפַּח Fecit intumescere, quamuis potiùs sit à נָפַח eiusdẽ significatus. Item מַפְחָן נֶפֶשׁ Facientes expirare animam. Leuit.26. Inde פַּחְתָּא Ventus. Prouerb.11. Secundò פַּח significat Illaqueare. Inde פַּחָא & פּוּחָא Laqueus.Psalm.91. & Prou.6. pluraliter פּוּחִין Laquei. Iob 22. & פַּחִין Psalm.38. Tertiò idem est quod דאוב Contristauit.1 Regum 2. Quartò Intumuit, inflauit. Num.6. Quintò Operuit, dealbauit, incrustauit. in Aruc.

Item פַּחֵי Aequauit. Prouerb.3.& 8. פַּחַד Testiculus, mẽbrum genitale. pluraliter פַּחֲרִין Testiculi. פַּחַת idem quod פחת Princeps,dux. Ezr.5. pluraliter פַּחֲוָתָא Duces.Dan 3.

פַּחַז Hebraicè Festinauit. & פָּחַז Subsiliit, saltauit. item Mos, consuetudo. in Aruc. & אַפְחַז Tumuit. & Syrè פַּחֲזוּתָא Impudicitia, salacitas. 2 ad Corinth.12.

פָּחַח & פָּחֵחַ idem quod לבוש בגר קרוע Indutus veste lacerata. Isa.20. & pluraliter פָּחֲחִין Nudi, vel sic induti. ibidem.

פַּחֲלָץ siue פּוּחֲלָץ est כלי שמשליכים בו זבל Instrumentum quo fimus proiicitur. & Cutis. in Aruc.

פֶּחָם Carbo,pruna. & פַּחֲמוֹ Carbonarius.in Aruc. & פָּחַם Nigrescere. in Ber.rab.cap.19. Secundò כַּהַם Syriacè significat Contulit,comparauit,animo voluit.Lucæ 1. Inde פּוּחֲמָא Collatio,comparatio. 2 ad Corint.3. & פְּחָמָא Aequalis. ad Philip.2.cap.

פָּחַס Compressit, contudit, confregit. in Vaic.rabb.cap.7. Secundò Inundauit. in Aruc.

פְּחַר Testa.Iob 12. & פַּחַר idem quod יוצר Figulus. Dan.2. Vnde טִינָא בִּידֵ פַּחֲרָא Lutum in manu figuli. Isa.29.

פַּחוּשׁ פֻּחָּשׁ Simus nasum, vel habens compressa labia. Leuit.21. in Tharg.Ierosolymit.

פָּחַת Diminuit. Psalm.17. in Midr. Inde אֱרַם פָּחוּת Homo paruus.pluraliter פְּחוּתִים Viles,abiecti.& פְּחִיתוּת Contemptus,despectio. Item לְפַחוּת Ad minus.Psalm. 110. in Midr. Inde לֹא פָּחוּת וְלֹא יוֹתֵר Nec minus,nec maius. Item פַּחַת idem est quod שלטון Princeps,dux,comes.Ezr.6. pluraliter פַּחֲוָתָא Comites, principes à potestate regia diminuti. Danielis 3. Item פַּחִית Fouea. Ierem.18. pluraliter פַּחְתֵּן Valliculæ, vel diuersus color ex valliculis in cute consurgens, scrobiculi. Leuit.14.

פַּט Primò Suffecit. Secundò פָּטַט Oblocutus est, multum garriuit. Inde בַּטִּיט Garrulus. in Ber.rabb.cap.71. & בַּטְּטִית Garrula. idem פַּטְפְּטָנִית in Tanhuma. in Paraš. Et reuersus est Iacob. Item פִּטְפּוּט Tripos, vel tripodis lutei pes singulus. in Aruc. פּוּט Phutæi, nomen gentis in occidua

catur Ruta. Et פָּגוּם eſt Rete vel inſtrumentum ad capiendas aues ex arundinibus confectum. in Ber.rab. cap.20. & פְּגוּמָה Infectum, maculatum. Pſalm.31. in Midras.

פְּגַן Idem eſt quod צעק Clamauit, vociferatus eſt. Eccleſ.1. in tertia fœminea פְּגִינַת Thren.1.

Inde פְּגִינוּת & פְּגִינוּת Clamor. Pſalm.17. & 102. פַּגָּן Acinũ vuæ. Num.6. in Tharg.Ieroſolymit. Et פַּגִּין aut פַּגְנִין Idiota, vilis, abiectus, deſpectus. in Schem.rab.cap.15. Item פַּגָּן ſiue פַּגְנָא Ruta. in Aruc,& Luc.11.

פְּגַע Idem quod פגש Occurrit, factus eſt obuiam. Inde פְּגַע בִּישׁ Occurſus,& euentus malus.3 Reg.5. Inde פְּגִיעָה Occurſus. in Zoh.col.344. Item מַפְגִּיעַ Animal paruũ,quod cùm ambulat ſub pedibus leonis, vehementer terret ſuo clamore. in Aruc. & פְּגָעִין Dæmones.Pſal.4.in Midr.

& פַּגְעִין Prunum. in Aruc.

פְּגַר Idem eſt quod חרס Demolitus eſt, diruit, deſtruxit.Exod.19. 2 Reg.11.& Iſa.14. Inde פִּיגּוּר Diruptio. Iſa.24. Item immunditia. Ezech.6. Inde פְּגָרָא eſt Cadauer. Iud.14. pluraliter פְּגָרִין Cadauera. 4 Reg.19. & פְּגוּרִין idem.Leuit.26. Et Syrè פַּגְרָא Tam cadauer quàm verum & viuum corpus: cadauer,vt in eo loco Mat.Vbicunque erit cadauer,ibi cõgregabuntur aquilæ; verum & viuum corpus: vt, הָנֵו פִּגְרִי Hoc eſt corpus meum. Matth.26. & alibi paſſim. Inde פִּגְרָנָאוּת Corporaliter,corporeè,ſecundum corpus.Iohan.8. & פִּגְרָנָא Corporeus,corporatus. 1 ad Corint.3. cap. Secundò פִּגֵּר ſignificat Relaxari, pigreſcere. Leuit.26. & in Vaic.rab.cap.19. & פִּיגְרָא Pigritia, ſocordia.

פְּגַשׁ Occurrere,obuiare. פְּגַשׁ Impinguauit.Deut.32. Ité פְּגוּשׁוֹת idem quod חִצִּים רְחָבִים Sagittæ latæ. in Aruc.

פָּד Eruere,vel roſtro comedere ſicut gallinę faciũt.in Aruc. & פַּ֫ד in Raſſe tevoth valet פַּתַּח דְּסָפְרָא Patach ipſius libri. cùm ob accentum patach non mutatur, quod certis in locis & libris fiat. Valet & Maſoritis פְּסָקָא דְּסָפְרָא Verſus libri. q.d. Vnum ex peſik, qui in aliquo libro inueniuntur. Nam hi numerati ſunt פ״ע, id eſt, Ex præſcripto Maſoritarum, poſt quos ſcilicet non ſequitur Reuia: at Legarmeh, poſt quod ſemper ſequitur Reuia,ſub numerum non cadit. פַּדָּא idem eſt quod קתא Anſa,manubrium. in Aruc. פַּדְמָאִי Larua,qua facies tegitur. פְּדַגּוֹגָא idem quod אמון Pædagogus, nutricius. Num.11. in Tharg. Ieroſol. idem פְּדַגּוּג. Item פּוֹדַגְרָא Podagra,& podagris,pedum dolor,& podagroſus. in Aruc.

פְּדַחַת idem quod מצח Frons, tis. in Ber.rab.cap.63. Inde פְּדַחַת קָמוּט Frons rugata. Eccl.12. in Rab.Schel.

פְּדַן & Syrè פְּדָנָא idem quod עמר בקר Par boũ. 1 Regum 11.& 13.& Luc.12. pluraliter פַּדָּנִין Paria.3 Reg.19. פַּדִּים Veges magna,doliũ. in Aruc. מִפּוּרְסָמוֹת aliâs מִפּוּדְסָמוֹת Senſibilia. in More lib.1. cap.2. & קְפוּדַסְמֵי vel מְפוּרְסָמֵי Famoſi. in More lib.1.cap.34.

פְּדַע Idem quod פצע Vulnerauit, percuſſit. Inde פְּדַעָא Vulnus. Exod.21. 3 Reg.20. & Prou.27.

פְּדַר Idem quod בזר Sparſit. Prou.11. & פְּדַרְנִית Quæ hâc & illâc vagatur. in Tanhuma. אַפּוּדְרָא Stercus ouium induratum, ex quo fiunt ruſtica tecta. idem אַפַּדְרָא & אַפְדְּרָא. Eſt etiam שׁוּלְחָן שִׁישׁ Menſa marmorea.

Item פַּדְרְשָׁקָא דְּרְחוּטָא fortaſſe ſignificat Meatum foraminis narium. in Zoh.col.500.

פְּדְרַת Spreuit, vilipendit, floccifecit. in Aruc.

פֶּה Hebraicè Os, oris. Secundò eſt pars mulieris pudenda. Et פֶּ֫ה eſt Vermis quã producunt ficus collectæ & compreſſæ. פֵּיהָא ponitur pro נפרד Separatus,diuiſus, vel potiùs Segnis,tardus,ignauus. Prou.18. Nam פֵּיהָא vel פֵּיתֵי in Syro ſignificat Immorari, diſtrahi, ſuſpendi. Luc.12.

פֵּיהֲסְטוֹס Feſtus: nomen proprium viri. Act.25.

פְּהַק Oſcitare. in Aruc. פּוֹלְיָא Faba. 2 Reg.17. & פּוּלְיָא Apulia.Pſal.9. in Midr. פּוּמָא & פּוֹם Os,tam hominũ quàm ſpeluncæ, gladij & aliarum rerum. Ioſ.10. in plur. פּוּמִין Ora.Iud.3. Item לְפוֹם Iuxta, ſecundùm.Leuit.25.

פְּיַס Contentum reddidit, ſatisfecit. Pſal.18. in Mid. פַּוְסָרוֹס Tortuoſum. in Aruc. פּוּנִיקָא Græcè φοινικὴ, Phœnicia, regio Iudææ contermina. Act.21.

פּוּשׁ Creuit, auctus eſt. Secundò פּוּשׁ ſignificat Manere, commorari. Luc.24.

פּוֹרַת

LITERA PE.

פ פ

פֵּא Pe, vel Phe, decima ſeptima Alphabeti litera, propriè Os oris ſignificat, & nunquam ancillatur, ſed ſemper & vbique thema conſtituit. In numeris פ valet 80.& ף finale 800. In Raſſe tevoth valet פ cum apice, ſed præcedente ferè ſeruili litera, vt בְּפֶ֫רֶק id eſt בְּפֶ֫רֶק In capite. Vnumquemque ex מַסֶּכְתּוֹת id eſt, Tractatibus Doctrinalis numero 60. diuidunt in plura פְּרָקִים Capita. Eſt autem פֶּ֫רֶק propriè Biuium, à viarum diuiſione, vt & tractatum appellant, aliàs שַׁעַר Portam. Et cum ו ſic, וּבְפ valet וּבְפֶ֫רֶק Et in capite.

Item פֵּ֫א valet פֵּרוּשׁ אַחֵר Expoſitio alia. & Tractatus in Doctrinali titulo פִּרְקֵי אָבוֹת Capita ſeu ſententiæ patrum.

פֵּאָא Syrè idem ferè atque פאר Ornamẽtum,decus. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ.

פֵּאָה Hebraicè, Chaldaicè פְּאַתָּא Angulus. Exod.26. & Ezech.45. פֵּאָה Coma. & פְּאָתִי ſunt Superficies & latitudines. Abac.1. radix eſt פתא, de qua infrà. Eſt etiam פֵּאָה Aliena mulier ſiue vxor, vel alienum detinens, & aliena coma ſiue cæſaries. & Genus feminis,quo tingitur color rubeus,id eſt,Granum coccineum. Item Centum,& cẽtenarium. in Aruc. פְּאָתָא idem quod פח Laqueus. Prou.18.

פַּאטָרָא πάτρα, Patara, vrbs Lyciæ. Actor.21.

פָּאמָא Fama, Latinum nomen. Pſalm.22. in Midr.

פַּאקָא Syriacè,idem quod μογιλάλος, Difficulter loquens.Marc.7. פְּאֵר Gloria, decor. Inde תִּפְאֶ֫רֶת Eſt Menſura diuini nominis quadriliteri,& truncus arboris 10 Nominum diuinorum; in Saare Zedek,& Saare Orah,& in Zohar. Item תפארת הקריאה Elegantia, & euphonia lectionis. in Comment. פְּאֵרִי Purpura, & furfur, & collare ſtrictum. in Aruc.

פֵּג vel פוג ordinis quieſcentium in media, Remiſſum eſſe, quieſcere, ceſſare,Ierem.48. Idem פֵּאֵיג in Pael, Thre.3. & אַפֵּיג Remiſſum fecit, quieſcere,aut ceſſare fecit, hæſitauit, dubitauit.Gen.45. Inde תְּפוּנָה Pauſa. Item פָּג חַמְרָא Quieuit, vel digeſtum eſt vinũ. 1 Reg.25. Et מִלֵּי פֵּיגָן Verba dubia. & פֵּיגָא Palpitans.Pſal.22. Secundò פָּג ſignificat Lætari,expatiari, exire.1 Reg.25. Tertiò Mutare,variare.Ier.48.

Præterea פַּג ſignificat Taleam, quæ Italicè dicitur *Tacca*. Pſalm.19. in Midr. & פִּיג Fons.Exodi.15. & פִּיגָא ſiue פִּיגָה Nomen fluminis. Et פַּג ſiue פַּגָּא Gena, maxilla, & pars frœni quæ eſt in maxilla, lupatum. in Aruc. & פַּגָּה Radix. in More lib.1.cap.71. Item fructus immaturus.in Vaic.rab.cap.26. & פְּגִי, vt ſcribitur in Aruc,vel vt in Syro, בֵּית פַּגָּא Beth-Poghe, eſt שם מקום חוץ לירושלים Nomen loci extra Ieruſalem.Mat.21. & פְּגָנָא Planum. Gen. 14. Item פְּגָה pro רבה Multiplicauit. Prouer.4. פַּגּוּרָא Syrè idem quod רסן Frænum.Iacob 3. פַּגָּה ſiue פַּגּוּ Aries,genus tormenti ſeu machinæ bellicæ,quo muri & turres concutiuntur. in plurali פְּגִינִין Arietes. Ezech. 26.

פַּגַח Idem quod פגש vel פגע Occurrit. Prouer.29. סַכִּין שִׁישׁ לוֹ פִּיּוֹת Gladius biceps, habens duas acies. aliis Veru,vel Venabulum genus teli miſſilis, cuius ferrũ eſt triangulare.

פַּגַל vnde פִּיגוּל Cadauer, immunditia, immũdum animal. 1 Regum 17. Et פַּגְלָא ſiue פַּגְלָן Raphanus. in Bereſch. rabb.cap.68.

פְּגַם ſignificat Frangere. Et in paſſiuo אִתְפַּגִּים Maculatus, pollutuſúe fuit. Inde פְּגִימוּתָא Sciſſura, pollutio. in Zoh.col.241. De qua poſitione Elias ad hunc modum ait in Thisbi: פְּגִימְתָא שֶׁל לְבָנָה Fractura Lunæ,hoc eſt,interciſio quæ apparet in defectu eius. Et ſic habet Tharg. vbi in Hebræo legitur, Donec luna non habeat tabernaculũ.Iob 25. עַד דְּפַגְמָא סִיהֲרָא Donec conſciſſa fuerit Luna. Similiter & conciſio quæ inuenitur in cultro,vocatur פְּגִימָא. Vnde 1 Sam.13.pro, Lima conciſa dentibus: Tharg. שׁוּפִינָא לְחַרְפָּא בְּחוֹן פְּגִימַת Lima, vt exacuerent in eis dentem conſciſſum. Germanicè Schart, Italicè *Taco*. Hæc ille. Et in Hithpael אִתְפַּגִּים Maculatus, lutuſúe fuit. in Zoh. col. 339. & פְּגִימוּ Macula ſiue ſciſſura, qualis apparet in Luna.ibid. idẽ פְּגִימָה in Saare Zedek. & פְּגָם Fractũ. Arabicè. in Aruc. Secundò פְּגָם eſt Herba quæ vo-

עָשָׂה Facere,efficere. Inde מַעֲשִׂית Practica.in Cõment. Et תַּמַּעֲשִׂיוֹת Actio,effectus, operatio. in Kimchi ſuper Amos.

עָשַׁן Inualuit,fortificauit. Luc.23. & עָשִׁין Fortis: idẽ quod עז Pſalm.23. & in Aphil אַעְשִׁין Fortificauit, roborauit. Prou.8. Inde עוּשְׁנָא & עוּשְׁנָא Fortitudo, robur. Idem מַעֲשְׁנָא Prou.10. & עֲשִׁינְתָא Fortis.Prou.21. עוּשָׁף,& in plurali עוּשָׁפִין ſunt inſtrumenta fabrilia, vt ſecures ; vel aratilia, vt vomeres. 1 Regum 13.

עָשַׁק Carum fuit & magni precij,idem quod יקר. in Aruc. Secundò Calumniari, vim facere, vi aliquid extorquere. Hebræum. עָשִׁיר Diues. עֲשָׂרָה Decem. עֲשִׂירָאָה Decimus. עֶשְׂרִין Viginti. Ioſ.15. עִשְׂרוֹנָא Decima pars. Exod. 29. מַעֲשַׂר Decimatio. Leuit.27. & מַעֲשָׂרוֹת idem, Decimæ. in Saare Zedek.

עָשַׁשׁ Corroſit inſtar tineæ. Secundò Fregit.Pſalm.19 in Midr. עֲשָׁשִׁית eſt aliquid quod lucet vel perſpicuũ eſt,lampas, vas vitreum. Cant.5. & עֲשִׁישְׁתָא Laterna ,ſplendor. in Zohare. & עֲשָׁשָׁיוּת eſt Fruſtum magnum ferri. in Aruc.

עֲשַׁת כפל Idẽ quod חשב Cogitauit. Dan.6. Inde מְתַעֲשְׁתִין Cogitantes. Iſa.32. & עֲשָׁתוֹת Cogitatio. in plurali עֲשָׁתוֹנִין בִּישִׁין Cogitationes malæ. Ierem.11. עֲשְׁתוֹרַת Nomen loci, vbi Sol non oritur, nec ſplendet. in Aruc.

Et עֲשָׁתָרוֹת Greges, mandræ. Hebr.

עֵת Tempus, inſtans momentum. in More lib.1. cap.73. Significat etiam עֵתָא per Olaph in fine, Peruertit, deprauauit; vt, תִּקוּנִין דְּיַלָּה לְעַתָּאָה בְּנֵי נָשָׁא id eſt, Ornamenta eius ad peruertendos homines. in Zoh.col.342. in Gen.

עָתַד כפל & אִתְעַתַּד Stetit, idem quod עמד Ioſ.10.& 24. Secundò Poſuit, collocauit.Deuter.32.Inde עָתִיד Paratus, futurus. frequens in nouo Teſtamento. & עֲתִידוּת idem quod Græcè ἀσμένως, Promptè, libenter.Act.2. Dicit porrò Elias differentiam eſſe inter לָעָתִיד abſolutè poſitum,& inter לָעָתִיד לָבֹא hoc eſt , Futurum eſt vt veniat , quod in pauſa hoc ponatur tantùm , illud verò extra pauſam. in Thisbi.

עָתַר Idem quod נער Reprehendit, redarguit. Inde עָתָא וְשִׁפְיוּתָא Peruerſitas labiorum. Prouerb.4. עֲתָאמָא Arabicè idem חושך Tenebræ.

עָתַק כפל Primò idem eſt quod ישן Senuit,inueterauit; Deuter. 4. Iob 21. & Pſalm.6. & in Aphel אַעְתַּק Antiquauit, & antiquatum eſt. ad Hebr.8. Hinc חֲמַר עַתִּיק Vinum vetus. Iud.13. & עַתִּיקוּת Vetuſtas. ad Rom.7. & עַתִּיקָא pro Hebr. חעתיקים Antiqui. Ezech. 42. Secundò Euulſit,tranſtulit. Inde עָתָק Mutatio. in More lib.1.cap.73. & תַּעְתָּקָה Tranſlatio,exſcriptio,tranſcriptio. De qua ſignificatione Elias in Thisbi: אֲשֶׁר חֲעֲתִיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה Quas tranſtulerunt viri Chizkiæ : Thargum, Quas ſcripſerunt amici Chizkiæ. Prouerb.25. Inde vocatur ſcriptor qui exſcribit librum ex vna lingua in aliam, מְעַתֵּיק Tranſlator. Eſtque deſumptum ab illo הֶעְתֵּק מְשָׁם Et tranſtulit inde. vbi Amotionem ſignificat. Proinde liber ſiue ſcriptura, quam quis transfert, vocatur תַּעְתָּקָה Tranſlatio, Germanicè Abgeſchrifft/ Italicè *Copia*.

Item עֲתִיק eſt Sicera,potus factitius. Iſaiæ 29.

עָתַר Orare,rogare, deprecari. Secundò Diteſcere , ditare. Geneſ.14. & Exod.30.

Inde עוּתְרָא & עוֹתָר & עֲתָרָתָא Diuitiæ,opes. 1 Regum 17. Et גְּבַר עַתִּירָא Vir diues , & opulentus. 2 Regum 12. Item עַתִּירָאוּת Affatim , vbertim , abundè, opulenter. 1 ad Timoth.6. Tertiò עָתַר eſt Occurrere,parare, præparare.Prouerb.9. & in Bereſch. rabb.capite 4.

Vnde נִתְעַתַּר לְקַרְבָּא Parabimur ad prœlium.in Abdia.

Item עַתְרָא ſignificat Furculam, palam,& ventilabrum. in Bereſch.rabb.cap.65. & עַתִּירָתָא Foramen. in Ber.rabb. capite. 65.

LITE-

Secundò ſignificat Conuocare, inuitare. Leuit.23. & Numer.1. Inde מְעָרָא Conuocatio , ſolennitas. & in plurali מְעָרְעֵי Conuocationes,ſolemnitates. Pſalm.74.

Item עַרְעִיתָא eſt Crabro , vel veſpa, & vocatur ſic , vt dicit Kimchi Ioſ.24. quòd homini obuiam veniat. & עַרְעוֹרָא ſignificat Muſcam. in Zoh. De hac radice Elias: Omnis, inquit, occurſus & euentus ſignificatio in Chaldæo exprimitur per עָרָע , præterquam in Hagiographis , vbi exponitur per אָרַע cũ Aleph. Sic pro, Cui occurri : Tharg. דִּי עֲרָעִית Qui factus ſum obuiam. Geneſ.33. Item, Et occurrit Dominus : Thargum וְעָרַע בֵּהּ Numer.23. Item, Et ipſa obuiam eis facta eſt. 1 Samuelis 25. Chald. וְעָרְעַת. Verùm exemplaria extant intricata, in nonnullis enim legitur אָרַע, & in aliis עָרַע, in aliis deniq; אָרָא, idque in vtriſque. Ego verò miror quî fiat , vt Rabbini aſſueuerint ſcribere עַרָאי , vt שֵׁינַת עַרָאי Somnus accidentalis, בִּנְיַן עַרָאי Aedificium accidentale,cũ Ain in principio,& Aleph in fine. Hoc autem non inuenitur neque in Hagiographis, neque in 21.libris. Et congruum eſt vt ſcribatur אַרָעִי aut עַרָעִי: & ſignificat hæc dictio apud Rabbinos rem quæ non fit propter ſe & data opera,ſed per accidens, Germanicè Ungefehrlich, Italicè *A caſo*.

עֶרֶב Stillare, fluere, influere. & עוֹרֶף Ceruix. & עָרְפָּה Orphah, nomen proprium. in libello Ruth. Item Elias in Thisbi dicit : Solent Germani Iudæi , cùm alicui eſt amicus & notus , cum quo bonum faciat lucrum , illum vocare מָעֲרַב vt cùm dicunt, יֵשׁ לְפָלוֹנִי מַעֲרַב טוֹב Eſt illi Maarab bonus: neque ſciunt dicendum eſſe non מֹעָרִיף,ſed מַעֲרִיף, hoc eſt, Notus , cognitus. & ſic lingua Italica vocant eum *Cognoſciuto*. à cognitione. Germanice Ein gutes kund. In hac etiam ſignificatione inuenitur apud cauſidicos. cùm dicunt, מוּתָּר בְּחוֹל הַמּוֹעֵד לְהִלּוֹת לְגוֹי שֶׁהוּא מַכִּירוֹ וּמַעֲרִיפוֹ Licet in feriis diebus feſti mutuũ dare gẽtili, ſibi amico & boni nominis. &c. מְשׁוּם אִבּוּד מַעֲרִיפָא Ne talem amittat familiarem. Audiui quoque verſionem Chaldaicam huius loci , Boaz familiaris noſter,Ruth 3. habere מְעַרְפָנָא proinde perquiſiui,nec ſic inueni,ſed דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לָנָא Qui notus eſt nobis. At forſan in aliis paraphraſibus ſic inuenitur. Qua de re adhuc verba faciam in radice פזם. Sunt autem qui in hac ſignificatione exponant illud : Quod ſi non redemeris , וְעָרַפְתּוֹ Deſignabis illum. Exod 13. non enim vult dicere,vt interficias ipſum;beſtia enim quid peccauit? Verùm notionis ſignificationem habet, hoc eſt , Facies in eo ſignum, quo dignoſcas ipſum eſſe primogenitum. verùm verba Rabbinorum vera ſunt. עַרְפָּרָא Veſpertilio.Leuit.11.in Tharg. Ieroſolymitano. עַרְפָּלָא idem quod חשך Tenebræ. 2 Reg. 22. Idem עוּרְפָּלָא Caligo. in Zohare.

עוּרְפָנָא Syrè Pecunia, nummi. Marc.12. & Iohan.2. Inde מְעַרְפָנָא Numularius, trapezita. de quo ſuprà.

Item Syrè עַרְעָא Aduena,extraneus. 1 Pet.2.

עָרְעִין Aduenunt, accidunt. 1 Iohan.4.

Item עַרְעוּבְיָא Genus locuſtæ. in Aruc.

עָרַק כפל Fugit,aufugit,fuga contendit. Gen.14. Exod. 4. & 1 Regum 19. Item עֶרֶק eſt Lamina,fruſtum. Ezech.27. & Genus caniſtri. in Aruc.

עַרְקָא Gramen, germen, vel pratum. Iob 8. item Limus, cœnum. 40. cap.eiuſdem. & Sanguiſuga. in Aruc.

עַרְקִיסָאוֹת in Zoh.col.251. quid ſit,ignoro. עַרְקַת eſt Corrigia calceamenti.Gen.14.& Iſa.5. Et עוֹרְקִים Nerui.in More lib.2. cap.1. עַרְקוּב Arabicè, eſt קרסל הרגל Nodellus pedis. in Aruc. עַרְקַבָּל eſt מין עשב Species herbæ.

עַרְקַל Idem quod אץ Feſtinauit.Prou.29.

עַרְקוּמָא Vadum. in Aruc.

עש In Raſſe tevoth valet עֶרֶב שַׁבָּת Veſpera Sabbathi. vide ſuprà שעל. Item valet עֵינֵי שָׁם Vide illic. Nonnunquam עִם שָׁלוֹם Cum pace. Et עַל שֵׁם valet etiam De nomine. in Saare Zedek frequenter. Aliquando præponitur vau ſic וְעֶרֶב שַׁבָּת Et veſpera Sabbathi. in Zoh.col. 125.

עָשָׁא primò eſt Tinea. Iſaiæ 50. Secundò eſt זנב טלה Cauda arietis, vel Arcturus. עִשְׂבָּא Herba,fœnum.Deut.11.

Idem עִשֵּׂב Deut.4.

seu pistrinum in quo fit panis. Item עֲרוּבוֹת חַגּוּמָא secundum Kimchi, sunt Nauigia ex scirpis facta. Isa.18. in Comment. & עֲרוּבְתָּא Pistrinum. in Ber.rab.cap.11.

עֲרֵב Turbauit, perturbauit. De qua radice Elias: לְמֵרִי לַעֲרֵב חַשְׁמַן Ad turbandum Satanam. Inde עֲרוּב וּבְלִבּוּל Commixtio & confusio. Oseæ 7. in Commentar. Kimhi. sic, נִכְנְסוּ בְּעֵרְבוּבְיָא Ingressi sunt cum mixtura. Significat Mixtionem vt suprà, & duplicant in eo tertiam radicalē. Verùm miratus sum de paraphrasi Chald. quæ pro וְהָאסַפְסוּף hoc est, Vulgus collectum: reddidit וַעֲרַבְרְבִין, quum dicere debuisset וַעֲרַבְּבִין. Sed fortasse eò quòd in הָאסַפְסוּף duplicata est secunda & tertia, similiter voluit Thargum & ea duplicare. Hæc in Thisbi.

עַרְבַל כִּפְסִי Coarctauit. Ioel 1. Inde עַרְבְּלַיִן Conclusi. Cant.1. & עַרְבְּלָא Cribrum. Amos 9.

עַרְגֵּל Voluere. Prouerb. 26. עֲרוּגָה Linea, sulcus, porca agri.

עַרְדָּא & עֲרוֹעָא est מִן חֵוֹת פְּרָא Species animalis feri, nempe חֲמוֹר מַרְבְּרִי Asinus syluestris, onager. Ierem.2. & Iob 39. Est etiam genus serpentis nati ex bufone & serpente. in Schem.rab.cap.1. עַרְדַּבְּלִין Organum musicum, cithara. Gen.4. עַרְדַּסְקָא Nomen prouinciæ, Asia. in Aruc. עַרְדַּסְקָא est בַּרְזֶל נָקוּב Ferrum perforatum, instrumentum ad suffumigandum. in plurali עַרְדַּסְקָאוֹת in Aruc. עוּרְדַּעְנָא Rana. in plur. עוּרְדַּעְנִין Ranæ. & עוּרְדַּעְנָיָא Exod.8.& Psal.78. עַרְטֵלָא Nudus. in plur. עַרְטֵלַיִן Nudi. Gen.3. & Mich.1. אִתְעַרְטַל Nudatus seu discoopertus est. Isaiæ 32. עַרְטֵלוּתָא Nuditas. Deut. vbi suprà. עַרְטוֹלָנֵי ponitur pro הַאחשתרנין, & est, vt inquit Elias in Methurgeman, מִן חֵיוָה מְמֹהֶרֶת לָרֶץ Species bestiæ velocis ad currendum. Esther 8.

עַרְטֵר Impellere, & impelli. in Zohare. col.364.

עֲרַךְ Ordinauit, disposuit. Isaiæ 41. Secundò Æstimare, æquare, adæquare. Inde עֲרֵךְ Comparatio, collatio, ordo, proportio. in More lib.2.cap.8. Et בְּעֶרֶךְ Respectu, in ordine ad aliud. Inde בַּעַל הָעֲרוּךְ Magister & auctor Dictionarij, qui vocabula scilicet in ordinem digessit Alphabeti, vocabatur autem R. Nathan. Item עֲרִיךְ Laganum. Leuit.2. in Tharg. Ierosol. & מַעֲרוֹךְ est Baculus teres, habens cubitū in longitudine, cum quo fiunt רְקִיקִין Lagana. עֲרֶכָאוֹת Iudicia, tribunalia, interpretatur Elias, Sedes dispositas & constitutas principibus, & iudicibus ciuitatis. in Thisbi.

עָרַל Præputiari, vel præputium habere. & עָרֵל Habens præputium, incircuncisus. pluraliter עֲרֵלִין Isaiæ 52. & עוּרְלוּתָא כִּתְבָא Græcè ἀκροβυστία. præputium. ad Rom. 2. Secundò עָרַל significat Amicire. Tertiò Tremere. in Aruc.

עָרַם Callidum esse, & astutum, aut callidè vel astutè agere. Inde עָרוּם Callidus, astutus. 1 Reg.23. & עֲרִימוּתָא Astutia. Prou. 1. idem מְעָרְמָא Astutia, versutia, calliditas. Psalm.71. Inde עַרְמוֹנָא idem quod שְׁפִיפוֹן Basiliscus, cerastes. Gen.49. in Tharg. Ierosol. & עַרְמָא כִּתְבָא Curuum. Luc. 3. Item עֲרִימְתָא Aceruus. Ruth 3.

עִרּוֹן & עִרְנִי aut עִרּוֹנִי est תּוֹשֵׁב חָעִיר Habitator ciuitatis, ciuis. In fœmineo עִרּוֹנִית vel עִירְנִית Ciuis fœmina. in plurali עִרּוֹנִיּוֹת Ciues fœminæ. Elias putat scribendum potiùs עִירוֹן Ciuis, per chirek, cùm sit adiectiuum ab עִיר formatum.

עָרַס Pinsere, congerere. Inde עֲרִיס Pasta. Item עֲרַס & עַרְסָא idem quod חַמְטָה Lectus. 1 Reg.19. Capitur etiam pro Feretro, siue loculo mortuorum. 2 Reg.3. & pro Cunabulo. in Ber.rabb.cap.2. עָרִיס Ramus, vinea. item Villicus, gubernator. in Vaic.rab.cap.9. עַרְסָן est Genus farris, vel hordeum decorticatum, aut farina eius. in Aruc.

עַרְסָתָא Vicus, vicinia. in Aruc.

עַרְסַל Submergere. in Ber.rab.cap.30. vbi scribitur וְחִיוַרְגְּלֵיהוֹן מִת עַרְסָלוֹת בְּמַיִם וְכוּ' Et erant pedes eius demersi in aquis. Secundò עַרְסַל idem est quod מְלוֹנָה Tugurium, vel diuersorium. Isaiæ 1.

עָרַע & אִתְעֲרַע Occurrit, factus est obuiam. 2 Reg.1.& Ios.16. Et in passiuo cum defectu ת, אִיעְרַע Euenit, factus est obuiam. in Zoh.col.267. Significat præterea אִתְעֲרַע Temerè conuenit, coniurauit. Oseæ 11. Inde עִירוּעַ idem quod מִקְרֶה Euentus, casus. 1 Regum.6.

Secundò leum. Item Apex literæ. & Capitulum, seu verruca mamillæ. atque spina dorsi siue cauda. in Ber.rab.cap.14. & Pediculus quo sustinetur ficus. Tertiò עָקַע significat Aperire. & עֲקִיעָה Apertio. Psalm.111. in Midr. עָקִיק est Species præciosæ margaritæ. Cantic.5.

עֲקַר כִּפְסִי Euellere, eradicare, subneruare. Ios.11.& 3 Reg. 14. & in passiuo אִתְעֲקַר Subuersus est. Psal.76. Inde עֲקִירוּ Eradicatio, euersio. in Zoh. Inde & עֲקָרָא Sterilis. Iudic.13. Orbata. Exod.23. & עִיקָּר Germen, stirps. Dan. 4. Et Chaldaicè עִקָּרָא Radix, stirps. in Zoh. col.428. in Genesim. item Fundamentum, radix, & origo. in Comment. vt, Panis est עִיקַּר מְעוּדָה Principale in refectione. De hac radice Elias: In Daniele עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי Stirps radicum illius. Dan. 3. nec est differentia inter עִקַּר & שֹׁרֶשׁ. Vnde Tharg. Et radix verbi inuenta est in eo. Tharg. וְעִקַּר דִּמְלָתָא אִשְׁתְּכַח בֵּהּ Iob 19. Item apud Rabbinos כְּלָל וְעִקָּר Vniuersum & præcipuum; vel, כָּל עִקָּר Omne fundamentum, omnis res præcipua. Similiter vsurpant Rabbini ad vocandum Deum sanctum & laudandum, vocem עִקָּר dum dicunt כּוֹפֵר בְּעִיקָּר Negans fundamentum, hoc est, Impius, atheus. sic & paraphrasis Chaldaica in hunc locum: Lingua nostra præualebimus. Psalm.12. habet, מָאן דְּכַפְּרִין בַּעִקָּר Qui negant fundamentum. id est, Deum. Hæc in Thisbi. עַקְרַב Scorpio. in plur. עַקְרְבִין Scorpiones. Ezech.2. Est etiam idem quod רֶסֶן Frænum, seu capistrum. & Torcular vel vas eius. in Aruc. עֲקַרְבִּית Nomen loci. ibidem.

עָר vel עוּד ordinis quiescentium in media, Euigilare, expergisci. & in Aphel אַעַר Excitauit. Aggæi 1. In passiuo אִתַּעַר Excitatus est. Iud.16. & מְתָעַר Excitatus. Isaiæ 29. Syrè אִתְתְּעַר Excitatus est. Inde אִתְּעוּרְתָא Excitatio. in Zoh. & עָרִים Vigiles. in Commentar. Item Syrè עִירְאִית Vigilanter. & עִירוּתָא Excitatio, euigilatio. in libr. Rit. Seu. Patr. Secundò אַעַר Effundere, euacuare. Eccles.11. in Tharg. Tertiò Hebraicè Nudare, discooperire, hærere.

Quartò עָרַר & עֵר significat Litigare, conari, contendere. in Schem.rabb.cap.25. inde עֲרָעוּר Prælium, certamen.

Quintò Destruere, vastare. in Aruc. Sextò עֲרַעַר Gargarizauit. in Midb.rab.cap.9. Septimò Frangere. in Aruc. Et Syrè עֲרְעוֹרָא Turbo, procella. ad Hebr.12. & עֵרִין idem quod אוֹיְבִים Hostes. Dan.4. Item עֵר est Gryphes, auis rapax. Leuit.11. Octauò עֵר significat Suere largè. Item est Filum densum, quod in opere phrygionico & introducunt, & educunt. Item Laurus. & Genus quoddá ægritudinis. & Nomen vrbis. Et עֵר Filius. item On ciuitas. Item עֵרֶר Consuetudo. עִיר Hebraicè Ciuitas. & Hostis. Dan.4. & 1 Reg.28. & Vigil. ibidem. & Magister. Malach.2. & Angelus. Psalm.114. in Midr. & עוֹר Pellis, corium. & עֵרִי Rusticus. in Aruc. & עֲרָאִי Propemodum, circiter, modicum. apud Rabbinos. Item עֲרָיָא & עֲרָיְתָא significat Verenda, pudenda. Leuit.18. in plur. עֲרָיָתָא Exo.28. & Syrè עֲרְיָא Frigus. 2 ad Corinth.11.

עֵרֶב Miscuit, commiscuit. Gen.30. in passiuo אִתְעָרְבִיב Cōmixtus est. Psalm.106. Inde חֲמַר מְעוֹרָב Vinum mixtum. Isa.1. עֲרוּבִין Permixta, promiscua, vt si diuersa semina iactentur in agrum. Leuit.19. idem עֲרַבְרְבִין Numer.11. & Commixtio populi, vulgus. & עֲרְבוּבְיָא Mixtio, mixtura. Psal. 5. & 52. in Midr. Secundò עָרַב & אִתְעָרַב Fideiubere. 4 Regum 18. Inde Syrè עֲרָבָא Fideiussor. Actor.17. & עֲרְבוּתָא Fideiussio. Prouerb.17. Tertiò כִּתְבָא עָרַב Cribrare, ventilare. Luc.22. Quartò Occidere, occumbere. vt ad Ephes.4. Inde מַעֲרָב Occidens, occidentalis plaga. Iosue 8. לְמַעֲרָבָא Ad Occidentem. 3 Regum 7. & adiectiuè מַעֲרָבָאָה Mare Occidentale. Deuter.34. & עַרְבִית Vespertina oratio. in Zohare. & Syrè עֲרוּבְתָא Parasceue, vespera præcedens Sabbathum. Matth.27.

Et עֲרָבוֹת est nona Sphæra. Psalm.68. Item עֲרָבִין sunt Sortes. 1 Reg.14. Et עוּרְבָא Coruus. Cant.5. plur. עוֹרְבִין Corui, Isaiæ 34. & עֲרְבָא כִּתְבָא Ouis. Matth.9. pluraliter עֲרָבָא Oues. & Syrè עֲרְבָא Corrigia. Luc.3. Item עֲרְבוֹבִין sunt Muscæ. Psalm.78. idem עֲרְבוּיִין Psalm.105. Præterea עֲרָבִי est Arabs. Isaiæ 13. Item עֲרָבָא est Subtemen, idem scilicet quod חוּט הָעֵבָה Filum densum. Leuit.13. Et עֲרָבִין sunt Salices. Psalm.137. idem עֲרְבִין Leuit.13. Item עֲרִיבָא est Pila

עֶצֶם Os, ossis. Secundò Substantia. Inde עַצְמִי Substantialis. & in fœmineo חֶלְקַת עַצְמָהּ Pars essentialis.plural. עַצְמִים vel עֲצָמִים Substantiales. in More lib.1.cap.56. Item עַצְמוֹ Ipsemet, vt מֵעַצְמוֹ A meipso.&c. De qua voce Elias : Vnicuique rei inest עֶצֶם וּמִקְרֶה Substantia & accidens. expositio: עֶצֶם Corpus rei significat : vt, עֶצֶם שָׁמַיִם Substantia cælorum. Exod.34. מִקְרֶה verò, siue accidens est id quod cadit in עֶצֶם Substantiam: vt, Lapis est עֶצֶם Substantia : albedo autem siue nigredo , aut magnitudo , vel paruitas quæ inest ei, vocatur מִקְרֶה Accidens. De quo adhuc loquar in radice קרה. Item שֵׁם תַּעֲצֹם Nomen proprium, vt Abraham , Sarah , & similia. Germanicè Innim ſelben, Italicè *Proprio*. Et תַּעֲצוּמָה Robur,fortitudo. In Saare Zedek. עֲצִיץ Vas testaceum fractum. in Aruc.

עָצַר כֹּחַ Calcauit, expressit. Iudic.6. & Isaiæ 16. Inde מַעְצֵרְתָא idem quod גת Torcular.Iudic.6. & עָצוּר Cortex vuarum. Numer.6. Item Calcator vini.Isa.16. Item Exprimere,comprimere,prohibere. Gen.40. & Pro.25. & מֵעָצָר accipitur pro difficili. in Comment.

עָק כֹּף vel עוּק ordinis quiescentium in media , Affligere, angustiis afficere, obsidere. Genes.27. Exod. 6. & Numer.10. & in tertia fœminea עָקַת Afflixit, vel molestiam intulit mulier. Iudic.16. idem אָעִיק in Aphil ibid. Inde מָעִיק רוּחַ Anxius spiritu. 2 Regum 22. & מְעִיקָא Affligens,opprimens. Isaiæ 29. in plurali מְעִיקִין Hostes. Iudic. 2. אֲתַר עָק Locus angustus. & אַרְעָא עָקָא Terra angusta. Isa. 30. Hinc עָקַת & עָקְתָא Afflictio , angustia. Iudic.10. & Iere. 19. idem עִיוּק Sophon.1. Sic עָקָא תַּקִּיפָא Afflictio vehemens. 1 Regum 26. in plurali עָקָן סַגִּיאָן Afflictiones multæ. Psal.71. & עָקְתִין Angustiæ. Psalm.116. & עָאקוּ Angustia. in Zoh. col.340. עֵ֫ק valet עוֹר קָשֶׁה Adhuc durum & difficile. Item עוּקָה Fouea. in Aruc.

עָקַב Hebraicè Supplantare, decipere. inde עָקֵב Calcaneus. & עָקֶב idem,planta pedis. idem עָקְבָא Planta, vestigium pedis. pluraliter עָקְבִין Calcanei, vestigia. Isaiæ 10. Idem עוּקְבָא & עָקְבוּ Planta, vestigium. vnde dicunt עָקְבוּ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן מְכַהֶה גַּלְגַּל חַמָּה Id est , Calcaneus primi hominis obscurat orbem Solis. in Zohare col.348. in Genesim. Secundò Syrè עֲקַב scribere significat Exquirere , anquirere, perquirere. Matth.2. Inde עוּקְבָא Disquisitio. 1 ad Cor.10. עֲקַב Merces. Item עֲקָבָא est מִין סְפוֹג Species spongiæ. sic עֲקוּבָא Fungus attrahens. Videtur etiam esse genus vasis , de quo bibitur. Genes.40. in Thargum Ierosolymitano. Item עֲקָבָה Retentio. in Aruc. עֲקוֹב Proprium nomen. & עֲקִיבָא similiter nomen proprium. Item Syrè עֲקָבָא Disquisitio. in lib.Rit.Seu.Patr.

עָקַד Vincire,ligare. Genes.22. & עֲקִידַת Ligatio. Mich.7. Secundò עָקַר Inclinatus est , strauit se. Exod.33. in Targ.Ierosolymit. & Caput flectere.

עָקַל Peruertere,torquere. & עָקַל est tina in qua oliuæ comprimuntur , in Schem. rabb. cap.15. & עוּקַל Temo, vel rudens & funis nauticus. & עִיקוּל Tortuosus locus in ripa fluminis. in Aruc. & עֲקַלְיָא Ornamenta brachiorum. Numer.31. in Targ. Ierosolymitano. Et עֲקִילַס Nomen proprium , Aquilas paraphrastes Græcus. in Beresch.rabb. capite 94.

עָקַם Incuruauit , peruertit, deprauauit, torsit. Psalm.37. Prouerb. 18. & in Vaicr. rabb. cap.34. Inde מְעַקֵּם Peruertens. Prouerb.10. & עֲקֻמִּים עֲקוּמִים Lineæ curuæ. עֲקִים Peruersus. & עֲקוּמָא Peruersitas. Prou.8. idem עֲקֻמּוּת & עִוְּקָמוּת Psalm.125. idem עֲקֻמּוּת & עִקּוּם Peruersitas, deprauatio. Thre.2. & in Zoh. & לְבָא עִוְּקָמָא Cor prauum. Psal.101. Rabbini frequenter vtuntur hoc verbo in coniugatione Piel, vt monet Elias in Thisbi. Item עֲקוּמָא Aculeus, cuspis , apex. עָקֶם Obsidio. idem עֲקֻמָּם vel עֲקֻמָּן. in Aruc.

עָקָם Angulus. Secundò Scorpionis vel apis punctura. in Schem.rabb.cap.31 & Syrè עוּקְמָא Stimulus. Actor.9.

עָקַף Callidè egit. inde עֲקִיפִין Doli,circúuentiones. Isa.5. in Kimchi. & עָקֵף Calliditas. Psal.86. in Midr.

עָקַץ Pupugit. in Schem.rabb.cap.22. Secundò Euellere, extirpare,eradicare. Et עוֹקֵץ Scorpio habens aculeum.

עָקַר & כּסף עָקַר Frendere dentibus, stridere, fremere. Thren.2. & in Aphel מַעְקַר Faciens stridere vel fremere. Luc.9. in plur. מְעַקְּרִין Frendentes,in coniugatione Piel. Psal.35. Item עֲקִיתוּת est תבשיל Coctio quædã,vel חיטים מבושלים Frumenta decocta. in Aruc. עָקוּס Herba quædam. & עֲקֻסִּיוֹת Genus leguminis quod inuenitur in terra Israel. in Aruc. עֲקַטְרִיָּא Est nomen cacodæmonis cuiusdam, in Zoh.

עָסַק כּסף Operam dedit,vacauit,studuit.Exod.5.Psal. 67. & Prouerb.3. & in Hithpael הִתְעַסֵּק Incubuit , nauauit operam. in Comment. Inde עִיסְקָא & עִסְקָא Negocium , causa. 4 Reg. 4. & עִסַּק Res. plural. עֲסָקֵי קְרָבָא Negocia belli.2 Reg.11. Secundò עָסַק significat Iurgari,litigare.Gen.26. inde עֶסֶק Lis,iurgium. ibid. & Syrè ܥܣܩܐ עַסְקָא Aspersum.Lucæ 3. & Prauum,& peruersum. ad Philipp.2.

עֲשָׂרָה & עֲסָרָא Decem. Ios. 15. in plur. עֶסְרִי & עֶשְׂרִין Viginti. 3 Regum 15. & verbaliter עֲסַר Decimare. Lucæ 18. Inde עֲסָרוֹנִין Decimæ. Leuitic.14. cuius singulare est עֲסָרוֹנָא Exod. 29. idem מַעְשֵׂרֶת Num.18. & Amos 8.

עוּף כּף vel עוֹף, ordinis quiescentium in media, Volare. Inde עוֹפָא Auis , volucris. Secundò עַף & עֲפַף ordinis duplicatorum , idem est quod כפל Duplicauit. Exod.26. inde עִיף Duplicatus. Exod.39. & Syrè ܐܥܦܐ אֲעָפָא Duplum. Matth.23. & עֲפִיפָא Duplex. 1 ad Timoth.5. Inde עֲפִין Folia.Danielis 4. & בוטְמָא מְעוֹפְפָא Quercus densa,& ramosa, idem quod עבה ob frondium & foliorum densitatem.Ezech.6. & Syrè ܥܦܝܐ עוֹפְיָא Folium. ad Hebr. 12. Tertiò עָפַף Conflare , contundere. Isa. 2. & Mich. 4. חֲרָא מְעוֹפְפָא Placenta in prunis decocta. 3 Reg.19. עֵיפָא Linteum, peplum , vel pallium. Genes.24. עֵפִין est Piscis quidam. in Aruc. עַ֫ valet עַל פִּי Iuxta os , id est , præscriptum.

עֲפָצָא Galla ex qua fit atramentum. in Aruc. item עֲפִיץ Insipidus gustus.

עָפַק כּפּף Complecti, Actor.vigesimo.

עָפַר Arabicè idem quod שבק Remisit. עֲפָרָא Puluis.Ios.7. Item Puluis incensi quo manus abluuntur, in Aruc. Inde Syris ܥܦܪܢܐ עֲפָרְנָא Puluerulentus , puluerosus,terrenus.1 ad Corinth.15. Item עֲפָרָן est Genus margaritæ. Cant.5. & עֲפַר Hinnulus. מֲעַפּוֹרָא Pannus laneus & lineus,quo se induunt Philistæi. עֲפְרָרָא Est nomen mali cuiusdam angeli. in Zohar. col.33. עֲפָרוּתִין Terra mineralis. Iob 28.

עָפַשׁ Mucescere,mucidum fieri,putrefieri. in Ber.rab.cap. 31. Inde עֲפוּשׁ Putrefactum. ibid. & לֶחֶם מְעוֹפָּשׁ Panis mucidus.

עַ֫ צד In Rasse tevoth valet עַל צַד Iuxta latus , iuxta , ex parte, per.

עָצַב Hebraicè,Doluit,tristatus est. Inde קָל עָצִיב Vox amara & lachrymabilis. Dan.6. Et עֲצוּבָא Dolor, mæror. in Zoh.col.438. Secundò עָצַב significat Fasciis ligare,siue membra aptare. in Aruc. Item עוֹצֵב est Operimentum currus, & phaleræ equorum. Et עֲצֻבּוֹת siue עֲצֻבּוֹנוֹת est Genus spinarum in Ber.rab.cap.65. Item עֲצָבִים Musculi. in More lib. 2.cap.1.

עָצָא כּץ siue עָצָה Calumniari,opprimere,iniuriis afficere. Leuitic.6. in Thargum Ierosolymitano. & עָצִין Calumniatores. ad Roman. 2. Inde עָצָה idem quod עשק Calumnia,iniuria. ibidem.

Secundò Syrè ܥܨܐ עֲצָא in Pael, significat idem quod ἀντιλέγω, Contradicere, obsistere, responsatorem esse. ad Tit.2. vbi scribitur מְעַצְּיָן Contentiosi, responsatores. & עֲצִינָא Concertatio,dissensio. 2 ad Corinth.12 , & in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. Item עֲצָה idem quod דמה Scelus, exquisita malitia. Iudic.20. & עִיצָה & עֵיצָת Consilium. עָצַר quoque significat Claudere Hebraicè.

Item עֲצִיץ est תבן שעל גבן קטנית Palea , & folliculus leguminum. Numer.13. in Targ.Ierosolymitano. & עֲצִיוֹן-גֶּבֶר Est nomen loci. Deuter.2.

עָצַל Piger fuit. & עָצֵל Piger. & הִתְעַצֵּל Ignauia torpuit. in Commentariis Kimchi, Iosue 15.

& 7. Item עַמִּירָא בתלמד apud Syros idem est quod צמר Hebraicè. Arabicè אַלְצוּף Lana. Psalm.167. in Psalt.Syriaco.

& עוֹמֶר & עוֹמָרָא est Genus mensuræ, quam Hebraicè חומר vocant. Exo.16. & Oseæ 3. עֲמַר quoque significat Tineam. Psalm.38. לְעוּמַת Aduersum, contra, è regione. in Commentariis.

עַנָּא כתן & עֲנִי primò Syrè significat Respondere, subdere, subiicere, vel exordiri sermonem. Daniel.2. Esth.3. & passim in nouo Testamento. Inde תכנתא מַעֲנְיָתָא Responsum, responsorium. verbum ecclesiasticum. in lib.Rit.Seueri Patriarchæ. Secundò Humiliauit, afflixit. Ezech.22. & Deuirginauit, oppressit. 2 Reg.13. Inde תַּעֲנִית Afflictio, ieiunium. in Comment. עַנְיָא Afflicta, negotiis anxia. Luc.10. Et עַנְתָא בנתא idem quod ἄτοπος, Absurdus, importunus, insolens, negotiis implicitus. 2 ad Thes.3.

Et גְּבַר עַנְיָא Vir pauper, vel afflictus. Psalm.109.

עָנָן & עָנָא idem est quod צאן Ouis. 1 Reg.8. & 15. Item עַנְיָן Res, aliquid, significatum, negotium. Item כָּל עָנְיָן Vnumquodque. in plurali עַנְיָנִין Gesta, facta. frequens in Cõment.

עַנְוְתָא Angulus. Prou.7. עִדָּן Tempus, hora. in Ber.rabb. cap.69. Item עַנָּא Testificari, testimonium dicere.

עַנָּב כתב idem est quod קשר Ligauit, vel eleuauit. Exodi 28. in Tharg. Ierosolymit. & עָנוּב Vitta, nodus, vel ansula. pluraliter עֲנוּבִין Exod.26. Secundò עֲנָב est Bacca. in Aruc. & Vua, Hebraicè. pluraliter עִינְבִין Vuæ, baccæ. 1 Reg.25. Item עֲנָבָה capitur pro קמא של שעורים Farina hordeacea. Et עִינְבְּרָא Albugo. & עָנוּב Ocellus, vt ille qui fit in diploide. in Aruc. עֲנְבָל est Malleus campanæ. in Midb.rabb.cap.10.

עַנַּב Deliciari, delectari. ענג valet גרן נהר גן id est, Deliciæ, fluuius, hortus. vel in constructione, Deliciæ fluuij paradisi. in Zoh.col.133. Secundò Tardare. Inde עֲנוּגָה idem quod אחרונה Nouissimum, postremum. in Aruc.

עַנִּיד כתנ Peregrinari. 2 ad Cor. 5. Secundò Vita defungi, obire. Inde עֲנִידָא Defunctus. 1 ad Thes. 4. in superscriptione. & עוּנְדָנָא כתנתא Obitus, interitus. 2 ad Timoth.3. in superscriptione.

עַנְיָא & עֲנִיָּא idem quod דל Pauper, inops, afflictus. Psal. 10. & 34. de quo iam suprà. Idem עַנְוְתָן vt עם עַנְוְתָן Populus pauper. Zoph.3. item Mansuetus, comis, mitis. Num.12. pluraliter עֲנְוְתָנֵא Pauperes. Isa.14. & 26. & עַנְוְתָא Paupertas, afflictio, mansuetudo. in Zoh.col.210. in Exodũ. עַנְוְתָנוּתָא Mansuetudo. Sophon.2. & Psalm.45. Item עַנְוְחָא Farina. in Aruc. עַנּוּ siue עַנּוֹת & עוּנְתָא Accubitus, recubitus, concubitus, effusio, descensio. Exod.16. in Tharg. Ierosolymit. & 21. in Tharg. Onkelos. עגד valet ע 70. עֲבוֹדָה זָרָה Cultus externi, Id est, Septuaginta Dij, siue potiùs Dæmonia 70 Gẽtium idololatrarum. in Zoh.col.125. עֲנָתֹב Nomen loci. in Aruc. עֲנָמֶלֶךְ Sic dictus equus quòd obediret regi domino suo. in Aruc. עֲנָנָא Nubes. Exod.24. pluraliter עֲנָנְיָא Iud.5.

& עָנַן Obnubilare. item Ariolari. Inde מְעֻנְנִין Arioli. Michææ 5. עַנְגִיתָא Auricula. in Aruc. עִין עֶגְלָא Oculus vituli, amethystus. Exod.28. עֲנָפָא Ramus. plur. עֲנָפִין Rami, frondes. Deut.4. עֲנִין Pensum lini pectinati paruum. in Aruc.

עֲנַק In Comment. Contribuere, pauperem onerare eleemosyna. Secundò עֲנָקָא Torques. Iud.8. item עֲנָקָא accipitur pro צואר Collo vel gutture. Psalm.69. & 115. Item עֲנַקְלִין siue עֲנַקְלִין Vncini. & dicit Kimchi Ezech.40. quòd sint vt ורו ברזל Capita ferri, quæ figuntur in parietibus, & columnis, vt suspendatur aliquid in eis. Alij scribunt אֲנַקְלִין teste R.Dauid. עֲנָקוֹלוֹת Pampini, capreoli vitis, teneriores palmites, & extremitates vitis. עֲנָקְמוֹן Epistola. in Ber.rab.cap.67.

עָנַשׁ & in Hiphil הֶעֱנִישׁ Puniuit, supplicium intulit. & עוֹנֶשׁ Pœna, mulcta. in Comment. & עֲנָשׁ Condemnatio. Ezr.7. עס in Rasse tevoth valet עֵט סוֹפֵר Stylus scribæ, libri nomen, vbi de accentibus & Masorah quædam collegit R. Dauid Kimchi. Valet etiam עשר ספירות Decem numerationes, in Zaare Zedek.

עָסָה Attenuare. vnde מְעוּסֶה Subtile, attenuatum. Psalm.72. in Midr. & עֶסֶת Fragmentum. in Comment.

עִסְבָּא כתבא Herba, fœnum. idem quod חציר 3 Reg.18. & Syrè עֶסְבָּא Herba, gramen. Iohan.6. in Euang.

עָלַף Lassari, fatigari, deficere.

עָלַץ Exultare, lætari. עֲלוּקָא Sanguisuga. Psal.12. תַּעֲלֻקָּה in Arabica lingua, secundum Dauid Kimchi, est Saccus & pera in qua viatores portant victualia. 1 Regum 17.

עוּלְשִׁין Lactucæ, herbæ amaræ cum quibus agnus legalis comedebatur, nonnullis Nasturtium. Cant.2. עֻלְּתָא est Vas in quo vinum fertur, idem עֲלִיתָא. Est etiam herba quædam quæ Italicè dicitur *Crispino*.

עַמ In Rasse tevoth valet עַל מִשְׁקָל Iuxta pondus, formã &c. Et עַל מְנָת Cum conditione, ea lege. Rariùs עַוֵּל מִשְׁקָל vel עָוֶל Peruersitas detestanda, vel peruersus, abominabilis.

עמא valet עַל מִשְׁקָל אַחֵר Iuxta formam aliam.

עֵם & עֲמַם כתכ Caligare. Ezech.21. Inde מַכְתְּשָׁא עֲמָתָא Plaga obscura. Leuit.13. in plurali כְּתֶרֶן עֲמָתָן Maculæ subobscuræ. ibidem. Secundò עֲמַם Extinguere. Eccl.12.

Tertiò עֲמַעַם idem est quod החשיך Obscurauit, obtenebrauit. Isaiæ 6. עַמָּא Populus. pluraliter עַמְּמִין & עַמְּמִין Populi. 2 Reg.22. & Deut.4. & עַם הָאָרֶץ Populus terræ, idiota. in Midb.rab.cap.6. De quo Elias in Thisbi: Vocant, inquit, eũ qui doctrinæ Legis est imperitus, עַם הָאָרֶץ Populum terræ, vulgus. absolutè enim plebs vulgi nihil scit. & in plurali עַמֵּי הָאָרֶץ Populi terræ. Sunt & qui dicant, עַמֵּי הָאֲרָעִים Populi terrarum. ac reuera est populus terrarum. Cæterùm iam scripsi in radice בור, quænam sit differentia inter בור Stolidum, agrestem, & inter עַם הָאָרֶץ Populum terræ. Germanicè populus terræ vocatur, Ein vngelerter, vulgò *Ignorant*. Item עִם, Syrè עִם est præpositio Cum, vt apud Hebræos. עִמָּנָא Nobiscum. Iere.26. Syrè עִמַּן Nobiscum. Matth.1. עִמֵּהּ Cum eo. Matth.2. עִמָּכִי Tecum. Luc.1. עִמָּנוּאֵל כתנתאל Emanuel, Nobiscum Deus: nomen Christi seruatoris. Matth.1.

עַמַּד כתמ Syrè, Baptizauit, intinxit, lauit. Mat.3. Inde מַעֲמַד Baptizans. מַעֲמָרְנָא Baptista. & מַעֲמוֹדִיתָא Baptisma, sacra ablutio. Mar.1. Idem עֲמָרָא כתהא Baptismus, sacrum lauacrum. in plurali עֲמָרָא Baptismi. in libr.Rit. Seueri Patriarchæ. Secundò Hebraicè עָמַד Stetit. Inde עֲמִידָה Statio. & עַמּוּדָא Columna, statua. 3 Reg.7. Item עֲמָרָא Matella, vrinale vulgò. in Aruc. Et מָעֳמָד idem quod נוה Habitaculum, mansio. עֲמָה Colus, instrumentum in quo mulieres pensum trahunt. aliâs scribitur אִימָא. in Aruc.

עמו in Rasse tevoth valet, עֲזִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ Auxilium meum à Domino, conditore cæli & terræ. Integer versiculus ex Psalm.121. quem suis libris prænotant.

עַמְטָנָא כתלנא idem quod ערפל Caligo. Act.13.

עַמַּל כתכל Laborauit, fatigatus est. Eccles.1. & Ion.4. עָמָל Labor. Gen.3. Secundò עָמַל Arabicè, Peregit, perfecit, absoluit. Item metaphoricè עָמָל Impensæ, & merces, seu pensio domus. item Pasta coquorum, quam faciunt ad exhauriendam lebetis vel ollæ spumam. in Aruc.

עֲמִילָן ἄμυλον, Amylum, placentæ genus quod ex tritico fiebat, aut siligine sæpius elota. עֲמָלֵק Amalek, nomen proprium gentis, fic dictæ quasi עַם לָק Populus lingens, vel lambens, quòd veniret ad lambendum sanguinem Israelitarum. in Aruc.

עַמֵּם Extinxit. in Vaic.rab.cap.26. & עַמְעֵם Claudere, obscurare. de quo iam suprà.

עַמֵּץ Clausit, obturauit, strinxit. in Aruc.

עַמֵּק כתפע Profundus fuit. Inde נַחֲלֵי עֲמָקִים Flumina profunda. 4 Reg.19. & עוּמְקָא Profunditas. 2 Reg.22. idem עֲמִיקוּ in Zoh. & עֲמָקוּת Profunditas. Oseæ 7. & in Aphel אַעְמֵק Declinauit, recessit. Prouerb.28.

Item עוּמְקָא & עֲמָקָא significat Maculam & diuersum colore, qui ex maculæ profunditate consurgit. Leuit.13. & 14.

Et עֲמָקִין vel עֲמָקָן Lectus, vel aulæum magnũ lecti. Am.6.

Item עָמָק Nomen villæ. in Aruc.

עֲמַר כתפ Manipulos fecit. Psalm.129. Inde עֲמִירָא, & עוּמְרָא Manipulus. Iere.9. & Syrè תכלרא שב עֲמִירָא Herba, gramen. Luc.12. Secundò עֲמַר idem quod Habitauit, mansit. Luc.12. Inde עֲמָרָא Habitatio. Act.17. & cum מ heemantico מַעֲמָרָא Habitaculum, habitatio. ad Ephe.3. & in lib Rit.Seueri Patriarchæ. Tertiò עֲמַר idem est quod שמש Ministrauit. Prouerb.25. Item עֲמַר & עֲמָרָא Lana. Dan.1.

Num.25. in Tharg.Ieroſol. מַעֲלָה Celſitudo, exaltatio, dignitas,excellentia.in plur.מַעֲלוֹת.in Comment. idem עִלּוּי.

Item עֵילָאִי & עֵילָאָה idem quod עֶלְיוֹן Altiſſimus,excelſus,ſublimis. 3 Reg.9. & Ioſ.16. & Syrè מְעַלְיָא Sublimia, alta, excelſa.in lib.Rit.Seu.Patr. Et in femin.genere Hebraicè עֶלְיוֹנִית Superior,excelſa. in Comment. Inde conſignificatiuum עַל & עֵיל Super, contra,iuxta, propter. & recipit affixa & literas ſeruiles.vt, עֲלוֹי & עִילּוֹי & עֲלֵיהּ Super eum. עֲלֵינָא Ad nos, ſuper nos. לְעֵלָּא & לְעֵלָּא Surſum, ſupernè. עֲלֵיהוֹן Super eos. מֵעֲלַי & מֵעַל Deſuper, ſupernè. עֲלֵיכוֹן Super vos. עַל שֵׁם Propterea, ideo. frequens in Commentariis. Item מִלְּעֵיל idem quod מִלְּמַעְלָה Suprà.& vocatur ſic accentus qui ſuprà in prima ſyllaba ponitur,& tunc profertur ſyllaba ipſa בְּמֶשֶׁךְ protractè & tardè. Item Syrè אֶשְׁתְּעֵלָא ܐܫܬܥܠܐ Efferri, elevari.2.ad Theſſ.2. עֲלָתָא Sacrificium,oblatio, holocauſtum. Ioſ.22. vnde עֲלָתָא תְּרֵיצָא Iuge holocauſtum. Exo.29. pluraliter עֲלָתָא & עֲלָךְ Holocautomata.Exod.24. Et Syrè ܥܠܬܐ ſignificat Aram, altare. Act.17. Item עִילִיתָא & Syrè ܥܠܝܬܐ Cœnaculum, tabulatum ſuperius. 3 Reg.6. & Luc.9. idem עִלִּית 2 Reg.18. pluraliter עִילִין מְרִיצָן Cœnacula ſpacioſa,lataúe. Ier.22. Item אַעֲלִי in Aphel ſignificat Æſtimare, precium taxare.Iob 28. vbi עִילְנָא Æſtimationem, vel precium ſignificat.idem עִילּוּי in Leuit. Tharg.Ieroſolymitano.

עָלַל & עָלַל Commouit,agitauit,fluctuauit. Inde עַלְעוֹלָא Tempeſtas, turbo. Pſalm.107. & Iſa.5. plur. עַלְעוֹלִין Turbines, tempeſtates. Iſa.20. Præterea מְעִילָה eſt Tranſgreſſio. in Doctrinali. & עִילָא Iniquitas,prauitas.Pſalm.57.

Item עֲלָאָה idem quod צלע Coſta. עַלְוֵי ܥܠܘܝ idem quod ἀλόη, aloës. Iohan.19. & עַל אַחַת כַּמָּה Quantò magis. in Ber. rab.cap.4.

עָלַב & אֶתְעַלַב Abuſus eſt,vituperauit,afflixit.Iudic.19.3 Re.12.& 1.ad Cor.6. Itē ponitur Syrè pro συκοφαντεῖν, Per calumniam & falſam delationem eripere. Luc.19. Inde עָלִיב Egenus. Prou.30. & עוֹלְבָן Miſeria, afflictio. 1 Reg.1. Iniuria, contumelia. Geneſ.29. & עֲלוּבוּתָא ܥܠܘܒܘܬܐ Contumelia, vel auaritia, ſicut in Græco eſt πλεονεξία. Marc.7. & עֲלָבוֹן & עֲלוּבָא Abuſus,contemptus. in Saare Zedek. & עֲלוּבָא Auarus. 1. ad Corinth.5.

עָלַב Balbutire, vel ſubſannare. Hebræum.

עָלַז Exultare. Hebræum.

עָלַם Idem eſt quod תקף Fortificauit, roborauit. Deut.31.Ioſu.10.& Pſal.38.

Inde גֶּבֶר עֲלָם Vir fortis.pluraliter עֲלֵימִין Fortes.Pſal.55. עֵילֵימוּתָא Robur:3 Reg.12. Secundò עָלַם Abſcondere, occultare. idem אַעְלִים Pſalm.88. Tertiò Arabicè עָלַם Docuit. & מַעְלוּמִין Inſignis. Item עָלְמָא Sæculum. Ioſu.14. Æternum,perenne,ſempiternum,æuum.vt עַד עָלְמָא Vſque in ſæculum. & קְיָם עָלַם Statutum ſempiternum.Exod.28.in plurali עָלְמִין Sæcula.3 Reg.8. Item עוֹלָם חַבָּא Sæculum venturum. de quo Elias: Sunt,inquit, controuerſiæ inter nouiſſimos ſcriptores de tempore עוֹלָם חַבָּא Sæculi venturi: ſunt qui dicunt illud eſſe עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת Mundus animarum,hoc eſt,ſtatim poſt obitum. Sunt & qui dicunt eſſe tempus dierum Chriſti; & ſunt qui dicunt illud eſſe poſt reſurrectionem mortuorum. Ac vnuſquiſque adducit argumenta ad ſententiam ſuam cōfirmandam. Ego verò non ſum ſufficiens vt ingeram caput meum inter capita eorum ſapientum. Attamen qui volet inſiſtere veritati huius rei, videat expoſitionem Don Iſchak Abarbinel felicis memoriæ, in libro נַחֲלַת אָבוֹת בְּפֶרֶק בֶּן זוֹמָא Hereditatis patrum,cap.Ben Zouma. Nam optimè hac de re locutus eſt. de qua iterum loquar in dictione עִתִּיד.

Item עוֹלֵם & עוּלֵימָא idem eſt quod נַעַר Puer, vel iuuenis. Ioſ.6. Syrè עֲלֵימָא Adoleſcens. Matt.19. pluraliter עוּלֵימַיָּא Adoleſcentes.in fœmineo genere עוּלֵימְתָּא Adoleſcentula, virgo.

Item עוֹלֵימוּ Iuuentus. Gen.18. Idem עֲלֵימְתָּא Prou. 30.

Et Syrè ܥܠܡܢܝܐ עָלְמָנְיָא Mundana,ſæcularis.ad Heb.9. & in fœmineo genere עָלְמָנִיתָא Mundana. in libr.Rit.Seueri Patr. Syrorum. Et עָלְמִין Nomen loci, is eſt Ieruſalem, quæ eſt בוֹת עוֹלְמִים Domus ſæculorum. in Aruc.

עָלַס Exultare, lætari. Hebræum ieſt. עַלְעֵא idem quod צלעה Coſta. Dan.7. idem עַלְעָא in Zohare.

עלף

Et עִיכוּתָא Angulus.Prou.7. עִיסָּה Paſta. Pſal.100. in Midr.

עָיַף Deficere, Marc.8. Inde עִיפוּת Laſſitudo. עִיף Duplicatum. Exod.28. & אֲעִיף Duplicare.ibid.26.radix eſt עוף. Item עֵיפָא Calyptra,vel linteum. Gen.24. עִיק Tribulatio, anguſtia. Pſalm.107. & Syrè in Aphel ܐܥܝܩ אַעִיק Triſtitia afficere. ad Rom.14. & עָקָא Triſtitia, mœror. ad Philipp.2. עִיר Ciuitas, vrbs. & עִירָנָא Ciuis.Pſal.16.in Midr. & עִירוּת in Comm.Ciuitates,vrbes.

עַל valet עַל כֵּן Ideo. & עַד כָּאן Hucuſque.

עָכַב & עָכִיב Moram fecit, diſtulit, tardauit, impediuit.Iud.9.& Iſa.34. Idem אִתְעַכַּב Iud.5. Inde עִכּוּב & עַכְבָּה Mora, impedimentum.in Comment. Secundò עָכַב ſignificat Abbreuiare. Numer.11. Tertiò Deficere. Iſa.40. Vſurpatur etiam pro Annotare. עֲכוּבִיּוּת & עֲכוּבִיתָא Arbor ſpinoſa, rubus, dumetum. Ier.17. & Gen.3. in R.Schel. עֲכוּבִיתָא Aranea, vel aſpis. Pſalm.65. & 139. & Iſa.59. עֲכָבִיוֹת Herbæ amaræ, vel ſecundum alios Tribuli.in Ber.rab.cap.20. עַכְבַּר Nomen loci, & vicus ſiue vicinia. in Aruc. & עַכְבְּרָא Mus, ſiue gurgulio. Leuit.11.

עַל in Chaldaiſmo forſan idem valet, nempe עִם כָּל דָּא cum toto,hoc:cui præponūt Vau ſic וְעַל vt Gallicè dicimus,*Et auec tout cela* vel *& touteſſois*. in Zoh.col.135. עַכּוֹ Vrbs Phœniciæ, Græcis πτολεμαὶς, quæ quondam dicta eſt Ace, vel Aco, teſte Plinio. Reperitur hæc vox Act. 21. & R.Schelomoh Iarc. in Sophoniam,ait, In libro Midras Agadah,id eſt, Homilia iucundæ narrationis, tradunt doctores שַׁעַר הַדָּגִים Porta piſcium eſt vrbs Aco,quæ ſita eſt in ſinu maris,in quo piſcando capiuntur piſces magna copia. עַל valet עִם כָּל-זֶה Cum toto hoc, id eſt, tamen.

עָכַל Conſumere, digerere, concoqui. in Midb.rab.cap.14. Et in paſſiuo אִתְעֲכַל Deuoratus eſt.in Zoh. Inde עִכּוּל Membrum comeſtum, ſiue, conſumptum.& digeſtum.

עַל in Raſſe tevoth valet עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ Hactenus lingua, id eſt,ſermo,ſiue expoſitio aut ſententia eius.

עֵכֶן ſiue עָכֵן aut עֲכָנָא & עֵיכָנָא Græcè ἔχιδνα, Serpens in ſpira iacens. in Bereſ.rab.cap.67. & in Zohare.

עָכַס Hebraicè Conſtringere pedes ornamento. Iſa.3. Inde עָכֶס Crepida, vel calceus ornatus. Pluraliter עֲכָסִים Periſcelides, monilia quæ ex commotione tinnitum faciunt.vt dicit D.Kimchi. Significat & Compedem.Pro.7. עֲכָסָה Eſt nomen proprium mulieris, quæ tantæ fuit pulchritudinis, vt qui eam videret, ſtatim כעס iraſceretur vxori, quòd non eſſet formoſa, vt illa erat, teſte Rab. Iochanan. in Aruc. עכ"פ in Raſſe tevoth valet עַל כָּל פָּנִים Omnibus modis, omnino. cùm ſignificant nihil impedire poſſe quominus aliquid fiat. Itē valet עַד כָּאן פֵּירוּשׁוֹ Hactenus illius expoſitio.

עָכַר Hebraicè, Turbauit. Inde עֲכִירוּת Turbulentia, & commotio aëris. Item עָכִיר Tignum, vel rota, cum qua premuntur oliuæ. in Aruc. עַכְשָׁו vel עַכְשָׁיו vt ſine Iod putat ſcribendum Elias, ſignificat Modò, nunc:idem quod עַתָּה,& idem quod בַּלְחוֹד Tantum. & מֵעַכְשָׁו idem quod מֵעַתָּה Deinceps,poſthac. in Commentariis.

עָל Ordinis quieſcentium in media, & עָלַל duplicatorum,ſignificat Venire, ingredi. vt יְהוֹשֻׁעַ עַל בְּיוֹמָיו Ioſuè venit in dies.Ioſ.13. Sic עָלִיל Ingreſſus eſt. 1 Reg.18. & in tertia fœminea עָלַת Ingreſſa eſt. Iud.4. & 3 Regum 14. Sic שִׁמְשָׁא עָלַת Sol occubuit.2 Reg.2. & in Aphil אַעִיל Adduxit.Iud.2. & 12. in 3. fœminea אַעֲלַת Obtulit. 2 Reg.13.

Inde מַעַל Occaſus,vt מַעַל שִׁמְשָׁא Occaſus Solis.

Item מַעֲלָנָא Ingreſſus, introitus. Ioſ.8. ad Roman.5. & ad Heb.10. & alia forma ܥܠܠ עַלַל Introitus, ingreſſus. in tabula Euangeliorum. Secundò עַלַל Efficere,occaſionem dare,in cauſa eſſe.Hebræum. Inde עִלָּה Occaſio,& עִלּוּל Cauſatum.in Comment. עֲלִילָה & עִילָה Occaſio. in Kimchi.

Item עַלַל & עֲלָלָא & עֲלָלָתָא Prouentus, fruges. Iud.6. & Iob 40. vt,עֲלַלַת חַקְלָא Prouentus agri.4 Reg.8.in plurali עֲלָלִין Fructus. Deut.33. & עוֹלָלִין ſunt Racemi. Iſaiæ 47. & עָלוּל Aptum, diſpoſitum, accommodatum ad aliquid recipiendum. in Aruc. Item מַעֲלָל Gen.42. ponitur pro עָוֹן Vitio, defectu, turpitudine. in plur. מַעֲלָלִין Adinuentiones, opera, ſtudia, molimina. Pſalm.28. in Complut.

עָלָא Ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat Aſcendere, & eleuari. Inde מַעֲלֵי שִׁמְשָׁא Aſcenſus Solis,

עֲזַם כזפ Idem quod מלק Vngue secauit. Leuit.1. Item Syrè כְּלִילָא כלבא הכתונא דְעִזְקָיָא Corona spinarum. Matth.27. עִזְקָא Anulus, circulus, figillum. 3 Reg.21. in plurali עִזְקַן Anuli. Exod.25. & עִזְקָיָא Manicæ ferreæ, compedes. Ier.40. עֲזָרְתָא & עֲזָרַת Atrium templi: idem quod חדר Conclaue templi. Isa.1. & Ezech.1.

Et עֲזְרִיאֵל est nomen Angeli, cuius officium esse dicunt Iudæi, vt obsistat, ne aquæ trâseant terminum suum, & operiant terram. in Zoh. super Exod. Item עֲזוּרְתָא כוזהרא Syrè, Fascia. Luc.2. עֲזָרָד Durum. & עִזְרַד Sorbus.

עֵט & עִיט idem quod קולמוס הסופר Calamus scriptoris, stilus. Ierem.17.

עֲטָא כטא Syriacè Delere, chartam obducere litura. Inde עָטוֹיָא כטאיא Deletor. in Alph. Widmanst. & in passiuo אִתְעֲטָא אתכטא Deletũ est. Act.3. Secundò עֲטָא Syrè, vt & Hebraicè עֲטָה Operuit, texit. Iac.3. Item עֲטָא idem quod עצה Consilium. Ruth 3. & Dan.2. עֲטָן Arabicè, Periculum.

עֲטַל כטל Syrè, Desipere. Mar.7. Inde כטלותא עֲטְלַיְתָא Error, insipientia. in lib. Rit. Seu. Patr. & עֲטָלָא Difficile. Matth.19. & עֲטָלָא Piger. Prouer.6. & עֲטָלוּתָא Pigritia. ibid.19. Item מַעְטוֹלָא Separata. עֲטְלוּתָא Macellum, platea in qua venduntur iumenta. in Aruc.

עֲטַלֵּיפָא Vespertilio. Leuit.11. עִיטְמָא Coxa, vel femur. in Esther. עֲטִין Mulctrum, vel mulctrale. עוּטַן Vas in quo ponuntur oliuæ. in Aruc.

עֲטַף כטף Inuoluere, operire. Ier.43. Inde עֲטִיף מְעִילָה Amictus pallio. 1 Reg.28. Inde עֲטוּפָא Inuolucrum, amictus. in Zoh. col.105. in Gen. Secundò Serotinum esse, tardare. Tertiò Deficere, deliquium animi pati. Quartò Inundare; vndis operire. Item עֲטִיף & עֲטַף idem est quod חוּף Sinus. Thren.2. & Eccl.6. & עֲטַף Copulatio.

עֲטַר Idem quod ענך Coronare. & אִתְעַטַּר Coronari. Inde עֲטָרָא Corona, diadema, tiara. in Zohare.

Secundò significat idem quod סר Recessit. 1 Regum 9. & 3 Reg.15. Tertiò Syriacè עֲטַר כטר significat Fumare. Exo. 19. in Tharg. Ierosol. Inde עֲטָרָא כטרא Vapor. Act.2. & עֲטָרָא Suffitus, suffumigatio. in lib. Rit. Seu. Patr. Item עֲטָר est בניין Ædificium עגול rotundum. Significat etiam Instrumentum seu literas contractus. & עֲטָרָה Glans, pars summa hastæ virilis. עֲטָרָן Fex picis. in Ber. rab. cap.85.

עֲטַשׁ Sternutare, oscitare. & עטוש Sternutatio, oscitatio.

עִי Est nomen loci. Ier.49. עִיּ in Rasse tevoth valet עַל יְדֵי Per manus, opera, ministerio, beneficio, occasione.

עִיבָא Caligo, tenebræ. עִיזָא Capra. 1 Reg.19. in plur. עִיזִין Capræ. Iud.13. עִילָא Pullus. Iob 11. Idem עִיל Zach.9. plural. עִילִין Pulli. Iudic.10. & capitur ibi pro pullis asinorum.

Item עִילָא Iniquitas. Iob 4. & Psal.28. de quo suprà. עִיל Suprà. & לְעִילָא Sursum. Exod.37. de quo parum infrà.

עִיּם In Rasse tevoth valet עַל יְדֵי מְקַדֵּם Per manus eius qui primus occurrerit.

עִין Aduertit, considerauit. Genes.3. in Tharg. Ierosolymit. Inde עִיוּן Consideratio, attentio, studium.

עִין Perplecti, & intricati. Hebræum. De primo significatu Elias in Thisbi: Inuenitur, inquit, ab hac radice verbum in Cal, vt, וַיְהִי שָׁאוּל עֹיֵן אֶת דָּוִיד Et Saul intuebatur Dauidem. 1.Sam.18. id est, posuit super eum oculum malum. Cæterùm Rabbini vtuntur eo in coniugatione Piel affecta daghes, vt cùm dicunt, עַיֵּן עָלָיו Obserua eum, hoc est, pone oculum tuum super eum. Item, אֵין מְעַיְּנִין בְּמָקוֹם שֶׁמַּכְרִיעִין Non aduertunt in loco quo incuruant se. Et nomen substantiuum, vt, עֲרֵךְ עִיּוּן Indiget consideratione. Et Rab. Schelom. Iarc. inde exponit illud, Omnes scaturigines meæ in te. Psal.77. sic עִיּוּנַי וּמַחֲשָׁבוֹתַי Considerationes & cogitationes meæ in te. Germanicè Getrecht, Italicè *Studio*. Inde הַעִיּוּנִית Speculatiua, theoretica. in Comment. Et in masc. genere רַבָּר הָעִיּוּנִי Res contemplatiua. in Præfat. More. Item עִינָא & עִיָּיא Oculus. Iob 24. plural. עִינִין Oculi. 3 Reg.1. & עִינִין idem. Isa.3. & Dan.7. & עֵין דַּמַּיִן Fontes aquarum. Psal.114. & עִינָנוֹת atque עִינָנֵן Scaturigines. Deut.8. & 33. & עִין Aspectus, superficies, color. Itẽ Fenestra. & עִין קוֹץ Nomen idoli. in Aruc. Item עִיּוּנוֹתָא Prospectus, è regione, versus. Numeri vltimo in Tharg. Ierosolymitano.

עָה In Rasse tevoth valet עֲלָיו חַשְׁלוֹם Super eum pax. Sic de Sanctis loquuntur, qui vitam cum morte commutarunt. Vide suprà, vt differat à לֹוּ, ibidem. Interdum עִדָּן הַדֵּה Hoc negotium. Rariùs עוֹלַם הַדֵּה Hoc seculum, quod magis notatur עֹחִי. Item עוֹלַם הַבָּא Seculum venturum, sed id si præcesserit עוֹלַם הַדֵּה quod sensus facilè commonstrat. Valet nonnunquam in libris punctatorum עֵין הַקּוֹרֵא Oculus legentis, libri nomen. vide suprà in יחבי. Valet quoque in Portis Iustitiæ עוֹלַן הָעֶלְיוֹן Deliciæ superiores; & aliquando præfixam habet ה vel ל.

עָהַד כוסף Cõcipere animo, recordari, reminisci. Mat.16. & in Aphel אַעְהַד Suggerere. Ioh.14. Commonefacere. ad Roman.15. & מְתְעַהֲרָנָא Memor. & עִהֲרָנָא Commemorator. in lib. Rit. Seu. Patr. עַהַן Syrè, Appositus, commodus, præstans. Act.27.

עָוִי Iniquè & peruersè egit. Inde עִוְתָא & עִוָּתָא Iniquitas. Psalm.51. & Prou.10. Plural. עִוְיָן & עִוָּיוֹת Iniquitates. Isa.53. & Oseæ 14. & עֲוָיָן Iniquitates nostræ. Psalm.59. Item in Aphel אַעְוִי significat Respirare per nares. Item רוּחַ עִוְעִים Spiritus cõcussionis, seu vertiginis. in Zoh. עוֹד Amplius, adhuc.

עָוַד כסף Syrè significat Obsistere. 1. ad The. 2.

עוֹל כסל Intrauit, ingressus est. De quo infr. & כסלא עוּלָא Fœtus. Luc.1. Item עִוְלָא & עִוְלָתָא & עִוְלְתָא Iniquitas. Iob 15. & 18. Psal.92. & עַוָּל כסל Iniquus. & עַוְלָן Iniquitas nostra. ad Rom.3. עַוֵּל Lingua stateræ. Isa.40.

Item עַוִּילָא Lactens. in Aruc. עוֹיֵן Aduertens, considerans. in Commentariis. de quo infrà. עוֹנָה significat Sulcum.

עַוִּים Heuuæi. nomen gentis. in Aruc.

עָוִיק Torquere. in Vaicr. rab. cap.29. & עִוּוּק Spasmus, contractio neruorum. Inde אֲתַר עִוִּיק Locus angustus. Isa. 30. De quo infrà. Alij dicunt עִוִּיק esse Gradus scalæ.

עוּקָא Fouea.

עוּף כסף significat Syrè, Præ lassitudine deficere. Mat. 15. Secundò significat Inuoluere. ad Heb.1. cap. עוּפָא Auis. 1 Reg.17.

עִוֵּר כסר Excæcauit. 4 Reg.25. Inde עִוַּר Cęcus. pluralit. עִוַּרִין Cæci. Isa.33. & עִוָּרוֹן Cæcitas. in More lib.1. cap.37.

עִוֵּרְתָּא כסרתא Iniquè egit. Psal.106.

עָז & עִזְתָא Fortis. Prou.15. Et verbum in Pael עִזֵּז Obfirmauit, roborauit, indurauit: vt מְעַזֵּז פָּנָיו Obfirmans faciem suam, indurans vultum suum. In Zoh. col.268.

Secundò Impudens, pertinax, perfrictæ frontis homo. Vnde Elias in Thisbi: גּוֹי עַז פָּנִים Gens impudens facie. est epitheton eius cui nullus inest pudor. pluraliter עַזֵּי פָּנִים Impudentes facie. & nomen substantiuum עַזּוּת פָּנִים Impudentia. & nos sic dicimus in precationibus nostris: Libera me מֵעַזֵּי פָּנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים Ab impudentibus, & ab impudentia. hoc est, Libera me ab hominibus qui sunt contumaces, nec mihi etiam adsit peruicacia. Scito porrò quòd omnis locutio עַזּוּת פָּנִים Proteruiæ, & חוֹזֶק מֵצַח Duræ frontis; malis adscribitur moribus: sed חוֹזֶק לֵב Firmitas cordis, & אֱמִיץ לֵב Roboratus corde, est bonorum morum. Inde Syricè עזותא Contentiosè, pertinaciter, impudenter. Luc.23.

Tertiò אִתְעַזַּז אתעזז Syrè, Infremuit. Ioh.11. in Euangelio. Item עַזְיָא est Auis rapax, gryphes, vel haliætus. Leuit.11.

Item עִזִּין Capræ. Cantic.1. Inde עֲזָאזֵל Caper emissarius. Leuit.16. Et עֲזָא vel עֲזָאָ Nomen angeli, qui de cælo cecidit. in Aruc. עֲזוּבָה siue עֲזִיבָה Turpe, abominabile, lasciuum. in Aruc. מַעְזוּבָא Pauimentum. Et עֹזּ in Rasse tevoth valet עֲבוֹדָה זָרָה Cultus externus, idolatria, idolum. Et in Doctrinali tractatus hoc titulo. Et עֹזּ valet עִזּוֹר זֹה נִקְרָא Et præterea hic vocatur, vel זֹאת נִקְרֵאת Ista vocatur. frequens in Saare Zedek, & Saare Orah. Valet etiam וְעִזּוֹר זֹה נֶאֱמַר Et hoc amplius dicitur. ibid. עִזְבָּר כוזבר Ceruus. Gen.49. in Tharg. Ierosol. & idem quod אִזְבָּר Nuncius. Iob 1.

עָזַל כזל Neuit, pensum traxit. Exod.35. Inde עִזְלָא Tela araneæ. Psalm.57. Item עִזָּל Hinnulus ceruorum. Cantic.2. in Midras. Item מַעְזָלָא Fusus. Prou.31. Elias citat מָעְזָלִין in plurali. in Methurg.

עֲרָא כֵּן vel עֲרִי ordinis quiescentium in vltima, primò Concepit. Gen. 3. & 4. & 1 Reg. 1. & נַהֲרָעִין חֵוֹי עָלַי id est, Et in tentationibus illis quæ conceptæ) conflatæ) fuerunt contra me. Benoni pro Piel. Act. 20.

Inde מְעָרְיָא Prægnans. 2 Regum 11. Et עִירוּי Conceptio, conceptus. Gen. 29. & Ruth vltimo. Secundò Declinauit, recessit, transiuit. Gen. 15. Exod. 8. & Leuit. 26. Inde עָרֵי Viator. & עָרֵי אוֹרְחָן Transeuntes vias. Ierem. 9. & Ezech. 33.

Et רוּחַ עָרַת Spiritus recessit. 1 Reg. 16. in passiuo מִתְעַרְיָא Ablatus. Isa 17. & in Aphel אַעֲרֵי Abstulit, abiecit, deposuit. 1 Reg. 28. & Iud. 20. Tertiò idem quod שלל Spoliare, prædari, Hebraicè. Inde עֲרֵי Spolium, præda. Ier. 3. & Ios. 8.

Idem עַרְעָה. Iob 29. & 1 Reg. 30. & עַרְיָא Haliætus, siue gryphus. Leuit. 11. Item Arripere, corripere. Luc. 9.

Quartò significat Detriuit, attriuit, consumpsit, sicut מַסְנָךְ לָא עָרוּ Calciamenta tua non sunt detrita. Deut. 29. Inde עֲרִים Panni detriti. Præterea עַר Vsque ad, vsque in: vt עַר עָלְמָא Vsque in sæculum. Isa. 59. Idem עַרְיָא Num. 21. עַר דִּי Vsquequo, donec. Ios. 11. עַדְיִין Hactenus, hucusque. in Comm. עַד לָא Priusquam. Ier. 1. Et עַרְיָא Funis quo ligatur onus iumenti. Item עִירִית ponitur pro נאורת Pulchrum, elegans, mundum. Psalm. 83. Item עַרְיְתָא est Pustula, scabiei genus. Leuit. 13. & עִירְיָא Ritus, mos. Luc. 1. & עָרְתָא idem quod עדה Congregatio, cœtus, ecclesia. & Syrè עִדָּנָא Tempus constitutum. in plur. עִירְיָא Ritus, constitutiones. Act. 21.

עָרַד Maledicere. in Aruc. & עָרִיר idem est quod עשה Facit. Eccl. 8. nisi forsan irrepserit pro עביד. Item עֲרַעְרָא Syriacè, Festum, solemnitas. Matth. 26. & Iohan. 12.

עָרַב & עַרְבָא idem quod גורל Sors. Ios. 14. Pluralit. עַרְבִין Sortes. 18. eiusdem. Item עַרְבָא Funis, restis. 2 Reg. 8. עַרְכִּיל Syrè, significat Adhuc. Marc. 7.

עָרַל Raphanus, vel aliquid ei simile. in Aruc. עַרְיַלְּר Pediliũ.

עָרַל Syrè, Sons, reus, Matth. 12. & Syrè לָא עַרְיַלָּאִית Inculpatè. in lib. Rit. Seu. Patr. & וְלָא עָרְלֵי Absq; reprehensione, sine querela, sine culpa, inculpatè. Luc. 1. & עָרְלָא Negotium. Item אִתְעַרְל Conquestus est. Marc. 7. עַרְמָא idem quod עד Vsque ad. passim in nouo Testamento. & Arabicè עַרְלָן Iustitia. & עו״מ in Rasse tevoth valet עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל Per modum parabolæ, figuratè.

עָרַן Delectare, oblectare, frui deliciis, Hebræum. & in Passiuo אִתְעָרַן Oblectatus est, spiritali voluptate potitus est. & עִרּוּן Voluptas, oblectatio. in plurali עִרּוּנִין Deliciæ. in Zoh. col. 115. & עֲרָן Delectatio, voluptas, deliciæ, iucunditas. Inde עִרָּן Voluptas, delectatio. Gen. 18. in Tharg. Ierosol.

Secundò עִדָּן & עִדְנָא est Tempus: vt, עִדָּן דְּמָשָׁא Tempus vespertinum. pluraliter עִדָּנִין Tempora. Dan. 4. & Syrè עִדְנָא. pluries in nouo Testamento. Inde בְּעִדְנָא Nunc. Prouerb. 7. & מֵעִדָּן Extunc, ex hoc tempore, posthac. Isa. 14.

Item מַעֲרָן Nodus, ligamen. Item עֲרָן Nondum. Vnde Elias in Thisbi: אֲשֶׁר עֲרָן לָא חַיָּה Is qui nondum fuit. Eccles. 4. Itè, אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עֲדָנָה Qui adhuc viuunt. Illud explicant ac si essent duæ dictiones, hoc est, עַר חַן pro עַד חַן, & עֲדָנָה sicut עַד חַנָּה. Cæterùm Rabbini addũt Iod inter Daleth & Nun, dicuntq; עֲיָדְרִין, vt, וַעֲדִין לָא שַׁבְנוּ מֵעֲוֹתֵינוּ Et adhuc non sumus conuersi ab iniquitatibus nostris, q.d. עַד כָּאן aut עַד חַנָּה Nondũ, hactenus.

עָרַף Excessit, excreuit, exuberauit, superfuit. Psalm. 45.

עָרַק Separauit, diuisit. Prouerb. 16. & Amos 7. Item עֲרַק idem quod רַק Tenue. Gen. 16. & עֲרַק Spongia. in Aruc. Est etiam vas aliquod quale est Crater. Isaiæ 22.

עָרַר Deficere, carere, priuare. 4 Reg. 12. Inde חֲעָרַר Priuatio. & נֶעֱרַר Priuatus. in Commentariis.

Secundò Syricè עַרַר idem est quod עזר Auxiliari, opem ferre, adiuuare. Inde עֲרוֹרָא Adiutor. in Alph. Widmanst. & עוּרְנָא & עוּרָן Vtilitas, auxilium. 1. ad Corinth. 7. & מַעֲרַנוּתָא Auxilium, opitulatio. 2. ad Corinth. 1.

Tertiò Fodere, sarrire, sarculare. Hebræum. inde מַעֲרֵר Instrumentum quo fodiuntur vites, ligo. Præterea עֲרָרָא est Grex. pluraliter עֲרָרִין Greges. Isa. 17. עַרְרָד Onager. in plurali עֲרוֹרְיָא Onagri. Psalm. 104. & Dan. 5. עֲרַשׁ Lens, lentis, genus leguminis. Secundò Statera. Tertio Genus quoddam vasis. Quartò Vesica. in Aruc.

ערת

Item עִבְרָא & עִבְרָא idem est quod בריח Vectis, pessulus. Iud. 16. & Exod. 26. pluraliter עִבְרִין & עֲבָרִין Vectes, pessuli. Ier. 49.

Item דֶּרֶךְ תַּעֲבָרָה Per metaphoram, translatitiè, metaphoricè.

Secundò עִבַּר significat Imprægnare, generare, concipere. Psal. 50. & 91. & Num. 11. in Tharg. Ierosolymitano. vt וּבְחוֹבָא עִבְּרַת מָנִי אִמִּי Et in peccato grauida facta est de me mater mea. Psalm. suprà citato. & עִבּוּר Conceptio. Iob 3. De quo significatu Elias: שׁוֹרוֹ עַבַּר Bos eius imprægnat. Iob 21. Verbum est transitiuum, idem valens atque מוליד. Neque simile ei extat in contextu Hebræo. Germanicè Schwachen tragen, Italicè *Impregnar*. Rabbini porrò vtuntur eo etiam pro Conceptione mulieris significanda. vt, אִשָּׁה מְעוּבֶּרֶת Mulier facta grauida. & אֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מִבִּיאָה רִאשׁוֹנָה Mulier non fit grauida primo coitu. Vocatur quoque infans quandiu est in visceribus matris suæ עוּבָּר Fœtus. Hinc etiam annus 13. mensium (intercalarem Latini vocant) appellatur עִבּוּר ἐμβολισμὸς, qua in significatione vtuntur in coniugatione Piel, notata daghes: vt, חִזְקִיָּה עִבֵּר נִיסָן בְּנִיסָן Chizkia intercalauit Martium in Martio. Similiter, Perendie mensis secundi. 1. Sam. 20. Paraphrastes reddidit, מִיּוֹמֵי דְּבַתְרוֹהִי וְהוּא עִבּוּר יַרְחָא תִּנְיָנָא A diebus eius posterioribus, estque intercalaris mensis secundus. &c. Item vbi, Oculi tui piscinæ in Chesbon: Tharg. עִבּוּרִין וּמְעַבְּרִין שְׁנִין Emboliſmorum, & intercalant annos. Cant. 7. עִבּוּרָא idem quod דגן Triticum, frumentum. Isa. 28. & 4 Regum 18.

Item עוֹבָרָא & עוֹבְרָתָא Ramus; palmes, propago. Numer. 13. plural. עוֹבָרִין Ezech. 17. עִבְרָאִי Hebræus. Gen. 39.

Item בַּעֲבוּר idem quod בְּשָׁבִיל aut בִּגְלַל Propter.

עָבַר præterea significat Mutare. Leuit. 27.

עַב Hebraicè, Coquere panes subter prunas. Inde עֻגָּה Torta, placẽta, vel panis subcinericius. Secundò עָג Gyrare, circulare, circulum ducere. in Aruc. & עוּגִית Linea, sulcus. Ezech. 17. & עוֹג Og, Rex dictus est, quia veniens inuenit Abraham sedentem, & dantem operam præcepto Hugoth, id est, panum subcinericiorum. in Aruc.

Et עָנַג Hebraicè Retardare. Item עוג Subsannare. vnde מְעוֹג Subsannatio, irrisio. & עָנַג Barbatus. in Aruc.

Item עֹ״ג valet in Rasse tevoth עַל גַּב אוֹ גַּבֵּי Super eminentiam, in superficie, vel fastigio. עֲגָבוֹת Nates, vel locus pudendus, vt Chaldæus interpretatur. 2 Reg. 10. Pars corporis quæ est ex opposito לְעֵרוֹת, & quæ alio nomine שׁת vocatur, licet שׁת etiam de verendis dicatur.

עָגַל Syrè significat Aduoluere, reuoluere. Matt. 27. & 28. Inde עֲגָלְתָא Currus, plaustrum. 1 Regum 2. & 6. Hinc Vrsam minorem vulgari more vocant עִגּוּל קָטוֹן Plaustrum paruum. Iob 26. in R. Abraham.

Et עָגִיל Ornamentum rotundum, vel circulus in aure pendens, inauris orbicularis. Item עָגָל Locus liber, vel communis, qualia sunt compita vbi fiunt circulationes. & עִיגוּל Vas rotundum & panis ficuum. in Aruc.

Item עָגָל Peluis. & Rota quæ ponitur super torcular ad calcandum vuas. & עִגּוּל & עִגְלָא idem quod מגן Clypeus, scutum orbiculare. Psalm. 34. Ier. 46. & Ezech. 38.

Item עֶגֶל & עֻגְלָא Vitulus. Deuter. 1. & 3 Reg. 7.

Secundò עָגַל significat idem quod מהר Festinauit, accelerauit. Inde בַּעֲגָלָא Citò, festinanter, ocyssimè, celeriter. Iob 20. & Prouerb. 29. Reperitur etiam עָגַל sine Beth in eadem significatione. Item עִגּוּלְרִיגוֹן Rotundum duorum angulorum, vel semicirculus. Item עִיגוּלָא est פיתא Buccella. in Aruc.

עָגַם Tristis fuit. Iob 30. Inde עָגִימָן Tristes. Ruth 1. & עָגְמָה Tristitia, mœstitia. Ruth 1. in Midras.

Et עמ״ע in Rasse tevoth valet עַל גַּב מִזְבַּח In superficie altaris, super altare. Est עַ״ג אף Quamuis.

עָגַן Clausit, occlusit. Isaiæ 42. Inde עֲגָנָה Clausura, carcer. Isa. 24. & 25. Et עֲגוּנָה significat Mulierem separatam à marito, & aliis prohibitam.

Item עִגּוּן sunt Anchoræ, quibus naues in mari affiguntur. עֲגִינָה Retardatio, mora.

עַגְעַג Idem quod עלע Absorbuit, glutiuit. Gen. 49. in Tharg. Ierosolymitano.

עָגַשׁ Cornupetere. in Aruc. עַ״ד in Rasse tevoth valet עַל דֶּרֶךְ Per modum.

LITERA AIN.

ע

עֵא כֵּן Syris, Chaldæis & Hebræis עין, decima sexta Alphabeti litera, vel potiùs aspiratio vehemens, & eximo gutture ducta, nunquam seruilis est, sed semper cum duabus aut tribus aliis literis thema constituit. Hæc litera ע Hebræis propriè Oculum siue fontem, in numeris autem 70. designat.

עֵא In Rasse tevoth valet עִנְיָן אַחֵר Negotium aliud, alia significatio. Frequens in Radicibus Kimchi cum ו, ועֵא & aliud significatum.

עָא & עַאתָא idem quod מחומה vel און Prauitas, iniquitas, tumultus. Prouerb. 15. & 17. עאדא בחה Festus dies. Matth. 3. עָאכו Quantò magis. Psal. 118. in Midras.

Et עאכו in Rasse tevoth valet עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה Pro vno quot & quot. Sic dicunt pro quantò magis: כַּמָּה & בַּמָּה dici potest.

עָאן Quis. de quo infrà.

עָבָא & עִיבָא Nubes. Isa. 44. & Iob 36. Inde Syris verbum formatur אֶתְעַבִּי Densissima nube, siue tenebris offundi. Marc. 6. Item Syrè עבא עָבָא Ramus. & in plur. עָבֵא Rami. vbi Græci habent ὕλας, Sylua, materia. Iacobi 3.

Secundò עָבָא significat Damnare, dolore afficere. in Aruc. Item Peluim, pollubrum. Præterea Capistrum, habenam. Item עוּבָא idem est quod חוּף Sinus, aliàs scribitur & עוּב. Prouerb. 5. & Iob 19.

עֲבַד כְּפִ & עֲבִיד idem quod עשה Fecit, operatus est, egit, præstitit, executus est. Gen. 1. & 1 Reg. 12. & in nouo testamento passim. Inde עוּבְדָא & עִיבִידְתָא & עוֹבַדְתָא & עִיבְדָא idem quod מעשה Opus. Iud. 2. & 3 Regum 5. pluraliter עוֹבָדִין טָבִין Opera bona. 2 Reg. 23. Et Syrè עבדהא Factor, conditor, opifex, Dei epitheton. in Alphab. Widm.

Item מַעְבְּדָנוּתָא מעבדהנותא Efficacia, effectus, operatio. ad Ephes. 1. & in lib. Rit. Seu. Patriarchæ. Item מַעֲבֵד חַיֵּא Viuificans, viuificator, vitæ largitor. in lib. Rit. Seu. Patr.

מַעְבְּדָנָא מעבדנא Effector, vel effectrix, pro ratione loci. est autem mascul. gen. ad Rom. 4. Et in Aphil אַעְבִיד Effecit, facere procurauit. in Zoh. col. 286. Item עֲבַד Hebraicè significat Ministrare, seruire, colere. Inde עַבְדָא Seruus. Ios. 8. pluraliter עַבְדִין eiusdem 9. & עִבְרוּתָא Seruitus. eiusdem 24. Præterea Fluere. Exod. 3. & 34. Quintò Aptare pelles vel coria. in Aruc. עַבְרָקָן Densam habens barbam, dictio composita ex עַב Densum, & רָקָן Barba. in Aruc. עַבַּט Arabicè idem quod עוּת Peruertit. Kimchi in Ioel. 16. cap.

עִבְיָטָא est Onus vel clitella, quæ imponitur camelo, Genes. 31. & כלי שמשתינין בו est עִבּוּט Vas in quo mingitur, vrinale, matula. in Aruc. item est Lacus vini, vel tinum: ibidem.

עַבְעָבִית. vide suprà אבאבית. Item עַבּוּף Viridis, frondosus. vt, אִילָן עַבּוּף Lignum seu arbor frondosa. 3 Reg. 4.

עָבַץ Idem quod חפר Erubuit, confusus est. Psalm. 33.

עֲבַר כְּפִ Transire, præterire, transgredi. Ios. 7. & in Aphil אַעְבִיר Traduxit, traiecit, transire fecit. 4 Reg. 16. Inde עֲבִירַת Transgressio. Deuter. 24.

Idem עֲבֵרַת in Comment. Vnde Elias: Vocant, inquit, Rabbini peccatum, & iniquitatem, ac præuaricationem עֲבֵרָה, eò quòd per eam homo transgreditur mandatum Creatoris sui. veluti dicunt, עֲבֵרָה גוֹרֶרֶת עֲבֵרָה Trangressio trahit transgressionem: Sic Thargum pro obscœnitate verbi, ponit עֲבֵרַת פִּתְגָמָא Deuter. 23. Item Prouerb. 21. Quantò magis si scelerata cogitatione adducat illud: Tharg. מְשׁוּל דְּבַעֲבֵרְתָא מַיְתֵי לַהּ Quoniam per transgressionem accersit illud. Nec amplius inuenitur in Tharg. Inde fit & nomen formale עֲבַרְנִין Præuaricator, à quo nullum extruitur verbum. Inde עִיבְרָא & עִבּוּר & עֵבְרָא, vt בְּעֵבְרָא יַרְדְּנָא Vltra Iordanem, siue in vlteriore ripa Iordanis. Ios. 2. & לְעֵבְרָא דִּרְגָלְתָא דְּקָדְרוֹן Trans vadum Kedroun. Ioh. 18. & עִיבַּר Latus, qualis est ripa fluminis. Sic מֵעִיבַּר Vltra, trans, ex alio latere. & לְעִיבַּר Ad latus. & עֲבַר etiam capitur pro Vltra. Ezr. 4. inde מַעֲבַרְתָא Vadum, transitus. Significat etiam Notam vel signum. in Aruc.

 Item

emptorem & venditorem ad faciendum contractum.

Item סַרְסְרוּתָא Licitatio. in Ber. rab. cap. 73.

סַרְעַף Cogitauit. Psalm. 62. in Midras. & סַרְעָפָה Arbustum, vel ramus.

סָרַף Incendit. Inde סָרְפִּיָא Seraphin, angeli amore diuino accensi. Zachar. 3. Item סָרָף est Gumma. in Aruc.

סְרַק Primò significat idem quod ריק Euacuare. & אֶסְתְּרַק Euanescere. 1. ad Timoth. 1.

Inde סְרִיק Vacuus, inanis. Iudic. 9. & נַפְשׁ סְרֵיקָא Anima vacua. & גַּבְרִין סְרִיקִין Viri vacui. Iud. 11. & סְרִיקוּתָא Vacuitas, inane, inanitas. Iob 39. Psalm. 2. & 4. & Syrè סְרֵיקָתָא Vanitas. in plurali סְרֵיקָתָא Vanitates. in libr. Ritu. Seueri Patriar. & Syrè סְרִיקָאוּת Inaniter, frustra, in vanum. Matth. 15.

Item אִילָנֵי סְרָק Arbores infructuosæ & steriles. Cant. 2.

Secundò significat Pectinare. Inde מַסְרוֹקָא Pecten. Thr. 1. in Midras. Et Elias: In verbis Rabbinorum, inquit, legitur, חָיוּ סוֹרְקִין אֶה בָּשָׂרוֹ בְּמַסְרֵק Pectebant carnem eius pectine ferreo. Est instrumentum quoddam quo pectunt linum. estque deductum ab eo loco Isa. 19. Qui operantur in lino שריקורת, quamuis scribatur per Sin. Item Thargum: Qui operantur in lino, habet דְּסָרְיְקִין. Germanicè hecheln. Sic & instrumentum quo pectinant equum, Germanicè Strigel. item instrumentum quo homines pectunt pilos capitis sui vocatur Masrek, Germanicè Strel, Italicè *Petno*. in Thisbi.

Tertiò Figurare, & pingere, & minium colorem. in Aruc.

Item סַרְקָאֵי sunt ישמעאלים Ismaelitæ, Arabes. Genes. 37. in Thargum Ierosolymitano. Item סְרִיקוֹם est Sericum.

Et Syrè סַרְקוּסָא סרקוסא Syracusæ, vrbs Siciliæ celeberrima. Actu. 28. קְרוּנְיָא Cæcitates. Genes. 19. in Thargum Ierosolymitano.

סְתָוָא & סִיתְוָא Hyems. Isa. 18. & Iob 37. & סתוא Syriacè, Tempestas. Matth. 16.

סְתִי Hybernare, hyemare, hyemem transigere. Act. 27. & אַסְתִּי in Aphil, Syrè significat In errorem inducere, seducere, auertere. Act. 5. סת in Rasse tevoth valet סֵפֶר תּוֹרָה Liber legis: literas seruiles facilè præposueris לסת & בסת id est, In libro legis, ad librum legis. &c. Valet etiá סוֹף תֵּיבָה Finis dictionis. vel סוֹפֵי תֵּיבוֹת Fines dictionum. De quo infrà in רת.

סְתַם Obturauit, clausit. 4 Regum 3. Secundò significat Signare literas. Esth. 8. אִסְתְּתַם Præcludi, obturari, Zachar. 14.

Inde סְתִימוּ Obsignatio, clausio. & סְתִימוּתָא Idem. in Zohar. col. 246. Item זְמַן סְתָם Tempus absolutum. & סְתָם Simpliciter. in Comment. item סְתָמָא Antonomasia. Psal. 77. Vnde Elias in Thisbi: Cùm aliquis meminit alicuius rei aut nominis, nec explicat qua de re loquatur, tunc dicunt Rabbini סְתָם hoc est, hæc res clausa est, & non explicata, sed absolutè, vel simpliciter suppresso nomine proprio dicta. vt vbicunque absolutè ponitur נהר Fluuius, intelligitur Euphrates; vbicunque משורר Cantor, absolutè est Dauid. Sic quoque vbi absolutè legitur מתנינין, intelligitur R. Meir. in Misnah. Germanicè Schlecht, Italicè *Skeijto*. Hactenus Elias.

סְתַן Aduersari. Numeri vigesimo secundo.

סַתְפָּא Hospitari.

סְתַק Fidit, distinxit. Leuit. & Deut. 14. in Tharg. Ierosolymitano.

סְתַר Hebr. Abscondere, latere. Inde סִתְרָא Secretũ. Iud. 3. Latibulum. Isa. 16. & מִסְתּוֹרִין sunt Mysteria, secreta, arcana. Psalm. 9. in Midr. Secundò סָתַר idem est quod נתץ & החריב Destruxit, demolitus est. Ezræ 5. & 4 Reg. 11.

Item מִסְתּוֹרִיוֹת sunt Infirmitates quædam. & סוֹתָר vel סוֹתָרָא Contradictio. in More libr. 2. cap. 23. & Syrè סתרא Absconsio. in libr. Rit. Seueri Patr.

סְתַת Idem quod חצב Cædere lapides. & סַתָּת Lapicida. in Aruc. Secundò Syrè סתת סַתַּת Fundauit, fundamenta iecit. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

eo vocabulo Iniquitatem, & peccatum, & rebellionem: vt cùm dicunt, Exemplum de rege שָׂרָחַ עָלָיו מְדִינָתוֹ Contra quem ille bellauit prouincia. Exemplum de filio regis, שָׂרַח עַל אָבִיו Qui rebellis exstitit aduersus patrem suum. Similiter etiam verbaliter vsurpatur pro Peruersè & iniquè agere. vt 2.Sam.19. vbi Hebr. est, Peruersè egit seruus tuus: Tharg. רִיחַ similiter & ibidem 24. Peruersè egi: Chald. סְרָחִית. Item nomen substantiuum סוֹרְחָן per scurek: vt, Non est in manu mea malum & scelus: Tharg. חוֹב וְסוֹרְחָן. Item, Et quod est peccatum meum. Gen.20. Tharg. ומה סוֹרְחָנִי. Ac etiam apud Rabbinos, תּוֹלֶה סוֹרְחָנוֹ בַּאֲחֵרִים Transfert peccatum suum in alios. Et in quibusdam libris legitur סִרְחוֹנוֹ per chirek, quod mihi non probatur. Nam Sirachon est à primo significatu. Hæc ille. Item מְסַרְחוֹנִין ponitur pro סוֹרְרִים, hoc est, Rebelles, vbi puto legendum esse מְסֻרְחוֹנִין. Psal.66. in Compl.

סָרִיט Laceravit, scalpsit. 1 Reg.21. Secundò significat Lineas ducere. Inde סָרְטָא Linea. in Sch.rab. cap.12. & Syrè ܣܪܛܐ סָרְטָא Apex. Matth.5. סוֹרְטָא Scalpellum, penicillum. Gallicè *Burin ou pinceau.* vt בְּסוֹרְטָא יוֹצֵר כּוֹלָא Id est, scalpello effingit omnia, in Zoh.col.314. Scribitur etiam שָׂרְטָא per Sin sinistrum; sertum, corona. R. Ioh. Leui.lib.Sen Machaloketh. Item סָרָט est Funis densus ex lana confectus. in Aruc. Et הַסְּטָרְיָא est מקום שהולכים שם רבים Locus vbi multi ambulant, planicies publica, forũ. אֶסְטְרָט Strata. Iob.8. & Ps.8.

סַרְטָן Cancer est Signum cæleste in quo fit Solstitium æstiuum. in Bechaiai super Gen. & in Tikun hazohar. Direct.62.

סַרְטָנָא Virga, baculus. in Aruc. סוֹרְיָא Syria, de quo iam suprà. inde סוֹרְיָא Syrus. & pluraliter סוֹרְיָא Syri. & סִירִין est סיריין Lorica, paludamentum.

סָרַךְ Idẽ quod תָּפַשׂ Apprehendit, rapuit, cõuinxit. in Aruc. & in lib. Rit. Seu. Patr. & סָרָךְ idem quod תְּגוֹרָה Cingulum, vel pectorale. in Aruc. סַרְכָּא idem est quod שׁוֹטֵר Princeps, exactor. Pro.6. idem סַרְכָן Esth.2. plural. סַרְבַּיָּא Caduceatores, satellites, potentes. Ios.3. & סְרוֹךְ Exactio. Thren.3.

Item סַרְכוּתָא Legis impedimenta. in Zoh.col.46. Est & alia huius thematis significatio. de qua Elias in Thisbi: Cùm adhæret pulmo iumenti costis, aut membrana membranæ. &c. vocát illud סִירְכָא Hinc est quod dicunt, Nõ est סִירְכָה Adhæsio absque foramine, & id genus multa. Ac præceptores mei exposuerunt mihi illud significare Adhæsionem & alligationem. Sed auctor Aruc de eo nihil locutus est, nec etiam inueni ei simile in Thargum, nisi in significatione Peruersè agendi: vt Thren.3. Ad peruertendum hominem in causa sua: Thargum, לְסַרְכָא אֱנוֹשׁ מְסַכֵּן בְּמֵצוֹתֶיהָ Item, Vidisti Domine iniquitatem meam. ibid. Tharg. חֲזֵיתָא וְיָתָה סְרוֹךְ רִי סְרִיכוּ לִי Vidisti Domine iniquitatem qua iniquè in me egerunt. Et forsan סוכא Peruertendi significatus est, quemadmodum quod dicunt, Ne fortè peruersè agat filia eius, hinc desumptum.

סַרְכָּפָא Nidus. Psalm.104.

סָרִיס Viciatum, confusum. in Aruc.

סְרוֹנְיָא Rebelles. in Zoh. סְרוֹנְכִי Angina, tonsillæ.

סְרוֹנְיוּת Nomen loci. Eccl.5. in Midras.

סְרוֹנְקָא Suspendium, strangulatio. Iob 7.

סַרְנֵק Suffocauit. Psal.63. & סַרְנוּקָא Suffocatio. ibidem.

סָרַס Castrauit, testiculos euulsit. in Ber.rab.cap.87. Rabbinicè Extirpare. Vnde סָרִיסָא Eunuchus. Isa.56.

סְרוּס Castratio, testiculorũ auulsio. in Bechaiai super Gen. Secundò significat Ministrare. & vertere. Psal.18. & 118. in Midras. Inde מְסוּרְסָא Lectio versa, quando scilicet aliquid verso rerum ordine effertur: vt, Stupor iecit hominem in offendiculum; pro, Offendiculum iniecit homini stuporem. Prouerb.29. in Commentariis. Vel quando per parenthesin aliqua sententia intersecatur: vt Ezræ 7. ויתן לו מלך כיד יהורה אלהיו עליו כל בקשתו Et dedit ei rex (nam manus Domini Dei sui erat super eum) omnem petitionem suam. Hanc figuram Hebræi vocant סִירוּס, quasi Sententiæ sectionem aut intersectionem. Et סוֹרְסִי Syrus. in Vaicr. rab.cap.12. סַרְסוּר est Proxeneta, licitator, medius. idem scilicet quod סַפְסָר Emens aliquid quod cum lucro reuendere instituit. in Beres. rabb.cap.8. Hinc dicunt Rabbini, חלב והעינים כרסורי העבירה Cor & oculi sunt proxenetæ transgressionis. Elias dicit סַרְסוּר esse eum qui mediatorem agit inter emptorem

hac significatione illud Ezech.2. Quoniam irritatores & spinæ. &c. Attamen Donesch filius Labrat exponit pro Spinis, & dicit vnam esse ex viginti speciebus spinarum, quæ reperiuntur in Bibliorum contextu. Sic etiam illud Threnorum דְּרָכַי סוֹרֵר Vias meas peruertit. quod R. Schelomoh Iarchi exponit ex Sentium & spinarum significatione. Tharg. אָרְחִי סְרַב Viam meam peruertit.

סַרְבַּל & סַרְבָּלָא, pluraliter סַרְבָּלִין Vestes quædam superiores, chlamydes, aliis femoralia. Dan.3. Esth.8. & Nach.3. & verbaliter ponitur pro Colorare & figurare. De quo Elias in Thisbi: In Daniele, inquit, legitur כַּרְבְּלִיהוֹן פַּטְשֵׁיהוֹן Palliis suis, femoralibus suis. Illud exponunt omnes interpretes de quibusdam speciebus vestium. At in verbis Rabbinorum dicuntur Sarbelin quibus pedes induuntur. Vide in Aruc. Nos autem vocamus vestimentum superius סַרְבַּל, Germanicè, Italicéque *Mantel.* Item Ezech.16. capitur סרבל metaphoricè pro Carnis concupiscentia.

סַרְבֵּק Annuit, intuitus est, circumspexit. Isaiæ tertio.

סָרַג Intersecauit, siue reticulauit funes, intricauit, permutauit. Iob 14. Psal.14. Inde סְרִיגָא Perplexum, intricatum. 3 Reg.7. Cancellus. 3 Reg.22.

Et סְרִיגְתָא Laqueus, rete. Isa.24. & Sporta. 2. ad Cor.11. Item סוֹרָג Paries, murus. in Aruc.

סוּרְגָּא Syriacè Linea.

סַרְגֵּל Delineare, lineas ducere, Arabicũ. in Ber.rab.cap.24. Inde סִירְגּוֹל Linea, sulcus. Cantic.5. in Midras.

סַרְגֵּנֵס Genus vestimenti. De quo Elias: Solent, inquit, Iudæi Germani tribus diebus tremendis (sic appellant יוֹם הַכִּפּוּרִים Festum expiationum cum duobus diebus præcedentibus) induere indusium quoddam oblongum ex panno lineo candido, illudque vocant סַרְגֵּנֵס. Et multùm quidem interrogaui, & quæsiui vt scirem quid significaret hoc vocabulum, nec fuit qui mihi indicaret, donec Iudæus quidam Gallus senex indicauit mihi. Solent enim Galli sic etiam indui. Illud autem confectum est ex quadam specie panni tennuissimi, qui vocatur eorum lingua *Sarge*, ghimel leniter prolato: & hoc est quod Italicè dicitur *Sarza*, Germanicè Arres. Addunt autem Samech literam more linguæ Italicæ in multis nominibus, prout explicaui in radice לִיסְטִים. Hæc ille.

סָרַד Primò Propulsauit, propulit. Inde סוֹרְדָא Expulsiones. Luc.21. Secundò Ministrare. vnde שְׁרַד Ministerium, Hebraicè, quamuis scriptum sit cum Sin.

Et סָרָד idem quod מגן Clypeus. & סְרִידָא Pila, pistrinum in quo fit panis. Item סְרָדָא est Rete & cribrum, seu craticula. Exod.27. & סְרָדִין sunt Cortinæ, vela. ibidem.

Item Syriacè סְרִידָא ponitur pro σπέρμα, Semen, idem quod שְׁרִיד Superstes. ad Rom.9.

סָרְדוּט est שר ממונה לעשות דין Princeps constitutus ad exequendum iudicium, commissarius, præfectus. in Beres.rab. cap.83.

סָרָה siue סִירָה aut סַרְיָה Lorica, vel collare. Exod.28. in Tharg. Ierosol. & סַרְיָא est Filum circundans pupillam vel nigredinem oculi. Prou.23. & Ier.46.

סָרַהַב Idem quod מהר Festinauit, accelerauit. Psalm.7. & 30. Inde סָרְהוּבוּ Festinanter, vel potiùs festinatio. Esth.8. & בְּסָרְהוּבְיָא Cum festinatione. Item Syrè סוֹרְחָנָא Festinatio. Actu.19. & מְסָרְהָבָאוּת Festinanter. Prouerb.25. & Lucæ 2.

סָרַח Primò significat Superfluere, supereresse, supercrescere. Inde סִירְחָא Residuum, superfluum. Exod.26. Secundò significat Iniquè agere, peccare. 2 Regum 7. Inde סוֹרְחָא Iniquitas. 1 Reg.24. idem סָרְחָנָא Prouerb.16. plur. סִירְחָנִין Peccata. סְרִיחוּתָא Noxa, delictum. in Zoh.col. 296. in Gen. Tertiò significat idem quod באש Fœtuit. Inde סְרוֹחָא Fœtor. Ioel.2. Vnde Elias in Thisbi: נִסְרְחָה חָכְמָתָם Fœtuit sapientia eorum. Ier.49. Significatio eius est סִרְחוֹן, Fœtoris, nec aliud ei simile inuenitur in textu Hebraico. At Rabbini eo frequenter vtuntur in coniugatione Hiphil, vt חִסְרִיחַ Fœtere fecit, מַסְרִיחַ Faciens fœtere, יַסְרִיחַ Faciet fœtere. Et nomen adiectiuum gen.fœm.vt, טְפָּה סְרִיחָא Guttula fœtida. item nomen substantiuum סִירְחוֹן, Germanicè Geſtanck, Italicè *Puzza.* Præterea Rabbini cognominant

סִיפְּתָא Diuiſio, diſſenſio, diſſidium, damnum. in Zohare.
סִפְּתִיקָא Acetum forte. in Aruc.

סַקָּא Primò eſt Saccus. in plurali סִקִּין בְּלִין Sacci veteres. Ioſ.9. Secundò ſignificat Accendere, incendere. Pſal.77. Item סָקָאָה eſt מִין אַרְבֶּה Genus locuſtæ Deut.28.

סְקַב Vlcerauit, vulnerauit. in Aruc. & Syrè ܣܩܰܒ סָקוּבְלָא Contrarius, aduerſarius, inimicus. Iohan 19. in Euang. & סָקוּבְלִיתָא Inimica poteſtas. in libr. Rit. Seue. Patr. אֶסְתְּקַבֵּל ponitur pro παρατυγχάνω, præſto ſum, ſuperuenio, occurro, obuiam fio. Act.17. סִקְבָּס Genus baliſtæ. in Aruc.

סְקַד Pupugit, ſtimulauit. in Vaic.rab.cap.29. Hinc מסקרא Syricè in Commentariis R. Schelomoh ſuper Lamentationes; eſt דרבן vel מלמד חנכוך Stimulus. & in Vaicra R. לחועיל מסקרנא לך Vt tibi ſtimulo proſim. סָקְבָטָר Scriptum, ſtatutum. in Vaicra rabb.cap.21. סִקְוָסְתָן Limites, ſtratæ. in Aruc.

סְקַל Lapidare, lapidibus obruere. Hebræum. Inde סָקְלָא Lapidatio. in Zohare. Et סְקוֹל Mors, pernicies. Gen. 42. in Tharg. Ieroſolymitano. Item סַקְלִי Magiſter, artifex, opifex. in Aruc. סַקְטֵי Splendores, ſcintillæ.

סַקְלוֹט Ædes, palatium. in Aruc. Inde סַקְלִישׁוֹן Præfectus domui aut palatio. Gallicè *Maiſtre d'hoſtel*. in Bechaiai ſuper Gen.

סַקְמִין vel סְקִימִין Probatio, declaratio. in Aruc.

סְקַן Conſentire. De quo Elias in Thisbi: מַסְקִינָן דְּשִׁחִישָׁה הַצַּוָּאר Conſentiunt de iugulatione colli. Vnde nomen מַסְקָנָא quod idem ſignificat atque הסכמה Conſenſus. Nam illæ duæ radices pro vna & eadem re ſignificanda vſurpantur, nempe Secam, & Sekan. סְקוֹנְדְרִי Catelli, & ludus quidam puerorum. Vide אסקונדרי ſuprà.

סָקָס vnde סִיקוּס Tortuoſus. in Ber.rab.cap.10. & Scabroſus, & nodus qui eſt in ligno. in Ber.rab.cap.41.

סְקַף Murmurare, dolere, Numer.11. & אִסְתְּקַף Machinari clanculum. Thren. 1. Inde תוּסְקָפָא Occaſio, adinuentio, machinatio. Iud.14. Pluraliter תַּסְקוּפִין Circuitus, ambages, adinuentiones, occaſiones, opera. Iob 37. & Pſ.65. תַּסְקוּפָא Machinatio, mala cogitatio, excogitata malitia. in Zoh.col.388. in Gen. Item סְקוּפְתָא & סְקוּפָא idem quod מפתן Limen. 4 Reg.18. Idem אסקופת in Comment. ſignificat etiam Trabem. & סַקִּיפְתָא דְאָעָא pro עב עץ Spiſſitudo ligni, Ezech.41. סַקְפָּט primò ſignificat מנעל Calceum, pédilium. in Aruc. & Currum opertum. Pſal.42. in Midras.

סְקוּפַס Pediſſequus, glomus. in Aruc. & in Vaic.rab.

סַקִּיפְטוֹר idem quod פקיד Præfectus, commiſſarius. in Aruc.

סְקַר Idem quod שקף Reſpexit, vidit, conſpicatus eſt. Iob 20. & 28. Inde סַקְרָנִית Inſpectatrix. in Tanhuma. Secundò סְקַר ſignificat idem quod רקד Subſilire, ſaltare. Et סְקָרָא ſignificat עבע אדום Colorem rubeum. in Ber.rab.cap.43. Item סִיקַר Sicarius, violentus, tyrannus. in Aruc. סַקְרִין Statuta. in Aruc.

סְקוֹרְדָּא Crepida, vel ſoccus. in Aruc. סְקוֹרְטָיָא eſt Corium quo præcingit ſe artifex in ſuo labore. in Aruc.

סִיקוֹרָא idem quod גרזן Securis.

סַר Hebraicè Recedere, declinare. Secundò סָרָא & סְרָא ordinis quieſcentium in vltima, idem eſt quod סרח Fœtuit, putruit. Iſa.50. & Pſalm.38. & סְרוּת vel סְרִיוּת Fœtor. Ioel 2. Tertiò סָרָא ſignificat Deſpicere. Inde סִירוּתָא Deſpectiò. Pſalm.122. Item Inſpicere, intueri, viſitare.

Quartò idem quod סגר Clauſit. vnde סִירָא Clauſura. in Ber.rab.cap.42. & in Aruc. Item סוּרָא eſt Fermentum. & סַר Gladius, & flamma hinc inde egrediens.

Item סַר eſt Princeps, præpoſitus. & Deuius, declinans. in Aruc. Et מְסָר Serra. & נְסוֹרֶת Scobs. radix eſt נָסַר.

Item סָרָא idem quod גנב Fur, impius. in Aruc.

Et סוּרְיָא idem quod ארם Syria.

סָרַב & סָרִיב Renuit, rebellauit, exacerbauit. 1 Regum 12. & 15. Inde סָרְבָנָא Rebellis, pertinax. Numer.17. & Pſalm.67. סָרְבָנוּתָא Rebellio, contumacia. Deut.31. De hac poſitione Elias in hunc modum ait: Vt plurimùm מֶרֶד & מָרִי & מְאוֹן exponuntur per סִירוּב. Quo vtuntur ſæpiſſimè Rabbini, piæ memoriæ, ſed in coniugatione Piel. vt, מְסָרֵב Rebellans, אֲסָרֵב Rebellabo, וְסָרֵב Rebellabit. Et nomen adiectiuum סָרְבָן Rebellis, & ſubſtantiuum סָרְבָנוּת. Sunt etiam qui exponant in

Inde סִיפּוֹן vel סִפּוֹן Contignatio, tabulatum. in Saare Zedek. Tertiò סָפַן ſignificat Exiſtimare, reputare. in Schem. rab.cap.20. Quartò Nihilipendere, contemnere, deſpicere. in 2.Tharg. Eſther. Item סוּפִינָא eſt Lancea. 2 Reg.21. & סְפִין Piſcis, cuius ſanguine fit hyacinthus. in Aruc.

Item סָפוֹן Sapo. סוֹפִיסְטָא Conſiliarius regis, ſophiſta. in Aruc. & סוֹפִיכְטָנִין Sophiſtæ. in More lib.1.cap.37.

סָפְסָא Scelus, nefas, pollutio. in Zoh. סְפִיפָס Paries habens multas feneſtras. 4 Reg.4. in Kimchi. סַפְסָל Sedes, vel ſcabellum. Gen.15. in Targ.Ieroſol. & in Midb.rab.cap.9. Pluraliter סַפְסָלִין Throni.

סְפַסַּף Primò idem eſt quod תלש מקצת השיער Euulſit quoſdam crines, depilauit ex parte. Secundò ſignificat Senſim irrigare, guttatim effluere. סַפְסָפָא Furfur. in Aruc.

סַפְסִירָא Gladius. Eſth.8. Item eſt Venditor & reuenditor, vel proxeneta. in Aruc. סַפְסִירְטָא eſt Nomen cacodæmonis. in Zohare.

סְפַע Influere, abundare, redundare, diffluere. in Bereſch. rabb. cap.33.

סְפַף In limine eſſe, vel habitare. item Hoſpitari. inde סִיפּוּף Vmbraculum.

סְפַק Hebraicè Plaudere, complodere, percutere manibus. Secundò Thargumicè סַפֵּיק Suffecit. Ioſu.17. & סַפֵּק Tribuit abundè, ſufficienter dedit, contentum reddidit. Deuter.2. & 32. Inde סוּפְקָנָא Sufficientia. Prouerb.27.

Idem סְפוּקָא Sufficientia, abundantia, copia. in Commentariis. סְנֵא מַסְפֵּקְתָּ Cauſa ſufficiens. Tertiò idem eſt quod כלה Finiuit, compleuit. Thren.2. Inde סִיפּוּק Finis. Ier.31.

Quartò idem eſt quod קשר Ligare. in Aruc.

Quintò Licere. Pſalm.77. Sextò Tranſire. Pſal.36.

Septimò Dubitare. in More. lib.1. cap.32. & in paſſiuo אִסְתַּפַּק Dubium fuit. in Zohare. Inde סָפֵק Dubium. plur. סְפֵקוֹת & מַסְפְּקוֹת Dubitationes. & סָפְקוּת Dubitatio. in More cap.75. Et סַפֵּקְתָּ Dubia res. & מְסוּפָּקִין dubij, ambigentes. in Comment. Kimchi. Item סְפֵקְיוֹת ſcilicet Inaniter. Luc.1. Item סִיפּוּק Analogia. in Mor.lib.1.cap.64. & סְמוֹת תַּסְמוּפָקוֹת Nomina analoga, quando ſcilicet per vnam dictionẽ ſignificantur res diuerſæ proportionales ad vnum principium aut ad vnũ agens, vel finem vnũ. Item סָפֵק Meritum. Pſ.99. in Midr. & סָפֵק Sententia. in Aruc. Item תַּסְפֻּקוֹת Sufficientia, id quod ſatis eſt. סַפְקוֹלָא & סַפְקוּלָא idẽ quod הרג Occiſio, ſupplicium. in Aruc. סְפִיקְלָא Spiculum, vel vexillum iuſtitiæ. in Vaic.rab.cap.24. סְפִקְלָטוֹר Spiculator, carnifex, ſatelles. in Ber. rab.cap.80. סְפַקְלָר Speculum. à Latinis deſumptum. & in Raſſe tevoth סְפַק valet סוֹף פֶּרֶק קָמָא Finis primi capitis.

סַפַּר Totondit, raſit. 2 Regum 19. Inde סִיפְרָא Tonſio, abraſio. 2. ad Corinth.

מַסְפָּר Nouacula. Num.6. Iud.13. & Ezech.5. & סַפָּר Barbitonſor. in Bereſ.rab.cap.71. & תַּסְפּוֹרִין Forfices. in Zoh.col. 86. in Leuit. & מִסְפָּרַיִם Forfices. in Midb.rab.cap.10.

סְפַר Hebraicè, Numerare, recitare. Inde סִפְרָא Liber. Ioſu.8. Syricè סֶפְרָא Luc.4. & סַפַּר atque סַפְרָא. Syricè סָפְרָא Scriba, notarius, γραμμάτος, Legiſperitus. Ier.6. & ad Titum 3. De quo vocabulo Elias: Ex verbis סוֹפְרִין Scribarum. Sapientes ſunt qui & ipſi dicuntur Rabbanim. Nec eſt differentia, ſiue dicant מִדִּבְרֵי סוֹפְרִין Ex verbis Scribarum, ſiue מִדִּבְרֵי רַבָּנָן. Inde in Maſoreth תִּקּוּן סוֹפְרִים Correctio ſcribarum. de quo loquar adhuc in radice תָּקַן. Hæc ille in Thisbi. Item סִיפּוּר Enarratio, & סְפוּרָא & סְפִירָה eſt Numeratio, vel ſphæra mundi archetypi. in Zoh. & in Saaré Zedek. Præterea סְפַר idem eſt quod תוֹר Terminus, limes, portus, ſtatio. Deut.1. & Ioſu.9. Syriacè סְפַר Luc.6. & סְפַר Protopheta. Iſa.3. & סְפִירָא Græcè σπείρα, Cohors, turma. Act.10. Et סַפִּיר Saphyrus. Hebræum.

Item אֲסַפְּרָנָא pro מהרה Feſtinanter, abſque mora, diligenter. Ezr.5. & 7. סְפַרְנוֹס idem quod חותם Sigillum. in Bereſch. rab.cap.49. סַפִּירִינוֹן Saphirus. Exod 28. in Thargum Ieroſolymitano. סְפַרְכִיתָא Peruerſitates. Prouerb.2.

סוֹפְרִיק & in plurali סוֹפְרִיקִין ſunt Chirothecæ. aliis Subligacula. in Aruc.

סְפַת idẽ quod חתך Incidit. & חמץ Intinxit & connexuit. in Aruc. סְפוּתָא Syriacè Labium. Mat.15.

Eſt enim טס Gaudere, & גוּן Color. Cant.7. & Exod.25.

סַסְמָגוֹר Genus eſt cedri. in Aruc. סַכִּין Pulegium, genus herbæ notum. in Aruc. vbi tamen exponitur per פִּקְעוֹת Colokyntidam. סִכְּנִין idem quod כֵּלִים Vaſa. in Aruc.

סוֹסְפִּיתָא Velamen,tegmentum, obſeſſio. in Zohare. Alio loco ſcribitur מְסוֹכִיתָא דְּחֹשֶׁךְ Ab inuolucro tenebrarum. Zoh. col.46. in Geneſ. סַכְּרָנוֹן idem quod כְּתוֹנֶת עוֹר Tunica pellicea. in Aruc.

סְעָא Chaldaicè ſignificat Congregare, conuenire. & in paſſiuo מִסְתָּעָא Cõgregatus. Iſa.1. Inde סִיעָא & סִיעַת Congregatio, cœtus,grex,ſocietas. 1 Reg.10.2 Reg.2. in plur. סִיָּן Ierem.49. De quo Elias: In faſciculum vnum: Tharg. לְסִיעָה חַד In cœtum vnum. 2 Sam.2. Item, Et Achuſath ſodalis eius: Tharg. וְסִיעַת מֵרַחֲמוֹהִי Et cuneus ex amicis ipſius, Gen.26. Poſt vnam in medio: Tharg. סִיעָא בָּתַר סִיעָא Cœtus poſt cœtum, vbi ſcribitur cum Aleph loco He, quod indicat סִיעַת, & cum affixo חִזְקִיָּה וְסִיעָתוֹ Chizkia & ſocietas eius, Thau leniter prolato:& qui legunt per daghes, errant. Hæc Elias in Thisbi. Secundò סְעָא Syriacè, idem eſt quod ἐμβατεύω, Incedo, cum faſtu ingredior. ad Coloſſ.2. Item סִיעָא Nauis. Vnde Numer.33. סִיעָן נָטְלָן זִיזִין Claſſes arma portantes. Item סְעָא Loqui: & remouere.

סְעַר & עָעִיר Suſtentauit, roborauit,fulciuit. Iud.19. Auxiliatus eſt,adiuuit,fauit.Gen.18.& Leuitic.20. Inde סַעֲרָא Auxilium. 1 Reg.5. Tertiò ſignificat Comedere:idem quod אכל. Pſal.14. & 101. Inde סְעִיד מִישְׁתֵּי Refocillatio potus vel conuiuij.Iſa.3. סְעוֹרְתָא Cibus. 2 Regum 11. & סְעוּדוֹת Conuiuia. in Comment.

סְעַר Primò idem eſt quod פקר Inuiſit, viſitauit. Exod.20. Leuit. 18. & 1 Reg.14. Inde סְעוֹרְנָא Viſitatio. Oſe.9. & Syriacè ܣܥܘܪܐ Epiſcopus, curator.1 Pet.2. Secundò סְעַר ſignificat Agere,facere,patrare.Luc.23.Inde ܣܥܪܢܐ Actio,factum, facinus. Luc.23. & ad Rom. 12. Tertiò in paſſiuo אִסְתַּעַר Turbatus eſt. 4 Regum 6. & סַעֲרוֹת Turbo, tempeſtas. Pſalm.49. Quartò סְעַר ſignificat Crinem & pilum. Iudic. 16. in plur. סַעֲרָן Pſal.69. Quintò סְעַר ſignificat Rugare. in Aruc. Item סְעַרְתָּא Hordeum. Iob 32. Significat etiam Paleam à leguminibus excuſſam. & סְעוּדְתָא eſt Menſa. in Zoh.col.273. & סְעִיר Nomen regionis. accipitur etiam pro Dæmone. in Commentar. סַעֲוִתָּא idem quod זבל Stercus,fimus. in Aruc.

סַף Ordinis quieſcentium in media, primò ſignificat Haurire. in Aruc. Secundò ܣܦ סָף ſignificat Conſummare,finire,complere. Numer.17. Deut.2.& Thren.4. & in tertia fœminea סָפַת Completum eſt, in neutro genere. Dan.4. Sic סָף Conſumptus eſt.4 Reg.7. item Ceſſauit. Iſa.14. Inde סוֹפָא Finis.Iſa.45. & in Raſſe tevoth סוֹף פָּסוּק valet סוֹף פָּסוּק Finis verſus. vel pluraliter סוֹפֵי פְּסוּקִים Fines verſuum. Item סָף eſt Linea,ordo,ora,limen. Et סִיפָּא Angulus,terminus.4 Reg.10. & סִיפָּה Scyphus,crater.Exod.12. סִפְתָּא Labium. 3 Reg.7. pluraliter סִיפָתָא & סִיפָן Labia. Prou.14. & 4 Reg.18. Item סִפְיָתָא ponitur pro סִיר Exitio.Prou.24. & Syriacè ܣܦܐ סְפָא Veſtibulum. Matt.26.

סְפַג Plaudere, percutere. in Ber. rabb.cap.95. Item סְפוֹג Spongia. in Schem. rab. cap.25. Syriacè ܣܦܘܓܐ אִסְפּוֹגְיָא Spongia.Matth.27. & נִסְתַּפֵּג Spongioſum.Pſal. 34.in Midr. & סְפַג ſecundò ſignificat Inſtar ſpongiæ fugere,& tergere. Item Linteum abſterſiuũ. & סְפוֹנְיוֹת Denſitas. in More lib.2.cap.21. & אִסְפּוֹגִין Laganum. plur. אִסְפּוֹגִין Exod.29.

סְפַד Planxit,luxit. 1 Reg.28. Inde מִסְפְּדָא Lamentum, planctus. Ierem.48.

סְפַח Idem quod הרבה Auxit, fecit abundare. in Ber.rabb. cap.13. Inde סְפַחַת Tumor,ſuperfluitas, exuberantia, vel abundantia nociua,callus. in Zoh.col.489. in Geneſ.

סְפָא Arabicè, eſt Capſa,cantharus, genus vaſis vinarij. & in Miſna dicitur סַפְיָא in Aruc. סְפַרְלִי vel סוֹפַרְלִי eſt Nucleus, granum fructuum & dactylorum. in Aruc. סְפָל Phiala,Hebræum. סִיפְיָא Labrum,barba. 2 Reg.19. Et סְפַמְיָא Hiſpania. in Abdia. & Syriacè ܐܣܦܢܝܐ & ܣܦܢܝܐ סְפַנְיָא Hiſpania. ad Rom.15. ܣܦܝܢܬܐ סְפִינְתָּא Nauis. idem סְפִינְתָּא Marci 1. pluraliter סְפִינָן Naues,claſſes.Iud.5. & סְפִינָא Syriacè Nauicula.Marc.4. & סְפָנָן Nautæ. 3 Regum 9. & ܣܦܢܐ סְפָנָא Nautæ. Act.27. Secundò סְפַן ſignificat Tegere,recondere. Inde

Septuaginta סַנְהֶדְרִין erant ſeptuaginta Seniores prætorij magni, quod erat Ieroſolymis. Vnde vbi textus Hebraicus habet, Septuaginta palmæ:Exod.15. Thargum Ieroſolymitanũ explicat כָּל קֳבֵל שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין Re omni collata ſeptuaginta Sãhedrin. Similiter & in Chaldaica paraphraſi Hagiographorum, hoc vocabulum ſæpiſſimè inuenitur. vt, Et in ſede ſeniorum: Tharg. וּבְסַנְהֶדְרִין דְּחַכִּימִין Et in συνέδρεις, conſeſſibus ſapientum. Item, Et aſcendit Boaz ad portam:Ruth.4. Tharg. לְתָרַע בֵּית דִּינָא דְּסַנְהֶדְרִין Ad portam cõſiſtorij Sanhedrin. & ſimilia multa. Nec reperitur numero ſingulari Sanhedar, eſtque vocabulum planè Græcum: vocant enim iudicũ ſubſellia συνέδρια. Qua forma dictum eſt illud:Ibi ſedebunt ſolia(id eſt,Iudices)ad iudicium.Pſalm.122. Hæc ille.

Inuenitur & in ſingulari סַנְהֶדְרִי גְּדוֹלָה Conſeſſus magnus. in Saare Tſedek. Et in plurali סַנְהֶדְרִיּוֹת Conuentus,congregationes. Gal.lib.4. cap.5. סִינְדָּא Sindon, vel ſtrophiolum. in Zohare. כּוֹבַע שֶׁל בַּרְזֶל eſt סַנְוָרְתָּא Galea ferrea. in Aruc.

Syriacè ܣܢܘܪܬܐ סַנְוֵרְתָּא Græcè περικεφαλαία, Caſſis, galea. ad Epheſ.6. סִינוֹרְיָא Exercitus, turmæ, cateruæ. in Aruc.

Solent, inquit Elias, appellare eum qui tenet filium proximi ſui ad circuncidendum eum, סַנְדָּר: nec inueni vſquam hoc vocabulum,nec etiam Bahal Aruc adduxit illud:nihilominus Itali Iudæi vocant eum בעל ברית, Patronum fœderis, Italicè *Compari*, Germanicè Gevatter. In Thisbi.

סַנְחֵרִיב Senacherib, dictus eſt בחלק ששיחתו ריב cò quòd eius meditatio vt plurimùm lis erat. in Aruc.

סְנַט idem quod סטן Odiuit, aduerſatus eſt. in Ber.rab.cap. 72. סוּנְטָא Stamen: vel ſecundum alios eſt Cardo oſtij, vel repagulum. in Aruc. סִינְטוֹמוֹס συντόμως, Breuiter, in Midb.rabb.cap.11. סַנְטָרָא & סַנְטָר idem quod נוטר Cuſtos. in Ber.rab.cap.17. Item Vas non ſciſſum. in Ber.rab.cap.10. & Senator. in Ber. rabb.cap.17. & Mentum, inferior pars vultus, vt exponit R. Schelomoh Iarchi. סַנְטִירָא Signator, cancellarius. in Zohare.

סְנִין Idem quod צרף Depurauit, perpurgauit, probauit ſicut aurum purgatur & probatur igne. Iob 10. Pſalm.17.& 105. Inde דְּהַב סְנִינָא Aurum purgatum. Pſal.21. & סַנְסִנָּא idem quod כתם Aurum probatiſſimum. Iſa. 13. סָנָן Colum. in Aruc. סְנוּנִיתָא Auis quædam,quam aliqui Gruem eſſe putant, alij דרור Hirundinem, alij חסידה Ciconiam, alij volunt eſſe auem, quæ vocem humanam imitatur, Graculus. Iſa.38. & Ierem.8. סַנְסָן Rami. Canticor.7. in Midras.

סְנַף Primò idem eſt quod חבר Coniunxit. Inde סְנִיפִין Iunctura, additamenta, furculæ, & genus quoddam palorum. in Aruc. Secundo סִינוּף Turpe, obſcœnum. Pſal.100. in Midras. סַנְפִּירָא Pinnula piſcium, Hebraicè סְנַפִּיר in Zohare. סַנְפִּירִינוֹן & סַנְפִּרִין Adamas, lapis precioſus. Pſal.87. in Midras.

סְנַק Primò Syriacè ſignificat Indigere,opus habere. Mat.9. Inde סוּנָקָנָא vel ܣܘܢܩܢܐ Indigentia, neceſſitas, id quod nobis eſt opus. Matth. 6.

Idem סְנִיקוּתָא Act.21. Secundò סְנַק ſignificat Implere, laborare,defatigari. in Ber.rab.cap.78. & סִינוּק Labor,laſſitudo, fatigatio. & סָנוּק Fatigatus, laſſus. in Aruc.

סַנְהֶדְרִי Iudex. in Schem.rab.cap.28. בֵּית דִּין eſt סַנְהֶדְרִיט Domus iudicij, prætorium. item eſt σύγκλητος, Senatus,& conſiliarius,ſiue iudex. idem סַנְהֶדְרִישִׁין. in Schem.rab. cap.12.

סַנְקַרְיִין Folia. in Ber.rab.cap.90.

סַנְקַר Cædere pugnis, alapam dare, colaphum infligere. in Aruc. סִינְקְתֵּירוֹן Iudex cathedralis. in Ber.rab.cap. 90. סִנְקְתֵּרִין Regis conſiliarius,ita dictus quòd in cathedra maneat. in Ber.rab.cap.8. aliâs ſcribitur סוּנְקְתֵּרוֹן in Aruc.

סִינָר Subligaculum, ſuccinctorium, femorale: ſuccinctoriũ lineum quo mulieres ſe cingunt ſuper veſtem. in Midb. rab. cap.9. Item סְנָר Carduus domeſticus. כְּנָתָא & סוּנִיתָא vel סְנִיתָא vel סִינִיתָא idem quod מנהג Mos, conſuetudo. in Bereſ. rab.cap.50.

סָס vel סוּס Grus. Iſa.37. סְסָא eſt ראש שבלות Caput ſpicæ, ariſta. in Aruc. & Syriacè סְסָא Rubigo,vel tinea,idem quod σὴς Græcè.Mat.6. & סִיס Glomus. in Aruc. סוּסְכָל eſt מין ארבה Genus locuſtæ. in Aruc. סַסְגּוֹנָא idẽ quod תחש Taxus, ſic dictus quòd gaudeat in varietate ſuorum colorum.

Cant.3.& 4. in Midras. Item Ignis artificialis.Pſalm.17. in Midras. סִימוֹנָא eſt Genus calami vel iunci. in Aruc. & Nomen vrbis. in Bereſ.rabb.cap.82. סְמָנִים Nomen montium quorundam: in Aruc. סְמָפוֹן Reuocatio,contra-ſcriptum, & Oppoſitio, & vitium quod cuipiam obiicitur. in Aruc.

סִימְפוֹן Symphonia. Dan.3. & סְמְפַנְיָא Symphonia , vel inſtrumentum muſicum: R.Leui exponit Organum.

סְמָפַנְיָא Nomen prouinciæ.Pſal.12. in Midr. סִימְפוֹר idem quod מִסּוֹר Inſtrumentum dentatum , quo fruges excutiuntur,vel vt vult Santes, eſt Acies. Iſa.41. in plurali סִימְפוֹרִין idē quod פִּיפִיוֹת Geminæ inſtrumenti acies. סַמְפּוֹרִינָא, vel vt alij ſcribunt, סַמְפִּירִינוֹן Saphirus , alij Adamantem vertunt. Exodi 28.

סְמַק Rubeſcere. Exod. 26. Num.19.& Thren. 4. Inde סוֹמֶק Rubicundus,rufus. Zach.1. & סוּמָא סוּמָקִין Aquæ rubeæ. 4 Reg.3. Sic etiam שְׂעַר סוּמָק Capillus flauus. Leuit.13. Idem סְמוֹק & סַמְקָא. 1 Reg.16. Et סַמְקוֹן Sardius , lapis precioſus. Ezech.28. & סוּמְקִי Fruſtum carnis macilentæ: item Splen. in Aruc. סַמָּק in Raſſe tevoth valet ספר מצות קטן Liber paruus mandatorum.

סְמַר Cauit ſibi.Deut.2. & Ithpael אִסְתַּמַּר Cautus & circunſpectus fuit. Ioſue 22. Item סַמְּרָא Clauus. Iſaiæ 41. in plurali סַמָּרִים & סַמָּרוֹת Hebraicè.

סַמְרִיאֵל Eſt nomen Angeli quem dicunt præeſſe portis gehennæ. in Zoh. col. 229. in Geneſ. חתיכת בגד בלוי eſt סְמָרְטוּט Fruſtum panni vetuſtate conſumpti. Pſalm.111. in Midras.

סְמָרְטִין ſunt אומות מבוזות Gentes viles. in Aruc.

סִימֵירוֹן Græcè σήμερον idem quod היום Hodie.

סַמְתָּרָא Herba quædam medicinalis. & סַמְתָּרָא capitur pro Medicina. Iob 5. Eſt etiam vnguentum quoddam medicinale,quo corpus purificatur & fit gracile.Eſth.2. & verbaliter idem eſt quod חבש Emplaſtrum , vel medicinam adhibuit. Iob 34. סַמּוֹתְרַאקִי Græcè Σαμοθράκη,Samothracia. Actor.19.

סְנָא vel סְנָה, primò ſignificat Odio habuit. Leu.26. & Ioſ.20. Inde סָנְאָה Inimicus, hoſtis. Ierem.17. סִנְאָתָא & סַנְיָא & סְנוּאָתָא Odium, inimicitiæ. Prou.10. & 2 Reg.13. Inteſtinum quod lupus odit, ideoque non comedit. & Syriacè סְנְיָתָא ponitur pro φαῦλα , flagitia, quòd ſint odioſa. Iohann.3. in Euangelio. & סַנְיָא ponitur pro σαπρός, Spurcus,turpis,marcidus. Epheſ.4. Item Syriacè סְנְיָא ſignificat Rubum. idem סְנֶה Exod.3. in Tharg. Ieroſolymit.

סִין primò idem eſt quod טִיט Lutum, cœnum. vt habes ſuprà. Secundò eſt Paxillus, clauus , qui de tabula egreditur. in Aruc. Item סִינָא idem quod כֶּסֶף Argentum. Prouerb.8.

סְאֲנָא vnde in Aphel אַסְאֲנָא Calciauit,calceos aptauit.Luc.15. & סִינָא Calciamentum.Deu.25. & סִינָא Genus ſpinæ , vel calami , aut iunci. in Aruc. סִינָי Textualis,vt vulgò dicunt,multas auctorum citationes adducens.ibid. סַנְבַּטְיוֹן Nomen fluuij,de quo vide ſuprà in סַמְבַּטְיוֹן. in Ber.rab.cap.74. סַנְבּוּטִין Murenulæ, gemmæ. in Aruc.

סַנֵּיגוֹר σωήγορος, Aduocatus, vel procurator. Pſalm.92. in Midr. & Accuſator. Pſal.26. in Midr. & סַנֵּיגוֹרְיָא σωηγορία, Accuſatio, delatio. in Bereſch.rabb.26.& Iudic.6. in Kimch. & סַנְגִּיגְרָא eſt Nomen cuiuſdā cacodęmonis.in Zoh.col.230.

סַנְדַּל Idem quod מנעל Calciamentum. Gen.14. in plurali סַנְדָּלִין Iſa.11. Significat etiam modulum ſuper quo fit calceus. De quo vocabulo Elias in hunc modum ait: Et viam teret cum calceis. Tharg. Et ambulabunt בְּסַנְדָּלִין cum ſandaliis. & in Tharg. Ieroſolymit. רְצוּעַת דְּסַנְדָּלָא Corrigia calceamenti.Gen.14. Similiter quoque omne vocabulum נעל in paraphraſi Ieroſolymitana redditur per סַנְדָּל: ſic etiam linguâ Romanâ vocantur calcei, Sandalia. Et ſic vocatus eſt Rabbi Iouchanon הסנדלר id eſt, Sutor. Nec inueni aliud nomē formale huic ſimile in Tharg.cum additione Reſch in fine: at in Germanica & Italica hoc inuenitur frequenter: experire. In Thisbi. Item סַנְדָּל eſt Embryo compreſſus. in Vaic. rab.capite 14. סַנְדַּלְפוֹן vel סַנְדָּלְפוֹן Græcè σωάδελφος , eſt nomen Angeli qui occurrit Moſi. in Zoh.col.102. in Exod. סַנְדַּלִּין Genus lapidis precioſi,margarita. alij Coralium eſſe putant. Iob 28.& Eſth.1. סַנְהֶדְרִין Græcè σωέδριον , vel σωέδρι potiùs, Iudices ordinarij, qui olim in portis ciuitatum decernebant iudicia. De quo Elias ad hunc modum ait in Thisbi : Septuaginta

Cæterùm ſapientes vocarunt eum סַבְּטַי, propter ceſſationem eius in Sabbatho. Sabbathum enim lingua illa dicitur Sabat. Sic etiam vocatur Arabica lingua, in qua mutare ſolent Thau in Teth , ſimiliterque addunt ſyllabam Ion in fine nominum adiectiuorum , qua de re fac periculum.

סְמַט idem quod שְׁמַט Vnde in Ithpael , אִסְתַּמִּיט vt in Zohare col. 400. in Geneſim: ר' חזקיה אשכחיה יומא חד לר' יוסי דהוה מְסְתַּמִּיט סוֹסְמִינָא בגו קטרי דנורא : Id eſt, R. Chizkia inuenit die quadam R. Ioſi qui immittebat gladium intra ſuffitus ignis. Quo in loco aduertendum eſt סְמַט idem eſſe quod שמט de quo infrà. & סוֹסְמִינָא vel vt aliud exemplar habet סַמְסִינָא idē quod סַמְכִּירָא gladius. Quæ tamen alibi me legiſſe non memini. סְמָטָא idem quod שחין Vlcus,apoſtema. alij dicunt ſignificare Alopeciam. ſignificat & Semitam. in Aruc.

סִימַטְרִין Mitra. Cantic.4. in Midras.

סמ"ג valet ספר מצות גדול Liber mandati magni. vide ג ſuprà.

סְמַךְ Suſtentauit,fulciit,innixus eſt,coniunxit,ſubiunxit , ſubdidit. Geneſ.2. Iſa.10. Deuter.34. & Exod.29. & in lib.Rit. Seueri Patriarchæ. In paſſiuo אִסְתַּמָּךְ Suſtentatus , ſubnixus, ſuffultus eſt. Iudic.16. De quo Elias: סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה Contingens tenebris. Item, לָמָּה נסמכה פָּרָשָׁה Cur coniuncta eſt hæc Paraſſa? Significat Contingentiam , Germanicè Gerechen/ Italicè *Approſsimar*. Quomodo etiam interpretandum venit illud Ezech.24. סָמַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל Appulit rex Babyloniæ. nec ei amplius ſimile inuenitur in Bibliis Hebraicis. Cætera enim omnia deriuata à סמך, Inniti ſignificant. Hinc eſt quòd Rabbini dicunt סָמֶךְ לַדָּבָר Rei confirmatio.Et vbi in Hebræo eſt Fulcrum arundineum : Thargum habet סָמֶךְ. Idem quoque ſignificat quod ראיה Argumentum euidens, minus tamen ſignificat,vt cùm dicunt, Quamuis non ſit euidens argumentum pro hac re , סָמֶךְ לַדָּבָר Confirmatio rei eſt, hoc eſt , ſubſidium. Hæc ille in Thisbi.

Inde סְמִיכוּת Regimen, conſtructio. & אִסְתַּמְכְתָּא Suſtentatio. & סְמִיךְ Appodiamen. 4 Reg. 18. & סָמֶךְ Suſtentatio cibi.Iſa.3. Suſtentaculum baculi. 36.eiuſdem. Item סָמְכִין Baſes. Exod. 26. Idem סְמִכִית Iob 38. Ac iterum Elias in Thisbi: Solent,inquit , dicere de eo qui efficiendus eſt Rab aut collega Magiſtri , פְּלוֹנִי נִסְמַךְ לְרַבָּנוּת Ille proximus eſt ad Rabbini dignitatem adipiſcendam. aut , Dederunt ei סְמִיכוּת aut סְמִיכָה Impoſitionem: eſtque deſumptum ex eo Num.27. Et impoſuit manus ſuas ſuper eum. hoc eſt,Magiſtrum creauit eum. vide etiam in radice חבר ſuprà. Præterea סוּמָקָא eſt Spiſſitudo, denſitas. 3 Regum 7. & סוֹמְקִין Rami.Ierem.11.

Item סוּמְקָיְתָא eſt Arabia. 3 Reg.10. & Ierem.25. accipitur & pro Incolis eiuſdem regionis. Ezech.30. Et סְמִיךְ valet Coniunctum, vel סְמִיכִין Coniuncta.

סְמָלָא Siniſtra. Ioſ.23. Et cum affixis סְמָלָךְ Siniſtra tua , סְמָלִי Siniſtra mea. Marc.10.

סְמַלְיוֹן Nomen fuit ſapientis, vel angeli, vt alij dicunt. in Aruc. סְמָלָן Genus vnguenti vel lauacri ad mundandum manus. in Aruc. סְמָלוֹן Clauus ligneus, qui eſt in iugo. in Aruc. סַמְלָק Allium. in Aruc.

סְמַן Signauit , inſigniuit. Pſalm.9. in Midr. Secundò ſignificat Claudere. Iſa.29. & סִימָן Signum,nota. De quo Elias : Et poſuit Dominus in Kain ſignum.Gen.4. Targum Ieroſolymit.vertit סִימָן Et in dictis Rabbinorum frequēter occurrit ; in textu etiam Bibliorum inuenitur verbum in Niphal, ושעורה נִסְמָן Hordeum ſignatiuum , id eſt , factum in ſignum. Iſa.28. Eſt autem propriè Græcum vocabulum, vocant enim ſignum σημεῖον , Italicè *Signo*. Germanicè zeichen. Hinc eſt quod dicunt de muliere vſque dum producat סְמָנִין Signa, hoc eſt, Duos pilos in eo loco. &c. Similiter dicunt, Quis eſt eunuchus? omnis nimirum qui natus eſt viginti annos, nec dum protulit סִימָנִין Signa. Inde פִּנְקָס סִימָנָא Tabula ſignatoria,codicilli,pugillares. in Zoh.col.229. in Geneſ.

סִימָנָא Signa. Ierem.6. Item סִימָן ſignificat Iugulum. in Bereſch. rabb. cap.22. & סוּמָנִין Certi & ſignati termini in quos ſemina ſparguntur. Iſaiæ 28. & הַסַּמָּנִים Ex odoribus, quales ſunt thuris,myrrhæ,& ſimilia ſignati quidam effectus. in Zoh. סַמְמָנִין Sinopis, minium,rubrica. Ier.22. & Ezech.23.

סַמְמִית idem quod עכביש Aranea , vel ſecundum alios , Lacerta. Leuit.11. סִימְנְטִיר idē quod מִצְנֶפֶת Cidaris, mitra,tiara

Secundò סָלַק significat Elixare. Tertiò Finiri, absolui. vnde סֵפֶר סְלִיק Liber explicit, finiturúe. De qua significatione iterum Elias: סָלַק, inquit, Cessationem & finem significat. Proinde scribere solent in fine libri סליק, hoc est, Completus est & finitus. Sic etiam accentum finis versus vocant סְלוּק, nimirum à cessatione & pausa. Similiter & carmen quod dicunt in die festo decimo octauo ante sanctificationem, vocatur סְלוּק. Etymon autem huius vocabuli propriè Tacere, aut silere significat. Vnde vbi textus Hebraicus habet: Et ait, tace: Thargum habet סְלִיק Iudic. 3. Similiter & Amos 8.

סִילְקָא primò est מִין תִּבְשִׁיל Species condimenti vel pulmenti. Secundò est Bletta herba. in Aruc.

סַלְקִי Nomen vrbis, quæ Hebraicè dicitur סַלְנִת. in Tharg. Ierosolymitano, vt scribit Pagninus. Aruc סַלְיוּקָא ibidem.

סְלֵוקְיָא Seleucia. Act. 13. סַלַקְנְרִית, vel vt Aruc scribit, סַלְקַנְרִית Sal candidum quod Romæ comeditur.

סַלְקוּסְתָּא, alius codex habet חַלְיוּסְתָּא est אגודה של נרקום Fasciculus lilij. in Aruc. סַלְרָא Sellæ, cathedræ. in Vaic. rab. ca. 9.

סַלַּר Scindere lignum in frusta. vt, דְּסַלֵּית סִילְתֵי idem quod שמבקע עצים Qui scindit ligna. in Aruc. Secundò סָלִית est Euulsio foliorum palmæ, ex qua egreditur puluis veluti farina. ibidem. Et סוֹלְתָא est Simila. Exod. 29. & Leuit. 2. Item סַלְתָּא est Caniστrum. & סִלְיָתָא Secundina, membrana qua puer in materno vtero inuoluitur. in Aruc.

סַלְתָּנִית Genus piscis.

סָם Ordinis quiescentium in media, significat idem quod שם Posuit, collocauit, imposuit. Prouer. 26. in tertia fœminea סָמַת & in Benoni סָאִים Ponens. Inde Syris סִימִידָא Impositio manuum. 1 ad Timoth. 4. & diuisim סִים אִידָא Impositio manus. Act. 8. & סִימַת בְּנָיָא Positio filiorum. id est, Adoptio. ad Roman. 8. Secundò significat Abscondere. in Midbar rab. cap. 7.

סַמָּא vel סְמֵי ordinis quiescentium in vltima, significat Obcæcare. Cant 5. & 1 Iohan. 2. & in passiuo אִסְתְּמָא Cæcutire, caligare, hallucinari. Eccles. 12.

Inde סַמָּא, idem סוּמָא, vt גְּבַר סוּמָא Vir cæcus. Leuit. 21. in Tharg. Ierosolymit. & apud Rab.: בִּלְעָם סוּמָא בְּאֶחָד מֵעֵינָיו הָיָה Balaam cæcus fuit altero oculorum ipsius. idem quod עִוֵּר Cæcus. Iob 29. pluraliter סוּמִין Cæci. Isaiæ 29. & סַמְיוּתָא & סִימְמָא Cæcitas. Zac. 12. & Isa. 16. & מְסַמֵּא Excæcans. in Kimchi. Porrò סָמָא est Aroma, Hebraicè סם. De quo Elias in Thisbi: Accipe tibi סַמִּים Aromata: Thargum, בּוֹסְמִין, vt בְּשָׂמִים. nec inuenitur in singulari, nisi apud Rabbinos. vt סם פְּלוֹנְיֶתַּח לוֹ Aroma tale est bonum ei. סַם הַמָּוֶת Venenum lethale. Sic & Chaldaica paraphrasis pro, Corrumpamus lignum in pane eius: vertit, Iniiciamus toxicum in cibum eius. Ierem. 11. Est autem differentia inter בשמים & סמים quamuis Onkelos vtrunque reddat per בּוֹסְמִין. Siquidem בָּשָׂמִין non complectitur nisi ea tantùm aromata, quæ sunt esui accommodata: Samim autem & ea comprehendit, quæ apponunt in medicinis; vocanturque lingua Romana Aromata, vt sunt aromata suffitus, sicut opobalsamum, & vngula aromatica, & similia.

Item סוּמָא est Pustula, tumor. Leuit. 13. & סְמָה idem quod כֶּסֶף Argentum. Prou. 10. Idem סִימְתָּא & סִימָא Argentum, thesaurus. Prou. 2. idem quoque סִמְאָתָא Prou. 15. In plurali סִימִין Thesauri. Gen. 43. סְמִירָא Simila. in Aruc. סְמָרָר Vua immatura, agrestũ, vua minuta. Isa. 18. סְמִידָתָא idem quod פֶּרַח Flos, germen. סִימוֹן Radix, talus. Iob 13. & Signum. Iob 21.

סַמָּאֵל dicunt esse Angelum Martis & Mortis. De quo Elias in Thisbi: Semita quam non nouit volucris: Tharg. quam non nouit סַמָּאֵל, qui volat in morem auis. Vnde etiam inquiunt Rabbini: תְּנוּ שׁוֹחַד לְסַמָּאֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים Date munus ipsi Samael in die expiationum. Sunt autem qui dicunt Asmodęum esse Samaelem, atq; vtroque vocari nomine, prout iam memorauimus in radice אשמדי. vide ibi. סַמְבַּטְיוֹן, inquit Elias, est Nomen fluuij, quem dicunt omnibus diebus hebdomadis, præterquam in Sabbatho, excurrere, ac magnos mouere lapides, ita vt transiri nequeat. Cuius hanc afferunt causam, decem tribus illic captiuas detineri, nec exire inde, ne violent diem sabbathi. R. verò Mosseh Ben Maimon, bonæ memoriæ, scriptum reliquit, hunc esse fluuium Gozan, ex illo loco Numer. 11. וַיַּעְתֵּק שְׂלָיִו Et transtulit coturnices. vbi significatio importat Translationem & rei amotionem.

Cæterùm סָלַע Hebraicè Eleuare, exaltare. item Sternere viam, conculcare. & סְלַל Confricare, supergredi. in Aruc.

Porrò סִילְיָא idem est quod קוֹץ Spina. Iob 40. in plurali סִילִין Spinæ. eiusdem 31. Item סְלָוִין sunt Coturnices. Num. 21.

Et סִלְיָא Limax. in Ber. rab. cap. 51. Et סוּלְאָבָא, vt Pagninus, vel סוּלְאָנָא, vt neoterici legunt, idem quod סִיג Scoria, rubigo. Prou. 25. סַלְגִיתָא, vel vt Aruc scribit, סוּלְגִיתָא Canistrum. Eccles. 5. in Midr.

סָלַד Calefacere, ardere. Hebraicè & Aruc. Secundò Contrahi, retrahi, corrugari. in Ber. rab. cap. 51.

סְלַח Pepercit, propitiatus est. Exod. 34. Inde סְלִיחוֹת Indulgentia. Ieiem. 8. & סְלִיחָה idem. in Commentariis. סָלִיטָא Procurator domus, senior domus, œconomus. Genes. 24. in Tharg. Ierosolymitano.

סִלְוִין Fatuus, insanus. סוֹלְיִים Solea sine calcaneo. in Aruc.

סִילְבָא Nomen proprium. in Vaicr. rabb. cap. 5.

סלם In Ghimetria idem valet quod סִינַי vtrumque enim efficit 130. Ideoque dicunt secretiores Interpretes scalam qua Iacob in somnis conspexit, fuisse Sinai, hoc est Adonai, aliquando spinis coronandum montem, in quo Lex data est: Nam, vt inquit Paulus, Lex data est per Angelos in manu mediatoris. in Zoh. col. 349. סָלָם Hebraicè, Chaldaicè סְלָמָא Scala. Gen. 28. סַלְמַנְא Nomen vrbis. Act. 27. & סַלְמִינָא Salamina. Act. 13. סַלְמַנְדְּרָא Salamandra, & habet similitudinem muris. in Schem. rabb. cap. 5.

סַלְמַנְטִין Vermis. in Aruc. סִילוֹן Hebraicè Spina. & idem quod צִינּוֹר Fistula aquæ, canalis, aquæductus. in Beres. rabb. capite 32.

סָלַע Hebraicè Rupes, saxum, petra. סְלָעָא Genus monetæ quatuor valens זוּזִים Denarios argenteos, idem scilicet quod שֶׁקֶל Siclus. Gen. 23. & Exod. 31. pluraliter סִילְעִין Sicli. Ios. 7. De quo Elias: Dimidium sicli in siclo Sanctuarij: Tharg. פְּלָגוֹת סְלָעָא בְּסֶלַעָא קוּדְשָׁא Exod. 30. & in plurali, Triginta sicli: Tharg. תְּלָתִין סְלָעִין Leuit. 27. Dicunt autem Rabbini, Omne argentum cõmemoratum in Lege, absolutè כֶּלַע intelligi. quod verò in Prophetis, esse לִיטְרִין, & in Hagiographis קַנְטָרִין hoc est, Talenta: excepto talento, cuius fit mentio apud Ephrom. Iam verò scripsi in radice זז, omne סְלַע valere quatuor Zuzin. vide ibi. Et fortasse nomen monetæ, quæ Germanis dicitur Schilling, desumptum est ex vocabulo סִלְעִין דְּכַסְפָּא hoc est, Sicli argentei. in Thisbi.

סַלַּע primò idem significat quod בלע Deuorauit, deglutiuit. Isaiæ 9. & 19. Inde סִילְעָמוּתָא Voracitas. Psalm. 52. in Complutensi סַלְעָמוּתָא.

Secundò Perdidit, destruxit. Iob 2. & 20.

סֶלַע Locustæ genus. Hebr.

סָלַף Peruertit, detorsit, deflexit, detraxit. Hebræum. In passiuo אִסְתְּלִיף Peruersus fuit. in 2. Tharg. Esther. & סֶלֶף Detractio, peruersitas. & סָלִיף idem quod אוֹיל Stultus, peruersus. Prou. 10. in Thargum. סַלְפִּדָם. vel, vt alij codices habent, פַּלְפִּינָם idem quod Græcè σάλπιγξ, Tuba, accipitur autem pro תְּרוּעַ Vociferatione, clamore tubæ, taratantara. in Ber. rab. cap. 100.

סָלַק & קָלִיק primò Ascendit, conscendit, scandit. Gen. 2. & Ios. 6. & 10. in tertia fœminea סְלָקַת Ion. 1. In Piel transitiuè sumitur pro Trãstulit, amouit, sustulit. Gen. 12. Deut. 32. & Iob 12. Sic סְלִיק רבי שמעון עינוי id est; Sustulit Simeon oculos suos. in Zoh. col. 31[illegible]. in Genes. In passiuo אִסְתַּלַּק Ablatus, vel remotus est, aut sese subduxit. 1 Reg. 16. & 3 Regum 22. Inde סוּלָקָא Ascensio. Luc. 9. & סְלִיקוּ Remotio. in Zohar. De hac etiam radice Elias inquit: Apud Rabbinos legitur: וְסַלְּקוּהוּ מִן הַצְּדָדִין id est, Remoueat eũ à lateribus. Hoc verbum est significationis העברה & העתקה Transitus, & translationis. Et translatum est inde: Tharg. וְיִסְתַּלֵּק מִתַּמָּן. Item, Et subducat sese à nobis: Tharg. וְאִסְתַּלַּק מִנַּלָּנָא. Similiter השליך הס exponit R. Schelomoh Iarchi per סַלַּק & חַשְׁלֵךְ. Item in Thargum redditur רְמִיוּכְלִיק, Sic etiam magna pars verbi עלה in coniugatione Cal, redditur Chaldaicè per סְלַק in præterito, & Benoni. vt, Et Moses ascendit: Tharg. וּמֹשֶׁה סְלִיק. Itẽ, Quò tu ascendis. Chald. וְאַתְּ סָלִיק תַּמָּן. Verùm infinitiuus, imperatiuus, & futurum redduntur per סק deficiente Lamed. vide in radice סָק infrà.

Item סִילוּק Remotio. in More libr. 1. cap. 18.

dicunt, Iumentum מְכוֹנָה Periclitans, hoc eſt, quod tendit ad mortem. Italicè *Pericolo*. Germanicè Gefertich. Et fortaſſis מַכָּנָה deductum eſt à vocabulo מַכִּין id eſt, Culter. Sic enim vulgari prouerbio dicunt, מַכִּין בְּרֵישׁ שׁוֹטֶה מַכָּנָה, hoc eſt, Gladius in manu ſtulti, periculum eſt. Hæc ille. & de מַכִּין ad hunc modum ſubdit: Et ponas מַכִּין Cultrum in gutture tuo. Prouerb. 23. tametſi ſcribatur per Sin, idem eſt ac מַכִּין per Samech, ſicut כרשו pro כרסו, & id genus alia vocabula, quæ ſcribuntur per Sin loco Samech, & numerantur iuxtà Maſoreth.

Secundò אִסְתְּכִּין Obriguit, fremuit, extra ſe exiit, in Zohar. & מַכִּינָא Chaldaicè, idem quod חרב Gladius. Iudic. 19.

Tertiò מְכִּין in Commentariis ſignificat Depauperare, ad paupertatem redigere, miſeria afficere. & Thargumicè אִתְמְסְכַּן Ad pauperiem redactus eſt. Pſalm. 79. Inde גְּבַר מְכִּין Vir pauper. 1 Regum 18. idem מְכִּינָא 1 Regum 2. Pluraliter מְכִּינִין Pauperes, miſeri. Iſaiæ 10. de quo habes iam ſuprà.

Item מַסְכְּנוּתָא Paupertas, penuria, inopia, miſeria. Prou. 30.

Quartò אַסְכִּין ſignificat Aſſuefacere, aptare. Pſalm. 139. & מְכִּין Vicinus. in Vaic. rabb. cap. 22. Item סַכְּנָא סכנא Gubernacula. Act. 27. סַכְּנַיִן Oximel. in More lib. 2. cap. 1.

סַכְּסָא Fatuus, ſtultus. in Aruc. סַכּוּס, vel vt alius codex habet סָגוּס Sagum, chlamys, palliũ.

סְכַסֵּךְ Idem quod ערבב Conuerſatus eſt, miſcuit ſeſe. Secundò Agitauit, concuſſit. in Aruc.

סְכַף vel vt alij codices habent סגף Afflixit, moleſtiam exhibuit; item idem quod שחת Corrupit, deſtruxit, vaſtauit, perdidit. Thren. 2. Inde סְכוּפֵי Obtrectationes, criminationes, iniuriæ. in Zoh. col. 508. Secundò ſignificat Fameſcere, eſurire. in Ber. rab. cap. 89. & סַכָּפָא Fames, eſuries. alius codex habet סִינָפָא vel סִינָפָה. in Aruc.

סְכַר idem quod סגר, & in Aphil אַסְכִּיר Obſeruauit, obturauit, clauſit. Prouerb. 28. & Act. 7. Inde סִיכְרָא Clauſura. Iſa. 19. & סוֹכְרָא Repagulum. Prou. 18. & סוֹכָר Sepulchrum. Et סִיכְרָא eſt Nomen loci. in Aruc. & Syrè סַכְרָא סכרא Scutum, clypeus. ad Epheſ. 6. de quo vide ſuprà in כברא. Et Elias in Thisbi: Apud Rabbinos legitur: Quarta die ieiunio ſe affligebant propter הַאֲסְכָרָה, ne caderet in pueros. Morbus eſt qui obturat os fiſtulæ, quæ eſt in collo, ita vt moriatur homo ea ipſa hora. Videtur autem mihi vocabulum אַסְכָּרָה deſumptum eſſe ex eo Geneſ. 8. Et obturati ſunt fontes abyſſi; vbi hoc verbum Obſtructionem ſignificat. Et ſimiliter vocatur Italicè *Aſcrantia*. Porrò hic morbus fuit iam ab initio mundi conditi, primùm quidem cadens in pueros, deinde etiam in adultos; contigitque aliquando vt cùm ſternutarent, auolaret ſpiritus eorum ac morerentur. Inde orta eſt conſuetudo, vt ſternutanti dicatur Aſuta, aut Rephuah, Sit ſaluti. Vidi autem in libro medicinæ אסכרה Hebraicè vocari מַחֲנַק, vnde dicit Iob: Et elegit מחנק Strangulationem anima mea. Iob 7. Sunt autem qui inde interpretantur illud de Achitophel, 2 Sam. 17. Et diſpoſuit de familia ſua, & ſuffocatus eſt. quaſi dicant huiuſmodi morbum ei obueniſſe præ multo dolore ſpiritus & anxietate animæ, qua afficiebatur, propterea quòd effectus ſortitum non eſſet conſilium eius, vnde mortuus ſit ſuffocatione. Illud verò dicunt, eò quòd minimè decet virum ſapientem & prudentem, qualis habebatur, ſtrangulare ſeipſum. Hæc ille.

סִיכוּת Nomen idoli. Amos. 5.

סְלָא vel סְלֵי, vnde in Aphel אַסְלֵי, primò ſignificat Execrari, deſpicere, abominari, reprobare, ſpernere. Prouerb. 3. 5. 6. 15. & in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. Secundò Syriacè Abrogare. Marc. 7. & אֶסְטְלָא Reprobatus eſt. Lucæ 7. Inde מְסְתְּלִינוּתָא Reprobatio, abiectio, execratio. ad Rom. 10.

סְלַסֵּל ſignificat Concinnare. Pſalm. 80. in Midras. inde סִלְסוֹל Cæſaries criſpa. & סִלְסָלָא Pecten. in Aruc.

Et סִלְסִילִין Caniſtra. Ierem. 6. in ſingulari סַלָּא Caniſtrum, calathus. Iud. 6. in plur. סַלִּין Ierem. 24. Item סֵלָא & סִילְלָא Sedes, ſella. Pſal. 92. in Midr. & סִלְיוֹל Inſtrumentum ligneum quo leproſi ſonant. item Calamus menſuræ. in Aruc.

Secundò סִלְבֵּל ſignificat Prouocare, vel incitare ad gloriam. in Zoh. Inde סִילְסוֹל Dominium, imperium, præeminentia, elatio, præſtantia. in Aruc. סַלְּ in Raſſe tevoth valet סַנְרָה לַה Opinio eius eſt.

סלל

סְלָא Ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat idẽ quod צפה Speculari, contemplari, videre, circunſpicere. Geneſ. 16. & 19. & 3 Reg. 18. Idem אִסְתַּכִּי Reſpexit. Iſaiæ 63. & Iudic. 5. in tertia fœminea אִסְתַּכְיָאת 2 Reg. 6.

Inde מִסְתַּכֵּי Reſpiciens. 1 Reg. 13. & מִסְתַּכְנָא Aſpectabilis, conſpicuus. in plurali מִסְתַּכְיָא Conſpicui. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. Et מִסְתַּכְיָא & סְכוּתָא idem quod מצפה Specula. Iudic. 7. & 3 Reg. 1. סַכְיָאָה Speculator. 2 Regum 13. In plurali סַכְיָאִין & סַכְיָאֵי Speculatores, contemplatores. 1 Regum 14.

Item מַסְכְּנֵי לְמַזָּלוֹת Aſtrologi, inſpectores aſtrorum & planetarum. Iſaiæ 47. Et סַכְיָא Prophetæ. in Vaic. rab. cap. 1. Inde etiam שְׂכְוִי cum Sin ſiniſtro idem quod תרנגול Gallus. Iob 38. & סְכוֹת Gallina. 4 Regum 17. idem סַכְוָיָא in Vaic. rabb. cap. 25. Porrò סָךְ ſignificat Omnino, prorſus. Matt. 5. & Summa, ſed Hebraice. de quo Elias in Thisbi: Quoniam Tranſibo בְּסָךְ in numerum. Pſal. 42. in Hebræo idem ſignificat atq; מִנְיָן, nec eſt ei ſimile in Bibliis. Sed apud Rabbinos legitur סָךְ חשבון Summa computationis, Summa omnium. Germanicè zal, Italicè *Numero*. & aliquando addunt ei Mem, dicũtque מִכּוּם de quo ſtatim. Hæc ille. Item סָכָא Omnino. 1 ad Corint. 5. & idem quod Græcè τέλος, Finis, ſcopus. ad Roman. 10. & סְכִי Summa, complementum. in Zoh. col. 478. in Geneſ. Item סִיכְתָּא & סְכָתָא eſt idem quod יתד Clauus, paxillus. Iudic. 4. & 16. & Syriacè סוּכָּנָא idem quod πηδάλιον, temo, clauus, gubernaculum. Actor. 27. & סָכָּא Tegumentum, vmbraculum, tentorium, tabernaculum. & סוּכְתָּא Immunditia. Leuit. 7. Item סִיכְתָּא eſt ברזל שבו צורת המטבע Ferrum quo figuratur moneta. in Aruc.

סְכַל & אִסְתַּכַּל in Thargum, & in Comment. הִסְתַּכֵּל Intellexit, vidit, contemplatus eſt, aſpexit. Geneſ. 2. & 3. Exod. 3. & Pſalm. 114. In Aphil אַסְכִּיל Fecit intelligere, docuit. Iob 6. Inde סַכְלָא Intellectus. Pſalm. 111. item Prudens. Prouerb. 10. Sic גְּבַר סוֹכְלְתָן Vir prudens, & prouidus. Gen. 41. in plurali סַכְלְתָנִין Intelligentes, prouidi, prudentes. Ierem. 4. Et סָכְלְתָנוּ Intellectus. Exod. 30. Idem סוּכְלְתָנָא & סוּכְלְתָנוּתָא Intelligentia. Iſaiæ 29. & Syrè סוּכְלָא סוכלא Intellectus. ad Rom. 1. Secundò אִסְתַּכַּל Significat Stulteſcere. 1 Regum 26. Inde סַכְלָא Stultus. Pſalm. 39. Tertiò סָכַל Syriacè ſignificat Offendere. Luc. 17. & סָכְלוּתָא סכלותא Offenſa, error. Matth. 6. & מַסְכְּלָנָא Offenſor, is qui lædit. 2 ad Cor. 7. Item בכור שוטה eſt בּוּכְרָא סָכְלָא Primogenitus ſtultus, hoc eſt, primogenitus matris tantùm, qui non fert nomen vtriuſque parentis. in Aruc.

סְכַם Primò Numerauit, computauit. Inde מִכּוּם idem quod חשבון Numerus, ſumma. Ezec. 45. De quo Elias: מִכּוּם eſt Summa, quemadmodum מִכּוּם מֻקָּח Summa contractus. Item in Maſoreth מִכּוּם פְּסוּקֵי דְסִפְרָא Summa verſuum libri. Similiter Exod. 5. וּמִכּוּם לִבְנַיָּא תִּתְּנוּן. Et numerum laterum dabitis. Sic inueni in omnibus exemplaribus Samech affecta camez, & Caph cum holem. Hæc ille.

Secundò סְכַם ſignificat Deliberare, conſentire, conuenire. Pſalm. 57. in Midras. & in More lib. 1. cap. 73.

Inde מַסְכִּים Conformis. & חִסְכָּמָה Conuenientia, adunatio, vniuocatio. in More lib. 1. cap. 56. De quo iterum Elias in Thisbi: Dictio סְכָמָה id eſt, Conſenſus, eſtque æqua hominum ſententiarum conſenſio. vt cùm dicunt, הִסְכִּימוּ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי Conſenſerunt talis & talis. Item, Sententia propria poteſt quis dicere, חִסְכַּמְתִּי לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְכָךְ Conſenſi, ſic & ſic faciendum. Nec eo vtuntur niſi in Hiphil, הַסְכֵּם מַסְכִּים מִסְכָּם Conſenſit, conſentiens, de quo conuenit. &c. & nomen חַסְכָּמָה, quod perinde eſt atque מַסְכָּנָא Conſenſus, adſtipulatio. Et Chal. אַסְכָּמוּתָא Cõſenſus, cõcordia, eadẽ animorũ propẽſio. in Zoh. col. 348. in Gen. Qua de re adhuc mentionẽ faciã in radice סקן. Ac forſan vocabulũ חַסְכָּמָה deductũ eſt à voce מִכּוּם, quæ Summã ſignificat, de qua ſuprà, ita vt חִסְכַּמְתִּי ſignificet, Feci ſupputationem meam ſic & ſic. Tertiò אִסְתַּכַּם Coactus eſt, deprehenſus eſt. in Zohare.

סַכָּן Primò ſignificat Periclitari. Pſalm. 18. & 119. & מְכוֹנָן Periculoſum. Pſal. 92. in Midr. & מְסָכְּנוּת Periculum, cura. Iudic. 14. Vnde Elias in Thisbi: חֲשָׁשָׁן מְסָכְּרָא בְּשַׁעְתָּא סַכָּנָה: Satanas accuſat in hora periculi. Et ſunt qui inde deducunt illud Eccl. 10. Et qui findit ligna, וְסַכָּן בָּהֶם periclitabitur in eis, hoc eſt, Conflabit ſibi ipſi periculum. Similiter

סִיג Abluit, lauit. Inde סִיגָא Vas, gutturnium, quo infunditur aqua ad abluendas manus. in Zoh. סִיכִין sunt Paxilli & claui. Exod.27. & 35. aut Vomeres. Isa.2. & Ioel 3. & סִיכְתָּא Nexus. in Zoh. סִיחַ Pullus, vel onager. in Ber.rab. cap.68. & in Vaic.rab.cap.20.

סִיט Idem quod פחד Timuit, expauit. Inde סִיטָא Pauor, timor. in Aruc. & סִיטָא Horror. in Zoh.

סִים שמא Primò significat Exoculare, excæcare. Cant.5. Inde סַמָּא Cæcus. Iob 29. pluraliter סוּמִין Cæci. Isa.29. Cætera vide in סמא infrà. Secundò significat Ponere, aliʃ Fouere ignem. Prou.6. Et סִיֵּם Compleuit, finiuit, terminauit. in Zoh.& Comment. Inde סִיּוּמָא Complementum. ibid. De quo Elias in Thisbi: Siiem, inquit, importat perfectionem rei, & complementum eius. Germanicè Zuff hoten. Italicè *Ceſsar*. Nec eo vtuntur Rabbini nisi in coniugatione Piel, סִיֵּם סִיּוּמָהּ מְסַיְּמִים אֲסַיֵּם, id est, Compleuit, compleuisti, complens, complebo.&c. Et in passiuo אִסְתַּיֵּם Completum est.in Zoh.col.357. Præterea secretiores Interpretes vocant סִיּוּמָא דְּגוּפָא Perfectionem corporis ברית Fœdus, per quod intelligunt signum viri sexuſúe. inde venit nomen סִיּוּם Complementum. Item Syriacè סִימָא idem est quod *χάσμα*, Hiatus. Luc.16. Et Thargumicè סִימָא est Argẽtum, thesaurus. Psalm.12. סימתא Gen.43.Iob 3.& 28. in pluraliַ סַיְמִין Thesauri.Prou.11. & סִימָן Deut.33. Item סִימָן significat Signum. frequens in Saare Zedek.

סַיְנָא & סַיְנָא idem est quod כובע Galerus, pileus. & סַיְנָא est Nigrum. in Aruc. & סִין Cœnum, lutum.Psalm.18. idem כון Mich.6. סַיְנֵקִי & סַיְנֵקָא est מטבע פלני Moneta quædá.in Aruc.

סִיכְטָרָא Lego in Zoh. col. 403. in Genesim. Sed quid propriè significet nescio. Scribitur autem eo loci in hunc modum אל תיראי תולעת יעקב מה תולעת לית ליח לברייח בעלמא כהאי תולעת דמשי דסיסטרא דמניח נפקי כל לבושי יקר שיסטרי דמלכים לבתר זרע זרעין ומוית ולבתר מהחוא זרעא דאשתאר מניה אתקיים כמלקדמין וגו׳: Vbi bis hæc dictio reperitur, primùm quidem per Samech in principio, & postea per Schin. Illic autem describitur natura bombycis. Quæ verba sic possunt Latinè reddi. Ne timeas vermis Iaacob: Quid est vermis? Non habet ipse filius quicquam in mundo sicut est vermis ille holoserici (desistara) à quo exeunt omnia vestimenta preciosa Schistare Regum: postea seminat semina, & moritur, & tum demum ex illo semine, quod ab eo relictum est, excitatur & viuit sicut à principio. &c.

סִיּוּעַ שמע Auxiliatus est, adiuuit. Psalm.18.20.& 68. Inde מְסַיְּעָא Auxiliator, cooperator. item Clypeus. Prouerb.30. Et סִיְּעָא Auxilium. Iosue 9. Idem סִיְּעָא in Commentariis. De hoc verbo Elias in Thisbi: Maxima pars, inquit, vocabulorum עֵזֶר & סַעַר Chaldaicè redditur vocabulo סִיְּעָא, ac potissimùm in Psalmis. vt, Et Dominus mihi fuit auxilio: Thargum, וַיהוָה סַיְּעָנִי Et de Sion opem tibi feret: Thargum יְסַיְּעִינָךְ. Sic etiam Zachar.1. Cooperantur ad malè agendum: Thargum מְסַיְּעָן לַאֲבָאשָׁא.

Item סִיְּעָא & סִיעָת Cœtus, societas, grex. in plurali סִיְּעָן Ierem.31. vide סָעָא infrà.

סַיִף & סַיְפָא primò significat Gladium, telum, ensem. Genes. 27. Iudic.8. & Psalm.59. pluraliter סַיְפִין Arma. 1 Regum 13. & סִיפִין Ioel 3. & סַיָּפָן Iudic.5.

Secundò סִיפָּא significat Limen, vel potiùs Postem, vt Kimchi exponit. Ezech.40. pluraliter סִיפִּין Postes, quibus superliminare imminet. Isaiæ 6. Tertiò סִיפָּא est Finis & extremitas: vt סִיפֵּי־יַם Fines, vel extremitates maris. Ios.13.

Quartò סִיפֵּי קַיְטָא sunt Fructus æstiuales. Amos 8.

Quintò סְיֵיף significat Purificauit. in Beresch. rabb. cap. 101. סִיר Spina. Isaiæ 34. סִיתָא idem quod שה Agnus. Leuitic.5.

סָךְ siue סוך Vnxit. Hebræum est, & significat etiam Egerere, purgare ventrem.

כְּכַךְ Ordinis duplicatorum, Thargumicè idem significat quod תפס Cepit, prehendit. Prouerb.30.

Secundò Hebraicè Texit, obtexit, protexit, contexit, intexit. Inde סוּכָּא idem quod ענף Ramus, frons, frondis. vt סוּכַּת אָעִין Ramus lignorum. Iudic.9. & סוּכָּא סוכא Syriacè, Rami. Iohan.12.

סכן

tiones scabiei. &c. Leuit.13. & סְחָרְנוֹת Per circuitum. Numer.11. recipitque affixa, vt כַּחֲרָנוֹתֵי Qui in circuitu eius.&c.

Secundò אִסְתַּחַר significat Sedere, & discumbere. Genes.37. & 43. & Exod.32. Inde בֵּית אַסְתַּרְוָתָא idem quod מסיבה Accubitus, consessus circularis. 1 Regum 9. & Syrè ܡܣܬܪܘܬܐ idem est quod אַרְמוֹן Palatium, turris. in Alphabeto Syriaco. Tertiò significat Auertere, vt אַסְחַר אַפּוֹהִי Auertit faciem suam. 3 Regum 21. Quartò סְחַר Hebraicè significat Mercari, negotiari, distrahere. Et Chaldæis סְחוֹרְתָּא Negotiatio. Genes.23. & סְחוֹרָא Negotians, mercaturam exercens. Isaiæ 23.

סָט Significat Excutere, excitare, agitare. in Schem.rabb. cap.23. & סִיט Mensura quatuor digitorum.

סָטָא vel סְטֵי ordinis quiescentium in vltima, significat Recedere, declinare, inclinare, auertere sese. 3 Reg. 15. & Ios.23. In tertia fœminea סְטָאָה 1 Reg.6. In Aphel אַסְטֵי Auertit. Psalm.44. Inde סַטְיָא Auersio. Ierc.28. idem סְטוּתָא Eccl.2. & סוּטָה in Doctrinali. Et צְסְטָיוּת דִּין Peruersitas iudicij. Ezech.9. Et מַסְטִינוּתָא מסטינותא Trãsgressio, præuaricatio. ad Galat.3. סַמָּרָא Deuia. in Aruc.

סְטָו Pes columnæ. Esther 1. סַטְוָון Circumcolumnium, sedile. Et אִיסְטַנִּית, inquit Auctor Aruc, est Locus nauium regiarum: sic enim vocant naues regias lingua Arabica אִיסְטִין Statio nauium. vulgò *Arſenal*. vt Venetiis. סְטָטִינָה Vocatio, statio. vt Aruc & Pagninus scribunt. Alij corrupte סְטָטִינָא.

סְטָטִיוֹנָר aliâs אִיסְטַטִיוֹנָר idem quod שליט Potestas, prætor, dominus. in Ber. rabb.cap.26. סְטָכְתָּא est מירא רכיא Myrrha pura, stacte. in Aruc. סְטָכְטוֹן est Vnguentum depilatiuum ex stacte confectum, quo vtuntur mulieres ad remouendos pilos. in Aruc. סַטְלָא inquit auctor Aruc, est Crater rotundus; סַטְלָא enim Arabicè Pollubrum, peluis, phiala.

סִיטוּמָרָא idem quod חותם Annulus signatorius, sigillũ. Esth.8. & סוּטְמָא Compes, pedica. Marc.4. Item סְטָם idem quod סתם Absolutè, simpliciter. in Comment.

סְטַן שטן Aduersatus est, odiuit. Num.22. 2 Reg.19. & Zach.2. Et in Aphil אַסְטִין Fecit odio haberi, conflauit inimicitias. in col.286. in Genes. Inde סִיטְנָא & סָטָן Satanas, aduersatius. Psalm.109. Iob 1. & 3 Reg.11. Hinc forsan etiam מַסְטִינוּתָא מסטינותא Transgressio, præuaricatio. ad Galat.3. quamuis iam supra notauerimus in כטא est tamen huius thematis. סִיטוֹן est Vendens legumina & oleum. Expositio alia. Est is qui venundat frumentum quod Græcè dicitur *σῖτος*. & סִיטוֹן Frumentum. Isa.21. in Aruc. in plurali סִיטוֹנוֹת סַטְסִימָא est סיפול של חרובין Vmbraculum contra æstus. aliâs scribitur סִיטוֹמֵי מָה in Tanhuma. סוּטְיָא Inuenio in Zohare col. 212. in Genes. vbi sic scribitur חיוו הוא דקשת וכן גוונין סוטיפא קציוא Et sic colores arcus (cælestis) sunt visio Sotipha Ketira. quid sibi velit sotipha ketira, non assequor.

סְטַר שטר Primò significat Demoliri, diruere. Prouer.15. & in Midb.rab. cap.9 Secundò Alapis cædere. in Schem.rab.cap.15. Porrò סְטַר & סוּטְרָא est Latus. Ios. 12. Pars. Iob 14. & Costa. Iob 18. Item סְטַר שטר Syrè significat Præter, vt סְטַר מִן נָשָׁא וְטָלְיָא Præter fœminas & pueros, Matth.14. Item סְטָרָא Latus, extremitas. Exod.25.

Inde בְּסִטְרָא idem quod אצל Iuxta, prope, ad latus. Isa.19.

סַטְרָנֵי sunt Præfecti & exactores. in 2 Tharg. Esther.

סְטָר quoque vel סִיְּעָרָא significat Oram vestimenti, fimbriá. in Aruc. סְטַרְטִיוֹטִין *στρατιῶται*, Equites leuis armaturæ. in Schem. rabb. cap.15. סְטַרְנְלָא est שנאה טמונה Odium occultum. in Aruc.

סִי In Rasse tevoth, vel potiùs in abbreuiationibus valet סִימָן Signum. Frequens in Saare Zedek, & in Masoritis, qui multa memoriæ causa symbola proponunt, ex suis locis intelligenda, sæpè obscura & arguta. Atque ars est seorsim tractãda. Valet & סִפְרָא Liber, more Chaldaico, sed tunc solet addi Phe סיפ' & cum בסיפ' ב In libro. & cum דסיפ' ד Libri.

סִיב שיב Syriacè significat Commune, impurum, aut profanum esse. & סְסִיב idem quod *κοίνον*, Commune, profanum. Act.10. Secundò סִיב significat Senuit. Ios.23. & סִיבָא Senex. ibid. & סִיבוּ & סִיבוּתָא Senium, senectus. Prouerb.16. סִיבָא Nomen loci. alij codices habent סִיחָא. in Aruc.

diceres, Pulchra vt Luna. ex quibus verbis suspicor אִיסְתַּהַר idem esse quod אִסְתֵּרָא ἀστὴρ, Aster, vel stella. Elias enim ait, quòd Italicè mulier nomine Esther appellatur *Stella*. quod si ita est, perperam in exemplari Complut. omissum est אֲחֲמֵי, videbo. Et Syriacè סַהֲרָא Luna. Matth.24.

סו valet סוף Finis, est abbreuiatio.

סוג Est genus Logicum. in More lib.1. cap.57. & סוּגִירַת Consuetudo. in Commentariis.

סְוָה Syriacè significat Expetere, optare. ad Roman.1.

סְוַח Primò Syriacè idem est quod רצה Voluit, cupiuit, desiderauit, acquieuit. Matt.12. Iohan. 8. & 2 ad Corinth.5. & סוּגָּא Voluntas, libido animi. 2 ad Corinth.8. Secundò סוּחַ significat Natare. & סַוָּחָא natator. in Aruc. idem quod שׁוּטָא.

סוך Vnxit. vide infrà סָךְ. & סִיכָה Vnctio. & סוֹכָא Ramus, de quo pòst. סוּלְתָּא Simila. infrà סוֹלֶת.

סִין siue סִן idem quod טִיט, Lutum. Isaiæ 10. & Psalm.18. vt legit post Aruc Santes. Alij verò habent סִין siue סִין aut טִין, vt etiam Mich.7. & Zachar.9. & 10. vbi tamen Bahal Aruc legisse סִין videtur. & סִין Maius mensis. סוּסָא & סוּסְיָא Equus. Psalm.32. & 33. & Prouerb.21. in plurali סוּסִין, vt scribũt quidam, sed alij סוּסַן Equi. Ioshue 11. idem סוּסַן aliâs סוּסְנַן Oseæ 1. & סוּסְוָתָא & סוּסְיָתָא atque סוּסְוָתָא Equi. Deuter.11. & Gen. 47. סוֹפָא Finis. Ios. 22. vide סף infrà.

סִירָא & סִיר significat קורות סרורות זו על גב זו Trabes ordinatę, vna super aliam, congeries trabium. in Aruc.

Item סִירָא Prouerb.23. legitur pro שִׂיחַ Murmure, querela, vel loquacitate. vt quidem est in editione Veneta. Verùm exemplar Complut. habet סוּחָא, quod magis Hebraicæ lectioni שִׂיחַ respondet. סח enim in Aruc idem est quod שוח Meditari, loqui apud se. Santes vt suprà סִירָא Congeriem exponit, quæ expositio hîc non quadrat. סוֹסְטָא σεβαστὴ, Sebaste, Locus, inquit Aruc, notus in terra Israel, qui est admodum pulcher. סִירָא Sors, modus. in Zoh.col.314. in Exodum.

סִירָק est עדולר Pedilium, siue instrumentum, & retinaculum de lana factum. In plur. סְפָרִיקִין, codex alius habet סַפְרִיקִין in Aruc. Secundum alios est Femorale. ibid. סוּרְיָא Syria. Psal. 12. in Midr. Et סוּרָאָה Syrus, in plur. סוּרָאֵי Syri. & לְשָׁנָא סוּרָאָה Lingua Syriaca. in epilogo noui Testamenti Viennensis.

סְחָא à quo in Aphel אַסְחֵי Lauit, abluit. Gen.43. Leuit.8. & 14. & Iud.19. Item סָחָא est Nare, natare, vt Actor.27. דְּנַרְמוֹן סַחְיָא בְּקַדְ לְהוֹן דְּבָקְרְמָיָא נְסָחוּן Illis autem qui poterant se dare natatui, præcepit vt inter primos enarrarent. Hinc סַחְיָא Natatio, natatus. vt מֵי סַחְיָא Aquæ natatoriæ, id est, quas qui vult trãsire, necesse est vt enatet. Elias scripsit סַחְיָא Ezech.47. & Syrè סַחְיָא Lauacrum. ad Titum 3. & in lib. Rit. Seu. Patr. Syri. Item סַחְיְתָא est Stercus. Zoph.1. idem סִיחֲתָא, Hebraicè סוּחָה Isa. 5. סַחְיָא Gallus. in Vaic.rab.cap.26. סִיחִין Arbores. in Midbar rabb.capite 3. item sunt Rhedæ.

סַח siue סוּחַ significat Loqui, narrare, dicere, meditari. & transferre.

סְחַט Expressit. in Beresch.rab.cap.19. Inde סְחִיטָא Prælũ, torcular. Et סְחִיטָה Compressio. in Comm. Kimhi super Soph. סָחוֹס idẽ est quod ברל אזן Cartilago auris. Amos 3.

סְחַף & סַחֵף primò significat Deiecit, deposuit, deturbauit, subuertit, corrupit, perdidit. Luc.1. & in More lib.1. cap.72. Inde סוּחֲפָא Deiectio, repulsa, euersio, destructio. 2 ad Corint.10. & 2 ad Timot.2. Secundò significat idem quod הרף vel רחף Expulit, repulit. Prou.10. & 14. & Esther 8. Inde סַחַף Impetus, & סָחֵף Impetuosus. in More lib.1. cap.72. & סַסְחָפָא idem quod כידון Scutum, lancea. Tertiò סָחַף idem est quod משך Traxit, & apposuit. in Aruc.

סְחַק Redundauit. in Aruc.

סְחַר Idem est quod סבב Circuiuit, vertit se, rediit. Numer.34. In passiuo אִסְתְּחַר Reuersus est. primi Regum 15. Et versatus est. Psalm. 26. In Aphil אַסְחַר & אַסְחִיר Circundedit, Iudic.16. item Vertit. 3 Reg. 8. Inde forma aduerbij סָחוֹר סָחוֹר Circunquaque. Ioshue 15. & סַחֲרָנֵי Circuitus. vt ויגלח סחרנו נתקא וגומר Et abradet circuitiones

סְדָן Incus. Psalm.87. in Midras. & in Ber.rab.cap.10. & 28. סִדָּן Centrum. item Secretarius, à סוד suprà. in Aruc. Item סְדָנָא est Rota figuli, modellus. Ier.18. סְדִינָא σινδὼν, est amictus lineus, sindon, linteum. Psalm. 104. Syriacè סְדוֹנָא סְדוֹנָא Sindon. Marc.14. & Iohan.13. Pluraliter סְדִינִין Sindones, lintea. Thren.2. סַדְנָא primò est Truncus, vel radix. in Aruc. Secundò idem est quod כבל Compes linea in qua funes constringuntur. Psalm. 90. in Midr. Item סוּדְנָא est Vas in quo fit cereuisia. in Aruc.

סְדַק significat idem quod קרע Scidit, diuisit. 3 Regum 11. 4 Reg.2. & Psal. 60. סְדִיק & סַדְקָא Fissus, vngulas scissus. In plur. סְדִיקִין Scissi, fissi. Leuit.11. vbi etiam in Venetianis verbum in Aphil reperitur. Hinc סַדָּק Scissura, fissura, scissio. in plurali סַדְקִין Scissuræ. 3 Regum 11. & Syriacè סַדְקָא Secta. ad Galat.5. Secundò סַדָּק idem est quod מחט Resarciuit.

סְדַר siue סִדַּר significat Ordinare, disponere, instruere, proponere. Iob 32. primi Regum 17. & Exod.21. similiter & Isaiæ 1. vbi Santes Tangere explicat.

Inde סִדְרָא קַדְמָאָה Ordo primus. Exod.28. & סִדְרָא Ordo, acies prœlij. 1 Reg.4. pluraliter סִידְרִין Ordines. 1 Reg. 17. & לְחֶם סִידּוּר Panis ordinationis. Numer.29. & Syriacè סִדְרָא Ordo, series. in Alphabeto Widmanstadij. De hac radice Elias in Thisbi: Hæc radix, inquit, non inuenitur in Bibliis Hebræis, nisi semel in plurali numero, Vmbra mortis, & absque ordinibus. Iob 10. Cæterùm in verbis Rabbinorum frequenter inuenitur: Et nomen סֵדֶר Ordo. Sic etiam vocant omnem Sectionem ex Lege סֵדֶר aut סִדְרָא Totum quoq; תלמוד in sex partitur ordines ipsius Misna, qui sunt Seder Moed, Ordo temporis præstituti siue solennitatis: Seder Nashchim, Ordo mulierum: Seder Nezikin, Ordo damnorum: Seder Zeraim, Ordo seminum: Seder Teharoth, Ordo purificationum: & Seder Kadaschim, Ordo sanctificationũ. Nec ab eo verbum venit nisi in coniugatione Piel affecta daghes, Ordinauit, ordinasti, ordinans, ordinatus, ordina, ordinabo. Italicè *Ordino*. similiter & Germanicè Ordinant3. Hæc ille. סֵדֶר enim in Commentariis Proportionem quoque significat.

סִדְרִיו Idem quod נַעֲצוּץ Spina alba acuta. inquit R. Iehuda. Isaiæ.55. סוּדָר & סוּדְרָא significat Linteum, velamen, sudarium. Ruth 3. & Exod 34. in Tharg. Ierosolymitan. De quo Elias in Thisbi: Apud Rabbinos, inquit, legitur: Aedituus eleuauit בְּסוּדָר Linteum, hoc est, בבגד Pannum. Item possessio Sudar. notum est hoc genus possessionis apud Rabbinos, de quo ampliorem afferam explicationem in radice קנרס. Item pro Dato velamen: Tharg. habet חֲבִי טוּרָא Ruth 3. Item, Posuit velamen super faciem suam: Tharg. Ierosolym. סוּדָרָא Sudarium. Exod.34. Hæc ille.

סְהַד Testificari, testimonium perhibere, testimonio deferre, reuincere. 3 Regum 21. & in Aphil אַסְהִיד Contestatus est, obtestatus est, testimonio detulit. Exod.20. & 3 Reg.21. & in passiuo Syrè אִסְתְּהִד Testimonium recepit, elogio donatus est. in lib. Rit. Seu. Patriar.

Inde סָהִיד Testis. Ios.22. & Exod 23. pluraliter סָהֲדִין & סָהֲדָא Testes. Ios.24. & Ierem.32. סָהֲדָא & סָהֲדוּתָא Testimoniũ. Deuter.18. Idem סָהֲדוּ Ios.24. & סָהֲדוּתָא Testimonium, testificatio. Exod.25. & Psalm.60. in Plur. סַהֲדָתָא & סָהֲדָתָא Testimonia. Deuter.4. & 6. & סָהֲדָא Testes, martyres. in titulis Euangeliorum, & in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. & in fœmineo סָהֲדָתָא Martyres fœminæ. ibidem.

סְהַר Circuiuit. & בֵּית סַהֲרָא Domus atrij, carcer, vel locus ante carcerem. Iudic.16. in Kimchi. & סַהֲרָא Rotundus, arcuatus iuxta Lunæ rotundæ formam. Hebræum est. סִיהֲרָא Luna. Gen.37. & Isa. 13. Et סַהֲרָא ponitur pro עתרים Meridie. Deuter.28. sed legendum est cum Elia שִׁיהֲרָא.

סַהֲרוֹן Lunula, ornamenti genus. in plur. סַהֲרָנֵא aliàs סַהֲרוֹנֵא Lunulæ, ornamenta Lunæ similia. R. Schelomoh exponit Gallicè *Lunettes*, id est, Conspicilia, specilla ocularia. Aruc Torques. Iud.8. Et אִסְתַּהַר ponitur pro אור Luce vel Sole. Iob 31. verùm iam in Aleph, quid hæc dictio velit, me nescire confessus sum. Auctor Aruc ex Hagadah similem locutionem adfert, quæ de Esther regina hoc modo sciscitatur: למה נקרא שמה אסתר על שם אוסתחר כלומר יפה כלבנה Quare vocatum est nomen eius Esther? ex nomine אִסְתַּהַר; quod est ac si

rabb.cap.9. & סְגוֹלָא idem quod כח Vis, virtus. in Aruc.
& סְגִילִין idem quod דודאים Mandragoræ,vel violæ.in Aruc.
Præterea סְגוֹלָא & סְגוּלְתָא eſt אשכול Botrus. Numer.13. in Tharg.Ieroſolymitano. In plurali סְגוֹלָא Botri. Gen.40. in eodem Tharg. Inde,inquit Elias, Sægol parua motio, à Grammaticis nomen nacta eſt, eò quòd formam botri vuarum refert. סְגַלְגַל idem quod עגל Rotundum.3 Reg.7. vt סְגַלְגַל רֵישׁ Caput rotundum.3 Reg.10. in plur. סְגַלְגַלִּין Rotundi, tornatiles. 3 Reg.6. & 7. & רַגְלִין סְגַלְגַלִּין Pedes rotundi, aliâs סַגְלַגְלִין. Ezech.1. Item שִׁבְעָ קִטְרֵי סְגַלְגַלָּן ſeptem vincula rotunda, id eſt, ſeptem orbes, ſeptem circuli. in Zoh.col.179. in Gen. סְגַלְרִין Deridiculum, irriſio. vel סְגַלְרִיוֹן in Aruc.
סַגְמוֹס vel אַסַגְמוֹס Tabula. in Tanhuma & Aruc. & סִיגְמָטִין Tabulæ. in Midb.rab.
סָגָן & סְגַן Præfectus, magiſtratus, præfectus prætorius, ſecundus à rege, vel pontifice.Ier.20.& Eſth.1. in ſecundo Tharg. In plural. סְגָנִין & סְגָנֵיָא Magni principes, primates. R.Sahadiah Duces exercitus. Dan.2.& 3. De quo Elias in Thisbi: Secundus, inquit, à ſummo ſacerdote vocatur סָגָן, & in regimine סְגָן, vt præfectus primarius ſacerdotum.
Item in verſu: In diebus illis cùm ſederet. &c. Eſth.1. Tharg.Ieroſolym. Vnam ſedem pro ſummo pontifice,& alteram pro ſacerdotum maximo. Neque inueni extra conſtructionem. Significatio autem petitur ex illo Iere.51. Duces & magnates, qui quidem ſecundas obtinent poſt regem. Hæc ille. סַגְיֵיהוֹרָא Cæcus.in Bere.rab.cap.92. סִיגְנוֹן Tenor, ingenium. in Ber.rab.cap.98. סַגְנִית Caniſtra, ſportulæ è foliis factæ, in quibus fructus reconduntur. in Aruc.
סְגָנָא idem quod רגל Vexillum,ſignum militare. in Aruc.
סְגָנִים Tentoria. in Aruc. סָגוּס eſt כסות חמטה Opertorium laneum quod ſuper lectum expanditur. Arabicè dicitur בַּרְנוּס. in Aruc.

סָגַע Primò poſitum pro פגש Occurrit. Prou.22. error eſt. ideo legendum פָּגַע.
Secundò idem eſt quod רבה Creuit, auctum eſt, multiplicatum eſt. Pſalm.4. aliâs in Venet. ſcribitur cum Aleph.
סַגִּיעִין aliâs סַגִּיאִין Multi. Pſal.3. & סַגִּיאִין & סַגִּיעִין Aquæ multæ. Pſal.29. & סִיגְעָא aliâs סִיגִי Multitudo. Pſalm.5. & alia forma סוּגְעָא Prou.20.Elias in Iob,Pſal.& Prou.hoc thema cum Hain legi affirmat, nihilominus multis in locis,maximè in editione Veneta, niſi cum Aleph non inuenio.

סָגַף vnde in Pael סַגֵּיף idem quod ענה Affligere, pœna afficere. Numer.30. Pſalm.35.Iſa.58. & Amos 2. ſed ibi in Venetianis eſt inflexionis Aphel.
אִסְתְּגִיף vel אִסְתַּגִּיף Afflictus eſt.Pſalm.102. Inde סִיגּוּף Affliction,anguſtia.1 Reg.1. & Pſalm.9.& 25.

סָגַר Clauſit, occluſit. Leuitic.13. אִסְתַּגַּר Recludi. Numer.12. מַסְגֵּרָא & מַסְגֵּירָא Cuſtodia, clauſura.Pſalm.142. Inde סְגִיר & סְגִירָא Leproſus, qui ab aliis ſecluditur. Leuit.13. & in fœmin. סְגִירָא Leproſa. Num.12. plur. סְגִירִין Leproſi.4 Reg.7. Et סְגִירוּתָא & סְגִירוּתָא Lepra. Leuit. 13. & Deut.24. & סוֹגֵר Capiſtrum. in Aruc. & סַגְרִיר aliâs סִגְרָא Tempus pluuium, vel pluuioſum,quando ſcilicet homines domi ſe recludunt propter pluuiam,vel eſt ipſa pluuia. Prou.27. Vnde סָגוּר סַגְרִיר Sphæra aëris ſuperior, vbi fiunt impreſſiones.in Comment.
סַר In Raſſe tevoth valet סַלְּקָא דַעְתָּךְ Aſcendit mens tua,vel in mentem tuam, putâſne, aut in animum inducis? In eum enim ſenſum vtuntur, cùm quid amoliuntur. Valet & in principio vel fine librorum cum ב, ſic, בְּסַעְרָא דְשַׁמַּיָּא Cum auxilio cæleſti. vide in ב. & סַ"א valet סַלְּקָא דַעְתָּךְ אֲמֵינָא Aſcendit mens tua quòd ego dicam,putas me dicere?

סָד Significat Leuigare,linere,complanare.alij,In cinerem redigere. Amos 2. & Deuter.26. Vnde סִידָא Calx, lapis combuſtus. ibidem. & סַר Hebraicè eſt Cippus, inſtrumentum ligneum, quo rei & captiui detinentur. & Syriacè סַרָא idem quod κύφον,Numella, cippus. Actor.16.
Item סִיד & סִדְרָא Syriacè eſt Ceruical, puluinar. in Aruc,& Marc.4. סוֹד Secretum, myſterium, arcanum. Hebræum eſt. סָדִין Tentorium,cortina,vt ſcripſit Santes.Exod. 27.In aliis tamen,vt infrà dicetur, eſt סָדְרָא.
סְדִירָא idem quod רפסוד, Germanicè וולוס Rates, nauicula ex trabibus. in Aruc. סְדוֹם Sodoma, vrbis nomen.

סדן

Scutum. Secundò סְבַר & סְבַר Iudicare, opinari, putare, arbitrari.Daniel.7. Gen.43.1 Reg.3.& 2 Reg.12.licet alij Intelligere exponant. Inde סְבָרָא & סְבָרָה Opinio. in Comment. Inde מִדְּרַךְ הַסְּבָרָא Per modum coniecturæ, in Kimchi ſuper Zach. סַבְרוּתָא Sagacitas,ſolertia, prudentia. alij Intellectus. 3 Reg.3. & סַבַּר בְּאוֹרַיְתָא aliâs סַבַּר Peritus, prudens, ſagax in Lege. Leuit.19. סְבַר præterea idem eſt quod בשר Annuntiare, euangelizare. & סְבַרְתָּא Euangelium. Matth.4. & מְסַבְּרָנָא Euangeliſta. Et מַסְבְּרָנוּתָא Euangelizatio, annuntiatio. in lib.Rit.Seu.Patr. & סוּבָרָא Annunciatio,in titul.Euangel. Quartò Portare, ſufferre,ſuſtinere, ſuſtentare.id eſt,Alere.3 Reg.8.Deut.1. 2 Reg.19.& 3 Reg.4.
סַיְבְרְתָא Cibus, alimonia.Matth.8. & מְסַיְבְרָנוּתָא Patientia. Luc.8. סָבִיר אַפִּין Spectabilis,quem ſuſpiciunt omnes.Iob 22.
Item מְסַתּוֹבְרִין aliâs מִיתְסוֹבְרִין Suſtentabuntur, id eſt, Sufficiet eis, ſatis habebunt. alij ſuccendentur. Ezech.39.
תּוּסְבָּרָא Penuaria, promptuaria. alij Theſauri. Pſalm.135. Elias legit תַּסָּוְרָא θησαυροὶ, Theſauri. & תְּסַבְּרָנָא Penuaria noſtra vel cellaria. Aruc תַּסְוְרָתָא, Elias תַּוְסַיְרַיְיתָא Theſauri. ſine affixo. Pſalm.144.Eius ſignificationes quædam habes in סַבַּר.
Quintò סְבַר ſignificat הקזת דם Minuere ſanguinem, φλεβοτομεῖν. in Aruc. & סִבְרָנָא Deſpectio, vt malè ſcribit & explicat Pagninus. ibi enim in Venetianis מְכַסְרָנָא Contemptores legitur. vide בסר. Pſal.123.

סָג Ordinis quieſcentium in medio, Sepiuit, ſepimento clauſit.vt סָגִין Sapientes. Oſeæ 2. & סְיָיגָא aliâs סְיָגָא idem quod גדר Sepimentum, ſepes. corruptè in Complut. סְיָגָא. Prou.24. de quibus iterum infrà.
Porrò in Comment. tranſlatitiè סְיָגִים accipiuntur pro חוקים Statutis, quòd ſint quaſi ſepes Legis diuinæ.
Item סִיגִים ſunt Vaſa in quibus reſeruantur fruges, in ſingulari סִיג quod genus vaſis dicitur Italicè *Buſcola.*
Item סִיד eſt Terra quæ eſt ſuper radices oleris. in Aruc.
כ"ג in Raſſe tevoth valet כּוֹף גְּמָרָה Finis Ghemaræ. & cum ב ſic, בכ"ג id eſt, בְּכוֹף גְּמָרָה In fine Ghemaræ. Item סָג Incedere ſignificat, vel perambulare. Inde כָּלְהוֹן מַסְגִּין בִּרְעוּת נַפְשְׁהוֹן Vniuerſi ambulant pro animi ſui voluntate, Ierem.8. סוּגְיָת תַּלְמוּד Diſcurſus in Elia.

סָגָא vel סְגִי ordinis quieſcentium in vltima, Multiplicari, creſcere,& augeſcere. Gen.1. In Aphel אַסְגֵּי Abundare fecit,multiplicauit. Deut.1. Iud.16, & Iſa.1. סַגִּיא Multus, magnus. Iob 36. Idem סַגֵּי Iud.16. plur. סַגִּיאִין Multi. Ioſu.10. Idem סַגִּיאָא Exod.2. & יוֹמִין סַגִּיאִין Dies multi. Ioſ.11. Item סַגִּיאוּת & סְגִיאוּת Multitudo.1 Reg.2. & Iſa.34. & סִיגוּ Multitudo. Prou.13. Item 15.al. סָגֵי Multiplicans. & סוּגְיָא חַיָּלָא Multitudo virtutis,vt habet Elias. Ven. editio סוּגֵי,ſed Complut. סוּגְעֵי Multitudines.vide infrà,Iob 37.
סוּגִיתָא Syrè Collecta, in lib.Rit.Seu.Patr.
Item סַגֵּי idem eſt quod אפשר Poſſibile. & סִיג Scoria, rubigo. Hebræum eſt.

סָגַד vel סְגִד Incuruare ſeſe,adorare. Iſa.44,& Dan. 3.Gen.18.in tertia fœminea סְגִידַת 3 Regum 1. & בֵּית סְגִדְתָּא Domus adorationis,id eſt,Templum.Santes ſimpliciter סְגִדְתָּא explicat Templum.Num.31. Idem בֵּירַת סְגִידוּ Gen.11. in Tharg.Ieroſ. vbi etiam malè recentiores סְגִידוּ tantum abſque בֵּית ſcribentes, Templum interpretati ſunt.
Et Syrè סְגִדְתָּא Adoratio.in libr.Ritu.Seu.Patr. & סָגוּדָא Adorator.ibid.& אֶבֶן סְגוּדָא aliâs סְגִידָא Lapis adorationis, id eſt, Imago ſiue ſimulachrum. Leuit.26.
Item סְגִיד eſt Affligere,vt dicunt Neoterici,locum non citantes. סְגָא ſiue סוּגָא Eſt genus auis. in Aruc.
סְגִיגֵי ſunt עלין של עץ ערבה Folia arboris ſalicis. in Aruc.

סְגַל Lucratus eſt, proprium ſibi fecit. in Vaicr.rabb.cap.4. & Pſalm.7.in Midr. Inde סְגֻלָּא Lucrum. in Ber. rab. cap.9. & סְגוּלָה Peculium, proprietas, & peculiaris conditio. vt conditio iuſti eſt, vt perſeueret in bono, quemadmodum dicitur Prouerb.10. in Comment. Inde שֵׁם סְגוּלָה Nomen proprium ac peculiare: vt Mugire eſt proprium bouis.
Eſt etiam סְגוּלָה Proprietas, vnum de quinque prædicabilibus apud Logicos.vt in More lib.1.cap.51.
Et סְגוּלָה & סְגוּלְתָא Singulare, peculium,vel, ſi ita loqui decet, Singularitas. Alij Theſaurus, ſubſtantia. Gen.13.& 14. in Tharg.Ieroſolymitano. Item סְגַל ſignificat Amare. in Ber.

Elias in Thisbi: כִּי הָיְתָה סִבָּה מֵאֵת יְיָ Quia fuit causa à Domino. 2 Reg.12. Daghes est loco literæ duplicis. Expositio: Sanctus celebrandusque Deus fuit causa huius rei. Cæterùm Rabbini vocant causam Gherama, & in libris externis גְּרָמָה, vocantque Deum sanctum & laudandum Causam causarum. Hebraicè Ilath hailoth, aut Sibath Hasiboth. Germanicè Wasach aller Vrsachen. Lingua Romana, Causa causarum.

סָב שׁפּ siue סִיב significat Senescere, ad senectutem peruenire. Ios.13. & 1 Reg.8. Inde גַּבְרָא סָבָא Vir senex. Iud.19. Pluraliter סָבִין & סָבַיָּא Senes. Iob 32. & סָבָן Vetulæ. Zachar.8. & בַּר סִיבְתִין Filius senectutum, id est, qui natus est patri iam seni. Genes.44. & סַבְתֵּי vt scribit Elias, & putat mendum esse, vel, vt est in Veneto exemplari, סַבְתֵּיי ponitur pro תושיה. significat autem, vt mihi videtur, Longæuitatem, senectutem. Exemplar Complut. habet בַּתֵּיי, sed non intelligo. Prouerb.2. Item prouerbium סָבָא בְּבֵיתָא סִימָנָא טָבָא Senex in domo signum bonum est in domo. In Ben Syra. Cuius sensus facilior est, quàm vt explicatione indigeat.

סִיבוּתָא & סִיבוּ Senium, senectus. Psal.71. Gen.15. & Prou.16.

Secundò סָבָא Potare, bibere immodicè, inebriari. Hinc סָבֵּי Potator. Deut.21. & סַבְתָּא Caupo, seu vehdens vinum.

סוּבְתָּא & סוּאַבְתָּא Immundicia, menstruum. legendum סוּאַבְתָּא. vide paulò suprà. Et סְבוּאִין Humectati. & סִיב Iuncus, virgultum.

Item Caput raphanorum. in Beresch.rabb.cap.40.

Item סִיב est idem quod סִפּוֹג Spongia, quæ combibit aquã, & compressa reddit. in Aruc. Et סוּב Furfur. Psalm.78. in Midras. Item סְבָא Est illa Aethiopię regio, vnde Regina venit, vt videret Salomonem. Psal.72.

סַבְדֵּל Percussit. Psal.92. in Midras. סַרְדָּלוֹם ponitur pro ירדלם id est, Adamas, secundum R. Abraham. Arabicè vocatur אל מאס Lapis preciosus quo alij franguntur lapides, & הברולח id est, Margaritum vel vnio perforatur. Quidam Iaspis exponunt. Deut.28.& 39 Ezech.28.

סַבְחוּט Connectens. in Beresch.rabb.cap.19.

סבוי est סְבִירִין Quæ creduntur falsò. in Masoreth.

סַבְטִיוֹן Nomen fluuij. Thr.2. in Midras.

סְבַךְ Ligare, perplecti; intricare. Hebræum. Inde סְבַךְ, Elias סְבָךְ Densitas, perplexitas frondium. Psalm.74. in plur. סְבָכָא iuxta Eliam & Complut. exemplar manuscript. Venet. verò habet סְבְכָוָא Isa.7. & סַבְכָא σαμβύκη & σάμβυξ, Sambuca. Daniel.3. סִיכְכָוָא secundum Kimchi, sunt מיני שבכה Species reticulatorum ornamentorum, reticula. In Hebræo est מהרונים Lunulę. Isa.3. Item סְבַךְ est Sura seu pars cruris carnosa, quæ Italicè dicitur *Polpacio*. in Aruc.

סְבַל שׁבּל Sustinere, sufferre, portare. Q.ligare. Ezr.5. & Gen.4 in Tharg. Iesolymitano.

סְבוּלָת idem quod חבורה Societas, sodalitas, congregatio conuiuarum. in Aruc. סַבְלוֹנוֹת idem quod תכשיטי של אשה Ornamenta mulieris, qualia sunt טבעות וצעיפורת Annuli & pepla. Esth.2. in Midras. De quo Elias in Thisbi: Vocant סַבְלוֹנוֹת Munus quod mittit sponsus sponsæ. Significat autem Sarcinam & onus. & sic exponit R. Schelomoh Iar. סַבְלוּת מִצְרַיִם hoc est, Onus Aegyptiorum. Inuenitur quoque מַשָּׂא pro מתנה Dono. vt וישא משאת hoc est, & dedit munera. Gen.43. Hæc ille. Propriè סַבְלָנוּת significat Paraphernalia, vel parapherna.

סְבָן primò est קליפת של אגוז Cortex nucis. & סוֹבָנִי idem est quod כרין Sindon vel linteamen. in Aruc.

Et סַבָּנִיתָא Linteum quo se inuoluit qui exit è balneo. in Ar.

סְבַע שׁבּע vnde אַסְבַּע Saturauit, expleuit. Isa.58.

סַבְיִם Mandragora, viola. in Aruc.

סְבַסְטֵא Σεβαστή. Augusta. Act.27.

סְבַר שׁבר Primò significat idem quod קוה Expectauit, sustinuit, sperauit, confidit. Gen.49. Ps.5.& 6.

סַבְרָא & סְבָרָא Substentatio, spes. Thr.3. & סִיבּוּר & סִיבּוּרָא Expectatio. Ier.14. & Prou.11. & סְבַר Aspectus, vultus. Gen.31. vt סְבַר אַפִּין Aspectus faciei tuæ. Psal.27. & סַבְרָא שׁבר ponitur vbi in Græco est θυρεὸς, Scutum, clypeus. ad Ephes.6. & Spem propriè significat. Sed error est ibi in nostro exemplari sicuti & in Viennensi, quod secuti fueramus: scribendũ est enim סַבְרָא per Caph, nõ סַבָּרָא prout antiquissimũ & emendatissimum exemplar manuscriptũ nos docuit. Sic & Masius in Grammatica Syrica hanc dictionem legit, & tunc significat

 Scutum

נְתַק נתק vnde אַתֵּק in Aphel Euulsit, auulsit. Ierem.12. In passiuo אִתְנַתַּק Velli, abrumpi. Eccles.4. Hinc נְתָקָא Euulsio, plaga propriè, vt aiunt Hebræi, quæ est in loco pilorum, quamque, inquit Kimchi, exposuerunt, Maculam nigram. Leuit.13.

נְתַר נתר Primò significat Marcescere, & defluere sicut folia & crinis defluunt. Isa.33. & Ierem.48. In Aphel significat Extrahere, euellere, auferre. Dan.4.

Item Excutere oliuas. Et in Hiphil הֲתִיר vel Chaldaicè אַתַּר Excussit, in Comm. Kimchi super Oseam. נִתְרָא significat Grana quæ decidunt tempore vindemiæ. Leuit.19.

Item נָתַר Hebraicè significat Exilire, subsilire, saltare.

Item נִיתְרָא Hebraicè נֶתֶר est Nitrum, lapis humidus, vt aliqui dicunt, quo vtuntur in Balneis pro capitis ablutione & purgatione. Ierem.2.& Prou.25. vt legit hîc Elias. Alia exemplaria habent יִתְרָא de quo vide in יתר.

נְתַשׁ A quo in Aphel אַתְּשִׁינָן, aliâs אֲתוּשְׁשִׁינָן Extirpabo, eradicabo, diruam eos. Psalm.118.

LITERA SAMECH.

ס

סָמֶךְ שׁמכ Syris, סַמַּךְ Hebræis & Chaldæis, decima quarta Alphabeti litera, propriè Appositionem siue basim & fulcrum significat. Hæc litera nunquã ancillatur, sed semper radicalis est. In numeris ס valet 60.

סָיָא Ordinis quiescentium in media, significat idem quod הסיע Proficisci, vel transferre. inde סִיאָה Translatio in Aruc. סא in Rasse tevoth valet סֵפֶר אַחֵר Liber alius. & cum ב est בְּסֵפֶר אַחֵר In alio libro, quod margini Bibliorum adscribunt, notantes variam lectionem. Nam סא de aliis propriè dicunt, hoc est, Exemplar aliud. vt suprà. סָאָה aliâs סָאת σάτον, Mensuræ genus, satum. alij Modius, quidam Sesquimodium. 4 Reg.7. & Syriacè סָאתָא Matth.5. In duali numero סָאתָן Duo modij. 4 Reg.7. plu. סְיִין, addũt & recentiores סָיָן Sesquimodia, sata. Gen.18. סִיאָה Folium, vel origanum, herbæ genus. Alij Hyssopum significare putant, cui non dissimilis est species quædam origani, quæ dicitur Othimin, vel Parasion, teste Plinio. Alij Pulegium, alij Satuream herbam fragrantis odoris, quæ & Cunila dicitur, & origanum heracleoticum. in Aruc.

סְאַב שׁאב & סְאִיב idem quod טמא Polluit, contaminauit, violauit, inquinauit. Gen.34.& 4 Reg.23. Inde אִיתָא מְסַאֲבָא Mulier immunda. Eze.18. idem מְסַאֲבְתָּא Leuit.15. כּוֹאֲבַת Pollutio, immunditia. ibidem, & 1 Reg.21. aliâs סַיָּבוּת. Item מְסַאֲבוּתָא Pollutio, inquinatio. in Zoh. & מְסַאֲבָן Immundus, pollutus. Iud.13. plur. מְסַאֲבִין Leuit.15.

Secundò אַסְאֵב in Aphel Syrè, Senuit, consenuit. ad Hebr.8.

סַאט à סט, de quo infrà, Declinauit, inclinauit. alij Extendit. Thren.2. כְּאסָא Argentum. Prouerb.17. aliâs corruptè סָאסָא scribitur. vide infrà כֶּסֶף. סְאוֹר idem quod שאור שנותנין לתוך חעיסה לחמץ Fermentum quod ponitur in medio consperssionis vt fermentetur. in Aruc. Hinc Psalm.85. סִיאוֹרָא vt legit Aruc & Elias, positum est pro כסלה Stultitia, inflatione. Elias exponit Fermentum; neoterici Stultus. Exemplar Complut. manuscr. habet סִיאוּסָא. Secundò translatitiè significat Dactylorum turgefactionem. סָמְסָנָא Adiutor, vel redemptor. in Esther, inquiunt recentiores. Item Vehiculum seu vectura. in Zoh.

סַב שׁב & סְבַב ordinis duplicatorum, Hebraicè significat Circuire, circundare, gyrare. Inde סוֹבְבָא Gyrus, cinctura, circulus. alij Arula. Exod.27. & מְסִיבְתָּא Cochleæ, ascensus quibus per circuitum conscenditur. 3 Reg.6. & Ezech.41. Et סְבוּבִית Circularis. in More lib.1.cap.7.

Secundò סְבָה & סָבַב significat Causare, vt dicunt, causam præbere, in causa esse, vt causa efficere. Inde מְסוּבָּב Causatum, id est, effectus. Item סַבָּא תַּסְבָּה תְּרֵאשׁוֹן Deus est causa prima. In plurali שְׁתֵּי סִבּוֹת Duæ causæ. Iosu.11. in Kimchi. Vnde

נָשַׁף Flauit,afflauit,inflauit. Hebræum. & נֶשֶׁף Veſpera,crepuſculum,tempus cùm lux & tenebræ permiſcent ſe. Iob.24. Inde formatur verbum נָשַׁף Illuxit ſubobſcurè, oritur crepuſculum. vt בֹּר נָשַׁף וָמָּא וְעָאֵל שִׁמְשָׁא Cùm apparet crepuſculum diei, & ingreditur Sol. Gallicè *Quand il eſt entre chien & loup*.In Zoh.col.249. in Geneſ.

Item מְנַשְׁפָתָא idem quod מתגלגלים Reuolutiones volubiles. in Aruc.

נַשַּׁק Oſculatus eſt,oſculum dedit. 3 Reg.19. & Geneſ.29. Inde נוּשְׁקָתָא quod ſcriptum eſt in aliis cum Aleph נושקאתא Oſcula, baſia. Prouerb. 27. נְשִׁיקָה Oſculum, more Hebraico: vt אֶלָּא מִיתְהֵוִין בְּנְשִׁיקָת Sed mors eorum fit per oſculum. in Zoh.col.383. in Geneſ. & נֶשֶׁק Armatura, arma. Hebræum eſt.

נֶשֶׁר Hebraicè, Chaldaicè נְשְׁרָא Aquila,Leuit. 11. in plural. נְשָׁרִין Aquilæ. Dan.4. Item eſt Lapis in quo erat Aquila picta, quæ adorabatur. Accipitur & pro תלמיד ſiue diſcipulo. in Aruc.

נָשַׁר Defluere, cadere, proiicere. in Bereſch.rabb.cap.10. & in Saare Orah. & נְשָׁרָאֵי Herbæ quæ inter ſpinas oriuntur. & נָשָׁר Altum. in Aruc. נוּשְׁתָּק vel נוּשְׁתַּק & נוּשְׁתָּקָא Vagina,operimentum. in Aruc. & in Bereſ.rab. נִשְׁתְּוָנָא & נִשְׁתְּוָן eſt,vt exponunt Hebræi, Epiſtola, ſiue codicillus expoſitus,id eſt, Diploma,cui interpretatio erat addita. R.Abraham exponit חשוה בכתיבה Adæquationem in ſcriptura, id eſt, Expreſſio quæ id quod in primo exemplari continebatur, eadem lingua complectebatur. Et ſunt, inquit, qui dicunt quòd ſenſus ſit חותם Signaculum, annulus ſignatorius.Ezr.4.& 7.

נָתַב Idem quod נשב Flauit, ſpirauit. Pſalm.129. & in Aphel אַנְתִּיב Flare fecit,inſufflauit. Pſal. 147. נַתְבָּרָא Nomen idoli. in Aruc.

נְתַז vnde Deut.1. וּרְדָפוּ יַתְכוֹן כְּמָא דְּנַתְּזִין דְּבָרָיָתָא Et perſecuti ſunt vos eo modo quo examinant apes.id eſt, Maxima cum multitudine inſtar apum examinis ad vos perſequendum, confluxerunt: eadem enim dictio Iob 3. pro נתך Fluere, poſita eſt, eo loco vbi legitur in Hebraico contextu וַיִּהְכוּ כַּמַּיִם שַׁוְעָתִי Et fluxerunt velut aquæ rugitus mei: Chald. ſic: וְנַתְּזָן הֵידָךְ מוֹי אֲבַלְיוּתַי Et fluunt vt aquæ clamores mei. Nullum horum exemplorum attulit auctor Aruc. Elias illud Deuter.2. adduxit, cuius expoſitionem peti debere dixit ex illo Iſa.18. חֲכִיר חֵתֵז Abſtulit & abſcidit. ſed ſi,vt vult Dauid Kimchi, radix חתז eſt תֵּז vel תז, quomodo inde deduci debet נַתְּזָן cùm Nun prima ſit radicalis? Eſt qui exponat נתז Aculeum infixit; tranſlatio verò Compluti facta, Perſecutus eſt. נַתְזָרָא eſt Nomen cuiuſdam magni viri. in Aruc.

נָתַח In fruſta concidit. Hebræum eſt.

נָתַךְ A quo in Aphil אַתִּיךְ ſignificat Fudit, conflauit. Exod.38. Ioſ.7. & Iſa.44. Inde מַתָּךְ Mare fuſile. 3 Regum 7. Item מַתְכָא Quod fuſum eſt, conflatile. Iudic. 17. Idem מַתֶּכֶת perperam in Venet. מַתְּבֶרֶת Iſa.30. plural. מַתְכָן Conflatilia, fuſilia. 3 Regum 14.

מַתֶּכֶת aliâs מַתְּכוּת idem. Numer.33. & אִתְכּוּתָא eſt מוצק Fuſura, conflatio, ſiue concretio. Iob 37. מַתְכוֹת Metalla. in Commentariis. נָתוּכִין quod hîc nonnulli exponunt Concauitates, excauatas trabes. vide in He: legitur enim תַּכְתּוּכִין 3 Reg.6. Item לְמַתָּךְ לְצַרְיָקָא, vel vt Compl. לְמַתָּךְ id eſt, Multam ſtatuere ſuper iuſtum, iuſtum multare ſiue punire. Prou.17. vide infrà in תך.

נָתַל Syriacè ſignificat Tradere,ſoluere. Matth.5.

נָתַן Dedit,tradidit,poſuit. Geneſ.4. & 28. Inde מַתָּנָא ſiue מַתָּנָה Donum, munus. 1 Reg. 30. Pluraliter מַתְּנָן Dona. Deuter.10. & Ierem.40. Item Gen.34.vbi alias מַתְּנִין legitur. נְתִינִים & נְתִינָא erant, inquit R.Schelomoh,Ij qui ſcindebant ligna, & hauriebant aquas altari, quique in domo Domini miniſtrabant. Elias interpretatur Gabaonitas. Ezr.7.

נְתַף Syriacè Circumagere. vnde אִתְנַתַּף Circumagi. & in Benoni מִתְנַתְּפָן Circumactæ, impulſæ. Iacobi 3.

reliquit, eſſe dictum de eo quòd ſit הורד id eſt, Roſa. Alij inquit Kimchi, aiunt eſſe id quod vulgò Muſchus dicitur. R. Abraham ſcripſit Aroma eſſe croco ſimile. Verùm hic locus parere poſſet quandam difficultatem, ſiquidem ſcriptum eſt in noſtro paraphraſte, וּבָתַר בֵּן סְרִיאוּ כְּנַרְדָּא רֵיחֵיהּ בָּוִשׁ Et poſtea computruerunt ſicut nardus, cuius ordor malus eſt. hîc forſan aliqui exiſtimarent נַרְדָּא Nardum non eſſe, quoniam Nardus odorata eſt, & cyperum redolet, quemadmodum etiam Cant.4.Salomon coniunxit illas,dicendo, Nardi & cyperi. Attamen, vt opinor, Paraphraſtes non vult dicere quòd Nardus ſit grauiſſimi odoris:ſed vt perpetuam ſuam ſeruet metaphoram,ait filios Iſrael ſimiles eſſe nardo: horum enim, inquit,antequam à vero Dei cultu defeciſſent,odor & fama bona per mundum erat diffuſa:ſed vbi vitulum conflauerunt aureum,non ſecus ac nardus putrida fœtuerunt;nam, inquit Matthiolus, vbi nardus ſitum cõtraxit vel ſupputruit, amiſſa ſuaueolentia grauiter olet. Niſi verò malumus ſequi exemplar Compl.in quo eſt גִּירָא Abſynthium.Cant.1.

נַרְדְּשִׁיר Teſſera. Arabicè אַלְנַרְד. in Aruc. נַרְוָד eſt מטרה שנושאים בו המרת Lectus in quo portatur mortuus, loculus, feretrum. Eſt & Narvad nomen loci. in Aruc.

נַרְמָק idem quod נעל Calciamentum. in Aruc.

נֵרוֹן Nero Imperator Romanus. & נֵרוֹנִית Moneta Neroniana.in Aruc. נִירְנִית Inſignia,vt perperam ſcripſit Santes, Iſa.2. ideo legendum בִּרְנִיוֹת Palatia,vt poſui in ב.

נַרְקִין Fluxibile. in Aruc. נַרְקָם vel נַרְקִים vt Aruc,Elias,& Veneta editio habent, pro חבצלת Roſa vel lilium, ſecundum aliquos. Aben Ezra alios exponere dicit, Germen ſiue flos boni odoris, nigriq́ue coloris; Vaccinium,vt puto, volens dicere: vnde apud Virgilium, *Vaccinia nigra leguntur*. non deeſt qui legat נַרְקִיסָא id eſt, ναρκίσσος, Narciſſus, vt etiam vult Galatinus. נַרְתֵּק Chirotheca, alij Vagina. Ruth 4. & in Bereſch. rabb. cap.6.

Et נִרְתִּיק eſt Inuolucrum.in Saare Zedek. De quo amplius in תוק. vide infrà. נוּרְיָתָא Græcè νεῦρον, νεῦρίς. Neruus. in Aruc.

נָשָׂא Cum ש ſiniſtro, Leuare,capere,portare. Ezr.5. & in paſſiuo אִתְנְשָׂא, vnde מִתְנַשָּׂאָה Eleuatur,cõſurgit.Ezr.4. Secundò in Commentariis Honorare, præſertim ſi addatur פנים, id quod Latinè Excipere diceremus, quemadmodum vitium ſuſpiciendum & honorabilem Hebræi vocant נשוא פנים id eſt, Acceptabilis vultu. & נוֹשֵׂא accipitur pro Subiecto. & הַשִּׂיא Nuptui tradere.in Ber.rab.cap.9. & נָשׂוּי Vxoratus, cuius contrarium eſt פָּנוּי Cælebs. in Thisbi.

נָשָׁא vel נצב נָשֵׁי atque אִתְנְשֵׁי Oblitus eſt. Pſal.74. Gen.27. & Iud.3.Et in Aphel אַנְשֵׁי Tradidit obliuioni.Gen 40. Inde מְנַשָּׁא Obliuio.in neotericis. Item נָשׁ & נָשָׁא adiuncto בַּר idem eſt quod אנוש Homo. Pſal.8. & בְּנֵי נָשָׁא Homines, filij hominis Pſal.68. & נָשָׁן Mulieres.ibid. & נָשִׁין Iud.3.

Porrò נָשָׁא eſt Socer. item ſignificat Aroma faciens cadere capillos. in Aruc. & Syriacè נשא נגצשת idem quod נָס, Græcè σκόπος, Scopus,ſignum, meta.ad Philipp.3. נָשׁ per ſin ſiniſtrum Arabicè ſignificat ſiccum, inquit R. Ioſeph. in libro captiuitatis.

נָשַׁב Afflauit,perflauit. Ier.6.& Iſa.40. Itẽ נִישְׁבָא vt exponit Aruc, eſt רשת Rete, plagæ, alij Laqueus. Prou.6. & 22. ſed Veneta editio corrupte Prou.6. habet נִישְׁבָא per Caph.idem נישוב. & in plur.נִישׁוּבִין Retia, laquei. in Aruc.

נָשַׁג In Hebræo & Comment. & הִשִּׂיג Euenit. Inde מַשִּׂיגִים Euenta, accidentia. & חָכְמָה חַמוּשָׁנָה Sapientia acquiſita. נְשָׁנָן Noterikon,quatuor has complectens dictiones, נדה שפחה גויה וזונה Menſtruata, ancilla, corpus, ſcortum, in Aruc.

נָשַׁד pro פתה Blanditus eſt,ſeduxit. Prou.1. vt citat Santes. vide in שְׁדַל. נַשְׁרוֹר Chryſomilus, genus fructus noti, in Aruc. נַשְׁוֵר Caducum, cadiuum. in Aruc.

נָשַׁט eſt Excoriare. Secundò idem quod גשש Palpauit. in Aruc.

נָשַׁם vnde נְשָׁמָא vel נְשָׁמָה Spiraculum, ſpiritus, mens. Ioſ.10. Idem נִשְׁמַת & נִשְׁמְתָא Geneſ.2, in plural. נִשְׁמָתָא Iſa.57.

נִיקָנוֹר Nicanor, proprium nomen viri. in Midb.rab.cap.7.
נָקַע Fouea,rima, ſciſſura. in Aruc.

נָקַף נִקֵּף Primò Syriacè ſignificat Adhæſit. Matth.8. & Sequutus eſt. Marci vltimo. Item Effringere,excidere.alij Excutere.Hebr. & נִיקּוּף Effractum, excuſſum. Et in Thargum ſignificat Ceruices effringere,ſecuri ferire, mactare. Exod.13.& 34. & Deuter.21. & נְקִיפָא Mactata, ceruices fracta. ibid. In Benoni נָקִיף Excerebrans, ſecuri percutiens. Iſa.66. Secundò Impellere, diſturbare. Pſalm 140.& Iob 16.licet ex ſuperiore ſignificatione quidam illud exponant. נְקִיפָא Impulſus, diſturbatio. Pſalm. 56.
& לִבּוֹ נְקָפוֹ Cor ſuum percuſſit eum. in Commentariis.
Item Angere,& torquere. נִיקוֹפוֹלִיס Nicopolis,vrbs Macedoniæ.ad Tit.3. נְקָצָא,vt mendose in Venet anis.In Complut. etiam malè נִיסָקָא, ponitur pro צְרוֹר Lapillo. Prouerb.26. Auctor Aruc rectè נִיזָקָא, vt iam in בזק expoſui.

נָקַר נִקֵּר Confodere, configere. alij Eruere. Iud.16. & 1 Regum 11. Inde נְקִירָתָא Foramina, ſpeluncæ. Iob 30. Secundò ſignificat Scalpere gallinarum more.
Item ſignificat Quærere:vt annotat Santes Prouerb.1.vbi ſcribitur נְקָרְיָן לִי pro Hebræo וְיְשַׁחֲרֻנְנִי id eſt,Summo mane me quærent: nihilominus cùm hic Nun ſit ſeruilis, vt apparet ex contextu, quæ quidē more Syrorum loco Iod deſeruit tertiæ perſonæ vtriuſque numeri, dicendum eſt נְקָרְיָן ex hac radice non eſſe;nec etiam, quamuis locus poſtulare videatur, Quærendi ſignificationem obtinere. Dico igitur à קרא ſignificare Inuocabunt me:nam ante in eodem verſu cum ipſo Nun legitur נְקָרוּנִי Inuocabunt me. נְקָרְיָן verò forma eſt fœminea loco נִקְרוּן,aut,quod veriſimilius videtur,locus eſt corruptus. Item Ezech.26. pro רְאִי רַחֲצִי לְמִשְׁעִי Non lota es ad lenitatem. Thargum vt eſt in editione Veneta,לָא אִישְׁתְּטִיף לְאִיתְנַקָּרָא Non eſt merſus,vt inciſus punctim, educeretur eius adeps. putat enim Elias id explicationē mutuare ex verbis Rabb. qui appellant eum à quo inciſione facta, erutus eſt adeps נקור בשר, id eſt, Cuius caro punctim cæſa eſt. Verùm talis expoſitio hic minimè conuenire poteſt. Ergo legendum eſt cum exemplari Complutenſi לְאִתְנַקָּרָא Vt mundaretur. Item נְקִירָא eſt Pannus vetuſtate attritus. Quartò נָקַר ſignificat Perdere, damnare. in Zohare. נְקָרָאִים Lecta, quæ lecta ſunt. à קרא. in Aruc.

נָקַשׁ נִקֵּשׁ Collidi,confricari,concuti,mutuò ſe pulſare. Dan.5. & Ezech.3. & וְקוֹשׁוּן בְּכַפֵּיהוֹן Collident in manus ſuas, id eſt, ripas. Pſalm.98. in Complut. manuſcripto. in Venet. יְמָחֲאוּן תּוּפָּיָא אֲרָא Plaudent vel percutient tympana manus. vtrunque obſcurum eſt.
Item אַרְכּוּבִין נָקְשָׁן וָא לְרָא Genua collidebantur vnum ad aliud. in 2.Tharg. Eſther. Et in paſſiuo אִתְּנְקַשׁ impersonaliter ſignificat Fidibus canitur,citharizatur,pulſantur fides. 1.ad Cor.14. Et נְקִישַׁת aliâs נְקִשַׁת in tertia fœm. Incuſſit,adegit. Iudic.4.& 16. Exemplar Complut. Iud.4. habet קְשַׁת, ſed 16. conuenit cum Veneto.
נִיקּוּשׁ Crepitus, colliſio, ſonitus qui redditur ex armorum concuſſione. alij Caſus, ruina, flagellum. Ierem.46.& Nach. 2 & 3.

נָר נוֹר vel נור, dicit Santes ſignificare Terrere, commouere; ſed ſuſpicor eum malè legiſſe נִיר pro נוֹר. citat 29. Leuitic. verùm liber tot non habet capita.
נוֹרָא Terribilis, formidandus. à ירא. Hebr. eſt.
Secundò נָר idem eſt quod חרש Proſcidit,arauit.1 Reg.8. & נִירָא Aratio,nouale.ibid. נִיר pro Iugo habes iam ſuprà.
Tertiò ſignificat Lucere. inde נוּרָא & נוֹר Ignis. de quo iam ſuprà. Et תַּנּוֹר Clibanus. & מְנָרְתָּא Candelabrum. 4 Regum 4. & נֵר Lucerna. Hebraicè.
Secundò נֵר ſignificat מִין תִּכְלֶת שֶׁל צֶבַע Speciem coloris hyacinthini. & Arabicè Malogranatum. in Aruc.
Item נִירָה eſt Licium textoris. & נִיר Catena, vinculum, vt exponit Santes: ego,vt ſuprà,Iugum interpretor. Ier.27.
נִרְאֶה eſt נר' Videtur. Non ſunt Raſſe tevoth.

נִרְגָּא נִרְגָּא idem quod גרזן Securis, Aruc & Elia interpretibus. alij Iaculum. נִרְגָּא Secures;alij iacula,machinæ. Iob 41.
נִרְוָל idem ferè quod הרנגול Gallus ſylueſtris. in Aruc.
נִרְדָּא idem quod נֵרְדְּ Græcè νάρδος, Nardus. R. Ionah ſcriptū reliquit, Syrè dicitur נָצְרַת, vt לַמְרִינְתָּא דְּשָׁמָהּ נָצְרַת In ciuitatem cuius nomen eſt Nozrath,(Nazareth) Luc.1.

נָקָא נַקֵּא Purum & innocentem eſſe.& נַקֵּי Purgare, purificare. Iſa.1. & לֵית דְּנָקֵי Nullus fuit immunis, exemptus. 3 Reg.15. עֲמַר נָקִי Lana munda. Dan.7. atque etiam Iſa.1. in Complut. manuſcript. נְקָא cum Aleph. In paſſiuo Syrè אִתְּנְקָא Immolatus eſt.ad Philip.2.
Item נְקָא נַקָּא Ouis, plur. נְקָוָת Oues,agni. Iohan.21. & נְקָוָא Agnus. Act.8. Item נָקָה נַקָּה eſt נקבה גמ׳ Camela fœmina. in Aruc. & נַקֵּי Practicus.

נָקַב נִקֵּב Significat Perfodere, perforare. Iob 40. & 4 Regum 12. & נְקִיב Perforatus. Iob 40.
Et נָקָב Corpus, ſic dictum quòd multa habeat organa. Pſalm.78.in Midras. נְקָבִין aliâs נִיקְבִין Foramina, vel potiùs meatus corporis.Ezech.28. נוּקְבָא Fœmina,mulier. Gen.1. idem נְקֻבְתָּא & נְקֻבְתָּא aliâs נְקֻבְתָּא Leuit.27. מַקְבִּין aliâs מַקּוּבִין Mallei,quidam Terebella. Iſa.44.& Ierem 10.
נְקִיבָה Blaſphemia. à themate קבב. & נָקוּב Futilis. & נָקָב Nuncupatio. in Zoh.col.336. Item Elias in Thisbi:
ברבי ר׳ל והוא צָרִיךְ לְנָקְבָיו אַל יַשְׁחֶה אָדָם נָקְבָיו כן כנוי ר׳ל חוצאות הזבל והשתן וקראו לזבל נָקְבִים גְּרוֹלִים ולשתן נְקָבִים קְטַנִּים ולכן נקראת האשה נָקֵב נשביל הַנָּקֵב שֶׁבָּהּ: Apud Rabbinos legitur, Ipſe cogitur ad meatus ſuos leuandos. Et, Ne quis remoretur ſuam aluum. Sic apud Rabbinos cognominatur Egeſtio ſtercoris,& vrinæ: Stercori quidem dantes appellationem magnorum foraminum,vrinæ verò paruorum. ideoque vocatur fœmina Nekeva, ob illud quod habet foramen.

נָקַד Punctare, punctis notare, puncta adſcribere. in Commentariis. נָקְדָן Punctator, aſcriptor punctorum. in Commentariis. Inde נְקוּדָה Punctum. Idem נָקוּד.
Et נוֹקֵד Armentarius, pecuarius. Hebræa ſunt.
Item מְנוּקָד Punctatum, punctis reſperſum. in Aruc.
Secundò נָקַד ſignificat Mundare, purgare. & נְקוּד eſt Angelus diuitiis præſidens. Inde מַקֵּדָה Makedah,dicta eſt Regina Sabba,quæ Salomonem inuiſit, hoc eſt,Mundata, vt ipſi Aethiopes narrant. נַקְדִימוֹן Nicodemus. in Beref.rabb. cap.42. Syriacè ſcribitur נְקוֹדִימוֹס,tum in Euang. tum etiam in libello precum Syriaco. נוֹקְדִירִין Naucleri. in Vaicr.rabb. cap. 1.

נָקַט נִקֵּט Tenere, detinere, tædio afficere. alij Affligere. Iob 19. & 33.& Eſth.6. Vnde Elias:
נְקוֹט אַי כְּלָא בִּירָךְ פֵּירוּשׁ קַח זְרֹק הַכֹּל בִּירָךְ וכן אמ׳ו לִשְׁנָא מְעַלְיָא נְקוֹט פֵּירוּשׁ לשון משונח לְקַח וכן בְּפִזוּק ומרדכי יצא תרגום ירושלמי וְכַתְּנָיָא נָקְטִין חֲצוֹצְרָתָא בִּימִינָהוֹן: Accipe hanc regulam in manum tuam. נְקוֹט, inquit, idem eſt quod קח. Item dicunt Rabbini, Linguam ſublimem accepit. hoc eſt, Præclaram locutionem vſurpauit.Sic & Eſth.9. in verſu,Et Mordechai egreſſus eſt: Tharg. Ieroſolymitanum habet, Et ſacerdotes tenebant tubas in manibus ſuis. Hæc ille. Inde נְקוּטָאֵי Collecti. alij tamen codices habent מְלֻקּוּטָאֵי. Significat etiam vrbem nouam,ad quam hinc inde congregantur homines habitationis ergo. in Aruc. Tertiò נָקַט ſignifieat Vincere. & נְקִישָׁא idem quod נִיצָחָן Victoria. Quartò Notare.Pſalm.in Midras.
& מַנְקָטָא eſt Colare ſtrictum,armilla. נַקְטְמוֹן Grala, baculus habens furcam,cui debiles innituntur, Italice dicitur *Sancha*. Item Pannus ſenum propter ſaliuam. Et Ludi genus, qui ab Italis dicitur *Bagatelle*. in Aruc. נַקְיָא Nomen regionis.in Bereſch.rab.cap.91. נִיקְלוֹגוֹס Aduocatus. in Aruc.
נַקְדוּט Eſt vna ex quatuor columnis,in quibus ſuper lectum expanditur ſindon, vel tentorium. in plurali נַקְלִישִׁין Columnæ, vel ſcapi lecti ſuperiores, ſuper quos cortina expanditur, vt exponit Magiſter Aruc. Eſth.1. Sed נַקְדִישִׁין ſunt Iudices. Pſalm.71. in Midras. נִיקְלָוָס Dactylus mediocris. in Midb. rabb.cap.3.

נָקַם נִקֵּם Vindicauit,vltus eſt. Leuit.19.vbi R. Schelomoh Talionem referre interpretatur. id quod exemplo clarius oſtendit hoc pacto: Quidam proximo ſuo dixit: Accommoda mihi falcem tuam. Alter verò reſpondens, Non faciam; aliâs enim mihi commodato dare noluiſti. Id,inquit R Schelomoh,eſt Retaliatio. alibi נקם in Thargum non reperitur. Inde נְקָמְתָּא Vltio,vindicta. Item נְקִימָא eſt Genus veſtis. in Vaicr.rabb.cap.5. נְקִישָׁן Relaxatum, reſeratum. in Aruc. נָקָן Haſta,vel galea.aliâs נִיקָן. in Aruc.

נָצַח Vicit, victoriam obtinuit, superauit, triumphauit. Cant. 4 In Benoni מְנַצְּחִין Vincentes. & Isa. 9. נְצָחֵי קְרָב aliàs נִיצְחֵי Vincentes prœlio. & נַצַּח in Pael, Victoriosum reddidit. in libr. Ritu. Seu. Patr. & נָצְחָא Vincens. Iudic. 5. & מִתְנַצַּח Triumphans, superans, vel roboratur. Daniel. 6. נִצְחִין Victoria. Psalm. 14. & 35. in Midras. idem נִצְחָנָא Triumphus, victoria. Iud. 7. & 4 Reg. 5. vbi Elias legit נִצְחָנָתוֹ corruptè. & נִצָּחַן 1 Regum 15. & in Comment. נִיצּוּחַ. Pluraliter נִצְחָנִין Victoriæ, triumphi. Iud. 5. & נִצָּחַן Victor. Exod. 15. vt exponit Santes, sed præstat vt suprà, Victoriam exponere, maximè cùm ibi scribatur מָרֵי נִצָּחַן Dominus victoriæ. sensus est tamen idem. נְצָחוּתָא & נְצָחוּת Aeternitas: & נְצָחִי Aeternus. Secundò נָצַח significat Præualere, exuperare. Eccl. 11. & Esther 1. in secundo Thargum.

נָצָא Locus decliuis, vel humilis, siue fossa. in Aruc.

נִצַּל Hebraicè & Babylonicè significat Eripere, liberare. Daniel. 3. Syriacè Infundere. Luc. 10. Certare, litigare. Psal. 103. vt scripsit Santes, sed mendosè. legitur enim ibi יְנָצֶּה Litigabit, à נָצָא, de quo paulò antè. Item Separare, & excusare. Item נָצֶל est Frustum mortui, vel caro mortui coagulata. & נְצוֹלָה Gurges, vel lacus. in Aruc. De hac radice ita Elias in Thisbi: הִתְנַצְּלוּת הוּא טַעֲנַת רְבָרִים שֶׁטּוֹעֵן אָדָם נֶגֶד מִי שֶׁהָאֲשִׁים אוֹתוֹ וְחָשְׁרוּ בְּדָבָר מֵרֹב וְהוּא אוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ כֵן וּמֵבִיא רְאָיוֹת וְסִבּוֹת לִרְבָרָיו יִהְיוּ אֲמִתִּיִּים אוֹ לֹא וְכֵן אָמַר הַחָכָם שֶׁכָּל הִתְנַצְּלוּת מִי שֶׁבָּא לְהִתְנַצֵּל אִם אֱמֶת אוֹ שֶׁקֶר וְהוּא לְשׁוֹן הַסֵּרֹב מִן וְתִנְצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲרָיִם שֶׁתִּרְגּוּמוֹ וְאַעְדֵּיאוּ וְתִמַּהְתִּי אֵיךְ לֹא נִמְצָא לְשׁוֹן הִתְנַצְּלוּת בְּכָל דִּבְרֵי רַזַ"ל בְּלֹא פּוֹרְעַנְטוּוֹרְטֶן וּבְלַעַז אֶשְׁקוּזָאר: הִתְנַצְּלוּת, inquit, est argumentatio quam quis opponit contra eum qui ipsum accusat, & insimulat rei alicuius. Hic igitur rem inficiatur, & adducit argumenta & confirmationes verborum suorum, siue ea vera sint siue non. Vnde dicit sapiens quidam, Accipe excusationem ab eo qui venit vt sibi patrocinetur, siue vera sit, siue falsa. Significat autem hoc vocabulum Refutationem, desumptũ ex eo Exod. 33. Et amouerunt à se filij Israel ornamenta sua. vbi Thargum habet וְאַעֲרִיאוּ. Miror autem quî fiat, vt hæc locutio in dictis omnibus Rabbinorum non inueniatur. Germanicè Verantwurten, Italice *Excusar*. Hæc ille. נְצָמִין, vt habet Santes, & vt etiam in quibusdam exemplaribus se legisse affirmat Elias, positum est Isa. 44. pro מְחוּגָה Circino. Ideo Circinos & circulos exponit Santes: Venet. & Complut. exemplaria habent נְצוּרִין, de quo paulò pòst. vide ibi.

נָצַע & in Hiphil הִצִּיעַ Præposuit. in Commentariis.

נָצַף Idem quod צָפַף Garriuit, mussitauit. Isa. 8. & 13. & 38. & עוֹפֶא דְמָצַיְף Auis quæ garrit. Elias דְמַצַּף, Venet. דְמַצַּף Sophon. 2. נַצָּפָא est Species aromatica, capparis. in Vaic. rab. cap. 34.

נָצַר Arabicè Iuuit, opem tulit, auxiliatus est. נָצָר Truncus, virgultum. Hebræum est. In plur. נְצָרַי Surculi mei, iuxta exemplar Compl. & Eliam, iuxta Venetum & eundem Eliam נִצְרִי Germina mea, flores mei. Iob 31. Item pro Hebræo וּבְנָצוּרִין Et circino designabit eum, legitur וּבְמַחוּגָה יִתְאָרֵהוּ מְצֻיָּרְלָה id est, vt arbitror, In subscudibus, siue securiclis: aliàs Retinaculis, apprehendit vel coniungit illum. Isa. 44. in Elia & exemplari Complut. & Veneto. Elias aliam adfert lectionem, nempe נְצָמִין, & ita legit Santes, dicitque magistrum Aruc neutram adduxisse. vide paulò antè. נוֹצְרִי Nazareus, quo nomine à Iudæis appellantur Christiani. Vnde Elias: הַנּוֹצְרִים אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁוּ נוֹלַד בְּבֵיתְרֶת לֶחֶם וְנִתְגַּדֵּל בְּעִיר הַנִּקְרָאת בִּלְשׁוֹנֵנוּ נְצוֹרֶת וּבִלְשׁוֹנָם נָצַר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִזְכַּר שְׁמָהּ בַּמִּקְרָא וְהֵם אוֹמְרִים שֶׁהִיא בְּאֶרֶץ הַגְּלִיל רְחוֹק מִירוּשָׁלַיִם דֶּרֶךְ שִׁשֶּׁת יָמִים וְלָכֵן קוֹרְאִים אֲנַחְנוּ הַזְּמַן הַמַּאֲמִינִים בְּרָתוֹ נוֹצְרִים: Aiunt Nararęi (Christiani) IESVM esse genitum in Beth-lehem, & educatum in vrbe, quæ ipsorum lingua vocatur Nazaret, lingua verò nostra נָצֵר, quamuis illius vrbis non fiat mentio in Bibliis. Ipsi autem dicunt eam esse sitam in terra Galilæę, distantem itinere trium dierum à Ierusalem. Hinc est quòd nos vocitamus Gentes in Lege eius fideles Nozrim, hoc est, Nazaræi. (Quasi virgulta super truncum sacrosancti corporis Christi Iesu insita & radicata.) Hæc ille. In Syriaco autem dicitur Seruator noster נָצְרָיָא, vt in titulo crucis scriptum erat: הָנָא יֵשׁוּעַ נָצְרָיָא מַלְכָּא דְיהוּדָיֵא Hic est Iesus Nazarenus Rex ille Iudæorum. Iohan. 19. Vrbs autem Syrę

masculum erat in terra. 1 Reg. 14. Item, Reliquias cynœdi. ibid. 24. Item, Et remouit ipsa scorta. ibidem 15. hæc omnia reddidit per נָפְקַת בְּרָא in fœminino genere. Hæc ille in Thisbi. נִיפָּר siue נִיפָּר Nomen loci, vel vrbis, quæ Hebraicè dicitur Calneh. & נִיפְרָא Potestas, siue dominus, & prætor. in Aruc.

נָפַשׁ & נָפַשׁ primò significat Crescere, abundare. Exod. 1. & in Aphil אַנְפֵּישׁ Animauit, in Zoh. col. 478. Et Arabicè אַנְפַּשׁ Inspirauit. & נַפְשָׁן Spiraculum. & תַּנְפִּשָׁן Inspiratio. & נַפְשָׁא & נַפְשָׁא Anima. Exod. 21. & 4 Regum 19. Pluraliter נַפְשָׁן & נַפְשָׁתָא Animæ. Ezec. 13. Et in commentariis נַפְשׁ הַצְּמָחַת Anima vegetatiua: נַפְשׁ הַתְּנוּעָה Anima motiua, siue mouens, vt in locum. נַפְשׁ חַשְׁכָּלִית Anima intellectiua: In Bechaiai super Genesin. Itẽ Syrè נַפְאָשָׁא est Dolor, angustia, tristitia. ad Philipp. 2. cap.

Item נְפִישִׁין אִינּוּן Multi sunt. in 2. Tharg. Esther. vide פַּשׁ.

נַפְתָּא Stercus, excrementum. 1. ad Corinth. 4.

& נוֹפֶת Fauus, vel fauorum suauitas. item est Optima simila. in Aruc. & נַפַּת Regio, clima.

נָצַץ & נָצַץ significat Floruit, germinauit. Psalm. 72. & 90. vbi in Venet. legitur נָנִיץ Florebit. Complut. manusc. יְצִיץ idem. & Psalm. 103. נָאִיץ Germinat, vt legit Elias, & dicit alia exemplaria habere יְנָצֵּי Germinabit. Venet. habet נִיץ. Complut. verò יְנָצֵּי cum Hain pro Tsade. & שִׁבְלִין נָצִין Spicæ florentes, vel floridæ; quæ tantùm sine fructu flores producunt, inquit R. Schelomoh; corruptè נָצַץ in Meturgheman. In Hebræo est צְנוּמוֹת id est, Petrosæ, ficcæ vt petræ, vel vt alij, tenues, & flaccidæ. In Aphil אַנִּיץ Produxit gemmas, protulit flores. Numer. 17. In tertia fœmin. אַנִּיצַת, Elias אֲנַצַּץ. Gen. 40. נָץ Flos. ibid. aliàs צִץ. idem נִיצָא siue נְצָא Psalm. 102.

Item נָץ est Hora & punctum egressionis Solis. in Aruc. נִיצָנָא Flores. Inde זִי נִיצָנָא accipitur pro mense אִיר id est, Maio, in quo aperiuntur flores.

נָצָא Ordinis quiescentium in vltima, significat Iurgari, litigare, contendere. Numer. 20.

Idem אִתְנַצֵּי 2 Reg. 14. inde נַצֵּי Litigiosus. 1. ad Timoth. 3. & נָצְיָא Litigans fœmina. Prouerb. 27. Santes exponit verbaliter Aequare, eò quòd in Hebræo vidit verbum שוה ei respondere. Item מָצוּתָא & מָצוּתָא Contentio, controuersia, causa. Isa. 41. & 2 Regum 15. & in plurali מְצוּתָא Lites, iurgia. 1. Petr. 1. Secundò נָצָא significat Volare, sed Hebraicè. inde נצא vel נְצָא Nisus, accipiter, iuxta R. Schelomoh: Bahal Tourin exponit Plumosum, plenum plumis, & dicit quòd ipse cæteras aues vincit & corripit. R. Abraham etiam putat illum à pluma multa dici, & semper, inquit, loca calida quæsiturus, versus Austrum volat. Leuit. 11. & Deuter. 14. Idem נִיצְיָיתָא iuxta Complut. manuscriptum, vel vt Elias נוֹצִיתָא Iob 39. Veneta editio habet נוֹצִיצָתָא id est, vt existimo, Pluma eius. sic enim & Aben Ezra in Hebræo נוֹצָה interpretatur. נָץ est Minimum spondilium dorsi. in Beresch. rab. cap. 29.

נָצַץ vel iuxta Kimchi & Eliam, נְצַץ Scintillare. Eze. 1. Inde נִיצָצָא Scintilla. in Ber. rab. cap. 85. Idem נִיצוּץ Isa. 1. & נִיץ Iob 18. in Complut. manuscript. Venet. & Elias, vt iam supra posui, habent נִיחַ & נִיחָה. & נְצִיצוּ Scintillatio. in Zohare.

נָצַב Idem quod נטע Plantauit. Gen. 2. & Deu. 20. Et לְאַנְצָבָא זְקֵרֶת Ad infigendum aculeum. 1. Regum 13. vt est in Veneto exemplari, & quemadmodum etiam Kimchi & Elias legerunt. Complut. לְאַנְפָּא quod non intelligo. Aruc verò לְאַנְצָא Ad stimulandum, vel figendum. nam אַנְצִין Pungentes, habetur Eccl. 12. nihilominus verissimam agnosco Venetam lectionem. & in passiuo, more Rabbinico, אִינְצִיב Inseruit sese, vel insertus est. in Zohare.

Inde כְּמַצַּב נָפָן Sicut plantatio vineæ. Isa. 5. Complut. manuscript. כְּמִיצַּב נָפָן quod potiùs per infinitiuum explicuerim: Quemadmodum plantatur vitis. אִילָן דְּנָצִיב Arbor quæ est plantata. Psalm. 1. & נִיצְבָא & נְצָבָא Planta, ibid. Et נְצִיבְתָּא Insitum seu insitio, vel, vt ita dicam, Implantatio: alij Robur, statua, fundamentum. Daniel. 2. & Plantatio. in libr. Rit. Seu. Patriarchæ. Item נְצִיבִין est nomen loci, vel gentis, quæ Hebraicè dicitur Channeh. Ezech. 27. & Achad. Genes. 10. in Tharg. Ierosolymitano.

ſtellatio, dicta Arabicè סוהיל, ex cuius nomine ſtellæ quæ aſſociantur ei, nominantur כסילין. Dicit præterea Aben Ezra, quòd כסיל aperit fructus, quos conſtrictos tenuerat כִּימָה. Iob 9. & 38. in plur. נְפִילִין Iſa.13. vbi R. Schelomoh exponit כסלין per מזלות Signa, ſtellaſue.

נְפַן Egerere, cacare, exonerare aluum. in Kimchi. 4 Regum 10.

נִפַּס Idem quod חלל Prophanauit, abominandum reddidit. vide infrà in פַּס. & נְפַס Abominabile.

Secundò נפס נְפַס ſignificat Ventilare, quaſſare, & excutere linum. Eſther 1. vbi legitur in Venetianis וּמְנַפְּסָן עַמַּר וְכִיתָן Et excutiebant lanam & linum. Elias legit מְנַפְּצָן. ſunt autem, inquit, qui exponunt Nebant, alij Conterebant. In exemplari Complut. deeſt. Et נְפוּסָא Ventilabrum. Item נְפוּס Napus, vel ſecundum alios, Paſtinaca. in Aruc.

נְפַץ נפץ Spargere, fundere. Iudic.2. quamuis exemplar Compl. habeat נְפַק Exiit. Santes exponit Exprimere. נְפָצַת tertia fœminini Gen.24. Profudit, alij Exinaniuit. In Aphel נַפֵּץ Sparſit, alij Statuit, collocauit. Ierem.51.

& מְנַפָּצָן aliâs מְנַפָּצָן Minutim diſperſæ, comminutæ. Iſa.27. In Ithpael אִתְנַפָּץ Excuti. ibid.52. & נַנְּרָא אָעִין נָפִיץ בְּחוּטָא Faber lignarius in funiculo excutit, id eſt, amuſſim tenſum excutiendo deſignat; Iſa.44. Item נְפַץ eſt Tundere linum, Italicè *Gramolare*. vide in radice præcedenti נפס.

נְפַק נפק Idem quod יצא Exiuit, egreſſus eſt, prodiit. Geneſ.2. & 4. נְפָקַת aliâs נָפְקָא Egrediens. Eſt qui ſcribat נְפָקַת, & exponit in tertia perſon. fœmi. Egreſſa eſt. Iud.11. Et in Aphil אַפִּיק Eduxit, produxit. Ioſu.10. & 24. idem הַנְפֵּק Ezr.6. Inde מַפִּיק punctus in medio literæ ר poni ſolitus, qui eam de quiete educit in motum, apud Grãmaticos. אַפָּקוּת & אֲפָקוּת Prolatio, effatum, alij Egreſſio. Num. 30. & Ier.17. מַפְקָנוּת Productio. Iob 38. Et ſine ת reperitur מַפְקָנוּ Prolatio. in Zoh. Item מְעָרְתָּא דְאַפֵּיקוּתָא Spelunca exitus. Zoh.col.344. Item בְּמַפְקַת שַׁתָּא In exitu anni. Exod.23. Ven. exemplar habet בְּמֵיפְקָא דְשַׁתָּא Idem. נְפַקְתָּא aliâs נְפִקְתָּא Prominentia in muro, proiectura. 3 Reg.6. & נְפַקְתָּא Syriacè, Sumptus, expenſa. Act.21. idem נַפְקְתָּא Eſdr.5.

מַפָּקָנָא Syrè, idem quod Græcè ἔκβασις, prouentus, exitus. 1. ad Corinth. מְפָקָנָא aliâs מַפָּקָנָא Exitus, origo. 4 Regum 2. & Numer.34. in plural. Item מְפָקַת & מַפָּקֹרֶת Egeſtio, ſtercus. Ezech.4. In plur. מַפָּקֹת Stercora, excrementa. Iſa.36. & בֵּית מַפָּקַת Latrina. 4 Regum 10.

Et נְפַק בַּר eſt Cynœdus, ſcortum maſculinum. Deuter.22. in Tharg. Ieroſolymitano. In fœmin. נַפְקַת נָרָא Meretrix. idem quod זונה & קדשה, vt D. Kimchi dicit 3 Reg.22. De hac poſitione ad hunc modum Elias: בחרבה מקומית שמשו רז"ל בשרש זה בלשון יציאה והוצאה כגון לַאֲפוֹקֵי דְרִבִּי נָתָן פירוש לחוציא מן הכלל מה שאמר ר' נתן וכן נַפְקָא מִינֵּה פ"ו ויוצא ממנו וכן מַאי נַפְקוּתָא ז"ל מה תועלת יוצאת מזה ובמסורת מַפִּיק הא או ויו או יוד פירוש כשמוציאין אותם מן הפה בסוף חתיבה תרגום של ומוציא רבה וּמַפִּיק שְׁנָא: Multis in locis, inquit, vtuntur hac radice Rabbini pro Egreſſione, & productione; velut, Ad eductiones R. Nathan. eſt, Excipiendum eſt de canone, id quod dixit R. Nathan. Item נַפְקָא מִינֵּה Inde excipitur. & מַאי נַפְקוּתָא Quæ vtilitas inde prouenit? Et in Maſoreth legitur Mappic He, vel Vau, vel Iod, hoc eſt, quando proferunt ore literas illas in fine dictionis. Deſumptum ex eo Thargum, Et profert conuitiuum. Pro.10. Subdit Elias: נַפְקַת בָּרָא תרגום חכזונח ועשח את אחותנו הַנַּפְקַת בָּרָא פירוש יוצאנית חוץ ויש זונרה דמתורגם זְנַיְתָא ויש מתורגם מְטַעֲנָא ויש מתורגם פּוּנְדְקִיתָא וכן לא תהיה קדשה בבנות ישראל ולא יהירה קדש תרגום ורושלמי לָא תְהֵי נַפְקַת בָּרָא וגומר וְלָא יְהֵי נָפִיק בַּר ותמחתי על שתרגם בַּר וְלָא בָּרָא שהוא תרגום של חוץ שהוא שוה לזכר ולנקבה גם יש לתמוה על יונתן שתרגם וגם קדש היה בארץ וכן ויתר הקדש וכן ויעבר את הקרשים כלן תרגו' נַפְקַת בָּרָא בלשון נקבה: Naphkath Bara. Paraphraſis Chaldaica huius loci, Nunquid efficietur quaſi ſcortum ſoror noſtra? habet הַנַּפְקַת בָּרָא Geneſ.34. cuius expoſitio eſt, Quæ exit foras, hoc eſt, vagatrix. Aliquando זונרה Hebr. Chaldaicè redditur per זְנַיְתָא, aliquando per מְטַעֲנָא, & aliquando per פּוּנְדְקִיתָא vt, Et non erit ſcortum inter filias Iſrael, nec erit cynœdus. Deut.23. Thargum Ieroſolymitanum habet לָא תְהֵי נַפְקַת בָּרָא & non בַּר, וְלָא יְהֵי נָפִיק בַּר: Miror autem cur tranſtulerit בַּר & non בָּרָא, quod reſpondit Hebræo חוץ, eſtque commune maſculo & fœminæ. Eſt etiam mirum de Ionathan, qui, Et etiá ſcortum

נַעֲנָא idem quod יקב Tocular. Geneſ.49. in Rab. Schelom. in plurali נַעֲנִין & בַּעֲנָא Torcularia. ibid. in Tharg. & Ioel 2.

Et נעֵ in Raſſe tevoth valet נוחו עֲרַן Requies eius ſit paradiſus. Sic ſæpe defunctorum meminerunt, pro לֵ vel זְעֵל ſuprà dictis.

נְעַל Obſerare, ſera claudere. Hebræum eſt. הַנְעַל Introduxit: vide על. נַעַל Calceus, calciamentum.

Et נַעֲלָא Genus locuſtæ, & ponitur pro חרגול Leuitic.11. in Tharg. Ieroſ. R. Abraham ait, Si חרגול eſt è dictionibus quatuor literis conſtantibus, non habet ſibi ſignificatione propinquum; ſin eſt compoſitum duabus dictionibus, eius natura contraria eſt naturæ סַלְעָם. Solham autem eſt, vt idem ſcribit, מין יעלה בסלעים Species ſcandentis petras. נַעַם vt Hebraicè, pulcruit, decorum fuit. inde נַעֲימוּתָא Decor, pulchritudo, incunditas, in Zoh.col.370. נוּעַם Tonus, modus canendi, & ſpecies cantus. נַעֲמִיתָא Vlula, ſecundùm alios Struthio, quidam Bufo. Leuit.11. & נַעֲמָא Iſa.34. vt legit Kimchi: Complut. נַעֲמִין vt ibid.13. & Mich.1. Venetum verò נַעֲמִין. & נַעֲמָנִין idem נַעֲמָא Thren.4. נַעֲנָע Arabicè Mentha. vide ſuprà.

נַעֲנָנִים Conantes, incitati, moti. in Zohare.

נְעַץ נעץ Fixit, infixit. Hinc סוּלָמָא נָעִיץ Scala fixa. Gene.28. & נְעִיצַת Defixa eſt. Iud.4. Item מְרִנְיְתָא נָעִיצָא Haſta infixa. 1 Reg.26. alij נָעַץ Demiſit: & נָעִיץ Demiſſus. in paſſiuo אִתְנְעִיץ Demiſſus eſt. in Zohare. Item נְעִיץ pro חפירה Fouea. in Aruc. נַעֲנוּעַנָא ſecundum Kimchi, & R. Sahadiah, ſunt Spinæ albæ, & acutæ. R. Schelomoh Dumeta. Iſa.7.

נְעַר Significat Excutere. Hebraicè. & Voluere, agitare cum lingula vel cochleari, & excitare. Inde תְּנוּעַר Motus, agitatio. in Zohar. Secundò Transferre, mouere de loco ad locum. Tertiò Euacuare. Quartò Rudere, in more aſinorum clamare. נַעַר Puer, adoleſcens. נְעוּר Natiuitas. in Aruc. & נְעֹרֶת Stuppa. נַעֲתָא eſt Caro mortua in homine viuo. in Aruc.

נָף vel נוף ordinis quieſcentium in medio, ſignificat Eleuare, Hebraicè. & אֲנִיף חנגב Mouendo manum innuit, alij Eleuauit. Iſa.13. Inde מְנִיף Subleuando indicans. Act.12. & אֲנִיף Indixit ſilentium ſubleuatione manus. Act.13.

נוף Ramus, palmes. vide ſuprà. נוֹפֶת Fauus. Hebræũ eſt. Item נָפָה Subcerniculum, cribrum. in Vaicr.rab.cap.17.

נָפַח נפח Primò ſignificat Inſpirare, inſufflare. Geneſ.2. & Iſa.5. נָפִיחַ Sufflatus. Iob 20.

Item ſignificat נָפַח Inflare, & intumeſcere. Numer.5. & נְפִיחֵי כְּפֵן Tumidi inflati fame. Deut.32. מְנָפַח כְּפֵן Sufflans famem, vel inflatus fame. ibid. in Tharg. Ieroſolymit. Inde נַפָּחָא Sufflator. Iſa.44. & 54. in plur. נַפָּחִין Ierem.6. מַפַּחַת נָפָשׁ Efflatio animæ, dolor nonnulli. Nauſea. Ioel 1. מַפָּח alias מְפוּחָה vel מְפוּחָא Follis. in Aruc.

Item מַפַּח Efflatio, dolor cogens animam efflare. quamuis huius radicis propriè ſit; nihilominus Eliam ſequuti, ponemus in פח. vide ibi. & נָפַח Inflatio. Item נְפִיחָה eſt Flatus mali odoris, qui egreditur ex podice, crepitus ventris. in Thisbi.

Et Syrè מְפוּחִיתָא חכפשתא Afflatus, inſufflatio. in lib. Rit. Seu. Patriarchæ.

נֶפֶט & נְפְטָא Oleum, petroleum, & fœx picis. in Táhuma, & Aruc. & Eſther 1. in Thargum Ieroſolymitano.

נְפָטָא & נָפְטָא Pix, vt exponit Elias, νάφθας videtur eſſe bituminis genus. Exod.14. in Thargum Ieroſolymitano.

נוֹפֶךְ Lapis precioſus, carbunculus. alij Smaragdus.

Item Syriacè נַפְטְרָא נפטרא Laterna. Iohan.18.

נָפַל נפל Corruit, cecidit. Geneſ.17. & Iud.5. vnde in Aphel אַפֵּיל Fecit cadere, deiecit. 4 Regum 19. peſſimè in Venet. exemplari אעיל Introduxit. נָפְלָא aliâs נָפִילָא Abortiuus. Iob.3. Idem נְפוּלָא ſiue נְפִילָא. alij, inquit Santes, Soricem vertunt. Pſalm.58. Illud verò abſurdum eſt, quod recentiores dicunt מַפַּל idem eſſe. 2 Reg.3. eſt enim infinitiuus, & ſic legitur, כְּמַפַּל קֳדָם בַּרְיִן רְשִׁיעִין נְפַלְתָּא id eſt, Quemadmodum quis corruit coram viris ſceleratis, cecidiſti.

Item מַפָּלַת & מַפָּלֶת Ruina, caſus. Ierem.49. Et נְפוּל Species locuſtæ. & נְפִילָא & נְיפָלָא ponitur pro כסיל Orione, vel, vt volunt alij, Arcturo. Hebræi Conſtellationem Auſtralem eſſe dicunt, vel magnam ſtellam. R. Abraham, Magna ſtella quæ eſt cor Scorpionis. & alibi dicit Rufam illam eſſe; quæ, ſi reſpexerint eam cameli, eos occidit. R. Ionah, Magna con-

Dauid Kimchi. & in More lib.1. cap.48. In plurali נִסְרָאוֹת Exemplaria, volumina. Item נוסח הספר Exemplar epistolæ. in Commentariis. Vnde Elias in Thisbi : בְּנוֹסְחָא אַחֲרִינָא וְכֵן נוֹסַח הַגֵּט וּרוֹמִיהֶם מִלְּשׁוֹן וְנִסַּחְתֶּם מֵעַל הָאֲדָמָה וּבְעִזְרָא יִתְנַסַּח עֵץ מִן בֵּיתָהּ לְשׁוֹן עֲקִירָה וְהָעִתָּקַת דָּבָר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם גַּם תַּכְתִּיבָה מִכְּפֹר לְכֹפֶר נִקְרָא הָעִתָּקָה עַיִן כְּשִׁרְשׁ עִתָּק וּמִזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ רַגְלוֹ הָסַח חַדֶּרֶת וְהוּא שֶׁמְּסִירִים דַּעְתּוֹ וְלִבּוֹ מֵעִנְיָן לְעִנְיָן : Id est, In exemplari postremo. Item, Exemplar repudij, & similia. Vocabulum deductum ex eo, Atque euellimini à superficie terræ. Deut.28. & in Ezra, Extirpabitur lignum de domo eius. Significat Eradicationem atque translationē rei de loco ad locum : sic etiam Scripturæ de libro ad librum transscriptio, vocatur הֶעָתָקָה. vide in radice עתק. Hinc est quòd dixerunt Rabbini הִסַּח חַדַּעַת Transtulit scientiam. quod dici solet, quando quis animum & cor suum abstrahit ab vno in aliud negotium. Hæc ille.

Item legitur in editione Venet. Prou.29. pro Heb יִהְיֶה מָנוֹן Erit Imperiosus, vel, vt exposuit D. Hieronymus, Contumax. יְהִי מְנַסֵּחַ, siue vt Elias, מְנַסֵּא, qui dicit se ita inuenisse; sed quid velit, non intelligere. Nos verò scribimus יְהִי מְנַכֵּחַ Erit extirpans, transferens, id est, Dominum tandem suum funditus tollet: sin mauis passiuè exponere, vt Græcus interpres, sensus erit: Extirpabitur. & tunc hoc de domino vel hero intelligetur. Exemplar Complut. habet יְהִי מַכֶּבֶת id est, Succidet, vel erit succisus. Et in eodem versu vbi Venet. habet מִתְפַּנֵּק. Indulgens deliciis, Complutens. rectiùs מְפַנֵּק Qui delicatè nutrit.

נָסַךְ נסך & נָסִיךְ significat Libauit, alij Sacrificauit. Genes. 35. 4 Regum 16. & Dan.2. אִתְנַסָּךְ Libatus est. Exod.25. נִיסוּךְ Libatio. Cant.4. idem נְסוּכָא aliàs in plur. נִיסוּכִין Libamina. Numer.4. & נְסָכָא Libatio. 4 Regum 16. in plur. נִיסְכִין aliàs נְסוּכִין & נְסָכִין Ier.7. & Gen.35. Itē כָּל יַיִן שֶׁנִּתְנַסֵּךְ לָעֲבוֹדָה זָרָה הוּא נִקְרָא יֵין נָסֶךְ: lis, vocatur יֵין נָסֶךְ Omne vinum quod funditur idolis, vocatur יֵין נָסֶךְ Vinum libamenti. In Thisbi. Secundò נָסַךְ Operire. Hebræum est. Item נְסָכָא est חוּט Filum. Item est מטבע Moneta, vel lamina ad cudendum monetam. in Aruc. נִיסָן Martius mensis, vel prima lunatio, plerumque nostro Martio respondens. Ioel 2. Item נִיסְנִין est דקל זכר Palma mascula. in Aruc.

נָסַק נסק Idem quod עלה Ascendit. Gen.35. & Num. 13. In Aphil אַסִּיק Ascendere fecit, imposuit, obtulit, & secundum quosdam, Adoleuit, incendit. Exod.29. 30. & 1 Regum 13. Inde חִיסָּק Succensio. Oseæ 7. in Comment. Kimhi. Inde מַסְקָנָא Ascensus. Ios.10. Idem מַסּוּקִית Ierem. 48. in plurali מַסּוּקִין aliàs מַסִּיקִין Ascensiones, gradus. Psalm.120. מַסְקָנָא Summa rei. in Commentariis. vide de hac dictione iterum in קס. & אֶשְׁתָּא אַתְסָקַת Ignis accensus est. Elias אִיסְתָּקַת idem : deducitur autem non à נָסַק Ascendere; sed à verbo Hebraico נָשַׂק Accendere.

נָסַר נסר In Pael vel in Aphel, Incidere, intercidere, secare. Psal.29. & in Vaic.rab. cap.13. Inde נָסָר idē quod לוח Tabula. pluraliter נְסָרִין Tabulæ sectiles, asseres. 3 Regum 6. Et נִיסְרָא Aquila, vt legit Santes. alij נְשָׁרָא, de quo paulò pòst. Ezech.17. Et נְסוֹרֶת est Scobs, siue scobina, serramentum & limatura. in Aruc. Et נְסִירוּ Sculptura, excisio in materia dura. in Zoh. Item נִסְרוֹךְ est Nomen idoli Assyriorum. Isaiæ 37.

נַסְתָּא Idem quod לקח vel בלע Cepit, vel deglutiuit. Inde נַסְתֵּיהּ Cepit eum. in Ber.rab.cap.68.

נָע Motus est. Hebræum. Idem נָעַע ordinis duplicatorū, in More lib.cap.73. Et vtraque radicali duplicata נַעְנַע Commouit, agitauit. & נַעֲנוּעִין Commotiones, agitationes. in Tikun hazohar. col. 25. Hinc מִתְנוֹעֵעַ Mobile, & תְּנוּעָה Motio, motus. item Vocalis apud Grammaticos. & חַמְנִיעַ Mouens, motum afferens. in Commentariis.

Item נִיעַ est הלחוח היורדת מן האף Humiditas quæ descendit de naribus, mucus, mucor, pituita. in Aruc.

נָעָא נעא Ordinis quiescentium in vltima, Gemmauit, progerminauit, floruit. Numer. 17. & נָעֲצָא חוּטְרָא דַּאֲהֲרֹן Floruit virga Aharon. ibidem

נָעָא & נְעָא Pectus, pectusculum. Exod. 29. Idem נְעָצָא Leuitic.7. in Tharg. Ierosolymitano. Existimo autem à mouendo illud dici; nam cùm respiramus, aut aliàs impulsu cordis, hæc maximè pars moueri conspicitur.

נע:א

Sic etiam reddit Onkelos Caphthurim per Kaputakaé. Genes.10. Forsan, quia sunt breuioris staturæ, quàm cæteri homines. Hæc in Thisbi. נַנְעָא Syriacè, Arabicè נַעְנַע est Mentha, herba vulgaris & nota. Matth. 23. & in Aruc.

נַנְפֵּי Græcum est νύμφη, Sponsa, nympha. Aruc legit, vt suprà notaui, נִמְפֵּי. Cantic.4.

נַס In significatione Seducendi, vel vi aliquid rapiendi, vide in אֲנַס. est enim vera positio, licet huic Pagninus adscribat. נְכַס נַסְכַּס Genes. 34. vbi legitur secundum Eliam וְנָכְרוּ נָכְרָיָא Molestè tulerunt viri. sed iuxta Compluten. & Venet. exemplar. in Ithpeal אִתְנְכִירוּ Iniquo animo tulerunt. sic אִתְנְכִיס & אִתְנַכְּסִיס Indignatus est, molestè tulit. Genes. 48. & 1 Regum 20. In Pael נַכֵּס Tristitia afficere, molestiæ causam præbere. 4 Reg. 2. Inde נְכִיס Tristis. 3 Reg 20. & נְכִיכָא Turbata. in plur. נְכִיכִין Tristes, mœsti. Genes.40. Hinc Dan. 2.

בְּנַס In tristitia. vt interpretantur doctiores Hebræorum. R. verò Menachem בְּנַס verbum esse contendit, cui videtur Elias suffragari: dicit enim eius tertiam personam plur.num. Esth. 2. reperiri, nempe בְּנַסוּ Irati sunt, vbi profectò Beth radicalis est. Ait præterea si Beth בְּנַס seruile esset, oportuisse scribi בְּנַסְכַּס duplici Samech, quandoquidem hæc dictio non reperitur nisi cū duobus Samech. Item בְּנַסְכַּס בְּנִי In molestia magna. Eccl. 5. Elias & hîc Beth literam radicalem esse vult, vt & ego, eum secutus, posui in radice בְּנַס, quamuis aliter sentiam. Tertiò נְכַס significat Irradiauit. Quartò נִיסָא לְאִתְנַסָּאָה Vexillum vt exaltentur, vt interpretantur aliqui. Psalm. 60. Ego verò malo sequi R. Schelomoh, qui exponit Hebraicè נַס לְאִתְנַסּוֹתָם Tentatio, in qua probentur: nam hîc לְאִתְנַסָּאָה non est à נסס Eleuare, sed à נסא Tentare, probare, & נִיסָא rectè potest Tentationem significare, quia Deut.4. & 7. plur. eius reperitur נִיסִין pro מסות Tentationibus.

נָסָא נסא vel potiùs נָסִי ordinis quiescentium in vltima, significat Tentare, probare, periculum facere. Genes.22. & Exod.15. & נְסִיתִי Expertus sum, experimento didici. Gen.30. Inde מְנַסֵּי מְנַסֶּה Tentatus. & מְנַסָּא מְנַסֶּה Tentans, Iac.1. passiuum habes in radice præcedenti. נִיסְתָּא Tentatio, probatio. Deut.33. & נְסִיוְנָא נסיונא Syriacè. vt in oratione Dominica. Idem נִיסָיוֹן aliàs נִסְיוֹן Iob 4.

מְנַסְיָנָא מְנַסְיָנָא Tentator. 1 ad Thess.3. Et נִסְיוֹן Miraculum, prodigium, portentum. in Cōmentariis. נִיסָא Tentatio; & נִיסִין Tentationes, habes in radice præcedenti.

Et נִיסָא νῆσος, Insula. Isa.23. & Ierem.25. in plur. נִיסֵי νῆσοι, Insulæ. Psalm.72. Item נְסִיס Ilia. Leuitic.3. vt citat Pagninus corruptè. Alij enim omnes scribunt cum Ghimel נְגִיסָיו, de quo suprà. Præterea iuxta eundem, נְסִיס est Scissus gladio. Cæterùm Elias adducit ex 22. Leuit. נְסִיס pro יבלת Verruca, quod ego non inueni in editione Veneta.

נָסַב נסב Idem quod לקח & נשא Accepit, suscepit. Genes.2. & 6. Leuit.9. In tertia fœmin. נְסַבְרַת vel נְסִיבַת Iud.4. & 16. Inde מִיסַב אַפִּין Acceptio facierū. Deut. 10. vt exponunt neoterici, cùm tamen sit infinitiuus cum Lamed, hoc modo, לְמִיסַב אַפִּין Vt suscipias facies, personas.

נְסִיבָא, vt legit Elias, ponitur pro נדבה Dono voluntario, spontanea oblatione : Ego itaque נְסִיבְתָּא expono Receptum, id est, promissum. Psal.54. Complut. & Venet. habent נְכִסְתָּא Hostiam, Victimam: sed Psalm.119. in litera Nun Venet. & Elias habent in plurali נִיסְכָתָא דְּפוּמִי Recepta oris mei, id est, quæ sponte promisi. in Complut. נִיכְסָתָא Victimæ, quod mihi non probatur, nescio enim quàm propriè hostiæ oris dici possint. Elias præterea affirmat Paraphrastem Ierosolymit. semper in libris Legis hanc vocem נדבה reddidisse per נְסִיבָא. Aruc etiam in eodem sensu legit נְסִיב Leuit.22. in Tharg. Ierosolymit. Et נְסִיבָא Ratio accepti, aliis Vectigal, census, supputatio. Num.31. Idem נְסֵיב Leuit. vltimo.

נְסִיבֵי מֵי חלב est נְסִיבֵי Aqua lactis, serum, quod ex caseo exprimitur. in Aruc.

נָסַח נסח Eruere, euellere, eradicare, funditus tollere. Ezræ 6. & Esther 7. in quibus est in passiuo יִתְנַסַּח עֵץ Eruatur lignū. Sed Iudic.14. propriè significat Rem ex loco, cui inhæret, transferendo diuellere & separare, non secus atque panis ex fornace, cui agglutinatus est, eruitur, vt exponunt R. Schel. & Kimchi. Santes Capere simpliciter exponit. Inde נִסְחָא Codex, volumen, exemplar. Iudic.9. in

ga. in Aruc. Præterea נוּמִי eſt Verruca, porrus. in Bereſch. rab.cap.46. & נְאֻם Dixit, inquit, ait. in Midb.rab.cap.10.

Inde בְּנֶאֱמָא exponitur à Rab.Schel. בַּאֲשֶׁר נֶאֱמַר, vt dictum eſt. à Sante verò Quemadmodum, quando. Ezr. 4. & 5. & נֹם Lex.Pſal.71. in Midr. & נְמִי etiam Pſalm.78. in Midras.

Item חיה קטנה כגון חתול eſt נְמִיָּה Animal paruum ſimile feli. in Ber.rab.cap. 46. & in Aruc. Kimchi dicit Iſa. 13. illud vernaculè appellari מרטרון, id eſt, Martichora. מִךְ à נָמוּךְ Depreſſus, decliuis. Inde נְמִיכוּת תָּקוֹל Submiſſio vocis. in Comment. נַמְרָא Portus, in Ber.rab.cap.61.

נמן Dare ſuffragia. Pſal.25,& 103.in Midr. נִימוֹס & נְמוּסָא, addit quidam & נִמְסָא *νόμος*, Lex, ſtatutum, ius, mos, conſuetudo. Gen.19.in Tharg.Ieroſol. 1 Reg.2.& 8. Et Syrè נָאמוסָן נאמוסא paſſim in nouo Teſtamento. Arabicè Lex. Item Syrè נאמוסיותא, Legalis, regularis, & pluraliter נָמוּסֵיָתָא quæ fiunt ſecundum legem. in lib.Rit. Seueri Patriarchæ. In plurali נִימוּסִין Leges, ſtatuta. Ezec.20. De quo Elias in Thisbi: רוב לשון חוק ומשפט שאינו לשם שמים מתורגמין בלשון נמוס כמו ובחקתיהם לא תלכו ובנימוסיהון לא תחכון ובמשפטי הגוים והנימוסי עממיא ומשפט הכהנים ונימוסי כהנא אבל בתלים ומשלי כל לשנא תורה מתורגמין בלשנא נמוס כמו בתורת יחוה חפצו ובתורתו וכולי בנמוס דיהוה רעותה ובנמוסה וכן תורת אמך נימוסא דאמך : Magna pars, inquit, vocabulorum חק & משפט, quæ non referuntur ad Nomen cæleſte, id eſt, Deum, Chaldaicè redduntur per נמוס. vt, Et in ſtatutis eorum non ambulaueritis. Leuit.18. Item, Et in conſuetudinibus gentium. Eze.11. Item, Iudicium ſiue iura ſacerdotum 1 Sam.2. Sed in Pſalmis & Prouerbiis omne vocabulum תורה Legis, Thargumicè vertitur per נמוס vt, Et in Lege Domini voluntas eius, & in lege eius. &c. Pſalm.1. Item, Legem matris tuæ. &c.

נְמָפָה, vel potiùs נִמְפֵי idem quod כלה Sponſa, nympha. eſt Græcum *νύμφη*. Cant.4. & in Ber. rabb.cap.72. Sic Aruc legit, dicitque hoc vocabulum deductum eſſe ex eo loco Pſalmorum יפה נוף משוש כל הארץ Pulcher climate, gaudium vniuerſæ terræ. Nihilominus in Veneta & Complut.editione reperio נִמְפֵי, & ita etiam legit Elias, affirmatque in Cantic. vbique ſemper כלה ita Chaldaicè transferri. verùm lectio auctoris Aruc eſt Græco *νύμφη* propior. נַמְבִּין Riuus irrigans. in Tanhuma, & Aruc. נָמוּק Doctrina, animaduerſio. in Aruc. & נימוק Annotatio. in Zoh.

נמר Significat in eodem agro varia ſerere. in Aruc. נְמֵר & נְמֵרָא Pardus, à varietate macularum ita dictus. Dan.7. & Iſa. 11. in plur. נְמֵרִין & נְמֵרָא Pardi. Cantic.4. & Habac.1. vocantur etiam Latinè Variæ. & נְמוּר Variegatus, varius, quibuſdam macularum oculis diſtinctus & reſpertus, varius, quibuſdam macularum oculis diſtinctus & reſperſus. Gen.30. In plurali נְמוּרִין Maculoſi, & נְמוּרָתָא Verſicolores, maculis diſtinctæ. ibid. & 31. מְנוּמָּר Variegatus, punctatus. ibid. in R.Schelomoh. נְמָרָצֶת D. Hieronymus per Raſſe tevoth hanc exponit dictionem ſic: נואף Adulter: מוֹאֲבִי Moabita: רָשָׁע Impius: צָרַע Leproſus: תּוֹעֵבָה Abominatio. vide ſuprà in מרץ.

נמש Exquiſiuit. & נְמוּשָׁה Exquiſitrix, vel exquiſita. in plurali נְמוּשׁוֹת in Aruc.

ננ In Raſſe tevoth valet נִינְוֵה Niniue. vrbis nomen, à pulchritudine ſic appellatæ. Valet etiam נבוכר נצר, quod vnica voce in multis exẽplaribus ſcribitur Nabuchodonozor.

נְנֶגֶא Eſt כפר חזכרונות Liber hiſtoriarum, Chronicon. in Aruc. נָנִי primò idem eſt quod חבל Funiculus, vel reſtis, chorda. in Aruc. Secundò eſt Herba quæ vulgò dicitur מינטא Menta. Et נָנָא & נָנִי Canis. in Aruc.

ננס aliàs נַנֵּס eſt קצר קומה Statura breuis, pumilio, ſiue pumilius, Græcè *νάνος*, & *νάννος*, Nanus. Leuit.21. in Tharg. Ieroſ. & in Midb.rab.cap.9. Significat etiam Breue, curtum, tenue, ſubtile. in Aruc. De quo Elias: נקראו האנשים קצרי קומה נַנָּסִים וכן תרגום ירושלמי צו דַק או נַנַס וכן נקראו בלעז נאנו או ניכו ובלאז צוֹעֵרג ובלשון עברי נקרא נָמֵר מן וְנָמֵרִים בְּמַרְלוֹתֵיךְ ויונתן תרגם קְפוֹטָקָאֵי והם חכפתורים וכן תרגם אונקלוס ואת כפתורים וְאֵת קְפוֹטָקָאֵי ואולי הם קצרי קומה משאר אנשים : Appellantur, inquit, homines breuis ſtaturæ Nanaſim. & ſic in Thargum Ieroſolymitano legitur Leuit.21. pro דק poſitum נַנַס. Similiter etiam vocantur Italicè *Nano o Nino*, Germanicè zwerg. Lingua verò Hebræa נָמֵר. ex eo Ezech.27. Et pygmæi in turribus tuis: vbi Ionathan vertit Kaputakaé; & ſunt Caphthurim, ſiue Cappadoces.

Sic manicè abſchlagen, Italicè *Scontar*. Hæc ille. Item נָכָה Percutere, ferire. Hebræum eſt. Item Syriacè נכא ſignificat Aduerſari, repugnare, lædere, percutere. ad Galat.6. In futuro לָא תְּאַכֵּא Ne lædas. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. & in paſſiuo אִתְנְכִי idem quod Græcè *καταδυναστεύομαι*, Tyrannide & potentia alicuius opprimor. Actor.10. Et נְכִיָּא Plaga, læſio, percuſſio, tyrannis: vt, כְּלַהוֹן נְכִיוֵהי דְּבָעֵל דַּאדָּא Omnes plagæ ſiue percuſſiones principis aëriæ caliginis, id eſt diaboli. in libro Rituum Seueri Patriarchæ.

Inde etiam מאכינותא Tyrannis. ibidem.

Porrò נְכָאוּת Idem quod שעוות Ceræ. in Ber.rab.cap.92.

Et נכ in Raſſe tevoth valet נְבִיאִים כְּתוּבִים Prophetæ, Hagiographa. Et cum ב, ſic בנכ id eſt, בְּנְבִיאִים וּכְתוּבִים In Prophetis, & Hagiographis. נָכוֹן Rectum, congruum, probabile, rationi conſonum. vt, פֵּירוּשׁ חֲנָכוֹן Expoſitio congrua. radix eſt כון Hebr. in Commentariis.

נכל נָכַל vt & Hebraicè, ſignificat Doloſè agere, circumuenire, fraudulenter machinari. Numer.25.

Inde נְכִילוּ & נָכְלָא Fraus, dolus. 4 Regum 9. & Ierem.19. Idem נְכִילְתָא & נָכְלוּתָא Pſalm. 10. & Syriacè נכלא Doli. Marc.14. in plurali נִיכְלִין Fraudes, verſutiæ. Ierem.9. נָכִיל לְבָּא Fraudulentus corde. ibidem 17. קֶשֶׁת נָכְלָא Arcus doloſus. Ierem.9. & נָכוּלְתָן Fraudulentus, doloſus. ad Roman.3.

נכס נִכַּס Mactauit, iugulauit, occidit, immolauit. Geneſ. 31. & Exod. 12. Item 1 Regum 2. vbi quidam exponit Offerre. Inde נְכָסָא Occiſio, vel cædes plurima. Iſaiæ 34. נִיכְסַת Immolatio, hoſtia, victima. Ioſ.8. Idem נְכָסְתָא Sacrificium. Leuit.7. in plurali נְכָסִין Victimæ, hoſtiæ. Exod. 32. Porrò נְכָסִין accipitur pro ממן Facultatibus, & diuitiis. Ierem.17. & Ioſue 22. idem נְכָסָא Deuter.8.

נכף נָכַף Erubuit, verecundus fuit. ad Hebr.11. & in paſſiuo אִתְנְכַף Sobrium, caſtum, aut modeſtum eſſe, vel ſeſe exhibere. 1 Petri 4. Inde מְנָכַף Compos mentis. Marc.5. Et נְכָפוּתָא Sobrietas, rectum animi iudicium, modeſtia, caſtitas. ad Rom.12. & 1 ad Tim.2.

Item נְכָף & נְכָפָא ſignificat Honeſtum. ad Philipp.4. Et 1 ad Cor.12. pro *τὰ ἀσχήμονά*, Syrè eſt דְּדְנוּפָּא Quæ verecũdiæ ſunt, id eſt, quæ minus honeſta.

נכר נֵכַר & הִתְנַכַּר Alienatus eſt. Inde נוכְרָאִי aliàs נָכְרִי Extraneus. 2 Reg.15. Idem נוכְרָאָה Deuter.17. מַיִּין נוכְרָאֵין Aquæ alienæ. 4 Reg.19. נוכְרֵיתָא Extranea, aliena. Prou.2. & 20. Elias in poſtremo ſcribit נוכְרָיָא Extranei, dicitque rectius eſſe ſcribere נוכְרָנָא quàm נוכְרֵיתָא, quia in Hebræo ſcriptum eſt נֵכְרִים Alieni, ſed legitur נֵכְרִיָּה Aliena. & אֵישִׁתָא נוכְרֵיתָא Ignis alienus. Leuit. 10. Item in Comment. הֶכֵּר Diſcretio. & הֶכֵּרָה Cognitio. à נָכַר Hebr. quod Diſcernere, diiudicare, cognoſcere ſignificat.

נכש Idem quod תלש עשבים רעים Euulſit malas herbas, auerruncauit. in Ber.rab.cap.39. נְכָשִׁיתָא Fauus. Prou.16. 24. & 27. vt legit Santes. ſed hæc lectio reponenda eſt in catalogo illarum quas iam notauimus in poſitione כבר.

נכת נָכַת Momordit. Num.21. hinc Pſal.22. נְכָתִין, aliàs in Venet. נְכָתִין Mordentes. Inde נוכְתָא, Elias peſſimè מַכְתּוּתָא Vſura. Prou.28. נִכְתָּמָא Operculum cadi, vel vrcei, aut metretæ. in Aruc. נילוס Nilus. Zach.14. & Geneſ.15. in Tharg. Ieroſolymit. Ægypti inſignis fluuius, qui ſtatutis anni temporibus loco pluuiæ inundat & irrigat terram. vt ait Kimchi. Iſa.19. נאפולים Neapolis, quondam vrbs Græciæ. Act.19.

נל In Raſſe tevoth valet נזכר לי Memoratum à me, vel למעלה Memoratum ſuprà. vide הנל. Et מְנָה נמ Exiit inde, hinc conſequens eſt. מנא pro מְנָה Chald.

נם נָם Dormire, dormitare. Pſal.121. Iſa.5. & Prou.24. & ex ordine duplicatorum נַמְנֵם. in Commentariis. In Benoni נָאִים Dormitans. Pſalm.121. in plurali נַיְמִין Dormientes. Iſaiæ 56. & נַיְמְתָא aliàs נַיְמָא Dormitatio. Pro. 6. vt Pſal.132. idem נִיעְמָא aliàs נִיאְמָא Prou.23. Secundò נם ſignificat Diſcere, docere. Pſalm.100. in Midras. Porrò נִימָא eſt Filum, chorda, neruus. Pſalm.11. plur. נִימִין & נִימָא Pſalm. 6. & Iob 30. Item Pilus & capillus. Pſal.18. in Midr. & in Ber.rab.cap.34. Item eſt Genus infirmitatis. & Sanguiſu-

נָטַר Custodiuit, seruauit, obseruauit. Leuit. 19. & Iosue 22. Benoni נָטֵר Obseruans. Gene. 3. & נָטִיר Seruatus. ibid. 4. & נָטַר עָשָׂו רָבָבוֹ לְיַעֲקֹב Conseruauit Esau inimicitiam contra Iahacob. Gen. 27. pluraliter נָטְרִין Custodiētes. 3 Reg. 14. נַטָּרַיָּא Custodes. Iud. 1. Item Syrè מִטְרָנָא Conseruator, custos. in lib. Rit. Seuer. Patriarchæ. idem נָטוֹרָא ibidem. Et מַטָּרָא & מַטָּרַת Custodia. alij Vigilia. atque מַטָּרְתָּא idē Excubiæ. Gen. 40. & Iud. 7. Et Syriacè נְטוֹרְתָּא Vigilia, custodia. Lucæ 17. & נְטוּרוּתָא Obseruatio. 1 ad Corinth. 7 Et מַטְרוּת aliâs מַטָּרַת Excubitus, custodia. Exod. 14. in plurali מַטָּרָן & מַטָּרָאן Custodiæ, excubiæ. 4 Reg. 11. נְטוּרֵי נְחָשִׁין Obseruatores auguriorum. Deut. 19. in Tharg. Ieroſolymitano. נָטַר præterea significat Expectare. Psalm. 78. in Midras. & נוֹטָרִין Notarij. in Schem. rabb. cap. 31.

נוֹטָרִיקוֹן idem est atque נוֹטָר תִּיקוֹן Conseruans directionem siue figurā. Auctor Aruc exponit אות אחת שנעשית סימן לכל דבר Litera vna quæ fit signum totius verbi. Quando scilicet in vna dictione complectimur plures dictiones, illa dictio existens mnemosynon multarum dictionum, vocatur Noterikon: vt Isaiæ 7. videre est, prout in טָבְאֵל suprà memorauimus. Ideo de hac voce Elias in Thisbi ait: נוהגים לקרותו נוטריקון ופירוש בערוך הוא שכותבין אות אחת שנעשית כומן לכל דבר וכולו ואנו קבלתי מפי הקרדינאל שהוא לשון יון וגם בלשון רומי קורין לסופרים נוטאלי וכן ברבי רז"ל קראו להם נוטרין ומזה נוטריקון פירוש ענין ספרות בלע"ז קאנצ'לויש כי כן דרך הסופרין לקצר וכותבין ב' או ג' אותיות וכל אחת עולה לתיבה אחת וכן פירש רשי נפתלי מדרש אגדה נוטריקון נתקבלה פה תפלתי לפניך יהוה גם כשעושין מתיבה אחת שתי תיבות פגון ברמל כר מלא:

נְטָרִיקוֹן, inquit, solent pronunciare Notarjekon. Exponitur autem in Aruc id esse, quando scribunt literam vnam, quæ fit signum totius verbi. &c. Ego verò accepi ab ore cuiusdam Cardinalis esse Græcum vocabulum; quinetiam lingua Romana vocant scribas Notarios, & similiter apud Rabbinos appellantur נוֹטָרִין. Hinc venit & נוֹטָרִיקוֹן quod est significationis סַפָּרוּת. Germanicè Cantzleisch. Est enim mos scribarum abbreuiandi, ita vt scribant duas aut tres literas, quarum vna quæque ascendit ad dictionem vnam. Et sic exponit R Schelomoh Iarchi נפתלי פה in Midras Aggadah, hoc est, נתקבלה תפלתי לפני יהוה: Accepta est hîc oratio mea coram Domino.

Item cùm duas dictiones ex vna efficiunt. vt בַּרְמֶל in בַּר מֶלְא.

נָטַשׁ Primò Dimittere, relinquere. Psal. 94. Illud verò Prouerb. 1. vbi perperam positum est in editione Veneta וְיִטְשׁוּן pro Hebræo יִצְפְּנוּ Abscondent, rectè verò in Complut. וּמַטְשִׁין Et abscondunt. Et si Santes huius radicis esse dicat, nihilominus sedem suam in positione שׁ obtinere petit, sicut & illud Psalm. 10. יְטוּשׁוּן seu יְטוּשׁוּן Abscondent. נִיט Nomen loci. Significat autem Pulchritudines in Aruc. נִימָא vel נִימָח Funiculus. in Beresch. rab. cap. 94. vide infrà נס. נִין Hebraicè Filius. Inde verbum in Hiphil הֵנִין Filios propagauit, sobolem suscepit. In futuro אֶנִּין in Midras tehillim: super illud Ps. 92 נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם id est Paratus thronus tuus ex tunc; à seculo tu es. vbi exponitur illud Psalm. 71. לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ Ante solem Iinon nomen eius. נִיסָא Signum, portentum, miraculum. plural. נִיסִין. & נִיסָא Nauis. vide infrà נס. נִיסָן Mensis anni septimus, respondens maiori parti nostri Martij. נַיְיקָא Genus monetæ. in Aruc. נִיר & נִירָא primò est Iugum boum. 1 Reg. 6. & Numer. 19. in plurali נִירִין Iuga. Ierem. 27. & translatitiè significat Iugum quod homines portant constituti sub dominio aliquo, vt נִיר מַרְיָא Iugum dominij. Isaiæ 9. Item נַיָּר est Charta, papyrus, pergamenum. in Ber. rab. cap. 65. Vnde דְּיוֹ וְנַיָּר Atramentum & Charta. in Commentariis. Item est Vas testaceum, cui non est labium. Et sunt qui dicant נַיְירָא esse Genus tegminis, vel operimenti. Alij de nomine loci sic appellatum esse arbitrantur.

נָךְ Subducere, subtrahere de summa. in Midbar rabb. capite 9. Vnde Elias: מְנַכִּין לוֹ מִן הַמַּעוֹת וכן אוֹמֵי אוֹכֵל נַכָּה בּוֹ: פירש רשי שהוא לשון חסרון והוא לשון חכארה ממש אלא שהוא מבנין פעל ואין לו רומה במקרא בלא"ף אב שלאגן וכלעז סקונטאר: Id est, Detrahunt ei de pecunia. Item, Forsan potero detrahere ex eo. Exponit Rabbi Schelomoh Iarchi illud importare חסרון Imminutionem, propriè verò Percussionem significat. sed est ex coniugatione Piel. nec reperitur ei simile in Bibliis. Germanicè

Significat præterea נְחוּשָׁה idem quod קְלוֹן אִשָּׁה Ignominiam, seu verenda mulieris. in Aruc. נַחְשׁוֹל Turbo, tempestas. Ionæ 1. idem נַחְשׁוֹלָא Eccl. 3. & in plurali cum affixo נַחְשׁוֹלוֹהִי Tempestates eius. Ion. 3. נַחְשִׁירָכָן Genes. 25. ponitur pro יוֹדֵעַ עִיד Peritus venandi. Ideo Santes Venatorem exponit. Ego נַחְשִׁירָכָן nec in Aruc, nec in Elia, nec etiam in Rabbinorum Commentariis reperi. Idcirco neque illud Venatorem significare velim affirmare, antequam alibi repererim eiusmodi simile, aut idem ab aliquo citatum.

נָחַת & נָחוֹת Descendit. Gen. 16. in tertia fœmin. נַחֲתַת Isa. 38. & in Aphil אַחֵית Deposuit, demisit. Ios. 8. נַחֲתוֹת & נַחֲתַת Descensus. Psalm. 110. idem מַחֲתַנָא aliâs מְחוֹתִית & מַחֲתִית Descensio. Ierem. 48. & Ios. 7. & נַחֲתַת טְלָא Elias נְחִיתַת Descensio roris, id est, Id quod descendit. Exod. 16. מַחֲתָתָא Luc. 19. Item Syrtis, scopulus in mari abditus. Act. 27. Item נַחְתָּא est Vestimentum, toga, aut quid simile, quod ad talos vsque descendit. Mat. 9. & נַחוֹתָא Canistrum. & Tabulæ frustum. in Aruc.

נַחְתוֹם & נַחְתוּמָא idem quod אוֹפֶה Pistor. Gen. 40. plur. נַחְתוּמַיָּא Panifices. Ierem. 37. De quo Elias: מעשה אופה תרגום עובר נַחְתוֹם שר האופים רב נַחְתוּמִין בלא"ז בעקובלעז פירנאר או פישטור ובדברי רז"ל נקרא פַּלָטַר אבל יש הפרש ביניהם עיין בערוך בערך דפס: Opere pistoris. Item, Princeps pistorum. suprà Genes. 40. Germanicè Beck, vulgò *Fournier*, aut Pistor. Et in verbis Rabbinorum vocatur פַּלָטַר. Est tamen inter ea discrimen. Vide Aruc in ordine דָּפַס. Hæc ille.

נָטָה Inclinauit. Hebræum: Extendit, tetendit. מָטוּ seu מְטוּ Psalm. 72. si huius radicis est, vt placet quibusdam, Inclinationem significabit: sin ex מַט, Lapsum aut nutationem: quicquid sit, locus mihi suspectus est; legitur in Hebræo כִּי יַצִּיל אֶבְיוֹן מִשַּׁוְּעוֹ וְעָנִי וְאֵין עֹזֵר לוֹ id est, Quia liberabit egenum clamantem, & pauperem cui nō est adiutor: Chaldaicè sic: אֲרוֹם יְפֵצֵי חֶשׁוּכָא דְּכֵעֵי מָטוּ וְעָנְיָא וְלֵית סָעִיד לֵהּ: Quæ, prout sentio, conuertam: Quoniam liberabit pauperem qui conqueritur declinationem, vel peruersitatem iudicij, & afflictum cui non est adiutor: id est, Vindicabit ab iniuria pauperem, qui de iniquitate iudicum conqueretur, & eos peruertisse iudicium clamabit. Et in Commentariis נְטַת הַשֵּׁמוֹת Declinatio nominum. Et הַשֵּׁמוֹת נוֹטִים Nomina obliqua.

Et מְטוֹתָא Declinatio, auersio, depressio. in Zoh. col. 25. in Genesin.

נָטַל Primò significat Portare, tollere, auferre. Exod. 10. & Leuit. 10. Secundò Leuare, eleuare. Psalm. 134. & נָטַל רַגְלוֹהִי Leuauit pedes suos. Gen. 29. Inde נָטַל זֵינִין Armiger, portans arma. Iud. 9. & מְטוֹל Onus. Ier. 17. מְטוֹל siue מַטוֹל Onus, seu leuatio. vt, מְטַל נְבוּאָתָא Onus prophetiæ. 4 Reg. 9. & Isa. 13. Item רָמָא מְנַטְלָא Collis eleuatus. Isa. 30. Pluraliter רָמָתָא מְנַטְּלָתָא Colles excelsi. Isa. 2. נְטִיל & נְטוֹל Grauitas, pondus. Prouerb. 27. De qua radice Elias: רוב לשון משא ותגבהה מתורגם בלשון נְטִילָה ויש מלשון לקוחה כמו וישאו להם נשים ונְטָלוּ לְהוֹן נְשִׁין וכן שמשו רז"ל הרכה בלשון זה טול קורה בֵּין עֵינֶיךָ לְטוֹל אֶת הַחֹחַ וכן אֲטוֹל יְטוֹל וכולו: Maxima pars משא & הגבהה exponitur Chaldaicè vocabulo נְטִילָה, quod Accipere significat. vt, Et acceperunt sibi vxores. Ruth 1. Similiter etiam Rabbini multum vtuntur hac voce: vt, Tolle trabem inter oculos tuos, vt tollas placentam. Item, Tollam, tollet, &c. in Thisbi. Tertiò נְטַל idem est quod נסע Profectus est, sedes mutauit. Genes. 12. & 46. in Aphil אַטִיל Proficisci iussit. Exod. 15. Inde מַטְלָנִין idem quod מַסָּעִים Profectiones, migrationes. Num. 10 נִיטַלְתָּא pro putredine. Prou. 14. vide suprà in מַלְטִיתָא.

נָטַע Primò Syriacè idem est quod סבל Sustinere, portare, sufferre. Matth. 8. Hebraicè significat Plātare. Tertiò Thargumicè Dimittere. Prouerb. 6. vt scribunt recentiores, sed iam illud scripsimus in radice מְטָא, vbi idem esse quod נטש diximus. vide ibi.

נָטַף Fluere. Psal. 72. & מְנַטְּפָן Distillant Prou. 5. In Aphil אַטִיף Stillauit. Psal. 68. Inde נְטוּפָא Gutta, opobalsamum. R. Schelomoh Gummi. Exod. 30. & נְטוּפָה est שֵׁם עִיר Nomen vrbis, quæ dicitur etiam כּוּפָה. in Aruc. & נְטִיפוֹת Collaria, monilia, thecæ aureæ, in quibus gestabatur opobalsamum. Hebr. est. Hinc מַטְפִין Riui. & טִיפִין Stillæ, guttę: iam scripsimus in טף, etsi aptè ad hoc thema referri possint.

Secundò נָזַק significat Acuere, vel mouere. Exod. 11. vt vult Santes: sed quamuis in Hebræo sit יחרץ id est, Mouebit, siue exacuet, nihilominus נָזַק nihil aliud quàm Nocebit, significare potest.

נָזַר Primò significat Separare. Leuit. 22. in Hebræo. Inde נָזִיר Nazaræus, qui ab vsu vini separabatur, alebatque capillos. Iud. 13. Inde נְזִירוּת Separatio. & סֵפֶר נְזִירוּת Nomẽ cuiusdam libri. in Galatino. Secundò Excidere, circuncidere. Leuitic. 12. & 22. vt citat Santes. sed mendosè, pro נָזַר.

נָח נחא siue נוֹחַ ordinis quiescentium in media, significat Quieuit. Genes. 2. & 8. & 2 Reg. 16. & נָיְחַת aliâs נָיְחִית Quieui. Iob 3. in Aphil אַנִיחַ Dedit requiem, præstitit requiem. Ios. 21. & 22. Inde מָנַח Requies, tranquillitas. Genes. 3. & Aura. & Vespertinum. Psalm. 55. in Midras. Item נִיחַ & נָיַח Quies. Isa. 34. & נָיְחָא atque נִיחָא Thren. 5. & Mich. 2. Item in Zoh. col. 27. in Gen. אִי נִיחָא קָאֳמֵי מָארִי Si placeat coram domino meo. Item לְנִיחָא In quietem, recreationem. Bene sit. 3 Reg. 14. vt Santes, Bene est, bene se habet. in Beresch. rabb. cap. 42. Item נִיחוֹחִין Incensa, odores pacifici, placamina, placamenta. Dan. 2. & מְנָחָתָא Oblatio, munus, Mem est radicale. vide suprà. Porrò in Commentariis חֲנִיחַ, sed tunc est à נָנַח, accipitur aliquando pro Imponere, & instituere. Inde מַנִיחַ הַלָּשׁוֹן Impositor linguæ. & מוּנָח Suppositum. est etiam Nomen accentus cuiusdam.

נִיחוּתָא Lenitas, mansuetudo, quies. ad Ephes. 4. cap. & נָיְחָא Quies. Act. 3. בְּנִיחַ & בְּנִיחָא Tranquillè, lentè, leniter. Elias scribit לְנִיחַ Gen. 33.

נָחָא נטא Seruauit, saluum fecit. Mat. 15. & אַנְחֵי Deposuit, abiecit. ad Ephes. 4. נָחֵמִי Nomen propriũ. in Aruc. נַחֲלָא נחלא Vallis. Luc. 3. Item נַחֲלָא Flumen, torrens. Ios. 11. Differunt autem נַחַל & נַהַר, Nachal enim propriè vallis est, in quo aliquando sunt aquæ, aliquando non: Nahar verò semper Fluuium vel Flumen significat.

נְחוּל Arabicè est קְבוּרִים רבורים Examen apum. in Aruc.

נָחַם נחם & נַחִים Consolatus est, consolationem dedit, Ruth 2. & 2 Regum 12. & in passiuo אִתְנַחֵם Pœnituit, piguit, cœpit recogitare. Iud. 21. נִיחוּם Pœnitentia, pœnitudo, resipiscentia. in Zoh. col. 183. & נִיחוּמִין Consolationes. Oseæ 11. versu 8. Inde מְנַחֲמִין Consolatores. 2 Reg. 10. נְחָמְתָא Consolationes. alij in sing. Consolatio: sed tunc erit scribendum נְחָמְתָא Isa. 41. תַּנְחוּמָא, & cum affixo תַּנְחוּמָתִי aliâs תַּנְחוּמַתִי Consolatio mea. Psalm. 119. in litera Zain. Est etiam nomen libri Hebraici in Pentateuchum. in plur. תַּנְחוּמִין Consolationes. Isaiæ 40. Et Syrè נוּחָמָא נחמא Resurrectio. Iohann. 11. in Euangelio.

נְחָמַנִי Nomen proprium. in Aruc.

מְנַחֲמָנָא Præstans requiem. Actorum 3.

נַחְנָא Nos. vide אֲנַחְנָא.

נָחַץ Præualuit. Inde דִּבְרָא נָחוּץ Causa vrgens. & נָחוּץ Festinanter, velociter. in Comment. נְחוּקִים reperitur in Zohar. quid autem significet me nescire fateor ingenue; nusquam enim alibi legi.

נָחַר Stillare, fluere, & naribus sonitum edere, ac per nares occidere. & נוּחֲרַת Fluens aut stillans sanguinem. in Aruc. Inde נְחִירִין aliâs in sing. נְחִיר Nares. Psalm. 115, & 135. & נְחִירָא idem quod חֲרוֹנָא Ira, furor. Psal. 138. vt scribunt neoterici: ego verò Narem exponо, vel nares, alia enim exemplaria habent נְחִירֵי in regimine plurali.

נָחַשׁ נחש & נַחֵישׁ significat Ominari, augurari, auspicari, augurari. 4 Regum 17. & 21. Hinc מְנַחֵשׁ Augurans, augur, vel auspex. Deuter. 18. in Tharg. Onkelos, sed in Tharg. Iorosolymit. numero pluratiuo est נְטוֹרֵי נְחָשִׁין Auguriorum obseruatores, auspiciorum captatores. Quidam simpliciter נְחָשִׁין scripserunt, & Diuinatores interpretati sunt.

נָחָשׁ Serpens. Hebræum est. Item נְחָשָׁא Aes. Ierem. 52. & מָנֵי נְחָשָׁא Vasa ænea. Iosue 6. Idem נְחָשׁ Iudic. 16. & Danielis 2. Hinc Ezechias rex Israel cùm contriuisset æneum serpentem, quem Dei præcepto Moyses erexerat, vocauit illum נְחוּשְׁתָן id est, Aeneus; vtens in eum hac appellatione per contemptum, vt aiunt Hebræi, ac si dicere voluisset, nullam ex eo expectandam esse opem; quandoquidem ille nihil aliud quàm æs esset. 4 Regum 18.

Significat

נוּם vnde secundum Pagninum רְלָמָא תֵּנוּם Ne fortè vi auferres, caperes. Gen. 31. non est vera radix verbi huius, sed אֲנַס. vide ibi. נוּס verò Fugere significans, vide infrà in נָס.

נְוָסִין Characteres. in Beresch. rabb. cap. 17.

נַוְסָא נוסא Syriacè, Græcè ναὸς Templum, delubrũ Deorum. Actor. 19. נְוִרְתָּק Coculum, vas æneum. vt suprà בְּרַנְטָ in Aruc. נוֹף נופא seu נוֹפָא Ramus, frons, palmes. Ezec. 19. & 30. נוּר נהר & נוּרָא Ignis. Dan. 2. & Ios. 6. Inde prouerbium in Ben Syra: נוּר דָּלִיק מוֹקִיד גְּרִישִׁין סַגִּיאִין Ignis ardens succendit multos (frugum) aceruos. Quod interpretantur de lingua delatoris & sycophantæ, quæ sæpissimè in causa est vt plurimi innocentes pereant, aut saltem grauissimas patiãtur calumnias. נָוָתָא & נְוָתָא Nomen loci. in Aruc.

נָז vel נוּז ordinis quiescentium in media, primò significat Torquere filum. Secundò Elongare. in Aruc.

נָזָה נוּח Ordinis quiescentium in vltima, idem est quod גָּעָה Mugiuit, propriè vt solent tauri iracundi & feroces: nam verbum hoc aliâs in Aruc accipitur pro גָּעַר Increpare. Exemplar Venetum aliter habet, vt in נָגַח videre licet. נָזוּז idem quod שָׁבוּר Fractura, vel fractus. in Aruc. & נָזַז Frangere. נַזּוּז Granum interius, nucleus. in Aruc.

נז' valet נְזָכֵר Memoratum, & cum He הַנְזָכֵר.

נָזַל Labi, fluere. Hebræum. Inde נוֹזְלֵיָא רַמְיָא Fluenta aquarum. aliâs מַיָא נִיזְלֵיָא Aquæ fluentes. Psalm. 78. נַזִּיתָא Cadus, veges, vrceus. in Aruc. aliâs נַזִּיתָא

נָזַם Vltus est. & נִיזוּמָא Vltor. Psalm. 8. vt scribit Santes mendosè: proinde legendum נִיזוּמָא, de quo in Ghimel.

נָזַף נזף Primò significat idem quod גָּעַר Increpauit, reprehendit, interminatus est. Psal. 68. & Ier. 29.

Inde נְזוּף idem quod גְּעָרָה Increpatio, reprehensio. Eccl. 7. Idem מְזוּפִית Isaiæ 30. & מְזוּפִיתָא Ierem. 23. & מָרֵי מְזוּפִיתָא Dominus increpationis. Psal. 66. in Veneta editione. Complut. verò habet מָרֵי מַזְפָּנָא Dominum fœneratorem, à radice זף. vide ibi illa quæ hîc Santes pro Mutuare, mutuum dare, adfert. De hac radice ad hunc modum Elias:

ויגער בו אבוו ונזוף בה אבותי וכן כל לשנא גערה חרבוק לבירת למו לא תגערו כה לא תנזפו בה ואשר אינם רבוקים לבית הם לשון השחתה והתאר נזוף וכן בפרקי אבות כל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף שנאמר נזם זהב באף חזיר ונראה לי כי חביאו זה המקרא לראיה כי כן נזם זהב באף ראשי תיבות וסופי תיבות נזף וחשם נְזִיפָה ובלא אין שריואן ובלעז קורוגא:

Id est, Et increpauit eum pater suus. Gen. 37. Et ita est de omni vocabulo גְּעָרָה Increpationis, quod construitur cum Beth. vt; Ne increpaueritis eam. Ruth 2. Quæ verò non cõstruuntur cum Beth, ea Corruptionem significant. Inde nomen formale נָזוּף Increpandus. sic enim in Capitulis Patrum, Quisquis non studet Legi, vocatur נָזוּף Obiurgandus. Dictum est enim, Inauris aurea in naribus porci. Et mihi quidem videtur eos adduxisse hunc versum demonstrationis causa. Sic enim נזם & זהב in literis capitalibus, & באף in finali constituunt נזף. Inde nomen נְזִיפָה Increpatio. Germanicè Anschreien/ Italicè *Coruga*. Hæc ille in Thisbi.

נָזַק נזק Nocere, lædere, damnum inferre, afficere detrimento Ezr. 4. אִתְנְזַק Damnum passus est, detrimento affectus est. 1 Reg. 25. in Aphil אַנְזִיק Læsit. Gen. 26. & Participium coniugationis Cal נָזִיק Læsus, damno affectus. Dan. 6. Inde נְזָקָא Damnum, nocumentum. Ios. 10. Idem אֲנְזָקָא Esth. 7. vt rectè legit Elias, mendosè verò אוּנְזָקָא seu אֲנְזָקָא in Veneto codice. Et מַזִּיקִין & מַזִּיקָנָא Dæmones, noxij. sic dicti, ait Elias, quòd aliquoties detrimenta hominibus adferant. Psalm. 91. & 106. & Cantic. 4. Vnde Elias in Thisbi.

נָזִיק הַמֶּלֶךְ ואין לא רומה במקרא אך בדניאל לא יֶהֱוֵי נָזִיק ובעזרא ותתנזקת מלכין לשון עונש ור"ל שמשו בו הרבה באמרם הַמַּזִּיק וְהַמְנַזֵּק ותמהתי למה לא אמרו הַמַּזִּיק וְהַמַּזֵּק עמ' הַמַּכֶּה וְהַמְכֶּה ומזה נקראו השדים מַזִּיקִין ש"פעמים נענשין הבריות על ידם בלא גישורקט ובלעז קוניוגאט:

In damno Regis. Esth. 7. Nec est ei simile in Bibliis. Sed in Daniele reperitur, Ne rex detrimento afficeretur. & in Ezra, Et damnum inferens regibus. Idem significat quod נזק. Porrò Rabbini eo plurimùm vtuntur, vt cùm dicunt המזיק Nocens, & חנזק Mulctatus. Miror autem cur non dicant הַמַּכֶּה & הַמְכֶּה iuxta formam הַמַּזִּיק & הַמְנַזֵּק. Hinc etiá vocantur dæmones Mazikin, quòd per eos aliquando puniantur creaturæ. Germanicè Geschediget, Italicè *Condumat*. Hæc ille.

נֶדֶר נֵ֫דֶר vt & Hebraicè, Vouere, vota nuncupare. Numer. 30. & 2 Reg. 15. Inde נִדְרָא Votum. Leuitic. 7. & in plurali נִדְרִין Vota. Isa. 19.

נְהַג Solitus est, habuit pro more. Ruth 4. Psal. 52. in Midr. Inde participium in Ithpael מִתְנַהֲגָא aliâs, sed malè, מִתְנַהֲנֵי Vsitatum. Ruth 4. & ibid. מְנַהֲגָא Mos, consuetudo. & in Hiphil הַנְהִיג Gubernauit, rexit, duxit, assuefecit. inde מַנְהִיג Rector, gubernator. in More lib. 2. cap. 5. & מַנְהִינִין idē quod משוטות Remi nauigantium quibus ducunt nauigia.

נְהַר vnde אִתְנְהִיאוּ Congregati sunt, conuenerunt, vt explicant R. Schelomoh & D. Kimchi. 1 Reg. 7. Item aliâs וְיִתְנְהוֹן וְיִתְיְכְהוֹן Congregabuntur, colligentur. Ierem. 3.

נְהַל Ferre, portare, ducere. Hebræum. Item significat Subcernere, subcerniculo cribrare. in Aruc.

נְהֵי Simus, vel erimus. vide חֲוָה. נָהֲנָה Prodesse, vtile esse. suprà הנאה.

נְהַם נֶ֫הֶם Rugire, fremere, gemere. Isa. 5. & 38. Prou. 5. אַרְיֵא נָהִים Leo rugiens. Iud. 14. & נְיהוּם Rugitus, fremitus, gemitus. Ezech. 26. in plur. נְיהוֹמֵי Isaiæ 5.

Item נָהָם & נַהֲמָא idem quod לחם Panis, vel פת Buccella. in Aruc.

נְהַק נֶ֫הֶק vt & Hebraicè, idem est quod צעק Clamauit, vociferatus est, rudit onagrorum more. Iob 24. & 30.

נְהַר נֶ֫הֶר Illuxit, splenduit. Genes. 44. & Isa. 60. in Complut. manuscripto. In Veneta editione passiuum est אִתְנַהַר Illustratus est. & in Aphel אַנְהַר Illuminauit, illustrauit, lucem edidit. Psalm. 118. & Gen. 1. Inde נְהוֹר & נְהוֹרָא Lux. Isaiæ 9. & Gen. 1. Item נְהוֹרָא Luminare. & in plur. נְהוֹרִין & נְהוֹרַיָּא Luminaria. ibid. & Psalm. 136. Item נְהוֹר Genes. sexto, ponitur pro צהר quod Hebræi exponunt Fenestram, per quam lux intromittitur, propriè Fenestella illa est, quæ solet maximè in domorum tectis conspici, Gallicè *Lucarne*. Alij, vt inquit R. Schelomoh, dixerunt, Lapidem preciosum esse, quæ plurima luce fulgebat. אַנְהֲרִי Illuminatio mea. Isaiæ 60. Et Syriacè נוּהֲרָא Lux, lumen. & בַּהִירְתָּא Clarè, dilucidè. Marc. 7. & מַנְהֲרָנָא Illuminator, illustrator. in libr. Rit. Seu. Patriarchæ. & מַנְהֲרָנוּתָא Illustratio, illuminatio, ibidem. & נְהוֹרִיתָא Illustratio, illuminatio. in Thargum Esther. & אַנְהָרוּתָא idem. Exod. 35. vt scribunt recentiores: cùm tamen non sit nomen, sed infinitiuus hoc modo וּמִשְׁחָא לְאַנְהָרוּתָא Et oleum ad illuminandum. & ita 1 Regum 14. עַד מִנְהַר צַפְרָא aliâs עַד בַּהַר id est, Quoad diluceſcat aurora. Est qui hoc loco מְנָהַר exponit Illustrationem. In Veneto exemplari est מַנְהַר, sed meliùs scripsit ille מִנְהַר. נַהֲרָא & נַהֲרָא Fluuius. Ezr. 4. & Gen. 2. idem נְהַר Dani. 7. Pluraliter נַהֲרִין עֲמִיקִין Flumina profunda. 4 Reg. 19 & נַהֲרַיָּתָא Flumina. Nach. 1. Idem נַהֲרָנָא Exod. 7. & נְהַרְוָתָא aliâs corruptè נַהֲרַוָתָא Isa. 43. Secundò נְהַר est Recordari. in Ber. rabb. cap. 33.

Item נָהַר Nomen loci. in Aruc. Inuenitur etiam מַנְהַרוּתָא pro עבדות Obsequio & seruitute. נַהַרְבַּלַאי Naharbilitæ gentis nomen. in Aruc. נהרדעא Nomen loci aut vrbis. in Aruc.

נוּא Subuertere, seducere. Hebræum. nam illa Num 32. תונין Surripietis, subtrahetis, siue defraudabitis. & etiá אוּנִיאוּ Surripuerunt, ad יָנָה de quo suprà, referri placet, quamuis Santes huius positionis peculiaria esse velit.

נוּב est Nomen loci. in Ber. rabb. cap. 12.

נוּחַ Sine labore, leniter, tranquillè. Psal. 18. in Midr. à נַח infra. נוֹי Pulchritudo. & גְּמִירַת נוֹאִי Perfectio decoris. Thr. 4. vide נאה. Item Syriacè נוּנָא נהמא Profundum maris. 2 ad Corinth. 11. cap.

נוּל Deturpauit. Inde נִיוּל seu נוּל Conspurcatio, deturpatio. Thren. 3. & נְוֵלָא Turpe, abominabile, deturpatum. in Midb. rab. cap. 2. & נְוֵלִי idem quod אשפה Stercus, latrina. Dani. 2. & מְנוּוָלָא Abominatio. in Zoh. Secundò נָוַל significat Texere. Hinc מְנוּוַל דְּנַרְדָּאִין De trama siue licio textorum, aliâs De texto siue tela texentium. Isa. 28. in exemplari Complut. Alia exemplaria habent כְּוַל, de quo suo loco iam dixi, & iterum dicam in radice קפל. Item נָוַל Emere significat. & נָוָל Sordidatus, turpis. in Cōmen. & in Thisbi, נוּכְלָא Vter, lagena: vt, נוּרָא דְחַלְבָא Vter lactis. Iud. 4. נהמכא Græcè νομὴ, Vlcus depascens. 2 ad Tim. 2. Et נוּנָא Piscis. Ion. 2. Pluraliter נוּנִין Pisces. Deut. 4. & נוּנְיָא Num. 11.

נוּס

Item נְזָרִין sunt Vectes, & pessuli. Iob 38. Idem נְגָרִין Exod. 26. in Tharg. Ieroſolymit. Hinc אַרְעָא נְגָרַת Terra velut vecte occlusit. Ion. 2. vt legit D. Kimchi & Elias, & vt est etiam in Complut. codice. Venet. habet נְגָרַת Contraxit.

נְגוּשׁ Aethiopicè, Rex, princeps.

נֶדֶד נֵ֫דֶד Ordinis duplicatorum significat Abominabile & execrandum esse. Lucæ 16.

נָדַד Ordinis quiescentium in media significat Moueri, agitari, commoueri. Isa. 24. & 3 Regum 9. In tertia fœminina נָדְדַת שִׁנְתִּי Fugit, motus est somnus meus. Genes. 31. Item participium inflexionis Aphel מְנִיד, aliâs מֵנִיד Exterrens, commouens, territans. Iob 11. Isaiæ 17. & alibi passim.

נְדָנוּד Nutus oculi.

נָדָא נְדֵא Ordinis quiescentium in vltima, Effundi, spargi. 4 Regum 9. In Aphel אַדִּי Spargere, aspergere. Exod. 29. & Leuit. 9. Item Isaiæ 45. vt Elias adfert, legitur וְעַנְנַיָּא יַדְּרִין טוּבָא Et nubes spargant bonitatem: sed labi Eliam existimo; Complut. enim & Venet. exemplaria rectiùs habent וְיִדְּרִין Fundant. vide paulò antè נְגַר. Item מֵי אַדְיוּתָא Aquæ aspersionis. Num. 19. נְדוּי Excommunicatio, sacrorum interdictio. in Midb. rabb. cap. 9. De quo Elias in Thisbi.

נְדוּי וְחֵרֶם וְשַׁמָּתָא כֻּלְּם עִנְיָן חֵרֶם זֶה גָּדוֹל מִזֶּה וְעוֹד אַרְבָּר מִזֶּה בְּשֹׁרֶשׁ שַׁמָּתָא וּפֹעַל מִמֶּנּוּ מְנַדְּרִין אוֹתוֹ וְהַתֹּאַר מְנֻדֶּה וְהוּא לְשׁוֹן רִיחוּק מִן שׁוֹנְאֵיכֶם מְיַדְּיֵכֶם וְכֵן נִדָּח הוּא: Nidui, inquit, & Cherem, & Schamata, omnia significant Anathema, aliud quidem alio maius. qua de re loquar amplius in radice שמתא. Inde verò formatur verbum, vt, מְנַדְּרִין אוֹתוֹ Profligant eum vt execrandum. & nomen adiectiuum מְנֻדֶּה Profligatus, &, vt ita loquar, Excommunicatus. Significat propriè Elongationem, iuxta illud Isa. 66. Odio vos habentes expellunt vos. Et ita est de muliere menstruata, quæ à congregatione remouebatur donec purgata esset. Hæc ille.

נְדַב נְדֵב & Hithpael אִתְנַדַּב & הִתְנַדַּב Spōtaneum se præbere, lubēter offerre. Ezr. 3. הִתְנַדְּבוּת & הִתְנַדְּבוּת Oblatio spontanea. Idem נְדָבְתָא vel נְדָבָתָא Oblatio voluntaria, munus spontaneum. Exod. 35. & Leuitic. 7. & אִתְנַדַּב Sponte incumbere, spontaneam operam dare. Psalm. 110.

Item אִתְנְדִיב Princeps constitutus est, principatum obtinuit. in Zoh. col. 251. in Genes.

נִדְבָּךְ נִדְבָּךְ Ordo lapidum in muro ad perpendiculum extructorum. Ezræ 6. Vnde Kimchi dicit Isaiæ 18. Architectum quando murum conficit, extendere perpendiculum donec fecerit נִדְבָּךְ Seriem lapidum constructorum. plur. נִדְבָכִין & נִדְבַכַיָּא ibid. & Ezech. 46. Alij Parietes exponunt. נַדְיִין idem quod חגב Locusta. in Aruc.

נָדַח Impellere. Hebræum est. Vnde in infinitiuo מִלְאַדְחָא aliâs מִן לְאַדְחָא Ne impelleretur. Psalm. 116.

נָדַל vt in Aruc, non נְגַדֵּל, vt Santes scribit, est reptile multorum pedum, vt scolopendra vermis pilosus, qui dicitur centumpedes.

נֶדֶן & נְדָן Donum. & נְדוֹנְיָא vel נְדוּתָא Dos mulieris. in Schem. rabb. cap. 46. De quo Elias in Thisbi:

מח שהאשה מכנסת לבעלה בשעת הנשואין נקרא נְדָן או נְדוֹנְיָא או נְדוּנְיָתָא ואומרים שהוא נגזר מן לְכָל זוֹכוֹת יְהָנוּ לֵךְ וְאַתְּ נָתַתְּ נְדָנַיִךְ שהוא השכר המנותנים לזונה לכן תרגומם אַגְרָא אֶתְנָן זוֹנָה תרגום אַגַּר זְנִיתָא וקשה לי כי נְדָנְיָא היא לחפץ כי האשה נותנת הַנְדוֹנְיָא לבעל: Id, inquit, quod vxor affert marito suo tempore nuptiarum, vocatur נְדָן aut נְדוֹנְיָא aut נְדוּנְיָתָא. Et aiunt dēductum esse ex eo Ezech. cap. 16. Omnibus meretricibus dabunt donum. Item, tu verò dedisti dona tua. quæ quidem est merces, quam dant scorto. ideo Thargum vertit אַגְרָא vt donum meretricis: Paraphrasis Chaldaica Merces scorti. Deut. 23. Et sanè hoc durum mihi videtur, cùm נְדוֹנְיָא contrarium sit, siquidem vxor dat marito נְדוֹנְיָא Dotem. Hæc ille. Secundò נִדְנָא נהנא est Vagina. 1 Regum 17.

נְדַע à ידע Sciuit, cognouit. Dan. 2. Iob 5. vide suprà יְדַע.

מַנְדְּעָא Scientia, cognitio. Psalm. 19. Item Affinis, propinqua, nota. & מַנְדְּעָן Scientes. Inde Aethiopes Synodorum & Apostolicorum Canonum libros מַנְדְּעָא vocant, quippe qui veram contineant scientiam.

נֵדֶף נֵ֫דֶף A quo נְדִיף seu נָדִיף Vernans, fragrans, vt exponit Santes. Cant. 4. & 7. Elias, cui assentior, explicat Sparsus, diffusus, iuxta illud Ps. 1 תדפנו רוח Sparget illū ventus.

genteorum. vide ſuprà דסקר. נְגָרִין & נַגְרִין Fluenta,aluei,riui, quaſi aquæductus.Iſa.44. & Ier.17. Porrò נָגִיד Dux,princeps, vt Ruth 1. נַהֲוָה בְיוֹמֵי נָגִיד נָגִידַיָּא Et fuit in diebus principis ducũ, in Venet.& Complut. נְגוֹר נְגִידַיָּא idẽ.in plurali נְגִידִין 2 Reg.7.& Iud.2. & in regim. נְגוּדֵי אַרְעָא Principes terræ. aliâs דַיָּנֵי Iudices. Pſalm.148. נְגָרָא דְבַר זַרְעָא Traha ſementis, genus vehiculi in quo ſemẽtis ad agrum trahitur. in Hebræo eſt משך הורע quod ad verbum ſonat, Tractum ſeminis. Aben Ezra exponit Vas in quo ſemen eſt. Kimchi Semen excellens & precioſum. Deeſt נְגָרָא in exemplari Complut. Santes נוּגָרָא ſcribit, & exponit Fructum, prouentum. Pſalm.126.

Et נְגוּרָא Villicus. in Aruc. Item נַגְרִין ſunt Latæ & liberæ campi planities,vel aliæ magnæ ſuperficies. Ierem.3. & 14. vt inquiunt aliqui. Santes Longinqua,eminentia,tumida. ſed ipſi potius שפיים Hebræum exponunt,quàm נַגְרִין. Ego igitur ſequens R.Schelomoh, Eliam atque Aruc, expono, vt ſuprà, Riuulos, fluenta. D. Kimchi in Comment. legit per Reſch נְגָרִין de quo infrà. נֶגֶד Coram, è regione. & Viciſſitudo.

Item נְגִיד Macilentus,nõ habens niſi נִידִין Neruos. in Aruc.

Præterea נָגַר ſignificat Cædere,verberare,flagellare. Matt. 10. & in Schem.rab.cap.20. & ſic Cant.4. quod Elias Affligere interpretatur.

נָגַהּ Splendere,luceſcere,fulgere, coruſcari. In Aphil הַנְגָּהָה Illuminauit, colluſtrauit. Inde נְגָהָא Lux, diluculũ. Dan.6. & כּוֹכָב נוּגְהָא Stella ſplendens. Iſa.14. iuxta R. Schelomoh & Kimchi Lucifer,Græcè φωσφόρος. & סַפַּר מְנַגַּהּ vide ſuprà הגה. נְגִיהָ ſeu גִּיהָ Coruſcatio,fulgur. Iob 18. vide ſuprà גה. Item נוֹגַהּ & נְגַהּ Lucifer, ſtella Veneris. in More libr.2. cap.9. & per antiphraſim נְגוּהִי Nox, quòd minimè luceat. in Aruc. Secundò נָגַהּ idem quod אתאחר Retardare, moras trahere. in Aruc. נַגְחָקִיחוֹ Veſtibulum, introitus apertus. in Aruc. נְגוּת Inſula. Ierem.47. pluraliter נְגוּזוֹת Inſulæ. Gen. 10. & Iſaiæ 11. נַגְוָאן ſeu נַגְוָתָן Inſulæ.Pſal.97. idem נְגִין Iſaiæ 41. & נַגְוָתָא Inſulæ. Iſaiæ 40.

נָגַח Cornupetere. Exod. 21. & Pſalm.44. Cætera quæ Præliandi ſignificationem habent, ſuprà in Aleph & Ghimel poſuimus. Præterea נִיחַ תּוֹרָא quod expoſuerunt, Mugiet bos,mendoſum eſt. ideo legendum cũ Aruc & exemplari Complut. יִגְעֶה. de quo mox.

נְגוּמָא idem quod כִּיס Calix. in Aruc.

נָגַן Pſallere, fides pulſare. 1 Regum 16. & 4 Regum 3. Inde נְגֹן Melodia. & נִיגוֹן Muſica, concentus,canticum. Iſa.38. in plurali נְגִינָתָא Pſalm.67.

Et מְנַגֵּן Pſaltes, inſtrumentis muſicis ludens.

נָגַס Maſticauit, manducauit. in Ber.rab.cap.92. נְגוּסְטוּר Syriacè, & in plurali נְגוּסְטֵרֵי ſunt forfices quibus vngues præciduntur. aliâs נַגְסָטָר, & Arabicè אַלְמַקְרָאץ & in Aruc.

נָגַף Idem quod יבש Siccauit, arefecit. in Aruc.

נָגַע Tangere, percutere. Hebræum eſt. אִתְנְגַע Percuſſus eſt, ſupple lepra. Iſaiæ 6.

Inde נְגִיעָה Tactus. & אֶבֶן מְנוּגַעַת Lapis tactus,id eſt grando. in Commentariis.

נָגַף Feriit,percuſſit, pulſauit. Exod.21. & Pſalm. 89. & אִתְנַגַּף Impegit. Ierem.13.

נָגַר Sed vt ſuprà legendum videtur נָגַר vt Oſeæ 11. in exemplar.Complut. Attrahere, protrahere. 1 ad Corinth.13. Inde נְגִיר רוּחָא Syrè idem quod ארך אפים Longanimis. in libr.Rit.Seu.Patr. Syrorum. & דַבְמַגְרַת רוּחָא Vt longanimitate, id eſt, attento animo. & מֵן נוּגְרָא A longo tempore. Actor.26. Secundò נָגַר ſignificat Dolare, ſecare, alij Serrare. Iſa.10. Inde נַגָּר ſeu נָגָר & נַגָּרָא Faber lignarius, alij Artifices ligni & ferri. Exod. 35. & Iſa.40. In plurali נַגָּרִין Fabri lignarij,alij Artifices. 2 Regum 5. idem נַגְרַיָּא 4 Reg.22. & נַגָּרוּת Opus fabrile, vel Ars fabri lignarij. Recentiores Magiſterium. Exod.35. Inde נַגַּר טוּרָא Gallus ſylueſtris, vel, vt R. Serira Ghaon ait, Gallus montanus,alij Vpupa. Hebraicè dicitur חדוכיפת ſecundum quoſdam,quaſi bis criſtata. Leuitic.11. R. Schelomoh ait eam vocari נַגַּר טוּרָא Propter opera eius. ſed quæ illa ſint, non dicit. Leuitic.11. Et נַגְרָא idem quod מכשף Magus, ſapiens. Magia, pytho. Et נַגְרָא idẽ quod נחל Fluuius, torrens, ſcaturiens è fonte.

Omne vocabulum נְבֵלָה quod in Bibliis extat, non occurrit niſi tantùm ſuper cadauere beſtiæ, & feræ, auiſque mortuæ, non autem ſuper corpore hominis mortui, niſi eius qui non obiit morte naturali. vt,Et ſtetit leo iuxta cadauer, 1 Regum 13. item, Cadauer viri Dei. ibid. Sic, Et erit cadauer tuum in eſcam.Deut.28. Similiter & cætera omnia,excepto vno,quod eſt, Viuent mortui tui,cadauer meum,vel cum cadauere meo reſurgent. Iſa.26. vbi loquitur de reſurrectione mortuorum. Et ea quidem de re vehementer miror,quamobrem cognominauerit (propheta) corpora iuſtorum mundorum quieſcentia in puluere vocabulo cadaueris. Non dubium eſt tamen quin ſubſit ratio apud ſapientes & peritos cabalæ, ego verò non noui. נְבֵילָא ſeu נְבִילָה & נְבִילְתָא Cadauer morticinium. 3 Reg.13. Ezech.4. & Leuitic. 17. in regim. נְבֵלַת Leuit.5. & venit à נבל, quod Cadere, decidere ſignificat Hebraicè. Vnde נֶבֶל Fructus, vel dactylus, quem proiicit ventus. Sic נִיבָלָא ſeu נִיבְלָא Ficus decidua, fructus deciduus. Ierem.8. נָבָל Vilis, ſtultus. & נְבָלָה Stultitia. Hebræa ſunt. vt & נֵבֶל Vter, lagena, Hydria. נִבְלָא & נִיבְלָא Græcè νάβλα & νάβλιον, Latinè Nablum, & nablium, inſtrumentum muſicum,nonnullis Pſalterium,aliis Lyra,quidam Cornamuſa. R.Abraham Inſtrumentum habens decẽ foramina. Pſalm.33. In plurali נִיבְלִין & נְבָלִין Nabla, nablia. 2 Reg.6. & Pſal. vltimo. Idem נְבָלָא Inſtrumenta cum quibus Leuitę cantabant: ſecundum Kimchi omne genus inſtrumenti muſici hoc nomine comprehenditur. Iſa.22.

נָבַע vel נְבִיעַ Scaturiit,ebulliuit, promanauit, & per tranſlationem,Locutus eſt.Prou.18.& 15. מַבִּיעַ aliâs מְמַלֵּל Proferens,eloquens. ibid.19. & Pſal.90. מַבָּע Idẽ, in exemplari Compl. מַכְנֵי Conſtruens,ædificans. Hinc מָבוּעַ & מָבוּעָא Fons,ſcatebra,ſcaturigo. Ioſ.15.& Prou.14. in plurali מַבּוּעִין Scaturigines.Deut.8.

נָבַר Fodere roſtro more porcorum. Hinc יְנוֹבְרִינֵהּ Effodiet eam.Pſalm.80. vt legit Aruc cum Veneta editione: Elias à בור exponit Deuaſtabit eam. & poſtea dicit, locum illi difficilem videri propter literam Nun: quæ ſi radicalis eſt,inquit, ignoro quid ſit. Nos נ radicale eſſe affirmamus: nam initio Ghemaræ legitur חזיר שהיה נובר באשפה Porcus qui roſtro effodiebat in fimo. Exemplar Compluten. manuſcriptum habet יִתַּבְרִינֵהּ Diſrumpet eam. Et נַבְרָא idem quod ענף Ramus, radix. Idem נֶבֶר in Aruc. נַבְרָא, vel, vt aliud exemplar habet, נַפְרָא Aſpis fœmina. in Aruc. נַבְרַשְׁתָּא idem quod מנורה Lucerna, lychnus, lampadium. alij Candelabrum. Dan.5. נְבָרְשָׁתָא in plur. Sophon.1. Item נִבְרֵשׁ Tergere manus.

נַבְוָאן eſt Locus paludoſus,ſtagnum, lacus.

נָבַשׁ Idem quod יבש Aruit. Geneſ.8. & in paſſiuo אִתְנְבִיב ſeu אִתְנַבַּשׁ Exaruit, exſiccatus eſt. Iob 14. & Pſalm.106. מְנוּבָּשׁ Arefactus. in Commentariis. נוּבְרָא & נוּגְרָא Cauma, æſtus,ſiccitas. Pſalm.102.& Iob 30. & מַנְגִּיב Arefaciens. in Aruc.

נָגַר Trahere, diducere, protrahere. 1 Reg.6. & Iud. 20. Et Iohan.12. אֲגַר תַּבָּה Traham,attraham. & nomen formatum à coniugatione Pael מְנַגְּרָא מְנַבְּנָא Tortores. Mat.18. In paſſiuo אִתְנְגִיד Extrahi,diduci,diſtendi. Ioſ.8.& Iud.20. & נְגָרוּ טוּלֵי רַמְשָׁא Traxerunt vel extenderunt vmbræ veſperam, alij Inclinarunt. Ierc.6. & נְגַר בְּקַשְׁתָּא Protraxit in arcu, id eſt, Sagittam ex arcu emiſit. alij Tetendit arcum. 3 Reg.22. Item עֲנָנַיָּא נְגִירוּ מְטַרָא Nubes profuderunt ſeu demiſerunt. alij Stillauerunt pluuiam. Iudic.5. & דְנָגְרִין Qui attrahunt vel promanant,ſiue vt alij,Fluunt. Deuter.33. aliud exemplar habet דְנַגְּרִין. Præterea אִתְנְגִיד eſt Expirare,animam agere,ſiue Efflare, lentè & leniter mori. Gen.25.Pſalm. 103. & in Tharg.Ieroſol.Gen.6. אִתְנְגַד חֲנוֹךְ Obiit Chanocus. Nonnulli Subtractus eſt. & Toar נְגִיד aliâs נָגוּד. In Venet. perperam נְגִיר Languidus, animam agens, obiens. Pſalm.88.

Item נִיגְרָא aliâs נוּגְרָא Longitudo dierum. Pſalm.21.& Prou.3. Et נְגִירוּת ſiue נַגְרוּת Protractio,prorogatio. Prou.19. & נְגִירָא Opus ductile ſeu protractum, vt aurum quod malleo diducitur. Exod.25. Hinc Prou.25. נְגִירֵי דְסִיטָא In ductilibus operibus argenti,quaſi diductionibus argenteis. Aruc citat ex Tharg.Onkelos בְּגוֹ דְסִקְרִין דְכַסְפָּא In medio diſcorum ar-

נָב Germinare,fructificare,loqui. Hinc נוב. vt legunt Aruc, Elias, & Kimchi in Commentariis, est idem quod צמח Germen,fructus.Hos.8.& 9. In exemplari Complut. peram vitio scriptoris irrepsit עב Bonum. In Venet. etiam vitiosè גוב Fouea seu cisterna. Et נְבָיָא Flores,folia.in Aruc.

Et נִיב idem est quod תבן Palea. & חַנִּיד Neruus.in Aruc. נִיבִין sunt מתלעות Dentes molares. Ioel 1. & Iob 29. atque Psalm.58. in Elia & Venetianis Bibliis. In Complut.verò כַּבֵּי Dentes.

נִבֵּא נִבֵּי Prophetandi seu vaticinandi verbum vbique in Tharg. vt testatur etiam Elias, in coniugatione Ithpael occurrit. vt Ierem.23.& Ioel.2.

נָבִיא & נְבִיָּא Propheta, vates. Deut.13.& Iud.2. & נְבִיאָתָא & נְבִיאָה Prophetissa. Exod.15.& Iud.4. In plur. נְבִיאִין & נְבִיָּא Prophetæ. Num.11. & 4 Regum 2. Idem נְבִיָּן aliâs נְבִיִּין & נְבִיָּיָא 3 Reg.18. & נְבוּאָה Gen.15. & נְבוּאָתָא Isa.1.& 14. נְבִיוּתָא Prouerb.30. est Prophetia,vaticinium.

נָבָא est Lens,lendis. in Aruc. נבוב Vacuum, concauum. in Commentariis. Et נָבַב Germinauit, pullulauit. Hebræum est.

Scaturire, ebullire. Inde נְבָנָא Scaturigo, scatebra.

נָבַן & נְבָגֵי מַיָּא idem quod מפכים המים. & נָבוּג idem quod יוצאה לחוץ Foras educens.in Aruc. & נַבוּגָא Ebullitio,ambitio; fastus intumescens. Item נַבְנָא idem quod נצר Virgultum, & חוטר Virga,ramus. in Aruc. נְבִזְבָּה Munus, siue donum. D.Kimchi הורון נאה Donum decorum. Alij,vt R.Sahadia, deducunt à בָּזַז Erogauit,& exponunt הוצאה Sumptus,expensæ; erogationes, scilicet auri, argenti, vestium preciosarum. &c. Dan.2. In plur. נְבִזְבָנָיָא Munera,dona, expensæ.ibid.5.

Idem נְבִזְבָן Ierem.40. vt rectè cum Venet. legit Kimchi & Elias. R.Schelomoh vt suprà נְבִזְבָה, sed exemplar Complut. manuscript.vitiosè,vt existimo,מָאנֵי שֵׁיזְבָן Instrumenta liberationis habet. שֵׁיזְבָן etiam non puto nisi verbaliter reperiri. vide suprà בזז.

נְבַח נִבַּח Latrare.Isa.56. & Exod.vndecimo.

נְבַט Videre, intueri, aspicere. Secundò Germinare, vel potiùs Scaturire. in Aruc. & נְבַט *vaBathaia*, Nabathæa, Hebraicè Kedar. Ezech.27. vbi scribitur רַבְרֵבֵי נְבַט Magnates Nabathæi. Et sic Isa.60. secundum Eliam & Venetum exemplar. R.enim Schelomoh & Complut. manuscriptum cum Hebr. sermone נְבָיוֹת habent.

נָבוֹךְ Perplexus,dubius. vnde מוֹרֶה נְבוּכִים Moré Nevochim, Director doctórue perplexorum. Liber multiiuga eruditione refertus, cuius auctor est R. Mose Ben Maimon Ægyptius philosophus. & נְבוּכוֹת vel מְבוּכוֹת Perplexa,dubia, intricationes. in Commentariis. נבוכד רצר & נבוכד נצר Nebucadnezar,& Nebucadrezar, Rex Chaldæorum.

נָבַל נִבֵּל Deturpare,reiicere,spernere, abominari. Ier. 14.Mich.7. atque Amos 6. מְנַבֵּל אֲנָא Exector ego, licet mendosè Complut. exemplar habeat cum Kimchi in eodem exemplari מְנַבֵּל. & ita Nach.3. Venetus codex corruptè אֲנַבְּלִינִיךְ; legendum enim cum Compl. vt Santes, אֲנַבְּלִינִיךְ Fœdabo te vel prostituam. Quidam Contumeliis afficiam. sed pro נָבִיל לְבָא, quod perperam adferunt recentiores, & exponunt Peruersum corde, sycophantam, reponendum est נְבִיל לְבָא Fraudulentus corde. de quo infrà.Ierem.17.

נִבֵּל significat Confundere. Psalm.81. in Midras. De hac radice ad hunc modum Elias in Thisbi : בדברי ר"ל נְבוּל פֶּה וכן כָּל הַמְנַבֵּל פִּיו פירוש המרבר דבר מגונה והוא לשון כי נְבָלָה עָשָׂה ומשקל אחר נְבָלוּת מן אֲנַבֵּל אֶת נְבָלוּתָהּ כלם לשון כְּעוּר וגנאי בל"א שענטלך ובלעז וויליניא"ת: In verbis Rabbinorum,inquit,legitur,Turpe os. Item, Quicunque fœdat obscenis os suum, hoc est, Qui loquitur turpia.Et deductum est ab eo Genes.34. Quòd rem turpem egisset. & forma alia נְבָלוּת vt, Et discooperiam turpitudinem eius. Omnia significant Turpitudinem & fœditatem.Germanicè Schentlick, Italicè *Villania*. Subiungit postea כל לשגא נְבָלָה שבמקרא אינו בא אלא על גוית בהמה וחיה ועוף שמתרת ולא על גוית אדם שמה רק כשלא מת מיתת עצמו כגון ועמד הארי אצל הנבלה וכן נבלת איש האלהים וכן וחיתה נבלתך למאכל וכן כלם לא נשאר כי אם אחר והוא יָחִיו מֵתֶיךָ נִבְלָתִי יקומון שהוא מדבר על תחיית המתים ועל זה אני מתמיה מאד איך כנה את גופי הצדיקין הטהורים שוכני עפר בלשנא נבלה ואין כפף שיש טעם לחכמים ולבעלי הקבלה על זה ואנכי לא ידעתי:

Omne

LITERA NVN.

נ נ

נוּן נֻן Nun decima tertia Alphabeti litera, Hebræis Filiationem, Chaldæis & Syris Piscem propriè significat. Nonnunquam radicalis, nonnunquam seruilis est. In numeris נ valet 50. ן verò finale 700. & in Rasse tevoth ן Nun extensum cum puncto ponunt pro אֲבֶן,vt ר' אברהם ן' עזרא Rabbi Abraham Aben Ezra. Sic plerique, Hispanorum præsertim qui Arabicè docti fuerunt, dicere maluerunt, quàm Hebraicè בֶּן, etsi nomen Hebraicum etiam Arabico אַבֶן respondeat,quo non filius פרס ad patrem proximum, sed ad familiam intelligitur, vt cùm Christus filius Abraham, filius Dauid dicitur. Alioqui בן etiam Arabicè appellatur filius. Sunt qui Beth lene legant אֶבֶן, ac ita videntur legisse veteres Arabes; qui de familiæ nomine quàm proprio se nominare maluerunt, Auerrois, Auisena, Nun absorpto,id est, אבן רעיס & אבן'סני. Elias maulit Beth cum daghes legi, vt putat in sua lingua scribi, nempe Ibn, vel Abn, vtraque litera rapta per Gisme, id est, puncto æquali scheua, sed iudicio quorundam Beth leni. אֶבֶן. Sæpe enim in his linguis patach & chirek confunduntur,vt sexcenta ostendũt, מִרְיָם Mariam,בִּלְעָם Balaam. Et Reuclinus Camhi appellat, quem nos Kimchi cum Hebræis. Est ergò ן' עזרא Aben Ezra, filius Ezræ,id est, de cognatione Ezræ, qui suum genus ad Ezram, vt stirpis auctorem & principem Hebraicè ראש האבות referat. Alias enim patrem habuit מאיר Meir:hoc est, Illuminator. נא in Rasse tevoth valet אַחֶרֶת נָסָא vel Chaldaicè magis אָחֳרִנָא,quod sine punctis scribunt אחרינא,Exemplar aliud. אָחֳרָן & אָחֳרֶן idem valent. At נא' est נָאֲמַר Dictum est. & cum ש, שנא' passim in Commentariis pro שנאמר Quia dictum est, vel, prout dictum est, cùm Scripturam citant, non alia.

נָא Semicrudum, non sufficienter coctum. Item Quæso. Secretiores dicunt esse vnum ex nominibus Diuinis. נא Hebræum est, & est nomen ciuitatis, quæ postea ab Alexandro Alexandria dicta est.

נָאוֶה Pulchrum, decorum, congruum, decens, elegans. vt, מַאֲמַר נָאֶה Oratio congrua. in Comment. Idem נאות in More lib.1.cap.2.& 46. & נָאוֶת Conueniens,aptus: in plurali נְאוֹתִים Conuenientes. De quo Elias in Thisbi: ד"ל הרגילו חרבח בזה הלשון באמרם אֶתְרוֹג נָאֶה לוּלָב נָאֶה ובלשון נקבח אִשָּׁה נָאֶה רִירָה נָאֶה והוא ענין יופי וחשם חֲנוֹ וְהֶחָשֵׁךְ וְהָעוֹשֶׁר וכבר דברתי בו בשרש יאה ואמרתי שאין הפרש בין נָאֶה וְיָאֶה: Rabbini, inquit, multum vtuntur hoc vocabulo, vt cùm dicunt, Citrus pulchra, palma elegans. & in fœmineo, Mulier decora, habitatio pulchra. Significat autem idem quod יופי. Inde nomen חֲנוֹ Pulchritudo;vt, Pulchritudo,diuitiæ. Ac iam de eo locutus sum in radice נָאָה, dixique nihil esse discriminis inter נאה & יאה. vide suprà. Inde nomen Verbale הִתְנָאוֹת Honestum, decorum, pulchrum. in More lib.1.cap.2. נָאִיר à נר Mobilis, vagus. נַאלָא est רוח שטות Spiritus insaniæ vel stultitiæ.

Item Deuter.21. legitur pro Hebr. אשר לא משכח בעול Quæ non traxit cum iugo, Chald. in Tharg.Ierosolym. vt Aruc & Elias adferunt, דְּלָא סְלִיק בְּנַאלָא שֻׁעְבּוּד רְנִיר Qui non ascendit in Nala subiectionem iugi: quid sit נַאלָא, non intelligo. Santes exponit Collum vel iugum: Iugum verò esse non potest, quandoquidem נִיר quod propriè Iugum significat, sequitur; quare aliud esse dicendum est. quòd si Collum magis placet, erit legendum cum ה mappic בְּנַאלָה vt sit sensus, In cuius collũ non ascendit subiectio iugi.aliter enim exponi nõ posse, ostendit verbum סְלִיק, quod cùm sit masculini generis, ad iuuencam referri nequit: alioqui scriptum esset סְלִקַת Ascendit iuuenca, in fœminino genere, quemadmodum in Hebræo משכת in eodem genere legitur.In exemplari Veneto hæc non inueni. נָאִים Dormitans. vide נם. נָאֶמָן Fidelis, stabilis, orator,eloquens. Hebræum est,ab אמן.

נָאַף נִיף Adulterauit,adulterium commisit. Isa.37. vbi legitur מְנָאֲפִין Adulterantes.

נָאַץ Blasphemauit,spreuit,reprobauit.Hebræum est. Inde נִיאוּץ Blasphemia, conuicium. Isaiæ 37. & 4 Regum 19.

מְתַל סצא Idem quod משל Comparauit, parabolicè locutus eſt. Ezech. 17. & 18. in paſſiuo אִמְתִיל vel אֵימְתִיל Comparatus eſt, aſſimilatus eſt. Pſalm. 49. alij ſcribunt in Aphil אַמְתִיל quod non placet, tunc enim actiuæ eſſet ſignificationis. אִתְמְתֵלִית Comparatus ſum, aliâs אַמְתֵלִית Pſalm. 28. מְתַל vel מַתַל & מַתָלָא Prouerbium, parabola, exẽplum. Deut. 28. & 1 Reg. 10. Idem מְתָלָא aliâs מוּתָלָא Pſal. 44. In plurali aliâs מַתָלִין 3 Reg. 4. & Eccleſ. 12. & מְתִיל Aſſimilatus. ibid. cum. plur. מְתִילִין Aſſimilati. & Arabicè מִתָאלִין Similitudo. & מְתַלְנָא Parabolarum enarratores, ad verbum, Parabolizantes. Num. 21. מוּתְלִין Benoni, iuxta formam Hebraicam, Parabolas, vel prouerbia dicunt. alij Derident, deludunt. Prouerb. 14. מְתוּמָא Aeternus, vel מְתוּמָא vt, מֵילְתָא מְתוּמֵיהּ דַאבָא Verbum æternum Patris. In libello precum Syriaco.

מְתַן Primò ſignificat idem quod לחלח Humectauit, vdum reddidit. & מְתוּנָא Humidum, vdum. in Aruc.

Secundò מְתַן סצא Expectare, præſtolari. Pſalm. 52. De quo Elias in Thisbi: ואליהו חכה ארת איוב תרגום מְתַן יַת אִיּוֹב ובפסוק ויניחו אותו במשמר תרגום ירושלמי בְּתַרְיֵן הֲוָה מֹשֶׁה מָתוּן וכולי עַר לְמֵיהֲוֵן מְתוּנִין כְּרֵינֵי לשון הַמְתָנָה בלא לאנעים בלעז פּוֹיאנו ורוב לשנא תקוח דבאיוב משלי תלים מתורגם בלשנא המתנה כמו ואקוה שמך כי טוב וַאֲמְתִין שְׁמָךְ ורז"ל שמשו הרבה בלשון המתנה ורוקא בהפעיל הַמְתִין מַמְתִין הַמְתִין אֲמְתִין וכולי בלא וואַרטֶן או בויטֶן ובלעז כפיטר: Et Elihu expectauit ipſum Iob. Iob 32. Paraphraſis Chald. מְתַן. Et in verſu, Et poſuerunt eum in cuſtodiam: Tharg. Ieroſol. In duobus fuit Moſes cũctabundus. &c. vſque ad, Vt eſſent cunctatores in iudiciis. Vocabulum hoc Cunctandi ſignificationem notat: Germanicè Langſam. Italicè *Pian, piano.* Ac maxima quidem pars תקוה Expectationis, in Iob, Prouerb. & Pſal. Thargumicè redditur per הַמְתָנָה, vt, Et expectabo nomen tuum, quoniam bonum. Pſalm. 52. Porrò Rabbini plurimùm eo vtuntur præſertim in Hiphil הַמְתִין מַמְתִין הַמְתִין אַמְתִין Expectauit, expectans, expecta, expectabo. &c. Germanicè warten vel beyten, Italicè *aſpettar.* Inde מְתִינוּת Pedetentim. in Ber. rab. cap. 10. & מְתִינְתָא Expectatio, patientia. Iob 17.

Porrò מָתָן eſt Lumbus. in Aruc. & מַתְנָא Funis. Et מַתָן in Chald. accipitur pro בשן Baſſan regione. Numer. 21. Ioſ. 9. & Pſalm. 22. מַתְנוּנָא Macer, debilis, languidus, deficiens, in deterius vadens. in Aruc. מַתְנִי valet מַתְנִיתָא; Contextum Doctrinalis initio editum, appellãt מִשְׁנָה. Diuus Hieronymus vertit δευτέρωσιν. Ad contextum Miſna annis pòſt aliquot acceſſit Ghemara, vbi in vtramque partem quæſtiones agitantur, & tandem terminantur ac deciduntur. Id enim ſonat nomen גְּמָרָה, quod vulgus Reſolutionem, vel determinationem, Iuriſconſulti Deciſionem appellant. Hæc ſimul iuncta vocant תלמוד etſi propriè interdum hoc nomine contextum primum appellent. Gloſſularij recèns acceſſerunt, vt R. Schelomoh & alij. מִתְנִי aliâs מִתַנִי legitur pro חקי Statuto meo: Santes Sufficiens, ſtatutus exponit, à מְסָנָא id eſt, Sufficientia; ex quo ſcribendum apparet מַסַתִי Sufficientia mea, vt ſit ſenſus לַחֲמָא מַסַתִי Panis ſufficientiæ meæ, id eſt, vt habet textus Hebraicus, Statuti mei. Prou. 30.

מְתַק Dulceſcere. Hinc Cantic. 5. מְתִיקָן כְּרוּבְשָׁא מַלֵי מוֹרִיגוּי Verba palati eius dulcia ſicut mel. & מְתִיקוּת Dulcedo. in More libr. 1. cap. 56. & מַתְקָא Dulce. in Aruc.

מְתְמְצָרֵי Mortuus præcepti dicitur qui ſuorum habet neminem. Pſalm. 41. in Midras. & in Vaicr. rabb. cap. 26. Vel qui mortuus inuenitur. מְתְמְצִיתָא Nutus, guſtus, deſuctio. in Zohar.

מַתַר סצג Eſt genus menſuræ ſiue metreta, ſiue batus. Luc. 16. & מַתְרָא Torris, titio. & idem quod תף Tabula. in Aruc. מַתָרוּת quod legitur pro מְשָׁרַת Madefactione. vide in תר. Num. 6. Quidam deducunt à יָתַר, & Reliquias exponunt. Aruc verò radicem facit תַר. vide ibi.

מַתָרִין ſiue מְתוּרִין Locus ſuæ auctoritatis. in Vaicr. rab. 26. & in Bereſch. rab. ſectione 51. מְתַרְיוֹן Muſtum. Iſa. 49. vt ſcribit Santes non ſine errore, מְתָרְיָן enim eſt à רְיָא, & ſignificat Inebriantur. vide in Reſch.

רבים לועזים וצרפתים ולפרדים ויונים וערביים וכלם קורין לרֹ כן ולא ידעו לפתרו מה הוא ואנחנו האשכנזים קורין להם מעשיט ולא ידענו מה הוא ומצאתי בספרים שקורין לרֹ כתב עגול ועזר יש כתב אחר שבא מן הערביים וקורין לה כתיבה מועלאק ויש קורין לה כתיבה של חצי אותיות ומשימין היוד והויו בתוך הרלת והריש גם בתוך הבית וכל האותיות רבוקורת זו בזו והיא נחונה בין חספרים מאר: Vocant, inquit, Scripturam minutam, hoc eſt, quę non eſt quadrata, מַשְׁקִיט. Et iam anni multi ſunt cùm indicatum eſt mihi, eſſe vocabulum Arabicum, ac ſignificare Macilentum, & extenuatum. Poſteà verò innotuit mihi non eſſe Arabicum omnino. Interrogaui itaque multos Iudæos, Italos, Gallos, Hiſpanos, Græcos, & Arabes, qui omnes ita vocant eam, neſcientes tamẽ interpretari quid ſit. Nos autem Germani vocamus מָעֲשִׁיט, neque nouimus quid ſit. Verùm inueni nonnullis in libris, quòd vocant eam ſcripturã rotundam. Eſt & alia ſcriptura ab Arabibus proficiſcens, quam vocant כְּתִיבָה מוּעַלְאק. Alij autem vocant eam mediarum literarum ſcripturam, ponunt enim Iod & Vau in medio Daleth & Reſch, etiam in medio Beth, ita vt omnes literæ inter ſe cohæreant. eſtque vſitata inter Hiſpanos valde. Hæcille. מַשְׁקָר idem quod צְפַרְדֵּעַ Rana. in Aruc.

מִשְׁקָל eſt מָשְׁקָל Pondus, id eſt, Forma, ſpecies. Frequens in Grammaticis, vt dictum eſt, & verſuum auctoribus.

מִישָׁר & מֵישְׁרָא Vallis, planicies, campeſtris locus. vide ſupra יָשָׁר. Et מַיְשַׁר Porca agri. & Fons.

Item מַשְׁרִיתָא Turma, exercitus. de quo latiùs in שְׁרָא.

Item verbaliter מְמַרְשִׁין Turmantes, ad prædam excurrentes. 4 Reg. 5. vt ſcribunt neoterici. ſed eos falli arbitror: non enim מְמַשְׁרִין, quod alioqui ſcribi deberet מְמַרְשִׁין, ſi à מַשָׁר deduceretur, inuenio. itaque exiſtimo, vbi in aliis exemplaribus legitur נְפַקוּ בְמַשְׁרִין Egreſſi ſunt per turmas, eos malè legiſſe נְפַקוּ מְמַרְשִׁין, qua tamen dicendi forma non vtuntur Hebræi neque Chaldæi, dixiſſent enim aut נְפַקוּ וּמָרְשׁוּ aut נְפַקוּ לְמַשָׁר. Maſchar verò non eſt in vſu, ſed שְׁרָא. מַשְׁרוֹקִיתָא Claſſicus. vide שְׁרַק. מַשְׁרוּעִיתָא Lubricum, vel lubricus locus, vt exponit D. Kimchi 1 Reg. 14.

מִית סצא Mortuus eſt. In fœmineo מִיתַת Mortua. & in Aphil אַמִית Interfecit. מְמִיתוּתָא Mortalitas. 1. ad Corint. 15. vide ſuprà מות.

Item מָתָא idem quod עִיר Ciuitas, oppidum, locus, terra. in Sche. rabb. cap. 9.

מַתַן In Raſſe tevoth valet מַתַן תּוֹרָה Datio legis, cuius feſtum celebrant in Pentecoſte. Aiunt enim die quinquageſimo ab exitu ex Aegypto datam fuiſſe Legem. Item in Maſora valet מִשְׁנֵה תּוֹרָה Repetitio legis, .i. Deuteronomiũ.

מְתִיבְתָּ pro מְתִיב אַתְ Euomes. à radice תוב. Prouerb. 23.

מַתְבֵּן Lutum cum palea. Pſalm. 111. in Midras.

מְתִיבְתָא Schola, ſtudium, ſedes. Pſalm. 78. in Midras. radix יתב ſuprà. In Aruc ſcribitur מְתִיבָאתָא, ſed plurale eſt.

מֶתֶג Frænum, camus, retinaculum. & Nomen accentus, in quo debet aliquantulum retineri vox & ſuſpendi.

מֶתְגָּנָא Nomen loci. מְתִינָה Productio, retentio ſyllabæ. in Commentariis. מִתּוֹךְ Propter, quia. In Elle haddevarim. rab. cap. 2. מָתֵי Singularia. in Commentariis.

מְתִיז Præcidere. Pſalmo quinquageſimo nono. in Midras.

מְתַח סצג Expandit, extendit. Iſa. 40. & Thren. 2. Inde in Thargum מְתִיחָא קֶשֶׁת Arcus extentus. Iſa. 21. & in Zohar. מַתִיחוּ Expanſio, amplitudo. מְתִיחַת קֶשֶׁת Protẽſio arcus. in Comment. Kimchi ſuper Oſeã.

Secundò Syrè מַתַח סצא ſignificat Aſtringere, conſtringere. Actu. 22. quamuis poſſit etiam congruenter exponi in primo ſignificatu. מְתַחַל Cortex dactylorum, qui non perdurat vſque ad eorum maturitatem. in Aruc.

מְתוּךְ בַּךְ Interim. Pſalm. 75. in Midras. מְתוּכִילְתָא primò idem eſt quod לפתן Obſoniũ. Hinc מְתִיבְלָא idem quod מרקחת Condimentum, obſonium. Santes Vnguentum. Iob 41. radix autem אכל eſſe videtur. Secundò טולם Scala.

Tertiò eſt כישור כלי מטות Spondilus, ſeu verticillum, quod mulieres nentes fuſo abhibent. in Aruc.

אֵימָתַי Quando. Geneſ. 31. & עַד אֲמָתַי Vſquequo. iam habes in Aleph.

דִּיחוּרֵי Christus, seu Vnctus Domini. 1 Regum. 26. & מָשִׁיחַ Idem. Cant. 4. Verùm illud obseruandum, inquit Caninius, quemlibet Regem & Sacerdotem כֹּהֵן מָשׁוּחַ, vel מָשִׁיחַ vocari posse, Iesum verò κατ' ἐξοχὴν יֵשׁוּעַ proprièה מָשִׁיחָא appellari. Item כֹּהֵן מָשׁוּחַ Sacerdos vnctus, erat Summus sacerdos primæ domus ædisue. in Aruc. מְשָׁח Ezr. 6. & מִשְׁחָא 1 Regum 10. est Vnctio, oleum. & Exod. 26. Et Syrè מְשִׁיחוּתָא Vnctio. in libr. Rit. Seu. Patr. Secundò מְשַׁח significat Metiri, mensurare. Num. 35. & 2 Reg. 8. Et מִשְׁחָתָא & מִשְׁחַת idem quod מִדָּה Mensura. Ezech. 40. & Iosu. 3. in plur. מִשְׁחָתָא Mensuræ. Ezechiel. 40. & Iob 38. Idem מִשְׁחָן aliàs מַשְׂחָן Ier. 22. & 2 Reg. 21. Item מְשִׁיחָא Idem est quod יוֹתֵר Magis, amplius: & idem quod חוּט Filum, funiculus. in Ber. rab. cap. 94. מִשְׁחָבִיב aliàs מַשְׂבִּיב, Elias vtrumque habet, & non explicat. in exemplari Complut. manuscripto non extat, nec est vllà dictio in textu Hebræo, quæ respondeat ei. Isa. 34. vide infrà שחכב.

מְשַׁךְ Traxit, tetendit. Hebræum est. Inde כֹּחַ הַמָּשׁוּךְ Virtus attractiua. & מְשִׁיכָה Protractio. & תַּמְשֻׁכוֹת Attractiones, deriuationes. in Saare Zedek. Et מֶשֶׁךְ Tractus, sequela. Et nomen verbale מְשִׁיכוּ attractio, protractio, consecutio. in Zoh. col. 263. in Gene. Sic מֶשֶׁךְ זְמַן Duratio temporis. Et נִמְשָׁךְ אוֹת Litera sequens. Sic מָשַׁךְ אַחַר תַּעֲנוּגִין Tendit post delicias, indulsit deliciis. in Commentariis. Secundò significat Adhærere. מְשָׁךְ idem quod עוֹר μέσκος, Pellis, cutis. Genes. 3. Idem מַשְׂכָּא Leuitic. 13. & זַרְזָא דְמַשְׂכָּא Zona pellicea. 4 Regum 1. in plural. מַשְׂכֵי Pelles. Genes. 27.

מַשְׂכּוֹכִית est Pecus, habens in collo tintinnabulum, alias præcedens oues: vel Baculus, vt alij exponunt. in Aruc.

מַשְׂכָּא est Peluis magna, in qua se lauant omnes. in Vaicr. rabb. cap. 23. מַשְׂכְּלָא siue מַשְׂכִּילְתָא Peluis parua, in qua lauatur sponsa tantùm. in Aruc. מִשְׂכָּן & מַשְׂכְּנָא Tabernaculum, tentorium. vide שכן. מַשְׂכּוֹן & מַשְׂכּוֹנָא Arra, pignus. vide infrà עכן. Item Elias in Thisbi: אם תתן ערבון מַשְׂכְּנָא תרגום וכן לעבוט את עבוטו למיכב ית מַשְׂכְּנֵהּ ונקרא משכון בעבור שהוא שכן ביד המשאול עד שיפרה ועשו ממנו פעל כאילו המם שרשית כגון ראובן שמשכן ביתו לשמעון וכן אמרו בירת חמקדש קרוי משכן לפי שנתמשכן בשני חורבנין וכן עשו בתיו תחלח ובתיו של תרומה כמו שכתבתי בשרש חלל: Si dederis arrhabonem: Chald. paraph. Pignus: Gen. 38. Item, Vt accipiat pignus eius. Deut. 24. Vocatur autem מַשְׂכּוֹן eò quòd habitet apud eum qui dat mutuò, donec redimatur. Ex eo autem effinxerunt verbum, perinde ac si Mem esset radicalis: vt, Reuben qui oppignorauit domum suam Simeoni. Similiter etiam dixerũt: Domum Sanctuarij ideò vocari מִשְׂכָּן eò quòd oppignorata fuerit duabus vastationibus. Sic etiam faciunt de Thau, quod est in תחלה & תרומה prout scripsi in radice חלל.

מָשַׁל Dominari, principatum obtinere. Hebræum est. Secundò Comparare, assimilari, parabolicè loqui. & מָשָׁל Parabola, similitudo, exemplum, prouerbium.

מַשְׂכְּלָא Fuscinula, tridens quo caro ex olla trahitur. 1 Reg. 2. in plur. cum affixo מַשְׂכְּלָתֵיהּ aliàs מִשְׂכְּלוֹי Fuscinulæ eius. Exod. 27. in Tharg. Ierosolymitano. מַשְׂכְּנוּת Regnum, imperium. in Aruc. מְשַׂכְּנָא Damnificans, nocens.

מִשְׁנָה Studium, repetitio, deuterosis, idem quod לִימוּד. in Ber. rab. cap. 70. & in Saare Zedek. quæ cur ita dicatur, exponit Aruc, inquiẽs: Cur, inquit, vocatur Misna? propterea quòd est secundus à Lege. Lex enim quam omnes Israelitæ audierunt in monte Sinai, est Lex scripta. Moses autem præceptor noster audiuit Deuterosim ex ore Diuinæ potentiæ vice secunda, & est Lex ore tenus tradita. Hæc ille. Capitur quoque משנה pro סלע Petra, rupes.

מִשְׁנָה Extraneum. Psalm. 18. in Midras. מַשְׁנִיתָא siue מִשְׁנִיתָא Ramus humi hærens vel conculcatus. item Locus eminens. in Aruc. מַשְׁעָנָן Mentulatus. in Aruc.

מַשְׁפֵּי vel מַשְׁפֵּא Cellarium. in Beresch. rabb. cap. 38.

מַשְׁפֵּל & Arabicè אַלְמַשְׁפַּל Cista magna, canistrum. in Beresch. rab. cap. 19. מוּשְׁקוֹן est Moscus, species animantis, cuius excrementum est boni odoris, vulgò *Musco*, Arabicè אַלְמִסַּךְ. in Aruc. מַשְׁקֹלֶת Perpendiculum. in Aruc. radix est שקל Hebr.

מִשְׁקוֹט, vt ait Elias in Thisbi: קורין לכתיבה דקה רוצרה לומר שאינה כתיבה מרובעת משקוט וזה ימים רבים שהגד לי שהוא לשון ערבי פירוש רזה וכחושה ואחר כך נידע לי שאינו לשון ערבי כלל ושאלתי ליהודים רבים

explicata. Item מַכּוֹת נִמְרָצוֹת Plagæ expressæ. frequens in Commentariis super Iob. מַרְצֵף, & in plurali מַרְצוּפִים sunt Sacci magni in quibus reponuntur merces nauium. in Aruc.

מָרַק מָרַט Detersit, defricauit, poliuit. Leuit. 6. & Isa. 21. & in passiuo אֶתְמָרַק Abstersus est. in libr. Rit. Seu. Patr. & in Aphel Prouerb. 3. וְלָא תַּמְרִיק כְּמַכְסָנוּתֵיהּ prout est in Venet. exemplari, & in Meturgheman, id est, vt existimat Elias, Non execraberis correptionem eius. recentiores; Non afficieris nausea, vel repudiabis. Complut. codex haber תַּמְרִיךְ quod à מָךְ, meo iudicio, deprimes, vel abiectam reputabis, scilicet correptionem patris, significat.

מָרָק Ius, iusculum, idem quod זמית. Vel est Vinum aqua delibutum. מַרְקָא est Lutum mixtum cum albumine oui, vt vasorum rimæ obturentur. in Aruc. מִרוֹקָא est Os dactylorum, qua lenitur charta. siue Granum palmæ. in Aruc. מוֹרִיקָא Crocus. Cant. 4. מַרְקוּלִיס Mercurij idolum, cui externus fiebat cultus, siue idololatria lapidũ iniectione. Vnde Elias in Thisbi: הזורק אבן למרקוליס שם עבודה זרה שכך היתה עבודתה ויש אומרים שהוא שם אלה שעברו לו ברומי הנקרא מרקוריא ושאלתי עליו ואומרים שלא כך היתה עבודתו ונקרא מרקוריא על שם כוכב שהיו עובדין לו באמציעותו וגם על שם אותו כוכב נקרא הכסף חו מרקוריא ואומרים שיש לו ממשלה עליו: Apud Rabbinos legitur, Qui coniicit lapidem in Markolis. Est nomẽ idoli, cuius talis erat cultus. Sunt & qui dicant esse nomen Dei cuiusdam, cui seruierunt Romæ, qui dicebatur Mercurius. Qua de re ego percontatus sum, sed ipsi dicunt talem non fuisse eius cultum. Vocatur autem Mercurius de nomine Cocab planetæ primi post Lunam, quem tanquam Mediatorem colebant. Quinetiam de nomine ipsius Planetæ argentum viuum appellatur מַרְקוּרְיָא Mercurius, in quod dicunt eum habere potestatem. מָרְקָא Percutiens, à רקף, de quo in litera Resch.

מָרַשׁ Significat Accusare, deferre. Luc. 23. מָרִישׁ aliàs מְרוּשׁ Culpans. alij Deserens. in Hebræo est פּוֹרֵץ. Prou. 15. vide רְשָׁא. Item מָרִישָׁא & מָרְשָׁא est idem quod קוֹרָה Trabs, tignum. 3 Reg. 6. & Abac. 2.

מַרְשׁוּנְיָא שם מקום est Nomen loci. in Aruc.

מָרִית & מָרַת atque מְרַת Merum vel nouissimè expressum, id est, Tortiuum vinum. hæc enim dictio fermè vbique iungitur cum חֲמַר Vino. Isa. 49. Ioel 1. & vltimo. sed Psalm. 69. מָרִיתוּת seu מָרְתוּת ponitur pro שִׁכָּר, quod significat Quicquid inebriare potest. מַרְתְּכָא est Genus lapidis qui dicitur Italicè *Marchesita*. מַרְתּוֹקָא aliàs מַרְתִּיק extat pro אגרוף Pugno. Exod. 20. in Tharg. Ierosolymitano.

מָרַת Monere. Actu. 20. & מַרְתְּנוּתָא Sobrietas. 2. ad Timoth. 1. cap.

מַשׁ Contrectauit, palpauit. Genes. 27. In Aphil אַמּוּשׁ Attrectare fecit. Iud. 16. & מְשֵׁשׁ Contrectauit. Genes. 31. Idem מַשְׁמֵשׁ Iob 12. & Psalm. 115.

Secundò מוּשׁ idem quod חקר Scrutatus est, inuestigauit. vt, דְּמָאֵשׁ דִּין לְבַוָּתָא Qui verò scrutatur corda. ad Roman. 8. משוש, scribendũ מָמוּשׁ, vt iam posui suo loco, Tactum significat. Gen. 27. in Tharg. Ierosol. Tertiò מַשׁ Præparauit, & תִּימוּשׁ Præparatio. in Aruc. & מַשׁ Postquam. Psalm. 5. in Midras. מֹשׁ in Rasse tevoth valet מוֹצָאֵי שַׁבָּת Exitus Sabbathi. vide suprà in מֹשׁ. Item מַה-שָּׁאָמַר Id quod dixit. Et rabbinicum מַי שְׁנָא quod מאי scribitur, Quænam est doctrina, quid discendum? Sic dicunt cùm ex aliquo contextu nonnihil obseruatu dignum esse volunt innuere. Valet & in quibusdam libris מֵאִיר שפירץ Meir Spirensis, Rabbini nomen, qui emendatum habuisse fertur Pentateuchum.

Item מְשָׁשָׁא Vtilitas, vt exponunt. vide suprà ממש. & Difficultas. Psalm. 10. in Midras. מַשָּׁא siue מְשָׁא Nomen loci. in Beresch. rabb. 38. מַשָּׁא וּמַתָּן Debitum & creditum.

מַשָּׁא Maritat. Ps. 14. in Midr. Estque Benoni Aphil à נשא.

מְשַׁבְּזָג כסא של עיר est Sedes de corio facta, quę Italicè dicitur *Falcistorio*. in Aruc. מִשְׁבָּר vel מַשְׁבֵּר Sella parturientis, vel vulua, matrix: Hebræum est à שבר.

מְשַׁגּ Abluere, lauare. Matth. 15. & מְשַׁגְּתָא Peluis, pollubrum. Iohan. 13. in Euang. Radix est שוּג vel שַׁגּ, ordinis quiescentium in medio; de qua suo loco.

משח Primò significat Vnxit. Gen. 31. & מְשִׁיחִין בְּמִשְׁחָא Vncti oleo. Exod. 29. Inde מְשִׁיחָא

in Midr. מַרְחֶשְׁוָן Mensis October, hoc est, secundus post æquinoctium hyemale: qui 3 Reg.7. vocatur בול propter pluuiarum inundantiam, vt dicit R.D.Kimchi.

מְרַט Depilari, decaluari, velli. Dan.7. & Ierem.16. & נְמְרַט Plumis nudari. in Saare Zedek.

מְרָט & מְרָטָא Caluicium, depilatio. Ezech.7. & Isa.15.

מְמָרָט vel מְרִיטָן & מוֹרְטָן aliâs Vellentes. Isa.50. Conuellens, quidam Scalpens, Santes Diuertens & inclinans, Venet. habet מְמַרְטֵט Iob.16. quod etiam Psal.39. ponitur pro נעפר id est, Turbatus est. מַרְטוּט Villosa vestis, idem, iuxta Eliam, quod סמרטוט Lacera vestis. alij simpliciter Vestem exponunt. Prou.25. מַרְטוּטִיה Penula eius. corruptè est in Venet. מַרְעוּטִיה ibid.27. מַרְיוֹטָאֵי sunt Populi qui Gen.10. Hebraicè לוּדִים dicuntur. Elias putat eum populum esse, qui etiamnum hodie vocatur מַארוֹנִיטֵי Maronitæ, qui sunt, inquit, ex prouincia Pretoianni. in Tharg. Ierosolymitano. מוֹרְטִירוֹ Mortarium, vas tunsile. in Commentariis. מָרְיָא Docens. in Aruc.

& הַר הַמּוֹרְיָה Mons Moriæ. est nomen loci.

מַרְיָם Syriacè, & Hebraicè מִרְיָם est Nomen sororis Mosis, & sacratissimæ atque venerandæ Deiparæ virginis Mariæ.

מוֹרְיָס Aqua piscium salita, & embemma, siue intinctum. item Pinguedo vel oleum. in Aruc. מוֹרְכָא pro שקת Canali, aquariolo. Gen.21. in Tharg. Ierosolymitano. Aruc & Elias habent מַרְכוּתָא. Iuxta Venet. exemplar מוֹרְכָא non ponitur pro Canali, sed pro כד Hydria: loco verò שקת habet שֶׁקְיָא Aquarium. nihilominus ibid.30. in eodem Thargum pro שקתות Canalibus, iuxta Veneta Biblia legitur מַרְכְיָתָא, secundum Aruc & Eliam מַרְכְוָתָא. רַכּוּב Manubrium.

מַרְבְנָתָא est חלב של ירק Pinguedo oleris, vt dicunt aliqui, sed in Aruc legitur ירך Femoris, & sic erit sumen.

מַרְכָּז idem quod אמצעות Medium: & accipitur pro centro Sphæræ vel circuli. Iob 26. in Commentariis.

מַרְכוּף Primò significat Equitans, vel equitabile.

Secundò est מרכב של זמר Equitatura instrumenti musici, magas, vel magadium. מַרְמֵיהוֹן Arbor duri ligni. in Aruc.

מַרְמִירִין & מַרְמָרִין Marmora. Esther 1. & Thren.3.

מַרְמְטָא Est qui putet esse Somnum vel acrisiam. in Ber. rabb. cap.18.

מַרְן Est מגדל קטן Turris partua quæ in hortis solet ædificari. in Aruc. מוֹרְנִין & מוֹרְנִין, in plural. pro תרחר Specie quadam abietis extat Isa.41. מוֹרְנִי seu מוּרְנִי Vermis enascens ex carne putrida. Iob 7. & 25. מוֹרְנִיתָא & מוֹרְנֵיתָא est חנית Lancea, hasta. 1 Reg.13. & 17. in plur. מוֹרְנִין Hastæ, lanceæ. Ioel 3. מָרְנָא siue מָרוֹנָא Nomen proprium, & nomen loci. in Pagnino.

מְרַס Significat Comprimere, vt exponit Elias. nonnulli Miscuit. Ester 1. Santes Dissoluere. in Vaicr.rabb.cap.12. מָרִיס פַּחֲדִין Compressus testiculis. thlasius. Leuit.21. מוֹרְסְתָא Attritio, oppressio. Prou.16. iuxta Eliam & Venetum, secundum Complut. אַמְעֵיוְתָא Deceptio.

Et מוֹרְסָא Vlcus carnem corrodens. in More lib.1.cap.72.

מָרוֹס & חֲמָרוֹס Homerus. Item Liber negantium suum creatorem, vel Liber externæ & Græcanicæ sapientiæ. Est etiam Species feræ.

מְרַע Aegrotauit, morbo laborauit. 4 Reg.17. & 20. אִתְמְרַע Aeger factus est. 1 Regum 30. & 2. Regum 13. & in Aphel אַמְרַע Infirmauit, morbum inflixit. Deut.29. Inde מָרִיעַ Infirmus, ægrotus. Malach.1. & מָרַע Infirmitas, ægritudo. 3 Reg.8. מַרְעָא Infirmitas, seu morbus eius. Deut.28. מַרְעִין in plur. Isa.53. Secundò מַרַע in Pael significat Spumare, despumare præ ægritudine. Marc.9.

מְרוֹעָא Molæ, vt exponit Santes, eò quòd רחים Hebraicè legatur. Isa.42. sed etiamsi מְרוֹעָא vera lectio esset, nihilominus Molas non significaret potiùs quàm Aegritudinem, inualetudinem. Exemplar Compl. itaque habet מָרְוָה Dominium.

מַרְעָלָא Canistrum, vel potiùs cista magna, vt sunt quas Itali vocant *Ciuiere*. in Aruc. מרעה in Rasse tevoth valet מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם Moses Doctor noster, super quem pax. & cum מ seruili ממרעה id est מִמֹּשֶׁה A Mose. &c. מַרְפֶּסֶת Aula, vel porticus, hinc inde cubilibus plena. in Aruc.

מְרַץ Explicare, exprimere. Inde Execratio נִמְרֶצֶת expressa, quæ fiebat בשם המפורש cum nomine quadriliteró exposito. in Zohar.col.192. in Exod. & עֵצוֹת נִמְרָצוֹת Consilia explicata.

מְרִיא Bubalus. & Elatio, superbia. Hebræum est. & מָרִיא idem quod שד Dæmon. in plurali מָרִיאִים & אֲמְרִיאִים Dæmones. in Ber.rab.cap.7. מַרְאָה Visio, aspectus, speculum, & color. in More lib.2.cap.1. מִרְאָה Vesicula gutturis. מַרְאֲנָה vide מרן. מַרְבָּדוֹת Linea ædificij. Item sunt Rami grandes salicis. in Aruc. מַרְבָּנֵי Lineæ, vel sulci, à רְבָא quasi herbarum nutritores. Psalm.65. Item מָרְגָּא est Genus lapidis pretiosi. vide רְבָא. מַרְבַּיְיתָא, Aruc מַרְבַּנְיְיתָא Nutrix. Gen.35. in Tharg. Ierosolymit. מַרְבִּיתָא Nutricius, vel educatio. Prouerb.2. radix est רבא infrà. & מַרְבִּיצֵי Vernaculi. vide רבץ. Item מַרְבֵּשְׁתָא est Nomen loci, qui Hebr. dicitur דִּיבוֹן. Num.32. in Tharg. Ierosolymit. sed nescio num sit legendum מַלְבַּשְׁתָא, vt est in Tharg. Onkelos. vide מוּמְרִין.

מַרַג Propellere, impellere. aliqui Calcitrare. Santes Præcipitare. 2 Reg.6. אִתְמְרִיג Impelli. Deut.19. Inde מוֹרִיג seu מוֹרֵג Traha, tribula, instrumentũ rostratum quo excutiuntur fruges. Isa.41. In plur. מוֹרִיגִין Trahæ, tribulæ. 2 Reg.12. & Isa.28. idem מוֹרִינְיָא 2 Reg.24. Et מוּרְיָא Faux, palatũ. Iob 12. & Psal.22. מַרְגָּלְיְתָא & מַרְגָּלָא Margarita. Exod.28. in Tharg. Ierosol. & Iob 28. plur. מַרְגָּלִין & מַרְגָּלִין Isa.54. Iob 28. & Gen.33. in Tharg. Ierosol. & מַרְגָּלָאן aliâs מַרְגָּלָן Thren.4. מַרְגָּנִית Margarita. Matth.7. In plur. reperio מַרְגְּלִיטִין per ט loco ת in Zoh.col.74. in Genes.

מַרְגְּוָאוֹרְת Sententiæ. Psalm.12. in Midras. מַרְגָּנִין ponitur pro עקרבין Spinis aculeatis. quidam Scorpiones, R.Schelom. exponit lingua Gallica *Eſglantier*, cynosbaton, κυνόκεντρον, Canina rosa. 3 Reg.12. & מוֹרְנִין Buxus. Isa.41. vt est in Pagnini Dictionario, sed perperam. vide מרן infrà. מַרְדָּע Ferula, baculus, stimulus. in Aruc. & in Vaicr.rabb.cap.29.

מַרְדַּעַת Clitella. in Ber.rab.cap.33.

מָרַד Rebellauit, desciuit, defecit. Genes.14. & 4. Reg.18. Inde מֶרְדָּא & מֵירְדָא Rebellio, conspiratio, coniuratio. 4 Reg.11. idem מַרְדוּתָא 1 Reg.20. vt exponit Dauid Kimchi, sed R.Schelomoh & Elias Castigationem, correptionem interpretantur, sicut & 2 Regum 7. בְּמַרְדוּת בְּנֵי אֱנָשָׁא Castigatione filiorum hominum. Venetum exemplar בְּמֶרְדוּת habet. Inde נִמְרוֹד Nimrod, is est ille Assyriorum tyrannus, qui turrim Babel audaci in Deum & naturam rebellione conatus est extruere. & Syrè מְרוֹדָא מְהֵימְנָא Rebellis, apostata. in libr. Rit. Seueri Patriar. מָרוֹר Rebellis, contumax. Est qui scribat מָרְדִי & מָרְדָתָא Toar fœm. Rebellis. Ezr.4. מְרוֹדָא idem quod פרא Onager, quanquam Leui filius Gherson dicit Feram esse quæ in deserto reperitur, & herbis, vt iumentum, vescitur.

מֹרֶד significat Excoriare. & מַרְדִי vel מָרְדִי Pœna capitalis, à רדא infrà. Item בְּסוֹכָא מָרְדָא, vt habet Elias, vel מָרְדָא, vt Compl. manuscript. legitur in Thargum Isa.17. pro בסעופיה פוריר In fronde eius excrescente. Elias non intelligit מָרְדָא, alibi verò citat מְרַבְּיָא Enutriens, rectè sanè, sed alia exemplaria, inquit, habent מָרְדָא. Venetum מַרְדָא id est, Amarus. nescio verò an מָרְדָא à רד deduci potest, vt sit sensus, In propagine se dilatante. מַרְדְּרִי Genus auis. Item Ventilabrum, vannus, vt legit Aruc. Isa.30. sed alij rectiùs, vt suprà posuimus, legunt מֵירְדָא, vel מֵירְיָא. vide רד. מַרְדְּכִיתָא ponitur pro משענת Scipione, baculo, cui quis innititur. Exod.21. in Tharg. Ierosolymitano, vt adfert Aruc. non inuenio in Venet.

מְרַז Dissoluit. in Aruc. מַרְזְבָנֵי idem quod אדונים Domini. in Aruc. מַרְזְבָא Fistula, canalis. Iob 38. in 2 Tharg. Idem מַרְזְבָא vel מִרְזְבָא Iob.28. מַרְזְבַיִךְ Fistulæ tuæ. Psal.42. Elias sine affixo מַרְזְבִין Fistulæ. vt & Eccles.2. מַרְזוּפְתָא idem quod מקבת Malleus. Arabicè מַרְזְבָא. מַרְזְפִין & מַרְזוּפִין Mallei. Psalm.73. & מְחִין כְּמַרְזוּפִין Percutientes tanquam malleis. Psalm.34. exemplar Complut. habet בְּמַר זוּפַיִךְ quæ quid velint, non assequor: vocem vitiosè separatam esse inscitia scriptoris existimo, & Caph finale positum esse loco Nun.

מַרְזְמָא vel מוֹרְזְמָא Aruc dicit vocabulum Persicum esse, quo res omnis longa & rubea dicitur.

מְרַח Primò significat Cataplasmauit. Secundò Ventilauit. in Aruc. & in Aphel Syriacè אַמְרַח Audacter. ad Rom.5. Hinc dere. ad Rom.2. & מַרְחָאוּת Audax, temerarius. Prouerb.14. aliâs מַרְיַח, idem מְרִיחַ ibid.21. Complut. מְרִיחָא, sed corruptè, mea sententia. מוֹרְחָא Sulcus, aratio. מַרְחָנָא Balneum. idem מַרְחָן Psal.87.

tur ficus. in Aruc. מַקְצוֹעַ Instrumentum ferreum quo inciduntur caricæ, vt מוּמְצָח proximè præcedens. Item Angulus.

מוֹקַח est מוּחַ שבקרקר Medulla quę est in vertice, cerebrum: licet מכתרת מוֹקְרָא accipiatur pro Ossium medulla. Iob 21. & מוֹקְרָא דְרֵישָׁךְ Cerebrum capitis tui. Eccl.12.in Venetianis Bibliis. Elias legit מוֹקְרָא id est, Vertex. In Complut. manuscripto מוֹקְדָךְ בְּרֵישָׁךְ Vertex tuus in capite tuo. vide קָרַד. Significat etiam מוֹקְרָא Rostrum. in Ber.rab.cap.66. & Malleus quo molæ pistrini aptantur. horum נקר thema est.

מַקְרוֹלְפְרוֹת Longum & leue. Græcum est μακρὸς, Longus, & λαφρὸς, Leuis. מוֹקִירוֹס Genus est vestis. Thren.1.in Midr. מְקַקְשָׁא Cucumerarium. vide קטא.

מָר Laudauit. Isa.8. inquit Santes, secutus Bahal Aruc, qui in hac positione pro Hebr. אותו תקדישו Illum sanctificabitis: hæc paraphrastæ verba adducit, nempe יָתֵיהּ תֵּימְרוּן קַדִּישׁ Eum prædicabitis Sanctum. & postea subdit, ענין הלול הוא id est, Hæc laudem important. sed quis est tam rudis vt non videat תֵּימְרוּן ab אמר Dixit, deduci debere, vt & Iod litera ostendit, nec vllo modo à מָר venire posse? מָרֵא vel מָרֵי Dominus. Prouerb.23. idem מָרֵא Dan.2. מָרֵי גֵיתִין Dominus pecorum. Amos 1. In fœmineo מָרַת בֵּיתָא Domina domus. 3 Reg. 17. Inde מַרְוָא & מַרְוָיוּת atque מַרְוָיְתָא Dominium, tyrannis. Isaiæ 10. & 28. De hac dictione Elias in Thisbi: אמרו רז"ל כָּל רַב וּמָר מִבָּבֶל וְכָל רַבִּי מארץ יִשְׂרָאֵל ויש נוחגין לקרא מֹר בחולם ותמהתי אם כן למה לא נכתב בוי"ו ומשקל אחר מָרֵי חֶלְמָא וכן הלשון רבים בעלי אסופות מָרֵי דְּחַלְבְתָא והנקברת מָרַת תרגום בעלת הבירת מָרַת דְּבִירְתָא וכן קראו להקדוש ברוך הוא מָרֵי עָלְמָא ובמשקל אחר מָרֵן דְּבִשְׁמַיָּא חנון נוספת ואינה לכנוי חמרברים כי הידת צרוך שתי נונין כמו שאומרין מָרָנָן וְרַבָּנָן וְעוֹד ארבר מזה בשרש רב: Dicunt Rabbini, Omnis Rab & Mar est ex Babylonia; omnis verò Ribbi de terra Israel. Solent autem nonnulli effari Mor cum holem. Miror autem, si ita est, cur non scribatur cum Vau. Et alia forma מָרֵי, vt in paraphrasi Chaldaica, Dominus somniorum. Genes.37. Sic & in plurali pro Domini collectionum: Chaldaicè Domini tributi. Eccl.12. Et in fœminino מָרַת vt Domina domus. Sic etiam vocant Deum sanctum & laudandum מָרֵי עָלְמָא Dominus mundi. & alia forma מָרָן דְּבִשְׁמַיָּא Dominus qui est in cælis, cum Nun additita. nec est affixum quod ad loquẽtes referatur, alioqui deberet scribi cũ duobus Nun, prout dicimus מָרָנָן & רַבָּנָן Dominus noster, & Magister noster. Hac de re adhuc loquar in radice רב. Secundò מתמר Syrè, Imitari significat. ad Hebr.13. vnde מְתַמְרְנָא Imitator. ad Hebr.6. Tertiò Docere Rabbinicè.

Quartò In guttur proiicere. in Aruc.

מרר Amarescere. vnde אֲמַרְיר & Amaritudine affecit, amarificauit. Exod.1.Iob.27. & Ruth 1. Et vtraque radicali geminata מְרַמֵּר Mœrore afficere, exacerbare. inde מְמָרְמֵיר Mœrore afficiens. Complut. exemplar habet מַכְמִיר Contristans. Prou.17. in passiuo אִתְמַרְמַר Mœrore vel amaritudine affici, irritari. Act.17. מְמָרְמְרָנָא Exacerbatores. ad Hebr.5. מְרַר aliâs מֵרַר Amaritudo. Iere.9. & Ezech.27. idem מְרִירוּתָא & מָרִירוּתָא Esth.4. & Prouerb.14. מְרִירְתָא Fel. Iob 20. & Eccl.12. נְבַד מָרִיר, corruptè in Ven. מְרִיר Vir amarus. 1 Reg.22. Et נַפְשָׁא מְרִירָא Anima amara. 4. Reg.4. מְרִיר Amarum. Ruth 1. & מְרִירַת Amara ibid. מְרָרִין Herbæ amaræ. alij Lactucæ. Exod.12. מְרִירִין & מְרִירָן Amari. ibid.15. מְרִירְתָא idem. Num.5. מְרָרְתָא Fel. Mat.27. מְרִירָאוּת Amarè. Matth.26. מְרָרְמָנָא Exacerbatio. ad Hebr.3. מוּרָא & מֵירָא Myrrha. Psal.45.& Cant.4. מַר & מָרָה Venenum serpentis. & Fel. Psalm.100. in Midras.

Secundò מָרַר significat Incedere. Psalm.18. in Midras.

Porrò מַר est Batilus, vel marra; aut Ligo, ligonis. Item לִישָׁנָא דְמוּרִים Lingua fatuorum. מוֹר est μωρὸς, Fatuus, stultus. in Aruc. Item מֹ֫ר in Rasse tevoth valet מַעֲלַת רַב או רַבִּי. vide suprà in כמ"ר & כמ"ר, in quo plerique errant, putantes valere כְּמוֹ Sicut docet Rabbi, quod non sine ש diceretur כְּמוֹ, aut valere כְּמוֹ מָרָא רַבִּי Sicut dominus Rabbi, cùm in titulis ponatur, nec ita vtantur particula כמו. Scito tamen רַ֫ pro רַב dici, vt sæpe in Rab.Schel. ex farragine rabbinorum כראמר מר Vt dicit Doctor, vel Magister. vnde מָרָן Dominus noster, etsi suprà Elias putet tantùm nomen constituere ן, non affixum esse. Ego cum recentioribus aliud senserim, esseque affixum primæ personæ pluralis, more Syrorum. De quo infrà in ר.

מרי"א

מוֹקְרִי Vertex. vide קָרַד. מָקָח Emptio, merces.

מַרְמָקְרִין Ollæ, vel ahena, caldaria. 2.Paral.35. in Thargum Ierosolymit. vt scribit Santes, ego verò non intelligo.

מַקְטָא Cucumerarium. vide קטא. מַקְטוֹרִין vel מְקְטוֹרָן idem quod מעיל aut מלבוש Pallium, tunica, aut vestimentum quoddam, in quo est foramen per quod transit caput, habetque ligulas & fibulas, quibus connectitur, Arabicè dicitur בַּרְנוּס in Aruc. מַקְלוֹן Ludibrium. in Aruc. מַקְלוֹן Macellum. 1. ad Corinth.10.cap. Et מְקוֹלִין idem. in Aruc. Significat & Stabulum. Psalm.101. in Midras.

מָקוֹם Locus. Hebræum est, à קום. Inde מְקוּמִית Localis. & מָקוֹם Deus: vt qui infinitudine sua omnia complectatur & contineat. Psalm.21. in Midr. & in Beresch. rabb.cap.69. Auctor Aruc adfert rationem aliam, cur nomine Loci nuncupetur Deus, inquiens: Quare vocatur nomen Dei sancti & laudandi מָקוֹם Locus? quoniam in omni loco vbi sunt iusti, ipse inuenitur cum eis: prout dictum est, Vbicunque loci commemorauero nomen meum, veniam ad te, & benedicam tibi. Item Elias in Thisbi: נקרא חקדוש ברוך הוא מקום באמרם ברוך המקום לפי שהוא מקום הכל ואין הכל מקומו ובעלי הקבלה נותנים בו טעם אחר לפי ששם של הוי"ה רצה"י לומר שם של ארבע אותיות עולה בצירופי קפ"ו כמנין מקום והוא צירופי ו' פעמים ק"י פעמים הכ"ה חרי קכ"ה ו' פעמים ו' ל"ו הרי קס"א ה' פעמים ה' כ"ה הרי קפ"ו: Vocatur Sanctus ille & laudandus מקום, vt cùm dicunt: Benedictus Locus. eò quòd ille Locus est Vniuersi, non autem Vniuersum locus eius. Cæterùm auctores scientiæ de diuino Auditu dant aliam rationem, nempe quia nomen Essentiæ, hoc est, nomen Tetragrammaton literarum permutatione arithmetica ascendat ad 186. iuxta numerum dictionis מקום, cuius hæc est collatio: Iod decies efficit 100. He quinquies 25. ecce 125. Vau sexies producit 36. ecce 161. He denique in se ducta facit 25. ecce 186. Hæc ille.

מקם à מַקָּמְתָא Rem significat. alijs Ars, opus. Exod.22. in Tharg. Ierosol. vt adfert Aruc. & in Beresch.rabb.cap.7.

Et מִכָּל מָקוֹם שנחגו Nihilominus. De quo Elias: בו חכמים כבר כתבתי במלת הכי כי כחוראתו הוראת אפילו הכי ולא בא אלא במקום שבא לחוציא דבר מכלל מה שפרט כבר באותו ענין וזהו פירוש מכל מקום כלומר שהוא נברל מכל מקום ועניין הנזכר ולכן על הרוב הוא בא אחר מלות אף על פי כמו שפי' רש"י על כראובן ושמעון יהיו לי אף על פי שֶׁנֶּחְלַקְתָּ חָאָרֶץ לְמָנֶן גִּלְגּוּלָתָם וכולי מִכָּל מָקוֹם לא נִקְרְאוּ שָׁנָטִים אֶלָּא אֲלוּ: ועוד אני אומר שלא נמצא אף על פי שלא שייך בטיב לומר אחריו מכל מקום כגון מה שפירש רש"י ואלה שמות וגומר בְּחַיֵּיהֶם בְּשִׁמוֹתָם חָזַר וְמָנָאָן אַחַר מִיתָתָם עד כאן לשונו והנה היה יכול לומר מִכָּל מָקוֹם חָזַר וְמָנָאָן וכולי ורוק ותמצא בלא"ז דענוך ובלעז נייענט דמאנקו: Micol makom. Hanc locutionem, qua solent vti sapientes, iam scripsi in dictione חָכִי. Eiusdem enim est demonstrationis cuius אֲפִילוּ חָכִי id est, Etiamsi ita sit. Neque occurrit nisi vbi venit ad deducendum sermonem de genere eius rei, quam iam speciatim de eodem negotio vsurpauerat. Et hęc est expositio locutionis Micol Makom. q.d. illud separatum esse ab omni loco & re, cuius facta est mentio. Ideoque vt plurimùm venit post dictiones אַף עַל פִּי, prout exponit R. Schelomoh Iarchi super Gen.4. Sicut Reuben & Simeon erunt mihi. Quamuis, inquit, diuisa sit terra pro numero capitũ illorum. &c. nihilominus tamen nõ vocantur tribus, nisi illi. Ego verò amplius dico nusquam reperiri אַף עַל פִּי, vbi non bene conueniat postea dicere מִכָּל מָקוֹם, quale illud est quod explicat R. Schelomoh Iarchi. Et hæc sunt nomina. Exod.1. Tametsi, inquit, recensuerit eos dum viuerent per nomina ipsorum, iterum tamen recenset eos post obitum. Hactenus eius expositio. Et ecce poterat dicere מִכָּל מָקוֹם חָזַר וְמָנָאָן וכולי hoc est, Nihilominus tamen redit vt recenseat eos. &c. Inspice, & inuenies. Germanicè Dennoch, Italicè *Nientedimanco*.

מַקָּם vel מוֹקֵם Vestis, aut toga. in Beresch.rabb.cap.38. מַקָּף Circuitus, ambitus. vnde שור מַקָּף Murus circundans. 1 Reg.25. & מַקְפֵּנָא Ambitus. alij Antemurale. Thren.2. מַקְפָּן Vincientes, vel vinctæ. alij Coniungentes. Isa.3.horum radix est יקף. vide ibi. Inde apud Grammaticos מַקָּף est Hyphen, siue subunio, virgula illa quæ duas iungit dictiones. מַקְפֵּי פַּרְוָא Ambientes angulum, id est, habitantes in extremis mundi finibus. Ierem.25. Porrò מַקְפָּה est מרק של בּוּרִים Ius fabarum, & ferculum spissum. in Aruc.

מוֹקֵד est מקום דורסחר Locus hospitij & mercaturæ. item Mensura redundans. & Instrumentum ferreum quo calcan

tum quo vinum colatur. in Aruc. מְצָרָא Azyma. Hebræum eſt.

מִצַּד In Commentariis accipitur pro Eò quòd, ratione, ob id: eſtque compoſita dictio. Item מְצַרְתָּא & מְצַרְאָא Rete. Iſaiæ 24. & Exod.38. מְצָרָן & מְצַרְתָּן Retia. Iſa.19. & Eccl.7. & מְצוּדָתָא Rete.aliâs מְצַרְתִּיה Rete eius.Prou.29.radix eſt צר infrà. Item מְצַרְתָּא eſt Locus refugij, munitio, arx. 1 Reg.24.pluraliter מְצָרָתָא & מְצוֹרָתָא Munitiones. 1 Reg.13. & Iud.6. Idem מְצוּרִין & מְצוּרָא aliâs מְצָרָא Eccl.9.& 1 Reg.22.

מְצָת eſt Corium non aptatum. in Aruc.

מְצוָתָא Præceptum.in plurali מְצָוָתָא Gen.3.in Targ.Ieroſol.

מְצַת Licentia.1 Reg.17. in Kimchi. radix eſt צוה Hebraica.

מַצוּ & מצות Contentio, contradictio. vide נצא infrà.

מְצָטְרָא Eſt dictio Græca, vt ait Aruc, quæ idem ſignificat quod תרוד Cochlear, vel cyathus menſuræ genus, μύστρος, vt arbitror, & legitur in Aquila Græco interprete. Prou.rb.18. eo loci vbi eſt in Hebræo, Mors & vita eſt in manu linguæ.

מַצּוּי Vociferans. in Aruc. מְצוּלְתָא Profunditas, profundum. Pſalm.69. radix eſt יָצַל. Inde מְצִילַת מָצָרָא Fuſcina ſeu tridens fullonum.eſt,inquit D.Kimchi, Inſtrumentum dentatum, cum quo fullones pannos, à lotione extendunt. alij habent מֵיצָלַת, mendosè verò Elias legit קְצָרָא, vt ſuo loco dicetur.

מִצְמֵץ Reſpicere. in Bereſchith rabb.cap.62.

מְצַע סלע Partiri per medium, dimidiare. Inde מְצָעָא סלעא Mediator. ad Galat.3. & מְצִיעוּת Medium.Gen.1. מְצִיעָתָא Medius,nomen adiectiuum. Aliqui Medium. 3 Reg.6. בְּמִצְיָעָא In medio. aliâs מְצִיעֵי In mediis. Ioſ.8. מְצִיעֵי aliâs Mediæ, ſcilicet columnæ.Iud.16. גִּבְרָא מְצִיעָאָה Vir medietatum,ſic Elias. Venet. מְצָעָא, Complut. verò מְצִיעָא Medij, id eſt, mediocris. Prouerb.28. מֶצַע Medium. Marc.6. & מְצִיעוּתָא Medium. Item Syrè מְצָעִיוּתָא Mediatio, interceſſio. in Rit.Seu.Patr. & בְּמִצְעוֹת חֵיכָלֵךְ In medio templi tui. Venet. בְּמִצְיעוּת, Elias autem בְּמֶצַע alia forma. Pſalm.48. de qua radice Elias: בתוך חכו בְּמֶצַע מוֹרִיגָה בקרב היכלך בְּמֶצַע הֵיכָלֵךְ ומשקל אחר בתוך הגן בְּמִצְיעוּת גִּנְתָּא והתאר והבריח חתיכן וְאָרִיחַ מְצִיעָאָה ורהל חרגילו לומר אֶמֶצַע ולא מצאתי כן בכל התרגום: In medio palati ſui. Iob 20. In medio templi tui.Pſalm.48.& alia forma, In medio horti. Gen.2. & nomen adiectiuum,vt,Vectis intermedia.Exo.26. Cæterùm Rabbini conſueuerunt dicere אֶמְצַע, ſed ſimile non inueni in tota paraphraſi Chaldaica. Item אֶמְצָעִי Mediator. & בְּאֶמְצָעִי Mediatè. & מִבְּלִי אֶמְצָעִי Immediate. in Commentariis. מַצָּעִי Stratum meum. Elias מִצָּעִי, Venet. מַצָּעַי Strata mea,lecti mei. Pſalm.132.radix eſt יָצַע.

מְצַף Effundere. in Aruc. מְצָרִין מצרין Mezren, Aegyptus.Act.7. Et in adiectiuo fœmineo, מְצָרְנִית Aegytia vel angusta;in Saare Tſedeck.

מָק סלב Hinc paſſiuè אִתְמָקַק Elanguit, alij Extenſus eſt. menſus eſt ſe.3 Reg.17. Diſſolutus eſt, emollitus eſt. Pſalm.73. vbi aliâs legitur אִתְמַקְמַק per reduplicationem literarum. & ſic Iob 14.alij Debilitatus eſt.

Item אִתְמוֹקַק vel אִתְמַקַּק ſeu אִתְמַקְמַק רַבְיָא Emollitus eſt puer, id eſt, Incepit caro pueri mortui & rigidi molleſcere: niſi mauis,vt alij, Oſcitauit, oſcitando enim langueſcimus & diſſoluimur.4 Reg.4. In Venetianis corruptè legitur אִתְמוֹרַק, alij Sternutauit exponunt, vnde Iob 41. מַקָּקוֹי Sternutatio eius, in exemplari Complut. Venetum verò,Elias, & Dauid Kimchi וְזִירוּי, quæ verior eſt lectio. vide in Zain.

Item מָק ſignificat Tineam. à corruptione & diſſolutione dictam. in Aruc. Et מֹק in Raſſe tevoth valet מְקָרָא קדש Cætus ſanctus,celebris ſolennitas. Et מוק Crepida, vel ſoccus.in Aruc. מַקּוּבִין Mallei. Iſa.44.à radice נָקַב. מַקְרוֹן Macedo,מְקָרוֹנָא & מַקְרוֹנָא Macedonia.Geneſ.10.in Thar.Ieroſ.& Act.19. Inde מַקְרוֹנָאָה Macedo.ibid. & מוּקְרוֹנִין Macedones.Eſth.8. vt exponunt neoterici. Mihi verò locus eſt ſuſpectus, aut enim corruptus eſt, aut מוּקְרוֹנִין aliud eſt à Macedonibus, præſertim cùm ſequatur וְדַהֲבָא,id eſt Aurum: Paraphraſtes verò non diceret, Super veſtimenta Mordechai lapides precioſos in Macedonibus aureis ad pedes vſque dependere;igitur Ornatus cuiuſdam nomen eſt. Compl.exemplar hæc non habet. מַקְדָּה Fruſtũ teſtæ. in Midb.rab.cap.6.

מַעְיָן Fons, ſcaturigo. Leuit.11. radix eſt עין infrà. מָעוּכָא vt ſcribit Elias, eius iudicio Ornamentum eſt, quo mulieres, vt venuſtiores appareant, mammas ſuas comprimunt.aliâs legitur מְעוּכָא Ornamenta pectoris,vt exponunt recentiores: mea autem ſententia Mammillaria ſunt, vel illud Inſtrumentum quod Gallicè *Buſque* appellatur. & dicitur à מעך Comprimere:vnde מָעוּךְ Compreſſos habens teſticulos, thlaſius.

מְעַל Præuaricari, mentiri, negare, violare fidem. & מַעַל Præuaricatio. Hebræa ſunt. Porrò מָעוּלָא eſt Fuſus. Prou.31.Sed legendum eſt מַעֲזָלָא, de quo iam ſuprà in לבך. & מְעִילָא Tunica,pallium.1 Reg.18. מַעֲלֵי אַרְעָא Aditus,ingreſſus terræ.à עלל, de quo iam infra Geneſ.42. in Thargum Ieroſol. vt habet Aruc. Elias מְעַלְעֵלֵי אַרְעָא, & opinatur idem eſſe quod אֲלָלִין Exploratores, ad cuius confirmationem dicit pro Aleph exſtare Hain, verùm hoc alienum eſt.

מְעוֹנָה idem quod מדור Habitaculum, habitatio. in Saare Zedek. מַעֲנָה Sulcus.Hebræum eſt.

מַעַס סלסא Syriacè, primò ſignificat Diſcerpere, dilaniare.Luc.9. מְעַס Fremere,frendere. vide in עס. Tertiò Ponere feruentem aquam ſuper farinam. in Aruc. מַעֲקָה Peripheria, peribolus, paries qui fit in tecto ne quis decidat. מעפ in Raſſe tevoth valet מֵעַל כָּל-פָּנִים Supra omnes facies. in Zoh. מַעֲפוֹרָא Pannus lineus, quo inuoluebantur in terra Peliſtim.vide עפר. מַעֲרְפָּנָא מכרפנא Trapezita,numularius.pluraliter מַעֲרְפָּנֵא Matth.21. מְעָרָא & מְעַרְתָּא Spelunca,cauerna. Gen.19.Exod.33.& Ioſu. 10.in plur. מְעָרוֹת Iſaiæ 2.

מפ In Raſſe tevoth valet מֶצַע פָּסוּק Medium verſus. Vox Ieroſolymitanæ linguæ מֶצַע vel אֶמְצַע, Hebraicè תוך Medium. At מפ eſt מַפְתֵּחַ Clauis, libri nomen vnius ex הנקרים, cuius auctorem tradit Aben Ezra in præfatione in librum מאזנים eſſe quendam R.Leui Hiſpanum Cæſarauguſtanum.

מַפָּרָה Mappa.in Vaicr.rab.cap.17.& in Midb.rab.cap.21. De quo Elias, נדברי רזל מקנח ידיו במפה וכן פורס עליו מפה הוא בגד פשתן לבן וכן קורין חבגר שפורסין על חשלחן לאכול עליו מפה וכן נקרא בלעז מפה ובלא צועל וכן אנחנו קורין חמעשפורת שגוללין בהן ספרי תורה מפות ובלשון רומי קורין לצורת העולם חמצויר מפה מורי ונראה לי לפי שנוהגין לעויר אותו על בגד פשתן ולשטוח אותו בכותל לחכיט בו לפיכך נקרא מפה מונרי ואולי יש בו טעם אחר ואנכי לא ידעתי: In verbis Rabbinorum legitur, Tergit manum ſuam mappa.Item,Expandit ſuper eum mappam.Eſt pannus lineus candidus,& ſic vocant pannum quem extendunt ſuper menſam, vt ſuper eum comedant מַפָּה. Sic etiam vocatur Italicè *Mapa*. Germanicè autem ɜwecl. Similiter quoque nos appellamus inuolucra, quibus inuoluuntur libri Legis מפות. Et lingua Romana vocant formam orbis depictam Mappa mundi. Cæterùm mihi quidem videtur, eò quòd ſoleant eum depingere ſuper pannum lineum, eumque extendere ad parietem vt conſpiciatur, ideo vocari Mappã mundi. Forſan eſt & alia ratio, quam non noui. In Thisbi.

מְפַס quod hîc Santes pro Contaminare, polluere adducit: vide in פס. Secundò מַפַּס Syrè,Licet.Act.2.

מְפִיס & aliâs מַפִּיס idem quod נוף μέμφις, Memphis, ciuitas Aegypti. Ierem.2. & Iſa.19. vbi in Veneto exemplari vitiosè legitur מְכִים. Item מַפִּיס Comprimens,noſcens, diſcernens. in Aruc. מַפָּסָנוּתָא מכפסנותא Græcè διάπραξις, Procuratio.Act.26. מַפַּץ vel מַפּוּץ Teges, matta, ſtorea. in Aruc.

מוּפְתָא Portentum, prodigium. in plur. מוּפְתִין atque מֻפָּת Demonſtratio.vide ſuprà in יָפַת.

מַץ סלץ vel מֻצַּץ ordinis duplicatorum, Expreſſit, exſuxit. Pſalm.75. Hinc דְּמַיְּצָא Qui exprimit. Prouerb.30. in exemplari Venet. aliâs מִיצָא, de quo iam ſuprà. In paſſiuo אִתְמְצִי Exprimi, educi. Leuit.1.

מְצָא Inuenit,reperit,nactus eſt,& ſuffecit.Hebræum eſt. Secundò מְצָא מלא Syrè. 1. ad Cor.10. & rabbinicè ſignificat Potuit. & הִמְצִיא in Hiphil, Exiſtere fecit. in More lib.2.cap.13. Inde נִמְצָאִים תַּחְתּוֹנִים Ens.vt Entia inferiora. in More libr.cap.6. & מְצִיאוּת Eſſe, ſubſtantia. in Commentariis. Idem מְצוּי in Bechaiai. מְצָא Inuentio. in Commentariis. מְצָא vel מוֹצֵא ponitur pro Bona vel mala, cùm de muliere loquitur aliquis. Pſalm.59. in Midras.

מוֹצֵא etiam eſt Nodus calami:& Quiſquiliæ, alij flos. de quo iam ſuprà. מַצְבִּיתָא vel מַצּוּבִיתָא eſt Quallus, inſtrumen-

הרבה לשונות מתורגם בלשון מִסֹרָה ובפרט כל לשנא נתינה ביד כמו נתן בידו ורוֹל שמשו בהרבה כמו מָשַׁח קִבֵּל הוֹרָה מְכִירַי וּמְסָרָה לְיהוֹשֻׁעַ וסלי וקוראין למי שמלשון את חברו מוֹסֵר סתם לפי שמוסר אותו או ממונו ביד גוים והרבוי אמרו בלשון רבות כגון הַמִּינִין וַהַמּוֹסָרוֹת וכן אמרו מְלַמֵּד תִּנוֹקוֹת וכן הַבְּכוֹרוֹת מִתְעַנְּין וכן עֲשֶׂרֶת הַדְּבָּרוֹת וכן שְׁלֹשָׁה חֲדְיוֹטוֹת כלן בלשון נקבות ומזה הלשון אמרו מַסּוֹרֶת סְיָג לַתּוֹרָה והיא המסורת הכתובה סביב ספרי חמקרא וכבר חברתי ספר הנקרא מִסּוֹרֶת הַמַּסּוֹרֶת ובארתי בו דיוקה: Hæc radix non inuenitur in Bibliis, niſi in ſectione משות, idque duabus vicibus. Et traditi ſunt.&c. Numer.31. Item Ad tradendum. Sed multæ phraſes Hebraicæ exponuntur Chaldaicè per מְסִירָה, præſertim omne vocabulum traditionem manualem ſignificans. Et Rabbini plurimùm eo vtuntur, vt, Moſes excepit Legem è Sinai, & tradidit eam Iehoſuæ. &c. Vocant porrò eum qui traducit proximum ſuum מוֹסֵר abſolutè: eò quòd tradat eum vel eius diuitias in manum gentium. Et in plurali vſurpant illud in fœmin. genere, vt, Hæretici & proditores. Quemadmodum à תינוק dicunt מלמד תינוקות Docens pueros. à בכור item הַבְּכוֹרוֹת מִתְעַנְּין Primogeniti affliguntur. ſic עֲשֶׂרֶת הַדְּבָּרוֹת Decem verba. à דִּבֵּר. ſimiliter שְׁלֹשָׁה הֲדְיוֹטוֹת Tres idiotæ. ab הדיוט. Hinc etiam eſt quod dicunt, Maſoreth ſepes eſt Legis, ipſa verò Maſoreth ſcripta eſt in circuitu Bibliorum. Iam verò librum compoſui, qui vocatur Maſoreth hamaſoreth, in quo declaraui vniuerſam eius normam. Secundò מְסַר ſignificat Serra ſecare. 2 Reg.12. & 3 Reg.7. Hinc מַסְרָא Serra. Iſa.10. in plurali מַסְרִין aliâs מְסָרִין Serræ. Neoterici exponunt Laminas. 3 Reg.7. Elias hæc ſcribit in litera Nun: hac ratione, vt exiſtimo, inductus, quòd ex מְשׂוֹר Serra, cuius radix eſt נשר, hoc verbum, iuxta D. Kimchi, deducitur. vellem tamen oſtenderent mihi quomodo Mem huius vocis radicale non eſt: ego itaque opinor, quandoquidem מָסַר Serrauit, à משור deriuatur, dicendum eſſe, quòd iuxta Ionathan מְשׂוֹר per ſe radicem ſtatuat.

Et מַסְרִיתָא idem quod משרת Sartago, ſeu patella. alij ſcribunt eum Sin מַשְׂרִיתָא Leuit. 2. 2 Reg.13. & Ezech.4.

Et מוסר Coagulum. in Vaic.rab.cap.12. Et מָסוֹרֶת tam in Hebræo quàm in Tharg. in Venetianis ſecundum Kimchi, eſt ab אסר, ideo iuxta recentiores Vinculum ſignificat. R. verò Schelomoh deducit à מסר, ex cuius ſententia מָסוֹרֶת Traditionem ſignificaret. ideo exemplar Compl. manuſcriptum habet מַסֶּרֶת, quod nullo modo ab אסר deduci poteſt, aliâs ſcribendum fuiſſet מֵיסָרָא cum Iod, abſentiam Aleph oſtendente, iuxta formam מֵיכָלָא. id eſt Cibus, ab אכל. Ezech.20.

מוסרים ſunt Diſciplinæ, virtutes naturales. in Comment. à יסר Etudire. מַסְרְדִי Nomen idoli cuiuſdam gentium. in Aruc.

מִיסַּרְתָּא & מִסְתָּא,& Syrè מְסָתָא Sufficientia. Exo.36. Prouerb.30. & 1. ad Timoth.6. Sic מִסַּת כְּעַן Sufficientia nunc, vel ſatis nunc, id eſt, Sufficit. 2 Reg.24.

כְּמִסַּת נוּבָא Inſtar copiæ locuſtæ. Iudic.6. כְּמִסַּת Iuxta exigentiam. Deut.15. & לַיְתִי אֲנָא כְּמִסַּת Non ſum ego tanquam ſufficientia, id eſt, non ſum tantus vt ſufficere poſſim. 2.Reg.7. Item מִסְתָּא Sufficientia, licet Santes Aegritudinem exponat. Compl. exemplar habet מַוְתָּא Ægritudines, languores. Iob 6. מַסְתָּא Cellarium. in Ber.rabb.cap.39.

מְסוּתָא idem quod מרחץ Balneum, thermæ. in Aruc.

מְסַתְּקֵי ſiue מוסתקי ſunt Ficus in vegete compreſſæ. & Veges ſemifracta. in Aruc.

מַעֲא Significat Obolum: vt, מַעֲא דְּכַסְפָּא Obolus argenteus. 1 Reg.2. Idem מְעָא in Zohare. in plurali מַעִין Oboli. Exod.3. & Leuit.27. Idem מַעֲתָא, aliâs, ſed vitiosè, מַעֲנָא, Complut. מַתְּנָן Dona. Eſth.9. & in Commentariis מְעוֹת. Secundò מַעֲא, & pluraliter מָעִין ſunt Viſcera, inteſtina, vterus. Iſa.13. & Num.5. Idem מַעֲנָא Eccleſ.11.& מְעָיָא Viſcera. Ionæ 1.

מְעַר Syriacè Conſueuit, aſſuetus eſt. Matth.27. Inde מוֹעֲדָא Solennitas, feſtiuitas, tempus aſſuetum & ſtatutum. vide יָעַד.

מְעַוְעֵי Reſpirare per nares. in Aruc. מַעֲוֵיתָא Pauimentum. in Sche.rab.cap.15.

מְעַט Minuit. Hebr.eſt. Inde מִיעוּט & Chaldaicè מִיעוּטָא Paucitas, exiguitas in Zoh.col.174. in Geneſ. & עַל מְעַט Ratò. in Commentariis. מַעְטָן eſt כלי Vas in quo ponûtur oliuæ, ſiue tinum. מַעֲטִילָה Separata. in More lib.1.cap.71.

מעין

Tractatus purificationum. מסכת מקואות Tractatus collectionum. מסכת נדה Tractatus menſtruatæ. מסכת זבין Tractatus ſpermatum. משכת משקין Tractatus irrigatorum. מסכת טבול יום Tractatus baptiſati dici. מסכת ידים Tractatus manuum. מסכת עוקצין Tractatus pedunculorum fructuum. Hi ſunt omnes Tractatus, quibus ingens illa Doctrinalis farrago compingitur. מַסֶּכְתָּא Liber, Canon. מַסֶּכֶת Pannus, quem ante ſe ponit mulier dum texit.

מַסְכֵּן Depauperare, egeſtate premere. 1 Reg.2. & Pſalm.94. אִתְמַסְכַּן Depauperari. Gen. 45.& Leuit.25. Hinc מִסְכְּנָא Pauper, miſer. Pſalm.9. De quo Elias, טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן טַב רַבְיָא מִסְכֵּן וכל שאר מסכן דקחל"ת מתורגם עַנְיָא, ורוב רַשׁ וַדַל וְאֶבְיוֹן וּמַך דבמקרא מתורגמין בלשון מסכן וכן קורין בלעז למי שחיא עני מיד מסכן: Melior eſt puer pauper. Eccl.4. Cætera verò omnia מִסְכֵּן quæ ſunt in Eccleſ. Chaldaicè exponuntur per עַנְיָא. Item maxima pars vocabulorum רַשׁ דַל אֶבְיוֹן וּמַך hoc eſt, Pauper, tenuis, egenus, & humilis, quæ ſunt in Bibliis, Chaldaicè redduntur per מִסְכֵּן. Similiter quoque Italicè vocant eum qui valde pauper eſt & miſer, *Meſchino*. Item גְּבַר מִסְכֵּן Vir pauper. 1 Reg.18. Pluraliter מִסְכְּנִין Pauperes, miſeri. Iſa.10. & מִסְכְּנָא idem Pſalm.20. Complut. habet in ſingulari מִסְכְּנָא. Pſalter. Nebienſ. in regimine מִסְכְּנֵי non rectè.

Et מִסְכֵּינוּתָא Paupertas, penuria, miſeria. Prouerb.30. Exemplar Complut. habet בְּזוּתָא Contemptus. ſed non placet.

מְסוּכְסָכֶת Talea gladij, quæ Italicè dicitur *Tacca*. in Aruc.

מְסַלְיָא Scoriæ. vide סל. מְסַיֵּם Deinceps, deinde, ſummatim. in Comment. מְסָם מכאוב Pœna, ſupplicium. Act.22. Et מְסַמְּרִישָׁא מכאוב מצחצח Pœna capitalis, dictio compoſita. ad Hebr.10. מְסוֹן Græcè *μέσον*, Medium. Thren.1.in Midras. מוּסְמָא Abſconditum. in Midb.rab.cap.7.

מְסַמֵּס vnde מִתְמַסְמְסִין Diſſoluûtur, liqueſcunt. Pagninus ſenſu planè contrario exponit, Roborantur, confortantur. Iob 9. exemplar Complut. habet מִתְמַסְּסִין Tabeſcunt, liquefiunt, vt ſuprà. Secundò eſt מטבע Moneta. Tertiò Genus ligni precioſi, ſeu, Vas aut inſtrumentum ſignatum, ex precioſo ligno confectum. in Aruc. מַסְמְתָא vt legit Bahal Aruc, Venetum & Elias מַסְמְתָא, Complut. מַסְתָּא eſt, vt exponit Santes, Aula vel Atrium, in quo orandi cauſa conueniebatur, vt idem ſit videlicet quod עזרה quod eſt in Hebræo. Rab. verò Schelomoh legit מִסְתַּתָּא, & interpretatur Genus quoddam pauimenti, quod hoc modo fiebat, Replebant lutamentum leuibus lapidibus, pice, calce, teſtulisque. Hæc itaque per ſolarium diffuſa pauiebant atque complanabant. Ezech.43.

מַסְמֵר Clauus. vide in Samech. מְסָנָא & מַסְנָא Calciamentum, calceus. Gen.14. & Deut.8. In plur. מַסְנִין Exod.12. & aliâs מַסְנִין בְּלַן Calciamenta vetera. Ioſ.9. Idem מְסַנְיָא Iſa.3. quod deſideratur in Venetianis. De hac dictione vide adhuc in סן. מְסַנְיָא in Veneto codice Prouerb.16. ſignificat Receſſum, Sante interprete: ſed vox corrupta eſt. Ideo corrigendum è Compl. מַסְטֵי Auertit, vel potiùs, vt ſit infinitiuus, מְסָטֵי Declinare.

מַסָּס Idem quod אוסטומכא Stomachus. in Vaic.rab.cap.18. & Pſalm.103. in Kimchi. מְסִיסָא eſt כותל חלול שיש בו חלונות Paries concauus, habens multas feneſtras. 4 Regum 4. in Kimchi. מְסוֹפוֹטַמְיָא *μεσοποτάμια*, Meſopotamia, prouincia duobus circumcluſa fluuiis, nempe Tigri, & Euphrate. in Bereſch. rabb.cap.45.

מַסֵּק Colligere oliuas. in Vaic.rabb.cap.15. Secundò Vexare, iniuriam inferre, anguſtiis afficere. Inde מִיסוּק Expreſſio, compreſſio. Pſalm.8. in Midras. Item מַסָּק eſt Species locuſtæ. Hinc מַסְקְנָא, in plur. ponitur pro עֲלָעָל Genere quodam locuſtæ, qui, vt ait Kimchi, arbores atque folia conſcendens eorum humorem exſugit. Deut.28. in Tharg. Ieroſol. vide סק. Et מוּסְקִין Muſcus. in Aruc. מוּסְקָה Muſica. in More lib.2. cap.8.

מְסַר Significat Tradere, Gen.39. in tertia fœmin. præteriti מָסְרַת Iud.16. & אִתְמְסַר Traditus eſt. 1 Reg.23. מְסִירִין Traditi. Geneſ.9. & in Aphel אַסְמַר Contemnere, ſpernere, abiicere. ad Hebr.12.

Inde מַסּוֹרֶת & מְסוֹרָת Traditio, paraphraſis, ſeu vocabulorum concordantia. De hac radice ſic in Thisbi Elias: זה השרש לא נמצא במקרא כי אם בפרשת משורת שתי פעמים וַיַּמְסְרוּ לְמָסוֹר אבל

Act.19. מְכֶס Tributa. Ioſ.16. & 2 Reg.20. Item מַס vel מָסָא Coagulum. in Ber.rab.cap.4. Et מַסָּא eſt Palla, ſeu Inſtrumentum quo panis in furnum mittitur. in Aruc.

מָסָאנָא Aliqui מָסָאנָא, Alij מָסָנָא, legendum verò cum Elia & Complut. מָסְחָתָא Statera, trutina. Prouerb. 11. & ſic 16. quamuis alij corruptè habeant מָסָאתָא. vide paulò pòſt.

מַסְאָטָא eſt Stimulus quo bos deducitur. in Aruc.

מַסְבִּין Diſcumbentes: vel idem quod גְּדוֹלִים Magnates.

מְסִיבָתָא Cochlea. vide סְבָב. מַסּוּבְלֵי ſunt Colligationes ceparum. in Aruc. מַסָּנָא, legendum eſt מַסָּנָא Calciamentum. vide infrà. מסג in Raſſe tevoth valet מָסוֹרָה גְּרוֹלָה Maſorah magna, quod notant etiam מסה מָסוֹרָה חֲגֻרוֹלָה Maſora magna. At Maſoram paruam ita contrahunt מסק id eſt, מָסוֹרָה קְטַנָּה. Non deſunt & qui magnam quidem ita ſignificent מכוח id eſt, מסורה רגרולה, paruam verò ſine Vau, מסה id eſt מסרה הקטנה Maſora parua. Item מַסְוֶה Velum. in Commentariis.

Et מַסְוֵי Aſpiciens, proſpiciens. in Aruc. מְסַחֲפָא vide in סחף.

מַסַּחְתָּא eſt in Aruc Menſa, ſuper quam venditur caro. & in Thargum idem eſt quod טורטני Trutina, ſtatera, bilanx. Pſalm.62. & Prouerb.11. vt iam ſuprà dixi in מָסָאנָא. In plurali מַסָּאתָא vel מַסְחָתָא Bilances, trutinæ. Iob 6. Item קָם מְקָבְרֵי מַסְחָיֵא נְבִיָּא וּנְפַל עַל קִבְרֵי מַסְחָיֵא Surrexit de ſepulchris prophetæ, & cecidit iu ſepulchra Meſachaia. Elias neſcit quid ſit. Eſther.1. in ſecundo Thargum. מַסְטוֹקָא *μυστικὰ*, Res ſacræ. in Zohare.

מַסְטָר vel מַסְטִיר, & in plurali מַסְטִירִין eſt סתר ענין *μυστήριον*, Res abſcondita & occulta. in Bereſ.rabb.cap.69.

מַסְטַרְנֵי ponitur pro אחשתרפנים Magnis principibus qui videbant faciem regis. Eſth.9. in ſecundo Tharg. vt habet Elias.

מַסְיָא vel potiùs מוסְיָא *μυσία*, Nomen regionis, quæ adhuc ſic vocatur hodie, inquit Elias. in Hebræo eſt מסך Gen.10. in Tharg. Ieroſolymitano.

מָסַךְ Significat Miſcere, temperare. ſed Hebræum eſt. Secundò מְסָךְ מכסף Syriacè ſignificat Expectare, præſtolari. Matth.11. Tertiò ſignificat Operire, tegere. Inde מָסָךְ Protegens. Item Vniones ſeriatim filo connectere. Italicè *Infilzare*. in Vaier.rab.cap.2. מַסֶּכֶת Tractatus, connexio Doctrinalis. in plurali מַסֶּכְתוֹת Connexiones. vt, מסכת ברכות Tractatus benedictionum. מסכת פאה Tractatus anguli ſeu partis angularis. מסכת דמאי Tractatus dubitationis. מסכת תרומות Tractatus oblationum. מסכת שביעית Tractatus ſeptimæ ſiue ſeptenarij. מסכת כלאים Tractatus commixtionum. מסכת מעשר ראשון Tractatus decimationis primæ. מעשר שני Tractatus decimationis ſecundæ. מסכת חלת Tractatus placentæ. מסכת ערלה Tractatus præputij. מסכת בכורים Tractatus primitiarũ. מסכת שבת Tractatus Sabbathi. מסכת ערובין Tractatus cognationum ſiue conuerſationum. מסכת פסחים Tractatus Paſchatum, ſiue Tranſituum. מסכת שקלים Tractatus ſiclorum. מסכת יומא Tractatus diei, ſcilicet כפורים Propiciationum. מסכת סוכה Tractatus caſulæ ſiue tentorij. מסכת יום טוב Tractatus diei boni. מסכת ראש השנה Tractatus capitis ſiue principij anni. מסכת תענית Tractatus ieiunij. מסכת מגלה Tractatus voluminis, hoc eſt, hiſtoriæ Eſther. מסכת מועד קטן Tractatus feſti parui. מסכת חגיגה Tractatus ſolennitatis. מסכת יבמות Tractatus fratriarum. מסכת כתובות Tractatus contractuum. מסכת נדרים Tractatus votorum. מסכת נזיר Tractatus nazaræi, hoc eſt, à vanitatibus mundi ſeparati. מסכת סוטה Tractatus diuerſionis. מסכת גטין Tractatus libellorum repudij. מסכת קדושין Tractatus ſponſaliciorum. מסכת נזיקין Tractatus damnorum. מסכת סנהדרין Tractatus iudicum ordinariorum. מסכת שבועות Tractatus iuramentorum. מסכת עדויות Tractatus teſtimoniorum. מסכת עבודה זרה Tractatus ſeruitutis alienæ, hoc eſt, Idololatriæ. מסכת אבות Tractatus patrum. מסכת הוריות Tractatus ſententiarum. מסכת מכות Tractatus percuſſionum. מסכת זבחים Tractatus immolationum. מסכת חולין Tractatus occiſionum. מסכת מנחות Tractatus oblationum veſpertinarũ. מסכת בכורות Tractatus primigeniorũ, ſiue primogenitorum. מסכת ערכין Tractatus æſtimationuũ, hoc eſt, preciorum. מסכת תמורה Tractatus permutationis. מסכת מעילה Tractatus tranſgreſſionis. מסכת כריתות Tractatus exciſionum. מסכת תמיד Tractatus iugis ſacrificij. מסכת מדות Tractatus dimenſionũ. מסכת קנין Tractus nidorum. מסכת כלים Tractatus vaſorum. מסכת אהלות Tractatus tabernaculorum. מסכת נגעים Tractatus plagarum. מסכת פרה Tractatus iuuencæ. מסכת טהרות Tractatus

מְנָלָן & מְנָאלָן ſignificat Vnde probas, quomodo probas? vnde colligitur? frequens in Commentariis. de quo Elias: מְנָלָן לְמֵימַר מִן הַתּוֹרָה שנאמר ויאכילך את המן גם זו מלח מורכברת מן ב' מ"ת מן אן וזין כמו אַן הֲלַחְמָם כמו אָנָה וְלָן תרגום של לנוביש נוכחאות שמצאתי כתוב באלף אחר הנון מְנָאלָן והוא מורכב מן שלשה מלות מִן אַן לָן:

Vnde nobis ſcilicet probas de ipſo Haman? Ex lege, quoniam dictum eſt, Et cibauit te הַמָּן Manna. Deuter.8. Hæc etiam dictio compoſita eſt ex duabus particulis, nempe ex אַן Quò, & לָן Nobis: vt, Quò abiſtis? 1.Sam.10. idem quod אנה & לָן, nam לָן in Tharg. ponitur pro לָנוּ. Sunt & exemplaria in quibus inueni illud ſcriptum cum Aleph poſt Nun מנאלן, quod quidem componitur ex tribus particulis, nimirum מִן אַן לָן Vnde nobis? & in Raſſe tevoth מנ"ל eſt etiam מְנָא לָן Vnde nobis? מְנַמְנֵי כְּנִישְׁתָּא legit Aruc Num.26. pro קריאי תערה Conuocatis congregationis: Santes Principes, aduocatos exponit. Ven. & Compl. exemplaria hoc loco & alibi habent מְעַרְעֵי כְּנִישְׁתָּא Obuios Eccleſiæ. illud verò מְנַמְנֵי forſitan Græcum eſt μυάμονες, Modiperatores, curioſi, vt ita loquar, Memoratores, vel מְזַמְּנֵי Condicti, ad tempus ſtatutum vocati, erit legendum. מָנוֹן Teſtis. in Aruc. & מונוֵי Aqua piſcium ſalitorum. dictio compoſita ex מוֹי Aquæ, & נוּנֵי Piſces. aliàs ſcribitur מִינוּנֵי in Aruc. מוֹנֵן vel מוֹנִין Raptores, depopulatores. alij Tribulatores, contriſtatores. à יגה de quo ſuprà Iſa.49. מֵינָס Violentia, vis, oppreſſio: ab אנס Iſa.10.

טוּרוּס מָנוֹס Taurus mons, dictio Latina. Numer. vltimo. in Tharg. Ieroſolymitano.

מְנַע מנע Prohibere, ſubtrahere, Gen.22.& 30. Deut.4. alij Priuare, diminuere, parcere, auferre.

Inde מְנִיעָה Probibitio: & הַמּוֹנְעִים Impedimenta. & נְמְנָע Impoſſibile. in Commentariis. Tertiò Syriacè, Peruenit, acceſſit. Act.26.& 27. מָנְעָל Calceus. & מַנְעוּל Sera, peſſulus. in Aruc.

מנפא Eſt Inſtrumentum auram adducens, quod lingua Rabbinica dicitur מַרְוֵחְתָּא, Arabicè مِرْوَحَة, & Italicè *Ventolo*, Latinè Flabellum. in Aruc. מַנְפּוּל Vendens panem emptum à piſtoribus, dicitur à verbo Græco μονοπωλῶ, id eſt, Solus vendo. in Aruc. מָנִיק Calamus oblongus æreus, teſtaceus, aut vitreus, in capite retortus, quo vinum extrahitur, dictus à נק quòd Vinum ſugat. aliàs dicitur אָנָק. Inde etiam Chaua dicitur מֵנִיקָא Lactans, quòd lactauerit mundum vniuerſum. מוֹנִיק Monile, torques. in Vaic.rab.cap.12.

מַנְקְטָא Syriacè idem quod חֲמַכְשִׁיט Ornamentum muliebre, collare ſtrictum. in Aruc. מְנַרְתָּא Candelabrum. Zach.4. & Exod.25. מְנַשְׁנְפָא idem quod מתגלגלין Circumuoluta. in Aruc. מַנְתָּא Pars, portio. à מָנָא ſuprà. 1 Regum 9.

Secundò מָנְתָא מכנת"א Syriace ponitur vbi in Græco eſt θρίξ, Capillus. Luc.21. ſed alibi per Beth ſcribitur.

Tertiò ſignificat Intentionem, conditionem, modum. vt עַל מְנַת Hoc pacto, hac intentione. in Ber.rab.cap.58. & in plurali Syrè מְנַנֵּן Formæ, modi. vt, בְּכָל מְנַנֵּן Omnibus modis, omnifariam. ad Hebr.1. Item בְּגִין מַנְתָּא Ob id, propterea, hac de cauſa. Deut.2. in Tharg. Ieroſol. Et Elias in Thisbi: עַל מְנַת כֵּן עַל מְנַת שֶׁאֲנִי אֶפְרַע לָךְ פֵּירוּשׁ עַל תְּנַאי בְּלֹא מאינונג ומרעז פאשו ולא נמצא זולת מלת על ואולי הוא מן מְנַת הַמֶּלֶךְ בדרך רחוקות:

Id eſt, Eo pacto quod ſic eſt, ea conditione vt ſoluam tibi. idem quod עַל תְּנַאי Germanicè Bedingung, Italicè *Patto*. nec inuenitur abſque עַל particula, quod forſan deſumptum eſt ex 2.Paral.31. Portio verò regis, quod tamen longè petitum eſt.

מַנְתָּא Menta, herba nota, quæ Arabicè dicitur نَعْنَع, vt habes infrà. in Aruc.

מֻמָּס מסמס Ordinis duplicatorum, Diſſolui, liqueſcere. 2 Reg.16. & לִבִּי מִתְמַסְמָס Cor meum liquefactum. aliàs מִתְמַסֵּי Pſalm.22. אִתְמְסִי Diſſolutum eſt. Ioſ.2. & אִתְמְסִיאוּ בְּעַפְרָא Reſoluti ſunt in puluerem. aliàs אִתְמְסְרוּ Traditi ſunt. Pſalm.88. & in Aphel אַמְסִי Diſſoluit, liquefecit. Ezech.22. Idem אמס alij Putrefecit. Numer.5. & מַסְיָא Reſolutum, putridum. ibid. & מַסָּא vt exponit Santes, Conſumptio. alij Tributum, vt infrà Prou.12. Compl. habet מְכָאתָא Subiectio. à נָךְ de quo ſuprà.

Secundò אִתְמְסָא מתמסא Syriacè ſignificat Intumeſcere. Act.28. Porrò מַסָּא vel מִיסָּא eſt Cibus, ferculum, cochio. in Aruc. מס valet מַסֶּכֶת Tractatus Doctrinalis. & cum Beth במס In Tractatu. מוּסְיָא מסיא Myſia, nomen regionis.

ficere. 1 Reg. 12. Dan. 2. & Gen. 39. Hinc מְנִי Constitue. Ezr. 7.
Inde מְמַנָּא & מְמָנָא Præfectus, præpositus, magister militiæ. 1 Reg. 22. 4 Reg. 19. & 25. idem מְמוּנָה in Comment. in plur. מְמוּנִים: & מְמַנִּין Præfecti, constituti. 4 Regum 12.

Tertiò מָנָא significat Deridete. Vnde מוֹנִין Deridentes. in Beresch. rabb. cap. 1. Præterea מְנָא Quid; lege מָה Prou. 27. & sic pro כְּמָנָה reponendum בְּמָה In quo. Prouerb. 4.

Item מִן est idem quod מִי Quis, qui, quę, quod. Dan. 3. & 4. Inuenitur etiam מַנִּי & מָנִי Quis. Prou. 30. & 31. in exemplari Veneto, sed paulò meliùs est in Complut: מַנְהוּ & מָאן הוּא: Quis ille. מִמַּן A quo. 1 Reg. 2. Item Elias ait, quòd vbiq; pro מִי scriptum sit in Tharg. מִן sine Aleph, & vbi cum Aleph occurrit, erratum esse; nam מָאן cum Aleph inquit, Vas proprie significat: nihilominus pace Eliæ dixerim, vtrumque passim etiam in emendatissimis codicibus inter se confundi inuenies. Insuper מָנָא & מָנָא est Manna, cibus ille cælestis, quo filij Israel in deserto nutriti sunt quadraginta annis. Psalm. 78. & Exod. 16. Idem מַנְנָא מִכְּנֹתָא Iohan. 6. & ad Hebr. 9. Item מָן & מָנָא idem quod כְּלִי Vas, instrumentum. Numer. 19. & Ierem. 18. Idem cum Aleph מָאן Psalm. 2. in plurali מָנִין & מָנָא 4 Reg. 4. & Daniel. 5. & מָנֵי כַסְפָּא Vasa argentea. 2 Regum 8. Sic מָנֵי קְרָבָא Arma bellica. Iud. 18. Item מִן & Syriacè מֶן est præpositio A, vel, ab, è, ex, de. & recipit affixa: vt מִנִּי Præter me. Deuter. 5. מִינָן A me. Ion. 4. מִינָנָא A nobis. מִנְהוֹן Ab eis. מִנְכוֹן A vobis. &c.

Item מָן siue מַנָּא Aratrũ. in Aruc. Et מָנָן est quæsitiuum, Vnde: vt, מָנָן אַתְּ אָתֵי Vnde venis? 4 Reg. 5. Idẽ מִנַּיִן de quo Elias. הרבה חרגילו רז"ל במלה זו כגון מִנַּיִן אַתְּרֵי אוֹמֵר מִנַּיִן שֶׁאֲפִילוּ אֶחָד וכו' וזה מלה מורכבת משתי מלות כאילו אמר מִן אַיִן שפירושו מֵאַיִן בלא נון ואנן ובלעז di onde וכתבו אותו ביור אחרת להפריד ביניו ובין מָנָן שהוא לשון מספר שכותבין אותו בשני יודין אף על פי שאינו כדינו כי משקלי ענין בנין הנכתבים ביור אחת שהוא מקום חֵא שרשית: Id est, Plurimùm vti solent Rabbini hac dictione: vt, Vnde dicis? Inde est quod etiamsi vnus. &c. Est autem dictio composita ex duabus particulis, quasi dicas מִן אַיִן hoc est מֵאַיִן, Germanicè Von wannen, Italicè *De donde*. Porrò scribunt illud cum vno Iod, י differentiam constituant inter ipsum & inter מָנָן quod Numerum significat, quodq́ue duplici Iod scribunt, etsi præter analogiam. Sunt enim formæ עָנָן & בָּנָן scriptæ vnico Iod, quod est loco He radicalis. מֵאַרְעָא מִנִּי יַחֲדוּנָךְ, vel, vt habet Elias, מֵאַרְעָא מִנֵּי יַחֲדוּנָךְ De terra Mini lætificabunt te. Est enim, secundum quosdam, Prouinciæ nomen Mini, quam eandem esse dicunt cum מִנִּית de qua Iud. 11. scriptum est עַד מַעְלָנָא דְמִנִּית Vsque ad introitum Minith. Sed exemplar Complut. manuscriptum non habet מֵאַרְעָא De terra; quia alij exponunt מִנִּי A me; nonnulli verò Inde. quæ expositio magis R. Abraham probatur. מַנְבָּיוֹת est המזומנת בביתו Præparata domi suæ. vel, vt alij dicunt, מקוננת Lugens. in Aruc.

מַנְגָּנוֹן est ערמנות ובלעז ארנ"יו Astutia, Italicè *Ingenio*. in Aruc. Modus, causa, calliditas. in Ber. rabb. cap. 89. Inde מַנְגָּנוֹן Nomen machinæ artificialis. Esther 1. in Tharg. Ierosolym. de quo iam supra habes in מכן. מִנְדָּה est מין המס Species tributi. iuxta Kimchi מנת חמלך Portio regia, quæ regi debetur. &, vt opinatur Rab. Aben Ezra, fiebat מן חרכוש De facultatibus, id est, census. Ezr. 4. Alij quasi מנדרת vel מִדָּה Mensura, supple tributi, quod dabatur à trans flumen habitantibus. מִנְדַּעַם Quicquam, aliquid. Gen. 22. in Thargum Ierosol. vt habet Elias. in Venetianis non inuenio.

מִנְחָתָא Munus, oblatio. Leuit. 6. מַנְדָּלִין Vestes, vel chlamydes. in Aruc.

מנט Terruit. & מָנִיט Terrens. Isa. 17. vt est perperam in Pagnini lexico, proinde legendum מָנִיט à נוד, de quo suo loco. Nihilominus Bahal Aruc etiam profert pro מחריד Exterrens, מָנִיט quod esset à נוט. sed cùm sint multa alia loca similia, in quibus in vtroque Thargum semper reperio מָנִיד pro מחריד, puto etiam & hîc, quisquis tandem sit locus, ita legendum. מוֹנִיטוֹן idem quod מטבע Moneta. aliâs מוֹנִיטוֹן in Ber. rab. cap. 36. Dicitur & מוֹנִיאָה in Schem. rab. cap. 5.

מָנִיכָא & מָנִיכְרָא idem quod רביד μανιάκης, Torques, ornamentum colli. Dan. 5. & Prouerb. 1. in plural. מָנִיכִין Genes. 49. in Thargum Ierosolymitano. מָנַמְכוֹס Græcè μοναχὸς, à מונו μόνος, id est יחיד Vnus; & מוכם μάχομαι, id est לחם Pugnans. in Tanhuma, & Aruc.

מנן

ואני לא ידעתי לכוון דמיונו זה ואם יש לדמותו לאחר מלשונות המקרא דמיתי ללשון עולות מחים לשון מוח שהוא שמן ונבחר כך הָרוֹפֵא חַמְמָחָה נבחר ושוב: Id est, In verbis Rabbinorũ legitur, Ligatura optima, medicus optimus, siue egregius. Res quæ bona est, probata, & cuius factum est periculum, dicitur מְמֻחֶה Cæterùm auctor Aruc deducit illud à מָחָה quod legitur Numer. 34. Et pertinget ad latus maris Cinereth. ego verò nescio quomodo possem hoc exemplum huc accõmodare. Quòd si referendum est ad similitudinem cuiusdam è dictionibus Bibliorum, referrem illud potius ad hanc locutionem. Psal. 48. Holocausta מְחִים Medullatorum, quod Pingue & electum significat. Vnde Medicus probatus, hoc est, selectissimus & optimus. מְמֻכְתָּא aliâs מְמִיכְתָּא quod scribi debet מְמִיכָתָא Humilis, submissus: alij Mœrens, tristis. Prouerb. 15. radix est מָךְ suprà. מַמָּל Rota quæ circumducitur super oliuas, vel torcular, aut prælum oliuarum. in Aruc. ממל in Rasse tevoth valet מִסְפָּר אוֹ מִסְפְּרֵי מלחמורת יְחִידָה Ex libro libriue præliorum Domini. Qui liber conscriptus est à R. Leui Ben Gerson.

מָמוֹן & מַמוּנָא מַמְכָּנָא Substantia, opes, diuitiæ, facultas. Gen. 37. Exod. 21. & 1 Reg. 8. De quo Elias:

בצע ורכוש והון על הרוב מתורגמין מָמוֹן או מָמוּנָא ובסמיכות בָּל הוֹן ביתו בָּל מָמוֹן בֵּיתֵהּ בלא"ו ואבא ובלעז רובא: Lucrum, siue quæstus, & substantia, & diuitiæ Chaldaicè significantur per Mamon aut Mamona: & in regimine מְמוֹן. vt, Et totam substantiam domus eius. Prouerb. 6. Germanicè Hab/ Italicè *Roba*. Hæc ille.

מָמַק מְמֻקִּים Derisit. Psalm. 119. in litera Zain. מְמִיקְנָא Illusor. Prouerb. 9. in plur. Psalm 1. & Prouerb. 1. sed Venet. habet מְמִיקְנִין Derisores. & מְמִיקְנוּתָא aliâs מַמְנִיקוּתָא ibidem. & מְמִינַקְנוּתָא Psal. 44. in Venet. & Elia. Compl. verò מְמִיקְנוּתָא.

מַמָּשׁ Significat Quicquam, aliquid, aliis Substantiam, vtilitatem. Isa. 26. in Kimchi. & Psalm. 1. in Midr. Hinc Iob 15. דְּלִית מְשָׁשָׁא בְּהוֹן In quibus nihil est solidi. & sic Deut. 32. in Tharg. Ierosol. לְשֵׁדַיָּא דְּלֵית בְּהוֹן מַמָּשׁ Dæmoniis in quibus nihil firmi vel certi est. Quidam non intelligens, accipit vltimam huius orationis vocem, qua iuncta cum prima alterius sequentis orationis, hoc modo, מַמָּשׁ טַעֲנָן simili expositione interpretatus est, nempe, Aliquid diuinitatis in idolis. vide locum, & vitium deprehendes. Et Elias in Thisbi:

מַלְאָכִים מַמָּשׁ וכן אֵין בּוֹ מַמָּשׁ פירוש דבר ברור וקיים שיש בו מַמָּשׁוּת בלא"ו גיוו"ס ובלעז צירט"ו ובפסוק וַיָּמָשׁ חֹשֶׁךְ פי' רש"י לשון מַמָּשׁוּת מלשון מְמַשֵּׁשׁ בצהרים ואינו מחוור כי שרש ממשש משש בשתי שנין וממש שרשו ממש בשתי ממין: Angeli ὄντως. Item, Nõ est in eo solidum. hoc est res pura & firma, in qua est soliditas. Germanicè Gewiß/ Italicè *Certo*. Proinde in versu, Et palpauit tenebras, Exod. 10. Rab. Schelomoh Iarchi exponit מַמָּשׁוּת à significatione huius loci, Palpans in meridie. Deut. 28. Sed hoc non est clarum, quoniam radix מְמַשֵּׁשׁ est מָשַׁשׁ cum duobus Schin, radix verò מַמָּשׁ est מָמַשׁ cum duobus Mem. Idem מָמַשׁ in Zoh. Hinc מָמוּשׁ Palpatus, actus contrectandi. Gen. 27. in Tharg. Ierosol.

Secundò מַמָּשׁ significat Absolutè, præcisè, propriè, simpliciter. frequens in Commentariis. מָמְתוֹם Nunquam. Matth. 7.

מָנָא vel מָנִי ordinis quiescentium in vltima, Numerauit. 1 Reg. 13. & 2 Reg. 24. & אִתְמְנִי Numerari. Exo. 38. מָנְיָן & מָנְיָנָא Numerus. Gen. 34. Iud. 6. & Syriacè מָנְיָנָא idem. Luc. 22. plur. מְנְיָנִין & מְנְיָנֵיָא Numeri, computationes. Exod. 38. Et מָנִין Minæ, Græcè μναῖ, genus monetæ. Marc. 12: cuius singulare est מָנָא Mina. Luc. 19. & cum affixo מָנָךְ Mina tua. ibidem.

Et מָנֶה Nummus, vel aureus, vulgò Ducatus, vt exponit Santes. Psal. 112. in Midras. Item Pondus, mna, libra. in Esther. plur. מָנִין & מָנֶן atque מַנָּא μναῖ, Minæ. Isa. 7. & Eze. 45.

Item, vt habent neoterici מָנָן Partes. in 2. Tharg. Esth. & Elias in Tisbi: הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם הוא שם משקל וכן שְׁלֹשֶׁת מָנִים זהב וַחֲמָנָה שִׁשִּׁים שְׁקָלִים אבל בדברי רז"ל המנה הוא מאה זוז באמרם חֲאַלַמָּנָה גּוֹבָרָה מָנֶה וְהַבְּתוּלָה מָאתַיִם וגם זכרו חֲמָנֶה בענין המשקל שהוא חֲלִיטְרָא: Id est, Mina erit vobis. Ezech. 45. Est nomen ponderis; Item, Tres minæ auri. Valet autem Maneh vel Mina sexaginta siclos. At apud Rabbinos Maneh valet centum Zuzim. vt cùm dicunt, Vidua exigit minam, & virgo ducentas. Interdum etiam commemorant maneh, pro Pondere, quod est Libra. Secundò מַנִּי & מַנֵּי significat Constituere, præ-

Bereſch. rabb. cap. 48. מַלְטוֹס Trabs ferens capita aliarum trabium. in Aruc. In plurali מַלְטָסִין ſunt Foramina in quibus ponuntur capita trabium, inquit D. Kimchi in lib. Radicum & in Comment. מִילִיטוֹס Miletus, vrbs in finibus Ioniæ, & Cariæ. Act. 20. מִילִיטִי Μελίτη, Melita, vulgò *Malte*. Inſula non procul à Pachyno Siciliæ promontorio. Act. 28. מוֹלַיְיר eſt Vas teſtaceum, in quo ſunt duo tecta, quorum in inferiori inter tectum & tectum aquæ ſunt, quæ non videntur; in ſuperiori verò carbones extrinſecus qui videntur. in Aruc. מַלָּן vel מַלְנִין Atramentum. in Aruc. מַלָּאתָא Tumores, eminentiæ, altitudines. radix eſt מְלָא ſuprà. מַלְוִין Laſciuia, deriſio. in Aruc.

מְלַךְ & aliquando מַלִּיךְ Conſulere, dare conſilium. 2 Reg. 16. 17. & Iſa. 23. אִתְמְלִיךְ Iniit conſilium, conſiliatus eſt. 3 Reg. 12. מְלַךְ & מְלַךְ, ſcribunt alij מַלְכָּא Conſilium. Ierem. 18. & Ezech. 11. Idem מְלָכָא 2 Reg. 16. & מִילְכְתָא aliâs מִילָכָתָא Prou. 18. & in ſtatu regiminis מְלֻכַת רְשִׁיעִין Conſilium impiorum. Pſalm. 1. In plurali מִילְכִין, aliâs, ſed prauè, מַלְכִין Conſilia. Iſa. 25. מַלְכָא aliâs מְלוֹכָא Conſiliarius, à conſiliis. 2 Regum 15. in plur. מִילְכִין & מַלְכִין Mich. 4. & Iſa. 1.

Item Prouerbium in Ben-Syra, שִׁיתִין מָלִיכִין יָחוֹן לָךְ וּמְלִיכוּרַת נַפְשָׁךְ לָא תִשְׁבוֹק: Sexaginta conſiliarij ſi fuerint tibi, conſilium tamen animæ tuæ ne deſeras. Item מַלְכָא Conſulens conſilium, Conſiliarius. in typographico epilogo noui Teſtamenti Viennenſis. Secundò ſignificat מְלַךְ Regnauit. 1 Reg. 13. & in Aphil אַמְלִיךְ Conſtituit, creauit regem. Iud. 9.

Inde מְלִיךְ & מְלַךְ & מַלְכָא Rex, conſilio pollens. Dan. 2. pluraliter מַלְכִין Reges. 3 Reg. 20. & מַלְבָּא Gen. 26. מַלְכַת Regina. 3 Reg. 10. Idem מַלְכְתָא Dan. 5. מַלְכָן Regina 3 Reg. 11. מַלְכוּ Regnum. 2 Regum 7. idem מַלְכוּתָא ibid. In plur. מַלְכָן Iſa. 10. & Gen. 25. & מַלְכָת atque מַלְכָתָא Regna. Pſalm. 68. & 1 Regum 10. Inde Æthiopes Deum vocant אֲמְלַךְ ὁ βασιλεύς, Hebraicè הַמֶּלֶךְ Rex ille.

Tertiò מְלַךְ Syriacè ſignificat Promittere, polliceri. ad Roman. 1. & in Aphel אַמְלִיךְ Ad promiſſionem adegit, fecit promittere. Deut. 26. in Tharg. Ieroſol. Inde מְתַמְלְכָא מוֹלָכָא ἐπαγγελία, Promiſſum. Luc. 24. In plur. מוֹלָכָא Promiſſiones. in libr. Rit. Seu. Patr. Item מְלוֹךְ eſt Nomen loci, qui Hebraicè dicitur מְלָאוּךְ. & eſt, vt ait Kimchi, prope Tyrum. Iſa. 23. vbi ſcribitur עֲבֹר בְּיָמָּא מְלוֹךְ Tráſeuntes per mare Meloch. Inde fortè nomen accepit fluuius Mulucha.

Et מַלְכוֹם מַלְכָּם Nomen idoli, quod aliâs dicitur Moloch. Act. 7. & מוֹלֶךְ Leu. 18. erat Idolum Ammonitarum.

מַלְכְנִיקִי Perſpicuum, clarum. in Aruc. מַלְמְלִין Confricationes manuum, & orbiculi qui confricando manus fiunt ex luto vel paſta. in Aruc. מַלְמָד Stimulus. Hebræum eſt.

מִילִיקָא aliâs מְלִיקָא Cacabus, lebes. 1 Reg. 2. & etiam Numer. 11. vt dicit Elias in Meturgheman ex Tharg. Ieroſol. ſed eum falli arbitror, ſcribit enim alibi לַפְּרָיָא, quemadmodum corrigendum eſt in exemplari Veneto, vbi corruptè legitur לַפְּרָיָא. Et מִילוֹקָא eſt רִיוּחָא רְחִיצָר Latitudo ſiue ſpacium atrij. in Aruc. מַלְעִין vel מַלְאִין, aliâs ſcribitur מַלְעִין eſt Pilus & barba ariſtæ. in Aruc. מַלְפָּנָא Pepones. in Tharg. Ieroſoly. Num. 11. מַלְפְּפוֹנָא & מַלְפְּפוֹן Confectum ex cucurbita & pepone. in Aruc.

מְלַק Vngue ſecare, abrumpere vel torquere collum auis. Leuitic. 1. & 5.

מְלָקוּט eſt Pellis quæ ponitur ob oculos vaccæ triturantis. in Aruc. מַלְקוּט Forceps, inſtrumentum barbitonſoris. in Aruc. Et מַלְקוֹת Flagellum, ſcutica, cædes, verberatio triginta & nouem verberum. in Aruc. radix eſt לָקָא ſuprà.

מְלַרְע Infrà, inferius. vide in רע.

מִילְתָא idem quod חקורא Phlebotomia. in Aruc. מולרא Agger. vide ſuprà. Item

מַלְחָא ſiue מַלְתָּחָא eſt דבר נגלל Res plicabilis, vt eſt ſaccus de corio vel panno. in Aruc. מַלְתִין Locus vbi ponitur inauris. in Schem. rab. cap. 40. מַלְתָרוֹת vt ſuprà אַמַלְתָרָה in Vaic. rabb. cap. 17.

מִן In Raſſe tevoth valet מִכָּל-מָקוֹם Nihilominus.

מַמְזֵרָא Spurius, vulgò conceptus. vide מזר.

מוּמְחָה Optimũ, auctenticum. in Vaic. rab. cap. 26. De quo Elias in Thisbi: ברברי ר"ל קַמִּיעַ מֻמְחֶה רוֹפֵא פירוש דבר טוב וברוק ומנוסה נקרא מֻמְחֶה ובעל העדיוֹ הוציאו מלשון ומָחָה אַל תָּתֵּף לַסְּכָרָה ואני לא אֲרָזָא לָא מְתְמַלְלָנָא Arcana ineffabilia. in lib. Rit. Seueri Patr. מְתְמַלְלָנָתָא Effabilis, in fœm. genere. ibidem. & מְלִילָא Verbalia, rationalia. ibidem. Secundò מְלַל ſignificat Confricare. in Aruc. Inde מְלִילִין Spicæ. Deuter. 23. & מְמִילִין Galla, ex qua fit atramentum, vel eſt arbor ipſa gallas ferens. in Aruc. Et מְלָלָא Aurum ex fodina eductum, non colatum. in Aruc. Et מַלָּל Cirrus, id quod dimittit textor in capite panni, quod lingua doctorum dicitur כַּרְכַּשְׁתָּא vt ſuprà. & Græcè כְּרוֹסְפִּדִין κράσπεδον, id eſt, Limbus. Item מְלִילִין ſunt Humiles & abiecti. in Aruc. מִילָא & מִילְתָא & in regimin. מִילַת Lana ſubtilior & mundior, μηλωτή, Melote, quanquam melote propriè pellem cum lana corpori detracta ſignificat. quidam Lanam ſericeam explicant. Hoſ. 2. Thren. 2. & Ezech. 27. In plurali מֵילָתִין Eſther 1. ex quo duo eſſe videntur themata huius dictionis, hîc enim Thau ſeruile eſſe non poteſt.

מַל Ordinis quieſcentium in media, ſignificat Circuncidere. Inde מוּלָא Circunciſio. in Commentariis. & מוֹלָאִי Circunciſi, tumidi, elati. Secundò ſignificat Conſuetè non ita concinnè. Item אִתְּוַלְּלוּ פַּרְזִימָא מְמִילֵיהֶן, vt habet Elias Eſther 6. & exponit, Reuoluta ſunt folia ſponte ſua: ac ſi ſcriptum eſſet מֵאֲלֵיהֶן id eſt מֵעַצְמָן Per ſe, vel ex ſe.

Tertiò Imbuere ollas, ne quid mali contrahant odoris. & מִילָא Miliare. Matth. 5. & in Ber. rab. cap. 53. de quo iam ſuprà. מוּלָאוֹת Mulæ. in Aruc. מְלָאכָה Opus ingenioſum, ars. Vnde מַלְאָכוּתִית & מַלְאָכִית Artificialis. in More lib. 1. cap. 66. & מַלְאֶכֶת הַהֶגְיוֹן Ars logica, dialectica; in Præfat. More. מוּלְבַּז Nomen regis cuiuſdam. in Aruc.

מַלְבֵּן Typus ſiue forma qua fiunt lateres, porca campi, feneſtra, porta, lectus. in Aruc. מַלְכְּשָׁתָא, Tharg. Ieroſolym. מַרְכְּשָׁתָא Nomen loci, qui Hebraicè dicitur Dibon. Num. 32. vide ſuprà כָּלַל.

מְלַג Depilauit, pilos, plumas, ſetaſque cum aqua tepida detraxit. מָלוֹג idem quod λόγος, Sermo. in Aruc.

מְלִינָא Faſciculus. מוֹלִינָא Monile pectoris. in Vaic. rabb. cap. 12. מַלְנָא eſt Inſtrumentum dentatum, cum quo ſecernitur & ſpargitur palea, Raſtrum. in Aruc.

מַלְגָּמָא τὸ μάλαγμα, fomentum, emplaſtrum, medicina.

מְלוּמָה ſiue מַלְוֻמָּה Genus monetæ. in Aruc.

מרל"ה in Raſſe tevoth valet מַלְכוּת חֲרִשְׁעָה Regnum impietatis. Sic vocant regnum Antiochi & Græcorum, à quibus afflicti ſunt. Sic Imperium Romanum, & Chriſtianam ditionem, verpi impuri. Elias mauult Toar legi מַלְכוּת חֲרִשְׁעָה Regnum impium. מלח"ר valet מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה Exemplum, cui res aſſimiletur.

מְלַן Syrè, Læſit, nocuit, damno affecit. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

מְלַח Saliuit, ſale condiit. Leuit. 2. & Ezech. 16. Inde מְלָחָא & מְלַחָא Sal. Ezr. 7. & Gen. 19. מַלָּחָא Nauta. Prou. 23. מְלִיחַ Piſcis ſalitus. in Aruc. Et Ezr. 4. legitur בְּעַן כָּל קְבֵיל דִּי מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא quæ à quibuſdam exponuntur ſic: Nunc verò pro omni viciſſitudine quòd ſalo palatij (regis) ſaliti ſumus, id eſt, ſumus vſi: ſed Hebræi aliter in hunc fermè modum explicant: Nunc verò cùm ita ſit, vel, His omnibus inter ſe collatis, nempe quòd deſolatione templum deſtruere volumus, vel vt R. Dauid dicit, Ceſſare fecimus ędificationem templi huius, vt ſit velut terra deſerta & inhabitabilis. hîc enim locus eiuſdem ſignificationis eſt cum אֶרֶץ מְלֵחָה Ierem. 17. id eſt, Terra deſerta & infructifera, à continenti vel à terra habitabili abſciſſa. מְלִיחוּת Humores. in More. lib. 1. cap. 72. à לח, de quo ſuprà.

Secundò מְלַח ſignificat Coniungere, connectere. in Vaic. rab. cap. 3. Et מַלְחִית Latrans, vel repugnans. in Vaicr. rabb. cap. 13. מַלְטִיתָא ponitur in Venetianis Bibliis Prouerb. 12. & 25. pro רִקְבּ Putredine. Complut. habet בְּלִישִׁיתָא & מַלְשִׁיתָא corruptè. & etiam ibid. 14. vbi in Ven. legitur נִיטְלִיתָא verò alibi nuſquam occurrit, ſed בּוֹלְשִׁיתָא ſemel Iob 41. in Venet. pro רִקְבּוֹן Putredine inuenitur. ex quo mihi perſuadeo hanc veram eſſe lectionem, & ſignificat meo iudicio genus illud fungi, quod ex putredine in ligno excreſcit & protuberatur. בְּלַט enim apud Rabbinos Excreſcere, & prominere eſt. Huc etiam facit Græca vox βωλίτης, Boletus, qui eſt ex genere fungorum. מַלְטַמְיָא Plenum oſſibus. Componitur ex מָלֵא Plenum, & טָמְיָא Oſſa. in Aruc. מָלוֹטַמְיָא Genus cibi. in

Numer. 21. & 32. in Tharg. Ieroſol. fortè Regio eſt illa Iudææ, quæ à Strabone Macras vocatur.

מַכָּחֹל eſt Inſtrumentum habens ex vna parte dentiſcalpium, ex altera verò auriſcalpium. in Aruc. מַכָּחוֹל Lignum vel ferrum perforatum, quo aliquid emittitur, vt eſt illud quod Italicè dicitur *Sciſſaroro*. in Aruc. מִכְּרֵי & מִכְּרִי Poſtea quam, ex quo. in Gemara. מְכֵילְתָּא & מְכִילְתָּא Menſura. item Cyathus, modius. vide in בְּלַל & בָּלַל ſuprà. & מַכְלוּתָא atque מֵיכָלָא Cibus. vide אָכַל.

מִכְיָל סַפְסֵל Amplius, omninò, prorſus. Matth. 26. & Marc. 10. מִכָּל מָקוֹם Nihilominus. in Bereſ. rabb. cap. 58. מִכְמַנֵּי Theſauri. Dan. 11. vide Dictionarium Hebræum. מִכְמָס Nomen loci. 1 Reg. 14. vt habet Santes. alij מִכְמָשׁ. מִכְמָר Rete. in plurali מִכְמָרוֹת. in Aruc.

מַכֵּן Locus, habitatio, tugurium. & מוֹכְנָה eſt idem quod גַּלְגַּל vel אוֹפַן Rota. in Aruc. & מוֹכְנָא Æquipondium, æquilibrium, ſacoma: vel eſt Nomen machinæ, quæ per æquale pondus ex ſe ſine externo auxilio aliquid nunc eleuat, modò verò deprimit. Eſther 1. in ſecundo Tharg. vide infrà מֵיכָן. מֵיכָן pro מֵאָן Exinde. Eſther 2. Sicut & מְכָא Hinc. dictiones compoſitæ.

מוֹכֵס Publicanus, telonearius, vectigal, ſumma. Pſalm. 114. in Midr. Item מַכְסָנוּתָא Correptio, increpatio. vide כָּסַן & כָּפַן ſuprà. מִתְמַכְסָן Corripitur. Iob 33. facit radicem ex מַכְסָר. מַכְסָר Angina, infirmitas qua homo ſuffocatur, quæ Italicè dicitur *Squinantia*. in Aruc.

מָכַר Hebraicè ſignificat Emere, vendere. Sed Prouerb. 19. מִתְמַכְּרָא אִתְּתָא ſignificat, Traditur mulier, vt habet Venet. exemplar. Elias אִתְּמַגְּרָא in eodem ſenſu, ſed putat mendum eſſe, & ſcribendum אִתְּמַסְּרָא, nihilominus primam cenſeo eſſe retinẽdam lectionem; nam Luc. 1. legitur מְכִירָא מְכִירַת Deſponſata, tradita. Compl. habet מִתְמַרְּרָא quod ſenſui minimè conuenit. מַכְרִין Noti, à נכר. 4 Reg. 12. Item מוּכֶרֶת Status abſolutus, ſicut סָמוּךְ eſt Status conſtructionis ſiue regiminis: frequens in Commentariis. מַכִּירָא Græcè μαχαίρα, Machæra, gladius. in Ber. rab. cap. 89.

מְכַשׁ Percuſſit, ſauciauit, vulnerauit. & מָכוּשׁ Ropalus, malleus campanæ. Pſalm. 7. in Midras.

מַכּוּתָא idem quod סְפִינָה Nauis, carina. in Aruc.

מַכְתָּב Calamus æreus. in Aruc. radix eſt כתב ſuprà.

מִלְּאָה מִלֵּי vel מְלֵי ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat Impleuit. 3 Reg. 18. & 4 Reg. 23. In paſſiuo אִתְמְלֵי Impletus eſt. 3 Regum 7. & Iſa. 6.

מָלֵי Implens, aliâs מְלֵי Plenus. Ierem. 23. atque מְלֵי בֵיתֵיהּ Plenum domus eius. Numer. 23. מַלְיָא Plena. Numer. 7. & Iſa. 6. Idem מַלְיָתָא Plena. Ruth 1. מַלְיָהָא Plenitudo eius. Mich. 1. aliâs מַלְיָתָא atque מִלּוֹתָא Agger, munimentum. R. Schelomoh exponit Ambitum muri depreſſum, qui puluere implebatur, in cuius medio tumulus præaltus erat, qui ad omnem ventum ſpectabat, diffuſus. D. verò Kimchi locum fuiſſe dicit latum iuxta murum, vbi conueniebat & congregabatur populus. Leui Ben Gerſon, Foſſa ciuitatem ambiẽs, quæ pro munitione vrbis aquis implebatur. 2 Reg. 5. & 3 Reg. 9. ſed 2 Reg. 20. eſt Agger vel tumulus congeſtus ad vrbis oppugnationem. & ſic Iſa. 29. מוּלְיָא Complementum. & מַלְיוּתָא Supplementum. Matth. 9. & מַלְיָאִית Planè. ad Epheſ. 2. מַלְאוֹ Repletio. & Lucrum, ſic dictum quòd crumenam impleat. in Aruc. & מַלְיוֹאתָא vel מוֹלְיוֹאתָא Repletio, paſtillus, à repletione ſic dictus. Secundò ſignificat Hauire. Iohan. 3 Gen. 24. & Ioſ. 9. Et מַלְאָא Inundatio. Luc. 5. & מָלְיָתָא Haurientes puellæ, hauſtrices. Geneſ. 24. Tertiò מָלָא מלא ſignificat Lenire, demulcere, conſolari. Iohan. 11. in Euangelio. & מַמְלָא Lenimen, ſolatium. ad Philip. 2. cap.

מ' in Raſſe tevoth valet מְגָא לָן vel ſeparatim מְגָא לָן pro מִגַּן (vt ſuprà dictum eſt) Vnde nobis. Et cum Vau וּמ' pro וּמְגָא לָן Et vnde nobis. &c. Item מַה-לִּי Quid mihi? At מְלָא eſt Plenum, vel מְלַאִים Plena. in Maſoreth.

מַלִּיל סַכְסֵךְ Locutus eſt. Geneſ. 42. & Exod. 6. מִלָּה & מְלָא Sermo, verbum. Daniel. 2. 2 Reg. 14. & מִלְתָא & מִלְּתָא idem. Dan. 2. Syriacè מֶלֶּתָא λόγος, Ratio, ſermo, verbum. Ioan. 1. & מְלוּל Locutio. Iſa. 42. & Pſalm. 103. Idem מַמְלַל 3 Regum 22. Pluraliter מִלַּיָּא & מִילִּין Iud. 21. & Dan. 7. Item Syrè מְמַלְלָנָא Dicibilis, effabilis. vt

מְטַרְקָא Scutica. in Aruc. מַיָּא Aquâ, vel aquæ. Gen. 1. & in regimine מֵי, vt מֵי טוּפָּנָא Aquæ diluuij. Gene. 7. Tharg. Ieroſ. מֵי רַמְבוּלָא ibidem. & מַיִן Aquæ. Gen. 26. Inde Doctores Hebræorum formant nomen adiectiuum מַיְמִי & in femineo genere מַיְמִית Aquaticus, aquatica. in plurali מַיְמִיִּים & מַיְמִיּוֹת Aquatici, & aquaticæ. in Bechaiai in Geneſ.

מ' In Raſſe tevoth valet מְגָא דְּרַעְיָנָן Vnde ſcimus. מְגָא etiam dicunt pro מָגָן Doctores, detracta more ſuo extrema, ſed litera quieſcente expreſſa in ſcriptura.

מִיד Statim, repentè, ſubitò. Pſalm. 58. מִידֵי Nullus. Pſal. 16. in Midr. מִיל Miliare. in Bereſch. rabb. Et Kimchi Ioſ. 12. dicit Iordanem fluuium eo in loco per quem filij Iſrael tranſierunt, habuiſſe 12. מִילִין Miliaria. de qua dictione adhuc in radice פרסח infrà. מַיְלָא idem quod צֶמֶר Lana. vide infrà מַל.

מִיְּמִים Medicina. in Aruc. מִיאוּמָס Socius, comes. aliâs מְיוּמָס. & Nomen idoli. in Midbar rab. cap. decimo.

מִין Species, quæ vni conuenit, eumque ab alio diſtinguit. Gen. 1. Item Hæreticus. in Ber. rab. cap. 9. Qui & מִינַי dicitur, & ſine punctis מינאי. in Bereſch. rab cap. 24. & מִינוּת Hæreſis. in Vaicr. rabb. cap. 28. De quo Elias: קראו רז"ל למי שאינו לו דת מִין וכתב חרמב"ם ז"ל כי זה השם אינו נופל רק על צדוקי או בתוסי ותמיה אני כי נמצא בספרי היונים שהיה אדם אחד שהיה שמו מַאנִי ורא חיה בעל דת ועל שמו נקראין כל הנמשכים אחריו מִינִין כמו מן אפיקורוס נקראו אפיקורסים כאשר יתבאר בשרש פקר ומִין בל"א לוי כמו למינהו ובלעז רישרקו: Vocant, inquit, Rabbini eum qui exlex eſt, מִין. Scripſit autem Rab Moſe Ben Maimon, bonæ recordationis, nomen illud non cadere niſi in Zadukæum, & Baiethoſium, id quod miror, cùm inueniatur in libris Græcorum fuiſſe hominem quendam nomine Mane (μάνης, Manes forſan intelligit, de quo vide in Suida.) qui non fuit auctor Legis, ſed de ipſius nomine vocati ſunt, quotquot eum ſecuti ſunt, Minin (Manichæi) vt ab Epicuro dicuntur Epicurei, prout explicabitur in radice פקר. Cæterùm מִין Germanicè dicitur Ketzer. vt לְמִינְהוּ Keinerley, Italicè *Heretico*. Hæc ille.

מְיַנָּקָא Eſth. 9. Elias legit מְיַנָּקָא, & quid ſit, fatetur ſe neſcire. A Bahal Aruc non adducitur. Quid verò ſi per tranſpoſitionem ſcribamus מַנְיָקָא, vt ſit Latinum Manica, Gallicè *Braſſelet*? ſed textum ſcribamus, לְבוּשׁ מַנְיָקָא דְּכָרוֹם וּמָא Indutus manica coccinea vel kermeſina, Gallicè *De cramoſi*. מוֹנְיָיק etiam, vt infrà videbimus, Monile ſignificat, quemadmodum exponit Santes. Hæc deſunt in exemplari Complutenſi.

מְיַצָּא aliâs מֵיצָא Exprimens. Prouerb. 30. vide מָץ infrà.

מַיִּשׁ & in plurali מַיְשִׁין eſt in Aruc Fructus arboris cuiuſdam, quæ vocatur Maies. מַיְתִי בִּידֵיהּ Adferens in manu ſua: Iſa. 10. vide latiùs in יָבַל.

מַךְ סַךְ & מְכַךְ Humiliari, ſubmitti. Alij Stillare. Iudic. 5. אִתְמַכַּךְ Humiliatus, depreſſus eſt. Pſalm. 42. vide מַאךְ. מַכִּיךְ Humilis, ſubmiſſus. Leuit. 13. 2 Reg. 6. & Pſal. 56. Idem מַכִּיכָא Prouerb. 17. in Aphel אַמְכִּיךְ Compreſſit, ſubiecit, Prouerb. 22. מוֹכָנָא Humilitas, adiectio, depreſſio.

מַכִּיכִין Humiles, ſubmiſſi. alij Contriti. Iob 5. & מְכִיכוּת Depreſſio, humilitas, alij Contritio. Malach. 3. Item קוֹל נְמוּךְ Vox depreſſa ſiue ſubmiſſa. in Commentariis.

מַכְּכִין vt exponit R. Kimchi, Strata. Ezech. 23. Aliqui adiectiuè Molles explicant. & ſic 2 Reg. 17. quamuis alij legant מַכְבִּין ſed perperam, vt iam diximus: Sindones exponit Dauid Kimchi, מִיכָאֵל Nomen angeli Michaelis. multis in locis Tharg. מוֹךְ Omne molle: vt linum, ſeu goſſapinum, vt lana, & lectus, & linum pectinatum & electum, quod Arabicè dicitur אַלְמַךְ. Item Riuulus, & ſalitum ac tepidum. vnde aquæ ſalitæ ac tepidæ dicuntur מוּכִין. Item מ' in Raſſe tevoth valet מַעֲלַת כְּבוֹדְךָ vel מַעֲלַת כְּבוֹרְךָ Celſitudo gloriæ, vel, gloriæ tuæ. מָכָא Moneta, pecunia. in Aruc.

מַכְבֵּד Scopa: item eſt אשכול Palmes dactylorum. in plurali מַכְבְּדוֹת Palmites palmarum. in Aruc. מַכְבְּנְתָּא Acus magna, & capitis ornamentum. in Aruc. מַכְבָּאי Macabæus, nomen Haſmonæorum, quod aſſumpſerunt ex מכ"בי hoc eſt, מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים יְיָ Quis ſicut tu in diis Domine Tetragrammaton? quo pro belli teſſera vtebantur, vt alibi ſuprà diximus. Dan. 11. in Comment. מַכְבִּיד לַאֲבִיו Ad iracundiam prouocans patrem ſuum. Prou. 17. Complut. מַכְבִּיד, vide ſuprà in כָּבַד.

מַכָּשׁ Quicquid ſtringit, ſtrictiuum. in Aruc.

מַכִּיר Nomen regionis, quæ Hebraicè dicitur יַעְזֵר Iaazer.

cillare, commoueri. Item מֵּט in Raſſe tevoth valet מַרְטְעָם vel Chaldaicè מַטְעָא, non מַן: Quis ſenſus? quæ ratio?

Et מוטֵרֵי eſt Os duplex in gallina. Pſalm. 78. in Midras.

Porrò in Commentariis לְמַטָּה ſignificat Infrà, inferius. vt נֵאמַר לְמַטָּה Dicemus infrà. מַטְוַאתָא Aranea. Iob 8. de qua iam ſuprà in טָוָא. מַטְחֵאתָא Coxa.

מַטְעַר vnde מַטְעוּר Nuncius, legatus, cuſtos. in Tanhuma. & Aruc. Et מִטַּטְרוֹן quem dicunt fuiſſe Angelum, & Cuſtodem Moſis. in Zohare. Vnde Elias in Thisbi: מִטַּטְרוֹן שַׂר הַפָּנִים אומרים שהוא חמלאך הרואה תמיד פני המלך יתעלה ועליו נאמר כי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ ששמו כשם רבו מטטרון בגמטריאה שַׁדַּי ושמעתי מחקרדינאל תלמידי כי מְטַטּוֹר בלשון יון שליח ואולי כן הוא: Mitateron princeps facierum. Dicunt, inquit, Angelum illum eſſe qui conſpicit ſemper facies Regis exaltandi (Dei:) ac de ipſo dictum eſſe illud Exod. 23. Quia nomen meum in medio eius eſt. quippe cuius nomen eſt inſtar nominis Domini ſui: מִטַּטְרוֹן enim in Ghimetria, ſiue numerandi per literas arte, eſt שַׁדַּי: videlicet vtriuſque literæ ſeorſim efficiunt 314. Et audiui à Cardinale quodam diſcipulo meo, quòd מְטַטּוֹר lingua Græca Apoſtolum ſiue legatum ſignificat, & forſan ita eſt. Hæc ille. מְטַכְּסִי Sericum electum. in Ber. rab. cap. 76.

מְטַל Cecidit, & מוֹטֶלֶת Cadens. in More libr. 1. cap. 62. מַטַּל Onus. Iſa. 13. & מְטוּלָא Sarcina. in Zoh. à נָטַל. de quo infrà. Item מְטוּלָטֶלֶת Operimentum aureum, & Fruſtũ panni. & מַטָּלִיוֹת Pannus, ſiue fruſta panni in Aruc. Itẽ מַטְלוֹת Vmbra. & מְטַלָּא Tuguria, tẽtoria, vmbracula. Ier. 23. Idem מַטְלָנִין Exod. vltimo in Thar. Ieroſ. horum radix eſt ſuprà טָלַל.

Præterea מְטַלָּא etiam à נטל, eſt participium fœminini generis coniugationis Aphel. Hinc. 41. Iobi וְקַלְעָא דְמַטְלָא אַבְנָא Et funda quæ lapidem contorquet: ad verbum, quæ proficiſci facit. Eſt qui Profectionem interpretatur, ac ſi nomen eſſet.

Item מַטְלָנָא Profectio. à נָטַל. ſed Iob. 40. Mem eſt radicale, & idem ſignificat quod מָטֶל quod R. Dauid Virgam & baculum exponit. R. verò Leui filius Gherſon Truſtum videlicet ferri. Elias tamen ait, forſan eſt ex radice נָטַל, quod idem eſt ac נָשָׂא Hebræum, qua in ſignificatione videtur R. Schel. accepiſſe: exponit enim משאה של ברזל id eſt, Onus vel pondus ferri. מְטוּל הֵיכְנָא Propterea. Pſalm. 1. & 4. Et מַטּוּל מָה Propter quid, quare. Eſth. 1. & recipit affixa: vt מְטוּלְתָךְ Propter te. Pſal. 44. & aliquando cum Aleph in principio, אַמְטוּלְתָהָא Propter ipſam. Pſalm. 7. Idem eſt etiam quod כִּי Quia, quoniam. Prouerb. 22. & Eſther 1. מְטַעֲמֵי Deguſtans, delibans. radix eſt in Theth ſuprà. in Aruc. מַטְעַם Miſcere, occaſus, obfuſcatio. radix eſt טְעַם ſuprà. in Aruc. הספת שעשויין לקנח eſt מְטַפַּחַת Linteum quod conficitur abſtergendi cauſa. in Aruc. בתן

מְטַר A quo אַמְטַר חוכלי Pluit, pluuiam demiſit. Gen. 19. Hinc מְטָרָא Pluuia. Gen. 7. & alibi pluries. & מְטַר שְׁמַיָּא Pluuia cæleſtis. Deuter. 11. in plur. מְטָרִין Pluuiæ. Ezech. 34. & Leuit. 26. Item Pſalm. 11. & Iob 20. vbi tamen exemplar Complut. habet מְטָרָא in ſingulari. מַטָּרָא Cuſtodia. vide נָטַר infrà. מַטְרוֹנִיתָא Matrona. in Beref. rab. cap. 6. idem מַטְרוֹנִיתָא Pſalm. 12. in Midras. & מַטְרוֹנְיָתָא Matronæ. Eſther 2. De qua dictione Elias in Thisbi: בבראשירת רבא בכמה מקומות שאלה מטרונירת אחת את רבי פלוני וכן מעשה במטרונירת אחת וכולי והוא לשון רומי כן קורין לאשרת גדולרת וחשוברת מטרונירת שומר חפלגשין תרגום ירושלמי נָטִיר מַטְרוֹנְיָתָא נראה לי שהוא לשון יחידה ובלשון רבורת מצאתי בבראשית רבא כל תשעים שנה שלא ילדה שרח היתה ככלה בתוך חופתרת וחיו מטרונורת באות ושאלו בשלומרת: ונראה לי כי מטרונה כמו פטרונרת וחכם והפא מתחלפין אבל לא נמצא בלשון זכר מטרון כי אם פטרן:

In Bereſchith rabba multis in locis interrogat Matrona quædam Rabbinum aliquem. Item, Opus matronæ cuiuſdam. &c. Eſt autem vocabulum Romanum. Sic enim mulierem magnatẽ & eximiam Matronam vocant. vt pro, Cuſtodiens pellices, Thargum Ieroſolymitanum habet, Conſeruãs Matronas, aliâs מַטְרוֹנִיתָא, quod quidem mihi videtur eſſe ſingularis numeri. Et in plurali inueni in Ber. rab. Totis nonaginta annis quibus non peperit Sara, fuit tanquam ſponſa in medio thalami ſui. veniebant autem מַטְרוֹנוֹת Matronæ, & ſalutabant eam. Porrò, meo quidem iudicio, Matrona eſt tanquam Patrona, atque Mem & Phe permutantur: ſed non reperitur in maſculino genere מַטְרוֹן ſed פַּטְרוֹן. Hæc ille.

מֶטְרוֹפּוֹלִין Græcè μητρόπολις, Metropolis. in Sch. rab. cap. 23.

מְטַרְתָּא idem quod שַׂק Saccus magnus. in Aruc.

ſpeluncæ. Iſaiæ 2. vide חלל. Item מִיחַל vel מִיחַל eſt Humiditas, & aqua egrediens de profundo torcularis, antequam ponantur trabes, vel præla ſuper oliuas. in Aruc.

מָחוֹל Chorus. eſt Hebr. & מָחוּל Ruta. מְחִילָה Cõgregatio. מַחְלָץ Trulla cementarij, quæ Italicè dicitur *Coſſola*. in Aruc. מִיחָם Cacabus, cãldarium. in Aruc. מַחֲמֶרֶת idem quod בעבור Propter, eò quòd. in Bereſ. rabb. cap. 4. Vnde Kimchi 4 Reg. 8. dicit quòd Iudæi poſſunt caſtrari מַחֲמַת חוּלִי Ratione infirmitatis, & non aliâs.

מְחַס Iratus, & indignatus eſt. Hinc 1 Reg. 1. vt citat Aruc pro Hebræo וְכַעַסְתָּה צָרָתָהּ גַּם כַּעַס Et irata eſt eius æmulatrix etiam ira: Tharg. habet וּמַרְגְּוָא לָהּ פְּנִינָה אַרְתָּה וּמַחֲסָא לָהּ Irritauit autem eam Penina, efferbuit, & contumeliis affecit eam. Ven. & Compl. aliter in hunc modum habent וּמְצָעֲרָא לָהּ צְרָתָהּ אַף מַרְגְּוָא Et moleſtia affecit eam inimica eius, etiam laceſſiuit, vt & Aruc ipſe aliâs citat & Elias. Item Geneſ. 16. pro חמסי Iniuria mea: Thargum Ieroſolymitanũ vt adfert etiam Aruc, habet מְחוּקִי, quamuis reperiam in vtroque Tharg. דִּינִי Cauſa mea, vel lis mea. מְחַפְּפָא Pyxis vel arcula, quæ Italicè dicitur *Scatola*. Itẽ Diſſolubile. & Palma manus. מַחְפָּא Abbreuiatio, cuius hoc eſt Notericon: מִיתָא חֲמֵשׁ פְּרִיוֹן זָרִים: id eſt, Mors quinta redemptio extraneorum.

מַחַץ Transfodit, transfixit. Hebr. eſt. & מַחַץ eſt Tignum. מְחִיצָא Murus, paries. Pſal. 15. in Midr. & Ezech. 13. Et מְחִיצָתָא & מְחִיצָא eſt idem quod צלע, id eſt, interprete R. Schelomoh, Appendix, thalamus vel tabulatum. Ezech. 41. 42. & 3 Regum 6. in plur. מְחִיצָתָא Appendices, thalami. Ezech. 41. Et מְחִיצַת idem quod גורל Sors. Pſalm. 101. ſecundum Pagninum; ſed non video cur non Thalamum, vt ſuprà, exponi poſſit, præſertim cùm de ſorte nihil agatur in Hebræo, nec qui מְחִיצַת Sortem interpretetur, habeat.

מַחֲצָב Planta. in More libr. 1. cap. 60.

מַחֲצָל Trua, vel inſtrumentũ quo calcantur ficus, quæ inſtar panis fiunt. Et מַחֲצֶלֶת Teges, ſiue ſtorea. in Vaic. rab. cap. 27.

מָחַק Raſit, abraſit, deleuit, amouit. Iudic. 5. in Hebræo. & in Ber. rab. cap. 67. מַחֲקָה In modum ſinus effoſſum. De hac poſitione Elias in Thisbi: גם זה חשרש לא נמצא במקרא דק במקום אחר ומַחֲקָה ריאשו שהוא לשון קנוח והסרה וכן כרברי רז"ל חץ שמעבירין על המרה הגרושרת להסיר את חגרוש נקרא מְחַק בלא"ף שטרייר"ף חולץ וכן שמשו בו בלשון מָחָה דילעיל רשרת לומר אב"ו ואישין באמרם חֲמוֹחֵק עַל מַגֶּרֶת לְכָתוֹב: אֲחָאב הֵיָה מוֹחֵק אֶת חָאַזְכָּרוֹת ולא שמשו בזה בלשון מָחָה לעולם רק בלשון מחק: Hæc quoque radix non inuenitur in Bibliis, niſi vno in loco. Et amouit caput eius. Iudic. 5. vbi Abſterſionem & amotionem deſignat. Sed in verbis Rabbinorum, lignum illud quo remouent id quod abundat in menſura, vocatur מְחַק Hoſtorium, Germanicè Ein Streichholz. Similiter quoque vtuntur eo in ſignificatione מָחָה de quo ſuprà, hoc eſt, abwiſchen. vt cùm dicunt, Qui delet ea conditio- ne vt ſcribat. Item, Achab deleuit mnemoſyna. id eſt, diuina nomina. Qua forma nunquam vtuntur voce מחה ſed tantùm מְחַק. Hæc ille. מְחוֹקֵק Legiſlator. Hebræum eſt.

מְחַקָּק Sculptum.

מְחִיר Commutatio, precium. Item מָחָר Cras. 1 Reg. 28. Exod. 9. & 19. & dicitur etiam de longiori tempore futuro. & לְמָחָר In craſtinum.

מַחֲרֵשׁ Strigil hominis, qua vtitur in balneo vel thermis. à radice Hebraica חרש. in Aruc. מַחֲרָאוֹת Receſſus, latrinæ. in Aruc.

מְחִישׁ Feſtinans, properans: à חוש deriuatum. Deuter. 32. מַחְתִּיתָא Thuribula, receptacula ignis. 3 Reg. 7. vide in Cheth. Et מַחְתִּין Tiaræ, mitræ. Ezech. 23. vt interpretatur Pagninus: vbi ſic legitur, מַחֲתִּין קוֹלְסִין Imponebantur mitræ. falſi ſunt igitur in eo quòd מַחֲתִּין quod eſt participium paſſiuum inflexionis Aphil verbi נחת, Mitras expoſuerit. קוֹלְסִין enim quod ſubſequitur, eſt illud quod Mitras, vel galeros ſignificat. מַחְתָּאנָא Deſcenſus. Ioſu. 7. Radix eſt נחת ſupr.

מְטָא מֵטָן Primò ſignificat Venit, peruenit. 2 Reg. 23. Exod. 9. quod, quare Stillare vertat Pagn. non video. In tertia fœm. מְטַת Ezech. 7. Idem אַמְטֵי Iud. 19. & in Aphel אַמְטֵי Perduxit, admouit, applicuit. Leuit. 9. Secundò מְטָא Pertinet, poteſt, decet. Act. 5. & 24. vt מְטָנְתָא דְמָטְיָא לִי מִן בַּיְתָךְ Portio quæ mihi cõtingit (competit) de domo, familia tua. Luc. 15. Tertiò מְטָט & מְטָט ſignificat Nutare, va-

vt abolerent,& non aboleuerunt. Item, Et quis irritum faciat manu sua? Similiter & Dan.4. Qui irritum faciat manu sua. Ac mihi quidem videtur congruum non esse eo vti pro boni operis prohibitione. Vult dicere, non congruè sic dici; Ieroboam abolebat מָחָה מוֹחֶה in Israel ne ascenderent ad consuetudinem, sed הֵיטִיב מוֹנֵעַ vetauit Israel. &c.

Quintò מָחָא vel מָחֵי idem est quod ארג Texuit. Exod.28.& 29. Inde מָחֵי Textor. Exod. 35. Sextò מחא Syriacè significat Præcingere. Iohan.13. Septimò Madefacere, vdum reddere. Psalm.6.in Midras. Inde מוֹחָא Cerebrum. Psalm.100. in Midras. Et מָחֵית מַיִן Humor aquarum. 2 Regum 22. vt volunt aliqui; quod non ita est; nam מָחֵית est participium coniugationis Aphel, Demittens,nempe מַיִן Aquas, à verbo נחת, de quo infra. מוֹחַ קַר וְלַח Cerebrum frigidum & humidum. Psalm.102. in Kimchi. Item מוֹחָא est Vertex capitis.2 Regum 14.& Deuter.28. Inde מָחוֹתִית תּוֹרוֹנַיִם Superior Horonaim.Isaiæ 15. vt interpretatur quidam malè. exponendum proinde Descensus Horonaim, à נָחַת.

Octauò מָחָא significat Emendare, resarcire; vt sutores faciunt. Item מִיחָא Farina. in Aruc.

מַחֲבַת Sartago,vel frixoriũ. Alij dicunt esse Vas quoddam ex ære patens,quod condimenta continet,& prunis suppositis, percoquit.

מָחָג Idem quod רמז Innuit, significauit. Inde מָחוּג Nutus. in Aruc. מַחֲרָא מכשהח Illicò,confestim. Matthęi 4. מַחֲוָתָא Ciconia. Psalm.104. vt est corruptè in Psalterio Nebiensi est וְתָא in editione Venetiana. Complutenſ. חֲוָרִיתָא וַיְתָא quod רַיָה לְבָנָה interpretantur Miluum album, lingua Germanica Storch, Pelargum,ciconiam, licet alibi pro Ciconia חֲוָרִיתָא simpliciter reperias. Elias verò habet וַיְתָא de quo vide in Vau. מָחוֹזִין Termini, portus. Psalm.89. Plateæ vel compita. Thren.4. מַחֲזָיְתָא & מַחֲזֵיתָא Specula. radix est חָזָא Exod.38. & Isaiæ 3.

מָחַט Primò significat Abortiuit, abortum fecit. Secundò מַחַט est Acus. in Ber. rabb.cap.75.

Inde מַחַט סַרְקִית Acus resarciens. & Elias in Thisbi: ברבורי רזל קשה רמח לבשר מת בְּמַחַט לְבָשָׂר חַי הוא כלי ברזל קטן הכמת שתופרין בו בחוטין בלא נודל ובלעז אגו ונקרא מחט מלשון ויתפרו עלה תאנה דמתורגם וחטדטו עיין בשרש חטט: In verbis Rabbinorum legitur, Durus est vermis carni mortuæ,sicut acus carni viuæ. Est instrumentum ferreum,quantitate paruum,quo filis consuunt. Germanicè Nodel, Italicè *Ago*. Vocatur autem מַחַט ex significatione huius loci Gen.3. Et consuerunt folia ficulneæ. qui Chaldaicè vertitur וַחֲטַטוּ. Vide in radice חטט suprà.

Item מַחְיְשֵׁי idem quod מכות Plagæ, percussiones, seu vulnera. in Venet. paulò meliùs מִיחֲוֹנוֹחֵי Plagæ eius,percussiones eius, in Compluten.exemplari. Prouerb.20.

מְחִיָּה Sanatio. radix est חיא suprà.

מָחוֹךְ Exodi 35.& Numeri 31. & in plurali מָחֲבָיָא Dextralia, vel secundum alios, Subligacula. Isaiæ tertio. in Hebræo est pro מָחוֹךְ Chaldæo, כומז quod pudendi mulieris formam Hebræi interpretantur,cuius significationis, Rabbi Schelomoh & Dauid Kimchi volunt esse מָחוֹךְ. Ego autem existimo illud dici à מָחַךְ Risit, quasi ludibrium, vel res ludicra & ridicula, ea ratione qua Latinè hanc partem verenda vel pudendum appellamus, à verbis Vereor & Pudet.

מָחַל significat Pepercit, remisit,condonauit. Vnde Elias in Thisbi: רזל הרגילו בזה הלשון בלשון סליחה וכפרה באמרם הרב חמוחל על כבודו כבודו מחול אבל חמלך חמוחל על כבודו אין כבודו מחולה הלשון לא נמצא במקרא כלל ונאמר בתפלתנו מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח לָנוּ מָחַל לָנוּ וחתאר כי אתה סלחן לישראל ומוחלן לשבטי ישורון והשם מחילה בלשון אשכנז בול געבן או בול צייחן ובלעז פירדונאר: Rabbini solent vti hoc vocabulo pro Remissione & expiatione. vt cùm dicunt,Rabbi ille qui parcit super honore suo (læso) honor eius venia dignus est. Rex verò qui remittit de honore suo,honor ipsius veniam non consequitur. Hoc autem vocabulum non inuenitur in Bibliis omninò. Sed dicimus in precationibus nostris, Parce nobis Rex noster, ignosce nobis, indulgeto nobis. Inde nomen formale. vt, Quia tu es condonator Israeli, & מוֹחֲלָן propitius tribubus Ieſſurun. & nomen substantiuum מְחִילָה Indulgentia. Germanicè Vergeben, aut Verzethen, Italicè *Perdonar*. Item מַחוּלוֹת vel מַחֲלוֹת idem quod מערות Voragines terræ in quibus confluunt aquæ. & מְחָלֵי Antra, spelun-

scribitur קוֹלְמוֹסְנָא. Rabbi Dauid in Commentariis citat קוֹלְמוֹסְנָא משמשאי, sed quid significet, ignorat. Bahal Aruc מַקְלְמוֹסְנָא quod non exponit, Complut. manuscriptum קוֹלְמוֹסְנָא Isa.3.

מוֹזְנַיָא Staterę,bilances. Isaiæ 40. & מוֹזְנַיִן Ezech.5.& Leuitic.19. hîc Vau supplet locum Aleph, radix enim est אזן, vt certè quædam exemplaria Leuitic.19. legunt מאזנים.

מְזִיקְתָא idem quod תעלה Fossa habens aquam, vel aquæductum fluentem in piscinam.3 Reg.18. & מְזִיקַת 4 Regum 18.

מְזַקְף Strigil. in Aruc.

מָזוֹר & מַזָּרָה Instrumentum ligneum,quo & panni & serica percutiuntur. Est etiam Pera siue saccus, in quo cõmeatus per viam portantur. Italicè *Carmeri*. Item Ventilabrum. Et מְזַר Ventilare, congregare; & Corrumpi, & putrescere. in Aruc. & מְזָרִים tam in Hebræo quàm in Tharg. secundum quosdam, Plaga Aquilonaris,iuxta alios מזלות Sydera,quibus assentitur Elias. Aben Ezra כוכבין Stellæ. R. Schelomoh nomen אוצר Thesauri vel repositorij. Leui Ben Gherson, Venti aquilonares, qui nubes spargunt. Iob 37.

מְמָזְרָא Spurius. Deuteronom.33.

מִזְרַח Oriens. & מִזְרָחִית Orientalis. radix est זרח. in Zoh.

מַזָּרָן Est pannus laneus, quem ponunt ij qui magnates habentur super lectos suos sub omnibus stratis, Italicè *Tapeta*. cuius primitiuum est Arabicum מִיזַר Tapetum. in Aruc.

מַזָּרָק Bos sylvestris. Item est Crassa quædam colli vena. in Aruc. & מְזַרְקָא Crater,peluis,vel phiala.vide זרק.

מְחָא מכשל multa habet significata. Primò Percussit, feriit,cecîdit. Iosu.8. & 10.& Iohan.19. Inde מָחָא & מְחָתָא Cædes,plaga,percussio.Deuter.28.& 29. מָחַת,in plurali מָחָן ibidem. & מְחָתָא Plagæ. 4 Reg.14. & Zachar.13. & מְמַחֲיָא בְשׁוּחֲנָא Percussus vlceribus. Lucæ 16. Item מַחֲתָא Lęsio,macula. Prouerb. 19. & מָחַת לֵית בָּךְ Et macula vel læsio non est in te. Cantic.4. & forsan, inquit Elias, hæ duæ dictiones sunt ex ista positione; nescio tamen,ait. Secundò significat Delere,abstergere. Isa.44. Gen.7. & Eztæ 4. secundum R. Abraham est הרס Destruere,vel iuxta alios,Suspendere,vel Affigere cruci seu patibulo. Tertiò Transferre, deponere. in Vaic.rab.cap.7. De quo Elias in Thisbi ad hunc modũ ait: ומָחָה יהוה דְּמְעָה אֲבֵלָה ומָחָתָה פִּיהָ לשון קנוח והסרה בלא אב ואושן ובלעז סטומאר וכן ומָחָה אֶל מִי הַמָּרִים מָחָה אֶמְחֶה ורומיהם והמלמרים רוצים להבדיל ביניהם בלא ופותרים ומחה אל מי חמרים ומחה אמחה בלא אבמיקן ואינו לשון אשכנז רק לשון הקדש שנשתבש בפי חתנוקות כי המלמרים שלא ידעו לפתור לשון מחיקה בלא אמרו אהוה בלשון הקדש מחקן והתלמידים חשבו שהוא לשון אשכנז ואמרו מוקן ולא הניעו חחירת בדרך האשכנזים וכן אירע גם כן למלת שחטן שאומרים שעכטן וחושבים שהוא לשון אשכנז והוא לשון שְׁחִיטָה: Id est, Et absterget Dominus lachrymam. Isa.25. Comedit & abstersit os suum.Prouerb.30. Vocabulum hoc Abstersionem & amotionem significat. Germanicè Abwischen, Italicè *Stumar*. Item, Et abstersit ad aquas amaras. Numer.5. Delendo delebo. Numer.17. & similia. Porrò Doctores volunt differentiam inter ea constituere lingua Germanica,vnde interpretantur illud: Et abstersit ad aquas amaras. &; Delendo delebo. Germanicè Abmecken. Cùm tamen hoc non sit Germanicum, sed à lingua Sancta,quod deprauatũ est in ore lactentium. Doctores siquidem; qui nesciebant interpretari vocem מְחִיקָה Germanicè,eã enunciarunt sancto idiomate מְחִקָּן: discipuli itaq; arbitrantur vocabulum esse Germanicum, & dicunt מְיקָן Mecken; nec proferunt Cheth more Germanorum. Simile etiam euenit dictioni שְׁחִיטָה quam enunciant Schechten, & putant esse Germanicum vocabulum, cùm à שְׁחִיטָה deducatur; quod Mactationem significat. Quartò מְחָא Significat Coërcere, prohibere, vel abolere. vt וְדִי חֲוָה עָבֵד חָוָה מַחָא Et quem volebat, prohibebat, scilicet à morte, vt interpretantur aliqui. R.Sahadiah, R. Schelomoh, & D. Kimchi exponunt quasi מחיה Viuificabat,vel,vt Ghaon ait,Irritum faciebat iudicium mortis,quod erat datum aduersus illum. Dan.5. Quamobrem Elias ait: הרגילו רזל בשרש הזה ללשון מניע ולהסיר אדם ממעשה הרע בלאוויתן בלעז דוויליאר באמרם שָׁהָיָה רַיָּדָם לְמִיתוֹת ולא מָחוּ וכן ומִי מוֹחֶה בְּיָדוֹ וכן ברניאל דִי יְמַחֵיָה בִּידֵהּ ונראה לי שלא יתכן לאמרו על מניעת מעשה חשוב רוצה לומר לא יתכן לומר ורבים היה מוחה בישראל שלא יעלו לרגל אלא היה מונע ישראל: Consueuerunt Rabbini vti hac radice in significatu prohibendi hominem ab opere malo, Germanicè weren, Hispanicè *Vedar*. Eò quòd fuit in potestate eorum

יפח בזה שקורין לדוליון מזנה ולשון אפיכזר משעה אותם לפי ששתי הלשונם שוות בלשונם רוצה לומר שענקן ואין שענקן חושבים שגם בלשון חקדש יש להם לשון אחר : Id est, Qui nunquam deficiet miſtione. Cantic.7. Non eſt ei ſimile in Bibliis. Sed Rabbini appellant vinum aquæ mixtum יין מזוג Vinum temperatum. Germanicè Gemiſt. Italicè *Temperato*. Et, Permixtum purum: Tharg. Ieroſolymit. מַמְזַג רְכִי Exod.30. Hinc dixerunt, Temperant ei poculum ſecundum. & quamuis non ſit mixtum, ſolent tamen ita dicere, vulgò *Miſchiar*, Germanicè Ein ſchencken. Et hîc quidem Germani pulchro errore falluntur in eo quòd donũ מְזִנָּה vocant, & lingua Germanica eos inducit in errorem, in qua duæ voces ſunt ſimiles, vult dicere, Schenck/ & Ein ſchencken. Arbitrantur itaque ſimilem eſſe loquendi formulam in lingua ſanctitatis. Et mox ſubdit de מְזָג hoc modo :

ירוץ שטבעו של כל אדם מורכב מד' יסודות שהם אש ורוח ומים ועפר ומהם ארבע הלחות שהם ליחה לבנה ושחורה וויקרא והדם ומהם ארבע האיכיות קר ולח וחם ויבש והזו מזגו של כל אדם ולבאר את כל אלה צריך חקדמות גדולות מפילוסופיא ואין זה מלאכתי לכן אניח לדבר בם עור :

Certum eſt, inquit, naturam cuiuſlibet hominis compoſitam eſſe ex quatuor elementis, quæ ſunt Ignis, aër, aqua, & terra. Ex quibus veniunt quatuor humores, nempe Pituita, atra bilis, flaua bilis, atque ſanguis. Et ab his quatuor qualitates Frigidum, humidum, calidum, & ſiccum. atque hoc eſt מזג Temperamentum cuiuſlibet hominis. Cæterùm ad hæc omnia declaranda opus eſſet magnis præfationibus è philoſophia depromptis, quod nõ eſt huius mei inſtituti, quapropter ſuperſedeo de his amplius loqui. Secundò Syriacè מזג כאב idem eſt quod καπηλεύω, Caupoñam exercere, cauponari, ad quæſtum vti re quapiam. 2 ad Corinth.2. מְזַרְגְּזִין Murmurantes. in Aruc. alij legunt מְזַרְגְּזִין pro eodem. מְזוּזְתָא Chartula. citat Pagninus Pſalm.20. ſed ibi non reperio.

Item מְזוּזָה erat Schedula quædam in qua ſcriptum erat; Audi Iſrael, Dominus Deus tuus Dominus vnus eſt. & ponebatur ſuper limen oſtij, R. Moſeh Ægypt. lib. More 3. cap.33.

מְזַחְלָא vel מְזַחְלָה Fiſtula iuxta murum vnde defluit aqua. in Aruc. radix eſt זחל ſuprà. מְזוּכְיְתָא, vel vt Elias, מְזוּכְיְתָא Mortarium. Num.11. in Tharg. Ieroſolymit. quod Elias ait ſe existimare ſcribendum eſſe per Daleth מְרוּכְיְתָא, eò quod, inquit, Daleth à Tharg. non conuertitur in Zain, ſed econtrà. puto verò vt in Tharg. Onkelos מְרוּכְתָא legendum eſſe.

מַזָּל & מַזָּלָא כאב Fortuna, fatum, opes, fœlicitas. Pſalm. 112. & in Eccleſiaſte paſſim. & Prouer.6.& 12 Item תְּרֵיסַר מַזָּלָתָא Duodecim ſigna. מַזָּלְתָא Planetæ, ſigna, ſtellæ. 3 Regum 23. & מַזָּלוֹת Idem. Iſa.47. & in Commentariis גַּלְגַּל חַמַּזָּלוֹת Sphæra ſignorum. Cantic.1. Item מַזָּלוֹת accipitur pro Planetis, eò quòd errones ſint. in More lib.2.cap.10. imò pro omnibus ſtellis : quemadmodum Rabbini aiunt non eſſe aliquam herbam in terra, quæ non habeat proprium מַזָּל ſeu Aſtrum, influens & dirigens in cælo. De qua dictione iterũ audi Eliam in Thisbi, לְיֵרֵחַ וְלַמַּזָּלוֹת כך קורין לשנים עשר המשרתים שברקיע שכל אחד מהם משרת לחדש אחר ושמם ירוע ובלשון יחוד מזל בלשון זכר באמרם אין מַזַּל לְיִשְׂרָאֵל ויקורין להצלחה טובה מזל טוב והחפוך מזל רע ורוב חון רבאיוב משלי תלים מתורגם בלשון מזל בלא גלגלוובלעז ווינטורה : Lunam & ſydera. 2 Regum 23. Sic vocant, inquit, duodecim miniſtros qui ſunt in firmamento, quorum vnuſquiſque vnicuique menſi miniſtrat, ac notum eſt nomen eorum. Singulare autem eſt מַזַּל in maſculino genere. vt quum dicunt, Non eſt fatum ipſi Iſrael, vocantque bonam proſperitatem Mazal Tob, contrariam verò fortunam Mazal Ra. Cæterùm vt plurimùm vbi mentio fit de diuitiis in lib.Iob, Prouerbiis, & Pſalmis, illud Chaldaicè exponitur per מַזַּל. Germanicè Gluck/ Italicè *Ventura*. Hæc ille. Quamuis, vt ſuprà diximus, vbique ferè in Prouerbiis, &, ni fallor, ſemel in Iob, vbi Elias & Veneta editio habet מַזָּלָא, Complutenſ. legit מוֹלָא. & Prouerb.6. Bahal Aruc מְרָלָא vt iam ſcripſi.

מַזְלֵג Tridens. Hebræum eſt. cuius radix eſt זלג.

Item מַזְמוּט eſt זמירות שאומרים לפני חתן וכלה כרי לשמחן Canticum quod dicitur coram ſponſo & ſponſa, eorum exhilarandorum gratia, Epithalamium, carmen nuptiale. in plurali numero מַזְמוּטִין Iob 36.

קוֹל מַזְמָטָא ponitur pro Hebræo קְשׁוּרִין Ligamina, tæniæ, vittæ. in Bibliis Venetianis. & ſic eſſe in multis codicibus affirmat Elias. At non ita eſt, inquit, ſed eſt vna dictio quæ ſic

præceps fuit. Inde מְהִיר בִּידִיעָתָא Promptus ſcientia, exercitatus, verſatus in ſcientia. & מַהֲירוּת Velocitas. in More lib.1.cap. 72. נְמְהָר Stultus, præceps. מוֹחֲרִין Dotes. Gen.34. & 1 Regum 18. מוּחֲרְקִי eſt כְּתִיבָה וְחָתִימָה Scriptura & obſignatio, ſu-perſcriptio. in Aruc. מחלר in Raſſe tevoth valet מַעֲלַת הָרַב רַבֵּינוּ Celſitudo magni magiſtri noſtri. מוֹחַ Cerebrum, vertex. Num.28. & 2 Reg.14. de quo etiam infrà. מוּלָא idem quòd הוֹן Opes, ſubſtantia, lucrum. Prou.6.12.19. & 24. & Iob 36. Item מֵילָא idem. Prou.8. Hæc in Complut. exemplari. Elias & Venet. habent ſemper מַזָּלָא, de quo infrà..

מום Iurauit. Inde מוּמָתָא Iuramentum. Et אוֹמֵי Adiurauit. in Aphel. vide יְמָא ſuprà. מוּמָא Nævus, macula. 4 Reg.14. & Leuit.21. & מוּם Iob 11. & Prou.9.

מוּג vel מוּגִי Complexio. in More lib.1. cap.34. & Vniuerſitas. ibid. cap.75.

מָוֵי Influxit. מוֹי Aquæ. Pſalm.62. & מוּחֵי Aquæ eius. non Aquæ ſimpliciter, vt volunt recentiores. Iſa.33. vide infrà מַוָּא. מְוָהֲתִין ponitur pro תּוֹעֲבוֹת Execrationes, abominationes. Prou.15. Complut מְרַחֲמָת meliùs, quamuis minus ſit viſitata talis forma. Et מוּחֵי Feſtinans. ab אוּחִי vel יוּחַ Prou.22. & מְוַחֲרִין Moræ, tarditates. ab אחר ſuprà. Prou.23. מְאַחֲרִין in Complut. Commorantes, vel morantur. nec מְוַחֲרִין poteſt aliter quàm verbaliter exponi. מוּכִין Raſuræ, & plumæ panni.

מוּלָיָא Molæ, aggeres. מון A quibus in 2 Tharg. Eſther videndus locus, ſuſpicor legendum eſſe מֵהון Ab illis.

מַוְעֵי Loquens. Prouerb.19. in Venet. & Aruc. radix eſt ſuprà יְעָא. Complut. à נְבַע legit מַבְּעֵי. vide ibi.

מוּפָת Probatio, ſyllogiſmus. in More lib.1.cap.32. מְוַרְן Tenebroſus, fuſcus. מוֹצָא כאב Stipula, gluma. Iſa.29.& 41. דְּמִין לְכָמוֹצָא Similes velut ſtipulæ. Sophon.2. de quo Elias. ſic inueni. ſed mihi videtur eſſe ſcribendum כְּמוֹצָא vel לְמוֹצָא non enim, ait, Lamed & Caph poſſunt vnà eſſe ſeruiles. nihilominus ſic in Venet. & in manuſcripto Complut. reperio. cenſeo verò legendum cum Rab. Schelomoh לְמוֹצָא. Item מוֹץ idem. Iſaiæ 17.& 29. מוּרָא idem quod σμύρνα, Myrrha. Iohan.19. vide infrà מוּרָא. Eſt etiam מוּרָא Μύρα, Myra, vrbs Lyciæ. Actor.27. Item מוּרְנָן כאבת eſt Chriſmata. in titulis Euangeliorum. Cuius ſingulare eſt מוּרָן Chriſma. in libr.Rit. Seueri Patriarchæ.

מות כאב Mortuus eſt. vt Hebraicè. & מִית idem. Ioſ. 10. in Aphel אֲמִית Interfecit. Gen.38. Inde מוֹתָא Mors, peſtis, peſtilentia. 4 Reg.2. & 2 Reg.24. Et מוֹתָא idem Pſalm.47. & alia forma מִיתוֹתָא, iuxta Eliam מְתָא Pſal. 116.& Pſal.79. מְתִיתָא in Venet. in Complut. & Pſalter. Neb. מִיתוֹתָא, Elias מִיתָתָא.

מז & מַזְמַז כאכז Tremuit. Iob 26. vt, אֲפָשַׁר דְּנָבְרַיָּא דְּמִתְמַזְמְזִין Fieri poteſt vt gigantes qui contremiſcunt. ſic habetur in Venet. & Elia, qui fatetur quid ſit non intelligere, & inſuper, ſed falsò, dicit Aruc non adduxiſſe. Aruc enim adfert נתנרנר ונתקשקש velut נתמזמז Commotus & concuſſus. Complut. דְּמִתְזַמְזְמִין, videtur autem alludere ad illos gigantes, quòs Hammonitæ vocarunt זַמְזֻמִּים, Chaldaicè חוֹשְׁבָנֵי Quaſi cogitatores. Hîc igitur ſecundum Compl. erit ſenſus: Fieri poteſt vt Gigantes qui (magna) moliuntur, vel de ſe præſumunt. Et מְזַז Agitauit, mouit, conquaſſauit. Inde מְזוּזָה Poſtis, limen. Exod.21. vide in זז. & מוֹזָא Feſtuca, ſtipula, gluma. Pſalm.1,& Iob 21. Item Caput ceparum, aliarumq; rerum leuium, quæ facilè mouentur vento. in Aruc.

מֵזֵא idem quod שרף Incendit. Dan.3. מִזְבֵּחַ à זבח Altare, cuius notaricon eſſe aiunt מְחִילַת זְכוּת בְּרָכָה חַיִּים id eſt, Venia, meritum., benedictio, vita. מַזְבְּלִי Sporta. in Aruc.

מְזַג Primò ſignificat Miſcuit, temperauit, propinauit. Pſal. 102, Prou.9. Cant.7.& Eccleſ.10. vbi ſic legitur, וְחַמְרָא דְּמָזְגִין לְרַצְחַיָּין Et vinum qui fundunt ſitibundis. Elias perperã לְרַצְחַיָּין, propterea non eſt mirum, ſi ſe non intellexiſſe dixerit. Complut. ſine Daleth habet לְצַחַיָּין rectè. Inde מְזוֹנָא Pincerna, propinator. in Tharg. Ieroſolymit. Gen.40.& Eſth.1. In plur. Geneſ.40. רַב מְזוֹנָיָא Princeps pincernarum. & מְזוֹנָא Mixtio. Prouerb.23. מְזִינוֹת idem. Pſal.75. De hac radice ad hunc modum Elias in Thisbi, אֵל יִסַּר חַמַּזָּן אֵין לוֹ דוֹמֶה בְּמִקְרָא וּר"ל קְרָאוּ לְיוֹן הַמְעוֹרֵב בַּמַּיִם יַיִן מְזוּג בְּלַעַ"ז גִימוּשׁ"ט וּבְלַעַ"ז טְרִימְפְּרָאטוּ מִמַּלַּח טָהוֹר תַּרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי מְמַזְּגוֹ דְּכִי וּמְזַה אֲמְרִי מְזָגִין לוֹ כּוֹס שֵׁנִי וְאַפִּילוּ כְּשֶׁאֵינוֹ מְזוּג נוֹהֲגִין לוֹמַר כֵּן וּבְלַעַ"ז מְרַשׁ"וֹאר וּבְלַא"ז שְׁעַנְקִין וּבְזֶה מִשְׁתַּבְּשִׁין חַאֲשְׁכְּנַזִים בְּשִׁבּוּשׁ

מְדַךְ Significat Condire, aspergere. ad Coloss. 4. Item מָדוֹךְ Pistillum, & מְדוֹכְתָּא Mortarium. radix est דכך. & מַדְכּוֹתָא videtur accipi pro Placenta, secundum Neotericos, in 2 Tharg. Esther. quo capite, non dicit.

מְדַל Extraxit, euulsit. מְדָלָא Situla. Isa. 40. scribendum vt Venet. מירול vel potiùs vt Compl. מְדוֹיל De situla. vide דלה. Et מְדָלָא ponitur pro הון Substantia, lucro. Prouerb. 6. in Aruc. Elias & Venet. מְזָלָא Complut. מוֹלָא quod verbum non raro in eodem exemplari pro הון reperies.

מְדָן Ligamen. in Aruc. מַדִּין idem quod מַדּוּעַ Cur, quare. dictio composita. Exod. 1. מְדָנָא Contradictio. Psalm. 8. vide in דין. Et מְדִינְתָּא Vrbs magna, siue prouincia, in qua ius dicitur. 3 Regum 20. Pluraliter מְדִינָן Prouinciæ, vel prouinciarum ciuitates metropoles. Ierem. 28. Elias facit hîc radicem, licet referri debeat ad דין vel מדע. מַדְּעָא & מַדְּרָא Scientia, cognitio. Exod. 31. Prouerb. 1. & 15. radix est ידע suprà.

מַדְּעִית Nomen loci distans à ciuitate Hierosolymorum quindecim milliaribus. in Aruc.

מְדַעַם & Syriacè מְדַם Quicquam, aliquid. Iud. 14. Exod. 5. & Mat. 5. מַדַּף idem est quod דף vel קרש Tabula, quæ ponitur ante apiarium. Item Examen apum. Et vas in quo ponitur fimus bouis, vt incensus suo odore effuget apes ex alueario. in Aruc. Est etiam Operimenti genus. ibidem.

מָדָר Arabicè, & Syriacè מַדְרָא est קחזות ארמה Gleba terræ. in Aruc. & Matth. 13.

מָדוֹן vel מוֹדוֹן Locus decliuis. Mich. 1. & Psal. 83. vbi deest in Complut. מַדְרֵגָה Gradus. Exod. 28. radix est דרג in Hebræo. מַדְרַקָּא vel מוּדַקָּא Caro hærens cuti decorticatæ. vel secundum alios, Caro mortua. Iob 13. מְדְרוֹנִיתָא Nomen montis. 1 Regum 14. legendum מַדְרוֹמִיתָא, & est nomen proprium petræ, quæ הֲרָה Hebraicè dicitur, & significat iuxta Kimchi, מקום דרוך Locum tritum vel calcatum.

מַדְרָא Ventilabra. suprà דר.

מָה & מַה Hebr. Quid, cur, quomodo, sicut. Inde מָהוּ Quid est. Et מָהוּת Quantitas, quidditas, vocabulũ Logicis vsitatum. in More lib. 1. cap. 52. Et בְּמָה In quantum, quatenus. & בַּמֶּה In quo Iud. 16. scribe vt exemplar Complu. בָּמֶה, vide suprà in בָּא. Item מ"ה in Rasse tevoth valet מְאוֹרֶרֶת הַגּוֹלָה Lumen exulum. Hoc epitheton tribuunt cuidam Rabbi Gerson, qui alienas literas referantibus anathema imprecatus est. Atque hæc literis extrinsecus superscribunt hoc modo: ואסור לזרים בחר' רג"ר מ"ה בחרם דרבי גרשון מאורת הגולה id est, hoc interdictum sit externis sub anathemate Rabbi Gerson luminis captiuitatis. מוֹהֲבָא Donum, pars. idem מוֹהֲבִית vide suprà יהב. מוֹהַבְּרָס Geometricus.

מָהָה Consumpsit, dissoluit. Inde מְהוֹתָא Consumptum. & מְהָתָא Dissipatio. Iob 12. vbi restituo מַחֲתָא Percussio, plaga. מְחִיכָא idem quod כיפר Precium. Prou. 6. Complut. מְיַהֲבָא quod est cum Vau scribendũ sic מוֹהֲבָא, nam Elias ait, omne מתן in Prouerbiis expressum est Chald. מוֹהֲבָא. vide יהב.

מָהַט Emunxit. inde מוֹהֲטָא Emunctorium, vel Emunctio. in Aruc.

מָהַל Circuncidit. in Beresh. rabb. ca. 26. מָהוּלָא Circuncisio. Exod. 4. & Ezech. 16. Item Subcerniculum, sed radix est הל suprà. De hac positione Elias: קורין לארם המל את חתנוך מוֹהֵל בחא נוספת והוא לשון תרגום כי תרגום חתן דמים למוּלוֹת בְּרָמָא דְמָהוּלְתָא וכן ברמיך חיו הראשון בְּרָמָא מָהוּלְתָא: Vocant, inquit, hominem circuncidentẽ infantes מוהל cum He addititia, quod Thargumicum est. Paraphrasis enim Chaldaica huius loci Exod. 4. Sponsus sanguinum ob ipsam circunciſionem, habet, In sanguine circunciſionis. Item, In sanguinibus tuis viue. Ezech. 16. Thargum, In sanguine circumcisionis.

מָהַם significat Nimis festinare, attonitum esse, tumultuari. & מְהוּמְתָא Tumultus, strepitus multitudinis. Esther 1. radix est הָמָה. מַהֲמֵי Occultans, auertens. Prou. 28. vt legit Bahal Aruc. Venet. per Cheth מַחֲמֵי. vide חָמָה. מהנ"ט in Rasse tevoth valet מְנָא חֲנֵי מְלֵי Vnde hæc verba, Rabbinicè. מְהֵימְנִין Præpositi. à מנה Genes. 41.

מַהַמָּם Hæsitans. ab הָמַם in Aruc.

מָהַר Primò significat Molestum esse, molestiá exhibere. Marc. 14. Secundò Accelerauit, præceps

braeo. רִפּוּס שחיקה עשוי כרפוס הלחם Modulus siue forma iuxta modum panis effícta. vide eius Commentaria super 25. Exodi.

מְנוֹס Epulum. aliâs אַרִיסְטוֹן in Aruc. Item מְנוֹסָן דְּלָחִים Frusta panis. Ezech. 13. sed horum, inquit Elias, forsan radix est נס.

מְנוֹסָת idem quod סרים Eunuchus, spado. in Aruc.

מַגִּיסְטֵר Magister. in Schem. rabb. cap. 30. חֲמָנְסְטִי μεγίστος, Almagestus, Magna syntaxis, liber Ptolemæi Astronomi. in More lib. 2. cap. 24. מַגְרוֹס Græcè μάγειρος, Coquus, coquinarius. in Midb. rab. cap. 4. מְגִיסְתְּרוֹן Magistratus, satrapa. & in plurali aliâs מַכְיִצְטְרֵבִי in Aruc. & citat 8. caput Esth. forsan in 2 Tharg. nam in altero non reperio. מַגָּפַיִם idem quod נעל של נחושת Calceamentum æreum seu ferreum, vt habent athletæ. quod genus solearũ dicitur Chaldaicè טַרְקְלִינִין in Aruc.

מְנוֹפָא Operculum. Numer. 11. & ponitur pro מגרפה Gleba, vt hîc volunt. Ioel. 1 R. Schelomoh, Kimchi & Elias interpretantur כסוי חבית Operculũ dolij. Item à נגף venit מַגִּיפָתָא Ruina, offendiculũ. Num. 25. vt est in Lexicis recentiorum, sed non inuenio nisi מגפה, & id in Hebræo. pro quo Tharg. habet מוֹתָנָא id est Mors.

מְנוּרוֹת Sunt parua cubicula. in Aruc. In singul. מְנוּרָה Horreum. Aggæi 2. radix est גור Hebraicum.

מָנַר Cecidit. Inde in Pael מַנֵּר Proiecit, præcipitauit, destruxit, perdidit, concidit, dimisit, dissipauit. Psal. 119. Iob 6. Isa. 22. Ezech. 26. & Psalm. 89. Item מְגָרִין idem quod שכנים Vicini, Ier. 12. à גור vt suprà. Et מַיְגַר Merces, præmium. ab אגר deriuatum. Item Syriacè ܡܓܪܬ significat Attentum, benignum. Act. 26. vel Benignitatem, lenitatem. ad Rom. 2. מַגָּרָף Arca, capsa. idem מַגְרִיפָא & מַגְרוּפָא. & מַגְרִיטִית. in Ber. rab. cap. 46. & in Zoh. col. 255.

Et Pala. in Ber. rab. cap. 46. & Musicum instrumentum.

מַגְרוֹף Scopa. in Aruc. & Exod. 27. radix est גרף suprà. item significat Glebam.

מְנַשׁ Innuit. inde מְנוּשָׁה Nutus: idem אַמְגּוּשְׁתָּא Arabicè זְמִזְמָה. Et מָגוּשׁ Græcè μάγος, Magus: idẽ quod מְכַשֵּׁף vel כופר בעיקר Incantator, negans fundamentum, nempe Deum. in Aruc. מגש in Rasse tevoth valet מְגוּרַת שָׁוְא A pari, vel simili. Vnus ex 13. modis quibus inquiunt legem enarrari posse, quos afferunt sub initio precationum.

מָדַד Hebraicè Metiri, mensurare. Inde מִדָּה Mensura, dimensio. vt in Zoh. col. 346. vbi habetur prouerbium illud quo vsus est Seruator noster. Mat. 7. versu 2. Sunt autem verba Zoharis huiusmodi: בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ Id est, Qua mensura quis metitur, eadem admetientur ei. Syriacè sic exprimitur: ובמילתא דמכילין אנתון מתכיל לכון Græcè verò sic: ᾗ γὰρ ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Et qua mensura metimini, mensurabitur vobis. quod hîc annotare volui, vt vel hinc discãt Lectores Christum vsurpasse sæpissimè trita inter Iudæos prouerbia. מַד Vestis, toga. Item אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ אֲמוּרַאי est לְשׁוֹט בַּמַּיִם Homo qui peritus est artis remigandi siue natandi in aquis. Item מַד significat Ducere. in Aruc. מִדְאִי Modus.

מַדְאַת Tinctura. in More lib. cap. 56. Et מְדִידִי Dimensio. in Zoh. Et מִדָּה primò est Mos, consuetudo, conditio, circumstantia, modus. vt מִדּוֹת טוֹבוֹת Conditiones bonæ.

Secundò מִדָּה capitur pro Tributo siue מס Ezr. 4. Hebr. est. מ"ל in Rasse tevoth valet מַן דְּאָמַר Is qui dicit. Chald. pro quo Hebraicè diceres מִי שֶׁאָמַר. Item מ"א est מָה דְּאַתְּ אָמַר Id quod tu dicis. Chaldaicum. מוֹדְיוֹת Modia. in Midb. rab. cap. 4.

מַדְאֵי Testudo lapidea. in Aruc. מָדַי Media, prouincia Orientalis Monarchię, quam ab Assyriis accepit, famatissima. Gen. 10. in vtroque Tharg. & Hebr.

מַדְבְּחָא Altare. Exod. 17. radix est דבח suprà. מְדַבְּלָל Permistum, confusum. in Aruc. מַדְבַּר siue מִדְבּוּר Funale, vel fax, candela. in Aruc. idem quod אבוקה Virga cereata. Latinè Teda.

מַדְחֵבָא Vectigal, tributum. secundum Kimchi est nomen Toar, quod ad Babel refertur, & exponit, Auro referta, aut quæ ex omnibus regnis leuabat tributum. vide eius Radices. Isaiæ 14. in Hebræo. quamuis vocabulum sit Chaldaicum, à רהב suprà.

מְדִי vnde in Aphel אַמְדִי Effugit, euasit. 1 ad Thes. 5. & מַדֵּי Syriacè & Etiam, ergo, itaque. Mat. 7. Et מִדִּי Quicquam. in Ber. rab. cap. 62.

ſonat. vide כּוּמְרִין. בְּמִבְיָנָה in ſcopa. Iſaiæ 14. ſecundum Aruc. Complut בְּמִבְיָנְיָא, Venet. בְּמִכְיָנָא, Elias מְכִיבָא. quiſnam habeat rectiùs, relinquo doctorum iudicio. מַבְסִין Genus fructus cedri. in Aruc.

מְבַע Idem eſt quod חוּשׁ Feſtinauit, properauit. Pſalm. 71. & Num. 32. vide in בַּע. מִבְּעֵי Neceſſe eſt, requiritur pro מִתְבְּעֵי. radix eſt בְּעָא ſuprà. Pſalm. 31. in Midras. מַבּוּעָא Fons, ſcaturigo. vide in נְבַע. מַבְּעוֹר Focus. radix eſt בְּעַר. Iſaiæ 30. מוּבַּרְת Punctualiter. & מַבְּרַכְתָּא Nomen villæ proprium. in Aruc.

מְבַּלְּאָא Ordinis quieſcentium in media, ſignificat Liqueſcere, diſſolui. vnde in Ithpoel אִתְמוֹגַג Pſalm. 46. & 107. כְּלִי עוֹר שְׁלוֹבֵשׁ אָדָם עַל יָדוֹ eſt Inſtrumentũ quod induit homo ad manum ſuam, id eſt, Chirotheca. in Aruc.

מַגְבְּיָא Auctor Aruc exponit אַלְבֵּשׁ & אַלוּמֵי Alumen.

מַגְבִּיתָא Scandalum, offendiculum. Iſa. 3. Radix eſt גְּבַב. ſignificat autem non Scandalum, vt Pagninus vult; ſed vt Kimchi exponit, Collectam, vel colligendi tributi munus & curã. מִין גּוּמָא הוּא וְעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ חֶבֶל דּוּמֶה לְגוּמָא וּכְוֹלִי eſt מַגָּג Species iunci, ex quo conficiuntur rudentes iunco ſimiles, &c. in Aruc.

Et מַגּוּגִי Infuſio, colum, genus vaſis vinarij viminibus contextum, vel Tela linea colandi gratia.

מַגָּד Genus fructus delectabilis, & ſuauis odoris. Hebræum eſt. ſed Chald. in plurali מִיגְּדָא Fructus amœni, poma. Iob 9. Idem מִגְּדִין Deut. 33. De quibus ſic inquit R. Dauid: Hæc dictio מגד complectitur quicquid eſt precioſum & excellens, tam in fructibus quàm auro, argento, lapidibus precioſis & veſtibus, atque in vnoquoque iuxta loci exigentiam. מְגַדִּין Eſt nomen vnius ex portis cæli. in Zoh. col. 375. מְגוּד idem eſt quod מסמר Paxillus. Item רבר שמזמן לשטוח eſt Res quæpiam quæ paratur vt ſuper ipſam expandantur vaſa ablutionis. גּוּנְזָא Armarium. in Aruc.

Significat etiam מֵיגַד Iactum, vel potiùs eſt infinitiuus à נְגַד. vt כְּמֵיגַד נְקַשְׁתָּא Quemadmodum protrahitur arcus, vel proiicitur. Gen. 21. Significat & Vicinum ſeu vicinam. Deut. 1. vt aiunt. ſed ibi ſcriptum eſt מְגִידוֹהִי Vicini eius, vide in גור.

מְגַרְלָא vel מְגֻרְלָא Turris. Gen. 11. & Nomen vrbis propriũ. radix eſt גרל ſuprà. מְגִיזָתָא Vadum. Iudic. 12. Pluraliter מְגִיזָתָא Vada. Ier. 51. Eſt etiam Scapha. 1 Reg. 19. radix eſt גז ſuprà.

מַגְזִין Falx, culter meſſorius. in Aruc.

מַגְלָא Falx. Deut. 16. In plur. מַגְלִין Falces. Iſa. 2. & Ioel. vltimo. Item מוּגְלָא idem eſt quod לִיחַ סְרוּחַ Sanies, humor putridus. in Aruc.

מְגִילְתָּא Volumen. Ierem. 36. radix eſt גלל ſuprà.

מַגְלָא & מוּגְלָא Camus, frænum, capiſtrum. Venet. exemplar habet מוּגְלָא, de quo vide in גלב. Prouerb. 26. & in Ber. rabb. cap. 41. Item Nouacula. in Vaic. rab. cap. 27. מַגְלוֹנְאָה Nomen loci. in Aruc. מוּגְלַסְיָא Poli, aut Cardines oſtij. alij Claues. 3 Reg. 7. מַגְמַר Eſt genus odoris gratiſſimi & perfecti, quo ſuffumigatur domus. Sunt qui dicant eſſe Arulam, in qua ponuntur prunæ & aromata. Arabicè dicitur אַל גַּמַר Radix eſt גמר ſuprà. in Aruc. Lingua ſancta dicitur גּוּמְרִין ibidem.

מַגְמַת vel מַגָּמַת Delectatio, voluptas.

מַגָּן Primò idem eſt quod חִנָּם Gratis, fruſtrà, immeritò. 1 Regum 19. Secundò מָגִנָּא & מָגֵן eſt Clypeus, ſcutum. 2 Regum 22. vt eſt in Neotericis. ego verò non reperio ibi niſi מגן & מגיני, & hoc in Hebræo. in Tharg. enim, vt diximus in נָגַן, legitur תּוּקְפָּן, id eſt, Robur. In plurali מָגִינִין 3 Regum 10. vide in גנן ſuprà. Item מְגוּנָה Turpe, inhoneſtum. vt מִדּוֹת מְגוּנוֹת Modi ſiue conditiones turpes. in Ber. rabb. cap. 66. & Inconueniens. in More lib. 1. cap. 2.

מַגְנְיָרָה aliâs אַמַּגְנָא Nomen loci. in Aruc.

מְגַנְגֵּן aliâs מְגַנְגוֹן Pondus horologij, vel Sphæra. & Ingenium. in Bereſch. rabb. capite 43.

מְגִיסָא & מְגִיסָתָא in plurali in Elia. Complut. nullum habet. Aruc exponit Coquum & miniſtrum menſæ. Nonnullis eſt Domeſticus, familiaris. Pſal. 123. Et מְגִיסְתָּא in Aruc מְגוֹסְתָא Scutella, thuribulum, acetabulum. Numer. 7. In plurali מְגִיסָתָא ibidem 4. & Exod. 25. Eſt autem Græcum μαγίς, quod eſt Mactra ſiue vas illud in quo farinæ ſubiguntur. Secundũ alios Menſæ genus, vel rotundum inſtrumentum, quo panifices & dulciarij piſtores ſubigendis opificij ſui farinis vtuntur. R. Schelomoh interpretatur קערה quod eſt in Hebræo

מְאַךְ Humiliari, deprimi. Iud. 6. & 2 Reg. 2. Alij Deficere, ceſſare. & יִמְאַךְ Inclinauit ſe dies. Iud. 19. & מַאֲכִית שְׁוִוי Straui poſitionem meam, vel cubile meum. Iob 17. In Aphil אַמְאִיךְ Humiliauit, depreſſit, ſubiecit. 2 Reg. 22. Elias radicem conſtituit מַךְ. vide ibi.

מְאַן Vt & Hebraicè, ponitur pro ἐκκακεῖν, Renuere, tædio affici, faſtidire, malis ſuccumbere, cedere labori, defatigari. 2 ad Corinth. 4. vbi ſcribitur לָא מְכַל הֵנָא id eſt, Propterea tædium non eſt nobis. Secundò ſignificat Infenſum eſſe. ad Hebræos 3. Item מָאן idem eſt quod מִי Quis, vel חוּא Ille. Prou. 4. & 6. Vnde דְּמָאן אַתְּ Cuius es tu? Gen. 32. meliùs Venet. ſine Aleph דְּמַן אַתְּ. vide infrà in מַן. De hoc Elias in Thisbi, ברבורי ר"ל אוֹמֵר מָאן דַּאֲמַר פִּירוּשׁ יֵשׁ מִי שאומר וכן לֵיכָא מָאן דַּאֲמַר פִּירוּשׁ לֵא יֵשׁ מִי שֶׁחוֹלֵק עַל זֶה ורומיחם רבים כלהון כתיבין באלף וחוֹא תרגום של מי כמו מי ומי החולכים תרגום מַן וּמָן דַּאֲזָלִין כולהון כתיבין בלי אלף בתרגום וזה לפי שֶׁתרגום הוא מנוקד האין צריך לאלף אבל התלמוד שאינו מנוקד אם היה כתוב בלי אלף לא חיה הפרש בין מַן וּמָן : Id eſt, In verbis Rabbinorum, bonæ memoriæ, ſcribitur, Eſt aliquis qui dicit, cuius expoſitio eſt יש מי שאומר. Item, Nemo eſt qui diſſideat. id eſt, Non eſt aliquis qui cõtendat hac de re. & ſimilia multa; quæ quidem omnia ſcribuntur cum Aleph. Eſt autem מאן Chaldaica expoſitio particulæ מי. vt, Quis & qui ſunt qui profecturi ſunt? Exod. 10. Omnia ſcribuntur abſque Aleph in Thargum. Et hoc ideò quòd paraphraſis Chaldaica punctis eſt notata, nec eſt opus Aleph. In Gemara verò cui nõ ſunt addita puncta, ſi ſcriberetur abſque Aleph, nullum eſſet diſcrimen inter מַן quod ſignificat Ex, è, ab: & מָן Quis. Hæc ille. Et in Meturghemã ait, In quibus exemplaribus מאן pro Hebræo מִי cum Aleph ſcribitur, error eſt, vt dicemus in מָן. Præterea מָאן idem eſt quod כְּלִי Vas, inſtrumentum. vt מָאן רַעְיָא Pera paſtoralis. 1 Regum 17. & מָאן דְּמָשָׁךְ Vas coriaceum. alij Veſtis pellicea. Leuitic. 13. vide in מָן. De hoc iterum Elias: מצאתי שרוב לשון כלי מתורגם בלשון מן חסר אלף כמו כל כלי פתיח כַּל מָן פְּתִיחַ וּעשׂהו כלי אחר מָן אוּחֲרָן והלכת אל הכלים אִיזִילִי לְמָנָא אבל באויב משלי תלים כלם מתורגמין מָאן באלף כמו בכלי יוצר בָּמָאן דְּפָחַר וכן ברניאל מָאנֵי דְּהַבָּרָה ובעזרא מָאנֵי דְּבֵירַת אֱלָת כולהון כתיבין באלף : Inueni, inquit, quòd maxima pars vocis כלי Chaldaicè exponatur per dictionem מָן deficiente Aleph: vt, Omne vas apertum. Num. 19. Item, Et fecit ex eo vas aliud. Ierem. 8. Item, & ibis ad vaſa. Ruth 2. Sed in Iob, Prouerbiis, Pſalmisque omnia redduntur per מָאן cum Aleph; vt Sicut vas figuli. Pſalm. 2. Similiter & in Daniele, Vaſa aurea. Dan. 1. & in Ezra 5. cap. Vaſa domus Dei. Omnia ſcribuntur cum Aleph.

מְאִיס Putruit, corruptus eſt. vt in Venet. corruptè מְאִיכוּ Pſalm. 38. vide in מַס. Et מָאֵס Iob 42. Execratus eſt, ſpreuit, deſpexit cum odio. מְאֵירְתָּא idem eſt quod חִסָּרוֹן Defectus, priuatio, ſecundum R. Schelomoh, ſed ſubintelligitur, vt pro more habent Hebræi, boni, nam hæc dictio ab אֵרַר deducitur, & ſonat Maledictionem, quæ eſt, vt ipſi dicũt, חִסָּרוֹן טוֹבָה Boni vel felicitatis priuatio, ſicut בִּרְכָה Boni vel proſperitatis acceſſio. Deut. 28. & ſic Thren. 1. vbi in Hebræo legitur הֵיתָה לְמַס Facta eſt in tributum: Tharg. vt habet Aruc, וְרַמָּאֵי יְהוֹן לְמַרְאַתָּא Et imponẽtes, ſcilicet tributum, erunt in infortunia. vide ſuprà בַּרְנָא. מַאֲרוֹפוֹת Inſtrumentum ligoni vel marræ ſimile. in Aruc.

מְאַשׁ Scrutatus eſt, inueſtigauit. ad Roman. 8. מָאִית Moriens. Iud. 2. Complut. מִית Mortuus eſt. vide infrà מָת vel מִית.

מַבְנָאי Eſt nomen proprium viri. in Aruc. עוֹכֵר אַרְמָה Agricola, colens terram, à בְּנָא. Item מוֹכִיר בֵּיתֵיהּ Diſſipans domum ſuam, ponitur pro עֹכֵר בֵּיתוֹ Turbans domum ſuam. Prouerb. 15. Complut. מוֹכִיר בֵּיתֵיהּ Vendens domum ſuam. licet מַבַּר ſit dictio tantùm Hebræis vſitata. vide אַבַּר.

מַבּוּי eſt מְקוֹם שֶׁנִּכְנָסִין מִמֶּנּוּ לְחֲצֵירוֹת וְלִבְתִּים hoc eſt, Locus ex quo patet introitus in villas & domos. Vicus, vicinia. in Aruc. in Schem. rab. cap. 43. מַבּוּלָא Diluuium. Abac. 3. Complut. טוּפָנָא & vbique ſic eſſe in Tharg. pro מַבּוּל Diluuio, teſtatur Elias, in radice טף. radix eſt נבל. מוּכָּל Truncatus manus, mancus. in Aruc. מוּכְיָל Onus, ſarcina, pondus. radix eſt כָּל. male in Pagnino: ſcribendum מַכְלַלְתָּא quod vt עֲטָרוֹת, Coronas

Ioel 2. & Hoſ.6. & לְקִשָּׁא Tardi, tardæ pecudes. Geneſ.30. Sed לָקִישׁ ſignificat Herbam ſerotinam, vt Hebraicè פַּלְקוֹת Amos ſeptimo.

לָשׁ Ordinis quieſcentium in media, ſignificat Pinſere, commiſcere. Geneſ.18. & 28. in tertia fœminea לָשַׁת Commiſcuit. 1 Reg.28. Inde לִישָׁא Maſſa, paſta. 2 Reg.13. in plur. לִישִׁיחוֹן Cõſperſiones ſuæ. Exod.12. לִשְׁכְּתָא idem quod חֶדֶר Cubiculum, camera. Ezech.40. & לִשְׁכַּת Idē. 4 Regum 23. & Eſther 4. In plurali לִשְׁכָּן Cubicula, penetralia. Ezech.40. לִשְׁלֶשֶׁת idem quod צוֹאת תַּרְנְגוֹלִים Stercus gallinarum. in Aruc.

לָשַׁן & in Aphil אַלְשִׁין Accuſauit, detraxit, obtrectauit, oblocutus eſt. Prou. 30. Inde מַלְשִׁינוּתָא Accuſatio, detractio, oblocutio. Pſal.52. Et לִישָׁנָא Lingua. Prou.15. & לִישָׁן Lingua. Dan.3. Exod.4. & Ezech.23. & Ripa, crepido maris. Iſaiæ 11. in plur. לִשָׁנִין & לִשְׁנָיָא Linguæ. Eſth. 2. & Iſa.60. in regim. לִשְׁנֵי עַמְמַיָּא vt, לִשְׁנֵי Linguæ gentium. Zach.8. Et לָשׁוֹן Hebraicè Lingua. & metaphoricè accipitur pro פֵּרוּשׁ Expoſitione, interpretatione. vt, לשון זכר Genus maſculeum. לשון נקבה Genus fœmineum. לשון יחיד Numerus ſingularis. לשון רבים Numerus pluralis. & לשון חרם hoc eſt Interpretatio חרם eſt שחת Deſtruxit, quando minus notum per notius explicatur. frequens in Comment. Item לִישָׁנָא Accuſatio. in Ber.rabb.cap. 92. Item לָשׁוֹן & in plurali לָשׁוֹכוֹת ſunt אגודות של צמר הטוי והצבוע hoc eſt, Faſciculi lanæ netæ & colore infectæ. in Aruc. Significat etiam quodlibet oblongum. ibidem.

לְהָךְ Occaſio. in Aruc. & dimidium Cori menſuræ. Oſeæ 3. in Hebræo.

לְהַר Malefacere, liquefacere, vdum reddere. in Aruc.

LITERA MEM.

מ מֵם

מֵם Mim Syris, מֵם Mem Hebræis, decima tertia Alphabeti litera, propriè ſignificat Aquas. Hæc aliquando ſeruilis eſt, aliquando radicalis, vt in Grammaticis videre eſt. In numeris מ apertum valet 40. & ם clauſum 600.

מִדְּלָא מִכֵּן Certè, enimuerò, quinimò. Matth.7. Item מִדְּ ſed ſcribendum מָה Quid. Exod.13. Quis, qualiter. Idem מֵאַי vt מֵאֵיזֶה שֵׁבֶט Ex qua tribu. Et מַאן idē quod מַדּוּעַ Quare. Iudic.5. & בְּמָא In quo. vide Eliam in מה, qui dicit, quòd ſcribantur per He מַה & לָמָה & בָּמָה atque בְּמֵה, niſi quòd aliquando pro מדוע Tharg. ponit per Aleph מָאֲרִין

Item מ in Raſſe tevoth valet מִשְׁקָל אַחֵר Pondus aliud, forma alia vel ſpecies, familiare Grammaticis. Et מְדָרֵשׁ אַגָּדָה Cõmentarius acroamaticus, vbi iucunda narrantur. Hoc enim ſonat Aggada, etſi alij efferant חגדה ab הגיד Nunciando.

Item מֵהַל-אַחַר De vnoquoque. Et מאֹד valet מְדֻרָשׁ אַגָּדָה vt paulò antè. מְאֹד Valde, vehementer, maiorem in modum. & Subſtantia, vires. Hebræum eſt. & מְאוֹדִים Frequentia. in More lib.2.cap.20. מַאְדִּים Mars, vnus ex ſeptem planetis, ob vehementiam & vires quas influere creditur aſtrologorũ teſtimonio, ſiue vt volunt alij, ob rubedinem, ab אדם ſic dictus. in Ber.rab.cap.9. Item מָאִי Qui, quæ, quod, & quid. Pſalm.4. in Midr. iam ſuprà.

מְאָה Syriacè, & מְאָה Hebraicè & Chaldaicè, Centũ. Matth.13. & Geneſ.5. & מֵאַת שָׁנָה Centum anni. Gen.23. Inde מָאתַיִם Ducenti. Numer.3. & Iudic.17. מֵאָה Centuriæ. Alij Centuriones. 1 Regum 29. רַבְּנֵי מֵאוֹתָא Centuriones, centuriarum principes. 4 Reg. 11. & חֲמֵשׁ מֵאוֹת Quingenti.

מַאי Idem quod אולי Fortè. Ioſue 14. Si fortè. Ion.1. & Iob 6. vbi quidam, quòd ſit in Hebræo לוּ, exponunt Vtinam. & Fortè, forſan, forſitan. Geneſ.16. & 17.

מְאוּם Næuus, macula. Hebræum eſt.

מַאֲכוֹרֶת eſt כינה שחורה Pediculus niger, id eſt, פַּרְעוֹשׁ Pulex. item Cibus. & Cognomen vel epithetum ſanguinis. in Aruc.

Et מַאֲכֶלֶת Gladius, culter. Hebræum eſt. radix horum eſt אכל.

מלא

לוֹפֵי Is eſt quem Balium vulgò dicunt, Italicè *Bargello*. in Midb.rab.cap.10. & לוּפְרִין eſt nomen gentis. in Ber. rab.cap.63. לִיפְרוֹס Græcè λιπαρὸς, Plenus, pinguis, formoſus. Cant.2. in Midras.

לְפַת Significat Coniungere. Inde לוּפְתָא Coniunctio, in Aruc. Item לֶפֶת Rapa. in plur. לְפָתוֹת Rapæ. in Ber. rab.cap.15. לַפְתָּא Idem. Ruth 3. לַפְתָּן Is dicitur, cuius caput ſimile eſt rapæ, hoc eſt, deorſum vndiquaque latum. in Aruc. Et לַפְתָּן eſt Obſonium. in Aruc.

לַץ Ordinis quieſcentium in media, primò ſignificat Illuſit. Inde לַעֲנוּתָא & לֵיצָנוּת Deriſio, ſcomma, ſanna. Eccl.2. Significat etiam interpretari. Inde טַעַם הַלָּצִי Ratio oratoria, ſcu Rhetorica. & מְלִיץ Orator, legatus. & מְלִיצָה Expoſitio.

Inuenitur quoque אִתְלוּצָץ & מְתָלוּצָץ Irriſit. in Aruc.

לַצִּי Turris. in Aruc.

לְקָא vel לָקַח ordinis quieſcentium in vltima, Vapulauit, cæſus eſt. 1 Reg.5. Gen.19. Exod.5. לַקִּי Percuſſit. 1 Reg.5. & אַלְקָאָה in Aphel. in Zoh. Inde לַקֵּי Fractus. alij Claudus. 2 Reg.4. מַלְקוּת Percuſſio, 2 Reg. 7. & מַלְקוּתָא Tortura. in Zoh. Eſt & alia forma אַלָּקָאוּתָא Vapulatio, percuſſio. in Zohar.col.231. in Geneſ. Item לְקוּי Eclypſis, deliquium Solis vel Lunæ: quando nimirum Lunã ferit vmbra terræ, aut ipſamet Luna reddens ei vices, Soli coniungitur, eiusque radios ad tempus adimit terræ. De hac poſitione Elias in Thisbi: ברברי ר' לְמָה לָקוּ שְׁבוּיִם וכן וּבְמִצְרַיִם לָקוּ כן כל לשון הכאה שאינה אלא לרעות וליכר מתורגם בלשון לקה כמו ויכו שופטי בני ישראל וְלָקוּ סַרְכֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וכן ארבעים יכנו תרגום וַלָּקִינִיה ושאר לשון הכאה מתורגם בלשון מחא וקטל וחשים מלקות בתוספת מם וכשהחמה או הלבנה לוקין קורין לו לקוי ובלשון רומי ויון קורין לו קליפסיס ואומר אני שלשון לקה אינו לשון הכאה כי חפעלים ממנו הם פעלים עוכדים וחיה לנו לומר לָמָּה לָקוּ שְׁבוּיִם וכן בְּמִצְרַיִם לָקוּ בבנין פָּעַל או נפעל נִלְקוּ ואינו אלא לשון סבל בלא' ויין ובלעז פאטיד: Id eſt, In verbis Rabbinorum, piæ memoriæ, legitur, Quare vapularunt captiui? Item, Et in Ægypto cæſi ſunt. Similiter omne percuſſionis vocabulũ, quæ non fit niſi caſtigandi & corripiẽdi cauſa, redditur in paraphraſi Chald. per לָקַח vt, Et cæſi ſunt præfecti filiorũ Iſrael: Tharg. Et verberati ſunt principes filiorum Iſrael. Exod.5. Item, Quadraginta (plagis) verberet eum: Thargum, Percutiet eum. Deut.25. Cætera verò vocabula Percutiendi tranſferuntur per מָחָא & קָטַל. Inde etiam deducitur nomen מַלְקוּת Percuſſio, cum acceſſione Mem. Porrò cùm Sol aut Luna percutiuntur, vocant illud לִקּוּי, quod lingua Romana & Græca dicitur Eclypſis. Ego verò dico vocabulum לָקָה non ſignificare percutiendi actum, quandoquidem verba quæ ab eo formantur, ſunt verba intranſitiua. Alioqui dicendum nobis fuiſſet לָמָּה לָקוּ שְׁבוּיִם. Item בְּמִצְרַיִם לָקוּ in coniugat. Pual, aut Niphal נִלְקוּ. Sed Pati potiùs ſignificat, Germanicè Leiden, Italicè *Patir*. Adducunt præterea aliam ſignificationem, nempe Liqueſcere & tenerum fieri. Gen.41. & Deut.22. vbi tamen exponendum eſt vt ſuprà. & Pagninus Lingere. 3 Regum 21. vbi legendum לָחַךְ. vide ibi. Item לק in Raſſe tevoth valet לֹא או לָא קרי Non legitur. Sed hoc non eſt vſitatũ niſi cum vna ex literis אהוי, ſic לקו לקא לקה Id eſt, Non legitur Aleph, non legitur He, non legitur Vau, non legitur Iod.

לְקַט & לָקִיט vt & Hebraicè, ſignificat Colligere. Exod. 16. & 1 Reg.20. Vnde לְקֵטֵי עֵצִים Collectores lignorum. Ioſ.9. In Hebræo eſt חוֹטְבֵי עֵצִים Cæſores lignorum, vt Num.29. pro מֵחוֹטֶב עֵצֶיךָ A cæſore ligni tui, Thargum מִלַּקְטָ אֵצֶיךָ. Et לָקֵט Collectio. idem לָקֵטָה לָקְטָא ponitur pro נוֹצָה Pluma, vel pro fimo qui colligitur in veſicula gutturis auis. Leuit.1. in Tharg. Ieroſol. vt habet Aruc.

Item לָקִיט Flos. 3 Reg.7. vel potiùs Collectum vel cælatum.

לַקְטִידוֹת Domus æſtiualis in ſuburbanis. aliâs ſcribitur אַלַקְטִידוֹת. in Aruc. מַלְקָט eſt πύξαγρα, Forceps, à colligendo & conſtringendo. Hinc מַלְקָטָאתָא Forcipes eius. Exod.25.

לוּקְטָמִין eſt Species aſini lignei excauati. aliâs אֲבַקְטָמִין vide ſuprà. לַקְנִי eſt Species auis. in Aruc. לָקְנָא eſt כפל מים Lagena, amphora. Iud.6. aliâs לָקוּנָא. in Aruc. לִיקוֹס Græcè λύκος, idem quod זאב Lupus. in Aruc. לָקְמָן idem quod לפני Ante. in Commentariis.

לָקַשׁ Tardare, ſerotinum eſſe. Gen.30. Inde מָטַר לָקוֹשׁ Pluuia ſerotina. Ierem.5. Idem לְקִישָׁא 3 eiuſdem. & לָקְשָׁא Iac.5. Idem

3 Regum 22. & Cantic.1. & לִיסְתָּא Idem. Mich.5. & Ezechielis 29. in plurali לִיסָתָא Isaiæ 50. & לִסְתוֹת Maxillæ, genæ. in R. Schelomoh. לִסְתָּר תּוֹרָה in Rasse tevoth valet Libro Legis.

לְעָא כֵּן & לַעֵי ordinis quiescentium in vltima, Fatigatus est, laborauit. Psalm. 73. Inde לֵיעוּת & לֵיעוּתָא Labor, fatigatio. Psalm.7. Prouerb.16. & 5.

Significat etiam לַעֵי & לְעֵי Studere, operam impendere, nauare operam: vt לְמֵילְעֵי בְּאוֹרַיְתָא vt nauaret operam Legi, vt Legi studeret. in Zohar.col.237. & alibi sæpe. Item לוּעָא Maxilla. Iudic.15. vt לוּעָא דַחֲמָרָא Maxilla asini. ibid. & Prou.23. בְּלוּעָךְ In faucibus tuis.

לְעַב כֵּב & אִתְלַעַב Subsannauit, irrisit, sannis excepit. Gen.9. & 27. 1 Regum 30. & Ierem.20.

Inde Ierem.48. לַעִיב idem quod שְׂחוֹק Risus, derisio. & תוּלַעְבָא Subsannatio, derisio, sanna. Psalm.78. & 122. & Isa.28. לַעֲלִיב idem quod אֲבִיוֹן Inops, egenus. Prouer.30. sed est de positione עֲלַב.

לְעַג כֵּג Subsannauit, irrisit, derisit. Ierem.8. Hinc לַעֲג iuxta Eliam, Subsannatio. Ezech.22. Cõplut. & Venet. לַעִיב, vt suprà.

לַעַז Vulgare, Græcum, Latinum, & ferè de omnibus linguis quæ ab Hebræa sunt alienæ, dicitur. & לוּעַז Barbarus, qui lingua sancta non vtitur. Psalm.114. in Hebræo. מֵעַם לוּעַז כל לשון שאינו לשון הקודש נקרא לוּעַז ותרגומו Vnde Elias: מֵיעַמָּא בַּרְבָרָאֵי וכן חכמים קורין לכל לשון שאינו לשון רומי ברבריומה שאנחנו קורין היהודים שבאיטליא לועזים סתם נראה לי הטעם לפי שהם מיחסים את עצמם לעיר רומי ואולי הראשונים שבאו לרומי מגלות בית שני לא ידעו לשון הקדש כמו שמשמע בעזרא לכן קראו אותם לועזים עד היום הזה וכן המפרשים הצרפתים והספרדים כשרוצים לבאר איזה מלה בלשון צרפתי או ספרדי אומרים בלעז: De populo Barbaro. Psalm.114. Omne idioma quod non est lingua Sancta, vocatur לוּעַז, vt & Paraphrasis Chaldaica vertit locum citatum, De populo Barbarorum. Similiter & Nazareni (Christiani) vocant linguam omnem, quæ Romana non est, Barbaram. Quòd autem nos appellemus Iudæos illos qui agunt in Italia לוֹעֲזִים absolutè, ea mihi videtur esse ratio, quòd prosapiam suam ad ciuitatem Romanam referant. Vel forsan inde est, quòd primi illi qui Romam venerunt à migratione domus secundæ, nesciebant linguam Sanctitatis, sicut audire est in Ezra: propterea eos ad hunc vsque diem לוֹעֲזִים vocitarunt. Et sic interpretes Gallici & Hispanici (Iudæi) cùm volunt explicare dictionem quandam lingua Gallica, Hispanicaúe, dicunt בַּרְלַעַז, vel sic בלעז, hoc est, Vernaculè, vulgò. Est etiam לַעַז Detractio, & oblocutio. in Midb. rab.cap.4. & לָעַז Detrahere, obloqui. in Aruc.

לְעַט in Doctrinali est Notaricon, & valet לֵב עַיִן טֵחוֹל Cor, oculus, splen. Sicut רֹאשׁ מְעַיִם תַּחְתּוֹנִיוֹת Caput, viscera, inferiora. in Aruc. לַעֲנָתָא Absynthium. Deuter.29. in Thargum Ierosolymitano.

לְעַס כֵּס Masticare. Eccles.12. Inde לַעֲסָא Masticatio. in Kimchi. Item Subornatio, metaphoricè, quippe quæ veluti masticatur. לְעוּנִין aliâs לֶעָנִין Bleta herba, quæ Arabicè dicitur אַל מַלַק. in Aruc. לְעֵי valet לְעֵרֶב שַׁבָּת Ad vesperam Sabbathi. Sic appellant parasceuen Sabbathi, id est, Vesperam diei Veneris.

לַפַּף כֵּף & לָף idem est quod חבר Coniunxit, complexus est. Exod.26. & 28. & 39. & Inuoluit. Thren.2. Inde לִיפּוּף Fascia. Iob 38. & לוֹפֵי Coniunctio. Exod.26. תבשיל של תאנים est לְפָרָא Coctio seu pulmentum ex ficubus confectum. in Aruc. Hinc reperio in Meturgheman לַפַּרְיָא pro פִּרּוּר Olla. Num.11. in aliis legitur. לַבּוּר, vel secundum alios codices לַפִּיד Lampas, tæda, fax. in Aruc. vide suprà לַמְפִיד. Item לְפִי Eò quòd, secundum, secus, iuxta, ideò, idcirco. Inde לְפִיכָךְ Propterea, ideo, idcirco. in Ber.rab.cap.86. Idem לְפוּמְכָן in Midb. rab. cap.9.

לְפִי' est לְפִיכָךְ quod scribitur etiam לפיכ'. Valet & לְפוּרְשׁוֹ aut לְפֵרוּשׁוֹ Iuxta expositionem, vel expositionem eius.

כְּלַפֵּי Versus. in Misnah. vide suprà. לַפָּן habens ריסין גדולים Supercilia magna, aliâs לוֹפִין. in Aruc. עיזת העין est לְפִלּוּף Excreatio oculi. in Aruc. אִילָפָס & לַפָּס Sartago, patella; vel craticula. in Vaic.rab.cap.36. לַפָּסָן Genus herbæ, quod Italicè vocatur *Marrubio*, Arabicè לְבָנָאן. in Aruc.

לֹף Vide infrà in litera Phe.

Et sextus ordo Misna & תלמוד cum lectione. Item explicant circa hunc locum Prou.15. Omnes dies pauperis mali sunt, Illi sunt, inquiunt, auctores תלמוד. Cor autem bonum, conuiuium iuge. ibid. Illi sunt auctores Misna. Inuenitur etiam Misna solum vocari תלמוד, vt quum dicunt, Non discunt cõsuetudinem ab ore תלמוד. vult dicere, à Misna. Est autem תַּלְמוּד nomen substantiuum vt לְמוּד hoc est, Disciplina, doctrina. & Tau est additicium iuxta formam תַּעֲנוּג & תַּמְרוּק. Hinc est תַּלְמוּד לוֹמַר Cum תלמוד dicat, quemadmodum dixerunt, potest ab initio mensis. &c. cùm תלמוד dicat in illo die. Et maior pars vulgi errat in explicatione vocis תלמוד, explicant enim Tau contrario modo, ac si dicamus תַּלְמוּד, iuxta formam תַּפְקוּד, cùm aliud non sit quàm nomen vt לְמוּד sicut scripsi.

Et mox subdit de voce תַּלְמִיד Discipulus, מַבִּין עִם תַּלְמִיד שם תואר ואין לו חבר כמשקלו בתוארים אך בשמות נמצא חַרְשִׁישׁ תַּחֲרִיךְ: Intelligens cum discipulo. 1 Para.25. Nomen est formale, nec habet socium iuxta formam suam inter nomina formalia, sed in nominibus substantiuis reperitur תַּחֲרִיךְ & חַרְשִׁישׁ. Subiungit Elias, תַּלְמִיד חָכָם פירשו ר"ל מי חוא הראוי להקרא תלמיד חכם וחריפ שאלתו לרעת למח נקראו בלשון תלמיד השיבו לי שתלמוד הוא כמוך כאלו נאמר תלמיד של חכם ואחרים אמרו לי שפירושו תלמיד הנעשרת חכם ולי נראה שקרה לחם מה שקרה לחכמי חיונים שבראשונה קראו לחם כופוס פירוש חכמים ואחר כך הוככם ביניהם שלא יהיו נקראים עור סופים דרך גאוה ותתפארות אלא כל אחר יהיה נקרא פילוספים פי' אוהב חכמה כמו שכתבתי בשרש פלסוף וכן כל רב גדול וחכם מופלג לא רצח להקרא חכם אלא תלמיד חכם דרך ענוה ושפלות רוח: Hoc est, Rabbini nostri, quorum fausta sit recordatio, exponunt quis dignus sit vocari תַּלְמִיד חָכָם Discipulus sapiens. Ac sæpissimè quidem percunctatus sum, vt scirem quare nuncupentur nomine Discipuli. Qui responderunt mihi; Thalmid esse in constructione quasi dicamus, Discipulus sapientis. Alij dixerunt mihi interpretationem eius esse, Discipulus qui factus est sapiens. Cæterùm mihi videtur id illis contigisse quod contigit sapientibus Græcorum, quos ab initio σοφὲς, Sapientes vocitabant. Postea verò cõuenit inter eos, quòd ipsi amplius nõ erant vocãdi σοφοὶ, superba & glorioſa quadã appellatione; sed vnusquisq; vocaretur φιλόσοφος, hoc est, Amator sapientiæ, prout scripsi in radice פִּלְסוֹף. Similiter etiam omnis magnus Rab, & maiorem in modum sapiens, noluit vocari חָכָם Sapiens, sed discipulus sapientis, quod humilitatis est & submissionis spiritus.

Item Syrè ܬܘܠܡܪܐ תּוֹלְמָרָא Doctrina, disciplina. 1 ad Timoth.3. לָמָּה Quare, cur, vt quid? Genes.12. & sic vbique in Scriptura pro Hebraico לָמָּה. & sunt, inquit Elias, libri in quibus reperies per Aleph לְמָא, sed est error. לָמֶן Portus. in Ber. rab.cap.31. & Syriacè ܠܡܐܢܐ לְמַאנָא Græcè λιμήν, Portus. Act.27. לָמֶס Canis, vocabulũ Græcum, inquit auctor Aruc. ܠܡܦܝܪ לַמְפִיד Lampas. Matth. 25. לִימַצָא Limax. in Ber.rab.cap.51. לִמְנַ in Rasse tevoth valet לִמְי נַפְקָא מִנָּה Quò egreditur inde, quò res euadit? מאי est מָה.

לָנ Valet לְבַךְ נֶאֱמַר Propterea dictum est. Item לִי נִרְאֶה maximè cum Vau וְלִינִרְאֶה Et mihi quidem videtur.

לָנ Syriacè, Babylonicè לָנָא Nobis. לַנְטִית & לוֹנְטִית & אַלַנְטִית Linteum. in Aruc. לוֹנְטָא Sindon. in Aruc. לִיסְטָא Latro, prædo, sicarius. Idẽ & לִסְטִים in plurali לִסְטָא & לִסְטִים Latrones, sicarij. Iob 4. & Genes.1. in Rab.Schelomoh. & לִסְטִין atque לִסְטָא Latrones. Iud.5. Iob 4 & 5. secundum Eliam. secundum Venet. לִיסְטִין, Complut. לִיסְטִיסֵי. & לִסְטִין Latrones, insidiantes. in Beresch.rabb.cap.20. Et Elias in Thisbi, בלשון יון קורין לַנַּזָלִין לִיסְטִים וכן בדברי ר"ל לִיסְטִים מְזוּיָין ובלשון רבים הפילו הסמך האחרונה באמרם בָּאוּ עָלַי לִסְטִין לְתָפְשׂוּ וכן עשו במדרש אַפִּיטְרָפִים בלשון רבים אמרו אַפִּיטְרוֹפִין עיין בשרשו ונראה לי לפי שחסמך האחרונה אינה מן היסוד רק חיא נוספת בסוף רוב השמות בלשון יון ורומי כגון אַלֶכְסַנְדְרוֹס ורומיחו: Id est, Lingua Græca vocant Raptorem λῃστὴς. Item apud Rabbinos, piæ memoriæ, legitur, Prædo armatus. Et in plurali numero abiiciunt Samec vltimam, cùm dicunt, Venerunt ad eum latrones vt prehenderent eum. Itidem faciunt in dictione אַפִּיטְרוֹפוּס, in plurali dicunt אַפִּיטְרוֹפִין. vide in radice eius. Et mihi quidem videtur illud fieri, eò quòd Samec vltima non est de themate, sed est ascititia in fine maximæ partis nominum linguæ Græcæ & Romanæ, vt Ἀλέξανδρος, & similia.

Hinc verbum לִיסְטֵס Latrocinatus est, grassatus est. in Schem.rabb. cap.1. לִיסְרַת idem quod לְהִ Maxilla, gena.

men dæmonis qui pueros occidit. vide plura in ſuo Thisbi.

לִישׁ vel לִישׁר valet לִישְׂרָאֵל Iſraeli. non eſt לִית. At in Maſoreth לִישׁ eſt לָשׁן vel לְשָׁנָא Lingua. vel pluraliter לְשָׁנִין pro לִשְׁנֵי vel לִשְׁנָא Linguæ, acceptiones, ſignificata.

לַיְתָא כַּלְּבָּא & לַיְתָא idem quod לביא Leo maior. Geneſ. 49. & Deut. 33. Dauid Kimchi exponit Leænam. Ezech. 19. לֵירֹת Aduerbium negandi, Non, non eſt. & recipit poſt ſe omnia affixa. vt לֵיתוֹהִי Non ipſe: לֵיתָךְ Non tu: לֵיתִינָן Non ipſi. &c. De quo Elias:

תרגום של אין לפעמים לֵית כמו אין לחם ואין מים לֵית לַחְמָא וְלֵית מַיָּא והוא מלה מירכבת מן לא ומן אית תרגומו של לא יש לָא אִירַת ומאד נחגו בו בעלי המסורת ושם בוארתיה הוטב עיין שם:

Id eſt, Paraphraſis Chaldaica pro אין vtitur aliquando לֵית, vt, Non eſt panis, nec aqua. Numer. 20. Eſt autem dictio compoſita ex לָא Non, & אִירַת Eſt. Idem quod לֹא יֵשׁ Hebraicè. quaſi לֵאִית. Multumque hac vtuntur particula auctores Maſoreth, in qua dictione מסורת bene explicaui. Vide ibi. Item לְכָא Non, haud, nequaquá, dictio compoſita ab אְכָא & לָא.

לַךְ Idem quod עֵרֶב Miſcuit. Inde לִילוּךְ Mixtio. in Miſnah. Item Bipes. in Aruc. לְכָא Huc, illuc. de quo ſuprà in Caph. Idem לְבַאן. Sed לַכָּא Eſt genus coloris. in Aruc. Inuenitur etiam in Commentariis כּוֹכְבֵי לָכֶת pro Planetis: à לוּךְ Iuit, ambulauit, eò quòd terram ſemper circumeant. לְכַךְ idem quod לכן Idcirco, ideo, propterea. in Commentariis.

לְכַלֵּךְ Idé quod טנף Inquinauit, contaminauit, maculauit. vt לְבוּשׁ מְלוּכְלָךְ בְּדָם Veſtis inquinata ſanguine. & לְכָלוּכָא Inquinatum, pollutũ. in Zoh. De quo Elias in Thisbi:

ענין טנוף ומזוהם לא נמצא במקרא רק וזהמתו חיתו לחם ותרגום בְּתַבְנִית שׁוּר אוֹבֵל עֵשֶׂב דְּאָכִיל עִשְׂבָּא וּמְזוֹהָם פּיר׳ רשׁ׳ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא אוֹכֵל עֵשֶׂב מוֹצִיא צוֹאָה רַבָּה וּמְלוּכְלָךְ בָּהּ פּ׳ רוּשׁ בערוך ענין לְחָלוּחִית ויש לומר שחפץ והחיות מתחלפין כמו סרך וסרח עיין בערוך סרח:

Id eſt, Vocabulum hoc Inquinationem & pollutionem ſignificat, nec inuenitur in contextu Bibliorum, niſi in iſto loco, Et execretur velut rem ſpurcam vita eius panem, cibúmve. Iob 33. Et Chaldaica paraphraſis reddens illud, In ſimilitudinem bouis comedentis herbam: Pſalm. 106. habet, Qui comedit herbam & coinquinatur. Quod Rabbi Schelomoh Iarchi ſic exponit, Qua hora ipſe comedens herbam, educit ſtercus multum, & inquinatur in eo. Exponitur in Aruc pro לְחָלוּחִית Vnde dicendum Caph & Cheth inter ſe permutari. vt כֶּרֶךְ & חֶרֶס. Vide סרח in Aruc.

לָכֵן In Raſſe tevoth valet לְכַךְ אָמַר vel לָכֵן Ideo dicit. & cum ו, ולכא pro וְלָכֵךְ אָמַר vel וְלָכֵן Et propterea inquit. Valet & לְכָל-אֶחָד Vnicuique. לָכִין Nomen regionis. in Aruc. לָכִים Nigrum. in Aruc. לְכָכָן Tranſuerſum. aliàs לוּכְכָן, in lingua ſapientum dicitur קַרְנָזוֹל. in Aruc. לַכְתָּא Statera, & radius textoris. in Aruc.

לַם Forſitan. 2 ad Theſſal. 2. לְמָה aliàs idem eſt quod תהו Vanitas, nihilum. 1 Regum 12. Pſalm. 38. Inde כִּילְמָא Quaſi nihilum. Iſa. 2. Secundò Vt quid, quare, cur. Gen. 4. ſed tunc ſcribendum לָמָּה Ioſue 7. & Pſalm. 2. vide paulò pòſt. לוּמִי vel לוּמִין eſt Genus monetæ. in Aruc. אַלְמוּגִים & אַלְמוּגִיא Coralia. quidam Breſilia. alij etiam Ebenum. 3 Reg. 10.

לְמַד Diſcere, aſſueſcere. in Pael Docere. לִימוּד Doctrina, diſciplina. & לָמוּד Eruditus, doctus. & לִימוּדִיּוֹת Diſciplinabilia, ſiue doctrinæ capacia, diſciplinæ accommodata. in More lib. 1. cap. 34. תַּלְמִיד Diſcipulus. in plur. תַּלְמִידֵי Diſcipuli. Numer. 32. & 4 Regum 2. & תַּלְמוּד Diſciplina, doctrina. De quo Elias, כבר כתבתי בשרש גמרא כי המשנה וחגמרא יחד נקראים תלמוד אך נמצא בהרבה מקומות שחגמרה לבדה נקראה תלמוד וכן בפכוק ושקני מנשוקות פיהו תרגום וְשִׁיתָא מִרָּרָא מְשָׁנָא וְתַלְמוּד בְּגִירְסָא וכן דרשו כל ימי ענו רעים אלו בַּעֲלֵי תַּלְמוּד וטוב לב משתה תמיד אלו בַּעֲלֵי מִשְׁנָה: גם נמצא שהמשנה לבדה נקראה תלמוד כמו שאמרו אֵין לוֹמְרִין תַּלְמִיד מִפִּי תַּלְמוּד רוצה לומר מן חמשנה ותלמוד הוא שם דבר כמו לימוד ותוספת על משקל תענוג תכרוך ומזרק תלמוד לומר כמו שאמרו וְכוֹל מְרָאשׁ חֹדֶשׁ וגומר תלמוד לומר ביום ההוא ורוב העולם טועים בביאור כלת תלמוד ומבארין התיו לנוכח כאלו נאמר תלמוד על משקל תפקוד ואינו אלא שם כמו לְמוֹד כמו שכתבתי:

Iam, inquit, ſcripſi in poſitione נְמָרָא quod Miſnah & Ghemara ſimul vocantur תלמוד. Inuenitur tamẽ multis in locis Ghemara ſolam vocari תלמוד. vt in verſu, Oſculetur me oſculis oris ſui. Cantic. 1. Chaldaica paraphraſis, Et ſextus

Secundò ſignificat Lignum iugi boum. in Aruc. & in Midbar rab. cap 10. Tertiò eſt Maxilla. & Hebræum eſt. & in Tharg. Hoſeæ 11, לְחֵיאָתָא Maxillæ, vt eſt in manuſcripto exemplari Complut. In Venet. לְחוֹאָתָא. corruptè in Elia לְאוֹחָא. Et לוּחִית eſt Nomen loci, qui Hebraicè dicitur עֲרוֹעֵר. in Tharg. Ieroſolymitano. Idem credo cum לְחַיִת, de quo paulò antè.

לְחוֹד Idem quod לבד Tantùm. Exod. 26. & Ioſue 11. alij Veruntamen, etiam. Iob 33. Verùm; Geneſ. 20. alij Forſitan. & cum Beth בִּלְחוֹדָהּ Sola. Iudic. 6. בִּלְחוֹדוֹהִי Solus ipſe. Thre. 3. בִּלְחוֹדָהּ Sola. Thren. 1. Item לַחֲדָא idẽ eſt quod מאד Valde, vehementer, maiorem in modum. frequens in Thargum.

לְחַךְ Vt & Hebraicè, primò ſignificat Lambere; lingere. Iud. 7. Numer. 22. & Malach. 4. etſi Conſumere interpretatur Pagninus. לַחְמָא & לַחַם Panis. Ioſue 9. Geneſ. 21. & לְחֵם Idem quod משתה Epulum, conuiuium. Dan. 5. & לַחַם Caro. in Sche. rabb. cap. 41. Arabicum eſt. לַחֲמָנִיּוֹת Cibaria, fercula, quæ poſtremò apponuntur. in Aruc.

לְחִים Significat Inſidiatus eſt, parauit inſidias. Marc. 6 In paſſiuo אֶתְלַחַם Interminari, minas intentare. Act. 4. & לוּחֲמִין Minæ. Act. 4. & ſingulare לוּחֲמָא. Act. 9. לְחֵינְתָא & לְחִינְתָא Concubina. Iud. 19. Gen. 35. & 2 Reg. 3. in plurali לְחֵינָתָא & לְחִינָתָא Dan. 5. & Geneſ. 31. לְחֵינָן Idem. 3 Regum 11.

לְחַשׁ Muſſitauit, ſuſurrauit, incantauit. 2 Reg. 12. Inde לַחֲשָׁא Incantatio. Ierem. 8. in Kimchi לְחִישָׁא. & בְּלַחֲשֵׁיהוֹן Incantationibus ſuis. Exod. 7. & לַחִישׁוּ Muſſitatio. & לַחִישׁוּתָא Incantatio. in Zohare.

Item לַחוּשׁ Rufum, rubeum vel vt alij, Nigrum. Gen. 30. in Tharg. Ieroſolymit. Et לוּחֲשׁוֹת Inflammata. in Aruc.

לְחַת Primò ſignificat Fluere, confluere. In Aphil אַלְחֵת Inclinauit ſe. 4 Reg. 4. vt habet Aruc. ſed alia exemplaria, & etiam R. Schelomoh & Dauid Kimchi habẽt אַלְהֵית Laſſatus eſt. Elias. vide לְהָא.

לָט Ordinis quieſcentium in media. & לַטּוּשׁ atque לָטַשׁ ſignificat Maledixit, dira imprecatione feriit, diris deuouit. Iudic. 9. 3 Reg. 21. & 2 Reg. 8. Inde לִיט Maledictus, imprecatione deuotus. Ioſ. 6. & לַטְתָא Execratio, imprecatio, maledictio. Prou. 26. Complut. לִישְׁטָתָא.

Idem לָטָא & לַטָּת Iudic. 9. Pluraliter לָטִין Execrationes, diræ imprecationes. Ioſ. 8. & Deut. 30. Item לַט eſt Murmur magicus. in Aruc. הַלְטָתָא ſecundum Hieronymum, Stellio. Rabbi Schelomoh Lacerta. ſic ſcribit Elias, aitque ſe opinari Onkelos putaſſe quòd He חַלְטָאָה Hebraici eſſet radicale, reperio tamen in Venet. & Complut. per Cheth חַלְטָתָא, de quo ſuprà. לְטוֹם Glans, aut ſecundum alios, Caſtanea. Gen. 37. לוּט Hebr. quod R. Sahadiah dixit eſſe Fructum ſic vocatum Arabicè, addito Beth à principio, & R. Dauid Arabicè ait vocari שֵׂיךְ בלוט: Belot autem eſt Quercus ſiue fructus eius, id eſt Glans. Elias Species aromatis. לַטִּירִים Latera. in Aruc. לִיטְרָא ſiue לִיטְרָא λίτρα, Libra. alij Mina, pondus notũ. in Ber. rab. cap. 10. & לִיטְרִין Libræ. Iohan. 19. De quo Elias in Thisbi, בלשון רוֹל לִיטְרָא זָהָב ובלשון רבים לִיטְרִין והוא לשון יון ממש ובלעז ליבר׳א ובלא׳ פפונ׳ר ועוד עיין בשרש טָלַע: In lingua Rabbinorum legitur λίτρα auri. & in plurali לִיטְרִין. Eſt autem vocabulum planè Græcum. Italicè *Libra*. Germanicè ℌfund. Vide amplius in radice סלע. Item לַטְר Eſt genus monetæ, idem quod זוּז vel דִּינָר vel זוּז. in Aruc.

לְטַשׁ Acuit. Prou. 27. & 1 Reg. 13. Secundò Sparſit, proiecit. in Aruc.

לְאֵי Laborauit, fatigatus eſt. Ioſue 24. vel potiùs לְאָה, de quo iam ſuprà. Item לֵיא Fatuus. Matth. 5. Et לֵיא Quò, vbi. in Aruc.

לֵילְיָא Nox. Iudic. 7. in plurali לֵילֵי & לֵילְיָן Noctes. 3 Reg. 8. & 1 Reg. 30. & aduerbialiter לֵילָם Noctu. Ioſ. 1. fallitur quidam. lege לֵילְיָא Nox. quæ enim aliâs aduerbialiter ſumũtur, affirmat Elias, Tharg. per לֵילֵי reddere. Inde לִילִית Nomen dæmonis fœminæ, furia, tenebrio. alij Nomen proprium reginæ. Iob 1. לֵילִין Phantaſmata, ſpectra, lamiæ. cap. 1. in Eſther. Alij beſtiæ vel aues de nocte clamantes, Striges, vlulæ. Iſaiæ 34. Elias No-

duabus dictionibus, in quibusdam verò exemplaribus vna tantùm dictione אִלּוּלַפּוּן quod bene explicabo in radice פּוּן.

לוּלָב Palma, spatula palmæ, arbor apta pro tuguriis. & לוּלָבָא idem. in 2 Esther cap.3. vide suprà לבלב. Est etiam לב האוּלָן Cor seu medulla arboris. & Ramus vel flos qui ascendit à radice arboris, vel qui ad radices arboris nascitur.

Item Trabs torcularis. in Aruc. Item לוּגָא Sextarius olei. Leuit.14. de quo iam supra. לוּטַנְיָא Letania. à Græcis mutuatum vocabulum. in lib. Rit. Seu. Patr.

לוּלְיוֹן Subsannatio, ludibrium, sanna. idem quod ליצני. in Aruc. לוּלְיָנִית Tonsura capitis. in Aruc. לַוְלָרָא vt ipsimet Syri exponunt, חָנוֹן אֲנוֹן סָרְגָא עָבְרֵי סַרְגָא פָּלְחֵי מַשְׁבָּא וְרַבְּגָא Illi sunt contextores, reticulata facientes opera, aptantes pelles & connexiones tabernaculorum, conopœorum artifices. Actor. 18. לוּלִיתָא Lapis fulminis. in Aruc.

לוּלְשַׁפָּט Nomen loci.

לוֹן Idem quod להם Eis. Esther 8. sed censeo scribendum לְהוֹן. Elias enim affirmat in vniuersa Scriptura Thargum tranferre להם per לְהוֹן. Item לַן in Esther, vt adducunt recentiores, caput non citantes. quemadmodum verò ab illo hîc scriptum est, non Eis, sed Nobis significat, & sic semper, vt ait Elias, לַן in Thargum Ierosolymitano Syriaco modo. aliâs לָנָא in Tharg. scriberetur.

לוֹף Genus herbæ similis blettæ, folia habens latiora. Alij dicunt esse Raphanum qui cum carne coquitur, lata habens folia. Alij Caulem capitatum prægrandem. in Aruc. לוּקְטְרָא Lystræ, nomen vrbis. Actor.14 & 2 ad Timoth.3. לוּקְיָא Græcè λυκία, Regio minoris Asiæ inter Pamphyliam & Cariam sita. Actor.27.

לַוְקָן & לְוַקּוֹם Græcè λεῦκος, idem quod Hebraicè לבן, id est, Albus. & λευκόν, Album. in Aruc. Et לוּקְנְיָא Lycaonia, nomen vrbis. Act.14.

לְוָת Præpositio Ad. & recipit omnia affixa, vt לְוָתָךְ Ad te: לְוָתִי Ad me: לְוָתֵהּ Ad eum: לְוָתַהּ Ad eam: לְוָתָנָא Ad nos: Syriacè לְוָתָן Ad nos. Item מְלְוָת Ab, de. Iosue 22.

לָז Ordinis quiescentium in media, significat Torsit labia, detraxit, oblocutus est. Item est Proteruus. in Aruc.

לְזָזָא & לַזְבָּז Periphe-ria, clausura, cinctura, corona. in Aruc. לֵזּ אוֹ לוֹאת אָמַר לוֹא valet Idcirco ait.

לָח Humectauit, vdum & humidum reddidit. Inde לְחוּת & לֵיחָה Humiditas, humor radicalis. in Schemoth rab. cap.20. Item Humidus. in Comment. De quo Elias: עֵינַיִן לְחוּת יְרוֹעַ שֶׁהוּא הַפֶּךְ הַיָּבֵשׁ וְהַשֵּׁם וְלֹא נָם לִיחֵהּ הִנְפְּרֵד מִמֶּנּוּ לֵיחַ בִּלְשׁוֹן זָכָר וּבְדִבְרֵי רַ"ל לֵיחָה קְרוֹיָחָה בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה יֵשׁ כָּתוּב רִשּׁוֹ עַל לְחִי רֵמוֹר טְרִיָּה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ רְאִיתִי בְּסֵפֶר רְפוּאוֹת שְׁקוּרִין לִיחָה הַיּוֹצֵאת מִן חֲמֵכָה טְרִי וּבִלְשׁוֹן רַבּוּרֵי לֵיחוּת אוֹ לֵיחוּרוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַפִּילוֹסִיפִין מֶזֶג חָצָרָם מְרֻכָּב מֵאַרְבַּע לֵיחוּרוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּשֹׁרֶשׁ מֶזֶג וּבְדִבְרֵי רַ"ל כְּפִלּוּ מִלַּת לַח וְאָמְרוּ לַחְלוּחִיּוֹת בְּאָמְרָם עֲדַיִן לַחְלוּחִיּוֹת בַּיִת דָּוִד קַיָּם: Significatio לַחוּת nota est, contrarium enim est יבש Sicci. Inde nomen substantiuũ: vt, Nec fugit humor eius. Deut.34. cuius absolutum est לֵיחַ Humor in masculino genere. Cæterùm in verbis Rabbinorũ legitur לֵיחָה קְרוֹיָחָה Humor fœtidus. in fœminino genere. Et ita scripsit Rabbi Schelomoh Iarchi super hunc locum Iudic.15. Mandibulam asini purulentam. Eius hæc sunt verba, Vidi in libro Medicinali, quòd humorem qui exit è vulnere vocant מְרֵי Pus. In plur. לֵיחַ facit לֵיחוֹת aut לֵיחֵיוֹת, prout dicunt philosophi, Temperatura hominis composita est ex quatuor humoribus, vt explicabitur in radice מזג. Porrò in verbis Rabbinorum geminant dictionem לַח, dicuntque לַחְלוּחִית, vt cùm dicunt, Adhuc humor domus Dauid durat. Et Chaldaicè לַחוּתָא Humor, humiditas. in Zoh.col.361. in Gen.

Præterea לַחְלַח ordinis duplicatorum, significat Pullulare, producere herbam virentem. & מַלַּחְלוּחִית Reliquiæ. in Cõmentariis. לַחִית ponitur pro עַר Nomen loci. Numer.21.& Deut.2. licet existimem Paraphrastem aliud per לַחִית intelligere, quàm nomen loci proprium, forsan Pagos aut villas, vt apparet ex 9.cap.Esth.vbi scriptũ est, בְּנוֹ פְּצָצָתָא וְלַחִיתָתָא דְּפִילַכְיָא In medio villarũ pagorumq; prouinciarũ. לַחוּיָא Expunctor. in libello precum Syriaco. לוּחַיִם Nuces baliste paruum iacientis iaculũ. Et לוּחִי Parua fouea, in qua posita esca, aues capiuntur. in Aruc. לְחִי primò est חברזל שעושין בלחי הסוס hoc est, Ferrũ illud quod cõficitur ad mandibulã equi, frenũ.

Secundo

לְהַל Longè. Matth.8. לְהַלָּא Vltrà, deinceps. Ezech.39. Idem לְהַלָּן in Leuitico: vt est in Recentiorum Lexicis. & לְהָלָן Ibi, vel illuc. Psal.8.& 14. in Midr. Hæc vide in He: nam Lamed non est de radice.

לְהַם Blandiri, susurrare. vt כְּמִתְלַהֲמִים Quasi blandientes. in Aruc.

לְהֵן Idem quod לכן Propterea, ideo. Dan.2. & 6. Pagninus exponit Veruntamen, nisi, præterquam. Dan.6. לַהֲקָה Cœtus. Hebræum est.

לְהַת A quo in Aphil אַלְהֵית Defatigauit se: vt exponit R. Schelomoh 4 Reg.4. vide suprà לְחָא, & infrà לְחַת.

לוֹ & לוּ & לְוֵי & לְוֵי Vtinam. Genes.17. & 2 Reg.18. Vtique, certè. Gen.30.& Exod.16. Hæc omnia quanquam citãtur à quibusdam, vnum tamẽ reperio tantum vsitatum apud Chaldæos, nempe לְוֵי & לְוֵי, nam לוּ vel לְוּ Hebræum est. חֲלָאי habes in He. Item לָא Syriacè est Nónne, nunquid. Matth. 13.

לְוָא Primò significat Mutuare, & mutuò accipere. Secundò לְוָא, & in Aphel אַלְוֵיא idem est quod חבר Sociauit. 2 Reg.19.& 20. vt אַלְוֵיאוּ יָתֵיהּ Comitati sunt eum. Genes.20.& 18. & ibid.28. דְּלְוֹן יָתֵיהּ Qui comitati fuerant illũ.

Idem לֵוְלוּ Exod.15. neutrius generis. Sicut & לְוָא Socius fuit, vt dicunt nonnulli. ego verò nihil tale reperio in loco ab illis citato. sed bene 14.in Tharg. Ierosol. sic נְלוֹלֵי לְקַבְלֵיהוֹן Conglobemus nos contra eos. nescit quid sit Elias. Inde לוּחָה Societas. Psalm.107. in Midras. Idem Syriacè לְוָיְתָא Societas, consociatio. Act.19. Inde לֵוְיָתָה Leuita, sacerdos qui Deo adhæret. Exod.4. לֵוְיָאֵי Leuitæ. ibid.7. & Ios.6.

& לֵוְיָאִי Cognomen, quòd adhæreat nomini. in Aruc. De hac positione ad hunc modum Elias in Thisbi:

לשון לֵוְיָה לֹא נִמְצָא בְּמִקְרָא וְרַ"ל שִׁמְּשׁוּ בּוֹ הִרְכִּיחַ אַךְ בִּבְנִין פָּעַל הִרְגִּישׁ כְּגוֹן אֵין מְלוֹן אוֹתוֹ לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְכוּלֵי אֲבָל בְּתַרְגּוּם בֹּא בִּלְשׁוֹן הִפְעִיל כְּמוֹ וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתוֹ וַאֲלֵיאוּ וְכֵן הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם לְאַלְוָיוּתְרוֹן וְחֵשֶׁם לֵוְיָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּעֶגְיָן עֲרוּפָה לֹא פִּטַּרְנוּהוּ כְּלִי לֵוְיָה בִּלֹּא גִּילְיוֹטִין וּבִלְעֵז קוֹנְפַּנְיוֹאר:

Id est, Vocabulum לֵוְיָה non inuenitur in contextu Bibliorum: sed Rabbini eo frequenter vtuntur, idque in coniugatione Piel affecta daghes. vt, Non conducunt eum, neque argentum, neque aurum. &c. At in paraphrasi Chaldaica venit in coniugationem Aphil. vt pro, Et emiserunt eum, Thargum, Comitati sunt. Gen.12. Item, Ambulabat cum eis vt illos emitteret, Tharg. Vt eis se socium præberet. Gen.18. Inde nomen substantiuum לֵוְיָה vt cùm dicunt Rabbini loquentes de iuuenca ceruicem fracta, Non dimisimus eum absque comitatu. Germanicè Geleiten/ Italicè *accompagnar*.

לִוְיָתָן Cetus, vel cete. de quo idem Elias statim subiungit. לִוְיָתָן זֶה יְצַרְתָּ כֵּן שֵׁם הַתַּנִּין הַגָּדוֹל אֲשֶׁר בַּיָּם וְהִנָּזְכָּר בְּסוֹף אִיּוֹב:

Leuiathan ille quem formasti. Psalm.104. Nomen est magni Draconis, qui in mari degit, cuius fit mentio in fine Iob.

Item in Commentariis לֵוְיָה inuenitur pro Valedicere. 3 Regum 19. Item לֵוְיָאֵי est idem quod חמאה Butyrum. Iob.20. & לֵוְיָא idem. Gen.18. in Tharg. Ierosolymit. vide suprà לְוָא.

Et לֵוְיָה Luctus, gemitus. Inuenitur etiam לְוִי pro מִי Quis. Iob 14. quamuis ibi significet Vtinam, vt suprà. In Complut est מָאן.

לוּז Primò est Auellana, vel amygdalus. Gen.30. Pluraliter לוּזִין Numer.17. Coryli. Secundò לוּז est Recedere, vt Prou.4. secundum Complut. גְּזוֹל מֵעֵינֶיךָ Recedant ab oculis. Venet.& Elias נִיזָלֵן בְּעֵינֶיךָ, vbi corrupte בְּ pro מֵ legitur.

Tertiò est Os quoddam in spina dorsi siue spondilis. in Ber.rabb.cap.28. Deinde est Nomen vrbis.

לוּחַ Tabula. Isa.38.& Ezech.ibid. In plur. לוּחִין Exod.27. & לוּחַיָּא 24. Tabulæ. & לַחֲוֵי Tabulæ eius. Exod.26. in Tharg. Ierosol. לוּכְיְתָא ponitur pro λόγχη, Lancea. Iohan.19.

לוּל Cataracta, fenestra, & Petaurum siue בֵּית תַּרְנְגוֹלַח Domus gallinarum, siue gallinarium. in Aruc.

לוֹל Cochlea, genus scalæ. Hebræum est. Et Elias: כְּבָר כָּתַבְתִּי בְּשֹׁרֶשׁ אִלּוֹלֵי כִּי תַּרְגּוּם לוּלֵי וְלוּ וְאִלּוּ בְּחִירוּק תַּרְגּוּם אִלּוֹלֵי וְהוּא מִלַּת מוּרְכֶּבֶת מִן אִם וְלֹא וְעַל הָרוֹב הֵם מְתוּרְגָּמִין אִילּוֹלֵי פּוּן בִּישׁ סְפָרִים כְּתוּבִים שְׁתֵּי מִלּוֹת וּבִישׁ סְפָרִים מִלָּה אַחַת אִלּוֹלַפּוּן וְאַבַּאֲרֵנוּ הֵיטֵב בְּשֹׁרֶשׁ פּוּן: Id est, Antea scripsi in radice אִלּוֹלֵי Thargũ quod respondet לוּלֵי & אִלּוּ & לוּלֵי cum chirek esse אִלּוֹלֵי. Est autem dictio composita ex אִם Si, & לֹא Non. & vt sæpiùs in Chaldæo inueniuntur אִילּוֹלֵי ita vt in quibusdam libris scriptæ sint

לֵג Vnde לוג Hæreditas mulieris, quæ ad eius non ſpectat virum. in Ber.rab.cap.45. Secundò לוּגָא eſt Menſura quædam vt ſextarius olei, aut menſura ſex ouorum gallinarum. Leuit.14. לַגָּא Tunica. in Ber.rabb.Geneſ.3.

לג' valet לְגַרְמֵיהּ Accentus regij nomen cum puncto ad לֹ. At לג gemino apice, numerum facit 33. Vide ne confundas.

לָגַז Rabbinicè ſignificat Decacuminare. לָגִין & in plurali לִיגְיוֹנִין Legiones,turmæ,& caſtra. Ezech.30. & Num.24. in Tharg. Ieroſolymitano. & in Ber.rabb.cap.4.

Inde לָגִין Nomen dæmonij, vel turbæ dæmoniorum. in Euangeliis. לָגִין Lagena,cadus. in plur. לָגִינִין רַחֲצָף Vaſa, ſeu lagenæ teſtaceæ. Thren.4. Idem לִיגִין Iſa.28. iuxta Pagninum. Eſt qui accipit pro תְּחוּמִין ſiue Terminis campi,in quos ſemina iaciuntur. Elias quid ſit ignorat. In Veneto exemplari legitur בַּיִר quod videtur ſignificare Foueam aut liram. Complut. etiam habet לִיגִין quod forſan idem eſt quod λάγονες, Fiſſuræ terræ, vel quia שׁוּרָה quod legitur in Hebræo, quibuſdam Hebræis, vt R.Ionæ & D.Kimchi Menſuram ſignificat, idem erit hîc לִגִין, nam & λάγωον etiam Græcis nomen eſt Menſuræ continentis heminas ſeu κοτύλας duodecim. Item לָגִין idem eſt quod טְמֵא Inquinatum,pollutum. in Aruc.

לָגַל Idem eſt quod לעג Subſannauit,ſannis excepit, irriſit. vnde לְאִתְלַגְלָגָא מְרִיחוֹן Vt ludibrio habeant maritos ſuos. Eſth.1. & מְלַגְלֵג בְּנַפְשֵׁיהּ Illudens in anima ſua, apud ſe. Gen.34. in Tharg.Ieroſolymitano iuxta Aruc tantùm. In Venetianis enim Bibliis non extat. Secundò ſignificat Lætari, exultare. in Bereſch.rab. cap.4. Et לִגְלוּג idem quod גרגר Granum.

Et לִיגְלוּגוֹת Portulaca, herba quædam. aliâs חַלְגְלוּגוֹת vt ſuo loco habes. in Aruc.

לָגַם Primò ſignificat idem quod טעם Guſtauit, vel אכל Comedit. in Midb.rab.cap.2. לוּגְמָא eſt טְעִימָה Guſtus,res guſtui grata. Et לוּגְמָא לִגְמָא vel לִגִימָה Subſannatio, irriſio. Item idem quod עסק Negocium, res,ſtudium.

לָגָס Balbus. in Miſnah.

לָגַשׁ Idem eſt quod קְלִיפָה Cortex. & idem quod צֶמֶר רַךְ Lana mollis, vel quod lanæ mollitiem habet. Nec omnem corticem, ſed קְלִיפַת שֶׁל עֵץ אֹרֶז Corticem cedri arboris ſignificat. in Aruc. לַגְתָּא Catinus, paropſis. Matth.26.

לָד Vnde לוֹד Proprium nomen vnius ex filiis Sem. Gen.10. Inde לוּד Lydus. & לוּדַאי Lydij.Ezech.27.& Gen.10. Hinc מַאכָל לוּדִים ſunt Fercula Lydiana. & לוּדִיוֹת Exiſtentiaex Lydia. Item לַד Natus dicitur, à ילד de quo ſuprà.

לד in Raſſe tevoth valet לֵית דִּכְוָתֵהּ Non eſt ei ſimile. In Maſora tantùm dicunt לד ſuprà expoſitum. Sed nonnulli Grammaticorum Maſoritica tractantes dicunt לֵית דִּכְוָתֵהּ vt ſuprà.

לָדָן & לָרָנָא Ierem.47. & 1 Reg.3.& 16. Vaginam ſignificat. Item Ladanus herba quædã. & tunc ſcribitur לִירָנָא vel לוֹרָנָא in Aruc. לַדִּיקִיָא Laodicæa, nomen vrbis notiſſimæ. ad Col.2. Idem לוֹדְקִיָא. Inde סַנְדָּל לַדִּיקִי Calceus Laodicenus. in Aruc. לוֹדָר Latro. in Sch.rab.cap.30.

לָהָא vel לַהֵי ordinis quieſcentium in vltima, idem quod לאה Laborauit, fatigatus eſt. In Aphel אַלְהִי Fatigauit. Malac.2. & Iſa.42. Hinc Deut.25. in Tharg. Ieroſol. לַהַיִן Laſſi, defeſſi. & אַלְהִיהּ עֲלוֹהִי Fatigauit ſeipſum ſuper illo. 4 Regum 4. vt habet Elias. Alij omnes habent אַלָּהַת quod tamen iſtius thematis eſſe non poteſt, Thau enim radicale eſt. Aruc habet אַלָּהַת quod non exponit. vide infrà.

Secundò ſignificat Amens eſſe, vel amentiam fingere. in Aruc. לַהוֹב Flamma. Nahum 3. & ibid. לַהֲבוֹתָא citant Neoterici: ſed falsò: non enim ibi reperitur. & Pagn. Num.21. at ibi eſt שַׁלְהוֹבִיתָא quod idem ſignificat. לַהֲנָא idem quod ἀτμίς, Vapor. Iac.4. Item חרבה יגיעת בשר להג eſt Multus labor & anxietas carnis.in Aruc. לְהַל valet לָמָּה תַּנָּבָר רוֹמֶה Cui res ſimilis eſt.

לָהַט Magia. in Aruc. & verbaliter לָהַט Flammuit, refulſit. Inde לַהַט Flamma, acies gladij flammicans: & מְלַהֲטִין Accendentes, Pſalm.57. & לָהוּט Guloſus, ardens; inflammatus. in Bereſch.rabb. cap.82. & לֵב לָהוּט Cor ardens ac percupidum. In paſſiuo אִתְלַהוּט Inflammatus eſt. in Zoh.col.25. in Geneſin.

לוּסוּ

etiam quid quod de Butyro ageret,inuenire. Item aquæ riuus, qui fit ad extrahendam aquam, vt piſces capiantur. in Aruc. לְבִי Lebæus, Corculum. nomen vnius Apoſtolorũ.

לוּב Libya, Inflammata. vt & להבים Hebraicè.

לְבְלֵב Ordinis duplicatorum, Soboleſcere, progerminare, propagare. Iob 8. & Pſalm.1. Idem אִתְלַבְלַב Pſal.92. Inde לַבְלְבִין Surculi,propagines,germina,gemmæ. Iſa.44.& 53. Gen.40. Num.17.

Inde לוּלַב & in plurali לוּלְבִין Palma, palmæ. De qua voce Elias in Thisbi: כְּפוֹת תְּמָרִים תַּרְגּוּם אֶתְרוֹגִין וְלוּלַבִּין וְכֵן דָּמְתָה לְתָמָר לוּלְבֵי דְתָמָר פִּיר' הַסְּעִיפִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁבְּרֹאשׁ אִילָן הַתְּמָרִים נִקְרָאִים לוּלְבִין בְּכוֹלָן חִבִּית דְּגוּשָׁה וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁנִּקְרָאִים כֵּן לְפִי שֶׁהֵם בְּלֵב הַתָּמָר וּבְלֹא פּוּלֶס וְכֵן בִּלְעֵז פַּאלְמָא: Id eſt, Curuamina palmarum. Leuitic.23. Tharg.Citra & propagines. Item, Similis fuit palmę, Tharg. Sicut ſpatulæ palmæ. Cantic.7. Significatio; Rami ſuperiores qui ſunt in capite arboris palmarum, vocantur לוּלַבִּין in omnibus Beth affecto daghes. Sunt autem qui dicant eos ſic vocari, quòd ſint in corde palmę. Germanicè Palm, Italicè *Palma*. Hæc ille. Item Syrè לוּבְיָא Libya. Act.2.

לָבַב Idem quod חבר Coniunxit, connexit. in Aruc. In paſſiuo נִתְלַבַּב Coniunctus eſt, & connexus. in Saare Tſedek. & לַבַּד Arabicè eſt Genus panni vel veſtis, quod Italicè dicitur *pheltro*. in Aruc. לִיבְדָּה Velum quod ſupra caput ponitur. In plurali לִיבְרִין Vela. in Aruc. לִבְרִקְס & לִבְרִיקְס Aſinus Libycus. Hinc לַבְרִקִין Pulli aſinorum. Geneſ.32. in Tharg. Ieroſolymitano. vt legitur in Aruc, vide paulò pòſt לַבְרָנָא Num.24. & Deut.28. in Tharg.Ieroſolymit. ſunt, vt ait Elias, מִינֵי סְפִינוֹת גְּדוֹלוֹת Species quædam ingentiũ nauium. In Bibliis Venetianis Num.24. reperio לִבְרָנָא. ſed Deut.28. לַבְרָנָא melius,vt arbitror: Nam Græcè naues bellicæ vocantur λέμβοροι, & Leuis biremis λιβυρνὶς dicitur, Liburna, vel Liburnica. לַבַּט Arabicè, vt & Hebraicè לָבַט ſignificat Seducere. & in paſſiuo Irretiri, implicari, ait Kimchi ſuper Oſeam.

לְבַךְ Idem quod ἐγκρατέω, Continuit, âbſtinuit. ad Tit.1.cap. & Abſumpſit,arripuit. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. vnde illud Prouerb. 31. לָבְכִין מְעַזְלָא Apprehendunt, vel לְבְכִין Apprehenderunt fuſum. in Venet. malè eſt מַעוּלָא. Bahal Aruc duplici Caph habet לָבְכִין מְעַזְלָא. Elias duplici Beth לָבְבִין; & in plurali מְעַזְלִין Fuſos. Complut. לַרְבֵן quod nihil ſignificat,niſi forſan ſcribas per tranſpoſitionẽ לַכַּר, לַכְּרָא Capere,quod tamen tantùm in Hebræo vſurpatur.

לַבְלַר idem quod סוֹפֵר Scriba, librarius. לַבְלָרִין Scribæ. Eſth. 3.& 8. miror autẽ quid in mentem nõnullis venerit,qui quod Scribas verterunt Eſth.8. ibidem 3. Epiſtolas & libros, interpretarentur: maximè cùm idem ſit textus in vtroque loco.

לְבַן Primò ſignificat Albeſcere, candidari. Inde לָבָן Album,candidum. Et לוּבָן Albedo. in More lib.1. cap. 73. & לְבוּן Pannus albus menſtruatæ. Et לְבַן Populus arbor. Geneſ.30. & Hoſ.1. Secundò לְבַן ſignificat Ignire. & לָבָן Ignitum. in Aruc. & לְבִינְתָא Later. Geneſ.11. in plurali לִבְנַיָּא Lateres. ibidem.& Exod.5. vbi quoque reperitur לִבְנָיָא.

Et לִיבְנָן Libanus. Ioſ.9. & לְבוּנְתָא Thus. Exod.30. Item מַלְבֵּן Forma qua fiunt lateres: porca agri,feneſtra,portus.

לַבָּס aliâs לַפָּס eſt קוּמְקוֹם Coculum, lebes, ſeu vas æneum magnum. in Aruc. לְבוּרְגְמָיָא ponitur pro חֲמִטְפָּחוֹת Linteis, amictoriis. Elias Veſtis genus. eſt quædam Calyptræ ſpecies. Iſa.3. לַבְרָקִין in Tharg.Ieroſolymitano,vt adfert Elias in Meturgheman, ſunt עִירִים Pulli aſinorum. Geneſ.32. vide ſuprà in רקק. reperies ex Elia ipſo & Tharg. לְוִדִּין דַּקִּין Hinnulos puſillos pro eodem inductos. Bahal Aruc, vt habes ſuprà, citat per Daleth לַבְרִקִין.

לָבַשׁ & in Aphil אַלְבִּישׁ Induit, veſtiuit. Pſal.92. & 103. Inde לְבוּשָׁא Veſtis. In plurali לְבוּשִׁין Veſtes. Ioſue 22. לְבוּשָׁא Veſtes. Leuitic.28.& Zach. 12. כְּלְבוּשׁ דִּי נוּר בְּאַעָתָא Sicut inuolucrum ignis inter ligna, id eſt, Tanquam focus, quemadmodum Rabbi Dauid & Rabbi Schelomoh interpretantur כַּכִּיוֹר quod illi in Hebræo reſpõdet. Ignoro quid ſit, inquit Elias. Aliquis Quiſquilias ignitas exponit. Item לְבוּשׁ metaphoricè eſt הקלף Cortex. in Aruc. לְבָשִׁין ſunt Cicatrices. Iob 9. & Pſalm.38. lege חַלְבְּשׁוּשִׁין quemadmodum in He poſuimus. vide ibi.

fluit in nouem sibi inferiores numerationes. In portis lucis, Portis iustitiæ, Tikun hazohar, & similibus. Ité כִּיתָרֵא sunt Vittæ. Isaiæ 3. Et כִּתְרָא & כִּתְרָן Figura palmæ. Ezech. 40. Kimchi Capitella, R. Schel. Sphærulas, Gallicè *Poulmeaus* exponit.

כְּתַשׁ פעל Primò Contudit, contriuit, percussit. Pro. 17. Exod. 27. Inde מְשְׁחָא כְּתִישָׁא Oleum contusum. 3 Reg. 5. & מַכְתַּשׁ Percussio, plaga. Psal. 91. מַכְתְּשָׁא Idem. Leuit. 14. In plur. מַכְתְּשִׁין & מַכְתֵּשִׁין Percussiones, plagæ. ibidē. & Deut. 28. Secūdò כָּתַשׁ, & in passiuo אִתְכְּתַשׁ significat Cōtendere, certare, colluctari. 1 ad Tim. 6. Inde תִּכְתּוּשָׁא Colluctatio, certamen. ad Eph. 6. Tertiò כְּתַשׁ Cespitauit, offendit.

כְּתַר Contundere, terere. Inde כְּתִית Frustum panni. & כְּתִיתָא Pustula, vel apostema. in Aruc.

LITERA LAMED.

ל

לְמַד כפעל Syris, Hebræis לְמַד Duodecima Alphabeti litera, propriè Doctrinam significat. In numeris ל valet 30. In Rasse tevoth לית significat Non est alibi scilicet. Frequens in Masoreth, vbi semel vocem aliquam notant reperiri. Porrò vitandæ confusionis gratia, vbi trigesies dictionem aliquam inueniri, voluerunt significare; interim nomen literæ ad marginem notarunt לְמֶד, in nonnullis tamen exemplaribus pro hoc scribitur לֵי, quæ faciunt 30.

לָא כן Aduerbium negandi, Non; nec, neque, haud, nequaquam. Dan. 2. & Psalm. 1. in Targ. vt & Hebraicè לֹא. Inde הֲלָא Nunquid, an non. Gen. 12. לְשׁוֹן אַחֵר או אַחֶרֶת Rasse tevoth valet Lingua alia, id est, Expositio, vt & nostri glossam sumpserunt. Chaldaicè verò לְשָׁנָא vel לְשָׁנִין אָחֳרָנִין vel אָחֳרָנָא pro eodē dicitur, & pluraliter לְשָׁן & Aliæ linguæ. &c. Valet etiam לא aliàs לְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז Lingua Germanica, cùm Hebraica Germanicè interpretantur.

לָאָה כפעל Primò idem est quod עיף Laborauit, fatigatus, lassatus est. Gen. 19. & Isa. 40. Hinc לַאי Lassus. Deut. 25. אִיתְלִיאוּ verò quod hîc nonnulli ex Gen. 4. Doluerunt, vel puniti sunt exponunt, vide in תְּלָא, nam, vt R. Schelomoh satis ostendit in Commentariis אִתְלִיאוּ significat Appensæ sunt. Et לֵיאוּ & לֵיאוּ & לַאוּת Fatigatio, labor. Gen. 5. & Isa. 58. Omnis autem dictio לַאוּת, inquit Elias, in Iob, Psalm. & Prouerbiis redditur à Tharg. per Hain לֵעוּת. vide infrà. Secundò לָאַח idem est quod מאן Renuit, noluit. in Commentariis. Item לְאֵי Ad quem. 1 Reg. 6. sed cum דִּין quod sequitur vnica dictione scribendum in hunc modum לְאֵידִין Ad quem, vt bene est in Complut. & לָאִי Non fili mi. à Græco υἱός, Filius. in Aruc. לאב Arabicè idem quod צמא Sitis: vt לַאֵב אַל רָגוּל Sitis hominis. in Kimchi super prophetas minores. לַאַט Sensim, pedetentim, latenter, leniter. Hebræū est. לְאַטִּי sicut לְאַטִּי Pedetentim. in Kimchi super Oseam.

לְאַר in Rasse tevoth valet לְאַרְעָא יִשְׂרָאֵל In vel ad terram Israel.

לַאֲכָן Statim, subitò. & לַאֲתַר Idem quod פִּתְאֹם Statim, illicò, confestim. in Bet. rabb. cap. 76. לְאָן Quò, aduerbium loci. Genes. 16. vt לְאָן אֵזִיל Quò tu vadis? Iudic. 19. vide in Aleph.

לְאַךְ Legauit, delegauit. Inde מַלְאָכָא Angelus. Iud. 13. & מַלְאָךְ Idem. Isa. 63. in plurali מַלְאָכַיָּא Angeli. Genes. 19. & 25. לַאֲיָי Fatigatus. Prou. 26. radix est לְעָא. de qua suo loco. לַאֲפֵי Circiter. Matth. 27.

לַבַּב כפעל & אִתְלַבַּב primò significat Consolari, exhortari, gratulari. 1 ad Thess. 5. Secundò significat Fortificare, roborare. Tertiò inflāmare. in Aruc. Inde לִבָּא & לִבָּא Cor. Isa. 1. & Ios. 7. & לְבַב Idem. 4 Reg. 20. in plurali בְּלִבְבֵיהוֹן In cordibus suis. Psal. 125. & לְבוּשׁ Consolatio. Luc. 2. & לִבְבוּת לִיבְנָא Exhortatio. 1 ad Cor. 14.

Item לַב vel לֵב est Munimentum circa cor. in Aruc.

לַבָּא Butyrum. Gen. 18. in Tharg. Ierosolymitano; sic legente Magistro Aruc. Sed Elias לֵוִי quod idem est cum לֵוָאי, quod pro חמאה Butyro Iob 20. reperitur, vt dicemus ibi. quæsiui in ipso Thargum, sed mihi non contigit nec לַבָּא nec לֵוִי, nec etiam

שאחר עשר הספרים חתם כתובים בוח"ק ולא בנביאים וההפרש שבין הנביאים וח"ק כבר באר הר"ק בחקרמתו לספר תהלים וכן נקראו בלשון יון הגיי"ו גראפא פירוש כתב קדש וכן כינאו מרים אנחנו בתפלתנו ברברי קדשך כתוב לאמר או בכתבי הקדש רוצה לומר כתובים :

Rabbini, inquit, vocant versum Biblicum כְּתוּב; vt cùm dicunt, Duo loca Scripturæ, qui mutuò se negant, vsque dum veniat locus tertius. Tertiam quoque partem Bibliorum (quæ Iudæi Esrim Vearbá vocant) Chetuvim appellant: eò quòd vndecim illi libri scripti quidem fuere per Spiritum sanctū, non autem in prophetia. Quænam autem sit differentia inter Prophetiam & Spiritum sanctum, iam explicauit R. D. Kimchi in præfatione sua in librum Psalmorum. Sic etiam nuncupantur lingua Græca ἁγιόγραφα, hoc est, Scriptura sancta. Hinc est quòd & nos dicimus in precationibus nostris, In verbis Sanctitatis tuæ scriptum est, dicendo. &c. aut, In Scripturis sanctitatis, quasi dicas Hagiographa. Et mox subdit, יש מקומות שקורין לסופר בַּתַּב ברנש התיו וחוא מלשון ערבי וכן פירוש רש"ל ומְכַתְּבִים עֲמַל כְּתֻבוֹ לשון ערבי חוא : Id est, Quibusdam in locis vocant Scribam בַּתַּב Thau habente dages. & hoc est è lingua Arabica. Et sic exponit Rabbi Schelomoh Iarchi, cuius fausta felixque sit recordatio, hunc locum Isaiæ 10. hoc est, Et Scribæ scripserunt πονηρίαν Et iterum subiungit Elias, קורין לאדם שהוא בעל צחיות ברבורי וממשל משלים בַּתַּב וחוא מהענין חראשון פירוש סופר כי כן בימים קדמונים היו בעלי צחיות ומושלי משלים כותבים דבריחם על פתחי בתי הנריבים או ברחובות חומות בסתר כדי שלא יודע מי הוא הכותב וכן מנחג עור היום ברומי ואותן הדברים נקראים כתבות וריב העולם טועים וסבורים שהוא כתוב בטית כטוב וכטובות מלשון טוב ואינם מבחינים בין רע לטוב : Vocant, inquit, hominem in elocutione sua facundum, & parabolas parabolicè recitantem בַּתַּב, quod est desumptum à præcedenti significatione Scribæ. Sic enim antiquis diebus elegantiarum artifices, ac parœmias recitantes, scribebant verba sua ad valuas domorum principum, aut in turbarum plateis, idque in occulto, nè innotesceret quis scriptor extitisset. Quæ consuetudo ad hunc vsque diem Romæ perdurat. Ipsa verò verba vocabantur בַּתַּבוֹת (hoc est Facetiæ.) Cæterùm maxima pars orbis (hominum) putant scribendum esse cum Teth à significatione טוֹב id est, Boni: sed ipsi quid inter bonum & malum sit discriminis, non dignoscunt. Et iterum, חשטר שעשה חבעל לאשתו בשעת חנשואין נקרא כתובח סתם וכן אמרו חָאִשָּׁה בְּכְתוּבָתָהּ פְּלֶגֶשׁ בְּלֹא כְתוּבָה וכן תרגום ירושלמי מהר ומתן פוקן וכְתוּבְתָא ואין כותבין כְּתוּבָה בלי וי"ו אף על פי שהכתיב דגושה : Id est, Instrumentum literarum quod facit maritus vxori suæ tempore nuptiarum, vocatur כְּתוּבָה absolutè. Sic enim dicunt, Vxor cum dotis instrumento, concubina absque instrumento dotis. Similiter etiam Targum Ierosolymitanum pro, Dotem, & munus: habet פּוֹרָן וּכְתוּבְתָא. Neque scribunt כתובה sine Vau, quamuis Beth afficiatur Daghes. Hæc ille in Thisbi. Porrò כְּתוּבֶת est Dactylus. in Ber. rabb. cap. 42. & Scriptura. & Mensura instar grani vel oliuæ. in Aruc.

כוֹתְלָא Paries. 1 Regum 17. & כוֹתֶל Exod. 30. & 37. & Leuit. 1. In plurali כוֹתְלִין Parietes. Leuit. 14. & כוֹתְלָא idem. Esdræ 5. & Nach. 3.

כֶּתֶם פעל Commaculauit. Iacob. 3. Inde כִּיתְמָא Iere. 2. & כִּתְמָא Macula. Isaiæ 9. & כְּתִימִין Maculatæ. Isa. 1. & Syrè כִּיתְמָתָא Labes, maculæ, næui. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. כֶּתֶם Corona, insigne aureum. Hebr. est. כִּיתָנָא primo idem est quod פִּשְׁתִּין Linum. Iudic. 15. & כְּתָן & כְּתָנָא Idem. Leuitic. 13. & Exod. 9. Secundò כִּיתוֹנָא est Linea, siue Gossipina tunica, vel xylina vestis. Gen. 37. Syriacè כותינא כתונתא Matth. 5. & כוּתָנִיתָא in libr. Bar-Cephæ de Paradiso. In plurali כִּתוֹנֵיָא Tunicæ. & כְּתוֹנִין Idem. Exod. 28. Reperitur & כְּתַנְיָא in eodem significatu. in Zoh. col. 52. in Gen. & כְּתָן Linarius. כַּתְפָּא כתפא Humerus. 3 Reg. 5. כְּתַף Scapula. Genes. 19. & Soph. 1. & כְּתֵף Idem. Isaiæ 11. in Elia, & Venet. Complut. כְּתָף. In plurali כְּתֵפִין Iudic. 15. & כְּתִפִין 3 Reg. 7. Et metaphoricè כַּתְפָּא est Gerulus, baiulus. in Aruc.

כַּתַּר כפעל Primò significat Permanere. Lucæ 22. & Iohan. 8. Item Expectare. Isa. 42. & 6. & Mich. 5.

Hinc כִּתְרָא Corona, diadema, sertum. Isaiæ 28. in plurali כִּתְרִין Coronæ. Deut. 31. Et כֶּתֶר in libris secretioribus est suprema mensura siue proprietas diuini nominis אהיה, quæ in-

חנרח כְּשֵׁרָה מרה שאין כן ענין טרפות שאלנו נופל רק על ענין אכילה כמו שכתבתי בשרשו : Id eſt, Et congruum fuit hoc verbum corá Rege. Eſther 8. Eſt nomen adiectiuum vt ישר, nec vllum amplius habet ſocium in textu Hebraico, prę̃terquam in Eccleſiaſte, vbi quinquies legitur Et illa omnia ſignificant Rectum & aptum. Sed Rabbini, piæ memoriæ, eo vtuntur plurimùm, vbi fit mentio prohibiti & liciti. In ſumma, Hæc dictio כְּשֵׁרָה conuenit dici per antitheſim de multis rebus. Vt contrariũ Rei vetitæ & inutilis vocant כָּשֵׁר. Contrarium illiciti cibi eſt כְּשֵׁרָה, contrarium menſtruatæ טְרֵפוּת, quæ tantùm cadit in cibum vetitum, prout ſcripſi in radice ſua. Secundò בָּשׁוּרָא idem eſt quod קוֹרָה Trabs. 4 Reg. 6. Bahal Aruc & Complut. שְׁרִי, de quo vide infrà. & בִּנְיָנָא דְכַשׁוֹרֵי Conſtructio trabium. Pſalm. 104. & Cant. 2. דְּכַשְׁרוּהִי וְחִוְיַין מִן אַרְזִין דְּאַרְעָא Vt trabes eius ſint de cedris Heden. Tertiò כּוּשְׁרָא eſt Spondilus aut verticillum. licet alij Fuſum ſignificare arbitrentur. Quartò כַּשַׁר eſt חתיכה Fruſtum. & alia forma מַכְשׁוּרָא Fruſtum, fractio. in Kimhi ſuper Oſeam. Quinto כַּשְׁרָתָא eſt Oleum aromate cõſperſum. in Aruc. נַבְרָא כְּשִׁירָא ponitur pro איש כוגן Viro ſcutato vel ſcuti, propterea Santes exponit כְּשִׁירָא Scutum, clypeum. forſitan exponendum Vir protectus, quaſi trabe tectus. Prou. 6. vide טַכְלָא. כְּשִׁירְתָא Fortitudo, vt exponunt. ſcribo vt ſuprà, כְּשִׁירְתָא Decentemque & rectam expono. Prou. 31. aliàs כְּשׁוּת Primò eſt Flos viridis inter ſpinas exoriens. Arabicum vocabulum. Secundò eſt Pilus cucurbitæ, qui Arabicè dicitur נַבּ אַל נואר in Aruc. Et כַּשׁוּת Coſtum, vel coſtus, arbuſtum aromaticum. in Aruc.

כָּת Idem quod חבורה Cœtus, caterua, turma, ſocietas, ſecta. in Ber. rab. cap. 8. Pluraliter כִּתֵּי מַלְאָכָיָא Cœtus angelorum. Pſalm. 29. & Iob 1. & 38. Vnde Elias:

קורין לחברותא אחת כת באמרם בַּת חֲנֻפִּים בַּת מְסַפְּרֵי לָשׁוֹן חָרָע ובלשון נקבה כְּתָּה וחרבוי כְּהוֹת כמו שאמרו פסחו צבור נִשְׁחָטִים בְּשָׁלֹשׁ כִּתּוֹת נִכְנָסָה בַּת רִאשׁוֹנָה וכו' אבל בתרגום לא נמצא כְּתוֹת רק כִּתֵּי בסמיכות כמו תרגום של ויבאו בני האלהים דאיוב שניהם מתורגמין כִּתֵּי מַלְאָכָיָא וכן וירעו כל בני האלהים כָּל כִּתֵּי מַלְאָכַיָּא ועקר שרש חמלה בַּתַּרְת בראית הדגש :

Vocant, inquit, ſocietatem quandam כַּת, vt cùm dicunt, Secta hypocritarum, ſecta recitantium lingua mala, id eſt, Obtrectatorum. Et in fœminino כְּתָּה, & in plur. כְּהוֹת, vt cùm dicunt, Paſchales victimæ congregationis mactabantur per tres ſocietates, ingrediebatur ſocietas prima. &c. In Thargũ verò non inuenitur Chitoth, ſed Chitè in cõſtructione. vt pro, Et venerunt filij Dei: Iob 1. ambo à Tharg. redduntur, Cœtus angelorum. Item, Cùm iubilarent omnes filij Dei: Tharg. Omnes cateruæ angelorum. Poſitio autem huius radicis eſt כתת, quod oſtendit daghes. In Thisbi.

כִּתֵּי Frumenta voluntaria, quæ naſcuntur è granis, quæ in terram inter metendum decidunt, & aſſociantur. Leuitic. 25. aliàs in Veneto כַּתָּא numero ſingulari. Idem כַּתִּין Cadiua. 4 Reg. 19. & Iſa. 37. Et ibidẽ בַּתַּבְתִּין aliàs in Complut. בַּת בְּתִין Cadiuum, vel voluntarium granum cadiuorum granorum. nam vt כְּתִין & כְּפִיוֹת ea quæ naſcuntur è granis in meſſe in terrã excuſſis; ſic בְּתַבְתִּין & שְׁחִים ea rurſum, quæ ex illis prioribus cadentibus in terrã cùm metitur, proueniunt, ſignificát. In Ven. Iſa. 37. mendosè per Beth legitur בְּתִין. & Iob 14. שַׁטְפָא כַּתָּא עַפְרָא דְאַרְעָא Inundauit vel obruit collectio vel caterua (ſcilicet lapillorum) eius puluerem terræ. ex quo apparet, vt etiá ſignificat R. Abraham Leuit. 25. כָּתִּיחַ & כָּתִּישׁ ab adiungendo & aggregando dici, ea de cauſa, vt exiſtimo, quòd cùm inter metẽdum decidunt, non rarò, ſed ſpiſsè & per quoſdá ſparguntur aceruulos. Secundò כּוּתָא eſt Sapor & tinctura multarú rerũ cõmixtarum. Tertiò כּוּתִי, & in plur. כּוּתִיִּים ſunt חשמרונים Samaritani. Ioſ. 8. in Kimchi. De quo ſuprà. כְּתָב vel כְּתָּב eſt Scriptura. non eſt Raſſe tevoth, ſed abbreuiatio.

כָּתַב Scripſit, deſcripſit. Exod. 12. Inde כְּתָבָא Scriptura. Deut. 10. & Liber. vt כְּתָבָא דְאַוְנְגֶלְיוֹן Liber Euangelij. Item כְּתָבָא דְשׁוּבְקָנָא Libellus repudij. Matth. 19. & כְּתַב Eſdræ 4. Et כְּתוּבְתָא eſt Dos, ſeu donũ. Geneſ. 34. in Tharg. Ieroſolymitano. & Arabicè כְּתָאבָן Lex ſcripta. Item Syrè ܟܬܒܢܘܬܐ מַכְתְּבָנוּתָא Deſcriptio. Luce 2. De hoc themate ad hunc modum Elias in Thisbi:

ר"ל קראו לפסוק כָּתוּב באמרם שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה עֵר שיכתב כָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי ועוד קראו לחלק השלישי של העשרים והרבע כְּתוּבִים לפי שאחר

est כַּסְפִּירִין וּכְרַתְנִין Cum Saphyris & Praſiis. שק של est בְּרִתְיָתָא עור Saccus è corio factus. in Aruc.

כָּשׁ Primò ſignificat idem quod חפר Fodit. Secundò הכה Percuſſit. In hac ſignificatione reperitur in Saare Tſedek, וכל מי שאינו נזהר עמהם ראוי להכישו נחש Et quiſquis non illuſtratur cum eis, dignus eſt quem feriat ſeu euellat ſerpens.

Tertiò עקר Eradicauit. & Agitauit. in Aruc. & in Ber. rab. cap. 44. Quartò כַּשְׁכֵּשׁ ordinis duplicatorũ, ſignificat Geſtire, lętari. in Zoh. col. 486. & מְכַשְׁכְּשָׁא Connitens, adiuuans, promouens. in Zohare. Item כָּשׁ eſt אגודה של ירק Faſciculus oleris. כָּשׁ vel כּוּשׁ eſt Colus, vel verticillum. alij Fuſus. in Aruc. Item כּוּשׁ idem eſt quod שחור Niger, Aethiops. In fœminino כּוּשִׁיתָא Aethiopiſſa. כּ"שׁ in Raſſe tevoth valet כָּל-שֶׁכֵּן Quantò magis vel minus, ſed propriè minus ſequente negatione. כָּל-שֶׁכֵּן לֹא Quantò minus. Nam ſic huic particulæ literam שׁ ſubnectunt. Item eſt כְּמוֹ שֶׁאָמַר vt ſuprà כמ"ש, quod etiam ſcribunt כשא id eſt, כְּשֶׁאָמַר propriè Tempus, non ſimilitudinem demonſtrat, Cùm dixit: Et vernaculè *Ainſi que*, momentum temporis deſignat. Aliquando etiã duplicatur ſic כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן id eſt, כ"ש וכ"ש quanto minus: in Zohare col. 200.

כְּשַׁט כּ֫שׁ A quo אִכְּשַׁט legiturq́; pro שכל Intellexit. Kimchi dicit illud ad ſignificationem צלח Proſperari, propendere. Pagninus Gloriari, iactare ſe, intelligere vertit. alij melius Adornare, concinnare ſcilicet viam. Ioſue 1.

תַּכְשִׁיט Eſt Muliebre ornamentum. Ruth 3. vnde Elias:

שארח וכסותה תרגם ירושלמי מְזוֹנָהּ וְתַכְשִׁיטָהּ וכן ושמת שמלתיך עליך וְתַשְׁוִי תַּכְשִׁיטָךְ עֲלָךְ ומזה תרגם יונתן אז תשכיל בְּבֵן תַּכְשֵׁט ונראה לי שהוא ענין קְשׁוּט והקף והקוף מתחלפים עיין בשרש קשט : Cibum eius, & operimentum eius. Exod. 21. Tharg. Ieroſolymitanum habet, Cibum & ornamentum eius. Item, Et pones veſtimenta tua ſuper te. Thargum: Et pones ornamentum tuum ſuper te. Ruth 3. Hinc eſt quòd tranſtulit Ionathan, Tunc intelliges. Ioſue 1. ſic בְּכֵן תַּכְשֵׁט Tunc adornabis. Ac mihi quidem videtur idem ſignificare quod קשט, Caph enim & Kuph permutantur, vide in radice קשט.

כָּשַׁל Hebraicè, Impegit, offendit, debilitatus eſt. Secundò eſt idem quod עני Afflictus eſt, vel ad pauperiem redactus eſt. Inde Syriacè ܡܟܫܘܠܐ מַכְשׁוֹלָא idẽ quod Hebraicè מִכְשׁוֹל Offendiculum, offenſio, ſcandalum. ad Rom. 9. Idem כַּשְׁלוֹנָא in Zohare. Item כּוֹשֵׁל idem eſt quod עני Pauper, afflictus, debilis. in Aruc. Item כְּשִׁילִין Secures. Iere. 46. Et Falx, & malleus magnus, & armorum genus quod vernaculé vocamus *Halebarde*. כְּשֵׁם Quemadmodum, ſecundum quod, prout, iuxta. in Schem. rabb. cap. 21. & eſt frequens in Commentariis. אִתְכְּשַׁף à quo בצצ Siluit, obmutuit, muſſitauit. Actor. 4. Significat etiam Auſpicari ſacrificia, preces fundere, liturgias celebrare, ſacra peragere. vt, וְכַד הֲנוֹן צָיְמִין חֲווֹ וּמִתְכַּשְׁפִין לַאלָהָא : Et cùm ipſi ieiunaſſent, & auſpicati fuiſſent ſacra Deo. Græcum exemplar habet λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ, Cùm autem illi ſacrificarent Domino, ieiunarentque. &c. Hinc etiam מְתַכְּשְׁפָנוּתָא & מְתַכְּשְׁפָנוּת in regim. Auſpicata deprecatio, ſacrorum operatio. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ Syri. & alia forma ܬܟܫܦܬܐ תַּכְשֻׁפְתָּא Oratio, precatio, obſecratio. ad Hebr. 6. Item כַּשַׁף Prunum. in Aruc.

כּוּשְׁפִין Santes Phrygionatum, acupictum & variegatum, vt Hebraicum רקמה. Aruc habet כַּשְׁפִין, & non explicat. Kimchi inquit, Fieri poteſt vt כּוּשְׁפִין idem ſit quod גּוּשְׁפַּן ex verbis Rabbinorum, in quibus eſt בתרון גושפנקי id eſt, In duobus ſigillis. vbi גּוּשְׁפַּן & גּוּשְׁפַּנְךְ idem eſt apud Kimchi. Exemplar Complut. habet דּוּשְׁפִין, quod non inuenitur. ſcribitur autem in Veneto & R. Schelomoh כּוּשְׁפִין דְּאַרְזָא quæ videntur eſſe genus quoddam Arcularum cedrinarum. ſed alij habent כּוּשְׁפִין דְּאַרְזָא forſan Acupictæ variegationes, roſæ. Ezech. 27.

כָּשֵׁר Primò ſignificat Rectum fuit, congruit, decuit, placuit. Exod. 15. & Iud. 14. Inde אוֹרַח כָּשְׁרָא Via recta. 1 Reg. 12. & כְּשֵׁרְתָא & כָּשְׁרָא Recta. Prou. 12. & 31. In primo Venet. & Complut. תַּקִּיפֵי Fortes habent. כָּשֵׁר Rectus. Gen. 34. & בְּנִין כְּשָׁרִין Filij recti. 1 Reg. 2. & אַכְשָׁרוּת Rectitudo, cõuenientia. Eccl. 10. Elias אֲכָשָׁרוֹן. Similiter Elias in Thisbi, וְכָשֵׁר הַדָּבָר לְפָנֵי הַמָּקוֹם חוּא תאר כמו עָשָׂר ואין לו עוד ריע במקרא רק בקהלת ה' פעמים וכולם לשון יושר ונכוחה אבל רז"ל שמשו בו הרבה ר' ענין אסור והתר והכלל כִּי מִלַּת כְּשֵׁרָה חִיא לְהֵאָמֵר בחפוד מחרבת דברים כנגן הפך האסור עֶשֶׂר והפך הפסול כשר הפך הטרפה כְּשֵׁרָה הפך

aut ſecundum alios, Siliqua ſylueſtris, quam Carubbam vulgò dicunt. in Aruc.

בִּרְן פּוֹא Eſt idem quod עֹצֶם Ipſemet. Gen. 7. Corpus, articulus. Vnde בִּבְרַן יוֹמָא הָדֵין In articulo diei illius Ezech. 24. **בַּרְנָבָאוֹת** Arabicè ſunt Truæ, ſiue trullæ. Italicè *Paccle*, inquit Aruc, vaſis genus. **כּוּרְכֵי** Solium, thronus. Gen. 41. In plurali **בֵּרְכָנֵי** Throni. Dan. 5. & 7. & Syriacè forma emphatica **כּוּרְסַיְתָא** Solia, ſedes. & Iſa. 13. & alia forma pluralis **כּוּרְסָוָא** Solia, throni. 1 Reg. 1. & Ezech. 4. falsò arbitrati ſunt hanc formam eſſe numeri ſingularis neoterici.

Item **כְּרֵיסָא** & **כְּרֵיסַת** atque **כְּרֵסָּח** eſt Venter, vterus. Pſalm. 16. Prouerb. 13. & 20. De qua dictione Elias ait: כָּל בטן שבאיוב משלי תלים מתורגם בלשון כְּרֵס כי אתה גוחי מבטן אַפֵּיקְתַנִי מִכְּרֵיסָא ומבטן אמי מִכְּרֵיסַת דְּאִמִּי ונמצא בפסוק מָלֵא כְּרֵשׁוֹ כתוב בשין ותרגום יונתן בֵּיתֹ אוֹצָרֵהּ ובדברי ר״ל חַכְּרֵס חַפֵּנִימִי הוּא: Id eſt, Omne בטן quod in Iob, Prouerb. & Pſalm. reperitur, per כְּרֵס hoc eſt, Venter, Chaldaicè exponitur. Vt, Quia tu es eductor meus ab vtero: Thargum: Eduxiſti me ab vtero. Pſalm. 22. Item, ab vtero matris meæ. Reperitur quoque in textu Hebræo, Impleuit כְּרֵשׁוֹ Ventrem ſuum, ſcriptum cum Schin. Ier. 51. quod Ionathan tranſtulit Domum theſauri ſui. Item apud Rabbinos, Venter interior. in Thisbi. **כְּרוֹסִין** Aureum. in Aruc. Græcè χρυσέος, & χρυσοῦς, dicitur Aureus. **כַּרְסְטַיְתָא** & in plur. ſunt **טוֹרְטַנֵי** Trutinæ, ſtateræ, aliâs **קַרְסְטוֹן** Arabicè. in Aruc.

כּוּרְסְנָגוֹת Genus tributi. Cantic. 1. in Midras.

בְּרוֹסְפָּרָא κράσπεδον, Margo, limbus, ora veſtimenti. Num. 15. in plurali **כְּרוֹסְפָּדִין** Fimbriæ. Deut. 2.

בְּרַע פּוֹא Primò ſignificat Curuare, incuruare. Iudic. 7. 1 Reg. 24. & Iſa. 10. כְּרִיעַת הַמּוֹדִים Incuruatio ſeu engonaſis gratias agentium; in Saare Tzedek.

Secundò ſignificat Ponderare, præponderare. Pſalm. 18. & 30. in Midras. Inde **בַּרְעָא** eſt Crus vel genus. & metaphoricè Pes lecti. Pluraliter **בַּרְעַיִן** Eſth. 1. & **כְּרַעוֹהִי** Genua eius. Exod. 29. **כְּרַעָא** Crura. Leuit. 1. Porrò in Commentariis **הַכְרָעָה** ſignificat Diſcernere. Inde **הֶכְרֵעַ** Deciſio, ratio. Vnde Elias, עַד שֶׁיָּבֹא חַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וַיַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם וכן תֵּרֵד מַכְרִיעַ אֶת הֶלֶם הוּא עכין חשוית חדבר על אחד מן חצדדים וכן חשוירת המאזנים בל״א אוֹבֵר ווֹעֵן:

Id eſt, Vſquedum veniat ſcriptura tertia, & propendat inter eos. Item, Præponderabat omnes. Inclinationem rei ad alteram partem ſignificat, ſimiliter & propenſionem trutinæ. Germanicè Vberwegen. In Thisbi.

בְּרַף Idem quod רפה Remiſit, relaxauit. Et **כְּרַפָּיָא** ſunt Hirci ſylueſtres. 1 Reg. 24. in recentiorum Lexicis. In Pagnino **בֵּיפָיָא**, ſed ſcribendum **בֵּירָפָיָא** quod non Sylueſtrium hircorum, ſed Petrarum & rupium importat ſignificationem. neſcio autem, inquit R. Dauid, quæ fuerit mens Ionathæ in transferendis per **בֵּירָפָיָא** Rupes, היעלים Ibicibus, rupicapris. Item **כְּרוֹפַיְתָא** eſt מוכר בשמים Vendens aromata, Pharmacopola. in Aruc. **כַּרְכּוֹם** & Arabicè **כַּרְכּוֹם** eſt Apium, vel vt alij exponunt, פֶּיטְרוֹסֶילִינוֹן Petroſelinum. in Aruc.

Item **כַּרְפַּסָא** κάρβασος, Carbaſus. Eſth. 8. & **כַּרְפַּס** idem. ibidem 1. cap. nonnulli Carbaſinum colorem interpretantur.

כִּרְצָא Lumbricus, ſeu vermis inteſtinorum. in Aruc.

כַּרְקוֹם & **כַּרְקוֹמָא** χάραξ, χαράκωμα, Vallum, munitio caſtrorum. alij Turrem ligneam, locum caſtrorum exponunt. 1 Reg. 17. 4 Reg. 25. & Iſa. 29. in plurali **כַּרְקוֹמִין** Munitiones, machinæ. Deut. 20. & Thren. 3. vbi diſcernat in Venet. habetur **כַּרְכּוֹמִין**, alioqui ſignificaret Aera: quanquam pluraliter in eo ſenſu non reperitur, quod ſciam, niſi forſan **כַּרְכּוֹמָנִיקִיאָה**. **כַּרְכּוֹמָיָא** Manica ænea. Cantic. 4. in Midras.

כְּרֵשׁ Primò ſignificat Porrum. Arabicè כּוֹרַאת in Ber. rabb. cap. 37. Secundò **כָּרֵשׁ** Genus piſcis. aliâs **כְּרִישָׁא**. Et **כַּרְשַׁן** eſt Genus leguminis, Vicia. in Aruc. **כְּרוּשַׁיְתָא** idem eſt quod חלות Cruſtula, placenta, laganum. **כְּרַשְׁתִּינָא** idem eſt quod עטלף Veſpertilio, vel vt alij malùt, תרנגול Gallus. in Aruc.

כְּרַת Primò ſignificat Excidere, & ferire fœdus. in Hebræo. Inde vocant ſtatum abſolutum מוּכְרַת id eſt, Diſcõtinuum. Secundò **כְּרַתָּא** ſunt Porri. Num. 11. in Thar. Ieroſolym. & **כְּרָתֵי** in Onkelos, quaſi ſectiui, quo nomine quoddam porrorum genus vocatur. **כְּרָתָן** Praſinus color, viriditatem porri referens. vt & τὸ πράσον Græcè dicitur Porrum. Hinc Eſther 1. **כְּרָתְנִין** Praſinæ. vt exponit quidam; ſupple cortinæ. in Veneto tantùm reperitur, vbi ſcriptum

וקנשון מוֹרֵא כַּרְכּוֹמָא וְקִנְמָא גבל נֵרְדְּ וַכַּרְכּוֹם תרגומו רְשָׁק ומוֹרִיקָא ונקרא כַּרְכּוֹם מוריקא על שם צבעו שיהוא ירקרק כלא״ט געל ובלעז ווא״לו וכן נהפכו כל פִּנִים לירקון פירוש לְשֶׁבַע כַּרְכּוֹמִית וכן הקובעים שנושאים היהודים במדינת ווניציאה נקראו כוֹבְעִים כַּרְכּוֹמִין ואני עשיתי סומן לפרט השנה בעת חהיא כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם ראוהם בגמטריא רנ״ו יכירום לשון כרכום:

Id eſt, Nardus & crocus. Cant. 4. Omnes interpretantur illud Speciem aromaticam, quæ tum vulgò, tum Germanicè vocatur *Safran*. Similiter & Arabicè vocatur Zaaphran. Et lingua Romana Crocus dicitur. Item interpretatio Chaldaica huius loci Myrrha, aloë, & cinnamomo; Prouerb. 7. Myrrha, croco, & cinnamomo. Sed Cãt. 4. Nardus & crocus: Thargum רְשָׁק ומוּרִיקָא. Vocatur autem Crocus Morikà propter flauum colorem ſuum. Germanicè Gel/ Italicè *Gialo*. Et ita, Verſæ ſunt omnes facies in auriginem: exponuntur, In colorem croceum. Ierem. 30. Similiter quoque pilei quos geſtant Iudæi in prouincia Venetiarũ vocantur pilei crocei. Atque ego ſignum feci quo numerus anni, qui illo tempore currebat, cognoſci poteſt. Nempe hæc verba. Iſa. 61. כָּל רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם Omnes qui viderint eos, cognoſcẽt eos. רֹאֵיהֶם Arithmeticè facit רנ״ו 256. & יַכִּירוּם deſignat כַּרְכּוֹם 286. quę ſimul faciũt 532. **כַּרְכּוֹמָא** Aes, vel chalybs. Iob 20. & Pſa. 18. & ſic corrigendum 28. Iob. in Venet. quod habet כַּרְכּוֹנָא, Elias כַּרְכּוֹמָא, Complu. נְחָשָׁא. & ibidem. 41. Complut. & Venet. כַּרְכּוֹמָא. Elias adhuc כַּרְכִּימָא quemadmodum Pſalm. 18. eſt in Venet. & Pſalterio Nebienſ. vbi rurſum in Complut. legitur כַּרְכּוֹמָא.

Item כַּרְכּוֹמִין reperitur pro Munitionibus, de quo vide in כַּרְקוֹם. **כַּרְכְּמִישָׁא** idem quod עפרת Plumbum. Iob 19.

Eſt etiam כַּרְכְּמִישׁ Nomen loci iuxta fluuium Euphratem. Ierem. 46.

כַּרְכֵּס Significat Irritare, ad iracundiam prouocare. in Aruc.

כַּרְכַּר Idem quod רקד Subſilijt, ſaltauit in morem agni vel capreolæ. Item Plaudere, & ſubſaltare. in Bereſ. rabb. cap. 20. Inde כִּרְכָּרָן, vt exponit D. Kimchi, ſunt Dromedarij aut cæteræ animantes, quæ celeriter gradiuntur, adeò vt præ velocitate ſui curſus videantur ſubſilire. Iſa. vltimo.

כַּרְכַּשׁ Commouit, excuſſit. Inde **כַּרְכְּשָׁא** Inteſtinum rectum vnde emittitur ſtercus. Item **כַּרְכְּשָׁתָא** ſunt Cirri & fila, quæ textor dimittit inciſa tela. Eſt etiam **כַּרְכְּשָׁתָא**. in Aruc, Aries magnus, à cuius collo pendet tintinabulum, quique præit gregem. Item **כַּרְכּוֹשְׁתָא** eſt Muſtela. Leuit 11. in Thargum Ieroſolymitano. & Pſalm. 113. in quibuſdam exemplaribus.

כַּרְמָא פּוֹא Vinea. Gen. 9. In plurali **כַּרְמִין** & **כְּרָמִין** Vites, vineæ. Ioſ. 24. **כַּרְמַיָּא** Vites, vineæ. Amos 5. & Cant. 2. **כַּרְמֵי** Idem. Item eſt Nomen loci.

Item **כַּרְם** eſt Sanguiſuga. Et **כְּרוֹם** eſt Auis quædam quæ degit in arcibus maris, nomine Carum, ipſaque ſtatim vt Sol ortus eſt, in varios mutatur colores. in Aruc.

כְּרֵם eſt Gymnaſium, ſchola, ſtudium, ludus literarius.

Et verbaliter Colligere. Item **כָּרֵם** & **כְּרֵכֵם** & **אִתְכַּרְכַּם** ſignificat Liueſcere, obfuſcari, palleſcere. in Bereſ. rabb. cap. 21.

Inde **אִכְּרוֹם** Fuligo, nigror. alij Liuor, Ioel 2. & Ierem. 8.

כְּרוֹם יַמָּא quaſi dicas Fuligo maris, eſt Nomen lapidis precioſi, qui תרשיש Hebraicè dicitur, &, vt ait Kimchi, deflectit ad colorem hyacinthi. quare crederem Amethyſtum eſſe, aut Hyacinthum ipſum, & forſan ille eſt quem Virgilius Baccham concheam vocat. alij Chryſolithum exponunt. Ponitur etiam pro Colore carmeſino, quòd varios ſubinde colores oculis referat, prout directè vel obliquè aſpicitur, non ſecus atque micantia columborum colla. in Zoh. col. 516.

כּוּרְמִיָּא Pugnus. Exod. 21. & Iſa. 58. Idem **כּוֹרְמִיתָא**. Vnde prouerbium apud Ben Syra: לְתַיְיתָא בְּכוּרְמִיתָא וְלִשְׁוָיָא בְּכוּרְמִיתָא Hoc eſt, Sapientem nutu, & fatuum pugno (caſtigabis.)

כַּרְמֵל Spica, vel ariſta tenera. Eſt etiam, ſecundum Kimchi, Locus aptus ad ſeminandum & plantandum.

כַּרְמֵלִית Bahal Aruc exponit atque ſi ſcribatur כַּרְמֵל, nempe רך מל לא לחולא יבש אלא בינוני: Tener, ſucciſus, nec humidus, nec aridus, ſed intermedius. Eſt etiam Locus publicus aut communis per quem rarò tranſitur. **כַּרְמַנְקִיאָה** idem quod נחשת, Græcè **כַּרְקוֹמָא** vel χάλκωμα, Aeramentum, ex ære confectum. in Aruc. **כַּרְמְשָׁא** Genus leguminis; lupinus ſylueſter,

חַרְנָא מְכַרְנָא Gladius inuolutus. 1 Reg.21. Item מְכַרְנָא בְּרִבְּ״ח Inuolucrum. 2 ad Timoth.4.cap. & כְּרוּכִין vel כְּרוּכִים Mixta, inuoluta,vnita. in Zoh. Et בָּרָךְ Theca è corio. & כְּרוֹכָא Inuolutio. Et בַּרְכִי עוֹר שֶׁמַּכְרִיכִין בּוֹ כְּלֵי שֶׁל חַשִּׁיר est Pellis qua inuoluuntur teguntúrue instrumenta musica. in Aruc. Vnde Elias in Thisbi ait: וְתַכְרִיךְ בּוּץ תַּרְגּוֹם מַכְרִיךְ בּוּצָא לְשׁוֹן עֹשֶׁף וְכֵן לְאֵט אֹרֶת פָּנָיו כְּרֵיךְ אַפּוּהִי וְכֵן לוֹטָה בְּשַׂמְלָה מְכַרְכִין בְּשׁוּשִׁיפָּא וּמִזְּרַ״ח קְרָאוֹ לַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁמַּעֲטִפִּין בָּהֶם הַמֵּתִים תַּכְרִיכִין בַּר מִנָּן: Hoc est, Et pallium byssinum: Tharg. מַכְרִיךְ בּוּצָא. Vocabulum hoc significat inuoluere,operire. Vnde pro, Inuoluit facies suas; Tharg. כְּרֵיךְ אַפּוּהִי. Similiter, Inuolutus est panno: Thargum, מְכַרְכִין בְּשׁוּשִׁיפָּא.Hinc est quòd vocant indumenta, quibus inuoluuntur mortui, תַּכְרִיכִין Absit à nobis. Item מְכַרְכִין כַּרְכּוּן Conuoluentes fasciculos,aliàs in Meturgheman מְכַרְכָּן כִּירוּפִין sed in Thisbi adhuc aliter,vt mox videbis.Gen.37. כָּרֵךְ Volumen,de quo sic Elias, שם זר״ח נופל על מרת וכמו״ת ספר כמו שאומרים שְׁנֵי סְפָרִים כָּבֵד אֶחָד ובלשון רבים ב׳ או ג׳ כְּרָכִים והוא לשון קשירה ואגורה תרגום מאלמים אלומים מְכַרְכִין כְּרֵיכָן ואולי חוא״ משרש שלפניו לשון עט״ף כי בימים קדמונים היו הספרים בלתי קשורים והיו גוללים אותם כספר תורה ומזר״ נקראת ספר אסתר מגלה״ לפי שגוללין אותה״ וכן קורין לספר בלשון רומי וואלומין לשון גלילה: Id est, Nomen istud כָּרֵךְ tum formæ,tum quantitate libri quadrat. vt cùm dicunt, Duo libri in volumine vno. & in plurali, Duo aut tria volumina. dicitur à colligando & cõpaginando. Vnde Tharg.pro, Ecce nos colligebamus manipulos.Gen.37.habet מְכַרְכִין כְּרֵיכָן. Et forsan deducitur à radice præcedenti, quæ Inuolutionem denotat. primis enim diebus non compingebantur libri, sed voluebantur, sicut (& adhuc inter Iudæos) כִּפּוּר הַתּוֹרָה Liber Legis. Hinc est quod liber Esther appellatur Meghillá, quippe quem voluunt & inuoluunt: sicut & lingua Romana librum vocant Volumen,à voluendo. כְּרִיכִין כְּרֵיכָן Ciuitates munitæ. Ios.10. Et כַּרְכָּא Arx; turris: à rotunditate dicta. 2 Reg.5. Idem כָּרֶךְ Isaiæ 25. & Psalm.61. Pluraliter כַּרְכִּין Arces,munitiones.2 Reg.22.& Numeri 13. De quarum significatione iterum audi Eliam, מִי יוֹבִילֵנִי עִיר מִבְצָר מִי יוֹבִיל עָתִי עַד כַּרְכָּא דְּרוֹמִי וְלֹא מְצָאתִי בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהַתַּרְגּוּם שֶׁל עִיר כֶּרֶךְ וְאוּלַי מִזֶּה מַה שֶּׁתִּרְגּוּם אוּנְקְלוֹס וְהֶעָרִים בְּצוּרוֹת וְקַרְיָא כְּרֵיכָן וּפֵירֵשׁ רַשִׁ״י כָּרֵיךְ עָגוֹל בִּלְשׁוֹן אַרְמִי וְכֵן רוֹב לְשׁוֹנוֹת בְּצוּרָה וּמְצוּדָה תַּרְגּוּם בִּלְשׁוֹן כֶּרֶךְ עַיִן בְּמַתּוּרְגְּמָן וּבְדִבְרֵי רַ״ל כֶּרֶךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי בְּכַרְמֵי חַיִם נִרְאֶה חֲמוֹקְפִין חוֹמָה: Quis deducet me in ciuitatem munitam? Pslam.108. Thargum: Quis deducet me vsque ad arcem Romæ? Nec vllo alio in loco inueni paraphrasim Chaldaicá vertisse עִיר Vrbem, per כֶּרֶךְ. Et forsan hinc est quod Thargũ Onkelos pro,Et ciuitates munitæ: Num.13. vertit, Vrbes cinctæ mœnibus. Nam exponit R.Schelomoh Iarchi כָּרֵיךְ lingua Syra quod rotundum est, significare. Similiter & magna pars vocabulorum מְצוּדָה & בְּצוּרָה Chaldaicè exponitur per כֶּרֶךְ Arcem. Vide Meturgheman. Et in sermonibus Rabbinorum legitur, Arx magna Romæ. Item, In munitionibus maris. Propugnacula quæ circundata sunt muro. Quintò Syriacè חוֹתְבְרָךְ significat Lustrare, peruadere. Mat.4. & Circumlegere. Act.28. Et in Aphel אַכְרֵךְ Syrè,Obuertit,in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. & Prou.26. Obuertere, circumire. Sextò כְּרִיךְ significat Comedere. Vnde כְּרִיכִין Comestibilia. in Vaicr.rabb.cap.15. כַּרְכּוֹב Gyrus, ambitus, circuitus. Hebræum est. כַּרְכּוּךְ, vt exponit Aruc, est Radius textoris, qui Græcè,inquit, vocatur כּוּרְכִיתִי κερκίς, vt opinor, dicere volens. כּוּרְכָּא, vt scribunt recentiores,scribendum כּוּרְבָּא. scribitur verò perperam in Venet. per Beth כּוּרְבָּא.Pagninus dicit quosdam interpretari Cornicem aut hirundinem. R. Schelomoh & Dauid Kimchi Gruem exponunt. Ier.8. Deinde כְּרוֹכָא Leuit.11.in Tharg. Ierosolymit. est חגב Locustę quoddam genus, propriè est ille Vermiculus quem Latinorum quidam Conuoluolum vel Voluocem,Plautus inuoluulũ, Columella Inuoluulam vocant.

כָּרַם Croceo colore infecit,tinxitve. Et in coniugatione formata partim ex Niphal, partim ex Ithpael נִתְכָּרְמָם Croceus factus est, expalluit more croci. in Kimchi super Ieremiam. Inde מְכוּרְכָּמוֹת Crocea vel potiùs croceata.in Ber. rabb.cap.20.& 100. כּוּרְכְּמָא, vt est in Meturgheman & exẽplari Complutensi κρόκος, Crocus, in Venet. corruptè בּוּרְקְמָא Prouerb.7. De hac positione ad hunc modum Elias, נֵרְדְּ וְכַרְכּוֹם הַכֹּל פּוֹתְרִים אוֹתוֹ מִן בּוֹשֶׁם הַנִּקְרָא בְּלַעַז וּבְרֹאשׁ וְאַפְּרָן וְכֵן בְּעַרְבִּי נִקְרָא זַעְפְּרָן וּבְרֹאשׁ רוֹמִי גַּם כֵּן כְּרוֹכוֹס וְכֵן תַּרְגּוּם שֶׁל מוֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן מס הגולגולת Tributum personale. Thr.1. & Eccl.2. & Esth.vlt. aliud exẽplar habet מַרָאתָא 1.Thr.in Aruc. כְּרְדוּ est Nomen loci. in Aruc. in eo septem annos habitauit Abraham, vt traduut in Ghemarah. כַּרְדּוּת idem quod מְעִיל, Pallium lineũ, amiculum. 1 Reg.2. cuius duæ sunt species & figuræ, inquit Kimchi; altera quæ tantùm amiciebatur, qualis erat illa Samuelis & summi Sacerdotis; altera verò quibus induebantur puellæ regiæ. In plurali כַּרְדּוּטִין Pallia, amicula linea. Iere.7.&44. Quidam tamen species ciborum Placentas exponunt.

כָּרַח A quo אִתְכָּרַח Infirmatus est,ægrotauit. Prouerb.23. Imbecillis fuit. Rom.4. vnde כְּרִיתָא Infirmitas. Pro. 18. Idem בָּרְחָא Deut.7. in Tharg. Ierosolymit. sed in Aruc duntaxat reperitur. Elias hanc radicem legit per Cheth כָּרַח vt Prou.18. כִּירְחֵיהּ Infirmitas eius. vbi Venet כָּרְחָנֵיהּ,Complu. מַרְעִיתֵיהּ Idem. & ibid.23. Elias אִתְכַּרְחִית,Venet.& Complut. אִתְכְּרַחִית Aegritudine fui affectus. & vbi Aruc ex Tharg. Ierosolym. citat כַּרְחָא pro Hebræo חולי Aegritudine; Elias כִּרְיָא, dicitque, sed falsò, se ita in Aruc reperisse: & forsan, inquit, morbus sic dicitur שבא לאדם בעל כרחו Quòd accidat homini etiam inuito. Hinc forsan est illud Dan.7. אִתְכְּרִית Aeger fuit, scilicet spiritus. D.Kimchi Turbatus vel abbreuiatus.

כָּרַז A quo in Aphil אַכְרֵז Proclamauit, prædicauit, promulgare fecit. Ion.3. Zachar.6. Idem חַכְרִיז Dan.5. Hinc כְּרוֹזָא Præco.ibid.3. & כְּרוֹז Præconium, proclamatio.Exo.36. מַכְרְזָנָא מִכְּבְרוֹנַ״ח Cõcionator,præco. ad Rom.10. & כְּרְזוּתָא Prædicatio, promulgatio. in fine Euangelistarum. in Syriaco exemplari. Vnde Elias in Thisbi, וְכַרְזוֹנָא קָרָא בְּחַיִל הוּא שָׁם הִתְאַר וְחֵשֶׁם כָּרוֹז וְכֵן וַיַּעֲבִירוּ קוֹל וַאֲעַבִּירוּ כָּרוֹז וְהִפְעִל מִמֶּנּוּ בִּבְנִין הִפְעִיל בְּרַבִּי נְתַנְאֵל וְהַכְרִיזוּ עָלֶיהָ וְכֵן בִּדְבְרֵי רַ״ל וְהָאֲלוּמוֹדֶת נוֹשֵׂאת וּמַכְרִיז וְהֵשֵׁם בִּבְנִין הִפְעִיל הַכְרָזָה: Et præco proclamauit in exercitu. ibi est nomen formale, cuius substantiuum nomen est כָּרוֹז Præconiũ. Vnde pro, Et fecerunt transire vocem; Exod.36. Tharg.habet,Et fecerunt transire præconium. Hinc deducitur verbum in coniugatione Aphil Dan.5. Et fecerunt præconizare super eum. Item apud Rabbinos, Et fasciculos tollit, & præconizat. Vnde nomen verbale הַכְרָזָה Proclamatio. Item Iob 6. repone cum Complut. מַכְרִיז Proclamans. vbi perperam Venet. habet מַבְרִים. כְּרֵז est Matula, siue vrinale, matellio. Et כַּרְזִי Genus reptilis. in Aruc. כַּרְזוּנָא idem quod חנמל Psalm. 78. Genus locustæ, secundum quosdam. alij Genus grandinis, vel glacies fortis. Arabicè, secundum R.Sahadiah, vocatur אל צקיע quod est, vt ait Kimchi, Vehemens frigus, quod dicitur Glacies, & germina atque arbores frangit, omneque viride desiccat. Aben Ezra Lapis instar magnorum lapidum qui de cælo demittuntur. כַּרְזֶל est הרועה הגדול Magnus opilio, qui accepit pecudes ab hominibus, aliosque pastores famulos sibi subditos habet. Et כּוּרְזְלָא est idem quod דיר Caula ouium. Et תַּלְמִיד est כַּרְזֶל Discipulus. כַּרְזִים Nomen loci. in Aruc.

כָּרַח Cogere,premere,vim facere,necesse esse.in More lib. 1.cap.2. Inde הַכְרָחָה Græcè ἀναγκὴ,Necessitas,coactio, violentia. & בְּהֶכְרֵחַ Necessariò. אֵין בְּהֶכְרֵחַ Contingenter. in Commentariis. vnde Elias, וּלְקוּחֵתִי בְּחוּקֵּי תַּרְגּוּם בְּעַל כָּרְחָךְ וְאֵין לוֹ דוֹמֶה״ לֹא בְּמִקְרָא וְלֹא בְּתַרְגּוּם וּר״ל שִׁמְשׁוֹ בּוֹ הִרְבֶּה״ וְעָשׂוּ מִמֶּנּוּ פֹּעַל אַךְ בְּהִפְעִיל הִכְרִיחַ מַכְרִיחַ מוּכְרָח אַכְרִיחַ וַכְרִיחַ וְהֵשֵׁם הָכְרַח: Et tollam vi: Tharg. Te inuito. Nec est aliud ei simile siue in textu Hebraico,siue in Chaldaica Paraphrasi. Sed Rabbini, bonæ memoriæ, eo vtuntur plurimùm. & formant ex eo verbum, sed tantùm in Hiphil,Vim fecit,vi cogens,vi adactus,compellam violentia, vim adhibebit. &c. vnde nomen הָכְרֵחַ Necessitas, vis, coactio. כָּעַל כָּרְחָם Ipsis inuitis. in Zoh. כַּרְחָא Arabicè idem est quod חרט id est כִּיס Sacculus,loculus. Mutant enim facilè Arabes Caph in Cheth fortiorem aspirationem: vt & Kimchi notat Isa.3. כְּרִיסְטְיָנָא בְּרִיסְטְיָנָ״א Christianus.1 Petri 4.cap.

כָּרַךְ פֹּאשׁ Inuoluere,operire.2 Reg.19.& 3 Reg.19.& Prou. 6. vbi Neoterici Ligare exponunt. & sic Iob 31. de quo iam suprà in כֶּבֶן. רֵישָׁא מְכָרָךְ Caput tectum. 2 Reg.15.

תַּכְרִיךְ Pallium, seu inuolucrum. Esth.8. in Hebræo. sed in Tharg. מְכָרְיָךְ,Elias מַכְרִיךְ, aitque se illud non reperisse in quibusdam codicibus. in plur. תַּכְרִיכִין sunt Thecæ mortuorum. in Tharg.Ierosolymit.Deut.26.De quo etiam infrà in Thau.

than, Ciuitates vicorum. Similiter quoque quoties in Ioſue occurrit vocabulum חַצֵרֶיהָן aut חַצֵרֶיהָ, Chaldaicè redditur per כְּפָיְהָא. Cæterùm illud וְכֹפֶר הָעֲמוֹנָה non vertit Ionathan, vbi videtur illum exiſtimaſſe eſſe nomen proprium. ſicut & Rab. Schelomoh Iarchi, & cæteri interpretes non expoſuerunt. Similiter quoque, In vrbibus oppidorum mœnibus carentium. Eſth.9. Thargum habet בְּכוּפְרָנָאִין In pagis. Germanicè Bauſſer, Italicè *Ville*. Quorum incolæ vocantur Caphrim, & Bauſſer, Italicè *Villano*. in ſingulari Caphri. Germanicè

בַּפְרָנָאִי Nomen gentis. Geneſ.10. in Thargum Ieroſolym. Elias כְּפַרְנָאֵי ſcribit. בַּפַּרְנָחוּם Capharnachum, nomen loci iuxta mare in finibus Zabulon & Naphthali. Mat.4. כְּפִישָׁא primò idē eſt quod קְפִיזָא, id eſt, Menſura continens 43.oua. Secūdò, eſt סל גדול Caniſtrū, magnū in Aruc. Inde in radicibus Kimchi legitur verbaliter Paul fœm. מרד במרח כפושרא שפירושו מרה נסה כי ומר יותר מראי: Menſurauit menſura כפישה id eſt, Exuberanti, redundanti, quaſi dicat, Supra modum. lege & Bahal Aruc.

כְּבַת כְּפָא Primò ſignificat Vincire, ligare. Dan.3. & Iob 36. & ſic Num.17. interprete R. Schelomoh. Quidam Maturauit, produxit fructum. Item כָּמַח eſt קמח שעורים Farina hordeacea. & Ambra. Succinum quod creſcit iuxta littus Iordanis. Item כִּיפַת & כּוֹפַת ſignificat Fruſtum magnum rei cuiuſlibet. in Aruc. Et כַּפִּיתָא ſignificat Capitalem collectionem ramorum palmæ. in Zohare col.40.

כִּיפָּא & כּוֹפָתָא Cippus. vide ſuprà כִּיפָּה. כַּפְתּוֹר Sphęrula, & Cappadox. Hebræum eſt. כֵּיצַד Quomodo, qualiter, vt eſt, namque, nempe. בְּצוֹצֶרֶת Eſt domus in ripa fluminis, extra murum porrecta. בָּל קַרְיָא in Raſſe tevoth valet Tota Scriptura. in Maſoreth. Sic appellant 24. libros Bibliorum, à legendo: ferè integrè ſcribunt בָּל-קַרְיָא vel בָּל-קְרִיאָה Tota lectio.

כָּרַר פֹּעַ Ordinis quieſcentium in media, vel כְּרָה quieſcentium in vltima, vt vult Elias, Excidere, fodere. Gen.26. & Ierem.18. Inde כָּרִי Cumulus, agger qui fodiendo conficitur. in Bereſ.rabb.cap.84. Item כַּרְכּוֹת ſunt קטנות Puluinaria parua, quæ ponuntur ſub capite, culcitræ. Thren.2. de hoc iam ſuprà. Item כַּר eſt Clitella. in Ber. rab.cap.70. & nomen idoli. Eſt id etiam quod tenet ollam vel caldare. in plurali כִּירַיִם Chytropodes.

כָּרָא פֹּעַ Decurtare, contrahere. & אִתְכְּרָא Decurtari, contrahi, abbreuiari. Matth.24.

Et כַּרְיָא idem eſt quod קצר Curtus, breuis. Prouerb.14. Præterea כַּר ſignificat Agnum. in Hebræo. Eſt & genus reptilis naſcens in palude. in Aruc. Præterea כַּר בַּר Syrè ſignificat Vbi, ad Hebr.6. cap & ad Rom.9. Et כּוֹרָא eſt Vaſculum fuſorium, caminus, fornax. Deuter.4. & 3 Regum 8. Prouerb.17. כּוֹר eſt Vepris. Iſa.7. & 32. ſcribe cum Elia, Compl. & Venet. בּוּר. vide in בּוֹר Inſtrumentum textrinum. in Schen.rabb cap.50. & Iud.16. in R. Kimchi.

Et כּוֹר Corus, κόρος, genus menſuræ capiens decem battos. vide ſupra. כָּרוּ Seruus. Item בֵּית כַּרְיָא idem quod בֵּית גַּלְיָא Domus patens, & reſerata. Item נָהָר שֶׁל מְדִינָה eſt כַּרְיָא רַבְּתָא Fluuius regionis, ſeu ciuitatis, puteus plateæ vbi aquatum eunt ciues. in Aruc.

כָּרַב פֹּעַ Significat Arare. 1. ad Cor.9. Inde כָּרוּב Aratrum. in Aruc. Secundò כְּרוּב eſt מִיל Miliare, ſiue ſtadium. 4 Reg.5. Geneſ.49. Et caulis. in Ber. rab.cap.80. כְּרוּבִין & כְּרוּבִיָּא 3 Reg.6. & Ezech.41. Imagines Angelorum, quæ, ſecundum Kimchi, habebant figuram corporis humani (vnde & dictæ ſunt, ſecundum quoſdam, כְּרוּבִין Quaſi pueri. à כ Sicut, & רוּבִין Puelli) erantque alatæ. Auctor Zoharis ſic exponit כְּרוּבִים אַנְפֵּי זוֹטְרֵי כְּרַבְיָן Cherubin ſunt facies adoleſcentum quaſi puelli.

כַּרְבֵּל Cribrare in Tanhuma. Item כַּרְבַּלְתָּא eſt Criſta galli. & metaphoricè כַּרְבַּלְתָּא in Aruc eſt Veſtis rubea inſtar criſtæ galli. Hinc כַּרְבֻּלֹת Cuculli, capitis inuolucra inſtar galearum. vel, iuxta alios, Pallia. Dan.3.

Idem כּוֹרְבַיִן in Bereſch.rabb.cap.23. כַּרְבִּיז eſt Nomen loci. in Aruc. יִכַּרְבֵּק ponitur pro יִשְׁרֹק Sibilabit. Iob.27. in Venetianis. Complut. יְסַלֵּי Deſpiciet. cuius vice cenſerem legendum יְכַלֵּי Vociferabitur. quod quidem in Bibliis non ſemel pro שרק poſitum inuenire licet. כַּרְנָא idem quod

citet Thargum per כפיף Incuruauit, ſeu reflexit, ſcilicet caudam. & quidem bene citat! nam Elias etiam & exemplar Complut. manuſcriptum ita habent. כַּפְנִיוֹת Dactyli qui numquam matureſcunt. in Ber.rab.cap.99. cuius ſingulare eſt כַּפְנָת. כַּפִּיס חצי לבונה eſt Semilater. in Aruc. Hinc verbum כְּפִיסַנְעָלוּר Tegebant eum. Eſther.1.

כָּפַע & in Aphil אַכְפִּיעַ idem eſt quod פקע Findere, ſcindere: in Bereſc.rabb. קְפִיפָא aliàs קְפִיפָא Caniſtrum è iuncis contextum.

כָּפַר Primò Propitiari, expiare, placare. Numer.8. & אִתְכַּפַּר Expiatus eſt, factus eſt propitiatio. Exod.29.

Inde כְּפוּרְתָּא Operculum. alij Propiciatorium. Exod.25. & Leuit.16. Et בֵּית כְּפוּרֵי Domus expiationum. alij Oraculum. 3 Regum 6. Et יוֹם הַכִּפֻּרִים, Chald. יוֹמָא כְּפוּרְיָא Leuit.23. Dies expiationum, Feſtus Hebræis, qui incurrit in decimum diem ſeptimi menſis, in quo debet fieri Eccleſiæ renouatio. vt tradit Tikun Hazohar. & כְּפוּרֵי Propitiationes. Exod.29. Vnde רוב לשון בַּפָּרָה חתרגום כְּמוֹ חעברי רק אֲבַפְּרָה פָּנָיו תרגומו אֲנַחֲנָה לְרוּגְזֵה פירש רשי אֲכַטֵּל רוגזה וכן וְכָפַר בְּרִיתְכֶם וּיְבַטֵּל קַיָּמֵי כוותיכון וכן לֹא תוּכְלוּ בָּפָרָה לא תיכלין לַאֲעַרְיוּתָה לשון ד סרה וכן ומחתה פיה וּמְכַפְּרָא פּוּמָא לשון קְנוּחַ וכל שאר לשון מחה תרגום כמו חעברי: Id eſt, Vt purimùm vox כפרה habetur in paraphraſi Chaldaica, vt & in Hebræo. Sed diluam vel placabo faciem eius. Geneſ.32. Thargumicè redditur, Pacabo eum in iracundia ſua. R. Schelomoh Iarchi exponit, Abolebo iram eius. Item, Et delebitur fœdus veſtrum. Tharg. Et irritabitur pactum veſtrum. Iſa.28. Similiter, Non poteris eam excernere: Non poteris eam amouere. ibidem 47. idem valet quod חסרה. Item, Et tergit os ſuum: Thargum, וּמְכַפְּרָא פּוּמָא Et abſtergit os ſuum. Prou.30. vbi כָּפַר eſt idem quod קנח Abſterſit. At omnia alia vocabula in Thargum & in Hebræo ſunt eadem. מחרת Secundò כְּפַר ſignificat Negare, inficiari. Prouerb.30. & Pſalm.12. in Veneto & Elia. non enim Complut. habet. & Gen.25. in Thargum Ieroſolymitano. Item, Gratiam denegare, ingratum eſſe. Luc.6. Inde כָּפוּר Ingratus. in Vaic.rab.cap.3.

& כְּפִירָה Hæreſis, primæ fidei abnegatio. in Comment. vnde כּוֹפְרִין Hæretici vulgò dicuntur *Caphars*. Et in hac ſignificatione ſæpiſſimè conſtruitur cum Beth. Vnde Elias: כּוֹפֵר בָּעִקָּר תַּכּוֹפֵר בְּפִקָּרוֹן לשון חכחשת בלא לוקנן ובלעז רנגאר תרגום של פן אשבע כח שתי דילמא אֶשְׂבַּע וְאֶכְפֹּר כן אין לשמש בו רק בבנין הקל והשם כְּפִירָה ותתאר כָּפָרָן: Negat fundamentum (Deum): negat depoſitum. ſignificatum denegandi habent. Germanice Leugnen, Italicè *Denegar*. Vnde pro, Ne forte ſatier & denegem: Thargum habet, Nequando ſatur fiam & inficier. Exod.30. Hoc modo verò non vſurpatur niſi in coniugatione Cal. Inde nomen כְּפִירָה Negatio. & adiectiuum ſeu formale nomē כָּפָרָן Negator, incredulus. Inde Syris ܟܦܘܪܬܐ כְּפוּרְתָּא Abrenunciatio. qualis ea eſt, qua abrenunciamus Satanæ in Baptiſmo. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. Tertiò כָּפַר ſignificat Cædere, aut percutere iuncis, vel ſalicibus. in Aruc.

Item כּוֹפְרָא ܟܦܪܐ idem quod περίθημα, Reiecta-mentum. 1. ad Cor.4. Et כּוֹפָרָא idem quod כְּפָר Ramus. & כּוֹפְרִי Eſt tempus illud totum quo fructus adhuc eſt tener & immaturus. Pagninus כּוֹפְרִי exponit dactylum immaturum.

Item כּוֹפְרָא, addunt & nonnulli. כְּפָרִיתָא idē eſt quod זפת Pix, bitumen. Gen.6. כְּפָרִיתָא etiam accipitur pro גפרית Sulphure. Pſalm. 11. variè ſcribitur. vide ſuprà in כָּבַר.

Item כָּפְרִין aliàs כְּפוּרִין Camphoræ, vel, vt alij volunt, gariophylli. Cant.4. Diuus Hieronymus Cypros vertit.

Et כְּפוּרָא Pruina. Exod.16. in Thargum Ieroſolymitano.

כְּפוּרֵי Pelues, pollubra. Ezr.8. Hebræum eſt. Præterea כַּפְרָא eſt Villa, oppidum. Idem כַּפָּרָן. Vnde Elias: וּלכוד אדת חותיהם ויקרא אותהן חוות יאיר וּכְבֵשׁ יַדַּת כַּפַּרְנֵיהון וּיִקְרָא יַתְהוֹן כַּפַּרְנֵי יָאִיר וכן בחשבון וכבל כנותיה כַּפַּרְנָא ונמצא בפס ק כ״ר תַּפַּרְזֵי תרגום יונתן קִרְוֵי פְּעִיתָיֵא וכן כל חצריהן וחצריה רבי הושע מתורגמין בלשון פציחות וכפר העמונה לא תרגמי יונתן נראה שהוא חשב אותו לשם חעצם וכן רש״י ושאר חמפרשים לא פירשוהו וכן בערי חפרזות ראסתר תרגום דְּכוּפַּרְנָאִין בל״א דו״פר ובלעז וילא״ו והושבים בחן כַּפָּרַיֵּיהם ובלשון יחיד כַּפְרִי בל״א פוא״ר ובלעז וויל״אנו: Id eſt, Et cepit viculos eorum, & vocauit eos Havoth Iair: Thargum, Et ſubiugauit pagos eorum, eosque appellauit plagos Iair. Numer.32. Item in Cheſbon & omnibus filiabus eius: Thargum. Villas eius. Reperitur etiam in verſu, Vſque ad villam oppidi non murati. 1 Regum.5. vertit Iona-

Lengnen, Italicè *Negar*. Et verum quidem est pro locutionis intentione ita esse. nihilominus כָּפוּי est à כפה proximè præcedenti radice. hoc est, Suppressit bonum quod ei factum fuerat, nec illud confessus est. Quòd autem dicant כְּפוּי, iuxta formam Paul, & non כּוֹפֶה in Benoni, similia quædam inueniuntur. vt explicaturus sum in positione נָשׁוּי. Postea subiungit: כָּפָה עֲלֵיהֶם הַר כְּנִנִּית לשון חפוך בלא שטורצן ובלעז רוולטר ונראה לי שמלשון זה חוֹלִי חַנְכְּפֶה באמרם לא יִשָּׂא אָדָם מִמִּשְׁפַּחַת הַנְּכְפִּין והוא חולי שיפול אדם לארץ בשנעון וסבתו נודעת בספרי רפואות וכן אנחנו קורין לחולי זה חוֹלִי חַנּוֹפֵל בר מינן: Id est, Incuruauit super eos montem sicut tinam. significat subuertendi actum. Germanicè Stürtzen, Italicè, *Reuoltar*. Ac mihi quidem videtur ab hac significatione dictum fuisse Morbum comitialem. vt cùm dicunt, Nemo ducat vxorem ex cognatione morbo comitiali laborantium. Morbus est autem quo correptus in terram ruit cum quadam amentia, cuius causa nota est in libris medicinæ. Nos quoque morbum illum vocamus Cholihanophel, Morbum caducum. absit à nobis. Addit postea. מְכַנִּיסִין אוֹתוֹ לְכֻפָּה הוא בית הסהר העשוי כמין כִּפָּה של אבנים בלא גיר ובלעז בולטה וכן ונתת אותו אל חמפכת תרגום כפתא ומזה נקרא השמים כִּפָּה באמרם עֲשָׂרָה מְלָכִים שֶׁמָּלְכוּ בְּכִפָּה פירוש תחת השמים כו איתא בְּפרקי רבי אליעזר: Introducunt eum in cippum. Domus est carceris facta in modum fornicis lapideæ. Germanicè Gewelb, Italicè *Volta*. Similiter vbi scribitur, Et ponas eum in cippum: Thargum habet כְּפָתָא Ierem. 29. Hinc etiam vocantur cæli כִּפָּה Testudo, conuexitas. vt cùm dicunt Rabbini, Decem fuerunt reges qui regnauerunt in conuexo: hoc est, Sub cælo. vt videre est in capitulis R. Eliezer. Item ipsemet Elias: שמעון בן כִּיפָּא היה אחד מתלמידיו של ישו הנצרי ואומרין באוונגליו שלהם כי בראשונה חיה שמו שמעון בר יונה וישו קרא שמו כִּיפָּא לשון חוֹזֶק וּמִקְצָר: Simeō filius Cepha fuit vnus ex discipulis Iesu Nazareni. de quo dicunt in Euangelio suo, eius scilicet nomen ab initio fuisse Simeon Bar-Iona. (id est, Obediens filius columbæ) Iesum autem illum vocasse Cepha, quod Fortitudinem & munitionem significat. Sequitur: תרגום של סֶלַע כִּיפָּא שהוא לשון חוזק בכמה מקומות רמז לו שהוא יהיה ראש וחוזק אמונתו לכך קראו כיפא וכן ולאבן נגף תרגום ולְכִיפָּא מַתְקָלָא וכן שמו בלשון רומי פוטרו ואבן נקרא בלעז פֶּרֶה וכן ויגרס בחצץ שני תרגום וְרִצִּץ בְּפִרִירִין שִׁנַּי וכן חרודי חרש תרגום פִּרִרִין חַרְרִין וזהו מה שכתבתי בהקדמתי שבחדברי מקומות מסכים תרגום ירושלמי עם לשון רומי ולשון לעז: Chaldaica expositio Rupis est Cepha: quod significat Fortitudinem multis in locis. Innuit itaque ei (Iesvs) quòd ipse futurus esset caput & robur fidei suæ, ideoque vocauit eum Cepha. Similiter quoque pro Ad lapidem offendiculi, Thargum habet, Et ad Cepha offendiculi. Vnde & nomen eius lingua Romana est Petrus. Lapis quoque appellatur Italicè *Pereda*. Hinc est quod Thargum reddit hunc locum Thr. cap. 3. Et comminuit silice dentes meos, וְרִצִּץ בְּפִרִירִין שִׁנָּי Et contriuit lapillis dentes meos. Item Iob 41. Acumina testæ: Tharg. פִּרִרִין חַרְרִין Lapilli acuti. Et hoc est quod scripsi in præfatione mea, multis videlicet in locis consentire Tharg. Ierosolymitanum cum Latino & Italo idiomate. Hæc Elias in Thisbi. Item בגד שמשימה על ראשה האשה est כִּיפָּח Vestis genus quod capiti suo imponit mulier, & quod Aruc ait vulgò vocari *Copula*.

כֻּפָּה Primò idem est quod גבוּת Caluus in sincipite.
Secundò כּוּפָּה est Focus seu furnulus. in Aruc.

כִּפֵּל Hinc אִתְכַּפֵּל Duplicari. Ezech. 21. כְּפִלְתָּא Duplicitas. Gen. 23. idem כּוּפְלָא Iob 11. & 41. vbi Elias כִּיפְלֵי Duplicitates, duplicia. Compl. כִּיפְלָא. Et כִּפְלָא Duplex, alij Tortuosum, inæquale. Isa. 40. Item כֶּפֶל Duplum, duplicatio, repetitio. in Commentariis. Idem כַּכְּפִלְתָּא מֵעַרְתָּא דִכְפִלְתָּא vt spelunca duplicitatis siue dupla. in Zoh. 401. Item כִּפְלָא est idem quod כֶּסֶל Lumbus, ilium. Iob 15. & Psalm. 38. Elias, vt dixi suprà, & Ven. retinuerunt dictionē Hebr. vide suprà כסל.

כְּפַן פִּי Esuriit. Gen. 42. אִכְּפִין Fame afficere. Deut. 8. Inde כָּפִין & כָּפִינָא Famelicus, esuriens. 2 Reg. 17. Psalm. 106. in plurali כְּפִינִין 4 Reg. 5. Psalm. 107. & ibidem כְּפִינָא Famelica. Et כְּפִינָאכִּידem. Vnde prouerbium, תִּתְיַהֵב לָךְ יַד כִּי הַיִת שְׂבִיעָאה וְלָא רַחֲזֵית כְּפִינָאה וּשְׂבִיעָאה: Subministret tibi manus quum expleta fuerit, non autem quum fuerit famelica & satura. in Ben Syra. כָּפְנָא Fames. 2 Reg. 20. & Gen. 12.
Item כְּפַן Voluit, desiderauit. Iob 40. licet R. Mosche ibi citet nunc, hactenus. frequens in Comment. כְּעָת & כְּעֵת Ezræ 4. & 7. Nomen loci trans flumen.

כְּעַס Irasci. Psalm. 112. in Elia, Venet. & Nebiens. Psalterio. Compl. רְגַז.

כְּעַק פְּצַע Volutare. Vnde passiuum אִתְכַּעַק Volutari. Marc. 9.

כְּעַר פְּצַע Fœdare, deturpare. Nach. 3. & in Ber. rabb. cap. 17. & 41. De quo Elias: ושמתיך כרואי תרגום וְאַשְׁוִינָךְ מְכוֹעֲרָא Et ponam te vt stercus. Tharg. Et ponam te fœdatum vel deturpatum. ורגול הרגילו בלשון זה הרבה באמרם בַּמָּה מְכוֹעָר פְּלוֹנִי מַעֲשִׂים מְכוֹעָרִים אִשָּׁה מְכוֹעֶרֶת. Rabbini quoque eo multum vtuntur in hac significatione, vt cùm dicunt, Quàm turpis est ille; opera turpia, mulier turpis. R. Dauid Kimchi, Complut. & Venet. sine Vau scribunt מְכֻעָרָא, vbi Elias מְכוֹעָרָא suprà in Nachum.

כָּף & כְּפָא primò Stringere, ligare, vincire. Hæc Pagninus qui primùm fallitur, honore saluo, quòd כָּף pro כֻּפַּת Dan. 3. producit. Deinde non possum diuinare, vbi כָּף Psalm. 38. & Prouerb. 7. viderit. Secundò כְּפָא ordinis quiescentium in vltima Syrè: & כָּף & כְּפָף ordinis duplicatorum, est Incuruare, inclinare, reflectere. Luc. 24. Psalm. 145. Isa. 58. & Iob. 40. vbi pessimè in Ven. כפין scriptum est pro כְּפִוף.

כֵּיף Incuruare, siue compellere. in Zoh. col. 183. de quo habes iam suprà. Inde omnes literæ quæ habent finales, vocantur כְּפוּפוֹת. Finales verò dicuntur כְּשׁוּטוֹת Simplices. Et כָּף litera inde nuncupatur à curuitate. quæ quando seruilis est, nonnunquam appellatur כף השיעור Existimationis seu coniecturæ. vt כְּשָׁעָה חֲשִׁשִׁי Circiter horam sextam, nonnunquam הרמין hoc est, Similitudinis. aliquando כף האמנתי id est, Verificationis. vt כְּיוֹם Iuxta diem, vt hodie, nempe hodie.
Item אִיכְּפָא more rabbinico Iuuat, facit, mouet, flectit, interest, sufficit, abundat. de quo in Olaph suprà. Item כִּיפָּה est Testudo, seu fornix, siue lapidibus, siue plantis in curuitatem disposita. pluraliter כִּיפִּין in secundo Thargum Esther.
Idem כַּפָּא apud Kimchi initio Abdiæ. כִּיפְתָא idem est quod מַחֲפֶכֶת Cōpes, instrumentū ex duobus lignis confectū, in quorum medio erat locus colli. Ier. 20. & 29. alij Carcerem interpretantur: videtur aliis esse Numella vel neruus. vide paulò infrà quid de כִּיפָּה differit Elias.
Quartò כָּף significat Subuertere, vertere, & cooperire. in Aruc. & Leuare. in Midb. rabb. cap. 10. & Sternere equum. vnde אוּכָף Ephippium. de quo suprà. Item כּוֹף טִינָרָא Ramus petræ, seu frustum prominens. Deut. 32. in Thargum Ierosolymit. Quidam Verticem, alij Scopulum vertunt.
Quintò כְּפָא est Epilepsia, seu morbo comitiali corripi. in Vaic. rab. cap. 16. & Psalm. 91. in Midras. Item כִּיף est Genus mensuræ, quæ dicitur Homer Hebraicè. Et כַּפָּא Clarum, mundum. in Ber. rab. cap. 72. Item כִּיף Ripa, littus, petra, vertex. de quo suprà. Item Manipulus: & ramus palmarum: & Tabula ad nauium fornicem extruendam. in Aruc. Et כִּיפָּא vel כִּיפָּה Linteum, & quæ in templis vulgò dicitur Capella, sacellum. Et כּוּפָּא Furnulus, super quem olla ponitur. Hinc כִּיפָּא Iob 41. significat Focum vel furnulum. in quo loco sic legere est, מֵאַפּוּחֵיהּ יְכוֹף קִיטְרָא חֵיךְ דּוּרָא נָפִיחַ דְּעַבֵּר כִּיפָּא: id est; De flatu naris eius prodibit fumus tanquam ollæ, quam fornax vel focus reddit bullientem.
Et כּוּפָּה est Frontale seu vitta. in Aruc. Et כּוּפִיתָא Canistrum. כִּיפֵּי טַבְתָא Lapides boni, precioſi, margaritæ. Prou. 3. & 8. & 20. Item כִּיפּוּי idem est quod קערות Paropsides, scutellæ. in Aruc. Item כִּיפָּא Humerus. Et apud Rabbinos כְּפָפָה significat Subagitare, vt: הַכּוֹפָה אֶת אִשְׁתּוֹ לְתַשְׁמִישׁ וכן כּוֹפִין אוֹתוֹ עַל מֻרַּת סְדוֹם לשון כפיה וכבישה והוא מלשון מַתַּן בְּסֵתֶר וְכָפָה אַף: Id est, Qui subagitat vxorem suam ad coitum. Item, Comprimunt eum iuxta consuetudinem Sodomæ. vbi Coactionem & compressionem significat. Estque desumptum ex eo loco Prouerb. 21. Munus in secreto flectet iram. Hæc Elias in Thisbi. Et statim subdit, אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה כָּפוּי טוֹבָה רבים מושבים כי כפוי הוא מלשון כפירה בלא לויקנן ובלעז ניגר: והאמת שכיונת חמאמר כך הוא אבל כפוי הוא מלשון כפירה אשר בשרש שלפנינו ופרושו שהוא כובש הטובה שנעשה לו ואינו מודה בו ומה שאמרו כפוי על משקל פעול ולא אמרו כופה נמצאים כמוהו כאשר אבאר בשרש נשוי· Id est, Primus homo dissimulauit bonum. Multi putant כָּפוּי significare idem quod כְּפִירָה nempe Abnegationem. Germanicè

expositione כַּסְּחַתָּא sequitur Elias, vt videbis in סח. Et כִּיסוּחַ idem quod זמיר Amputatio. כָּסָךְ idem quod חוט vel משיר Filum, aut vinculum, quo suspenditur aulæum. in Aruc.

כְּסַל Primò significat Stulteſcere, ſtultè agere. Inde כְּסָלוּת Stultitia, ignorantia. & כְּסִיל Stultus. Eccleſ.4. in Hebræo. & כְּסִילָא Idem Pſalm.92. & in plural. כְּסִילָא Stulti. Pſalm.49. Complut. ſingulari numero כְּסִילָא ſcribit. כָּכַל ſecundò ſignificat Perficere. in Bereſch.rabb.cap.81.

Item כְּסִילָא eſt Conſtellatio quædam. alij eſſe Arcturum, alij Oriona cenſent. Amos 5. Scribunt autem Aben Ezra & Dauid Kimchi, כסיל eſſe Stellam magnam, eamq; לב מזל עקרב id eſt, Cor ſtellæ Scorpionis. Dicunt præterea hanc ſtellam eſſe in Auſtrali plaga, & ſuo vehementi calore aperire fructus in æſtate qui conſtringebantur intentiſſimo frigore כִּימָא quod eſt illi oppoſitum. Vide radices Kimchi: & Aben Ezra Iob 38.

Et כְּסִיל Cucurbitula, quæ Italicè dicitur *Ventoſa.* aliâs כּוֹסִילְתָּא. Et כְּסָלָא Altitudo. & porca agri. Item כָּסוּל Aequicrus: habens femora æquali altitudine. in Aruc.

Item כִּסְלָו Nouember. Zachar.7. & Eccl.11. Item כִּסְלַי Ilia mea, vel lumbi mei. Pſalm.38. Complut. כַּפְלַי Idem. cuius ſingulare כַּפְלָא Lumbus reperitur. Iob 15. & in Aruc. ſed de eo paulò pòſt.

כְּסַם Primò ſignificat Reprehendere, increpare, arguere. Prouer.15. perperam. ſcribe cum Complut. כַּס.

Secundò Roborare. Iob 16. corruptè. reſtituo itaque è Complut. & Venet. בַּסֵּם Dulcorare, dulcedine afficere. ſed ibi ſignificat Pellicere, blandiloquio inducere. כּוֹסְמָא Pinguedo. Prouerb. 21. mendosè iterum: lege ergo aut cum Venet. בְּסָמָא, aut cum Complut. בְּסָאמָא, ſiue ſequi mauis Eliam בְּסִימָא Vnguentum. Et כּוּסְמִין Triticum, ſpelta.

Item כֶּסֶם Cæci. Iſa.43. vel potiùs ſicut cæci: poſitio enim eſt סְמָא, & Caph eſt ſeruile.

כְּסַן Significat Arguere, corripere. Pſalm.118. vbi legitur מְכָּסָא אַכְּסָנָנִי Corripiendo corripuit me, vt eſt in Venet. & Elia, qui כַּס radicem facit. ſed Pſalterium Nebien. & Complut. manuſcriptum מְכָּסְנָא אַכְּסָנָנִי, ex quo apparet hanc eſſe poſitionem, & ex Pſalm.41. vide כַּס.

Et מַכְּסָנוּתָא Correptio, increpatio. Pſalm.39. plural. מַכְּסָנְיָתָא Increpationes, reprehenſiones. Pſal.38. Complutenſe אַכְּסָנְיָתָא, Bahal Aruc nominis מַכְּסָנוּתָא radicem conſtituit מְכָסָן. vide in Mem. Item כִּיסְנִין, vt explicant Hebræi, & vt Dauid Kimchi Ioſu.9. dicit, ſunt Siccæ placentæ, quæ comeduntur in domo conuiuij. R. Schelomoh Gallicè *Arſis*, id eſt, Vſtulatæ exponit. & R. Chananeel Siccas placentas plenas ſaccaro, amygdalis, & nucibus, quæ comeduntur in conuiuiis, explicat. Quidam Fercula leguminum. כַּסְטְרָא & כַּסְטֶרָא eſt Tabulatum, quod Italicè dicitur *Ballatoio.* in Aruc.

כְּסַף Primò ſignificat Concupiſcere, deſiderare. Hebræum eſt. Secundò ſignificat Palleſcere, liueſcere. in Schem.rab.cap.3. Tertiò Pudefieri. Pſ.40. & in Aphil אַכְּסִיף Probris affecit. Pſalm.44. Inde כְּסוּפָא Opprobrium, probrum. ibid. Et ſecundum Rabbinos אִתְכְּסִיף in paſſiuo Pudefactus eſt, cõfuſus eſt. Item כְּסַף eſt קבץ Coaceruare. Pſalm.41. vt eſt in Venet. & Nebienſ. Pſalterio, quæ, etiam ſi eſſet vera lectio, vt Hebræa, tamen eſſet potiùs explicanda, Concupiſcere vel appetere, quàm vt eiuſdem eſſet cum קבץ ſignificationis. Ideo cum Elia & Compl. manuſcripto reſtituo כָּנַף, de quo iam ſuprà. Quartò Corrumpi, vel infici. & אִתְכְּסִיף Affligi. in Zohare. Item כַּסְפָּא & כְּסַף Argentum, quòd ſit deſiderabile. Ioſ.6. & Dan.2. & בַּסּוּפָא Voluptas, deliciæ. in Zoh. Item אַכְּסִיפְתָּא & בַּסִּיפְתָּא eſt idem quod ארגז hoc eſt Arca, in qua reconduntur pecuniæ. Item כּוּסְפָּא eſt Menſuræ genus. בַּסְפָּן Quod remanet ex oliuis, & ſeſamis expreſſo oleo. בַּסְפַּתְיָא Genus piſcis. in Aruc.

כּוּסְמָא Herba. & כָּסוּר Exilium. aliâs בַּסּוּרְיָא. כְּסָתָא Pabulum. de quo iam bis ſuprà. Gen.42. בַּסִּיתָא idem quod אלמוג, Italicè קוּרַלִּי Coralium. Item כְּסַת Tumor. & Ceruical. in Ber.rab.cap.17. vide ſuprà.

כַּעַךְ Placenta. in plurali כַּעֲכִים נְבָשִׁים Placentæ ſiccæ. Ioſu.9. in Kimchi. Aliquando reperitur כַּכִּי pro כַּעֲכִי, quia multi abſorbent literas Cheth & Ain. vt ait Bahal Aruc.

כַּעַע Sonuit, pulſauit. in Vaicr.rabb. כַּעַן Nunc. Ioſ.2. & מִכַּעַן Ex nunc, deinceps. Iſa.48. עַד כַּעַן Huc vſq; & vſque nunc,

כּוּשְׁתָּא & כִּנְשְׁתָּא Vmbilicus. Prouerb.3. Complut. כּוּנְשָׁא recte mea ſententia: ait enim Rabb. Abraham, חכמי הוא מוסר הגידים וכו כנס הים להם בבטן האם: Id eſt, Enarrarunt (Doctores) vmbilicum eſſe nexum & ligamen neruorum, ad quos in eo ſanguis in vtero matris coaleſcit, & cõglomeratur. vnde videtur Paraphraſten, ſi hęc lectio eſt vera, quaſi glomeramen vmbilicum appellaſſe. Elias כּוּשָׁרָךְ aliàs inquit, כּוּשָׁךְ Vmbilicus tuus, neutrum verò habet Magiſter Aruc. Item Spondilus aut verticillum quod ponitur in ima parte fuſi. vel eſt ipſe Fuſus, ſecundum alios. Prouerb.31.

כְּנַרְתָּא Primò eſt סל של פירות Caniſtrum, in quo fructus reconduntur. Secundò כּוּנְתָּא, vnde כּוּנְתִּין & כּוּנְתָּא idem quod כּוּסְמִת Zea, Italicè Spelta. Exod.9. Iſa.28. & Eze.4.

Tertiò כַּנְתָּא Stylobates. accipitur pro מכונה Baſi. 3 Reg.7.

Significat etiam חברה vel סיעה Societatem, vel cætum. Ezr. 4. de quo ſuprà.

כָּס פֻּס vel כוס Arguere, increpare. corripere. Prouerb.9. iuxta exemplar Venet. & Pſalm.118. in eodem, & Elia. & in Aphel נַכְסִיחוּ Arguet eum, Iohan 17. Reliqua vide in כַּסַּן. Nam quamuis Elias perpetuam hanc conſtituat radicem, ad eam tamen multa ſunt quæ regulariter referri non poſſunt. vide & in מַכְּסָן. Aruc enim ibi מַכְּסָנוּתָא Increpatio, correptio ſcribit, quod Elias & Santes huic themati; alij verò rectiùs, vt opinor, radici כַּסַּן tribuunt. Item כָּס Calcare, contundere, atque maſticare & comedere. Cætera quæ Santes Iugulare, immolare, item Perdere & diſperdere hic ſignificare dicit, vide in נָכַס, illorum namque eſt propria ſedes.

כְּסָא פֻּס & כְּסֵה ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat Abſcõdere, celare, operire. Num.4. Prou. 12. & 1 Reg.3. In paſſiuo אִתְכַּסָא Celatum eſt. 3 Reg.10. & 4. Reg.4. Inde כְּסוּי Operimentum. Iſa.3. & כְּסוּתָא Indumentum. Gen.9. כְּסוּתָא בַּלְיָא Veſtes veteres. Ioſ.9. Et תַּכְסִיתָא Pallium, operimentum. Act.11. & מְכַסָּא Abſconditum, difficile. 2 Reg.13. Item כַּסָּא idem quod כּוֹס Calix, poculum. Iſa.51. & Geneſ.40. idem כַּס Deut.32. Ezech.23.

Idem כּוּסָא in Zoh. col.43. in Gen. כִּיסְתָּא Pabulum. Gen. 24. & Iud.19. Et כַּסָּאן eſt טיט Lutum. Iob 41. Elias vult in radice סין Caph à fronte eſſe aduerbium ſimilitudinis; quamuis non video rationem. Item Pſalm.40. ſecundum Aruc, כַּסָּן eſt יון Cœnum. Elias in טשטש habet כָּנַן, ſed alibi in litera Samech, vt ibi dicemus, legit כִּין, Complut. כְּסִיאָן, Venet. כַּסָּן, Pſalt. Nebien. כַּנָּן. Et כִּים Crumena, marſupium. de quo ſuprà. Item כִּיסִין ſunt Flores, è quibus cum dactylis fit cereuiſia. Et כִּיסָא eſt Veſica, ampulla. in Aruc. Item כַּסַּת Puluinar. Vnde Elias, חַמְתַּגְרוֹת כְּסָתוֹת חיחיד ממנו כסת וכן בלשון רו"ל בְּרִים וְקִסָּתוֹת חכר חוא שמשים האדם תחת ראשו לשון כְּבֵר חַגָּמָל בלא"ז קוּסֵן ובלעז טטין והכסת חוא יותר וארוך בלא"ז פולו"שטר ובלעז קאפוי"אל: Qui conſuunt puluillos: Ezech.13. Eius, inquit, ſingulare eſt כְּסָרַת Puluillus. Item lingua Rabbinica, Ceruicalia & puluilli. Eſt autem כַּר illud quod homo capiti ſuo ſupponit: deſumptum ex eo Geneſ. 31. In Stratorio cameli. Germanicè Kuſſen, vulgò *Couſsin.* כָּסַת verò maius & longius eſt. Germanicè Pfuluuen, vel Pulſter, Italicè *Capuzal.* Item כָּסָּס eſt Porus, in quo naſcitur pilus. in Aruc.

כְּסְכֵּס Ordinis duplicatorum ſignificat Retire, texere, vt retia illa texuntur, in quibus noſtrates mulieres colligunt crines. Secundò idem eſt quod טפל Coniunxit, copulauit. Tertiò Excutere, confricare. כְּסְכְּרָתָא vel כַּסְכַּר Arabicè ſignificat Coriandrum. Exod.16. in Tharg. Ieroſol. Elias ſcribit כּוּסְכַּר.

כַּסְדָּאָה Chaldæus. כַּסְדָּאִין & כָּשְׂדָאִין Chaldæi. Ierem.21. 4 Reg.24. Idem כַּסְדָּיָא Ezr.5. Dicit autem Kimchi Iſa.23. Chaldæos fuiſſe filios כּוּשׁ filij Nachor, qui ſubiugauerunt terram illam, quam priùs Aſſur fundauerat. Hæc hodie ad Babel & Chaldæos pertinet.

כְּסַח פֻּס Putare, amputare, auerruncare, succidere. Leuit.25. Pſal.79. & Iob 24. Inde נְסִיחָתָא Succiſio, exterminatio. Iſa.5. in Hebræo eſt כְּרִיתָת quod R. Dauid exponit כְּרִיתָת Succiſum. R. verò Schelomoh vult themata eſſe סחח, & Caph famulari in fronte dictionis, interpretaturque כְּסוּחָא Velut ſputum & vomitum è medio hominis corpore abſterſum, quique abominandus eſt, & lingua Sapientum vocatur Sechi, id eſt, Abraſio vel abſterſio, quem in

& נפוח Tumor ſeu apoſtema. Et Creta ex qua fiunt ollæ. in Aruc. כַּנָּה Vitis. in 2. Tharg. Eſth. & Genus monetæ. Et Curculio, vermis corrodens frumentum. in Aruc.

כַּנְיָא eſt מין העוף Species auis. in Aruc. כְּנָמָא Huiuſcemodi, hoc pacto, ita. Ezr. 4. & 5. vel, vt Aben Ezra & Rabb. Schelomoh exponunt, כאשר נאמר Vt dictum eſt. Et כַּנָּמָא vel כְּנָמָא eſt Vermis fructus corrodens. Item ponitur pro כַּנָּה Pediculo. in Aruc.

כָּנַס פעל Vt & Hebraicè, ſignificat Coaceruare, colligere, congregare. Eſther. 4. Item Pſalm. 33. & 147. vbi tamen Complut. habet כָּנַשׁ per Schin. De quo Elias, רוב לשון קהל וקבוץ מתורגמין בלשון כְּנִישָׁה בשין זולת מעטים מתורגמין בלשון כְּנִיסָה בסמך כמו נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס גָּלְיוֹת יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס ורומיהו מעטים אבל שאר מתורגמין בלשון כנישה בשין ולא מצאתי כוה בכל לשון התרגום שתתחלף סמך בעברי לשין ימין בתרגום אך בשין שמאלית נמצא לרוב ומזה נקרא בית תפלה כְּנֶסֶת ועזרא הסופר וסיעתו נקראו אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה ובטפר מטורת המסורת באורתי למה נקראו כן: Magna pars, inquit, vocabulorum Cahal & Kibuz, Eccleſiæ & Cœtus, Chaldaicè redduntur per Cheniſſah cum Schin, præter pauca quæ exponuntur per Cheniſah cum Samech. vt, Et diſperſos Iſrael congregabit: Tharg. Et captiuitatem Iſrael congregabit. Pſalm. 147: & ſimilia pauca. Cætera verò reddunturper Cheniſſah cum Schin. Nec aliquid ſimile inueni in tota lingua Thargumica, vt mutetur Samech; quæ in Hebræo eſt, in Schin dexteram, quæ eſt in Thargum: ſed in Sin ſiniſtram multa inueniuntur. Hinc autem appellatur domus orationis Cheneſeth, Congregatio. necnon Ezras ſcriba & collegium eius appellati ſunt Viri magnæ ſynagogæ. Cæterùm cur ſic vocati fuerint, in libro Maſoreth Hamaſoreth explicaui. Porrò reperitur hoc verbum in coniugatione Niphal apud Rabbinos, vt נִכְנַס & ſignificat Introire, ingredi. vt Pſalm. 4. in Midras. Et Syriacè etiam in Kal ſignificat Conuenire, conuerſari. vt כְּמֶלְּ דְּסִגִי זַבְנָא כָּנֵשׁ חֲנָא תַּמָּן יְשׁוּעַ Quoniam multo tempore illuc verſatus fuerat, ſiue conuenerat Ieſus. &c. Iohan. 18. vbi כנש idem eſt quod כנס. vt ſuprà Elias.

Significat etiam Congredi, coire. Item Includere, vt maior numerus minorem includit. Et in Hiphil הִכְנִיס Introduxit, ad propoſitum duxit. &c. frequens in Commentariis. מִכְנָסַיִם Femoralia, ſubligacula. Exod. 28. & Ezech. 44.

כְּנַע A quo אִתְכְּנַע Humiliari, deprimi. 3 Reg. 21. Iſa. 45. & Ierc. 3. אִתְכְּנָעוּת & אִתְכְּנָעוּ Depreſſio, humiliatio. alij Ignominia. Iſa. 45. Ierem. 23. & כְּנָעַת הַקּוֹל Submiſſio vocis. in Comment.

כָּנַף פעל Colligere, congregare. Pſal. 41. vbi mendosè in Venetianis legitur יִכְסוֹף. Hinc in paſſiuo מִתְכַּנְּפִין Congregantur, conſociantur. Cant. 8. Inde כִּינוּפָיָא Congregatio, ſocietas. item Tripudium. in Aruc.

כַּנְפָיָא Aquila ſummopere videns, congregans, & alata. in Zoh. כָּנָף & כַּנְפָא atque כְּנָפָא Ala. & in plurali כַּנְפִין Alæ. 3. Reg. 6. & בַּת כַּנְפָא Filia alæ, idem eſt quod ראה Vultur, vel miluus, auis acuti viſus, ſecundum R. Schelom. Deuter. 4.

Item כָּנָף & כַּנְפָא Ora & extremitas veſtimenti. Deuter. 23. & 1 Regum 24. in plurali כַּנְפִין Oræ, Numer. 15. & Syriacè כְּנַפְנָא Fimbria. Marc. 6. Item כְּנָפָא eſt Pinnaculum. Matth. 4. Significat etiam Littus, ripam. Act. 27.

כִּנּוֹר vel כִּנּוֹרָא κινύρα, Cithara, Iſa. 24. Gen. 4. & Iob 30. pluraliter כִּנּוֹרִין & כִּינָּרִין κινύραι Citharæ. 1 Reg. 10. & Iſa. 30. Item כִּינָּרָא eſt שם אילן Nomen arboris. in Aruc. & כִּנָּרוֹת ſunt Canales, aluei fluuiorum, vel ſtagnorum, aut fontium, ad lauandum accommodati. in Ber. rabb. cap. 46. Et כִּינֶּרֶת Nomen loci, vel vrbis. Alij Lacum exponunt, per quem vel in quem multi canales tranſeunt & defluunt.

כָּנַשׁ פעל De quo iam ſuprà in כָּנַס Collegit, congregauit. Gen. 1. Iudic. 19. & Daniel. 2.

כְּנִישׁוּת מַיָּא Congregatio aquarum. Geneſ. 1. & כְּנִישְׁתָּא Synagoga, cœtus, congregatio. Ioſuæ 22. & כְּנִשִׁין Geneſ. 17. Cœtus, gentes. Leuit. 23. & Numer. 29. cuius ſingulare habes Deut. 16. כְּנוּשׁ Congregatio, cætus. & כְּנִשָׁא Idem. Gen. 28. Et cum א emphatico כְּנִישׁוּתָא in Zoh. col. 180. in Gen. Secundò כָּנַשׁ ſignificat Verrere, ſcopare, capere. in Aruc.

כנשר

כָּנָף eſt Cauda ſpicarum. in Aruc. כּוּמְצָא idem quod פַּחַת Fouea. Iſa. 24. & Ierem. 48. alibi etiam per Coph ſcriptum קוּמְצָא reperitur. vide in קמץ.

כָּמַר פעל Primò ſignificat Triſtari. Mat. 6. בְּכַמְרִירוּת כְּמִירָאוּת Mœſtè, anxiè. Pſal. 42. in Pſalt. Syriaco. Secundò idē eſt quod חמם Caluit, incaluit. Tertiò כְּמַר idē eſt quod טמן Abſcōdere, recondere, paſſum facere. in Miſnah. Et כּוֹמְרָא Sacerdos, pontifex, ædituus, religioſus. Iud. 17. plur. כּוֹמְרִין ibid. 18. & כּוֹמְרָנָא Sacrifici. Gen. 47. & Num. 21. & כּוֹמְרוּתָא בְּכוֹמְרוּתָא Aeditua. Act. 19. & כְּהוֹמְרוּתָא Sacerdotiū, pōtificatus. ad Hebr. 7. De hac voce ad hūc modū Elias: וְכָמְרָיו עָלָיו יָגִילוּ כל לשון כהן לעבודה זרה מתורגמין כימר עיין בענין פסל מיכה וכן אדמת הכהנים אַרְעָא דְּכוֹמְרַיָּא ואומרים חמפרשים שנקראו כן מלשון עורינו בְּתָבוּר נָכְמְרוּ שפירוש נשחרו ובימים תהם היו רובם לובשים שחורים כמו שרובם כן עוד חיום: ואני אומר שנקראו כן בעבור שהם סגורים וכבושים יחד תרגום אם קפץ באף רחמיו בְּרִיגְזָה מִן לְמֶכְמַר רַחֲמוֹי לשון כגירה מלשון ולא תקפיץ את ידך וכן ברברי רֹ֫ול בּוּכַּר שֶׁל עֲנָבִים לשון כבישה וטמינה: עיין בערוך בשרש כמר: Et ſacerdotes eius ſuper ipſo exultabunt. Oſeæ 10. Omne vocabulum ſacerdotis qui miniſtrat cultui externo (idolis) redditur כּוּמָר. vide Iudic. 9. vbi agitur de ſculptili Michah. Et ſic Gen. 47. Terra ſacerdotum: Tharg. Terra ſacrificatorum. Dicunt autem interpretes ita eos vocatos fuiſſe ex ſignificatu illius loci Thr. 4. Pelles noſtræ quaſi clibanus denigratæ ſunt, id eſt נִשְׁחֲרוּ. Et illis temporibus eorum maxima pars atratis induebantur veſtibus, vt & adhuc multi eorum. Ego verò dico eos ita nuncupari, quippe qui recluſi ſint & coërciti vnà. Hinc eſt quod paraphraſis Chaldæa huius loci, Si continuerit in ira miſerationes ſuas. Pſalm. 77. habet בְּרוּגְזֵיהּ מִן לְמֶכְמַר רַחֲמוֹי In ira ſua ita vt contineat miſerationes ſuas. vbi Concludere ſignificat. qua in ſignificatione vſurpatur verbum Hebraicum קפץ Deut. 15. Neque contrahes manum tuam. Item apud Rabbinos abſconſionem vuarum. vbi Retentionem & occultationem ſignificat. Vide Aruc in poſitione כָּמַר. Item כּוּמְרִין Nomen loci, qui Hebraicè dicitur Iahazer. Numer. 32. vbi tamen exiſtimo non fuiſſe mētem Paraphraſtæ, vt alio nomine Iahazer vocaretur Chumrin, ſed potiùs voluiſſe ſignificare ſacerdotes: nam ſi locum conſulas, reperies quæ in Hebræo ſunt locorum nomina, in illo verſu aliter à Tharg. transferri; ſicut pro עֲטָרוֹת Hataroth, poſuit מְכַלְּלָתָא Coronas; & pro דִּיבֹן Dibon, מְרַבְּשָׁתָא Indumenta. & ſic de reliquis. Exempl. Complut. habet שׁוּפָן.

כָּמַשׁ Palleſcere, paſſum eſſe. in Vaicr. rabb. cap. 23. & 30. כְּמוֹשׁ eſt Nomen idoli. vt & Hebraicè. Ierem. 48. כְּמִשׁוֹן eſt ſpecies ſpinæ cardui, vel vrticæ. in Saare Tſedek. כּוּמְתָא vel כַּמְתָא eſt מגבעת דרוש Pileus magnus, galerus.

כִּימְתָא Eſt quædam conſtellatio Septentrionalis, de qua vide ſuprà. Iob 38. כְּמוֹ id eſt, כְּמוֹ שֶׁאָמַר Vt dixit.

כֵּן Sic, ita. Hebreum. Inde שֶׁכֵּן Quanto magis: de quo iam ſuprà. & in Tharg. כָּל דְּכֵן Quantò minus, quantò magis. Iob. 5. & 15. & בְּכֵן Ideo, idcirco. Geneſ. 4. & Iſaiæ 65. & בָּתַרְכֵּן Poſtea. Eſther 5. Syriacè כֵּינְנָא Sicut, vt, ſic, ita. vt in Oratione Dominica כֵּינְנָא דְּבִשְׁמַיָּא Sicut in cælo. &c.

Item כָּן vel כָּנָה eſt: זַאמַּת שֶׁמְּסַרְגְּלִין בָּהּ הַסְּפָרִים וְהַלּוּחַ שֶׁתַּחְתֶּיהָ: hoc eſt, Cubitalis menſura qua delineantur libri, & abacus qui ſub ipſa eſt. in Aruc. Item Lignum magnum quo pecunia vel argentum ponderatur. ibidem. Atque pro מאזנים hoc eſt pro Statera quandoque accipitur. Eſt etiam genus menſuræ. in Aruc.

כִּנֵּר Significat Cognominare. Iſaiæ. 1. vbi eſt in Ithphael אִתְכְּנִיאוּ Cognominati ſunt. & in Tharg. Ieroſ. מְכַנְיִין Cognominabant. Gene. 5. Inde שֵׁם כִּנּוּי Agnomen vel cognomen: vt quondam omnes reges Aegypti cognominabantur Pharaones. vt ait Kimchi 1 Regum 21. Inde forſan כְּנָתָא בנת Conſeruus, qui cognomine ſerui appellatur. Matth. 18. כְּנָוָה Congregatio, ſocietas. Vnde כְּנָוָתֵיהּ Socij eius. Ezr. 4. Item כַּן ponitur pro כַּאן Hîc. & מִכַּן Hinc. in 2. Tharg. Eſther. כַּנְתָּא Sumen, pinguedo inteſtinorum inuolutorum, vel ventriculus. Et כּוּנָא Rotundum. in Aruc.

כַּנְוָתָא כּוּלָּם Tantundem. כַּן נַרְאֶה לִי Sic mihi videtur. כָּנָן idem quod מחתה Inſtrumentum ferreum, quo prunæ & cineres calidi è foco tollūtur. Arabicè dicitur כָּאנוּן in Aruc. כַּנָּר idem quod פקוע Colokynthis. aliâs dicitur חַרְזוּק, & Arabicè חַנְטַל in Aruc. כַּנָּרִי eſt אגן של חרס Crater teſtaceus.

כְּלַם A quo אֲכָלִים Confudit,ignomina affecit. 1 Reg.1. & 20. In passiuo אִתְכְּלַם & אִתְכְּרַם Confundi, pudore affici, erubescere. Num.12. & Ier.17. Inde מִתְכַּלְמִין Confusi.2.Reg.18. כַּלְמֵי Sepes, maceria. in Aruc.

כְּלוֹם vt in Thisbi : לָא נָחְשַׁב לְכְלוֹם פירוש למאומה וכן זוּלַת חַלַמֵּר כְּלוֹם יֵשׁ יָלוּד אֲשֶׁר שָׁמַכְנִים וְאֵינוֹ מוֹצִיא ועוד אזכרנו בשרש שום: Non reputatus est quicquam. idem quod מאומה. Similiter & absque Lamed, vt, Aliquisne est natus ex muliere, qui ingerat & non egerat? Sed & iterum eius mentionem faciam in positione שום. כְּלָמָא Quasi nihilum:Isa.2. vide infrà.in לָמָא.

כְּלַמּוּס בלמוס Chlamys, pallium. Matth. 27. Idem כַּלְמוּס in Aruc. Et כְּלָן idem quod ארדת Pallium. Gen.25. in Thargum Ierosolymitano. & secundum Venet. etiam in Tharg.Onkelos. Videtur autem Aruc, licet hunc locum non citet, velle vt Caph quod pro aduerbio similitudinis, simul iungitur, sit radicale. Vide Aruc in בַּכָּלָא. Veruntamen, ait Elias, durum mihi fuisset visum, si cum tribus Caph Paraphrastæ vertendum fuisset sic, כְּכַכָּלָא velut pallium : abitrorque, inquit, כְּכָלָן esse nomen Toar instar רַחֲמָן חַסְדָן גַּזְלָן Perfidi vel infidelis, rapacis & misericordis. quod si ita est,כַּכָּלָן per patach in principio scribendum est, significatque palliatum vel inuolutum & opertum. Exemplar Complut. habet כְּגַלָּם Velut amictus, inuolucrum. כַּלָּם primò idem est quod בר Vectis,seu pertica longa, qualis est baculus hastæ, in quo velum expandi potuit de vna templi columna ad aliam, vt dicit Rabb.Schelomoh Cant.3. Secundò capitur pro Camo seu freno. in Aruc. Tertiò pro ציר דלתות Cardine ostiorum. 3 Reg.7. interprete Pagnino. R. Dauid tamen ibi interpretatur vt suprà, nempe ברין ארוכין כמין קנה של רומח Perticas longas velut hastile lanceæ. Et Aruc עץ ארוך כמין קנה של רומח Lignum prælongum instar hastilis lanceæ. Quædam exemplaria, inquit Elias, קְלוֹנְסָא per Coph habent. כַּלָּס est מין קטנית Genus leguminis vel fructus. in Aruc. כַּלְפֵּי Eregione, ex aduerso, contra, versus. Eccl.6. & Esth.5. Item וסתר פנים ישום, Tharg. : וְעָמַר אַפָּיָא וְשַׁוֵּי כַּלְבֵּי לְעֵיל Et absconsionem faciem statuet sursum versus.Iob 24. כַּלְבֵּי אֲוִילָא Inuersum, vel versus caudam. in Aruc.

כַּלֵּשׁ כלש Idem quod הלבין Dealbauit, candidauit. Matth.23. כַּלְשָׁחֵן & כַּלְשָׁחוּא Quantulumcunque.in Ber.rab.cap.13. & in Midb.rab.cap.10. כַּלְתָּא & כַּלָּא Nurus, sponsa. vide suprà כְּלַל.

כַּמּ In Rasse tevoth valet כְּבוֹד מַעֲלַת Gloria celsitudinis. &c. & כְּמוֹ pro כְּבוֹד מַעֲלַת רַבִּי Gloria celsitudinis Rabbi. & כְּמוֹהֵרר pro כְּבוֹד מַעֲלַת מָרַנ רַבָּנִינוּ Gloria celsitudinis Magistri magistrorum nostrorum. כְּמָא vt כְּמוֹ Sicut.Exod.33. Deut.1.Secundum quod, prout. idem quod כאשר Ion.1.& 2 Regum 7. כְּמַתְכוֹן Sicut vos. Iob.12. Complut. כְּמָתַי Sicut ego. & absolutè כְּמַת Sicut.Iob etiam 12. Inuenitur & כְּמָאן sicut, quemadmodum ; in Bechaiai super Genes. כְּמָרוּמָרֵי Vt puto, vt mihi videtur. Psalm.10. in Midras. כְּמָה Tam, vel quàm. Dan.3. כַּמָּה Tot, vel potiùs quot. vt כַּמָּה זְמָנִין Quot vicibus. 3 Reg.22. & כְּמָה Quot. Gen.46. & in Thargum Ierosolymitano, Deut 31. בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת In tot locis. in Commentariis. & כְּמוּת Prædicamentum quantitatis. in Commentariis. כַּמָּהוֹת Fungi fungorum.in Ber.rabb.cap.70.

כּוּמָז Typus siue forma partis pudendæ mulieris, vel Subligaculum fœmineum iuxta alios. Hebræum est.

כַּמְכָּא est מאכל עשוי מח׳׳ב Cibus ex lacte factus,intinctum.

כַּמְמָנִין Colores. Psalm.18. in Midr.

כְּמַן כמן Idem quod ארב Insidiatus est, struxit insidias. Iud. 9. Exod.21. & in Aphel iuxta Rabbi Schelomoh Iarchi Gen.27. pro Hebræo וַיַּעְקְבֵנִי Et supplantauit me: Tharg. וְאַכְמַנִי Et struxit insidias mihi. in aliis libris est וְחַכְמַנִי Astu decepit me. Inde כְּמָנָא Insidiæ. Iob 8. in plurali כְּמָנִין ibidem. Syrè כְּמָאנָא בתרגומא Insidiæ. Act.23.

Idem כְּמוּנָא vt habet Elias. Numer.35.alij כְּמָנָא vt suprà.

Secundò significat Abscondere,insidiosè occultare.Ps.64.

Item כְּמָן est מרכב נשים Equitatura mulierum. in Aruc.

Et genus vasis, quo in nauibus vtuntur.

כִּמּוֹנָא בתרגומא est κύμινον, Cyminum. Isa.28. & כִּימוֹנָא Græcè χειμών Tempestas,hyems. Act.27.

כְּמַס Abscondere, latitare. in Aruc. Inde כָּמוּס Latens, absconditum.Hebræum est.

לָא או אין ודוק ותמצא : Generaliter, & particulariter Chelal est nomen comprehendens rem omnem, Pherat verò contrarium, quemadmodum explicabitur in sua radice. Nonnunquam tamen vtuntur vocabulo Chelal contrario more, vult dicere pro re quapiam siue מאומה, vt cùm dicunt : Non edat quicquam. Non dabit quicquam. Et ad exclusionem magis roborandam, duplicant illud vocabulum, & dicunt כְּלַל וכְלַל hoc est, Non prorsus siue omnino. & ad maiorem adhuc emphasim denotandam, dicunt כְּלַל וְעִקַּר prout declarabo in positione עִקַּר. Ecce igitur significatus eorum illis in locis est sicut significatus vocis בַּל, quæ & ipsa nonnunquam exponitur מְאוּמָה id est, Quicquam, vt scripsi in dictione Col. Similiter quoque ne vtaris voce כְּלַל pro מאומה, nisi cum negatione לא aut אֵין Inquire,& inuenies. Et de כּוֹלֵי statim subdit, נוהגים המפרשים כשמביאים מאמר מדברי ר׳ז׳ל ולא ישלימו אותו כותבים וְכוֹלֵי כראיתא בפרק או במזכרת פלוני וחוא כמו שנוהגים לכתוב יְנוֹמֵר על פסוק שלא ישלימו אותו כמו שכתבתי בשרש גמר : Id est, Soliti sunt interpretes cùm adducunt locutionem quandam ex verbis Magistrorum, piæ memoriæ, quam tamen non integrè citant, scribere וכולי &c. sicut est in capitulo vel tractatu tali, non secus atque solent scribere וגומר in versu Bibliaco, quem non absoluunt, prout scripsi in radice Gamar. in Thisbi.

כְּכַל Syriacè significat Omnino, prorsus, penitus. Matth.26. vel idem quod עוד Amplius. Marc.10. Secundò כָּלַל significat Ornare, coronare. Psalm.5. Cant.3. & in Ber. rabb.cap.10. Inde כְּלִילָא Corona.Iud.8.2 Reg.1.& Exod.29. in plur. כְּלִילָא Coronæ.Zachar.6. Item כַּלָּא Nurus, sponsa, sic dicta quòd sit omnino compta & exornata. Idem כַּלְתָּא Isa.62. Vnde prouerbium apud Ben Syra כַּלְתָּא עָלְתָא לְגִינְנָא וְלָא יְדָעָה מָטֵי לָהּ : Sponsa ascendit in thalamum, neque nouit quid euenturum esset sibi. Quo adagio monent nihil auspicandum nisi prius inuocato Dei nomine, nec etiam in rebus secundis de se nimis præfidenter sentiendum, cùm iuxta Latinorum prouerbium inter calicem & os multa soleant intercidere. In plurali כַּלָּן Iudic. 12. & כַּלִּין scribendum בְּלִין Iere.16. Sponsæ. Item כִּילָּה Thalamus. in Aruc. Inuenitur etiam כְּלִיל pro Meliloto herbæ genere. כָּלָּל Prædicatio.

כִּלְאַיִם Heterogeneum,ex variis speciebus mixtum, tam in animalibus quàm in vestimentis. כִּלְאָב Quasi pater. cognomen Danielis. in Aruc.

כֶּלֶב Primò significat Spargere. Secundò Inficere, tingere. & כָּלַב Infector, tinctor. in Aruc. כַּלְבָּא est כֶּלֶב Canis. 1 Reg.17. quasi כְּלֵב Sicut cor, est namque fidissimus amicus hero suo. in plurali כַּלְבִין Canes, Isa.56. & כַּלְבַיָּא Canes. 3 Reg.56. & Iob 30. Præterea כּוֹלְבָא idem quod קרם Securis. 1 Regum 13. in plurali כּוֹלְבַיָּא Secures. ibidem. Iud.9. & Psal.74. Bahal Aruc legit per Caph in medio כּוֹלְבָא quem sequitur Complut. exemplar Psal.74. tantùm. R.autem D. Kimchi 1 Reg.13. citat כּוֹלְבָא & adducit aliud exemplum è Bereschith rabba. quod etiam in Aruc licet videre. vbi sic est: Dixit,inquit,aliquis cuidam: Adfert mihi כּוֹלֵב חד Culab vnum. alter igitur adfert ei מגרופי Scoparum genus aliquod, ex quo videtur Kimchi velle vt כּוֹלְבָא idem significet. & pòst subdit, Sunt qui exponunt צבת id est Forcipes, quibus, vt ait Aruc, calida metalla capiuntur : nam, ait Kimchi, Arabicè כולאב vocantur. Pergit iterum,& ait esse nonnullos qui legant per Caph in medio, & ita quidem esse in multis emendatissimis codicibus. Item כּוֹלְבָא est Idiota. in Vaic.rabb. & in Aruc. כַּלְבוֹס Vncinus aureus,clauus quo aliquid suspenditur. Item est Sartago : & pannus vetustate detritus. in Aruc. כַּלְדָּאֵי sunt חוזים בכוכבים Speculatores astrorum, sydera inspectores, Chaldæi, Astrologi. in Aruc. כַּלְדָּא Calix, scyphus.Gen.44. in plur. כַּלְדִּין Scyphi, calices. Ierem.36.

כֶּלֶךְ Primò מלובש של משי hoc est, Indumentum sericum, vt volunt aliqui,vel potius Inuolucrum vel cortex vermis bombycis, vt Aruc, & Santes sentiunt. Secundò est אוצר של חיטין Horreum frumenti. in Aruc. & כַּלְדָּא Arca, capsa. in Aruc. כַּלְדִּית est דג טמא Piscis immundus, qui in os Leuiathan ingreditur. in Aruc.

כַּלְבַּל Primò significat Promittere, id est, Longos nutrire capillos. in Aruc. Secundò est Linimentum ad frontis vel temporis depilationem. Item Canistrum. in Aruc. & in Vaic.rab.cap 7. & 33.& Psal.53. in Midras.

enim ſimul ambo veniunt ad vnum & eundem ſignificatum. vt, Et ſi percuſſerit aliquis ſeruũ ſuum virga.&c. vbi R.Schelomoh Iarchi exponit, Nónne verò hæc verba ſunt קַל וָחוֹמֶר A maiori ad minus. Quid enim ſi Iſraelitam,grauiúſne erit reus?&c. multò minus ſi ſeruum qui Iſraelita vilior eſt, percuſſerit. Aliquando etiam ambo veniunt vnum poſt aliud, ad roborandam ſignificationem, dum dicunt בַּל שֶׁכֵּן וְקַל וָחוֹמֶר verùm neſcio quò loci hæc reperiantur.

כָּל פֹּס Menſurare,metiri. Exod.17. Ruth 3.& Iſa.40. אִתְכֵּיל Menſurari. Ier.33.& Gen.38. in Tharg. Ieroſolymitano, ſed ibi Elias ſcribit ſine Iod. Hinc מְכִילָא & מְכִילְתָא Menſura,modius.ibid. & Deut.25. Idem כב״ת Marc.4. & כַּיְלָא vel כִּילָא Prou.20. de quo iam ſuprà. in plur. מְכִילִין Ezech.45. & מְכוֹלִין, Aruc מְכִילְתִין Menſuræ. vt etiam Kimchi teſtatur, Bahal Aruc expoſuiſſe 4 Reg.23. vel ſunt,vt volunt alij, Aulæa vel cortinæ,quæ circum lucos tendebantur. מְכִילְתָא vt interpretatur R.Schelomoh,ſunt סניפין vel סובלות Pali,vel ſuſtentacula, fulcra menſæ. Aliqui Genus vaſis, cyathus,modius. vide R.Schelomoh in 25.Exod. Idem Exod.37. aliâs מְכַוָּנְתָא in Venetianis Bibliis.

כְּלָא פֹּן Cohibere, claudere. Iſa.33. & Ierem.32. אִתְכְּלִי Claudi, reſtingui. Gen.8,1 Regum 6. & Prouerb.3. quamquam eo loco in Complut. legitur אִתְמְנַע Prohibitus eſt. & ſic אִתְכְּלִי מוֹתָנָא Reſtincta eſt mors.alij à כלה Ceſſauit peſtis. 2 Reg.24. Inde כְּלִיתָא & כְּלִיתָן בב״ת Prohibitio.Act..8.& 28.

אֲבַלִּי וְפֹב Clamauit, vociferatus eſt, perſonauit. alij Tonauit, ſibilauit. Pſalm.18. Iſa.5. & alibi pluries. Inde אֲבַלְיוּתָא Clamor, vociferatio, fremitus. Pſalm.22. &77. Idem אֲבַלְתָא in Venet. ſed Complut. אֲבַלְיוּתָא Pſalm.104.

בְּלַה פֹּס Defecit, conſumptus eſt. Pſalm.69. Item 102. vt adducit Santes & exponit Veteraſcere,id quod oſtendit illũ loco בְּלָה Veteraſcere, malè legiſſe כלה. כר״ח valet כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ quoniam in æternum miſericordia eius:quę ſunt vltima huius verſus Dauidis חודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius; in Saare Tſedek.

Inde תִּכְלִית idem quod סוף Finis, complementum.

Et בְּלִיָּה πανολέτρία Internecio,conſumptio.in Tanhuma.

Idem בַּלּוּ vel כִּילּוּ Pſalm.59. Pagninus Iram transfert, & in Thargum Ieroſol. Gene. 27. כּוֹלְתֵיהּ aliâs in Meturgheman כִּילְיָתֵיהּ Ira eius. כִּלְיָא Græcum eſt κοιλία Venter. in Aruc.

בְּלִי פֹּב Sperauit. Pſalm.31.32. & 62. Hinc nomen בִּלְיוֹתָא Spes, expectatio. Pſalm.119. & בָּלְיָת ac כוֹלְיָת Renes, lumbi. à verbo Hebræo כלה Concupiſcere, ita dicti Iſa.34. Idem בָּלְיָתָא aliâs כּוֹלְיָתָא, & in Veneto כוֹלְיָאתָא Ierem.17. & בָּלְיָן, in Elia & Complut. כּוֹלְיָן Iob 38. & Syrè כוֹלְיָתָא בסב״ת in libr.Rit.Seu.Patr.

Et בַּלְיָא בסב״ת Deſyderium,vel ſpes. ibidem. כְּלִיוּנִין Illæ ſunt, inquit Aruc, quæ fuerunt mulieres inſtar virginum, & factæ ſunt mœſtæ. Santes כְּלִיוּנִין Iuuenculos exponit.

כְּלַל & כָּל primò ſignificat Comprehendere, complecti, continere. in More lib.1.cap.56. Vnde בַּיִת מַכִּיל הַגּוּף Domus continet corpus. in Comment. Et נִכְלָל Contentum. & כְּלַל Vniuerſale, vniuerſalitas, vniuerſum. in More lib.1.cap.24. & שֵׂכֶל כְּלָלִי Intelligentia collectiua. apud recentiores. כְּנָלָא בסב״ת Comprehenſio,congregatio.vt, כְּנָלָא דְמַיָּא Congregatio aquarum. in libr.Rit.Seu.Patr. Et כּוֹלָא & כָּל Omne, totum, vniuerſum. Dan.2.& 3. Idem כָּל בב״ Syriacè. paſſim in nouo Teſtamento. & כּוֹלָן in 2. Eſth. dummodo non ſit error. Et recipit affixa hoc modo, כּוֹלְהוֹן Omnes ipſi, כּוֹלָנָא & Syriacè כּוֹלָן Omnes nos.&c. Item כְּלַל Penitus, omnino: & בִּכְלָל Summariè, communiter: & שֵׁם כּוֹלֵל Nomen vniuerſale. in Commentariis. Eſt etiam כְּלָל Canon,regula. in plurali כְּלָלִים Canones,regulæ. in Comm.

כְּלַל וּפְרַט כְּלָל הוּא שֵׁם כּוֹלֵל בָּל דָּבָר וּפְרַט הוּא לְחַפֵּךְ כאשר יתבאר בשרשו ולפעמים שמשו בו הפך הכלל רוצה לומר במקום שום דבר או מאומה כאמרם לא יאכל כָּלָל לא יִתֵּן כְּלָל ולחזק יותר המניעה כפי׳ חמלה ואמרו כלל וכלל ולחזק יותר אמרו כְּלָל וְעִקָּר כאשר אבאר בשורש עקר והנה הוראתם במקומות האלה כהוראת מלת כל שלפעמים פירושה מאומה כמו שכתבתי במלת כל גם כן לא תשמש מלת כלל חמורה על לשון מאומה זולת לא או

כִּיתָא Cœtus,caterua,ſocietas. plural. כִּיתִין Exod.15.in Tharg. Ieroſolymitano. vide in כת. כית בסב״ת Syrè eſt coniunctio enclitica vt γε Græcis:vt סְגֵד כִּית סַבְרָה בסב״ת adoratque:in libr. Rit.Seu.Patr.

כִּין כְּךָ Apud Rabbinos idẽ eſt quod כִּן Ita,ſic. בֵּין כָּךְ בֵּין כָּךְ Gallicè *Entre ci & la:* Inter moras.in Zoh.col.44.in Gen.

כְּבָא Significat Conterere,cõtundere. Vnde דְּכִיכִיתָא Qui eſt contritus.Prou.17. iuxta Pagninum, malè: lege ergo וְכִיכְתָא Tener, mollis. Et כְּבָא idem quod שן Dens, vt legit Kimchi. & dicit in alio exemplari inueniſſe רוּמְזָא, ſed quid ſit ſe ignorare. videtur Indicem ſignificare à רְמַז Innuere. Venetum & Complutenſe manuſcriptum habent כִּיפָא Petram.Iud.15. plural. כְּבִין idem quod הטחנות Dentes molares. Eccl.12.& Pſalm 3. כַּבָּא idem quod קדירה Cacabus,olla. in Aruc. כּוֹכַב Stella. Amos 5. & in Commentariis ſignificat Planetam Mercurij. כּוֹכְבַת שְׁמַיָּא pro מלכת השמים Opificio cælorum, id eſt, ſtellarum, vt inquit Kimchi, vel eſt magna quædam ſtella in cælis, quæ eſt Sol, & vocatur Regina cælorum.Ego crederem Deam illam quam Græci ἀφροδίτην vocant, hoc nomine dici.Iſa.7.& 44.Rab.Schelomoh legit מַלְכַת שְׁמַיָּא Regina cælorum.כּוֹכְבָא Stellæ.Gen.1. כַּבִּי eſt קליפה בתוך הקנה Cortex ſubtilis intra calamum exiſtens. כִּיכָא Tela araneæ.

כִּיכְיָא & כִּיכְיָנָא Radius texentis. כ״כ in Raſſe tevoth Rabbinis ſignificat כָּל-כָּךְ Vſque adeò, intantum, tam. & Chaldaicè כָּל-כַּרְכָּן præcedente ferè Vau, וְכָל-כַּרְכָּן pro וכ״כ Et omnia eiuſmodi. In Maſoreth valet כְּתִיב כֵּן vel כְּתִיב כֵּן Ita ſcribitur. vel כְּתִיבִין כֵּן Scribuntur ſic. כַּבְלָא eſt Chlamys, pallium.

כַּבְלִי idem quod שלו Coturnix. in Aruc. כַּבְלִיָּר Acus maior, quæ aliâs מְכַבְּנְתָא dicitur. Item eſt Genus indumenti caput circundans. כִּבְלָת Nodus, vel ligamen, quod mulieres cum aromatibus deferunt. כִּבְּרָא Talentum. Commune vel prophanum, inquit Kimchi, כבר valet ſexaginta λιτρὰς, libras: ſacrum verò centum & viginti. 2 Reg.12. In plurali כִּבְּרִין Talenta. 3 Regum.9. & כַּבְּרִין Ezr.7.

כַּבְרִיתָא בבר״ת Græcè μελίσσιος, Fauus.Luc.24.vide ſuprà in כְּבַר. כּוּכִיתָא idem quod חתיכה Fruſtum ſiue fragmentum nubis. in Aruc.

כֹּל In Raſſe tevoth valet כָּל-לִשָּׁנָא vel לָשׁוֹן Omnis lingua. id eſt, Dictio ita ſumpta. &c. At כל cum apice vel puncto ſuper Lomad כֹּל valet כֹּלְהוֹן Omnia. vt cùm dicunt כֹּל כֹּל Omnia ita ſcribuntur.vel כל׳ חס Omnia ſunt deficientia.vel כל׳ מל׳ Omnia ſunt plena. hoc eſt מְלֵאִים & חֲסֵרִים In Maſoreth. At extra Maſoritica valet כְּלוּמַר Quaſi dicat.nec eſt alioqui Raſſe tevoth,ſæpiùs ſcribitur כלו׳ vel כלום.

כַּל Sic exponit hanc dictionem Elias in Thisbi: דרוש כי במצוא מלת כל משמשת במקום מאומה כמו בַּל תַּעֲשׂוּ והראשונים לא נתנו בהם סימן ואני אתנהו לך דע שלא תפרש כל במקום מאומה רק במקום שסמוך לו מלת לא או אין כמו כל מלאכה לא תעשו ולרש אין כל ודומיהם: Notum eſt, inquit, inueniri vocabulum כָּל vſurpatum loco מאומה id eſt, Aliquid, quicquam. vt, Nec quicquam operis faciatis.Leuit.23. Cæterùm maiores nullum inter eos diſcriminis ſignum dedere. Ego verò illud tibi dabo: ſcias non exponi Col vice Meumah, niſi vbi conſtruitur cum dictione לֹא vel אֵין Haud, non. vt, Quicquam operis ne feceritis.Item,Pauperi verò non erat quicquam. 2.Sam.12.& ſimilia. Poſtea de כָּל ſubdit, ניחנים לומר כן לענין רבוי כמו וְכָל בָּךְ לַמַּח וכן אינו מַקְפִּיד כָּל כַּךְ ורוֹמיחם רבים ובלשון תלמוד כולי האי בלא״ אזלו׳ ובלעז tant: Solent,inquit,vti hac loquendi formula in plurali, vt, Tantopere verò ad quid? Item, Non admodum ſiue tantum curat. & ſimilia multa. At lingua Rabbinorum dicunt כולי האי Germanicè alſo/Italicè *Tanto*. מִכָּל מָקוֹם exponetur in voce מָקוֹם infrà. Item de hac etiam formula כָּל שֶׁכֵּן ſubdit, הוראות שתי חמלות האלו ברברי רַ״ל כמו אף כי בלשון עברי וכן רוב אף כי דבאיוב מתורגמים מכל וכן אבל בתלים ובמשלי לא מצאתים ונראה לי שאין חפרש בון קל וחומר וכל שכן שהרי לפעמים יבאו שניהם יחד על ענין אחד כמו וכי וכח איש ארת עברו בשבט וגומר פירש רש״י והלא רבים כל כח ישראל החמור אונו חייב וכולי עבר הקל לא כש״ גם לפעמים יבאו שניהם זרת אחר זה לחזק הענין כאמרם כל שכן וקל וחומר ולא ידעתי אנרת הוא:

Id eſt, Videntur hæc duo vocabula idem apud Rabbinos ſignificare quod אַף כִּי in lingua Hebræa: vnde fit vt maxima pars אַף כִּי quæ in Iob occurrunt,exponatur per מִכָּל דָּבָר. Sed in Pſalmis & Prouerbiis ea non inueni. Ac mihi quidem videtur nihil eſſe diſcriminis inter כָּל שֶׁכֵּן & קַל וָחוֹמֶר. Aliquando

ſan dixeris in corde tuo, plures ſunt gentes iſtæ. Deut.7. vbi idem ſignificat quod שָׁמָא vt ibi exponit R.Schelomoh Iarchi. Hæc ille. Similiter כִּי Syrè accipitur pro דִלְמָא aut הֲלָא Nunquid, an, num. vt, וְנָשְׁכַּח כִּי חֵימָנוּתָא An verò reperiet fidem? Num reperturus eſt fidem? Luc.18. כִּין Cùm, vel quando. Et ſi ſequatur Schin coniunctio, valet idem quod Iuxta, ſecundùm. frequens in Comment. כִּי interdum in Maſoreth facit 30. in numeris: nam כ apud illos alium habet ſenſum, vt patebit infrà. כִּי Valet כְּבוֹד יְהוָה Gloria Domini; vt גוזל אביו ואמו וג' ואין אביו אלא קכח ואין אמו אלא כי id eſt, Rapiens patrem ſuum & matrem ſuam; Prou.29. verſu.4. Nec eſt pater eius, niſi Deus ſanctus & benedictus; nec eſt mater eius niſi gloria Domini; in Zoh.col.221. כִּין Statim ac, ſimul ac. alij Iuxta, ſecundùm, ex quo, quoniam. Geneſ.19. in Tharg. Ieroſolymit. vt, כִּין דְקָם Statim ac ſurrexiſſet. ibidem. Gen.28.

Item Elias, חברת שמשו רז"ל במלת זו במקום חואיל כמו שכתבתי בשרשו כגון כִּיוֹן שָׁמְעָא מֹשֶׁה נָצָא אַהֲרֹן וכולי וכן כֵּיוָן שֶׁכֵּן הוא וכולי עינינו תכף ומיר כמו שאמרו שתי מַפְתְּחוֹת הָיוּ בָאַחֲרֹת הָיְתָה שׁוֹהָה לִפְתּוֹחַ וּבָאַחַת פּוֹתֵחַ כֵּיוָן כְּלָא אזו בלר ובלעז סוב"טו אבל אינו כל כך מחר ומיר: inquit, vtuntur Rabbini hac dictione loco הוֹאִיל, ſicut ſcripſi in eius radice: vt, Statim atque egreſſus eſt Moſes, egreſſus eſt Aaron.&c. Item, Cùm ita ſit.&c. Significatio eius eſt תֵּכֶף & מִיר hoc eſt, Statim, illicò. vt cùm dicunt, Duæ claues erant, vna quidem vt aperiret, incuruabatur; altera verò aperiebat ſtatim. Germanicè ſobald, Italicè *Subito*. Sed non tantam celeritatem ſignificat, vt מִיר id eſt, Mox. כֵּיוָן Arabicè & Perſicè ſignificat idem quod שבתי Saturni planeta. Kimchi in Amos.cap.5. de quo ſuprà.

כִּיוֹר Significat Focum, pyram, rogum. Hebræum eſt. Item כִּירָא Lebes, luter. 1 Reg.2.& Exod.30. in plur. כִּירָיָא & כִּירִין Lebetes, luteres. 3 Reg.7. Item Tabulatum. Hinc in plur. כִּירֵי Tabulata. 2 Reg.7. Elias in ſing. כִּירָא, ſed R.D.& Compl. כִּירֵי & Ier.22.atque Agg.1. licet ibi R.Schel. legat נְסוֹרֵי Aſſeres, & Compl. רִיוֹרֵי, quod nihil, quod ſciam, ſignificat. Bahal Aruc habet in tribus his locis prædictis כִּירֵי Tigna, aſſeres, tabulata. כַּיְלָא Menſura Ephi. Prou.20. Compl. כִּילָא. Item כַּיְלִין Expectantes. Pſalm.31. in Venet. Compl. Nebienſ. Pſalterio. Elias כַּלְיִין vide ibi in poſitione כל. Compl. manuſcriptum רַחֲצִין Confidentes. & in Commentariis כִּילוּת ſignificat Parcitatem, tenacitatem.

כִּילִיַרְכָא כִּילִיַרְכָא Chiliarcha. Marc.6. כִּימָא Quando. Prouerb. 4. ſcribe בְּמָה cum Complut. כִּימָה Arcturus. Amos 5. & כִּימְתָא R. autem Iona ſcripſit Conſtellationem eſſe, quæ Arabicè תוריא vocatur. Sed Aben Ezra ait priſcos dixiſſe, כִּימָא eſſe Septem ſtellas ad finem Arietis, quarum ſex conſpiciuntur. Sed congruum eſt, inquit, vt ſit vna ſtella, magna quidem, quæ vocatur Oculus bouis ſiniſtri, forſan Booten intelligit. Nonnulli Vergilias vel Pleiadas eſſe malunt. Iob 38.

כֵּין כִּיבָא vnde paſſiuum אִתְכֵּין Syrè, Directus, aptatus, conformatus eſt. in lib.Rit.Seu.Patr.

כִּיס Marſupium, crumena. Iſa.46. & Prouerb.1. Item Matrix. in More lib.2.cap.17. כִּיסְתָּא Pabulum iumentorum. Iud.19. & Geneſ.24. כֵּיף & כִּיפָא Saxum, petra, Iud.1. & Ier.4. & Syriacè כֵּאפָא כִּיפָא Vnde Chriſtus dicebat Simoni, Iohan.1. Tu vocaberis Cepha, Syriaco vtens ſermone. in plur. כֵּפֵי Petræ. Prouerb.3. כִּיפַיָּא Saxa, rupes. Ierem. 4. 3 Reg.19.& כִּיפֵי idem. Pſal.104. Significat etiam Littus & ripam. Deut.2. & Exod.2.

כֵּיף Incuruauit. Pſalm.57.Venet. vnico Iod כִּיוּף, ſed Complut.per participium כָּאִיף. & Prouerbiorum 16. כִּיפָא Contorſit, flectit. in Venet. In Complut. verò כֵּיפָא. vtramque etiam lectionem vidit Elias. poſitio vel radix eſt כְּפַף.

כֵּיצַד Quomodo. in Ber.rabb.cap.4. & 18. in Midras. Significat etiam Nempe, namque; contrà, econuerſò. in Tanhuma, & alibi paſſim.

כֵּיר Pingere, figurare. Ierem. 22. nihil tale reperio niſi מְצַיֵּר Figuratus. in quo credo facile aliquod vitioſum exemplar Pagnino impoſuiſſe.

כִּירָה Focus. pluraliter כִּירִים Chytrapodes, ollæ.

Item כִּירוֹטוֹנְיָא כִּירוֹטוֹנְיָא Græcè χειροτονία, Electio, ordinatio, ſuffragium, eleuatio manuum populi conſenſum ſignificans. Iohan.10. & 1.Petr.5. in titulis Euangel.

כִּיתָא

כָּז & כָּזָז idem eſt quod הִתְבּוּשׁ Erubuit, confuſus eſt. in Aruc. כָּל זֶה in Raſſe tevoth eſt כָּזָז Totum iſtud.

כָּזַב Mentiri. Numer.23.in Hebræo, quamuis in Chaldaico ſemel tantùm reperiatur, idque Iob 6. in reliquis כָּזַב, de quo iam ſuprà. Inde בַּר כּוֹזִיבָא Bar-Coziba, ſiue בֶּן כּוֹזִיבָא hoc eſt, Filius mendacij. כְּזִבִית eſt מטבע Moneta, quam cudi iuſſit Ben Coziba. in Aruc. Secundò כָּזַב eſt idem quod שכר Conduxit. in More lib.1.cap.32. נְכָזְבָרֵי & נְכָזְבִית pro Donis, muneribus hîc mendosè allegantur à recentioribus ex Dan.2.& 5. vide in נְבָזְבַז veram lectionem.

כְּנוּי שֵׁם eſt כָּזִית Cognomen. in Aruc.

כָּזַר פֹּעַל Crudelis, ſæuus, & attox fuit. In paſſiuo אִתְכְּזַרַת Crudelitatem paſſa eſt, cruciata eſt. Iob 9.Complut. אִיתְגְּזִית Exiſa eſt. pro Veneto forſan legendum אִתְכְּזַרַת Succiſa eſt. quemadmodum & Danielis 7. reperitur.

Inde אַכְזָרָא Crudelis. Eccl.5. In plurali אַכְזָרָאִין Crudeles, feroces, truculenti, ſæui. Deut.32. Item, ait Elias, hæc dictio in Prouerb. geſtat Nun additicium ſemper in fronte, vt נָכְזָרָאי Prouerb.17. Crudelis. in Venet. נוכְרָיָא Extranei. Compl. rectiùs אַכְזָרָא. & ibidem 11. נָכְזָרוּיָא iuxta Eliam. Complut. cum Beth redundante בְּאַכְזָרוּיָא In crudeli, vel, in crudelitate. Ven. & ibi גּוּכְרָיָא, vt ſuprà, habet. Item אַכְזָרָא Extraneus, extorris, depulſus. in Zohare. & נָכְזָרִיוּתָא Crudelitas. Prouerb. 12. vt quidem Elias & Veneta editio habēt. ſed verior mihi videtur Complut. lectio לְכָזְרִיוּתָא Ad crudelitatem. & 27. Elias נָכְזָרִיוּתָא, Ven. נְכְזְרִיוּתָא, Complut. idem. & in Commentar. אַכְזְרִיוּת Sæuitia, atrocitas.

כָּח Primò ſignificat idem quod רוּק vel קִיא Excreare, ſpuere. in Aruc. Et כַּח Vis, potentia, robur, fortitudo. Pſal.54. Complut. רוּחַ Spiritus. vide paulò ſuprà. Et כּוֹחָא eſt Chamæleon. Leuit.11. alij Lacertum vel lacertam. vide ſuprà.

כָּחַד A quo אִתְכַּחַד Deletus eſt, ſuccisus eſt. Iob.4. & אֶתְכַּחַד אתכחד Reuereri, formidare. Luc.18.

כָּחַל פֹּעַל Colorauit, ſtibio pinxit. Ierc.4.& 4 Reg.9. Inde כַּחְלָא Fucus, ſtibium. Canticor.5. quod non reperio, licet & Santes illud citet. ſed bene in commemoratione lapidum precioſorum, qui duodecim filiis Iſrael aſſignantur, reperio כַּחְלִי attributum Iudæ, Carbunculum, vel illum quem vulgò Rubinum vocamus. Elias putat idem eſſe quod אִזְמַרְגַּד id eſt, Smaragdus: ea de cauſa, quòd Iob 42. vna è filiabus Iobi quæ vocabatur קֶרֶן הָפוּךְ id eſt, Cornu ſtibij, redditur à Thargum אִזְמַרְגְּדָא. Demum Elias dicit inuentum eſſe quòd פּוּךְ וְכַחְלִי וְאִזְמַרְגְּדָא vnum ſunt. Et כּוֹחֲלִי Fucatum. & מְכַחֲלָא Decolorans, fucum inducens. in Zohar.col.113.in Leuiticum. Item כַּחְלָא eſt דר חבחמרא Vber, ſiue mamma iumenti. in Vaic.rab.cap.22. & אֵזוֹב כַּחֲלִית Hyſſopus fucata. in Aruc. & in 2.Eſth.cap.1. כּוֹחֲלָא Stibium, fucus.

כָּחַשׁ De hac poſitione ſic Elias in Thisbi: זה חשרש משמש במק"א לשני דברים הראשון לשון כזב וכפירה והשני לשון רזון ור"ל שמשו בו גם כן לשון השחתה כגון פֵּן יִכְחַשׁ את יופיה רוצה לומר וישחית ויכלה בל"א ורע"רבן ובלעז גוואשטר והוא קרוב לענין השני הנזכר: Hæc radix, inquit, in Bibliorum textu duabus rebus ſignificandis inſeruit. Primò quidem Mentiri, & negare ſignificat. Secundò verò Macreſcere. At Rabbini vſurpant eam & pro Corrumpere, vt פֶּן יַכְחִישׁ אֶת יוֹפְיָהּ quaſi dicas, Ne fortè labefactaret & corrumperet pulchritudinem eius. Germanicè verderben, Italicè *guaſtar*. Eſt autem vicina hæc ſignificatio ſecundæ præmemoratæ. Inde כְּחִישׁוּתָא Macies. Eccleſ.12.

כִּי Vt dicit Elias in Thisbi, אי אמרו רז"ל כי משמש בארבעה לשונות אי דִלְמָא אֶלָּא דְהָא ורז"ל לא שמשו בו בלשון דלמא רק עם וו חשמוש באמרם וְכִי תַּעֲלֶה עַל רַעֲתָךְ וכן וכי זו בִּלְבַד עשרה לָנוּ בֶּן עֲמָרָם וגם בפסוק נמצא כמו כן עם חוו כמו וכִי חצילו ארת שמרון וגומר ועל רוב בלי הוו כמו פי יאמר מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂיהוּ וכן כִּי תֹאמַר בְּלִבָּךְ רַבִּים הַגּוֹיִם לְשׁוֹן שְׁמָא כמו שפורש רש"י שם: Id eſt, Aiunt Rabbini felicis recordationis, hoc ſyncategorema כִּי in quatuor ſignificationibus vſurpari, pro Si, Fortaſſe, Sed, Quia. At Rabbini non vtuntur eo pro דִלְמָא hoc eſt Fortè, niſi cum Vau ſeruili. vt cùm dicunt: Num forſan venit tibi in mentem? Item, Nunquid hoc ſolùm fecit nobis filius Amram? Sic etiam & in textu Hebraico vſurpatum inuenitur, vt cum Vau. וְכִי הֵצִילוּ אֶת שומרין וגומ' Nunquid liberauerunt Samariam? Iſa.36. Et ſæpiſſimè ſine Vau. vt, Nunquid dicet opus factori ſuo? Ibidem 29. Item, Si for-

& concupiſcentia. Item בָּעַן in Commentariis Inciṭare,impellere, & calcaria addere. תְּכוּנָה eſt Diſpoſitio, forma, figura: vt, תְּכוּנָה חֲאֵיבָרִים Diſpoſitio ſeu figura membrorum. in Comm. Item Elias in Thisbi, לא צרי פירש רשי לא כוין וכן מְכַוֵּן לְכַוֵּן מְתַכֵּוֵן כולן לשון כַּוָּנָה בלא ולועסן ובלשון רומי שטורירי וכותבין אותם בשתי ווין והיא מלשון נכון הרבר שתרגומו כַּוֵּן פְּתָנְמָא חכף בצרי והוא מלשון כנים אנחנו תרגומו כַּעֲנֵי אֲנַחְנָא: Non inſidiatus eſt. Exod. 21. Exponit Rabbi Schelomoh Iarchi, Non intentus fuit (vbi hoc ſcripſerit, non inuenio) & ſic Mecauen, lecauen, mecuvan, mithcauen, omnia Intentionem, ſtudiúmue important. Germanicè Fleiſſen, Latinè Studere. Et ſcribunt ea Rabbi cum duobus Vavim, quorum ſignificatio eſt, vt Deut. 17. Rectum eſt verbum. vbi Chaldaica paraphraſis habet כַּוֵּן פְּתָנְמָא Caph cum zere. & idem ſignificat quod Gen. 42. כַּעֲנֵי אֲנַחְנָא Recti ſumus: Thargum כֵּיְונֵי אֲנַחְנָא.

כָּוַן Idem ſignificat quod צמרת Conſtipauit, conglobauit, conſtrinxit. & ſic in coniugatione Aphil vtitur eo Rab. Schelomoh Thr. 2. בשר מכוין Caro contracta, ſcilicet ad aduſtionem ignis. כּוֹאֲרָא בסהדי Pudor, erubeſcentia, verecundia, 1. ad Corinth. 6 cap. Et כָּוָר idem quod דג Piſcis.

Idem כַּוְרָא in Aruc. & in plurali כַּוְרֵי יַמָּא Piſces maris. Pſalm. 8. ſecundum Eliam. aliâs Elias, Complut. Venet. & Pſalterium Nebienſ. נוני ימא. & עַל כָּל כַּוְרֵי יַמָּא Super omnes filios piſcis, vt legit Elias, vel vt Venet. כַּוְרֵי Piſcium. aliâs in Compl. טורי Montium. Iob 41. כַּוְרְדָּקָא idem quod מכשל Coquus, vel אופה Piſtor. in Aruc. כַּוְרְנָק eſt Arbor natiuitatis. Olim enim quando reges naſcebantur, plantabant arbores vice ominis, ex quibus tandem eis fiebant ſolia. Hæc ex Aruc. כַּוָּרְתָּא eſt Arca, vel capſa apum. in Midbar. rabb. cap. 1. כְּוָת Sicut, & recipit affixa omnia. vt כְּוָתִי Sicut ego. כְּוָתָךְ Sicut tu. כְּוָתֵהּ Sicut ille. כְּוָתְכוֹן Sicut vos. כְּוָתָנָא Sicut nos. &c.

כּוּוָא כַּסָּא Idem quod קיתון id eſt, Vrceus magnus, ſitula, hydria, aureum poculum. in 2. Eſth. cap. 1.

כּוֹךְ & כּוֹכָא ſecundum Aruc & Eliam idem quod חפירה Fouea, ſepulchrum. Iob 5. & 30. alij propter כֹּחַ exponunt Senium. כּוֹכָיָא Sepulchra. Ven. legit כּוּבָיָא id eſt, Spinæ. Cant. 8.

כּוֹלְיָתָא & כּוּלְיָן Renes, lumbi. vide infrà כלה. & כּוֹלָא Totum, vide pòſt. כּוּסָמָא idem quod כוסמת Spelta, zea, vel far. Exod. 9. alij כּוּסְתָּא. in plur. & כּוּסְתִּין Farra, ſiligines, ſi pluraliter dici ſolent.

כּוּר כַּסָּא Idem eſt quod χώεα, Regio. Marc. 1. Et כּוּרָא eſt Fornax. 3 Reg. 8. vide in כר. Idem כּוּרִיתָא Iſa. 1. ſed à בָּרַר legito בּוּרִיתָא quaſi Purificatorium. cum Bibliis Venetianis & exemplari manuſcripto Complutenſi. Secundò כּוֹר eſt Corus, menſura frugum. Leuit. 27. & כּוֹרָא Idem. Ezech. 45. in plurali כּוֹרִין 3 Reg. 4. & כּוּרְיִין Sunt etiam in Commentariis Moduli qui pro vaſis æneis vel ſtanneis fundendis formantur. כּוּתִינָא בסהדי Tunica. Matth. 5.

כּוּשׁ vt Hebraicè, Æthiopia. Gene. 2. & 10. & Iob 28.

כּוּת Nomen gentis, de qua ad hunc modum Elias:

ר"ל קראו שומרונים כותיים לפי שבאים מכותה שנאמר ויבא מלך אשור מבבל וכיתח ומעוה ומחמרת וספרוים וישב בערי שומרון ונומר ונקראו כותיים יותר משאר שמות האומות שנזכרים בפסוק אולי לפי שחם היו חרבים לכך נקראו כולם כותיים והיחוד מהם נקרא כותי כמו שאמרו אין עונין אמן אַחַר כותי הַמְּבָרֵךְ וכן אמרו למח היה דוד חמלך דומה לכותי המחזר על חפתחים לפי שחם מערימים ברבר יותר מכל אדם וכולו כמו שפירש רשי במזמור יש ונראה לי שמהם בא העם חחולך נע ונד בארצות ומתחזרים על חפתחים הנקראים בלעז צינגני ובלא צינגוילונר: Rabbini, inquit, piæ memoriæ, vocát Samaritanos Cuthiim, eò quòd veniunt de Cuthah, vt dicitur: Et adduxit Rex Aſſyriæ ex Babylone, ex Cuthah, & Hauah, & Chamath, & Sepharuaim, & collocauit (eos) in vrbibus Samarię. &c. 2 Reg. 17. Vocátur autẽ Cuthiim potiùs quàm à cæteris nominibus nationũ, memoratarum in verſu, forſan quòd plures fuerint, ideoq; vocati ſunt omnes Cuthiim. quorũ ſingulare dicitur כּוּתִי, prout dicũt (Rabbini) Nõ reſpõdent Amen poſt Cuthi benedicentẽ. Et ita dixerũt: Quare fuit Dauid rex ille ſimilis Cuthæo oſtiatim mendicãti? quoniã illi erant hac in re omnibus hominibus aſtutiores. &c. vt exponit R. Schelomoh Iarchi Pſal. 19. Cæterùm mihi quidem videtur ab eis veniſſe plebem illam, quæ vaga & errabunda per terras obambulat oſtiatim mendicans, qui quidem Italicè *Zingene*, Germanicè Zeigeuer appellantur. Hæc ille.

כּוּתָנָא In Raſſe tevoth valet כְּתִי נוּנָא quod ſcribunt ſine punctis כהאי נונא Ad hunc modum. Et cum Vau וכוֹתָנָא Et id genus. Paraphraſtes libelli Ruth eo vtitur, cuius ſtilus ad Hebræorum magiſtros magis accedit, vt & aliorum Hagiographorum. כַּוָּן vel גַּוָּן eſt Color. & דמות Similitudo. Reperies כִּי הַאי גַּוְונָא Quia hoc modo. Item כַּהוֹגֵן eſt בַּהוֹגֵן Vt decet, vt par eſt. Item כְּחוֹת חַלּוֹנוֹת ſunt חַלּוֹנוֹת כְּחוֹת Obſcuræ feneſtræ, intus anguſtæ, & foris latæ. כַּחֲדָא Hoc modo. dictio compoſita ex Caph ſeruili, & הדא Hoc, iſtud.

כֹּהַל idem quod יכול Potens, valens. Dan. 2. & 5. ſecundum Pagninum Facultas, potentia. in plural. כַּהֲלִין Potentes. ibid.

כְּהַן פּוֹעֵל Miniſtrauit, ſacerdotio functus eſt, præfuit. Inde כָּהֲנָא & כָּהֵן Sacerdos, miniſter ſacrorum. Ioſ. 14. & Iud. 18. In plur. כָּהֲנִין Sacerdotes. Exod. 19. Idem כַּהֲנָא Iſa. 37. & גְּבַר כַּהֵן Vir ſacerdos. quædam exemplaria habent כַּהֲנָא ſed errorem eſſe, hoc in loco, Elias inquit. Leuit. 21. כַּהֲנָא רַבָּא Summus ſacerdos. Deut. 19. רַב כָּהֲנָא Princeps ſacerdotum. Iohan. 18. Et כְּהוּנְתָא Sacerdotium. Numer. 16. כְּהוּנַת עָלַם Sacerdotium perpetuum. ibidem 25.

Item כַּחִינוּתָא בסהדי idem eſt quod שלורי Abundantia, ſiue tranquillitas. in Alphabeto Syriaco Widmanſtadij.

כְּוָא כַּסָּא vel כְּוַח idem eſt quod דלק Incendit, aduſſit. Prou. 6. Inuſſit, cauterio notauit. 1. ad Tim. 4. Inde כְּוָאן Aduſtio. Exod. 21. כְּוָאן Arabicè & perſicè ſignificat idem quod שבתי Saturni planetam. Kimchi in Amos cap. 5.

Secundò כַּוָּא vel כְּוָא idem eſt quod חלון Feneſtra, cataracta. Sophoniæ 2. & כַּוַּת vel כְּוַת, in regim. Gen. 8.

כַּוְתָּא in Ven. in Elia כְּוַתָּא, Complut. כְּוָתָא Feneſtra. Prou. 7. Idem Syriacè כַּוְתָא בסהדי Feneſtra. 2. ad Corinth. 11. cap. In plurali כַּוִּין פְּתִיחָן Feneſtræ apertæ. Daniel. 6. ſic כַּוִּין aliâs כְּוִין 3 Regum. 6. & כַּוַּתִּין ſed ſcribendum כְּוִין 4. Reg. 7. & כַּוְתָא Cant. 2. Eſt etiam כַּוְתָא Tignum. Item כְּוָא ſignificat Extinguere. & כְּוָתָא Olor, cygnus. Leuit. 11. ſcribatur per Beth ſic, כּוֹתָא vt Complut. ſeu כַּוְתָא cum Elia. Et כַּוַּי ſignificat Natum ex hirco & caprea. in Aruc. Item Syriacè כַּוְרָא Arca. Matth. 24. כַּוְנַקָּא aliâs כַּוְרַקָּא eſt תבשיל של מלך Coctio, ſeu cibus regius. in Aruc. כּוּבִין Spinæ. Iud. 8. Gen. 2. Eccleſ. 6. vt ſuprà.

כֹּחַ Potentia, virtus. Pſalm. 54. in Elia & Venetianis Bibliis. in Complut. manuſcripto רוּחַ Spiritus. Pſalterium quoque Nebienſ. כֹּחַ. Deinde כּוֹחָא iuxta R. Schelomoh, eſt Lacertus, vel lacerta, à robore ſic dictus. Et Latinè Lacertus dicitur, quòd pedes eius ad noſtrorum lacertorum ſimilitudinem accedant. Septuaginta, & D. Hieronymus Chamæleon. כַּוְמָא בסהדי *στίγμα*, Stigma, nota candenti ferro inuſta. ad Galat. 6.

כַּוַּן פָּעַל Primò ſignificat Reſpicere, intueri, oculos intendere. Gen. 19. in Tharg. Ieroſol. & Deuter. 2. ibidem. In Aphil אַכְוִין Vertit ſe. 1 Reg. 6. vel potiùs Direxit iter. Ita Exo. 26. & 36. Spectare, eſſe in oppoſito, quæ haud ſcio quo auctore Santes Coniungere & congeminare exponit. Et Syriacè כַּוַּן בסהדי ſignificat Accuſare, arguere. & in paſſiuo אִתְכַּוַּן Argui, accuſari. ad Hebr. 12. Præterea כַּוַּן ſignificat Diſponere, dirigere. Iob. 11. & Num. 31. Spectare, tendere. alij Terminare, terminum ponere. Inde כַּוָּנָא בסהדי Director. Dei epitheton. in Alphabeto Syriaco Widmanſtadij.

כַּוָּנָא Natura. Iacob 1. & in Epiſt. ad Rom. frequenter, vt quæ dirigat omnia ad ſuum finem. Idem כַּוָּן בסהדי ad Rom. 2. & מַכַּוָּן τὸ δίκαιον, Quod rectum eſt. ad Rom. 1. & Arabicè مَكَانٌ Locus, ſtatio. כְּאוּתָא בסהדי Aequitas, rectitudo, iuſtitia. Græcè δίκαιον. Matth. 3. & Luc. 1. Idem כָּאנוּ ad Rom. 4. & כַּאן Iuſtus, rectus. ibidem 3. cap. Item דִּינָא כַּיָּן Iudicium rectum Aba. 1. In plurali רִיגְלִין כַּיָּנָן Pedes recti. Ezech. 1. Et כַּיָּנֵי Recti. Gen. 42. & אוֹרְחָתָא כַּיָּנָן Viæ rectæ. Iſa. 26. כַּיָּנָא & כַּיְנָא Rectitudo, rectum. Mich. 3. Iob 42. & Pſalm. 5. & כַּוָּנָן Rectæ. Pſal. 18. מְכָוָּן & מְכָוָּן Diſpoſitus, paratus. Pſalm. 51. & 57. in plurali מְכַוְּנָן Ezech. 1. & מְכַוָּנָת Directa. & עִנְיָן מְכַוָּן Res intenta, negotium rectum. in Commentariis. כַּוָּנָתָא בישתא Intentio mala. Pſalm. 7. in Veneto, nam in Complut. non eſt. מְתְכַּוְּנִין Intendentes, vel intenti. in Commentariis. Item כַּוָּנָה & כַּוָּנָתָא Intentio, animi ſententia. in More lib. cap. 20. & quandoque capitur pro affectu

oris. Item, Vt non dicant. Germanicè In der worten, Italicè *acciochi*, (Gallicè *A fin que.*) Sed in Bibliis idem significat quod דִּי cum Caph seruili. vt, Satis est iuxta impietatem eius. Deut. 24. Item, Secundum sufficientiam locustæ in multitudine. Iudic. 6. Item כְּדִין Sicut. & כְּדֵין Sic, ita. vide דִּין.

בַּדְכוֹרִינָא vt scripsit Aruc, Elias בַּדְכְּרוֹנָא, Kimchi in lib. rad. & in Commentariis in 54. Isa. בַּדְכְּרִינָא, ponitur in Tharg. Ierosol. Exod. 28. pro נוֹפֶךְ Carbunculo. & est Gemma nigri coloris. Quidam Gagatem vel Thracium lapidem, qui tamen inter gemmas non censetur, interpretatur. Non abludit multum hæc vox à lapide qui vulgò Chalcedonius dicitur, siquidem Daleth in Lamed mutato, integram vocem habebis. in plur. בַּרְכוֹרְנִין aliàs בַּרְכְּרוֹנִין Esther 1. in 2. Tharg. כְּרֵלָא Tanquam nihil. Santes Terrorem, turbationem, quoniam in Hebræo est בלהת, exponit.

כְּדַם Inficere: & כְּרוּם Infectum. Item כְּדוּם est idem quod אונקלא Vncinus arcam in templo sustentans, vel retinens. & כְּדָם Genus vasis. in Aruc.

כְּדַן Idem quod העביד Subiecit seruituti; obligauit seu mancipauit ad seruitium. in Vaic. rabb. cap. 14.

Item כְּדוּן idem est quod כֵּן Sic, ita. sed scribẽdum כְּדֵין Num. 22. & idem quod נא Nunc. Psalm. 80. & 118. Item עַד כְּדַן Vsque ad. Leuitic. 23. alias legitur עַד כְּדֵן Vsque ad articulum, vt etiam בְּכְדַן יוֹמָא In articulo diei, pro quo extat in Lexico Pagnini perperam בְּכְדֵן יוֹמָא quæ interpretatur ipse, In hac die. Deut. 32. & כְּדַנָן pro כה Sic. vt כְּדַנָן אֲמַר וְיתַוֵּר Sic dicit Dominus Tetragammaton. Exod. 32. Capitur etiam כְּדֵין pro Dum. Iob. 1. vel pro Tunc. Compl. verò exemplar, per totum illud caput in quo ter aut quater legitur, habet כְּדֵין Sic, eiusmodi. Et כְּדֵין vel כְּדַנָן est Iudicium. Item מִלַּת כְּדָנָה Verbum huiusmodi. Daniel. 2. Porrò כּוֹדְנָא est idem quod פֶּרֶד Mulus. Psalm. 32. & כּוֹדְנְתָא est פַּרְדָּה Mula. 2 Reg. 13. & 18. in plur. כּוֹדַנָן Muli, seu mulæ. Isa. 66. & Ezech. 27. & כּוֹדְנָא idem Zach. 14. כְּדוּר Pila, sphæra. in More lib. 2. cap. 9. & Globus. Hebræum est. Item כְּדוּרִית Sphærica, globosa, rotunda. in More lib. 1. cap. 60. Vnde elementa dicuntur esse כְּדוּרִים Sphærica. in Commentariis. בַּדְחֵי Crudum. Exod. 12. quod sic scribendum est, בַּד-חֵי Quando cruda aut viua, supple est, caro. vide in חַיָּה.

כֵּה In Rasse tevoth apud Massoritas valet כֵּן הוּא Sic est. De punctis & accentibus sic dicunt, cùm aliàs dicant, כֵּ infrà. Sed vide ne cum numero 25. confundatur. Nam in Zohare de כֵּה & כֵּ sic scriptum inuenio: Sculpsit & inuoluit Moses כֵּה 25. literas cum mysterio versus vnitionis, qui scribitur: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד: id est, Audi Israel Dominus Tetragrammaton Deus noster, Dominus vnus est. Suntque כֵּה 25. literæ insculptæ & exaratæ cum arcano supremo. Iacob voluit aptare inferius cum vnitatis mysterio, & aptauit cum כֵּ 24. literis, nempe: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: Benedictum nomen, gloria regni eius in æuum & in æternum. Nec verò absoluit כֵּה 25. literas, propterea quòd nondum erat paratum Tabernaculum. Cùm autem erectum fuisset Tentorium, tunc & perfectus fuit sermo, qui prodibat ex eo. Perfecto itaque tabernaculo, non locutus est; nisi per כֵּה 25. literas, vt ostenderet iam illud esse absolutum ad instar superioris: vt scriptum est, Et locutus est Dominus Tetragrammaton ad eum ex Tabernaculo testimonij. Item כֵּהָא valet כֵּן אוֹ כַּךְ הוּא אוֹמֵר אוֹ אָמַר Sic ait ille. & כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ Omnis tertia gloria eius. Sunt vltima verba illius versiculi Esaiæ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ id est, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus exercituum, plena est vniuersa terra gloria eius. in Zoh. col. 212.

כְּהָא פוּס Caligauit, obscurauit, obfuscauit. Zach. 11. & in tertia fœminea כָּהַת Deut. vltimo.

כְּהָה Fuscum. & כֵּיהָה Obfuscatio. Secundò significat כְּהָא Reprimere, & prohibere. 1 Reg. 3. vt R. Dauid exponit. Rabbi Schelomoh Rugis obnubere, vel caligine inducere.

& Ezech. 13. מְטוֹל דַּאֲכָחֵיתוּן לֵב זַכָּאי (ita enim legit Elias) Pro eo quòd effecistis vt cor innoxium contraheretur siue contristaretur. at Complut. & Venet. exemplaria habent אַכְהֵיתוּן Pudore perfudistis. sed nescio an Elias rectiùs. כָּהוּתָא vt Elias & Venet. ponitur pro רִיב Contentione. Prouerb. 26. Complut. כְּהֵינָא Eodem modo.

כהג

2 Reg. 22. & Psalm. 18. Venetum habet כֵּיבָשׁ & כִּיבָּשׁ Strata, vel suppedaneum. עַרְסִין דְּמַכְבְּשִׁין Lecti qui sunt strati. Venet. עַרְסָן דְּמַכְבָּשָׁן Amos 6. אוֹרַח כְּבִישָׁא Via strata, pauimentata, vel vt alij, Trita, calcata. & כְּבִישִׁין Complanati, deiecti. Isa. 19. & 20. כִּיבָּשׁ Situs. Ezech. 48. כַּבְשָׁא Strata, semita. 2 Reg. 20. Idem כֵּיבָשׁ ibid. 18. quamuis Sedile vel sessionem explicare possimus. Sic & 1 Reg. 4. vbi alij Gradum, scabellum interpretantur. vt Isa. 66. & Psalm. 110. vbi alij habent כְּבִישׁ.

Idem Syriacè כּוּבְשָׁא בּמבצא Matth. 5. in plur. כְּבִישִׁין Semitæ. Isa. 49. vt exponunt, sed Piel plur. esse potest Complanati, constrati. & כְּבָשַׁיָּא Viæ, stratæ. Iud. 20. Secundò כְּבַשׁ est Condire, vnde כָּבוּשׁ Omne genus condimenti.

Tertiò כְּבַשׁ iuxta Pagninum, Extendere significat, à quo עוֹבַד כִּיבּוּשׁ Opus extensum. 3 Reg. 7. R. Scelomoh Plumbatum, ferruminatum, Gallicè *Soulde* exponit. & כִּיבּוּשֵׁיהוֹן Ferrumina, solidaturæ earum: & מְכֻבָּשִׁין כְּסַף Obductæ, consolidatæ argento. Santes hinc facit verbum quod ligare, cingere, cælare, & sculpere interpretatur. & inde כִּיבּוּשׁ iuxta eosdem significaret Ligaturam vel sculpturam, ea videlicet de causa, quòd חשק in Hebræo Ligare, & cingere significat.

Quartò Percutere malleo molam pistrini, quod molendinum vocant. Item significat סוּלָם Scalam seu pontem ad nauim. præterea Machinam bellicã. כּוּבַשְׁנִי est מִן עוֹף Species auis. & כּוּבְשָׁן est מִן תּוֹר Species turturis. כִּבְשָׁן Fornax, caminus. Item Fumarium. in Schem. rab. cap. 6.

כַּנ In Rasse tevoth est כֹּהֵן גָּדוֹל Summus, sacerdos. & כְּנֶסֶת גְּדוֹלָה. Synagoga magna. Nonnunquam כָּנוֹן de quo mox. sed tunc satis fuerit apex כ quod & כנ scribitur. כָּנוֹן idem quod כְּמוֹ Sicut; veluti. in Ber. rab. cap. 6. & 86. & alibi passim.

Idem כַּנָּנָא in Zohare. כַּנָּנֵי sunt Tripodes vel bases, quibus imponuntur vasa. vel, secundum alios, sunt כְּלֵי שְׁבוּרִים Vasa confracta. in Aruc.

כַּד Primò significat Cadum, lagenam. in plurali כַּדִּין דְּמַיָּא Lagenæ vacuæ. Iud. 8. Secundò כַּד est Cùm, quando: vt כַּד שְׁמַע עַמָּא Cùm audisset populus. Ios. 6. & יוֹחָנָן דִּין כַּד שְׁמַע Iohannes autem cùm audisset. Matth. 11. frequens in Euangeliis. Item Sic, ita. Numer. 16. vel Cùm. & כִּיד Idem, Cùm, quando. Numer. 7. Estque particula quam solent paraphrastæ iungere cum participio, ad maiorem emphasim. כַּ in Ghimetria valet idem quod וּבֹאת nempe 24. sic enim scribitur in Zoh. col. 137. Veni vide; primum quidem scriptum est וּבָרָא יְיָ אֱלֹהִים אֵת הַצֶּלַע Et ædificauit tetragrammaton Elohim ipsam costam. Quoniam pater & mater aptauerunt eam, eamque ornauerunt בַּ in 24. ornamẽtis, וּבֹאת in geometria numeratoria est כַּ 24. Hæc ibi.

כַּדָּא פְּלִי Sinere, permittere. Luc. 22. & כַּדְאִי Sufficit, satis est. in Ber. rab. cap. 77. Idem Syriacè בּהם דְּמָא דָּאֲמַר כְּדוּ 2. ad Corinth. 2. cap. כֵּ in Rasse tevoth valet כְּמוֹ שֶׁאָמַר Vt dicit. Chaldaicum; quod Hebraicè diceretur כָּל-דָּבָר Valet & כָּל דְּבָרָא Omne verbum, vel omnis res. Item כְּדוּ valet כְּמָה דְאַתְּ אָמַר Vt tu dicis; Chaldaicum. כְּדוּ & secundum, iuxta. vel, Quando, statim ac. Isaiæ 12. & 19. Et cùm, quando. Cant. 2. & מִן כְּדוּ כֹּל בּהם Iam. Marc. 15.

Item כַּדְאִי idem est quod דְּאוּי Dignus. 1 Reg. 18. in Kimchi. & כַּד significat Rotundum & obtusum. in Aruc. כּוּדָא est Dolor & ventositas, quæ mulierem recèns enixam inuadit. in Aruc.

כַּדִּיב פְּלִיא Mentitus est, negauit. Genes. 18. & Ios. 7. Inde כַּדְבוּתָא & כַּדִּיבוּתָא Mendacium. Psal. 5. & Prouerb. 23. Idem כְּדָבוֹן Mendacium, falsitas. Iob 11. in manuscripto exemplari Complutensi. Verùm reponendum est è Ven. כַּדְבוּתָא quod non solùm in hoc loco, sed & ibidem 16. & Psal. 62. est. ideo ait Elias, in Iob, Psalm. & Prouerbiis tertia radicalis reduplicatur. כַּדְבִין Mendacia. Ios. 24. & כַּדִּיבִין Nugæ, mendacia. Sophon. 3. Zachar. 13. & כַּדְבָא Daniel. 2. Mendacium, vel mendax. כַּדְבָא vel כַּדְבָא Mendax. Prou. 19. & כַּדְבָנָא aliàs כַּדִּיבָנָא Mendaces. Isa. 30.

כְּדֵי Frustra, effrænis. & כְּדֵי Sicut, quemadmodum. & כִּכְדֵי Quatenus. in Comment. Item, vt inquit Elias, שמשו בו חכמים במקום למען או בעבור באמרם כְּדֵי לִיתֵּן פֶּתַח כְּדֵי שֶׁלֹּא יאמרו בלא"ז ואו"ט ובלעז אשתקי אבל במקרא הוא לשון דו עם כף חשמוש כגון כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ כְּדֵי אַרְבֵּץ לָרוֹב: Vtuntur eo sapientes vice למען aut בעבור Vt, propter. dum dicunt, Vt daret apertionem

Thren.3. Itē בָּבוֹל vel טבעת שתולין בעוזר עבד aut חותם eſt hoc eſt, Signaculū vel annulus, qui ſuſpenditur in collo ſerui.

כַּבִּין כְּפִי Idem quod עָטַף Operire: amicire, vt מְכַבִּין רְדוֹמָא Tegens vel amiciens Auſtrum. Complut. manuſcriptum מְכַוִּין Reſpiciens, intuens. Reperio autem in Commentariis Rabbi Schelomoh in numero plur. מְכַבְּנִין Operientes. ſuper 27. Ezech. & Iſa. 3. & item in Aruc. Hinc futurum in exemplari Complut. אֲכַבְּנִינֵהּ Amiciam eum. Ven. verò ibi אֲכַרְכְּנִינֵהּ quod forſan ſcribendum אֲכַרְכְּנִינֵהּ Inuoluam illum. Iob 31. עֲבִיר מִילַת כְּבִינָא Lana melotes tectæ, id eſt, mundioris. Ait enim Aruc & R. Schelomoh, Die quo naſcitur agnus, & à matre eum lambente mundatur, faciunt paſtores tegumentum, & operiunt eum vndique inuolucris, vt eius lana ſit mundior. Alia exemplaria, ait Elias, habent כְּבוּנָא & ſic eſt in Aruc. Hinc כְּבָּן ſecundum Pagninum, eſt Operimentum agnorum paruorum, ne lana inficiatur. Sed iuxta Neotericos, qui hic malè Aruc intellexerunt, eſt עוֹר הטלה Pellis agniculi habens lanam tenerā, quæ alioqui מילת vocatur, hoc eſt, Melote. Sed Aruc non dicit כָּבָּן eſſe Pellem agniculi, ſed, quia eam operiunt, vt dixi. Item Elias adducit ex Ezech. 23. & è 2 Reg. 17. מְכַבִּין pro Lectiſterniis, vel סדינין Sindonibus, vt interpretatur Kimchi, ſed vide דָּךְ, legit enim Aruc & nonnulli alij מַכְבִּין quæ videtur verior lectio, hic enim à כָּבָּן plurale eſſe non poteſt. Et מְכַבִּין ſunt veſtes ſeu tragula tenuiſſima qualia ſunt agnina; in Aruc. & in Tharg. Amos. 6. cap. vt citat Kimchi. כְּבִינְתָּא aliâs כְּבִינְתָּא, Aruc כְּבִינְתָּא ponitur pro רְדִידִים Peplis. R. Dauid Kimchi ait רְדִיד eſſe Veſtimentum ſubtile, quod ארוד Arabicè dicitur. R. Schelomoh lingua vulgari exponit פירמלץ id eſt, vt opinor, *Fermaillets*, βοῦλλαι, Bullæ; dicitque aureas eſſe, easque operire amictum, quo mulieres ſe inuoluunt. Pagninus ſingulariter Pectorale, pectoris ornamentum. Quidam Veſtem ſubtilem, ſiue, vt ait Magiſtrum Aruc dicere רדיד Peplum aut ſindon, licet Aruc non exponat, ſed tantummodo citet contextum tam Chaldaicum quàm Hebræum. כָּבַס Lauauit. Hebræum eſt.

כּוֹבֶסֶת Ramus dactyli vel palmæ. כּוֹבַע Galerus, caſſis, galea. plur. כּוֹבָעִין, aliâs, vt ait Elias, קוּבְּעִין Galeri. Exod. 28. & כּוֹבָעוֹת ראשי שבלים ſunt Capita ſpicarum. in Aruc.

כָּבַר Cribrauit. in Bereſch. rab. cap. 4. כְּבָרָה Cribrum. Hebræum eſt. כָּבָר Caniſtrum. מַכְבִּיר quaſi מַכְעִיס Ad iram prouocans, legitur Prouerb. 17. quid ſit neſcit Elias. Complut. habet cum Daleth מַכְבִּיד quod Bilem mouere exponere poſſumus. כַּבְרִיתָא Fauus. De hac dictione ita variant exemplaria, vt difficile ſit quodnam, vt verius, ſequi debeamus, affirmare. Venet. vbique בְּבִרְיתָא. Complut. manuſcript. Pſalm. 19. כּוֹבְרִיתָא. & Prou. 16. & 24. non differt à Veneto. ſed quinto Prou. idem habet דְּבַרְיתָא, Pſalter. Nebien. Pſalm. 19. כּוֹבְרִיתָא, Maſius in Grammatica Syriaca כְּבִרְיתָא Elias in rad. חל & נטף citat כַּבְרִיתָא & Aruc in גנבר. Auctor Ohel Moed, id eſt, Synonymorum Hebraicorum, habet כַּבְרִיתָא. Reſtat Elias, qui Pſalm. 19. כְּכִרְיתָא Prou. 17. & 24. כַּבְרִיתָא, cui ibidem Aruc conuenit, radicemque conſtituunt כְּבַר. In nouo Teſtamento Lucæ 24. legitur כַּבְרִיתָא. & כָּבְרִיתָא idem quod גיפרית Sulphur. Pſal. 11. Elias כּוֹבְרִיתָא. Bahal Aruc & Pſalt. Neb. כַּבְרִיתָא, Compl. כַּבְּרִיתָא Venet. כְּבוּרְיָתָא. Elias opinatur idē eſſe כּוֹבְרִיתָא ac ſi ſcriberetur גוּפְרִיתָא, Caph enim & Ghimel, inquit, permutantur. כְּבַר בכ״ר Iam. Eccleſ. 3. & Cant. 2. & Forſitan. Luc. 20. כְּבַר Nomen fluuij, quod Euphraten quidā Hebræorum, vt R. Ioden, eſſe volunt. vide Commentaria Kimchi; in 1. Ezech. תַּכְבְּרָא 1. Regum 25. interpretatur R. Schelo. lingua vulgari פרצרץ, volens dicere, vt opinor, *Farces* aut *farcis*, fartum vel farcimen: ipſe enim ſe explicat ſic ממולאות בשר דק וביצים Plenas ſcilicet oues carne cōminuta & ouis. & inſuper adducit, vt recitat Dauid Kimchi, exemplum ſimile ex Miſnah quod idē ſignificare videtur atq; Botulus vel botellus. R. Dauid legit in alio exēplari תַּחְבְּרָא, ſed quid ſit, neſcire ſe fatetur.

כָּבַשׁ כְּפִי vt Hebraicè, Subiecit, ſubiugauit. Ioſ. 6. & 10. & אַרְעָא אִתְכְּבִישַׁת Terra ſubiugata eſt, domata. ibid. 18. & ſic Deut. 2. & Pſal. 18. quamuis quidam Calcare exponant. Item Demittere vultum. Exod. 3. & Leuit. 20. quidam Abſcondere, auertere, interpretantur. אִתְכְּבִישׁוּ Deiectæ, demiſſæ ſunt, אַפּוֹהִי Facies eius. Gen. 4. Et כְּבַשׁ vt legit Elias cum Complut. codice, Suppoſuit, ſubſtrauit.

2 Reg.

כֵּיבָא Dolor. ſed ſine Iod Elias כֵּבָא Iob 2. Thren. 1. & Prouerb. 10. כְּאֵיבָא ibidem. in Veneto, ſed Complut. קְנִיבָא quod nihil ſignificat. כְּאֵב בכחב Syriacè Dolor. Matth. 10. & כְּאָבָא בכחכה Perturbatio, affectus. ad Rom. 1. In plurali כְּבִין vel כֵּיבִין Dolores. Iſa. 53. כְּאִיבָא verò Dolore affectos, ægros ſignificat. Ezech. 34.

כַּאֲלִי Prohibens, claudens. Prou. 17. aliâs כַּלִּי ſcribendum. vide infrà. כְּאִלּוּ Quaſi, perinde ac ſi, frequens in Commentariis. eſt autem Caph ſeruilis Vt, quaſi, ſicut.

הַלּוּ Illi. כָּאן & בָּאן Hîc, huc. aduerbium loci. & מִכָּאן Hinc. & Interim. Pſal. 22. in Midr. & עַד בָּאן Hucuſque, hactenus. Inuenitur etiam ſcriptum abſque Olaph בַּן præſertim in Ieroſolym. Et בְּכָאן Hîc: in hoc loco. in Comm.

כַּאוֹרֵר Prima facie, dictio Syrica. in Aruc. כָּאָר idem quod חמור Aſinus. & כָּאוּר aliâs כָּעוּר idem quod משונה Mutabile, varium. vel ſecundum alios, Turpe, deforme. in Aruc. כַּאֲשֶׁר id eſt, כַּאֲשֶׁר Abbreuiatio, non Raſſe tevoth, Sicut, quando.

כַּב & כּוּבָא primò idem eſt quod כלי של יין Cuppa, cyathus, poculum vini. Item כּוּבִין ſunt קוצים Spinæ. Oſeæ 10. vide כּוּב. Tertiò כַּב ſignificat Dolere. vt ſuprà. Deinde כַּב Aſſare.

כָּבַד Honorauit, glorificauit. Leuit. 10. & Pſalm. 49. in Hebræo. Vnde כָּבוֹד Gloria, quo nomine in ſecretioribus libris intelligunt præſentiam diuinam, ſiue Sechinah.

Secundò כָּבַד ſignificat Aggrauare. Inde כָּבְדוּת Grauitas. in Commentariis. Tertiò ſignificat Inclinare caput reuerentiæ cauſa. in Aruc. Et כַּבְדָּא Iecur, epar. Ezech. 21. & Exod. 29. Item Pondus quo vtuntur textores ſub liciis.

Quartò כָּבַר ſignificat Verrere, ſcopare. in Schem. rab. cap. 10. & 51. & Pſalm. 77. in Midr. Inde dicuntur מְכַבְּרוֹת ſcopæ quibus verruntur & honeſtantur domus. Et in Aruc, מְכַבְּרִים בֵּית חֲמָטוֹת id eſt, verrunt domum lectorum (triclinium.)

כַּבְכַּב כלי שמכסין את הסל eſt id eſt, Operculum quo tegitur caniſtrum. כַּבְכּוֹל in Ber. rabb. cap. 12. & Pſalm. 9. in Midr. & in More lib. 2. cap. 6. Dictio compoſita à כַּב Viginti duobus, & יָכוֹל Poſſe. Quam vocem ſic exponit Elias, inquiens:

שמשו בו הרבה בדברות בדברים שאינם כביר כלפי מעלה כמו כי חזק הוא ממנו כביכול כלפי מעלה אמרו כן קורין אותו כביכול ופירשו התורה שנתנה בכ״ב אותיות יכולה לומר כן אבל לנו אי אפשר לומרו ולזה הפירוש אין טעם ורוח מפני כמה דברים האחד שיותר נכון היה לומר בכיכול כמו שאמרו במדרש נגילה ונשמחה בך בתורה שנתנה בכ״ב אותיות והשני שהיה ראוי להכתב בשתי תיבות כב וכול השלישי שהיה ראוי לומר כביכולה כי התורה לשון נקבה לכן אני אומר כי הכף והבית משמשין כאחד כמו שנמצא שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה כך בכיכול הכף בשוא והבית בפתח ריצה לומר התורה דברה כלפי מעלה כמו בכיכול פירוש כמו במי שיוכל לקבל המאמר ההוא: Id eſt, Ea frequenter vſi ſunt (Rabbini) in Agadoth, in verbis quæ honori non ſunt erga ſupremam celſitudinem, hoc eſt, Deum, vt, Fortior eſt nobis, tanquam ſi hoc dicere liceret de ſuprema maieſtate, ſic locuti ſunt, vocantes eam בכיכול, & expoſuerunt, Legem quæ data eſt in 22. literis, poſſe ita dicere, nobis verò non licere. Sed huic expoſitioni nec ſapor nec odor vllus ineſt, multis de cauſis.

Prima, quia potius dicendū eſſet בכיכול in eo qui tanquam poſſet, quomodo dixerunt in Midras, Exultabimus, & lætabimur in te, in Lege, nempe quæ in 22. literis data eſt.

Secunda, quoniam ſcribendum eſſet duabus dictionibus כב יכול (Lex) 22. (literarum) poterit. Tertia, quia videretur dicendum כַּבְּיָכוֹלָה (Lex) 22. potens, Lex enim eſt fœminini generis. Proinde ego dico Caph & Beth vnà ſeruiles eſſe, quemadmodum inueniuntur Iſaiæ 1. (Reſtituam) iudices tuos כְּבָרִאשׁוֹנָה Sicut in principio. & conſiliarios tuos כְּבַתְּחִלָּה Sicut in initio. Ita & כַּבְּיָכוֹל Caph cum ſcheua, & Beth cum patach. quaſi dicas, Lex ipſa locuta eſt de Deo ſupremo, tanquam de eo qui poteſt, hoc eſt, De eo qui hanc poteſt recipere locutionem. Hæc ille. Santes exponit, Si poteſt dici, aut, Si fas eſt dicere. Hanc dictionem habes & Iſa. 6. in Dauid Kimchi, quæ propriè exponi licet, tanquam illud quod fieri poteſt.

כֶּבֶל Ligare, aut conſtringere pedes in neruo aut compedibus. in Ber. rabb. cap. 81. verbum formatum à כֶּבֶל Compede. Inde רִגְלַךְ כְּבִילָן Pedes tui copula nexi, conſtricti. Eccl. 12. כְּבָלִין & כְּבִילִין Elias כְּבִילִין Compedes. Pſalm. 149. &

בכר נש נפש יתורה בשבת ואית לון בה ניוחא או בנפש יתורה אית לון ניוחא דאיתו נוקבא כל שכן בהוא דאיהו דכורא quæ verba ita Latine sonant: Hoc est quod scribitur, Et effundam spiritum meum super omnem carnẽ. Et erit requies Israeli à nationibus mundi,& requies ab inimicis ipsorum in modum sabbathi, quo adiungitur homini anima superabundans, estque ipsis requies: quod si in animâ exuberante, quæ fœmina est, habent requiem, quanto magis in Spiritu qui est masculus. in Zoh.col.344. super Genesin. Inde מוֹתָרָא & מוֹתַר Reliquiæ,residuum. Exod.16.Ezec.34.& Eccl.1. & תַּתַּרְוֵי Abundantiæ, vbertates. Matth.12. יוֹתָרָן Commodum, vtilitas. quidam Residuum. Prou.27. & יוֹתָרָנָא Abundantia, emolumentum. Ibid.14. Secundò Syre יַתַּר significat Lucrari. Matth.18. Item יַתִּיר Plus magis, amplius. Cant.1. & Psalm.19. יַתִּירָה Dan.7. Valde, abundanter. & יָתְרָא Superabundans, superflua. Exod.26. Tertiò יְהַר vel הוּתַּר significat Concedere, licere. inde מוּתָּר Licitum, concessum. Psalm.8.& 17. in Midras. יְתָרִין & יְתַרְיָא secundum Kimchi, Virgæ,vimina, iuxta R.Schelomoh Funes tenues. rectior est tamen Kimchi expositio. Leuit.16. יְתָר accipitur pro Diaphragmate siue mediastino. Significat & eum qui habet aliquod membrum superfluum, vt sex digitos in manu. in Aruc. Et יְתַרְא Est nomen viri proprium. in Aruc.

Item יְתַרְא Prouerb.25. vt inuenio in omnibus exemplaribus,ponitur pro נתר id est, Terra Cimolia,qua in abluendis pannis vtuntur fullones: alij Alumen, quidam Saponem exponunt. Ierem.2. scribitur נְתָרָא. Vide in Nun.

יתוש De hac voce ad hunc modum Elias in Thisbi: הרבה חושבין שיתוש וזבוב אחר הוא וחושבין שתרגום של זבוב יתוש ואינו כן רק דיבבא ובעל הערוך פירש שחא רחש שגרל במים ומה שפרשו ולאפס יד ושבר על טיטוס שנכנס יתוש במוחו אינו משמע שהוא רחש שגרל במים עיין בפרק הנזקין: Multi,inquit, putant יַתּוּשׁ & זְבוּב vnum & idem esse, & arbitrantur interpretationem Chaldaicam זְבוּב esse יַתּוּשׁ. at non ita est, sed potiùs דִּיבְּבָא. Porrò auctor Aruc exponit illud esse reptile quoddam, quod crescit in aquis. Quòd verò (Rabbini) interpretantur super hunc locum Daniel. 8. Et absque manu confringetur, de Tito, in cuius cerebrum יַתּוּשׁ intrauit, non est memoriæ illud fuisse reptile quod crescit in aquis. Vide capitulum Hanezakin, hoc est, Damnorum. תקק in Rasse tevoth valet יַשַּׁעְיָהוּ חָבֵר עֲשַׂר קִינוֹת כֹּחֶלֶת: Isaias, Duodecim prophetæ, Threni,Ecclesiastes: Symbolum librorum,in quorum fine repetitur vltimus versiculus.

LITERA CAPH.

כ פ

כָּף פּוּפָּא Syriacè, כף Hebraicè, vndecima Alphabeti litera, proprie Hebræis significat Volam, Syris Ramum curuum. Aliquando hæc litera est de themate siue radicali positione, aliquando verò seruilis cùm verbis, tum nominibus. Nonnunquam etiam est אית השוער Litera comparationis. De cuius officiis consulendæ sunt Grammaticæ.

כָּא כָּן Aduerbium loci, Hîc,huc. 1 Regum.9 & Gene.19. Idem הָכָא 1 Regum 21. Inde מִכָּא Hinc. Iosuæ.8. & לָכָא atque הַלָּכָא Illuc.ibidem, & Genes 95.

כֹּא in Rasse tevoth valet כִּי אִם Nisi, sed. Et כָּל-אֶחָד Vnusquisque. non כִּי אֶחָד Quoniam vnus, vel vnum, vt quidam putant. Rabb. Venaki Prouerb.9. וּבְכֹּא id est וּבְכָל-אֶחָד Et in vnoquoque.

כַּאֵא כְּלָא Prohibuit, obiurgauit. Matth.9. & in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. Et כְּאָתָא בְּחוֹתֶם Obiurgatio.2.ad Corinth.2.cap.

כְּאַב כְּאִיב Doluit,mœstus fuit. Inde כְּאִיב Qui dolet. quidam Infirmus. 1 Regum. 22. & sic כְּאִיב Psalm.69. כְּאִיבָא vel כָּאֵיבָא Dolore affectus,dolens. ibidem.

est in domo sedium (in Academia) Similiter etiam vocant δικαστήριον,vel Forum supremum,consistorium. dum dicunt: In consistorio supremo,& in consistorio inferiori, & similia multa. Item בדברי ר"ל ישוב חדעת וברעת מיושבת וכן לישב המקרא על אופניו וכן אינו מתישב כל אילו ודומיהן ענין מסורר ודבר דבור על אופניו ואינו זז מלשון ישיבה רק שאינו בא רק בפעל הרגוש ובהתפעל בלא גיוצטובלעז סיטאדו: In verbis Rabbinorum legitur: Vir solidæ sibique constantis scientiæ: & in scientia sibi bene consistenti. Item, Ad collocandam lectionem iuxta suos dicendi modos.Et sic, Non consistit. Hæc omnia, & id genus alia significant id quod ordine digestum est, & verbum prolatum iuxta suas dicendi formas. Neque recedit à significatione יְשִׁינָה, nisi quòd tantum venit in Piel dagheſſatum, & in Hithpael. Germanicè Geſetzt, Italicè *Sitado*. יְשׁוּב in Comment. significat Habitationem.

יְשַׁד שְׁדָא & in Aphel אוֹשִׁיד Mouere, agitare. in Zohar. col. 503.

יְשַׁט שְׁטָא & in Aphel אוֹשִׁיט Extendit, porrexit. Iud.4.& 4 Reg.6. & in tertia fœminea אוֹשִׁיטַת Extendit. Iud.5. Hinc nomen אוֹשָׁטוּת יָדָא Extensio vel porrectio manus. Deut.12.

יְשַׁן Dormiuit.Hebræum est. Inde שִׁינְתָא Somnus. Gen. 2.Prouerb.20. Esther 7. in plur. שִׁנָתָא Prouerb.5.

יְשַׁע Saluum fecit, saluauit, seruauit. Inde תְּשׁוּעְתָא Salus. 2 Reg.19. Et יְשׁוּעַ יֵשׁוּעַ Iesva, Iesvs, Σωτὴρ,Saluator,Seruator.Matth.1. Item יְשׁוּעַ idem est quod פְּרִיוֹן Redemptio.

יְשַׁר Dirigere, placere. Hebræum est. Inde מֵישְׁרָא & מֵישָׁרִין Planicies, vallis, Deut 3.Gen.13.& 14. In plur. Gen.18.& in regimine singulari מֵישַׁר טוּרָא דְּמוֹתָא Vallis vmbræ mortis. חֵישָׁרָה Probatio.in More lib.1.cap.46.

יִשְׂרָאֵל ישרי est Israel.

יָת Articulus accusandi casus, vt אֶת Hebraicè. Valet quoque, ait quidam, nonnunquam præpositionem Cum. vt גְּבַר יָת אִיתַת חַבְרֵהּ עֲבֵד תּוֹעֵיבָא: Vir cum vxore proximi sui facit abominationem. sed cum exemplari Compl. legamus potiùs עִם. Ezech.22. Et יָתָנָא Nos. Exod.16. יָתִי Me. יָתָךְ Te. יָתֵהּ Eum. יָתְכוֹן Vos. יָתְהוֹן Eos.&c.

יְתִיב יְתַב Sedit, mansit, habitauit. idem quod ישב Ezr.4. Dan.7. & in Aphil אוֹתִיב Posuit, collocauit. 1 Reg.12. Inde מוֹתְבָא Habitatio. Deuter.33. Sedes, cathedra. Iob.29. Item מוֹתָב Confessus. Nonnulli, Cognatio,familia.2 Reg.9. Et בַּר מוֹתְבָא Contubernalis. in plurali יָתְבִין Incolæ,habitatores. Ezr.4. In passiuo אִתּוּתַב Aduena fuit,peregrinatus est. Genes.20. Inde תּוֹתְבָא Colonus, aduena,inquilinus. Psalm.39. in plurali תּוֹתְבִין Ierem.14. & Syrè תַּתּוּבָא Incolæ, inquilini. Act.13. & תּוֹתְבָיָא Aduenæ, inquilini. Leuit.25. & תּוֹתְבוּתָא Incolatus.1. Petr.1. תּוֹתְבוּת Habitatio, peregrinatio. Gen.17. & אַרְעָא תּוֹתְבָתָךְ Terra peregrinationum tuarum. ibidem 46. & אַרְעָא יְתִיבְרָא Terra habitabilis.Exod.16. & תּוֹתְבִיָּה לְמַשְׁבְיָה ponitur pro Hebr. שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ Vestis suæ pellis. quasi velit dicere, Vestimentum in quo pellis eius habitat, loculus pellis suæ. Exod.22. יוֹנָתָן תַּרְגֵּם Ionathan est interpretatus. At יתּ cum apice est יְתַבֶּרְךָ Benedicatur, vel יְתַעֲלֶה Extollatur;quorum alterutrum diuino nomini subiungunt, vt iam dictum est alibi. Scribitur etiam יתכ & יתע pro יְתַבֶּרְךָ & יְתַעֲלֶה. Item יְתַנְיָא, sed legendum יְתַנְיָא Nomen prouinciæ. Genes.10. in Tharg. Ierosolymit. Forsan Ἰτων vel Ἰτωνίς, à quo Minerua itonia dicta est. יַתְיְבִי Cochlear ligneum, vel secundum alios est מלקח Manubrium.

יָתֵם & יְתָמָא Pupillus, orphanus. Exod.22. & Isa.1. & in Hagiographis, ait Elias, יְתֵם Pupillus, orphanus. vt Psalm.10. iuxta Ven. & Eliam. Compl. habet & hic & Iob 6. יְתִים. In Psalterio Nebiensi legitur אֵיתָם non bene. in plurali יְתָמִין Orphani.Exod.22. & יַתְמִין Oseæ vlt. יַתְמָה iam exposuimus in dictione Amen supr. יְתַנְיָא Nomen prouinciæ. Gen. 10.quod malè per ב scriptum est in recentioribus: vide suprà.

יְתַר יְתַר & in Aphel אוֹתַר Abundare,relinquere,reliquum facere. 4 Reg.4. Inde נָפֶשׁ יְתִירָה Anima abundans, siue excellens: in qua auctor Zoharis dicit futuram quietem. cuius verba subiungo והלא ושפכתי את רוחי על כל בשר ויהוו נייחא לישראל מאומין דעלמא ונח מאויריהם כגונא דשבת דאתוסף

אספרגי של גנות הוא יֶרֶק Asparagus hortorum, herba scilicet quæ crescit vsque ad virgulta. vel, secundum alios, est פִּנוּגְלִי Fœniculum. in Aruc. יַרְדֵּן Iordanis fluuius, sic dictus quòd ex Dan veniat. in Aruc.

יָרוֹד & יְרוֹדָא idem quod תנין Draco, serpens. In plurali יְרוֹדִין Serpentes, dracones. Isa.35 & Ierem 2.

Significat etiam Telam quæ crescit in oculo. Item Vilis, Psalm.102. in Midras.

יָרַד A quo מַרְדִּיתָא Profluuium. Marc.5. & in Commentariis, מְקוֹם מֵרְדוֹן Locus decliuis. & עֵירוֹר Emporium, nundinæ, ad quas variis è regionibus confluunt homines. in Ber.rab. cap.47. Inde יְרִידָה & in constructione יְרִידַת Descensus. in Zoh.col.72. מִין עֵץ מר est יַרְדּוּפְנִי Species ligni amari. in Tanhuma. יוֹרְדְּנָן Iourdenon fluuius, passim in nouo Testamento. Inde יוֹרְדָּנָנְיָא Iourdanides. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ.

יָרָה vel יְרָא Docuit, instituit, erudiuit. Inde תָּרָא יָרֵד Pædagogus, doctor. 1 ad Corinth.4. & כַּהֲנָהָא מוֹרִין Sacerdotes eius docentes. in Benoni Aphel. Mich.3. Inde אוֹרַיְתָא & תּוֹרָה Lex, quasi doctrina. vel secundum alios, Illustratio, illuminatio. vide suprà. & Arabicè תַּוְרָאתָן Lex.

יֵרוֹם in Rasse tevoth valet יֵרוֹם הוֹדוֹ Extollatur maiestas eius. vel, יֵרוֹם רוֹם חוֹדוֹ Extollatur celsitudo maiestatis eius. Sic de principibus, & potestate præditis viris loqui solent.

רַבּוֹ קר׳ לאלהי העמים ולעבודה זרה שלהם יראה יִרְאָה inquit Elias, כאמרם קָשֶׁה יִרְאָתָם וכן יִרְאָתָם חֲבִיאוּ פורעָנות עַל הַמַּצְרִיִּים והטעם ירוץ: Id est, Rabbini vocant Deos gentium, cultumque alienum qui exhibetur eis, יִרְאָה hoc est, Timorem: dum aiunt, Durus est timor eorum. Item, Timor eorum adduxit vltiones super Aegyptios. Sensus notus est. In Thisbi.

יַרְחָא Mensis, neomenia. Exod.12. & Isaiæ 1. in plurali יַרְחִין Iud.11. & יַרְחֵא Menses. Ezech.45. Inde יַרְחִינָאָה Astronomus quidam: שח ח בקיא בסוד העיבור Qui fuit expertus in theorica embolismi, siue qui calluit motum Lunæ. in Aruc.

אוֹרִיךְ Tardauit, prolongauit: & מוֹרִיכִין Expectantes. Quæ hîc quidam ex אֲרַךְ proferunt, vide in אֲרַךְ.

יַרְכָּא Femur. Iud.3. Coxa, latus. Pluraliter יַרְכִין aliâs יַרְכָן Femora. Exod.28. יְרִיעָת מַשְׁכָּנָא & יְרִיעָתָא Cortina. Exod.26. In cortinis tabernaculi. ibid. & יְרִיעָן & יְרִיעָתָא Cortinæ. Ier.10. & Exod.26. יְהִי רַעֲוָן מִלְפָנֶיךָ in Rasse tevoth valet יְהִי רַעֲוָתְךָ Sit beneplacitum à conspectu tuo. vel, יְהִי רְעוּתְךָ Sit beneplacitum tuum: Velis, Sic Deum compellant.

יַרְקָא Olus, herba virens. 3 Regum 21. יֶרֶק Idem Gen. 1. Psalm.37. & יַרְוָקָא Num. 22. Pluraliter יַרְקוֹנִין Olera. 4 Reg.4. יַרְקָנָא & יַרְקוֹנָא Aurigo, morbus regius, pallor. vel si ad fruges referas, Aerugo. Deut.28. & Ierem.30. Item infirmitas, in qua fel spargitur. in Aruc. Inde יַרְקְרָק Croceus, flauus vt aurum. Idem יֶרֶק quamuis aliqui pallidum explicent. Leuitic.13. פַּחֲתֵי יַרְקָן Scrobiculi flaui, vel subuirides. ibid.14. & יַרְקָן, aliâs sed vitiosè in quibusdam יַרְקָתָא Topazii, vel smaragdi, non in singulari Topazius, vt vult Santes. Exod.28. & Ezech.22. יַרְקְרִיקָא Porphyrio, auis. Leuit.11. Septuaginta Cygnum verterunt. ego puto esse χλώεσσον, Oriolum, qui & Icterus. Gazæ Vireo, Gallicè *Loriot* dicitur. יַרְקָת Colocyntida, cucurbita amara, vel asinina. in Aruc. יַרְקוֹמוֹ est שר הברד Princeps, seu Angelus, qui præest grandini. in Aruc. יְרוּשְׁלֵם Chaldaicè, אוּרְשְׁלֵם Syriacè. Iohan.10. Ierusalem, vrbs notissima.

יָרַת Idem quod יָרַשׁ Hæreditatis iure accepit, possedit. Genes.15. & Ios.11. Inde יְרוֹתָא Hæres. 2 Regum 14. Idem יְרֵית Isa.65. & in fœminino יְרַתְתָּ vt בְּרַתָּא יְרַתְתָּ Filia hæres. Num.36. & יְרוּתָא Possessio, ius hæreditarium. Ios.11. Iudic.21. & Isa.14.

יֵשׁ Est Hebræum. Inde יֵשׁוּת Essentia. in More libr.cap. 58. יֵשׁ in Rasse tevoth valet יֵמַח שְׁמוֹ Deleatur nomen eius. Sic Verpi nobis imprecantur.

יָשַׁב Sedere, habitare. Hebræum est. & יְשַׁב Aptare. in Aruc. Item קורין למקום שיש שם מרביצי תורה ותלמידים רבים יְשִׁיבָה באמרם מִנַּהֵג בְּנֵי יְשִׁיבוֹת וכן קורא֗ם לבית דין של מעלה ישיבה באמרם בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה ורומה לזה הרבה: Vocant locum vbi sunt ad legem accubitus, multiq; discipuli יְשִׁיבָה Confessus, vel Gymnasium. Vt cùm dicunt, Mos est in

יָצַף Vereri, timere, solicitum esse. 1 Reg.9. & Isa.27. & passiuè Psalm.38. יְצָפָא & יַצָפָא Metus, cura, solicitudo. Ios.22. & 1 Reg.25. vbi tamen alij interpretantur Offendiculum, eò quòd in Hebræo legatur פּוּקָה. Idem נֶפֶשׁ יְצָפָא Anima anxietatis, solicita. Ierem.31. Et יַצִיפוּתָא Importunitas, molestia. Lucæ 11. Et יַצִיפָאוּת Anxiè, curiosè. Luc.1.

יָצַר Formauit, effinxit, plasmauit. Secundò Imaginari, cogitare. Inde יְצַרָא בִישָׁא Malum figmentum, concupiscentia mala. Psalm.91. Et יֵצֶר חָרַע Imaginatio mali, appetitus malus. ei opponitur יְצַרָא טָבָא Affectus bonus. Eccle.9. Hinc Elias: יֵצֶר הוא לשון מחשבה ותאות הלב ועל הרוב הוא לרעה ויש לטובה וחוא יצר סמוך ונראה לי כי אין עוד וברברי רוֹל יֵצֶר טוב וְיֵצֶר רע ובתרגום של תהלים ושל קהלת נמצא הרבה פעמים בתרגום יְצַרָא טָבָא וְיֵצֶרָא בִישָׁא עיין במתורגמן: Hoc vocabulum, inquit, Cogitationem & affectum cordis significat, & vt sæpiùs in malam partem accipitur: quamuis & in bonam accipiatur. vt יֵצֶר סָמוּךְ Imaginatio seu affectus innixus. Isaiæ 26. Et videtur mihi amplius non inueniri. Sed apud Rabbinos legitur, Figmentum bonum, & figmẽtum nequam. nec non in paraphrasi Chaldaica supra Psalmos & Ecclesiasten inuenitur sæpissimè: & in Thargum quidem legitur, Affectus bonus, & affectus malus. Vide Methurgheman. יקב in Rasse tevoth valet יְיחוּד קְרוּשָׁה בְּרָכָה Vnitas, Sanctimonia, Benedictio.

יָקַד Hinc אוֹקִיד Succendit, combussit. Ios.6. Num.19. Inde יְקוּדוֹת & יְקִידְתָא Incendium, combustio. Isaiæ 10. & 33. & Num.19. Omnibus his in locis reperio omnia exemplaria habere יְקִידַת. Et יְקִידָא in plurali Rogi, pyræ, incendia. Num.17. Item תּוּקְדָא Focus. Leuitic.6. Et Syriacè יְקִדְנָא Combustio, conflagratio. ad Hebr.6.

Et יְקִדָא Combusta. vt יְקִדָא שַׁלְמָא Holocausta, prorsus combusta sacrificia. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. & ad Hebr.10.

יָקְטָן Nomen proprium viri, qui sic dictus est, quòd sua minueret negotia. in Ber. rab. cap.38. At in secretioribus libris dicunt esse Ghilgul siue reuolutionem ipsius Dauid Caton, hoc est, Parui. qui quibusdam in locis Bibliorum scribitur cum Iod, non sine mysterio, vt aiunt. יְקָמִין Sunt panni linei, siue linteola. יְקִינְטִין est שם חמרגלית Nomen Margaritę, hyacinthus. in Aruc.

יָקַף A quo אַקִּיף Circundedit, circuiuit, cinxit. Iudic.11. & 2 Reg.20. & Leuitic.25. קַרְתָא מַקְפָא שור Ciuitas muro cincta, murata. & ibidem שור מַקַף Murus ambiens. de quo iam in Aleph.

יָקַר Honorauit, glorificauit, in pretio habuit. Exod. 20. & Deut.5. אִתְיַקַר Glorificatus est. Exod.14. & Prou.12. יְקַר & יְקָרָא Honor, gloria. Iosue.7. & Dan.7. & אִיתְיְקָרָא Psal.8. & 29. & אִיקַר ibid. 30. & 116. Inde יַקִּיר Inclytus, gloriosus. 2 Reg.6. & Isa.3. Item Grauis, ponderosus. 1 Reg.4. מִלְּתָא יְקִירָה Verbũ graue. Dan.2. & מְטוּל יְקַר Onus graue. Psalm.38. יְקִירָאוּת Grauiter. Matth 13. & מְיַקְרוּ Honorabile, gloriosum. ad Hebr.13. & aliâs מְיַקְרָתָא Preciosus. Prou.25. Secundò יְקַר significat Aggrauare. Exod.8. 2 Reg.14. & Zach.7. Item יְקַר idem quod אֶתְנַן Præmium, honorarium, merces. Hoseæ 2. De יקר autem ad hunc modum Elias: זה השרש משמש במקרא לשון כבוד וגדולה כמו וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעֲלֵיהֶן כלא׳ והירדי׳ש ובלעז גלוריא ור׳ל שמשו חברה ברשון יקר שהוא הפך הזול בלא׳ טויי׳ר ובלעז קאר׳ו גם יש מהם במקרא שיתכנו לפרשם כן כמו הוקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶיךָ אוקיר אנוש מִפָּז ובמעט שתי הלשונות שוות כי כל דבר יקר וחשוב הוא יוֹקֵד כן להפך: Hæc radix in Bibliis pro Gloria & magnificentia vsurpatur. vt Esther 1. Et omnes fœminæ tribuant gloriam maritis suis. Germanicè wirdigkeit, Italicè *Gloria*. Cæterùm Magistri nostri, piæ memoriæ, eo sæpissimè vtuntur pro יוֹקֵר, id est, Caro, quod est contrarium Vilis. Germanicè Theur, Italicè *Caro*. Sunt etiam in Bibliis nonnulla quæ sic exponere conuenit. vt, Rarum fac pedem tuum à domo proximi tui. Prou. 25. &, Cariorem auro optimo virum efficiam. Et ferè hæ duæ significationes sunt æquales. Res enim omnis quæ in pretio & existimatione est, ea etiam cara est, & sic è conuerso.

יָרַב Præstans fuit, excelluit. & in Aphel אַיְרֵב Magnificauit. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. 1 ad Hebr. יְרוֹאָר Genus oleris. in Aruc.

יסף & in Ophil אוסיף Addidit,adiecit,congregauit. Iud.8. Inde מוסף Additamentum, supererogatio. in Zohare.

יכר Castigare. propriè Hebræum est. Inde מוסר pro יסור Castigatio, disciplina. Ier.30. יסורין Correctiones, castigationes. ibid.31. ייסורא Martyrium, dolor.

יעא Idem quod יצא Exire,germinare. Matth.13. Et in Aphel אאעא idem quod הוציא Eduxit, produxit. ad Hebr.6. & metaphoricôs Loqui significat, vt Psalm.19. iuxta Aruc ומתועי מיברא Profert verbum.Psalterium Nebiensˊ. cum vno Iod מועי Venet. מבעי, Complut. מחני. Item iuxta Aruc & Venet. Prou. 19. מתועי pro quo Complut. מבעי vide infrà. יעתץ est Nomen proprium viri,qui aliâs Hathniel dicebatur. in Aruc.

יעד à quo מועדא Solemnitas, tempus statutum. Hoseæ 2. in plur. מועדיא Solemnitates,festa.Thren.1.& Leuit.

יערת vnde יעור Scopæ. Exod.27. in Thargum Ierosolymitano.

יעט Idem quòd יעץ Consilium iniit, consultauit. Inde אתעטא idem quod עצה Consilium, decretum. Ezr.7. & יעטין Consiliarij. ibidem.

יעל De hac positione sic Elias in Thisbi, בזה חשורש לא נמצא פעל כי אם בבנין הפעיל חועיל מועיל לא יועיל הון ורזל עשו ממנו שם בתוספת תיו בראש ובסוף תועלת ועם הכנוים התיו דגושה תועלתו תועלתך וכו׳ ובלשון רבים תועליות בלא נון אי חולף ובלע אותיל׳א :

Id est, In hac radice non inuenitur verbum, nisi in coniugatione Hiphil חועיל, & Benoni מועיל, vt, לא יועיל הון Non proderit quæstus. Prou.11. At Rabbini, bonæ memoriæ, formant ex eo nomen cum Thau addititio, tam in capite quàm in calce, תועלת Vtilitas. Et cum affixis Thau affecto daghes תועלתו Vtilitas eius, commodum tuum. &c. Et pluraliter תועליות Vtilitates, commoda. Germanicè Nutz oder hulff/ Italicè *Vtilo*. יעלא Ibex, rupicapra. quidam Tragelaphus. Deut.14. In plurali יעלין Ibices, hirci sylvestres. Psalm.104. & Ezech.27. Significat & Agnam, secundum quosdam.

יען & in passiuo אתיען idem quod Græcè πλεονεκτέω, Expilo,fraudo, eripio, extorqueo. 2 ad Corinth. 12. Inde יענותא ponitur pro πλεονεξία, Auaritia. Lucæ 12. & עונתא vel יענתא idem quod Græcè ἄλογος, Absurdus, importunus, insolés,fraudulétus,auarus. 2 ad Thes. de quo & infrà.

יעץ Consulere,consiliari, decernere,inire consilium. Iudic. 19 in Ithpael videlicet. Hinc עצתא & עצא Consiliũ. Prou.21.& 12. Exod.32. יערא Carectum.Exod.1. & יערי ponitur pro קמשונים Vrticis.Prou.24. Sunt,inquit Elias, מיני קוצים חגרלים בערים Spinæ quædam crescentes (vel intortæ) in syluis. nisi mauis pro Carecto accipere, subiicit. יערשנרא Nomen proprium Eliæ prophetæ. in Ber.rab.cap.75.

יפא Pulchrescere. Item Demonstrare, ostendere, probare. חפא significat Euanescere.Iac.4.

יפע à quo in Aphil אופע & חופע Radiauit, illustrauit,effulsit. Psal.94. Iob 10.& 37. Capitur etiam in Commentariis pro Ministrare, vel Reuelare verba in lingua prophetæ.

יפרת Hinc מופתא Prodigium,portentum.Deut.13. in plurali מפתין & מופתיא Portenta. Psal.135. Deuter.34. & Exod.4. מופתים Demonstrationes,probationes, argumenta euidentia. in Comm. יצהר Oleum. in Hebræo. & translatitie Homo doctus, qui olei in morem & lucere, & mitis esse debet. in Aruc. יצ in Rasse tevoth valet יְשָׁמְרֵהוּ צוּרִי Custodiat eum petra mea,id est, Deus. & יצו id est יְשָׁמְרֵהוּ צוּרִי וְגוֹאֲלִי Custodiat eum rupes mea,& redemptor meus. Sumptum ex fine Psal.19. Sic priuatis hominibus quos nominarunt, bene precantur. יצתא Exiuit. mutato Olaph in He. Inde מוצא Prolatio, pronuntiatio. in Cõment. יציבא idem significat quod אזרח Indigena,natiuus ciuis.Exod.12. Eze.42. & Psal.83. & איתן יציב Arbor genuina,natiua. Psal.37. & יציב & יציבא Verum,ratum,certum.Dan.2.& 7.& ibid. יצב Stare in veritate,rei certæ inniti. Item ביוצא בו Apud Rabbinos idem est, vt כרומה לו hoc est,Et id genus similia. ולא שמשו בו בלשון רבים לומר ביוצאים בו או בהם ובלא״ד ריש״י גרליכן ובל׳ע סימולי׳ו : Nec vtuntur eo in plur. num.dicendo: ביוצאים בו וגו׳ Germanicè Des gleichen/ Italicè *Similia*. In Thisbi. יצול Aratrum. in Aruc.

הצעת Delatio,narratio,propositio. in Commentariis.

יציע Thalamus,appendix. Hebræum est.

R.Schelomoh. Item ילדתא & יליתא Parturiens. Isa.13.21. & Exod.1. in Tharg. Ierosol. aliquando reperitur sine Iod. יליתא. ילדת אלהא Græcè Θεοτόκος, Deipara, Dei genitrix. in libello precum Syriaco. Et מילדא Partus.Gen.35. secundum quosdam : quamuis sit merus infinitiuus hoc loco. sic enim scriptum est וקשיאת במילדה Et durè habuit inter pariendum, id est,dum parturiret. & ita quoque Hebraicè. & ילדא est רחם Vulua, matrix. Ezech.20. & ילדא Natiuitas, natalitia. in titulis Euangeliorum. & Syrè ילודא Genitor. 2 ad Timoth. 4. תולדת Gen.36. Generationes. Vocant etiam Hebræi 4. primas elementorum qualitates, Calidum, frigidum, humidum, & siccum תולדות, vt patet Isa.45. in Kimchi.

Item ילדות Cognatio, natiuitas, ortus. Ierem.22. & ילד Natus,filius,puer,verna. Genes. 17. tam in Hebræo quàm in Thargum.

ילף Idem quod למד Didicit. Prouerb.30.& Iohã. 6. in Euangelio.& Act.22. vbi fit literarum Olaph & Iud inter se permutatio, vt sæpè aliâs. ילתא Nomen proprium mulieris. in Aruc.

ימא Mare. in plurali ימימין Maria. Ierem. 15. & ים Gen.1. & ימתא Maria. Leuit.11. Item ים metaphoricè significat Subcerniculum,seu cribrum,ob rotunditatem qua simile est mari, sic appellatum. Item est idem quod מלוכתא Lens, vel potiùs mola magna, eò quòd & ipsa sit rotunda. ימי Disposuit. in Zohar. יממא Dies. Genes.1. In plurali יממין Num.11. Inde aduerbium יומם Interdiu, de die,per dies. Isa. 60. de quo iam suprà.

ימי Iurauit. Exod. 20. Et Syrè ימא Iurauit. Inde מומתא Iuramentum, iusiurandum. Matth.14. & in Aphel אומא Adiurauit. & מומא Adiurans. & מימותא Adiuratio,exorcismus. in lib. Rit.Seu. Patr. In Aphel אומי Adiurauit.Gen. 50.& Exod.13. Hinc מומי Iuramentum.Leuitic.5. & Numer.5. & מומתא Ibidem, atque Hoseæ 2.

ימין & ימינא Dextera. Num.18. & Syrè ימינא Dexterum. adiectiuum. in lib.Rit.Seu.Patr. & in regim. ימן Dextera. 2 Reg.3. ימ in Rasse tevoth valet יֵשׁ מְפָרְשִׁים Sunt qui exponant. & יומה est יוצא מן חכלל vel יוצאים Exit exeuntúe à canone. apud Eliam Leuitam. Frequens apud eos qui accentus tractant,cùm exceptionem afferunt.

ינא vt & Hebraicè ינה significat Decipere, vi auferre, opprimere. Exod.22. עניבא est Sanguis cuiusdam auis, quo necatur vermis in lino crescens. Vel est vermis ipse qui linum corrodit. in Aruc. ינן Excitare. in Aruc. ינון est nomen Messiæ. Psalm.72. Sic autem dictus est, vt tradunt Hebræi, שהוא עתיד להיות וישיני עפר לפיכך נקרא שמו ינון : Eò quòd futurum est vt excitet dormientes in puluere, ideo vocatum est nomen eius ינון Excitator. in Aruc. Alij deducunt à ינק Puero adolescente. יינמלין Græcis οἰνόμελι, Vinum mellitum,nomen compositum ex יין Vino,& μέλι, Melle. in Aruc.

יניס Est genus Cedri aut abietis. in Aruc.

ינק Lactauit, suxit. Iob 3. in Aphil אונקת Lactauit mulier. 1 Regum 1. Inde ינוק & ינקא idẽ quod נער Puer,infans,lactens,sugens. 1 Reg.1. & Isa.11. In plurali ינקין זעירין Pueri parui. 4 Reg.2. Idem ינקא Genes.33. Item ינקות Pueritia. 1 Reg.17. & יניקו Lactatio. in Zohare.

מינקתא Nutrix,lactatrix.Genes.35.& 4 Regum 11. in plur. מינקתא Nutrices,lactatrices.Gen.32. & מינקן Idem 1 Reg.10.

הינקה Defuctio,lactatio. in Saaré Zedek. Item Rabbinis תינוק & תינוק Puellum significat. de quo amplius in תנק infrà.

יסד Fundauit, fundamenta iecit. Psalm.103. Inde יסורא Fundamentum. Exod.29. Sic etiam vocant Hebræi quatuor elementa. Vnde Kimchi 4 Regum 2. שב כל יסוד אל יסודו Reuersum est quodque elementum ad suũ elementum. In plurali יסודות Elementa. יס in Rasse tevoth valet יֵשׁ סְפָרִים Sunt libri. & cum ו, ויס Et sunt libri.

ויס Et in nonnullis exemplaribus. Sic enim interdum loquuntur, vbi variam lectionem afferunt.

יסמין Sisamum. alij Sesamis, vrbs quædam. & יסמינין Montes Iasminin. Numer. 34. in Tharg. Ierosolymitano, vt citat Elias super versum qui incipit מהר החר Ab Hor monte.

יִבְנָה De hac dictione iterum ipsemet Elias in Thisbi: נמצא באגדא כי יש עוף גדול הנקרא בר יוכנה והפלוגו בגודל בריאתה במסכת בכורות: Inuenitur, inquit, in Agadah auem esse magnam, quæ appellatur בַּר יוּכְנָה, cuius immensæ magnitudinis ouum esse tradunt; in Massecheth Becoroth, hoc est, in tractatu primigeniorum.

יְחִיף Denudari, deteri, ita vt pes nudus remaneat. Deut. 8. Inde יָחֵף Nudipes, discalceatus. 3 Regum 21. in plurali יְחִיפִין Discalceati. Isa. 20.

יָחוֹר Palmes, seu ramus ficulneus. in Beresch. rabb. capite 31.

יְחַשׁ Doluit, passus est. Marc. 7. Vnde מְיֻחָשׁ Dolor, perpessio. Psalm. 112. in Midr. Hoc thema affine est חַשׁ & חָשַׁשׁ, de quibus in Cheth diximus. יט in Rasse tevoth significat יום טוב Diem bonum, festum, lætum, propriè extra sabbathum. de quo iam suprà.

Et טוֹב גֶּדֶר Figmentum bonum, Genius bonus. cui opponitur יֵצֶר רַע id est, יֵצֶר רַע Figmentum malum, mala concupiscētia; fomes peccati. vt in Zoh. col. 379. טוֹב לִימִינָא ורַ לִשְׂמָאלָא ואילין אינון תרין מלאכין Id est, Figmentum bonum ad dexteram, figmentum malum ad sinistram, & ij sunt duo Angeli. &c.

יִטַב Feliciter cedere, bene esse. Gen. 12. Deuter. 5. In Aphel אוֹטִיב Beneficio affecit. Genes. 12. & participium מוֹטִיב Peritè faciens. 1 Regum 8. & מֵיטַב Idem. Psalm. 119. & in infinitiuo לְאוֹטָבָא Ad benefaciendum. Iere. 4. & Numer. 30. לְאֵיטִיבָא Idem. & nomen אוֹטְבוּת Bonitas, directio. Eccl. 4.

יְטוֹר Vapor. aliis Columna. vt יְטוֹר רְתָנָן Vapor fumi. Iudic. 20. & Ezechiel. 8. in plurali יְטוֹרִין Vapores, exhalationes. Ioel 3.

יי Idem quod מָה Quid. vt pro מה ברי ומה בר בשני Quid fili mi, & quid fili vteri mei? Thargum habet יַי בְּרִי וְיַי בַּר כַּרְסִי Prouerb. 31. sic extat in Aruc, & non exponit. Sic Veneta Biblia: מַן בְּרִי וְיֵי בַּר כַּרְסִי Compluten. יַי בְּרִי וְיֵי בַּר כַּרְסִי: quæ sic lubenter exposuerim: Heu mi fili, heu fili vteri mei, heu fili votorum meorum. Elias in radice בַּר nescio quæ exemplaria secutus, inquit, Chaldæum paraphrasten his verbis vsum esse quæ sunt in Hebræo.

יֵאוּ Nomen loci. in Aruc. יֵבָא idem quod קישור Ligamen, vitta qua capilli ligantur. יֵלָא Sanguisuga. Leuitic. 11. vt est in Aruc. Complut. & Venet. נַלָּא, nonnullisque Rubetam esse placet. respondet Hebr. אֲנָקָה quod est reptile sic vocatum, quòd iugiter clamet, vt ait Kimchi, ab אנק Clamare: vel à יל, יָלָא quòd vlulet. יֵמִים Gigantes. vel idem quod פרדות Muli. Genes. 36. Hebræum est. Est & nomen nationis. יַיִן Vinum Hebraicè, Syriacè יֵינָא, & in plurali יֵינוֹת apud Rabbinos. Item יין per Ghimetriam idem est atque סוד Secretum, arcanum. Vtriusque enim literæ sumptæ separatim conficiunt 80. in Ghemara.

יָכַח à quo אוֹכַח Arguit, reprehendit, increpauit. Genes. 21. & 31. & Ezech. 20. In passiuo אִתְוַכַּח Disceptauit, arguit, disputauit. 1 Regum 12. & מִתְוַכְּחִין Disceptantes, argumentantes. Neoterici, Correcti, iudicati. 2 Regum 19. אִתּוֹכַחַת Correcta & erudita est. Genes. 20. & in Commentariis תּוֹכִיחַ Approbauit, comprobauit. Inde אוֹכַחְתָּא Correptio, increpatio. Eccles. 9. & תּוֹכָחָא Disputatio, argumentatio. Mich. 6.

יָכִיל Potuit, præualuit. Genes. 32. & Benoni יָכִיל Potens. Deuter. 31. & Thren. 1. Inde יוּכְלָא Potestas, potentia. Deut. 9. Idem יְכָלוּת in Commentariis. & כָּל יָכוֹל Omnipotens. יָלָא Mygale, iuxta Pagninum. Leuit. 11. vide suprà in יֵלָא.

יָלַל à quo אֵילִיל Vlulauit, fleuit, ingemuit. Ezech. 21. Isa. 13. & אֲלָא Luxit. 2 Reg. 1. & 3. אֵילִילִיתָן Lamentatrices. Ierem. 9. in Complut. & Venet. אֵילַלְתָּא & אֲלָלְתָּא Luctus, planctus. ibidem. vide in Aleph.

יָלַד In Cal, refertur plerunque ad mulieres, & significat Peperit, parturiuit. Genes. 20. & Iudic. 8. Sed in Aphil אוֹלִיד Generauit, genuit. 2 Reg. 16. & Syriacè אֲלַד propriè de patre dicitur. Matth. 1. Et in passiuo אִיתְיְלִיד & אִתְּלַד Natus est. 2 Reg. 2. Inde יֶלֶד & יְלָד Filius. quo nomine nuncupatur homo vsque ad 13. annum, quando fomes peccati siue יצר הרע Malum figmentum incipit oriri, vt dicit R. Sche-

fuerat in pace ex æde sanctuarij. & sic in verbis Rabbinorum bonæ memoriæ, Facturus sum diem bonum Magistris nostris. יוֹמִי Diurnus. & יוֹמִית Diurna. in More libr. 1. cap. 62. Et Chaldaicè יוֹמָא & יְמָמָא Dies. Pluraliter יוֹמִין & יְמָמִין Deuter. 1. & 1 Regum 30. Item יְכֹם Dies. Isa. 27. & Gen. 8. & יוֹמָיָא in plurali, & יוֹמֵי in regimine. Item יוֹמְתָא in Esther. & Syrè ܝܘܡܐ יַמָּא Dies. pluraliter יַמִּין & יַמָּיָא. Item אִימָמָא Interdiu, passim in nouo testamento. יָוָן Græcia. 1 Regum 2. & Isaiæ 66. Græcè ἰάονις & ἰωνία. in plurali יְוָנָאֵי ἴωνες Iones, Græci. Cantic. 6. יוֹנְתָא Columba. Psalm. 68. & Cantic. 6. &, vt in Hebræo, יוֹנָה Columba. Gen. 8. in plurali יוֹנִין Isa. 29. & יוֹנָא Columbi. 4 Reg. 6. & in regim. יוֹנֵי Ezech. 7. יוּסְטוּס Græcum est ἴῶστος, Iustus. Actor. 1.

יָזַע à quo זְיָעָא Sudor. Genesis 3. de eo in זַע iam diximus.

יָזַף Commodato accepit. & אוֹזֵף Alteri commodauit. & quæ hinc formantur, vide in זָף.

יָחָא & in Aphel אוֹחִי Festinauit, properauit. vide suprà in radice חוּשׁ.

יָחַד Appropriauit, dedicauit. Item Discreuit, determinauit. Inde מְיוּחָד Determinatum. Item proprius. & תְּחוּמֵי Terminus. Secundò יַחֵד Vniuit. & in passiuo אֶתְיַחַד Vnitus est. in lib. Rit. Seueri patriarchæ. & אִתְיַחַד Idē. Iob 3. יְחִידָא & יָחִיד Vnicus, vnigenitus. Ierem. 6. & Zach. 13. יְחִידִי Solus. Num. 23. יְחִידָיָא Monachus, solitarius. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. in plurali יְחִידָאִין Pauci, singuli. Isaiæ 17. & 24. שֵׁם יָחִיד Nomen singulare. & יְחוּד Vnitas. Cantic. 8. Idem חַדְיוּתָא in Seu. Patr. יְחוּד Adunatio, vel appropriatio. בְּיָחוּד Præcipuè. in Commentariis. Item in coniugatione Aphel אַוְחַד Elocauit. Matth. 21. Et אַוְחַד Accendit. Lucæ 22. & Act. 28.

יְחַטָּא de quo iam in חַטָּא idem est quod סָטָן Satanas. Zachar. 3. aliàs כְּטָאָה Apostata. vt in vetustissimo manuscripto exemplari B. Ariæ Montani annotatur.

Et Syrè ܝܚܛܐ יַחֲטָא significat Abortiuum. 1 ad Corinth. 15.

יְחַם Incalescere, præcipuè libidine. alij Concipere. quidam Coire, exponere malunt. Hinc אִתְיַחֵם Incaluit. & מִתְיַחֵם Incalescens. Gen. 30.

יוֹחָנָא est שם חגב Nomen locustæ. in Ber. rabb. cap. 25. & יוֹחָנִי Nomen proprium cuiusdam mulieris magæ. יוֹחָת idem quod קדירה גדולה Ahenum seu caldare magnum. in Aruc. יָחוֹל Expectatio, spes, desiderium. in Commentariis. יַחְמוּרָא Bubalus. & יַחְמוּרִין Bubali. vide in חַמַר.

יְחַנֵּק Percutere. Item Signum siue mnemosynum diuersarum actionum.

יְחַס Attribuit, proprium adscripsit. Inde יַחַס Attributum: item Comparatio, proportio, collatio. Secundò הִתְיַחֵס significat Genus ducere, stemmata numerare, prosopiam trahere. Iosue 15. in Kimchi. & Num. 1. Inde מְיוּחָס Illustris, generosa, nobilis. in Commentariis. Et יְחַס & יְחָסָא idem quod שבט Tribus, prosapia, progenies. & in plurali יְחוּסֵי Progenies, familiæ. Psalm. 96. De hoc themate Elias in Thisbi: ענין ידיעת המשפחת מצר האבות נקרא יחס או יחוס והתאר מיוחס ומה שנמצא מזה ברברי חימים ובעזרא כולן כתובין בשין שמאל כמו גַּם הִתְיַחֲשׁוּ לְהִתְיַחֵשׁ לְבְכוֹרָה סֵפֶר חִיחַשׁ אבל ר"ל שמשו בו בסמך כמו עֲשָׂרָה יוּחֲסִין יְחוּסָא רַבָּא וכן תרגום ויתולדו על משפחותם וְאִתְיַחֲסוּ וכן ממשפחת אלימלך דְּמִן יְחוּס אֱלִימֶלֶךְ בלא"ז אי"ל שפט ובלעז איינטילאר: Id est, Certa quædam & cognita familia ex latere patrum vocatur יַחַס aut יְחוּס Genus, prosapia. & nomen formale מְיוּחָס. Et quæcunque ex hac positione inueniuntur in Paralipomenon, & Ezra, scribuntur cum Sin siniſtro. vt, Omnes recensiti sunt per genealogias. 1 Paralip. 5. Item, ad recensendam genealogiam ad ius primigeniorum. ibidem 4. Liber genealogiæ. Nehem. 7. Verùm Rabbini, bonæ memoriæ, eo vtuntur cum Samech. vt, Decem familiæ. Prosapia Babylonica. Similiter & Thargum reddens illud Num. 1. Et recensiti sunt iuxta familias ipsorum: habet וְאִתְיַחֲסוּ Et per genealogias numerati fuerunt. Item, De cognatione Elimelech. Thargum, דְּמִן יְחוּס אֱלִימֶלֶךְ Ex progenie Elimelec. Germanicè Edelschafft, Italicè *Agentilir*.

paruuli intereſſe ſynagogæ, ac in terram ſepties procidere. vide Leuitic.23.

יְהַב Dare. Ioſue 14.& 23.& Dan.2. Inde,vt Venet. מוֹהָבְיָתָא Munus,donum. Prouerb.15. in Complut. מוֹהָבוּתָא, in Elia מוֹהַבְיָתָא Dona. in plurali vt in Hebræo.& ibidem 25. in Venet. מָהוּבְתָא Elias quoque in Compl. מַכְהַנוּתָא munus. מְיָהֲבִית Donum. alij Pars. Pſal.63. vt legit Venet. editio. Pſalter. Nebienſ. Epiſcopi rectè מוֹהַבִית, ſed in Complutenſ.manuſcripto codice מוֹהָבוּת legitur. quod etiam Pſalm.11.reperitur, vbi Venet.habet יְהֲבַת Donauit, impartita eſt, per præteritum fœminini generis. Pſalterium verò Nebienſ. יְהִיבִין Dati. vel ſi per camez ſcribis,Dantes: Hebraico textui מְנַת Pars, diſtributio: magis reſpondet Complutenſis lectio. מוֹהָבָא Donum.Prouerb.21. Secundò ſignificat Onerare. vnde יַהֵב idem quod משא Onus,pondus.in Ber.rab. cap.80. יְהוּבָא Dator,largitor. in Alphabeto Syriaco Widmanſtadij. יְהוּבִי in Raſſe tevoth valet יְקוּתִיאֵל הַכֹּהֵן Iekuthiel ſacerdos filius Iehudah. Nomen eſt vnius בַּר יְהוּדָה ex חַנְקְרָנִים Punctatoribus, qui librum edidit titulo עֵין חַקּוֹרֵא Oculus lectoris, vbi nonnulla tradit de punctis. Vide Eliam in Tabulis fractis, ſub finem libri Maſoreth hamaſoreth, perquàm, imò prorſus neceſſarij iis, qui Maſoram intelligere volunt. יְהוּדָאִין Iudæus. Ionæ 1. In plurali Iudæi. Iere. 43. In fœminino יְהוּדָאִיתָא Mulier Iudæa. in Eſther. Item Syrè יְהוּדָיָא Iihudæus. & in plurali יְהוּדָיֵא Iihudæi. paſſim in nouo Teſtamento & Ezræ 4. Et יְהוּדָיוּתָא Iudaiſmus. ad Galat.1. & יְהוּדָאִית Iudaicè, Iudaico more. ad Galat.2. De hoc Elias: ידוע כי כל ישראל נקראים יהודים אבל לא נמצא במקרא שנקראו יחודים רק מזמן גלות עשרת השבטים ונשאר מלכות בית יהודה מאז נקראו יהודים ולשונם לשון יהודית ולא קודם לכן ונם שבט בנימין עמהם שנאמר במרדכי איש יהודי וגומר והוא חי׳ איש ימיני:

Certum eſt, inquit, omnes Iſraelitas vocari Iudæos. Tamen non inuenitur in Bibliis eos vocatos fuiſſe Iudæos, niſi à tempore,quo in captiuitatem abductæ ſunt decem tribus,remanſitque regnum apud domum Iehudah: tunc enim vocati ſunt Iudæi; & lingua eorum, lingua Iudaica, non autem priùs, quinimo & tribus Beniamin cum eis. vt dictum eſt de Mordochai, Vir Iudæus. &c. Eſther 2. cùm tamen fuerit vir de tribu Beniamin. Item יְחוּדִי Iudæus. Zachar.8. & Eſther 3. in plurali יְהוּדָאֵי Exod.2. ſed in Eſdra יְחוּדָיֵא cap.4. & יְהוּד Iudæa. Eſdr.4.

יְהַט Idem quod נצר Surculus. Iſaiæ 14. legitur autem cum Caph hoc modo כְּיַחַט Sicut ſurculus, ab Aruc, & Elia in יחט, ſed in טמר habet diuiſum ſic, כִּי חַט. quidque ſignificet, fatetur ſe neſcire. Sic quoque ſeiunctum eſt in exemplari Venet. ſed pro He habet Cheth in hunc modum כִּי חַט. Ab his rurſus differt Complut. in quo כִּיחַט ſcriptũ eſt cum apice ſuprà poſito, quod ſignum eſt,ſcriptorem,quẽadmodum ſcribendum eſſet illi, non ſibi conſtitiſſe.

יְהַךְ Ire. & quæ inde hîc adducuntur à Sante, vide in חך, eſt enim Eliæ radix.

יְהַר Idem quod פנין Gemma, margarita: aut Rubinus, vt volunt alij. in plurali יְחָרִין Lapis rubeus: idem quod חלאום Monilia. Cantic.7. Et Thren.1. Margaritæ.

יְהַר vnde אִתְיַחַר Superbire. Pſal.53. in Midr. & יוּחַר Superbia. hinc יְחִיר Faſtuoſus, ſuperbus.Habac.2.

יוֹחַ Idem quod מהר Properare,feſtinare, accelerare. Iſaiæ 5. Nach.2. & in Aphel אוֹחִי Feſtinauit. Gen.18. לְאוֹחָאָה Ad feſtinandum. Exod.12. Et מוֹחֵי Properans. Ierem.1. & Prou.22. ſecundum exemplar Complutenſe; ſecundum verò Eliam & Veneta Biblia מַוְחֵי non ita bene.

יום טוב Apud Rabbinos ſumitur pro Die feſto. Vnde Elias in Thisbi, קורין למועדים ולרגלים יום טוב וכן יום משתה ושמחה זולת מועד כמו על יום טוב באנו רנבל וכן אמרו שחכחן גרול הירה עושה יום טוב לאחיו חכהנים ממחרת יום הכפורים כשנכנס בשלום ויצא בשלום מבית קדש חקדשים וכן בדברי רזל עֲבִידְנָא יוֹמָא טָבָא לְרַבָּנָן:

Vocant, inquit, Feſta & Regalim ſeu conſuetudines (tria feſta legis, Paſchæ, Pentecoſtes, & Tabernaculorum) יום טוב Bonum diem. Similiter & ſympoſij ac hilaritatis diem præter feſtum. vt עַל יוֹם טוֹב בָּאנוּ Ad diem lætum venimus. 1 Samuelis 25. vbi de Nabal agitur. Sic & dixerunt: Summus ſacerdos bonum faciebat diem fratribus ſuis ſacerdotibus, poſtridie diei expiationum, poſtquam ingreſſus & egreſſus fuerat

יַבְרוּחַ Mandragora. quidam Viola. in Ber.rabb.cap.72. Arabicum eſt. יַבְרוּחִין Mandragoræ. Gen.30.

יָבֵשׁ Aruit, exiccatus eſt. Iſa.40. Geneſ.8. Nach.1. Hinc adiectiuum יָבֵשׁ Siccus, aridus. Ioſue 9. Iob 13. in plurali יְבִישִׁין & יְבֵשָׁיָא Sicci, aridi. Ezec.37. & Hoſ.9. יַבֵּשְׁתָּא Arida,vel ſiccitas. Geneſ.1. יְבֹשָׁא Siccitas. Iud.6. Et יְבִישׁוּתָא idem. in Zoh.col.180.

יְבַל Eſt ſignum dictionum, quando quælibet litera dictionem ſignificat.

יְגַר Aceruus. Gen.31. in plurali יְגוּרִין & יְגָרִין Acerui, cumuli. Ierem.9. & 26.& Iob.15. idem Hoſ.12.

יַד Manus. de qua ita Elias, הרבה לשונות נפלו על לשון יד כמו שפירש רשי על יד הירדן וכולי עיין שם וז׳ל חרגילו לשמש בו עם חמם בלשון תכף כמו מיד ויש מפרשין כן חנצל כצבי מיד כלומר תכף וכן בתרגום כמו אל תהרגם פן ושכחו עמי דתרגום לא תקטלינון מיד ויש מתורגמין מן יד כמו בפסוק התאנה חנטה פניה מן יד אמר להן מרי עלמא וכולי וכשיסמך מלת על למלת יד שמשו בו במקום עם או בסברת חרבר כמו על יד עמיד הענן היו הולכים וכן בלשון רבין כמו על ידי שכתב הכתוב יצחק בן וכולי וכן ועכשיו על ידי מעשה פירוש בסבת מעשה ודומיהם:

Plurimi dicendi modi cadunt in dictionem יד Manus. quemadmodum expoſuit R. Schelomoh Iarchi ſuper illud Numer 13. עַל יַד הַיַּרְדֵּן Iuxta littus Iordanis. vide ibi. Et Rabbini eo vti ſolent cum Mem pro כָּךְ Illicò, ſtatim. hoc modo מִיַּד. Et ſunt qui exponunt illud Prou.6.Euade veluti caprea מִיַּד, id eſt,Statim. & ſic in Targ. Ne interficias eos,ne fortè obliuiſcatur populus meus: Targ. Ne occidas eos מִיַּד Repentè. Aliquando etiam in Targ. diuiſim ſcribitur, vt in verſu: Ficus condiuit groſſos ſuos. Cantic. 2. Targ. מִן יַד אֲמַר לְהֵן מָרֵי עָלְמָא Statim dixit eis Dominus mundi.&c. Quòd ſi particula עַל adiungatur dictioni יַד, vtuntur eo vice עִם cum vel pro rei cauſa. vt: Ductu columnæ nubis proficiſcebantur. Ita in plurali עַל יְדֵי שְׁכָתַב וגו׳ Eo quòd tradidit Scriptura, Iſaac filius &c. Similiter וְעַכְשָׁיו עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה Nunc autem cauſa operis. & ſimilia. יַד etiam Finem vel terminum ſignificat.

יְדָא Chaldaicè, & אִידָא Syriacè, Manus. Exod.21. Pſalm.31.& Iob 29. in plurali יְדִין & יְדָוָא Geneſ. 27. & Iſaiæ 13. Idem יְדִין Pſal.20. & in Daniele.

יְדָה Confiteri. Leuit.16.& Num.5. Laudare, gratias agere. Iſaiæ 12. & Iud.5. מוֹדֵא vel מוֹדִית Gratias agens. Aliqui ſcribunt מוֹדָא quamuis malè exponat Laudem,confeſſionem. eſt enim participium fœminini generis, quod ad Deborah refertur. ibid. אוֹדָאָה & הוֹדָאָה Gratiarum actio, laus. Pſalm.100. & Ioſ.7. Idem תּוֹדְתָא Pſal.69. In plurali תּוֹדָן aliàs תּוֹדִין Laudes,confeſſiones. Pſal.56. & Syriacè תּוּדִיתָא εὐλογία, Benedictio, confeſſio, gratiarum actio. 1 ad Corinth.10. Hinc in Aphel אַוְדָא Cõfeſſus eſt. מַוְדְיָן Cõfitentes. & מַוְדְיָנָא Cõfeſſores. in lib.Rit. Seu.Pat.& in Ethpael אֶשְׁתַּוְדָא Cõfiteri,gratias agere. אֶשְׁתַּוְדִיתָא Confeſſio. ibidem. & אֶשְׁתַּוְדִיוּ Pacti vel polliciti ſunt. Marci 14.

יְדַד & יְדֵי malè hîc pro, Aſpergere, radicem conſtituit Santes. vide in נדה. Itẽ מַן יְהוּדִין Quis eſt iſte? in 2 Targ. Eſther, ſed legendum crederem מַן הֵידִין.

יְדַע Scire, cognoſcere. & in Aphel הוֹדַע Notum fecit, edocuit. Dan.2. & 5. In Daniele autem & Eſdra pro אַרַע יְהֵא תַּדַע reperies Nun interpoſito אִינְדַע יִנְדַע תִּנְדַע Sciam,ſciet,ſcies. Et Syrè אֶשְׁתַּדַּע Cognouit. vnde מְשַׁמְדְעָנוּתָא Agnitio, cognitio. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ Syri. & יְדִיעָאִית Notanter,potiſſimùm, nominatim,præcipuè.ibidem. Inde יְדָעְתָא Scientia. 3 Regum 7. idem יְדִיעְתָא Prou.1.& קִדְעָא Iſa.11. מַדְעָא Syriacè,idem quod νοῦς Græcè, Més. 1 ad Corinth.14. cap. Accipitur etiam pro Conſilio. 1 Reg. 25. Item מַנְדְעָא Scientia,cognitio. Pſalm.73. & Iob 37. Et in Commentariis יְדָעוֹת ſunt Sententiæ ratæ. & יְדִישָׁה Cognitio, idea. Inde חֵידְיָא He idearia, quæ veras rerum ideas & notiones mentibus humanis imprimit, & in Grammaticis articuli emphaſeos vice fungitur, vt ó vel ἡ Græcis, אַל Arabibus. יוּדְקָרֵת Quando ex re parua fit aliquid magnum ſic vocatur. Eſt etiam nomen virbis. יה in Raſſe tevoth valet יוֹם תַּכְפּוּרִים Dies expiationum, qui decimo die Tiſri menſis ſeptimi agebatur. De quo ita ſcribit auctor יְרוֹר הַמּוֹר id eſt, Faſciculus myrrhæ: ביה אנשים ונשים וקטנים חייבים להיות בבית הכנסת וישתחוו ארצה ג׳ פעמים:

In die expiationum tenentur tam viri quàm mulieres ac

תושבחתא אבל נאה לא מצאתי בשום תרגום ועוד אדבר בו בשרש נאה וחשם יאות כמו כי טוב פתר ארי יאות וכן טחון היטב יאורת כן בכות על פתר יאורת : ואנו נוהגים לומר יאורת בצרי ולא מצאתי כן בכל הנוסחאורת Id est, Hanc radicem non adduxit R. Dauid Kimchi in radicibus suis. Mihi tamen videtur illud Ierem. 10. כִּי לְךָ נָאֲתָה Quia decens est tibi, decet te, deductum esse ab hoc themate, vt exponit R. Schelomoh Iarchi per נאה לך Te decet. Habet autem hæc dictio Pulchritudinis significationem, quemadmodum dicimus in precibus nostris: Et te decet confiteri. Videturque nihil esse discriminis inter נָאֶה & נָאוָה quemadmodum & nos dicimus in nocte Paschæ: Quoniam eum decet, quoniam ei congruit. Et sic Cantic. 1. Ecce tu pulcher dilecte mi, Tharg. Quàm decora. & plerumque scribitur cum Iod in fine: vt pro Decet laus, Tharg. נָאוָא תּוּשַׁבַּחְתָּא Psalm. 33. Sed נָאֶה non inueni in vllo Tharg. de quo iterum loquar in radice נאה. Inde & nomen יָאוּת vt, Quia bene expositisset: Tharg. Quia congruè. Genes. 40. Item Comminuendo bene: Tharg. יָאוּת. & Numer. 27. Rectè filiæ Zelaphchad: Tharg. Decenter. Nos quoque solemus dicere יָאוּת cum tzere; quod tamen in omnibus exemplaribus non inueni.

יַאֲיֵב נַפְשׁוֹ A quo אֶתְיָאֵב Desiderauit, concupiuit. Lucæ 16. יְאוֹר Riuus, fluuius. Hebraicum est. Animum despondere, diffidere. Hinc infinitiuus

יְאַשׁ Eccles. secundo, לְיַאֲשָׁא יָת לִבִּי Ad dissoluendum cor meum, ad efficiendum vt cor desponderem. & אִתְיָאַשׁ Retardari, desistere. in Zohare. Et Elias, אמרי נואש מלי ואושא לְיַאֲשׁ אֶת לִבִּי וְרוֹל שמשו בלשון זה בלשון התפעל לבר כון מתיאש לחתיאש אבל חשם חוא יאוש והוא ענין שריחי אדם הרבר ולא יזכור בו עוד וכן ונואש ממני שאול תרגום וְנָכוֹחַ מִנִּי שָׁאוּל בְּלֹא אנטרוכן אובורחעץ ובלעז אנשטנקאו או דישפראר : Id est, Verba animo fracti: Targum, Sermones desperationis. Iob 6. Ad frangendum cor meum. Eccl. 2. Cæterùm Rabbini eo vtuntur in coniugatione Hithpael tantùm. vt מִתְיָאֵשׁ & להתיאש sed inde nomen est יָאוּשׁ. Significatio verò est cùm quis ab aliqua re desistit, cuius nó postea recordatur. quale est illud 1 Reg. 27. Desperabit de me Saul. Tharg. Et cessabit à me Saul. Germanicè Entruchen vel Hetzwegen. Italicè *Esser stancho, o desperar.*

יָבַב מְבָב Idem quod רוּץ Iubilare, ouare, voce & clamore lætitiá demonstrare. Exod. 32. Num. 10. & Ios. 7. Hinc יָבְבָא רַבָּא Iubilus magnus. ibid. יְבָבוּת Idé. Ier. 4.

יָבַל A quo הֵיבִיל & אוֹבִיל Detulit, deduxit. Ezr. 5. & Ios. 24. אִתּוּבַל Deduci, deferri. Isaiæ 55. & מוֹבִיל ומַיְתֵי בִּידֵיהּ Producens & adducens in manu sua. quæ quid velint, ignorat Elias. Isaiæ 10. שַׁתָּא יוֹבְלָא Annus Iubilei. Ezec. 46. יוֹבְלָא; vt est in Meturgheman Eliæ, Riuus, alueus. Thren. 3. Complut. נִיבְלִין, sed rectiùs Venet. נְבָלִין Riui, decursus.

מוֹבְלָא Sarcina, onus. ad Galatas 5.

יוֹבְלָא Deductio, series, effluxus. Iacobi 3.

יְבָלִין Verruca, papula. Leuit. 22. Elias scribit נִבְלִין.

יְבָלִית Verrucaria herba. in Aruc.

יָבַם Affinitatem contrahere, connubia iungere cum vxore fratris defuncti. Ruth 3.

יָבָם Mariti frater, Iurecõsultis, Leuir, Græcè δαὴρ. Ruth 1.

יְבִמְתָּא Vxor fratris, Græcè εἰνάτηρ, Latinè Ianitrix. ibidem,

& יְבָמָרֵי Fratria. in Misnah. vnde Elias in Thisbi:

כבר כתבתי בשרש גם כי האיש קורא לאחי אשתו גיסי וכולי אבל אשרי קוראי לאחי בעלה יבם ואף כשאינה זקוקה לו ליבום ברין התורה כמו שמצינו במרש אלישבע אשת אהרון ראתה בעלה כהן גרול ושני בניה כנגי כחונה ויבמה מלך הרי שקראו למשח ויבמה וכן נשי שני אחים קרוים יבמות זו לזו כמו ערפה ורות שנאמר הנה שבה יבמתך אך לא יתכן שתקרא לבעל גם אחותה רק גיסה כנזכר לעיל : Id est, Iam antea scripsi in radice גס hominem vocare fratrem vxoris suæ גיסי &c. Verùm mulier vocat fratrem mariti sui יְבָם Leuirum: tametsi cum eo ad affinitatem contrahendam iure legali congredi non possit, vt inuenimus in Midr. Elisabá vxor Aharonis, vidit coniugem suum summum sacerdotem, & duos filios suos muneris sacerdotalis vicarios, & leuirum suum regem. Ecce vocat ipsum Mosem, leuirũ suum. Similiter & vxores duorũ fratrũ mutuò sese appellãt יְבָמוֹת Ianitrices, sicut Orpah & Ruth, vt dicitur Ruth 1. Ecce reuersa est ianitrix tua. At non conuenit vt quæpiam vocet maritum sororis suæ, nisi גִּיסָה vt suprà commemoratum est. יוּבְמָא Locus vel flumen, vbi quondam oues lauabantur. Cantic. 4. Numer. 21.

יברוח

טָרַשׁ

Primò significat idem quod חרש Obsurduit. in Tanhuma. & est Arabicum, vt dicit Aruc. Secundò Roborare, fortificarè: & אבן חד וקשה טָרוּשׁ est Lapis acutus & durus, etiam Arabicè. in Aruc. & in Beresch. rab. cap. 23.

Tertiò idem est quod אמן Dilationem in re credita præstare, siue dare ad tempus. Inde טָרְשָׁא Contractus venditionis rei alicuius fidei concreditæ. טָרֶת idem quod חצר Atrium.

טָרְתָּא Torta panis, vel placenta magna pro condimentis & mixturis facta ad ponendum cum aliis, quæ Arabicè dicitur כַּעַר in Aruc. טָרֶת Fragmentum piscis magni. in Aruc.

טָשׁ

Primò idem est quod צָפַן Abscondit, recondit, reseruauit. Psalm. 10. 27. & 31. & etiam Prouer. 1. Hinc טָשִׁיוּתָא vel טְשִׁיוּת τὸ ἀναπθέμενόν, Reseruatio, quod reconditum est. Psalm. 17. & מוּטְמָא בְּטִישָׁא Donum in occulto. Prouerb. 21. טוּשְׁיָא Abditum, latibulum. Iohan. 7. & Actor. 26. מַטְשִׁיתָא Syrè ܛܫܝܬܐ Clanculum, secretò. Matth. 1. Secundò idem quod טח Obliniuit, infecit, obduxit: alij Incrustauit, complanauit, & inunxit. Leuit. 14. in Tharg. Ierosolymitano & Iohan. 9.

אִתְטַשׁ Contaminatus, pollutus est. Iohann. 18. Hinc verbum quadratum טְשְׁטֵשׁ Fœdare, maculare, turbare, velut cùm è pluuia magna, via aliqua lutescit. Psalm. 46. & Iob 16. licet ibi corruptè exemplar Complutense habeat מְטַשְׁטְשִׁין pro מְטַשְׁטְחִין Liuidæ factæ sunt, nempe אַפַּי Facies meæ. Hinc טִשְׁטוּשָׁא Cœnum, fimus. Psalm. 40. De quo sic in Thisbi ait Elias, אותיות מְטַשְׁטְשׁוֹת וכן שָׁטַר הַנִּמְחָק או נִתְטַשְׁטֵשׁ פירוש לשון לכלוך וטנוף וחשם טשטוש פני חמרמרו תרגום אַפַּי מְטַשְׁטְשִׁין בִּלְאָה ולעקן ובלעז מאקולא : Literæ lituris maculatæ. Item, Instrumentum literarum abrasum aut obliteratum. hoc vocabulum Commaculationem & inquinationem significat. Inde & nomen טְשְׁטוּשׁ Fœdatio, conspurcatio. & pro Facies meæ corrugatæ, vel conturbatæ sunt, Tharg. Facies meæ maculatæ sunt. Germanicè Flecken, Italicè *Macula.*

טְשָׁטֵשׁ Lebes, lauacrum, caldarium. in Aruc.

טוּשְׁכָאנָא est Thuscia Italiæ, in qua Kimchi dicit, secundũ recentiores, Romam sitam, vulgò *la Toscana.* Kimchi tamen & Rab. Abraham super dictione משך scribunt, illequidem טוּשְׁקָאנָא, hic verò תוּשְׁקָאנָא sed parum refert. Psalm. 120.

LITERA IOD.

י

יוֹד Syris, & Iod Hebræis & Chaldæis, decima Alphabeti litera, fons & origo cæterarum omniũ, vt ex quo omnes aliæ componuntur, vt videre est in Tabulis Postelli de Originibus & de literis Phœnicũ: propriè Laudis confessionem sonat, à יָדָה quod est Cõfiteri, gratias agere, celebrare laudibus. יֵשׁ in Rasse tevoth valet יֵשׁ אוֹמְרִים Sunt qui dicant. Rariùs יְהוָה אֱלֹהִים Dominus Deus.

יָאֵי Pulcher, decorus, speciosus. Gen. 39. Prou. 17. vt אִילָן יָאֵי Arbor pulchra. 4 Reg. 3. יָאִין Pulchri. Isa. 52. & פִּתְגָמִין יָאִין Verba decentia. aliàs יָאֶן 2 Reg. 15. Idem יָאֵךְ Cantic. 4. quamuis habeat formam fœmininam. sed non rarò confunduntur apud Chaldæos. יָאֶה vel potiùs נָאֶה Formosa, elegans. ibidem. יָאִיא vel potiùs יָאֵיא Idem Genes. 29. & Ierem. 46. & alia forma יָאֶתָא Ierem. 6. & עֵינִין יָאֵין Oculi pulchri, decentes, Gen. 29. & 1 Reg. 16. Hinc יָאוּת Pulchrũ, congruum, vel Bene, congruè, conuenienter. Ier. 1. Deut. 17. vt אֲרֵי יָאוּת פֻּשַׁר Quia conuenienter exposuisset. Genes. 40. & יָאוּת מַלֵּילְתָּא Bellè locutus es. Exod. 10. יָאֲיוּתָא aliàs יָאוּת Decor, elegantia. Prou. 4. & Syriacè ܐܝܘܬܐ Decus, congruitas, concordia. 2 ad Corinth. 13. Et יְאִי Conuenit, decet. in Ber. rabb. cap. 94. Idem יָאוּת vt כְּרַקָּא יָאוּת Sicut apprimè decet. in Commentariis. De hac radice ad hunc modum Elias in Thisbi ait, יראה זה השרש לא הביא חרדק בשרשיו ולי נראה כי לך ראתה מזה השורש כמו שפירש רשי לך יאתה לך נאה והוא לשון יופי כמו שאנו אומרים בתפלתנו ולך נאה להודות ונראה שאין חפרש בין נאה ויאה כמו שאנו אומרים בליל פסח כי לו נאה כי לו יאה וכן חנך יפה דורי תרגום כמה יָאֶה ועל חרוב הוא כתיב ביוד בכוף כגון נאוה תהלה תרגום יאוא

טַרְפַּעִיק Genus monetæ valoris nummi cum dimidio. in Aruc. טַרְבַּשׁ Reticulum iecoris, vel mediastinum, aut diaphragma. in Aruc. vbi adducitur locus ex libro Iob 33. nempe רַטַּשׁ בְּשָׂרוֹ de quo vide in radice קָלַשׁ. diuersæ enim sunt Rabbinorum expositiones.

טָרַק Significat Mordere, vt טָרִיק לְחִוְיָא Serpenti, vel colubro mordenti. Iob 26. & לְטַרָּאקָה Ad mordendum. Eccl. 10. Secundò טָרַק Claudere, includere. Hinc טְרֵיקָא idem, vt exponit Aruc, quod סגירה Clausura, septum. Thren. 3. & טָרוֹק תֵּיקָא Claude promptuarium, vel camerá. In Venet. & Complutensi exemplari vitiosè vnica dictione scriptum est טְרוֹקְתֵּיקָא. Psalterio Nebiensi benè in hoc quòd disiunxit: quòd autem pro תֵּיקָא habet dictionem nihili וַתָּא, mendosè. Item illud Prou. 21. & 25. טַב לְמֵתַב עַל קֶרֶנָא דְאִיגָּרָא מִלֶּמֵיתַב עִם אִתְּתָא תִּגְרָנִיתָא וּבֵיתָא טָרָקָא: Præstat, ait Salomon, sedere super cornu tecti, quàm habitare cum muliere rixosa, & domo claudenti vel clausa. Hebraicè autem habetur וּבֵית חָבֵר Et domo incantatoris. vel, secundum alios, Societatis, vel associantis, domus in qua multi conueniunt & consociantur. R. Abraham Domus societatis quæ sit mulieri, in qua aliquis in societate viuere cum ea possit. Ideò Santes טָרַק Sociare & incantare: & inde טָרָקָא Incantationem & societatem exposuit. Nescio verò quo in sensu Elias hæc acceperit qui hanc dictionem טָרָקָא inter ea quæ Mordendi habent significationem, recenset. nam eiusmodi significatio non video quomodo possit sensui conuenire. Sensus verò Paraphrastæ talis est, vt opinor, longè homini eligibilius esse, vt sub quodam paruo angulo & tuguriolo domus cæli & ventorum iniurias tolleret, quàm in domo bene clausa mulieris semper rixantis intemperiem perferat. Item טָרַק idem quod הִכָּה Percussit. in Aruc. & idem quod עִבֵּר Pertransiit. Iob 27. vt scripsit Santes. sed eũ legisse oportet in eo capite pro יְטִלוֹק Proiiciet, quod est in omnibus exemplaribus, aut יְטָרוֹק mendosè; nam præter id, cur Transire significaret, nulla est ratio, aut pro cap. 26. 27. notasse. quod si ita est, bis rem eandem varia & duplici explicatione exposuit. nihil enim de hoc themate in hisce duobus capitulis inuenitur, præter illud quod iam posuimus חִוְיָא טָרִיק Serpens mordens; cui respondet in contextu Hebraico נָחָשׁ בָּרִיחַ quæ quia exponuntur ab Hebræis, Serpens ab vna maris extremitate vsque ad alteram instar vectis transiens & penetrans, ideò eum scripsisse quòd טָרַק Transire significet, credibile est. טַרְקָאִירִין Instrumentũ in quo ponuntur diuersa vasa, vt cyathi, & id genus. in Sche. rab. cap. 25. lib. 1. טַרְקָיָא Nomen lapidis precioſi, qui Hebraicè dicitur שְׁבוֹ Arabicè verò אלסבג, Septuaginta & D. Hieronymus ἀχάτης, Achates. Alludit autem hic Lapis appellatione ad eum, qui Italicè *Turchina*, Gallicè *Turquoise*, Hispanicè *Turqueſa*, dicitur. & is est, secundum aliquos, qui κύανος, Cyanos Græcè vocatur. טַרְקִי Nomen gentis, quæ Hebraicè dicitur תִּירַס hoc est, Thracia, & Thrax. in Aruc. & in Targ. Ierosolymitano. Genes. 10. vt legit Pagninus. sed alij per Thau habent תַּרְקִי vide ibi. מְטָרְקָא Scutica. טַרְקְלִין & טַרְקְלוֹנָא Græcum est τρικλίνιον Discubitorium, conclaue. Elias היכל חפנימי Cubiculum interius. Esth. 7. in 2 Targ. & in Ber. rab. cap. 14.

טַרְקְלִיל scribunt quidam idem esse quod מצחת נחשת Ocrea ærea. 1 Regum 17. Kimchi tamen, inquit, exponit Laminá. quod verum est. sed non tantùm Laminam, verùm Laminá æream appensam super pedibus Goliath, ad eos protegendos, dicitque מצחת per translationem in eo significatu vsurpari, & propriè esse Frontale aureum argenteumúe, quem super frõtem gestare pro more puellis erat. & sic illud explicat Elias lingua vulgari פרונטל *Frontal*. R. Schelomoh מִצְחַת exponit Gallicè נשל *Nasel*, quod est, vt ipse explicuit, instrumentum in modum manus ferreæ, quod è galea prodiens iuxta nares ad pedes vsque Philistini pertingebat. hîc autem in plurali legitur טַרְקְלִילִין דְּנְחַשׁ Ocreæ, vel laminæ æreæ. טַרְקָלָר Genus vasis vel instrumenti. in Aruc.

טַרְקִנִין Panes cocti in fouea terræ, non in clibano.

טְרוֹקַנְיָמָא Diaphoreticum, solutiuum. in Vaic. rab. cap. 3. & Esther 1. in Midras. טַרְקְסִין Intrinsecus & extrinsecus, spacium in adyto, de quo hæsitabatur essetne intra vel extra oraculum.

Item Textor, & vestis succincta. טַרְסִיס vel טוֹרְסוֹס atque טוּרְסִיס Tharsis, vel ταρσός, Tarsus. Iob 3. & Psalm. 72. אִילְפַּיָּא דְטַרְסִיס, Aruc דְטוּרְסוֹס Naues Tharsis, vel Tarsenses. R. Schelomoh Naues Africanæ vel Tyriæ. Psalm. 48. Complutens. manuscriptum semper per ת scribit תַּרְסִיס. Hinc in Tharg. Esther cap. 2. אִתְיַעֲטוּ בְלִישַׁנְהוֹן בִּגְתָן וְתָרֶשׁ טַרְסָאֵי Consultabant, consilium inibant in lingua sua Bigthan, & Teres Tarsenses, vel Tarsæi. Elias in quibusdam libris טוּרְסָאֵינִי legi annotat. Ego verò in alio libro manuscripto reperio תּוּרְסָאֵי vt suprà תַּרְסִיס per ת, vt etiam Hebraicè תַּרְשִׁישׁ legitur. & Syrè ܛܪܣܘܣ ταρσός, Tarsus, vrbs D. Pauli natalibus percelebris. Actor. 9. מעה קטנה טַרְסִית est Parua quædam moneta. in Aruc. טוּרְסָקָא Tabulatum. in Zohare. טַרְסָקַל Tabula ex viminibus confecta, super qua comeditur. in Vaicr. rabb. cap. 19. Lingua sancta dicitur טַסְקָא, & Syriaca טְרֵיסָא, vt ait Aruc.

טָרַף Hebraicè significat Rapere, auferre, tollere. In passiuo Syrè ܐܬܛܪܦ אִתְטַרַּף Ferri, rapi. Act. 27. Secundò טָרֵף in Pael, idem quod רטש Allidere, contundere, quatere. 4 Reg. 8. & מְטָרְפָן עַל לִבֵּיהוֹן Tundentes, plangẽtes super corda sua. Elias in masculino habet מְטָרְפִין Nach. 2. In passiuo אִיטַּרַף Conturbari, percelli, turbatione & stupore exagitari. 3 Reg. 19. Psalm. 39. & Gen. 41. quamuis malè in Meturgheman sit וּמְטָרְפָא רוּחֵיהּ pro וּמְטָרְפָא Et conturbatus est spiritus eius. & עוּלֲמֵיהוֹן יְטָרְפוּן Iuuenes eorum allidentur, ad parietẽ proiicientur. Isa. 13. Item Elias תַּתַּר רְעָתוֹ וְהִתְאַר מְטָרַף תִּרְגּוּם וְהִתְגַּעֵשׁ וְהִתְהוֹלֵל וְיִשְׁתַּגְשְׁגוּן וְיִטָּרְפוּן וְכֵן וְתִפְעַם רוּחוֹ וּמְטָרְפָא רוּחֵיהּ לְשׁוֹן שִׁגָּעוֹן וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז אוּבְזִינִיג וּבִלְעַז אֶן פָּאצוֹ: Alienabitur sensus eius. Inde nomen formale מְטָרַף Mente motus, turbatus. Et commouebuntur, insanientque, Ier. 25. Tharg. Tumultuabuntur, & conturbatione percellentur. Item, Et conturbatus est spiritus eius. Tharg. Attonitus factus est spiritus eius. Significat Dementem fieri. Germanicè Wansinig/ Italicè *Vn paſſo*. Hæc ille. Et alia significatio וְעָמְשָׁא מְטָרַף בִּדְמָא Et Hamassa raptabatur, volutabatur in sanguine. alij, Cadebat, iacebat. 2 Reg. 20. & טָרִיף Prostratus, conuolutus. Iudic. 4. טוּרְפָא Cruciatus, anxietas. Lucæ 2.

טַרְפַּת, vel vt exemplar Complut. habet טִירְפַּת θόρυβος, Impetus, fortis incessus. alij Strepitus: Iud. 5. טַרְפִּיתָא ponitur pro אִיהּ Aue quadam, quam Picam Hebræi esse dicunt, puto Accipitrem esse, vt & aliquando D. Hieronymus transtulit, alij Vulturem interpretantur. Leuit. 11. & Iob 28. vbi in Veneto, vt iam dixi, mendosè impressum est טוּפִיתָא. Radicem huius dictionis Elias טַרְפַּת facit, non טָרַף. Item עָרְפָא & טָרְפֵי Folium ita vocatum, quòd vi ventorum aut aliqua tempestate abripiatur & euellatur ab arbore. Gen. 8. & Ier. 8. *in* plurali Folia. Ezec. 17. & אִיטַּרְפוּי Folia eius. Venetum exempl. habet אֲטַרְפוּי Psal. 1. sed ibidem vbi pro פלגי מים Riuis aquarum, in Veneto est טוּרְפֵי מוּי legendum cum Elia & Complutensi, טַרְפֵּי מַתָּם שֶׁאָסְרָה טִיוּפֵי מוּי Fluenta aquarum. Deinde Elias ait, לְנוּ הַתּוֹרָה הוּא בְּשֵׂר בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה שֶׁנִּטְרְפָה עַל יְדֵי זְאֵב אוֹ דֹּב וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם רַק לְלֹל שֶׁמִּשּׁוּם בַּח דֶּרֶךְ הַשְׁאָלָה לְשׁוֹן אֲסוּרִי מַאֲכָלוֹת וְקָרְאוּ גַּם כֵּן טְרֵפוֹת לְנִקְבַת חֲרִיאָה וְשׁוֹר דִּינִיָּה וְכֵן יֵשׁ טְרֵפוֹת וְהַכְּלָל לֹא שִׁוּוְךְ לְשׁוֹן טְרֵפוֹת רַק עַל לְשׁוֹן אֲכִילָה אֲבָל לְשׁוֹן כְּשֵׁרוֹת נוֹפֵל עַל הָרֹבַּח דְּבָרִים כַּאֲשֶׁר אֲבָאֵר בְּשָׁרְשׁוֹ: Præda absolutè; qua nos vetat Lex vesci, est caro cicuræ aut feræ bestiæ, quæ rapta est per lupum, vel vrsum, aut iis simile bestiam. Attamen Rabbini, piæ memoriæ, per translationem vtuntur ea dictione pro reliquis etiam vetitis cibis. Quinimò similiter vocãt טְרֵפָה Meatum pulmonis, & ea quæ eiusdem iudicij sunt. Sic & 18. Trephoth cibi illiciti. sed in summa, non conuenit vsus טְרֵפוֹת, nisi significationi אכילה Cibi; vocabulum verò כשרות rei licitæ, multis aliis rebus competit, vt explicabo in radice sua. Hæc ille. Præterea טָרַף vt habet Santes, est Aequare, complanare, frangere, incidere, eleuare.

טְרַפֵּיזוּ τραπέζα Mensa. טְרַפֵּיזִין Trapezitæ.

טַרְפַּיִת idem est quod שלפוחית id est, Matrix, vulua, vel vesica vrinæ. טְרִיפוֹלַאי Tripolitani, qui habitant τρίπολις, Tripolim. Gen. 10. in Tharg. Ierosolymitano. Idem טְרִפְלִיָּא Esd. 4. & est locus, vt ait Elias, qui etiamnum hodie טְרִיפוֹלְיָא vel τρίπολις vocatur in prouincia Barbariæ.

טַרְפֵּס In Commentariis significat Præsumere. & מְטָרְפֵּס Præsumptuosus, intumescens. Item Tumor & condemnatio. טְרַפְּסִיעִים Trapezita. in Midb. rab. cap. 4.

טַרְזָא Custos palliorum, & armorum, siue murorum vrbis. in Aruc.

טָרַח Laborare, fatigari. Eccl.1. Et in Hiphil הִטְרִיחַ Vexauit, fatigauit. in Kimchi. Inde טוֹרְחָא Labor, fatigatio. Psalm.25. & Deuter.1. Idem טֹרַח חוֹת Eccles. 10. טַרְטֵר Proxenetæ officio fungi: & מְטַרְטֵר Proxeneta.

טַרְטֵמַר idem quod חצי מנה Dimidium ponderis. in Aruc.

טַרְטְמִין Saxa, iacula. in Schem. rabb.cap.36. טָרוּטוֹת Palpebræ clausæ, vel modicùm apertæ. טַרְטָן est מין כובע Species cassidis, vel, vt est in Aruc, est Vestimentum illud quod proiiciunt mulieres super capita sua, quo tempore exeunt foras.

טַרְטָקַל Bilanx, statera. aliàs in Complutensi codice טַרְטָלַק neutrum adducitur ab Aruc: sed doctissimus vir Andreas Masius in Peculio Syrorum à se collecto, ponit טַרְטָקַל pro Carbone. & hinc טַרְטָקוּלָא pro ἐσχαρίτης, Pane super carbonibus tosto. ἐσχάραι enim πυρεῖς sunt apud Suidam, ὅπου ἐδάφους ἀνθρακιάν, Carbones in pauimento vel area foci.

טַרְטְרָאוֹת Theatra. in Ber.rab.cap.68. & Psalm.18. in Midr.

טַרְיָא Genus gallæ. טַרְיָאנָא idem est quod צנה Scutum: & Canistrum. טַרְיָנָא Moneta Traiani.

טַרְבַּן Idem quod רחרח Impulit, vt scribit Santes. Prouerb. 19. Hebraicè legitur מְרַדֵּף אֲמָרִים Sequens verba, vel, persequens verbis. vbi Thargum habet אִיכָּא דְּטָרְבַּן בְּמִלּוֹי Ac si expelleret eos verbis suis. Hîc enim arbitror Nun dictionis טַרְבַּן seruile esse. & sequitur in Hebræo לֹא חֲמָה Non adsunt. pro quo Thargum, vt habet Elias & Complutens. לֹא שְׁרִיד Non est superstes, quasi diceret, Nullus remanet. שְׁרִיד autem nomen est indeclinabile. In Venet. & alibi in Elia legitur לָא שְׁרִיר Non firmus, vel si mauis, Non firmatur. Elias habet אֵיכָא דְּטָרְכִין בְּמִלּוֹי לָא שָׁרִיר Quando qui expulit verbis suis non superstes. quæ parum Hebræis respondent. & si שָׁרִיר legeris, Confirmatus, meliùs quadrabit. Hinc טַרְכְּנוּתָא aliàs טַרְכְּנוּתָא ponitur ibidem 26. pro מרחח Expulsione. Sic habent Aruc & Elias, neque explicant. Sed in Veneto rectiùs forsan per Thau legitur תַּרְכּוּנְתָא Expulsio. nam תָּרַךְ, vt suo loco videbimus, idem significat quod גרש Expellere, eiicere.

טַרְכּוֹנָא in Esther, nonnullis Thalamus esse videtur.

טַרְכּוֹנָא ponitur pro ארגוב, siue sit nomen loci, vt hîc vult Sántes, siue vt vult R. Schelomoh, est Augusta ædes. scribit enim 4 Reg.15. כל ארגוב לשון פלטין החשובין וכל טרכונין בלשון ארמי פלטין החשובין למלכות. Omne, inquit, Argob significat Eximia palatia, & omnia Tarconin, lingua Chaldaica, sunt Aedes augustę regni, βασιλικαί, Basilicæ. Idem ait Deuter.3. se vidisse Paraphrastem Ierosolymitanum voluminis Esther vocantem Palatia טַרְכּוֹנִין, & inde didicisse quòd חבל ארגוב Prouincia Argob sit הִפַּרְכִּיא חֵיכַל הַמֶּלֶךְ ὑπαρχία, Præfectura regio ædis regiæ, ac si diceret regnum ex eius nomine vocari. & sic ex illo 4 Regum 15. את ארגוב, quia iuxta palatium regium occiderunt Pecah filium Menachem, didici ita appellatam fuisse חִיפַּרְכִּיא Præfecturam. Hinc, vt scribit Elias ex lib. Esther, טַרְכּוֹנָא דְּמַלְכָא Palatium regium, illud forsan est, quod Neoterici suprà, thalamum exposuerunt. Sic & vocatur vrbs quædam & regio Hispaniæ, ταῤῥακὼν quidam è Latinis scribunt Tarraco, vulgò Tarrago. טַרְקִינִיס Tarquinus, nomen proprium viri. Thren. 3. in Midras. טַרְקִיד Est species quædam calcis, quæ Arabicè סַפִּירִין אַל פַּראן appellatur. in Aruc.

טַרְקְמוֹן idem quod פרדס Paradisus, viridarium, pomarium.

טַרְסְקִימוֹן & טַרְסְקִימוֹן atque טַרְכְּסִימָא est מין ירק Species oleris. scribitur etiam טַרְקְכִימָא. in Aruc. טַרְכּוֹסָא Apparatus. in Zohare. טִרְמָא Decoctio croci. Item Congeries vel pasta ex dactylis & sisamis. in Aruc. טִרְמוּסָא Coctum ad Solem.

טַרְמִיס Placenta inculta. טִירוּמוּסְיָא Tributum. in Ber. rab. cap.89. טוֹרָנָא & טוּרְנָא τυραννος, Tyrannus, princeps potens. טוּרְנִין & in regimine טוּרְנֵי τυραννοι, Tyranni, principes. Iosue 13. Isaiæ 2. Idem טוּרְנָא Iud.8. & Syrè טִרְנוּתָא Tyrannis, vis tyrannica. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

Idem טִרְנִיָּא in Ber.rabb.cap.42. & 70. & Cantic.1. in Midras. & pro טוּרְכוּס quod Santes interpretatur Turchum & Satrapam. 1 Regum 6. repono טוּרְנֵי Tyrannos.

טוּרְנִיָּא Torneamentum. טְרַס Quærere. in Vaicr.rabb. capite 18. טָרַס Nomen vrbis, quæ Italicè dicitur *Torsi*, vt inquit Pagninus.

טַרְסִי Natio fodiens & perquirens æs in suis mineris.

Item Isaiæ 13. בַּסֶּפֶא לָא מְטַקְּטִין Argentum non imponent, imperabunt, sic habet Elias & Venetum exemplar; vbi rursum Santes iuxta lectionem Hebraicam חשב interpretatur Putare. existimare. sed exemplar Complutens. longè rectiùs habet בְּכַסְפָּא לָא מַטְפְּקִין In argento non erunt contenti, satisfacti.

טוּקוּס Dispositio, ordo. alij, vt solent è collatione Hebraicarum vocum, Altitudo, statua, exemplar, similitudo. item Mensura. 4 Regum 16. Ezech.43. & 45. Hæc autem omnia, quamuis rebus diuersis tribuantur, eiusdem tamen videntur esse significationis, vt & Elias fatetur: hancque dictionem Chaldæos à Græco τάξις mutuatos esse arbitror, nã & τάττω idem est Græcis quod hîc טַקַּס Chaldæis.

טָרָא Primò significat Percutere, agitare. אִתְטָרִי Erupit, irruit, commotum est. Lucæ 6. Hinc טָרְיָא Agitans. ad Hebr.10. טִירְיָא Agitatio, & thermæ. Hinc est Cantic.3. & Ruth 4. שָׁקְלִין וְטָארִין Inferunt & agitant. id est, Opponendo atque obiiciendo disputant ac disceptant, decertantúe. Aruc sine Aleph legit טָרַן. atque ipse & Elias hæc duo verba per נתן & נשא id est Ferre & dare interpretantur. Secundò טַר metaphoricôs significat Expectare, vel potiùs Obseruare. vide in נְטַר, vt טַר יַרְחָא דַּאֲבִיבָא Obserua mẽsem nouarũ frugum. Bahal Aruc Expecta. Deut.16.

טִירָא Caula, stabulum. Iohan.10. טִיר Oppidum, vrbs, vel palatium. טִירָא Species oleris amari. in Aruc.

טַר Mensis nouarum frugum, si credendum est recentioribus, hîc egregiè hallucinãtibus. nam cùm legissent in Aruc טַר יַת יַרְחָא דַּאֲבִיבָא Obserua mẽsem nouarũ frugum, non viderũt illud טַר esse imperatiuũ verbi נְטַר, quod posuit Onkelos pro Hebræo שמור Custodi, & אֲבִיבָא idem esse quod אביב, Mẽsis prædictus. טְרוֹיָא Vrbs nota, Troia videlicet. in Commentariis. טוּרָא & טוֹר Mons. de quo iam suprà. Deut.2. & 32. in plurali טוּרִין & טוּרָיָא Montes. Isa.42. & Genes.8.

טַרְבַּן Tribula. in Aruc. טַרְגִּים Frumentorum tritio, ptisana. Item Malus arbor, vt malè habet Santes. ideo legẽdum אִטְרוֹנָא vide in Aleph. טַרְגִימָא Græcè τεγήματα, Secundæ mensæ, fructus qui post cibum præbetur. טְרִיגוֹן Græcè τρίγωνος, Triangulus, vt דְּיָגוֹן Diagonus, diangulus, טֶטְרִיגוֹן Quadrangulus, פֶּנְטְרִיגוֹן Pentagonus, quinquangulus.

טָרַד Expellere, fugare, eiicere, eliminare. Exod.2. 2 Reg.11. & Dan.4. & in Tharg. Ierosolymitano frequenter. In passiuo אִתְטָרַד Expulsus est, eiectus est. Prou. 25. דָּשָׁא טָרַד בַּתְרוֹהִי Ostium trusit post se. alij, Clausit. Genes. 19. sic & מְטָרַד טָרִיד Claudendo clausit. ibidem 20. in Tharg. Ierosolymit. vt habent Aruc & Elias. Item Iud.20. legitur טָרְדוּנוּן Expulerunt eos, eiecerunt illos, vt & Kimchi exponit, חרריכוהו illi in Hebræo respondens. nihilominus Santes per שפשף Contriuit, calcauit, exponit. בָּרְקִין טָרְדִין Fulgura perterrentia, terrore fulgentia. R. Schelomoh exponit דטורדים את הבריות Expellentia creaturas. & ita sensisse paraphrastem inquit. Neoterici tamen vitiosè cum Veneto exemplari בָּרְקִין טָרְדִין scribentes, interpretantur post Pagninum Fulgura discurrentia: eò quòd in Hebræo est יְרוּצוּ, quod Kimchi interpretatur, Discurrent per plateas ciuitatis, huc & illuc ignari quid agant. Sed hæc interpretatio non conueniret præcedentibus, quæ scripsit Paraphrastes. meliùs igitur R. Schelomoh ירועעו את השומעים Frangent vel consternabunt audientes. Nach.2. Hinc הטרדה טְרִיָּא Expulsio, extrusio, profligatio. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. Est & alia huius verbi significatio, de qua in hunc modum Elias,

קראו ר"ל למי שעסקיו תמיד על עסק אחד טרוד וחעסק חחוא נקרא טרדא לשון טורח מן דֶּלֶף טוֹרֵד ואין לו דומה עוד במקרא: Vocant, inquit, Rabbini, bonæ memoriæ, eum qui vni negotio iugiter incumbit טָרוּד Assiduum, & negotium ipsum vocatur טִרְדָא quod idem est atque טוֹרַח Labor molestus. Estque desumptũ ab illo Prouerb.27. Stillicidium persistens, assiduum. nec amplius inuenitur in Bibliis. Hæc ille. Inde verò Genes.36. in Tharg. Ierosolymit. vbi in Hebræo est, בת מטרד Filia Matred, legitur נַעֲרָא דַּהֲוָה לָעֵי בְּמַטְרְדָה Vir qui laborabat in labore suo indefesso. Elias aliter habet, & quid sit nõ intelligit, vt fatetur. est autẽ טְרָדָא דַּהֲוָה לֵיהּ בְּמַטְרִידָא Ordo qui erat ei assiduè.

Item טָרַד idem quod ערבב Miscuit, commiscuit, confudit.

טַרְזָא Frustum interulæ, triangulare, & cucurbita ad semen deputata. טִירוּז Genus pallij.

Et proiecit eum in formam. טַפְסֵי Fascinationes. in Zohare. טוּפְסִיָּא scribitur in Zoh.col.192. אִתְקִין טוּפְסִיָּא דְקוּרְמָא בְּמַטְוָן quid autem hæc verba significent nescio.

טַפְסַר idem quod נְגִיד Dux, vel שַׁלְטוֹן Imperator. In plurali טַפְסָרִין Duces, imperatores. Nach.3. טוּפְסָרָא Genius, angelus, instinctus. in Zoh. טוּפְסָק Inclinatio, pronitas. in Zoh.

טְפַף Significat Æquare, adæquare. & טְפוּפָא Æqualis. in Aruc. טַפָּקָא idem quod רַעְף Tegula, seu later, lateris. טוּפְרִין atque טַפְרִין sunt Vngues, vngulæ. Deuter.21.Iud.5.& Dan.4. In singulari טַפַּר שָׁמִיר est Acumen seu mucro adamātis. Gallicè *Pointe d'aimant*. Ier.17. Et טוּפְרָא Genus quoddam aromatis, lucidum vt vngula, onycha. Exod.30. Item est idem quod צֶלֶם Imago. in Aruc.

טְפַשׁ Stultè egit, insaniuit. 1 Reg.13. Numer.12. טַפֵּישׁ לְבָא רַעְמָא Hebeta, incrassa cor populi. Isa. 6. In passiuo אִיטַפַּשׁ Stultus factus est, hebetatus est. Ierc.9.& 10.& Psal.119. in litera ט. Hinc טִפְּשׁ & טִפְּשָׁא aliàs טְפָשָׁא Stultus, stolidus, stupidus. Eccle.4. Isa.28. Psal.73.& Prouer.17. In plurali בְּנִין טַפְּשִׁין Filij stolidi, insensati. Ier.4. Idem טְפַשְׁיָא Eccl. 4. & in fœmineo מַלְכוּתָא טַפְּשָׁתָא Regnum stultum, obtusum. Isa.49. טִפְּשׁוּתָא Stultitia, stoliditas. Deuter.28.& 1 Reg.25. De hac voce sic Elias, אויל וככיל וככל ונבל מתורגמין בלשנא טפש מלשון טפש כחלב לבם לשון שמנינית ואין לו רומה במקרא וכן השמן לב העם ותרגום טַפֵּישׁ ומזה אמרו רז"ל חכמים כל עוד שחם מזקינים חכמתם מתרכרכ ועמי הארץ כל עוד שהם מזקינים מטפשים פורוש מתטפשים הטירת וגושרכ ורבים טועים וקורין מטפשים חמם בשוא ומזה בפרק במרכ מרליקום ברוב חנוכחאות אִינוּ מְטַמֵּא טמאת אחלים המם בשוא ואינרכ אלא בחירק מְטַמֵּא הטית דגושה פ' דוש בתטמא : Id est, Euil, Chesil, Sacal & Nabal exponuntur per טִפֵּשׁ, iuxta illam Psalm.119. locutionem: Incrassatum est veluti adipe cor eorum. vbi Pinguedinem significat. Nec est ei simile in textu Bibliorum. Item, Incrassa cor populi huius Tharg. טַפֵּישׁ. Hinc Magistri nostri, quos honoris causa nomino, dixerunt: Sapientes quò magis senescunt, eò magis crescit eorum sapientia: populi verò terræ (rudes) quò magis senescunt, eò magis insaniunt. vbi מְטַפְּשִׁים scribitur pro מְתַטְּפְּשִׁים Teth cum puncto daghes. Multi tamen errantes legunt מְטַפְּשִׁים Mem cum scheua. Similiter quoque in Perech Madlikin multa exemplaria habent אִינוּ מְטַמֵּא טְמֵאָרת אֲהָלִים Non polluitur pollutione vel immunditia tētoriorum, Mem cum scheua, quod fieri non debet, nisi cū chirek מְטַמֵּא Teth affecto daghes, quod idem valet ac מִתְטַמֵּא. Hæc ille.

טַפְתָּא Circuitus, clausura. in Aruc. טָפֵת Infectio, vel fluxus. in Comment. טוּפִיתָא vt perperam hic cum Venetianis adducit Santes, est; vt ipse exponit, Auis acuti visus, vultur, aut, secundum alios, Picā. sed legendum cum Elia & Complutensi manuscripto טַרְפִיתָא. vide paulò pòst. טַצְרָק idem quod עַרְמָה Astutia, calliditas. in Aruc. מַצָּחַר Triennium, tempus trium annorum, lingua Persica. in Aruc.

טַקְלָא Vrna, aquarium, clepsydra. in Zoh. טוֹקְלִים Secretarius, à secretis. Psalm.80. in Midras.

טַקֵּם Iungere, aptare, instruere, ordinare. 3 Regum 20. Ierem. 46. Mich.1. & Exod. 14. vbi perperam in exemplari Veneto legitur טַכֵּים. Hinc מַטְקִים מַשְׁוִירָתָךְ Instrue exercitus tuos. Iudic. 9. In passiuo אִיטְּקֵם Ordinari, in aciem instrui, vt בְּשׁוּם אֱלָהָנָא נִיטְּקֵם In nomine Dei nostri instruemur. alij Vexillum erigemus vel explicabimus. Complutense manuscriptum hîc habet, non bene, vt mihi videtur, נְטַקֵּים in Pael, Ordinabimus, supplendum enim esset Aciem, vel exercitum. Psalm.20.

טִיקְסָא & טִיקָסָא Græcè τάξις, Ordo, acies. alij Vexillum. Numer.1.& 2. & טֵקֶס פִּיקוּדוֹי Series mandatorum eius. Canticor. 2. In plurali טַקְסָיָא Ordines, acies. ibidem.6.

Item טַקֵּס significat Statuere, imperare, imponere. vt 4 Regum 23. טַקֵּיס יַרְת כַּסְפָּא Imperauit pecuniam. & ibidem 12. כַּסְפָּא דְמִיטְקֵס Argentum quod erat statutum: aliàs דְמִטְקֵס vel מְטַקְּסִים Paratum vel ordinatum. quo in loco Santes טַקֵּס exposuit Cōflare metalla, eò quòd Rabbi Dauid Kimchi dicit חֲמָתוּכָן כֶּסֶף Argentum ponderatum, quod est in Hebræo, esse illud quod erat cusum in monetam; aliud verò quod nondum erat cusum, ait datum fuisse, vel vt cuderetur, vel vt conflaretur in monetā. & postea exponit מְרַתּוּכָן idem esse quod מְרַתּוּקָן בְּצוּרָה Effigiatum, formatū, vel signatū. Sed in hoc sensu Ionathan paraphrastes nō accepit. sic & Isaiæ

Apud Rabbinos legitur, Quanto præsumit magis, hoc est יוֹתֵר, nec inuenitur in Thargum.

טַפַּז Subsilire, saltare, se mouere. Psal.68. Cant.2. & Eccl. 3. טַפְּזַת פּוּמֵהּ Mouit os suum. Neoterici, Clausit os suum, quòd in Hebræo sit קָפַץ, ignorantes verbū illud etiam apud Hebræos Saltare & mouere se, exponi, quémadmodum Cant.2. מְקַפֵּץ Saltantem interpretantur Hebræi. In Complutensi codice vitiosè legitur טַפְּזַת, nihil enim, quòd sciam, significat. Iob 5. Sunt & qui legunt שְׁזַרַת eodē sensu. vide in Schin. sic & eiusd.37. vbi alij legunt וְיִטְפֹּז, vel, vt Aruc habet, וְיִטְפֹּז Et exiliet, seu mouebitur. Aruc & Elias præter hanc lectionem etiam citant וַיְשַׁזֵּר vel יְשַׁזֵּר. vide ibi. טַפְּזָא idē quod שְׁפַן Cuniculus. Leuit.11. & Deut.14. in plur. טַפְּזָוָא Cuniculi, alij Erinacij. Psalm.104.

טַפַּח Plaudere manu, percutere, calcare, icere pugno. Ierem.31. Ezech.6. 4 Reg.11.& 19. licet ibi quidam Intingere, mergere, humectare, explicent, eò quòd in Aruc, sed per translationem, טַפַּח reperiatur in eo sensu, nihilominus ipse Aruc hunc locum ex superiori significatione Calcandi & percutiendi, exponit. Hinc Benoni מְטַפַּח בְּקוֹרְנָסָא Percutiens paruo malleo. Isa.41. & in tertia fœminina טַפְּחַת שְׁמְשָׁא Feriit Sol. Ionæ 4. Apud Aben Ezra in Decalogum inuenitur טפח pro Euexit, manibus leniter tractauit. Gallicè *Dorloter*. טַפָּח Est genus leguminis, quod Arabicè סֻמְּם וּלְבָאן dicitur in Aruc. טַפְּיָח Locus humidus & pratensis vbi nascitur herba. in Ber.rabb.cap.33. Significat etiam Vas testaceum in parietibus ędificatum, vt ibi nidificent aues. in Aruc. מְטַפַּחַת est Linteum. טַפֵּי vt suprà, Plus, magis. Item Vas olearium, lenticula os angustū habens, gutturniū. טַפֵּיטָא & טַפֵּיתָא Tapetum. accipitur & pro Stragula, ephippio equi.

טְפַל Hebræum, significat Coniungere, compingere, concinnare, linire. in Ber.rab.cap.71. Hinc in Commentariis שֵׁבֶט בִּנְיָמִין טָפַל לְשֵׁבֶט יְהוּדָה Tribus Beniamin adhæsit tribui Iehudah. טְפִלִּים Socij, sodales, collegæ. in Comment. טַפְלָא Adiunctum, accessorium. Psal.18.& 31. in Midr. טְפֵיל secundum Eliam idem significat quod מלט, à quo adhuc Itali habent *Malta*, id est, Intrita, lutum calce & arena compositum. Santes Iuncturam exponit. Ierem.43. Item Elias in Thisbi: ברבי רז"ל עָשׂוּ חַעֲקֹר טָפֵל וְחִטְפֵּל עֲקֹר וְכֵן רָחֵל חָיְתָה חֲעֲקֹר וְלֵאָה טָפְלָה לָהּ לשון רבוי וסמוכה מלשון טפלו עלי שקר בלא"ו ביתי"ו וכ"ל עד שהיו"ד אפילו אמו : Apud Rabbinos legitur, Fundamentum fecerunt accessoriū, & accessorium fundamentum. Item Rachel fuit fundamētum, & Lea adiuncta est ei. Significat hæc vox Adhæsionem & coniunctionem, iuxta illam phrasim Psal.119. Concinnarūt aduersus me mendacium. Germanicè Beheffe, Italicè *Apiçato*.

Secundò טָפַל significat Fatigare, laborare. vnde טִפּוּלָא Fatigatio, labor. Et Vacare, operam dare. in Vaic.rab.cap.34.& Psal.30. in Midr. Subiici, sub potestate esse. in More libr.1. cap.70. Item Allidere. Thren.1. in Midr. טַפְלָא Paruulus, infans, idem quod טַף, & aliquando per synecdochen capitur pro omni pube vel cœtu paruulorum. Ios.8. & 2 Reg.15. in plurali טַפְלָא Pueri, paruuli. Esther 3.

טְפַם Significat Acquiescere, consentire, conuenire Gen.34. & Prou.1. In passiuo אִיטְּפַם Cōtentus est, satisfactus est. 4 Regum 12. & Syriacè ܐܬܬܦܡ Credidit, fidem adhibuit, persuasus est. Iohan.3.

Inde מְתַטְּפְּקָנוּתָא ܡܬܬܦܩܢܘܬܐ Obediētia, animi requies. ad Ephes.2. & דְלָא מְתַטְּפְּקִין Qui sunt inobedientes, inmorigeri. Luc.1. טִיפְּלָא דְטִיפְּסָא Tenor, nutúsue quietis. in Zohare. בְּלֵאֵי טָפְסָן Veteramenta detrita, conculcata, idem quod סְמַרְטוּטִין id est, חתיכות כגד בלוי Frusta panni veteris & laceri, laciniæ vestium. Ierem.38. In Hebræo est בְּלוֹיֵי הַסְּחָבוֹת Veterationes distractionum, id est, Frusta panni veteris tracta huc & illuc. Tertiò significat טָבַס Typis æreis excudere, imprimere. In passiuo ܐܬܬܛܦܣ אִתְּטְפַס Impressum est. in lib.Rit.Seu. Patr. Inde טוֹפָס, & Syrè ܛܘܦܣܐ τύπος, Typus, figura, exemplum, in Vaic.rab.cap.34. Iohan.13. & 1 ad Cor.10. ܛܘܦܣܢܐܝܬ טוֹפְסָנָאִית Typicè, figuratè. in lib.Rit.Seu.Patr. טוֹפָס Exemplar, tenor literarum, quē vulgò Copiam vocant. טָפְסָא est, iuxta Aruc, Forma, modellus vitriarij. hinc Exod.32. pro וַיִּצֹר אֹתוֹ בְּחֶרֶט Et figurauit eum in stylo, vel forma, vt volunt alij: Tharg.Ierosol. וְדָמָא יְתִיהּ כְּטָפְסָא

הַגִּישׁוּ עֲצֻמוֹתֵיכֶם Afferte actiones veſtras: טַעֲנוֹת בְּרִיאוֹת וְחֲזָקוֹת Argumenta valida & fortia. Hæc ille. Præterea טָעַן, quemadmodum Arabicè idem eſt quod דקר Confodere, configere: Hinc eſt מְטַעֲנֵי in regimine, & מְטֻעָנִין atque מְטוּעָנִין Perfoſſi, transfixi. Iſa. 14. Ier. 18. 37. & 51. & Ezech. 28. & ſic 1 Reg. 14. in Compluten. & Veneto. ſed Kimchi in Commentariis legit כַּד טְעִינִין חַרְבָּא Cùm eſſent gladio perfoſſi, vbi alij ſimpliciter habent מְטַעֲנִין Transfixi. Hic Santes ex hoc loco, & 2 Regum 12. verbum Debilitare, fatigare, infirmari, & laſſeſcere ſignificans, adducit, in quo nullus eſt Hebræorum quem poſſit dicere ſe eſſe ſecutum. אִיטַּעַן verò in Ithpael, vt habet Aruc cum Complut. & Venet. exemplaribus, malè in Aphil in Elia 2 Reg. 12. quod poſitum eſt pro ואנש Et vehementer ægrotauit: etſi morbum quendam deſignat, nihilominus à præcedenti ſignificatione dependet. Significat enim hoc verbũ, vt innuit R. Schelomoh, in Commentariis. Iſa. 14. Compungi viſcerum torminibus; quæ ſignificatio hîc aptiſſimè conuenit. cui ſuffragatur Elias, qui ait: Hic morbus dicitur ab illo dicendi modo מְכֵי חֵרֶב Percuſſi gladio: quæ Thargum, vt iam dixi, vertit מְטַעֲנֵי Confixi. Ierem. 18. Quod autem verbum hoc Pungere etiam ſignificat, oſtendit D. Kimchi; ait enim patrem ſuum expoſuiſſe illud Geneſ. 45. ſic, טַעֲנוּ אֶת בְּעִירְכֶם Pungite iumenta veſtra.

טָעַק Arctare, coarctare. Prouerb. 4. Aruc legit שָׁנַק. vide ſuo loco. Item Pſal. 31. & Prouerb. 24. vbi tamen in Veneto habetur מִתְחַעִיק Coarctatur. Elias verò & Complut. מִתְטַעֵק. ſed fieri poteſt, inquit Elias, vt radix ſit עק, quod certè apparet ex Venetiana lectione, nec quo minus ita ſit, impedit quod ſit ſcriptum in aliis per Teth מִתְטַעֵק ſiquidem, vt iam diximus, illud fieri ſolet, maximè in lingua Syriaca, vt Teth euphoniæ cauſa migret in locum Thau.

טָעַשׁ Aberrare, à via deflectere. ad Romanos 12.

טָעַת Latitare, deliteſcere. Lucæ 8.

טָפָה & טָפָא, & Syrè ܛܦܛܦ טַפְטֵף ſignificat Extinguere. 1 Regum 3. & Leuit. 6. In paſſiuo אִיטְפִי Extinctus eſt. Iob 18. & 15. licet malè in Veneto legatur אִטְפִי in Aphil. Inde מְטַפְטֵף propè extinguendum, idem quod כחח Matth. 12. Secundò טף ſignificat Redundare, ſuperenatare. Ioel 2. in Aphil.

אַטְפָה Exundare fecit, ſuperenatare compulit. Deuter. 11.

טָאִיף aliàs טָיִף Deriuare, curſum & alueum facere. Iob 38. Complut. exemplar retinuit vocem Hebraicam, data ei tantùm forma Chaldaica, ſic פְּלַג Diuiſit, Hebraicè autem פָּלַג ſcribitur. ideo Santes etiam טַיְּף Diuidere expoſuit. טַפְטֵף Stillare, fluere. in Cõment. טוּפָנָא Diluuiũ, cataclyſmus. Gen. 10. & 11. & טַיְּפִין Riui, de quo iam ſuprà. Itẽ טִיפְטַיָּה in libris ſectetioribus ponitur pro nomine diuino, quaſi dicas, Filium Deum, Deiue. Item Santes טף exponit Pſal. 68. Intueri, aſpicere, conſiderare, admirari, ſed nihil tale reperio, niſi tantùm טְפַף, quod eſt Aphil verbi נְטַף Fluere. de quo vide in Nun. Præterea hoc verbum Santes Molere eſſe dicit, Exod. 32. ſed ibi non טף ſed שף Frangere, conterere, cum Elia & reliquis eſt legendum. Item dicunt ſignificare Transferri, extirpari, moueri. Iob 37. ſed & ibi falſi ſunt; legendum eſt enim טַפֵּז Subſilire, ſaltare. טַף Puellus paruulus. Hebræum eſt.

טִפָּא Stilla, gutta. de quo iam ſuprà in טִיף. Iſa. 40. De hac dictione ſic Elias, כמר מדלי כְּטִפָּה מְרַוָּל וכן בשעלו מים תרגום כטיפא בשעלא כך מצאתים באלף וברברי הלל בחא כמו מאין באדת מצופה סרוחת והרבי היה ראוי טִיפוֹת אבל שמשו בהם בלשון זכרים טִפִּין כגון חכטיל מים טפין טפין ועקר שרשו נטף לשון והטיפו החרים עסיס ובכפל הפא והעין חזה: מטפטף והשם טפטוף בלא׳ טרופפן ובלעז גוטי Id eſt, Quaſi gutta de ſitula. Iſa. 40. כְּטִפָּא מְרַוָּל Item in pugillo ſuo aquas. ibidem. Thargum בְּטִפָּא בְּשַׁעֲלָא Quaſi gutta in pugno. Sic inueni cum Aleph. At in tractatibus Rabbinorum eſt cum He, vt, Vnde veniſti? ex guttula fœtida. Et congruum eſſet vt in plurali diceremus טִפּוֹת, veruntamen vſurpant illud in maſculino genere טִפִּין vt qui proiicit aquas guttatim. primitiuum verò eius eſt נָטַף, cuius ſignificationis illud eſt, Et ſtillabunt montes muſtum. Et geminata prima & ſecunda fit מְטַפְטֵף Stillans. & nomen טִפְטוּף Stillatio: Germanice Tropffen, Gallicè Goutte. Item טִיפִין Stillæ, guttæ. in Zohare.

טָפַר idem eſt quod יתר, vt dicit Elias, cuius hæc ſunt,

טַעַם vt eſt Hebraicè, primò ſignificat Sapere, guſtare. 1 Reg. 14. & 2 Reg. 3. Hinc טַעֲמָא & טָעֵם Guſtus, ſapor. Exod. 16. & Iob 6. Item טָרִי טַעֲמָא ponitur pro טָרַת טַעַם Fatua muliere, exoleſcenti à prudentia. Prouerb. 11. vt habent Elias & Venet. exemplar. quamuis analogicè ſcribendum videatur טָרְיָא טַעֲמָא. Complut. habet טָרְיָא טַעֲמָא quæ verti poſſunt, Exul rationis, extorris prudentiæ. vel ad verbum, Expulſa à conſilio ſeu ratione. De qua radice Elias in Thisbi, טעם בלשון הקודש משמש לשני ענינים תאחר ענין טעימה המיוחס לחיך בלא׳ קושטן והוא נלקח מלשון רומי גושטרי כמו וחיך אוכל ויטעם והשני לשון טעם ועצה וסברה חמיוחס ללב כמו מטעם המלך ובדניאל עטה וטעם וברברי רזל מאי טעמא בלא׳ רעכט ובלעז ראזן: Id eſt, טַעַם in lingua Sancta duplici ſignificatui inſeruit, quorum primus qui Saporis eſt, palato tribuitur, Germanicè Koſten. quod deſumptum eſt ex lingua Latina, Guſtare. vt, Et palatum edulium guſtabit. Secundus verò qui eſt ex Rationis, conſilij, & opinionis ſignificatione, cordis eſt proprius: vt, Ex conſilio Regis. Ionæ 3. עֲטָרַת וְטַעַם Conſilium & ratio. Item in dictis Rabbinorum, piæ memoriæ, מַאי טַעֲמָא Quod iudicium? quæ ratio? Germanicè Recht/ Gallicè *Raiſon*, vel Hiſpanicè *Raſon*. Hæc ille. Hinc illud eſt Prouerb. vltimo, טַעֲמָא מְטוּל דְּטָבָא תְּגָרְתָּה Ratiocinata eſt, quoniam bona eſſet merces eius. ſic in Complutenſi codice; at Elias טְעֲמָאח מְטוּל דְּטַבְתָּא תַּגָּרְתָּא eodẽ ſenſu. ſic & Venetum, niſi quòd alia forma habet תַּגָּרוּתָתָא.

Tertiò אִתְטַעַם in Ithpael, Syriacè ſignificat Inſeror, ἐμφυτεύομαι. ad Roman. 11. מִתְטַעֲמָנוּתָא Inſitio. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. Eſt & alia ſignificatio טַעַם, de qua iterum Elias: טַעַם נקרא הנגינה של כל תיבה טעם לפי שהיא נותנת טוב טעם ודעת לחבנת הפסוק כמו שבארתי בספר טוב טעם ובלשון רבים נקראים טעמים בשוח תחת הטות וחעין בקמץ כמו מן נער נערים ורוב העולם נוהגים לומר טעמים חטית בפתח והוא טעות: Accentus, inquit, cuiuſuis dictionis vocatur טַעַם, quippe qui tribuit bonũ iudicium & ſcientiam ad intelligendum verſum, prout explicaui in libro cui titulus eſt טוב טַעַם hoc eſt, De accentibus. & in plurali vocantur טְעָמִים Accentus, ſcheua ſub Teth, & Hain cum kametz. ſicut à נַעַר fit נְעָרִים. Porrò maxima pars orbis (literatorum) ſolent dicere טַעֲמִים Teth cum patach, ſed error eſt. &c.

טָעַן Primò ſignificat Onerare, baiulare, geſtare. Gen. 45. & Prouerb. 9. Hinc participium טָעִין Ferens, portans. Pſalm. 68. & טְעִינָא Onuſta. 3 Regum 10.

טְעִינִין Onuſti. Geneſ. 37. & 45. טְעִינָן Onuſtæ. ibidem.

טָעוּן חֲמָרָא Onus aſini, id eſt, quantum aſinus ferre poteſt. Nonnulli, Aſinus oneratus. 1 Reg. 16. & טָעוּן זוּג כּוּרְנָיִן Onus paris mulorum. 4 Reg. 5. טוֹעֲנָא Onus, faſciculus, ſarcina. Gen. 43. aliis eſt Saccus, eò quòd in Hebræo ſit אַמְתַּחַת quod Saccus ab Hebræis exponitur, ſic dictus quòd extẽdatur: quæ ratio etymologiæ etiam Sarcinæ aptè conuenire poteſt. Sic Ioſ. 2. טְעוּנֵי כִיתָנָא Faſciculi lini. אִטְעִינַת in Aphil, Reportauit, tulit. Eſther 5. in exemplari Veneto. ſed in Complut. rectiùs, mea ſententia, in paſſiuo אִיטְעֲנַת Onerata eſt. Secundò טַעַן metaphoricòs ſignificat Arguere, ſeu argumentari, & rationẽ reddere. in More lib. 1. cap. 75. Sed אַטְעֵן quod Perſuadere interpretantur Neoterici, Geneſ. 3. eſt error: nam cùm legiſſet אַטְעֲנִי Seduxit me, pro Hebraico השיאני, deduxit malè à טַעַן Onerare, quod erat inclinandum à טָעָא Errare. Item טַעֲנָא Ratio, cauſa, argumentum. Pſal. 71. in Midr. & Occaſio in Commentariis. De hoc themate ſic Elias in Thisbi, ברברי רזל ורמז טָעוּן חַזָּיָה טְעוּנִין בְּרָכָה לפניהם ענינו כמו צריכין ועקרו מלשון טַעֲנוּ אֶת בְּעִירְכֶם ופירוש טעון עמוס ונושא רבר זרח עליו בלא׳ גולאוין ובלעז קארגאשו: In dictis Rabbinorum legitur, Sanguis illarum tenetur aſperſione: Item, Tenentur coram illis benedictione. Idem valet quod צריכין id eſt, Neceſſe habent. Hæc autem locutio originem habet ab illo Gen. 45. Onerate iumenta veſtra. Et expoſitio טָעוּן eſt Onuſtus, ſuſtinetque vel recipit talis rem ſuper ſe. Germanicè Geladen, Italicè *Cargato*. Et cõtinuo ſubdit ibidem, נקראו דברי ריבות שמספרים בעלי חרונים טענות ואף חוא מהענין הראשון שזח טוען על חברו כך וכך וזח טוען עליו כך וכך וכן פירש רשי הגושו עצמותיכם טענות בריאות וחזקות: Vocantur, inquit, verba contentioſa, quæ narrant cauſarum patroni (cauſidici) טַעֲנוֹת quod eſt quoque à priori ſignificatione. Hic enim ſic & ſic alteri imponit & obiicit, alter verò in hunc hoc modo regerit. Et ſic exponit R. Schelomoh illud Iſaiæ 41.

rei explicatu difficilis penetrat & irrumpit. in Zoh.col.189.

טַס לחש Ordinis quiescentium in media, Volare. reperio autem hoc verbum tantùm in Benoni, vt כְּנִשְׁרָא דְּטָאֵיס aliâs דְּטָיֵיס Sicut aquila quæ volat. Isaiæ 18. Iob 9. & sic דְּטָאֵיס Quæ volat. Isa.31. & Abac.1 כָּל דְּטָיֵיס Omne quod volat,vel,Omne volucre. Gen.7. in Tharg. Ierosolymitano.

טַיָּטָא Volans,vel volatile. Iob 39.& Gen.15. in Tharg.Ierosol. שׁוּנְרִין עַיְּסִין Catti volantes, id est, Bubones. Gallicè *chats-huants*. Esth.1.in secundo Tharg. Secundò טַס idē est quod רדיד Bractea, lamina. in plur. טַסִּין Laminæ. in Comment. De quo Elias, צִיץ הַזָּהָב פִּרְחֵי רֹאשׁוֹ הַצִּיץ חוּא כְּמִין טַס וְכֵן פִּרְחֵי הַזָּהָב תַּרְגּוּם טַסֵּי דַרְהֲבָא בְּלַאֲ בְּלַעֲךְ וּבְרֹעֲז לְאַמֵּינָה: Lamina aurea. Exod.28.Ibi R.Schelomoh Iarchi exponit צִיץ idem esse quod טַס id est,Lamina. Et sic vbi textus Hebraicus habet Bracteas aureas. ibid.39. Tharg. טַסֵּי דַרְהֲבָא. Germanicè Blech/ Italicè *Lamina*. טִיכְרִין Thesauri,arculæ. Eccles.2. & Esther.8. & טְכַבְרַיְיהָא in Elia & Psalt.Nebiens. malè in Complu.per Caph. Arculæ eius. Psal.68. Bahal Aruc legit תְּסַוְּרָהָא Thesauri eius, vt & Elias testatur,qui etiamsi affirmet in omnibus exemplaribus reperisse טְכַבְרַיְיהָא, nihilominus non aspernanda est Magistri Aruc lectio, cùm manifestò appareat esse dictionē Græcam θησαυρὸς, Thesaurus. טָכָּן Fragmenta tritici. in Aruc.

טַכְּתָא idem est quod קלתא Calathus,cartallum,vel pera,Italicum *Tasca*. Secundò est מס שנותנין מן הקרקע Tributū quod datur ex fundo. in Aruc. טַכְּקִינָא Est nomen spiritus immūdi. in Zoh. Ibidē col.93.inuenitur טַכִּירִין sed quid sit nescio.

טָעָא לחן Errare. Iudic.2. & Gen. 37. vbi malè in Venetianis legitur per Thau תָּעֵי pro טָעֵי Errans. nam apud Chaldæos, Elia teste, non reperitur nisi per Teth. In tertia fœminina טָעַת Errauit. Gen.21. & verecunda atque eleganti periphrasi טָעָא Errauit, accipitur pro Fornicari,scortari. Leuit.18.& Num.25. Item mysticè, pro Scortari corde & mente, hoc est, Idola colere, εἰδωλολατρέυω. Exod.34.Inde טָעֲנָא לחש Error. Isa.19. Idem טָעוּת in Comment. & טָעֲיָא Deuius,erro,errans. 1 ad Thessal.5. מְטַעְיָא & טָעִיתָא Fornicaria, meretrix,quasi errabunda,vaga. Leuit.21.& Isaiæ 1.

טָעֲוָתָא & טָעֲוָתָא atque טָעֲוָן Idola,dij erronei. Ios.23. Isa.19.& alibi passim. Item טְעָא לחש significat Obliuisci, latêre, fugere. Luc.12. & Actor.26. vt מְטַל דַּחֲזָא מִן חַיְּלִין מָלֵא לָא סָבַר אֲנָא דְּטַעְיָן לַהּ: Eò quòd ne vnum quidem horum sermonum (harum rerum) putem eum fugere seu latêre. Cuius significationis Santes vult esse illud Prouerb. vltimo, וְתִטְעֵי חֲוָנָךְ Et obliuiscēris instituti tui. sed si cum Veneto ita legeris, explicandum est, Et errare facies mentem vel rationem tuam: sin, vt Complutense, וְתַטְעֵי, exponendū, Et errabit. אַטְעֵי in Aphel significat Seducere,imponere, in errorem inducere.Genes.3. 3 Reg.22. Ierem.4. & alibi sæpè, vt & Psal.89. vbi Pagninus exponit Obliuisci. Inde מְטַעֲיְנָא מטעין Seductor, impostor. Matth.27. טוּעֵי in statu regiminis, Deceptiones, fallaciæ. vt טוּעֵי דְעוּתְרָא Fallaciæ diuitiarum. in Græco est ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, Et deceptio diuitiarum. Mat.13. Et Elias in Thisbi de hac radice sic ait: רטעו את עמי אין עיד רומה לו במקרא בטית וכל שאר לשנא כתיבים בתיו אבל כולן מתורגמין בלשון טעות בטית ור"ל שמשו הרבה בלשנא טעות בטית כגון ירבעם טעה והטעה את אחרים וכן אינו אלא טועה ודומיהם רבים ואינו נופל רק על ענין שגגת הלב לא על ענין מי שתועה בדרך כי כלם כתובים בתיו והשם טעות והרבוי טעיות ולא טעותים: Induxerunt in errorem populum meum.Ezech. 13. Non est adhuc aliud illi simile in Bibliorum (Hebraica) lectione,cum Teth. Cætera enim omnia huius significationis scribuntur per Tau: sed omnia Chaldaicè exponuntur per טָעוּת cum Teth. Cæterùm Rabbini, quorum meminisse faustum sit, multùm vtuntur vocabulo טָעוּת cum Teth, vt, Ieroboam errauit, & in errorem induxit alios. Item, Non est nisi errans. & similia multa. neque cadit nisi in significationem erroris cordis, non ad eum significandum qui errat in via: huiusmodi enim omnia scribuntur per Thau. Hinc nomen טָעוּת Error. & pluraliter טָעֻיוֹת Errores. non autē טָעוּתִים. Hæc ille. Tertiò טָעָא significat idem quod נטש Dimisit, repudiauit, neglectui habuit, neglectui habuit. Prouerb.1. & 6.

Et טוּעֵי דְּסַכְלֵי Error seu neglectus stultorum. Santes Prosperitas. est in Hebræo שלות quod errorem vel negligentiam seu nimium otium, vertere possumus.

טַפְסַר Græcum est forsitan τμῆχος,idem,vt exponit Magister Aruc, quod מְזֻבָּר Inclytus,honorabilis. vel כִּסָּא שֶׁל מֶלֶךְ Solium regium. Cant.6.& Esther 1. in Midras.

טְמַשׁ לחש Idem quod טבל Mersit,intinxit,infecit. Iob 9. Psalm.68. & Ruth 2. & טְמִישׁ Tinctus, imbutus. Psalm. 80. טַמָּאשָׁא Nomen loci. Thren.1. in Midras.

טַן & טָנַן idem quod לח Humescere, vdum esse. Inde מְטוּנָּת Humefactum. in Commentariis Kimchi, super 15. caput Iudicum, in dictione טריה, vbi Thargum habet cū Beth seruili בְּטִינָּתָא In humiditate, vel luto. Secundò significat Inquinare, conspurcare, fædare. Iob 3. iuxta editionem Venetam & Aruc. Complut. verò habet טָנַף de quo infrà.

Inde טִין & טִינָא Lutum,cœnum. Exod.1. Dan. 2. & Isa.57.

Tertiò טָנַן significat Zelare, æmulari. Psal.37. Prou.3. vbi rectè Elias cum Veneto legit תְּטַן Aemulaberis. & sic 4. eiusdem. & insuper 23. pro Hebræo יקנא Aemulabitur.Tharg. habet, vt scripsit Magister Aruc, יְטַן vt Venet. cum Nunmore Syriaco נְטַן Zelabit. sed in exemplari Complut.vbique in Prouerbiis, vno loco excepto in cap.24. vbi habet תְּטָנֵן Aemulaberis, perperam scribitur, vel pro תְּטַן, תֵּינוֹן; vel pro נְטַן, נֵינוֹן, nam ex litera ט malè in quodam manuscripto formata, fecerunt נ. Hinc טָנָּא,Complut. טִינָּנוּת Aemulatio,zelus,zelotypia. Psal.69. idem Prouerb.6. vt Aruc,Elias,& Venetum exemplar habent: in Complut. verò perperam כְּנָא per Samech in principio. & in 2 Tharg. Esth. cap.7. אֲרוּם לֵית בְּעֵיל דְּבָבָא שְׁוֵי בְּטָנָא דְּמַלְכָּא: Quoniam non est inimicus æquus in zelo regis. Santes, In damno regis, hac de causa, credo, quòd in Hebræo sit בנזק המלך In damno regis. & hinc faciūt etiam verbum quod idem sit ac נזק Damnauit, læsit, cuius tamen nullum in Aruc inuenio vestigium. Quemadmodū illud Prouerb.4. תְּטַן de quo suprà, volunt significare, Ingredietur,incedet,eò quòd Hebraicè תאשר legatur. Item apud Pagninum טָנַן per trāslationem Probare significat,& odio habere. vnde טִינָא Odium. טָנָּא לחש Zelotes, æmulator. Luc.6. טוּנִי idem quod טוּעֲנִי Onus meum,absorpto Hain,vt scribit Elias. in Hebræo est אכפי Manus, vel percussio mea; alij,Verbum meum durum & cōtortum.Iob 33. טָנִי Est genus mensuræ,continens sexaginta oua. in Aruc. טָנָא Sporta, corbis, canistrum. Hebræum est. טַנְרוּ vt exponit Aruc, est dictio cōposita ex טן id est גוף Corpore, & רו hoc est שתין Duobus. Inde Iob 17. טַנְרוּ לְבֵי קְבוּרְתָא תְּחֵכֵן Duo corpora in domū sepulturæ descendent: vel,vt Aruc, מֵחֵתָן Descendunt. exemplar Complut. manuscriptum habet טַנְרֵי. Item טָנְרֵס idem quod אהל Tentorium. in Aruc. טַנְרִיאֵל Est nomen Angeli ministri iustitiæ Dei,cuius officiū describitur in Zoh.col.268.

טַנְס quæ & licet non ita rectè טָאנֵס, nomen ciuitatis, quæ Hebraicè עוּקָן dicitur. Santes dicit esse Tunitium, quæ Græcis τύνις, Latinis Tunes, Tunetis, vulgò *Tunez* dicitur. Exod. 1. in Tharg. Ierosolymit. Num.13. & alibi sæpe.

טָנַס est Lineamentum, vel זרע Semen, quo aliquid fit rubrum. in Aruc.

טַנַּף לחש Inquinare, fœdare, maculare. Cantic.5. אִיטַּנָּף Inquinatus est, fœdatus est. Thren.4. Psal.53. & 106. Vnde Elias super locum Canticorum ait: אִיטַּנָּפְתָּם אֵין לוֹ עִיד דּוֹמֶה בְּמִקְרָא וְהוּא לְשׁוֹן לְכְלוּךְ וְתַרְגּוּם נְגֹאֲלוּ כְּמוֹ אִיטַּנְּפוּ כְּרִמָּא: וְרַ"לּ שְׁמְשׁוּ בּוֹ הַרְבֵּה אַךְ בִּבְנִין פְּעַל כְּגוֹן בֶּן שִׁפְחָה שְׁטַנַּף פְּלִשְׁתִּין שֶׁל מֶלֶךְ וְחִשֵּׁם טַנּוּף וּבְלְשׁוֹן נְקֵבָה טַנּוּפֶת בְּרַאֲוֹן זוֹיִבֶר וּבְרֹעֲז אֵיכָה מְנַרְנוּ Id est, Quomodo inquinabo illos? Nō est amplius illi simile in Bibliorum contextu, idemque significat quod לכלוך id est, Inquinatio. Et Thren.4. Polluti sunt sanguine. Cæterùm Rabbini, bonæ memorię, illud frequenter vsurpant, sed in coniugatione Piel. vt, Filius ancillæ qui inquinauerit palatium regis. Inde & nomen deriuatur טְנוּף Inquinatio. & in fœminino genere טְנוּפֶת. Germanicè Vnflat/ Italicè *Immundo*. Hæc ille. טְנוּפוּתָא Immunditia. Matth. 23. & טִינוּפָא Inquinatio, contaminatio, pollutio. in Zohare.

טִינָר & טִינָרָא idem quod צור Petra, saxum, rupes. Exod.4.& 33.& Psal.78. in plurali טִינָרִין & טִינָרַיָּא Petræ,rupes. Iob 28. Isa.2.& Psal.78.vbi perperam in Veneto scribitur שׁוּרִין Montes. Legitur forma prouerbiali אַרְיֵה נַחְלִיה טַנְרָא נְקִיב וְתַבַּר Leo suis viribus lapidem perfodit & fregit. Hoc adagiū quadrat in eum qui proprio mentis acumine in cognitionem

Latina dictio Talaria. 3 Reg.2. & alia forma Syra טַלְיָא Sandalium. Marc.5. טוֹלָא Est fructus quidam, quem aliqui Sorbum interpretantur. sed טוּלְשָׁא est σπίλος, Macula. ad Eph.5. טַלִּית Pallium, vel toga. ab operiendo dicta. vide suprà.

טם Lugere. & טַמָּא Luctus, lamentum. in Aruc. טְמֵי idem quod עצמות Ossa, vt è sententia R. Schelomoh Elias interpretatur. Complut. exemplar habet טְמֵא quod ibidem Pollutio, immunditia conuersum est. Num.9. & טְמָא Ossa. in Aruc. Secundò טָמֵא Polluit, inquinauit, contaminauit. Inde טוּמְאָה אִיתָא Mulier immunda. Ezec.22. & טוּמְאתָא Idem, vel est nomen Immunditia. Isaiæ 30. טִימֵי vel טִימֵי atque טִימִין, reperio & טוּמִין in Complut. Græcum est τιμή Precium, & significat idem quod הנאה Vtilitas, lucrũ, vel, vt exponit Elias, מעות Nummi. Esther 3.5.& 7. & Gen.20. in Tharg. Ieroſolymit. & טִימֵי דְמָא in regimine, Precium sanguinis. Matth.27.

טמם Clausit, obstruxit, obturauit. Iudic.3. Psalm.58. & Isa.3. Hoc autem verbum est quadratum טָם, quemadmodum à רב per literarum reduplicationem fit רַבְרֵב Magnificauit. Hinc pro סְתָמוּם Obturauerunt eos, est in Thargum, vt optimè scribitur in exemplari Complut. & Meturgheman, טְמוּנוּן Obstruxerunt eos: malè in Venetianis & Thisbi legitur טְמוּנִין & טְמָנוּן; quæ secutus Santes, nouam in Chaldaico introduxit radicem, nempe טְמַן, quæ tantùm Hebraica est; ex qua טְמוּנִין illud deducens, scripsit טְמוֹן esse Thesaurum. Gen.26. & חֲטוּמוֹן בְּאַבְנַיָּא Obturabitis lapidibus. 4 Reg.3. Vnde Elias in Thisbi, הַמְטַמֵּטִם אֶת הַלֵּב רשׁוּן סתימה וכן תרגום סתמום פלשתים טְמוּנוּן פְּלִישְׁתָּאֵי וכן קורין למי שערותו בתוכה ולא נראה בו לא זכרות ולא נקבות טמטם: Id est, Qui obturat cor. Genes. 26. Obturationem significat hoc vocabulum. Ideo vbi textus Hebraicus dicit, Obturauerunt eos Palestini, Thargum habet, טְמוּנוּן פְּלִישְׁתָּאֵי Obstruxerunt eos Palestini. Sic etiam vocant eum cuius membrum genitale obturatum est, ita vt non appareat in eo nec masculinus, nec fœmininus sexus, nempe טוּמְטוּם Occlusus. Hæcille Inde in Zoh. col. 182. וּפוּמָא אֲטִימָא אִתְקְרִי טוּמְטוּם id est, Et os occlusum appellatur Tumaton. טַמְטַם quoque nõnullis est Gustare.

טמט Incrustare, crusta obducere. Isaiæ 44. in Pagnini Lexico. sed error est: itaque ex probis codicibus & ex Elia repono, vt suprà, טַמְטַם Obturare. טְמִיוֹן Thesaurus & ærarium, ac Thesaurarius. in Beres. rabb. cap. 2. & 33. & 44. & Esther.1. in Midras. טֶמֶס est Papyrus quæ conficitur ex cortice ligni, charta papyracea. est & Quinternio. in Beres. rabb. cap. 25. אֵיטְמוּס Græcum est ἕτοιμος Paratus. Iob 15. in plurali אִיטוּמִין aliàs אִיטוּמְסִין ἕτοιμοι, Parati. Esther 2. & 8.

טמע Propriè significat Demergi, defigi. Iob 18. & 31. & Psalm. 68. In tertia fœminea טַמְעַת שְׁמֶשָׁא Demersus est, vel occidit Sol. Gen.15. in Tharg. Ieros. טַמִּיעַ aliàs טְמִיעָא Infixus. Iob 3. טְמִיעָא Elias rectius טוּמְעָא Occasus, demersio Solis. Psalm.104. Idem מַטְמוּעַ in Aruc. in plurali טוּמְעָא Absconsiones, loca absconsa, & altè in terram demersa. Iob 3.

טמר Abscondere, occultare. Genes.35. Exod.3. in passiuo euphoniæ causa Thau elisо אִטְטַמַּר Absconditus est, vel se occultauit. Genes.3. & 31. Psalm.10. טְמִיר aliàs טְמִיר Absconditus, latens. 1 Regum 10. & אַטַּר טְמִיר Locus absconditus, ignotus, non vulgaris, & ponitur pro אַלְמוֹנִי Talis, vel talis cuius nomen absconditur, & reticetur. ibidem 21. טִימוּר Absconditum, latibulum, absconsio. Psal. 27. & in Meturgheman Eliæ pro eodem reperio טִימְרָא Psal. 139. vbi Complut. & Veneta Biblia habent טִימְרָא vt & Iob 13. & sic Psalm.64. in Complut. quamuis rectiùs in plur. טוּמְרָיָא Abscondita habeat Venet. טְמִירוֹתָא & טְמִירוּתָא Absconsio, latebra. in Zohare. מַטְמוֹרְיָתָא Spelunca, latibulum, lustrum, vel, quod magis placet, מַטְמוֹרָתָא Specus, latibula. Iudicum 6. מִטְמוֹרָא Absconsio. Isa 32. Item טִימוּרִין idem quod עִפְעַפִּין Palpebræ, sed deprauatè in Veneto Psalm.11. proinde corrigendum è Complut. & Nebiens. Psalterio תִּימוּרִין per Thau, vt suo loco videbitur. Secundò טְמַר significat Onerare. vt נָשִׁים רַטְמִירָן Mulieres oneratæ. 2 ad Timoth.3.

טמיקין passim occurrit. טַלְיִין & טַלְיֵי Pueri, iuuenes, adolescentes. Esth.1. in 2 Tharg. & Prouerb. 1. & 7. vt Aruc & Venet. habent. sed in Complut. טַלְיֵי. In fœminino טַלְיְתָא idem quod נערה Puella, adolescentula. in 2 Tharg. Esther. טַלְיְתָא קוּמִי quod etiam in exemplari Græco remansit ταλιθὰ κουμί, & in Suida ταλιθὰ κούμ, Puella surge. Marc.5. In plurali טַלְיָתָא Puellæ. Prouerb.9. vbi cum affixo legendum est cum exemplari Complut. טַלְיָתָהָא Puellæ suæ. Idem טַלְיִין Esther 1. in Tharg. secundo. טַלְיוּתָא Pueritia, adolescentia. Psalm.25. & Prouerb.2. טַלִּית De hac voce satis prolixè Elias in hunc modum ait, כאדרת שער פירש רשׁי כטלית של צמר המלאה שער ובגמרא שנים אוחזים בטלית חוא בגד וכן אנחנו קורין הבגד של ארבע בנפות שלובשין בבקר בשעת התפלה שבו הציצית טלית ובלשון רבים טליות ולא טליתות כי חתיו אינו שרשית ונמצא גם כן מטלית בתם נוספת וש אומרים שנקרא טלית מלשון טכך תרגום ותסך עליהון ויש אומרים שנקרא בעבור שהוא למעלה מכל הבגדים: Id est, Quasi vestis pilosa. R. Schelomoh Iarchi exponit sicut טַלִּית ex lana pilis plena. Et in Ghemarah legitur: Duo qui apprehendunt Talith, id est, Vestimentum: & nos quoque (Iudæi) vocamus vestem illam quæ quatuor oris constat, quamque manè induunt in hora precationis, & in qua est fimbria, צִיצִית: & numero pluratiuo טַלִּיוֹת, non autem טַלִּיתוֹת quoniam Tau non est radicale. Inuenitur etiam hac forma מַטְלִית cum Mem addititio. Quidam dicunt טַלִּית vocari à tegendo: quia Tharg. Psalm.5. Et obteges super eos, habet וְתַטְלִיל עֲלֵיהוֹן Obumbrabis eos. Nonnulli dicunt ideo sic vocari, propterea quòd est vestis superior, quæ est super omnes alias. In Thisbi.

טולטוס Hermaphroditus. טַלְתַּי Nomen loci.

טלם Idem quod עשק Per vim auferre, extorquere, defraudare. alij Peruersè agere, calumniari. Iob 40. & Psalm.103. Secundò significat Reiicere, aspernari. Iohan.12. Item Defraudare, vel denegare per calumniam. Iacobi 5. Inde טְלוּמָא Calumnia, fraus, peruersitas. Psalm.7. & 37. & cum affixo טְלוּמֵיהּ Iniquitas eius, vel extorsio eius, vt legit Aruc Prouerb.29. sed Complut. טְלוּמַיָּא Calumniæ, fraudes. vt & 28. vbi Venet. corruptè טוּלוּמַיָּא habet. טָלְמָא Peruersus, iniquus, per vim & nefas rapiens, per calumniam auferens. Psalm.10. iuxta exemplar Complut. & Psalt. Nebiens. Veneta enim editio habet טְלוּמָא, vt & 18. reliqui omnes. sic & Prouerb.6.& 16. in Bahal Aruc, Complut.& Venet. In plurali טָלְמִין Raptores, iniqui, Psal.103. & 119. Tertiò טִלְמָא est idem quod חלה Torta panis, placenta. Iob 31. plur. טוּלְמִין, Aruc legit טוּלְמִין Tortæ panis, vel frusta. 1 Reg.17. & 3 Reg.14. טַלְמַיָּות Figuræ, imagines loquentes. in More lib.1.cap.63. טַלְמִיוֹס Ptolemæus. in More lib.2.cap. 9. Idem בְּטַלְמִיָּאל Iob 26. in Commentariis.

טַלְעַר Est nomen vrbis, quæ Hebraicè dicitur רֶסֶן Gen. 10. in Tharg. Ieroſolymit.

טלע Primò idem significat quod שלף Extraxit, eduxit, exporrexit. Ruth.4.& Thren.4.

Secundò idem quod צלע Claudicauit, videlicet per mutationem Tsade Hebraici in Teth, vt vsu venire non rarò solet. Gen.32. vbi scribitur מַטְלַע Claudicans, per Benoni coniugationis Aphel, nisi mauis ex prima significatione, Vaticare, interpretari.

טלף ἀποτυχίζομαι, Findere, diuidere, vel fissas producere vngulas. Leuitic. 11. in vtroque Tharg. Inde טִלְפִין alij טַלְפִין & טַלְפַיָּא Vngulæ. ibid. & cum affixo טִלְפּוֹהִי, Elias טַלְפּוֹהִי Vngulæ eius. Psalm.69.

טלפחא idem quod עדשה Lens. in plur. טְלוּפְחִין Lentes, genus leguminis. 2 Reg.17.& 22.& Genes.25. Item in Bahal Aruc טְלוּפְחָא est Species magnæ cuiusdam molæ ex luto, palea & lini stuppa inter se permixtis, confectæ, quæ ponitur in torcularі ad comprimendas oliuas: sic autem, ait Aruc, dicta est, quòd initium creationis eius, est velut עדשה Lens, quæ lingua Syra dicitur טַלְפָּחָא.

טלק Idem quod חשליך Proiecit. Psalm.2. & 50. & Gen. atque Exod. 21. in Tharg. Ieroſolymitano. In passiuo אִיטַּלַּקִית Proiectus sum. Psalm. 22. vbi in Veneto exemplari legitur vitiosè אִיתְלַקִית.

טְלִיקָא Crumena magna, quæ & alio nomine גַּלְסָקוֹם dicitur. in Aruc. Inde metaphoricôs טִלְקָא Auaritia. in Zoh.

טַלְרִיתָא idem est quod נעל Calceus, calceamentum, vel est

Seueri Patriarchæ Syr. & verbaliter טְכַס Ordinauit. ibidem. Item מְטַכֵּס eſt idem ſecundum nonnullos quod משי Sericum. Eſther 1. ſed haud ſcio, à quo hanc deſumpſerint interpretationem. ſiquidem Elias hanc vocem dicit ſignificationem habere קשוט vel תכשיט Ornamenti. Igitur מְטַכְּסִין cuius ſingulare מְטַכֵּס quidam ſcripſerunt, ſonat, Ornati, aptati, vel ordinati. & טְכָסַת Ordo, vel ornatus. ibidem 2. & טַכְסֵי מַלְכוּת Ornamenta regni, vel, vt exponit Aruc, אנשים בקיאים בעבודת המלך Viri periti in opere regio.

מְטַכְסָא Ædes, palatium. in Ber.rabb.cap.65. & 78.

טַכְסַטְכִּיס eſt ideni quod תקנה Ordo, ſtatutum, directio, aptatio, remedium. in Aruc.

טל & טְלַל Operuit, protexit, opacauit, obumbrauit. Exod.25. 2 Regum 7. & 3 Regum 6. Pſalm.5. & 140. Inde טוֹלָא & טְלַל in regimine. Iob 7. Geneſ.19. alij habent טְלָלָא, vt & Elias. Iſaiæ 30. Vmbra. In plurali טְלָלַיָּא, aliâs in Complutenſ. אֲלָלַיָּא Vmbræ. Iob 40. & טְלַנְתָּא Vmbra. Actor.5. טוּלֵימוֹתָא idem quod צלמות Vmbra mortis. dictio compoſita in Venetianis: at diſtinguitur in Complut. ſic, טוּלֵי מוֹתָא Vmbræ mortis. Iſaiæ 9. טַל & טַלָּא Ros, roris. Geneſ.27. Exod. 16. & Iſaiæ 18. Idem Syriacè טַאלָא in libro Rituum Seueri Patriarchæ.

כְּטַלַלְתָּא Tugurium; tabernaculum, vmbraculum. Pſal.18. & Eſaiæ 1. vbi Elias מְטַלָּא legit. vt & Pſalmo 10. legitur. & מַטַלַנְיהוֹן Tuguria illorum. Exod.vltimo. in Tharg.Ieroſolymitano. מַטַלְתָּא Vmbraculum, Elias מְטַלְתָּא Ionæ 4.

מְטַלָּל autem, vel; vt Complut. exemplar habet, מְטַלֵּיל eſt participium Tectus, vel tegens. Ierem.22. In plurali מַטָּלַת & מְטַלָּן Tuguria, conopœa. Leuitic.23. Geneſ.33. vbi Elias מַטַּלָן ſcribit. Idem מְטַלָּא 2 Regum 11. & Leuitic. 23. & Syrè תַּטְלִלָּא Tabulatum. Marci 2. & Tegula. Luc.5.

טַלִּית Tabernaculum, vmbraculum, conopœũ. in Bechaiai ſuper Geneſim. טַל quod hîc pro Tollere, attollere, eleuare Santes poſuit; Gen.21. Exod.14. & Pſalm.25. vide in נְטַל, eſt enim thema.

טַלְטֵל Pſalm.18.21. & 59. Iudic.20. & multis aliis in locis, aliquándo neuttum eſt, & tunc Migrare, exulare, vagari & transferri ſignificat, aliquando verò actiuum, & exponi poteſt per Tranſportare, mouere, extorrem agere, fugare, & diſpergere. Nullam autem arbitror dictionem occurri poſſe in toto Thargum, quæ pro tot Hebraicis vocibus, quot hæc ponitur, inueniatur: ſiquidem præter multas alias quas Elias non adſcripſit, vſque ad quindecim radices Hebræas, pro quibus טַלְטֵל in Tharg. poſitum eſt, licet tibi numerare in Methurgeman: propterea videndum eſt lectori, ne ſtatim vbi hoc verbum offenderit, putet illud iuxta ſignificationem Hebraicę vocis, cui in Paraphraſte reſpondet, exponendum eſſe. Nam dum aliqui etiam in aliis dictionibus hoc faciunt, in magnos errores incidunt, vt is qui ſcripſit טַלְטֵל inueniſſe pro כתר Cinxit. Iudic.20. à quo טַלְטוֹלַיָּא Circuli, ornamenta narium. Iſaiæ 3. at cùm טַלְטֵל ibi aptè exponi poſſit Fugauit, diſperſit; non video quare dubiam & incertam ſignificationem ponamus. nullus enim quod ſciam, Hebræorum טַלְטֵל pro Cingere expoſuit. טַלְטוֹלַיָּא autem, quemadmodum Elias, Complut. & Veneta editio habent, quid ſit, neſcio: forſitan melius Aruc, qui טַלּוֹלַיָּא legit, à טַלַּל Obumbrare: vt ſint Vmbellæ, vel quædam alia vultus ornamenta, quibus mulieres vmbram ſibi faciebant, vel ſolem à facie arcebant: eſt in Hebræo נְזָמֵי הָאַף Ornamenta vel monilia vultus ſeu naſi. מְטַלְטֵל vel מְטַלְטַל Mobilis, vagus, errabundus. Gen.4. & מְטַלְטְלִים Supellectilia, bona mobilia. in Kimchi. & טִילְטוֹלָא Vagatio, exulatio. 2 Reg.22. טַוָּיל Vagatus eſt, Oberrauit, extorris fuit. in Kimhi ſuper Zachar. טְלַנֵי eſt, iuxta Eliam, Genus quoddã Dæmoniorum: Lemures, laruæ, ſpectra nocturna. Cant.3. & Eccl.2. טַל præterea ſignificat Ponere, reſarcire. טוּלָא idem quod יין החומץ vinum acetoſum. in Aruc. Et טְלָיָא ponitur in Viẽnenſi pro ἁμάρτωλος, Peccator. ad Rom.3. ſed in exemplari manuſcripto ſcribitur חַטָּיָא Peccator. quæ vera eſt lectio, & eam ſumus ſecuti.

טְלֵי vel טָאלֵי & טְלָיָא Puer, infans, paruulus. Pſalm.37. Gen.21. & 44. in Tharg. Ieroſolymitano. in plur. טְלָיָא Ioel 2. quod vnicum ſe inueniſſe in Lege & Prophetis ait Elias, ſed in Hagiographis & Tharg. Ieroſolymit. paſſim

2 Regum 7. quod Armillam nonnulli interpretantur; aliquãdo verò capiti tribuitur. vt Ezech.24. טוֹטָפְתָא Frontalia. טוֹטָפָן Idẽ Eſth.8. טוֹטָפוֹת autẽ quæ in Lege leguntur, transferuntur, vt teſtatur Elias, per תפילין à Chaldæa paraphraſi. טוטפת verò pertingit ex aure ad aliam aurem, vt ſcribit Magiſter Aruc. טוֹטָרָא de quo iam ſuprà, Gibbus.

טַטְרָגָן Græcè τετράγωνος Quadrangulus, vt habet Santes, neſcio vnde: nam Bahal Aruc, vt ſuprà vides, expreſſè habet טֶטְרַכְיָא Græcè τετράρχαι, quatuor prouinciarum princeps. Matth.14. טִטְרַט Vas quoddam, vnum tantùm ſupernè habens foramen, plurima infernè, qua irrigantur horti, Clepſydra. in Aruc. טֶטְרַמּוּלִין Quatuor muli, nomen compoſitum ex Græco τετρα, quod eſt quatuor, & Latino Muli. in Schem.rab.cap.3.41.& 43.

טטש Radicem conſtituit Santes, eò quòd Pſalm. 83. inueniatur יְרַטַּטְּשִׁין Qui abſcondunt, cum duplici Teth. Primum tamen eorum radicale non eſt: ſed, vt in Syriacis fieri ſolet, loco Tau poſitum. non enim vllam talem poſitionem inuenies in Aruc & Elia, ſed bene טש, quod, teſte eodem Elia, pro Abſcondere, in Iob, Pſalmis, & Prouerbiis paſſim reperias. טְטֵשׁ Facere puncta, ne quid ſcribi valeat. & Benoni מְטֵשׁ Punctator, punctis obducens, & aſpergens chartam. in Aruc. טִיטְיָא ponitur pro סתרים Abſconditis. Prouerb.9. quemadmodum legit Aruc, qui inſuper ex Vaic. rabb. idem adducit poſitum pro טוחות Renibus, vel, vt explicant alij, Interioribus. Iob 38. Venetum exemplar habet טִיטוּרָא dictionem nihili. At lectio Complutenſis non mihi aſpernanda videtur, eſt autem טִישְׁיָא Abſcondita, à טש de quo infrà.

טַיָּיל Idem quod הלך Deambulare, incedere. Pſal. 68. & Iob 22. Vnde מְטַיֵּיל Perambulans. Geneſ.3. in Tharg. Ieroſolymitano. & טִיוֹל atque טַיֵּיל Inceſſus. Iob 28. Item Elias in Thisbi, תַּטַיָּלִים בְּכָל יוֹם פִּירוּשׁ הכטלנין שאוכם עושין מלאכה ובלא מוטרנ נענגר ובלעז אוציוסו והוא גם כן לשון שעשוע כמו שפריש רשי והתחלכתי בתוככם אֲטַיֵּיל עִמָּכֶם בְּגַן עֵרֶן יהשם טיול בלא ערמיאן ובלעז שלאצר: Id eſt, Qui ſpaciantur per totũ diem, hoc eſt, qui ocioſi ſunt, neque vllum opus faciunt, Germanicè Müeſſiggenger, Italicè *Otioſo*. Significat etiam Deliciari, vt exponit R. Schelomoh Iarchi illud Leuitic.26. Et ambulabo in medio veſtri, Deliciabor vobiſcum in horto volubulabo in medio veſtri, Deliciabor vobiſcum in horto voluptatis. Inde & nomen טִיוֹל. Germanicè Ermayen, Italicè *Schalazar*. טִימָא Os oſſis. & טִימֵי Macula. Pſalm. 19. in Midr. טִין & טִינָא, & in Zohar. טִינַתָּא Lutum, cœnum. vide poſt טן. טִיעָא idem quod ערבי סוחר Arabs mercator. in Aruc.

טִיף & טִפָּא Stilla, gutta. Iſaiæ 40. טִיף טִיף Guttatim: vt וְטִיף טִיף & ſtillat guttatim. in Zoh.col.249. plural. טִיפִין Stillæ, guttæ. Iob 36. Complut. טִיפֵי: capitur etiam in Cõmentariis pro Spermate. & טִיף Riuus, ſtillicidium. Iob 29. & Pſal.1. Complut. manuſcriptum habet טִיף vt & Elias, qui tamen טִיף in quibuſdam libris reperiri affirmat. טִיפַת דָּם Riuus ſanguinis. in Kimchi. Plural. טִיפִין Riui. Pſalm.119. in Pe. vbi rurſus Elias & Complut. טִיפֵי habent, cum quibus etiã conuenit Pſalter. Nebienſ. טִיטָא idem quod טִיט Volucris, auis. Gen.15. in Tharg. Ieroſolymit. vide טס.

טַיֵּיר Idem quod נחש Augurari, ex volatu & garritu auium augurium captare. Geneſ.30. & מְטַיְּירִיה מְטַיֵּיר בֵּיהּ Augurium ſuum auguratur in eo. Elias legit ſine affixo מְטַיְּירָא Augurium. ibidem 44. in Tharg. Ieroſolymitano. hæc autem dicuntur à טַיֵּיר quod, vt ſcribunt Aruc, Kimchi, & poſt eos Elias, lingua Arabica idem quod עוף id eſt, Auis, ſignificat. מְטַיֵּיר Augur. in Vaicr.rabb.cap.32. טַיְּירָא Augurium, diuinatio quæ fit ex auium volatu aut tripudio. in Zoh. col. 249. Significat etiam Horologium. & Syrè טַיְּרָא Caula, ouile. Iohan.10.

טַכְטַךְ Scabellum, idem quod מפסל Sedes, baſis. in Aruc. טַךְ Græcè τάχα, vel ταχύ, Fortè, forſitan, ad Roman.5. טַכָּן idem quod Græcè τέχνη, & Hebr. תַּרְמִית Aſtutia, calliditas. aliâs טכני. in Aruc. טַכְסִיס Mos, conſuetudo, experientia, practica, geſta. in Schem.rabb.cap.8. טַכְסָא eſt Græcum τάξις, Ordo. Lucæ 1. מְטַכָּס idem quod κόσμιος, Ornatus, modeſtus, moderatus, honeſtus. 1 ad Timoth.3. & מְטַכְּסוּתָא in lib. Rit. Ordo, ſeries. ad Coloſſenſ.2. cap. Idem

Aphricæ gallos, *Los Gallipauos.* טוּפָא Stacte: malè in quibuſdam. legendum igitur cum Elia, Complut. & Ven. Bibliis נְטוּפָא. R. Schelomoh Gummi exponit. ܒܘܣܡ Grecè τυφονικός, Turbulentus. Act.27. טוּרְנִין & in plurali טוּרְנִין Principes. vide infrà. טוּרָא Mons, & טוּרִין Montes. vide in טַר. טַוּרוֹס Taurus mons. Num.vltimo in Tharg. Ieroſolymitano. טָוֵת idem quod תענית Ieiunium, vel ieiunus potius. Dan.6.vbi ſcribitur וּבַת טָוֵת Et pernoctauit in ieiunio, vt exponunt Kimchi, & R. Schelomoh. R. Abraham, Ieiunus, & ſic ait dici lingua Arabica: cui aſſentit R. Sahadiah, qui dicit טָוֵת eſſe propriè hominem qui veſperi cibum non capit, Incœnis vel incœnatus.

טַח Hebraicè ſignificat Incruſtare, complanare, coniungere. Secundò idem quod סך Inunxit. Tertiò eſt idem quod כפר Enarrauit. Quartò ſignificat Accuſare, imputare. in Aruc. ex quo eſt illud Iob 1. כְּיֻלֵּי מְטָחֲא Verba accuſatoria, inſimulantia, vt rectè cum Aruc Complutenſis codex habet. perperam in Veneto מֵיחֲטֵי reſpondet autem Hebraico מְטָלָה Inſulſo. Præterea טח ſignificat Copulare, coniungere, & congredi. Pſal.18.in Midr.

טְחַב Idem quod לחלח Humectare, vdum reddere. Hinc Iob 37. in exemplari Complutenſi טַחֲבוּת Humiditas. Venetum בְּרִירוּתָא Serenitas, claritas. eſt verò in Hebræo בְּרִי Puritas, nitor, vt exponunt Aben Ezra & R. Leui filius Gherſon. At R. Kimchi vult Beth in hac dictione ſeruile eſſe, & רִי à רוה Irrigationem vel madefactionem ſignificare, quem hîc codex Complut. ſequitur.

Item טַחַב idem quod קור Frigus. in Aruc. טָחוֹל Eſt membrum ventris, cuius proprium eſt ridere, dicit Kimchi, id eſt, Splen. & in Vaicr.rabb.cap.4. & 22. & in Tikun hazohar frequenter. In plurali טְחוֹלִין Splenes. Eſther 8.

טִיחֲרָא Globus, congeries. in Zohare.

טְחַן Molere, permolere, pinſare. Iud.16. & Num.11. Auctor Aruc, aiunt quidam, exponit שמש Scortari, Iob 31. quod an verum ſit, illi videant. R. Schelomoh hoc loco ſcribit: Magiſtri noſtri expoſuerunt illud לשון תשמיש ex ſignificatione coitus. & rationem ſcripſit R. Abraham, quam hîc, ſi non obſcœnis verbis mihi vtendum fuiſſet, appoſuiſſem. Sed Aruc ait, אין טחינה אלא לשון עבירה Id eſt, Non aliud ſignificat טחן nisi עבירה Imprægnationem, iuxta quod ſcriptum eſt, תטחן לאחר אשתי Imprægnetur ab alio vxor mea: & iuxta hanc expoſitionem fuerunt qui interpretentur illud Iudic.16. טוחן בבית האסורים Subagitans, vel, vt Horatiano verbo vtar, Permolens in domo vinctorum: ſcribunt enim, inquit Kimchi, quòd vnuſquiſque vxorem ſuam ad Simſon adduceret, vt ab eo grauida fieret: ſed hoc longè eſt petitum, inquit.

Inde טְחִינָה Molendi actus, in Comm. Kimchi ſuper Oſeam.

טְחַר Idem quod שחר Nigreſcere, denigrari. & טְחוֹרָא Nigrum. in Aruc.

טְחַר Compreſſit, conſtrinxit. in Aruc. טְחוֹרִין & טְחוֹרָא Aemorrhoides, ficus vel mariſcæ. Deut. 28. & Pſalm.78. Eſt autem infirmitas ani vel podicis, quam R. Dauid appellat חולי התחתוניות Morbum inferiorum: hæc autem dictio videtur cum ægritudine ipſa podicem ſignificatione complecti, iuxta quod 1. Regum.6. ſcribitur, חֲמִשָּׁה טְחוֹרֵי זָהָב Quinque anus aurei.

טַט & טוט eſt תוקע שופר Sonitus cornu. Deut.6. in Rab. Schelomoh. Aruc quoque Clangorem tubæ, & vocem præconis interpretatur. Secundò טַט idem eſt quod גרפי שיחים Alæ duæ. טִיט Lutum. Hebraicum eſt. טוֹטְלוֹתָא Racemus, vel potiùs ramulus. Leuit.19. & Deut.24. in Tharg. Ieroſol. טֵב Actus, mos, conſuetudo. טִיבִין Geſta. & טִיבוּ Bonitas, pietas, gratia. vide ſuprà in טָב.

טִיב de quo iam antè, Parare. Et טוּבָא Promptitudo. 2. ad Corinth.9. cap. טִיטוּס Nomen proprium. in Ber. rabb. cap.10. טֶטְרָגוֹן Tetragonus, figura quatuor angulis conſtans. in Aruc.

טְטַרְנָ idem quod חכה Percuſſit, feriit, tetigit. ibidem.

טְטַפְרָאוֹת ſunt Capitella quibus imponuntur trabes. Auctor Aruc dicit eſſe fortiſſimas columnas, quibus fulciuntur & ſuſtentantur turres, & alia alta ædificia. טוּטָפְתָּא Frontale, appendix, & eſt ornamentum brachij aliquando. vt 2. Reg.7.

Quoniam notam faciam famam tuam in mundo: quod eſt eiuſdem ſignificationis cum טיב, de quo ſupra, & recta eſt hæc lectio. Hæc ille. Verùm illud מַטְבֵּעַ quod ſuprà ex Tharg. Eſth.10. pro Moneta poſuimus poſt ipſum Eliam, ad hanc ſignificationem referri poteſt.

טַבּוּר de quo Elias, טַבּוּר הָאָרֶץ לשון גובה ומזח נקרא השורר שבבטן טבור לפי שהוא גובה האדם כשהוא שוכב על גבו ונורגים לקרא אותו טבור בחירק וכן אמרו פיו סתום וטבורו פתוח וכן ברוב הגמרות כתיב טיבורו ביוד בלשון אשכנז בלאבל ובלעז מוֹיקו: Id eſt, Vmbilicus terræ. Hoc vocabulum Eminentiam ſignificat. Hinc vocatur vmbilicus qui eſt in ventre טַבּוּר, eò quòd eſt ſublimior pars in homine, quando iacet ſuper tergum ſuum. Solent autem pronunciare טבור cum chirek, vt cùm dicunt, פִּיו סָתוּם וְטִיבּוּרוֹ פָּתוּחַ Os eius clauſum eſt, & vmbilicus eius patet. Similiter quoque in multis locis Gemarah ſcribitur טִיבּוּרוֹ cum Iod, Germanicè Nabel, Italicè *Molicho.* טְבַרְיָא Tyberia. in Ber. rabb.cap.31. Inde יַמָּא דְטִבְרְיָא Mare Tyberiadis. in Commentariis. & Syrè ܒܚܪ̈ܡܐ vt לְעֵבֶר יַמָּא דַּגְלִילָא דְּטִבֶּרְיוֹס Trans mare Galilææ, quod eſt Tyberiadis. Iohan.6. in Euangelio. Et Elias in Thisbi, מחוז יש בארץ ישראל נקרא טבריא ויש שם מרחצאות של מים חמים ונקראים חמי טבריא וכבר כתבתי בחקרמתי לספר מסורת המסורת כי הם צחו הלשון מכל העברים ומהם היו בעלי המסורת וכתב הרדק במכלול כי קריאת חריש חגרושח והרפורח לבני מעזיה חוא טבריא וחנוים קוראים להם טיבריא: Portus eſt, inquit, in terra Iſrael, qui vocatur Tyberia, & in eo ſunt thermæ calidarum aquarum, quæ appellantur חַמֵּי טְבַרְיָא Aquæ Tyberiæ. Iam verò ſcripſi in meo proœmio libri Maſoreth hamaſoreth (Iudæos illic habitantes) elegantiſſimam omnium Hebræorum linguam habere, ex quibus etiam fuerunt auctores Maſoreth. Et R. Dauid Kimchi ſcribit in Michlol, legi Reſ cùm daghes & cum raphe apud filios (incolas) עזיה Aſiæ, quæ eſt Tyberia. Gentes enim vocant eos Tyberitas. טַבְרִיֵּי Venatores. in Aruc. טֵבֵת vel טֵבָת eſt menſis decimus, Decembri noſtro plerunque reſpondens, in quem cadit Solſtitium hyemale, dum Sol ſignum גדי Capricorni ſubit. Eccleſ. 1. & Eſther.2. טֵג Toga. plur. טֶגְיוֹת Togæ. in Aruc.

טָגַן Idem quod אפה Pinſuit, frixit, vt ſolet paſta cum oleo frigi in patella, dicit Kimchi. Inde מטגנא idem quod סולת Simila. in Aruc. טַגְנִי Nomen loci. in Aruc.

טָגַר Concutere, moleſtum eſſe. Luc.3. טִגְרוֹס Tigris, leo ſylueſtris, qui alioquin עלאי Superior appellatur. in Aruc. טְדֵי, vt Aruc exponit, שער הצפוני נקרא טדי Porta Aquilonaris (templi videlicet) vocatur Tede.

טָהַר Hebr. tantùm, Purus fuit. Inde טִיהֲרָא & טָהַר in regi. idem quod צהרים Meridies, ob ſerenitatem ſciliçet, quæ tunc eſt in cælo. 3 Reg.18. & Iob 11. deprauatè in Venetianis legitur טִיחֲרָא Luna. Deut.28. Proinde cum Elia, Aruc, & exemplari Complut. lege aut טִיהֲרָא aut טָהֲרָא. טִיהֲרֵי Cant. 4. vt Elias exponit, ſunt שדים חמזיקים בצהרים Dæmones nocentes tempore meridiano. & רוּחַ טִיהֲרִין Ventus meridionalis, vel flatus ſiccus & ſerenus. Ierem.4. טַהֲרִיאֵל eſt nomen Angeli qui à puritate ſic appellatur, quaſi dicas, puritatis Genius in Zoh.col.119.

טָוָה Aſſare. 1 Regum.2. & טְוֵי נוּר Aſſum vel aſſatum igni. Exod.12. & טָוָא Aſſauit aſſatum. Elias legit טָוֹחַ טָוָה Aſſauit aſſationem. Iſa.44. & מִן נוּנָא דְטָוְיָא De piſce aſſo. Luc.24. & חֲנָא טְוֵי נוּרָא Agnus aſſatus igni. Cant.2. & טְוֵי נור Ramenta, vel continuitas lucis. in Zohare. Secundò ſignificat Nere. Inde טְוָיָה Ipſa nendi actio, actúſue, filatio. in Commentariis. מַטְוַיְתָא Aranea, à nendo dicta. In exemplari Complutenſi manuſcripto ſcribitur מַטְוִיתָא, Elias verò טְוַיְתָא Iob 8. טוּל & טוֹלָא idem quod צל Vmbra.

טוּל Incedere. corruptè in Pagnino. Itaque legendum, vt Elias, Complut. & Venet. editio habent, טָיַל Pſal.67. טוֹזִיג Conuiuium, epulum ſolemne. in quo etiam non vocati excipiuntur. in Aruc.

טוּס vt Santes: vel סָס vt Elias, Volare. Pſalm.90. & 55. vide pòſt. טָוְסָא Auis quæ Pauo vocatur, Arabicè dicitur טַאוּס. In plur. טָוְכִין vel טָוְכִין Pauones. 3 Regum.10. & Ezech.27. In ſingul. Eſth.1. in 2. Tharg. Vnde ſcribunt in Miſnah, חכל קלקלו מעשיהם ברור המבול הכלב עם הזאב תרנגול עם הטווס: Omnia peruerterunt opera ſua in diluuij ætate, canis cum lupo, gallus cum pauone. Hinc eſt quod Hiſpani vocant Indiæ ſeu

וּמַטְבִּיל מְסָאבוֹתְהִי Id est, Vt is qui lauit & eluit sordes suas. in Zoh. col. 324. Inde טְבִילָה Baptismus, intinctio. in Saare Tsedek. Secundò idem est quod אכל Edit, comedit, manducauit. in Aruc. Inde טַבְלָא & טַבְלִיתָא idem quod שלחן Tabula, mensa. est dictio Latina. in Sch. rab. cap. 15. & apud Rabbinos טַבְלָאוֹת שֶׁלְזָהָב Tabulæ aureæ. כן קורין לשלחן בלע"ז Sic vocant Mensam, inquit Elias, Italicè *Tauola*. Similiter quoque asserem, Tabula vocant, Germanicè Brett. In Thisbi. Item טַבְלָא accipitur pro Instrumento musico, campana, vel alio quod suauem edit sonum. Aruc Organum exponit. Hinc מאיש שומע שיר כסולים A viro audiente canticum stultorum: Targ. habet מִגְּבַר דַּאֲזִל לְמִשְׁמַע קַל טַבְלָא דְּסַטְיָין A viro qui it auditum sonum organi stultorum. Eccl. 7. & Isa. 30. secundum Aruc. Complut. enim & Venetum exemplar totum ferè versum aliter habent: & pro טַבְלָא quod vulgò Manichordium vocamus, habent אֲבוּבָא Tibia, organúmue. טָבָל Fructus non decimatus in Bereſſ. rab. cap. 62. & in Aruc. Idem טובל in Aruc.

טַבְלָא ponitur pro מגן Scuto, clypeo. Prou. 24. in Venetianis. In Bahal Aruc, nec in Elia inuenio. In Complut. legitur, si non bene, at quod intelligi potest, טַבְלָבָא Iucundus vel hilaris corde.

טְבַע Immergi, infigi propriè. dicit enim R. Schelomoch hoc verbum vsurpari tantùm, quando de locis plenis luto fit mentio. Ierem. 38. in tertia persona fœm. טְבְעַת אַבְּנָא Infixus est lapis. 1 Reg. 17. In Ithpael אִיטְבַּע Submersus est. Exod. 15. אִיטַּבַּע autem quod Santes hîc adducit, de hac radice non est. vide צְבַע Dan. 4. & עַד לָא נְטַבְּעִין Adhuc non erant fundati, vel, iuxta R. Abraham, Super fundamentis immersi. Complut. codex habet נְטַבְּעִין Prouerb. 8.

טוּבְעָנָא Diluuium, cataclysmus. Iob 4. & 22. & Psalm. 29. in Complut. sed Venet. טוּפָנָא eiusdem significationis. & Elias dicit quòd Beth & Pe permutantur, quod hoc loco πρὸς ἔπος. Secundò טְבַע significat Imprimere. Item Petere, siue repetere. Hinc מַטְבֵּעַ Moneta impressa. Psalm. 91. in Midr. & מַטְבֵּעַ שָׁקָר Moneta falsa, adulterina. frequens in Commentariis. & in Thargum Esther 10. cap. vbi in Hebræo est, ושמעו חולך בכל חמדינות Eius autem fama ibat per omnes prouincias: Chaldaicè legitur וּמַטְבְּעֵיהּ נָפִיק בְּכָל מְדִינָתָא Et moneta eius exibat in omnes prouincias: ea ratione quòd in quorum manus deuenit moneta, ad eosdem vnà principum, quorum fert imagines, famam deportet. Item טְבַע Genes. 24. in Targ. Ierosolymitano significat בֶּקַע, vt est in Hebræo, vel, vt dilucidius Aruc explicat, חצי סלע Dimidium sicli. Vnde Elias in Thisbi, קורין לכל מיני מעות מטבע בל"א מונ"ץ ובלע"ז מוניטא וכן בתרגום ירושלמי דאסתר על ידי עושי המלאכה על ידא דעבדי מטבעא ומזרזי אמרו ר"ל ראי ושנה אדם ממטבע שטבעו חכמים פירוש חברכות וחתפלורת שתקני הם: Vocant omne genus pecuniarum מַטְבֵּעַ Numisma, Germanicè Müntz, Italicè *Moneta*. Et sic in Targ. Ierosolymitano Esther, vbi in Hebræo est, Per manus eorum qui faciunt opus: scribitur עַל יְדָא דְּעָבְדֵי מַטְבֵּעַ Per manum eorum qui faciunt monetam. Hinc est quod dixerunt Rabbini, quorum felix sit recordatio: Non mutet homo numisma quod impresserunt Sapientes: hoc est, Faustas imprecationes ac orationes quas ipsi ordinauerunt. טְבַע idem quod ברית Fœdus, pactum. in Aruc. Et Syrè ܛܒܥܐ טַבְעָא Annulus, circulus. quo nomine Syri intelligunt panem Eucharistiæ nondum consecratum. in libr. Rit. Seu. Patr. טְבַע significat Naturam. Inde טבעי Naturalis. in More lib. 1. cap. 17. & דָּבָר טִבְעִי Res naturalis. In plur. טִבְעִיּוֹת Naturalia, physica. in Commentariis. טַבָּעַת Annulus, circulus. Item Podicis foramen. in Aruc. Habet etiam טְבַע aliam significationem, de qua Elias hoc modo, לך לך מארצך פירש רשי שאורינ"ע טבעך בעולם דרצה לומר חטבע וחמזג הטוב שלך ותמהתי כי לא מצאתי עיר זה הלשון בכל דברי רבותינו ואיך לא זכרו דבר מטבעי בעלי חיים וצמחים ויש ספרים שכתוב בהם שאורינ"ע טיבך בעולם וחוא מלשון טיב דלעיל וחוא חנכון: Id est, Abi tibi de terra tua, vel confer te. Gen. 12. R. Schel. Iarchi exponit, Quoniam notam faciam טִבְעֲךָ Famam, siue conditionẽ tuam in mundo, vult dicere, Naturam & bonam indolem tuam. Et miror me amplius non inuenisse hanc locutionem in omnibus sermonibus Rabbinorum: & quî fit vt nusquam meminerint huius rei, cùm de animantibus & germinibus agũt. Sed extant libri in quibus scriptum inuenitur שָׁאוֹרִיעַ טִיכְךָ בָּעוֹלָם

& טוּבָא, nec desunt qui habeant טוּבְתָא Bonum, bonitas. Genes. 45. Psalm. 25. Hinc prouerbium valde pium in Ben Syra, חֱוֵי טָב וְיַרְכָּךְ מִן טַבְתָּא לָא תִמְנַע: Esto bonus, & manum tuam à bono ne prohibeas. טוּבֵי Beatus, vel potiùs beatitudines, felicitates: idem quod אשרי, & scribitur ferè semper cum affixo, vt Psalm. 1. & Iob 5. טוּבֵיהּ Beatitudo eius. Hinc Syriacè ܛܘܒܢܐ טוּבָנָא Beatus, felix. Act. 26. טִיבוּ ac טִיבוּתָא Beneficentia, pietas, bonitas. Ios. 2. Iud. 8. & Psalm. 25. in plurali טִיבָתָא ibidem. ܛܘܒܬܢܐ טוּבְתָנָא Beatus. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. & ܛܘܒܬܢܘܬܐ טוּבְתָנוּתָא Bonitas, beatitas, beneficentia. ibidem. ܛܝܒܘܬܐ טִיבוּתָא Gratia, pietas. vt מָלְיָת טִיבוּתָא Plena gratia. pro quo Græcum exemplar habet κεχαριτωμένη idem quod רְחִימְתָא Gratiosissima & acceptissima, gratiam consecuta. in salutatione Angelica. Alia forma טִיבוּ Gratia, & טוּבָא Beatitudo. ad Roman. 4.

טִיבוּן vel טִבְיָן Gratiæ: misericordiæ. Exod. 34. טִיבָא vnde in Aphel ܐܛܝܒ אֲטִיבָא Benefecit, beneficium contulit. à quo דְּמֵטִיבִין Qui benefaciunt. Luc. 6. reliqua vide in Iod.

טִבְנָא Detractio, infamia. alij Rumor. Prou. 10. & טִבְנָא בִישָׁא Rumor malus. Numer. 14. in Thargum Ierosolymit. Vnde ܐܛܒܐ אַטְבָּא Famam spargere. Matth. 9. & Marc. 1. & טְבָא Fama. Act. 4. ܛܝܒ טַיֵּב Parare, præparare, aptare, accommodare. & ܛܘܒܢܐ טוּבְנָא Apparatus, præparatio. ad Ephes. 6. טִיבִין Nomen plur. 1 Regum. 17. interpretatur R. Dauid ענינין Negotia: vel, Gesta, facta. est in Hebræo עֲרֻבַּת Pignus, arrhabo. vel, vt Rabbi Schelomoh & ipse R. Dauid Kimchi aiunt, veteres exposuisse גיטין Literas, quibus fratres Dauidis si morerentur in bello, soluebant vxores suas & se à verbis quæ mutuò sibi spopondissent. nihilominus hoc loco interpretationẽ illorum, qui Pignus interpretantur, videtur magis conuenire. טִיבִין enim hîc Stipendia interpretor, quemadmodum etiam in ea significatione Cant. 7. legitur, מַה טִיבְכֶן נְבִיאַי Quod stipendium vel quæ merces vestra, prophetæ? &c. טַבָּאֵי idem quod טבע Submersio. in Aruc.

Item טִיב, iuxta illud quod nuper scripsimus, Conditionem significat. de quo sic scribit Elias, ט"ב גיטין וקודשין משא ומתן מה טיבו של עובר זה לשון עסק תרגום ירושלמי ויוציאו דברת הארץ ואפיקו טיבא בישא: Id est, Conditio libellorum repudij & sanctificationum, conditio accepti & dati. Quæ est conditio fœtus istius? Vocabulum hoc negotium seu occupationem significat. vnde vbi textus Hebraicus ויוציא דברת הארץ Thargum Ierosolymit. וְאַפִּיקוּ טִיבָא בִישָׁא Et protulerunt famam malam. Numer. 12. In Thesbi. טִבְאָנָא Genus pretiosæ margaritæ Ghad patriarchæ attributum. In Bibliis Regiis expositum est Amethystus. Canticor. 5.

טָבְאֵל Tobel, nomen proprium viri. Ezr. 4. sed de Isa. 7. quis fuerit, Rabbini multum disputant. R. Schelomoh & D. Kimchi interpretantur הטוב אלינו Bonus, vel probatus nobis, secuti Ionathan, qui transtulit יָת מָן דְּיִכְשַׁר לָנָא Eum qui nobis congruit: sed exponendum est, inquit R. Schelomoh, אשר לא טב בעיני המקום Eum qui ante omnia continentis Dei oculos non est bonus: Alij per alphabetariam אלבס literarum reuolutionem, sic enim voco גימטריא, dicunt טבאל eundem esse qui רמלה Romelia rex Israelis, vt si pro א acceperis mediam omnium ל, & pro ב substitueris מ, & sic vlterius & econtra pergens, reperies ר literæ ט suffixam, ex quibus tribus literis, nempe רמל addito ה, resultat רמלה. Hæc in Commentariis.

ܛܒܝܐ טַבְיָא idem quod צבי Caprea, dama. Deut. 14. In plural. טַבְיִין Capreæ, damæ. 3. Reg. 4. & קַלִּיל כַּרְגְּלִין כַּטְבָיָא מִן טַבְיָא Leuis pedibus, sicut vna de capreis. 2 Regum. 2.

Et Syriacè ܛܒܝܬܐ טַבִּיתָא Græcè δορκάς, Caprea: vnde טַבִּיתָא קוּמִי Tabitha surge: fuit femina illa eleemosynis in pauperes erogatis clara, quam Diuus Petrus à mortuis excitauit. Act. 9. quæ vox etiam in Græco exemplari legitur.

טְבַח Idem quod שחט Iugulauit, mactauit, immolauit. Heb. dictio. à qua טַבָּחָא Cocus, lanio. 1 Reg. 9. in plur. fœminino טַבָּחָן Coquæ, coctrices. ibid. 8. טִבְחָא Occisio, cædes, vel macellum, vt legit Elias & Veneta editio. Complut. verò טַבָּרָא Lanio. Prouerb. 7.

טְבַל Primò significat Intingere, immergere, mergere, quæ radix communis est Syris vtrisque Leuit. 9. 4 Reg. 5. Et in Aphil אַטְבִּיל Eluit, lauit. vt כְּמִצְוַת דְּמַטְבִּי

Euangeliſtarum in Syro exemplari. בָּתַּיָּא בֵּיתָא מִתְחַתְּמִין לְהוֹן Domus in die deſignantur ab eis. Iob. 24. Secundò חָתַם, vt metaphoricôs acceptum, ſignificat Finire, complere, colophonem addere. Pſalm. 4. in Midr. Item חָתוּם Clauſus, obſtructus, obturatus. alij Denſus, & concretus humor. Leu. 15. & חוּתְמָא Syriacè quoque eſt Complementum. in lib. Rit. Seu. Patr.

חָתַן & אִתְחַתַּן, in hac enim inflexione tantum vſitatum reperio, ſignificat Affinitatem contrahere, generum fieri, cõnubio iungi. Gen. 34. Deut. 7. & 3 Regum. 3. Inde חֲתַן & חֲתָנָא Sponſus. Iſa. 61. & 1 Reg. 18. In plur. חֲתָנִין Iere. 7. Generi. Vnde Elias, קורין לאיש בשבעת ימי משתה חתונתו חתן ואשתו כלה שנאמר יצא חתן מחפתו וכלה מחפתה ואחר כך הוא לא נקרא חתן והיא לא נקראת כלה רק לאבי ולאם החתן והכלה והזוג שעושין בין איש לאשתו נקראיחתון ובלשון רבו"ל נקרא שדוך כמו שאבאר בשרשו ואבי חתון והכלה נקרא זח לוה מחתן ואף שאר הקרובים נקראים מחתנים בלא"ז ובלעז קונ"אדו: Vocat, inquit, virum quempiam per ſeptem dies conuiuij nuptiarum eius חָתָן & vxorem eius כַּלָּה vt dicitur Ioel 2. Prodibit ſponſus de thalamo ſuo, & ſponſa de cubiculo ſuo. Cæterùm poſtea nec ille vocatur חתן Sponſus, nec ipſa dicitur כלה Sponſa; præterquam patri ac matri ipſius ſponſi & ſponſæ. Cõnubium verò quod fit inter virum & vxorem eius, vocatur חֲתוּן, & lingua Rabbinica שִׁדּוּךְ dicitur, ſicut explicabo in radice ſua. Pater autem ſponſi & ſponſæ ſe mutuò מְחוֹתָן vel מְחֻתָּן Affinem nũcupant. Cæteri verò propinqui vocantur מְחֻתָּנִים Affines, neceſſarij. Germanicè Schwager/ Italicè *Conyado*. Hæc in Thisbi.

חָתַף Rapere, auferre, tollere, idem quod חטף per Teth. Iob 8. tam in Hebræo quàm Chaldæo. Aben Ezra Diſperdere, peſſundare, exponit.

חָתַר Primò ſignificat Perfodit, perforauit. Ezech. 8. & 12. & Iob 24. vt & Hebraicè. Inde מַחְתֶּרְתָּא Ligo, fodiendi inſtrumentum. Ier. 2. & Exo. 20. Elias ibi legit מַחְתָּרָא, Complut. & Ven. מַחְתֶּרְתָּא. R. autem Schelomoh Effoſſionem, id eſt, fodiendi operationem exponit. alij Foueam.

Et חֲתִירְתָּא in forma emphatica חֲתִירָתָא Pala, inſtrumentum ruſticum. in Vaic. rab. cap. 30. Secundò חָתַר & אֶתְחַתַּר Syrè, ſignificat Superbire, inflari, turgere, intumeſcere. 1. ad Corinth. 4. Inde חָתִיר Superbus, tumidus. Luc. 1. & in plurali חֲתִירֵא Tumidi, inflati, Græcè ὑπερήφανοι. ad Rom. 1. חַתִּירוּתָא Tumor, ſuperbia. 2. ad Corinth. 12.

LITERA TETH.

ט

טֵית Nona Alphabeti litera, propriè Declinationem ſignificat, per metatheſim תֵּיט, vt vult Reuchlinus. Caninius Inuolucrum vertit. Nunquam ancillatur, ſed ſemper eſſentialis ſiue radicalis eſt. In numeris valet 9. Et ſic ט vel ſic ט valet 9000.

טָא Scopa, & מַטָּאטָא Scopæ. à quo verbum טַאטָא Scopare, ſcopis purgare, verrere. Hebræum eſt.

טָאַב Gauiſus eſt, exhilaratus eſt, bono & iucundo animo fuit R. Sahadiah, Bene fecit. Daniel. 6. תֵּיאַטְרִין Theatrum, dictio Latina, locus publici ſpectaculi. Cantic. 1. in Midr. תֵּיאַטְרָאוֹת Theatra. Eſther 1. in Midras.

טַלְיָא Iuuenes. in exempl. Ven. corruptè. Pſalm. 37. rectiùs itaque cum Elia & Complut. codice ſcribo טְלִי Puer, iuuenis. vide טַל. טַאנִים Nomen vrbis in Aegypto, quæ Hebraicè dicitur צֹעַן. Iſa. 19. Numer. 13. Ezech. 30. & Pſalm. 78. Aruc & Elias cum exemplari Complut. legunt ſine Aleph טְנִס, quanquam Elias codices eſſe ait, in quibus cum Aleph reperiatur. טָאִס Volans. infrà in טס.

טָב atque טָבָא Bonus, vtilis, probus. Iudic. 11. Dani. 2. & 1 Regum 16. Plural. טָבִין & טָבְיָא Boni, læti. 1. Regum. 25. & Ioel 4. טָבָא quoque Bonum ſiue bonitatem ſignificat. Gen. 50. idem טַבְתָּא 1. Regum 24. ſed aliâs Bona eſt, vt אַרְעָא טַבְתָּא Terra bona. Ioſ. 23. In plural. טַבָתָא & טוֹבְתָּא Bonæ, pulchræ. Gen 41. Ier. 24. Ibid. טָבִין & Deuter. 6. & טוֹב

cantur ab Hebræis, & ita vocat eos Ionathan 1 Reg. 2.) Diuus autem Hieronymus Legatos interpretatur. חוֹשֶׁן Pectorale, rationale, ornamentum pectoris ſummi ſacerdotis, ex ſerico & lapidibus precioſis confectum, in quo erant Vrim & Tummim; hoc eſt, Splendores & Perfectiones, ſeu integritates, cum quibus ſummus Pontifex futura præuidebat & vaticinabatur, ac ius dicebat. Exod. 28.

חָשַׁק Ligauit, ſtrauit. 2 Regum 19. אֲתָנָן רַחֲשִׁיקִין בְּכָל מִינֵי צִיּוּרִין Aſinæ phaleratæ omnimodis figuris. Iudic. 5. & חֲמָרִין חֲשִׁיקִין Aſini ſtrati. 19. eiuſdem.

חָשַׁר Excuſſit, eiecit, per cibrum adegit. Pſalm. 18. in Midras.

חַת ſiue חֲתַת ordinis duplicatorum, primò ſignificat Carpere ignem, tollere prunas de igne. Iſa. 30. & Prouerb. 25. Inde מַחְתִּיתָא Thuribulum, acerra. Leuit. 16. & Num. 16. מַחֲתִין & מַחֲתִית Acerræ, thuribula. ibid. Secundò ſignificat Terere, contundere. ſed Hebraicè.

Item חֲתִיתָא Syriacè Accuratam ſonat. vt עִם עוּקְבָא חֲתִיתָא Cum diſquiſione accurata, exactáue. in Typographico epilogo noui Teſtamenti Syriaci. Item חָת ſignificat Vtrem: & cerebri panniculum. in Aruc. Significat etiam Deſcendere, ſed tunc radix eſt נחת ordinis defectiuorum in prima. חוּתְמָא idem quod κνησμός, Pruritus. 2. ad Timoth. 4.

חָתַךְ Incidit, ſtatuit, decidit, determinauit: Daniel. 9. Et אִתְחַתַּךְ Decidi, ſtatui, decerni. Eſth. 4.

Inde חֲתִיכָא Portio, interſectio, tomus. Et קָו חוֹתֵךְ Linea interſecans. קוֹל חָתוּךְ Vox interciſa. & חֲתוּכִים Exciſiones, deciſiones. in Commentariis. De qua voce Elias, זה השורש לא נמצא רק פעם אחת נֶחֱתַךְ עַל עַמְּךָ פרוש נגזר שחוא לשון כריתה ורוֹב שמשו בו הרבה כגון לֹא יַחְתּוֹךְ אֶת רֹאשׁ בַּת אַחַת והשם חתך או חת כרת בלשון אשכנז אירן שׁנִיט או אירן שׁטוק וברלעז פֶּנְץ או טאלי"ו: Hæc radix, inquit, non inuenitur (in Bibliis) niſi ſemel Dan. 9. (Hebdomadæ 70.) determinatæ ſunt ſuper populum tuum. vbi idem valet quod נגזר ſeu Decretum ac deciſum eſt. At Rabbini, bonæ memoriæ, illud frequenter vſurpant, vt, Non præſcindat caput vna vice. Indè & nomen deducitur חֹתֶךְ aut חֲתִיכָה. Germanicè Ein ſchnit/ vel Ein ſtuck/ Italicè *Pez o Talio*. In Thisbi.

חֹתֶל ſiue חוּתְלָא Caniſtrum ex ramis palmæ confectum. in Vaic. rab. cap. 10. Item חֲתוּלִין ponitur pro חוחים Spinæ, tribuli, vrticæ. Oſeæ 9. & Iſa. 34. ſed, teſte R. Schelomoh, & R. D. Kimchi, Chaldæus paraphraſtes per חֲתוּלִין quæ pro קִימוֹשׁ & חוֹחַ Spina & vrtica ponit Oſeæ 9. intelligit Beſtias, feles, & genus quoddam locuſtæ, quæ quòd longa crura habeat, קַרְסוֹל vocetur. forſan eſt animal illud quod Græci ὀφιόμαχον vocant, cum enim longis cruribus depingitur à Philone Iudæo. Elias quoque in hoc loco חֲתוּלִין, Germanicè מִיר קַאצִין Mirkatzen, Cercopithecos; id eſt, Maricatos interpretatur. חָתוּל ſignificat etiam Felem, murilegum, vulgò dicitur Catus. in plurali numero חֲתוּלִין Feles. Iſa. 13. De quo Elias, כל חולך על כפו פירש רשי כגון דוב וכלב וחתול בלע"ז קאץ ובלעז קאטו ונוחגים אנחנו לומר חתול החירת פתיחה והתיו רגושה וראוי לקרא אותו חתול החות בקמץ והתיו רפויה והראיה כי כן ופגשו ציים את איים התגום חתולין החות בחטף פתח והתיו רפוה: Id eſt, Quicquid ambulat ſuper manus vel palmas ſuas. Leuit. 11. ibi R. Schelom. Iarchi exponit veluti Vrſus, & canis, & חָתוּל Catus. Germanicè Katz, Italicè *Cato*. Nos dicere ſolemus ח חָתוּל cum patach, & Thau habente daghes. Sed ſatius fuerit vocari חָתוּל Cheth cum cametz, & Thau affecto raphe ſiue leniter prolato. Quod ita eſſe apparet ex illo Iſaiæ 34. Et occurrent ſibi (beſtiæ) ſylueſtres & inſulates. vbi Thargum habet חֲתוּלִין Cheth cum hateph patach, & Tau raphato. Hæc ille in Thisbi. Et in Commentariis חָתוּל אוֹכֵל עַכְבָּר Catus comedit murem.

חָתַם vt & Hebraicè, ſignificat primò idem quod סמן Signauit, obſignauit, ſigillauit. Canticorum 4. & Ierem. 32. In tertia perſona fœminea חָתְמַת Obſignauit. 3 Reg. 21. Inde חֲתִימָה Sigillatio, obſignatio. & חוֹתָם vel forma Syrica חוּתְמָא Sigillum, annulus ſignatorius.

Idem חֲתְמָא Syrè, Signaculum, obſignatio. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. In paſſiuo אֶתְחַתַּם Signari, imprimi, excudi. vt in Typographico epilogo quatuor

R. Schelomoh, R. Sahadiah, & D. Kimchi, Non anxij ſumus. Dan. 3. & ſic illud Ezr. 6. וּמַה חֶשְׁחַן Et quod erit eis neceſſarium, vel cuius erunt ſoliciti. חֶשְׁחוּת idem quod צְרִיכוּת Neceſſitas, neceſſarium, vel requiſitum. Ezr. 7.

חֲשַׁח Syriacè ſignificat Aptum eſſe, & accommodatum. Luc. 9. In paſſiuo אִתְחֲשַׁח Vſurpare, vti. ibid. vt: וְאִתְחֲשַׁח חֶנְטַרוֹנָא בְּמָרְחֲמָנוּתָא לְוַת פַּוְלוֹס Et vſus eſt Centurio miſericordia erga Paulum. Act. 27. Vbi in Græco eſt, φιλανθρώπως τε ὁ ἰούλιος τῷ παύλῳ χρησάμενος, Et Iulius humaniter tractato Paulo. vt vertit Eraſmus. חַשְׁחָתָא Vſus. Lucæ. 9. & alia forma חוּשְׁחָתָא Vſus. 1. ad Timoth. 3. cap.

חֲשַׁךְ Tenebreſcere, obſcurari. vt & Hebraicè, Iob 18. & Thren. 4. וַחֲשׁוֹכַת אַרְעָא Et obtenebrata eſt terra. Exod. 10. In Aphil אַחְשִׁיךְ Veſperare, iam tenebris ingruentibus venire. 1 Regum. 17. Inde חֲשׁוֹכָא Tenebræ. Gen. 1. Idem חֲשִׁיךְ Iſa. 29. in Venet. non bene. melius Complut. חֲשׁוּךְ vt multis aliis in locis. Secundò metaphoricôs ſignificat Pauperem fieri, ad penuriam & egeſtatem redigi. Inde חֲשׁוּךְ, Aruc חֲשִׁיךְ & חֲשׁוֹכָא Obſcurus, pallidus, pauper, miſer. 2 Regum. 13. Pſalm. 9. & Iere. 22.

חֲשִׁיכְתָּא Obſcura, miſera, inops. Iſa. 54. חֲשִׁיכָיָא & חֲשִׁיכִין Obſcuri, ignobiles, pauperes. 4 Regum. 24. & Iſa. 3.

Et Syrè חֲשׁוֹכָא Tenebræ. paſſim in nouo Teſtamento. & חֶשׁוֹכָא Tenebroſus in lib. Rit. Seueri Patr. Syrorum. Item רְקוּעֵי חֲשׁוּךְ Fruſta, vel ceruicalia ſcrutorum, ponuntur pro קְטָתוֹרִין Puluillis & ceruicalibus. Ezech. 13.

Fruſta ſunt propriè indumenti obſcuri, omnigeniúque coloris, quæ ad puluinaria conficienda ſimul conſuebant. Tale autem ceruical, vt ait Bahal Aruc, Arabicè dicitur رقعة. ibidem legitur in plurali חֲשׁוֹכִין aliâs חֲשִׁיכִין Scruta. vide radicem רקע.

חֲשַׁל Pirmò idem eſt quod רדד vel מעך Contudit. quidam Domauit. Daniel. 2.

Et Prou. 29. vbi, vt bene ſcribit Elias, eſt וַחֲכִימָא כְּרַעֲיָנָא מַחֲשַׁל Et ſapiens ratione compeſcet, vel comprimet. Compl. מְחַשֵּׁל ſed omnino corruptè. Venet. מַאֲשֵׁב. Secundò Conflare, machinari, mala cogitare. Pſalm. 21. & 35. Iob 35. Prouerb. 6. & 12. Porrò חוּשְׁלָא ſignificat Hordeum decorticatum.

Et נַחְשׁוּל Tempeſtas, turbo. Ionæ 1. & Eccle. 3. vide in Nun.

Syriacè מַחְשׁוּלָא Fluctuatio. Lucæ. 8.

Item חֶשְׁלְתָּא idem quod περίθεσις, Additio, appoſitio. 1. Pet. 3.

חַשְׁמַלָּא Angelus, ſic dictus, quòd Deo loquente taceat. Et componitur ex duabus dictionibus, nempe חשות hoc eſt, Tacere, & מלל Loqui. Alij volunt eſſe Noterikon ſiue ſymbolicam & myſticam interpretationem, hoc modo, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלָּלוֹת : Animalia ignis loquentia. Ezech. 1. Auctor Aruc exponit חש מל שתי מלין חן כשהרבור הוצא מלפניו דקבה חם חשות ועתים ממללות שיר בעוז שנאמר עוז והדורה במקומו : Id eſt, חַשׁ מַל ſunt duæ dictiones. Quaſi ad ſermonem exeuntem à conſpectu Dei Sancti, & celebrandi ipſi ſileant, & aliquando loquantur canticum de fortitudine. ſicut dictum eſt, Fortitudo & gaudiũ in loco eius. Hęc ille. Idem ſcribunt R. Schelomoh & D. Kimchi. R. tamen Schelomoh poſtea ait, cõſentaneum eſſe, vt ſit color quidam ignis ſpeciem referens. mihi autẽ eſſe videtur quod Gallicè dicitur *Feu brillant*, id eſt, Ignis radiãs, & velut ſcintillis emiſſis, ſummiſſũ quid crepitãs.

חַשְׁמִית Cœnare. Lucæ 17. & חַשְׁמַנִּין Cœna. Matth. 23. חַשְׁמַן חֵיהוּרִים חֲלוּעִזִים קוּרִין לְהַקְרִינְאַלִי חשמנים וכן פותרין יאתיו חשמנים מני מצרים ואוכי וורע מחיכן למרו לומר כן והלא לא חיו קארדינאלי בימי דוד אף כי במצרים ואיכו אלא שם אומרת : Id eſt, Iudæi Italici vocant Cardinales חַשְׁמַנִּים, & ita exponunt illud Pſalm. 68. יֵאֶתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנֵּי מִצְרַיִם Venient Cardinales de Aegypto. Ego verò neſcio vnde ſic loqui didicerint, ſiquidem non fuerunt Cardinales vlli in diebus Dauid, multò minùs ergo in Aegypto. Nec eſt aliud niſi nomen gentis. Hæc Elias in Thisbi. R. Menachem Ciues חשמונה prouinciæ ſic dictæ, alij Magnæ cuiuſdam familiæ. R. Schelomoh exponit Munera. & dicit interpretes ſic expoſuiſſe. Targ. יֵיתוֹן בְּנוֹי דְחָם אוּקְמֵנָא Afferent filij Cham argentum ἄσημον non ſignatum. Aben Ezra & Dauid Kimchi, Magni principes & duces, quales erant חַשְׁמוֹנָאֵי id eſt, Machabæi. (ſic enim vocantur

חֲשׁוּשָׁא Doloribus & paſſionibus obnoxius. Act. 14. חֲשָׁשָׁא Cura, ſolicitudo, anxietas. Eccle. 2. חִישׁוּת in exemplari Complut. Iob 20. ſignificat Senſum. Venet. & Elias aliter legunt. vide in רְחַשׁ. & חֲשִׁישׁ Conſcius, Gallicè *Conſentant*. 1. ad Cor. 4. Et חוּשְׁשִׁים Diligentes, ſolliciti. in Commentariis. Vnde Elias. אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ פֵּירוּשׁ אֵינוֹ מַקְפִּיד וְחִשֵּׁם חששת ומי יחוש תרגום ראית ליה חששא ויש מלשון זה נשין אחרת : אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ, inquit, ſignificat Non eſt ſollicitus, non curat. Inde nomen חֲשָׁשָׁא Cura, ſollicitudo. qua voce vſus eſt Thargum, reddens illud Eccl. 2. cap. Et quis curat? Cui eſt cura vel ſollicitudo? Eſt etiam huius ſignificationis cum vno Schin. vt חש quod ſequitur. כגון פָּלוֹנִי לָא חַשׁ וכן תרגום ויך לב דוד אותו וחש דוד בלבו כלם לשון הקפדה ומשמשין בו לענין הרגשה כגון מי שמרגיש כאב בראשו אומרים פלוני חש ברישיה וחויא מענין : ה׳ חושים אשר בארתי בשורש חוש Vt talis non curat. Et ſic Thargum huius loci 1. Samuel. 24. Et cor Dauid percuſſit ipſum; habet, וְחַשׁ רַוִּיחַ בָּלְבֵּהּ Et anxius ſiue ſolicitus fuit Dauid in corde ſuo. Omnia Curam ſiue ſollicitudinem ſignificant. Vtuntur etiam eo pro חַרָּנָשָׁה quod Sentiendi ſignificationem habet. Vt de eo qui ſentit dolorem in capite ſuo dicunt, פָּלוֹנִי חַשׁ בְּרֵישֵׁהּ Talis dolet capite. Eſt autem deductum à ſignificatione quinque חושים id eſt, Senſuum, quod explicaui in themate חוש. In Thisbi. A חוש porrò quod Senſum ſignificat & Sentire, venit מוּחַשׁ Senſibilis, ſub ſenſum cadens. frequens apud Rabbinos.

חֲשָׁא Idem quod שתק Tacuit, ſiluit. Inde חִישָׁה Quies, ſilentium. Iere. 26. & Mich. 3. Sed iuxta Aruc eſt velut paluſtris locus conſitus arundinibus. Hinc etiam eſt illud Ezech. 27. בְּחִישֵׁי מִינִית In frumentis Minith. vbi Thargum, vt Aruc, Elias, & Complut. legunt, habet בְּחִישֵׁי רִיהוּט Cum triticis paluſtribus. vt verò R. Schelomoh, Dauid Kimchi, & Venet. בְּחִישֵׁי רִיחוּט quæ non intelligere ſe Kimchi fatetur. R. verò Schelomoh interpretatur קבוצת מניינין הרבה Collectionem particularum multarum. Gallicè טרוקאש *trochés*.

חֲשָׁיוּ Silentium. Iob 4. aliâs חֲשָׁי. inde בְּחִישִׁי ſeu בְּחַשֵּׁי atque בְּחַשַּׁאי Tacitè, in ſilentio. 3 Reg. 19. Eccle. 9. & 10.

Item חַשָּׁאי Hiſtoria. in Aruc.

חָשַׁב & Cogitare primò ſignificat חָשׁוּב mente agitare. Iud. 20. Gen. 42. & Exod. 18. Inde מַחֲשָׁבָא Cogitatio. Ierem. 18. pluraliter מַחְשְׁבָן Cogitationes. Pſal. 21. & מַחֲשַׁבְתָּא Cogitationes Prouerb. 20. Idem in reg. מַחֲשָׁבַת Gen. 6. Secundò ſignificat Reputare, computare, numerare. Leuit. 15. & 3 Regum 10.

Inde חוּשְׁבָּן Numerus, ſumma. 2 Reg. 24. & Exod 30.

Et alia forma חוּשְׁבָּנָא Eccl. 9. & חוּשְׁבָּנֵי Famoſi, celebres. alij Reputati, gigantes. In exemplari Venetiano ſcribitur חַשְׁבָּנֵי, in Hebr. eſt זַמְזֻמִּים Deut. 2. Item Elias, קורין לארם נכבד חשוב מלשון לא חשב אנוש ומזה אכרו עני חשוב כמרת פירוש עני שהוא אדם חשוב ונכבד הוא חשוב כמרת אבל עני שאינו חשוב אדנו נחשב כמת לפי שאינו מקפיד כל כך על עניו ודלותו : Vocant, inquit, (Rabbini) hominem inclytum חָשׁוּב id eſt, Spectatum, in pretio habitum. Quod deſumptum eſt ab illo Iſaiæ 33. Non æſtimauit hominem. Hinc eſt quod dicunt, Pauper habitus eſt tanquam mortuus, hoc eſt, Pauper qui eſt in exiſtimatione, habitus eſt quaſi mortuus: at pauper qui nullius eſt exiſtimationis, non reputatur tanquam mortuus, quippe qui non curet omnino ſuam paupertatem & penuriam.

חָשַׁד Suſpectum habuit. in Ber. rab. 63. & 85. & 99. & in Vaic. rab. cap. 34. & 1. Regum 20. in R. Dauid Kimchi. Vnde Elias ait, ענין חשדה לא נמצא במקרא ולא בתרגום ורז״ל שמשו בו על מי שמאשים את חברו לומר שעשה כך וכך חרי הוא חושד אותו וכן פירש רשי׳ מטרף בני עליה ממה שחשדתיך והנחשד נקרא חשוד בל״א עיה״ן ובלעז אינקו״לפר : Id eſt, Vocabulum חֶשְׁדָּה non inuenitur in Bibliis, nec in Thatg. Ceterùm Rabbini, piæ memoriæ, eo vtuntur erga illum, qui alicuius delicti ſocium ſuum inſimulat, dum dicunt ſic aut ſic egiſſe, hanc formam vſurpant: הֲרֵי הוּא חוֹשֵׁד אוֹתוֹ En ille ſuſpicatur eum. Et ſic exponit R. Simeon Iarchi illud Gen. 49. A præda, fili mi, aſcendiſti, מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ Ex eo quod ſuſpicatus ſum te. Et חָשֵׁד id eſt, Qui in ſuſpicionem venit, חָשׁוּד Suſpectus vocatur. Germanicè Zeihen/ Italicè *Inculpar*. In Thisbi.

חֲשַׁח Primò ſignificat Neceſſe habuit. vt לָא חֲשִׁחִין אֲנַחְנָא Non neceſſe habemus, vt interpretatur R. Abraham.

Tharg. Ieroſol. חֲרֵץ שורה שחרץ מן עין שמכסח את העין והוא חַרִיץ Id eſt, Series ſeu linea quæ eſt extra oculum, quæque tegit ipſum oculum, & eſt illud oculi pupilla. in Aruc.

חָרַץ quoque ſignificat Roborare, vigere, valere. Et חָרִיץ Iuſtus. Exod. 23. pro quo reſtituo חָרִיץ. Item Incidere, concidere, præcisè diffinire. Inde חֲרִיצָה Inciſio. Pſalm. 72. in Midras. Et נֶחֱרָצָה Exterminatio, vel ſententia, ſeu diffinitio. Dani. 11. ſecundum notericos, cùm tamen ſit participium Niphal fœminini generis, Deciſa, decreta & determinata, Hebræum eſt. Item חֲרוּצִים Solertes, diligentes. in Commentariis. & חֲרִיצוּת Solertia, diligentia.

Et חָרַץ idem quod חולדרה Muſtela. in Aruc.

חֲרָצוּת Conſtrictiones, angores animi, pauores. Pſalm. 33. Hebræum eſt. חָרָצָן Acinus vuæ. in Hebræo. Numer. 6. & in Aruc.

חָרַק Hebraicè Fremere, frendere. A quo חורק Stridor dentium. Matth. 7. Item חָרַק eſt היד של כלי Manubrium vaſis. Item Cognomen conſecrationis. in Aruc.

חירור Eſt quoddam genitum ex ſerpente & bufone. in Ber. rabb. cap. 83. Item חוֹרְחוֹר eſt Species colubri: fortaſſis illud eſt quod vulgò dicimus *Oruer*. in Tanhuma.

Item חֲרוֹרֵי עֵינַיִן ſunt Horarum inſpectores, Horoſcopum obſeruantes. Deuter. 18. in Thargum Ieroſol. vide quod ſuprà in חרר ſcripſimus. חָרָר eſt foramen acus, in quo filum introducitur. alij dicunt eſſe Aciem, vel acumen acus. aliàs חַרְיָא vel חַרְנָא in Ber. rabb. cap. 1. De aliis vide paulò ſuperius.

חָרָשׁ Magus, maleficus, incantator. Deut. 18.

חַרָשָׁא Venefica, pharmaceutria. Exodi 22.

חַרָשִׁין & חַרָשַׁיָּא Magi, incantatores. Mich. 4. Gene. 41. & Malach. 3. & חַרָשָׁא Gnara veneficiorum. & חַרָשָׁתָא aliàs חַרָשָׁא Faſcinationes, vel veneficia eius. Nach. 3. Hinc verbum חָרַשׁ Incantare, faſcinare. & non Inuoluere, nec Venari, vt vult Pagninus. Ezech. 13. Et חַרָשׁוּתָא Veneficium, γοητεία, magia damnata. ad Gal. 5. חוּרְשָׁא idem quod יער Sylua. Ioſu. 17. Samu. 22. & 23. in plurali ſemel tantùm quod ſciam חוּרְשַׁיָּא Syluæ. Ierem. 4. Inde verbum in Cal חָרַשׁ Sylueſcere, frondeſcere. Santes, vt non rarò ſolet, ex collatione Hebraici contextus Implicare & intricare explicat. Iob 8. Tertiò חַרְשָׁא Non ſolùm qui auditus organo priuatus eſt, ſed etiam qui tacet, & mutus eſt, ſignificat: pro Surdo autem poſitum eſt Exod. 4. ſed Iſa. 56. כְּלָבִין חַרְשִׁין ſunt Canes muti, ſiue tacentes. qui ſic dici mihi videntur, quòd cùm non audiunt, non latrabant, ex quo ſurdi nominantur. Nam etiam qui ſurdus natura naſcitur, habetur mutus, quia neminem intelligens, quomodo loquatur, à nullo diſcere poteſt.

חַרְשִׁית Ventus Orientalis. Ion. 4. Hebræum eſt. non ſignificat Ventum Orientalem, vt Pagninus ponit, ſed eſt adiectiuum רוּחַ קָדִים cui poſtponitur: & interpretatur Kimchi, Fortis, vehemens adeò, vt præ flatus eius vi, obſurdeſcant homines. Thargum, & R. Schelomoh שָׁתְיְתָא Silentem exponunt. חַרוּצָה Sapor prouocans appetitum, embemma, intinctum. in Aruc. מַחֲרָשׁ eſt Strigil quo homo vtitur in balneo. & חָרָשׁ quod Hebræum eſt, Teſtam ſignificat.

חָרַת Primò ſignificat Sculpere. Inde חָרוּת Sculptus: Ier. 17. & חֲרִיטִין Sculpti, inciſi. & non, vt vult Sanctes, Sculpturæ, inciſuræ. Leuit. 19. Item חַרְתָּא Nouiſſima conditio, finis, extremitas. eſt autem ab אחר detracto per aphæreſim Olaph. Mat. 12. Secundò חַרְתָּא idem eſt quod דיו Atramentum coriariorum. in Aruc. Eſt etiam color quo tingitur corium. Tertiò חַרְתָּא eſt Puppis, poſterior pars nauis. Act. 27. Item חֲרוּת Iſa. 60. Ramus amputatus, vel potiùs ſectio. Plur. חֲרוּת aliquando ſunt Rami palmæ; aliquando verò, ſecundum Bahal Aruc, ſunt Figuræ & ſculpturæ in modũ palmæ expreſſæ. Et חֲרוּתָא, ſcribendum חֵירוּתָא Libertas. Leuit. 19. vide ſuprà in חר. Item חֲרוּתָא Speculator fulgurum. חַרְתָּא Nomen vrbis vel loci. in Aruc.

חָשׁ Multa ſignificat. Primò Feſtinare. Pſal. 141. vbi in Ven. legitur חִישׁ, & in Compl. חַשְׁחֵשׁ eodem ſenſu, Feſtina. & מַחִישׁ Feſtinat. Deut. 32. Secundò Cura tangi, dolere, anxium eſſe, pati. Pſalm. 73. Matt. 15. Prou. 28. 1. Reg. 24. & 2 Reg. 24. vbi quidã Dolere & hæſitare exponunt.

De anathemate accepit. Ioſu. 6. אִתְחָרַם Conſecrari, ſacrum fieri. ibid. & Syrè in Aphel אַחֲרֵם Anathemate ſeſe deuouit. Act. 23. חֵרֶם Rete, vel ſagena. Abac. 1. At חֵרִים ſecundum R. Schelomoh & D. Kimchi, eſt ille שחוטמו שוקע בין עינים שכוחל שתי עינו כאחת Cuius naſus eſt inter oculos depreſſus, adeò vt (ora) vel illud quod ſtibio pingitur ſuorum oculorum, ſit tanquam vnius. Aruc שיכול לכחול שתי עיניו כאחת Vt poſſit duos oculos ſuos, vti vnum, ſtibio depingere. Alij à חֵרֵם interpretantur אבוד החוטם Naſum perditus, cuius ſententiæ videtur eſſe Aben Ezra. aliis Simum eſſe placet. Leuit. 21. חוּרְמָנָא & חוּרְמְתָא, reperio & חוּרְמָן ſignificat idem quod פתן Baſiliſcum, quem nonnulli Regulum dicunt. eſt verò ſerpens valde pernicioſus, qui, vt tradit Dauid Pſalm. 58. obturat aures ſuas ne audiat verba incantatoris. Gene. 49. Iſa. 11. & Iob 20. in plur. חוּרְמָנִין & חוּרְמָנֵיָּא Baſiliſci. ibid. & Ierem. 8. Significat etiam Bellare. & חִירוּם idem quod סיכסוך Bellum, violenta concuſſio. חֵרֶם Foſſa, ſtricta ſuperiùs, & lata inferiùs. in Aruc. חוּרְמִינֵי malè in quibuſdam, legendum vt ſuprà in He poſuimus הוּרְמִינֵי Armenia. Mich. 7. & Iere. 51. vide ſupra. חוֹרָן idem quod אחר Alter, aliuſ. & חוֹרוֹנִין alij. Iob 31.

חֶרֶס Hebr. Sol. Plutarchus in Artaxerxe dicit nomen χὔρος lingua Perſica Solem ſignificare. Secundò חֶרֶס eſt Scabies ſicca quaſi teſta. nonnulli à Sole, quaſi plaga Solis, vt ait Rab. Abraham. Deut. 28. חַרְסִית מין סיד eſt Species calcis. in Aruc. חֲרָטָא Purulentia, fœtor, corruptio. in Zohare.

Item חֶרֶס Nomen montis Iud. 1. & 2.

חֲרִיעַ Idem quod מוריקא id eſt, Crocus. in Aruc. Arabicè סַפְרָא, à luteo colore quem vocant.

חַרְעוּתָא idem quod παυουργία, Aſtutia, calliditas. Luc. 20. Et חָרְעָא παυοῦργος, Aſtutus, verſutus, callidus. 2. ad Corinth. 11.

חָרַף Hebraicè ſignificat Criminari, probris afficere, exprobare. Secundò חָרַף ſignificat Acuere. 1. Reg. 13. Hinc גִּירִין מְחָרְפִין aliàs מְחָרְפָן Sagittæ acutæ. Iſa. 5. חָרִיף & חָרִיפָא atque חֲרִיפָה Acutus & acuta. Pſal. 51. & 57. & חַרְבָּא חֲרִיפָא Gladius acutus. Iſa. 7. in plur. חֲרִיפִין Acuti. Ioſu. 5. & Abach. 1. Idem חִירְפֵי vel rectiùs vt Complut. חֲרִיפֵי, licet alij Cultros interpretentur. Prouerb. 30.

חַרִיפָא Vehemens, impetuoſus, rapidus. 1. Pet. 4. & חֲרִיפָאִית Subitò, ſtatim, ocyſſimè. 1. ad Corinth. 15. Item חַרְפְּתָא reperitur pro עטלף Veſpertilione. Deut. 14. in Tharg. Ieroſolymitano. חֲרִיפְתָא Terra ripæ, quam fluuius rapidiſſimè inundans arripit. in Aruc.

Præterea חָרַף eſt Confundere. & חֲרָפוּתָא Confuſio.

Item חוּרְפָא Agna. Iob vltimo. In plur. חוּרְפָן Agnæ. Ioſ. vltimo. & Gen. 21. Porrò חֲרִיף in Commentariis inuenitur pro Diſcretione. Significat etiam Hominem ingenij acumine præſtantem. De quo ſic Elias, קורין לאדם חד הסכל ומפולפל חריף תרגום חרב חדה חרבא חריפה בראש שאולף ובלעז אקשו ולא נכנסת ממנו פעל והשם חריפות: Id eſt, Vocant hominem acuti ingenij, & argutum חָרִיף. Vnde Thargum huius loci, Prouerb. 5. Gladius acutus; habet, חַרְבָּא חֲרִיפָא Enſis acutus. Germanicè ſcharpff/ Italicè *Acuto*. In Thisbi. Item חוֹרָף ſignificat Iuuentutem, à celeritate, qua pollet, ſic appellatam, vt in præfatione Eliæ in Thisbi, אֶפְתַּח חִידָה בְּמָשָׁל בִּי אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בִּימֵי חָרְפִּי: Id eſt, Aperiam in parabola oris mei, ea quæ audiui in diebus adoleſcentiæ meæ. Et Chaldaicè חֲרִיפוּת Iuuentus, vel adoleſcentia. dicitur autem, vt ita loquar, Præmaturitas: quòd ea ætas ſoleat eſſe ingenio præcoci. Iob 29. Hinc חַרְפֵּי Fructus præcoces, præmaturi, alij Veloces. eius contrarium eſt אֲפִילֵי Tardiui. Eccl. 11.

חָרַץ Primò ſignificat Pauere, timere. Inde חֲרִיצוּתָא Tremor, formido. Compl. חֲרִיזוּתָא Ira, vel contentio. Prou. 10. Secundò חָרוּץ eſt Ciſterna pluuialis, vel piſcina lapidibus clauſa. Auctor Aruc exponit Foſſam ſeu lacum ſuperiùs anguſtum, inferiùs verò latum. חַרְצֵי מַיָּא Foueæ, vel aluei aquarum. Iob 38. in ſecundo Tharg. Et חַרְצֵי מַיָּא aliàs מַיָּא ſunt, R. Schelomoh & Dauid Kimchi interprete, חמלחירת Salinæ. fiebant enim foueæ, in quibus deducebatur aqua ſalita, ſeu marina, ex qua tandem, calore Solis combuſta, ſal confiebat. חַרְצִין ſunt Lumbi. 2 Regum 20. & Iſa. 32. Et in ſingulari חַרְצָא Lumbus. Dan. 5. Ierem. 13. & Deuter. 33.

iunctionem ſeriémue ſignificat,hoc eſt, Ornamentum quod conſtat margaritis, & gemmis precioſis, quæ ſimul filo coniunguntur. Germanicè Gereyhen, Italicè *Filzato*. In Thisbi.

Item חֲרוּזָה & in plurali חֲרוּזוֹת ſignificat Concatenationem quarumlibet rerum. Et in Aphil אַחֲרִיז idem quod הִכָּה Percuſſit. vt מַחֲרִיז נַפְשֵׁיהּ כְּסִילָא וְלָא נָיֵם Auctor Aruc exponit מכה עצמו בקוץ שלא יישן Percutit ſeipſum ſpina ne dormiat.

חַרְחֲבָן Genus herbæ quæ creſcit in circuitu palmæ. in Aruc.

חָרְחַר A חַר, de quo ſuprà, ſignificat Accendere, inflammare. Prouerb.26. Cogitare,& ſuffumigare. in Aruc. In paſſiuo אִתְחַרְחַר Exiccatus eſt, vide iam ſuprà. Secundò ſignificat Deſtruere funditus.

חַרְחָר idem quod מערר Ligo, ſarculus.

Item eſt Stimulus quo boues impelluntur.

Et Locus vbi coquitur & torretur panis, area foci. in Aruc.

חָרַט Idem quod נחם Pœnituit. Et in coniugatione partim ex Niphal, partim ex Ithpaal conflata.

נְתַחֲרַט Pœnitentia dictus eſt. Inde חֲרָטָה Pœnitentia,reſipiſcentia.frequens in R.Dauid Kimchi. De quo ſic ait Elias: ענין חרטה לא נמצא במקרא ולא בתרגום ורבותינו זכרונם לברכה הרגילוהו אבל רק בהתפעל כמו מתחרט ויתחרט ודומיהם ושעוברים מורכבים מן נפעל והתפעל נתחרטת נתחרטת וכוליוזאת הסרכבה מורגלת הרבה ברבריהם ובלשון עברי נחם נחמתי ונמצא גם כן בהתפעל ובן ארם ויתנחם בלעם גירויאן ובלעז פינטור: Id eſt, Vocabulum חֲרָטָה non inuenitur in Bibliis, nec in Thargum. (Falſus eſt memoria Elias,inuenitur enim in Thargum 5. Canticor. verſiculo qui Hebraicè incipit דודי Dilectus meus.&c. vbi ſcribitur לָא צָבִין לְמֵיחֲרַט Nolunt pœnitere.) Cæterùm Rabbini, bonæ memoriæ,eo vti ſolent,ſed tantùm in Ithpaal, vt מִתְחָרֵט Pœnitentia ductus,וְיִתְחָרֵט Reſipiſcet, pœnitentia ducetur. &c. Præterea quoque componuntur ex Niphal & Ithpaal,vt נִתְחָרַטְתָּ &c. Hæc autem compoſitio admodum vſitata eſt in ſermonibus eorum. Lingua porrò Hebraica idem valet quod נחם נחמתי, quæ quidem radix etiam in Ithpaal reperitur, vt ובן ארם ויתנחם Et filius hominis vt pœniteat. Numer.23. Germanicè Gereuen/ Italicè *Pentir*. In Thisbi.

חַרְטוֹמָא Roſtrum,tam auium quàm quadrupedum.

חַרְטֻמִּין in plurali Daniel.2. ſunt, iuxta R.Scelomoh, Necromantæ, vel, vt ipſe ſcripſit, חנחרים בטימי מתים id eſt, Quaſi narium vocem per oſſa mortuorum emittentes. quod aliter explicat השואלים בעצמות מתים Conſulentes oſſa mortuorum. R.Sahadiah quaſi componeret ex חור & אטום Foramine obſtructo, dicit: Illorum actio verſabatur in foraminibus occluſis. id eſt, Terebrabant, inquit,foramen in arbore, quod poſt immiſſa in eo verba incantatoria, obſtructum, ad cuiuſuis rei interrogationem reſponſum dabat: vel, inquit, ſic dicti ſunt, quòd conſulant mortuos in ſepulchris per oſſiũ foramina, quaſi à חר & טמים Foramine & oſſibus חַרְטֻמִּים dicerentur. Sed R Abraham,quem D.Kimchi hîc ſequitur, ait, eſſe Genethliacos,qui cognoſcunt rerum origines,& naturas ipſis ingenitas, & quicquid faciunt, id cum incantatione.

Præterea חַרְטֹם idem eſt quod סנרל Calceus,qui & Arabicè כַּרְשׁוּם, Cheth mutato in Caph. in Aruc. חַרְיָתָא vel חָרִית Ramus palmæ durus. in Aruc.

חָרַךְ Aduri,vi caloris torrefieri.Ierem.6.& Iob 30. אִתְחָרַךְ Aduſtum eſt,flammis cohorruit,Dan. 3. in tertia fœm. coniugationis Cal חוֹרְכַת אַרְעָא Torrefacta eſt terra. quidam, ſed mendosè, habent חוֹרְבַת Deſolata eſt. Iſa.10. & 24. Secundò חַרְכָּא idem eſt quod חלון Feneſtra, vel cancellus. Ioſ.2. & Gen.26. in plur. חַרְכִּין & חַרְכַיָּא Feneſtræ. Ierem.22. & Cant.2. חַרְכֵי שְׁמַיָּא Feneſtræ cælorum. Gen.7.in Tharg.Ieroſ. חוֹרְלֵי Vrticæ,vel cardui. Prou.24.

חֲרָמָא Anathema, conſecratio,vel conſecratum ex quo nefas eſt aliquid, non ſecus ac de re perdita, in proprios vſus conuertere. Leuit.27. Ioſ.6.& Ezec.44.alij interpretantur Separatum, ſanctificatum. Eſt & Dira deuotio. Act. 23. Inuenitur & alia forma תוּקְפָּא דְחוֹרְמָנוּ דְמַלְכָא Vis anathematis ſiue execrationis regis. in Zoh. col. 371.

חֲרְמָא autem eſt Nomen loci,dictus quòd fuerit ab Iſraele internecione deletus. Numer.21.in Hebr. & Thargum.

Hinc אַחֲרִים Conſecrauit, vel, ſacrum fecit. Leuitic. 27.

חָרַב Deſolari,deſtrui. Iſaiæ 17. אַחֲרִיב in Aphel, Vaſtauit, deſtruxit, deſolauit. 4 Reg.19.& Iſa.37. Inde מַחֲרִיב Vaſtator. & חָרוּב atque חָרֵב Deſolatus, demolitus. Iere.33. & Agg.1. חוּרְבָּא & חָרְבָּא Deſolatio. Leuit.26.& Ezech.25. In plurali חָרְבָּת & חָרְבָתָא Deſolationes. Iſa. 61.& Ezech.13. & חָרְבָן Deſolatæ. aliâs חוּרְבָן ſiue Deſolatio, ſiue deſolationes. Iſa.61. & alia forma חִירוּב vaſtatio, deſtructio in Zoh.318. חַרְבָּא Gladius,enſis,à vaſtando & deſtruendo dictus. Iud.3. Et חָרוּבָא Inſtrumentum arandi. Syrè חַרְבָּא Aratrum. Luc. 9. Secundò חָרַב Areſcere. Iſa.19. in Aphel Siccare.ibidem.51. & Nach.1. & חִרְבָּא, Elias חָרְבָּא Siccitas.Complut. יוּבְשָׁא Idem. Agg.1. Item Dimittere. Iſa.32. iuxta Pagninum tantùm. Omnes enim Sanctuarium deſtructum interpretantur, licet textus Hebraicus Palatium dimiſſum habeat. חַרְבוֹנָא Scabies ſicca. Deut.28. ex Aruc. in Tharg. Ieroſ. aliâs reperio גַּרְבָּא. Onkelos habet גַּרְבָּא etiam. & ſecundum R. Schelomoh ſignificat שחין לח Purulentam, viridemue ſcabiem. חֲרִיב Nomen Gentis, quæ Hebraicè dicitur ערן Ezech. 27. vt etiam in Commentariis Kimchi adducit. Venetum & Complut. habent חֲדִיב, quod Ier. 51. eſt pro אשכנז poſitum. Aruc verò חֲרִיב legit. vide in He. חָרוּב Siliqua, vel faba Græca, quæ Italicè dicitur *Charubba*.in Ber.rabb. cap.30. & 80. חַרְבָּר Cæcitas. Gen. 19. in Tharg. Ieroſ. vide ſuprà חור. Aruc enim ibi melius habet.

חָרַג Significat Pauere,extimeſcere, trepidare propriè. Inde חֲרָגַת Trepidatio, pauor, timor. Deut. 32. & Thren. 1. Eſt & alia ſignificatio חרג vt notat Elias, dicens: ארם קורא לבן אשתו בני חורגי וכן לבן ולבת אשת אביו קורא אחי חורגי אחותי חורגתי וכן לאשת אביו קורא אמי חורגתי בלא שטרף זון ובלעז פיליישטיר: Id eſt,Homo vocat filium vxoris ſuæ (priuignum) בְּנִי חוֹרְגִי. Item filium aut filiam vxoris patris ſui vocat Fratrem meum חוֹרְגִי, Sororem meam חוֹרְגָתִי. Sic & vxorem patris ſui (nouercam) vocat Matrem meam חוֹרְגָתִי. Germanicè Stieffſun/Stiffbruder/ Stiefſchweſter/Stieffmutter. Italicè *Filiaſter*. Item חַרְגָּא אבק רק אשר פורח בשמש eſt Puluis tenuis in Sole volitans,id eſt, Atomus. Auctor Aruc exponit, מה שמתנסר מן הרקיע שנראה בחמה Illud quod decidit à firmamento, quodque apparet in Sole. חַרְגּוֹלָא מין חגב eſt Species locuſtæ. Leuit.11. Septuaginta Ophiomachum ſunt interpretati.

חוֹרְדִין Bufo.in Ber. rab.cap.83. חַרְדָּל Sinapi.in Ber.rabb. cap.41.& 99.& in More libr.1.cap.56. & in Rab.Schelomoh. Cant.7. Item Granum paruum.in Vaic.rabb.cap.31.

חַרְדָּלִית eſt נחל שיורד ממעלה למטה Torrens qui deorſum præceps fertur.in Aruc. eſt etiam Lacus ex pluuialibus aquis collectus. חַרְדָּלִי Nomen loci. in Bereſſ.rab.cap.99.

חָרַז Perforauit. in Aruc. Item, Carmina rhythmica compoſuit. Vnde ait Elias, ויתן כי טופי השורות דחיונו חבתים שבשיר שקול מסיומים כלן בשתים או בשלש אותיות דומות כמו חשיר שעשיתי בראש ספר זה שהבתים כלם מסיומין באותיות בינוניות והוא החרוז של שיר זה ואשר לא נעשה במשקל נקרא המאמר החוא חרוז או חרוזת סתם כמו ההתחלה שעשיתי בספר הזה המתחלת אפתחה במשל פי אשר שמעתי בימי חורפי: ואשר לא נעשה בחרוז ולא במשקל נקרא המאמר ההוא הלצה ובשלשה אופנים אלה עשיתי שלשה הקדמות לספר הזה חדא בשיר הבות בחרוזה והגימל בהליצה ובלא ריח ובלעז רימה: ונלקח מן צוארך בחרוזים שהוא לשון חבור ופירושו מרגליות ואבנים טובות המחברים יחד ביחוט בלא גירתן ובלעז פילעצט: Id eſt, Notum eſt quòd fines verſuum, hoc eſt, Domus (ſic enim vocant Hebræorum poëtæ) quæ ſunt in Oda ponderata, deſinunt omnes in duabus aut tribus literis ſimilibus, quale eſt Canticũ illud quod feci in principio libri iſtius (Dictionarium Thesbi intelligit, in cuius præfatione rhythmica quædam conſcripſit) cuius omnes domus (ſingula diſticha) deſinunt in Bi בי, atque hæc eſt illius cantici חָרוּז Modulatio. Cùm autem fit abſque pondere,tunc oratio illa vocatur חָרוּז aut חֲרוּזָה abſolutè, ſicut eſt præfatio quam feci huic libro, quæ incipit Ephtechah bemaſſalpi,Aſſer ſchamaati bimè horpi. Id eſt, Aperiam in parabola os meum, quam audiui in diebus iuuentutis meæ. Oratio verò quæ neque rhythmicè neque metricè facta eſt, vocatur חַלָּצָה. atque tribus illis modis tres præfationes huic libro feci: Primam quidem carmine, ſecundam rhythmicè, tertiam denique proſaicè. Cæterùm חָרוּז Germanicè vocatur Reim, Italicè *Rima*. Eſtque deſumptum vocabulum ex illo Cant.1. עֲנָקִיךְ בַּחֲרוּזִים Collum tuum in monilibus. Vbi con-

חַקְלָא Idem quod שׂדה Ager. Ioſ. 8. & חֲקַל Idem. Ierem. 26. & Syrè ܚܩܠܐ Ager ſanguinis, etiam in Græco exemplari Euangelij, Latini legunt Akeldema. de quo iam ſuprà. In plurali חַקְלִין Agri, campi. 1 Reg. 22. & חַקְלָתָא atque חַקְלַיָּא Idem. Exod. 8. Mich. 2. & Hoſ. 10. Item Mich. 2. חוּלָקָא & חֻלָּקְתָא Pars, hæreditas, quæ cuique diuiſione facta obuenit: dicta à חָלַק Partiri. חוּקָן ſic exponit Elias in Thisbi: ראיתי בספרי רפואות קורין למשקה שעושין מעשבים ומשמנים ומכניסין אותו דרך נקב חאחור לנקות בם בני המעים חוקן והוא לשון ערבי ובלעז קריסטיר: Id eſt, Vidi in libris medicinæ, quòd vocant liquorem illum, quem ex herbis & vnguentis conficiunt, quemque ingerunt per foramen podicis ad repurgandum inteſtina, חוּקָן; eſt autem Arabica dictio. Italicè *Criſtir*. Hæc ille.

חְקַר vt & Hebraicè, ſignificat Inquirere, ſcrutari, perueſtigare. 2 Reg. 10. Hinc חֶקְרָא, vel vt ſcribit Magiſter Aruc, חַקֶּרֶת, ponitur 2 Reg. 5. & 23. & ſemper, vt ait Elias, in eo libro, pro Hebraico מצורה Arce, ſed in aliis libris מְצוּדָתָא vel מְצוּרָתָא vſus eſt paraphraſtes; ex quo videtur חֶקְרָא aliud eſſe quàm Arcem, vel locum excelſum. Nullam autem huius dictionis adfert explicationem Aruc & Elias. Verùm ex radicibus Kimchi, etſi non, quod quæro, ſaltè quod coniectura ſequi poſſum, habeo. Secundi enim Reg. 5. vbi Hebraicè legitur וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל הַמְּצוּדָה Et audiuit Dauid, & deſcendit in munitione, vel rupe alta, vt vult ipſe. Videtur mihi, inquit, quòd fuerit in illa petra ſpecus, nam in petris ſpeluncæ multæ inueniuntur; aut quòd locus, in quo erat Dauid, fuerit altior munitione, quia ſcriptum eſt, Deſcendit Dauid. quæ interpretatio ſpecus, meo iudicio, huic dictioni magis conuenit, quàm arx, aut munitio.

חְרַר Significat Liberare, in libertatem aſſerere, ſeu vindicare. Iohan. 8. in Euang. Et אִתְחְרַר Liber fieri. Exod. 19. Inde חֵרוּתָא Libertas. 1 ad Corinth. 10. & חֵירוּ & חֵרוּתָא Idem. Iſa. 61. & Ezech. 16. & סַלִּין חֵירוּ Caniſtra ingenuitatis, ſiue nobilitatis; in quibus, ait Elias, portabantur panes principum. Santes Caniſtra candoris. Geneſ. 40. Hinc בְּנֵי חֵירִין Filij ingenuorum, heroum, ſeu magnatum. Iſa. 34. Singulare חוּר Liber, nobilis, princeps. Hebræum eſt. vide ſuprà in חוּר. אִתְחֲרִי Affirmare, aſſeuerare. Act. 11. & 1 ad Timoth. 1. Item Allidi, frangi. Actor. 27.

חְרַר Significat Exuri. Ezech. 15. & per tranſlationem, Exardeſcere ira, excandeſcere, iraſci. Pſal. 2. אִתְחֲרַר Exiccatum eſt, calore exaruit. Pſalm. 64. & Contendere. vt מִתְחָרְיָא Contendens. Actor. 12. חֲרִיָנָא ponitur pro φιλονεικία, Contentione, lite. Lucæ 22. חֲרִינָא Ira, furor. Pro. 21. & 30. חֲרָתָא malè in Venet. חרתא Idem. Prou. 18. & תַּחֲרוּתָא atque תַּחֲרוּתָא Iracundia, contentio. Iſa. 58. & Abac. 1.

Item תַּחַר in Venet. & in Complut. תוחַר Immoraberis, tardabis, moras trahes. Pſalm. 70. ab אחר, vel detracto per Aphęreſim Olaph, vel Vau pro Aleph poſito: vt Syris & Chaldæis vſu venire ſolet. חַרְחוּרָא Morbus exurens vehementi calore. Exod. 28. R. Schelomoh ait, Eſt morbus calore medium corpus afficiēs, quo qui laborat, ſemper bibere appetit aquas.

חֹר Hebraicè eſt Foramen. חַרְנָא & חַרְנָא Idem. Matth. 19. & Marc. 10. חָרַר Placentas facere, vel potiùs iuxta Kimchi, Torrere, coquere ſuper prunas. Ezech. 4.

Inde חַרְנָא Placenta. ibid. חַרַר דְּלַחֲמִים Subcinericius panis, dictus quòd carbonibus torreatur. alij, propter foramina quæ fiunt in eo. 3 Reg. 17. & Iudic. 8. In plurali חַרְנָן פַּטִּירָן Placentæ infermentatæ. Exod. 12. in Tharg. Ieroſolymitano.

Et חַרוּרֵי עֵינַיִן Præſtigiatores, qui ſubtilitate manuum oculos perſtringunt, Deuter. 18. in Tharg. Ieroſolymit. vbi Elias mendum eſſe putat, ac ſcribēdum eſſe אֲחוֹרֵי עֵינַיִן ab אחר quod capere ſignificat, eſt in Hebræo מעונן. Aruc in radic. חַר legit rectiùs, mea ſententia, חַרוּרֵי עֵינַיִן Perſtringentes ſiue obſcurantes oculos. Item חַרְנָא Fruſtum. in Vaic. rabb. cap. 24. חַרְיָא Stercus. in Aruc. מַחֲרָאוֹת Latrinæ, ſeceſſus. Ezræ 6. in Commentariis.

חוֹר Intueri, oculos intendere, cauere, proſpicere. Matth. 5. & 6. חוּרַי Choræus. Hebræum eſt.

חַר Nomen loci. in Aruc.

melimellis, vel melimella. Auctor Aruc exponit קנה שעושין ממנה הסוכר והוא מתוק: Id eſt, Canna ex qua cōficiunt ſaccarū, quod eſt dulce. חִיצְנִי Puluinar. in Aruc.

חְצַד Metere, demetere. Leuit. 19. & 23. & Prou. 22. Inde חֲצַד & חֲצַר Meſſis. Geneſ. 30. & Exod. 34. חָצְדָא Meſſor. Amos 9. & in plurali חָצוֹדָא Meſſores, Ruth 2. חֲצַדָּה Nomen loci. in Aruc.

חְצַל Incruſtare picturas. in Aruc. חֲצַלָא Storea, ſeu matta ex iuncis facta, teges. in Bereſſ. rabb. cap. 33. Idem חֲצָלוֹת Caniſtra de foliis palmæ contexta, ad maturandum dactylos. in Aruc. Item מַחֲצָל Inſtrumentum quo calcantur ficus. חַצְמָן Extractor. חַצִינָא Dolabra, aſcia, ſecuris. Iſaiæ 44. & Ierem. 10. Et חְצִין idem quod פשתן Linum incultum. vt ſuprà חסין. in Aruc. Porrò verbaliter חֲצַן ſignificat Inſidiari, ſtruere inſidias. vt ſcribunt. Inde חוּצְנָא in Complut. & Venet. codice, in Aruc verò חִיצְנָא ponitur Ierem. 51. pro אוֹרְבִין Inſidiis, vel inſidiatoribus. Non exponitur ab Aruc. Ego verò exiſtimo à חִיצוֹן Exteriori, dici חִיצְנָא, quaſi forenſes & extra muros ciuitatis collocatæ excubiæ, aut inſidiæ. Item Ioel 1. in exemplari Complut. extat חוּצְנָא pro ממורות Horreis. vide quæ ſcripſimus in חַסְנָא. חִיצוֹן Forenſis dicitur, à חוּץ hoc eſt, Extra, foris. in Aruc.

חְצַן Vlna, brachium. Hebræum eſt. חֲצוֹצְרָתָא eſt Tuba, buccina. Oſeæ 5. in plur. חֲצוֹצְרָתָא Tubæ. 4 Reg. 11. & חֲצוֹצְרָן Numer. 10.

חְצַף Peruicax, pertinax, durus, & impudens fuit. Hinc Prouerb. 7. אַחְצְפַת Indurauit, obfirmauit impudenter. ſic eſt in Complut. & Veneto, in coniugatione Aphel bene, vt mihi videtur, nihilominus vt infrà videbis, Elias in Cal habet חַצִיפַת. & מַתַּחְצְפָא Duriter, vel pertinaciter vrget, inſtat. alij Feſtinat. Dan. 2. Hinc חֲצִיף אַפִּין Impudens, contumax, perfrictæ frontis. Eccle. 8. In plurali חֲצִיפֵי אַפִּין Pertinaces, duri, peruicaces. Ezech. 2. & 3. & חוּצַף aliâs in Kimchi חוּצְפָא Impudentia, proteruia, peruicacia. Frōs. Ierem. 3. חֲצִיפוּת Idem. in Comment. & חָצוּף in Kimchi & in Commentariis eſt, vt exponit Aruc נוצח לרע Peruicax vel pertinax in malo. Vnde Elias: קורין למי שיש לו עזה פנים חצוף וכן תרגום העזה פניה חציפת אפחא ומצח אשרי זונה תרגום וחוצף כאתת נפקת ברא והוא מלשון על מח דתא מהחצפא פירש הרדק גלורי ואנחנו קורין מי שחוצא חצוף בלא און ולא שעמט ובלעז דיספעטו: Id eſt, Vocant eum qui eſt impudenti facie חָצוּף. Et ita Chaldaica paraphraſis eius loci Prouerb. 7. Indurauit faciem ſuam; habet חַצְפַת אַפָּהָא Impudentem reddit vultum ſuum. Et Iere. 3. Et frons mulieris meretricis: Thargum וְחוּצַף כְּאֻתַּת נַפְקַת בָּרָא Et proteruitas ſicut mulieris foras exeuntis, id eſt, meretricis. Et deſumpta eſt ſignificatio ex illo Dan. 2. עַל מָה דָתָא מְתַחְצְפָא Vt quid edictum ita duriter vrget? quod R. Dauid Kimchi exponit apertè. Nos vocamus eum חָצוּף qui Germanicè dicitur Vnuerſchampt/ Italicè *Diſpazto*. In Thisbi. חֲצַפָּא Teſtaceum, fictile. 2 ad Corinth. 4. legitur & alibi in Complutenſi.

חְצַר Metere. & חֲצַר atque חַצְרָא Meſſis. quæ hic adducit Santes cum Reſch in fine: vide חֲצַר per Daleth. hîc enim vitioſè ſcribuntur. Et חֲצִיר Caulis, herbæ ſtipes. in Aruc. Porrò חַצְרָא eſt Reticulum operiēs hepar. Exod. 29. & Leuit. 3. חָצֵר & חָצַר Atrium. Hebræum eſt.

חֲצַצְתָּא Eſt genus ſalicis. in Aruc. בית הקברות eſt חֲצַצְתָּא Domus ſepulchrorum, cippus, cœmeterium. in Aruc.

חְקַק & חָקִיק Fodit. Hinc Benoni חָאִיק Perfodit, perrupit. Iob 24. Secundò Exarauit, depinxit, ſtatuit, decreuit. Cant. 2. Inde חִיקוּק Scriptura, ſculptura. in Commentariis. in plurali חֲקָקִין Sculpturæ, impreſſiones. Exod. 28. & Leuitic. 19. in Tharg. Ieroſolymitano. Ideo dicit Elias, קורין לרופאי הספרים מחיקקין החוקקים חקקי און וכן כתובת קעקע תי חקוין וקראו לו חכמים חק תוכורת: Id eſt, Vocant librorum impreſſores מְחוֹקְקִים Typographos, quod deſumptum eſt ab illo Iſa. 10. cap. הַחוֹקְקִים חֲקֵקֵי אָוֶן (Væ illis) qui ſcribunt aut excudunt decreta iniqua. Et ſic pro כְּתוֹבֶת מַעֲמַע Scriptura impreſſa. Leuit. 19. Thargum Ieroſolymitanum habet חֲקִיקִין quod ſapientes vocant חֹק תיכות. In Thisbi. Item חִקּוּי נֶפֶשׁ Conceptus, quaſi impreſſio, animæ. in Commentariis.

Item חוּק eſt Fundamentum. in Aruc.

& חֲפוּפִין Inuoluti,vel potius operti.Eze.27. Tertiò significat Atterere. Deuter.8. vide יְחַף, nam illa est radix.

חֲפָפִית idem quod מִין שְׁחִין Genus vlceris. Item חַף Penna, clauis. in Aruc. Et חַף Vas ligneum aut metallicum.

Et חִיפָא Impetus,secundum quosdam. existimo diluuiem esse, quæ ideò sic vocetur, quòd terram operiat & obruat. Prou.27. Item חִיפִי & חִיפָּה est Pecten, texentium instrumentum; & corium incultũ: & azymum. Itẽ מִישְׁחָא דַחֲפוּפְתָא Oleum, seu vnguentum aromaticum,quod paratum est ad thalamos nuptiales. חַפָּאטִיקוֹן Gladiator, armiger. in Tanhuma. & in Aruc.

חֲפַט Concitare,persuadere,operari, efficacẽ esse. Marc.15. & in passiuo אֶתְחֲפַט Operari, agere sedulò. 2 ad Cor.4. Inde חַפִּיטְתָא Diligens, assidua,iugis. Act.26. & חַפִּיטוּתָא Diligentia,sedulitas.ad Romanos 12. & חַפִּיטָאִית Studiosè, diligenter,sedulò,gnauiter, penitus. Matth.2.

חֲפַל Extendit. Isa.40. Error est. legendum enim est מְחַפֵּי לֵיהּ Obduxit eum. non coniunctè מְחַפֵּילֵיהּ, vt Santes legisse videtur. igitur radix est paulò antè חֲפָא.

הוֹפְנָא Vel vt alij meliùs חֶפֶן Vola, pugnus, interior pars manus. Eze.10. Leuit.16. & Prou.30.idem quod Hebraicè חוֹפֶן. Pluraliter חֲפָנִין Pugilli. Eccle.4.

חֲפַס Primò idem est quod חפש Hebraicè, Inuestigauit,inquisiuit,perscrutatus est.Iob 3.

Secundò חִפְּיטָא est חמת קטן Vter paruus. in Aruc.

חֶפֶץ Ornamentum gemmarum,desiderabile.ab חָפֵץ Desiderauit,voluit. in Vaic.rab.cap.34.

חֲפַר Significat primò Fodere, scrutari, fodiendo eruere. 4 Reg.19.& Iob 39. Inde חֲפִירוֹת Fossæ, quæ fiunt in circuitu ciuitatis. & מַחְפֹּרֶת Fodina, lapicidina. in Aruc. & מַחֲפוּרִין דְּמֶלַח Salinæ, fodinæ salis. Ezech.47. & Sopho.2. Secundò חָפַר significat Erubescere. vt נֶחְבַּר Erubescet.Prouer.13. sed si נֶחְפַּר est transitiuum,quod est in Hebræo,id est,si actiuè transfertur, Confundet,vt videtur nonnullis, tunc scribendum erit נַחְבֵּר, vel in Pael נְחַפֵּר Pudefaciet. Et ita ibid. 19. pro מַחְפִּיר Pudore afficiente, Tharg. vt legit Elias, מַחְפַּרְנָא conuertit,vel vt alij habent מְחַפַּרְנָא Ignominiosus. חוֹפְרָנָא Ignominia, vt habet recentiorũ obseruatio. Psal.37. sed cùm ibi nõ extet,videtur illud,pro חוֹכְרָנָא Egestate legisse. חִיפּוּרָא est מִין עֵשֶׂב Species herbæ,olus,à fodiendo dictus. in Aruc. חֲפַרְעַ Cognomen Pharaonis. in Aruc.

חֲפַשׁ Primò significat Rimari,scrutari.Iob 39. Secundò significat Manumittere, liberare,liberum facere. Inde חָפְשִׁי Liber. & Mortuus sic dictus,quòd sit liber à mundo. Hebræa sunt. Item חָפֵשׁ idem est quod יקר Preciosum. in Aruc. Vnde in Commentariis בְּגֵדֵי חוֹפֶשׁ וְעֵדִי Vestes pretiosæ & decoræ. Et חַפּוּשִׁית est תולע חשחור Vermis niger,scarabæus.Gen.2. in Rab. Schelomoh.

Item est רג טמא Piscis immundus. in Aruc. Et חֲפִשִׁית siue חַפְשׁוּשִׁיתָא Scoria, sordes. in Aruc. חֲפַת idem quod בירת יד Manica,chirotheca. Arabicè גֵּיב. in Bereſſ.rabb.cap.81. & in Aruc. vel secundum alios est חֵיק Sinus.

חֲצַץ Sagitta feriit, iaculo impetiuit. à חֵץ Sagitta. Item Diuisit in duas partes, vel per medium partitus est. Hebraica sunt. Inde מְחִיצָא Paries, à diuidendo sic appellatus, quasi mediastinus. in Ber.rabb.cap.28.

חֲצָא Significat Effodere,eruere. Matth.18. & Proverb.30.vt נִיחֲצוּנֵיהּ עוֹרְבֵי נַחְלָא Effodient eum corui torrentis. Exemplar Complut. habet נְצַחְצְנֵיהּ, quod quid sit,nescio: retinenda est Venet.lectio, nam præterquam quod Syra vox est,videtur à חץ dici, Sagitta, quæ,quòd findat & perforet,dicta est. Item Syriacè חֲצִין Lumbi. Mat. 3. & חֲצָא Linteum. Lucæ 23. Et חֲצָצָא Lapillus. Prou.20. desiderabatur in Venetianis.

חֲצַב Hebraicè,Dolauit,incidit. Deuter.6. Inde מַחֲצָבָא Sculptilia.R. Dauid & R.Schelomoh exponunt Lapicidinas. Iudic.3. & חֲצִיב Lapis incisus.Exod. 20. in Tharg. Ierosolymit. & חֲצִיצָא Segmentum,resegmẽ, res excisa. Isa.50. Item חֲצוּבָא idem est quod קנקן Hydria, vrceus albus. in Aruc. Et חָצוּב Hedera. in Ber. rab.cap.31.

Item est חָצָב קנת הצוקרא Calamus producens saccarum, melimel- significat Possidere,in hæreditatem accipere,hæreditatẽ adre,possessionis potiri.Ios.11.Gen.33. & Leuit.25. Inde חֲסָנָא Hæreditas,possessio. Ios. 11. Inde אֲחַסַנְתָּא Num. 18.& חֲסָנַת in regimine.Gen.13. Secundò חָסַן significat Thesaurizare thesauros recondere. in Commentariis. חֲסָנָא ponitur pro ממגורות Horreis. Ioel 1. vt probè legit Magister Aruc. alij c Venet.legunt אֲסָנָא, Complut.verò חוּצָנָא. Est autem חֲסָנָא singulari חסינה quod est,vt exponit Aruc,Cupa magna in qu reconditur frumentum,confecta ex חוּצִי Foliis palmarum,vc vt vult R.Hai- Ghaon,Sepimentis calamorum, siue assulari quibus parietes fortificantur, ne à vẽtis propellantur & dissiciantur. Igitur חֲסָנָא sunt Magnæ cupæ,eo modo, quo dixi mus,factæ,in quibus frumenta conseruantur. Huc etiam fa cit אֲסָנָא, si vera est lectio, siquidem cupa illa in qua confici solet ceruisia אֲסִינְתָא dicitur. vide infrà חֲצַן.

חֲסַס Est מִין עֵדְשִׁין Species lenticularum. vel est קִימְחָא Farin, vt volunt alii. in Aruc. חֶסֶף primò idem est quod קְרוּם, id est Panniculus circa faciẽ. in Aruc. Secundò חַסְפָּא idem est quod חרס Testa.Dan.2.Leuit.6. & 14. & Prou.26. Inde מָאן דַחֲסַף Vas testaceum,siue fictile. 2 Regum 5. Videtur etiam אִתְחֲסַף accipi pro Confundi. in Esth. crederem pe Caph scribendum אִתְכַּסַף. Item חוּסְפָּנִיתָא est מִין שְׁחִין Species vlceris,vel גרב Scabiei.

חֲסַר vt & Hebraicè, significat Deficere, indigere carere. Deut.2. 3 Regum 17. & Prou.14.

Hinc חָסֵר & חֲסִיר Carens,egens,indigus. 2 Reg.3. & וכר שְׁטַיָּא אֲנָא Indigus stultorum sum ego? 1 Reg.21. חֲסַר רַעְיוֹנָא Vecors,amens,mente carens.Prou.9. & חֲסִיר לַחֲמָא Indigens pane.ibid.12. In fœmin. חֲסִירָא Inops, egens,indiga. Isa.29.

Inde חֲסִירוּת Defectus, egestas,penuria, Amos 4. Idem חוּסְרָנָא & חוּסְרָן Iud.19.Prou.14. & Psalm.34. Significat etiã חַסַּר in Pael Corrodere,peredendo carnem minuere. Hinc pro ממארת Pungens ponitur מְחַסְּרָא Imminuens. Leuit. 13. vbi scribitur סְגִירוּת מְחַסְּרָא Lepra peredens,vel,vt alij,corrodens.

חֲפָא & חֲפָא ordinis quiescentium in vltima,idem quod כסה Operuit,obtexit. vt & Hebraicè.Gen.7.& Ios.24.

Inde חוּפָּאָה Operimentum, tegmen, velamen. Num.4. & Iob 26. Idem Syriacè תַּחְפִּיתָא 2 ad Corint. 3. Item חִפּוּי Operculum,operimentum. Exod.38.& Isa.30.

חוּפָּה significat Thalamum.Psalm.19. Hebræum est. De quo Elias in hunc modũ ait in Thisbi: חפת חתנים פירש הרב״ק מקום חסתרה חכלה עם החתן נקרא חפה ואנחנו קוראים חבגר שפורשין על ראש החתן והכלה בארבע בריס בשעת הקדושין חפה מלשון חמקרא כי על כל כבור חפה וכן כחתן יוצא מחפתו והם לשון כסוי כמו חופף עליו כל היום ובלעז באלראפקינו ובלשון אשכנז הימל: Id est, Thalamus nuptialis. R. Dauid Kimchi interpretatur locũ vbi se abscondit sponsa cum sponso vocari חֻפָּה: nos autem vocamus vestem illam,quam super caput sponsi & sponsæ,cum quatuor vectibus explicant ea hora qua fit desponsatio, חֻפָּה: ex eius Scripturæ contextu Isa.4. כִּי עַל כָּל כָּבוֹד חֻפָּה Quoniam erit super omnem gloriam protectio, siue conopæum. Et Psalm. 19. כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ Tanquam sponsus prodiens de thalamo suo. Significatio huius vocis est ab operiendo. vt Deut.33.חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם Contegens super eum tota die. Italicè *Baldachino*,Germanicè Heimel, Vmbella vel tentorium. Hæc ille. Deinde חֻפָּה in Midras Tehillim,hoc est, In expositione Psalmorum, significat Absconsionem siue thalamum;quo nomine intelligunt Hebræi Messiach,qui est locus præparatus montis Zió, Isaiæ 4. Item Syriacè חוּפָּא Operculum. in libr. Rit.Seueri Patriarchæ.

חֲפַף Ordinis duplicatorum, significat primòidẽ quod גנן Protexit,defendit. Thre.3. saltem vt Pagninus dixit. Ego verò minimè reperio, nisi pro מְגִנַּת לֵב Cordis duritate,vel obstructione, חֲפִיפוּת לִבָּא Tristitia, vel cordis velamentum,& hoc quidem in Aruc. Complut.& Ven. habent תְּבִירוּת Fractio,vt & R. Schelomoh מְגִנַּת exponit. & quidem illud חֹפֵף Protegens. Deut.33. Hebræum est,pro quo Chaldæus מָגֵן reddidit. In Ithpael Incubare. vt עַל כְּנוּהִי מִתְחוֹפֵף Super pullos suos incubat,melius Obuelat,vel contegit, vt iam explicuimus in חֲפָחַף. Deuter.32.

Secundò significat חֵף & חֲפַף Dolere, tristari. in Aruc.

Et חוּפְתָא Membrana, pannusue ad inuoluendum.in Zoh.

חסד eiusdem sunt rationis. quippe quemadmodum Misericordia, siue probitas est boni accessio,& compensationis amplitudo,sic & opprobrium seu criminatio: nempe, vult dicere, Additio flagitij, & ignominiæ turpitudinisue redundantia.

חַסְחֵף Mobilitare vt aquila supra nidum suum,aiunt Santes & alij, siquidem רחף est in Hebræo, quod iuxta Kimchi habet Mouendi significationem. At R. Schelomoh secutus Ankelos,interpretatur Contegere,incubando fouere,vel vt ipsius verbis vtar, Quando aquila non aggrauat se super pullos, sed tanquam non attingeret, attingendo alis eos contegit. Itaq; Ankelos posuit חַפַּף Contegere.& Targ. Ierosolym. per reduplicationem literarum חַפְחַף idem significans, quod ob literarum similitudinem deprauatum est in חַסְחֵף. Deuter.32. חַסִית Genus cepe. in Aruc.

חָסַךְ Idem quod פחת vel חסר Minuit,diminuit,attenuauit. Inde חֲסִינָן & חֲסִינְתָא idem quod דלות Tenues, macræ. Genes. 41. & חָסוּךְ Exile, paruum, exiguum.Ezech.16. Secundò חָסַךְ vel vt Complut. חָשַׂךְ significat Prohibere.Prou.24. & אִתְחַסָּךְ Caruit,vitauit, sese subduxit à periculo. Act.26.

חָסַל Est Complere,perficere,& finire tempus lactandi pueri. 3 Reg.11. & חַסְלַת בִּישָׁא Finiit malum. Nonnulli exponunt,Retributio mala.Genes. vltimo.in Tharg.Ierosolym. & תְּרֵין אַלְפִין בַּתִּין בִּרְטִינָא מְחַסֵּל Duo millia batorum liquoris conficiens, Neoterici Humorem continens. 3 Regum 7.

אִתְחֲסִיל Ablactatus est,vel in quo lactandi tempus est absolutum.Gen.20.& 1 Reg.1. Hinc חֲסִילָא Perfectè lactatus,vel, vt volunt alij, Ablactatus,à mamma seiunctus. Isa.11.Psalm. 131. & חֲסוּלוֹי Perfectiones eius, beneficia perfecta eius. Alij Retributiones. Psalm.103. Secundò חָסַל Finire, complere, significat simpliciter. in Vaic.rabb.cap.9.& 27. Ideo scribit Elias: נוהגים לקרא להשלמת הספר חסל ספר פלוני ורשׁי אמר בפירושו בכוף כל פרשה חסלת פרשת פלונית והוא לשון נקבה ושב על חַפְרשה והוא מלשון יחסלנו הארבה פירוש יכלנו וישלימנו ולכך נקרא האורבה חסיל לפי שחוא מכלה חכל בלא בולעזן וכלע קימפיר: Id est,Solent appellare finem aut complementum libri,sic: חֲסַל סֵפֶר פְּלוֹנִי Finitur liber talis. Et Rab.Simeon Iarchi in Commentario suo in fine cuiusque sectionis ait: חַסְלַת פָּרָשַׁת פְּלוֹנִית Absoluta est sectio talis. Estque verbum hoc fœminei generis,& refertur ad פרשה Sectionem; deductum est autem ab illo Deut. cap.28. וַיְחַסְלֻנוּ הָאַרְבֶּה Consumet eum locusta. id est, Conficiet & absumet. Et ideo vocatur locusta חָסִיל, quippe quæ omnia absumat. Germanicè Molenden, Italicè *Compir*. חַסְלִין Nomen loci. in Ber.rab.cap.17.

חָסַם Primò significat Obturare, claudere, occludere. Deut.25. in Hebræo. & Psalm.32. in Tharg.

Inde חֲסוֹמָא Fiscella siue pastomis, quæ ponitur ad os iumentorum. in Ber.rab.cap.13. Secundò חֲסַם Syriacè significat Zelare,tam in bonam quàm in malam partem. vt ad Tit.2.cap. Inde חֲסָמָא Inuidia. Matth.27.

Tertiò חָסַם significat Fascinare. ad Gal.3. חַסְמַן Sustinuit,tulit. 1 ad Thessal.cap.3.

חָסִין Primò significat Fortificare, roborare. Isaiæ 35.

Secundò חָסִין significat Vendere coëgit, vt interpretatur Rab.Schelomoh Amos 2. vbi scribitur de iudicibus בְּרֵיל דְּיִחְסְנִין Vt vi cogerent, vel adigerent. Cæterùm R.Kimchi ait, Non intellexi mentem paraphrastæ,sed R.Schelomoh Iarchi assecutus est. Est autem talis: Peruertunt,inquit,iudicium pauperis, ita vt agrum suum qui est ei inter agros iudicis,cogatur vendere,& cedere,paruo precio accepto à iudice,qui eum circumuenit artibus suis. In Ithpael אִתְחַסַּן Vim sibi facere,obniti sibi. Genes.43. & 44. 1 Reg.13. alij Patiens fuit,vim passus est. Inde חוּסְנָא Parsimonia. 2 ad Corinth. & לְמַחְסַן Vix,obnixè.Gallicè *A toute force*. Item אִתְחַסִּין significat Firmari,roborari.alij Hæreditare. Prouerb.11. Inde חֲסִינָא & חֲסִין Fortis,durus,robustus.Leuit. 26. Amos 2. Iud.13. alij Terribilis, eò quòd Hebraicè נוֹרָא scribatur. & Ezech.3. licet quidam Impudentem vertant. In plurali חֲסִינִין Fortes. Isaiæ 25. & חֲסִינָן Fortia facinora. alij Terribilia. 2 Reg.7. חֲסָנָא Robur, fortitudo. Dan.4.

חַסְפָּס idem quod פשתן שאינו מתוקן Linũ incultum,quòd durum sit ita vocatum. in Aruc. אַחְסְפֵס in Aphil, significanis circundabãtur. nã & Hebræi תרעלות Operimẽta capitis exponunt. חֲנֵפָא iuxta Kimchi, est Assentator, adulator, personarum acceptor,qui personarum habet delectum. Alij Hypocrita,personatus. Isa.10. pluraliter חֲנֵפִין Assentatores, palpatores,hypocritæ. ibidem 9. חֲנוּפְתָא Assentatio,blanditiæ,vel personarum delectus,seu acceptio. Alij Hypocrisis,simulatio. Ierem.23. חַנְפָא Syriacè significat Ethnicum, gentilem,infidelem. vt 1 ad Cor.10.

חָנַק vt & Hebraicè, significat Strangulare, suffocare, 2 Reg.17. vbi legitur in Ithpael וְאִתְחַנַּק Et strangulauit se. Inde מַחְנוּקִיתָא Strangulatio,suffocatio,laqueus. 1 ad Corinth.7. & חַנָּקִין idem quod מוכרים Vincula,laquei. Isa.52. Ier.2. Item חוּנָקֵי חַסוּלָם Sunt gradus in scala. in Commentariis. חֲנוֹת Apotheca, in Ber. rab.cap.19.& 87. in plurali חֲנוֹתִין Ezech.27. rectiùs, vt iam posuimus, חֲנָוָתָא. vide suprà חנה. Et חֲנָוָנִים Apothecarij, pharmacopolæ, numularij. in Vaic.rabb.cap.9. de quo habes suprà.

חָס Ordinis quiescentium in media, significat Parcere,misereri. 4 Reg.13. Et Syrè חֲסָא ordinis quiescentium in vltima, significat Pium esse, misericordem se exhibere,pietate commoueri. vnde מְחַסָּא Pietate commotus. ad Hebr.3. & in passiuo אִתְחֲסָא Veniam consecutus est. & חַסְיָא Propiciator. in lib.Rit.Seueri Patr.

Et in Pael חַיֵּס Peccatum condonauit,noxam remisit,veniã tribuit. in Zoh.col.287. Inde מְחַסְיָנָא Misericors, condonator,propiciator. in libello precum Syriaco. & in Seuer.Patr. libello. מְחַסֵּי Innoxius, innocens. Matth. 27.

Item חָכִי ponitur pro חסיד Sanctus, pius, beneficus, misericors.Act.2. & חוּכְיָא Placamentum,placamen. ad Roman.3. & חוּכְיָא est idem quod כפרת, Græcè ἱλαστήριον, Propiciatorium. ad Hebr.9. & Venia, indulgentia, propiciatio. in lib.Rit.Seueri Patriar. Et חַסְוָתָא Sanctimonia,pietas. ad Ephes.4. Item חַס לָנָא Absit nobis. Ios.22. & 1 Reg. 12. Vnde Elias in Thisbi, חַס וְשָׁלוֹם חֲלִילָה וְחַס חלילה לעבדיך חס לעבדך וכן כל חלילה מתורגם חס ובתרגום בלילה ההוא נדרה דכתיב עורה למה תישן ויהוה חס ושלום ליה קרמוי שנה והוא מלשון הוסה יהוה וכן הוב לשון חמלה וחנינה מתורגם בלשון חס ובלא שוֹן ובלעז גיוארדאר: Id est, Parce & pax. Gen.44. Absit & parce. Absit à seruis tuis: Thargum habet חַס לְעַבְדָךְ Parce seruis tuis. Sic enim omne חלילה redditur Chaldaicè per חַס. Et in Thargum (Ierosolymitano in hunc locum Esther 5.) Nocte illa recessit &c. (sic legitur:) vt scriptum est,Excitare,quare dormis Domine? Psal.44. חַס וְשָׁלוֹם לַיְתָ מֵרָמוֹי שְׁנָה Absit & pax (Latinè diceres, Bona verba quæso) non est coram eo somnus.&c. Est autem desumptum ab illo Ioelis 1. חוּסָה יְהוָה Parce Domine.Similiter quoque magna pars vocum חמלה & חנינה explicatur in Thargum per חַס. Germanicè Schonen, Italicè *Guardar*. Hæc ille. Item חוס & חסה pro Subiectione capitur. Significat etiam Transilire,saltare. Exod. 12. Pagnino; licet magis conueniat ibi primam retinere significationẽ. Porrò חַכְחוּם רְאוּרָן capitur pro ברל Extremitate auris. Amos 3. R.Schelomoh scribit חַכְחוּם רְאוּרָנָא & ita D. Kimchi in exemplari Hispanico, & dicit esse non Auris extremitatem,sed הקשה שבאזן Illud quod durũ est in aure,id est,Cartilago. חס in Rasse tevoth apud Massoritas valet חָסֵר vel חֲסֵרִים Deficiens,vel deficientia. cùm dictio aliqua quæ in scriptura deberet habere Iod, vel Vau, vel He, eorum tantummodo puncta habet. vt מְאוֹרוֹת Luminaria,pro מְאוֹרוֹת in Genesi. נַעֲרָה pro נַעֲרָה Puella. Quæ loca non vacant mysteriis, vt notant secretiores interpretes.

חָסִיד & חֲסִידָא Pius,beneficus,sanctus, probus. 2 Reg.22. & Psal.86. in plurali חֲסִידִין atque חֲסִידָא Sancti,probi, misericordes. Psalm. 149. חֶסֶד & חִסְדָּא Misericordia, beneficium, pietas. 2 Reg.2. & Deut.7. & alia forma חֲסִידוּתָא Pietas,clementia. in Zoh.col.417. Sed verbaliter contrariam & his oppositam significationem recipit. vt Prou.25. דְּלָא יְחַסְּרָךְ Ne criminetur te, probris te afficiat, aliâs more Syrorum legitur נְחַסְּרָךְ. & 1 Reg.17. אֲנָא חַכְּרִית Ego conuitiatus sum. לְחַסָּרָא נַת יִשְׂרָאֵל Ad conuitiis,seu contumeliis impetendum Israel. ibidem. מְחַסֵּר Probris afficiens. Psal.44. malè in Venet. מְחַסֵּי. in plurali מְחַסְּרִין Prou.27. Inde חִסּוּרָא & חִסְרָא Opprobrium, vituperium,criminatio. Gen.34. 1 Reg.11.& Psalm.30. Hinc ait Kimchi: Hæc duo significata quę memorãtur in positione

Neque propter amorem, neque propter odium. עניני כמו בעבור או בגלל וכמו שלא ישמשו אלו זולת ברית כך לא ישמשו מחמת זולת מם חשמוש: Id eſt, Significatio eius eſt ſicut בעבור aut בגלל Propter, cauſa. Et quemadmodum illa non vſurpantur ſine Beth, ſic nec vſurpant (Rabbini) מֵחֲמַת niſi cum Mem ſeruili. Elias in Thisbi. Hinc porrò eſt אַחְמָתָא Ezr.6. & in plurali אַחְמָתִין Eſth.1. in Tharg. Ieroſolymit. ſecundum quoſdam, Vtres, lagenę. Gallicè *Flacons*. aliis verò אַחְמָתָא eſſe placet Scrinium pro literis & ſchedulis ſcribarum.

חַן חנן ſiue חֶנֶן ordinis duplicatorum, vt & Hebraicè, ſignificat Gratificari, largiri, donare. Gen.33. & Exod.33. In paſſiuo אִתְחַנַּן Orare, ſupplicare. Gen.42. Ierem.7. & Daniel.6. Inde חַנָּנָא Benignus, miſericors. Ioel.2. & in libello precum Syriaco. & Pſalm.112. licet Ven. exemplar habeat חִינָּנָא. & חִנָּא Gratia. Pſalm.84.

Et תְּחִנְּתָא Interpellatio, obſecratio. 1 ad Timotheum 2. Et יוֹחָנָן ΙΟΥC ΗΑΝΟΝ, nomen magni illius prophetæ, & pluſquam prophetæ, qui Chriſti Seruatoris aduentum prænunciauit, quique venit in ſpiritu & virtute Eliæ, prophetarum omnium facilè principis.

Item חִנָּא & חֵן idem eſt quod חִיק Sinus. 3 Reg.17. & חִין Conſonantia, melodia.

חַנָּה Caſtrametatus eſt, manſit & habitauit turmatim. Inde חַנָּא Taberna, hoſpitium. in plurali חַנָּן Tabernæ. Actor.28. חֲנָוָתָא Idem. Ezech.27. & Ierem.37. Tabernæ. Eſt qui Cuſtodiam, turmam, caſtra interpretatur.

Et חַנָּנִי Hoſpes, tabernarius. in Vaic.rabb.cap.24.

Inde dictus eſt magnus ille Tartarorum princeps vulgò Magnus Chan, hoc eſt, Magnum Tentorium, eò quòd in caſtris militare eius Tabernaculum cætera omnia conopœa magnitudine & amplitudine excellat. Item Elias ſuper illum Ierem.38. locum: כֵּיוָן דְּיִרְמְיָה אֶל חֲחַנְיוּתָא Quoniam ingreſſus eſt Ieremias ad cauponas. ſic ait, היחיד ממנו חנות על משקל גלות וגליות ואנחנו נוהגים לקרא למקום פתוח לרוחה שמוכרין שם הסחורה חנות ובלעז פוטיקא ובלא"ז כן הבית שמלוים שם ברבית נקרא חנות ובעל החנות נקרא חנוני וכן תרגום אל החניות לגו מן חנותא: Id eſt, Singulare eius eſt חָנוּת iuxta formam גָּלוּת & גָּלְיוֹת Nos quoque (Iudæi) ſolemus appellare locum illum qui patet ad plateam, vbi diſtrahuntur merces חָנוּת Tabernam, Italicè *Botega*, Germanicè Laden. Similiter & ædes, in quibus mutuant pecuniam cum vſura, vocantur חָנוּת, & dominus domus חנות dicitur חָנָנִי Tabernarius, inſtitor. Et ſic Tharg. illius loci Ieremiæ habet, אל החניות לָגוֹ מִן חֲנָוָתָא In interiorem partem tabernarum. In Thisbi.

חִנְגָּא Nundinæ, mercatus. in Aruc. חִינוּנָא vel חֲנוּנָא Chorus, tripudium, chorea. Thren.vltimo. Idem חִינְגִיתָא Pſalm.4. rectiùs Complut. חִינְגִין Chori, in plurali vt Exod.15. & 32. & Ierem.31. Idem חִינְגָּוָא Iud.21.

Inde Syris aduerbium חַנָּאִית In modum chori, choraulicè. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

חִנְטִין vel חִנְטָא ſunt ab Hebræo חִטָּה Tritico, frumenta. Iob 1. & Ezr.5. Idem ſine Nun חִטִּין & in ſtatu regiminis חִטֵּי Ioel 1. & Ezech.27.

חַנֵּט Condire aromatibus, nimirum vt ſolent corpora condiri poſt mortem, ne corrupta fœteant. Geneſ.50. & יוֹמֵי חֲנִיטָא Dies eorum qui ſunt conditi. id eſt, Tempus quo manent conditi antequam inhumentur. ibid. חֲנוּטָא ponitur pro μύγμα, Miſtura, condimentum. Iohan.19. חוּנְטָן Arena. quanquam ſuprà in Aruc ſcribatur חוּמְטוֹן & veriùs. חוּנְיוֹ Nomen filij Simeonis iuſti.

חָנַךְ Primò idē eſt quod כנר Cognominare, ſiue cognomen imponere. in Ber.rab.ca.43. Secūdò ſignificat Inſtruere, iuuentuté imbuere, initiare, aſſuefacere. 1 Reg.1. in Kimchi. Inde חִנּוּךְ Diſciplina pueritiæ. in Cōmen. Et חֲנֻכַּת Dedicatio. Ezr.6. Inde dictus eſt vir ille perfectus ſeptimus ab Adamo eiuſq; amanuenſis חָנוֹךְ Dedicatus, initiatus. חֲנָכִים ſunt Gingiuæ dentiū, vel palatū ſuperius. in Ber.rab.cap.89.

חַנְיְסָתָא, alij חַנִּינְסָתָא, Kimchi חַנִּים נְשָׁנָא pro הרעלות Mitræ, vt vult Diuus Hieron. Iſa.3. & חַנִּיכְסִין ſunt חמנים Simulachra Solis. Iſa.17. & Le.26. Licet hæc duo exēpla ad duas diuerſas res referātur, vt mulieres, & ſimulacra; eiuſdē tamé ſunt ſignificationis, vt vult R. Dauid. videtur autē mihi eſſe Pepla & cortinę, quibus & mulieres capita operiūt, et quibus ſimulachra in fanis

חָמַץ vel potiùs in Aphil אַחְמֵץ Exacerbauit, exaſperauit, contriſtauit. Alij Confudit. Prou.10. & 28. Inde תַּחְמֵצְתָא Verecundia, pudor, erubeſcentia. 1 ad Timoth.2. Et חִימוּצָא Triſtitia. cap.17.

חוּמְצָא eſt Acetum, idem quod חומץ Hebraicè. vt eſt in Veneto. Complut. rectè an non, neſcio, habet חוּמְעָא. forſan vt ab Heb. חָמֵץ ſit Chald. חֲמַע Tſade in Hain mutato, ſic ex חוּמְצָא fit חוּמְעָא: Fermentum enim & acetum ſunt eiuſdem radicis in Hebræo, habentque inſuper hoc inter ſe commune, quod vtrunque eſt acre & acidum. Prouerb.10. Hinc formatur verbum חֲחֵמֵיץ Aceſcere. in Commentariis, vt in Schem.rab. cap.42. ענב קטן eſt חוּמֵץ Vua parua, acris & acetoſa. in Aruc.

Præterea חָמַץ ſignificat infundere pannos aqua. Inde חֲמָצָן Tina, in qua ponuntur panni abluendi. in Aruc. Significat etiam חָמַץ Rapere. חֲמָצָאֵי Gentium quarundam nomē. Geneſ.10. in Tharg. Ieroſolymitano.

חָמַק Abdere, abſcondere. in Aruc. Et חֲמַק Circuitus. in Commentariis.

חָמַר Primò ſignificat idem quod רתח Feruere, calefacere. Iob 30. Complut. retinuit vocem רְתַח. חֲמוּרָא Peccatum graue. in Ber.rab.cap.62. & in Schem.rab.cap.1. & Pſalm.9. in Midras. Inde חוּמָר idem quod קשה Graue, durum, difficile. in Comment. Vnde Elias ait: קַל וְחוֹמֶר הוא מרה אחת של שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן ואין נאן מקום ביאורם גם ארבר בם בשורש כל במלת כל שכן אף חמור הוא שם של כבדות ובלשון נקבה חוּמְרָא וחתאר חמור והנקבה חמורה: Id eſt, Kal & Chomer, Leue & difficile (ſiue argumentum à minori ad maius, aut è contra) Modus vnus eſt ex tredecim modis, quibus lex exponitur, de quibus non eſt hîc diſſerendi locus. Sed de iis loquar in radice בַּל nempe in dictione בַּל יָשֵׁן

Porrò חוּמֶר nomen eſt quod Grauitatem ſignificat, & in fœminino genere חוּמְרָא. & nomen formale חֲמוּר in fœminino חֲמוּרָה. Hæc ille in Thisbi. Item חוּמֶר eſt Materia: vt חוּמֶר רִאשׁוֹן Materia prima, ex qua omnia corporata ſubſiſtūt. Pſal.104. in Kimchi. In Ithpeal אִתְחַמַּר Diſturbatus eſt, ruina oppreſſus eſt, corruit, & vitium fecit grauitati ſuccumbens. Iſa.17. & 30. Ierem.51. & Ezech.38. מַחְמָרָא idē quod מפלה Caſus, ruina. Iſa.17. & 25. ſed primum Aruc legit חַמָּרָא, Elias חוּמְרָא. Cæterùm ſignificat idem quod קשר Ligauit. Inde חוּמְרָתָא Ligamen, nodus, & genus annuli, & nucleus, & lapis. Item חוּמַרְתָּא Margaritarum amuletum appenſum collo, ne quid mali cuipiam accidat. Idem חוּמְרִי & חוּמַר in Midb.rab.cap.9. Inde חוּמְרָא Olfactoriolum, torques & ligamen fragrantiſſimi odoris. Eſther 3. in ſecundo Tharg. חֲמָרִין ſiue חוּמְרִין idem quod אדני, id eſt, Baſes. Exod.26. in Tharg. Ieroſolymit. Item חֲמָרָא & חֲמַר eſt Aſinus. Ioſ.6. In plurali חֲמָרִין Aſini. Iudic.19. & חֲמַרְתָּא Geneſ.36. & חַמְרָא eſt Agaſo, ſiue aſinorum ductor. Pſalm.12. in Midr. Vnde prouerbium in parœmiis Ben Syra, חֲזִיתָ חֲמַר אוּכָם לָא אוּכָם וְלָא חִיוָר: Vidiſti aſinum nigrum? nec nigrum, nec album. Hoc prouerbio admonent ne quis de re quapiam perdita ab alio interrogatus, temerè reſpondeat, ne ſi ſe vidiſſe dixerit, & poſtea qui amiſit eam non inueniat, malè de ipſomet monitore ſuſpicetur, & ſic qui reſponſum dedit, pro gratia odium & forſan etiam damnum reportabit.

חֲמָרָא Bubalus. Deut.14. in plurali חֲמוֹרִין Bubali. 3 Reg.4.

חֲמָרָא Lutum arena & calce compoſitum, intrita. R. Abraham Lutum rufum & glutinoſum, quod & Arabicè אל חמר vocatur, interpretatur. Alij ἀσφάλτον, Bitumen eſſe volunt. Geneſ.11. & 14. & Exod.2. Item חֲמַר & חֲמָרָא Vinum. Ioſ.9. Geneſ.9. Leuit.10. & 23. & Ezr.6. חֲמַר חַדַּת וַעֲתִיק Vinum nouum & vetus. Iud.13. Item חֲמִיר & חֲמִירָא Fermentum. Leuit.3. & Matth.13.

חָמֵשׁ & חֲמֵשׁ חֲמִשָּׁא Quinque. Ioſue 8. חֲמוּשׁ Quinarius. חוּמְשׁ Quinta pars. Leuit. vlt. חֲמִישָׁאָה Quintus. Ioſ.19. Idem חֲמִישָׁאִי Gen.1. & חֲמִישְׁתָּא Ezech.1. חוּמְשׁ Pentateuchus. in Comment. & חוּמְשִׁי Idē. חֲמִשִּׁין Quinquaginta. Leuit.23.

חֲמַת Syriacè ſignificat furore corripi, indignari. Lucæ 11. & Iraſci, excandeſcere. Actor.4. חֲמַת Eſt nomen vrbis. Zachar.9. ſecundū quoſdā, eſt Antiochia. חַמְתִּי Incoctile, vas quoddam paruum.

Item legitur apud Rabbinos: לֹא מַחֲמַת אַהֲבָה וְלֹא מִחֲמַת שִׂנְאָה

In tertia fœminea חָמְתָה Vidit. Pfalm. 54. Inde Aphel אַחְמֵי Oſtendit, demonſtrauit. Pſalm. 4. & 78. Inde quidam vt nomen adiectiuum חֲמֵי Spectabilem, dignum, exponunt. alij vt Benoni, Spectantem, contendentem, proſpicientem. Pſal. 15. Significat etiam Cauere, attendere, vel euadere. à מחסרה quod Refugium, tegmen, aſylum ſignificat. Prouerb. 28. Vtitur autem Complut. verbo חָמָא in Hithpael, Miſericordiam conſequi. In Hebræo enim eſt מלט quod in Niphal Liberari ſignificat. Item ibidem loci ponitur pro Hebræo מַעֲלִים עֵינָיו Abſcondens oculos ſuos, מַחֲמֵי עֵינֵיהּ vbi Complut. habet מְנַע Prohibuit: & Bahal Aruc מַהֲמֵי. Vide in Mem.

חֵם & חָמַם Ordinis duplicatorum, ſignificat Caleſcere, incaleſcere. 4 Reg. 4. Inde חָם ſecundum Eliam probè: ſed iuxta alios חַמִּים Calidus. Ioſ. 9. חוּמָא Calor, æſtus. Ierem. 17. חוּמְתָא Iob 24. Idem חַמִּימוּת Caliditas. in Commentariis. Hinc & חֲמָא Febris dicitur ab exuberanti calore. חום הַטֶּבַעִי Calor naturalis. in Commentariis. חֵימָא & חֵימַת Iræ æſtus, furor, excandeſcentia. Iſaiæ 42. Idem חֵימְתָא forma emphatica. 4 Reg. 22. Et חַמְתָן Iracundus. ad Tit. 1. Idem חֶמְתָנָא Prouerb. 19. vt habet Venet. Complut. verò חֲמָתָא Excandeſcentia. Præterea חֲמָא vel חַם ſignificat Suauem & dulcem eſſe, dulceſcere, & ſuauitatem afferre. Inde חֲמָא idem quod נעימות Suauitas, iucunditas, pulchritudo. Et Raphanum à dulcedine. in Aruc.

חָמַד Deſiderare, appetere. Geneſ. 31. & Exod. 20. & in tertia feminea חָמְדַת Deſiderauit. 2 Regum 13. Inde חֶמְדְתָא Iſaiæ 32. Concupiſcentia, deſiderium. Idem חֶמְדָתָא Zachar. 7. & alia forma ſic חַמְדָה in Zohar. col. 498. Inde dictus eſt מְחַמַּד Mechamed, Concupiſcens, digna tali nebulone appellatio, qui concupiſcentiæ & prauis libidinibus vſque adeò indulſit, vt & coniugum multitudinem in hac vita permiſerit, & virgines pulcherrimas, viſuque decoras in paradiſo ſuis ſequacibus promiſerit.

חָמוֹת Sol, caloris fons. Hebræum eſt. חָמָה Geneſ. 35. Socer. & mutat cum affixis ה in ו ſchurek: vt חֲמוֹתָא Socer eius. 1 Reg. 4. & ſic de reliquis. חֲמוֹתָא Socrus. Ruth 2. & Syriacè חַמְתָּ Idem. Matth. 8. Item מְחָמָה capitur pro Occaſione. in Comment.

חָמַץ Significat Incuruari, incurueſcere. Iſa. 46. & in Aphil אַחְמִיץ Incuruauit, proſtrauit, depreſſit. Pſalm. 17. & 78. Secundò ſignificat Putreſcere. in Aruc. Et אֶרֶץ חוּמְשׁוֹן Terra arenoſa. in Kimchi. חוּמְטָא Caligo, tenebræ. vel eſt tempus illud cùm Sole occidente dies ad obſcuritatem deuergit & inclinatur. Geneſ. 15. in Tharg. Ieroſolymit. vt citat Aruc. Editio tamen Veneta habet קְבָלָא Obſcuritas, quemadmodum Onkelos. In Hebræo legitur עֲלָטָה quod eſt, vt exponit R. Schelomoh, חשך היום diei obſcuritas. חָמֵט eſt idem quod קערה Paropſis, ſcutella. ויש מפרשים לחם רק ובלעז פוֹלַיֶיא Et ſunt qui exponunt Panem tenuem, qui vulgò dicitur *fouaſſe*. inquit Aruc: Latinè Placenta. חוּמְטָא Teſtudo, ſeu cochlea. alij Limax. Leuitic. 11.

חָמַל Syriacè ſignificat Colligere, cogere, coaceruare. Matth. 6. Secundò Hebraicè Parcere, miſereri. Et חֶמֶל Pietas, indulgentia, miſeratio. Eſt & genus cilicij חֲמִילָא vt interpretatur Santes. in Aruc.

חָמַס Primò ſignificat Rapere, prædari, vim inferre, iniquè cum aliquo agere. Inde חוּמְסִין Raptores. vel potius Rapinæ, extorſiones. nam ſi Raptores vertas, erit forma Hebræa. ſcribendum cenſeo חֻמְסִין vel melius חֻמְסִין à ſingulari חֻמְסָא vel חוּמְסָא. Hebraicè enim eſt חֲמַס. Geneſ. 6. in Tharg. Ieroſolymitano. Secundò חֲמַס ſignificat idem quod זנגבילא Lignum optimum, quod nonnulli exponunt דורצ׳ני id eſt, Cinnamomum. alij Zinziber. in Aruc. Tertio ſignificat Mucidum eſſe. in Aruc. חַמְסֵן Suſtinere, pati. 1 ad Theſſ. 3. Item Tenere. 2 ad Theſſ. 2. & Perdurare, perſiſtere, perſeuerare. 1 ad Timoth. 4.

חָמַע Fermentauit. Exod. 12. חַמֵּעַ vel חַמִּיעָא Fermentum. ibidem. & Leuit. 2. מַחְמָעָא Fermentatio. Exod. 12. חָמֵץ autem Hoſ. 7. eſt Fermentauit, non Fermentum, vt ſcribunt recentiores.

Armare, liberare, euellere. in Aruc. Inde חֲלָצִים Vires bellicæ. in Commentariis. Item חִילוּץ eſt Macula. Leuit. 21. ſuprà cum Zain in fine ſcripſimus, vt habent omnia exemplaria & R. Schelomoh. in Commentariis. Et חַלּוּצָה Eſt locus iuxta Ægyptum, qui Hebraicè שׁוּר vocatur, id eſt, Murus. Geneſ. 16. & 25. Et alibi ponitur pro בָּרִיר alius loci nomen. מַחֲלָץ Trulla cæmentarij.

חָלַק Primò ſignificat Diuidere, partiri. חוּלַק & חוּלָקָא Pars, portio. Ioſ. 14. & Deuter. 18. חוּלְקִין Partes. eiuſdem 18. חוּלָקָנָא Idem. Ezech. vltimo. Et cum Mem Heemantico מַחְלָקָתְחוֹן: vt וְלֵוָיָא בְּמַחְלָקָתְחוֹן Et Leuitas pro partibus ſuis. Ezr. 6. Item חֶלְקָא ſignificat Agrum, prædium, hæreditatem, Prouerb. 23. & Mich. 2. Secundò חֲלַק ſignificat Lenire. Hebraicũ eſt. & חִילְקִי Lenis. Item מַחֲלוֹקֶת Contentio, diſſenſio, controuerſia, quando duo aut plures in diuerſas partes & ſententias eunt. frequẽs in Commentariis. Vnde רַבּוֹתֵינוּ נָחְלְקוּ בַדָּבָר Magiſtri noſtri diſceptant de hac re. Item: כָּל הַנָּחְלָק עַל רַבּוֹ כְּאִלּוּ נָחְלַק עַל הַשְּׁכִינָה Quicunque cõtendit cum magiſtro ſuo, perinde eſt ac ſi cum diuina Maieſtate contenderet. Item מַחֲלוֹקֶת קוֹרַח וְכָל עֲדָתוֹ Factio Corach & totius cætus eius. Item חִלּוּק ponitur pro חֶפְרֵשׁ vt Rabbi Schelomoh alibi ait, יֵשׁ חִלּוּק בְּתֵיבָה שֶׁל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת Diſcrimen eſt inter dictionem habentem duas literas. Germanicè Unterſcheid, Italicè *differentia*. in Thisbi. חֲלוּק Tunica, vel chlamys. in Vaic. rab. cap. 11. & 20. חִילּוּק vel חִילִּיק eſt מין דגים קטנים Species quædam piſciculorum. in Aruc. Capitur etiã pro Arbore nucis: & pro Pedamento quo innituntur vites.

Item חִלֵּק Nomen fuit iudicis in Sodoma. Item Artifex ſiue צומן in Aruc. חַלְקוֹסְתָא Lilium. Aruc ſcribit סַלִּיקוֹסְתָא & ait in libro alio ſcribi סַלִּיקוֹכְתָא, quod interpretatur אגורת של נרקום Faſciculus Narkom ſeu lilij.

חָלַשׁ Significat Debilitari, debilem eſſe. Inde חוּלְשָׁא Debilitas. חַלַּשׁ & חָלִישׁ Debilis. Iud. 5. & Ioel 4. in plurali חֲלָשִׁין Debiles. Exod. 32. חַלָּשׁוּת Eccl. 10. & 3 Reg. 12. & חֲלִישׁוּתָא Oſeæ 7. Debilitas, infirmitas, ignauia. אַחְלֵשׁ Debilitauit, eneruauit. Iob 12. Item חוּלַשׁ in Commentariis. חִילַשׁ & חֲלַשׁ Zachar. 11. idem eſſe videtur, ſecundum quoſdam, quod גורל Sors, vel ſchedula aut breue ſcriptum, quod in vrnam demitti ſolet. Quidam exiguum volumen. Elias autem quid ſit ſe neſcire dicit, niſi forſitan deſumptum eſſet ab illo Iſa. 14. חוּלַשׁ quod Proiicientem ſortem exponunt nonnulli Hebræorum.

חֲלָשְׁתָא eſt Paſta ex dactylis ſiſamiſque confecta. in Aruc.

Porrò חָלַשׁ in Aphel, eſt idem quod חִפְשִׁיט Spoliauit, excoriauit, detraxit pellem. Leuit. 9. & Numer. 20. in Tharg. Ieroſolym. Inde forſan venit חִילַשׁ illud Zachar. id eſt, Pergamenum, vel membrana. חַלַּת Eſt prouincia arenoſa, inepta ad ferendos fructus. in Aruc. Eſt & quoddam croci genus. in Aruc. Item חוּלְתָנִין, & in plurali חוּלְתָנִין Timidus, & timidi. Matth. 8. חִילְתָא eſt Nomen loci, qui Hebraicè dicitur גֵּיא חִזָּיוֹן Vallis viſionis. Iſaiæ 22. Rabbi Schelomoh Vallem, non locum, interpretatur. ipſeque & Kimchi volunt Ieruſalem Vallem viſionis dictam fuiſſe, quòd eſſet locus prophetiæ. חַלְתִּית Sinapi, vel raphanus acutiſſimus. in Aruc. חַלְתָא Area, vel capſa vbi apes mellificant, aluearium. in Aruc. Item Naſſa, qua piſces capiuntur. Itẽ חַלְתָא eſt מדרת העומר Menſura Omer, vt Kimchi exponit 2 Reg. 1. Sic recentiores, qui non mihi videntur aſſecuti eſſe mentẽ Dauid Kimchi: ſic enim ſcribit: וּלְת לָא תְּהֵי בָּכוֹן עֲלָלָא כְּמִיסַת וְיַעֲבְרוּן מְנָיֵהּ חַלְתָא Id eſt, Et Ionathan interpretatur: Non ſit in vobis frumentũ, vt pro ſufficientia faciant ex eo placentam. vel vt pluraliter alij ſcribunt, חַלָּתָא Placentas, ſeu tortas: וּל כשיעור שיוציאו ממנו חלה וזהו מדת העומר: Vult dicere (inquit Kimchi) Pro menſura, vt ex ea poſſint placentam educere, & hæc eſt menſura Omer. in quibus ille refert Omer non ad חַלָּא Placentam, ſed ad שִׁעוּר Menſuram. ſeu Chaldaicè מוסת Sufficientiam, quam ſatis eſſe dicit ad conficiendam placentam. Et חַלְתָא Syrè idem quod נרנה Vagina. Iohan. 18.

חָמַם Significat Verrere, ſcopare. Matth. 12. In Iſaia 14. hæc dictio per He in principio ſcribitur. vide ibi.

חָמָא Ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat videre, aſpicere, cernere, intueri. Pſalm. 58.

sermonibus Rabbinorum piæ memoriæ. Estque illius locutionis Leuit.25. לְצַמִּיתוּת Ad præcisionem: vbi Thargum habet לַחֲלוּטִין Ad proprietates. Germanicè Eigen, Italicè *Libero*. Illo item vtuntur in Niphal נָחְלַט Peculiaris.& in Hiphil הֶחֱלִיט Proprium fecit,alij Proprietatem habere. מוּחְלָט Particularis. Hæc ille in Thisbi. Item חוּלְטָתָא Stellio,siue lacerta. Leuit. 11. Venet. & Complut. חַלְטָתָא, sed Elias per He הַלְטָתָא vide ibi. & in Lamed. חֲלוּט Mansio,in qua recluditur per septem dies qui de lepra est suspectus. Item חֲלִיטָתָא Isa.3. & חֲלִישָׁת Oseæ 2. est idem quod נזמי Ornamenta aurium. in Hebræo legitur הלחשים quæ sunt,vt inquit Dauid Kimchi, Ornamenta, seu monilia quæ mulieres auribus suis appendunt, & ita dicuntur quòd האזנים כערות הלחש Aures sint dominæ seu iudicatrices mussitationis, vel submissæ vocis.

חוּלְיָא Primò significat Os spinæ dorsi, vel renum,vel spondile dorsi. in Vaic.rab.cap.1. & Psal.10. in Midr.

Secundò est Peribolus circa fontem,ne quis in eum cadat. in Aruc. Ité Vacuũ,inane. in Aruc. Et partes instrumenti seu cõtractus simul iungẽdę. in Aruc. חֲלִי Iunctura annulorũ,series annulorũ inter se iunctorũ. in Aruc. Item חֲלִי est Ouum animalis cuiusdã, quod Italicè dicitur *Mufalo*, instar caprei magni. est & Nodus. in Aruc. חֲלִיקוֹפְרִי Nomen proprium viri cuiusdam. in Aruc.

חֲלִים Primò significat somniauit. Iud.7. Inde חֶלְמָא Somnium.ibidem. in plurali חֶלְמִין Somnia. Ierem. 23. חֶלְמָא Idem. Gen.42. Secundò חֲלִים & חֲלֵם significat Sanare. Marc. 5. & in Aruc. Inde חַלִימוּתָא Sanitas,integritas. Actu.3. & חָלוֹם Sanus. in Aruc. Idem חוֹלֵם Sanus, integer. חֶלְמוֹנָא est Vitellus oui. Iob 6. aliâs הֶלְמוֹנָא per He. vide suprà. Et חַלְמוּת est Herba nota scilicet Malua. Dicitur lingua Aramæa הַרְבִּי vt notat Aruc.

חַלְמָא Lutum densum. in Aruc. חַלּוֹן Fenestra,Hebræum est. חִילוֹנְאָה & חִילוֹנִי idem quod זר Extraneus,alienigena. Isa.24. & חִילוֹנִיתָא Extranea, aliena. Prouerb.2. habes iam suprà in חל.

חוּלְסִית Idem quod גובהא Eleuatio, cumulus, aceruus, agger. in Aruc. Ité חַלּוּסִית, vel vt scribit Aruc קרקע שעפרו חול שמוציאים ממנו זכוכית מצולרת קרקעית est חולסית הנחר שמוציאים זהב וכסף: Fundus cuius puluis est arena, vnde vitrum producitur, profunditas latifundij fluuij, vnde educitur aurum & argentum. מְחַלְעֲבָא Stulti, iniqui. Psal. 73. repone מְתַלְעֲבָא vt habent emendatissimi codices & Elias.

חַלַף Mutauit, permutauit. Leuitic.27. Et אִתְחַלַף Mutatus est. Isa.23. Inde מִתְחַלֵּף Varius, diuersus, permutabilis. vt אוֹתִיוֹת מִתְחַלְּפִין Literæ permutabiles. in Commentariis.

חִילוּף Permutatio, commutatio, disparitas. Leuit.27. & in Commentariis. תַּחֲלוּפָא Permutatio,compensatio. Matth.15. Idem חוּלְפָן aliâs חֲלָפָן quidam Pretium. Deut.23. Porrò, vt dicit Elias in Thisbi, יש מקומות שקורין למאכלת חלף מן מחלפורת תשע ועשרים על שם שהם מחלפין הבהמה מחיים למיתה וחרי"ק כתב על שם שהם כורתים והוא רחוק בעיני: Id est, Extant loci in quibus cultrum mactatorium vocant חֲלַף ab illo Ezr.1. מַחֲלָפוֹת תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים Cultri nouem & viginti. Dicuntur autem cultri sic, eò quòd transmutant animalia de vita ad mortem. quanquam R.Dauid Kimchi sic dictos fuisse scribat eò quòd excidant: quod nimis longè petitum mihi quidem videtur. Hæc ille. Item חֲלַף & Syriacè חֲלַף significat Pro. 1 Reg. 25. Sed cum affixis sic scribitur חֲלוּפָהּ Pro ea. חֲלוּפָךְ Pro te.2 Regum 18. חֲלוּפוֹהִי Pro eo. 3 Reg 2. חֲלָפִין Pro nobis. in libello precum Syriaco, & in Nouo Testamento passim. Accipitur etiam חֲלַף pro עִקֵּב id est, Pro eo, eo quòd. חֲלָפִי Est herba de qua fiunt mattæ seu storeæ, hoc est, Iuncus. in Aruc. Arabicè חַלְפָּה dicitur. Sunt qui Genus salicis esse putant, & tunc scriberetur חִילַפָּא quam aptam dicunt ad conficienda Hoschana. de quo suprà.

Item חֲלָפִי est Folium,& bletæ herbæ costulæ.

Item est Libanotis, quam vulgò Rosmarinum vocamus. in Aruc. quæ dicitur חִילְפָן in secundo Thargum Esther.

חֲלַץ Primo idem est quod שלף Exuit, distrinxit, Spoliauit. 1 Regum 31. Secundò significat

Item חֶלְכוֹן בֵּיעֲתָא Albumen oui. Iob 6.

חלב in Rasle tevoth valet חֵרֶם לְזָרִים נֶחְשׁ Anathema sit externis in serpente, vel iuxta serpentem. Hac verborum formula vtuntur, cùm dira imprecatione feriunt & excommunicant. חֶלְבְּנְתָא Galbanum,galbane,aroma. Exod.30.

חַלְבָּץ Flos albus instar oui. Aruc interpretatur זרע כמין ביצים ויוצאין מן פירותיו Semen in specie ouorum, cùm educitur è flore. חֲלִילְוִינוֹת Dolia, vegetes. in Aruc. חַלְגְּלוֹגוֹת Portulaca. Arabicè dicitur אַלְפַּר פַּחִין vulgò פּוּרְקָקְלִי in Aruc. Quidã Artemisia.

חַלַד Subire, ingredi, vel potiùs irrepere. Inde Benoni קְחַלְּדִין pro ἐνδύνοντες, Irrepentes, ingredientes,subeuntes. 2 ad Timoth.3. Et חוּלְדָא iuxta Kimchi & R.Schelomoh, Mustela. alij Marticora. Leuit.11.

חֲלוּדָא idem quod סוּס Hebraicè, Arabicè צְדִיד Rubigo quæ nascitur in ferro. in Ber.rabb.cap.80. חַלְדִיתָא idem quod Græcè γάγγραινα, Cancer, morbus serpens. 2 ad Timoth.2. חַלָּזוֹנָא & חִילוּזָא est Albugo, macula oculi, vel est filum quod transit ex albugine oculi in nigredinem seu pupillam,estque simile vermi חַלָּזוֹנָא qui Limacis similitudinem refert, vt ait R.Schelomoh Leuit.21. in vtroq; Tharg. Aruc, Cuius oculus est distinctus maculis instar serpentis. Hinc ille vermis. Deuter.18. scribitur in Tharg. Ierosolymit. pro צלצל Genus quoddam, vt volunt, locustæ. Auctor Aruc scribit חלזון הוה כל זמן שהוא גדל נרתיקו גדל עמו: Chalson fuit: omni tempore quo creuit,creuit & cochlea eius,siue tunicula cum eo. Significat & piscem,cuius sanguine fit color hyacinthinus. in Ber.rab. cap.92. Est & piscis genus, qui semel in 70. annis videtur. Aruc sic explicat: חַלָּזוֹן זה גופו דומה לים וברייתו דומה לדג ועולה אחת לע' שנה ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרין: Chalazon is est cuius corpus simile est mari,eiusque forma similis est pisci, ascendit autem semel in 70.annis, & sanguine illius inficiunt hyacinthum, ideoque sanguis eius carus & preciosus est. Item in secundo Tharg. Esther cap.1. reperitur חַלַּז & inde nomen חִילְזָא quæ Elias ingenuè se non intelligere fatetur, eaque ab Aruc non fuisse adducta asseuerat. videtur esse Græcum χαλάζω, Relaxo, soluo. & חִילְזָא erit quoddam Genus ornamenti capitis mulierum, peplum aut aliud quoduis. חַלַּח וַחֲבוּר sunt Ciuitates in quibus Iudæi clausi putantur apud Caspios montes.

חַלְחַל A quo Psalm.97. אִתְחַלְחַל אַרְעָא Dolore nixa est terra. alij Commota est. Hinc pro הוֹלֵלוּת Insaniæ,seu de statu mentis motiones,ponitur Eccl.1.2.& 9. capit. חוּלְחוֹלְתָא seu חוּלַחֲלַתָּא aliâs חַלְחוֹלְתָא Aegritudines,mea sententia,alij agitatio,immutatio.at Aruc interpretatur הוללים Insanos, רעות פירוש אלו שלבם מלא מחלחלות מחשבות רעות: cos(videlicet) quorum cor plenum est nixibus vel conatibus malis. expositio, cogitationibus flagitiosis: ex quibus verbis חוּלְחַלְתָא Conamina seu nixus circa regnum viderentur significare: scribitur enim חוּלְחַלְתָא דְּמַלְכוּתָא Conatus regni. חַלְחֻלוֹת Commotio, agitatio. in Commentariis.

חַלְחֹלֶת Intestinum rectum, vnde stercus emittitur. in Aruc.

חלט est iuxta D.Kimchi, & R.Schelomoh, & etiam iuxta Aruc, Insipere & permiscere consperssionem in aquis calidis, inferuefacere. Alij Coquere, placentam torrefacere. 2 Reg.13. Inde חֲלִישָׁתָא sunt Lagana vel placentæ in patella feruefactæ,siue frictæ.ibid.

חוּלְטָנָא Communio miscellanea. 2 ad Corin. 2. In Ithpael, Se miscere, vel familiarem & quasi proprium se reddere. Prou.20.& 24. Item 14.vbi alij Confundi, alij feruere interpretantur. Hinc Syrè חֲלִישָׁא Excitatoriam significat. in lib.Rit.Seu. Patriarchæ. Hinc & מְחַלְטָא Lepra feruida,pungens vel pruriens. quidam Recluta. Leuit.13. in Tharg.Ierosolymit. Secundò חֲלַט significat simpliciter vel absolutè aliquid dare. in Ber.rab.cap.63.

Inde מוּחְלָט Absolutum vel simplex. & בְּחוּלְשָׁן & בְּמוּחְלָט Simpliciter, absolutè. in Ber.rab.cap.42. Porrò dicit Elias, חלט זה השרש לא נמצא במקרא רק פעם אחת ויחלטו המבי לשון חלושין יחץ כדברי רלל והוא מלשון לצמיתות תרגום לחלוטין בלא איגון ובלעז ליבר"ו ושמשו בו בנפעל נֶחְלַט וכהפעיל הֶחֱלִיט מוּחְלָט: Id est,Hæc radix non inuenitur in sacro contextu nisi semel Et præciderunt ab eo. 1 Reg.20. Significatio חֲלוּשִׁין nota est in

שָׁחַל לַחֲוות בְּשַׁבָּת : פירוש יפול ונחנח מלשון יחולו עַל רֹאשׁ רוֹאֵב בִּלְשׁוֹן אשכנז גיבאלט ובלעז אקדי: Vespera Paschæ, quæ accidit fieri in Sabbatho. Id est, Quæ ceciderit & manebit. Deductum ab illo 2 Samuelis 3. Cadant vel maneant (sanguines) super caput Ioab. Germanicè Gefallen, Italicè *Accade*. Hæc in Thisbi Elias. Et de significatione incipiendi subdit paulò pòst, כל לשון התחלה שרשו חי"ל כמו ראה החלותי ודגש הלמד יוכיח והשם בתוספרת תיו תחלה ורוֹל הרגילו לומר הָתְחִיל הִתְחַלְתָּ מַתְחִיל אַתְחִיל עשו חתיו שרשית כמו שעשו בתיו של תרומה באמרם אין תורמין וכן בכם של משכון כמו שאבאר בשרשו: Id est, Omnis significationis הַתְחָלָה hoc est, Principij, radix est חָלַל, vt רְאֵה הַחְלותי Vide incœpi. Deuter.2. quod & dages in Lamed verum esse arguit. Inde nomen cum Tau addititio תְּחִלָּה id est, Principium. Porrò Rabbini piæ memoriæ consueuerunt dicere הִתְחִיל הִתְחַלְתָּ Incœpit, incœpisti. מַתְחִיל Incipiens : אַתְחִיל Incipiam. in quibus faciunt Tau radicale: sicuti faciũt in Tau dictionis תְּרוּמָה dicentes אֵין תּוֹרְמִין Non offerentes. Itidem faciunt & de Mẽ quod heemanticum est in dictione מַשְׁכּוֹן vt declarabo in radice sua. Hæc ille. Quintò חָל significat Stillare.3 Reg.8.& Ierem.7.21.& 42.& 44. vbi pro Hebræo וַיִּתַּךְ חֲמָתִי Et conflatus est siue stillauit furor meus. Tharg.habet וְיחל רוגזי. Alij malunt pro Residere, cadere & imminere accipi.

Sextò significat idem quod כלה Consummauit. Ezech.5. vbi rursum Quiescere melius exponi potest, meo quidem iudicio. Septimo חָלַל est idem quod רוץ Lauit,abluit Exodi 29. & Leuitic.8.& 9. Ruth 3. Octauò חַל & חָלַל ordinis duplicatorum.Hebraicè significat Infirmum esse,ægrotare. Inde מַחֲלוּתָא כלשון חולאתא Infirmitas. 2 ad Corinth.13. Et חָלַל Debilitare. Psalm.109. Hebræum est.

Item Nonò Agitare, penetrare. Et Cogitare. vnde חַלָּות Cogitationes. in Aruc. Decimò חול ponitur pro יקד Ardere, accendi. Ierem.17. sed & Manere rectè significare potest.

Porrò חָלוּל est Vacuus, inanis: & חָלִיל Vacuum, spacium concauum. Exod.27. In plurali חֲלָלִים Concauitates. alij Fistulæ. Ezech.28. Hinc & מְחִלַּי Antra, spelunce à concauitate sic dictæ. Isaiæ 2. Inde חֲלָלָא Meatus, aquæductus. in Zoh.col.257. Et חָלִיל Tibia, fistula. in plurali חֲלִילִין Fistulæ. Complut. הַדְרִיכְלִין Hydrauli. vide in He. Psalm.150. Et חִילָא Tripudium,chorus,chorea.Psalm.47. in Midras.

חַלִּילָה Est reciproca reuolutio, vt est cyclus Lunaris. in Aruc. De quo Elias in Thisbi sic ait: ברברי רוֹל חוֹזֵר חַלִּילָה הוּא לשון סבוב ונלקח מן לחול במחולות כי כן דרך במחול-סיבובים סובבים וחוזרים למקום הראשון והחית נקודה בחטף פתח לי חמלה בטעם מלרע כמשפט הא הנקבה על משקל אכילה שלילה חלילה לך ודומיהם שהוא לשון מניעה ההא נוספת לכן הוא מלעיל והחית קמוצה: Id est, In sermonibus Rabbinorum, quorum fausta sit recordatio, legitur חוֹזֵר חַלִּילָא Redit per strophen, & antistrophen, hoc est, per reciprocam reuolutionem. Vocabulum hoc circuitionem significat,estque desumptum ab illo Iud.21.לַחוֹל בַּמְּחוֹלות Ad choreas ducendum in choreis. Sic enim mos est vt in choro gyrent & circumeant, redeantq; ad locum primum. Cæterum Heth punctatur cum hateph pathach, nam dictio est quæ habet accentum in vltima, sicut fieri solet in his in quibus He est nota fœminini generis, iuxta formam אֲכִילָה & שְׁלִילָה Sed חָלִילָה לָךְ id est, Absit à te. quod prohibitionem significat, in isto He est addititium,propterea habet accentum Millel, hoc est in penultima, & Cheth afficitur camez.

חֲלָא Arena. Iosue 11. & Syriace ܚܠܐ Idem. Matthæi 7. Et חֲלָא ܚܠܐ Puluis. Matth.10. Et חַלָּא Dactylus immaturus. in Aruc. Item חַלָּא Acetum. Psalm.69. Et חַל Numer.6. & in Beresſ. rabb.cap.40. חול Phœnix auis. in Ber.rabb.cap.19. de quo suprà. חֲלָתָא ܚܠܬܐ Vagina. Iohan.11. in Euangelio. חַלְתָּא Placentæ. 2 Regum 1. חָחוּל Ruta. in Aruc. חֲלָאִים Infirmitates. in Commentariis. חַיְלָא Virtus, fortitudo. De quo suprà. Et per translationem Fructus, in quo scilicet ostenditur virtus arboris.Gen.4. Item חֹל in Rasse tevoth valet חוּצָה לָאָרֶץ Extra terram. Facilè seruiles literas præposueris לחל pro לָחוּצָה לָאָרֶץ, sic בחל pro בְּחוּצָה &c.

חָלַב Lactare. Psalm.39. in Midras. חַלְבָּא & חַלְבָּא Lac. Exod.3. & Iudicum 4.

Item חַלְחַן Arabicè Pauidus.

Item

itixta Venetum exemplar, אֱלָהָא חַכִּים טְמִירֵי לִבָּא Deus nouit abscondita cordis. & in Tharg.Ierosolymitano frequenter.vt חַכִּים כְּעַן Cognosce nunc. Gen.38. & אָדָם חַכִּים יָת חַוָּה Homo cognouit Euam, id est, Rem cum ea habuit. Genes.4 חָכְמַת הָאֱלֹהוּת Sapientia Diuinitatis, hoc est, Metaphysica, tractans de intelligentiis, vt Mercaua,& secretior scientia acroamatica. חָכְמַת הַמִּסְפָּר Arithmetica, siue ars numeri, quam etiam abusiuè גְּמַטְרִיָא Geometriam vocant. Significat & Algebram, siue artem illam quæ de occulta parte numerorum tractat.

חָכְמַת הַשִּׁיעוּר Scientia mensurę,Geometria,Geodesia,Geographia. חָכְמַת הַחֶשְׁבּוֹן Ars supputationis, Algorhythmus, Computus. חָכְמַת חִבּוּר הַנְּגוּנִים Ars Musices.

חָכְמַת הַכּוֹכָבִים Ars syderum,Astronomia,Astrologia.

חָכְמַת הַמַּזָּלוֹת Ars signorum cælestium, Theorica Planetarum. Hæc in Commentariis. חַכִּימָאוּת Sapienter. Marc.12. Item חָכַם Coaceruare. Exod.15. vt interpretatur Santes. In Hebræo est נָעֲרְמוּ מָיִם quæ in prima significatione pro Callidèagere, accepit, & interpretatus est Onkelos, vt testatur etiam R.Schelomoh. Itaque Tharg.habet חַכִּימוּ מַיָּא Callidè seu prudenter egerunt aquæ.

Est præterea חַכִּימוּ Astutia, versutia, calliditas. vt וּבְחַכִּימוּ אִתֵּי לָטָרָן וּבְחַכִּימוּתָא Id est, Et cum prudentia & astutia induxit execrationes. in Zoh.col.334. Idem חַכִּימוּתָא ibid. col. 417.

חַכְמֵי אֱמֶת Theologi. חַכְמֵי הַתְּכוּנָה Arithmetici.

חַכְמֵי הַמָּחָקָר Mathematici. חַכְמֵי הָרוֹפְאִים Medici. in Bechaiai super Gen. & passim alibi. in Commentariis.

חָכָשׁ Serpens ad caudam caput reflectens, qualis pingebatur in literis hieroglyphicis Aegyptiorum pro anni,quasi annuli, symbolo. in Aruc. Item חַכִּינְנָא Prouerb.18. Piger. in lingua Arabica dicitur كَسْلَان, sed scribitur חַכִּינְנָא per Beth, vt suprà monui, & sic reperitur in antiquissimo exemplari manuscripto noui Testamenti,& in Viennensi impresso. Bahal Aruc legit per Cheth,vt hic vides,vt est etiam in Complut. & Veneta editione. Et חַכִּינְנוּתָא Pigritia, desidia, iuxta Aruc & Venetum. Complut. per Beth חַבִּינְנוּתָא Prou.22. & חַכִּינוּת Idem. vt habet Aruc,Venet.&Elias. חַכִּינָאנוּת ibid.vltimo. Complut. verò עַצְלָא siue Piger sit, siue pigritia.

חכר Idem quod שכר Locare,& cõducere. Inde חוֹכֵר Conductor,conducens. in Aruc. Item חַכַּר שבר significat Obscurare, tenebrescere. Inde חָכִיר idem quod כֹּהֶה Obscurus, pullatus. Psalm.38. Et חַכִּירָה idem quod אֲפִילָה Caligo. Prouerb. 4. Elias, vt iam ter monuimus, vbique legit הַכִּיר & sic de reliquis. vide suprà in הכר & חבר & in חכר.

חֲכֻשִּׁרוּת Aptatio. in Aruc.

חלל Primò significat Prophanus fuit. & in Aphil צַהִיל חשבל Polluit, prophanauit, violauit.Ierem.16. & Exod.20. & in Pael חִלֵּל Violauit.Prouerb.30. & Malach.1. Item significat Communem facere seu prophanam, scilicet vineam, id est, Permittere extraneo & plebi vt eam demetant ac si esset communis.Deuter.20.28.& Ierem. 31. Hinc deducuntur varia nomina: vt חוֹלָא Prophanum, Ezech.22. In plurali לֶחֶם חוּלִין Panes prophani, hoc est, Non sanctificati. 1 Regum 21. חִילוֹנָאָה Prophanus, laicus. Oseæ 4. & חִילוֹנִיתָא Prophana,prostituta,communis. Prouerb.2. עֲנָת חִילוֹנַי Deus siue idolum prophanum & alienum.Psal. 81. חִלּוּל Prophanatio, violatio. vt חִלּוּל הַשֵּׁם Violatio nominis Diuini. מְחַלָּא & מְחֻלָּא Prophana, polluta. item חֲלִילָא idem, communis.Leuit.21. Secundò חַל significat Dulcescere. Inde חוּלָא & מְתוֹק est Dulce,suauitas. Iudic.10.& 14. דְּבַשׁ חָלָל Mel dulce. Ezech.3. Et כְּבְרִיתָא דְחֵילָא Fauum dulcedinis, iuta Eliam & Venet. exemplar. Complut. verò דְחַלְיָא Prouerb. 24. In fœminino genere חֲלִיאָתָא Dulcis. In plurali מַיָּא חַלְיִן Aquæ dulces: præuè in Venet.scribendum vt in Complut.חַלְיִן Prouerb.9. Et מִלָּהָא חֲלָיָן Verba eius dulcia. Prouerb.2.vbi Complut.legit חֲלִיץ Leniens. verbum magis Hebraicum quàm Chaldaicum. & חֲלִיוּתָא Dulcedo eiusdem 16. Tertiò חָלַל חשבל significat Secare, dolare, incidere.Isaiæ10. חוּלְיָא seu חוּלִילָא Securis. ibidem.& 3 Regum 6. חַלִּילִין siue חוּלִילִין Secures. Quartò חַל & חשבל חול ordinis quiescentium in media, significat Residere,cadere,quiescere. Deuter.32. Quintò significat Incipere Gen. 4. sunt tamen qui iuxta primam significationem malunt interpretari, nempe Residere. Inde apud Rabbinos, עֶרֶב פֶּסַח

Geneſ.18. Inde מְחַיְכִין Ludentes,irridentes,ridentes.Exod. 32. & חוך Riſus , luſus. de quo ſuprà. & חוּכָא Geneſ.38. & Thren.3.

חַיֵּל יִחְחַיֵּל Roborauit,confirmauit, vim fecit. Pſal.80. & Iob 4. & in paſſiuo אִיתְחַיֵּל Conuenire in exercitum,militare,pugnare,inualere. Num.31.& in More lib.1.cap.132. Inde חַיִל & חַיְלָא idem quod כח Virtus , fortitudo,vires,robur. Oſeæ 13. & Iudic.16. & אִיתְחַיְלָא Fortitudo. Iob 17. in Venet. malè. illud reſtituo è Complut. per infinitiuum Ithpael ſic לְאִתְחַזָּקָא Roborari,id eſt, Vt roboretur.

Idem חִיוּלָא Iob 20. Complut. חֵילָא. Item חֵילָא eſt Militia,exercitus. Ioſ.22. Vnde רַב חֵילָא Princeps militiæ. 1 Reg. 12. In plurali חֵילַי Exercitus,copiæ. 3 Reg.22. & רַבָּנֵי חֵילְתָא Domini exercituum.3 Reg.2. & חֵילָנָא Exod.12. In Commentariis verò חֵילוּת reperitur pro Militia, vel exercitu. & חֵילְתָנָא Syriacè , Potens , fortis. In fœminino חֵילְתָנִיתָא Vehemens, valida, potens. ad Hebr.5.

Et חֵילָא idem quod חומץ Acetum à vehementia ſeu virtute acrimoniæ denominatum , Prouerb.25. in Complut.eſt חוּלָא. verùm alibi in Tharg.inuenitur חַל vt Numer.6.& Pſal. 69. Et miratus ſum , inquit Elias , quî fit quòd in eodem themate occurrat verbum cum duabus planè inter ſe contrariis ſignificationibus, ſicuti dulce & acre.

Et חֵילוּת Exercitus,turma. Et per antiphraſim חֵיל Imbecillem eſſe. ad Rom.14. Inde מְחִילוּתָא Imbecillitas. ad Hebr.7. quod poteſt rectè deduci à חוּל radice Hebraica.

Item חֵילְתָא & חֵילַת idem eſt quod גו Vallis. 1 Regum 17.& 13. In plurali חֵילָנָא Valles. Iſa.40. Et חֵיל Antemurale.Hebræum eſt.

חִיס Idem quod כבה Extinxit. Iere.7. & חָיֵס Extinguens. Ierem.7. & חַיְסָא Extinctio. Prouerb.3. vt exponit Santes. Sed qua ratione & auctore id dicat,neſcio,niſi quòd ex exigentia ſenſus videtur illud colligere. Sed ſi loca expendantur , facilé apparebit , illum , quem profert, minimè ſenſum eſſe : ſed vnum eorum in mediũ procedat. פֶּן תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה Ne fortè egrediatur inſtar ignis furor meus,& exardeat,nec ſit qui extinguat. Chaldaicè ſic , דִילְמָא יְהֵלַךְ כְּאֶשְׁתָּא רוּגְזִי וְיִשְׁתְּיְרוֹלָא וְהֵי חָיֵס: Ne fortè ardeat veluti ignis ira mea, & diſperdat , nec ſit parcens , id eſt , non parcat : eſt enim חָיֵס nomen Toar , à חוס quòd Parcere ſignificat. חַיְסָא verò quod pro שׁוֹאָה Deſolatione, ponitur Prouerb 3. quid ſit neſcio. Complut.habet חֵיפָא.

חִיץ Cingere: Gallicè *Emmurer* , ab חֵיץ Hebraico, quod Murum ſonat. Actor.27.

Item חֵצָא Linteum. Matth.27. Et חִיצָאִית Circum , in circuitu. 1 Petri 5.

חִיש Perdidit, vrit, in Zohare. חֵיתָא Puerpera. de quo ſuprà. Pluraliter חִיוֹת in Ber.rab. cap.8. חֵיתָא Nomen loci, qui Hebraicè dicitur עַר Num.21.

חָךְ primò Riſit,ſubſannauit,luſit,illuſit.Gen.18.& 19. Inde חוֹכָא Luſus. Iudic.16. Gaudium,vel riſus. Pſalm.126. de quo paulò ſuperiùs. Secundò חַכָּתָא eſt Hamus piſcatorius. Iſaiæ 19. Item חֵיכָא Palatum , faux. Prou. 5. & Cantic.7.

חָכַךְ Expectauit. Iſaiæ trigeſimo. vt aiunt: quod non reperio niſi in Hebræo , vbi non חָכַךְ ſed חָכָה legitur. Et ſcabiem abraſit, ſcalpſit. in Aruc. & Iob 2. in Comment.

Inde חֶכֶךְ Scabies,pruritus. in Ber.rabb.cap.19. & in More lib.1.cap.72.

חָכַם Sapiens fuit, prudentia valuit,ſapuit. Geneſ.2. Exod.1.& Pſal.118. In Ithpael,Sapiens euaſit,prudens factus eſt. Eccle.7. Inde הַבוּ נִתְחַכֵּם לְהוֹן Agite , callidè agamus contra illos. Exod.1. Hinc חַכִּים Sapiens , aſtutus , prudens. 2 Reg.13. חַכִּימְתָא & חַכִּימַת Aſtuta, prudens. 2 Reg.14. & Exod.35. חַכִּימָתָא & חַכִּימָת Sapiẽtes mulieres. Iud.5. & Ier.9. גְּבָרִין חַכִּימִין Viri ſapientes. Deuter.1.

חַכִּימַיָּא Sapientes. Dan.2. & Exod.35. Item חוּכְמְתָא Sapiẽtia. 3 Reg.4. Idem חָכְמְתָא Prou.21. & חוּכְמָא Aſtutia.4 Reg. 10. Inde Cabalæi dicunt כּוֹחַ מָה vel Chaldaicé כּוֹחַ מָא Virtus aut robur quid eſt? & literis inuerſis reſpondent חוּכְמָה Sapiẽtia,vel חוּכְמָא Chaldaicè Aſtutia. Inde חָכְמַת תְּכוּנָה Mathematica.in More lib.2.cap 11. חָכְמַת חַטְבָעִית Phyſica,ſciẽtia naturalis. חַכִּים enim ſæpiſſimè ſumitur pro Scire,vt Pſal.44.

 iuxta

tibi Deus. & rurſum , וַיְהִי הַיּוֹם לְחוֹת לוֹ לְעָם Et Dominus condixit te hodie , vt eſſes ei in populum. Atqui R. Schelomoh interpretatur Separare & ſeligere , in quo ſenſu hic videtur Chald. חָטַב poſuiſſe,quod aliàs Abſcindere & decerpere ſignificat. Ergo יָת וְיָהַב חֲטָרָךְ יוֹמָא דֵּין ſic explicandum cenſeo : Dominũ ſelegiſti tibi hodie. Itẽ וַיְהִי חָטָרְךָ Et Dominus ſeparauit te vel decerpſit,id eſt, Elegit. Hinc Pſal.73. חוֹטַבָא Aſtractio,ſeiunctio. alij , vt notat Elias, legunt חַטָּבָא. Complut. in alio ſenſu habet רוֹטָבָא quod Rugam ſignificat.

חַטָּלִים eſt Nomen loci in Sche.rabb.cap 21.

חוֹטָמָא vt Hebr. חֹטֶם Naris, vel naſus. in Zohare.& in Ber. rab.cap.10. In plurali חוֹטָמֵא Nares. Item in Comment. ſyneedochicôs ſignificat Totum vultum. חוּטְבָן Circulus,aut annulus qui eſt in naribus bubali.

חַטַף Primò ſignificat Rapuit,defraudauit,præoccupauit. 3 Reg.20. Iniquè tractauit. Ezec. 22. Inde חֲטוֹף Rapina.Iud.9. Elias חָטַף. Idem חַטָּפָא Iſa. 60. alij Iniquitas. Ionæ 3. & חַטוֹפָא Idẽ. Prou.26. pluraliter חֲטוֹפִין Rapacitates.Gen.6. Idem חַטּוֹפַיָּא Prouerb.4. Hinc & חֲטִיפְתָא Species auis rapacis,quæ Hebraicè dicitur תחמס Leuit.11. in Tharg. Ieroſolymitano. Secundò חֲטַף idem eſt quod Græcè στρέπτω, Adhortari. Act.18. חַטְבָא Eradere,limare,polire. in Aruc. Hinc in ſecundo Tharg. Eſther cap.6. מְחַטְפִין רַתְכָא Sunt quædam ornamenta equorum.videntur eſſe fibulæ aureæ, ſic dictæ quòd arripiant. Gallicè *Agraffes*. aut ſunt Subices ephippiarij, vulgò *Eſtriers*.

חַטַר Sepiuit. Iob 19. Inde חוּטְרָא idem quod גדר Sepes,caula,ouile. plur.חֲטָרִין vel חֲטִרִין ſeu חוּטְרִין Caulæ. Num. 32. Ierem. 33. & Sophon.2. & חַטְרֵי עָנָא Caulæ ouium. aliàs in Complut. חוּטְרֵי 1 Reg.24.

Secundò חוּטְרָא eſt Virga,ſcipio,baculus. 1 Reg.17. חוּטְרִין & חוּטְרָיָא Virgæ. Numer.17. & חוּטְרָא רַעְיָא Herba quæ dicitur Virga paſtoris. in Aruc. Item Syriacè חַטְרָא Superbus,tumidus, elatus. Luc.1. חִטּוּרִית & חַטּוּרֵת Gibbus, vt cameli habent. Aruc habet חַטְרִית Gibbi.Complu. חִטּוּרִית Iſa.30. חַטֶּרֶת in R. Schelomoh. & in R. Dauid חַטֶּרֶת idem in Commentariis.

חַיָּא Vixit. 3 Reg.17.& Gen.5. in Aphel אַחֵי מֵיתָא Viuificauit mortuum. Venet. אַחֲיֵי In vitam reſtituit. 4 Reg.8. Hinc nomen verbale אַחְיוּת Viuificatio, excitatio à mortuis,reſurrectio. Oſeæ 6. & תַּחֲיִיתָא Viuificatio. Pſal.68. & מַחֲיָנָא Viuificans,ſeruator. Luc.1.

Idem מַחֵי & מַחְיָא Dan.5. חַי Viuens , viuus. Ioſu.8. & רַבְיָא חַיָּא Infans viuus. 3 Reg.3. aliàs חֵיָא vt Dan.2. Pluraliter מַיִן חַיִּין Aquæ viuæ. Pſal.36. חַיֵּי Vita,vitæ in plurali. vt חיים Hebraicè 2 Reg.15. & חַיְתָא Idem. Geneſ.1. & חַיִן eiuſd. 7. Idem בלב תלוי חיות האדם vt חיות In corde ſuſpenſa eſt vita hominis. Item מחיה Victualia.. Et תַּחֲיִית מֵתִים Viuificatio mortuorum. in Commentariis. & תַּחֲיוֹתָא Idem.

Et Syrè חַיַּת מִיתָא Viuificatio mortuorum, reſurrectio. 1 ad Corinth.15. חַיְיתָא Obſtetrix , quæ infantes tanquam in vitam educit. Geneſ.38. plural. חַיְיתָא Exod.1.

חַיָּה item & חַיְתָא atque חֵיָא Fera,beſtia. Iſa.46.Leu. 11.& 26. חֵיוֹת Feræ. Ioelis 2. & חֵיוֹת Iob 40. & חִין Daniel.7. & alia forma חֵיוְתָא מַדְשָׁא Animal ſanctum. in Zoh. col.423. חַיָּב Reum eſſe , in culpa eſſe. & חַיָּב Reus , culpabilis. vide ſuprà חב.

חַיֵּט Idem quod תפר Conſuit. Thren.5. Inde חַיָּטָא Sutor, vel ſartor. in Ber. rab. cap. 11. & 66. Vnde Elias in Thisbi dicit : קדין לתופר הבגדים חייט וחויטא מלשון ויתפרו עלי תאנה תרגום וחטיטו וכן למתפרות כסתות דמחטטין וש אומרים כי חוט מלשון חוטין כמו שנאמר מן דוק ויוק ומזה נקרא הברזל שתופרין עמו מחט ועוד אזכרני בשרשו : Id eſt, Vocant conſuentem veſtes חַיּוּט eſtque deductum à ſignificatione illius loci Gen.3. Et conſuerunt folia ficulnea: vbi Thargum habet וַחֲטִיטוּ. Sic etiam Ezech.13. Qui cõſuunt puluillos: Thargum רְמַחְטְטִין. Sunt & qui dicant חַיּוּט deduci à חוּטָן, ſicut à דוק venit דְּיוֹק. Et inde vocatur ferrum illud quo conſuunt, מַחַט Acus,cuius adhuc mentionem faciam in radice ſua. Hæc ille. מַחֲיוֹטֵי Plagæ. Prouerb.20. Compl. cum affixo מַחְיוֹטֵי arbitror ſcribendum eſſe מַחֲיָתֵי.

חַיֵּךְ Riſit,luſit, deluſit , irriſit. Iud. 16. & Iſaiæ 11. 3 Reg.18. In tertia fœminina חַיְכַת Riſit.

Porrò חִיזְרָא eſt Genus herbæ, quæ inuenitur in Babel. in Aruc. Et חַזֶּרֶת idem quod מירור Lactuca. in Aruc, & in Thisbi. חַזְרָא Furfur. in Aruc. חֲזִירָא Porcus,ſus. Iſaiæ vlt. & Leuitic. 11. & חֲזִירָא כְּמִן חוּרְשָׁא Aper,porcus ſyluestris. Pſalm. 80. In fœminino חֲזִירְתָּא Porca, ſcrofa. Prouerb. 11. Miratur Elias quî fit quòd ſcribatur חֲזִירְתָּא in fœmin. cùm ſit maſcul. חֲזִיר in Hebræo. Item חִיזוּר eſt Malus arbor & fructus eius. in Ber.rab.cap.94. Item Rabbini vtuntur verbo חָזַר in coniugatione Kal Hebraica, vt cùm dicunt חֲזַרְתִּי עַל כָּל הַמִּקְרָא Reuolui tota Biblia. Item חֲזוֹר בָּךְ Redeas ad te, vel, repetas tecum. Et, מַה הַיּוֹם חָזַר חוֹזֵר וּמֵאִיר אַף עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים עֲתִידִין לַחֲזוֹר: ובבנין הפעיל הֶחֱזִיר מַחֲזִיר נְשָׁמוֹת illuminat: ſic etiam decem tribus tandem reuertentur. Et in coniugatione Hiphil dicitur, Reducendo reducit animas. Hæc in Thisbi. & paulò pòſt: קורין לספר שכתובים בו הפזמים שאומרים בקצת שבתות וימים טובים מחזור לפי שהם מחזרים חלילה כל שנה ושנה: Id eſt, Vocant librum in quo ſcripta ſunt carmina, quæ dicunt in fine Sabbathorum, & bonorum dierum quæ annis. Subdit: מַחֲזוֹר קטן ומחזור גדול ואלו הם רע שבכל ט״ו שנים הלבנה חוזרת חלילה ומתחלת הלוכח כמעט שוה עם החמה הרי נקרא מחזור קטן של הלבנה ומחזור גדול של החמה הוא של ט״ו שנים וכבר עברו מבריאת עולם עד הנה ט שנים וק״ע מחזורים: Id eſt, Cyclus paruus, & cyclus magnus. Sunt autem huiuſmodi. Scias quòd in omnibus 19. annis Luna per reciprocam reuolutionem curſum ſuum abſoluit, & denuò incipit iter ferè æqualiter cum Sole, & hoc ipſum vocatur Cyclus paruus Lunaris. Cyclus verò magnus Solaris 28. annis peragitur. Proinde iam præterierunt ab orbe condito ad hunc vſque diem centum nonaginta קץ Machzorim & nouem anni.

חִזְרָד Species mali ſylueſtris. in Aruc.

חָח Extendere. vnde Benoni מָחַח Extendens. in Aruc. & חוֹחָא Spina. Pluraliter חוֹחִין. Significat & Circulum. vide iam ſuprà.

חָטָא & חָטֵי Peccauit. 1 Reg. 19. Inde חַטָּא Peccator. Prouerb. 14. חַטָּאֵי & חַטָּאנָא Peccatores. Pſalm. 104. & Prouerb. 1. חֵט in Venet. verùm in Complut. vt Hebr. חֵטְא Peccatum. Deut. 19. Idem חַטוּתָא vel vt Complut. חַטִּיתָא quod cenſerem ſcribendum חַטָּאתָא Prouerb. 10. In plurali חֲטָאִין Scelera, offenſæ, peccata. 3 Reg. 2. Item חַטָּאתָא & חַטָּתָא Oblatio pro peccato, ſiue expiatio peccati. Leuitic. 4. & Ezech. 40. In plurali חֲטָאתָא Expiationes. 4 Reg. 12. Item יַחֲטָא ponitur vbi eſt in Hebræo Satan, quaſi incitans ad peccatum. Zachar. 3. aliâs in emendatiſſimo exẽplari ſcriptum eſt חָטָאָה quaſi Apoſtata. Secundò ſignificat Pagnino Mundare, purificare, expiare. à חַטָּא verbo Hebræo. Num. 31. vbi tamen in textu Chaldæo non legitur חטא ſed נְזַח quod idem eſt quod נָזָה Hebraicè Aſpergere, cõſpergere. Tertiò demulcere, mulcere. in Aruc. Inde חַטִּיתָא idẽ quod עינוג Teneritudo, delicię, voluptas. & חַטִּין Teneri. Gen. 33. Aruc מְחַטִּין. & מְחַטָּא Delicatus, mollis. & fœmin. מָחַטְיָא Tenera, delicata. Deuter. 28. in Tharg. Ieroſolymit.

Quartò חֵט & חֲטִיט ſignificat Compingere. Ezr. 4. & Conſuere. Ezec. 13. Gen. 3. Hinc חַיָּט Sartor. in Meturgheman. Quintò ſignificat Scribere inter lineas. in Aruc.

Item חַטַּט Perforare. in Ber.rab.cap.34. & Fodere. & vlcus perfoſſum. in Ber.rab.cap.89. In plurali חֲטָטִין Scabies. Iob 30. ſecũdum Neotericos, ſed, mea ſententia, Vlcus, perfoſſio, rectiùs interpretari poſſumus. & חַטָּא Iactus. in Aruc.

Item חַטִּים ſunt Dentes חתיכונים hoc eſt, Anteriores. in Aruc. Significat etiam Stirpem & virgultum. Iſa. 14. Elias יֵט ſcribi in aliis codicibus adnotat. quemadmodum in Complut. ſanè reperitur.

Porrò חִטָּא Syriacè ſignificat Triticum, frumentum. Mat. 3. Idem חִטִּין. Et חֲטִיטוֹס idem eſt quod צנרא Clypeus, ſcutum. in Aruc.

חָטַב Interpretatur Santes Dilexit, amauit. Deuter. 26. Sed quos ſequatur non video. Siquidem Hebraicè חֲאֵמִיר pro quo Chaldæus חַטַּב poſuit, à nemine pro Amare exponitur. R. enim Dauid nunc ab אָמִיר quod Ramum excelſum ſignificat, interpretatur Exaltare: nunc verò ab אמר Dixit, & exponit In cauſa eſſe. Sed ponamus textum, אֵת יְהוָה הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ: Dominum condixiſti hodie, vt eſſet tibi

idem quod Hebraicè חֲזָזִין eſt Species שחין Vlceris ſeu ſcabiei, ſerpigo, impetigo. non, ſecundum Pagninum, Impetiginoſus, ſcabioſus. Leuit. 22. חִזּוּז vel חֲזָזָה Eſt morbus ipſe.

Item חֲזוֹתָא eſt Nomen loci, vel viſio. Gen. 12. in Tharg. Ieroſolymitano. Hebraicè dicitur מורה. Inde מֵישַׁר חֲזוֹתָא Vallis viſionis, vallis illuſtris. Geneſ. 14. in ipſo Thargum.

חכ״ל valet חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה Sapientes noſtri, quorum celebranda eſt memoria.

חָזַם Auerruncare, malas herbas euellere. in Aruc. & Manipulos ligare, lingua Arabica, in qua קורין לאגורדת אל חַזַם hoc eſt, vocant manipulos Alchaſam. in Aruc.

חָזִין Eſt germen Coſti herbæ, vel, ſecundum alios, Hordei herba. in Aruc. Et Pſalm. 126. vbi legitur זָרֵעַ חָזִין מִן תַּלְמָא Et paſcens germina, vel teneras herbas de ſulco. Bahal Aruc ex Ghemara verba non his multum diſſimilia in medium vocat, & hæc ſunt אוֹכֵל חָזִין מִן הַתַּלָּם Comedens herbas de ſulco. corruptè in Venet. eſt per Zain in fine חָזִיז.

חַזָּן Miniſter communitatis, vniuerſitatis vel eccleſiæ. in Ber.rabb.cap.80. & in Midb. rabb.cap.8. & in Vaicr.rabb. cap.6. De quo Elias, חזן הכנסת הוא המציא הקהל בת פלתו ונקרא חזן מלשון לאייה שהוא צריך לראות היאך יקרא והיאך קורא בני אדם לספר תורה כך פירש בעל הערוך אבל מצאתי ששליח הצבור רוצה לומר שמש הקהל נקרא חזן כאמרם החזן היה מניף בסודר וכן אצל בני שמואל שהיו מטים משפט וכולי אמרו כרי להרבות שכר לחזניהם ולסופריהם ונקרא אם כך חזן לפי שהוא צריך לראות פה הם צרכי הצבור שיעשה חמוטל עליו: חַזָּן, inquit, Synagogæ, is eſt, qui educit Eccleſiam (hoc eſt, ſatisfacit pro Eccleſia) oratione ſua. Sic autem dictus eſt à videndo, eò quòd neceſſe habet vt videat quomodo legat, & quomodo homines vocet ad librum legis. Sic explicat auctor Aruc. Sed inueni quòd miniſter congregationis, (vult dicere ædituum Synagogæ) vocatur חַזָּן, vt cùm dicunt, Aedituus eleuabat linteum. Et ita legitur apud filios Samuelis, quòd peruerterint iudicium, &c. vbi dicunt eos ideo id feciſſe, vt augerent mercedem לְחַזַּנֵיהֶם miniſtris ſuis, & ſcribis ſuis. Igitur vocatur חזן, eò quòd debeat proſpicere quibus rebus opus habeat congregatio, vt exequatur quod ſibi iniunctum eſt. Hæc in Thisbi. In plurali חַזַּנִים Miniſtri iudicum, iuxta Kimchi. 1 Regum 8. חֲזִינָא Ferrum quod eſt in ſummitate baculi. in Aruc. חָזְנָא Cantor. Pſalm. 19. in Midras.

חָזַק Primò ſignificat Peregrè proficiſci. Matth. 21. Secundò Comprehendere, retinere, vt & Hebraicè Iohan. 20. in Euangelio. Tertiò Accingere. ad Epheſ. 6. Inde חַזְקָא Vinculum, copula. ad Epheſ. 4.

Inde חֶזְקָה Ius rei, aut poſſeſſio. in Aruc. Inde apud Rabbinos, vt citat Elias in Thisbi: תלת זמנין הוי חזקה יכן חזקת חבתים: חוא לשון אחיזה מלשון ועודך מחזיק בם ופיר׳ מי שיש לו אחיזה בבית או בקרקע ימים רבים ואין אחר יכול להוציאו מידו זהו נקרא חזקה וכן מעמידין את האדם על חזקתו פירוש על מעשיו חשובים או הרעים שהחזיק בם ימים רבים ובלא גיווא׳חיש ובלעז קוסתו׳מר׳: Hoc eſt, Tria ſunt tempora חֶזְקָה Poſſeſſionis. Item חֶזְקַת הַבָּתִּים Poſſeſſio domorum. Vocabulum hoc Apprehenſionem ſiue poſſeſſionem ſignificat, deſumptum ab illo Exod. 9 Et adhuc tu retinueris eos: hoc eſt, Qui habet ius poſſeſſorium in ædibus aut in fundo, quod alius non poteſt ei è manu eripere, illud vocatur חֶזְקָה. Et ſic, ſtatuunt hominem ſuper חֶזְקָתוֹ hoc eſt, Iuxta opera ſua bona malaúe, quibus הֶחֱזִיק aſſueuit, ſiue obfirmauit ſeſe multis diebus. Germanicè Gewonheit/ Italicè *coſtuma*. Hæc ille.

חֲזוֹת idem quod ענפים Rami. Danielis 4. iuxta Rabbi Abraham: alij, vt poſuimus ſuprà, Proſpectum interpretantur.

חָזַר Rediit, reuerſus eſt. Ioſue 7. Iud. 20. In paſſiuo אִיתְחֲזַר Reuerſus eſt. Ioſ. 8. In Hiphil הֶחֱזִיר Reſtituit. in Commentariis. & in Aphel אַחֲזַר Vertit, conuertit. Pſalm. 44. Conuoluit, complicauit. 4 Reg. 2. Item Circuire, circundare. Pſalm. 21. & 31. & Fundibulare vel cõtorquere. 1 Regum 17. Inde חִיזוּר idem quod תפוח Pomum. Ioelis 1. & quicquid habet figuram ſphæricam, vt Nodus, ſphærula, pomellus, vocatur חִיזוּר Exod. 25. & 37. pluraliter חִיזוּרִין aliàs חִיזוּרֵי Poma. Venet. perperam חֲזָזֵי Viſiones. Prou. 25. חֲזוֹר vel חֲזוֹר חֲזוֹר Circum circa, circumquaque. In Iob frequens & Pſalt. Et חֲזָרָנוּת eſt idem quod סביבות Vndequaque, in circuitu. Pſal. 79. & Vicinitas, confinium. ibid.

de in חל. Porrò חֻיָּן חִיָּן Choreas ducebant: Exod.15. in Tharg. Ieroſolymitano. vbi in Hebræo legitur בתפים ובמחולות In tympanis & choris.

חוס & חָס Miſertus eſt. vt & Hebraicè, Pepercit, Pſal.72. Ion.4. & Gen.19. Inde מְחַסְיָנָא Condonator, Dei epithetō in libello precum Syriaco.

חוֹן idem quod סוֹלָם Scala, gradus. in Aruc. Et חָוָק Fundamentum. in More lib.1.cap.21. & 73.

חוּר & חַוַּר Lauit, candidauit, dealbauit. Leuit.13. & 2 Reg.19. Inde חִיוַּר & חִוַּר Albus. 4 Reg.5. Pluraliter חִיוָרִין Albi, candidi. Zach.1. In fœmineo חַוְרָא Manus alba. Exod.4. Alij legunt חִוָּרָא. Eſt qui Leproſam exponit. חַוָּרָא & חִוָּרָא Leuit.13. & ibid. חִוָּרִין Albæ, candidæ. Item חוּרַיָּא Albedo, quod album eſt. Leuitic.13. Et חוּרִין ſunt Nobiles, & liberi, candidati, ἥρωες, Heroës. 1 Reg.2. & 17. Et חִירוּתָא atque חֵירוּתָא Libertas. Iſa.61. Leuit.19. & 27. ומזה אמרו חלשון ארמי מְחַוַּר רוצח לומר אינו מלבן וצח וברור בלא לויכוח ובלעז קוי"אר"ו: Hinc eſt quod dicunt, ſcilicet Rabbini, Hæc oratio nō eſt candida. Volunt dicere, Non eſt perſpicua, clara, & manifeſta. Germanice Lauter, Italicè *chiaro*. Hæc Elias in Thisbi.

Item חַוָּרָא idem quod Græcè ὑποτύπωσις, Forma. 2 ad Timoth.1. חוּר quoque & חַוָּרָא ſignificat Foramen. Iſa.11. Pluraliter חִוָּרַיָּא 1 Regum 14. חַוָּרָא Oculorum cataracta. Aruc ſcribit חַיָּוְרַיָּא Cataractæ, defluxiones. Geneſ.19. in Tharg. Ieroſolymit. vbi legitur Hebraicè בסנורים In cæcitatibus. Venet. exemplar corruptè, vt exiſtimo, habet בְּחַרְבָּרִיָּה, quid enim ſit, neſcio. Et תַּוְרִיתָא Leuit.11. & Ierem.8. Ciconia: quaſi nobilis & generoſa, quemadmodum & Hebræis dicitur חסידה id eſt, Pia, benefica, quòd parentes iam ſenio confectos hæc illuſtris ac naturali pietate commendabilis auis, alat & enutriat, grato admodum officio, & vel hominibus imitabili, educatoribus ſuis vices reddens. Ceteroqui חוֹרָאֵי eſt Nomen gentis. Gen.36. & Deut.2. חַוְרָן Genus herbæ vel fructus. in Aruc.

חוש Senſus. in More lib.1.cap.2. In plurali חֲמֵשׁ vt חושים שֶׁהֵם הַרְאוּת וְהַשְּׁמַע הַמְשׁוּשׁ וְהָרֵיחַ וְהַטַּעַם : ויש מפרשים מוּ"ר מ"ר ואכלומר יחוש פירוש מי"ו ניש בלא"ף אנפיניך יכלעז סינס"יר : Id eſt, Quinque ſenſus, qui ſunt, Viſus, Auditus, Tactus, Olfactus, & Guſtus. Et ſunt qui hac ſignificatione exponunt illud Eccleſ.2. מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ Quis edat, & quis ſentiat, Germanice Empfinden/ Italicè & Gallicè *Sentir*. In Thisbi.

Item חוּשִׁיוֹת Senſibilia. in More lib.1.cap.32. חַיָּה Beſtia. vt infrà in חַיָּה.

חזא & in fœmineo חֲזַת Vidit, aſpexit, conſpicatus eſt. Ioſ.8. & Gen.30. In paſſiuo אִתְחֲזִי Viſus eſt, apparuit. Iud.6. & אִיתְחֲזִיאַת Viſum eſt. Iud.19. In Aphel אַחֲזֵי Oſtendit. 3 Reg.13. Inde חֲזָיָא Propheta, videns. 1 Regum 9. & חֵיזוּ נְבוּאָתָא Viſio prophetiæ. 1 Regum 3. & חֲזוּ Aſpectus. 2 Reg.11. & Exod.24. Item חֶזְוָא Viſum, viſio, aſpectus, forma. Iud.8. & Ezech.11. Et חֶזְוָתָא Iob 20. aliâs חֲזוֹתָא. & חֲזוֹתֵיהּ Proſpectus eius. Daniel 4.

חֶזְוָנָא Spectaculum. ad Heb.10. & Pſalm 89. Et חֶזְוָא רַבָּא Viſio magna. Exod.3. in Tharg. Ieroſolym. Pluraliter חֶזְוָתָן & חֶזְוֵי Spectacula, viſiones, ſpectra. Dan.4. Deuter.4. & Ioel 2. Item in plurali מַחֲזָיָתָא Specula. Iſaiæ 3. Et Syrè מֶתְחֲזִינֵיתָא Viſibilis, ſpectabilis. in lib. Rit. Seuer. Patriarch. & in maſculino genere מֶתְחֲזִינָא ibidem. מַחֲזֵי Apparentia, vel locus in quo videbantur maculæ, vt מַחֲזֵי נַתְקָא Apparentia vulſuræ ſeu euulſionis. Leuitic. 13. pluries. Item כְּרַחֲזֵי Vti decet, vt dignum eſt. Leuitic. 5. חֲזָיָא Spectandum, dignum. 2 Regum 7. & עַל דִּי חֲזִיחַ Eò quòd conueniret, dignum eſſet. Dan.3. & חֲזִין Dignæ, Eſther 2.

חזיז Primò eſt Germen. Pſalm.126. in Venet. tantùm. Elias ſcribit rectiùs per Nun in fine, & fatetur ſe quid ſignificet neſcire. inſuper Bahal Aruc non adduxiſſe affirmat, quamuis adducat & interpretetur in radice חזן, nempe Herbam agri. Secundò חֲזִיזָא eſt idem quod ענן Nubes, nubecula. Cantic.2. quanquam poſſim & Fulgur interpretari ibidem loci. vt in plurali חֲזִיזִין Fulgura, coruſcationes, quòd citò videantur & euaneſcant. Iob 28.

חזן Prouincia, portus, vt & Hebraicè. Numer. 12. vide ſuprà.

חדס Probris affecit, maledictis inſectatus eſt. Inde חִידוּס Opprobrium. Iſa.43. vt eſt in Lexico Santis perperam: ſcribendum ſiquidem eſt חִיכּוּר, cùm חד"ס in eo ſenſu à nemine quàm ab ipſo adferatur. & חִכּוּר inueniatur Iſaiæ 43. pro quo חִידוּס adfert. Secundò חָדַס idem eſt quod דרס Calcauit, conculcauit.

חדק Oppilare, connectere. Inde חִידוּק Dolij operculum. in Aruc. Item חֶדֶק Ruga. in Aruc. Et חַדְקָא idem quod חֶדֶק Spinæ genus. Mich.7.

חדר Idem quod חוּר Ambire, circuire, circundare. Matth.3. Significat etiam Mendicare. Mar. 10. & in Aphel אַחֲדַר Circundedit, ſepſit, muniuit in circuitu. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. חַדְרוֹנָא Bufo. Leuit.11. in Tharg. Ieroſolymitano, vt ait Aruc. חַדְרָךְ vt interpretatur Aruc, זה מלך המשיח שהוא חר לאומות ורך לישראל: Hic eſt Rex Chriſtus, qui quidem חר Vnus eſt Gentibus, & רך tener ipſi Iſrael.

חדש Innouare. Hebræum eſt. & חִידוּשׁ Nouitas. in More lib.2.cap.13.

חדת Chaldaicè & Syrè idem quod חדש Innouare. 1 Reg.11. Inde מַלְכָּא חַדְתָּאָה Rex nouus. Exod. 1. In fœmineo חַדְתָּא Noua. 2 Regum 6. In plurali maſculeo זִיקִין חַדְתִּין Vtres noui. Ioſ.9. & plurali fœmineo עֲצָוָתָא חֲדָתָן Idola noua. Iudic.5. & חַדְתוּתָא Nouitas. Leuitic.13.

חדתותא רשיחא Innouatio Lunæ in Zoh.col.411. Et capitur pro Raſura, qua caput vel barba videntur innouari.

Item חוֹדְתָא idem quod Græcè καινότης, Encænia, Innouatio. Iohan.10. in Euangelio. & חַדְתָּאוּת Nouiter, recèns. Marc.14.

חוי & חַוִּי, & in tertia fœminea חַוַּאת Nunciauit, indicauit, oſtendit, demonſtrauit. 1 Reg.14. & Iud.13. & אִתְחֲוָא Nunciatum eſt. Ioſ.9. Inde תַּחֲוִיתָא Oſtenſio, declaratio, demonſtratio. ad Romanos 3. Secundò חֲוִי ſignificat Inferre, afficere. 2 ad Tim.4. Item חִוְיָא idem eſt quod נחש Serpens. idem חֲוָיָא Gen.2. Exod.4. Iſa.11. & Amos 5. quaſi dicas Nuncium, quod nunciauerit ac indicauerit ipſi חי"ה Chauæ fructum vetitum, ipſa verò coniugi Adamo. Vnde Bar-Cepha Syrus in libro de Paradiſo, eam dictam putat ab Indicatione, Hebræi à Vita, quòd ſit mater omnium viuentium rationis particeps. In plurali חִוְיָן vel חֶוְיָן Colubri. Deut 32. & חִוְיָן קַטְלָן Serpentes igniti. Numer.21. Item חִוְיָא vt Hebr. Portus. Pſal. 106. Mem in principio ſeruile eſt. vide infra. חוּתָא Carduus. 4 Reg.14. plur. חוּחִין Iſa 34

חוטא Filum, vitta. Iud.16. & Geneſ.14. In plurali חוּטִין verò idem ſignificat quod תפר Conſuit. Iob 16. vel חבר Concinnauit. Ezræ 4. Item חוּטָא vel חוּטָא videtur eſſe nomen piſcis magni vt ceti ſiue balenæ. de quo ſic ſcribitur in Zoh.col.207 : בשעת"א רימא קפיץ בג' גליו ותהומי טלקו"ת קבה שרר חר ח"ט ומש"ך גליו ושכין זעפיה ולית מאן רידע ריח הוכח נח"ת ליבא ואזרמן ליח חחוא נונא ובלע ליה: Id eſt, Qua hora mare ſubſilit fluctibus ſuis, & abyſſi aſcendunt, & deſcendunt, Sanctus & benedictus Deus immittit חוטא piſcē ſiue funiculum, & attrahit fluctus eius atque compeſcit procellas eius; & nemo eſt qui nouerit eum. Ionas deſcendit in mare, & præparatus eſt ei piſcis ille, & abſorpſit eum.

חוּף Proprium nomen viri. in Aruc. חוּץ Riſus. Iere.48. de quo latiùs in חָצַץ.

חול Reſedit, quieuit. Deuter.32. Hoſ.13. Item חוֹלָא Profanum, nefaſtum, non ſacrum. Leuit. 10. vt וְהוּא דֶּרֶךְ ח"ל Etiamſi via prophana fuerit. 1 Samuel.21. לשון ח"ל והוא חפך מן קודש וכן קרין לששת ימי המעשה חול פ"ו שומרו בין בשבת בין בח"ל בלשון אשכנז ווא"וך ובלע"ז שיט"מאנו: Id eſt, Idem ſignificat quod חוֹלִין id eſt, Prophanum, quod eſt contrarium קוֹדֶשׁ Sancti, ſiue Sanctitatis. Et ſic vocant ſex dies profeſtos, opus חול vt cùm dicunt, Siue in Sabbatho, ſiue in prophano. Germanicè wuch/ Italice *Settimane*. in Thisbi. חוֹלָא & חוּלָא Arena. Gen.32. Prou.27. & Iob 29. Item חול Phœnix auis, quæ & חול per ו dicitur, vt quæ ſumma Naturæ vis, & laus Dei eſt. in Zohare. in qua ſignificatione etiam à quibuſdam Iob 29. exponitur. חו"ל in Raſſe tevoth valet חֲסִישָׁלוֹם, Parcè, & pax, abſit. cùm quid abſurdum amoliuntur & auertunt.

Item חוּלוּ accipitur pro מתק Dulcedine. Iud.9. vi-

rinth.3. Et חֲבִיתִין Expiationes peccati. in Zoh.col.198. sed tunc est à חָב.

חָגַג siue חָגַג est Festum agere, mactare victimas. Exod. 5. & Leuit.24. & חָגִּין Exultantes, choreas ducentes. 1 Reg.30. Et חַג Arabicè significat Venire. vt notat Sanctes Psalm.41. vers.4. חַגָּא Festiuitas. Iud. 21. plur. num. חַגָּיָא Dies festi, læti, festiuitates. Ezech.45. Vnde Elias ait in Thisbi, חג ומועד של עוברי עבודה זרה אניחנו מכנין אותו חגא מלשון שבר כמו למצרים לחגא וכן קורין אותו איד עיין בשרשו: Id est, Festum & solennitatem eorum qui seruiunt Idololatriæ, cognominat חַגָּא quod Contritionem significat, sicut accipitur Isaiæ 19. לְמִצְרַיִם לְחַגָּא Eadem de causa etiam איד nominant, hoc est, Exitium, perditio. Vide in radice sua. Hæc ille. Item חַגָּא מֵוִי Agnus assatus. Cant.2. Secundò חַג significat Gyrare. & חוגתא Gyrus, circulus. Prou.8. Item חַגָּא Piscina. in Aruc. חוג עגלי Circulus Arcticus. חוג חֲפַד עֲגָלִי Circulus Antarticus. in Comment.

חַגְבָּא Bruchus, locusta. Leuit.11. חַגְוִי Foramen. & in plurali חַגְוֵי Foramina. Cantic.2. חֲגַל Apprehendit. in Aruc.

חָגָס Cuniculus. inde in exemplari Venet. Prouerb.30. legitur pro שפנים Cuniculis חֲגָסֵי: in Complut. חֲגָסֵי: vtrum melius non dico. nam Bahal Aruc adhuc aliam adfert lectionem, חֲגָסֵי videlicet. Et חגיס Syriacè Claudus. Matth.18.

חָגַר Primò significat Claudicare. 2 Regum 4. Inde מַחְגֵּר 2 Regum 19. vel secundum Complut. מֶחְגַּר, & iuxta Venet. חגיר Claudus, rectiùs; nam nec מֶחְגַּר nec מַחְגֵּר adfert Elias. Item חֲגִירָא Claudicans, claudus. In plurali חֲגִירִין Claudi. Isaiæ 33. Inde חגור פום Clausus ore. Et חגור מַמְלַל Captus vel clausus loquela, oratione. Exod. 4. in Tharg. Ierosolymitano. Item חַגְרָא Est locus qui Hebraicè dicitur שור 1 Regum 15. Gen. 10. & 16.

חָדָא vel חַדִי Gaudere, lætari. Genes. 17. Exod. 18. & Psalm. 16. חָדֵי Lætans. & חָדְיָא Lætus. aliâs malè חֲדִיָא Prou.17. In plurali חָדִין Læti, iucundi. alij חֵן sed prauè. 3 Regum 8. & Syrè חַדְיָא Hilaris, lætus. Iacobi 2. Inde חֶדְוָא Gaudium, lætitia. 1 Reg. 18. & Euge, eia, exclamatio gaudentis. Psalm.35. & חַדוּ Hilaritas, exhilaratio. in Zoh. Item חֶדְוָה Lætitia. vt עוז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ Fortitudo & gaudium in suo loco. 1 Paral.16. in textu Hebraico. & Syrè חַדְוְתָא Lętitia. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ, & aliquoties in nouo Testamento.

Inde חֲדְיָא seu חֶדְיָא Pectus, seu Pectusculum. חֲדְיָתָא aliâs חַדְוָתָא Pectora. Leuitic.7. & 9. חַדּוֹהִי Pectus eius. Dan.2.

Item חַדְיָא Mamilla. Cant.8. at putarem scribi debere תַּדְיָא vt alibi multis in locis. Cæterùm חַד idem quod Hebraicè אחד Vnus, detracta per Aphæresim Olaph, quam secretiores interpretes etiam in Hebræo volunt significare Dei vnitatem, vt א sit Dux, & חַד Vnus, quasi dicas Deum rerum omnium, ac totius mundi machinæ Ducem vnicum. Inde מַלְכָּא חַד Rex vnus. Iosue 12. In fœminino אִתְּתָא חֲדָא Mulier vna. 4 Regum 4. & Syrè חַדְנָיָא Vnicus. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. Et חֲדָא Syrè significat Inter se, adinuicem, simul. vt וְלָא מִשְׁכְּחִין עִם חֲדָא id est, Non quæstum faciunt inter se. In libello 7. Climatum manuscripto בַּחֲדָא Pariter, simul. vide יחד. & לַחֲדָא Valde. in Lamed. Et אִתְּחַד Apprehensus est. 1 Reg.10. vide אָחַד.

חָד præterea significat Aenigma proponere. Iudic.14. Idem חַוַּר Proposuit ænigma, ré explicatu difficilem produxit in medium. in Bechaiai super Genesim.

Inde חִוְרְתָא vel חִוְרְתָא & חִידָתָא Ænigma, problema. ibid. חִידָתָא aliâs אוחרות Psal.49. plur. חִוָרִין & חִידִין Ænigmata. Deut.12. 3 Reg.10. Idem חוזין Abac.2. & Psalm.78. sed alij legunt חִדָוִין idem. & אַחִידָן Dan.5. חַרוּזֵי עֵינִין Præstigiatores, qui perstringunt oculos. Deut.18. vide infrà in חָרַז.

חֲדִיב Nomen prouinciæ, quæ Hebraicè dicitur רפת. Hanc incolunt Riphæi populi, qui alio nomine Sarmathæ dicuntur. Fuit autem Riphath filius Gomeri, frater Askenas, ad quem Germani genus suum referunt. Hæc vox חֲדִיב reperitur Genes.10. in Ber.rab. Idem, vt supra scripsimus, reperitur quoque per He scriptum sic חֲהִיב Ier.51. Aruc tamen vbique scribit per Cheth.

חסד

habet חֲבָלִין כְּלֵידָתָהּ Dolores tanquam parturientis. Psal.48. Hæc in Thisbi.

חַבְּנַן Syriacè significat Pigrescere, otio torpescere. Inde חַבָּנָן Piger, desidiosus. ad Roman. 12. & חֲבַנָּא Idem. Matth. 25. & חֲבִינָא Piger. Prouerb.18. & חֲבִינְוּתָא Pigritia. Prouer.22. vbi alij legunt חֲבִינְוּתָא & חֲכִינָא per Caph. Habet etiam Complut. חֲבִינְוּתָא. חֲבַנְוּתָא Pigritia, desidia, otium. 1 ad Timoth.5.

חַבַּס Confregit, contriuit. in Aruc.

חַבַּץ Primò idem est quod הפיק חמאה מחלב hoc est, Exprimere butyrum de lacte. in Aruc. Secundò Syricè חַבֵּץ significat Comprimere, corripere, constringere. Luc.16. Marc.3. & חֲבָצָא Compressio. Marc.5.

Tertiò idem est quod קבץ Congregauit, conglobauit, coagulauit. in Aruc. Inde עיגול של תמרים Globus seu congeries dactylorum, hoc est, Panis ex dactylis confectus, in Aruc. vnde Gallicè *Chabas de figues*. Item חבוץ Cibus ex farina, oleo, & melle confectus. in Ber.rab.cap.48.

חָבַק & חֲבִיק vt & Hebraicè, significat Amplecti, complecti. Prouerb.4. at Eccl.3. & 4. est Hebræum tantùm. & תְּחַבֵּק Complicabis, in futuro pro חָבַק Complexu. Prou.6. Item חֶבֶק Operimentum asinorum. in Aruc.

חָבַר Coniunxit. in passiuo tantum vsurpatur אִתְחַבַּר Adiũctus est, associatus est. Esa.8. Hos.4. Psal.122. & Num. 25. In Pael חַבֵּר Concinnare, componere. Iob 16. Inde חַבְרָא Socius, collega, consors. in plurali חַבְרִין & חַבֵּרִין Iud.7. & 14. In fœminino חֶבְרְתָּא Socia. Esth.1. in plurali חַבְרָתָא aliâs prauè חַבְרוֹתָא Sociæ. Iud.12. Item חבור Complexio, copulatio, compositio. & אִתְחַבְּרוּת הִתְחַבְּרוּתָא חֲבִרוּתָא Coniunctio, copulatio, consociatio. in Zoh.col.141. & 417. מִתְחַבֵּר Coniunctiuus. Secundò חִבֵּר in Commentariis significat Edere, seu componere librum. Inde מְחַבֵּר Auctor.

Item חַבּוּרָא Incantatio: à consortio scilicet dæmonum sic vocata. Hæc Recentiores quidã. & notant Deut.18. tametsi illic non legatur חַבּוּרָא sed חבר, & hoc quidem in Hebræo; quia in Chaldæo est רָטַן. Sed scio quid eos fefellit. Legerunt in Aruc è Tharg. Ierosolym. super illud Deut.14. לא תתגודדו Non vos incidetis; חַבּוּרִין חַבּוּרִין quod putauerunt vertendum Incantationes, incantationes; quòd sacerdotes Baal, qui ita corpora sua dilaniabant, viderentur quadam vti arte magica. sed ibi חַבּוּרָא à quo plur. חַבּוּרִין, vt Hebræis, Liuorem, plagam, & percussionem significat. חַבְרָא quoque Syris significat Foueam. Matth.12. Item Persæ vocant כומרים Pontifices, & sacerdotes חֲבָרִים. in Ber.rab.cap.18. cuius singulare est חַבָּר. Porrò חַבְרַבֵּר significat Obscurare. Psalm. 138. Est in Complut חַשִּׁיךְ. Inde חַבְרָא Caligo. Prou.4. item Rapina. Leuit.7. & חַבִּיר Niger, mœstus, contristatus. Psal. 38. quæ, vt iam bis monuimus in הבר & חבר, lege cum Elia תְּבִירָא & חֲבִיר. & pro Rapina. Leuitic.7. restitue id est, Quod fractum est, mutilatum. Porrò חֲבַרְבּוּרוֹת in Commentariis ponitur pro נקודות Punctis seu maculis. Significat etiam Procreatum ex serpente & bufone. & חֲבַרְנָא Interitus. Item חָבַר vt dicit Elias in Thisbi, אדם שחוא נסמך לרבנות אבל אינו ראוי עדין להיות מורה הוראה להקרא מורנו חרב קורין אותו חבר הרב פירוש נתחבר אל מי שחוא מורנו חרב ובגמרא נהגו לקרא כל מי שאינו עם הארץ חבר: Homo qui breui adepturus est dignitatem Rabbinicam, verùm nondum planè dignus est vt doceat, & vt vocetur Morenu Harab, Doctor noster Rabbi, eũ, inquam, vocare solent חבר הרב hoc est, magistri collegã: quippe qui socius factus sit ei, qui est Morenu Harab. Et in Ghemara quemlibet qui vulgaris & & illiteratus non est, consueuerunt appellare חָבֵר. Hæc ille.

חַבֵּשׁ Includere, concludere. Lucæ tertio. Inde חַבּוּשְׁיָא idem quod Hebraicè עצר Claustrum, ergastulum. Actor.8. Item Angustia. ad Roman.8. Et חֲבִישָׁא Carcer. Genes.40. in Thargum Ierosolymitano. Aruc scribit חֲבוּשְׁיָא.

חַבּוּשׁ Malum cotoneum. in Aruc.

חֲבַת Accensum esse. Lucæ 12. & חַבְתָּא Stipula, sic dicta quòd facilè accendatur. 1 ad Co-

& חַבִּיבְתָּא idem. vel eſt Socrus. Deut 27. in ipſomet Tharg.

Porrò חַבּוּבָא Syriacè ſignificat Sarmentum. Act.28. חַבָּא Eſt nomen cuiuſdam auis. in Aruc.

Et חוּבָא Nomen vxoris Rab.Huna. in Aruc. Reperitur & חָבָב forma Hebraica in Rabbinis frequenter. Item חַבִּית Veges,dolium.Pſal.118.in Midr. De quo Elias,בדברי ר׳ל חַבִּית מְלֵאָה יַיִן וכרבוי חֲבִיּוֹת וזהו ראיה ששרשו חבה כי חזא התהפך ליוד נעה על משקל חניות מן חנה ואם היה שרשו חָבַת היה חרבוי חביתות על משקל בריתות מן ברית ומעשרה חביתים שברברי חימים שרשו חברת מן מחבת בשמן וחבית בלשון אשכנז וא׳סובלעז בוט׳א : In verbis,inquit,Rabbinorum felicis memoriæ legitur,Dolium plenum vino. In plurali dicitur חֲבִיּוֹת quod argumentum eſt radicem eius eſſe חבה. Nam He mutatur in Iod mobile iuxta formam חניות quod venit à חנה. Quòd ſi radix eius eſſet חבת, fieret plurale חביתות iuxta formam בריתות, à ברית. Cæterùm quòd 1.Paralip.9. legitur עַל מַעֲשֵׂה הַחֲבָתִים Super ea quæ in ſartagine fiebant, radicem habet חבת, deſumptam & deductam ab illo Leuit.6. מַחֲבַת בַּשָּׁמֶן id eſt,Patella cum oleo. חֲבִירַת autem Germanicè dicitur Einfaſs, Italicè *Buta*. Hæc in Thisbi.

חָבַר Pullatis ſeu nigris veſtibus ſe induere. Inde חֲבִיר idem quod קַרְר Atratus,pullata veſte iudutus. Pſal.35. Hæc Pagninus. Elias oſtendit legendum חַבִּיר. quamuis exemplar Complut. perpetuò habeat חֲבִיר. Vide quæ ſuprà in חבר diximus.

חָבַט & חַבִּיט vt & Hebraicè, ſignificat Percutere virga, excutere. Deut.24.Iud.6.& Iſa.28.

Ibidem מַחֲבוֹטָא eſt idem quod שבט Virga,baculus excuſſorius.Iſa.28. Inde חִבּוּט קַקָּר Excuſſio ſeu percuſſio ſepulchri. Elias in Thisbi. & מְטָרָא חֲבִיטָא Pluuia excuſſoria,quatiens. Prou. 28. Secundò חָבַט ſignificat Proſternere ſe in terram ſuper ventrem. in Sche. rab. cap. 1. & Pſal.9. & 18. in Midr. & חוּבְטָא idem eſt quod בטן Venter. Item חָבָט eſt אוזן של סנרל Auris calceamenti,ſiue corrigia. in Aruc.

חָבַל vel חַבֵּל primò idem eſt quod השחית Diſperdidit,labefactauit,corrupit,labefecit. Gen.4.& 6. Ioſ.22.& 4 Reg.13. מְחַבַּל Colem fractus. Deut. 23. Apud Rabbinos חָבַל more Hebræo ſignificat Verbera-e . vt חַחוֹבֵל בַּאֲבִיו חַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ Qui verberat patrem ſuum, qui verberat ſocium ſuum. Verùm pro Perdere, deſtruere,corrumpere non inuenitur, niſi in coniugatione Pael tantùm,vt notat Elias in Thisbi. Inde מְחַבְּלָא Diſſipator. 1 Reg.13. & Syriacè מְחַבְּלָנָא מחבלנא Corruptor. in lib.Rit.Seu. Patr.

Item חַבּוּלָא Corruptio,interitus. vel vt eſt in Compl. חַבּוּלָא Labes. ſiquidem eſt in Hebræo מוּם quod eſt Macula, næuus, labecula. Iob 11. & מְחַבְּלָנוּתָא מחבלנותא Syrè,Corruptio. ad Rom.2. & חָבַל idem quod נזק Nocumentum, damnum. Daniel.3. R.Sahadiah מוּם Labē, Aben Ezra חשחתה Corruptionem interpretantur. Secundò חָבַל ſignificat Calefacere. & חֲבָל Calor, æſtus. in Aruc. Tertiò Pignorare, oppignerare. Deut. 24. Hebræum eſt. Inde חִבּוּלָא Vſura, fœnus.Exod.22.& Leuit. 25. & Ezech.18. alij plural. חִבּוּלָא ſcribunt. Et Syriacè חוּבְלָא חובלא Vicem ſignificat. Gallicè *Lapareille*. 1. ad Tim.5. In paſſiuo אִתְחַבַּל אתחבל Euaneſcere, corrumpi. Act.13. & חֲבוּלָא Flagitium, culpa. Daniel.6. Quartò חָבַל ſignificat Incidere. inde חִבּוּל Inciſio. Leuit 21. vt adducit Santes. ſicut & pro Tenere, quod nec in iſtis ſignificationibus reperi, nec Elias ipſe attulit.

Item חָבַל adducunt pro Orbare. vnde מַחְבְּלָא Orbata.Exo. 23. vbi non מַחְבְּלָא ſed bene מַתְכְּלָא,à תְּכַל quod Chaldaicè eſt idem quod Hebraicè שכל Orbare, reperitur. Sextò Parere & dolere, eniti cum dolore. vt & Hebraicè. Iſa.13.

Item חֲבָלָא eſt Funis, reſtis, rudens. in plurali חֲבָלִין 2 Regum 18. Item ponunt חֵבֶל & חֲבִילָא Faſciculus, funiculus. Amos 7. rectè חֵבֶל ſi pro Hebræo adducant. nam Chaldaicè ibi legitur עֲרָבָא quod Sortem ſignificat. תַּחְבּוּלָא Aſtutia, ingenium. in More lib.1.cap.33.& 73.

Item חָבָל Heu,væ. Iob 10. Complut.habet חָבוֹל. Vnde apud Rabbinos חָבַל עַל דַּאֲבְרִיזְנָא מְשָׁתַכְּחִין Id eſt, Heu ſuper iis qui pereunt, & non inueniuntur. & ſic Thargum, vbi in Hebræo eſt אַלְלַי לִי habet חָבַל עָלַי Væ mihi. ואולי הוא מלשון עֹצֶר וחבלי יולדה וכן תרגום חיל כיולדה חֲבָלִין כְּלִידָתָהּ: Et forſan deſumptum eſt ab illo Oſeæ 13. Et dolores ſiue nixus parturientis. Et ſic Thargum quod reſpondet Hebræo חיל כיולדה *gaſche courte* (id eſt,Palmula,ſeu extrema pars remi.) Hucuſq; interpretatio eius. Cæterùm vide in Radicibus Kimchi in radice זָרַת & טֶפַח Quinetiam ſic vocant minorem digitum זֶרֶת, de quo auctor Aruc tradit,eum ita fuiſſe appellatum,quòd eo menſurare ſoleant thymiama. Vide in radice אצבע. At auditione accepi ex ore domini & patris mei, cuius felix fauſtumque ſit meminiſſe,vocatum eſſe זְעֻרַת. nam in Thargum quod reſpondet Hebræo קְטַן eſt זְעֵיר & abſorberi Ain, ſicut abſorpta inuenitur aliis in locis. Hæc ille. שׁ in Raſſe tevoth valet זֶה vel זֶ Hoc eſt quod dicit. & cū שׁ Et hoc eſt &c. זׇ valet זֶה אוֹ זֶהוּ שֶׁאָמַר חַכָּתוּב אוֹ חַפָּסוּק Hoc eſt, Quod Scriptura vel verſus (Biblicus) dicit. Sæpe obuium in Midras.

זֵיתָא idem quod זַיִת Oliua. Leuit.24. Item זֵיתָא eſt נורית Sapo. in Aruc. זֵיתוּס vel זָתוּס Mixtura ex hordeo, croco, & ſale.

LITERA CHETH.

ח

חֵירִיק Fortis aſpiratio, octaua Alphabeti litera, ſignificat propriè Terrorem,vel, vt vult Caninius, Quadrupedem ſeu feram quaſi חַיָּה: primam tamen interpretationem veriorem agnoſco. Hæc litera nec in Hebræo,nec in Chaldæo ſiue Syriaco vnquā ancillatur: ſed ſemper eſt de themate; &, vt ſic dicam,de eſſentia dictionis. In numeris valet ſimpliciter 8. ſin accedant duo puncta vel linea, vt ſuprà de aliis diximus, valet 8000.

חָב ſiue חוב ordinis quieſcentium in media,primò ſignificat Debitorem eſſe, obligari, teneri. Hinc חוֹבְתָא Debitum. Ezech.18. מְחוּיָבִים Obligati, obligatione deuincti. in Commentariis. Secundò ſignificat Peccare, iniquè agere. Iud.10.& 1 Regum 15.& Exod.32. Inde חוֹבְתָא & חוּבָא Culpa,delictum,noxia. Ioſ.22. & Leuitic.4. in regimine חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ Reatus,vel noxa necis eius.Ezech.18. In plurali חוֹבִין Scelera,delicta,flagitia,peccata. Leuitic.22. In Piel חַיֵּב vel in Pael Chaldaico חַיֵּב Condemnare, reum peragere. Daniel.1. & Pſalm.94. In paſſiuo אִתְחַיַּב Teneri,obnoxium eſſe. Exod.4. & Numer.16.

חַיָּב & חַיָּבָא Peccator,reus,ſceleratus,iniquus.Eccl.8.& Ezech.18. In plurali חַיָּבִין Rei,flagitioſi,peccatores.Geneſ.42. Pſalm.1. & חַיָּבָנָא Numer.16. חַיָּבְתָא Sceleſta,improba. vt מַלְכוּתָא חַיָּבְתָא Regnum ſceleratum. Amos 9.

חִיּוּבָא Impietas, iniquitas, ſcelus. Iob35. Item Syriacè חוֹבָא חובא Debitum, offenſa,error, peccatum. vt in Oratione Dominica וְשָׁבוֹק לָן חוֹבִין Et remitte nobis debita noſtra. & ſtatim ſequitur שְׁבַקָן לְחַיָּבִין Remittimus debitoribus noſtris. Et alia forma חוּבְנָא חובנא Condemnatio. ad Rom.5. & חַיָּבוּתָא Condemnatio. 8. eiuſdem. Porrò inuenitur in Commentariis חִיּוּב pro Neceſſitate, & affirmatione: & חִתְחַיְּבוּת pro Sequela, vel conſecutione. Inde מְשַׁפָּט מְחַיֵּב Propoſitio affirmatiua.

חָבָא Significat Abſcōdere,occultare. הֶחְבִּיא in Hiphil, Abdidit,abſcondidit,occultauit. in Zoh.col.141.

Inde חֲבָיְוֵי Abſconſiones, latibula. Cantic.2. & חוּבָא Sinus. Exod.4. in Tharg. Ieroſolymitano. & Prouerb.5.& 6. iuxta Aruc. alij עוּבָא vel עֵיבָא. vide in Hain. Item חוּב ſignificat Ramum arboris. In paſſiuo אִתְחַבָּא Thren. 1. Latuit, fuit abſconditus.

חַבִּיב Dilexit,amauit,amore cōplexus eſt. Deut.33. & Pſal.18. In paſſiuo אִתְחַבִּיב Amore conglutinatus eſt. 1 Reg. 18. & in Aphel Syrè אַחֵב Dilexit,amauit. & חוּבָא Dilectio,amor,charitas.Iohan. 15. Inde חֲבִיב idem quod אהוב Dilectus, charus, amabilis. Numer.7.Ierem.30. plur.חֲבִיבִין Chari, dilecti. Exod.19. & 2 Reg.1. & חֲבִיבָנָא Deuter. 26. in Tharg. Ieroſolymitano. חִיבּוּב Dilectio,charitas. Ezech.24. & Mich.6. etſi alij legant חֲבִיב. Idē חִבּוּתָא Amor.Cant. 1. & חַבְּתָא atque חֲבוּתָא Amor vehemens.in Zoharē. חֲבִיבָא in maſc.& fœm.genere, Patruus,amita.Leuit.10.& 18. in Tharg Ieroſ.vt habet Aruc.

רז"ל בזה ובלשון אזהרה כאמרם מַזְהִירִים אֶת הָאָדָם בְּשָׁעַת מַעֲשֶׂה וכן אֵין מַזְהִירִין אֶלָּא לְמַזְהִירִין ורומיהם רבים בלשון אזהרה בלא גימאלנט ובלעז אוויצטו או סולישטו: Id est, Multum vtuntur Rabbini, beatæ memoriæ, hoc vocabulo pro אזהרה hoc est, pro Admonitione: dum dicunt, Admonent hominem in hora operis. Item, Non admonent nisi admonendos. & similia multa in significatione admonitionis. Germanicè Gewarnet. Italicè *Auisato, o sollicito.* Hactenus Elias. זַרְזִר Lelaps, canis leporarius. in Beresſ. rabb. cap. 76. Et זַרְזִיר est שם עוף Nomen auis, quæ Germanicè vocatur אגלייסטר id est, Pica. alij dicunt Sturnum esse. in Aruc.

Idem quod תקן Aptauit, præparauit. in Aruc.

זָרַח וחכ"ת זַרְמִית idem quod זֶרֶם Inundatio, diluuies. alij turbinem & tempestatem exponunt. Isa. 4. 30. & 32.

זַרְגֹּד Auripigmentum. Italicè *Orpimento*. in Aruc.

זַרְנוּקָא est חמת עשויה מעור Vter seu lagena ex corio facta. Psal. 119. in plur. זַרְנוּקִין Vtres coriacei. in Aruc.

זָרַע וע"י Seminauit, conseuit. Iud. 6. Inde זַרְעָא & זִרְעָא Semen. Genes. 47. 4 Reg. 10. & Syriacè זַרְעוֹנָא Semen. Marc. 4. & זִרְעָה Satio. in Zohare.

Item זַרְעִיתָא Generatio, genus, cognatio, posteritas, prosapia. Ierem. 3. Gen. 8. & Ios. 7. In plurali זַרְעָתָא Cognationes, genera. Ierem. 33. & זַרְעַיָּן Idem. Ios. 7.

זָרַף Significat Aggrauare, comburere. vt Hebraicè שרף. & Capere, rapere, crescere. in Aruc. Inde זַרְפָּא Verruca. Item Tumor sanguineus, morbus aggrauans siue carnem inflans. & tunc scribitur זַרְיָף. in Aruc.

זָרַק וע"י Sparsit, aspersit, fudit. Exod. 9. & 24. & Num. 19. & Leuit. 7. Vnde Prouerbium זְרוֹק לַחְמְךָ עַל אַפֵּי מַיָּא וּבְבַתְּרַיְתָא יְשַׁכַּח לֵהּ בְּסוֹף יוֹמָיָא: Sparge panem tuum super faciem aquarum, & super aridam, & inuenturus es eum in fine dierum. In Ben Syra. In passiuo אִזְדָּרִיק Dispersus est. in Zoh. col. 105. מְזָרְקָא Pollubrum, phiala, crater. Numer. 7. in plurali מְזָרְקָיָא Zachar. 14. זִירְקָתָא Nomen plur. sunt qui Crateram in singulari: alij qui Craticulas exponunt. Isaiæ 33. Est autem locus ita obscurus, vt dicat Elias, Auctorem Aruc illum adduxisse quidem, sed non explanasse. Legitur autem secundum Aruc, Eliam, & Venetam editionem, hoc modo: וְיִכְּנְשׁוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל נְכָסֵי עַמְמַיָּא כַּנָּאֵיהוֹן כְּמָא דְכָנְשִׁין זַרְזָלָא וְאָזְנִין בְּמָאנֵי לְשׁוֹנוֹ וְעִיזִין בְּשִׁרְשִׁי קְמָחֵי בְּשׁוֹרֵשׁ זֶרֶת וְטֶפַח וְקוֹרִין גַּם כֵּן לְאֶצְבַּע קְטַנָּה זֶרֶת וּפִירֵשׁ בְּעָרוּךְ לְפִי שֶׁבּוֹ מִדָּדִים הַקְּטֹרֶת עִיקָּר בְּשׁוֹרֵשׁ אֶצְבַּע וְקִבַּלְתִּי מִפִּי אֲדוֹנִי אָבִי הָרֹאשׁ זַ"ל שֶׁנִּקְרָא זֶרֶת תַּרְגּוּם שֶׁל קְטַן זְעִיר וְנִבְלְעָה הָעַיִן כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָאָה מוּכְלַעַת בְּמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים: Id est, Dicunt Rabbini, pię memoriæ, mensuram esse semicubitalem, quæ constat sex palmis. Et Italici (Iudæi) זֶרֶת exponunt *Palmo* vulgariter. Nos autè interpretamur Ein daumele. Sic & Rabbi Scelomoh Iarchi exponit illud Iudic. 4. גּוּמֶּר אֶרְכּוֹ Germanicè daumelna, Gallicè *gasche*

vocat patrem patris sui, aut patrem matris suæ זַקְנִי, & matrem patris sui, aut matrem matris sue זַקְנָתִי (auum & auiam) in Thisbi. זְקֻנְתָּא Senectus, senium. Psal. 71.

זָקַף וסב"ף Primò significat Leuauit, eleuauit, erexit. Psal. 144. Gen. 13. & Isa. 49. & Iud. 19. Secundò significat Crucifigere, in crucem attollere. & in passiuo אִזְדַּקַּף וחסב"ף Crucifigi. Item אִזְדַּקַּף Intumescere. vt מַיָּא דֵין אִזְדַּקַּף הֲוָא Mare autem intumescebat. Iohan. 6. in Euangelio. Inde זְקָפוּת Eleuatio. Psalm. 141. & זְקִיפוּת Crucifixio. in libello precum Syriaco. קוֹמָה זְקוּפָה Statura erecta. Mich. 2. זָקִיף rectiùs זַקִּיף, aliâs & זָקֵף Erector, seu erigens. Psalm. 146. & Iob 26. זְקִיפִין Recti, erecti. Iere. 10. & זְקִיפָא Trabs erecta, patibulum. in 2 Tharg. Esth. Vnde Elias ait, עץ של תלית מתורגם בשלש לשונות עִלְיָא קִיקְפָא אונקלוס ויונתן תרגמו את כלם בלשנא עִלְיָא וכתרגום הראשון ראכתר מתורגמים קִיקְפָא ובתרגום שני זְקִיפָא וכן בעזרא וְקִיף יְתַמְּחֻנֵּא עֲלוֹהִי בלא גאלגן ובלעז פורקא: Id est, Lignum suspendij in Thargum redditur per tres voces, Zeliba, Kesa, Zekipha. Onkelos & Ionathan reddunt omnia per Zeliba. & in 1. Tharg. Esther interpretantur Kesa, in secundo autem Zekipha. Itemque in Esra cap. 6. Et suspensus configetur supra eum. Germanicè Galgen, Italicè *Furca*. in Thisbi. Item זְקִיפָא Pollex. in Aruc. & מִזְקָף Strigil.

זָקַר וסב"ף significat Cadere retrorsum & aspicere. in Aruc. Significat & Contexere, Syriacè. Inde וחסב"ת זְקִירְתָּא Contexta, Ioh. 19. זְקַת idem quod דרבן stimulus bouis, aculeus. 1 Reg. 13. & Prouerb. 14. זִיקְתָא vt legit Elias, vitiosè in Complut. & Venet. זַקְתָּא vt iam præmonuimus. In plurali זַקְתִּין Aculei. Eccle. 12. Et זַקִּיתָא Est genus ferę esui accommodatæ. in Aruc. & הֶזֵּק Læsio, damnum. In More lib. 1. cap. 19. vide נֶזֶק.

זָר וע"י Ordinis quiescentium in media, Diuertit, declinauit. Iud. 4. vide suprà זור. Inde זַרְנָא Recessus. in Vaic. rab. cap. 18. Significat etiam Alienare. item Detinere. & Premere, ac exprimere. Item זְרוּרוּ Sternutatio eius. Iob 41. Complut. habet מַקְקוּי vide in suo loco. Et זֵר Corona, sertum. alij דֵּר legunt. vt suprà videre est. Exod. 15.

Et זַר Acinus vuæ. in Aruc.

Et זִרִין Manipuli indurati. Pro אוֹצַר רַב ponitur in Venet. סַמְתָּא דְּזַרְבָּתָא Thesaurus multiplicationis. Prou. 15. in Compl. סוּמָא רַבְּהָנָא תּוּרְבָּתָא. Sed putarem ego scribendum סִימָא דְּרַבְּהָנָא רַבְּתָא id est, Thesaurus auri multi. Quidam opinatur restituendum in Venet. (non enim Complut. viderat) סַמְתָּא דְּרַבְּתָא Thesaurus multitudinis. זַרְבוּב Rostrum. in Vaic. rab. cap. 5. in plurali זַרְבוּבִיוֹת in Aruc.

זָרַד Putare, incidere, secare. in Aruc. זַרְדָא Lorica. in Aruc. Inde זִירוּר est סולת Genus farris vel frumenti, quod in quatuor secabatur partes. in Aruc. Et זַרְדָּ Corium. ibidem. Et זַרְדְּתָא Arbor quædam frugifera, quam Sorbum vocant. in Aruc.

זָרַז וע"י Accingere, instruere, expedire. Genes. 14. 3 Regum 19. & Iob 38. & Procurare, curam gerere. Genes. 41. Promptum esse & procinctum. alij Festinare & solicitare. Psalm. 37. & 70. in passiuo אִזְדָּרַז Accinctus est, expediuit se, Ierem. 46. & in Zohare. Sternere, stratis tegere asinum vel equum, hypozomatis stringere. Gen. 22. & Num. 22.

Item זְרִז Est cinctorium lumbare. Ierem. 13.

Idem זַרְזָא 4 Reg. 1. in plurali זַרְזִין Succinctoria, perizomata. Genes. 3. Hinc זַרְזָא Fasciculus. & זְרִיזוּת Promptitudo, diligentia, industria. זָרִיז Diligens, prouidus, circunspectus. frequens in Commentariis. Item Fortis, industrius, strenuus.

זְרִיזִין Accincti, expediti. Esther 3. & מְזָרְזָא Instructi, armati. Iudic. 7. Vnde dicit Elias in Thisbi, אדם שיש לו לב חזק ואינו ירא משום אדם רוצה לומר שחוא הפך מן איש הירא ורך הלבב קורין לו זריז ונראה שהוא כלקח מן וירק את חניכיו תרגום וזריז וכן חמושים וחלוצים כלן מתורגמין בלשון זריז וכן אזור נא כנבר חלציך זריז כרון כגבר: Id est, Homo cui est cor forte, quique nullum hominem timet, vult dicere, qui est oppositus homini timido & pusillanimi, eum appellant זָרִיז. Et mihi videtur desumptum ab eo Genes. 14. Et expediuit delectos iuuenes suos. vbi Thargum habet וְזָרִיז Et accinxit. & sic חמושים & חלוצים omnia exponuntur per זריז Instruere, accingere. Cuiusmodi est illud Iob 38. Accinge nunc tanquam vir lumbos tuos. Tharg. זָרִיז כְּדִין כְּגַבְרָ eodem sensu. Hæc ille. Item de זָרַז dicit ibidem, הרבה שמשו

riri זְעָא,sicut nec זְעָא & זְעָא,quę Neoterici huc adferunt è cap. 50. Iere. niſi in Ven. nam Complut.legit זְעָא & זְעָת Nec etiá vllarum iſtarum formarum meminit Elias in Methurghemá.

Et זְעָא Tempeſtas,fragor, terræmotus. Iob 37. In paſſiuo אִזְדְּעַזְע Commotus eſt. Pſal.62. מְזִיעָתָא Commotio. in Bechaiai. in Geneſim. Item זְיַע ſignificat Sudare. vnde זְיַעְתָּא Sudor.Gen.3. ſed tunc deducitur à זְיַע de quo vide infrà. Et matrimonio iungere. & זְיַע Matrimonium. Pſal.69.in Mid. Item נְזָעִין in Ven. & in Compl. נוֹעֲרָן pro תְּקַעְרְנָה ponitur,Breuiabuntur, quod cum Elia eſt reſtituendum נְזָעָרָן. Prou.10. Et כְּוַעֲרְתָּא זְעַיְרְתָּא quod rurſus ſcribe זְעַיְרְתָּא cum ipſomet Elia,vel זְעִירִיתָא vt Complut. Feneſtra breuis, & anguſta. Prouerb.7.

זְעָטוּט Ponitur pro אֲצִיל in Tharg.Ieroſolymit. Num.24.& Cant.6. quod nec ab Aruc adducitur, nec ab Elia explicatur. forſán erit Græcorum ζητητής,Inquiſitor,quæſtor. Tranſlatio Compluti ſcripta habet Cant.6. Magnates.

זְעָרָא Syriacè,Coruus. Luc.12.

זְעַף Primò ſignificat Iraſci.Gen.40. in Hebræo. & Pro.19. in Tharg. modò mendum non ſit. Secundò Sufflare,& impetum facere.Pſal.9. perperam in Pagnin. itaque legendum eſt נְזַף Increpauit, conturbauit. Inde זַעֲפָא idem quod רוּחַ זְעָף Spiritus,ſeu ventus furens & impetuoſus, turbo. Iob 4. & Pſalm.11. & אָזְדַּעַף Murmurauit, indignatus eſt. Marc.14.

זְעַק וְצַח vt & Hebraicè, Clamare,vociferari. Dan.6.Exo. 3. & 1 Regum 12.

זְעַר וְכַהּ Diminuit, imminuit. 2 Reg.7. & Iſa.21. Inde זְעֵירָא vel זְעִירָא Paruus & parua.1 Reg.5.& Dan.8. זְעִירַיָּא & זְעִירָתָא Pauci, parui,minores.Gen.29.Ioſ.7. & 4 Regum 18. זְעֵירְתָּא Parua, minor. Gen.29. Plural.זְעֵירָתָא aliâs זוֹטַרְתָּא Paruæ.Pſal.104. זְעוּרָא Pueritia,ætas minor.2 Reg.19. זְעִירִין in plur.Ierem 32. זְעֵירוּת Paucitas.Leuit.25. & זְעֵיר Parum,modicum.Ioſ.22. Inde זְעֵיר זְעֵיר Paulatim.Exod.23. בְּזְעֵיר Paulominus, penè, ferè. & זְעֵיר מַיָּא Parum aquæ. Iud.4. Item זְעַר 2 Reg.18. in Complut.eſt Prohibere, & in Aruc & Elia. ſed Venet.habet מְנַע.

זָף וְפַּ & זף ordinis quieſcentium in media, Deuter.15. Mutuauit,fœnerauit. & in Ophil אוזף Fœneratus eſt. Exod.22. & in Zoh. Inde מְזוֹפָא Fœnerator, mutuum dans.Pſal.109. Meliùs in Complut. מוֹזְפָא, Elias מוֹזִיפָא. & זָפָא Mutuum accipiens.Iſa.24. & זוֹזִיף Aruc יוֹזִיפָא Idem. Prou.22. מְזוֹפָנָא ibid. Mutuũ dans. Item Syriacè זוּפָא idem quod אֵזוֹב Hyſſopus. Iohan.19. זף præterea Sculpere ſignificat. Ier.8. à quo fit זִיפָא, quod R. Schelomoh Opificij inſtrumentum,quo in auro ſculptores characteres & cælaturas incidunt,interpretatur. זִיפְלָה Eſth.1. in 2. Tharg.eſt שֵׁם מַטְבֵּעַ Nomen monetæ, iuxta Eliam. זָפָק & זְפָקָא alij, ait Elias,דְּפָקָא Veſica gutturis. Leuit.1. זַפִּירִין Nomen loci. Numer.vltimo. in Tharg. Ieroſolymitano.& in Midb.rab.cap.8. זְפָרָא & זְפָא Pix. Exod. 2. & Iſa. 34. hinc זַפֵּת eſt Picare. in rad. Kimchi. זְכַר in Raſſe tevoth valet זְכַר עָרִיק לִבְרָכָה Memoria iuſti eſt in benedictionem. ex Prouerb. 10. Eodem ſenſu quo ſuperius illud זכ"ל de mortuis.

זַק וְפַּ & זקק Conflare,mundare, expurgare. Pſal.12. Malach. 3. & in paſſiuo אִזְדַּקַּק Repurgatus eſt. in Zoh.

Secundò ſignificat idem quod אסר Ligare,obligare. Vnde זִיק & זִיקָא Compes. in plur. זִיקִין Compedes, catenæ. 2 Reg.3. & זִיקָנָא, ſed alij עִזְקָאתָא, Complut. עִזְקָאתָא Ierem.40. זְקוּקִין & זְקִיקִין idem quod אסורים בזיקין Compediti,vt Kimchi exponit. Iſa.60. Tertiò זַק & זקק ſignificat Conſerere,immiſcere ſeſe,faceſſere. Pſal.53. in Midr. Item ponitur pro שמש Coire, ſeu cõmiſcere. in Comment. Porrò זִיקָא capitur pro Vento turbido ſeu tẽpeſtate.Iob 4.& 27. Itẽ זִיקָא eſt Vter, lagenula.Pſal.78. זִיקִין דַּחֲמָרָא Vtres vini.Ioſ.9. Itẽ Focus,& ſcintilla. in Vaic.rab.cap.12. & in Zoh. Itẽ זִיקוּקִין ſunt נִיצוֹצוֹת Fauillæ,ſcintillæ. Abac.3.& Pſal.22. in Midr. Itẽ זַקִּיק וְחַם ſignificat,Opus eſt,neceſſe eſt.Gen.30.in Tharg. Ieroſolymit. & זָקוּק Neceſſarium. Pſal.9.& 17.in Midr. זַקִּיטָא Herba.in Zoh.

זָקָן Barba. Pſal.132. Hebræum eſt. alioqui Chald. ſcribitur דְּקָן. & זַקֵּן Senex, & auus,doctus,ſapienſque hoc appellatur nomine. Pſalm.30. in Midr. vnde Elias , אדם קורא לאבי אביו או לאבי אמו זַקֵּנִי ולאם אביו או לאם אמו זַקְּנָתִי: Homo , inquit, vocat

Item Syriacè זְמָרָא וְכַהּ ponitur pro κῶμος. Comos autẽ Græcis ſignificabat Deum comeſſationum , nocturnarumque ſaltationum, in cuius militia auctorabantur iuuenes,qui coronati noctu cum faſcibus muſicisque inſtrumentis, ad amicarum fores procaciter ſaltabant, cantabantque. Ideo 5 ad Galat. reddidi Comeſſationem. זְמוֹרָה Pedor , ventus hominis malè olens. item Execratio. in Aruc. Item זְמוֹרָה eſt אמיר של כרם Ramus vitis. Iſa.17. in Hebr. & in Aruc.

זַמְרָנָא Smaragdus. Num.31. & Cant.5. iuxta Eliam, nam alij אִזְמוֹרָד legunt. Item Prouerb.25. vbi perperam Venet. זַמְרְגָּדִי Compl. in plurali זְמַרְגְּדֵי Smaragdi. Reperitur quoque cum Aleph in fronte ſic אִזְמַרְנָד. & Exod. 28. in Tharg. Ieroſol. זְמַרְגְּדִין Smaragdi. Atqui Iob 1. eſt,vt ait Elias,nomen loci. Nam in Hebræo eſt ותפל שבא Et irruit Seba , hoc eſt Sabæi: Thargum וְנָפְלַת בְּתֻקְפָּ לִילִית מַלְכַּת זְמַרְנָד Et irruit cum violentia Lilith regina Zmargad. זְמֵרַד Arabicè Smaragdus,Hebraicè פִּטְדָה vt ait R. Ionah Exod.28. & 39. Item הֲלִיכוֹת שְׁבָא Itinera Seba: Chald. הֲלִיכָתָא דְזַמְרְנָד Iob 7.

זַמִּית Ius,Barbari dicunt Brodium :vel Salgema,ſecundum alios. in Aruc. Vnde Bahal Aruc dicit פירוש זמית מרק שכן בלשון יון קורין למרק זומין ויש מפרשים סלוימא: Latinè: Interpretatio זַמִּית eſt מָרָק Ius, iuſculum. ſic enim lingua Ionica vocát Ius זוֹמִין ζωμός, & ſunt qui exponant Salgema.

זָן וְנַ Ordinis quieſcentium in media, ſignificat Cibauit, educauit. Pſal.77. Cant.1. & 6. Et in Niphal more Hebræo, נָזוֹן Cibatus eſt, nutritus eſt. vt להיות נזונים מאור הגדול של מעלה id eſt, vt nutriantur de illa luce magna ſuperiori. in Zoh.col.268. Inde מָזוֹן Cibus, victus , alimonia. Deuter.10. de quo iam ſuprà. Et זִין Nutrimentum.Exo.21.

Secundò זַן idem eſt quod מִין Species. In plurali זָנִין Species. Geneſ.1. Item זְנִין זְנִין bis repetitum , ſignificat Varias,diuerſas,diuerſoſue. vt apud Hebr.9. Tertiò idem eſt quod אבנט Baltheus , cingulum, zona. aliâs זוֹן & זוֹנָא vel זוֹנָא in Ber.rab.cap.28. & in Schem.rab.cap.45.

Item זְנָא eſt Scortari,fornicari. Hoſeæ 4. & Iſa.57.

Inde זְנִיתָא Meretrix,ſcortum. Prouer.7.& 23. in plur. זְנִיתָא Meretrices.Hoſ.4. זָנַיָּא Scortatores. Ezech.23. Ierem.9. Et in ſingulari Syrè זָנֵי Scortator. ad Hebr.12. & emphaticè זַנְיָא,& in plurali זַנְיָא Scortatores,paſſim in nouo Teſtamento. & מְזַנְיָא Fornicatrix , mulier quæ fornicatur. Ezech.16. זְנוּ Scortatio,ſtuprũm,flagitium. Pſalm.119.& Iob 31. Recentiores Iniquitas,ſcelus, quòd in Hebr.ſit זמה.

זְנוּתָא & זוֹנְתָא Fornicatio. Hoſ.4. Gen.38. & in tertia præteriti fœminea זְנִיאַת Scortata eſt,ibidem.

זָנָב Cauda. Hebræum eſt. vnde verbum זְנַב Decurtauit, caudam amputauit. in Aruc. & זָנָב Cauda botri, vel קנוקנרה של אשכול vt habet Aruc. זַנְגְּבִילָא, Elias זַנְגְּבַל Lignum libani,de quo templum Salomonis fuit extructum. Cant.3. Santes vertit Zinziber, ſecundum Eliam. & Aruc, qui aliâs dicit vocabulum eſſe Arabicum, quod ſignificat Lignum rubrum,quod explicat סינמומו Sinamomum. Item Syrè זְנָרָא Manica. in lib.Rit. Seueri Patriarchæ. זַנְקָא Cuſtos carceris. in Aruc. זְנוּחַ Nomen vrbis. in Aruc.

Et זְנַח Repellere, procul amandare, elongare. Thren.2. Hebræum eſt. זַנְטוּטִיקְמוֹס Sterilis. in Ber.rab.cap.37.

זַנִּין Vicia: זרעונין שחורים Semina nigra inter frumenta. in Midb.rab.cap.4. lingua Arabica זוּאָן in Aruc. זְנָם idé quod אזור Cingulum,zona. in Vaic.rab. Et peccatum morte dignum. in Vaic.rab.

זְנַק Fluere cum impetu,erumpere, inundare. Deut.33. in Sche.rab.cap.16. Hebræum eſt. זוֹנְגָא, זִינְגָא in Aruc, Elias זִינוֹרָא idem quod חגור Zona,cingulum. Prou.31. in plurali זוֹנָרִין. Capitur etiam pro רסן חטום Capiſtro, vel fræno equi. in Aruc.

זְעַע וְפַּ & זְעַע Ordinis duplicatorum,de quo iam in זע, Timere, expaueſcere,moueri,commoueri, contremiſcere.Gen.32. Exod.20. Iſa.12.& Iud.7. In Aphil אַזְעַע Turbauit,terruit.8.eiuſdem. & Syriacè אַזְעַע Confundere. Act.3. & in Cal Inſanire. Act.11. & iterum in Aphil Silentiũ indicere. Act.21. Inde זְעָא Terror. 1 Reg.11. & Ierem.30.

Item אַזְעַע idem eſt quod נענע Commouit, R. Schelomoh Perterrefecit.1 Reg.28. Inde זִיעוּ Ezech.37. in Venet. at in Complut. זְעָא Commotio,tremor. puto nuſquam alibi repe-

חשנים ואומרים שהוא כמו עת ובאמת נראה לי שיש קצת הפרש ביניהם
כי זמן היא כמו מועד וכן כל לשון מועד מתורגם לשון זמן כמו מועד צאתך
זְמַן מַפְקָךְ ודומהו אבל התרגום של עדת ערן נמצא שהם שני דברים ועוד
ראיה אחרת שאומר הפסוק לכל זמן ועת לכל חפץ וכן בדניאל עד זְמַן וְעִדָּן
ואני אין בי כח לפתור ההפרש שביניהם ושמעתי שהוא ענין פילוסופי דק
מאוד וכן בלשונות הגוים יש הפרש ביניהם זמן בלא״ז ובלעז טרמינו ועת
בלא״ז עיות ובלעז טימפו׃ Id est, Omnibus est tempus: Eccle.1. Et constitui ei tempus. Nehem.1. Non inuenitur nisi in illis duobus locis. Aiunt autem idem esse quod עדת. At reuera videtur mihi nonnihil discriminis esse inter ea. Nam זְמַן idem est quod מועד, scilicet Tempus statutum. Vnde & vbiq; מועד in Thargū per זְמַן redditur. vt, Tempus egressionis tuæ: Thargum זְמַן מַפְקָךְ & similia. Verùm interpretatio Chaldaica vocis עת Hebraicè, est עִדָּן. Patet igitur duas res esse. Id quod alio etiam argumento probatur, quoniam Scriptura dicit לַכֹּל זְמַן Omnibus est tempus. Eccle.3. Et suam oportunitatem habet res quælibet. &c. Et sic in Daniele cap.7. עַד זְמַן וְעִדָּן Vsq, ad tempus, & tempus. Ego tamē explicare non possum quodnam sit discrimen inter ea, & audiui negotium esse philosophicum perquam subtile. Et similiter in linguis Gentium extat differentia inter ea, quippe זְמַן id est quod Germani dicunt zit/ Itali *termino*. עת verò Germanicè zeyt, Italicè *tempo* vocatur.

זְמַן וסמ׳ Recipit tantùm duas significationes, quæ tamē possunt, vt mihi videtur, ad vnam redigi. Hæc enim dictio propriè significat Condicere, conuenire, seu præfinire, & statuere certum quoddam tempus & diem ad quem condicti debeant adesse, quo fit vt etiam hac voce vtantur Paraphrastæ, pro Inuitare, & ad conuiuium & epulas vocare. Santes tamē hoc vocabulum pro diuersitate vocum Hebraicarum quas exponit, multifariam interpretatur, vt Exod.25. & 29. Pactum facere, firmare, statuere. Ionæ 1. Parare. & אֲזַדְּמַן Paratus. Ios.11. Sanctificare. Exod.19. Conuenire. 1 Reg.20. Vocare, inuitare. 2 Reg.13. Elias verò duas tantùm, vt dixi, tribuit expositiones, Præparandi videlicet & inuitandi. prioris hæc sunt: הֱווּ זְמִינִין Esto paratus ad tempus. Exod. 34. הֱווּ זְמִינִין Estote tempori parati. & תְּזַמִּינוּן Condices eos. ibid.19. זַמִּינוּ כְּנִשְׁתָּא Indicite cœtum. Ioel 2. אֲדֵי זַמִּין Quia ad tempus præparauit. Genes.27. Alterius verò זַמִּינִית עַמָּא Populum condixi, vel inuitaui. 1 Reg.8. וְזַמִּין יָת יִשַׁי Et vocauit Isai .ibidem 16. In Hiphil הַזְמִין Accersiuit, vocauit, adduxit, in Kimchi super Zachariam. זַמִּינַיָּא Inuitati. ibidem 9. וכן שמשו ר״ל במו שקרא חברו לדין באמרם חמזמין את חבירו לדין : וחשם חֲזָמָנָה ועוד שמשו בזה בשלשה שאכלו נקראו מְזוֹמָן וכמו שעשרה נקראים מְזֻמָּן לענין תפלה וקרשה כך שלשה נקראים זמון לענין ברכת חמזון ואין זמון פחות משלשה ולוקחים קמך מן גדלו יחוח אתי שאחר אומר לשנים גדלו חרי שׁ׳׳שׁ׃ Id est, Sic etiam vsurpant Rabbini beatæ recordationis de eo, qui vocat proximum suum ad iudicium, dum dicunt הַמַּזְמִין Qui citat sodalem suum ad iudicium. Inde & nomen חֲזָמָנָה Citatio, in ius vocatio. Rursus vsurpant & hoc modo, Tres qui comedunt vocantur מְזוֹמָן. Et sicut decem vocantur מְזֻמָּן ad opus orationis & sanctificationis, sic tres vocantur זמון ad opus benedictionis mensæ vel cibi. Nec dicuntur זמן Pauciores quàm tres. Et accipiunt subsidium siue confirmationem ex hoc loco Psal.34. Magnificate Dominum mecum. Vnus enim, inquiunt, dicit ad duos, Magnificate. Igitur sunt tres. Hæc in Thisbi. Item זְמָן siue זמַן Aqua furfuris. in Aruc.

זְמַר וסמ׳ Hebraicè significat, Incidit, amputauit. Inde מְזַמְּרָא Falces, vel rectiùs Psalteria secundum D.Kimchi, exponentem כלי שמזמרים בהם Instrumenta cum quibus canebant. quæ interpretatio hîc magis quam Falces, conuenit. 3 Reg.7. Secundò, Ouum percutere. in Aruc.

Tertiò זַמַּר significat Canere, cantare. Thren.3. & Psal.104. Inde זְמַר Canticum, cantus. Isa.24. & זְמַר אֲבוּבִין Cantus organorum. Ezech.33. מַנֵּי זְמָרָא Instrumenta musica. Amos 6. In plurali זַמָּרִין Cantica, Odæ. Ezech.26. & זְמָרִיהוֹן Cantilenæ eorum. Iob 30. & Psalm. 69. זַמָּרָא Cantores. Ezræ 7. & זַמָּרָה Musica. in Commentariis. Vnde prouerbium בְּבֵיתָא חֲרֵבָא כְּבֵיתָא id est, Musica in domo, exitium in domo. Hoc adagio traditionum periti damnant musicam & poësim inanem quæ molles & effeminatos reddit homines, quæque vanæ tātum auriū oblectationi accōmodatur. in Zoh.col.169. Item

diffundendum aquas aluei. vnus Neotericorum, Ad hauriendum. vbi tamen, inquit, Kimchi זלח exponit, id est, Perturbauit aquam. Sed falsum exemplar huic impositi. cùm enim D.Kimchi ad interpretationem suam stabiliendam adferret verba Ionathan, scripsit וּלְמִזְלַח ולחשוף וונתן תרגם id est, Ionathan transtulit לַחְשׁוֹף Ad hauriendum seu siccandum, per מִזְלַח, quod est, vt exponit idem Kimchi, ענין זלוח מים Significatio aquarum fluxionis. & non זלוח, vt perperam editio Veneta habet in Commentariis Kimchi, quod tamen זלח, pacè recentiorum dixerim, pro Perturbare non inuenitur, nisi in quantum animus pauefactus timore perturbatur, propriè enim, vt suprà positum est, hæc vox Timere significat. At vetus manuscriptum Complut. per Zain, vt scripsimus, habet. זְלַהֵי vel זִלְהֵי, aliâs, sed mendosè, זַלֲהֵי Psal.42. Stillationes, defluxus. Santes Imbres, fluxus, eruptiones. Iob 28. Venet. corruptè קְלִילֵי Celeres, vel Velocitates, habet.

זלע וכ׳ Haurire. Iohā.2. in Euangelio. Inde זְלִיעַ malè in quibusdam, rectè זְלוּעַ idem quod בקבוק Gutturnium, lagena, vas os habens angustum. in Aruc, Elia, & Complut. In Venet. קלוע 3 Reg.14. & Ierem.19. vbi tamē Kimchi habet דְּלוּעַ quod significat קיקיון Cucurbitam, vnde fiunt & lagenæ.

זלף וכ׳ Idem quod שפך Effudit. Abacuc 2. Stillauit. Iob 20. & 29. & 36.

זלק וכ׳ A quo זְלִיקִי Scintillæ, fauillæ. aliâs זְלוּקִי Prouerb.16. Et זְלִיקָא Radij Solis. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

זלוא וכ׳ Paruus, tenuis conditionis homo. Act.26. vbi potiùs legendum est זְעוּרָא, sed Ain & Lamed Syrè parum differunt. זַלְתָּא idem quod קופרא Arca, capsa, vel canistrum. in Aruc.

זמם vnde אִיתְזַמַּם Refrenatus est. Isa.29. Complut. habet אִתְרְפָא Remissus est. est autem in Hebræo הִתְמַהְמָה Retardatus est. vbi D.Kimchi exponit האריך במחשבה Prorogare cogitationem. זָמַם verò cùm Hebr. Cogitare significet, forsan rectius erit pro הִתְמַהְמְהוּ Tardate, vertere הִתְזַמִּימוּ Cohibete cogitationes, vt est in Venet. vel vt Complut. אִתְרְפוּ Remittite, paulisper desistite. Et זְמָם & זְמָמָא idem quod רסן Capistrum, camus, frenum. Psal.32. & 39. & Isa.30. & 37. In plurali זְמָמִין Frena, capistra. Cant.1. & Gen.24. in Tharg. Ierosolymitano, & vbi Venet. habet זְמָמָא. Complut. sed malè רוּמְמָא Iob 30. Significat etiam Anulum qui ponitur in naribus bubalorum. in Aruc. Et זָמָם Testis qui falsum dixisse deprehensus est. in Aruc. Et זִמְזָמָה Fornicatio, scelus, nefanda cogitatio. à זָמַם Hebræo, quod est Machinari, siue malè cogitare. זְמַם Idem. Iob 26. de quo vide in מְזַמֵּז.

זאם וסמ׳ Resonare, reboare. 1 ad Corinth. 13. Inde זַמְזְמֵי Tibia, musicum instrumentum. in Aruc.

זַמְלִינָא Species cedri, lignum gopher. de quo Gen.6.

זַמָּרֵי sunt נחירין Nares. in Aruc. זַמִּין idem quod מסים Tributa, angaria. in Vaic.rab.cap.29. Rabbi Schelomoh ponit זוּמְיוֹת pro eodem. in Comment. זְמִין Cogitatio mala. plur. זְמִינִין Machinationes, versutiæ. Iob 21. Psalm. 146. & זְמִימָיָה aliâs זְמִמְיָה Machinamenta eius. Esther 8. & מְזִמָּתְהוֹן Inuenta eorum. Thren. 3. זַמְלַסְטֵר Cochlear, lingula. in Aruc.

זמן וסמ׳ & זִמְנָא primò significat Tempus. Deut. 31. & Dan.2. Et tempus statutum. in Comment. & Ierem.18. In primis. vbi falsò scribunt aliqui זְמַן accipi pro עתה Nunc. non enim positum est pro eo; sed pro רגע Momento temporis. veluti זְמַן אֶמְלַל Tempus condicam, statuā. Hebr. sic רגע אדבר Momentum prædicabo. alij Repentè loquar. in plur. זִמְנִין & זִמְנָא Tempora, oportunitates. Gen.1. & Ierem.46. Aliquando accipitur pro Periodo vitæ humanæ. Accipitur etiam pro Vice. vt חֲדָא זִמְנָא Vna vice, semel. Exod. 30. pluraliter דִּכְנִין Per vices. 3 Reg.9. vnde אֶלֶף זִמְנִין Millies. Deut.1. Inuenitur etiam Prou.5. מְזַמָּן pro Tempore, sed resecto Mem, lege cum Complut. זְמַן. Item מַשְׁכַּן זִמְנָא idem quod אהל מועד Tabernaculum temporis, vel conuentus, qui quòd certo quodam tempore in eo fieret, sic vocatur. Nonnulli Tabernaculum fœderis. Exod. 29. & alibi pluries. De hac dictione sic ait Elias, לְכֹל זְמַן וְאֶתְנָה לוֹ זְמַן לֹא נמצאו רק אלו

• Secundò זְכָא secundum auctorem Aruc, significat idē quod נצח Vincere, ſuperare, domare. vt primæ Iohan.2. cap. & in libr.Rit.Seueri Patriarchæ. Inde זְכוּתָא Virtus, potentia, victoria. Luc. 1. & 1 ad Corinth.15. Inde מְזוּכְתָא malè apud Neotericos: reponendum מְרוּכְתָא Mortarium. Num.11. Et זְכִי Teſta. Tertiò ſignificat Erogare, eleemoſynam dare: vt זְכִי עִמִּי Da mihi eleemoſynam. in Commentariis.

Quartò ſignificat Verrere, ſcopare. item Inuenire, conſequi. in Aruc. זְכוּכִיתָא Vitrum. Iob 28. alij זְגוּגִיתָא, vt iam attigimus.

זְבַר Hebraicè, Recordatus eſt. Et אַזְכָרוֹת Nomina Dei. Pſalm. 29. in Midras. Vnde Elias, קראו רז"ל לשמורת הקדושים אזכרות וכן במרדש ע"א אזכרות מן בְּרֵאשִׁית עַד וַיִּגָּרֵשׁ יהוה את האדם כנגד ע"א סנחדרין וכו' ועוד אמרו אחאב מלך ישראל מחה את האזכרות וכתב תחתיהם שם הבעל ועוד אמרו ספר תורה ותפלין שכתבן מין שורפין אותם עם אזכרותיהן ובעלי חמסורת קראו להן ארכרות בלשון ארמי כמו שאמרו מוסר יב פתחין וְכָל דְּמַיְתֵי לַאַרְבְּרָא רְבָוָתָהוֹן כְּמוֹ מוכר יהורה ורמיחם:

Vocant, inquit, Rabbini beatæ memoriæ nomina ſancta אַזְכָרוֹת Memoranda ſiue mnemoſyna. Et ſic in Midras 71. אַזְכָרוֹת id eſt, Nomina Dei, inueniuntur à principio Geneſeos, vſq;, Et eiecit Dominus Adam. Gen.3. quæ dicuntur poſita eſſe reſpectu 71. Sanhedrin. Item, Achab rex Iſrael deleuit ipſa אַזְכָרוֹת, & pro eis ſcripſit nomen Baal. Et rurſus dixerunt, Liber Legis & Pſalmorum ſiue precum quæ ſcripſit hæreticus, comburuntur vnà cum mnemoſynis ſuis, ſeu cum ſacris nominibus ſuis. Cæterùm auctores Maſſoreth vocant ea אַרְכָרוֹת lingua Syriaca, vt cùm dicunt duodecim vocabula מוסר punctantur cum patach: & quicquid conſtruitur ad אַרְכְּרָא id eſt, Ad nomen Dei, eſt inſtar eorum. vt מוסר יהורה & ſimilia. Hæc in Thisbi. זְכוּרִי eſt idem quod ידעוני Diuinus, magus, incantator. 1 Reg.28. Leuit.20. & 4 Reg.13. Pluraliter זְכוּרִין Arioli, diuinatores, magi. Deut.18. in Tharg.Ieroſol.

זְלַל & זְלַל ordinis duplicatorum, ſignificat Deſpicere, vilipendere, ſpernere, contemnere. In fœminino זְלַת Vilipendit. Gen.16. in Tharg.Ieroſolymitano. Et in paſſiuo אִתְזְלַל Nutu oculorum aſpernari. in Zohare col.85. Et in actiuo זַלְזֵל Aſpernari, ludibrio habere. in Comment. Et אִזְדַּלְזַל Viluit, deſpectui habitus eſt. Iob 40. Inde זְלִילָא Vilis, deſpectus, ignobilis. Prou.12. in Complut. זְלִילָא Tenuis, mediocris fortunæ vir. זְלוּלְתָא Contemptus, deſpectus. Thr. 1. & בְּזִלּוּתָא In vilitate, vel paruo pretio. Iob 28. vt legit Elias. Venet. בְּקוּלוּתָא. vide קָלַל. Item חֲזָלִים זָהָב מְכִיס Vilipendunt aurum ex marſupio פירשו בו שהוא ענין זול שמשו בו רז"ל באמרם חֲמָעוֹת בָּזוֹל וְחַפְּדוֹרֵת בְּיוֹקֵר בלשון הצ"ל וזלזעז בן מארקאדו: Id eſt, Interpretes exponunt vt idem ſignificet atq; זול, hoc eſt, Vile, quodúe parui pretij eſt. quomodo vſurpant Rabbini, felicis recordationis, dum dicunt, Pecunia in vili pretio eſt, fructus verò in magno ſunt pretio. Germanicè woifeil, Italicè *Bon marcato*. Item מְזוּלָל eſt מי שהוא נבוה ומאוס Qui deſpectus & execrabilis eſt. in Thisbi. Inde Syris aduerbiū זלזל Deſpectiuè, per contemptum. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. Porrò זַלְזִיל eſt Edax, epulo. Deut.21. זַלְזִילֵי Edaces. Prou.28. Elias & Complut. זְלִילֵי dicitque Elias זַלְזִילֵי in quibuſdam inueniri, ſed mendum eſſe: nihilominus auctor Aruc ita legit, niſi quod pro Iod ponit Vau ſic זַלְזוּלֵי.

לֹ in Raſſe tevoth valet זְכִרוֹנָם לִבְרָכָה vel זְכִרוֹנוֹ Recordatio eius, vel eorum fauſta ſit ac felix. potes & זְכָרָם vel זְכָרוֹ legere. Sic de mortuis loquuntur celebribus quidem, ſed qui ſanctimonia alioqui non fuerint inſigniores. De his enim dicerent עָלָיו Super eum pax. Facit & זֶה לְשׁוֹנוֹ Hæc eius oratio eſt, ita ille inquit, & cum ו, וֹל quod priore modo nunquam legendum eſt.

זְלַג Fluxit. Thre.1.& Pſal.119. in tertia fœminina זְלָגַת aliâs זַלְגַת Pſalm.77.& 88. & Iob 16. Et אֲזַלֵּג in Aphel, Affulgere, circumfulgere. Act.9.& 22. זַלְגָּן Habens barbam rarā. in Aruc. זַלְחָז vnde אִזְדַּלְחָז Contrahi, decurtari, 1 ad Corinth.7.

זְלַח ſignificat Fluere, ſcaturire, fundere, decurrere. Pſal.147. Iob 36. & Cantic.5. & מִן אַתְרָא דְמִזְדַּלְחַת De loco vnde erumpit, ſcatet. Iob 28. Compl. מְזַלְּחַת Vnde rumpitur, ſcinditur: rectiùs tamen vt præcedens legit Elias. Hinc participium in Aphel מַזְלִיחַ Diffundens, decurrere faciens. Pſalm.29. Item Iſa.30. וּלְמַזְלַח מַיִן רַפְּיוֹד Et ad diffunden-

lius. Pſalm.144. & זִיוְתָנְיָא Spectabiles, ſplendidi, glorioſi. Geneſ. 14. in Tharg.Ieroſolymitano. זַיִן Apex literarum. in Aruc.

זַזַר Recedere. in Zoh. col.341. זִיזָא & זִיז eſt לוח חיוצא Tabula egrediens, vel prominentia aliqua in muro, quæ trabium capita ſuſtentare poteſt. Peribolus. Italicè *Ballatoio*, 3 Reg.6. & Ezech.42. Contrahebatur enim murus vbi thalami erant collocandi, per cubitum vnum, & ibi relinquebatur in muro deambulatorium habens cubitum in latitudine. Alij tamen aliter videntur ſentire, vt ſuprà poſuimus.

Eſt etiam זִיז Lenticularum vermis. in Aruc. & Genus auis magnæ. in Ber.rab.cap.19. & in Vaic.rab. cap.23.

זַיִן וְזֵין Armauit. זַיִן & זֵין vel זֵן in ſing. Arma Iſaiæ 22. Ioſue 23. & Syriacè זַיְנָא in Alphabeto Widmanſtadij. In plurali זַיְנִין Cant.4. & זַיְנֵי דְמוֹתָא Arma letifera. Pſal.7. & in Iſa.22. vbi ſcribitur נשק בית חיער Armatura domus ſaltus: Thargum זֵין בֵּירַת מַקְרְשָׁא Armatura domus ſanctuarij. וכן כל נשק מתרגום בלשנא זיין וכן עַל אֲזֵנֵיךְ עַל זַיְנָךְ בלא ואפן ובלעז ארמא ובפסוק גר גרור יגורנו מַשְׁרְיַת מְזַיְנִין ויש מפרשים מזרז סוסים מְיוּזָנִים כמו מְזוּיָנִין: Id eſt, Et ſic omne vocabulum נשק explicatur per זֵין. Similiter & illud Deut.22. עַל אֲזֵנָךְ: Thargum reddit עַל זַיְנָךְ Apud arma tua. Germanice waffen. Latinè Arma. Et in verſu גר גרור Geneſ.49. Thargum habet מַשְׁרְיַת מְזַיְנִין Copiæ armatæ. Sunt & qui exponant in hac ſignificatione illud Ierem.5. סוּסִים מְיוּזָנִים pro מְזוּיָנִין id eſt, Equi armati. in Thisbi. & מְזַיְנִין Armati. Ezech.26. Idem מְזַרְזְנִין Ioel 2. & Num.31. in Tharg.Ieroſolym. אִיזְדַּיְנוּ Armate, armis inſtruite. Item זְנֵי זַמְרָא Inſtrumenta muſica. Danielis quarto cap. Malè autem hîc quidam זְנֵי, quod propriè Species ſonat, à זנח de quo infrà, deducit è זֵין. nam זְנֵי זַמְרָא impropriè dicuntur inſtrumenta muſica, cùm ad verbum, teſte R.Sahadiah, & R.Schelomoh, hæ duæ dictiones valeant Species ſeu genera Muſices. Sic & Exod.33. זִינָא & זִין nihil minus quàm vt vult ipſe, Cultus ſignificat. quod enim in Hebræo eſt עדיו Ornamentū eius: Thargum reddit תִּיקוּר זַיְנֵיהּ Ornamentum armorum ſuorum, & pro עדיך Ornamentum tuum: תִּיקוּן זַיְנָךְ Ornamentum armorum tuorum. & ſic loco עֲדִים Ornamentum eorum. תִּיקוּן זַיְנֵיהוֹן Ornamentum vel decus armorum ſuorum, & non cultus ſui. זַיְנָא Carcer. in Aruc. זַיְנְקִי idem quod מטבע טוב Bona moneta: vel, Boni ponderis, redundans. in Aruc.

זִיפָא וְזֵפָן de quo & in זַף, idem eſt quod מחק Stylus. Exod.32. & in Vaic. rab. cap.31. Secundò זַיֵּף vel זַיֵּיף ſignificat Falſificare, adulterare. & זַיְפָנָא Qui adulterat nummos, vel menſuras, vel quid ſimile. Pſal.90. in Midras. Inde Benoni הַמְזַיֵּיף מַטְבֵּעַ שֶׁל מַלְכוּת vt הַמְזַיֵּף Qui adulterat monetam regis. & זַיְפָן Falſarius. & זִיף id eſt, כלדבר שאינו נעשה כתקונו נקרא זיף והוא כמו פסול Omnis res quæ non fit ſecundum modum ſuum, vocatur זִיף, idemque valet quod פָּסוּל Falſus, adulterinus. Inde זִיף חַמּוּרוֹת Falſificatio menſurarum. In plurali זִיפִין Errores, errata. in Commentariis.

Item in Zoh.col.20. זִיפָא Error, falſitas.

זִיקָא & זִיק וְזֵפָן Vter vtris. Ioſ.9. vbi in plurali ſcribitur זִיקִין דַּחֲמַר Vtres vini. Item זִיקָא Scintilla. in Zohar. vide זק.

זַיִיר Trahere ſericum: vel paxillus quo textores vtuntur pro ſerico. Item זִיר, vel, vt Santes legit, מְזַיֵּר Eſt inſtrumentum ligneum, vel tabula cum qua excutiuntur veſtes à fullonibus. זִירָא Nomen proprium R. cuiuſdam. in Zoh. col.321. זַיִת & זֵיתָא Olea, oliua. Gen.8.& 1 Regum 27. vide adhuc infrà.

זְכָא vel זְכֵן Ordinis quieſcentium in vltima, Mundauit, iuſtificauit, commeruit. Gen.9.& 15. & 8.& 10.

Inde זְכוּ idem quod צדקה Iuſtitia, innocentia, puritas, meritum. Ezech.33. Idem זְכוּתָא Iſaiæ 28 & Deut.6. & זְכוּת apud Rabbinos, qui זְכוּ nunquam vtuntur, vt teſtatur Elias in Thisbi. Item זַכָּאוּת Gen.20. & זַכְיוּת ibidem 30. Puritas, innocentia, probitas. In plurali זַכָּיִן Puritates, munditiæ. Deu.33. & forma emphatica זַכְוָתָא 1 Reg.12. Deuter.6. זַכָּאָה Iuſtus, probus, innocens. Ezec.3.& 33. Idem זַכָּאי vt דַּם זַכָּאי Sanguis innocens. 1 Reg.19.& Gen.6. pro אִישׁ צַדִּיק Thargum habet גְּבַר זַכָּאי Vir iuſtus. In plurali זַכָּאִין Viri innocentes, ſeu iuſti. 3 Reg.2. & זְכוּת זַכְוָא Innocentia proborum. Iſa.5.

זוּת est בית המרחץ Balneum,lauacrum. Esther 1. Elias in Methurgeman.

זָוַד וסף Primò significat Cibum capere. Vnde Ios. 9. in Ithpael, אִזְדַּוְדוּ Viatico prouisi sunt. vbi Kimchi miratur quare Chaldaicus interpres sic verterit, cùm in Hebræo habeatur, Nuncij facti sunt. quod mirum quoque Eliæ videtur, ita vt dicat, visum esse Chaldæum Paraphr. וַיְעַמְּדוּ per Daleth legisse in Hebræo,pro וַיַּעֲמִדוּ quod est, vt exponit R. Schelomoh & D.Kimchi עשו עצמם צירים Seipsos legatos fecere,vel pro se legationis munere functi sunt. זְוָדִין Cibi,alimoniæ,& quod Græcè ἐφόδια dicitur.Gen.42.& 45.

Item מְזָוָד Lingua Arabica significat שק Saccum,quo diuersa conduntur. זִוְּדָא Est apparatus,præcipuè mortuorum. זִוְּדָא Syrè, Applausus. ad Eph.3. in titulo 5.

זָן ג & זון ordinis quiescentium in media, significat Cibauit,nutriuit,aluit. Genes.41.& Exod.45.& 48. Inde מָזוֹנָא & מְזוֹן Cibus,victus,alimonia.Dan.4.Iud.6.

זוּעַ וסע Contremuit, commotus est, Deuter.2. Inde זִיעָא & זְיָעָא Terror, tremor. ibidem. Ierem.30. & 1 Reg.11. זַאעִין Contremiscentes.Dan.4. & אִזְדַּעְזַעַת מַלְכְּתָא Tremefacta est regina. Esther 4.

זוּף וסף Commodauit,mutuauit. Exod.22. de quo in זף infrà. זִיף idem quod מלא Impleuit. in Aruc.

זוּר וסף Recedere, declinare. Genes. 19. Numer.16. vide זר infrà. זִיר Maculis respersum, vt panthera. in Aruc.

זָח וסח vel זוּח ordinis quiescentium in media,Leuare,tollere. vt דְּיִתְזוּחַ סַכָּרֵיהּ Cuius spes tollitur, eleuatur. alij Succiditur,remouetur. Iob 8. & זוּח Rom.13.idē quod זוח Propellere, abiicere. Sed זָחַח ordinis duplicatorum significat Superbiuit,eleuatus est. in Ber.rab.cap.11.& in Sch. rab.cap.37. Et זַחוּחַ Superbire,efferri. Inde זְחוּחָה Superbia, elatio. Thren.3. & Psalm.62. secundum Eliam. vide suprà זהא. Et זוּתָא Græcè φαντασία, Superbia,pompa, ostentatio, apparatus. Actor.25. Item זִיתָא Applausus.

זָחַל וסל vt Pagnino placet, Eructare, erumpere. sed præter vnum solum, quod eructandi habeat significationem, non protulit Elias, illud nempe Esther 1. זַחֲלִין בּוּסְמָא Fundentes aromata. in quo tamē erratum sibi videri inquit, atque consentaneum esse, vt transpositis literis scribatur זלח à זַלְחִין, de quo paulò pòst. Nihilominus teste R. Schelomoh, זחולה לשון מרוצת חמים על העפר וכן כל מרוצת דבר המשפשף: Id est, זחולה significat Cursum aquarum super puluerem, & sic est omnis cursus rei terentis vel calcantis. Hinc dicuntur זַחֲלֵי עַפְרָא Reptilia terræ. Mich.7. & רַזַחֲלֵי בְּעַפְרָא Qui serpunt per puluerem. Deut.32. & sic omne quod reptat, & veluti ventre & pectore atterens serpit, & discurrit per terrā, vocatur זַחֲלָא & זְחֵיל vt Locusta,bruchus. Isa.33.& Ierem.51. Vermis, limax & tinea.Psal.22.58. & Iob 4. Item זְחַל וסל significat Hilarem vultum præ se ferre. Et מַזְחֲלָא Fistula aquarum.. in Aruc. זַחוּרִיתָא Coccinum. Matth. 27.& Luc.23. idem quod זהורית de quo suprà.

זוּטָא Significat Paruum,abbreuiatum, in compendium redactum. vt סֵדֶר עוֹלָם זוּטָא Ordo mundi in epitomen redactus. אֵיכָה זוּטָא Lamentationes Ieremiæ in compendium redactæ. וחוא ההפך מן רבתא פירוש קטן Et est contrarium רַבְּתָא Magni, id est, paruum. inquit Elias in Thisbi. Dicitur etiam sternutanti זוּטָא pro Viue,prosit,vel adiuuet te Deus. Item זוּטוּ Est idem quod אַרְעִית seu קַרְקַעִית Fundus, solum, fundamentum. Psal.44. in Midras. זְטוּטוּס Sterilis. in Ber.rab.cap.32. זִיטָמָא Falsitas. in Midb. rab. cap.4. Vel idem quod כסא Solium,sedes,thronus. vt habet Aruc.

זִיטָמָא Græcum est ζήτημα, Quæstio. Act.18.

זָיְן Zitha, Græca litera ζ.

זוּטַר idem quod עזיר Adolescens, paruulus, iunior. Psalm. 119. in Zade. & Iob 32. & Cantic. 4. In fœmino plurali זוּטַרְתָּא Pusillæ, minores. Psalm. 104. aliâs זְעֵירָתָא.

זִין & זְיָן & זִיוָא idem quod נוה Splendor. 2 Regum 22. Apparitio. Isaiæ 2. Forma,figura. Daniel.2. Exod.34. & Num.27. זִיתָן Splendens. Isa.14. In plurali זִיתָנִין aliâs זִיתָנַיָּא in Meturgheman. זִיתָנַן Speciosæ,formosæ,melius.

זָהַם וסס Non,Mugiuit, quemadmodū Santes vult sed Coinquinauit se,teste Elia, & vt innuere videtur R. Schelomoh & R. Abraham. Sic enim scribit R. Schelomoh, אין לך מתועב ומשוקץ מן השור בשעה שהוא אוכל עשב שהוא מוציא פרש רבה והוא מלוכלך בו: Id est, Nihil tibi potest esse magis abominabile & fœdum, quàm bos, ea hora qua herba depasta multum fimum egerit, in quo se volutat. Psal.106. Secundò Inquisiuit. in Vaic.rab.cap.16. Inde זֹהַם כְּסוּ Operimentum inquinatum. Iob 38. Et זִיהוּמָא Scoria,sordes. Ezech.24. vt scribunt. Aruc legit זִיחֲמוּתָא, sed Cōplut. זוּחֲמָתָא, & Spumam significat, iuxta R.Schelomoh, & D.Kimchi. זוּחֲמָא Idem. in Zohare.

זָהַר וסס & in Aphil אַזְהִיר Primò significat Splendere. Isa 9. Inde זֵיהוֹר Splendor,lux. Isaiæ 50. & מַזְהַר Elias מַזְהִיר Splendens. Prouerb.4. & Oseæ 14. pro פָּרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה, Florebit sicut lilium: Paraphr. vertit יְזָהֲרוּ כְּשׁוֹשַׁנָּא Splendebunt instar lilij. Et זְהָרָא idem quod ירח Luna. Deut.4. in Tharg. Ierosolymitano. Et זַהֲרוּרָא idem quod יופי Pulchritudo,splendor,vultus. in Aruc. Inde סֵפֶר הַזֹּהַר Liber Zoharis: & תִּקּוּן הַזֹּהַר Directio seu Aptatio Zoharis. Sunt duo libri diuina & prophetica planè doctrina referti, quorum primus legem illam secundariam, quam Hebræi תורה שבעל פה hoc est, Legem ore tenus traditam vocant, continet. In eo non solùm quinque libri Mosis, sed ferè totum vetus Testamentum quatuor modis explicatur,nimirum politicè,physicè,mathematicè, & metaphysicè siue Theologicè. Secundus est velut introductio primi, Legemque 72.modis, (tot enim eā habere facies asserunt, iuxta 72. orbis Genios, angelosúe 72. nationibus præsidentes, & secundum 72. auditores Mosis, quibus respondent 72. discipuli IESV Christi in lege Euangelica) explicat & enucleat. Item זַהֲרִיתָא est color קרמאזי id est Carmesinus. vulgò *Cramoisy ou carmesin*. Isaiæ 1. Sic עֶרַע וְזָהֳרֵי Color carmesinus,coccinum,vermiculus. Thr.4. Idem זְהוֹרִיתָא Gen.38.Exod.27.& Leuit.14.

Secundò אַזְהִיר significat Admonere,cauere,prospicere,custodire sese.Ezech.3.Exod.18. Prouerb.27.& 31. Inde זָהֲרִין Sollicitatores, exhortatores. in Commentariis.

Inde אַזְהָרָא Admonitio.in Comment.Kimhi super Oseā. זִיהוֹרָא Complut. זְהוֹרָא Custodia, cautio. Prouerb.4. & זַהֲרוּתָא Cautè. Marc.14. Item זְהָרֵי est Toxicū, venenum. in Aruc. Et זַהֲרֵי aut זֵיהֲרֵי sunt ממונין מן המלכות Exactores regni,qui regno præfecti sunt. Et est dictio Persica. in Aruc. זַהֲרָתָא ponitur pro מכלמות Percussiones, verbera, vel castigationes,& admonitiones, quibus stultis prospicitur. Prouerb.19.

זַן Chlamys. in Aruc. זוא Forfex,pars: & nomen viri proprium. in Aruc. זוּ vel זוּא idem quod פארש. & זֵיתָא idem. Matth.21.Angulus 3 Reg.7. In plurali numero זֵיתָא & זַיְתָא Exod. 37. & 25. & 4 Regum 14. זֵיתִין aliâs זֵיתֵי Iob 1.

זֵז vel זוּז primò significat Gubernare. in Ber.rab.cap.2. Secundò Moueri ac recedere. vt suprà. Item זוּזָא est דינר Denarius,solidus,seu quarta pars sicli. Vnde Kimchi dicit 1 Reg.9. quatuor זוזין vnum siclum efficere. Et Elias ait, וכבר כתבתי כי דינר וזוז אחד הוא אלא שזוז הוא של כסף וחדינר של זהב וארבע זוזין הם כלע עיין בשרשו: Id est, Et iam scripsi quòd זוז & דִּינַר idem est, nisi quod זוז de argento, דִּינַר verò de auro dicitur. Quatuor autem zuzim valent סלע Siclum. De quo vide in radice sua. Item זוּזָא ponitur pro Drachma. Luc.15. Item זוּזִין est לשם Ligurius,secundum Hieronymū, at Kimchi Topazius.Exod.28. in Tharg. Ierosolymitano.

Et מְזוּזָתָא Postes.Isaiæ 57. זִיזָנָא Zizania. Matth.13.

זָוַג וסג & זוּג significat Combinare,copulare, coniungere. Psal.68. Inde עֲגָלָן מְזֻוָּגָן Plaustra iuncta, copulata,non מְזוּגָא Biiugis,hoc est,Habens duo paria,Numer.7. in Tharg. Ierosolymitano. זוּג לְבוּשִׁין Par vestimentorum: Santes æstimationem nescio quàm rectè interpretatur. & זוּג חֲמָרִין Par asinorum. Iudicum 19.& 17. Inde etiam זִיוּג Cōiugium,matrimonium. In plurali זִיוּגִין aliâs זוּגִים, sed mendosè cum Mem in fine.Psal.68. Inde בַּר זוּגָא idē quod Σύζυγος,Compar, socius. ad Philippen.4. & Gen.2. רַבַּר וּבַר זוּגֵיהּ Mas & consors eius. in Tharg.Ierosolymit.

45.Ioel 3. Exod.22.& Leuit.25. Inde מְזַבֵּן Vendens, distrahens. Leuit. vltimo. In passiuo אִזְדַּבַּן Venditus est. Psal.105. Hinc זבן nomen,est מכרת Venditio,non emptio, vt volunt Neoterici. Leuit.25. In plurali זְבִינִין Venditiones. ibidem. & Genes.43. זְבִינוּתִי Venditio eius. מְזַבְּנָא Venditor. Esa.24. & Ezech.7. Secundò זְבַן significat Fluere. & זוּבַן Mentulam,membrum virile fluens. זִיבְתָּא Fluxus,profluuiũ. in Zoh.col.267. in Aruc. זְבוּרָא primò significat Viperam. in Midb.rab.cap.10. Secundò idem quod צִרְעָה Vespa,crabro. Tertiò idem est quod דְּבוֹרָה Apis. in plurali זְבוּרְיָתָא Apes. Psal.118. Complut. דְּבוֹרְיָתָא. Significat etiam Subtractionem. זְבוּרִית Submissio,ager malus. in Aruc.

זְבוּרְיָתָא Ansa,manubrium. Syrè זַבּוּרָא ובהרטא Ansa vasis. Matth.23.

זַבָּא זֶבֶל vel זוג idem quod הפעמון Nola,seu tintinabulum. sed vt ait Elias מה שבחוץ נקרא זוג והפנימי נקרא עִנְבָּל בלא שעל ובלעז קאמפנילא: Quod est exterius vocatur זוג, pars verò interior vocatur עִנְבָּל, Germanicè Schell/ Italicè *Campanella.* אכל פעמון זהב ורימון תרגום זַגָּא דַּדַהֲבָא וּכְרִכּוּר פְּעָמוֹנֵי זָהָב זַגִּין דַּדַהֲבָא: Cæterùm illud Exod.28.Tintinabulum autem & malogranatum, Tharg. transtulit זַגָּא דַּדַהֲבָא, & in plurali Tintinabula aurea,Tharg. זַגִּין דַּדַהֲבָא vertit. in Thisbi.

Secundò significat Par,combinationem,de quo infrà in זוג.

Tertiò significat Miscere,& mundare,lauare. in Vaic.rab. cap.26. Et in passiuo אִזְדַּגַּג Mixtus est, vel potiùs Adiunctus est. sic enim est in textu Chaldæo, וְלָא תִטְכְּנִין בְּעָבְדֵי טָלוּמָא לְמִזְדַּגָּ עִמְּהוֹן Neque æmuleris operarios iniquitatis vt adiungas te eis.Psalm.37. Item חַזָּגָא est אומן העושה זכוכירת Artifex faciens vitrum, hyalurgus. Inde זְגוּנִיתָא & זוּנִיתָא Vitrum. Iob 28. non desunt qui legant זְכוּכִיתָא. זַג Significat etiam שכב Discumbere,iacere: & ישן Dormire. in Aruc. Item זַג Cortex vuarum.Num.6. & Gressus,passus. in Aruc. זוג Forfex. & clarum. זַגְזָן Habens oculos dissimiles.in Aruc. אִיזַגְזַר Núcius. Iob 7. vide in Aleph. זַגְזָא Gallina. vt זַגְזָא עַל אַפְרוֹחָתָא Gallina super pullis suis. aliis est Constellatio cæli,quam Gallinam vocant, Latini & Græci Pleiades, Galli *La Pouſſiniere.* Complut. legit vt Hebr. עַיִשׁ Arcturum. Iob 38.

זְגַר Idem quod שתק Obmutuit, siluit. Marc.4. & Mutum reddidit, obmutescere fecit, silentium imposuit. in lib.Rit. Seueri Patriarchæ.

זָדַד Ordinis quiescentium in media, Superbiuit Dan.4. Inde זָדוֹן & זְדוֹנוּתָא Superbia. Deut.29. Item זְדוֹנָא Idem.Habac. 1. & זֵדְנִין aliâs זַדְנִין Superbi. Psalm.54. Idẽ זְדוֹנָא, vel vt Complut. זְדַנְנָא Psal.19. & 124. מַזִּיד Præsumptio,prægocitata malitia. in Comment. זָדוֹ Secundòidẽ est quod בשל Coxit. infrà זָוַר.

זָדַג Miscere, vel immiscere sese. זְדַוְּחוּ Est abbreuiatio, vel signum numerorum per literas signatorum, Zain videlicet 7. ד. Dolath,4.&c. in Aruc.

זְדַח Syrè idem quod זור Superbiuit. Inde מְזַדְּחָנוּתָא Superbia. in lib.Rit.Seu.Patr.

זְדַק Significat Oportet,necesse est, æquum est, congruit,expedit, rationi consentaneum est. Lucæ vltimo, & Act.1. Et זְדִיקוּתָא והצטדקות Eleemosyna, iustitia,æquitas,iusta actio.Matth.6. & זְדִיקָאוּת והצטדקות Iustè. 1 ad Corinth.15. & זְדִיקוּ Iustitia. ad Rom.4.

זְהָא Idem quod חמם Calefecit, illuminauit. Inde זִיהָא Aestus,aut radius Solis. in Aruc. Et מְזַהְיְנָא Illustrator,illuminator. in libr.Rit.Seu.Patr. & זְהָאוּת Circumspectè,clare,purè,syncerè. ad Ephes.5. in Græco est ἀκριβῶς, Accuratè. Secundò significat Superbire, efferri,eleuari. Inde זְהוּהִין Superbi,& superbiæ זְהוּהִי Psal.62. & Iob 36. Quamuis adferat Aruc זְהוּהִי Psalm.62.per He in medio,Elias tamen nõ meminit radicis זהה sed & hîc & multis aliis in locis, vt suo loco dicetur,scribit זְהָא, quod videtur à verbo Hebræo זחח descendere, quod Tollere & efferre significat. sed relinquo doctorum iudicio, nã diuersè aliâs scribitur. זַהֲיָן idem quod שמחים בכל עת Alacres & semper læti.

Item זִיהָא Coruscatio. in Aruc.

זְהַב Aurei coloris effici. & זַהֲבִי Aurifex. in Ber.rabb.cap. 85. Item זַהֲבִי Aurei. Psalm.87. in Midr.& in More libr.primo, cap.46.

tur Isa.32. Et parcus non dicetur prodigus siue magnificus: sic explicat Rabbi Dauid Kimchi. Mihi porrò videtur discrimen esse inter ea: nam נָתָן vocatur qui dilapidat nummos suos in comessatione & potatione. & est huiusmodi consuetudo mala. Sed שׁוּע est homo venerandus, qui expendit nummos suos pro rebus dignis, atque adeò plusquam ipsum deceat. & bona est illa consuetudo, ipsèque magis laudandus quàm נָדִיב Magnificus. זִיתַרְנוּתָא Liberalitas,copia, abundantia. vt כָּרְסְיָא דְזִיתַרְנוּתָא Throni liberalitatis, munificentiæ seu abundantiæ. Quorum radix est יָתַר ordinis quiescentium in prima. in Zoh.col.120. in Exodum.

LITERA ZAIN.

ז ז

זַאי Syrè, Hebraicè Zain, septima Alphabeti litera, Hebræis proprie significat Telum, vel arma. Nusquam seruilis est, nisi in quibusdam verbis vbi est characteristica coniugationis Ithpeal loco Tau, vt à Grammaticis traditur. Notandum est autem Zain Hebraicum in Dolath Chaldaicum & Syriacum in multis radicibus frequenter mutari, quòd sint literæ eiusdem organi. In lingua Æthiopica Zain sæpissimè ancillatur, eodemque ferè defungitur officio, atque Dolath Chaldæis & Syris. In numeris valet 7. & si duobus insignita sit punctis, vel lineam infernè adscriptam habeat sic ז̈ vel sic ז̇ valet 7000. quod & de litera Vau suprà intelligendum est,& de cæteris literis sequentibus.

זְ A quo זְיָא,de quo & infrà,est Hebr. יציע Thalamus,appẽdix,& אתיק Cubiculum vel angulus. 3 Reg.6. Ezech. 42. vbi quædam exemplaria habent זְוִי quod Angulum sonat, ita & Ezech.41.

זְאֲזָא Idem quod ענף id est, Ramus vel frons arboris. Iob 14. in plurali זַאֲנָא Rami, frondes. Psal. 104. Bahal Aruc quosdam interpretari nomen arboris ריוא nomine, dicit, aliâs illud quod instar comæ per arboris circuitum excrescit. perperam in Venetianis legitur זַאֲיָא.

זְאַר Idem quod ערה siue Recessit, declinauit. Iob 28. Elias per Daleth in fine זְיַאר, dicitque eius Aruc non meminisse, sicut nec inueni. Complut. per Benoni זוֹר à זְאַר Diuertit, habet.

זְ vel potiùs זז ordinis duplicatorum, significat Moueri, agitari, cieri. Ios.7. in Kimchi. Inde apud Rabbinos לא זָז מִשָּׁם ענין תנועה ומזה נקראו החיות זִיז לְפִי שהם זָזִים ונעים תמיד ממקום למקום שנאמר וְזִיז שָׁדַי עִמָּדִי: Id est, Non discessit inde. Significatio huius vocis sonat Motionem. Hinc est quod animalia זי vocantur, eò quòd sese perpetuò agitent & moueant de loco ad locum, sicut dicitur Psalm.50. Et fera agrestis mecum est.

זְ Abbreuiatio est,significans זְמַן בְּמָה vel בְּמָה Tempus in quo vel quando.

זְבַד Vt & Hebraicè,significat Dotare. & זְבִידִין Dotes Gen.30. in Tharg.Ierosolymitano. Inde זַבְדִּי vel Syriacè זַבְדִּי ובהרטא Zebedæus,dotatus; vt Caninius interpretatur, Liberalis, munificus. Matth.4. זַבְזָנִי est שרץ יבש Reptile siccum. in Aruc. Item Horreum, aut quod Italicè dicitur *magazeno,magazin.* in Aruc.

זְבַל & in coniugatione Aphel אַזְבֵּל ובהרטא Stercorare. Lucæ 13. & in Ber.rab.cap.73. זִבְלָא & זִבְלָ Stercus, fimus. idem quod אשפה. 4 Reg.6.& 9. Idem זְבִיל in 2 Tharg. Esth. cap.1. Inde dicta est אִיזֶבֶל Izebel,vel, vt iam vsu tritum est, Iezabel,hoc est,Vah stercus. nomen nobilis illius scorti quod prophetas Dei interfici iussit,ac diu multumq; Eliam extorrem agere coëgit. Item זְבִיל Pellis quę est in circuitu libri, in Aruc. זַבִּילָא Pala, instrumentum rusticanum, à stercore sic dictum, vtpote cum quo stercorantur agri. in Aruc.

Item מַזְבְּלֵי Sporta. זַבְלָנָן Lippus, & qui Gallicè dicitur *Baueux.* in Aruc.

זְבַן Primò significat Emere, in coniugatione Kal. 2 Reg.24. Inde זַבְנָא Emptor: & זְבִינְתָא Emptio, contractus. Esth.5. In Pael verò זַבֵּן ובהרטא Vendidit. Gen.

alias id est, quod in Germanica lingua Einros vocatur. Veruntamen difficultatem mihi parit illud Cantic.2. כשושנה בין החוחים quum tamen lilium non crescat inter spinas. Hæc Elias in Thisbi. Quòd autem dicit difficile sibi videri, vt locus ille Cantic.2. exponatur de lilio, cùm lilium non crescat inter spinas, nihil ambiguitatis habebit locus ille, si ad sensum mysticum referatur, vt totum Canticum canticorum interpretandum est. Nec enim textus dicit שושנה crescere aut germinare inter spinas, quod & factu possibile est, sed tantùmodo sicut שושנה inter spinas. Non est autem dubium quin veteres Hebræi שושנה pro Lilio acceperint, vt sæpissimè videre est in Tikun Hazohar, vbi mysteria Cantici canticorum elegantissimè & sensu planè anagogico exponuntur. Et sunt aliquot Psalmi quibus titulus est על שושנים vbi ferè perpetuo de Ecclesiæ instauratione agitur, quos interpretes omnes vno ore de Liliis intelligunt, sicut & Flores Hebraicè dicti פרחים, quorum fit mentio in Candelabri Mosaici descriptione.

וְרִיד Vena: quæ sic describitur ab Hebræis חוט רק המלא דם Filium tenue plenum sanguine. In plurali וְרִידִין Venæ, venulæ. Iob 30. in Rab. Abraham. וְרִדִינָא Nomen loci. in Aruc. מִוְרָשְׁכִי Est vitta frontis, frontale. in Aruc.

וַרְקָא Pagina in titulo tabulæ quatuor Euangelistarum.

וְשָׁטָא & חֲוִשְׁטָא & וְשָׁטָא Ysophagus, faux, fistula cibalis, per quã cibus ex ore transit in ventrem, vt exponit Rabbi Schelomoh Eccles.7. De quo Elias ait, ויש אומרים שנקרא ושט בעבור שחוא מלוכלך ובזוי מלשון ויבז עשו תרגום ושט וזרז טעות גמורה כי וו של ושט היא שמושרת שרשו שאט מן בשאט נפש וחוו של ושט חיא שרשית ולא ידעתי שמו בלא נם ובלעז: Id est, Sunt autem qui dicunt vocatam esse ושט, eò quòd sit inquinata & contempta: ab eo Scripturæ loco Genes.25. Et contempsit Esau: vbi Thargum habet וְשָׁט. Sed hoc error est prorsus, nam Vau in וְשָׁט est seruile, cuius radix est שאט, sicut vsurpatur etiam Ezech.36. Vau autem in וְשָׁט est radicale, neque scio nomen eius Germanicè aut Italicè. Hæc ille in Thisbi. וַתָּא in Tharg. Ierosolym. ponitur pro רָאָה Vulture, vel aue, quæ, vt volunt, à nimio volatu sic dicitur. Onkelos, vt suprà diximus, רַיְתָא transfert. Quinetiam חסידה Psal. 104. redditur וַתָּא חִיוָרְיתָא id est, Milvus albus, vel ciconia. vide infrà מַחֲוָתָא. וַתָּן idem quod נוד Neruus. In plurali וַתָּנֵא aliàs נַתָּנֵא Nerui, cremasteres. Iob 40. Elias in singulari וְיַתָּנָא. Sed alibi in שעכז legit נַבְרִיָּה, Aruc נוּבְרִיָּה, Exemplar verò Complut. נִיבְרִיָּה Mentula eius, membrum virile. ותי in Rasse tevoth valet וְתַרְגֵּם יוֹנָתָן Ac interpretatus est Ionathan. vel ותרגום Et Chaldæa interpretatio Ionathæ est. valet quoque, Et Thargum Ierosolymitanum. סַתָּם Statim, subitò, mox. in Aruc. Idem אַוְתְיָאוּס Græcè ἐυθὺς, illico, continuò, extemplò, in Misna.

סַתִּים Doctus, peritus. Psalm.12. in Midr. & in Vaic. rabb. 1. cap.21. Vnde apud Rabbinos מִנְהַג סַתִּיקִין Consuetudo doctorum. & בָּנִים סַתִּיקִין Filij periti. Auctor Aruc exponit תַּלְמִיד סַתִּיק Discipulus peritus. qua de re miratur Elias. At, inquit, Rabbi Schelomoh Iarchi exponit סַתִּיקִין אנשים צדיקים שמחבבין המצוה וראיתי שכנו גם כן הַקַּבָּה ותיק וכן אחת מסליחות שם הכפורים מתחלת ותיק וחסיד: Vathikin viros iustos, qui præceptum amore complectuntur. Vidi autem quòd & ipsi Sanctum illum & laudandum appellant סַתִּיק Vatik. Est etiam vna orationum quas Iudæi סליחות hoc est, Indulgentias appellant, quamque fundunt in die Kipurim, siue festo Expiationum, quæ incipit סַתִּיק וְחַסִיד. Hæc in Thisbi.

סַתֵּק idem quod חלש Debilitas. in Aruc.

סַתִּיקָא Cibus sale, oleo, & farina confectus. in Aruc.

סַתָּר Prodigalitas, prodigus. in Vaic.rab.cap.3. & in Midb. rab.cap.9. & 22. Significat etiam prodesse סַתָּר. Inde Benoni מְסַתְּרִין Vtilis, commodus. in plurali מְסַתְּרִין Prouerb.10.

סַתָּרָן Prodigus. in Beress. rabb. cap.53. & 68. Vnde dicit Elias, בדברי רבותינו ז"ל קורין למי שמפזר מעותיו יותר מדאי ותרן ובלשון עברי נקרא שוע שנאמר ולכילו לא יאמר שוע כך פירש חרקב ונראה לו כי יש הפרש ביניהם כי נקרא ותרן מי שמפזר מעותיו באכילה ובשתיה וכחמה לזה וחיא מדה רעה אבל שוע הוא אדם נכבד שנתן מעותיו לדברים ראויים ויותר ממה שראוי לו והיא מדה טובה והוא יותר משבח מן חכריב: Id est, In sermonibus Magistrorum nostrorum, bonæ memoriæ, ipsi vocant eum qui profundit nummos suos plus nimio סַתָּרָן id est, Prodigus: Hebraicè verò vocatur שוע vt dicitur sapiens quidam de ciuitate Vitar (forsan *Vitrey*) quæ est in Gallia, sicut & liber Rakenat vocatur de nomine compositoris vel auctoris sui Ribbi Menachem, qui ex Rakinat oriundus fuit. Similiter & Zurcher, in quo tractantur noua quædam super Hasmak, id est, super librum paruum præceptorum, cuius auctor erat ex vrbe Zurich. in Thisbi.

וִילוֹן idem significat quod פרכת aut מסך Operimentum aut velamen. ואולי חוא מלשון רומי שקורין לפרוכת וווֹלוֹם: Et forsan, inquit Elias, desumptum est ex lingua Romana, in qua vocant Parocheth Velum. Significat & Velum nauis. Isaiæ 33. in Kimchi. Sic יְרִיעָתָא Velum, cortina, aulæum. Psalm.105. & Exod.27. in Tharg. Ierosolymitano. וִילוֹן est dictio Latina Velum. In Plurali וִילָנִין Vela, cortinæ, aulæa.

וַי Heu, væ. vt Num.21. רַיְחוֹי לָךְ מוֹאָב Tharg. וַי לָךְ Væ tibi. Item Isaiæ 5. חַיְי חכמים Tharg. וַי רַבְּכִימֵי Væ sapientes. Et Iud. 12. אחה בתי Tharg. וַי בְּרָתִי Heu filia mea. Itẽ ליום הדה Tharg. וַי מִן קֳדָם יוֹמָא Væ à præsentia diei. Ezech.3. Et וַי לָנָא Væ nobis. 1 Reg.4. וכלם כתיבין בשתי ואוין וכן רוב המלות שמתחילים בוו שרשורת כדי להפריש בינם ובין ויו השמוש כמוורד וותק ודומיהם: Omnia autem, inquit Elias, scribuntur per duo Vavim, quẽadmodum & multæ dictiones quæ incipiunt per Vau radicale, vt sit discrimen inter ipsa, & inter Vau seruile, sicut ורד & ותיק & similia. in Thisbi. Inde prouerbium וַי לַהּ לְבִישָׁא וַי לְחוֹן לְרִבּוֹקָהּ: Væ malo, væ illis qui ipsi adhærent. in Ben Syra. וַיִן Vncini, capita clauorum. Exod.26.

וְכוֹ valet וְכֻלֵּי & reliqua. propriè cùm alia citant quàm ex contextu Bibliorum. Alij scribunt וְכֻלֵּה Et totum illud.

וְכוֹחוּא valet in Saare Tsedek וְכוֹחוּא אָמַר Et vt ipse vel ille dixit. quando citant auctorem quempiam suppresso eius nomine. וְכֵן תַּרְגֵּם יוֹנָתָן valet וכ"ת Et sic reddidit Ionathan.

וְלַ id est, וְלָמַד Et didicit. vel וְלַמֵּד Et docuit. At וְל"ו idem est quod וְלוֹמַר Et dicendo.

וְלָא סְלִיק Oportet, necesse est. Mat.16. & וְלָיָא Act.1. Item בְּוַלִּיתָא Conuenienter, vt par est, vt oportet. Act.18. נַלִּיתָא ponitur pro διαφέροντα, Discrepantia, dissidentia. ad Roman.2. propriè autem Vtilia, conuenientia, & necessaria significat.

וָלָד & וְלַד Filius. Iud.13. scribitur & וָלַד vt אֵין לָח וָלַד Nec erat illi proles. Genes.11. vide וְלַד. ובשרשים חנדפסים בוויניציא וש טעות בשורש ילד עיין שם ובגמרה אמרו חרבוי בלשון רבות ולרות: Et in libro radicum Venetiis impresso error est circa radicem ילד Vide ibi. Et in Ghemara dicunt in plurali fœmineo וַלְמָבִין דִּי Liberi, filij. ול"ד in Rasse tevoth valet וְלַמֵּד Et intelligenti sat est. ולמ"ל id est, וְלָא מְצִי לְמֵימַר Nec potest dici. vel, Nec conuenit dicere. quod aliàs dicunt וְלָא שַׁיְיךְ לְמֵימַר.

ולש"נ valet וְלָא שְׁנָא Nec didicit seu commentatus est, notauit, obseruauit. ומוֹצָאֵי שַׁבָּת valet ומ"ש Et egressus Sabbathi. Sic appellant noctem quæ diem Sabbathi proximè consequitur.

וַיְם & חֲוַסַת idem quod גיעול Abominatio, tempus menstrui. in Aruc. Item est idem quod מנהג Consuetudo. Significat etiam שעה Temporis spacium, horam. & tunc scribitur וַחֲסָה. in Ber.rabb. cap. 48. & 88. נַעַר idem quod קיבוץ Congregatio, cœtus. in Ber.rabb.cap. 96. & Act.20.

נַעֲרָא Pactum. in Alphabeto Widmanstadij. Et verbaliter וַעַד Constituit, pepigit, protestatus est. Mat. vlt.

וְצִיץ in Rasse tevoth valet וְצָרִיךְ עִיוּן Et consideratione indiget. וַקְתָא id est, חטר Virga. Prouerb.14. Quamuis sic legatur in Complut. & Venet. est tamen error. nam scribendum est cum Elia זַקְתָא, quod in Sam.3. & Eccles. 12. pro דרבן Stimulo reperitur. וַרְדָא & וַרְדָּא idem quod שושנה Lilium, vel, vt alij volunt, Rosa. Cantic.2. & in Ber.rab.cap.95. & in Sche.1. cap.1. vt Cant.2. pro וללקוט שושנים Et ad colligendum lilia: Thargum habet דְּמִגְבֵּב וְרָדִין Qui colligit lilia siue rosas. ומזה נקראו החוטין הדקין שבצואר חעוף ורדין לפי שהם מלאים דם ודומין באדמומית כחרד בלא"ז ובלעז רוש"ה ויש אומרים שהשושנה היא פרח לבן והוא בלא"ל ובלעז ובקראת שושנה לפי שהיא תמיד של ששה עלים וחבצלת היא בלא"ז אך קשה לי על כשושנה בין החוחים והלילויו אינו בין החוחים: Id est, Et hinc est quòd tenuissimæ venulæ quæ sunt in collo auis, vocantur Veradin, eò quòd sunt plenæ sanguine, ac similes sunt rubedine rosæ. Germanicè Rose, Italicè Rosa. Sunt porrò qui dicunt שושנה esse Florem album, qui à Germanis Güge, & ab Italis *Giglio* appellatur. vocatur autem שושנה eò quòd semper sex folia habeat. Et quidem חבצלת

Proteſtor & præmoneo te. Et ſubdit Elias, ואין משמשין בו רק בחפעיל ולפי שאין מַתְרִין באדם אלא בפני עדים לכך לא בא לשון התראה בפסוק אלא בלשון עדות כמו העדותי בכם היום בנו האוש ותרגום בלשון סהדותא דוק ותמצא: Id eſt, Nec illud vſurpant niſi in Hiphil. Et quia nō proteſtantur in quempiam (homines) niſi in conſpectu teſtium, hinc eſt quòd hæc phraſis loquendi non occurrat in ſcriptura, niſi per proteſtationem. vt Deut.4. Proteſtatus ſum in vos.&c. & Geneſ.42. Conteſtatus eſt in nos vir ille: ibi Thargum vtitur voce סהדותא teſtimonij. quære; & inuenies. Hæc ille in Thisbi.

LITERA VAV.

ו

וָאו Vau ſexta Alphabeti litera, propriè ſignificat Vncinum, fibulam. Cuius præcipuum officium eſt cùm in lingua Hebraica, tum in Chaldæis vtriſque, vt coniungat orationem, ponaturque pro omni latina coniunctione, iuxta loci rationem: Et, porrò, cæterùm, ac, atque, enim, aut, autem.&c.

וְאַלַי Idem valet atque לא הגון Incongruum, inconueniens, incompetens. in More lib.1. cap. 2.

וַאֲנִי eſt שם הנחר Nomen fluminis proprium. in Aruc. In Raſſe tevoth multa ex his quæ ſuprà notata ſunt, vel infrà notabuntur, reperies, detracto vel addito Vau, quamuis pleraque ferè ſine ו non inueniantur. וְאוֹל Vide ſuprà. וְאַף id eſt, וְאַכְתִי קָשֶׁה Vide ſuprà. וְגוֹמֵר vel וגומ valet Et complēs. Sic ferè dicunt citantes ſcripturæ locum non plenum quod dicimus &c. Minus rectè alij וְגוֹמַר. De quo iam ſuprà.

וַדַּאי, inquit Elias in Thisbi, דבר שאין בו ספק נקרא ודאי כמו שאמר החכם אין ודאי שאין בו ספק הנראה ספק שאין בו ודאי כמו חמות בלא גוללים ובלעז עולטו: Res de qua nullum eſt dubium, vocatur וַדַּאי ſicut ſapiens quidam dicit, Nullum eſt tam certum, de quo non ſit aliquod dubium: quod apparet eſſe dubium, cùm illud ſit certum, nempe mors. Germanicè Gewis, Italicè *certo*. Item וְדוּי ſic explicat Elias ibidem. לשון ודוי שרשו ירה וחוא כמו הוראה אלא שלשון הוראה נופל גם כן על לשון שבח והלל לשם ותברך שמו והודוי לא נופל רק על הוראת חטא ועון ובאים מהם פעלים אבל מלשון חודאה לא יבא רק בהפעיל כמו חודו ליהוה ומודה ועוזב ומלשון ודוי לא יבא רק בהתפעל לברו כמו והתודה אשר חטא והתודו את חטאתם בלא ביקעֶנן או ביילשן ובלעז קונפיסר: Id eſt, Vocis וְדוּי radix eſt יָדָה, & idem eſt quod הוראה Confeſſio, ſiue gratiarum actio: niſi quòd vox חודאה vſurpatur etiam vbi prædicatur & laudatur Deus, cuius nomen eſt celebrandum. At וְדוּי non cadit, niſi vbi fit confeſſio peccati & iniquitatis. Ab eis veniunt & verba; ſed à voce חודאה non venit niſi in Hiphil, vt חודו ליהוה: Confitemini Domino. Pſal.105. Item ומודה ועוזב Qui autem confitetur & deſerit.&c. Prouerb.28. A voce verò וְדוּי nō venit niſi in Hithpael tantùm, vt וְהִתְוַדָּה Et confitebitur &c. Leuitic.5. Item, Et confitebuntur peccatum ſuum. Numer.5. Germanicè Bekennen vel Beichten. Italicè *Confeſſar*. vide יָדָה. וָוְ & וָיְ idem quod אוי Euge, væ. Prouerb. 23. vbi וַי ſecundum Complut. reſtituendum eſt. וְוִיאַטְרִיטוֹן Vas vitreum. in Bereſſ. rabb. cap. 25. וח in Raſſe tevoth valet וְהֵינוֹ הַדָּ Et hoc illud eſt. vide ſuprà. וש vide in Zain.

וּלְלֵב Vide infrà in Cheth.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים valet וא Et ſunt qui dicant.

וֵיל valet לוֹמַר Et eſt dicendum, & dici poteſt: cùm obiectionem ſoluunt. וֵיש מְפָרְשִׁים valet וש Et ſunt qui exponant.

וְיוֹנָתָן תָּרְגֵּם id eſt Et Ionathan conuertit, Chaldæus paraphraſtes celeberrimus, qui tota Biblia ex Hebræo in Chaldaiſmum tranſtulit, quorum habemus tantum Prophetarum verſionem. Galatinus teſtatur ſe vidiſſe paraphraſim illius in Pentateuchum.

וֵטִיב eſt שם האבר Mentula, membrum virile. in Aruc.

וְיִתְרִי vt ait Elias, מַחְזוֹר וְיִתְרִי שמעתי שהוא פוסק אחר שחבר חכם אחר מעיר ווטר והיא בצרפת כמו שנקרא כפר הראקינאט על שם מחברו רבי מנחם מראקינאט וכן חצורכר שבו חרושים על הסמ פירוש ספר מצות קטן וחמחבר הירה מעיר צורך: Id eſt, Machzor Vitri. Audiui Poſek vnum eſſe, quem compoſuit ſapiens Eſt nomen regionis, ſiue ſit Armenia, ſeu alius quidam locus, & non vir Armenus, vt Santes vult. quod patet vel ex ipſo textu Michææ 7. מִן חוּרְמַנְיָרַבְּתָא Ex Armenia magna. perperam hæc omnia per Cheth in Venetianis leguntur. Idem חַרְמָנָא quod & per Aleph in principio ſcribitur. vide ibi.

חֶרְמִיס Hermes, Græcum eſt, & ſignificat Mercurium, interpretem. Act.14. חַרְסְטָא αἱρετικόν, Hæreticum ſignificat, prauæ ſectæ auctorem vel ſequacem. ad Titum 3. חַרְנוּנָא idem eſt quod סנרי Rubus, vel Iuncus qui naſcitur iuxta rubum. Item Genus auis. in Aruc.

חַרְנִי Malua, herba nota. in Aruc.

חָרַס וסנהד Litigauit, feſtinauit. Pſal.39. in Midr. & in More lib.1.cap.5. חַרְסָנָא Ferculum ex piſciculis apparatum. in Aruc.

חֶרֶף Ictus oculi. in Ber. rabb. cap. 61. & 78. & in Schem. rab.cap.45. Vnde apud Rabbinos חֲרַף עַיִן idem quod בְּרֶגַע Quaſi ictus oculi, id eſt, Subitò. והוא נלקח מלשון רְפִרוּף שהארם מְרַפְרֵף בעינו רוצה לומר סוגר ופותח סוגר ופותח ברגע בלשון ועקרו מלשון רפיון שרשו רפה וההא נוספת על משקל חקש וברגע אויגן פליקוובלעז באתר דיאוקיו: Latinè. Eſt autem deductum à voce רְפִרוּף, quæ Ictum ſignificat, quòd homo icere quodammodo videatur oculum ſuum: vult dicere, Claudit, & aperit, & iterum claudit & aperit. Germanicè Blitzelet. Atque primitiuum eius, vnde originem trahit, eſt רְפָיוֹן Laxatio, remiſſio, cuius radix eſt רָפָה. Eſtque He addititium iuxta formam חֶקֶשׁ, Germanicè Augenblick. Italicè *Bater dochio*. In Thisbi.

חוּרְפִּתָקִי Nutus, appetitus. in Zohare. חַרְפַּתְקִי Iob 12. & 18. ſed in poſtremo Compl. mendosè legitur תְּרוּפְתָקִי ſunt, Aruc teſte, זמנים רעים Tempora aduerſa. alij חַרְפַּתְקִי Tempus, finis, ſcripſere. חֶתֶךְ Vice, loco. in Aruc. מַחֲתָךְ Aedificiū, ſupellectilia, ſcriptura, vel ſubſcriptio. חֲתֶרֶת Matrix mulieris, vel gallinæ.

חֲשָׁא וסנהד Syricè, & חֲשָׁתָא Nunc.Pſalm.119. & Prouerb.5. aliâs in Complut. כְּרוֹן Idem.

חֲשַׁנִי Linum incultum. in Aruc. חוֹשַׁעְנָא, & Syrè אוֹשַׁעְנָא Ouſchana. אשרת ערבי נחל שנוטלין בחג הסכות קריין הושענא לפי שעשקים עליהם חושענא ריצה לומר חושיעה נא והרכבו שתי המלות יחד לקצר ואמרו הושענא ובפסוק ישנו עם אחר תרגום ירושלמי ועבדין לחון הושענא וכו׳ עד וחדרין בהושענא:

Id eſt, Faſciculi ſalicum torrentis quos tollunt in feſto Tabernaculorum; vocantur Hoſchana, eò quòd clamant ſuper ipſis הושענא, quaſi dicas הושיע נא Saluum fac, obſecro. Componunt autem has duas dictiones ſimul compendij cauſa, & dicunt חושענא. Et in verſu, vbi textus Hebraicus dicit, Eſt populus vnus. Eſther 3. Thargum Ieroſolymitanum habet, Et faciunt ſibi Hoſchana &c. vſque ad iſtum verſum: Et circumeunt cum Hoſchana. Hæc Elias in Thisbi.

חש id eſt חֵשֶׁם Dominus. vide in He. Hoc non eſt Raſſe tevoth. At quod ſequitur eſt חשי & valet חֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ vel יִתְעַלֶּה Iam memoratum in הי. vide ſuprà.

חֶתֶל Decepit, ſeduxit. Hebræum eſt. Inde חָתוּל Deriſio, fraus. in More lib.1.cap.73. חָתוּך Diminutio. infrà. תוך. אַתְלֵיטִיס Athleta. in Aruc. חָתָם Huc, illuc. in Aruc.

חֲתַן vel הִתְנָא Paciſci, fœdus icere. in Aruc.

חָתִיר vel more Hebraico הָתִיר in Hiphil ordinis quieſcentium in prima, ſignificat Licentiam dare, facultatem concedere. in tertia perſona fœminea חֲתִירָה. Inde חוֹתָר Licitum. Pſalm.8. in Midras. Inde apud Rabbinos אָסוּר וְחוֹתָר Prohibitum & licitum. Item נת יקרו מי חתיר לך וחשם אסור וחתר זרה כנגד זרה כל רבך שיש בו עון ועונש לעשותו נקרא אסור וכשאין בו עון נקרא מותר כלא דלאבט ואין משמשין בו אלא בהפעיל גם בהפעל הוחרו בו לבא בְּקָהָל ועזר ארבר בו בשרש שרה: Latinè. Filia Iethro, quis permiſit tibi? Inde & nomen venit אָסוּר וְחוֹתָר Quæ inter ſe ſunt oppoſita. Omnis enim res, vnde iniquitas & pœna redit ad eum, qui faciet eam, vocatur אסור: quòd ſi non fuerit in ea ſcelus, vocatur מותר Licitum. Germanicè Erlaubt. Neque eo vtuntur, præterquam in coniugatione Hiphil atque in Hophal. vt, Permiſſi fuerunt intrare in Eccleſiam. Qua de re loquar adhuc in radice שרה: Hæc in Thisbi. Inde הִתְוַרָּא Permiſſio, licentia, facultas. in Zoh.col.31. & חַתִּיר גְּרִיסִים Solutio votorum, liberatio votorum. in Saare Tſedek.

הַתְרָאָה idem quod אַזְהָרָה Præmonitio, præcautio. vt מְעִיד וּמַתְרֶה בָּךְ וּבְהַתְרָאָה Cum teſtibus & præmonitione. Ité

חֶסֶד apud Rabbinos legitur אֵין מְשִׁיבִין עַל הַחֶסֶד וכן אמרו מַקִּישׁ עִבְרִי לְעִבְרִיָּה הוא לשון הַשְׁוָאָה בלא"ז גלויכן ובלעז אנג"ל: Id eſt, Non argumentantur עַל הַחֶסֶד Contra collationem. Item dicunt, Confer Hebræum ad Hebræam. vocabulum hoc collationē ſignificat. Germanicè Gleichen/ Italicè *Inguual.* Subdit poſtea Elias, ואין לו דומה במקרא רק רש"י פירש ויקש דבר איש יהודה לשון השואה וכן התקוששו וקשו השו מעשיכם וכן יש ספר בהגיון הנקרא ספר החקש שהוא מבאר החקשין ואינו ממלאכתי: Id eſt, Nec eſt illi ſimile in textu Bibliorum. Verùm R. Simeon Iarchi illud 2 Sam. 19. eodē modo à quibuſdam exponi ait, quo illud Sophoniæ 2. חִתְקוֹשְׁשׁוּ וְקֹשׁוּ exponit per הַשְׁווּ מַעֲשֵׂיכֶם Conferte opera veſtra. Eſt item & liber in Dialectica, qui vocatur סֵפֶר הַחֶסֶד, eò quòd explicat artificium argumentandi. de quo hîc diſſerere, non eſt mei inſtituti. Hæc in Thisbi. vide קש.

חָר Altum, mons, dicitur ab הָרַר. in Aruc. הור Genitor, pater. ab הרה Concepit, grauidam reddidit. in Berab. cap. 67.

הָרָא וסִנּוֹן Lædere, nocere. Luc. 10. & Moleſtiam exhibere. Lucæ vndecimo.

הוֹרָה Ordinis compoſitorum, nempe quieſcentium in prima & vltima, in coniugatione Aphel ſignificat Indicare, ſignificare, demonſtrare, oſtendere. in infinitiuo לְהוֹרוֹת Ad indicandum. & חוֹרָאָה Significatio rei. frequens in Comment. הָרַג Hebraicè, occidit, interfecit. Inde הֲרִיגָה Occiſio, cædes. in Comment. הַרְנֵן idem quod אֵלִיתָא Cauda. in Aruc. הַרְנָנִין Herbæ amaræ. in Aruc. הַרְדוּבִלִּין Chordæ. Pſal. 150. Non poſſum diuinare vnde Santes הַרְדוּבִלִּין habeat; in Aruc enim quem profert Santes, non reperio; neque in Pſalm. 150. Elias etiam non eius meminit. ſanè ibidem pro Hebraico מנים Chordis, vel fidibus, in Veneto eſt חֲלִילִין Fiſtulæ: at in Compl. הַרְדְּבִילִין, cuius ſimile Aruc habet in הרדולוס, niſi quòd per Aleph, quod forſitan error eſt, in principio habet ſic הַרְדַּבִילִין. eſt autem ὕδραυλοι dictio Græca, Hydrauli, organa muſica. Pſalterium Nebienſ. הַרְדוּבִלִּין per Beth in medio. mendosè igitur qui per Caph. הַרְדִי idem quod קנרא Arundo, aliâs הוֹרוֹדִי. הַרְדוֹס Organum. הֲרוֹדוֹס & Syriacè הֵרוֹדֵס Heroudes, nomen proprium. Luc. 3.

אוּלָן הַגָּדוֹל עַל שְׂפַת הַנָּחַר הַרְדוּף eſt id eſt, Arbor magna iuxta ripam fluuij, faciens flores amaros ſimiles roſis, cuius folia beſtiis ſunt venenum. in Sche. 1. cap. 50. Idem הַרְהִיפְנִי aliâs per Aleph אַרְהִיפְנִי, quod eſt in Tharg. Ieroſolymitano, in eo loco vbi legitur in Hebræo וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ Et oſtendit illi lignum, vel arborem. הַרְהָפָא Anathematis pronunciatio. in Aruc.

הַרְהֵן Impignorauit, pignori dedit. in Aruc.

הַרְהוֹן Matula, vrinale vulgo. in Aruc. הַרְיָה Eſt nomen ciuitatis, quæ Hebraicè dicitur כלח Calach. Gen. 10. in Tharg. Ieroſolymitano.

הִרְהֵר וסִנּוֹסָיו Rabbinis הִרְהֵר idem quod חשב Cogitauit. in Benoni מְהַרְהֵר Mente concipiens, cogitans. Deut. 29. in plurali מְהַרְהֲרִין Mente voluentes, imaginantes. Iſaiæ 32. Inde הִרְהוּר & הַרְהוֹר Cordis conceptus, cogitatio, phantaſia. Numer. 15. Iſaiæ 29. חִרְהוּרִין & חַרְהוֹרִין Imaginationes, machinationes, ſolicitudines. Ezech. 38. & Daniel. 4. הַרְזִיפָא Incoctilia, vas æneum. in Aruc.

הַרְזֵק eſt כלא Carcer, vel veſtibulum portæ, aliâs הַרְזִיק. Et חַרְזֵק ſignificat In carcerem coniicere. in Aruc.

חֲרַט מחל"ת Syrè per metatheſin idem quod רְחַט Cucurrit. ad Hebr. 12. & 1 ad Timoth. 6. הֲרֵי En, ecce: & הַרֵינִי Ecce ego. Pſalm. 6. in Midras. & Syrè הָר Ecce. Lucæ 17. Item Rabbini vtũtur ea particula pro חלא Nónne, nunquid. vt חֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח Nunquid vel Næ, vel certè iſte laudandus. & חֲרֵי אֲנוּ וּבָנֵינוּ Nónne nos & filij noſtri. חר valet הָרַב Magiſter ille. & הָרָא eſt הָרַבִּי אַבְרָהָם Rabbi ille Abraham.

הַרְכִּין Inclinauit. in Vaic. rabb. cap. 2. vide רְכַן. חַרְמִית Nomen vrbis. חַרְמִיז Diabolus. & nomen proprium cuiuſdam gentilis. in Aruc. חָרָךְ Feneſtra apothecarum. in Aruc.

הַרְמָן Licentia, facultas, præceptum. vt Iob 1. בְּהַרְמָנָא Cum licentia. חַרְמָךְ Nomen loci proprium. in Aruc. חרומכ"ח חַרְוָמָא Aroma. Marc. 16. הֲרָמִין Deus. in Aruc. חוּרְמָנוּתָא Species, gloria, maieſtas, poteſtas, deitas: vt חוּרְמָנוּתָא דְמַלְכָא id eſt Maieſtas regis viſa eſt tribus modis, ſiue in tribus formis aut perſonis. in Zoh. col. 258.

חוּרְמָקִי & הַרְמִינִי, dicit & Elias libros aliquos habere חַרְמוֹנָא, Eſt Splendor. Pſal. 17. in Midr. הנר in Raſſe tevoth valet הַנָּגִיד vel חַנָּגִיד Princeps vel magnificus ille Rabbi.

הַנְקִי Mundus, innocens, dicitur à נקה Hebræo. in Aruc.

הַנְתוּכִין Trabes, vel concaua, aut concauitates. 3 Reg. 6. ponitur pro Hebræo גַּבִּין. R. verò Schelomoh fatetur ſe neſcire quid ſit הַנְתוּכִין, niſi quòd dicit ſe in nomine R. Menachem audiſſe שהם נסרין ארוגים באים כמין צורה וקורין לו בלשוננו צ"ליד ובלשון אשכנז הי"מלי והוא לשון שמים שמי קורה ואני אומר שהם לבנים חלולות כחצי קנרא עגול שעושים לכסוי בתים: Id eſt, Eſſe aſſeres concinnatos ſpecioſos in modum cælaturæ, quam lingua noſtra vocamus צ"ליד, & Germanicè Hemle, quod Cælos ſignificat, cælos (videlicet) tigni. At ego dico (inquit) quòd ſunt concaui lateres velut medium cannæ rotundæ, quos ad tegendas domos faciunt. Hæc R. Schelomoh. Elias verò ait: Bahal Aruc adduxit illud, ſed non expoſuit. הָסַס Hæſitare, dubitare, vt infrà מְהַסֵּס. הָסַר Incitare. in Aruc. הוּפְיָא Fractio, vel ſcopa ex palma, & ſpuma. in Aruc. הֶעֱרֵר בספרים חיצונים נהגו זאת המלה באמרם חַתַּעֲרֵר פירוש כל מח שנברא יחזר על דרך כל חַוָּה נפסד וקורין גם כן המיתרי"ם הֶעֱרֵר וכן נוהגים לכתוב בתנאי חתונים עַל דבר הַתַּעֲרֵר רחיינו שאם ימות הוא או חיא וגו' וכלם מלשון אין לא נֶעֱרָר: Id eſt, הֶעֱרֵר in libris prophanis vti ſolent hac dictione, cùm dicunt חַתַּעֲרֵר וְהֶעֱרֵר Exiſtētia, & priuatio. id eſt, Quicquid creatum eſt deficiet. Quo ſenſu dictum eſt & illud, Omne quod eſt, corrumpitur. Hinc etiam vocant & mortem הֶעֱרֵר. Sic enim ſcribere ſolent in literis ſponſalibus עַל דְּבַר הֶעֱרֵר hoc eſt, Quod ſi vel ipſe, vel ipſa morietur. &c. Omnia deſumpta ſunt ab illo Iſa. 40. אִישׁ לֹא נֶעֱרָר Hæc Elias in Thisbi.

הָפַךְ וסִפֵּק Vertit, ſubuertit. vt & Hebraicè Thren. 3. & in paſſiuo אִתְהַפִּיךְ Conuerſus, vel reuerſus eſt. 4 Reg. 5. Inde הַפְּכָתָא Subuerſio. Gen. 19. Idē מַהַפְּכָתָא Deut. 29. Et הַפֵּךְ Contrarium, oppoſitum. in More lib. 1. cap. 73. & תְּנַחְפַּכְנוּתָא in Venet. & in Complut. pro משובה Conuerſio. Prou. 1. פּוּמָא הַפּוּכָה Os peruerſum, vel peruerſitatis. Prou. 8. & Syriacè הוּפְכֵי Actiones. ad Rom. 8. Conuerſationes. ad Galat. 1. חֲפַכְתָּא Antitheſis, oppoſitio. 1 ad Timoth. 6. הַפְּכִי in fœm. genere, Contraria, oppoſita. in Comment. בְּהַפּוּכָא Vice verſa. in Zoh.

הוֹפִיעַ וסִפֵּק In Aphel, ordinis quieſcentium in prima, Illuxit, apparuit, exeruit ſe. Pſal. 80. & Eze. 7. vbi quidam, Floruit, vertunt, quod in Hebræo legatur פרח.

Inde הוּפְעָתָא Splendor. Iud. 5. ſic Neoterici. Atqui inuenio in Veneto quidem infinit. בְּהוּפָעוּת יְקָרֵךְ Cùm illuceſceret gloria tua. ſed in Complut. בְּהוּפַעֲרַת non ita bene. vide יָפַע.

הַפְּצוֹ Galla ex qua fit atramentum. in Aruc. הוּפְקָן vel הוּפְקָנָא Quod ſufficit, ſufficiētia. Prou 25. malè in Ven. כּוֹפְקָנָא lege vt eſt in Complut. הָפְסַר Hæc radix à פסר non inuenitur in Bibliis nec in Thargum, niſi in vno loco tãtum: vt Pſal. 44. תְּבַרְתָּ לְאַמָּא וּפָסַרְתִּינוּן Contriuiſti populos, & perdidiſti eos. והוא מלשון ערבי ממש קורין לאבידה פְּסֵידָה ור"ל שמשו בו חכמי בבלין חפעיל הַפְסִיד מַפְסִיד וכ"ו וחשם חָפְסַד מצוה ככנוד שכרה וכולי וחוא ענין אבוד דבר הַתַּעֲרֵר רחיינו שאם ימות הוא או חיא וגו' וכלם מלשון אין לא נֶעֱרָר: Id eſt, Eſt autem propriè vocabulum Arabum, qui rem perditam, ſiue iacturam aut damnum vocant פְּסֵידָה. Porrò Rabbini, bonæ memoriæ, eo frequenter vtuntur in coniugatione Hiphil הַפְסִיד, & in Benoni מַפְסִיד &c. Inde & nomē deducunt חֶפְסֵד (cuius vſus eſt in Pirke Avoth, id eſt, in capitulis Patrum.) vt Confer iacturam præcepti cũ mercede ſua. Significatio eius eſt Perditio, aut damnum. Germanicè Verluſt/ Italicè *perdita.* Elias in Thisbi.

הַפַּרְכִין ὕπαρχοι, Prouinciæ præſides & rectores. Eſth. vltim.

חִיפַּרְכִין aliâs אֲפַּרְכִין, vt notat Elias. Idem eſt. in Hebr. נחות Duces. Eſth. 8. & חוּפַּרְכְיָא Græcè ὑπαρχία, Prouincia. Act. vigeſimo tertio. חֵן idem quod סנדל Calceus factus de foliis palmarum, aliâs חוּץ aut חוּצִין. in Aruc. הֵקוֹם vel חָקוֹם ſecundum Kimchi. Iſa. 7. eſt Serum lactis.

הֲצָנָא Dan. 3. R. Leui interpretatur He eſſe literam quæſitiuam: vt ſit ſenſus, Nunquid ſolitudinem elegiſtis, quòd deos meos non adoratis? R. Schelomoh aliter. Igitur ſolitudo & verba ſunt tantùm decreta mea? qui tam facilè ea parui penditis. R. verò Dauid & R. Abraham admiratiuè & cum quadam interrogatione, Nunquid ita eſt? nunquid verè deos meos non colitis? קה"ק in Raſſe tevoth eſt ὁ ἅγιος Sanctus ille, Dei epitheton iam ſuprà tractatum. Et ſic הַקָּנָה valet הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא Sanctus ille celebrandus.

ad Rom.2. Inde חֲנָאָה 1 Reg.2. & Iſa.59.& in Ber.rabb.cap. 10. & Pſal.10. in Midr. & חֲנִינָא Syricè.Epiſt.Iac.2. idem quod הוֹן Vtilitas,lucrum. Secundò חֲנָא ſignificat Placere,delectare. Oblectatus eſt, potitus eſt amænitate. in Zoh.col.324. Inde חֲנָן Oblectantes. in Ber.rab.cap.3.& 9. Et חֲנָנִית Amœnitates, delectationes. Pſal.23. & In oblectatione.Eccleſ.4. hoc tamen & illud Elias præcedēti attribuit radici, quam Vtilitatem importare ſcripſimus. & חֲנָאתוֹ Delectatio, vel vtilitas eius. In plurali הֲנָאִין Deliciæ. in Zohare. Vnde dicit Elias in Thisbi, יש הנאה שהיא הנאת ממון כמו אשר לא יועילו דלית בהון הנאה וחועיל לא יועילו ואחרים לא יהנון ותרגום מה בצע מה ממון ניתהני: ויש לחנאת הגיף כמו ושנתי ערבה לי ושנתי הנהני מלא כף נחת מלא חפני מוכלא בהניית נפש בלשון אשכנז זאבפט או נוץ ובלעז בון פרו או אוטלו: Latinè ſic: Eſt חֲנָאָה Vtilitas,quę eſt quæſtus vel lucrum diuitiarum. vt 1 Sam.12. Quæ prodeſſe non poterūt. Tharg. וְלֵית בְּהוֹן חֲנָאָה In quibus nulla eſt vtilitas. & Ierem.23. Et nullo profectu proderunt.Thargum : וַאֲחֵנָה לָא יֶחְנוֹן. Item Gen.37. Quæ eſt vtilitas ſiue quæſtus? Tharg.מַה מָמוֹן נֵיתְחֵנִי Quas diuitias in vtilitatem noſtram capiemus? vel, Quæ diuitiæ nobis lucro cedent? Interdum etiam חֲנָאָה Corporis uitiæ nobis lucro cedent? Interdum etiam חֲנָאָה Corporis voluptatem ſignificat. vt Ierem.31. Et ſomnus meus mihi dulcis fuit. Tharg.וְשִׁנָתִי הֲנָחַנִי Et ſomnus meus oblectauit me. Item Eccl.4. Melior eſt pugillus plenus cū requie. Tharg. (Melior) pugillus plenus cibo cū oblectatione animę.Germa. ſanfft/ vel nutz. Italicè *Ben prou, o vtilo.* Hæc ille. חֲנָב valet הוֹנֵף Propheta.non eſt חֲנָבִיא. חֲנָבִי מואב והגרים תרגום מואב והונגראי. חיא מרינת אונגריאה ובלשון אשכנז אונגרן ולכך כותים אנחנו לקרא לישביה הגריים וחמרינה מדינת הגר אבל מלחמת עם ההגראים שברברי חיימים הם ישמעאלים ונקראו כן בעבור שבאו מן הגר ונקראו גם כן קדרים כי קדר הוא בן ישמעאל שנאמר בכור ישמעאל נביות וקדר: Id eſt, Hungar,Moab & Hagrim. Pſal.83. Thargum, מוֹאָב וְהוֹנְגְרָאֵי אוּנְגְרַיָא Regio eſt Vngaria (quæ à Syris quoque dicitur) Hinc eſt quod nos ſolemus eius incolas nuncupare Hagrim, & ipſam regionem, regioné Hagar. Verùm bellum illud (quod geſtum eſt) cum Hagrim: 1 Paralip.5. ſunt Iſmaëlitæ,qui ſic appellati fuerunt, eò quòd originem duxerunt ab Hagar, qui & vocati ſunt Kedarim (Atrati,vel pullati) quoniã Kedar fuit filius Iſmael , vt dicitur Gen.25. Primogenitus Iſmael Nebaioth & Kedar. Hæc Elias in Thisbi.

חֲנָרָא Vicia , genus leguminis. in Aruc. חִנְדְבָּא Endiuia, genus notæ herbæ. Item eſt Genus veſtis. in Aruc.

חֲנָרָא Æquare,adæquare. in Aruc. Vnde & מַחֲנָרָא Architectus, adæquator , qui ad amuſſim omnia adæquat. aliâs & חַנָּרָה ſcribitur per He. Hæc Pagninus. ſed in Aruc eſt חַנָּרָה Aequare,ponderare. & מְחַנְּרָה Æquator & ponderator. & סֵפֶר חֲנָרָא Liber in quo digerunt rem quamque , & expendunt. הִינְדְרָא India. vt Eſther 1. vbi in Hebræo eſt מֵהוֹדוּ וְעַד כּוּשׁ Thargum habet מִן הִינְדְרָא רַבָּא Ab India magna. &c. Similiter Gen.2. ארץ החוילה Terra Hauilah: Thargum Ionathan reddidit אַרְעָא הִינְדְרָא Terra Indiæ. ſed Ieroſolym. מִן הִינְדְרִין Ab Indis,vt legitur in Aruc pro מחוילח, aliâs מִן הִינְדָקָא Gen.25. In Veneto הִנְדָקִי aliâs הִנְדְקִי in Aruc,India, licet nonnulli inſcitè הִנְדְקִי Hominem Indicum,& הִנְדָקָא Indicam mulierem ſint interpretati. וכן נקרא בלשון לעז אינדיאר"ת Et ſic vocatur lingua Italica India, inquit Elias in Thisbi.

Inde חִנְדִי Indus,incola illius prouinciæ.in Vaic.rab.cap.4. & fœmineum חִנְדִית Inda,vel Indica. Pſalm.6. in Midr. & iuxta Aruc, vt iam dixi, חִנְדָאָה Indus, Maurus. alij חִירוּאָה Ierem.13. חִנְדְקִי Indicus. Eſth.1. in 2 Tharg. ſic legit Aruc, & non accipit , vt hîc volunt pro homine Indico, ſed pro patria & regione Indiæ. & ſic Elias ibidem,& Eccl.3. niſi quod חִנְדָקָא ſcribit, vt & Geneſ.25 vt ſuprà poſui. חַנְדְוִיטִין Æquales. Pſal.17 in Midr. חִנְדְקָא ſiue חַנְדְקָא Congeries facta ad commiſcendum compoſitionibus. in Aruc.

חַנְדְקוֹקִי Coriandrum , vel genus herbæ quam cameli comedunt. in Aruc. חִנָּמָא idem ferè quod חוֹק id eſt , Lex, ſtatutum. & Thalamus , ſindon. in Aruc.

Item eſt Cortex aliquis quo ligantur crines ſponſæ.

חֲנוּ vel חִינוּ Nomen loci. in Aruc. חנ"ל in Raſſe tevoth valet חֲנַזְכָּר לְמַעְלָה Memoratum ſuprà. vel חֲנַזְכָּר לִי Memoratum à me. חֲנָפֵק Confirmare contractum, iudicium, teſtimonium ratum facere. in Aruc. חֲנִין מטבע eſt Genus monetæ. in Aruc.

Non igitur חלן ſed חל eſt verbi thema. לְחַלָּן Vltra. in Leuit. חַלּוּנִי Celeriter,ocyſſimè. in Aruc. חֲלֵנִי Helena , nomen decantatum mulieris. לְהַלָּן Alibi. vt apud Rabbinos לְהַלָּן הוּא אוֹמֵר כַּךְ וְכַךְ Id eſt,Alibi dicit ille ſic vel ſic. Significatio eius idem eſt quod שָׁם vel מִשָּׁם Ibi, illic. Neque videtur vſurpandum abſque Lomad litera ſeruili; vt dicit Elias in Thisbi.

חֲלָקָט Paries mediaſtinus , inter duos parietes , duáſue domos. in Aruc. Item Collectio. à לקט de quo infrà.

חֲלַס Græcè Ἑλλάς Græcia,regio olim celeberrima. Act.29. חמ"י in Raſſe tevoth valet חֲנֵי מִלַּי Hæc ſunt verba. Et בחמ"י Id eſt בְּחַנֵי מִלַּי His ipſis verbis,quod in eum ſenſum dicitur quo ſuprà בר"א. Item חמ"ר valet חֵיךְ מָה דְּאָמַר Iuxta id quod ait. vel חֵיךְ מָא דְּאַתְּ אָמַר Iuxta id quod tu dicis. cùm locum aliquem Scripturæ citant. Poteſt & legi חֵיכוֹ מָה"ד דְּאָמַר vt ſuprà in חה"ד.

הֲמָא

& in Aphel אַהֲמָא Permittere , non curare,concedere. 2 ad Corinth.10. & מְרַמְּינוּתָן Incuria,ſiue negligentia,aut ſocordia noſtra.in libr. Rit.Seuer.Patriarchæ. & אַהֲמֵית Neglexiſti. ibidem. Item הָמַר Sonare,reſonare,tumultum,& ſtrepitum edere,vt in Hebræo, Iſa. 51. Ierem.10.Ezr.7. Mich.3. à quo fit מְהוּמְתָא Tumultus.Eſth, 1. & חַמְרֵר Strepitus. חַמְרוּר Dux. in Aruc.

הֵמוֹ idem quod הם Ipſi. Ezr.4. הֵמוֹן Eis. Daniel.2.

הַמְרְטָא eſt Trabs , vel tabulatum feneſtræ. item Cęmentum. in Aruc. Sed חַמְרְטָא Eſt ſpecies aromatica,Zinziber. in Aruc.

הֲמַם

Incidere ſe,lacerare, vel potiùs Tumultuari, debacchari, & congregare ſe tumultuariè.ſecundum Eliam.3 Reg.18.& Deut.14. Secundò טְאַמְּטָא eſt חֲמַם Verrere,ſcopis purgare & mundare.Iſa.14.Vnde חֲמַמֹת Furfur,quiſquiliæ. Amos 8.

הֲמִין

Credidit. Iud.11. Inde מְהֵימָן Fidelis.1 Reg. 2. Et מְהֵימְנָא Syricè , idem quod כרים Eunuchus. Mat.19. In fœminino קַרְתָּא מְהֵימְנְתָּא Ciuitas fidelis.Iſa.1. Item חֵיצְנוּתָא & חֵיצְנוּ & מְהֵימְנוּתָא Fides. 2 Reg.20. Fidelitas,Iſa.69. vide in Aleph אֲמֵן.

הָמוֹן & הָמוֹנָא Tumultus,ſtrepitus. 1 Reg.14. Multitudo. in Comment. Et הֲמֵנָא Turba: & nomen loci. in Aruc.

הֶמְיָנָא & הֶמְיָן idem quod אבנט Baltheus. Exod.28. in plur. הֶמְיָנִין Balthei.Iſa.22. Præterea הֶמְתָא eſt Nomen loci. Gen. 14. qui Hebraicè vocatur תָּם. חַמְנִיקָא Torques. Daniel.5. & Prou.1. reperitur & ſine He. vide in Mem. חַמְנָק Furcinula. inſtrumentum quo in comedendo vtimur. in Aruc.

Eſt etiam inſtrumentum ferreum ſcriptorum. חֵימְצָא Eſt Genus חלב id eſt,Pinguedinis. in Aruc. Item חֵימְצָא idem eſt quod אדום Rubeum. in Aruc.

הָמַר

Mutauit. in Aphel,ordinis quieſcentium in media. radix eſt מֵר vel מִיר. de quo infrà. Eſt etiam חָמַר idē quod מרגלית Margarita. vel ſecundum alios מעשר"ת Opus. in Aruc. חֲמַת Expectauit, præſtolatus eſt. in Aruc. infrà in Mem.

הֵן

Primò idem eſt quod אם Si.Dan.2. vt הֵן לָא Niſi.ibidem. Secundò idem eſt quod בן duplicatum, Siue, ſeu : vt הֵן רַב הֵן מְעַט Siue multum,ſiue parum.in Thisbi. Et הֵן idem quod לכן Propterea, ideo, idcirco. Dan.2. Tertiò idem eſt quod הֵנֵּה En,ecce. Iſa.68. הֵין Ita;ſic. Pſal.8.& 10 in Midr.

Quartò הֵן Vnus,& הֲנָא Vna.in Ber.rab.cap.100. Græcum eſt τὸ ἓν ἕνος, Vnus,vel vnum. הֵינוּן Ipſi,iſti. Pſal.9. Idem חֲנֵי in Eſther. Et Syricè אִינִין. Et הֵנִין Iſtæ. Syricè אִנִּין paſſim in nouo Teſtamento. & חֲנַן Nos.in Eſth. חֲנוֹ מה"ם Hic , pronomen demonſtratiuum. Matth.3. & חֲנָא Syrè,Hoc vel hic,vel hæc. in Euang. חֵן Corrumpere,perdere. 2 Reg.17. vel meliùs iuxta Rab.Schelomoh & Eliam,Facere,& attentare clanculum aliquid,quemadmodum exponitur לְחוּנִי Quietè,pedetentim. Gen.33. in Tharg. Ieroſol. & in Ber.rab.cap.79.

הֲנָה vel חֲנָן

Syrè,Commodum aſſecutus eſt , profuit,vtilis fuit. Gen.37. Iob 30. & Prou.11. item frequens in Kimchi. In paſſiuo אִתְחֲנָא Profuit,ſtudeſt,vtile eſt. 1 ad Corinth.15. & in Aphel אַהְנִי Profuit,ſtuduit commodo,vtilitati fuit aut emolumento.quidam,Auarus fuit,cum lucro ſuo decepit,vertunt.Ezech.22. & מַהֲנָא Prodeſt. Iohan.6. & in fœmin. מַהֲנָא Vtilis, quæ prodeſt.

per אזל, atque in eius themate ſcribuntur. Veruntamen in coniugatione Hithpael omnes exponuntur per הלך. Vide in illius Radice. Sunt verò inter ea pauca quæ per הך exponuntur, eaque magna ex parte ſunt præterita venientia cum Vau conuerſiuo, quemadmodum וְתַלְכְתֶּם Et ibitis, Chaldaicè וְתֵיזְלוּן Et ibitis. &c. & in infinitiuo, pro לָלֶכֶת Ad eundum, Thargum לְמֵהַךְ.

הַל ופ Laborare, fatigari, moleſtia afficere. Iſa. 42. & 65. Ierem. 51. licet bis in Venet. ſed perperam, inuenerim per ח, הַל. Hinc participium plural. numeri מְהַלְּלִין Moleſtia afficientes. Iſaiæ 7. Pagninus quoque huic poſitioni Caligandi & obſcurandi ſignificationē tribuit, eò quòd vidit Iſa. 42. in Hebræo כהה, quod tamen R. Dauid Debilitatus eſt, remiſſus fuit, exponit. מְהוֹלְתָא Subcerniculum, cribrum. הַלָּא Vltrà. Geneſ. 19. & Leuit. 22.

Et לְהַלָּא Deinceps. Iſaiæ 18. Abhinc, 65. eiuſdem. Et Syrè לְהַל Procul. Matth. 8. & Vltrà, trans. Act. 7.

הלל & הִלֵּל in Raſſe tevoth valet הָיָה לוֹ לוֹמַר Erat dicendum. vt ſuprà. לְהַלָּאוֹת Illuc. חַלָּבְשׁוֹתַי Cicatrices meæ, liuores mei vel vlcera mea. Pſalm. 22. & 38. & Iob 9. malè eſt ſine He à principio in Dictionario recentioris cuiuſdam. nam ſi ex induſtria abſtulit ה tanquam Hajediah, vt vocant, errauit: ſiquidem Chaldæi non hoc obſeruant, niſi in fine dictionis, vbi perpetuò, niſi ſtatus regiminis impediat, Aleph pro He Hebr. ſubſtituunt. הוֹלִילִין ſunt Bipennes, ſecures. malè per He: ſcribendum per Cheth, iuxta Eliam, Complut. & Venet. 3 Reg. 6. הַלְוַאי Vtinam. Pſalm. 81. vbi in Hebræo eſt, לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי: Targ. הַלְוַאי דְּעַמִּי שְׁמַע לִי Vtinam populus meus audiſſet me. Cætera לוּ redduntur per לָוַי Vtinam. de quo infrà.

בֵּית הִלֵּל Familia & ſecta Hillel viri celeberrimi, de quo ſuprà. חַלָּלוֹ Iſti, iſtæ, iſta. Pſalm. 118. in Midras frequens eſt. vt עֲלָמִים חַלָּלוֹ Imagines illæ. & מִי הֵם חַלָּלוֹ Qui ſunt iſti? & חַבֶּרוֹת חַלָּלוֹ Lucernæ iſtæ. Vſus eius in Commentariis capitur pro אֵלּוּ & אֵלּוּ. חַלָּז Horreum. & quod Italicè dicitur *maghazeno*, Gallicè *magazin*. in Aruc. חַלְטָתָא Reptilis nomen. vide in Lamed. חַלְיָקְטוֹן Græcè ἥλιος, Sol. in Aruc.

חָלַל Hebraicè, laudauit. Inde Syris ܫܒܚ ܗܠܠܐ Laudatio, hymnus. in lib. Rit. Seuer. Patriarchæ.

חֲלוּלָא Eccleſ. 3. vt exponit Elias, eſt lingua Germanica Tantz, id eſt, Saltatio. alijs Lætitia. Aruc legit חֲלִילָא.

הלך ופ & in Pael חִלֵּךְ Iter fecit, ambulauit. Pſal. 1. Inde מְהַלֶּךְ Itineratio. 3 Regum 19. Iter. Gen. 30. & הִלְכְתָא Via. Pſal. 27. Metaphoricè, Mos, ritus, conſuetudo. 4 Reg. 11. Vnde כְּהִלְכַת Iuxta morē. & חַלָּאתָא vel חִילָּאתָא Viæ, ambulationes. Pro. 26. Itē apud Rabbinos legitur: הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וְהִלְכָה כְּפִלְנִי וְכֵן הַרְבֵּה וְהוּא עִנְיָן מִשְׁפָּט וְדָת Id eſt, Et Halacha Moſi (tradita eſt) de Sinai, & Halacha ſecūdum talis, qualis. & id genus plurima. Hoc vocabulū Iudiciū ſiue morē, & legem, vel ius municipale ſignificat. Vnde & Targ. quod reſpōdet locutioni Heb. כְּמִשְׁפַּט הַזֶּה habet כְּהִלְכְתָא חָדָא Iuxta conſuetudinem hanc. Item in Commentariis הִתְהַלְּכוּת Idem, Mos, conſuetudo. & Eſther 4. pro וְהַשְׁתִּיָּה וְשַׁקְיוּתָא כְּהִלְכְתָא חָדָא habet Et potatio iuxta morem. & in libro Rit. Seuer. Patriarchæ legitur לַאֲרָעָא לָא מְתְהַלְּכְנִיתָא Ad terram inuiam, ſiue itineri non aptam. הַלְכָא מקב Eſt aduerbium loci, idem ſignificans quod הָנָה Tunc. vel פֹּה Hic. Ioſ. 18. & 1 Reg. 14. הֲלָךְ ſignificat Reditum, vel tributi genus. Ezr. 4. הַלְמִתָא Ineptum, incongruum. in Aruc.

חַלְמֵי ſiue הַלְמֵי Aqua ſalis. Videtur eſſe dictio compoſita ex ἅλς, Græcè Sal, & מֵי Hebraicè, id eſt, Aquæ. in Aruc.

חַלְמֹן Vitellus oui. in Aruc. & חַלְמוֹנָא Idem. Iob 6. quemadmodum eſt in Aruc, de quo ſic dicit Elias, ואני מצאתי בכל הנוסחאות חלמונא בחות וטעות הוא: Id eſt, Inueni in omnibus emendatiſſimis libris חַלְמוֹנָא per Cheth, ſed error eſt. Hæc Elias. Nihilominus Aruc alibi habet per Cheth, vt Compl. Venetumque. vti etiam ipſa vox Hebræa eſt חלמות.

חֶלֶן Negotium, & moleſtiam exhibere. Iſa. 7. Radix eſt לָה de quo ſuprà. & Nun eſt ſeruile, non vt volunt recentiores, radicale. ſic enim eſt in Propheta תּוֹעֲרִין לְכוֹן דְּאַתּוּן מַחֲלִין Nūquid parum vobis quòd moleſtia afficiatis? vbi מַחֲלִין ponitur pro מְהַלִּין participio plurali maſculino. nam ſæpe in Targ. genera cōfunduntur. & rurſus אֲרֵי תַּחֲלִין Quia moleſti eritis, cum Nun in fine aduentitio, quod Chaldæis eſt peculiare.

Non

הֵכָן Sic. Prou. 23. aliâs הָכָא in Complut. Hinc: vt מִן הָכָא Ab hinc. & הֵיכָנָא Pſalm. 48. & הֵיכָנָא Pſal. 1. & 42. Item הֵיכְנָא Quomodò. Prou. 5. הֵיכְמָה & הֵיכְמָא Quemadmodum. Pſal. 33. & Iob. 2. מֵהֵיכָן Vnde, ex quo loco. in Commentariis.

הֵיכְלָא ופ Templum, palatium, aula regia. 3. Regum 21, Ierem. 7. Pſal. 45. In plurali הֵיכָלַיָּא & הֵיכָלִין ibidem. & Hoſ. 8.

הֵימִין ופ Credidit, verum perhibuit. Dan. 6. Inde הֵימָנוּתָא & Syrè ܗܝܡܢܘܬܐ Fides. Deut. 32. & Matth. 7. & מְהֵימָנָא Fidelis. ibidem. De quo parum infrà latius. הֵימָךְ Tui. in Midb. rab. cap. 4.

הֵימֶנּוּ Abeo. Pſal. 26. in Midr. Et הֵימֶנָּה Ex ea. in Ber. rab. cap. 64. הֵמּוֹ Sumus. item ſignificat Ipſos. Ezr. 5. הֵימִינוֹן Cantus. הִין & חִינָא Menſura Hin, cōtinens duodecim ouas. Ezr. 4. & Exo. 29. חֵיוְנוּ מלה מורגלת בדברי רז"ל באמרם הֵיוְנוּ הַךְ חֵיוְנוּ כך וכך ונגזרת מן היה ונוסף בין וו בחולם לכנוי רחנכתר על משקל ישנו כאילו אמר הרי הוא על הרוב לא שמשון בו רק עם דלת המשמשת בראש במקום שין או אשר כמו שכתבתי במלת די ובלא דש איש ובדשין רומי אירעשט:

Latinè ſic: חֵיוְנוּ Dictio eſt vſitata in verbis Rabbinorum, beatæ recordationis, vt cùm dicunt הֵיוְנוּ הַךְ, item הֵיוְנוּ כַךְ pro, Id eſt. Eſt autem decurtatum ab היה cum ſuperaddito Nun, & Vau cum holem, quod refert pronomen tertiæ perſonæ, qua forma etiam dicunt ישנו. Et idem valet ac ſi diceretur הרי הוא Ecce hoc ipſum eſt. Et plerunque tantum vſurpant cum Daleth in capite, quæ ſeruit loco Schin vel Aſſer, vt ſcripſi in dictione דִּי, Germanicè das iſt, Latinè, Id eſt. Hæc Elias in Thisbi. הֵיכֵשׁ Collatio. in Commentariis.

הוי in Raſſe tevoth valet הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ vel יִתְעַלֶּה Dominus celebrandus vel attollendus. הוֹלִיל valet הָיָה לוֹ לוֹמַר Fuerat ei dicendum, quod & ſine Iod ſcribitur הלל. Dicit præterea Elias de הֵיכָן שמשו רז"ל במלרת זו במקום איה באמרם ומחיכן למדו לומר כן וכן הקרא למשרת ולאחרון לילח פירש רש"י רז"ל צעק היכן משרת שרוי היכן אהרון שרוי ונרארת לו שהוא מורכב מן חי וכאן שחי בתרגום ירושלמי אירת כמו ויאמר המלך אחשורוש לאסתר המלכה מן הוא אומה ארת ומן הי די זרעית את וכן ארזרת הדרך ישכון אור חידי אורחא והוא על דרך אי מזה בארת כמו שפירש רש"י שם: Latinè ſic: Rabbini piæ memoriæ vſurpant hanc dictionem הֵיכָן loco איה Vbi? dum dicunt: Vbi vel vnde didicerunt, ſic vel ſic dicere? Item illud Exod. 12. Et vocauit Moſem & Aharonem noctu. R. Schelomoh Iarchi, cuius fauſta ſit recordatio, ſic exponit, Clamauit היכן Vbi Moſes manet? הֵיכָן Vbi Aharon manet? Et videtur mihi cōpoſitum eſſe ex הֵי & כאן. Nam חֵי in Thargum Ieroſolymitano idem ſignificat quod אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ vt Eſther 9. Et dixit rex Aſſuerus ad Eſther reginam: Thargum: כָּן הֵי דִּי אוּמָא אַתְּ וּמָן חֵירֵי דַּרְעֵיתָא אַתְּ: Id eſt, Ex quanam natione es tu, & ex quo ſtemmate? Item Iob 38. Quæ eſt via quam inhabitat lux? Thargum הֵיכֵן אוֹרְחָא Eſtque iuxta formā illam Gen. 16. אֵי מִזֶּה בָּאתְ Vbi eſt locus iſte, vnde venis? ſicut explicat ibi R. Schelomoh.

הַךְ idem quod זֹאת qua forma & in fœminino genere vſurpatur, vt הַךְ כְּתוּבְתָא Hæc ſcriptura. הַךְ מִלְּתָא Hæc dictio. idem valet quod זאת. In Thisbi. הָכָא idem quod פֹּה Hîc, in hoc loco: vt מָא אַתְּ עָבֵיד הָכָא Quid tu facis hic? Iud. 18. & מַן לָךְ הָכָא Quis tibi hic eſt? Geneſ. 19. Et יְתוּבוּן הָכָא Reuertentur huc. ibidem 15. eſt idem atque חֵילְכָא. In Thisbi. & Prou. 25. הָכָא ponitur pro הָנָה Huc. Et cum præpoſitione מ ſic מֵהָכָא Hinc, inde. in Zoh. col. 341. הֵיכְדֵין Quomodo. Pſalm. 37. quemadmodum. Cantic. 1. חָכִי vt אֲפִלּוּ חָכִי idem valet quod אַף הָכִי שֵׁכֵן הוּא Etiamſi ita eſt, quamuis ita ſe res habeat. Item idem valet atque מִכָּל מָקוֹם Ex omni loco. Et in Targ. Ieroſolymitano quod reſpondet huic loco Eſther 2. וְטַב חַרְבָּר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְיַעַשׂ כֵּן Id eſt, Et placuit verbum in oculis regis, & ita egit. וַעֲבַד חָכִי Et fecit ſic. Item חָכִי Tantundem. in Comment. & הָכוּדֵין Itidem. Matth. 20. in plurali & הָכֵין Eadem. 1 ad Theſſ. 2. חָכִיל Ergo, igitur. Matth. 3.

הַכָּאָה Verberatio, à נכה Percuſſit.

הָךְ Ire, ambulare. Hoſeæ 3. Iſa. 2. Pſalm. 115. Ezr. 2. de quo hæc ſunt Eliæ verba in Methurg. Cùm inuenire ſatagerem differentiam quæ eſt in dictione חלך, quæ aliquando per אזל à Chaldæo interpretatur, & aliquādo per הלך, interdum etiá & per הך, hoc inueni diſcrimen, & illud certè magnum mihi pro comperto habetur, quòd dictionis חליכה ſunt duo themata, הלך videlicet & ילך. Et profectò maxima pars quæ in ſcriptura occurrit de Radice הלך, redduntur à Paraphraſte

הָה Eſt Vermis qui naſcitur in ריפון id eſt, Malogranato. in Aruc. הה in Raſſe tevoth valet הדין חוא Idē iudicium, par eſt ratio &c. Valet & הַנְּכוֹ הַךְ Illud ipſum eſt, vel הַנְּנִי הַךְ Illud Iſta ſunt. הַךְ vtriuſque numeri. הה valet הַנְּכוֹ הַיְדְ דְּאָמַר Illud ipſum eſt quod ait. De הַנְּכוֹ mox dicemus. Sunt qui legant חוא חַרְבָּר eodem ſenſu. Illud magis Rabbinicum admixto Chaldaiſmo: iſtud purè Hebræum eſt. pro הַיְדְ poteſt dici & הַךְ Iſtud. הו valet חוא, nec eſt Raſſe tevoth, ſicut nec הִי pro הִיא: Nam הַא ferè non contrahitur in הִי vitandæ ambiguitatis gratia. אִיחוא aliâs diuiſim אִי הוא. ſed bene in Venet. אִין חוא Si ipſe. Complut. quemadmodum eſt in Hebræo, habet הוא ſimpliciter.

הָוָה וסוס Fuit, factum eſt. in maſculino genere. 1 Reg. 1. In fœminino הָוַת Iudic. 19. Inde חוֹיָה & חִיוָתָא οὐσία Eſſentia, exiſtentia, generatio. in Commentariis. Et Syrè חִיוָתָא בקב־חת Subſtantia, eſſentia. in lib. Rit. Seuer. Patriarchæ. הו & הוּ Syricè, idem quod Hebraicè אשר Qui, quæ, quod. הַנְּלָר Menſura, quæ dicitur Epha. Iſa. 60. ita ſi fides eſt adhibenda hîc Pagnino, qui quod eſt nomen regionis & populi, Menſuram exponit. ſed vt magis rei veritas eluceſcat, par eſt hic Hebraicum textum apponere שִׁפְעַת גְּמַלִּים תְּכַסֶּךָ בִּכְרֵי מִדְיָן וְעֵיפָה: Id eſt, Multitudo camelorum operiet te, dromedarij Madian & Epha. Tharg. ſic, שְׁיָרַת עֲרַבָאֵי תְּחַפֵּי סְחַרְנִיךְ חוּגְנֵי מִדְיָן וְחוֹלָד: Caſtra Arabum per circuitum te operient, parui cameli Midian & Holad. Complut. retinuit עיפא. ad quid hic igitur de menſura? הוּנָה in coniugatione Aphil, ordinis compoſitorum, nempe quieſcentium in prima & vltima, ſignificat Vituperare. in Ber. rab. cap. 67. חַוּנָא Difficultas. in Aruc. חַוַּן בפא in Pael ſignificat Compotem mentis, & ſobrium eſſe. 1 ad Theſſ. 5. & אִתְחַוַּן Mente concepit. in lib. Rit. Seu, Patriarchæ. חַוָּנָא מקב־ח Mens, νοῦς. in Alphabeto Syriaco Widmanſtadij. & Marc. 3. Et חַוָּנָא vel חַוָּנָא in Prou. 28. & 31. cap. ſignificat תְּבוּנָה & מְחַקַּק Argumentum, ratione, conſiderationem, ſtatutum & prudentiam. Complut. illud תּוּבָנָא quod potiùs ſcribi deberet חִבּוּנָא, hoc verò חוּנָא legit. Venet. autem & Elias vt ſuprà. & ita eiuſdem libri 3. cap legunt חַוָּנָא, vbi Complut. חַוָּנָא quaſi indicium, habet.

חוּפַרְנְיָא מקב־רכב־ח Græcè ἐπαρχία, Prouincia. Act. 23.

חוֹרָד ῥόδος, Roſa. in Aruc. הַזּוּלָךְ Eſt capitale ſignum verſuum, quorum videlicet primus incipit ab ה, ſecundus à ו, & ſic deinceps. Deut. 32.

חֲזָמָא Manipulus ſpicarum. nomen Arabicum. in Aruc. חוּזְמֵי aliâs idem quod קוצים vel באשים Spinæ, labruſcæ, lolia. Iob 31. חֲזָרָא Furfur. alij codices habent חֲזָרָא & ſic eſt genus ſpinæ oblongæ, quæ in terra Babel inueniebatur, qua interdum, loco veru, vtebantur. in Aruc.

חַט Emungere lucernam. in Aruc. חַטָּב Pedilium. in Ber. rab cap. 36. & 88. חַטָּלִים Solus, ſolitarius. in Aruc. & Macellum. in Ber. rab. cap. 80. חַטָּנֵי Pedilium: כלי צמר Lanea inſtrumenta, ſeu indumenta. in Aruc.

חַטָּרְיוֹת ſunt פרי קטנים Fructus parui, cucurbitæ paruæ. in Aruc.

חַיָּא Aliâs אַיְתִי vel אִית idem quod מהרה Velociter. Prouer. 25. malè, nam pro מְסַרְהַב אַיְתִי quod ſeparatim legitur, legendum eſt aduerbialiter מְסַרְהַבָאִית prorſus, vt poſuimus in noſtris Bibliis, & quemadmodum Pſalm. 78. Syrè reperitur, vt videre licet in Dictionario Syrico Maſij. omnia enim ferè aduerbia Syrica terminantur in אִית, planè vt eſt in Complut. cui ſi à fronte adiunxeris מְסַרְהַב fiet מְסַרְהַבָאִית Feſtinanter, ſubitò, repentè. חַיְתָא in Venet. & חַרְהָא in Compluten. pro ריב Contentione ponitur. Prou. 15. ſed legendum vt Elias חַרְהָא Altercatio, excandeſcentia. חִיוּלִי idem quod Græcè ὕλη, Materia informis, ſylua. in Commentariis.

הֵיבִיל וסכל In Aphil, ordinis quieſcentium in prima, cuius radix eſt יְבַל, ſignificat Attulit, adduxit. Ezr. 5. & 6.

חֵיךְ Vt Syrè אֵיךְ בקב־חת Sicut, quemadmodum, veluti, quaſi. Pſalm. 2. Prouerb. 15. & Thren. vlt. Item luxta, ſecundum. Pſalm. 109. חֵיכָא Vbi.

חֵיכִי Ideo, propterea.

חֵיכָךְ Quomodo. frequens in Commentariis.

חֵיכְרִין Sic, ita. Pſalm. 48. Et חֵיכֵן Itáne, ſic. Mich. 2.

חֵיכֵן Quò, vbi, quomodo. frequens in Commentariis.

חָלָא Illa, iſta, idem quod חָדָא vel חָדָאת pro quo maſculinè legitur עַמָּא חָלֵין vt חָלֵין עַמִּיךְ vel חֵילֵין Populus iſte. Item Hic populus tuus. in 2 Tharg. Eſther. & in fœminino חֵילָא Qua morte? Eſth. 5. Vbi He eſt litera interrogatoria. Inuenitur etiam in eodem libro מִן חֵילָא אוּמָא Ab iſto populo.

Item חֵילִין & Syricè חֵילִין בקב־הב Tunc. Pſalm. 2. & 19. Idem בְּחַדְרֵי בַּחֲדֵי Pſalm. 89. & בְּחַדְרֵי Simul, vnà, pariter, mutuò. in Zoh. & in Commentariis. Sed בְּחַדְרֵי idem eſt quod עִמְרִי Circa me, apud me, mecum. Iob 10. & 13. vide in ב.

חַדְרֵיב Nomen loci. in Aruc. Item חַדְרֵיב ponitur, vbi in Hebræo eſt אשכנז Germania. Ierem. 51. Bahal Aruc ſcribit per Cheth חַדְרֵיב ex Tharg. Ieroſol. ſed in Radice חַדְרֵמָן legit per He חַדְרֵיב.

הֲדִיוֹט וסיכל ἰδιώτης eſt נקלה Abiectus, vilis, priuatus. vt גַּבְרִין הֲדִיוֹטִין Viri deſpecti, idiotæ. Eſth. 2. Iob 30. Gen. 28. & 1 Reg. 18. & 24. Vnde Elias ait in Thisbi, כהן חדיוט פירוש כהן פשוט רוצה לומר שאינו כהן גדול וכן ואנכי איש רש ונקלה וְאָנָא גְּבַר מְסְכֵּן וְחֲדִיוֹט וכן אחר פרעוש אחר בָּתַר חֲדִיוֹט חַר וכן אין זה כי אם בית אלהים לַיִת דֵּין אֶלָהִים חדיוט והוא לשון יון אידיוטו ובלשון אשכנז אוין שלעכטר ובלעז פריבאטו: Id eſt, Sacerdos vulgaris, id eſt Sacerdos ſimplex, quaſi dicas, qui magnus ſacerdos non eſt. Et ſic, Ego verò ſum vir pauper & deſpicabilis ſiue deſpectus: Thargum ibi habet, Ego ſum vir pauper & vulgaris. 1 Reg. 18. Item, Poſt pulicem vnum: Tharg. Poſt abiectum vnũ. ibidem 24. Item, non eſt iſte (locus) niſi domus Dei. Tharg. Non eſt iſte locus vulgaris. Gen. 28. Eſt autem Idiota vocabulum Græcum, Germanicè Ein ſchlechter, Italicè *priuato*. Hæc ille.

הָדַם וסיפל In fruſta concîdit, membratim diſcerpſit, lacerauit. idem quod נתח. Iud. 14. & 19.

Idem הַדִּים אֶת הוֹרָא Diſſecuit bouem. 3 Reg. 18. in coniugatione Pael. Inde חֲדָם Membrum, anatomia. in Aruc. In plurali חֲדָמִין idem quod נתחים Fruſta. Daniel. 2. חֲדָיוֹן Bonum, vel beneficium. in Aruc.

הָדַס Idem quod דחק Arctauit. vel ſecundum alios Feſtinauit. in More. lib. 1. cap. 5. Secundò חֲדַסָּא eſt Arbor myrtus vnde virgæ decerpi poſſunt. Eſth. 2. in plurali חֲדַסִּין Iſa. 41. Leuit. 23. & חֲדַסַּיָּא Zachar. 1. הֲדַס præterea eſt nomen Gentis, quæ Hebraicè dicitur ארך Gen. 10. in Tharg. Ieroſolymitano. Santes legit חַדְפָא.

הוֹדַע וסיפל In coniugatione Aphel ordinis quieſcentium in prima, ſignificat Oſtēdit, indicauit, patefecit, docuit. Dan. 2.

הֲדַף וסיפל Vt & Hebraicè, Impulit, propulſauit. Iob 18.

הֲדַק וסיפל Coniunxit. Iob 41. Sed Pagnini exemplaria erant corrupta. nam ſcribendum eſt אדק cũ Aruc & Elia, & etiam cum Complut. & Ven. חֲדַק verò in Aruc Comprimere & ſtringere eſt.

הֲדַר וסיפל Primò ſignificat Reuerti, redire. Vnde Iob 14. חֲדָרוּ Redierunt ſcilicet aquæ. Vnde Elias in Thisbi, נוהגין לכתוב בגמרא בסוף כל פרק חֲדָרַן עֲלָךְ פירוש חזור בך וקשה ליעל הנון והדר הוא לשון חזרה ובדניאל וְלֵיקַר מַלְכוּתִי חֲדָרַת פירוש חזרתי: Solent, inquit, ſcribere in Ghemara in fine cuiuſq; capituli חֲדָרַן עֲלָךְ hoc eſt, Redeas vel repetas apud te. Et difficile mihi eſt cur addita fuerit litera Nun. Significat autē חדר Redeundi aut reuertendi actum. vt in Dan. cap. 4. Et ad decus regni reuerſus ſum. vbi idem valet quod חזרתי. Hæc ille.

Secundò ſignificat Honorare, cohoneſtare, honorem exhibere. Leuit. 19. & Dan. 5. Inde חֲדָרָא Gloria, decus, honor, ibidem. & Prouerb. 31. vt probè codex Complut. habet. Venet. חֲדָרָה vt iam diximus. Et in Commentariis הֲדוּר Decus, gloria. Item חֲדַר ſignificat Rurſus. in Midb. rab. cap. 9. & Rotundum, quodque plures habet reuolutiones. in Aruc. vt חֲדַר תַּלְמוּד Orbicularis diſciplina, Encyclopædia. Gallicè *Encyclie*. Et חֲדוּר Vendens ac diſtrahens per vrbem. in Aruc.

חַדְרַנְיָאל Eſt nomen Angeli. in Zoh. col. 102. הֲדוּר Aqua. Græcum eſt ὕδραυλος. Et חֲדְרַוְלוֹם ὑδραυλος, Hydraulus. in Aruc.

חַדְרַכּוֹלִין Nomen Adriani moneta. in Aruc. חַדְרַנָּא Dignitatis. in Ber. rab. cap. 5. חַדְרַנְיוֹם Ingens, altus ſupra modum, Gigas. in Aruc. חֲדָרֵס Herodiana moneta. in Aruc.

חַדְרָקִין Hydropicus vel infirmitas viſcerum, vt auctor Aruc exponit. חֲדְרִיוֹס מסהר־ם Adriaticum mare. Act. 27.

cem puncta אַ a, אִי i, אוֹ o, אוּ u. &c. In Thisbi.
חוֹבְרֵי שָׁמַיִם sunt Astrologi, diuinatores, augures, genethliaci.

הָגָה siue שִׂיחַ חָגָא Ordinis quiescentium in vltima, significat Discere, interpretari, exponere. Psal. 9. in Midr. Secundò Conqueri, meditari. Ioſ. 1. & הָגָה Queritans. Iſa. 27. Inde הֶגֶא Meditatio, locutio, prolatio, ſonus oris, Iob 37. הֶגְיוֹן Dialectica, Logica. in More. lib. 1. cap. 34. & 55. Inde הֶגְיוֹנִי Logicus. Tertiò חֵיגִי eſt idem quod חרול aut נעצוץ id eſt, Vrtica, vel carduus, aut ſecundum Kimchi Spina alba, Gallicè *aubepin*. Iob 30. Idem הֵיגִיתָא aliàs vt Aruc חֲגָתָא Eſther 2. in ſecundo Tharg.

חֲגָהָה קורין למי שמתקן טעיתי הספר מגירה ופעולתו נקראת חֲגָהָה ואז נקרא הספר החוא מוגה ובלעז קוליטו והוא לשון נוגה ואורה וכן ראיתי בכתב איזהר חרוש או ביאור בגליונות הספר נקרא אותו החרוש או אותו הביאור חֲגָהָה כגון חֲגָהוֹת המימוני או המרדכי :

Vocant eum qui emendat errores libri מַגִּיהַ, atq; ipſam actionem חֲגָהָה, tuncque vocatur liber ille emendatus מְגֻהָּ. Italicè *Coretto*. Eſt autem vox deducta ab eo quod ſplendorem & lucem ſignificat. (quaſi dicas Illuſtrare) Vnde qui ſcribit nouũ aliquod commentum aut declarationem in margine libri, hoc ipſum חֲגָהָה nominare ſolent, veluti Hagahoth Maymoni aut Mardochai. Hæc Elias in Thisbi. הֲגִרוֹם Nomen viri proprium. חֲגָרָה Noctem Paſchæ vocant, ab eo quod Exod. 13. dicitur וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ Et annunciabis filio tuo. Germanicè Los. Eliæ verò videtur ſignificare גְּאוּלָה Redemptionem, Germanicè Loeſung. vide אגר. Hæc in Thisbi.

הֵגֵם וְהֵגֵם Deleuit, aboleuit. Actor. 13. הֵגְמוֹן Græcè ἡγεμών, idem quod שלטן Præfectus, dux, commiſſarius, epiſcopus, habens ſub alio poteſtatem. Iſaiæ 9. & in Ber. rabb. cap. 30. & 65. & in Schem. rabb. cap. 31. In plurali הֲגֶמוֹנִין in 2. Tharg. Eſther cap. 5. Inde הֲגֶמוֹנִיוּת Epiſcopatus, comitatus. Vnde Elias ait, ואנחנו קוראים לגדולים גדולי המעלה לשאין למעלה מהם רק החשמנים הנקראים קרדינאלי ואפיפיור הגמונים וכן מה שרתחת פקידתם נקרא הגמוניא וכן במשנה מהגמוניא להגמוניא והגמון בלשון אשכנז פישוף ובלעז וישקופא : Id eſt, Nos autem (Iudæi) vocamus Hegmonim magnos ſacerdotes, quibus nulli ſunt præſtantiores, præter Haſmanim, qui Cardinales vocantur, & Papa. Et ſic in Miſna (legitur) מֵהֲגֶמוֹנִיָּא לַהֲגֶמוֹנִיָּא De Epiſcopatu ad Epiſcopatum. Hegmon autẽ Germanicè dicitur Biſchoff, Italicè *Veſcouo*. In Thisbi. Et הֲגֶמָנוּתָא Præfectura, vt בְּהֲגֶמָנוּתָא דְקוּרֵינָוס בְּסוּרְיָא In præfectura Cyrenæi in Syria. Luc. 2.

הָגָן Primò ſignificat Anſam ſeu manubrium. in Aruc. Secundò חוֹגְנִין ſunt Dromedarij, ſeu parui cameli. Iſa. 60. Tertiò חוגין eſt Anchora. in Ber. rabb. cap. 12. & 84. Quartò הָגוּן ſignificat Aptum, idoneum, licitum, decens. in Ber. rabb. cap. 48. & 62. & in More. lib. 1. cap. 62. vt דְּבָרִים הֲגוּנִים Verba honeſta. עֵצָה הֲגוּנָה Conſilium aptum.

Et הוגן Decentia, decus. כְּהוֹגֶן Vt decet. חֲגָסֵי pro שִׁפְנִים Cuniculis legit Magiſter Aruc. quomodo alij habeant, vide in חָגָס. Prouerb. 30. חָגָר Nomen ancillæ Abrahæ, ex qua ſuſcepit Iſmael patrem Turcharum, vnde dicti ſunt הַגָּרִין vel הַגָּרִיִּים Agareni. חַגַּרְנִי מִקַּבְּרֵנִי Stringere. in Aruc.

הוֹדָה Conceſſit, admiſit argumentum. in Commentariis. Et חוֹדָאָה Confeſſio. Ioſ. 7. Et in Rabbinis, teſte Elia Thisbite, legitur, בחלל ובחודאה Id eſt, Cum laude & cõfeſſione, ſiue מלשון הודו ליהוה שרשו ידה Gratiarum actione. Deductum eſt ab illo verſu Pſalm. 105. Confitemini Domino Tetragrammaton. Radix eius eſt ידה. Aleph autem ſiue Olaph poſitum eſt loco He radicis, poſtremumque He nota eſt fœminini generis. Et Thargum quod reſpondet loco illi Ioſ. 7. וְתֵן לֵהּ תּוֹדָה habet וְהַב לַהּ חוֹדָאָה Id eſt, Et da ei laudem ſiue confeſſionem. והוא כמו וְדוּי אלא שיש מעט חפרש ביניהם כמו שאבאר בשרש ודוי: Et eſt ferè idem quod וְדוּי Vidui, niſi quòd eſt nonnihil diſcriminis inter ea: de quo loquar in Radice וְדוּי. Hæc ille. הוֹדוּ India ſcilicet Aethiopum. Vnde Eſa. 11. reſpondet illi in Hebræo כּוּשׁ. Inde adiectiuum הִדּוּאָה Indus, Maurus. Ierem. 13. in Aruc eſt הֻגְדָּאָה.

הֲדָרָה Decor. Prou. 31. in Venet. melius הַדְרָא vt Cõplutenſe. Item חֶדְרָא vel cum Beth ſeruili בְּחֶדְרָא apud Rabbinos idem eſt quod בְּבֵירוּר hoc eſt dilucidè, clarè, aperte. Neque vſurpari debet abſque Beth, vt monet Elias in Thisbi, quamuis ſe alicubi reperiſſe dicat לְחֶדְרָא, ſed loci non meminit.

חדא

quod me doctiorem redderet, inueniſſem; deprehendi ex toto illo verborum ordine [illegible] præſcribitur modus Iſraëlitis edendi agni Paſcha, à [illegible] Ieroſolym. vt pro more habet in pleriſque aliis locis, hoc t[illegible]cum מְהֻבְהָב eſſe conuerſum, nõ, vt mea fert opinio, pro נָא; ſed potiùs pro צְלִי, quod ibidem loci aſſatum ſignificat. Significat etiam idem quod נענע Mouit, ſeu agitauit caput. in Aruc. חנ"ה in Raſſe tevoth valet חֲקָדוֹשׁ בָּרוּךְ חוּא Sanctus ille per antonomaſiam, qui laudetur. Dicunt & חקב"ה pro eodem. Ac ſimpliciter interdum dicunt ב"ה id eſt, בָּרוּךְ חוּא Laudandus ipſe, vt ſuprà in א.

חנ"ה Vna ex Dei nomenclaturis, quibus paſſim vtuntur Rabbini. חנ"ה vel חנ"ע valet חַבַּעֲלֵי חַיִּים τὰ ζῶα, Animantia. vide ſuprà in ב"ח. חֲבָטָה Additamentum muri ſuper quo ponitur tignum vel trabs.

הֶבֶל וְהֶבֶל Primò ſignificat Calefacere: & חֲבָלוּת Calefactio. in More. lib. 1. cap. 72. Et חֶבֶל פּוּמָא Halitus oris, vapor igneus. Pſal. 90. Et in Vaic. rab. cap. 4. Vnde Rabbini dicunt חֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת Halitus oris eorum, nempe puerorum. Auctor Aruc adducit ipſum, & non explicat. והוא כרמות עשן היוצא מפי חבעלי חיים והוא יותר נכר בזמן החורף מבקיץ ובלשון אשכנז אוש"ם ובלעז האליטו וכן תרגום כלינו שנינו כמו הגרה : חֵיךְ חֶבֶל פּוּמָא Id eſt, Illud autem eſt quaſi ſimilitudo fumi egredientis ex ore animalium, magiſque innoteſcit hyberno quàm eſtiuo tempore. Germanicè Athem. Italicè *halito*. Sic & Thargum in hunc locum Pſal. 90. כלינו שנינו כמו הגרה Conſumpſimus annos noſtros veluti meditationem, Gallicè *Commevnpenſer*: habet, Tanquam vaporem oris. Hæc in Thisbi. Secundò חֶבֶל & חֶבֶל & חֶבְלוּ aliâs חֶבְלוּ ſignificant Vanitatem. Eccl. 1. in plurali חֲבָלִים & חֲבָלָא Vanitates. ibidem. & Iob 27. מָא דֵין חֲבָלָא תְּחַבְּלוּן Vt quid vanitate euaneſcetis? Item חֲבָלוּתָךְ Vanitas tua. Eccl. 9. Tertiò חֲבִיל idem eſt quod לאלתר Mox, illico, ſtatim. in Aruc. חֲבָלִילָה Locus in ventre, plures habens concauitates. in Aruc.

הוֹבַד Ordinis quieſcentium in prima, in coniugatione Aphil, Perdidit, peſſundedit: à verbo אבר. & in infinitiuo לְמוֹבְדָא מִן אַרְעָא Ad pereundum de terra: vel, Ad perdendum de terra. vt ſcribatur לְמוֹבְדָא pro לְאוֹבְדָא, in ſecundo Thargum Eſther, vt videtur quidam ſentire in ſua Grammatica. Atqui, vt monet Elias in ſuo Methurgeman, in Iob, Pſalmis, & Prouerbiis paſſim obuiam eſt ה pro א, vt videre eſt in Pſal. 142. & multis aliis, in quibus הוֹבַד non habet ſignificationem actiuam, ſed ponitur pro Hebræo אָבַד, quod in Cal Perire, & non diſperdere, ſonat. Nam in inflexione Aphil Chald. eſſet אוֹבַד per Aleph in principio. חֲבֵכֵן idem quod כְּבֵן Tunc. Pſalm. 69. dummodo ח non ſit ſuperfluum.

חֲבִירָא idem quod חשך Caligo, tenebræ. Prouerb. 7. & in plurali חֲבִירָא Pſalm. 35. & חָבִיר eſt קורר Pullatus, atratus, indumentis lugubribus indutus. Pſal. 35. & 38. ſic enim vbique legit Elias & Bahal Aruc. quamuis exemplaria Complut. habeant ſemper חֲבִיר & חֲבִירָא. Ven. modò חֲבִיר, modò חֲבִיר, modò verò & חֲבִיר habet. חֲבָרָה Sonus, vox, tonus quem damus cuique vocali propriũ. in Vaic. cap. 22. Vnde Elias in Thisbi, קול חברה הוא הנקרא בפסוק קול דממה כמו שכתוב ואחרי האש קול דממה דקה ופ' רש"י ואני שמעתי קל הבא מתוך חדממה טאצ'ימנט בלעז בלשון רומי איל"ו וכלשון אשכנז ווירד"האל וכן אמרו ר"ל בתקועת שופר שמע קול הברה לא יצא ועוד שמשו בו באיפן אחר באמרם יצא קול חברה בעיר על פלוני או פלונית וכולי פירש קול שאינו ורואי וחמדקדקים קראו גם כן נקודות האותיות חברות כמו שאמרתי בשירי אל"ה מלכים העשרה המולכים בחברה : והם עשרה נקודות אָ אִי אוּ וכולי :

Id eſt, Vox חֲבָרָה ea eſt, quæ in Scriptura vocatur קול דממה Vox ſilentij, id eſt, Vox ſubmiſſa. Sicuti ſcriptum eſt 1 Regũ 19. Et poſt ignem illum vox ſilentij tenuis, vel, vt verſio vulgata, Sibilus auræ tenuis. Vbi Rabbi Schelomoh ſic dicit: Ego audiui vocem è medio ſilentio venientem, *Taiſement* vulgò nuncupari, Latinè Echo, Germanicè widerhall. Hinc eſt quod Rabbini felicis recordationis, vbi mentionem faciunt clangoris tubæ, dicunt: Auditus vocis חֲבָרָה non egreſſus eſt. Et ruſſum vſurpant in alia forma cùm dicunt, Egreſſa eſt קול חֲבָרָה in ciuitate ſuper illum, vel illam. &c. Expoſitio. Vox quæ non eſt certa & manifeſta. Inde eſt quòd Grammatici puncta literarum חֲבָרוֹת nominant, quomodo dixi in Cantico meo, Elle Melachim haaſſarah, Hamolchim bahauarah. Iſti ſunt decem Reges, qui regnant in ſono. Sunt autem de-

tamen תָּאַן esse radicem. Inde מִן תָּאַן aliâs מֵהָאן Vnde, à quo loco. Psal. 121. הוֹאִיל Apud Rabbinos legitur sic, הוֹאִיל וְהִזְכִּירוֹ סִפֵּר בְּשִׁבְחוֹ Id est, Id est, Postquam meminit eius, enarrat laudem eius. Sic הוֹאִיל וְכָךְ הוּא idem quod מֵאַחַר שֶׁחִבְּרוֹ הוּא כָּךְ Postquam ita se res habet. Germanicè Die weil das, Italicè *dipochi*, Gallicè *de puis que*. Similiter exponitur vocabulum בֵּינַיִן. est tamen nonnihil discriminis inter ea, sicut declarabo in radice sua. Et verisimile videtur Eliæ deductum esse ab illo Deut. 1. הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר Cœpit Moses declarare: vbi Incipere significat. Vnde & sensus istius הוֹאִיל וְהִזְכִּירוֹ talis esse potest, הִתְחִיל הַפָּסוּק וְהִזְכִּירוֹ עַל כֵּן סִפֵּר בְּשִׁבְחוֹ: id est, Incipit versus & meminit eius, propterea enarrat laudem eius. Simili modo etiam secundum eum qui exponit הוֹאִיל מֹשֶׁה pro, Voluit Moses, dicendum est, Voluit versus, & meminit eius. Et mirum est quòd Rabbi Schelomoh exponit illud הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי pro רָצִיתִי Id est, Ecce nunc volui: citans illum locum הוֹאִיל מֹשֶׁה. Et in Patassa, Elle haddeuarim, exponit הוֹאִיל משה per התחיל id est, Incepit. & citat locum ex Genesi, הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי Ecce nunc incepi. Sic certè inueni in omnibus exemplaribus. Mihi verò, inquit Elias, pro comperto habetur, errorem esse, qui irrepserit in primum exemplar, & debere scribi: הוֹאַלְתִּי sicut & ipse R. Schel. exponit, & Thargum רָצִיתִי כְּמוֹ הוֹאִיל מֹשֶׁה per עָבִי id est, Voluit, reddidit. in Thisbi.

הָאוֹיֵק Fodit, cauernam fecit. in Ven. corruptè. lego igitur cum Complut. חָאֵיק participium, à radice חקק Exarauit, impressit. Iob 24. חַאִיתָא Butyrum. Prou. 30. in Ven. In Complut. verò חַמָּאתָא forsan scribendum חֶמְאָה, ab Hebræo חמאה, quod tamen nondum reperi. sanè לַחְאֵי Iob 20. & 29. item Genes. 18. in Tharg. Ierosol. pro חמאה Butyro est positum. הַאֵּנֵק in Rasse tevoth. vide suprà in א.

Sed הַאֵּ֫ע valet הֲכָמִים אֲבֶן עֶזְרָא Sapiens ille Aben Ezra. de quo suprà in Olaph.

הָב וְסִבִּי Idem quod נתן Dedit. 4 Reg. 23. & Ierem. 31. Hic falsi sunt aliqui, siquidem חב sine Iod à fronte non valet, nisi in Imperat. tantùm נתן. & quod nominat 4 Reg. 23. reuera in Ven. pro נתנו est דִּי חָבוּ. sed quis non videt manifestum errorem, cùm debeat coniungi, vt habent omnia emendata exemplaria, id quod seiunxerunt? scribendum enim coniunctè est דִּיהָבוּ Qui dederunt.

חָבָאי idem quod גזמא Hyperbolica siue excessiua locutio. Vnde dicunt Rabbini, דִּבְּרָה תּוֹרָה בִּלְשׁוֹן חָבָאי Loquitur lex hyperbolicè. Sic dicunt hyperbolicam esse locutionẽ עָרִים גְּדוֹלוֹת וּבְצוּרוֹת בַּשָּׁמַיִם Ciuitates magnas, & munitas vsque in cælum. Deuter. 32. Constat itaque חָבָאי & גִּזְמָא idem esse וְהוּא כְּשֵׁאָרָם מְגַדֵּל אֶת הַדֹּבֶר הַרְבֵּה וּמוֹסִיף עַל גְּדוּלּוֹ וְגִזְמָא הוּא לְשׁוֹן יָוָן וְהַבַּאי נִרְאֶה לִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן קוֹץ תַּרְגּוּם שֶׁל קוֹץ שָׁמִיר חוֹבֵי וּבוּר וְכֵן שָׁמִיד וְשִׁירַת וְכֵן שֶׁהַקּוֹצִים אֵינָם נֶחְשָׁבִים לְשֵׁאָר עֵצִים כָּךְ דִּבְרֵי גִּזְמוּת אֵינָם נֶחְשָׁבִים לְשֵׁאָר מְאֻמָּרִים וְאֵין בָּהֶם אֱמֶתוּת וְהוּא שֶׁל חַבַּאי בְּחֹלֶם פָּתוּחַ בְּרֵאשִׁית רִפִּי חֲבִית וְכֵן חֹבֶל וְחַבְרֵת הַבָּאִים אַחַר זֶה הַחִיתִין בְּחֹלֶם פָּתוּחַ:

Latinè sic: Idipsum autem est, cùm aliquis amplificat rem aliquam, & mimium extollit magnitudinem eius. Estq; Guzma vocabulum Græcum, חבאי verò, vt mihi videtur, deductũ est ab eo quod Spinã significat. Thargum enim quod respondet Hebræo קוץ ושמיר Spina, & vepris. Isa. 32. habet חוֹבֵי וּבוּר Spina, & vepres. ibid. 7. Thargum habet שמיר ושירת Spina, & vepres. ibid. 7. Thargum habet חוֹבֵי וּבוּר, Et quemadmodum spinæ nõ reputantur inter reliqua ligna, sic hyperbolicæ locutiones nõ reputãtur inter alias orationes, quibus etiam non inest rei veritas. Porrò He quod præfigitur חַבַּאי punctatur cum hateph patach, & Beth afficitur raphe, quod idem fit & in radicibus חֲבַל & חֲבָרַת de quibus mox, vbi He venit cum hateph patach. Hæc in Thisbi. חוֹבַאי quoque מלוח Vrticam, vel genus quoddam spinæ significat. Iob 30.

הַבְּבָא וְסִבְּכֵן Flos. Epist. S. Iacobi cap. 1.

הַבְּחַב וְסִבְּחַב Idem quod חרך באש Vstulauit, assauit in igne. Exod. 12. in Tharg. Ierosol. vbi ponitur מְהַבְּחַב Assatum, vt omnes habent, pro Hebræo נָא, quod rem incoctã & crudam omnium interpretum consensu significat, sensu planè rei assatæ contrario: quod cùm primùm animaduerti, alium sensum eo in negotio latitare, aut locum non aliquo errore vacare sum arbitratus: tandem cùm perlustrassem quid de hac re scripsissent commentatores, & nihil quod posuisse גלגל In orbem trãnsiit vt ebrius, quod verum est. sed tunc quid sit Errare in vomitu, exponit, non quid רָשַׁשׁ significat. Isa. 19. vbi sic habetur וּמְרַשְׁרֵשׁ בְּתוֹבִיָּה כְּמוֹ רָשַׁשׁ רַגְלָיו בַּיָּיִן Sicut volutatur ebrius, & conculcatur in vomitu suo. Aruc habet תּוֹבִיָּה vt scripsi, pro quo alij perperam habẽt תּוֹבִיָּה Mediũ eius. alij verò חוֹבִיָּה Peccatum eius. Quintò רוֹשֵׁשׁ Contriuit, comminuit. 2 Reg. 22. Sextò רָשַׁשׁ significat Plaudere, hæsitare, spernere. in Aruc. Vide Eliam in Methurgeman, cuius hæc sunt verba, דַּשׁ וְרָדַשׁ וְרַשׁ וְרִשְׁרֵשׁ, & subiungit חמישה שרשים אלה מובנם והוראתם אחת id est, Istorum quinque thematum vna est & eadem significatio, atque inductio.

Item רָשָׁא Ostium, ianua. Iud. 19. In plurali רְשִׁין Fores. 1 Regum 23. & רְשָׁנָא Portæ, ianuæ. Ezech. 41. רְשָׁנָא Remuneratio. in Aruc. רְשָׁרָא secundum auctorem Aruc, est שִׁפִּין Legumen seu frumentum, quod אישפלתא id est, Speltam vocant, siue zeam. רְשַׁחְנָא Mulier patiens menstruum. vox Persica. in Aruc.

דָּתָא & דָּת Lex, statutum, decretum. idem quod חוק Ezr. 7. & Dani. 2. In plurali דָּתִין Edicta. Ezr. 8. דִּתְאָה aliâs דִּיתָא idem quod Hebraicè דשא Gramen, germen herbæ, virgultum. Deut. 32. Dan. 4. Inde יְרִיק דִּיתְאָה Herba virens, olus germinans. 4 Reg. 19. In plurali דִּיתְאִין Isa. 66. & Psal. 23. iuxta exemplar Complut. Elias verò & Venet. Aleph redundante דְּאִיתְאִין. & verbaliter Genes. 1. vbi exemplar Complut. habet תַּדְרָאִי, Elias תַּדְרָאת, Venet. תַּדְרָאִית Germinet, proferat. sed analogia vt scribamus תַּדְרֵתָא, postulare videtur. רָתְבְּרָא Optimates, potentes, magnates. Dan. 3. R. Sahadiah Haghaon videtur pro dictione composita accipere quasi à דַּת & בְּרָא Lege & puritate. scribit enim שהם יועצי המלך וד תם ועצתם ברורה Quia ipsi erant consiliarij regis, & eorum statutum atque consilium purum. דת in Rasse tevoth valet דִּבְרֵי תוֹרָה Verba legis.

דִּתָּן Idem quod Hebraicè דשן Pingue scere, & pinguedo. Psalm. 36. in Complutensi. at in Venet. דתן, vt vidimus suprà, forsan rectiùs. Siquidem in Elia & Bahal Aruc, quod viderim, nulla de דתן fit mentio.

LITERA HE.

ה ס

הָא וְסִהָא Quinta Alphabeti litera tam Hebræorũ quàm Chaldæorum & Syrorũ propriè significat Ecce, En. Varius eius est vsus in Hebraismo, aliquando est articulus emphaseos, & præponitur dictionibus, vocaturque He Haiediah siue idearia, & propriam cuiusque rei ideam designans. Sæpissimè in verbis Hebræis paragogicòs adiicitur, nec vnquam sine grandi mysterio. Cæterùm ה in Rasse tevoth valet הַשֵּׁם Nomen & Numen ipsum κατ' ἐξοχήν: intelligentes tetragrammaton, dicunt pro eo quod in contextu scriberetur יהוה, quod puræ Dei substantiæ nomen est, cùm cætera affectiones magis & ei attributa significent cum aliis ferè communia, hoc Dei sit peculiare. Sæpe subiungunt הַמְּבֹרָךְ Venerandum & venerabile; sæpè יִתְבָּרַךְ vel יִתְעַלֶּה Laudetur, extollatur.

הָא וְסִהָא Ergo, igitur, eia, idem scilicet quod הבה. in Aruc. Deinde idem significat quod הנה En, ecce. Ios. 2. & Gen. 1. Idem הֵא Dan. 2. הָא אַתְּ Ecce tu: הָא אֲנָא Ecce ego: הָא אַתּוּן Ecce vos: הָא אֲנַחְנָא Ecce nos. Inuenitur etiam in secundo Thargum Esther בְּהָא שַׁעְתָּא In ipsa hora. Et prę- posito לָא hoc modo, לָא הָא לְךָ מִמֶּךָּ Nonne, nunquid? Mat. 5. Ponitur etiam pro זֶה, vt הָא שֶׁל פָּנֶיךָ Hoc quod est in conspectu tuo. & הָא בְּהָא תְּלָיָא Hoc ab illo pendet. הָא לְחַמָּא עַנְיָא Iste est cibus pauperum. הַאי quoque idem est quod זה Iste: vt הַאי גַּבְרָא Iste vir. הַאי בֵּיתָא כּוֹר Hæc est domus Cori. Et nullum est discrimen inter הָא & הַאי. Hæc Elias in Thisbi.

חַאִידְנָא est Qualitas, species personæ. in Zohare. Deinde הַאִידְנָא pro הַעִדְנָא Nunc. הָאן idem quod איפה Vbi. Iob 4, 15, 21, & 38. in Venet. & Elia. Complut. verò omnia hæc, vno excepto אַן, absque He habet. Elias in Hagiographis הָאן scriptum esse asserit. & postea ait se in quibusdam libris הֵן sine Aleph inuenisse, & alios esse in quibus הֵן legeretur, sed

תַּרְסִים עוֹפוֹת Aues dilacerãt aues. Et דָּרַס Auis rapax, siue דּוֹרֵס, à calcaribus sic appellata. in Aruc. Item significat Comprimere. vt תְּאֵנִים דְּרוּסוֹת Ficus compressæ in modum massæ. דְּרוֹקְמִילוֹס Platea. vt iam suprà.

דָּרַע Primò idem est quod זָרַע Serere, seminare, vt est in Dictionario Pagnini: certè nullibi reperio in Thargũ דרע pro Serere, nec in his locis, quæ nominarunt, reperi. nisi primo Reg. vbi Brachium, & non Semen significat. vt ex Hebræo, qui habet זְרוֹעַ Brachium, videre est. Atqui nec Elias adfert vsquam דרע, nisi pro Brachio. quod si alicubi pro semine inuenitur, existimo tamen rectiùs illud per Zain scribi, vt infrà in suo loco. Secundò דְּרַע & אֶדְרַע, דְּרָעָא & אֶדְרָעָא est Brachium. Exod. 6. Psalm. 89. Ezr. 4. & Deuter. 4. In plurali דְּרָעִין 2. Reg. 1. דַּדְפְּתָקָא & דַּדְפְּתָקָא idem quod נרן Vagina. in Aruc. דַּרְצִינִי quæ Arabicè עץ בשמים est Arbor aromatica rubea, quæ Italicè dicitur *Canella, cinnamum*.

דַּרַק Idem quod זרק Sparsit. Iob 2. Item דַּרְקָא Exercitus, & color subuiridis. in Aruc.

Et דַּרְקוֹן idem quod נחש Serpens, draco. in Ber. rab. cap. 82. & in Vaic. rab. cap. 16. דּוּרְקְטִי Generatio semisterilis. in Aruc.

דַּרְדָּא Primò idem quod עיקר Radix, fundamentum. Esth. 4. & in Aruc. vide suprà in דר. Secundò significat Dolorem. In plur. דַּרְדָּא Dolores. in Aruc. דרור Hirundo, à libertate dicta, quòd liberè habitet in domo ac si esset in agro, vt vult Auctor Aruc.

דָּרַשׁ Primò significat Exercere. & דּוּרְשָׁא הִסְתַּכְּלוּתָא Exercitatio. 1 ad Tim. 4. Secundò דָּרַשׁ Concionatus est, prædicauit, definiuit, determinauit, expositi. in Ber. rabb. cap. 5. Inde דַּרְשָׁן Concionator, prædicator. in Ber. rab. cap. 5. & מְדָרָשׁ & מִדְרָשׁ Patrum interpretatio, prædicatio, sermo, concio, homilia. מִדְרָשָׁא Schola, collegium. Psal. 84. & 140. & sæpiùs præcedit בֵּית. in plurali, מִדְרָשֵׁי Collegia, scholæ. Psalm. 43. & בָּתֵּי מִדְרָשָׁא Domus scholarum. Psal. 87. vbi Complut. codex habet מוֹקְדָּשָׁא Sanctuarium. forma tamen non adeò vsitata. Et דְּרוּשׁ Institutum, propositum, sermo. in Aruc. Item חֲדָרַשׁ & דָּרָשׁ Est libera quædam locutio & vaga disputatio, vbi non modò ea tractantur, quæ ad libri alicuius faciunt expositionem, sed & quicquid in buccam venerit, oblata occasione effutitur.

בֵּית מִדְרָשָׁא Domus studij & disceptationis, Schola. Cant. 1. Et דַּרְשָׁא Inquisitio, indago. Vnde dicit Elias in Thisbi,

בְּמִדְרַשׁ חנביא עדו מדרש ספר המלכים פירוש ספר שכתוב בו דברי חמלכים והנביאים נקרא מדרש כי כל חדורש אותם חדברים ימצאם שם עלכן נקרא מדרש והמם בחירק ותמחתי למה אנו נוהגים לומר מדרש המם בסגול וגם חבית או החדר חמיוחר ללמוד תורה נקרא בית חמדרש גם מדרש אגדה או מדרש רבותינו גם נקרא דרש או דרשה ובעל המדרש נקרא דרשן כמו רבי משה חדרשן:

Id est, In Inuentario Hido prophetæ. 2 Paralip. 13. In Inuentario libri Regum. Ibidem 24. Expositio. Liber in quo scribuntur verba siue gesta Regum & Prophetarum, vocatur Midras: ab eo scilicet, quòd quicunque quærit eas res, inueniet ibi. Hinc est quòd Midras nuncupatur, & punctatur Mem cum chirek. Miror autem cur nos solemus dicere Medrass, Mem cum segol prolato. Item Domus vel conclaue, quod destinatum est studio legis, vocatur Beth Hamidrass. גם קראו מדרש כל פירוש שאינו על דרך פשוטו: Id est, vocãt præterea Midrass, omne Commentarium quod non iuxta simplicem, siue literalem sensum scriptum est. vt Midrass Agadah, vel Midrass Rabbinorum nostrorum. Quod etiam vocatur Derass, vel Derassah. Auctor item Hamidrass, vel qui peritiam habet concionandi, vocatur Darssan, vt Rabbi Moseh Hardassan. Hæc Elias Leuita. דַּרְתָּא & דַּרְתָּ Atriũ. Exo. 27. & 3 Reg. 8. in plur. בְּתַרְתֵּין דַּרְתָּ In duobus atriis. Ven. legit דַּרְתָּא 4 Reg. 21. נרגן est דַּרְתָּנָא Susurrator. Prou. 16. nisi error sit. Ibidẽ cap. 18. est חַבִּינָנָא Susurrator, aut potius Piger. quod etiã adducitur à Bahal Aruc. sed Syrè scribitur חַבִּינָנָא.

דֵּשׁ Ordinis quiescentium in media, significat primò Calcare, conculcare. 3 Reg. 2. Triturare, excutere. Iud. 8. in fœmin. דַּשַׁת Ruth 2. Et in coniugatione quadrata & transitiua דּוּשִׁשַׁת נַפְשִׁי Conculcauit anima mea. Iud. 5. Et דִּשָׁא Tritura. Leuit. 26. Secundò significat idem quod שתק Siluit, tacuit. Tertiò Assuescere. in Aruc.

Quartò דַּשְׁדֵּשׁ idem etiã significat, nempe Calcare, terere, pedibus cõuoluere. quamuis nõ desint qui dicãt Kimchi exposuisse Et Esth. 3. in Tharg. Ierosol דַּדְרִין Tribuli. vbi notat Elias alios codices habere דַּדְרִנִין.

דֶּרֶךְ Vt & Hebraicè, Calcauit; triturauit. Deut. 1. & Ier 51. Inde מְדֹרָכְתָּא est מקום דרוך Locus conculcatus. 1 Reg. 14. Et דֶּרֶךְ Via, mos, consuetudo. Hebræum est. Sed in Commentariis frequens est pro, Per modum, vel causa. vt בְּדֶרֶךְ נְבוּאָה Per modum orationis. בְּדֶרֶךְ תְּפִילָה Per modum prophetiæ. דֶּרֶךְ כָּבוֹד Causa honoris. Vnde Elias dicit in suo Thisbi, דֶּרֶךְ אֶרֶץ יש לו לשלשה פנים האחד הויא נאמר על הגחגרה המדינית במדות טובות ובמוסר ושכל טוב כמו שנמצא במסכת דֶּרֶךְ אֶרֶץ והשני הוא חעסק בטחורה ובמלאכה כמו שאמרויפה תלמור תורה עם דרך ארץ והשלישי הויא תשמיש המטה כמו שאמרו בהודה זו פרישות דרך ארץ ואני חמעתיק מוסיף על אלה ענין הרביעי שהוא שבא על לשון פטידה כל בני אדם כמו שאומר דוד חמלך עליו חשלום אָנֹכִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל חָאָרֶץ:

Id est, Derek Aerez. Tribus modis (apud Rabbinos) accipitur: primò dicitur de consuetudine regionis, de bonis moribus, de ciuilitate, & de bono ingenio. Sicut inuenitur (vsurpatum) in tractatu (Hebræorum dissertationum) qui Derek Aerez (inscribitur.) Secundò significat Studium siue laborẽ, qui impenditur in negotiatione & opere aliquo: quemadmodum dicunt (in Pirke Auoth, id est, Capitulis Patrum) Bona est disciplina legis, עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ. Tertiò accipitur pro ministerio lecti (hoc est, pro actu Venereo). vt cùm dicunt in Hagadah פְּרִישׁוּת דֶּרֶךְ אֶרֶץ Interpretatio est, via, seu consuetudo terræ. Ego verò interpres addo illis quartum significatum, nempe quod in Bibliis significat mortem, siue emissionem omnium filiorum Adam. sicut dicit Dauid Rex, qui in pace quiescat, Ego vado per viam vniuersæ terræ. Hæc ille.

Item דּוּכְתָּא הִסְתַּכְּלוּתָא ponitur pro βῆμα, Suggestum, gradus, altare, vestigium. Act. 7. אַדְרֵךְ הִסְתַּכְּלוּתָא Syriacè in Aphel, significat Comprehendere. 1 Iohan. & Deprehendere. eiusdem 12. in Euangelio. Item præuenire, præcedere. 1 ad Thess. 4. דַּרְכְּמוֹן & דַּרְכּוֹן Drachma, solidus aureus monetæ genus. Ezr. 2. plurale דַּרְכְּמוֹנִים ibidem.

דַּרְמָסִיוֹת & דַּרְמוֹסְיָא siue דַּרְלוֹמוֹס est idem quod דֶּבֶר Pestis, pestilentia. in Ber. rab cap. 32. & in Tanhuma.

דָּרוֹם & דַּרְמָא Auster, meridies. Ios. 10. Deut. 33. Eccl. 1. Inde דַּרְמִי adiect. Australis. & אַרְעָא דַּרְמִית Terra Australis. Vnde verbũ in Aphil אַדְרִים Meridionizauit, ad meridiẽ sese conuertit. Vnde tritũ apud secretiores Hebræos prouerbium, חדוצה לחכים ידרים Id est, Qui sapiens fieri voluerit, ad meridiẽ sese cõuertat. Dicunt enim periti disciplinæ acroamaticæ in dextro latere regionis supramundanæ, quã Platonici mundũ intelligibilẽ vocãt, locũ esse secũdę triũ Sphirarum superiorũ, quæ ab ipsis vocatur חכמה Sapientia, & à Christianis dicitur λόγος Verbum, siue Filius. in Zoh. col. 346.

דַּרְמִיתָא Dormitatio, sopor. in Ber. rab. cap. 17. דַּרְמָלִיס Magna platea. aliâs legitur דְּרוֹסְמִילוֹס in Ber. rab. cap. 48. Itẽ idem est quod אַדְרוּמוּתָא Pestilentia, pestis. דְּרוּמוּסְקָא & in plurali דְּרוּמוּסְקִין est species animalis cuiusdã, forsan est camel° illa quę à velocitate cursus à Græcis dicitur δρομὰς. In Zoh. col. 365.

דַּרְמֶשֶׂק Gen. 14. in Tharg. Ierosol. secundum Bahal Aruc, aliâs in Venet. דַּמֶּשֶׂק. & Syriacè דַּרְמַסְקוּ הִסְתַּכְּלוּתָא Damascus, vrbs celeberrima, caput Syriæ. Act. 9. & 22. & דַּרְמוּסְקוּס in Ber. rab. cap. 44. Inde דַּרְמַסְקָן Prunum Damascenum. in Aruc. דַּרְן Vermis. in Aruc. דּוֹרוֹן Græcè δῶρον, Donum, munus. Psal. 72. & 141. Cant. 4. & Esth. 9. Sic דּוּרוֹנָא Sacrificium. In plurali דּוּרְנִיאוֹת Esth. 1. in Midras. Et דּוֹרוֹנֵיתָךְ in Elia. rectiùs Complut. דּוּרְנַיְיתָךְ Dona tua. Psal. 20. Venet. habet דּוּכְרוֹנֵיתָךְ, Psalter. Nebiens. דּוּכְרָנַיְיתָךְ Odores suffitus tui. Vnde in Perusch Rab. Schelomoh legitur, vt refert Elias in Thisbi, Genes. 32. התקין עצמו לג' דברים להורון למלחמה לתפלה פירוש הורון בלשון יון מנחח ובלעז פריזאנט וכן אומרים אנו בלשון אשכנז פריזאנט ואינו לשון אשכנז רק מלשון לעז כי בלשון אשכנז נקראת המנחה שענק ועוד כעת אחרת שאנחנו קורין הורון מזיגה עיין בשרש מזג:

Id est, Parauit semetipsum ad tres res, Ad donum, ad bellum, ad orationem. Expositio. Doron lingua Ionica idem est quod מנחה Munus, Gallicè *Present*. Et sic nos dicimus in lingua Germanica, cùm non sit Germanicũ, sed potiùs Gallicum. Nã Germanicè vocatur מנחח Ein scenck. Est & alius error, quòd nos vocamus donũ מְזוּנָה. Vide in radice מזג. Hæc ille.

דָּרַס Calcare more auium rapacium. in Aruc. Item Findere, & incidere calcando. in Aruc. Vnde עוֹפוֹת

tes mendosè דקוני scribit,& Barbatum exponit.

דקר יפ Confodere,transfigere,pulsare.Act.11. תדיקור Punctio,ictus,transfixio.in Cóment. Inde דקר Clauus acutus,aut paxillus.in Aruc. Itè דיקור Veru. Est & auium congregatio.in Aruc. דיקרא Latus. in Aruc. דקרטים Directus. in Ber.rab.cap.19. דקנן Furcula,splendor.in Aruc.

דר יפ Ordinis quiescentium in secunda,est idem quod נר Habitauit,peregrinatus est.Gen.35.& Num.25.

Item דר Habitás.Iud.17. Inde מדור Habitaculum. Isa.34. In plur.מדורין. & Syrè מדורין Contignationes,habitacula, cœnacula. Act. 20. Cuius singulare est מדרא. in lib. Rit.Seu. Patr. vide reliqua suprà in דיר. דרתא & דרת Atriũ. 3 Reg. 6. vide paulò pòst. Item דר & דרא idem quod דור Aetas,generatio.Iud.2. In plurali דרין Isa.51. & דרי דרוא Generationes generationum.Psal.72. Item מדורא est Focus. Isa.30. Secundò דר significat Medium construere parietẽ. in Aruc. Tertiò Currere.vnde מדוצר Currens,aut Cursor. דייר quartò,Stercorare agrũ. in Aruc. Quintò,Ferre,portare. in Aruc. Et מדייר Stabularius. quod est à prima significatione. in Aruc. דר etiá est Goætaneus,cõsimilis ætate.in Aruc.

דרא יפן Ordinis quiescentiũ in vltima, significat Spargere,dispergere.Exod.32. à quo מדרא Ventilabrum.Isa.30. In plur.מדרי Ventilabra,vanni. Ierem.15.

דור Dentium dolor. in Aruc. דורא Vermis. in Midb.rab. cap.7. דור Filorum perplexio. in Aruc. דרא Linea:vt cùm dicimus arbores, vel vites ad lineá esse. דירא Curculio, vermis frumenta arrodens, in Aruc. דיר idem quod Hebraicè זר Corona,circulus. Exod.25. alij, vt suprà dixi,habent זר.

דורות Munera. in Ber.rab.cap.86. Præterea דורא Spuma, vt arbitror, lapis quidam est pretiosus, qui Hebraicè dicitur דר. &, vt ait Kimchi, reperitur in munitionibus maris, quẽadmodum etiam paraphrastes videtur sentire דורא דרברי ימא id est, Et spuma munitionum maris magni. Quidam Parium exponunt.Esth.1. Item דרא דממון ponitur pro פרשת הכסף Argenti expositione vel profusione pecuniæ.Est.4. Elias vt infrà, עקר Radicem, fundamentum exponit.

דרבן Bouis stimulus. 1 Reg. 12. דורבנא & דרבון Furfur. item Custos. Deinde est אביר Fortis, princeps magnus.Iob 34. Complut.in plural. דורבני Principes. vt Prou.8. vbi perperam Venet. habet דוכרוני. Dicit autem Elias dici eos à דרבן Bouis stimulo, quo iumenta ducuntur, quòd principes sic homines ducant. Et דורבנא Iob 35. Complut. דרדבני Principes. דרבי הרס Græcè δέρβη, Derbe,castellum & portus Isauriæ. Act.20.

דרגא יפנ & דרגיתא Gradus.Esth.1. Cant.2. Scala. in More.lib.1.cap.73. Idem מדרגה in More. lib.1.cap.33. Et מדרגיה in singul. & מדרגות in plur. Gradus. in Saare Tsedek.vnde dicunt מדרגות מדרגות Gradatim,per singulos gradus. in Behaiai super Genesim. Capitur etiam דרגא aliquando pro פסיעה Passus,gressus. In plur.דרגין Gradus.3 Regum 10. Exod.20.& Ezech.40. דרגון Ductor. in Sche.rabb. cap.1. & in Midb.rab.ca.4. דרגישא & דרגש,vel potiùs דרגישא Lectus,stratum.Esth.7.Psal.6.Gen.47. In plur.דרגשין Eze.23.

דרד & חמרא של יין est דורדא Fæx vini.vt דרדיא Vinũ cũ fæcibus.in Zoh.& Psal.75. דורדייתא Fæces eius. vt habent Aruc,Elias,Ven.& Psalt. Neb. דורדי autẽ Arabicè, vt dicit Aruc, Fæcem significat. at Complut. legit דורייתא Spumæ eius,vt videre videor.

דרדג Idem quod יצק Fudit. in Aruc. דרדגיא Dardania. in Ber.rab.cap.7. דרדק idem quod נער Puer,vel צעיר Paruulus,iunior.Iob 3. In plurali דרדקין Iob 29. Hinc dictionarium vocant מקרי דרדקי Quasi lectiones puerorum. Hebraicè מלמד תינוקות. Et,vt Elias inquit in Thisbi,appellatione דרדקין veniunt etiam fœminæ. Vbi enim versus in Hebræo habet Esth.4. ומרדכי ידע Et Mardochęus cognouit: Thargum habet ולא על דרדקיהון Et non super filios eorum. vbi simul filij & filiæ includuntur: vt ait Elias, qui se inuenisse dicit etiam fine Reſs. in Tharg.Ierosolym. super hunc versum מקטון ועד גדול A paruo vsque ad magnum, Chaldaicè: מדרדקיהון עד סביהון A pueris eorum vsque ad eorum senes. דרגא Munus, donum. Aliâs דורון. in Ber.rab. cap.86. דרדיותא Vetula. in Vaic.rab.cap.20. דרדור Tina, vel tinum. in Aruc.

דרדנא הורמא Tribulus, spina : vt in Hebræo. ad Hebr.6.

Et

cis dicitur σφυγμὸς in Præfat. More. Secundò דפקא in Misna est Sepulchrum lapidibus extructum, Latinè Cippus: latera arcæ defuncti.in Aruc. דפקתא aut דפקא sunt Ilia.in Aruc.

דיפור Dos,donum. דפתר Pergamenũ nõ perfectè aptatũ.

דץ יפנ Ordinis quiescentiũ in media, primò significat Lætari, exultare. Inde דיצא Lætitia, exultatio. & דץ Idem.Isa.32. vide suprà in דוץ. Secundò idem est quod נעץ Fixit,infixit. Vide Rab. Schelomoh Gen.30. vbi interpretatur ויצו. Dicit enim דץ Figere,frequés in Misna reperiri,quod (ait) factum est è דעץ per aphæresim literæ mediæ. דעץ verò ipsomet testante, est Syrica vox. Item דיצא est זמר.Camelopardus,siue Camelopardalis.Deut.14. iuxta Septuagint.& Hieron. Alij Capram, quidam Alcem. sunt & qui τάρανδον esse putent. & ex Tharg.Ierosol.plur.דייצין, aliâs דייצין,sed perperã,meo iudicio,adfert Elias pro Hebræo דישן,quod est trãslatum ab Onkelo דימא Vnicornis.ibidem. verùm si דיצא idẽ est quod זמר, sententiæ eorum qui Caprum capramve exponunt,non grauatè subscribam : existimo enim זמר eadem ratione,qua Latinis Capra quasi carpa,à carpendo dictum esse. זמר enim Hebraicè Amputare & frondes decerpere sonat. & Prouerb.5. ponitur pro יעלת Capra siluestri.

דק יפ Ordinis quiescentium in media,& אזיק & אזיק in coniugatione Aphil,significat Videre, prospicere, contemplari. Isa.14.& Psal.14. & 33. Inde מדיקת in Benoni, Respiciens,contemplans fœmina.Esth.8. Idem מדיקא aliâs מדיקא Iud.5. & דיקא Præcisè,exquisitè,propriè,in Zoh.

Secundò דקק & דקדק significat Comminuere,contundere, attenuare.Exod.30.Nach.3.Dan.3.& Isa.21. Inde דקיק Cõminutum,Deut.9. Tenuis, minutus.Isa.29. In plur. דקיקין Tenues,minuti.Leuit.16. Item דקדקין sunt Parui,minores Gen.19.in Tharg.Ierosol. & Deut.18. דקיתא in Tharg. Ierosolym. ponitur pro חקברי Ventriculo, vtero. קדוי דקיותא sunt ערי חפרות Oppida villarum, oppidula. in 2. Esther 9. Et לזדין דקין עכרא Hinnuli parui decem. Gen.32.in Tharg. Ierosol. vide in Lamed לדקדקין & לדקדקין. מדקדק Tenuis. Quartò Apprimè curauit, subtiliter exquisiuit, disputauit acerrimè & exquisitè. Iob 9. Hinc ibidem 11. יתיך Considerabit,expendet. & Cantic.6. דקדוקין Dissertationes, subtilitates. alij Grammaticam. Vnde apud Rabbinos legitur, המדקדק במצות Qui subtiliter exquirit in lege. דקדוקי תורה Subtilitates legis. דקדוקי סופרים Subtilitates scribarum.

כלם לשון דק כלומר חמעיון ברבר דק בלשון אשכנז דין ובלעז זופטיל וכן דקחק הלשון שצריך לעיון דק באותיות ונקדות ובכנינים ובפעלות וכן קדיון לו דיוקרט וכבר רברתי מזה בשרש דוק עיין בשרש: Id est, Omnia subtilitatem significant, quasi dicas, eum qui considerat rem accuratè. Germanicè dunn, Italicè *Subtil*. Hinc & דקדוק deriuatur,quod significat diligentem & subtilem considerationem circa literas,puncta, coniugationes,& actiones : itaque eá vocant דיוקות, qua de re iam antea locutus sum in Radice חק. vide in radice sua. Hæc Elias in Thisbi. דקדוק Grammatica. Inde דקות Subtilitas. & ברקא ואות Sicut apprimè conuenit, vt optimè decet. frequens in Commentariis. Item דוקא & רוקא Palea.Isa.28. minutum aliquid quod in aëre volat. eiusdem 40.Gluma. דוקנא Panniculus oculi,albugo: sic דוקא Pellicula subtilis lippum reddens oculum. Leuit.21.

דקא idem quod δέκα,id est,Decem.in Aruc. דקא Sedile. in Aruc. דקיון siue דקין Iniuria. in Ber.rab.cap.45.

דקל יפל Feruet,ebullit. Inde דקלת Fluuius Tigris. lib.de Paradiso Bar-Cepha 28.cap. quem nu per Latinum fecit Andreas Masius. Vnde דקולא est רתיחה Bullitio,feruor. in Aruc. Tigris verò nomen Gen.2. vt suprà posuimus,scriptum est per Ghimel דגלת. דקלא primò significat Palmam arborem. Cant.7.Psalm.92. in plurali דקלין Dactyli.Exod.15. & 3 Reg.6. & דיקלא Deut.34. Secundò דיקלא est idem quod סל Canistrum. Tertiò דקלין aliâs דקלין Grana frumenti contusa,vt volunt nonnulli: nescio an Dactylos exponere liceat.nihil verò,mea sententia,adfert Elias,qui putat Daleth nõ esse radicale, & קלין esse quasi קלא genus quoddá קטניות leguminum, vt ipse dicit. דוקלישאנוס Diocletianus, nomen imperatoris Romani.in Ber.rab.cap.65.

דקלקוס Aduocatus. in Aruc.

דקן & **יפסן** דקנא idem quod זקן Barba,à vetustate dicta. 2 Regum 10. & Leuitic. 13. pro quo San-

דָּעַץ יִדְעַץ Fixit, infixit. Geneſis triceſimo.

Opprimere, affligere. in Zoh. col. 258.

דַּעַק מְדַעֲרַנְיְתָא מכהרנשתא idem quod κατάνυξις, Compunctio, ſopor, angor animi. ad Rom. 11.

דַּפָּא יִפֵּן Idem quod נסר Tabula, aſſer. Exod. 25. in plural. דַּפִּין Ezech. 27. & Syrè Titulus. Iohan. 19.

Item דַּפָּא eſt Folium, ſeu charta. in Ber. rab. cap. 62. Vnde dicit Elias in Thisbi, קורין לקרש או ללוח דַּף וכן ברברי רַ֫ב בין דף לדף בלשון אשכנז בלעט ובלעז טאבלרט ומזה מה שאומרים דף פלוני של הספר ובלשון רבים דַּפִּין ויש קורין להם עלין וחוא הנכון כי כן נקראו בלשון אשכנז בלעטר ובלעז פוליו: Id eſt, Vocant aſſerem aut tabulam דַּף, ſimiliter & in verbis Magiſtrorum felicis memoriæ ſcribitur, Inter tabulam & tabulã. Germanicè Brett/ Italicè *Tabula*. Hinc etiam deſumptum eſt quod pro folio libri vſurpant, cùm dicunt, In iſto folio libri. In plurali dicitur Dapin. Sunt tamen qui folia עָלִין vocant, quod & rectũ eſt. Sic etenim nuncupãtur in lingua Germanica Blietter/ & in Italica *Folia*. דַּפָּא aliâs דָּפָא idem quod Hebr. דּוֹפִי Probrum, infamia, vituperium. Pſ. 50. דִּפַּיִם Eſt nomẽ loci, pro quo in Hebræo eſt חצרים. Deu. 2. כּוּלְתָּא דְּפִירָא Simila conſperſa, vel confuſa, mixta. Leuit. 2. & in plurali דְּפִירִין. Elias facit Daleth ſeruile, & פַּל ſtatuit radicem. vide ibi. דְּפַל Duplicare. vnde דַּפְלִין Duplex, duplicatũ. in Ber. rab. cap. 16. דַּפְלָמְטָר eſt כלי עץ תיבח Inſtrumentum vel vas ligneum inſtar capſæ vel arcæ. in Sche. rab. cap. 20.

Omnino corruptè in exẽplari Ven. ſcribitur דַּפָּם pro רקע Extendere, tangere, percutere. Ezech. 6. ideo reſtituo è Cópl. & Elia דָּפַם Calcare, pedibus percutere. quod vbique in Scriptura à Chaldæo paraphraſte poſitum eſt pro רקע. דּוּפָן eſt כּוֹתֶל Paries: latus, coſta. in Aruc. Syriacè דַּפְנָא הבנ״ח Latus. Iohan. 19. in Euã. In plur. דַּפָּנוֹת Latera. in Kimchi Iere. 4. Item דָּפַן ſignificat Percutere. in Aruc. Præterea דַּפְנִי Laurus. Græcũ eſt δάφνη. Quo nõmine vocatur etiam קָנֶה Calamus. Eſt etiã דַּפְנִי Locus quidam. Numer. 34. Riblah Hebraicè dicitur in Tharg. Ieroſolymitano.

דָּפַס יִדְפֹּס Formauit, modulis expreſſit, typis adumbrauit. Et דְּפוּס τύπος, Typus, exẽplar, imago, forma. in Midb. rab. cap. 4. Item Modulus vaſorum, vt habẽt cantharifuſores. Hinc דּוֹפֵס Typographus, calcographus. Vnde in hunc locum Gen. 1. cap. האדם בצלמו Creauit Deus hominẽ in imagine ſua. Rab. Schelomoh exponit בְּדִפּוּס הֶעָשׂוּי in forma quæ facta erat ei. Italicè, Germanicè, & Gallicè *Forma*, *forme*. וכן נקראים הספרים חנעשים על ידי חקוק אותיות דפוס שטאמפא בלעז ובלשון אשכנז דרוק עדשין ממנו קל ונפעל והפעיל כנין דּוֹפֵס וְנִדְפָּס וחרפיס וכן וברם ענבים סוטח תרגום ירושלמי מרמי לדפוס ענבין: Id eſt, Et ſic vocantur libri qui fiunt per impreſſionem, Literæ, typi, Italicè *Stampa*, Germanicè Druck. Inde ducunt verbum in coniugatione Cal, Niphal & Hiphil, vt דּוֹפֵס Imprimens, ſeu impreſſor, נִדְפָּס Impreſſum eſt, הִדְפִּיס Fecit imprimere, curauit excudi. Hinc eſt quod in hunc locum Gen. 49. Et in ſanguine vuarum veſtimentum ſuũ. Tharg. Ieroſolymitanum habet מְרַמֵּי לְדִפּוּס עִנְבִין Similis eſt compreſſioni vuarũ. Hæc Elias in Thisbi.

דְּפַק Hebraicè ſignificat pulſare. Cant. 5. Inde in Cõment. דָּפֵק חַגִּידִים Pulſus venarum. Vnde dicit Elias Leuita, דפק דע כי סתם גידים חנמצאים במקרא אינם חגידים חרופקין שמשמשין בחם חרופאים כי אותם קוראים להם חרופאים עורקים וכן נקראים בלשון ערבי וכן אמר אזוב ועורקי לא ישכבון פירוש חגידים שלי שרופקים לא ינוחו רק מתנועעים תמיד מבלי חפסק מפני רוב החום חנכרי אשר בלבי ונקרא בלשון הגוים פולש ובלשון הקודש רפק מן ק״ל דודי רופק לשון חכארה: Latinè ſic: Dephek. Scito quòd (vocabulum) גִּידִים quod abſolutè inuenitur in textu Bibliorum, non ſignificat venas רוֹפְאִים pulſatiles, quas medici palpant, quoniam eas medici עוֹרְקִים appellant. Cuius vocis vſus eſt etiam in Iob capite 30. וְעוֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן Et nerui mei non quieſcunt. Senſus eſt: Venæ meæ in quibus pulſus agitatur, non quieſcunt, ſed mouentur iugiter abſque ceſſatione propter multum calorem alienum, qui eſt in corde meo. Vocaturque Gentilium lingua פולש. Et in lingua ſancta דָּפֵק Eſtque deductum ab illo Cantic. 5. Vox dilecti mei, pulſantis &c. quod percuſſionem ſignificat. in Thisbi. Idem כבר רפקתך הבחלח vt דָּפַקְתָּ Id eſt, Iam pulſus tuus interturbatus eſt. Significat pulſum venarum qui à Græcis

דִּינְבָא & דּוּנְבָא idem quod זנב Cauda. Iud. 15. & Iob. 40. Aruc זְנוּבְתָא vt diximus in Ghimel. in plurali דִּנְבַיָּא Caudæ. Iud. 15.

דָּנָג Eſt דת של רב Alicuius magni hominis lex & conſtitutio.

דְּנָה Idem quod זאת Hæc, iſta: vt דְּנָה פַּרְשֶׁנֶן Iſtud exemplar. alij, Hæc interpretatio. Ezr. 4. Idem דְּנַן, vt אוֹרְחָא דְנַן vt Via iſta. Pſal. 32. quod etiam aliquando pluraliter accipitur: vt דְּנָן עָשְׂרִין שְׁנִין Iſti viginti anni. Gen. 31. דּוּנָטְרָא idem ſignificat quod מתנה Donatiuum.

דָּנַח יִדְנַח Idem quod זרח Ortus eſt, ex Oriente prodiit. Inde מִדְּנַח שִׁמְשָׁא Ortus Solis. 4 Regum 10. & מִדִּינְחָאָה Orientalis. Ierem. 26. & Syrè מכהנשתא מְרִינְחָאָה Orientalis in fœm. gen. in fine Euangel. דְּנוּקָא Imago. Pſal. 39. perperam. lege דְּיוּקְנָא: habes idem ſuprà in litera ד.

דַּנָּס vel דַּנְסָטָא vel דַּנְסָטוּס vel דַּנְיְסָטֵס Exactor, creditor. in Midb. rab. cap. 9.

דָּנַק יִדְנֹק Clamauit, ingemuit. Ezech. 36. & Malach. 2. Item Succidit. Ezech. 6. vt vult Santes. Elias tamen, quamuis in Hebr. ſit קנט, quod quibuſdam Succidere ſignificat, vbique hoc verbum interpretatur Gemere, vt & R. Schelomoh. קנט etenim etiam, Tædere, ſe vexare, & conqueri ſignificat. Complut. & Venet. Ezech. 36. habent דָּקַן, Kimchi legit דָּקַן. ſed neutrum aliquid ſignificat quod poſſit hîc quadrare.

דִּינָר Denarius. in plurali דִּינְרִין Denarij. 4 Reg. 5. Elias in Thisbi ſic interpretatur, דִּינָר יש מטבע נקרא בלשונם דינר וחוא כמו זוז אלא שהזוז של כסף והדינר של זחב וכן ששת אלפי זחב דנעמן תרגם וכתן דינרין דרחב ובלשון לעז נקראו המעורת דינארי וכן יש מטבע קטנה נקראת בלעז דינאר וחוא מח שקורין בונג״ויא באט״ן ובלשון אשכנז בערלר: Latinè ſic: Denarius, moneta eſt quæ vocatur eorum lingua Dinar, & idem valet quod Zuz, niſi quòd Zuz de argento dicitur, Dinar verò de auro. Vnde 2 Reg. 5. vbi ſcribitur, Sex mille aureorum: pulchrè interpretatus eſt Ionathan, Denarios aureos. Porrò lingua Italica vocatur pecunia *Denari*. Sed eſt etiam parua moneta, quæ vocatur Italicè *Denar*, quá in Venetia *Bagtin*, in Germania Werner, nominãt. Hęc ille.

דַּסְטוּרָן Eſt השרה אצלי Ager vel campus iuxta me: id eſt, Prouentus qui ex horto leuantur. in Aruc.

דֶּסֶק Idem quod אגרות של רשות Literæ executoriales, licentia literis expreſſa. דַּסְקָא aliâs דּוּסְקוֹס vel דִּיסְקוֹס idem quod שלחן Menſa, diſcus, paropſis. in Ber. rab. cap. 11. Menſa Lunæ, id eſt ſuperficies diametrica, ſiue acula, aut abacus. in Sche. rab. cap. 15. דִּסְקוּפְלָן Diſciplina, idem quod מוסר à Latinis mutuatũ. in Aruc. דַּסְקָר Diſcus, vel ſcutella. in Ber. rab. cap. 84. & 94. & in Vaic. rab. cap. 20. & כְּגוֹ דִּסְקָרִין דְּכַסְפָּא In medio diſcorum argenteorum, adfert Aruc ex Tharg. Onkelos pro משכיות כסף (de quibus vide Hebraicum Dictionariũ) Prou. 25. ſed mirum certè eſt quod citat Onkelos paraphraſtẽ ſuper Prouerbia, nõ enim cõſtat eum aliud Chaldaicè ſcripſiſſe, quàm Pentateuchum. Thargum autem quod extat in Prou. hic habet בְּנָגוּדֵי דְּסִימָא. vide נָגַד. דַּסְקַרְתָּא Eſt ciuitas quædam in captiuitate. in Aruc. דַּסְתָּן idem quod חלק Pars. in Aruc.

דִּסְתָּקָא Capulus gladij. Iud. 3.

דַּעַת Opinio, vel ſcientia. in More. lib. 2. cap. 13. à verbo יָדַע. דּוּעַתָּא הבחלח Syrè, Sudor. Luc. 22. Item דַּעֲוָן iuxta Eliam, idem quod נוע Mouere. Nach. 3. Venet. דַּעֲדָן; Compl. verò זַדַּעֲזַע, quod cenſeo eſſe ſcribendum זַעֲזַע ſine Dalet. דַּעֲרַךְ eſt רוך Conterere, comminuere. Iob 40. à quo eſt דַּעֲרַק, quod poſitum eſt pro דק Tenue, minutum. Exod. 16. & Leu. 13. vbi Santes exẽplaribus corruptis deceptus, legit mendoſè דַּעֲרַע. Hinc plur. דַּעֲרָקִין Parui, puſilli. Iere. 16. Item דַּעַם idem ſignificat quibuſdã quod אותו Eum, tametſi componatur ex coniunctione & præpoſitione. Leuit. 13. quod mihi nõ placet, ſed magis id quod Iuxta eſt vel Cum, vt ſit ſenſus: Tõdebis autem per circuitum plagam nigram, ſed id quod eſt iuxtà, vel cum ipſa plaga, non tõdebis: quaſi diceret, Pilos qui adhærent plagæ, caue radas.

דַּעַךְ יִדְעַךְ Primò ſignificat Extinguere, vt & Hebraicè. Prou. 10. & 13. & 26. In paſſiuo אִתְדַּעַךְ Extinctus eſt. & in Peil verbi actiui דְּעִיךְ Extinctus. Iſa. 43. Secundò דָּעַךְ idem eſt quod זעך Succidit. Iob 17. quamuis Extinguere exponi quoque poteſt. מִדְּעַם Quicquã, aliquid. Iudic. 14. & 19.

cuiusdam qui cognominatur עֶפְרוֹן ac dicitur præsidere iis qui iacent in puluere. in Zoh. col.300. Item רוּמִי est Infamia. in Aruc. Et דַּרְמִין Daniel.2. Rabbi Leui exponit נתחים Frusta, membra diuisa. vide in He, nam hîc radicem constituit. רוּמִין Dominus. Esther 5. in Midras.

רמ in Rasse tevoth valet דָּרֶךְ מָשָׁל Per modum parabolæ, figuratè, tropicè. דַּמָּאֵי sunt Fructus, de quibus an datæ sint decimæ, incertum est. in Bereſſ. rabb.cap.62.

דְּמַרְסַם Occubuit. in Ber.rab.cap.80. & דְּמָרוּס Occasus.

דְּמָרוּמָא Rubedo. in Aruc. דְּמַחֲבָל Thlasius, habens testiculos attritos. Deut.23. Radix est חבל Corrumpere, nec Mé & Daleth sunt radicales, vt Santes videtur existimasse.

רומְחַמְּרָם est שר ממונה על המתים Princeps constitutus super mortuos, Angelus mortuis præfectus. in Aruc. דְּמָמִין Demittens. Santes interpretatur Demittit, in tertia persona præteriti. דַּם תכ Syrè, idem quod פן, Ne, aut, ne fortè. ad Galat.2.

דְּמַךְ יִמְּךְ Idem est quod ישן, Dormiuit, iacuit, soporatus est, accubuit. Genes.2. & 41. & Prouerb.4. Indè toar דְּמוּךְ Soporatus, somnolentus, dormitator. 1 Reg.26. 3 Reg.18. & Ion. 1. & דָּמִיךְ aliâs דְּמִיד Dormiens, sopitus. Pro. 10. in plurali דְּמִיכִין Isaiæ 15. Et מְדַמְּכָא Accubitus. Genes.3. in Tharg. Ierosolymitano. Item Cubile, dormitorium. Iob 33. Et דְּמָכִין Cubilia. Psalm.149. Et Syrè מַדְמְכָא תכ Dormitio. Iohan. 11. in Euang. דָּמִין ponitur pro מְשַׁדֵּד Diripiens, destruens. Prouerb.19. in Venet. Complut דַּבָּאִין, sed vtrumque non placet. scribendum igitur censeo דַּבָּאִין per Zain in fine loco Nun. à themate בז, vt sit Daleth seruile, & sensus talis, Qui diripit. alibi namque in Tharg. בז ponitur pro שדר.

דִּימוּס Primò idem est quod מס Tributi genus. Eccles.12. in Rab. Schelomoh. Secundò Licentia. in Vaic. rabb.cap.24. & Linea ædificata laterum, & tabula: & הנצלי in fœm.genere. Erue te. in Bereſſ.rab.cap.30. Item capitur pro צורה Forma, figura, & mos. in Ber.rabb. cap.8. & in Sche. rab.cap.58. דִּימוֹסְיָא Aerarium, fiscus. Et דִּימָס Balneum minerale, forsan illud quod Chymistæ vocant Balneum Mariæ. in Vaic.rab.cap.26. & 34. In plurali דִּמְסִיָּא Thermæ. Eccles.2. Et Idolum, & Exilium, vel Liberatio. in Vaic.rabb. cap.29. Et Aerarij præfectus. & Securitatis tessera, quam vulgò dicimus *Sauf conduict*. דִּמּוֹס Exercitus. דִּיקְסוֹנָאֵי sunt שלטונין Domini, potentes. vel secundùm alios Domini litigátes. in Aruc.

דִּמַּע יִמַּע Lachrymatus est. Ierem 13. Inde תכ דְּמַעְתָּא & דְּמָעָא Lachryma. Isa.16. & Psalm.80. In plurali דְּמָעִין Psalm.88. דַּמְעוּתָא Idem, Psalm.80. in Elia. in Complut. דַּמְעָתָא. Secundò דִּמְעַת accipitur metaphoricè pro Oleo & vino, quod defluit è torculari. Exod.22. & Deut. 20. Quin & pro תבואתה Prouentu ponitur. Ierem.2.

דַּמֶּשְׂקָאָה Damascenus, aliquis ex Damasco, quæ est vrbs Syriæ. אִתְדַּמַּר תהתכר Miratus est. Matth.8. דּוּמְרָא Admiratio. Et תִּדְמַרְתָּא Miraculum. Marc.13. & Prouerb. 6. לָא לְמִתְדַּמְּרוּ Non est mirandum, in Venet. Complut. לְמִתְדַּשׁ. de quo vide in Resch.

דָּן יָדִין Ordinis quiescentium in secunda, de quo iam suprà, significat Iudicauit. Iud.3. דַּיָּן Iudex. Item דִּין valet ריב Litem, causam, & controuersiam. Deuter.22. Et דִּינָא Iudicium. Psalm.50. Eccle.2. in plurali דִּינִין Indicia. Deut.2. Ierem.22. Significat etiam דַּן Dolium. in plurali cum affixo דַּנַּי Dolia mea. in Aruc. Item דּוּן & דּוֹנָא Donum. in Ber. rabb.cap.10. & in Sche.rab.cap.41. Item דִּין ponitur pro אנך Amos 7. Perpendiculo, regula, norma.

דְּנָא Idem quod לחש Meditatus est, submissè locutus est, mussitauit. Prouerb. 8. Complut. מַלֵּל vtitur. & 24. דָּאנֵי de quo vide suprà in אן. Et דָּנִין Meditantes. Psalm.37. דִּנִין in Venet. sed in Complut. דַּנַּן in singulari, Meditans. quod verbum perpetuò in Psalmis, teste Elia, pro הגה Hebræo positum reperitur. Hinc & דַּנְגָא הנחת Sollicitudo. Matth. 13. & in Ithpeal אִתְדַּנַּג תהתנחת Studiosum esse cuiusdam, assiduum esse alicui. Actorum 10. & Animum aduertere. vt וְלָא עֲבוּ לְמִתְדַּנָּיוּ לֵהּ Et noluerunt ad eum mentem aduertere. Act.7.

rium nuncupant. דַּל in Rasse tevoth valet דַּי לְמֵבִין Satis est intelligenti. forma prouerbiali, vt & Latinè, Dictum sapienti sat est. & cum Vau sic, וְדַל pro וְדִי Et sat est, לְמֵבִין Intelligenti.

דִּלּוּב Idem quod עַרְמוֹן Arbor castaneus, vel platanus, vt alij putant. Genes.30.

דְּלַח In Cal, significat idē quod פחד Pauit, timuit. Psal.27. In Pael דַּלַּח הלח significat Conturbare, terroré incutere. Act.14. Inde דְּלוּחָא Timor. Psalm.31. & 91. & הלחתא דְּלוּחַיָּא Inconstantia. Iac.3. & דְּלוּחַיָּא Pauor. Prou.1. secundū Eliam, Compl. & Venet. nihilominus censeo scribendū esse דְּלוּחָכוֹן Pauor vester, vt rectè habet Aruc bis in eodem capite; nam in Hebræo est פחרכם. In plur. דְּלוּתַיָּא Terrores. Prou.3. aliâs דַּחֲלַיָּא.

דִּילָטוֹר Idem quod רכיל Delator, accusator. Iob 8. & 13. & in Ber. rab.cap.19. Est etiam דְּלָטוֹר Delatio, siue accusatio, vt עַל מָה דַּאֲמַר דְּלָטוֹרָא עַל כְּנוֹי id est Propterea quòd dixerit accusationē aduersus filios suos. in Zoh.col.251.

דִּלְמָא idem quod פן, id est, Ne fortè, vt non. Gen.2. Num. 7. & Ruth.1. & Syriacè דַּלְמָא הלתכח Idem. Matth.5.

דַּלְמַטְיָא הלתכלטח Dalmatia, nomen regionis. 2 ad Tim. 4.cap. Et דַּלְמַטְקִין Dalmatica, chlamys. Alij dicunt esse caligam. in Aruc. דַּלְמָנָא Vestimentū. Matth.9. דִּלְנָא & Syriacè דִּלַן Nostrum, siue nostrorum. דְּלוֹס Vicium, defectus. in Aruc. דְּלוּסְקוֹן vel potiùs דְּלוּסְקִים idem quod תיקא Theca, pera. in Aruc. דַּלַּע idem quod קיקיון Cucurbita. in Aruc.

דְּלַף יִלֹּף Primò significat דמע Stillare, lachrymare. Prou.19. Inde דְּלָפָא vel דַּלְפָּא Stillicidium, gutta, imber. ibidem & 27. Item דּוֹלָפָנִי & דַּלְפָּא significant, illud quidem eum qui habet oculos iugiter stillantes vel lachrymantes; hoc verò significat huiusmodi morbum, qui dicitur Epiphora. Secundò דַּלְפָּה & דַּלְפָּא idem est quod חיבור Coniunctura, copulatio. radix est לפף. in Aruc. דַּלְפָּק Instrumentū ligneū, in quo ponūtur vasa vinaria. in Sc.rab.cap.43.

דְּלַק יִלֹּק Primò significat Ardere, flagrare. vt נור דַּלְקָא Ignis ardēs. 2 Reg.22. Idem נר דָּלַק Dan. 7. In Aphil אַדְלִיק הלתכם Accendit, succendit. Iud.9. & Num.8. Inde דַּלְקְתָא Incendium. Exod. 22. Item Infirmitas magni ardoris. sunt qui Febrem interpretantur. Secundò significat Persequi, insectari. Psal.7. & Thren.3. Et Calumniari, probris afficere. in Aruc. דַּלָּא Dolor, & דּוֹלְרָא Dolores, infirmitates. Thren.3. in Midras. דלת in Rasse tevoth valet דַּלָּא תֵּימָא הָכִי Ne ita dicas. תֵּימָא in Hebræorum dissertationibus pro תֵּאמַר Chaldaicè, vel תֵּימַר Syriacè, vel תֹּאמַר Hebraicè. הָכִי pro כֵּן Sic, ita.

דְּמָא יִמְּן Ordinis quiescentium in vltima, primò idem est quod חשך Suspectum habuit. Secundò Putauit, cogitauit, commentatus est, Gen.37. Iud.11. & Ier.2. In Pael דַּמֵּי המכ Assimilauit. Et in Ithpael Syriacè אִתְדַּמֵּי התהמכ Attendere, aduertere. ad Tit.1. & Assimilari. Prou.6. דָּמֵי Similis, vel potiùs דְּמֵי Reputatus. non habetur in Cōplut. 2 Reg.7. sed דָּמֵה est Similis. Dan.3. & דַּמְיָא Idem, Pro. 6. דְּמוּת & דְּמוּתָא Forma, similitudo, exemplar. Gen.1. Et Syrè דַּמְיָן המכם Modi, formæ ad Hebr.1. Item דְּמִי Forma, similitudo. Iob 4. Et in Cōment. דְּמִיוֹן aliquādo capitur pro Specie rei, quæ sensui offertur. Itē דְּמָאִין Iud.17. sunt תרפים Imagines, simulacra. Et dicit Elias quòd vbi agitur de Micah, sem per תרפים reddantur per דְּמָאִין, sed in reliquis per צַלְמָנָא או מְתָנֵי Imagines seu figuras, quæ quòd futura indicant, dicuntur quasi indices. Hinc דְּמִיוֹנִית & in plur. דְּמִיוֹנִיוֹת Variæ, diuersæ. vt מַחְשָׁבוֹת דְּמִיוֹנִיוֹת Cogitationes variæ. in præfat. More. Tertio דְּמָא & דָּם est Sanguis. Ios.20. Inde Syrè חֲקַל דְּמָא המכח Ager sanguinis, qui Hebraicè diceretur שְׂדֵה הַדָּם Act.1. & דְּמֵי Sanguines in statu regiminis 4 Reg. 9. & in Hagiographis cum Aleph in principio, vt אַדָּם זַכַּאי Sanguis innocens. Psal.52. Idem אִדְּמָא Psal.105. In plur. אִדְּמֵיהוֹן Sanguines eorum. Psal.72. דָּמִין in plurali tantùm, significat Precium, monetam. Vnde Gen.23. דְּמֵי כַסְפָּא Precium argenti. & 2 Reg.24. vbi in Hebræo est במחיר, Thargum habet בְּדִמְיָן כ שַׁפִּיר לֵהּ דָּמִין לָא cū seruili. Inde prouerbium Rabbinicum, Cui non est pecunia, non stet in foro. דָּמֵיחַ præterea est Silere, tacere. vt Habac.2. וְחֵיוֵא שָׁתְקָא וְדָמֵיחַ Et ipse (lapis scilicet) tacet & silet. vbi Venet perperam legit דַּמִּיא.

Item דּוּמָה quod Silentium significat, est nomen Angeli

camus Duchan , cùm ſacerdotes ſuſtollunt manus in benedictione ſacerdotũ: vnde Tharg. quod reſpondet huic loco; Suſtollite manus veſtras ad ſanctitatem; (Pſal.134) habet: Eleuate manus veſtras ſacerdotes ſuper ſuggeſtum ſanctum. Et miror ego hac de re, quandoquidẽ Duchan vocatur חֲאִיצְטַבָּא Suggeſtus ille ſuper quem ſtabant Leuitæ cùm dicerent canticum, vocaturque דוכן in lingua Arabica, in Germanica verò (Ein banck/ vt & Italicè, & Gallicè *Vn banc*. Hæc ille. דוכוס idẽ quod שר Dux, princeps. in Ber.rab.cap.49. Elias ſic in Thisbi interpretatur: דוכוס הוא שלטון שתחת המלך וחוא כמו אלוף בלשון עברי וכן אמרו רבותנו זל"ה כָּל אַלוּף מַלְכוּתָא דְּלָא תָּנָא פּוּרוּשׁ מלך שאין לו כתר נקרא דוכוס וכן בלשון רומי דוקס ובלא"ה הערצוג ובפסוק ששים המה מלכות ושמונים פּילגשים תרגום דוכָסִין מְבַנוֹי יִשְׁמָעֵאל : ובפסוק לא הביאה אסתר וגומר תרגום עִם דוכָסֵי מַלְכָּא : ותמיה אני על שאנו קוראין אותו דכוס חכף דגושה: Latinè ſic: Ducos, ſiue Dux eſt princeps ille qui eſt ſub Rege. Et idẽ eſt atque אַלוּף in lingua Hebraica. Hinc eſt quod dixerunt magiſtri noſtri piæ memoriæ: Omne Aluph regnum eſt abſq; corona. hoc eſt, Rex ſine diademate vocatur Ducos, quod nomen ſcilicet Dux & Latinis in vſu eſt, Germanicè (Hertzog/ Et in verſu: Sexaginta ſunt reginæ, & octoginta cõcubinæ. Cant.6. Tharg. habet, Duces de filiis Iſmael. Itẽ Eſth. 6. in verſu: Non introduxit Eſther: Tharg. Cũ ducibus regis. Et miror ego quòd nos pronũciamus דֻכוּס cũ Caph dageſſato. Hæc ille. Itẽ דוכסות idem eſt quod פלך Ducatus. in Cõmentariis. דוכְּסַי δόξαι, Sententiæ, opiniones ratæ. in Zohare.

דוכָּן Petulãs, laſciuus, effœminatus. in Aruc. דַּכְּמָן Limes, ſemita, via. in Aruc. דוכְּסוֹסְטוס הקלף שחוסר השיער eſt Corium priuatum pilis: ſiue pergamenum ex parte carnis, vbi nõ ſunt pili. in Aruc. דְּכוּסְטָא Equites, cuſtodes vrbis, aut muri, proſpicientes ne exercitus irruant in ciuitatem, vigiles. in Aruc.

דוכִּיפַת Gallus ſylueſtris. Hebræum eſt.

דָּכַר יִפְעַל Idem quod Hebraicè זכר, & in Aphel אַדְכַּר, & in Ithpael quoque אִידַּכַּר ſignificat Recordatus eſt, in memoriam reuocauit, memoria recoluit, meminit. Iud.15. & Pſalm.65. Ezr.6. & Gen.7. & 9. דְּכִירִין Memores. Exod.13. & in ſingulari דְּכִיר Memor. 4. Reg.9. ſed Pſal. 105. eſt idem quod דְּכַר Recoluit, recordatus eſt. niſi velis pro Peil accipere, Memoratus. Inde דוכְּרָן Ezr.4. & דְּכָרְנָא & דוכְּרָנָא Memoria, hiſtoria, monumentum. Ezech.25. & Exod.28. in plur. דוכְּרָנִין Hiſtoriæ, monumenta. 2 Reg.8. & אַדְכָּרוּ aliâs אַדְכָּרוּת Recordatio. Pſalm. 29. Itẽ אַדְכָּרָא Memoratio, ſeu mnemoſynon, quo nomine innuunt Doctores Hebræorum nomen Tetragrámaton יהוה potiùs memorandũ quàm pronunciandũ, ſicut Adonai ארני nominant אֲדֹנָי id eſt, Manifeſtũ. Deus enim æternus & infinitus ſeipſum conſpiciendum hominibus exhibuit in Ieſu Chriſto vnigenito eius filio: iuxta illud, Philippe, qui me videt, videt & patrẽ. Secundò דְּכַר & דְּכוּרָא idẽ eſt quod זכר Maſculus. Gen.1. & Iud. 21. in plural. דְּכָרִין & דְּכָרֵא Mares, maſculi. Exod.13. Tertiò דְּכַר & דְּכָרָא idẽ eſt quod איל Aries. Exod.29. & Leuit.15. In plur. דְּכָרִין שַׁלְמִין Arietes integri. ibid. & דִּיכָרֵיָא Ioſ.6. Quartò Tharg. Ieroſoly mit. אוב Pythonem reddidit דְּכוּרוּ, ſed Onkelos זְכוּרוּ per ז.

דָּלָא יִפְעַל Primò Leuauit. Cant.2. & Eſth.1 ſecundum Eliã, iuxta alios Suſpendit. Tertiò, Ferre, portare. in Aruc. Item דַּלְדֵּל geminatum, ſignificat Suſpendere cũ minima parte. in Vaic.rab.ca.34. נְתַדַּלְדַּל Suſpẽſus ſiue eleuatus eſt. Zoh.col.211. Inde דַּלְתָּא idẽ quod גפן Vitis alta & ſuſpẽſa. item Pergula, Gallicè *Vne Treille, ou vn Berceau*. in Aruc. Significat etiã דַּלְתָּא Canticor.7. Plebẽ, & pauperes populi. Itẽ דַּלְדֻּלִּין idẽ quod חבל Funis, filũ. in Aruc. Et Syriacè דַּלְלָא הבב Facile. Matt.19. ſignificat Repudiũ. Matth.5. Et דַּלִּיל הבב

Itẽ apud Rabb. de vxore Sãſonis legitur למה נקרא שמה דלילה Quare vocatũ eſt nomen eius Delila? Et reſpondent, שֶׁדִּלְדְּלָה אֶת כוחו פירוש לשון חלשות Id eſt, Quia דִּלְדְּלָה attenuauit robur eius. Expoſitio eſt חַלָּשׁוּת Debilitatio. Inde אֶבֶר מְדוֹלְדָּל Mẽbrũ debilitatum, cuius etymon eſt דַּלּוּת Attenuatio. à radice דלל Iuxta formam בְּלָנוּל quod à בלל venit. Elias in Thesbi.

דָּלָא יִפְעַל Haurire. Exod.2. & Prou.20. דַּאֲלֵיתְ Hauſiſti. in coniugatione Pael. in libr.Rit.Seu.Patr. & Exod.20. in Tharg. Iero. דַּלְיֵיתְהוּ Hauſit illũ, extulit eũ. Inde מִדְלָא Situla, lege דַּלְיָא ſeu דַּלְיָא, Mem enim eſt præpoſitio De, à, ex. Iſa.40. Et Syrè דְּלוּא הבב Idem. Ioh.4. & דְּלִי Vrna. Sic etiã Hebræi vocant ſignum illud cæleſte, quod Latini Aquarium

cari, litigare, contendere. in Aruc. In tertia perſona fœminea דַּיְנָא Iudicabat, cognoſcebat de cauſis. Iud.4. Inde דִּינָא Iudicium. Ioſ.20. & דַּיָּן Iudex, qui litem dirimit. 1 Reg.24. In plurali דַּיָּנִין 1 Reg.8. Vide infrà דָּן. Cæterùm Pſalm.80. מְדַיְנָא Contentio. in exemplari Complut. & Nebienſ. Pſalt. in Veneto מְדָנָא. item מְדִינְתָא Vrbs magna, prouincia. vide in Mem. דַּיְנָא ſunt Dæmoniaci, dæmonoplexi, à דְּיוֹ Diabolo ſic dicti. Matth.8.

דַּיְיסָא Idem quod חטים כתושים Triticum contritum, ferculum ſeu pulmentum triticeum coctum. in Aruc.

דַּיְיסְפָּק eſt הגל חכסא Pes throni, aut ſecundum alios Currus, plauſtrum. in Aruc.

דַּיְיצָפִי Species auis, vel turturis. in Aruc.

דַּיָּר Incola. Gen.23. peregrinus, aduena, habitator. in plur. דַּיָּרִין Leuit. 19. Et in conſtructione דַּיָּרֵי אַרְעָא Habitatores terræ. 1 Reg.17. Item Syriacè דַּיְרָנָא הבב Monachus. in titulis Euangeliorum. in plur. דַּיָּרֵי Anachoretæ, eremitæ. in libr.Rit.Seuer. Patriarchæ. Et דִּירָא Habitatio, mãſio, ibidem. דִּיר Cultura, colonia. דִּיר Habitaculum. Exod. 15. & דִּירָא Ouile, caula vel caſa paſtoralis. Ier.49. & 2.Reg.7. in plurali דָּרָוֹת & דִּירוֹת Ioel 1. & דִּיתָן Iere.9. Eſt etiã מְדוֹרָא Habitaculum. Iſaiæ 22. vide ſuprà דור, & infrà quoque דָּר.

Item דִּיר Corona, circulus. Exod. 25. in Veneto & Elia. in Complut. זיר, vt etiam ibidem 37. Venet. quoque habet.

דַּיְית יִפְעַל vel דַּיֵּת Sudauit, ſudorem emiſit. Iob 9. eſt in Hebræo שחח Incuruare ſe. דַּיְתָא Miluus. Leuit.11. In plurali דַּיְתָא Iſa. 34. vide iam ſuprà.

דַּיְתָק & Syriacè דַּיְתִיקָא הבב Græcè διαθήκη, Teſtamentum, inſtrumentum contractus, & ספר Scheda aliqua ſcripta. in Ber.rab. cap.61. & in nouo Teſtamento frequenter. Item Gen.24. in Thar.Ieroſ. דַּיְתִיקָא eſt שטר צוה Litera mandati, authoramentũ. aliâs אֲפוֹתִיקָא ſcribitur. vide in א.

דָּךְ יִפְעַל & יִפְעֵל primò Confregit, contudit, cõminuit. eſtq; ordinis duplicatorũ. Num.11. Inde רוּחַ דְּכִיכְתָא in Venet. Spiritus cõtritus. Pro.17. Complut. exemplar habet דְּכִיכְתָא, quod eſſet quidẽ tolerabile, ſi pro Beth eſſet Caph, ſic דְּכִיכְתָא Tener, mollis; ſed Elias legit vt Venet. Hinc Cant. 1. יוֹנָתָא דְּכִיתָא Colũba mœſta, anxia, quaſi fracta pauore ſcilicet. vult enim Elias vt ſit ex hac poſitione, ſed recentiorũ aliqui radicem faciunt דְּכָא, & Immaculatam, puram, exponũt, non ſine ratione. & מְדוּכְתָא Mortarium. Numer. vndecimo.

Et vtraque litera geminata דַּכְּדֵךְ Atterere, quaſſare. Pſal.10. & 143. aliâs דְּכְדֵךְ, quod improbat Elias. Secundò דָּךְ eſt quod זאת Iſta. vt מְדִינְתָא דָךְ Ciuitas iſta. Ezr.4. Syriacè דֵּיכוּ הבב de quo ſuprà. in maſculino דָּךְ Iſte, cap.5. eiuſdem.

דַּכָּא יְפַעֵל & דַּכֵּי in Pael eſt idem quod זכה Purificare, mũdare, purgare, mereri. Leuit.8. & Ezc.39. Inde דְּכִי Mundus. Exod.25. Idem דַּכְיָא Ezech.22. & מְדַכְיָא Mũda. ibidem. & compoſitum דְּכַיְנָא ex דְּכֵי & אֲנָא, Mundus ego, eliſo Aleph euphoniæ cauſa. Iſa. 65. דִּיכוּתָא Meritum. & מְדַכְיָנָא הבב Mũdator, purificator. in precibus Syrorum.

In participio paſſiuo מְתַדְּכְיָא Purificata eſt. 2 Reg. 11. Et Syrè תַּדְכִיתָא הבב Purgatio. Lucæ 2. & Matt.15. Item דַּכְיָאוּת הבב Purè, ſyncerè. in lib.Rit.Seu. Patriarchæ. & דוּכְיָא הבב Purgatio, purificatio. ibid. & ad Hebr.1. דַּכַּיְתָנָא verò non eſt eius poſitionis, licet non deſint qui hîc ſcribant דְּכַיְוָנָא אוֹרְחָא Immaculata via: Daleth enim ancillatur, & radix eſt כון. vide ibid. Porrò דוּכְתָא idem eſt quod מקום Locus. de quo ſuprà. דוּךְ Dux. in Aruc. Et דוּכָא Locus. de quo iam ſupra in דוּכָא. Santes quòd in Hebræo ſcriptum ſit תא, Thalamum vertit. 3 Reg.14. Item דִּיכָן Caulæ ouium. Num.32. in Tharg. Ieroſolymitano. Item דְּכָמָה Similis. Pſal. 73. vide כְּמָא. Item דּוּךְ eſt Locus. in Ghemarah & Aruc.

דְּכֵן Tale, eiuſmodi. vide כן, ד enim ſeruile eſt. vt קַרְנָא דְּכֵן Eiuſmodi cornu, nõn Ille, iſte, vt aliqui volunt. Dan.7.

Et דְּכַן Impinguauit. Prou.11. error eſt; ſcribas ergo cũ Cõpl. דַּחַן. דּוּכָן Suggeſtũ, tribunal. Ezech.43. & Cant.4. quidá pluraliter à דוּכָא exponit Thalamos. Vnde dicit Elias in Thisbi, אנחנו קורין דוכן כוהנים נושאים ידיהם בברכת כהנים וכן תרגום שאו ידיכם קדש טולו ידיכון קודשא ותמיה אני על זח שחרי דוכן נקרא תֵּאֲיצְטַבָּא שעמדו עליה הלוים כשאמרו שוררו ונקראת דוכן בלשון ערבי ובלשון אשכנז באנקא וכן בלעז : Latinè ſic ſonat : Nos vo-

Ponitur etiam דַּחַף pro לעג Subsannare. Prouerb. 1. pro quo censeo scribendum דַּהַד aut דַּהַך. de quibus suprà.

דַּחַק יִדְחַק Primò significat Festinare. propriè Premere, in eo penè sensu quo dixit Vergilius *Hàc fugerent Graÿ, premeret Troiana iuuentus.* vt וְלָא דַחַק לְמֵיעַל Nec premit ingredi, id est, Non instítit (Sol) vt occideret. Ios. 10.

Secundò idem quod לחץ Opprimere, vexare, affligere. Iud. 1. & 4. Inde אִידְחַק Oppressus est. 1 Reg. 13. & מַדְבְּחָא דְחִיק Altare angustum. 3 Reg. 8. mendosè Venet. per Resch דְחִיק.

Item דְּחוּקָא & רוּחָקָא Afflictio. 4 Reg. 13. & דַּחִיקוּ Oppressio, afflictio. in Zohare. Tertio דַּחַק הפעל significat Repellere, propulsare, aspernari. 1 ad Timoth. 1. & in libr. Rit. Seueri Patriar. & Isa. 5. In Esaiæ tamen rectius legitur רחק, pro Hebræo נאץ, quod vbique in Bibliis redditur per ipsum רחק, vt notat Elias. Solent Hebræi dicere forma prouerbiali, כָּל דַּחֲזֵי חַשָּׁעָה שָׁעָה רוֹחֲקֵתוּ Id est, Qui propellit horam, hora propellit eum. quo adagio monent arripiendam esse occasionem quando sese offert. Nam vt inquit ille: *Fronte capillata est sed pòst occasio calua.* In Zoh. col. 154.

דַּחֲשָׁא הפעלה Famulus, minister. Matth. 26.

דִּיטְמָא aliàs דִּיטְמָא & דִּיטְמָת, vel דת Statutũ, edictum, decretum. Esther 3. & 8.

דִּי quod Santes hîc ponit pro Aspersit: vide in נָד.

דִּי Relatiuum, Qui, quæ, quod, affixum & separatum, licet frequentius dictionibus adhæreat: vt דִּיבְרָא Qui creauit. Isa. 42. דִּי עַל Quæ super &c. Constituit etiam genitiuum & datiuum pronominum: vt דִּידִי Mei. דִּידֵהּ Eius, לְדִידִי Mei vel mihi: vnde Syri formarunt nomen דִּילָנָיָא הפעל Priuata. in singulari דִּילָנָא Quod nostrum est, proprium vniuscuiusque priuatum. & aduerbium דִּילָנָאִית הפעלת Priuatim. in lib. Rit. Seuer. Patr. דִּידָן Tui, דִּידַן Nostrum. Fungitur etiá officio coniunctionis Quòd. vt דִּישְׁרָא Quod habitauit. Iosu. 22. עַד דִּי Vsquequo. Isa. 42. Hæc tamen omnia sæpius reperies sine Iod, hiric tantum sub Daleth ד sic suffixo.

דַּיְתָא est pro Hebræo דָּאָה, Auis, quæ, vt placet Iudæis, dicitur à forti volatu. Quidam Vulturem, alij Miluum exposuerunt. Santes scribit דִּיוֹתָא, & Ciconiam interpretatur. Leuit. 11. Deut. 14. & Isa. 34. in plurali דַּיָתָא Astores vel astorgij, vt R. Schelomoh & Dauid Kimchi exponunt.

דְּיוָא יִדְיֵא Diabolus. Matth. 9. דִּיוָתָא Atramentum. Ierem. 36. & Syrè דִּיוָתָא הפעלת Atramentum, idem quod דִּיו Hebraicè. 2 ad Corint. 3. דַּיְבָא Fluens, de quo suprà. דַּיְבָא id est זְאֵב Lupus. Esaiæ 11. Ezech. 22. Soph. 3. Chabac. 1. Prou. 22. vide suprà דּוּבָא. דַּיְזְגוּ Duo pares, zyzygia, Gallicè *Vne couple.* in Aruc.

דִּיוְטָר Gemina spelunca. in Aruc. דַּיָט idem quod עליה Tabulatum, solarium, cœnaculum. aliâs דִּיָתִי aliâs דִּיָתָם Thren. 1. in Midr. דִּיוּטְרוֹטִין Duo latera. Ruth 1. in Midras. דִּיוּטְרוֹטִין Mendici. in Ber. rab. cap. 19. & 41.

דַּיְמַר Duæ columnæ. in Aruc. דִּיוּמָן Sufficientia. in Aruc. דִּיוּסְטָרָא & דִּיוּסְטָר Biceps, vel habens duo latera. Psal. 74. & 149. propriè bipennis. sunt qui putant ר esse seruile.

דִּיוּסְטְרוֹס Pronus. in Sche. rab. cap. 31. דִּיוּסָק Duo sacci. in Aruc. דִּיוּפִי Calamus retortus duo habens ora, per quẽ vinum extrahitur de vno dolio in aliud. in Aruc. דִּיוּפְתָא Palliũ duplicis figurę, vel tapetum. in Aruc. דִּיוּפְלִי Duo ciues missi. in Aruc. דִּיוּפַלְסְטִין Duplex palatium, vnum scilicet è regione alterius. in Aruc. דִּיוּפְרָא Arbor bis in anno fœtus edens. in Aruc. דִּיוּקְנָא idem quod צלם Imago, figura. componitur autem ex דו vel δύο & εἰκών, quasi שניות Secunda ab illa hominis forma, quam cum quadam similitudine exprimit. vide Bahal Aruc. Græci ἀντίτυπον vocant. Psal. 39. דִּיטְרוֹט Vas vitreum pretiosum. in Aruc.

דִּיכִי Ista, istæ: vt בְּיָפָא דִּיכִי Petra ista. Iud. 6. & פְּלִשְׁתָּאָה דִּיכִי Philistæus iste. 1 Reg. 17. & שׁוּנַמִּית דִּיכִי Sunamis ista. 4 Regum 4.

דִּיוֵל Magister domus, minister vectigalis extraordinarius. in Aruc.

דִּיֵם Mutus fuit, obmutuit. in Zohare à radice Hebraica דום.

דִּין Iste, ille. vt טוּרָא דֵּין Mons iste. Deut. 1. in plurali דִּנִּין Isti. Ios. 22. & Syriacè הנסי est δέ, Autẽ, verò. frequens in Euangeliis. דִּיִן ordinis quiescentium in secunda, Alter-

דוּץ יָסֹץ Exultauit, gauisus est. Isa. 16. Inde דִּיץ Gaudiũ. Isa. 32. Et אוּרִיצוּתָא Lætitia. Psalm. 51. Complut. אַרְיוּצוּתָא.

דוּק יָסֹק Est Diligenter aduertere, considerare, prospicere, Isa. 14. Vnde Rabbini dicunt דּוּק וְתַמְצָא Attende & inuenies. Et vbi Hebræus dicit Psalm. 14. משמים חשקיף De cælis prospexit: Tharg. habet מִן שְׁמַיָּא אוּדִיק in coniugatione Ophil vel Aphel. Item ממכן שבתו השגיח De mansione habitationis suæ prospexit: Thargum habet אוּדִיק. Psal. 92. Inuenitur quoque præteritum eius in coniugatione Cal, quo vtitur R. Schelomoh in multis locis, cùm dicit hoc modo, ואונקלוס לא דַק על לשון המקרא Et Onkelos non aduertit ad phrasim Biblicam. Reperitur & in secunda coniugatione Piel דַּיֵּק, veluti לֹא דַיֵּק יָפֶה Non attendit bene. Inde & participium passiuum, vt סֵפֶר מְדוּיָק Liber emendatus. & nomen substantiuum דִּיּוּק vel דַּיְקוּת Correctio. & nomen adiectiuum דַּיָּקָן. Sed דִּקְדּוּק est à דקק ordinis duplicatorum, de quo infrà. Hæc Elias in Thisbi. Inde דַּיְקָא & דַּיְקָא Maximè, præsertim. & דְּיוּק Præcisè, apprimè. & דַּיְקָא cum לא significat, Non tantum. vt in hunc locum. Leuit. 26. ואפו עשר נשים Et pinsent decem mulieres. לַאו דַּיְקָא עֶשֶׂר אֶלָּא רוֹצֶה לוֹמַר הַרְבֵּה נָשִׁים : Sensus est, Non tantùm decem, sed vult dicere, multæ mulieres. Hæc Elias in Thisbi.

דוּר יָסֹר Peregrinatus est, habitauit. Genes. 26. & 35. Inde דָּרוּר Habitaculum, mansio. Deut. 33. pluraliter מְדוֹרִין Habitacula. De hoc themate vide plura in דָּר.

דּוֹר siue רוֹוֵר Magister cursorum. in Aruc.

דּוֹרוֹנָא & רוֹרוֹנָא, Græcè δῶρον, Donum. Hinc verbum in Complut. דָּרַן Munere donare. Iob 31.

דּוּשׁ Idem quod חִילּוּף Consuetudo, vsus. in Aruc. דּוּת idem quod בּוֹר Cisterna.

דָּח vel רוּחַ primò idem est quod רחץ Lauare, abluere. Isa. 4. in Hebr. Secundò significat, Repulit, amouit. & tunc scribitur דָּחָא, vt Hebraicè דָּחָא 4 Regum 4. & Isa. 22.

Et דָּחַח in Commentariis, significat Oppositum, confutauit. Inde דְּחוּחֵי לְבָּא Propulsio aëris. דְּחוּחֵי חַצַּוֵּר Commotiones vel pulsus cordis. Psalm. 62. Elias & Pselt. Nebiens. habent זְחוּחֵי Fastus, superbiæ. Sed Complut. & Magister Aruc זְחוּחֵי Elationes. vide illa themata. Item דַּחֲנָן secundum Aben Ezra, & R. Sahadiah, idem quod כלי זמר Instrumenta musica. Dan. 6. R. Schelomoh Mensam transfert, cui & Dauid Kimchi assentit, qui insuper dicit esse qui vocem constituant compositam, ex ורחן & ודי id est, ait ille, מגידי החידות ובעלי חשיר Ænigmatum interpretes, & periti Musices. Et דִּיחֵי Vasa, instrumenta supellectiliaria. in Zohare.

דַּחַךְ יִדְחַךְ Risit, subsannauit. Psal. 2. Inde דּוּחְכָא Risus, irrisio. Iob 34. Sed legit Elias, vt suprà monui, דְּחַךְ. & etiam Venet. in Psalmo 2. At Iob 34. & Complut. & Venetum habent דּוּחְכָא. Elias verò דְּחָכָא, dicitque ne vnum quidem ex eis adductum fuisse ab Aruc. vide suprà.

דְּחַל יִדְחַל & דְּחִיל in Pael, Timuit, formidauit. 1 Reg. 12. & Ios. 9. Inde דַּחֲלָא Pauor. Isa. 19. & Ier. 30. Idem דְּחִילְתָא Cultus, veneratio, aliis timor. Ios. 14. דַּחֲלוֹתָא Timor. דְּחִילָא & דַּחִיל Terribilis, formidabilis. Exo. 33. Deu. 7.

Item דְּחִילוּ Formido, vt Gen. 25. דְּחִילוּ אַתְרָא הָדֵין Terror est locus iste. Dicit enim R. Schelomoh, דחילו שם דבר הוא כמו ככלתנו וכסו למלבש id est, דחילו est nomen verbale velut intellectio & opertio ad induendum, vt ita de verbo ad verbum exprimam. דְּחַלַּיָא & דְּחַלַּיָא Timentes, cultores, veneratores. Dan. 5. Psalm. 34. & Exod. 18. Hoc etiam nomine dicuntur Dij gentium, vel potiùs Cacodæmones דַּחֲלִין Exod. 20. & 32. nec verò Deus verus sic à timore vocatur Genes. 5. & 6. vt scripserunt aliqui. דְּחַלְתָּא enim quod ibi habetur, non pro Deo ponitur, sed pro timore seu veneratione illi debita.

Item דְּחַלְתָּא הפעלת ponitur pro δεισιδαιμονία, Superstitione. Act. 25. Præterea Isa. 66. pro Hebræo בצבים, quod redditur ab Interpretibus In lecticis, Tharg. vt legit Elias, בְּדַחֲלִילִין. Complut. & Venet. בִּרְחִילִין. רוּחַן Millium, genus frumenti, aut potius leguminis. Ezech. 4.

דְּחַס Idem quod הפעיל Pressit, oppressit, coarctauit, aggrauauit. in Aruc.

דְּחַף Expellere. Deut. 26. in Tharg. Ierosolymitano. Vnde דְּחִיפָא vel דְּחִיפָה Expulsio, ciectio: in Commentariis.

דָּהַב Dissoluit. in Aruc. דַּהֲבָא & דַּהֲבָא Aurum. Ezr. 6. & Iud. 8. Inde prouerbium in Ben Syra, דַּהֲבָא עָרִיךְ לְקַמְצָאָה וְעוּלֵימָא לְאַלְקָאָה: Id est, Aurum indiget percussione, & puer verberatione. Qua paræmia monet, nunquam intermittendam esse immorigerorum filiorum castigationē iuxta illud Salomonis, Qui parcit virgæ, odit filium suum.

דָּהַךְ Irrisit, subsannauit. Psalm. 2. & 22. Iob 9. & 11. vt legit Elias. alij nunc דַּחַךְ, modò verò דָּחַךְ habent: quin & Venet. Psalm. 22. habet רַהַב, quod Hebraicè Superbire, insolentem esse significat. Compl. נַחַן Incuruare se, sed pro eo cēserem scribendum נָחַךְ Ridere, vt habes suprà. Item דַּחֲנָא Subsannatio, derisio, Iob 34. iuxta Eliam. Venet. דּוּחֲנָא, Complut. autem רוּחֲנָא quod Pinguedinem sonat, sed minimè sensui consonantem.

דָּהַן יִדְהַן Pingueſcere. Prouerb. 15. & Isa. 34. Inde דְּהִינִין Pingues. Psal. 92. & דּוּחֲנָא Pinguedo. Prouerb. 3. & Psalm. 65. in postremo Venet. דִּיחֲנָא. Item דִּיהוֹן Oleum. in Aruc.

דו Duo. in Schemoth rab. cap. 5. Inde apud Rabbinos legitur אָדָם תְּרֵאשׁוֹן נִבְרָא דּוּ פַּרְצוּפִין Primus homo creatus est duplici effigie. idem quod שְׁנֵי פָנִים Duplici facie. Et putat Elias scribendum esse cum Holem, non cum Schurek. Inde דּוּפִי Infamia, detractio. vt sit compositum à דּוּ & פִּי id est, Duo ora. Quoniam qui per sycophantiam infamat aliquem, perinde est ac si duplici ore loqueretur, aliud in ore habens, aliud in corde.

דָּוָא & דָּוַי ordinis quiescentium in vltima, significat Videre, intueri. in Aruc. דּוּכָא Vrsus, vel vrsa. 1 Reg. 17. in plur. דּוּכִין Vrsi. 4 Reg. 2. Miratur autem Elias quare דּוּב Prou. 17. & 28. conuersum sit tanquam זְאֵב Lupus, à Tharg. per דֵּיכָא: sed non est quod miretur, דּוּכָא enim scribitur in Compluten. exemplari Vrsus. Venet. quoque habet in altero דּוּב, vt Hebraicus textus; in altero perperam דֵּיכָא id est, Lupus. Cæterū דּוּכָא reperitur in Venet. 3 Reg. 14. positum pro תָּא Thalamo, & ita inuenisse se dicit Elias; sed sibi videri legendum esse דּוּכָא id est, Locus, cui assentior; inuenio namque ita in Complut. manuscripto.

דּוּדָא Olla, lebes. in plurali דּוּדָוָא Ollæ, lebetes. Exod. 15. & Zach. 14. In reg. דּוּדֵי Exod. 16. דָּוַד הִתְ Impedire. ad Galat. 5. & Molestiam exhibere. ad Coloss. 2. Et אִתְדַּוַּד Turbatus est. Matt. 24. & Iohan. 14. vbi in exemplari Viennensi perperam scribebatur נְתְדַּוַּד per Risch, quod nos restituimus ex antiquis. codice manuscripto Postelli.

דָּוָה & דָּוַי & Syriacè דְּוָא הִתְ Doluit, mœstus, vel miser fuit. Ier. 16. & 1 ad Cor. 15. Inde דַּוַי Mœrens, dolens. 3 Regum 20. & forma plur. iuxta Eliam דַּוִּין Dolentes, anxiæ. Isa. 16. Alij dolores. & דְּוָא idem quod ταλαίπωρος, Miser. Rom. 7. דַּוָּן, & דַּוָּנָא Tristitia, dolor. Ierem. 20. & Isa. 35. Et Syrè דְּוָנָא הִתְ idem quod Græcè ταλαιπωρία, Miseria, calamitas, infelicitas. ad Rom. 3. Idem דַּוְיוּתָא הִתְ Miseria, misera conditio. in lib. Rit. Seu. Patriarchæ. & דְּוָא Angor, cruciatus. vt בַּר דַּוַי Filius angoris mei. Gen. 35. in plur. דַּוְיָתָא Iob 6. Anguores, dolores. דהּ In Rasse tevoth valet דִּבְרֵי הַיָּמִים Verba dierum, id est, Liber Paralip. Vide suprà in בּרֵ״ח. Etsi hoc nomine quæuis Chronica appellant interdum. דהּא valet דְּהָא אֲמָרִינָן Nam ecce dicimus. דחע״ה valet דָּוִד חַנָּבִיא עָלָיו הַשָּׁלוֹם Dauid propheta super quem pax: vel דָּוִד חַמֶּלֶךְ Dauid rex.

דָּוַן Exultauit. Prou. 13. in Lexico Santis. Venet. habet דָּזַן, Complut. דָּוַן. & 23. Venet. דָּזַז, Complut. verò דָּזַן. Elias legit & דָּזַז & דָּזַז, sed vtrum rectiùs, dubitat; quippe, inquit, quid sit, ignoro. Ego verò דָּזַז legendum iudico. Est enim hæc vox Syris satis cognita, vt Matth. 5. & multis aliis in locis.

דּוּחָא Violans. vt דּוּחַ אֶת חַשַּׁבָּת Violans illud ipsum Sabbathū. 1 Reg. 21. in Kimchi. Capitur etiam Leuit. 21. pro Subtili pelle, quæ nascitur in oculo, sed perperam. vide infrà in דק. vbi reperies דּוּקָא Tenue quid, vt palea.

דּוּכְתָא idem quod מָקוֹם Locus. Pro. 25. & 27. in primo Complut. habet מְדוֹרְתָא Habitatio, mansio. Idem דּוּכָא 3 Reg. 14. vide suprà דּוּכָא. דַּוָּלָא Haustus, à דל. de quo infrà.

דָּזַן corruptè in recentioribus pro דָּזַן Qui cibat, pascit. Psal. 23.

דִּין Iudicauit. vide infrà דָּן.

דּוּעְתָא הִתְ Sudor, Lucæ 22.

דְּגוּגִית Nauicula. Amos 4. Pluraliter דְּגוּגִין sunt סְפִינוֹת קְטַנּוֹת Nauiculæ, nauigia ex scirpis facta. Isa. 18. Sed דּוּגָא apud Rabbinos הִיא סְפִינָה הַגְּדוֹלָה שִׁישׁ לָהּ מְשׁוֹטִים הַרְבֵּה מִשְׁנֵי צְדָדִיהָ וּבִלְשׁוֹן רַבִּים נִקְרֵאת דּוּגִית וּמִזֶּה בְּסִירוֹת דּוּגָה וְסִירָה הִיא הַסְּפִינָה הַקְּטַנָּה שֶׁבְּדוּגִית וְתַרְגּוּמוֹ בְּרַגּוּגִין בְּלַעַז גַּלֵּיאָה וְכֵן שְׁמָהּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז: Latinè sic: דּוּגָא est Nauis magna, cui sunt multi remi ex duobus lateribus eius, quæ lingua Rabbinica vocatur דּוּגִית. Huius significationis est & illud in Amos 4. בְּסִירוֹת דּוּגָה In nauigiis nauis. סִירָה autem parua nauicula est, quæ haberi solet in דּוּגִית id est, in magna naui. Chaldaicè redditur per בְּדוּגִנִית In naui. Similiter & in isto loco (Isa. 18.) Et in vasis iunceis: Thargum, In nauiculis. Italicè *Galea*. & Germanicè sic appellatur. Hæc Elias.

דָּגַל יִדְגַּל Mentitus est, calumniatus est. Prou. 16. iuxta Eliam & auctorem Aruc. Venet. & Compl. codex per Resch scribunt. Hinc, vt legunt Elias & Aruc, סַהֲדָא דְּגָלָא Testis calumniator, detractor. Prouerb. 14. & 19. Compl. & Venet. nunc דְּיוּגְלָא, nunc verò דְּיוּגְאָלָא, alij דְּגָלָא & Falsum, mendacemque exponunt. Item לַחֲמָא דְּגָלְאָה Panis mendax, falsitatis. ibidem 20. secundum Eliam. Complut. דְּיוּגְאָלָא. Venet. דְּיוּגְלָא aliâs דְּגָלוּתָא vel דְּיוּגְלוּתָא Mendacium, iuxta quosdam, secundum alios Calumnia, detractio, 17. Idem דְּגָלָתָא, Complut. דְּיוּגְלוּתָא, Venet. verò דְּיוּגְלָתָא cap. 30. Hæc autem radix, vt vult Aruc & Elias, est עִנְיַן הַכְּלִמוֹת significationis detractandi, vel calumniandi, de qua ait Elias: In editione Veneta omnia per Resch scripta sunt, sed erratum est manifestum: quod an verum sit, nescio; exemplar enim Compl. vno aut altero excepto loco, vbique per Resch, vt Venet. habet. His additur quòd דָּגַל Hebr. Psalm. 15. & 2 Regum 19. Detrahere, obloqui & accusare significat. Item Syriacè דְּגָלוּתָא הִבְ Matth. 5. est Mendacium, falsitas.

Et דְּגָלָא significat Furculam. in Aruc.

דִּגְלַת siue דִּגְלָת Nomen fluminis, quod Gen. 2. Hebr. dicitur חִדֶּקֶל, & Tigrim esse autumant. דְּיוֹגוֹן Diagonus, diangulus. in Aruc.

דְּגֶם vel דּוּגְמָא Similitudo, exemplum, vel exemplar. Psal. 27. in Midr. & apud R. Schelomoh. Cantic. 3. Et idem דְּיוּגְמָטוּרִין in Ber. rab. cap. 11. Item est mysticus intellectus, & obscura sententia, qūa prophetæ plerunque sunt vsi. Auctor Aruc exponit דְּמְיוֹן id est, Parabola, similitudo. Elias in Thisbi אֵין דּוּגְמָתוֹ exponit אֵין דּוֹמֶה לוֹ Non est ei simile. Est autem, vt ipse monet, vocabulum Græcum δόγμα.

דְּגוֹר Aceruus, cumulus. Genes. 31. in plurali דְּגוּרִין 4 Reg. 10. & Ierem. 9. vt legit R. Schelomoh & Elias. יְגוּרִין aliâs. vide in Iod. Et דְּגִיר formæ Peil, Aceruatus. Exod. 16. sanè sic Complut. & Venet. codex habet: sed R. Schelomoh docet in Commentariis, scribēdum esse כְּגִיר Velut calx, vel tectorium seu linimentum calcis in pariete: & dicit sic scripsisse Onkelos. Item Thren. 1. pro אֲדֻגְּרוּ est מֻעֲדוּ חֲמַרְמָרוּ Constipata sunt, constricta sunt, vel secundum alios, Præ cōturbatione incaluerunt. דְּגַר significat Calefacere, incubare, oua confouere. Iob 39.

דּוּגִית Nauicula. in plurali דּוּגִיוֹת Isa. 18. in Kimchi & in Aruc. de quo suprà.

דָּגֵשׁ Nomen puncti, quod ab Hebræis & Chaldæis poni solet in quibusdam literis, ad duplicandum earum sonum, & augendam verborum significationem. Cuius vera significatio ignoratur, vt ait Elias. Eiusdem officij est Tesdid Arabum, & Syrorum Kasio.

דָּדָה siue דְּדָה Incedere paulatim, siue pedetentim ambulare. Isai. 10. & 38. in Hebræo. In passiuo אִתְדַּר הִתְ Turbari, conturbari. Matth. 24. Secundò דַּד, in plurali דַּדִּין Vbera. Isa. 32. in Compl. manuscripto חִדִּין Mammæ. דַּד enim potiùs Hebraicum est quàm Chaldaicum.

Item בַּר דָּדָא בְּרֹ׳ הִתְ significat Consobrinum, auunculi filium. ad Colossen. 4. דּוֹדַנִין & דּוֹדַנְיָא Gen. 10. in Tharg. Ierosolym. Est nomen prouinciæ, quam nonnulli putant esse Rhodiorum seu Colossensium, non eorum ad quos scripsit Paulus, regionem, Daleth mutato in Resch ob figuræ affinitatem. Dicti sunt autem à Dodanin, qui & Rodanin in Paralipomenon scribitur. דְּרִינָא idē quod זְבוּב Musca. in Aruc.

דְּדָנָאוֹת idem quod מַצֵּבוֹת גְּבוֹהוֹת Statuæ altæ, colossi, vel tituli alti. in Aruc.

lomoh est Cõpactio, cõmissura seu iunctura. Santes Glutinũ exponit. & ibidẽ עוּבַד דְּבוּק Opus cõpactile. Et מַרְבְּקֵי יְדִין Iuncturę seu compagines manuum, hoc est, Humeri vel vlnæ sub quibus ponimus ceruicalia. Ierem. 38. & Ezech. 13.

Item דְּבָקוּת Continuitas, constructio, in Comment. Et דִּבְקוּתָא & אִתְדַּבְּקוּתָא Adhæsio. in Zoh. col. 499. Item דִּבְקוּתָא & אִתְדַּבְּקוּתָא Coniunctio, connexio, adhæsio. in Zoh. col. 96, 209. & 373.

דָּבַר יְכֹ Primò significat Ducere, gubernare. Genes. 24. & Exod. 2. Inde Benoni Pael מְדַבְּרָא & מְדַבְּרָנָא Ducens, dux, ductor. Deut. 1. & 4 Regum 9. & מְדַבְּרָא aliâs מְדַבְּרָנָא Gubernator, regens. Prouerb. 11. Rector nauis: in 2. Thargum Esther. Et דַּבְּרָא Ductus seu ducatus. 4 Regum 9. & עַל דְּבָרַת Hoc modo, ea ratione. Dan. 2. & Syriacè מְדַבְּרָנָא Dux, & gubernator. 1 ad Corinth. 12. & Act. 1. & מְדַבְּרָנוּתָא Dispensatio. ad Ephes. 1. & רוּבְדָא idem quod πολιτία, Respublica, gubernatio populi. ad Ephes. 2. Item Institutum. 2 ad Timoth. 3. & in lib. Rit. Seuer. Patr. Inde דְּבוֹרְתָא Apis. In plurali דְּבַרְיָתָא & דְּבוֹרְיָתָא, aliâs, sed redundante Aleph in Complut. codice, דְּבַרְיָאתָא Apes. Deuter. 1. Iudic. 14. & Isa. 7. Item דְּבוֹרְיָתָא Psalm. 117. aliâs in Elia & Venet. זְבוֹרְיָתָא. Conuersationes, moresve mei. Actor. 26. דְּבַר secundò idem est quod לְקַח Tulit, accepit. Ios. 7. in fœminina tertia persona præteriti דְּבָרַת Genes. 30. Hinc דִּבְרָתָא est מלקוח Captura, præda, vt interpretatur Santes. alij propriè esse dicunt, Abactus, seu abactio. nam hanc dictionem R. Schelomoh & Aben Ezra ad bestias tantùm referri volunt. Et in passiuo אִתְדַּבַּר Vexati, cruciari, torqueri. Matth. 15. & Assumi, abduci, eiusdem 24. Tertiò דְּבַר significat Pergere, ambulare, iuxta Pagninum. sed alij vt suprà aptiùs, Ducere, deducere, exponunt. Exod. 13. & Psalm. 17. Quartò significat Consulere. inde מַדְבְּרָנוּתָא Consilium, ratio. Prouerb. 20.

Inde דַּבְּרֵי idem quod מנח׳ גי Duces, vel יועצי Consules. Daniel. 3. & 4. דַּבַּר quartò significat Loqui, eloqui, sermocinari. Inde דִּבּוּר Sermo diuinus, & דַּבְּרָנִי Loquax, in vtroque genere. in Ber. rab. cap. 18. & דַּבְּרָא Verba. Psalm. 147.

Et מְדַבַּר Locutuleius, rationis & orationis capax, rationalis, & differentia, vnum ex quinque vniuersalibus. in More. lib. 1. cap. 51. & 52. Dicit etiam Kimchi Iud. 1. quòd דְּבִיר in lingua Persica idem est quod ספר Liber, Hebraicè Adytum sonat. דִּבּוּר Locutio. Est autem differentia inter דִּבּוּר & דָּבָר, vt notat Elias in Thisbi, כי דבר הוא שם נופל לומר על כל מה שהוא שם דבר בין שיש בו רוח חיים בין שאין בו רוח חיים אבל דבור אינו נופל רק על דבור היוצא מן הפה בחתוך הלשון וקראו רז"ל לדבריו של הקדוש ברוך הוא דבור סתם הן רוקא עם הא הידיעה כמו על פי הדבור וכן חיה דבור פרוש חמנו וכן הדברה ודבור בלשון רבים דבורים אבל עשרת הדברים שהיו על הלוחות קראו להן עשרת הדברות בשלוש נקבות וכן הוא מנחגם כמו שיתבאר בשורש מסר:

Id est, Quoniam דָּבָר Verbum, nomen est quod dici potest, caditque in id omne quod est nomen rei, siue sit res animata, siue inanimata. Sed דִּבּוּר non competit nisi verbo, quod ex ore egreditur voce articulata. Porrò vocant Magistri nostri, piæ memoriæ, דִּבּוּר siue locutionem absolutè verba Dei ipsius sancti & laudati. Et hoc præsertim cum He haiediah siue notificatiua. vt עַל פִּי הַדִּבּוּר Iuxta os verbi (Dei.) Huiusmodi est, הַדִּבּוּר פָּרוּשׁ חֵימֶנוּ Verbum separatum ab eo. Frequenter item vsurpatur in plurali numero דִּבּוּרִים. Sed decem verba quæ fuerunt in tabulis (decalogi) scripta, ea vocarunt עֲשֶׂרֶת דִּבְּרוֹת Decem verba, in fœminino genere. Sicut declarabitur in Radice מסר. Hæc ille. Quintò דַּבְּרָא est Ager, campus: in Vaic. rabb. cap. 21. Et מַדְבְּרָא Desertum. 1 Reg. 13. & cum affixo semel tantum. Isaiæ 51. מַדְבְּרָתָא Desertum eius. Inde adiectiuũ מַדְבְּרִית Hebraicè vel מַדְבְּרִית Chaldaicè fœmin gen. Siluestris. vt חֵיוֹת מַדְבְּרִיוֹת Animalia syluestria, feræ, bestiæ. Item Syriacè דַּבְּרָא הכורא ponitur pro deserto. Marc. 6. Et verbum passiuum אִתְדַּבִּיר Vastatus est, in desertũ & solitudinem redactus est. in Zoh. col. 187. Et דבורי sunt Euocatores spirituum, vt & בירין Pythones in Zohare. nisi fortè sit legendum דְּכוּרִי.

דבמ״ In Rasse tevoth valet דַּבְּרָא מְצִיעָא Portæ primæ. vide suprà in במ״.

דְּבַשׁ & דְּבַשָׁא Mel. Iudic. 14. & 1 Reg. 14.
דּוּבְשָׁא Stagnum, vel riuus. in Aruc.

oues, & capræ. Iosue 14. nihilominus reperitur Genes. 26. גִּיתֵי תוֹרָא Greges vel armenta boum. גִּיתֵי עָנָא Pecus ouium. & Maiora verò vocantur בְּעִירִין & רְחֵמוּת Id est, Iumenta, & animalia cicuria. מָרֵי גִּיתִין Dominus seu pastor gregum. 4 Regum 3. Item גִּיתִי Vis, violentia, superbia. in Aruc.

LITERA DALETH.

ד ?

דָּלַת יְכֹ Dolath Syriacè, Hebraicè דָּלֶת Daleth, est quarta Alphabeti litera, quæ propriè Ianuam siue ostium significat. Est autem vel per se, vel cum Iud sic ד signum genitiui, poniturque pro שׁ vel אֲשֶׁר Qui, quæ, quod: quia, quoniam, quippe, tam Chaldaicè, quàm Syriacè.

In numeris ד valet 4. & si addantur ei duo puncta hoc modo ד׳, vel ei subscribatur linea sic, ד, valet 4000.

דְּ Cum affixo דְּרֵיהּ id est שלו Eius. Iob 3. Et in Tharg. Ierosolym. frequens דִּדִי דִּדְךָ Mei, Tui, vel Meum, Tuum, vt infrà in די dicetur.

דָּא & דְּנָא & תָּא Hæc, vel hoc: idem quod Hebraicè זה vel זֹאת, vt אַרְעָא תָּא Terra ista. Iosu. 17. & 2 Regum 8. דָּא אִתְּתָא וְדֵין בְּרַהּ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה בְּנָהּ: Hæc est mulier, & iste est filius eius. Et Dani. 8. דָּא לְדָא נָקְשָׁן Hoc ad illud pertingebant, seu, inuicem collidebant.

Inde כְּדָא Sicut hoc, instar. Iud. 8. Item דַּאי Certum: דַּאי Certè, sanè, profectò. כְּדָאי Conueniens, vel congruè, vt decet: & יוֹתֵר מִדַּאי Plus æquo, iniustè. frequens in Commentariis. דא׳ in Rasse tevoth, valet דָּבָר אַחֵר Sermo alius, id est, Alia expositio, vel דֶּרֶךְ אַחֶרֶת aut אַחֶרֶת Via alia. דא׳לג׳ reperitur in Saare Zedek, sed quid significet nescio.

דְּאִיב & דָּב Fluxit. Psalm. 105. Inde דָּאִיב Fluens. Leuit. 13. & 2 Regum 3. In plurali דָּיְבִין Fluentes. Thren. 4. Hinc nomen toar, דּוֹבָנָא Fluens, fluxum patiens. Leuit. 15. & in fœminino דָּיְבָא Fuens mulier. & דּוּבָא vel דּוּבָנָא Fluxus seminis. ibidem. Item דָּבוֹנָא aliâs דָּוְנָא Aegritudo, dolor. Psalm. 107. & דַּאֲבוֹנָא Iob 41. Significat etiam דָּאֲבָא seu דַּיְבָא idem quod Hebraicè זאב Lupum. Isaiæ 11. Syrè דִּיבָא הדבשא Lupus. Iohan. 10. vide infrà דִּיב.

דִּיאַטְרִיטָא Vas vitreum magni pretij. in Schem. rab. cap. 27.

דָּאֵיךְ Conterens, contundens. Num. 11. & דָּאִין Iudicans. Gen. 15. & 19. quorum radices sunt דך & דן, de quibus infrà.

Item inuenio דָּאַת pro חמד Desiderare, cupere. Prouerb. 12. sed error est, scribendum est enim cum Compluten. & Elia דָּאֵיג Desiderans. à radice דָּגַג.

דא׳ק in Rasse tevoth valet דְּאָמַר קְרָא, vel more Chaldaico דַּאֲמַר Quod dixit Scriptura. Vide & suprà in אק׳.

דַּב Insidiatus est. in Aruc.

דֶּבֶב יְכֹ A quo דְּבָבָא Odium, inimicitia. 1 Regum 2. Idem דְּבָבוּת Ezech. 35. & דְּבָבוּ cap. 25. eiusdem. Genes. 3. in plurali דְּבָבִין. Hinc בַּעֲלֵי דְּבָבָא Patroni inimicitiarum, hostes, aduersarij, inimici. 1 Regum 2. Et vix reperias דבבא absque בעלי aut בעלי. דְּבַרְתָּא Muscæ. Isa. 7. Bahal Aruc legit דְּבוּבָא. In singulari דְּיִבְתָּא Musca. Eccl. 10.

Itẽ דְּבָא vt & Hebraicè דִּבָּה Infamia, oblocutio, detractio, Contumelia. Genes. 36. דַּבְדְּבָן lingua Arabica est אשכול של ענבים Palmes vuarum, vel granum regium. in Aruc.

דְּבַח יְכֹ Idem quod Hebraicè זבח Sacrificauit, mactauit victimas. Gen. 6. & Exod. 3. & Leuit. 17. Inde דְּבַח רַבָּא Sacrificium magnum. Iud. 16. Idem דִּבְחָא, in plurali דִּבְחִין Sacrificia, victimæ. Ezr. 7.

מַדְבְּחָא Altare. Ios. 8. & Exod. 17. & in regimine מַדְבְּחָא דְּדַהֲבָא Altare aureum. Exod. 29.

נִדְבָכִין Ezr. 6. Structorum lapidum ordines. Rab. Schelomoh exponit כתלים Parietes. vide in Nun.

דִּבְיוֹן siue דִּבְיִן Columbæ stercus. 4 Reg. 6. Hebręum est.

דְּבֵילָא & דְּבֵילָתָא est חרות תאנין παλάθη, Massa caricarum vel ficuum compressarum. Iud. 9. & Ierem. 40. In regimine דִּבְלַת Isa. 38. plural. דְּבֵלָתָא παλάθαι, Ficuum massæ. 1 Reg. 25.

דְּבַק יְכֹ & in Aphil אַדְבִּיק Adhærere, & apprehendere. Iud. 18. & Gen. 31. דַּבֵּק Concinnauit. Inde דְּבָקָא Isaiæ 41. & מְדַבֵּק 3 Reg. 7. iuxta Kimchi & R. Sche

גָּרַף Significat Verrere, ſcopare, detrahere & deuoluere. Eſther 3. in 2. Tharg. Inde מַגְרוּף & מַגְרוּפְיְתָא Scopa. In plurali מַגְרוּפְיְתָא idem quod יעים id eſt, Scopæ. 3 Regum 7. & Exod. 27. Item לָא תְגָרַר ponitur pro אַל תְּקַנֵּר Ne æmuleris. Pſalm. 37. pro quo reponendum eſt תְּגָרֵג cum Elia, vt ſuprà in גרג. Tertiò גָּרָף eſt Matula, vas ſtercoris. in Aruc. Et גְּרִיפִית capitur pro ענף Ramo ſeu plantula. in Ber. rab. cap. 25. & 31. & 53.

גְּרִיצְתָּא Idem quod ככר vel חלה Torta ſeu placenta panis, cruſtula, lagana. Prouerb. 6. in plurali גְּרִיצָן דְּלַחֲמִים Tortæ panis. 1 Regum 10. & Exod. 12. & Gen. 18. vbi tamen, vt ſuprà poſui, exemplar Complut. habet גְּרִיטָן Placentæ, ſic, vt exiſtimo, dictæ, quòd tritico contuſo vel mola conficerentur, quaſi triticeæ.

גַּרְגִּי Eſt שילא בישל Fructus immaturus. in Aruc.

גִּירְנָא Abſynthium, Prouerb. 5. in Venet. corruptè. Complut. גוּנָא, ſed legendum vt ſuprà vidimus, גִּירְנָא.

גַּרְמָא Genus auis. in Aruc. גַּרְתִּיקוֹן Reſina, & illud quo argentarius dealbat argentum. in Aruc.

גְּרַשׁ idem quod גָּרֵשׁ Triticum contuſum, fractum. Leuit. 2. in Tharg. Ieroſol. מִגְרַשׁ Suburbanum, locus extra vrbem, vel villa quaſi extra vrbem eiecta. Ezech. 27. ſemel tantùm in Tharg.

גֵּשֵׁשׁ Ordinis duplicatorum, primò ſignificat משש כעזרים בקיר Palpare muros vt cæci, vel ebrij faciunt. Inde in Ithpael vtraque litera duplicata אִתְגַּשְּׁשׁ Motus eſt, vt ebrius. Secundò ſignificat Manus conſerere, & in vtraque ſignificatione reperitur. in Ber. rabb. cap. 22. & 78. & in Vaic. rab. cap. 8. Tertiò ſignificat Operam nauare, vacare, occupari. in Schemoth rabb. cap. 21. Item Cornupetere. Exod. 21. in Tharg. Ieroſolom. Quartò גָּשַׁשׁ ſignificat Syriacè Inſidiari, explorare. ad Galat. 2. Inde נַשּׁוֹשָׁא Inſidiator, explorator. Lucæ 20. & paſſiuè אֶתְגַּשַּׁשׁ Cõmoueri. ad Hebr. 12. גּשׁ in Raſſe teuoth valet גְּרֵסַת שְׁמוּאֵל Lectio Samuelis: & cum מ ſeruili מְגְרֵסַת שְׁמוּאֵל valet Ex lectione ſeu doctrina, aut diſciplina Samuelis. Nomẽ Rabbini. Item גוש eſt Gleba. in Aruc.

גֶּשֶׁר Et נשוש Lignum longum, habens gradus, per quos in naues conſcenditur. in Aruc. Eſt etiam nomen vrbis, quæ dicitur Alepo, quam ſic dictam putant à prima Alphabeti Hebraici litera. in Schemoth rabb. cap. 5. & 26. גְּשִׁישִׁין ſunt Ligna partes lecti connectentia. in Aruc.

גֶּשֶׁם & גושמא idem eſt quod גוף Corpus. Pſal. 22. Daniel. 3. & Prouer. 5. Inde גְּשָׁמוֹת Corporeitas. in More. libr. 1. cap. 18. & 55. Inde in Commentariis אֱלֹהַּ אֵינוֹ גֶּשֶׁם Deus non eſt corpus. Inde deducitur verbum in coniugatione Ithpael, vt Syriacè ואתגשם מן רוחא קדישא Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto. in Symbolo Syriaco. גְּשַׁם quoque ſignificat Adhærere, coniunctum eſſe. in Ber. rab. cap. 26. Inde גֶּשֶׁם Res alteri coniuncta.

גָּשַׁשׁ Alterare, corrumpere. in Aruc.

גּוּשְׁפַּנְקָא idem quod חותם vel טבעת Annulus, ſigillum. Eccl. 1. & Eſther 3. גַּשְׁפָּא Endromys, vel amphimalla, veſtis hirſuta & villoſa. in Aruc. גַּשְׁקָר vel גְּרוּשְׁקָרָא Furfur, & ferici ſtuppa. Arabicum eſt. in Aruc.

גֶּשֶׁר vel גִּשְׁרָא eſt קורה Trabs & pons ex trabibus factus, in Ber. rab. cap. 77. & in More, lib. 1, cap. 46. In plurali גְּשָׁרִין Ezech. 27. vt legit Elias. In Complut. Veneto, & Kimchi, quanquá in Hebræo contextu nullum eſt affixum; tamen non ineptè גְּשָׁרֶךָ Pontes tui ſcribitur. quod Santes גְּשָׁרַן ſcripſit, & tabulas, quòd in Hebræo ſit לוחותים, traduxit.

Item גִּשְׁרֵי נַהֲרָתָא Pontes fluuiorum: Nachum 2. Et in Rabbinis, עָשָׂה עַצְמוֹ כְּגֶשֶׁר Id eſt, Fecit ſeipſum tanquam pontem. Item הָעוֹלָם רוֹמֶה לְגֶשֶׁר רָעוּעַ Mundus ſimilis eſt ponti confracto. Illum ſic deſcribit Elias, הוּא חֲמֵסְלוּל תַּעֲשׂוּ מַעֲבָרִים אוֹ מַאֲבָנִים מְשֻׁפֶּת חֲנָחָר לְשִׁפָּתוֹ חֲשֻׁנִית לַעֲבוֹר בָּרֶגֶל: Eſt pons ex lignis aut lapidibus confectus, pertingens ab vno littore fluuij ad alterum littus, vt quis pedibus tranſire poſſit. Germanicè Brucke, Italicè *Ponto*.

גָּשַׁת Impegit. Actor. 27. Et גְּשָׁתָא Palpauit. in Aruc. Item גּוּשְׁתָּא Calamus oblongus, quo extrahitur vinum è dolio. in Aruc. גִּית ſiue גִּת, in plurali גִּיתִין ſunt propriè חבחמות דקות Pecora minora, vt ſunt oues, & in Aphil אַגְרִים eſt Roborare, fortificare. Prouerbiorum 8. iuxta exemplar Compluten. Venet. verò אוגרים Fortificare, vt ipſi volunt. quamuis Hebraicè גָּרַס Frangere ſignificet. quod cùm hic non conueniat, retineamus אַגְרִים, donec forſan aliud magis congruum reperiamus. Dicit autẽ Elias in Thisbi, dum hoc verbum pro Occaſionem præbere vſurpatur, tantùm reperiri in prima coniugatione Kal, nec eo vti licere in alia. vt אֲנָא גַּרְמִית Ego occaſio fui. 1 Reg. 22. & in Rabbinis: וְהוּא גָּרַם לוֹ לְכָל חֲכָבוֹד הַזֶּה Et ipſe occaſio ei fuit omnis gloriæ iſtius. Item alibi: גָּרַם לַשְּׁכִינָה שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל Occaſionẽ dedit diuinæ præſentiæ, vt receſſerit ab Iſrael. Secundò ſignificat Negocium aliquod perficere, ſeu tranſigere coram iudicibus, vel alioquin ad finem aliquid perducere. in Comm. Et ad Rom. 9. vbi perperã in Viennenſi legebatur גְּזַם. at in quodam antiquo manuſcripto erat גַּרַם Confecit, perfecit, ad finem aut ad conſummationem perduxit, συντελέω Græcè. Item Declinare, recedere. in Aruc.

Item גָּרַם vel גַּרְמָא in Commentariis accipitur pro Informi materia. Et גַּרְמָא Ipſemet. in Venetianis. Iob 1. & in Vaic. rabb. cap. 4.

Porrò גֶּרֶם & גַּרְמָא idem eſt quod עצם Os, corpus, ſiue ſubſtantia. Iob 1. & Ezech. 37. In plurali גַּרְמִין Oſſa. Dan. 6. & גַּרְמֵא Ezech. 37. Item גַּרְמוֹן Os, vt volunt, in Venetianis corruptè. in Compl. rectè גַּרְמֵיהוֹן Oſſa eorum. Prouerb. 12. גַּרְמַנְיָא aliâs גַּרְמַנְיָא Germania. Gen. 10. in Tharg. Ieroſolymitano. Hinc גַּרְמִינִי Germanus. Item Ezech. 38. pro בֵּית תּוֹגַרְמָא Domus Thogarmah, eſt in Complut. & Venet. exemplaribus, & etiam in Eliæ Methurgheman מְדִינַת גַּרְמַנְיָא Prouincia Germaniæ. Aruc verò rectius, vt arbitror, legit מְדִינַת גֵּרְמַנְיָא Nomen eſt gentis Septentrionalis, ſiue Thygrammæi ſint, ſiue Germani, à Thogarma Gomeri Galli filio dicti.

גַּרְמִידָא aliâs גַּרְמִיד eſt Cubitalis menſura. Iud. 3.

גַּרְמוֹנָא Statera qua ferrum ponderatur. in Aruc.

גַּרְמָס Genus monetæ, & ſecundum alios etiam Candidus.

גַּרְנַךְ Vlcus corrodens carnem. in More, lib. cap. 72.

גָּרַס Legere, diſcere, enucleare. Pſal. 118. in Midr. & Prou. 5. ſecundum Eliam, & ſignificat iuxta R. Moſeh Hadarſchan, Operam dare, incumbere, occupare ſe. In Venet. & Complut. vt ſupra monui, perperam גָּזַם legitur.

Inde גֵּרְסָא Explicatio. Cantic. 1. & חֲגִרְיסָא Doctrina. Vnde dicit Elias in Thisbi: גַּרְסִינָן בְּפֶרֶק בְּלוֹנִי וְהוּא כְּמוֹ שָׁנִינוּ לְשׁוֹן דְּמוּד וְכֵן פְּלוֹנִי חָכָה גָּרִיס וְכֵן בְּפָסוּק יְשַׁקֵּנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ: מִשְׁנָא וְתַלְמוּד בְּגֵירְסָא וְכֵן מָה שֶׁלּוֹמֵד תַּנָּעַר בְּנַעֲרוּתוֹ נִקְרָא גֵּירְסָא דִּינְקוּתָא: Id eſt, Diſcimus ſiue legimus in capitulo illo. Idem valet quod שנינו, ſignificans ſcilicet doctrinam vel diſciplinam. Similiter dicitur, Quidam fuit diſcens. Hac voce vſus eſt & Chaldæus interpres in Canticis, in hunc verſum, Oſculetur me oſculis oris ſui. Tharg. Miſna & Doctrinale cum explicatione. Et ſic quod diſcit puer in pueritia ſua, vocatur גֵּירְסָא דִּינְקוּתָא Quaſi diſciplina, vel ſtudium pueritiæ. Hæc ille.

Secundò גָּרַס, ſed Hebraicè, eſt Frangere. Hinc גְּרִיס idem quod חצי פול Faba fracta. in Bereſſ. rabb. cap. 95. & in Vaic. rabb. capite 7. & Thren. 1. in Midr. Et גְּרוּסֹת Fractura. in Vaic. rab cap. 28. & גְּרִיסְיָא Eſther 3. in 2. Tharg. eſt גְּרַשׁ Triticum fractum, molitum: Latini Molam vocant.

Tertiò אוגרים Complut. אַגְרִים quod vero ſimilius videtur, ſignificat Fortificare, roborare. Prouerb. 8.

Quartò Prou. 18. pro Hebraico נִשְׂגָּב Protegitur, munitur, vel exaltatur: Tharg. ponit נִגְרִים בֵּיהּ Exaltatur in eo, vt exponit Santes, ſed neſcio an liceret vt ſuprà, ſcribere נַגְרִים בֵּיהּ Muniet ſe in eo, ſupple in nomine Domini. facit enim Salomon hoc loco quandam cum nomine Domini, Turris vel arcis comparationem. גַּרְסָן idem quod מָמוֹן Subſtantia, opes, facultas. in Aruc. Item גְּרִיטָן Placentæ. Gen. 18. in Complut. pro עֻגוֹת, ſed eſt in Venet. גְּרִיצָן & in Elia.

גָּרַע Subtraxit, diminuit. Item Raſit, abraſit. 2 Reg. 10. in Complut. & Aruc. & Act. 21. Inde גְּרַעוֹן & מְגָרְעָה Subtractio, diminutio. Item גְּרִיעוּת capitur pro Contemptu, & vilitate. in Comm. Sic גְּרִיעוּת הָאָרֶץ Inertia vel vaſtitas terræ. Secundò גָּרַע ſignificat Graneſcere. Inde גַּרְעִינִים Grana, vt ſunt grana arborum vel ſeminum. Eſtque vſus eius apud Rabbinos in Cõmentariis. גָּרַע quoque dicitur Vilis, & nullius valoris.

notat.& vt sæpiùs R.Kimchii interpretatur. גַּרְגַּל Eruca, genus herbæ calidæ Venerem excitantis. Item Caput, summitas. גַּרְגִּיעָא Torcular.in Ber. rab. cap.80. גַּרְגַּר Granum. In plurali גַּרְגְּרִין Grana. Isa. 17. Et verbaliter גַּרְגַּר בְּיַבָּבָר Granescere. Psalm. 1. & in Schem. rab. cap. 36. Secundò Syrè גַּרְגַּר idē est quod משך Trahere. Act.1. vbi scribitur וּמְגַרְגַּר לֶגְבְּרָא Et trahebat homines, &c. Et גַּרְגַּר Eruca, genus herbæ. גַּרְגְּרָתָא idem quod זוללה Gulosa, edax. Thren.1. גַּרְגָּן Helluo,epulo,vorax. גַּרְגְּרוֹת Caricæ:id est, Ficus siccæ.in Aruc.

גַּרְגֶּרֶת Pulmonis fistula. in Aruc. à גרן siue à gutture dicta. גַּרְגַּשְׁתָּא vel גַּרְגוּשְׁתָּא & גּוּרְגַּשְׁתָּא atque est terra argillosa apta pro vasis formandis, & vasorum formis parandis: vnde scilicet fiunt vasa testacea,siue gleba,vel creta. Iob 7, 11.& 39. & 3.Reg.7. גַּרְגּוֹרָא שם כור est Nomen cisternæ vel foueæ, vnde ager irrigatur. גַּרְגּוּתָנִי גּוּרְגּוּתָנִי siue Tinum,vel tina, genus vasis.in Ber.rab.cap.10.& in Vaic.rab. cap.11.

גָּרַד Primò significat Scalpere. Iob 2.in Hebraico contextu. & Radere, & corrodere, modò ne sit vitium. Psalm.39. Item Iud. 8. de quo vide suprà in גָּרַר & גָּרַר. Secundò Decorticare. inde אַגְּרִירָא idem quod קלפא Cortex in Aruc. Inde prouerb. in sententiis moralibus Ben Syræ: גַּרְמָא דְּנָפִיל בְּחוּלְקֵהּ גַּרְדָּה id est, Os quod forte tibi obtigit, rodito. Quod interpretantur Hebræi de toleranda æquanimiter bona vel mala vxore; cum qua quis iugum matrimonij subiit. Tertiò גָּרַד significat Siccare,exsiccare.inde גָּרִיד Siccus. in Aruc. Item Texere. inde גַּרְדָּאֵי. Aruc גִּירְדָּאֵי Textores. in Venet. mendosè גַּרְדָּסַן.Iud.16.& 1.Reg.17. & גֶּרְדִין Quæ supersunt ex textura. Et גַּרְדִית idem quod אֶרֶג Radius textoris. Iob 7. Et עוֹבַד גַּרְדֵי Opus texentis. Aruc legit גִּירְדֵי Exod. 28. in Tharg. Ierosolymit. Item גַּרְדִינִין aliâs גַּרְדִינוֹן est Nomen loci. in Vaic. rab.cap.7. & Cant.3. in Midr. גָּרַד quoque significat Habitare in Aruc. Inde גָּרִידָא idem quod בורד vel יחיד Solus, solitarius,qui apud se habitat. Et חִבּוּר גָּרִידָא Compositio simplex. in Commentariis. גַּרְדִּימָא Radix arundinibus multis exortis inseruiens, succumque ministrans. גָּרְדָא Ruminatio. Deut.14. in Tharg. Ierosol. Sed credo legendum. esse גָּרְדָא, vt Leuit. 11. quemadmodum suprà iam posuimus. גּוּרְדְּלִין vel rectius בּוּרְדְּלִין Lupanaria.in Ber.rab. cap.99. גַּרְדְּלָקִי Cauea. in Aruc. גַּרְדָּם idem quod מעלה לדינים Gradus tribunalis, qui fit iudicibus.in Aruc. Et גַּרְדָּם siue גַּרְדּוֹמָא Fragmentum. Item גַּרְדּוּמִי capitur pro לחם Pane.in Ber.rab.cap.33. גַּרְדָּן idē quod גרב Scabiosus,vel גמרטו Rasus seu caluus capite.

גַּרְדִּינֵי נוֹמוֹסִין Nomophylaces,legum custodes.in Zoh.col.440. גַּרְדֵּם Frangere,conterere. גַּרְדִּיקִי Vrbs,quæ Hebraicè dicitur Gherar.in Ber.rabb. cap.52. & Genes.26. in Tharg. Ierosolymit.iuxta Aruc.גַּרְדִּיק verò iuxta Eliam.

גַּרְהּ Syriacè significat Trahere. Act.21. Præterea גַּרְהָא est Pars pectoris posterior, quæ scilicet à capite vsque ad costas descendit. in Aruc. Item גִּרּוּי est מדה Mensuræ genus.

גַּרְזֵן Tenere. Prou.9. vt Santes allegat;sed nescio vnde habeat. nam Prou.9. non extat, nec vsquam aliâs reperitur. גַּרְזוֹמִיתָא Pyxis, in qua saccharum vel dulcia tragemata aut confectiones post prandium vel cœnam accumbentibus apponuntur. in Vaic. rabb. cap. 9.

גַּרְזָנָא Bipennis. Deut. 19. vt habent Lexica: sed alij habent גַּרְזְלָא Ferrum.

גְּרוֹטָאוֹת Sunt Claui contriti, fragmenta ferri. aliâs Omnes metallorum species. in Aruc.

גְּרַם Fatum in Commentariis. Pagninus Voluntatem, beneplacitum exponit. à גָּרַם quod vult Prouer. 5. significare Beneplacuit, delectauit, non animaduertens illud גָּרַם mendosè scriptum esse pro גָּרַס, de quo postea. & in Aruc, ipso Pagnino interprete, est Circuitus & occasus.

גָּרַם Primò significat Facere; & vt ita loquar, Causare, occasionem dare. Isa.3. & 59. Ierem.4. & 1 Reg.12. hoc tamen Pagninus,Augere,esse vult. & inde גַּרְמָא Augmentum. sicut & illud Isa.3. exponit Retribuere, perinde ac si גָּרַם Retribuit,exponendum esset,quòd in Hebræo sermone גמל Retribuit, huic respõdens habeatur. Item Psalmo 27. in Venetianis & Psalterio Nebiensi, גָּרַם secundum aliquos Rodere significat, quamuis hoc loco malim sequi Complut. manuscriptum,in quo גָּמַר legitur, quod est Conficere, dissipare.

in plur.נַפְּתִין Isa.6.& Ezec.1.& נַפְתָּא Pro.23.malé est in Ven.נַפְתָּא Cõpl. bene נַפְּי. Item גַּרְנָפָא est Littus maris. גַּף præterea significat Solũ,solitudinẽ. in Aruc. Item אזני כלי Ansa, manubriũ. in Aruc. Itẽ Securis, & tunc scribitur גַּפָּא. in Aruc. Et גַּף Littus,ripa,Gen.41. & Deu.4.in Tharg. Ieroso. Et גוף Corpus. 1. Reg.13. Et גּוּפָא Sententia. in Vaic. rab.cap.4. Et גוף Locus corã Deo.in Aruc.Et גָּפָא Nomen cuiusdam idoli.in Aruc. גִּיפְנוּז Ripa.in Sche.rab.cap. 31. & alta vestis. גִּיפָּן Character. in Aruc. גּוּפָן Oseæ 9. & גֻּפָּן aliâs גֻּפָּן in Veneto. 10. eiusdem. & גּוּפְנָא Iud.11. & Gen. 40. & Syriacè ܓܦܢܐ גֻּפְנָא Matth.26.Vitis,vinea. גּוּפְנָן Labrusca. in Aruc. גֻּפְרִיתָא & גּוּפְרִיתָא Sulphur. Isa.34. & Gen.19. גַּפַּת Oliua expresso oleo (vel Sisamus) in Aruc. גַּפְּתִית est שם לשון Nomen linguæ sic appellatæ,sicut dicitur Lingua Hebræa,vel Græca:aliàs גַּפְּתִית. גֵּץ siue גוץ idem est quod קטן Breue,curtum. Iob 14. Item גֵּץ siue גוץ siue גֵּיץ est Fauilla,scintilla.in plurali גִּיצִין Iob 41. Elias גִּיצִין, sed Complut. גִּיצֵי. Item Iob 5. sed in 2. Tharg.גִּיצִין, vt omnes legunt. Est etiam גָּצָא Aedificium robustum, sepes,aut macelia. Item גָּצָר siue גָּצְרָא Hydria.in Aruc.

גָּר Ordinis quiescentium in secunda, significat Peregrinari, habitare:vnde גִּיּוֹרָא Peregrinus. Exod.12.& 23.de quo suprà. Idem גֵּר & גֵּרָא. Inde גּ quod absolutè ponitur in Lege,est חוּא שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שֶׁלָּא לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה Ille qui recepit se non culturum cultum externum (id est,Idola.) Et inueniuntur ab eo deduci verba cum duobus Iodim, qua de re suprà mentionem feci in radice גיור. Vsurpant etiam ipsum cum duobus Ress: dicentes גֵּרִים גֵּרוּרִים quod idem valet atque מְגוֹרָרִים. Hæc Elias in Thisbi.

גְּרָא & גֵּרָא primò significat Mittere,immittere, suscitare,consummare.4 Reg.15. & 17. inde Benoni מְגָרֵי Mittens. Ierem.8. Secundò גָּרָא & גָּרַר Ordinis duplicatorum,& quiescentium in vltima,significat Sagittare, sagittis impetere,& ferire.Psal.64. Inde גִּירְדָא חֲרִיפָא Sagitta acuta. Prouerb. 5. vide suprà גִּיר. Tertiò גָּרָא Iob 2. & גָּרַר 2.Reg.24.& Deut.2.& 21.& 32.& Psal.34. significat Incitare, prouocare,litigare,rixari,contendere. In palliuo est אִתְגָּרִי Concitatus est, bello motus est. 1.Reg.13. & Iud.14. Et תִּגְרָנִיתָא vel תִּיגָרָנִיתָא Contentio. Prouer.21. & 15. תִּגְרָא. aliâs in Complu.חֲמָתָא Ira,excandescentia. גַּר siue גָּרַר est Excidere, trahere,distrahere.Ierem.15.& Iud.8. & in Ber. rabb. cap.81. & Imitari, & in consecutionem trahere. in Commentariis. Vnde in Niphal נִגְרַר Imitatus est. Item Illaqueare. Isa.19.& 1.Reg.28. vt aiunt recentiores. quamuis vt suprà Prouocare, concitare: vel secundum Pagninum Miscere, ibi significet. Item גָּר est Scortari, adulterium committere. Prouerb. 6. & Iob 36. גַּיְרְתָא Adultera. & in Tharg. Ierosolymitano גִּיּוֹרָא & גִּיּוֹרְתָא Adulter & Adultera.Leuit.19 in plural. גִּיּוֹרִין Adulteri. Exod.20. Item גִּיר & גֵּרָא est idem quod סיד Calx. Isaiæ 27. Exod.16.& 3.Reg.26. Et גִּיר Spina,id est Lignum cuspicatum, quod additur fistulæ ligneæ dolij cum stuppa,ne vinum distillet: vel est ipsa dolij fistula. Item גִּיר est Pampinus, vel semen lini.in Aruc. & גֵּרָא Vlcus, apostema. in Aruc. Et גִּירָא Superficies.idem quod suprà Calx,gypsum. Dan.5. Et גִּירִין Absynthium. Ierem.23. perperam. vide suprà גֵּיתָא & גִּירִין per Daleth. גְּרָא Leuit.11.in Tharg. Ierosolym. est Ruminatio.

גָּרַב Primò idem est quod שרד Vastauit, deprædatus est. Inde גּוֹרְבָא Prædator. in Aruc. Secundò significat in pignus tradere,vel trahere. in Aruc. גּוֹרְבָא Pedilium. in Aruc. Item גַּרְבָא רַחֲמַר Vasculum seu dolium vini: vter, lagena, hydria,amphora. 1 Reg.1. & 10. Idem גָּרַב Ierem. 13. & ܓܪܒܐ גְּרָבָא Syriacè.Luc.22.in plur. גַּרְבֵי חֲמַר Dolia vini. Ioel 1. Item גַּרְבָא Scabies sicca intrinsecus & extrinsecus. Deute.28. Inde גַּרְבָּן Scabiosus, tali scabie infectus. Leuitic.21. Et Syriacè ܓܪܒܐ Leprosus. Matth. 7. Item גַּרְבּ est Nomen loci. Ierem. 31. גַּרְבִּיתָא aliâs גַּרְבִּיתָא idem quod צפון Aquilo, qui à nautis dicitur *Garbin*. Prouerb. 25. vel 27. Syrè dicitur ܓܪܒܐ Septentrio, Boreas. Luc.13. גַּרְבָּתָן Longum habens,& excessiuum membrum.in Aruc. גַּרְגֵּל Inuoluere.

גָּרָה Idem quod גרת Excitauit. Prouerb.6. & 10. & Excitauit prœlium.Psalm.140. Inde ܓܪܝܐ גּוֹרְיָא Prouocatio. ad Hebr.10. Secundò idem est quod בעס Fastidiuit, nauseauit. Psal.139. quo in loco videtur בעס accipi pro Contendere, sicut & auctor Hebr. concordantiarum an-

valeat. Hac ratione, inquit Kimchi Zachariæ 3. צֶמַח Germẽ, idem valere quod מְנַחֵם Consolator, quod nomen est Messiæ, cùm ex vtriusque nominis literis resultet numerus 148.

Sic in Tikun Hazohar חַכְמָא Thronus ille per Antonomasiam, idem valet quod אֱלֹהִים vnũ ex diuinis nominibus, quoniam vtriusque nominis literæ separatim sumptæ, efficiũt 86.

גָּס Primò significat Tumidum, superbum, elatum, arrogantem. Inde גָּסוּת Superbia, fastus. vt, רְאֵיזֵל בְּגָסוּת עֵינִין Qui ambulat in superbia oculorum. Prouerb. 21. & Psal. 10. & 76.

Et in Pirke Avoth, id est, In capitulis patrum, legitur גָּסרוּחַ Qui est elato animo. Item qui acuto ingenio præditus non est, vocant גָּס הַשֵּׂכֶל Crassi ingenij. Inde נְקוּדָה גַּסָּה Punctum crassum. Et בְּהֵמוֹת גַּסוֹת Pecora crassiora, vt sunt equi, boues, & asini, quæ propriè בָּעִירִין vocantur, Germanicè Groß, Italicè *Groſſo*. Secundò גִּיס est Necessarius, propinquus, affinis. & vt dicit Elias in Thisbi, ארם קורא לבעל אחותו או לאחי אשתו גיסו וכן בעלי שתו אחיות נקראים גיסים זה לזה וכן לאשת אחיו או לאחות אשתו קורא גיסתו ואין לדבר בו זרות כנוי לומר גיס ועוד ארבר מזה בשורש יבם: Id est, Maritum sororis suæ, vel fratrem vxoris suæ aliquis גִּיסוֹ appellat, (Latinè Leuirum) Similiter mariti duarum sororũ se mutuo Ghisim vocant. Sic etiam vxorem fratris sui, aut sororem fratris vxoris suæ aliquis גִּיסְתּוֹ nuncupat. Neque dici debet גִּיס absque pronomine affixo : de quo adhuc loquar in radice יבם. Germanicè Schwager, Italicè *Koneydo*, Gallicè *Beaufrere*. & in fœminino genere, Germanicè Geſchweyr, Italicè *Koneyda*, Gallicè *Belleſeur*. Tertiò גַּס significat Nimis laborare. Vnde nimis in precando laborans dicitur גָּנִיס.

Quartò significat Comedere. in Vaic. rab. cap. 28.

Quintò Ollam vel lebetem lingula purgare à superfluis.

Sextò est Cumulus.

גִּיסָא Sicarius, latro. Matt. 26. Item גִּיסָא significat Latus. in Zohar. & in plurali גִּיסָכְיָא & גִּסְטִין sunt ilia, seu צְדָדִים Latera. Leuit. 3. & Isa. 60. Item Virgæ, scuta vel spicula. 2 Reg. 18. Item Morti propinquus, vel exhalare spiritum. in Ber. rab. cap. 36. גַּסְטָר Vas testaceum, confractum & mixtum ex diuersis metallis : & Dimidium cuiusque rei. Item Regio, comitatus. in Vaic. rab. cap. 23.

אַגִּיסְטְרִין Priuilegium. Item גּוּסְפַּנְקִין Isa. 10. quid sit, Elias fatetur se nescire, & Bahal Aruc non adduxit. Puto esse genus rhedæ vel currus.

גַּע siue גָּעָא ordinis quiescentium in vltima, primò significat Mugire, clamare vt vacca. 1 Reg. 10. Hinc גַּעְיָא Mugitus. in Meturgheman. Inde גְּעִיתָא Vociferatio, eiulatio, clamor. ad Hebr. 5. Secundò גָּעַע ordinis duplicatorum significat Meditari, cogitare. Psal. 119. secũdum Eliam est Incedere, obambulare. Tertiò significat Deambulare, obambulando delectari. Item Inniti.

גִּיעָא & גִּיעָתָא est Ouum turturis. Psal. 87. in Midr.

גְּעוּעִים Deliciæ. in Comm. Et גַּעֲגַע Despectio, contemptus. in Tanhuma.

גָּעַל Primò significat Abominari, execrari, respuere. Isa. 1. & 20. Inde מְגֹעָל Abominatio. 28. eiusdem.

Secundò גָּעַל significat Commendare. Act. 14.

Et אִתְגָּעַל Deponi. Lucæ 12. Inde גּוּעֲלָנָא Depositum. 2. ad Timoth. 1. & in lib. Rit. Seu. Patr.

גַּעֲרָה vt & Hebraicè, Obiurgauit, increpauit. 1. ad Timoth. 5. גַּ in Rasse tevoth valet גַּן עֵדֶן Hortus deliciarum, paradisus. Item גִּלּוּי עֲרָיוֹת Nudatio pudendorũ. Sic appellant incestos & illicitos coitus, vetitos. Leuit. 18.

גָּפַף & גְּפַף ordinis duplicatorum, & in Aphil אַגִּיף significat Claudere ostium. 4 Reg. 4. & Malach. 1.

Inde מְגוּפַת Operculum. Num. 19. Ioel. 1. de quo iam suprà.

Et גְּפוּף Peribolus, peripheria. Exo. 25. Et גְּפִיפְתָּא Syriacè, ponitur vbi est in Græco Γαββάθα. Significat autem non collem à גִּבְעָתָא, sed peribolum, vel circumpauimentum, quod à Vitruuio dicitur Lorica. Iohan. 19. Secundò גַּפִּיף in Pael idem est quod חבק Amplexatus est, complexus est. Iob 24. & Thren. 4. & Gen. 29. & 32. & 48.

Tertiò גַּף ordinis quiescentium in secunda, significat Adulterare, mœchari. Exo. 20. Inde גַּיָּפָא Adulter, & גַּיָּפְתָּא Adultera. Leuit. 20. & גִּיפָא seu גִּיפָּא Mœchus. Iob 24. in plurali גִּיפִּין Scortatores. Ieremiæ 7.

Quartò גַּף significat idem quod כנף Alam. in plurali גִּפִּין

גָּנַב Furatus est. 2 Reg. 15. Inde גְּנֵבָא Fur. pluraliter גַּנָּבִין Fures. Isa. 1. & גְּנוּבְתָּא Furtum. Exod. 22. Et גְּנוּבָא vel potiùs גִּנְבָא Operimentum densum habẽs cincinnos. Iud. 4. Aruc habet גּוּבָא, etiam Venet. & Compl. D. Kimchi, & R. Schelomoh, & dicunt illud esse quod vernaculè קִשְׁטָא id est, Paludamentum vocamus. Inuenitur etiam מְגַנֵּב pro Obliquo, seu tortuoso: (vel mea sententia Furtiuum, id est, Occultum significat.) Iud. 5. & pro Cauda. Iud. 15. Scribit tamen Complut. & Venet. nec non Elias זנב à רְנִבָּא Hebr. per ר, quod Chald. in ד transire consueuit. At Bahal Aruc citat כַּיְיף גְּנוּבְתֵיהּ, vbi alij habent כַּיְיף רְנִבָּה id est, Flectit caudam suam. Iob 40. Item עַל גַּנַּךְ Iuxta, aliquando iuxta crepidinem tumulúmue, Ad, secus, Gallicè *Iouxte, aupres*. Act. 22. & alibi in Euangeliis frequenter. גַּנְבַּר Zinziber, Gallicè *Gingembre*. in Aruc.

גָּנַג Venari. inde גַּנָּג Venator, vel canum custos, aut curator. גַּנְגִּילוֹן Fimbria. in Aruc. גַּנְגָּן idem quod תַּרְמִיל Pera pauperis. in Aruc. גּוּנְרָא siue גַּנְרָא Nigra vestis ac vilis.

Item Exercitus, in Ber. rab. cap. 31.

גַּנְרֵל Scribere à sinistra in dexteram, vt Græci & Latini faciunt, qui motum Planetarum ab Occidente in Orientem imitantur. Sicut contrà Hebræi, Chaldæi, & Arabes motum primi Mobilis imitantur à dextera in lævam scribendo. Quamuis characteres Syriaci propriè, versus pectus ducendo calamum, effingantur. Inde גּוּנְרָלִי Qui à sinistra ad dexteram scribit. גַּנְרֵר idem quod גלל Voluit, reuoluit. Gen. 29. 3 Reg. 14. in quo perperam in Venet. & Complut. est נרר.

גַּנְרָא Cancellus aut peribolus in ædificiis. in Aruc.

גַּנְרְרִיפָּס Phreneticus, phanaticus, fatuus. in Aruc.

גְּנַז Recondit, seruauit, reposuit, deposuit. 4 Reg. 20. & Prouerb. 19. Inde גְּנִיזָה Depositum. Gen. 41. & גִּנְזָא Thesaurus. in plurali גִּנְזִין 4 Reg. 14. Item בֵּית גְּנִזָא Domus thesaurorum, bibliotheca. Ezr. 5. & גְּנִיזוּ Absconsio. in Zoh.

גְּנַח & in passiuo Syrè אֶתְגְּנַח Compunctus est. Act. 3. Deinde significat, Tussiuit, raucus fuit. in Ber. rab. cap. 32. Tertiò Transire viam. Psal. 8. vt habet Bahal Aruc. At Elias legit חלף, Venet. quoque. Complut. retinet vocem Hebraicam. Quartò Castrare, spadonem facere: & ingemere. גּוּנְבָא Operimentum, linteum. 4 Reg. 8. in Aruc. Elias גּוּנְבָא per Beth, vt suprà, & sic est in Complut. & Venet. vide paulò antè.

גָּנַן Protexit. Exod. 33. de quo iam suprà. Inde מְגַנָּא Protegens. Est qui Protectionem exponit. Isa. 4.

Et גְּנִין est idem quod חתיכת בשר Frustum carnis.

גְּנִיס Generosus, nobilis, illustris. Psalm. 102. in Midr. Inde יוֹם גְּנוּסְיָא Dies natalitiorum. Gen. 40. in Aruc. alij enim aliter habent. & גְּנִיסוּת idem quod משפחת Generatio, genus, progenies. & גְּנִיסְתָּא Familia. Psal. 22. In plurali גְּנִיסְיָא Familiæ. Psalm. 107. & גְּנִיסָאתָא, aliàs sine Aleph גְּנִיסְתָּא Iob 31. & rursum alia lectio in Aruc יְחוּסְתָּא Genealogiæ. & גְּנוּסְרָא Genesis, generatio, natiuitas. in Sche. rab. cap. 14. 15. & 37. Et גֶּנֶס Genus. Mat. 13. & גְּנָסָא Matt. 17. & in Seuer. גִּינְכָר idem quod Hebraicè כִּנְרוֹת Locus ; & mare Cinereth. Num. 34. & secundum R. Dauid Kimchi est ארץ שמנה מאר Terra pinguissima. Ios. 11. Syriacè dicitur גִּנְסַר Matth. 14. Cæterùm in Tanhuma, qui & Iilammedenu dicitur, explicatur hæc vox tanquam sit composita, ex גנות hoc est, Horti, & שר pro סר Principis, quòd sit amœnissima.

גִּינוּתָן Verecundia, ignominia. Psal. 28 in Midras: & deducitur à verbo גנח, de quo suprà. גִּנְסְרֵי Gigantes. Prouerb. 9. Compluten. גּוּבְרֵי Viri, pro quo scribendum censerem גִּבּוֹרֵי Fortes.

גִּנַּת In Rasse tevoth, his tribus literis tres Cabalæ partes significant, quas appellant גִּימַטְרִיָּא נוֹטָרִיקוֹן תְּמוּרָה post quendam R. Ioseph Salernitanum, qui suis libris de Cabala titulum fecit גִּנַּת אֱגוֹז Hortum nucis, ex Cant. 6. vt ex eo libro alios suis libris egregios & iucundos titulos affinxerunt.

גִּימַטְרִיָּא Numerorum supputatio, quasi terrestrium characterum inuicem numeralis dimensio, quæ tamen pendeat ab Arithmetica illa ob abstractam sui simplicitatem nullis sensibus tractabili. Vnde potius nuncupata est Geometria quàm Arithmetica, quamuis vtrunque vnum & idem in hac arte

כיתבין וכלי והשם גְּמַר או גְּמִירָא: Id eſt, Solent in ſermonibus ſuis Magiſtri noſtri piæ memoriæ, cùm adducunt verſiculum quendam, quem tamen compendij cauſa non abſoluunt, reſectis tribus aut quatuor dictionibus ſcribere וְגוֹמֵר : eſtque verbum tranſitiuum. quaſi dicant, Verſus complet verba ſua. Cùm verò ſententiam aliquam ex ſermonibus ſuis adducunt, quam non abſoluunt, ſcribunt וְכֻלֵּי id eſt, &c. Inde & nomen venit גְּמַר vel גְּמִירָא. Hæc ille. Item de גְּמָרֵי ſic dicit ibidem: כהגין רז"ל ברבריהם במלת לגמרי וחיא במקום כל וכל בלשון אשכנז גנ"צ אוֹ נאר ובלעז אין טוֹט פע"ר טוֹטוֹ ואולי יש הפרש ביניהם עיין מה שפירש רש"י בפסוק לא תתעב ארומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי וגומר: Id eſt, Solent Rabbini fauſtæ memoriæ in ſermonibus ſuis vti particula לְגַמְרֵי idque loco, omnino, in ſumma, in vniuerſum. Lingua Askenaz ſiue Germanica, Gantz und gar. Italicè, *In tuto, per tuto.* Et forſan differentia eſt inter ea, de quo vide Peruſch Rabbi Schelomoh in hunc verſum, Deut. 23. Non abominaberis Aedomæum, quia frater tuus eſt. Non abominaberis Aegyptium, & Gomer. גּוֹמְרָא בלה"ק Carbo, pruna. In plurali גּוֹמְרִין 2 Reg. 22. Leuit. 16. Pſalm. 17. Prouerb. 6. & 25. גְּמַר ponitur Iob 22. pro קַח Cape, excipe, diſce. Et in Hithpael ſignificat Suffumigari, perfundi ſuffitu. Cant. 4. & Pſalm. 48. Et גַּחֲלֵי גְּמַר ſunt Carbunculi, quaſi diceres Lapides prunæ. Iſa. 54.

גְּמַשׁ ſignificat Incuruare. in Aruc.

גַּן Ordinis duplicatorum, & גָּנַן in Aphil, primò tam Hebræis, quàm Chaldæis ſignificat Protexit, defendit. Iſaiæ 48. Inde מגננותא בלה"ק Protectio. in libr. Rit. Seueri Patr. גִּנְתָּא & גִּנְּתָא & גִּנָּא Hortus. 3 Reg. 21. Cant. 2. Gen. 2. & גִּנָּן & גַּנְּנָא בלה"ק Hortulanus. Iohan. 20. in Euangelio, & Vaic. rab. cap. 4. In plural. גִּנִּין Horti. Ier. 29. & גִּנִּין Iſai. 1. & גִּנַּת Eccl. 2. Inde dictus eſt Hebræis, גַּן עֵדֶן Hortus deliciarum, ſiue ἡδονῆς, voluptatis. & גִּנְתָּא דְּעֵדֶן paſſim in Scriptura. Et מָגִנָּא Clypeus. & in plur. מָגִנִּין Clypei. 1 Reg. 10. ſecundum exemplar Venet. & Complut. ſed iuxta Eliam תְּרִיסִין à ſingulari תְּרִיסָא Scuto: מָגִנָּא verò alibi in toto Tharg. non puto reperiri. Nam quod quidam in Mem citat 2 Reg. 22. מָגִנָּא & מָגִן, falſus eſt, ibi enim in Tharg. תוּקְפָּא id eſt, Robur, legitur. גַּנָּא etiam ſignificat Ambulacrum. in Zohare. Et גְּנוּנָא בלה"ק idem eſt quod Græcis νυμφών, Thalamus ſponſi & ſponſæ. Matth. 9. & Pſalm. 19. Idem גִּינּוֹן Iſa. 4. & 62. & Iob 40. Item גְּנוּנָא eſt Culter piſcatorius, aut ſecundum alios Fiſcella ſeu naſſa, vel vas in quo recondũtur ſalſi piſces; vt interpretantur nõnulli, ſecuti quoſdã qui צלצל in Hebræo huic reſpondens ita exponunt. ſed ſi conſuluiſſent R. Schelomoh Cõmentaria, reperiſſent צלצל דגים idẽ eſſe quod סוכרת דגים Vmbraculum piſcium. Quærit enim Dominus à Iobo num poſſet, Leuiathan vel ceto capto, ex eius capite vmbraculum facere. eademque dictio in eodem capite pro צלל paulò antè ponitur. Item גִּינִּין ſunt Vtres. Iob 32. Et בְּגִין cum Beth ſeruili idem eſt quod לכן Ideo, propterea, idcirco. Iſa. 28. Pſal. 45. Gen. 43. in Tharg. Ieroſ.

גְּנָה Vituperauit, dehoneſtauit, contempſit, reprobauit, deturpauit. Inde גְּנַאי & גְּנוּת & Syriacè גְּנָיָא בלה"ק Conuitium, vituperium, contemptus, turpitudo. 2. ad Cor. 6. & Pſal. 9. in Midr. Significat quoque גְּנַאי Turpem. Eſth. 1. in 2. Tharg. Inde etiam מַאֲמַר מְגוּנֶה Oratio incongrua.

& גְּנוּת Incongruitas, ſoloœciſmus. & מַעֲשִׂים מְגוּנִים Opera turpia. Huius verbi vſus eſt tantùm in Piel, eſtque Rabbinis familiaris, vt notat Elias in Thesbi: ideo ſcribendum גִּנָּה, & in Benoni מְגַנֶּה, in Paul מְגוּנֶּה, & ſic per totam coniugationem. In paſſiuo אֶתְגְּנִי בלה"ק ſignificat Euadere, ſeſe ſubducere. Iohan. 5. in Euang. Secundò גְּנָא ſignificat Accumbere, iacere, dormire. Iob 40. & Pſalm. 78. in Midras. Tertiò Claudere & prohibere. Iſa. 25. & in Ber. rab. cap. 12. & 95.

Et גְּנֵי Conuiuari, menſæ accumbere. in ſecũdo Thar. Eſth.

Item גִּנְיָאךְ Iſa. 65. & 66. inuenitur poſitum pro גַּנּוֹת Hortis, vt eſt in Venetianis & in Elia. In Complut. nunc גִּנָּךְ nunc גִּנְיָאךְ legitur. quomodo verò ſit legendum, non teneo, niſi forſan videtur ſcribendum גִּנָּן vel גִּנָּאן Horti, vbi tamen א redundaret, vel גְּנוּנָן ſeu גִּינוּנָן Vmbracula, à גִּינּוֹן ſiue גְּנוּנָא, de quo ſuprà. Solebant enim, vt patet ex multis Scripturæ locis, ſub arboribus frondoſis vel vmbriferis immolare.

ברברי רבו' זכר' לבר' מְנַמְגֵם בִּלְשׁוֹנוֹ והשם נִמְגוּם פירוש מי שאינו יכול לבטא דבורי ופה נקרא מְנַמְגֵם ונקרא גם כן פְּטִילוּס וּקְטַע לְשׁוֹנָא בלשון אשכנז שטאמלן ובלעז טארטליו"א: Id eſt, Apud Rabbinos bonæ memoriæ legitur, Balbutiens lingua ſua. inde nomen נִמְגוּם Balbutics. Expoſitio. Qui bellè non poteſt locutionem ſuam proferre, Meghamghem vocatur, qui & Peſilus dicitur, balbus; & linguam præciſus, Germanicè ſtamlen, vulgò *Tartalia.* Hæc ille. אִתְנַמְגֵם in paſſiuo ſignificat Inſiſtere, diſceptare, verſari. in Zoh. Et נַמְגִימָא eſt Nomen ſpiritus impuri, forſan ſic dicti, quòd mutos aut balbutientes reddat, quos inuadit. in Zoh.

גֶּמֶד Rugare, rugas contrahere. in Aruc. Significat etiam Pannum quo os & faciem inuoluimus contra frigus, Gallicè *Vne barbutte.* Item גּוֹמֶד eſt idem quod אמה Cubitus, ſeu menſura cubitalis. in Aruc. Vnde גַּמָּד Pygmæus, cubitalis homo: apud Ezechielem in contextu Hebr.

גַּמְרָא eſt Nomen cuiuſdam ſapientiſſimi viri. in Aruc.

Significat & Latitudinem. in Aruc. Et גָּמִיר Ineptus, impeditus. vt גָּמִיר בִּימִינֵיהּ Impeditus dextra, ſcæuola, qui ſiniſter eſt. Iud. 4.

גֶּמֶז Germen, flos, fructus ſimilis ficubus. in plurali גְּמָזוֹת, Arabicè גּוֹמִז dicitur.

גִּמְטְרִיָא Pſalm. 5. & 27. in Midras. vel גִּימַטְרִיָא היה מלח חונית ממש לשון חשבון או מנין ברפי על הגימל ובערוך מפרש אותה בענין אחר ולא נהירא: Id eſt, Ghimatria eſt dictio planè Græca, ſupputationem ſiue numerum ſignificans, cum Ghimel leniter prolato. in Aruc tamen in alia ſignificatione exponitur, ſed non dilucida. Hæc Elias.

גַּמָּלָא Camelus. Gen. 24. In plural. גְּמַלִּין & גְּמָלִין Cameli. 3 Reg. 10. Et גַּמְלָא Gen. 24. & Iob 1. Extat apud Matthæum capit. 19. Chriſti dictum παροιμιῶδες, quod ſic habet vernacula ipſius Ieſu Chriſti lingua, דְּלִיל הוּ לְגַמְלָא לְמֵעַל בַּחֲרוֹרָא דְּמַחְטָא אוֹ עֲתִירָא דְּנֵעוֹל לְמַלְכוּתָא דֵּאלָהָא: Id eſt, Facilius eſt Camelum ingredi per foramen acus, quàm diuitem ingredi in regnum Dei. גַּמְלָא quoque ſignificat גשר קטן Pontem paruum ex tabulis confectum, ſiue tabulam vice pontis poſitam. Item גָּמַל, vt & Hebraicè, ſignificat Rependere, retribuere. Gen. 50. Inde גְּמָלָא & גִּימְלָא Iſa. 59. & גְּמוּלוֹת Mich. 6. Retributio, compenſatio, penſitatio. plural. גְּמָלִין & גְּמוּלָא Retributiones. Pſalm. 116. & Iſa. 59.

גּוֹמְלָא Copula, coniunctio, par. in Aruc.

גֶּמֶם Inſtrumentum dotale. in Aruc. עֵמּוֹן Lignum aut paruum iugũ quod collo vituli imponitur ablactandi gratia. item Filum aureum. in Aruc. גּוֹמְסִיוֹן Inſtrumentum dotis; aliàs legitur גַּמִּיקוֹס in Sch. rab. cap. 46.

גְּמַע Abſorbuit. Iob. 39. & in Vaic. rabb. cap. 22.

גֶּמַץ Fodit. Pſal. 7. Inde גּוֹמֵץ Fouea. Eccleſ. 10. Idem גּוֹמָאנָא Prouerb. 22. Complut. גּוּמְצָא ſine Aleph rectiùs.

גְּמַר Primò ſignificat idem quod חרם Exterminauit, deleuit, confecit. Deut. 20. & Ioſ. 10.

Secundò ſignificat Perficere, abſoluere. Inde גְּמוּר Conſummatus, perfectus: & גְּמִירָא Conſummatio, perfectio, totum, vniuerſum, diadema, corona. & Syrè לְגַמֵּר בלה"ק Proſſus, omnino. Luc. 13. & לְגַמְרֵי Abſolutè, omnino. in More. lib. 1. cap. 32. Et גְּמִירוּת בלה"ק Perfectè, abſolutè. Act. 22. Et גְּמִירוּתָא בלה"ק τέλειον, Perfectio, complementum. 1. ad Corinth. 13. Item Syrè גְּמוּרָא בלה"ק Perfector. ad Hebr. 12. & סוֹד גְּמוּר Secretum abſolutiſſimum. in Commentariis. Item גְּמִיר Holocauſtum, ſacrificium perfectum. Deut. 33. Et גְּמָרָא Suffitus, diſciplina, carbunculus. in Aruc. Et מְעִיל גְּמִיר Pallium totum. Exod. 28.

Et גְּמַר Perfectio, vel potiùs opus aliquod perfectum, aut res omnibus numeris abſoluta. Ezech. 23. & 27. Elias cum Iod legit גְּמִיר, ſed melius alij ſine Iod, vt Bahal Aruc.

Vocatur etiam גְּמָרָא Concluſio determinata. Proinde lingua Chaldaica ab Hebræis vocatur לְשׁוֹן גְּמָרָא, quaſi dicas Linguam perfectam. Inde & particula וְגוֹמֵר frequens in Commentariis, cuius vſum Elias ſic explicat in Thisbi, נוהגין רז"ל ברבריהם כשמביאים פסוק אחד ואינם משלימין אותו ברי לקצר שלשה או ארבע תיבות כותבין וְגוֹמֵר והוא פעל יוצא רוצה לומר הפסוק משלים דברו: וכאשר מביאים מאמר מרבריהם ואינם משלימין אותו

2. Tharg. Et גְּלִימוּ Inuolutio. in Zohare. Secundò גּוֹלֶם significat Corpus adhuc imperfectum & informe, hoc est Embrio. Hebræum est. Tertiò גַּלְמָתָא & גִּלְמִתָא idem est quod גבעות Colles. Pſalm. 65. & 114. & גְּלִימָתָא Idem. Num. 23. Deut. 12. & 33. in Tharg. Ieroſolymitano. Item Iob 39. גְּלִימָא ponitur pro עמק Vallis. Et dicit Elias mirum eſſe quod Tharg. reddat eodem verbo duo inuicem contraria, vt eſt Collis & Vallis. Præterea גּוּלְמִין גּוּלְפִין, ſunt Inſtrumenta diſſipantia ad neces varias comparata. Eſther 9.

גֻּלָּם ſignificat etiam Attonitum, bardum, ſtupidum, & ignarum. גַּלְמַחֲרָא eſt חותם של טבעת Sigillum anuli, aut ſigilli impreſſio. in Aruc. גַּלְמִיש vel גַּלְמִישׁ eſt Genus cedri, in plurali גַּלְמִשִׁין Cant. 1. & 5.

גּוֹלֶם Idem quod צורה Forma, figura, typus. Pſal. 92. in Midr. גַּלְסְטְרָא aliâs גְּלוֹסְטְרָא Clauſtrum. in Aruc.

גְּלוֹסְקָא idem quod ככר Torta panis, placenta. Pſal. 4. in Midr. & in Ber. rab. cap. 89. Thren. 2. in Midras.

גְּלוֹסְקָמָא idem quod תיבה Arca, capſa. Gen. 50. in Tharg. Ieroſolymitano. Et גְּלוֹסְקָמָא Græcè γλωσσόκομος, Latinè Marſupium. Iohan. 12. & 13. in Euangelio.

גַּלְסְקָר eſt כסות עברה Operimentũ craſſum laneũ. in Aruc.

גָּלַע Cogitare, imaginari. & diſcoopérire. in Aruc. גַּלְעִין idem quod גרעין Grana. in Aruc.

גָּלַף Primò ſignificat חקק Sculpere, deſcribere. 3 Regum 6. Inde גְּלוּף Sculptura. Hag. 2. Item גְּלִיפָא תְּרִיצָא Inſignia recta, vel ſculptura ſeu cælatura recta. Hinc גְּלִיף Sculptus. Cant. 4. & גְּלַף דְּעִזְקָא Impreſſio, vel obſignatio anuli ſignatorij. Exod. 28. Item גְּלִיפָא eſt Manifeſtatio, declaratio. Pſalm. 119. in Pe litera. ſed & Deſcriptio impreſſióue verti poteſt. Secundò גּוּלְפִין ſunt Vaſa teſtacea, vrcei, metretę.

Item גּוּלְפִין Inſtrumenta quædam diſſipatoria. habes ſuprà in גלם.

גָּלַשׁ Primò ſignificat Raſit, depilauit. Leui. 13. Hinc גְּלוּשְׁתָא aliâs גְּלוּשׁתָא & גְּלוּשׁוּתָא Raſura, vel ſincipitis caluitium. & גְּלוּשׁ Recaluaſter. ibidem.

גַּבְשׁוּשִׁיתָא Tumulus. Cant. 4. vide ſuprà.

Secundò גָּלַשׁ in Aruc eſt Efferbuit, ebulliuit.

גַּלְתָּא Toga. Deut. 21. in Tharg. Ieroſ. גּוּלְתָּא Lenticula, vas rotundum. Zachar. 4. vide iam ſupra.

גַּם ſiue גַּמַּם, ordinis duplicatorum, eſt idem quod כרת Succidit, amputauit. in Ber. rabb. cap. 31. Secundò idem eſt quod בלע Abſorbuit. Significat etiam Digerere: inde אִיגּוּמֵי Digeſta. Et גּוּמָא eſt Fouea, & locus quilibet profundus. Hinc גּוּמְתָא Fouea. Iob 39. quidam Abſorbitionem exponunt. Et in Thesbi ſcribitur, נחום איש גַּם זוֹ אומרים שנקרא כן כי צריק היה וכל מה שאירע לו אמר גם זו לטובה: ובערוך משמע שגמזו מלה אחת והוא שם מקום שנאמר וְאֶת גַּמְזוֹ וְאֶת בְּנוֹתָיו: ואומר אני שלפי זה היה ראוי לחקרא איש גַּמְזוֹ הגימל בחורק: Id eſt, Nachum vir Gamzo. Aiunt eum ſic vocatum fuiſſe, quòd iuſtus eſſet, & quicquid illi accideret, ſolitus erat dicere, גַּם זוֹ לטובה Etiam hoc ad bonum, ſiue, Hoc quoque in bonum ſuccedet. In Aruc verò docet (auctor) Gamzo vnicam eſſe dictionem, & eſſe nomen loci, de quo legitur 2. Paralip. 28. Ghimzo & filias eius, ſeu vicos eius. Ego autem dico, quòd ſi ita eſſet, videretur legendum, Vir Ghimzo, Ghimel habente chirek. Hæc Elias. Præterea גַּם eſt Gamma Græcum, quod eſt inſtar ד conuerſi ר: vnde ait Elias, ברברי ר"ל מושחין הכהן גדול כמין גַּם יְוָנִית פירוש אות אחת בכתיבה יונית חנקרא גַּמַּא ורצורתה כגון דלות הפוכה כזו ר. Id eſt, In verbis Magiſtrorum felicis memoriæ legitur: Vngunt ſummum ſacerdotem, eo modo quem præ ſefert Gamma Græcum. Expoſitio. Litera quædam in ſcriptura Græca extat, quæ Gamma vocatur, cuius figura ſimilis eſt Daleth inuerſo, ſic ר, ר. Item גַּמָּא & גֻּמָּא eſt Iuncus. Iſaiæ 19. Exod. 2. & Iob 8. plur. גּוּמֵי Iunci, carecta, prata. Gen. 41. in Tharg. Ieroſolym. & alia forma גֻּמֵּי Iuncus. in Bereſſ. rab. cap. 7.

גַּם quoque ſignificat, Vi quempiam cibare. in Aruc.

גמ in Raſſe tevoth, vel potiùs eſt abbreuatio, valet גְּמָרָא Pars Doctrinalis Hebræorum, vbi abſoluuntur & deciduntur quæſtiones. Illud enim diuiditur in duas partes, prima vocatur Miſna, ſecunda vocatur Ghemara; ambæ verò dicuntur Doctrinale.

גִּמְגֵּם Sibilauit, ſicut Ephratæi pronuntiantes Samech pro Schin. Inde מְגַמְגֵּם Balbus. Vnde Elias in Thisbi: in lingua Græca bonum ſonat nuntium. At Rabbini, fauſtæ, inquit, quin potiùs infauſtæ memoriæ, inuertunt nomen eius אין גלוין id eſt, Mendacium, ſiue iniquitas voluminis, quod Bahal Aruc interpretatur pro libidine ſua. In cuius vocabuli interpretatione aut potiùs deprauatione vides, bone lector, quomodo verpi illi Iudæi, nihil non comminiſcuntur, vt ſacroſanctum Euangelium calumnientur, quod tamen amplectantur neceſſe eſt, ſi ſalui eſſe velint. גַּלְאַבְסִינִין Tunica, vel interula. in Ber. rab. cap. 21. גַּלָּב Tonſor, barbitonſor. pluraliter גַּלְּבָנָא Barbitonſores. vel ſecundum R. Schelomoh רצענים Sutores. Ezech. 5. Et גְּלָבָא Nouacula. in plur. גִּלְבִין Cultelli tonſorij. in Ber. rabb. cap. 81. מַגְלָבָא idem eſt quod מתג Frenum. Pro. 25. vt Aruc & Complut. legunt.

Elias ſine Aleph מַגְלָב: Venet. legit per Caph מַגְלָכָא, quaſi ſquamatum vel loricatum capiſtrum. nam 1. Sam. 17 vbi Heb. eſt ושריון קשקשים id eſt, Et lorica ſquamarum, reddidit Tharg. וְשִׁרְיָן גַּלְבִין vt legit Aruc & Elias. Complut. tamen & ibi גַּלְכִין habet. mihi verò placet expoſitio Eliæ, qui מַגְלָב illud exponit per רְצוּעָא Corrigiam, videlicet vt מַגְלָב לְחַמְרָא Lorum aſino ſignificet. Eiusque etiam ſenſus dicit eſſe גְּלַב Ezech. 27. vbi rurſum exemplar Complut. manuſcriptum habet גְּלַף Sculptura, impreſſio. vel iuncto cum nomine præcedente, בָּעֲזֶקֶת גְּלַף In anulo ſignatorio. גּוּלְבָא Zea, ſpelta. גַּלְבָּן eſt Species herbæ, quam vocant Latini אֵירְבָא לוּצָא id eſt, Herba lucis.

גָּלַב Significat idem quod שבח Laudauit. in Ber. rab. cap. 36. & in Vaic. rab. cap. 10. & 25. & Pſal. 87. in Midras.

Item גְּלוּג ſignificat Glocitare, vocem gallinæ emittere. in Zoh. גְּלוּגְדָּקָא eſt חרום Scabellum pedum. Thre. 2. in Aruc. גְּלוּגְרִיקָא. in Ven. גְּלוּגָּרָק ponitur pro כירור, quod eſt Hippodromium. Elias tamen exiſtimat Suppedaneum eſſe, quod ſupponitur pedibus regis. Exemplar Complut. habet לְאִיסְתַּחֲרָא בְּלֵגְיוֹנִין Vt circumeat vel circumcurſet per legiones. Iob. 15.

גּוּלָּנָס ſiue גְּלַנָּס idem quod רומח Lancea, haſta. Ruth 2. in Midras.

גָּלַד vnde אִתְגְּלִיד Addenſari, agglomerari, congelari. in Zoh. Et גְּלַד ſiue גְּלָדָא Cruſta, vel cutis, ſecundum alios. Iob 16. in plur. גִּלְדִין aliâs גּוֹלְדִין Pelles. Ezech. 27.

גְּלִידָא & גְּלִידָא Gelu, glacies, frigus, cryſtallum. Ier. 36. Gen. 4. Pſal. 147. & Ezech. 1. Eſt etiam גִּילְדָא Solea, pars calcei inferior. in Aruc. גּוֹלָד Glomus, tunicula, corpus ſphæricum, quale ferè eſt cepe. Vnde ſecundum Hebræos vnum Elementum, & vnum cælum ambit & includit aliud ſicut גולדים Tunicas in cepa. גִּילְדָנָה Magnus quidam piſcis. in Aruc.

גָּלַח Idem quod נגה Splenduit. in Aruc. Et גָּלַח Babylonicè, vt & Hebraicè, Migrauit, exul fuit. Vnde הַגְלוֹ in Aphil, Migrare fecit. Ezr. 4.

גָּלַח vel 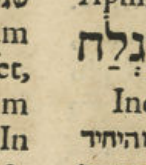 גַּלַּח in Pael, Raſit. אִתְגַּלַּח Raſus eſt, vel areola capitis inſignitus. Iud. 16.

Inde גִּילוּחַ Raſura. Iſa. 15. Vnde dicit Elias in Thesbi: לפי שכהני אלוה הנוצרים מגלחים פאת ראשם לכך נקראו גַּלָּחִים והיחיד גַּלָּח חלמר דגושה וקמוצה על משקל גנב גנבים ויש מין אחר הנקראים כומרים ובשרש כמר אפרש החפרש שביניהם: Id eſt, Quia ſacerdotes dei Nazarenorum detondent angulos capitis ſui, ideo vocantur Galachim, Tonſi ſeu raſi: & in ſingulari גַּלָּח Lamed affecta daghes & cum puncto camez, qua forma dicitur גַּנָּב גַּנָּבִים. Eſt & aliud genus ſacerdotum, qui vocantur Cumarim, Sacrificuli, idolorum ſacerdotes; & in radice כמר explicabo quidnam ſit diſcriminis inter ea. גַּלְחִי Nomen loci vel vrbis in terra Sodomæ.

גַּלְטוֹרִי Pentaculi, breuia, amuleta. גַּלְיָאסִין Galeç. Thren. 2. in Midras. גַּלְיָא Gallia. Pſalm. 22. in Midr. & in Vaic. rab. cap. 29. גּוֹלְיָיר Præpoſitus equorum. Eſth. 6. in Tharg. Ieroſolymit. Lingua Germanica Reuter/ id eſt Curſor, Italicè *Ragazzo*, Gallicè *Eſcuier*. גְּלִיוֹר Pedeſter miles, & qui lingua Italica dicitur *Staffiero*. in Ber. rabb. cap. 65.

גְּלַד idem quod קשקש Squama. in Aruc. Inde שִׁרְיָן גַּלְבִין Lorica ſquamarum. 1 Reg 17. vbi, vt ſuprà dictum eſt, Comp. & Venet. legit per Beth גלבין. Aruc & D. Kimchi per Caph, aitque reperiri per Beth in emendatis codicibus, & ſignificare קלפין, id eſt קשקשת Squamas, Gallicè *Email*.

גָּלַם 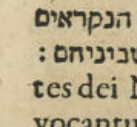 Primò ſignificat Amicire, inuoluere. Inde גְּלִימָא Amictus, pallium. Eſth. 8. in

rab.cap.27. Significat & בֶּן גּוֹיִל Amicum,& qui cum alio sub eodem Planeta natus est. vt iam diximus in גּוֹיִל.

גּוּלְגַּלְתָּא est Cranium capitis, caluaria. Iud.9. Inde vocatus est locus ille, vbi Dominus & Redemptor noster crucifixus est: quamuis paulò aliter scribatur in Syriaco exemplari,quod sic habet. Ioh. 19. וַאפְקוּהִי כַּר שְׁקִיל וְקִיפָּה לְרוּכְתָא בַּרְקַפְתָּא עֲבָרָאִית בגלגלתא: רין מֶתְאֲמַר גַּגוּלְתָא Id est, Et eduxerunt eum baiulantem crucem suam in locum cranij, Hebraicè autem dicitur Gogultho. Hebraicè autem hoc in loco, vt & in nonullis aliis Euangeliorum locis accipiendum est pro Syriacè. Tunc temporis enim lingua vulgaris Hebræorum erat Syriaca, sicut Romanorum, & Latinorum nũc est Etrusca siue Italica. Cæterùm verâ Mosis & Hebræorum monumentis conseruata linguâ, locus ille vocaretur גּוּלְגּוֹלֶת Capitis craniũm,à rotunditate sphærica dictum. Quod indicare voluimus,eorum potissimùm causa qui putant in Græcis voluminibus, tam in hoc loco quàm alibi, conseruatas fuisse voces purè Hebraicas,non Syriacas, seu Hebraicas vulgares, quibus & ipse Dominus noster IESVS CHRISTVS & virgo Deipara, omnesque Apostoli vsi sunt, quamuis nonnulli eorum etiam Græcè scripserint. Significat & גּוּלְגַּלְתָּא Caput alicuius summæ. Num. 16. in plurali גּוּגַּלְתָּא Capita, summæ. ibidem 30. Et גּוּלְגָּלוֹת Census, tributa capitatim personis imposita.in Vaic. rabb.cap 29. Item גִּילְגּוֹל est Limes loci tortuosi,inuolutio. in Aruc. Et גַּלְגַּלָּא Isa.17. & Psal.83. Stipula: sic dicta, inquit Kimchi, quòd voluitur à vento præ nimia leuitate.Sed R. Schelomoh ait, caput esse cardui similis illius, quo vestes laneæ carminantur, quod caput tempore hyemali euellitur, & excutitur à calamo; illud verò quod est euulsum, dicit similitudinem rotæ plaustri referre.

Et גַּלְגַּל Circulus eccentricus.in More. lib.2.cap.11.

Item גַּלְגַּל significat Dulce fieri,vt oliuę. מְגוּלְגָּלִין Dulces effectæ. Item Cessare. inde גְּלְגִּלוּן Cessatio. & Torrere, ac congerere. Et בְּגַלָּל idẽ quod בִּשְׁבִיל Ob, propter, propterea. Psal. 6. & in hac significatione sæpè præponitur ei מִן, vt מִן בְּגַלָּל Eccl. 4. Insuper גַּלָּל est Vas ẽ stercore bouis.in Aruc.

גְּלָא & גְּלַח ordinis quiescentium in vltima, primò significat Reuelauit. 4 Reg.6. & Amos 4. & גָּלֵי Manifestum est,declaratum est,innotuit,Daniel.2.& ibidem גּוֹלֵה רָזִין Reuelans arcana. In passiuo אִתְגְּלִי Discoopertus seu reuelatus est.2 Reg.6. Inde נְבוּאָה גְּלְיָא Prophetia manifesta.1 Reg.3. Significat etiam Eminentiam, euidentiam. Inde quoque Syris בְּגַלְיָא Apertè, manifestè. cui opponitur בְּטוּשְׁיָא In occulto, clàculum. Iohan. 7. & alibi in Euangelistis aliis. Item בְּגַלְאֵי In manifestatione,apertè.Esa.51.Hos.10.Elias dicit se,quid sit,nescire, nisi quod suspicatur esse idem quod בִּמְהֵירוּת Festinanter. Idẽ.

בְּגוֹלִי Manifestè,apertè. in Comment. Et גְּלְיָנָא Reuelatio, oraculũ: vt גְּלְיָנָא דְיוֹסֵף Reuelatio Iosephi id est,facta Iosepho. titulo 2. Matth.1. & גְּלְיָאתִי Palàm,manifestè.Iohan.7.in Euangel. Itẽ גְּלִיוּת significat Fiduciam,audaciá.1.Iohan.4. Secundò גְּלָא significauit Exulare,transmigrare. Isa.5. Ierem.29. & in Aphel אַגְלָא & אַגְלִי, Eiecit, loco mouit, transtulit, extorrem egit.4 Reg. 13.& 16. Inde גַּלוּתָא Dan. 6. & גַּלוּתָא Transmigratio,exilium,captiuitas. Deut.30. Syriacè גָּלוּתָא Matth.1. Et גְּלָא idem est quod קַשׁ Stipula,festuca.Iob. 13.

In plurali גְּלֵי Exod.5. & Iob 41. Et Syriacè גְּלָא Festuca.Matth 7. Significat etiam גְּלָא idem quod דַּלֶּת Ianua, porta. in Aruc. גַּלְיוֹן vt in hunc locum Isa. 8. interpretatur Elias, קח לך גִּלְיוֹן רשׁוּ פירש מְגִלָּה והרֹק פירש אִגֶּרֶת ויונתן תרגם לוּחַ ואנחנו פותרים אותו בלשון אשכנז צישטל ובלעז פוליצא וגם קוראים אנחנו מח שלמעלה ולמטה ובצדדי הדף חלוק בלי כתובה גְּלְיונות ובלעז מרגיני וחנוצרים קורין לתורה החדשה שלחם אֶיַיְנְגֶלְיוֹן ברפי על הגימל וחוא בלשון יון בשורת טובה ורבותינו ז"ל הסכו שמו אֶיַן גֶּלְיוֹן ובעל העיקוד פירש מרז שפירש: Id est, Sume tibi Ghilaion. Rabbi Schelomoh exponit מְגִלָּה Volumen. Et R. D. Kimchi Epistolam. Ionathan verò interpretatur לוּחַ Tabulam. nos Iudæi, inquit, Germanicè interpretamur Ettzetel/Italicè *Poliza*. Quinetiam quod est supremum & infimum folij, nec non latera eius, vbi nulla est scriptura,nos vocamus גְּלְיונות, Italicè *Margine*. Cæterùm Nazareni (Christiani) vocant nouã illam legem quã habent, אוונגליון Euangelium, Ghimel leniter prolato, quod & ipsum in lingua

In locutionibus Magistrorum nostrorum, quorum felix faustaque sit recordatio, legitur: Verba dura tanquam גֵּירִין, est autẽ herba amara. Vnde Chaldaica Paraphrasis in hunc locum Prouerb. 5. Et nouissimum eius est amarum velut absynthium; sic habet, Amara tanquam גֵּירֵי Absynthia. Germanicè wermut. Gallicè *Aluyne*. Porrò גִּירָא est Coriandrum. Exod.16.& Numer.11. גֵּיחַ Nomen loci. 2 Reg.2.

גִּיל Coæuus,par, Daniel. 1. vt exponit quidam. Aliis verò est Conditio, status, qualitas. Dicunt enim omnes Hebræi eiusdem esse significationis cum בן גילו, quod inuenitur in verbis Rabbinorũ, & exponitur ab Aruc בן מזלו Filius fortunæ eius, id est, Eiusdem conditionis. R. Schelomoh interpretatur דוגמת Paritas, æqualitas. Item, sed malè, גִּיוּמְתָא Dormitatio. Iob 33. rectè Elias & alij scribunt גִּיוּמְתָא.

גִּיוּרוּת Paganismus, Gentilitas. & verbaliter, in infinitiuo בְּגִיּוּתָן Dum essent gentes. in Commentariis.

גִּיס idem quod חֵיל Exercitus. Psalm. 65. & Psalm. 18. in Kimchi. Et Syrè,Marc.14 גִּיסָא Latro, sicarius.

גִּייֵר In Pael, ordinis quiescentium in secunda, de quo etiam in גּוֹר. Proselytum fecit, ad cohabitandum assumpsit. גִּיר & גִּירָא Iaculum,sagitta. In plurali גִּירִין 1 Reg. 20. & 2 Reg. 19. & גִּירָיָא 1 Reg. 20. & cum duplici Resch גִּירְרַיָא Ier. 50. & 51. & גִּירְרִין Psalm. 120. Item Gen. 27. in Tharg. Ierosol. בֵּית גִּירֵיךְ Domus sagittarum tuarum, pharetra tua. & גִּירֵי קַשְׁתָּא Sagittæ,arcus. 2 Reg.1.

Et גִּירָא דִיכְתַל Superficies, vel potius calx parietis. Dan. 5. vide גַּר. Item Syriacè גִּיר idem quod γάρ, Nam,enim, nempe: particula frequens in Euangeliis.

גָּלַל Significat Voluit, reuoluit. In passiuo אִתְגְּלַל Conuolutus est. Gen.42. Ier.31.& 3 Reg. 3.in Venet.& Complut. exemplaribus. Elias bis in tribus locis legit אִתְגַּלְגַּל,sensu eodem manente. Hinc מִתְגַּלְגְּלִין Conuoluentes se,vel conuoluti. Iob 30. גּוֹלְלִין Stercora. 3 Regum 14. & Ezech.4. גַּלֵּי. גַּל Fluctus. in plurali גַּלִּין Fluctus,vndæ maris. Ierem. 5. גַּלֵּי יַמָּא Fluctus maris. Zachar.10. in plurali גַּלְגַּלִּין Psalm.44.& גַּלֵּי יַמָּא Fluctus. Psalm. 104.& Iob 30.

Item גַּלִּין significat Cumulos lapidum. Isa.25. & 37. & 4. Regum.19. hoc tamen postremum Fluctus & vndas, si rectè nescio,tradunt significare. Hinc & גַּלִּילָא Galilæa.Ezech. 47. & 3 Regum. 9. vnde & Dominus noster Iesus Christus Galilæus est appellatus. Significat & גְּלִילֵי Limites seu confinia.Ios.22. מְגִלְּתָא & מְגִילָּא Volumen. Zachar. 5. & Ezech. 3. & מְגִלַּת סֵפֶר Volumen scribæ. Iere. 36. & מְגִלַּת Esd. 6. גַּלְגַּל Vtraque litera duplicata, primò significat Rotam,qualis est in curru.Ezech.1.in plur.ibid. גִּלְגַּלָּא Rotæ. in reg. גִּילְגֵּלֵי עֲנָנָא Rotæ plaustri. Esa. 28. & גַּלְגּוֹלוֹהִי Rotæ eius. Daniel.7.vt interpretantur R. Abraham, Haghaon,& Dauid Kimchi. licet sit qui dicat ibi exponi pro Facie, propter orbicularitatem suam. & Syrè גּוּגְלָא Rotæ. Iacobi 3.

Secundò significat Sphæram siue circulum. In plurali גַּלְגַּלִּין Circuli.3 Reg.7. Tertiò significat Cælorum orbes, vt dicit Elias, נקראו השמים גַּלְגַּלִּים שנאמר קול רעמך בַּגַּלְגַּל לפי שהם סובבים תמיד והם שבעה שבכל אחד מהם אחד מן שבעה כוכבי לכת שסמנם חכל"ד שש"ם פ' רוש חמה נוגה כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים: Id est, Vocantur cæli גַּלְגַּלִּים (per ם Hebraicè, Chaldaicè per ן) sicut dicitur (Psalm.77.) Vox tonitrui tui in Sphæra. eò quòd ipsi iugiter circumeant. Sunt autem septem Galgalim,siue Orbes, quorum vnusquisque continet vnam ex septem stellis erraticis. Harum signum est חכל"ד שש"ם id est, Sol,Venus, Mercurius,Luna,Saturnus, Iupiter,Mars. Præterea גִּילְגּוֹל est Pupilla,seu orbiculus oculi.Psal.17. Aliâs in Elia גַּלְגּוֹל, Complut. בַּת גַּלְגַּל Filia oculi, pupilla. In plurali גִּילְגַּלִּין Isa.11.

גּוֹלֶל est Operimentum capsæ,vel monumenti mortuorum. in Aruc. & גּוּלְגָּלָא Iob. 14. גַּלְגַּל est Bacca,& dens.

גִּילּוּלִין Idola sordida, & simulachra. Numer.23.

Et אֶבֶן גַּלַל est Lapis marmoreus, vt interpretantur R.Schelomoh & Dauid Kimchi. R.verò Abraham Lapis, quem ob ingentem grauitatem deuoluere necesse est. Ezr. 5.

Item גּוֹל & גּוּלְתָא Vestis, toga, quòd complicatur sic dicta. in Ber.rab.cap.11.& 36. In plur. גּוּלְתָּחִין,aliâs in Aruc גִּילְיוֹהִין Vestes eorum. Num. 15. & גּוּלְתָּכוֹן Vestes vestræ. Deut.22. in Tharg.Ierosol. גּוּלְתָא Zachar. 4. est Vas rotundum, phiala rotunda. גִּיל Malleus tintinabuli & campanæ. in Vaic.

לְשָׁמְרוֹת עֶרְתוֹת שֶׁגּוֹזְרִין עָלֵינוּ הָאֻמּוֹת גְּזֵרוֹת וְהוּא מִלְּשׁוֹן אֲשֶׁר נִגְזַר עָלֶיהָ (אסתר ב׳) וְכֵן אָמְרוּ גְּזֵרָה הִיא מִלְּפָנֵי בַּר״שׁ סינכיוֹנציה ובלשון אשכנז אורשי״ל:

Id eſt, Magiſtri noſtri piæ memoriæ perſecutiones,& edicta, que contra nos populi decernunt, Ghezeroth vocant. Eſtque nomen deductum ab illo Eſth. 2. Et quid eſſet definitum contra eam. Huiuſmodi eſt, quod dicunt, Decretum eſt coram me: Italicè *Sentencia*, Germanicè Urtheil. Et paulò pòſt, גְּזֵרָה מֻקָּל נָחוֹמָר וּגְזֵרָה שָׁוָה הֵם מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן וְאֵין כַּאן מְקוֹם בֵּאוּרָם וּגְזֵרָה זוֹ פֵּירוּשׁ חֲתִיכָה בלשון אשכנז שתוֹק מִלְּשׁוֹן גִּזְרוּ אֶת הַיֶּלֶד: Id eſt, Ghezerah à minori ad maius,& à ſimili loco: Sunt ex tredecim modis, quibus lex ipſa exponitur,de quibus non eſt hîc dicendi locus. Cæterùm vox Ghezerah, de qua hîc agitur, pro parte exponitur, Germanicè Ein ſtuck. Et deducitur ab illo loco 1 Reg.3. Secate puerum. Item de גְּזֵרָה ſic ſubdit: הַמְדַקְדְּקִין קָרְאוּ לְכָל חֵלֶק מֵהַפְּעָלִים גְּזֵרָה כְּגוֹן גְּזֵרַת חַשְׁלְכִים גְּזֵרַת הַחֲסֵרִים וְכוּלֵי פֵּרוּשׁ חֲתִיכַת וְכֵן נִמְצָא בִּירוּשָׁלְמִי וַחֲגוֹזְרָה חַבְּנֵיהָ וּבִלְשׁוֹן רַבּוֹת קוֹרִין אוֹתָם גְּזֵרוֹת חגימל בחירק והזין בשוא וְהוּא שֶׁעוֹת וְרָאוּי לוֹמַר גְּזֵרוֹת חגימל בשוא והזין בקמץ כְּמוֹ מִן שִׁמְלָה שְׁמָלוֹת וְכָל אֵלּוּ אַרְבַּע הַשֵּׁרָשִׁים הַנִּזְכָּרִים הֵם קְרוּבִים בְּעִנְיָנָן: Grámatici vnamquamque partem,ſiue ordinem verborum,nominant גְּזֵרָה: vt,Ordo perfectorum, ordo defectiuorum.&c.vbi Sectionem ſignificat. Similiter vſurpatum inuenitur in Ezechiele cap. 41. vt, Et interciſio ipſa. Et in plurali numero dicunt Ghizroth, id eſt Ghimel cum chirek, & Zain cum ſcheua: verùm hoc error eſt. Dici enim debet גְּזֵרוֹת &c. Hæc in Thesbi. Item גְּזֵרֵי עִזִּין Sunt greges parui capratum. 3 Regum 20.

Et גְּזֵרוֹן eſt Nomen ſtellæ, quæ exit per ſextam feneſtram firmamenti. in Zoh. col. 305. Item גְּזַרְזָיָא eſt Nomen angeli ad Orientalem partem præfecti: in Zohare, col. 353.

גָּזִית Inciſus, dolatus, quadratus. 3. Regum 7. vbi legitur כְּמִשְׁחַת גָּזִית Quaſi menſura gazith, quæ erat quinque palmorum,vt inquit Kimchi. vnde apparet non hîc גָּזִית pro Lapide dolato accipi,nam aliis in locis Tharg.aut אַבְנִין פְּסִילָן Lapides dolati,aut אֶבֶן טָבָא Lapis bonus, precioſus, transfert. Eſt & nomen proprium thalami templi. in Midb.rab.cap. 6.

גָּח Idem quod אחר Tardauit. in Aruc. Et אַגִּיחַ in Aphil, ordinis deficientium in prima, ſignificat Prœlium iniit, dimicauit. 1 Regum 17. In paſſiuo אִתְּגַח Prœliatum eſt.

Significat & גַּח Educere. Iud. 20. & Iob 38. בְּמֵגִיחֵיהּ In exitu ſuo.

גָּחַט Idem quod חסר Defecit, diminutus eſt. in Aruc.

גָּחַךְ Idem quod שחק Riſit, in cachinnos erupit, irriſit, deluſit. Pſalm.1. & 37. גַּחֲכַת Riſit. in Tharg. Ieroſolymitano, ſecundum Aruc. in Venetianis eſt תַּחֲכַת de quo in ſuo loco. Gen.18. & מְגַחֵךְ Ridens, iocans. ibidem 19. vt citat Aruc. גָּחִיךְ Idem.Prouer.10. aliâs in Complut.חָיִךְ. Et גּוֹחֲכָא Riſus.Prouerb.14. Deriſio.Pſalm.79.

גַּחִילָנָא Nomen cuiuſdam auis. in Aruc.

גָּחַן Idem quod כרע Incuruauit ſeſe, inclinatus eſt. 2 Reg. 19. Eſth.3. & Pſal. 20. Syriacè He ponitur pro Cheth. vt ſuprà videre eſt.

גַּחַר Primò idem eſt quod אדום מאד Valde Rubeum, aliâs גִּיחוֹר in Aruc. Secundò ſignificat חור Foramen, rima,ſciſſura,ſpelunca. in Aruc.

גֵּט Libellus repudij, literæ diuortij. Deuter.24. In plurali גִּיטִּין. additur aliquando פְּטוּרִין Eccleſ.7. וּבַעֲלֵי הַתּוֹסְפוֹת נוֹתְנִים טַעַם לַמַּח נִקְרָא גֵּט לְפִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שׁוּרוֹת: Id eſt,Et qui ſcripſerunt additiones in Miſnah,rationem reddunt quare vocatus ſit Ghet libellus repudij,nempe eò quòd contineat tantùm duodecim lineas. Sed hæc ratio non placet Eliæ. Cur enim,inquit,hæc poſſet conſtare ratio, cùm & aliæ literæ ſiue שְׁטָרוֹת veniant appellatione גֵּט, vt גֵּט חוֹב Germanicè Ein ſchuldbrief. Ad hæc, quid impedit quominus libellus repudij vocitetur רח vel חו vel טו, quæ & ipſa in Arithmetica 12. efficiunt? Hæc ipſe Elias in Thesbi.

גֵּיא בֶּן הִנֹּם Vallis filij Hinom. vide ſuprà in גֵּיהִנֹּם. Item גַּיְא Nomen loci. 1 Regum 17. גַּיְדוֹר in Græca vulgari γαϊδαρος Aſinus, ſuprà גַּדְרוֹן. גִּידָא Neruus. Gen.32. In plurali גִּידִין Nerui. Ezech.37. & גִּידָא Iob 10. גִּידָא eſt לענה Abſynthium. Plural. גִּידִין Ierem.9.& Thren.3.

Ité Elias ſcribit בדברי רבותינו זכרונם לברכה רבריס קשים קְנִידִין והוא עשב מר: תרגום ואתריתה מרה כלענה: מרירין גְּנִידִין: Id eſt, In locu-

retribuere, ſiue bonum, ſiue malum. Item Syriacè גְּזָא ſignificat Deficere. Lucæ 12. גזיב Nomen loci. in Aruc.

גִּזְבָּר Theſaurarius, theſauris præfectus. In plurali גִּזְבָרִין Eccl.2.ſecundum Eliam. vide גזבר & גְּבָרַיָּא Ezræ 7. גּוּזְטְרָא eſt Tabulatum muro adiectũ.in Schem.rab.cap.15. Et גּוּזְטְרָא ſeu per Caph כּוּזְטְרָא citatur ab Aruc pro גזרה, id eſt,Cubiculo ab æde ſeparato.Ezech.41. Alij habent בִּיצוּרְתָּא Arx,munitio. de quo diximus in Beth. Item גּ vel גּח in Raſſe tevoth valet גְּזֵרַת חַשֵּׁם vel חָאֵל Decretum Dei: & præpoſito ב, ſic בּגּ id eſt בְּגְזֵרַת חַשֵּׁם, vel מ ſic, מגּ pro מְגְזֵרַת חַשֵּׁם Decreto,vel Ex decreto, & ordinatione Domini. At גז vel מגז non eſt Raſſe tevoth pro גְּזֵרַת Decretum, & מְגְזֵרַת Ex decreto,vbi ſine punctis ad indicandum tſeri,vt fieri ſolet,adiectum fuerat Iod. Aliud eſt in re Grammatica מגז, quod legendum מְגְזֵרַת Ex trunco,vel exciſione,cùm ab aliqua radice deflexum aliquid ſignificare volunt, vel ex eadem ſumptũ ſignificatione, frequens apud Aben Ezra. גַּם id eſt,גַּם בֵּן Etiã ſic, itidem, ſimiliter.

גָּזַל Rapuit, vt & Hebraicè. Leuit.6. & Ezech.18. Inde גְּזֵלָא Rapina. ibidem. Et גְּזֵלְתָּא Rapina, honor ſibi non debitus. in lib.Rit. Seueri Patriarchæ. Et גַּזְלָן Raptor. in plurali גַּזְלָנִין Raptores. in Zohare. Item גּוֹזָלִין Pulli, pipiones. Cant. 4. & גּוֹזָלֵיהּ Pulli eius. aliâs in Complutenſi גּוֹזָלֵיתָהָא Pſal.84.

גָּזַם Primò ſignificat Vlciſci,minari, odio habere. Iob 30. vbi in Veneto perperam habetur תְּגַזְמִינֵנִי, ſcribendum eſt enim תְּגַזְמִינֵנִי Minitaberis mihi. & Prouerb.16. vide גְּזָמָה. Hinc גָּזְמָא Vltor, minax, aduerſarius. Pſal.8. non Vltio, vindicta. Secundò idem eſt quod חרף Exprobrauit, probris affecit. Tertiò hyperbolicè loqui. Inde גְּזָמָא eſt hyperbolica & communem fidem excedens locutio,qualis eſt Pſal.6.Lectum meum lachrymis meis rigabo. Item, Turris extructa vſque ad cælum. Sed גְּזוּם Eſt locutio, qua aliquẽ ad malum propenſum iubemus malè agere. vt eſt illud Eccl. Lætare iuuenis in adoleſcentia tua: quaſi dicat, Si effreni iuuentuti habenas laxaueris, experieris tandem in nouiſſimo quid tibi occurrat. Hæc Kimchi.Pſal. 60. prope finem. Sic cùm aliquem ironicè iubeo fugere qui non poteſt fugere,eſt גְּזוּם & quaſi ſarcaſmus. Ierem.6.

Quartò גָּזַם ponitur pro ὁρμάω, Concito,irruo.Act.7. Inde גְּזָמָא eſt ὁρμή, Impetus. Act.14. Monet autem Elias in Thesbi nullum aut rarum admodum eſſe huius verbi vſum,præterquam in coniugatione affecta dages. Significat quoque Incidere. in Aruc.

גָּזַף Idem eſt quod רתח Indignatus eſt, efferbuit ira. in Aruc.

גָּזַר Primò ſignificat Pepigit, iniit fœdus. Geneſ. 17. & Ioſu.9. Inde גְּזִירָא Pactum. Secundò eſt Decernere,ordinare,concludere. Exod.15. & Iſa.25. Vnde גְּזֵרָא Sententia,decretum,lex,ſtatutum,arreſtum. 3 Reg.13.& Iud.11. & גְּזֵרְתָּא Gen.40. & גְּזֵרַת עִירִין Decretum vigilum, angelorum. Daniel.4. In plurali גְּזִירִין תַּקִּנִין Decreta recta. Ezech.20. Tertiò ſignificat Abſcindere,diuidere,ſecare, circuncidere. Geneſ.17.& 21. Inde גְּזוּרְתָּא Circunciſio.Iohan.7. in Euangelio. & גְּזִיר Sectus. Leuit.22. & מְגַזְּרִין Cæſores lignorum. 2 Reg.12. R. tamen Dauid interpretatur מגזרות חברזל, cuius ſignificationis eſt כְּגְזֵרֵי בַרְזָלָא, ſic הם הגזרנים שבוקעים בהם העצים ſunt Serræ quibus ligna finduntur. Idem dicit in lib. Radicum, ſed aliis verbis הם המשורות שחותכין בהם העצים שיעא בלעז Sunt ſerræ quibus incidunt ligna,*Sega* Italicè. R.Leui ait eſſe Ferrea inſtrumenta & magna, quibus ſecantur lapides: quæ in idem recidunt. Et גְּזִירִים Syllabæ. in Commentariis. Et גְּזִרִין Partes.3 Reg.3.in Ven. Complut. non habet, ſicut nec textus Hebr. Et גְּזִירוֹת Impreſſiones meteoricæ,vt eſt generatio niuis,pluuiæ,grandinis. in Phyſicis. Præterea גְּזִרִין ſunt קוסמין Diuini,augures,vel aruſpices. Daniel.1. Eliæ ſunt חזי כוכבים Aſtrologi. R. Schelomoh מין בעל שדין Quidam dæmonibus addicti,arte diabolica vtentes. R. verò Haghaon Sahadiah ibidem 4. גְּזֵרָא exponit הגזרים מה שמצוה המלך Qui decernunt ea quæ rex imperat.

Item גְּזֵרְתָּא eſt Inſula, ſic dicta quòd ſit à continenti exciſa. Actor. 13. Et גְּזָרָא vt dicit Elias ר״ל קראו

vocant גּוֹי, quasi dicant eum esse ex gente aliena. Quòd si sit fœmina, eam vocant גּוֹיָה. Et in numero plur. גּוֹיוֹת, quamuis hoc linguæ non conueniat. Hæc Elias in Thesbi.

Item גֵּיוּתָא Ezech. 28. & גֵּיוּתָנוּתָא Superbia. Isa. 16. Magnificentia. Psalm. 93. גֵּיוֵתָנָא Superbus. Isa. 28. Et גֵּיוֵתָנָא Superbi, sublimes. Isa. 2. vide גאה.

גְּוִיל Primò significat Lapidem non incisum. Secundò Pallium. Thren. 1. in Midras. Et tertiò Membranam seu pergamenum. in Comment.

Item גֵּוֶל est Pannus, qui in stamine circunuoluitur. Isa. 58. vel est Trama, vel licia, orum. Complut. manuscriptum habet גְּוָל in eadem significatione. siquidem Bahal Aruc גּוֹלָא interpretatur אוֹרֶגֶת Textricem. R. Schelomoh aliam lectionē adfert, nempe גַּחַל Torrens. de his vide latiùs in קפל.

Et גּוֹלָן est Nomen vrbis sitæ in tribu Manassæ. Deut. 4.

גֶּוֶן Color. Esth. 1. quamuis quidam מראה Aspectum explicent. & Psal. 90. in Midr. In plurali גְּוָנִים 1 Reg. 13. in R. Dauid Kimchi. Item גֶּוֶן reperitur pro עֶנְיָן Negotio. Eccles. 1. 2. & 8. & גְּוָנָא Idem. Ruth. 4. Inde בְּגַוְנָאִית In vniuersum, omni negotio, prorsus, omnino. aduerbium Syriacum. Et כְּגַוְנָא Latinè. & id genus similia. & כְּגֶן Sicut. Psalm. 58. & כְּגוֹן Velut. in Commentariis. Et Syrè בְּגַוְנָאִיתָא Communis, vniuersalis. in lib. Rit. Seueri Patriarc. & בְּגַוְנָא Commune, generale. ibid.

גּוֹס Vnde passiuum אֶתְגַּוַּס Sese recipere. Act. 14. & Confugit. in lib. Rit. Seuer. Patr.

גְּוִיעָה Euanitio, expiratio: à radice Hebraica גָּוַע Expirauit, euanuit. in Zohare.

גּוּף vel גָּף primò significat Mœchari, adulterium committere. Exod. 20. & Leuit. 20. & Deut. 5. Inde גַּפָּא Adulter. Leuit. 20. & גַּפְתָּא Adultera, mœcha. ibidem. גּוּפָא Corpus. 1 Regum 31. in plurali גּוּפָנָא Cadauera. ibid. iuxta Complut. Venet. in regimine גּוּפֵי. Item גּוּפִין Corpora. Psal. 55. מְגוּפַת Operculum. Num. 19. & Ioel. 1. vbi plural. est מְגוּפָתְחוֹן Opercula eorum. vide in Mem. Inde גְּוָנַת גּוּפָנִית Affectus, vel concupiscentia corporalis. in Commentariis.

גּוּר Peregrinatus est, habitauit. Numer. 9. & 15. vnde & גִּיּוֹרָא Peregrinus, aduena, proselytus. Deut. 5. & גִּיּוֹר 2 Reg. 1. in plurali גִּיּוֹרָנָא Peregrini. Leuit. 16. & Prou. 30. תַּרְעָא דְּאוּזִיל בֵּית גִּיּוֹרָא quorum expositio, mea sententia, hæc est: Et hircus qui pergit ad domum habitationis, id est, ad caulam, ouile. Elias se non intelligere dicit.

Et אִתְגַּיַּר in Ithpael, Proselytum fieri. inde מִתְגַּיֵּר vocatur, qui à Iudaismo ad Christianismum transiit, vel à Christianismo ad Iudaismum defecit. in Commentariis. Et מְגִיּרָא Vicinus. Deut. 1. & Isa. 12. alij Vicinium esse volunt. pluraliter מְגִיּרַיָּא Vicini. Ierem. 12. & מָגִיר Vicinus. ibidem 6.

Item גּוֹר est Catulus leonis, vt & Hebraicè. Deut. 33.

גִּיזּוּז Totondit. 1 Regum 25. & Deut. 15. Inde גִּזְזָא Tonsura. Isa. 3. & גִּזְזָא הַכְּתֵרֵת Vellus lanæ, Iud. 6. & Iob 31. גָּזִיז Tonsor. & גָּזִין Tonsores. 1 Reg. 25. & גָּזְזֵי עָנְיָה Tonsores ouium eius. Genes. 38.

Item גַּז est Auis quæ Germanicè vocatur קוֹרְמוֹרָן. id est, Falco. in Aruc. Secundò גַּז lingua Persica est idem quod אוֹצָר Thesaurus, gaza: ponitur & pro loco vbi reconditur thesaurus, qui dicitur Italicè *fondaco*. Hinc גּוְזִין Ezech. 27. sunt interprete D. Kimchi אוֹצָרוֹת Thesauri, gazæ. aliis verò Inuolucra vestium, vel chlamydes. In Compl. manuscripto legitur גּוּנְזִין Gazæ. Aruc habet גּוְזִיזִין, sed non exponit.

Tertiò גַּז significat Transire fluuium, transuadare, 2 Reg. 19. & Isa. 16. Inde גַּזְתָא Vadum. idem מְגַזְתָא Numer. 21. & מְגַזְתָא 2 Sam. 19. 17. pro quo est in Hebræo עַבָּרָה, quod interpretatur Scapha, nauicula. alij exponunt Transeuntium cœtum. in plurali מְגַזְתָא Vada. Ezech. 38. & Iere. 8. iuxta Aruc כְּטוּסָא דְּגַזְיָא Sicut equus qui perrumpit, penetrat, exundat. Complut. & Venet. דְּגָזַר. Quartò significat עִיקוּם Tortuositatem. Quintò Satellitem & apparitorem. in Aruc.

Sextò גַּז est Species apis. in Aruc.

Septimò גּוּזָא significat כְּלֵי זַיִן Instrumenta bellica. & חֲתִיכוֹת Fragmenta, frusta. item Lignum siccum, siue truncus. in Aruc. Octauò, Erubescere, verecundari. in Aruc. Præterea גַּז in Aruc est Reddere, rependere, retri-

גָּחַר Inclinare. Item, Emendare seu corrigere libros, & sanare. Item Syriacè אִתְגַּחַר Incuruari. Marc. 1. & גַּחְנָתָא Incuruatio, prona in terram inclinatio. in lib. Rit. Seuer. Pat. & גָּחִין Incuruatus. ibidem.

גַּיְהָ vel גֵּיחַ Germanice דונֶר Fulgur, vel tonitru, coruscatio. Iob 18. Elias radicem facit נָגַהּ Coruscare, splendere, vide ibidem. Comp. habet נִיצוֹץ, idem mea sententia quod נִיצוֹץ Scintilla. גּוּהָא Piscina, cisterna maior. Et בְּיַר גּוּהָא Filius cisternæ, id est, Piscina minor maiori coniuncta in atrio templi. in Aruc. גֵּוַ pro זֶה Iste. Ezech. 37. in Hebræo.

גֵּיהִנֹּם est מקום עינש הרשעים אחר מותם Locus vbi impij post mortem puniuntur, vt dicit Elias, & rationem subdit cur metaphoricè sic dicti sint inferi: לפי שני בן הנם הסמוך לירושלם היה מקום מטונף ששם שרפו את בניהם למולך ונקרא כן לפי שהבן חיה שם נוהם וצועק ובשלשה מקומות נמצא גיהנם כלי זכר בן עיין במסורה גרולה ותמתי למה אנו קורין אותו גיהנם בפתח או בקמץ ולא נמצא בפסוק רק בחולם: Id est, Eò quòd vallis Ben Hinom prope Hierosolymam locus immundus fuit, in quo comburebant filios suos idolo Molech. Fuit autem locus iste sic denominatus ab eiulatu & vociferatione pueri, qui ibi exurebatur. Et in tribus locis inuenitur Ghehinam, absque adiuncto Ben, de quo vide in Masorah magna. Porrò admiror ego qui fiat, vt nos legamus גֵּיהִנֹּם cum patach, vel cum camez, cùm in Bibliorum contextu tantùm גֵּיהִנֹּם cum cholem reperiatur. Hæc ille. Et Rabbi Ioseph Castilienses in libro qui inscribitur גן אגוז id est, Hortus nucis, tradit duplicem esse Gehennam, inquiens: שְׁנֵי מינֵי גהינם הן עליון ותחתון אחר לגוף בעולם חזה אחר לנפש בעולם הבא אחר זה והמקום חכולל כל אילו היא הנקרא ארקא כי בו חם ניהנם ושערי מות וצלמות ובאר שחת וטיט היון ואברון ושאול: Hoc est, Duæ sunt species Gehennæ, superior & inferior: vna ad corpus in mundo vel seculo isto, altera ad animam in mundo seu seculo post hoc venturo. Locus autem comprehendens hæc omnia, ipse vocatur Arka; quoniam in eo sunt Ghehinom, & portæ mortis, & vmbra mortis, & puteus corruptionis, & lutum fœcis, & perditio, & infernus. In hac voce paulò longius immoratus sum, quòd tum in Euangeliis, tum aliis in locis Scripturæ passim occurrat, nec intelligitur ab omnibus.

גָּחַץ Poliuit, dealbauit telam. Italicè *Liscar*. Gallicè *Lisser*, in Ber. rab. cap. 39. & Psalm. 33. in Midras. Significat etiam Exultare, lætari. in Ber. rab.

גָּחַק Significat Ructare.

גִּיחַר vel גִּיחֵר, est Genus margariti pretiosi. Cant. 5. גּוֹחַרְקָא Sedes, solium. siue גּוֹחַרְקָא in Aruc.

גּוֹ Medium. Ios. 3. Et fit sæpe ex Vau quiescente Vau mobile siue consonum: vt גָּוֵהּ Medium eius. Isa. 52. גָּוָא Interiora, viscera. Leuit. 3. בֵּיתָא גַּוָּאָה Domus interior. 3 Reg. 6. Et in fœminino דַּרְתָּא גַּוֵּיתָא Atrium interius. 3 Reg. 6. Et cum præpositione מִגַּוּ וּמִבָּרָא Intus & foris. Exod. 37. Et מִלְּגַוֵּי atque מִלְּגַוֵּי Intrinsecus, ab intra. & לְגַוֵּי Intra. גּוֹאָה 3 Regum 22. & 4 Reg. 8. & 25. in exemplari Compl. pro סָרִיס Eunucho, spadone, legitur. Venet. interdum habet גַּוָּאָה & גַּוָּא, & aliquando גַּוָּאוֹחַ, vt & Kimchi, 4 Reg. 8. quod puto sic scribendum גּוֹאֲוֹחַ. Bahal Aruc, cum quo mallem errare, semper habet גּוֹאֲוֹחַ. In plur. iuxta Complut. גּוֹאִין. Venet. גַּוָּאִין, quod scriberem גּוֹאֲוִין Spadones, eunuchi. 4 Reg. 9. Item גַּוָּה & גַּוָּה Corpus. & גַּוֵּית Idem 1 Reg. 2. Significat & mentulæ caput. in Aruc. גַּוַּח idem quod קרץ Annuit. Prou. 16. in Venet. Complut. גַּוִּים melius, id est, Minari, nusquam enim גוח inuenitur pro Annuere. legit etiam Elias גַּוִּים.

גּוֹבָא Fouea, cisterna. Psalm. 88. & 44. vbi Venetum habet גּוֹבָה cum ה perperam, quod nonnulli exponunt Eleuationē. Psalt. Nebiens. legit גּוּפָא Corpus. in plur. גּוּבִין Cisternæ. Ierem. 2. Item גּוּבָא Locusta, bruchus. Exod. 10. & Leuit. 11. Idem גּוּבָאֵי Amos 7. & Nachum 3. Et גּוּבֵי Frustum. in Aruc.

Item גּוֹב Maxilla. & Germen. ibidem.

גּוֹרָא est Sepes. Psalm. 62. & Eccl. 10. in postremo Compl. habet גִּירָא id est, Calx. & גּוֹרְחָא Sepes eius. Psalm. 80. iuxta Aruc, Eliam, & Venet. Complut. גּוֹרְרָהָא vide suprà.

גּוֹי Gens, gentilis. כל איש שאינו מישראל קראו לו גוי כלומר שהוא מנוי אחר ואם נקברה ח"א קראו לה גויה ובלשון רבות גויות אף על פי שלא יתכן בלשון: Id est, Omnem virum qui non est ex Israel, (Iudæi)

plutensi codice legenda, sic כְּחֵיקָא דְּמַגְרָלָא תְּלַת נִימִין Sicut funis qui perplectitur tribus funiculis. quod enim Elias דְּמַגְרָלָא scribit, non videtur rectum. Proinde pro מְגַדְּלָא quod habet Complut. lego vt suprà דְּמִתְגַּרְלָא quasi דְּמִתְגַּדְּלָא quod contorquetur. in aliis consentiunt. Inde גְּרִילִין Funes. Iud. 16. & Exod. 28. & עוֹבַד גְּרִילוֹ Opus retortum, perplexum. ibidem. In Aruc עוֹבַד גְּרִילִין Opus funiculorum legitur. Item גְּרִילְתָּא & גְּדִילְתָּא Funes, cincinnorum textus, Gallicè *tresses*. Iud. 15. & 16. & Isa. 5. Et מְגַרְלָא Turris. Iud. 9. & Gen. 9. Syriacè מַגְרָלָא.

Inde מַגְדָּלִיתָא Magdalene, quasi turrita. nomen beatissimæ illius fœminæ, cui multa remissa sunt peccata, eò quòd multum dilexerit, multamque egerit pœnitentiam. גְּדוֹל הָאֶצְבַּע הַגְּדוֹל est Maximus digitus, vt exponitur ab Aruc in Radice אצבע. in Sch. rab. cap. 30. & in Midb. rabb. capite 4. Elias tamen putat maximum digitorum manus solum vocari גְּדוֹל, sed כַּף cùm manus, tum pedis pollicem significare. In Ghemara adhuc alio nomine dicitur, nempe אֶצְבַּע גַּרְמָא Germanicè Daumen/ Italicè *molicmo*.

Secundò גָּדַל vt Hebraicè significat, Magnum esse. vt אִתְגַּדַּלְתָּא לַהֲרָא Magnificatus es valde. Psalm. 104. semel tantum inuenitur in Tharg.

גֶּדֶם Incisus manus, truncatus seu mutilatus, Germanicè שטוֹנְף, Gallicè *manque ou manchot*. in Ber. rab. cap. 82. & in Midb. rab. cap. 6. & 9. גּוּדְמָא idē quod ענף Ramus. in Aruc.

גְּדִין Augures, magi, diuini. à singulari גַּד. גְּדוֹנִין Hydriæ. Isa. 21. secundum Pagninum. Elias, quod verisimilius videtur, Riuos exponit. מְגַדְּנִין Sunt species pirorum seu pomorum, vt dicit Rab. Schelomoh, Gen. 24. vide מגר, nam Mem est radicale.

גְּדַע Abscidit, resecuit. 2 Reg. 10. In Complut. גָּרַע melius. nam in Hebræo est גלח Radere. cuius significationis Ierem. 28. in Hebræo זְקַן גָּרְעָה Barba rasa, vt conuertit Ionathan דְּקַן גְּלוּחַ.

גַּדְפָּא Sera, pessulum. in Aruc. גְּדַפְנָא idem quod מסגרת Clausura, peripheria, corona interrasilis, circuitus, gyrus. Exod. 25. & 37. & Ezech. 43. In plurali גְּדַפְנִין 3 Reg. 7.

גִּדֵּף בְּהַ in Pael גַּדֵּיף idem quod חרף Blasphemauit, exprobrauit. 3 Reg. 21. Inde גִּדּוּפָא בְּהַ Blasphemia. Mat. 12. & in plur. alterius formæ גְּדוּפִין Blasphemiæ, conuicia, opprobria. 1 Reg. 2. Et מְגַדַּפְנָא כְּהַ Blasphemus. 1 ad Timo. 1.

Secundò גַּדְפָּא est idem quod כנף Ala, penna. In plurali גַּדְפִין Alæ, pennæ. 3 Regum 8. in Veneto perperam per Resch legitur.

גָּדַר Primò significat idem quod גדל Hebraicè, id est, Magnificare. Secundò Diffinire. in More, lib. 1. cap. 52. Inde גְּדֵרָא & גְּדֵרָה est Diffinitio. Vnde Elias in Thesbi dicit: בהגיון כשהם מבארים מהות ואיכות של שם או חכמה אחת במאמר קצר מאוד קראו לו גדר כגון מהו גדר האדם אמרו אדם הוא חי מדבר מהו גדר הרפואה כך וכך גדר חשיר כך וכך ובלעז דפיניציון: Id est, In Logica cùm explicāt quidditatem aut qualitatem nominis aut artis alicuius, breui verborum complexu, idipsum Gheder vocant. vt, Quid est Gheder seu Diffinitio hominis? Respōdent, Homo est animal orationis particeps. Item cùm quæritur quę sit Gheder medicinæ aut Gheder musices, sic aut sic respōdent. vulgò *Definicion*. Item גְּדֵרָא est Sepes, maceria. Num. 32. & גְּדֵרָה Maceria eius. Psalm. 80. vt exemplar Complut. habet. alij גּוּדְרָא de quo infrà. גְּדָרָן Pullus asini. siue גְּדַרְנָא, in Græco vulgari γαιδοεγ, est Asinus. גּוּדְרוֹס Brutum. in Aruc.

Sed בֵּית גַּדְרוֹס est Domus subsellij criminalis. in Zoh.

גַּדְרָא בְּהַ sunt Gergeseni. Matth. 8.

גָּדַשׁ significat Euenire, contingere. Luc. 24. Secundò Prou. 6. est Coaceruare, aggregare. vbi in Venet. גבש mendosè, vt suprà monui, legitur.

Et גָּדַשׁ in Commentariis significat, Redundauit, exuberantem reddidit mensuram. vnde גֵּדוּשׁ Id quod mensuræ additur. & גְּדִישָׁא Aceruus frugum, vel ipse fructus in area collectus. Hic codex Complut. habet גְּרִיסָא, quod idem mihi videtur esse ac גְּרֵשׁ Triticum contusum. In plur. גְּרִישַׁיָּא & Exod. 22. & Iud. 15. & גְּרִישָׁן in Complut. Iob. 21. Elias & Ven. vt suprà גְּרִישִׁין. & מְגֻרָּשׁ Collectio, aceruus. Ezech. 27. vt perperam à quibusdam ponitur. ibi enim lego cum aliis מְגֻרָּשׁ Suburbanum, villa extra vrbem constituta. Tertiò significat Spernere, & subsannare. in Vaic. rab. cap. 22.

גְּהַרְ

גֶּבֶר Fortis, gigas, potens, strenuus. Iud. 3. Gen. 10. & 2 Reg. 17. & גִּבָּרָא Deut. 18. In plurali גִּבּוֹרִין Fortes, validi, robusti. 2 Regum 1. & גִּבּוֹרַיָּא & גִּבָּרַיָּא ibidem 17. & Genes. 6.

גְּבוּרָא Fortitudo, potentia, Esaiæ 11. Porrò in libris secretioribus, vt in שערי אורה Portis Lucis, in שערי צדק Portis Iustitiæ, in זוהר Zohar, seu in libro Splendoris, & aliis id genus אלהים est מדה Proprietas siue symbolum diuini nominis Elohim, efficitque in magni hominis archetypi constitutione, brachium sinistrum; cui demandata est iustitiæ diuinæ in malos spiritus hominesque facinorosos executio. Idemque valet apud Cabalęos גבורה, quod in Orphica Theologia valet Pallas siue Bellona. Hinc est quod Rabbini dicunt מִפִּי הַגְּבוּרָה שְׁמַעְנוּם Ex ore Potentiæ illius audiuimus ea. Et צֵא וְהִסְתַּכֵּל בִּגְבוּרָה Exi, & consule Potentiam. vt notat Elias in Thesbi. Huic numerationi vel Sphirę subest גַּבְרִיאֵל Gabriel, qui & ipse ab ea nomen accepit, quasi Homo Potēnsue Dei. Chaldaicè autem & Syriacè eadem dicitur גְּבוּרְתָּא Potentia, virtus. Iud. 16. In plurali גְּבוּרִין Isaiæ 12. Et Syrè גְּבוּרָתָא Virtutes, facta præclara. Act. 2. & 2 Reg. 23. & גְּבוּרְתָּא Psal. 106. גַּבְרָא & גֶּבֶר Gallus gallinaceus. Hinc Numer. 33. pro ויסעו מעציון גבר Et profecti sunt de Etzion-Gaber: Tharg. Ierosolymitanum habet וְנָטְלוּ מִכַּרְכָּא תַּרְנְגוֹלָא Profecti sunt autem ab arce galli.

גַּבְשׁוּשִׁית & גַּבְשׁוּשְׁתָּא à Baal Aruc exponitur תל קטן של עפר Paruus terræ cumulus, collis. Eccl. 12. & Cant. 4. sed in hoc, Aruc aliâs, in altero, exemplar Complut. גַּלְשׁוּשִׁיתָא habent. Sulcus. Psalm. 65. in Kimchi. In plurali גַּבְשׁוּשִׁיוֹת Colliculi. Ios. 8. in Kimchi. Et גּוּבְשָׁתָא Collis. Sophon. 1. alij גִּבְעָתָא vt suprà dixi.

גָּבַשׁ Congregauit, parauit. Prouerb. 6. vt Venet. habet: at Complut. legit rectiùs גָּרַשׁ. גַּבְתָּא est קנה id est, Calamus plumbeus vel ligneus quo exhauritur, & ebibitur vinum. in Aruc.

גַּבְמִי Est species קטנית קשה leguminis duri in modum lapidis. in Aruc. גַּגִּית siue גִּגִּית Labrum, siue concha, & lacus vel tinum. Vasculum est quod alio nomine vocatur אַמְבָּטוֹ, Germanicè Butt, Italicè *Tina*. in Beresſ. rabb. capite 32. & in Schem. rabb. cap. 9. In Aruc exponitur שָׁחוּא כָּל חֲעֲשׂוּי חוֹרִין חוֹרִין esse Sportulam factam cum multis foraminibus. Prior tamen interpretatio magis placet Eliæ in Thesbi.

גָּדַד Idem est quod פרץ Lacerauit, Iud. 8. vt legit & interpretatur quidam. Venet. & Complut. exemplaria habent גָּרַד & גָּרִיד Scalpsit, affricuit. R. D. תָּבַר Fregit; Elias verò גָּרַר Traxit, raptauit. גָּדַד idem quod כרת Succidit. Dan. 4. Inde גְּדוּדִין Viæ asperæ, habentes tumores & aggeres, altitudines. Isa. 40. Bahal Aruc explicat חתיכות מן הכותל Frusta parietis, id est, ruinæ, maceriæ corrutæ. aliam suprà in בֵּית גְּדוּדִין habes interpretationem. vide ibi. Item גְּדוּדִין ponitur pro νεανίσκοι, Iuuenes. Act. 2. Item גָּדַד vel גַּד est Mandere, Masticare. Item est Vter vtris. in Aruc. Significat & Planetam vel fortunam. גְּדִי in Astronomia significat signum Capricorni. Et גַּדְיָא בְּהַ est Hœdus. Iud. 6. In plurali גְּדָיִן 1 Reg. 10. שִׁפְתֵי הַנָּהָר גְּדוֹת sunt Littora fluuij, extremitates, oræ. & in singulari גְּדָא, vt גְּדָא דְּמַחְוָא Ora, vel extremitas portus siue termini. Esther 8. תְּגָרָא est שבט Baculus, sceptrum. Psalm. 23. & Esth. 8. גְּדַנַּר est Angusta semita.

גּוּדְרָא Linteum, mappa. גַּרְגְּרָנִיוֹת Primò sunt Germanicè Kirschen, Cerasa, aliâs גְּרִגְּרָנִיוֹת. Secundò est מין עשב שאוכלין הגמלין Species herbæ, quam comedunt cameli. Et sunt qui dicunt eam habere formam seminis גד, quod Italicè dicitur *Coliandro*, Coriandrum. in Aruc.

גְּדִינוֹד est כלוב חיות Cauea ferarum. in Aruc.

גַּדְבָּרִין Dispensatores ciborum domus. Eccl. 2. Elias legit גִּזְבָּרִין quod eiusdem est significationis. Complutense, sed non ita aptè גִּיבָּרִין Fortes. Et גַּדְבְּרַיָּא Exactores, satellites, thesaurarij. Daniel. 3. גּוּרְדִּיִן Amicti. in Aruc.

גָּדַל Plectere, nectere, inuoluere, complicare. Eccl. 4. sed variè variant exemplaria, nam vbi Hebraicè est וחוט חמשלש לא במהרה ינתק Et filum triplicatum non citò rumpitur. In Venet. perperam legitur כְּתִיכָא דְּמַגְרָלָא תְּלַת נִימִין דְּלָא בְּבֶהֱלוּ אִיתְנַתַּק siquidem כְּתִיכָא malè scribitur pro כְּתִיבָא id est, Velut funis, vt Elias & Complut. habent. Reliqua igitur, dempto iuxta Eliam altero תלת, puto ferè cum Com-

nunt Foueam,ciſternam,ac ſi eſſet גובא. Item גַּב capitur pro עֵרוה Verendis,præſertim mulieris: quamuis propriè ſignificet locum illum, qui eleuatus eſt ſupra pudenda. Item גַּב eſt Superficies. vt גַּב נַהֲרָה Superficies fluminis. Exod. 2. vt citant, ſed nihil tale reperio, niſi גֵּיף נַהֲרָא Ripa vel crepido fluminis. גַּב חַוַר Superficies exterior ipſius manus. Et גֵּיב Altitudo, ſupercilium collium. Prou. 9. Item eſt שער שעל הלסתות Crinis qui eſt ſupra genas, id eſt, ſupercilium oculorum. Item eſt גִּזַּת צמר Vellus lanæ. Eſt etiam גב Latus, lateris, apud, iuxta, prope. Numer. 21. Pſalm. 13. & Prouerb. 2. Idem גַּבֵּי Pſalm. 130. & recipit affixa: vt גַּבִּי Apud me. Iob 19. גַּבַּן Apud nos. Exod. 14. גַּבָּךְ Apud te. Pſal. 39. In Tharg. Ieroſolymitano valet idem quod עִם Cum. vt גַּבֵּה גַּבָּךְ גַּבִּי גַּבַּן Secum, tecum, mecum, nobiſcum. Item גב in compoſitione, vt אַפְּעָלְגַּב idē eſt quod אַפְּעָלְפִּי Licet, etſi, quamuis. גִּיבְנָא Gibbus, tuber, & faſtigium montis. Pſalm. 68. Hinc, mea ſententia, גַּבְנָא Leuit. 22. in Tharg. Ieroſolymitano, Silonem vel lippum ſignificat. alij Inciſa habentem labia interpretantur. Sed cùm R. Schelomoh & D. Kimchi dicāt חרוץ quod eſt in Hebræo, eſſe שנכרת ריס של עין quod habet ſupercilium oculi ruptum, quo facto ſolēt ſupercilia ipſa extrorſum prominere; ſequitur, cùm is qui ſic eſt affectus, vocetur Silo, meam expoſitionem eſſe rectam. Ad hoc facit quod in eodem Tharg. Leuitic. 21. pro תְּבֵלֵל בְּעֵינוֹ Lippitudo in oculo eius, legitur, vt citat Aruc, ſed per He in fine גַּבְיָה Lippus. & dicit quædam exemplaria habere גַּבִּיעַ, quaſi Elatus vt collis. In Venetianis eſt גַּבִּיחַ quod hîc non quadrat. גְּבָהּ Excelſum eſſe, ſuperbire. Pſalm. 131. Hinc גַּבְרָא Altum, excelſum, in Complut. manuſcrip. in Veneto גוּבָּאָה Iob 5. Reperitur etiam גַּבִּין pro חרוצים Sollicitis, frugi, qui vndiquaque rem faciunt & colligunt. Pro. 21. גִּבַּח Gibbus, & גַּבַּחַת ſeu גִּבְחַת Gibboſitas, & caluitium. Leuit. 13. in Hebræo, vt exponit Sanctes: apud alios tamen eſt Recaluaſter גַּבַּח, & גַּבַּחַת Sincipitis caluitium.

גַּבְעֲמוֹן Exactor nummorum. in Ber. rab. cap. 42.

גִּבֵּל Primò ſignificat Pinſere. in Vaic. rabb. cap. 6. & 29. & Pſal. 92. in Midras. & in Schem. rabb. cap. 30. Inde גִּבֵּל Piſtor. Secundò ſignificat Terminare. Inde גְּבוּל Terminus. & גִּבְלַת הָאֵיכוּת Prædicamentum qualitatis. in Commentariis. Eſt etiam nomen אומה populi. Et omnis terra Iſrael præter Hieruſalaim vocatur גְּבוּל. Item גַּבְלָא eſt idem quod שְׂעִיר in Tharg. Ieroſolymitano. Gen. 14. Hinc forſan, inquit Elias, dicti ſunt הַגִּבְלִים Gibelim populi. Et גַּבְלִית vel גַּבְלוּת eſt אוצר Theſaurus. Et גְּבוּלִין vel גּוּבַל Eſt calcatio hominis circum lineam. Tertiò גְּבַל Syriacè ſignificat Effingere, formare. Roman. 9. Inde גְּבוּלָא Pſalmator. in Alphabeto Widmanſtadij. Et גְּבִילְתָא idem eſt quod φλάσμα, Figmentum Roman. 9. & Maſſa, conſperſio. Galat. 5. Item גַּבִּילִין eſt Nomen portæ, quæ eſt in medio cælorum. in Zohare col. 375.

גִּבִּין Gibbus. Leuit. 21. iuxta R. Abraham. ſed R. Schelomoh interpretatur lingua Gallica שורסיליוש *Sourcilleus*, id eſt, Silo vel ſupercilioſus. & ſic Tharg. Ieroſol. דגבנוי חפוין עינוי Is cuius oculos tegunt ſupercilia. in plurali גְּבִינִין Palpebræ, idem quod עִפְעַפִּים Leuit. 14. Prouer. 6. & 30. Et גְּבִינוֹתָהָא vt legit Venetum & Elias, Supercilia eius. Prouerb. 6. Aruc & Complut. meliùs גְּבִינָתָהָא. Item גְּבִינָא Vertex. Luc. 4. גּוּבְנָא Caſeus. pluraliter גּוּבְנִין Iob 10. & 1 Reg. 17. גְּבִינִי כַּרְוֹז Nomen viri proprium.

גַּבְעוֹל Idem quod Hebraicè גִּבְעוֹל Calamus lini. In plurali גַּבְעוֹלִין Exod. 9. גִּבְעַת Collis. 2 Reg. 2. quod tamen Hebræum eſt. Item, vt ait Elias, omne גבע & גבעה in Hebræo pro loco acceptum, transfertur à Tharg. per גִּבְעָה vel גִּבְעָתָא: quemadmodum גבע בנימין Ghebah Biniamin, Tharg. גִּבְעַת דְּבִנְיָמִין Ghibgath, id eſt, Collis Biniamin. 1 Regum. 13. & ibidem 15. גִּבְעָתָא דְשָׁאוּל Collis Saul. & גִּבְעַת עָרְלוֹת Collis præputiorum. in plur. גִּבְעָתָא Colles. Soph. 1. aliâs גּוּבְשָׁתָא vt annotatur in margine veteris exemplaris manuſcripti ab Hiſpania allati, & vt citat D. Kimchi in Commentariis.

גִּבָּר Vir, Iud. 3. & forma emphatica גַּבְרָא Deuter. 1. In plurali גַּבְרִין Viri. 2 Reg. 2. & גּוּבְרִין Ioſ. 7. & in Daniele גֻּבְרִין & גֻּבְרַיָּא Viri, & גּוּבְרַיָּא Geneſ. 19. Inde נַחַל מַגְבַּר Fluuius rapidus, vehemens. Amos 5. & ibidem גַּבַּר verbaliter ſignificat Roborare, confortare, & prævalere. Eccl. 10.

LITERA GHIMEL.

ג

גִּמֶל Quæ Ghimel Hebræis dicitur, quaſi Retributio, tertia eſt Alphabeti litera, & à Syris ſic effertur Gomal, ſignificatque propriè Camelum. In numeris ג valet 3. & quando duobus inſignitur punctis ſic, ג valet 3000. vel quando infernè ei affigitur linea hoc modo ג: vt iam dictum eſt in Olaph, & Beth. Hæc litera nunquam ancillatur, ſed ſemper eſt radicalis.

גְּאָה Superbiuit, glorioſus fuit, eleuatus eſt. Et accipitur tam in bonam quàm in malam partē, eſtque communis radix tum Hebræis, tum Chaldæis & Syris. vt Exod. 15. Inde גְּאָה Superbia, faſtus. Daniel. 4. & גֵּיתָן idem quod גֵּאֶה Superbus, elatus. Iob 40. Rabbini dicunt גֵּיתָן cum patach, & גֵּיתָנָא Superbus. Eſa. 28. quidam Magnificentiam vertit. In plur. גֵּיתָנִין & גֵּיתָנְיָא Pſalm. 136. & Eſa. 2. & גֵּיתָנָא Elatus. Prou. 15. aliâs rectiùs גֵּיתָנְיָא Elati. in Complut. גְּאוֹת & גְּאוֹן ſunt merè Hebraica, ſignificantque aliquando Gloriam, magnificentiam, amplitudinem. Germanicè Herſcafft. Chaldaicè גְּאוּתָא Exod. 15. & גֵּיוָתָא Ezechiel. 28. Aliquando Superbiam, faſtum, elationem, arrogantiam. Germanicè Hoffart. Idem גֵּיוָתָנוּתָא Pſalm. 31. Hinc eſt, quòd & Sapientum quidam, qui poſt Amoraim venerūt, גְּאוֹנִים vocantur: vt R. Scheira Gaon, R. Seadiah Gaon: & dicit Elias ſe auditione accepiſſe cur ita vocati fuerint, videlicet eò quòd exercitati fuerint in Miſnah, in quo ſunt 60. tractatus: גאון enim in Ghimetria, id eſt, arte numerandi per literas, valet 60. in Thesbi. Inde גְּאַיְית Splendidè, magnificè. Luc. 16. Et גְּאוּתָא Syrè, Gloria, magnificētia, celſitudo. in lib. Rit. Seu. Patriarchæ. In Ithpael אִתְגְּאִי Floruit, viruit. Iob 8. ſecundum quoſdam. at alij meliùs, Creuit, exaltauit ſe. Item גְּאוּתָנִין Superbia. Ezech. 16. in Venet. corruptè. proinde lego cum exemplari Complut. גֵּיוָתָנִין Superbi. vt ſit nomen toar. Et חַגָּאוֹנִים Domini, magnates. in Commentariis. Item גֵּיאָה eſt גַּרְגַּע Nomen loci. Deut. 1. Et גְּאוֹנָאֵי Gentes impiæ, à loco ſuo ſic dictæ. in Aruc.

גְּאַל Polluit, inquinauit. Inde תַּגְאֻלַת Sordes. Iſa. 4. Significat etiam Vlciſci ſeu redimere, vt & Hebraicè. Inde גְּאַל דְּמָא Vltor ſanguinis. Numer. 32. Aliâs cum Iod ſcribitur גְּאִיל, Elias verò גְּיִיל.

גְּאַלָּק ſiue גּוֹאַלָּק ſiue גּוֹאַלְקָא idem quod שקא Saccus. in Aruc. in plurali גּוֹאַלְקָאן Sacci. Thr. 5.

גַּבַּב Ordinis duplicatorum, Collegit, congregauit. Exod. 5, & 3 Reg. 17. Inde גִּיסָא גַּבְיָא Argentum ſelectum, aliis collectum. Prouerb. 16. Et גַּב חַמָּס Mulcta tributi. ſic רְמָא מַגְבִּיתָא Impoſuit mulctam ſeu tributum. 4 Reg. 23. Et Iſa. 3. מַגְבִּיתָא Collecta, vel munus colligendi tributi. Item גַּבֵּי in Pael, ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat Exigere, colligere. Oſeæ 8. In paſſiuo אִתְגַּבִּי Mulctatus eſt. Exod. 21. Item in infinitiuo לְגַבּוֹת Ad exigendum cenſum: in coniugatione Pael.

Inde גַּבָּאִי Exactor, impoſitorum receptor. in Vaic. rab. cap. 25. & in Ber. rab. rap. 24. Secundò גְּבָא ſignificat Eligere; & גְּבִיתָא Electio. ad Rom. 11. & Collecta. 1 ad Corinth. 16. In plurali גְּבִיתָא Collectæ. ibidē.

Tertiò ſignificat Vlciſci, punire, arguere. in Zohare.

Quartò גְּבָא ponitur pro חָנָה Auferre, remouere. Prou. 25. & Eccl. 8. Quintò גַּב idem eſt quod יבש Siccauit, aruit. Geneſ. 8. quære גָּבוּ. ibi enim ſcribitur גְּנוּבוּ Aruerunt.

Sextò idem ſignificat quod כפף Incuruare. Hinc גַּב quoque idem eſt quod צלע Latus, coſta, ob curuitatem ſic appellata. Item Tergum, dorſum, quod multas habet coſtas. hinc plural. גַּבַּיִן Supercilia, altitudines vel tubera earum. in 1 cap. Ezech. bis aut ter. Septimò גַּב ſignificat idem quod גל Lapidibus viam ſternere. Item pro hiſce Hebræis ואשימה נפשי בכפי Et poſui animam meam in manu mea. eſt in Tharg. וּמְסָרִית נַפְשִׁי כְּעַל נַב לְאִתְקְטָלָא Et tradidi animam meam quaſi in eminenti vel excelſo loco, vt occideretur. Iud. 12. Alij expo-

binus fuit celebris eodem tempore quo Hillel, cuius suprà meminimus. Et dicitur Sammai quasi Cælestis, à מן שמים cælis, vt & הֵילֵל Laudabilis, seu Lucifer. Hi duo Rabbini ob summam doctrinam qua cæteris præcelluerunt, multa millia discipulorum habuere, sub quibus prima facta sunt schismata in Israel. Sæpissimè horum familiæ in Misnah memorantur. Scribunt autem sine punctis שמאי.

Item בשכמללו valet, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד id est, Benedictum nomen, gloria regni eius in æternum & semper. In Zohare.

בָּרַת vt iam suprà diximus, significat idem quod לוּן Manere, pernoctare, diuertere, hospitio sese recipere. Iud. 19. Inde בֵּית מַבָּתָא, vel vt scribunt alij, מְבָתָא, Diuersorium, hospitium. Ios. 4. & Genes. 43. Et בְּעַרְסַל מְבַתּוֹתָא Tanquam tugurium hospitij, vel à diuersorio. Compluten. legit מְבֻתּוֹתָא. aliàs, sed malè in Venet. & R. Schelomoh מְכֻתּוֹתָא. Isaiæ 1.

Secundò בַּת est Mensura quædam liquidorum, quam vulgò Aman vocant. Ezechiel. 7. vide suprà.

Tertiò בּוֹתָא est Apostema.

Et בַּתִּין Cadiua. 4 Reg. 19. sed perperam, quære in Caph.

Quartò בַּת Hebraicè est Filia; inde in Commentariis בַּת אַרְעָא Filia terræ, id est, מכה תחת חרגל Percussio seu vlcus quod est sub pede. in Aruc.

בַּת רוּח רָעָה est Spiritus malus. in Aruc.

בַּת דִּינָא Filia iudicij, iudicij rea. in Aruc.

בַּת מִזְנָא Filia mistionis, est auis quædam. in Aruc.

בַּת נִירָא Radius textoris. in Aruc.

בַּת עֵינָא Foramen quod est in medio molæ. in Aruc.

בַּת צִירְעָא Medicamentum quo pili amouentur ob decorem. in Aruc. בַּת תִּיהָא Filia olfactionis, foramen operculi vegetis; vide Aruc in רתח.

בַּתְּתָא Porca campi, terra elata inter duos sulcos. Bahal Aruc annotat in aliis codicibus reperiri כַּהֲנִיתָא per כ.

בַּת קוֹל Filia vocis, vox cælitus emissa. Psalm. 71. in Midras. Et apud Rabbinos piæ memoriæ legitur, יוֹצֵאת בַּת קוֹל Egressa est filia vocis. Item: אֵין מַשְׂגִּיחִין בְּבַת קוֹל Non curam habent de filia vocis. Et dicunt Bath kol non esse proprièvocem, sed vocis filiam, cum qua ministrabant aliquando postquam defecisset prophetia. Hæc Elias. Et paulo pòst subdit, ובעלי הקבלה אומרים שהוא קול של מרה אחת חנקראת קול ואולי כן הוא: Id est, Et periti doctrinæ de Diuino auditu, dicunt vocem esse cuiusdam proprietatis (diuinæ) quæ vocetur קוֹל, & fortassis ita est.

בְּתוּלָא & ܒܬܘܠܬܐ בְּתוּלָתָא Virgo. Ezechiel. 9. & Iud. 19. In plurali בְּתוּלַן שַׁפִּירָן Virgines pulchræ. Amos 8. & בְּתוּלָתָן Esther 2. & בְּתוּלָתָא Exod. 22. & Thren. 5.

Item בְּתוּלִין Virginitas. Iud. 11 & Syrè בְּתוּלוּת Virginitas. Lucæ 2. Significat etiam שושן סתום Lilium clausum, & terram non cultam, & plantam nouellam.

Item בְּתוּלוֹת Vectes.

בָּתַר Idem quod אחר Post. & בָּתַר בֵּן Postea. Item בָּתַר בְּהַהּ significat contra, in, aduersus. Actor. 25. & בַּתַּר כְּדוֹ Postea. in Misnah. Et Syrè בָּתַר בָּתַר בְּהַהּ Sigillatim. Gallicè *L'vn apres l'autre.* Actor. 11.

Inde בַּתְרֵיתָא Nouissimum, vltimum. 1 Regum 29.

Item בֵּיתָא בַּתְרָאָה Domus posterior seu nouissima. Haggæi 2. Idem בַּתְרָאֵי. In plurali בַּתְרָאִים Posteriores. Recipitque hæc particula post se affixa. vt בַּתְרוֹהִי Post eum. & pro מְמָחָרָת redditum est בַּתְרוֹהִי יוֹמָא Dies crastinus. in Elia.

LITERA

בָּרְקָא Fulgur. in plurali בַּרְקִין 2 Regum 22. Item בְּרָקָא Laudabilis. vnde & equus בְּרָקָא Laudabilis dicitur. Et tabulatum exiens extra murum, quod lingua Etrusca dicitur *Ballatoio*. Item Funis, qui ex pilis confectus est. in Aruc. בְּרִיקָא Defectus potentiæ visiuæ, Germanicè secundum auctorem Aruc, שטרלינט.

Capitur etiam בּוֹרְקִי seu בּוֹרָק pro קשרה Duro & forti: à forti vino sic dicto. בּוֹרְקָמָא idem quod אהלים Aloë, species aromatica. Prouerb. 7. melius tamen, si cum Elia & Complutensi còdice בּוֹרְכָמָא legamus, Crocus. בַּרְקָן Smaragdus. Ezech. 28. & Exod. 28. iuxta Kimchi est Chrysolithus. בַּרְקָנְיָא nomen plurale, est Species quædam spinarum, equulei. Iud. 8.

בָּרַר de quo iam suprà, Purificauit. Isa. 1. Inde Peil, בָּרִיר Mundus, purgatus. Habac. 1. & בְּרוּר Discretio. in Commentariis. & בְּרִירוּת Puritas. 2 Regum 22.

הִתְבָּרֵר Patuit, clarum fuit. Hinc בְּרוּרוֹת רַעְיוֹת Argumenta clara. in Commentariis.

בַּרְשָׁן in Venet. & בַּר שָׁאן in Aruc: idem quod ערום Nudus. 1 Regum 19. R. Menachem, ait R. Schelomoh, audiuit ex Arabe quodam quòd ברשן idem sit lingua Arabica, quod מְשׁוּנָע Insanus, furiosus. At D. Kimchi dicit esse in emendatissimis codicibus בָּיְשָׁן Impudens, petulans: & sic inuenimus in exemplari Complut. manuscripto.

בַּרְשַׁנְיָא Filius mutationis, immutatus, semimutatus. in Aruc. נַבְרְשָׁתָא Lucerna. Sophoniæ primo. vide in Nun.

בְּרַת & בְּרָתָא Filia. de quo iam suprà. Item בְּרָתָא est Genus abietis vel cedri. Alij pluraliter legunt בְּרָאתֵי Abietes. Psalm. 104. vt & Cant. 1. & בֵּירָתִין 2 Reg. 6. iuxta Aruc. alij enim, vt habes in בִּירָנִין aliter legunt. & בַּרְיָתָא Deuteronom. 24. in Thargum Ierosolymitano. secundum Aruc aliàs בְּרִיוֹתָא, vt Elias & exemplar Venet. Cæterùm horum & בִּירָנִין Elias radicem esse putat בָּרָה.

בַּשִּׁיל in Pael, Coxit. 3 Regum 19. & in fœminino בַּשִּׁילַת. Hinc בְּשִׁילָא מְבַשָּׁל Coctile coctum. Exod. 12. licet alij בַּשָּׁלָא scribant, & per infinitiuum exponant. nihilominus, vt ait R. Abraham, est nomen toar. & בְּשִׁילָא Coctus. Numer. 6. Inde בִּישׁוּל Condimentum, coctio. Prouerb. 23. & pluraliter בְּשׁוּלִין Coctiones. nam quod in Venet. בִּישׁוּלָן legis, debet vt Complut. בִּישׁוּלוֹי legi, Condimenta eius.

Item תַּבְשִׁילָא Pulmentum. Iud. 6. alij meliùs Coctionem & Ius exponunt: est enim in textu Hebræo מָרָק, quod idem significat. Hinc כֹּחַ תַּבְשִׁילָת Virtus digestiua. in Commentariis. Item בַּשֵּׁל significat Maturescere. Genes. 40.

בַּשְׁבִיל idem quod בעבור vel למען Propter. in Ber. rabb. cap. 87. particula frequens in Commentariis. בָּשָׁן Nomen loci. & בּוֹשְׁנִי Oliua non faciens oleum.

בַּשֵּׂר in Pael, Annunciauit, euangelizauit. Psalm. 40. reliqua habes in בסר. בְּשַׂר Caro. Daniel. 7. & sic sæpe in Hagiographis. in aliis per ס, vt בְּסַר חַי Caro viua. Leuitic. 13. vide suprà. בְּשָׁקַר בִּצְפְרָה idem quod בקר Inquisiuit. Psalm. 27. in Bahal Aruc & Elia. alij enim codices habent לְבַקְּרָא Ad quærendum. vbi ipsi legunt לבשקרא.

בּוֹשֵׁשׁ Primò idem est quod אחר Tardare, vel nectere moras. in Aruc, vt Hebræis.

Secundò בֹּשֶׁשׁ Est quædam mixta coctura, vel temperatura. Bahal Aruc & Elias כל דבר שיאכל בפת בשש שמו id est, Quicquid cum buccella comedi solet, dicitur בשש. Iob 6.

Item בִּישׁוּת Facies turbata.

בש in Rasse tevoth valet בֵּית שַׁמַּי Domus Sammai, Rab-

בְּרוּחִין Hirci: legit Elias Pſalm.50. & 66. alij בְּרַחֲיָא & בְּרַחֲיָא. ſingulare in Aruc eſt בְּרָחָא. בַּרְטִיָּא idem quod מקרח Terebellum, vel ſecundum alios רומח Lancea. in Aruc. בְּרִיוְכְנֵי Genus auis magnæ. in Aruc. בְּרִיזִין idem quod לִיסְטִים Satelles, nequam, vel qui Italicè dicitur *Spadacino*. in Sche.rabb.cap.30. בְּרִית Catena compedum. in Aruc.

בְּרִיתָא Filia. Geneſ. 30. lege vt ſuprà בְּרָתָא.

בְּרִיתָא Terminus. Prouerb.30. Compluten. habet בִּירְיָאתָא quaſi Creaturæ. & ſequitur בְּאַרְעָא In terra, vbi Venetum legit וְאַרְעָא eſt qui putat legi debere בַּרְיָתָא pro exterioribus terræ. בְּרִיתִי Latro. in Aruc.

בָּרַךְ כּוֹעַ ſeu בְּרִיךְ Benedicere, beneprecari. Geneſ.24. & 1 Regum 2. בְּרִיךְ Benedictus, laudatus. Iud. 17. In plural. בְּרִיכִין Pſalm. 115. & בְּרִיכָא Benedicta. 1 Reg.25. Accipitur etiam in Commentariis pro Salutare.

Inde בִּרְכָתָא Geneſ.27. & בִּרְכוּתָא Syriacè, Benedictio. Lucæ 9. In plurali בִּרְכָן Ioſue 8. & בִּרְכָתָא Prouerb. 10. & Geneſ.49. & בִּרְכָתָא Deuteronom.28.

Secundò בָּרַךְ ſignificat Genuflexit: Daniel.6. inde בֶּרֶךְ Genu. Iſa.45. Tertiò capitur pro חפר Fodere, arare, propaginare. בְּרֵיכְתָא Piſcina. 2 Regum 2.

Quartò בִּרְךְ accipitur pro קנן Nidificare. Inde בְּרִיכָא eſt קן Nidus, & pullicies: Gallicè *la couuée*. aliâs בְּרִיכָא. Sed בּוּרְכָא ſignificat Ignauiam. in Aruc.

בַּרְכִיר Corium quod artifex ponit inter genua. in Aruc.

בּוּרְלָא Lapis onychinus, vel beryllus. Exod.25. & Cantic.4. בִּירְלָא. in plural. בִּירוּלִין Iob 28. בַּרְלוּעַם eſt Lignum quod ponitur circa collum iumenti, ne ſe mouere poſſit, quando à medico curatur.

בַּרַם כּוֹמ idem quod אך Verùm, vtique, profectò. Iud. 6. & Ioſ. 3 Capitur etiam pro אף Etiam, quinimò. Iob 32. בַּרְמַחֵם Filius calefacientis: & capitur pro guloſo. בַּרְמַכְּבַע Filius ſternentis, cubantis.

בַּרְמַחֲנִיתָא Filius annunciantis, id eſt, Seruus tuta ciuitatis noſcens. בַּרְנַפְחָא Filius fabri, dictus eſt Rab. Iochanan. eſt & nomen auis. בַּרְנִיוֹת Eſaiæ 2.14. Amos 1. & 2. Palatia, habitacula. ſic vbique legit Elias. alij vt ſæpiùs בַּהֲנִיוֹת & בִּירְנִיוֹת puto erratum eſſe qui aliter habeant.

בַּרְנִיוֹת Viduæ. in Vaic.rab. vbi dicitur, Et mulier ſi fluxerit.

בּוּרְנִי Idem quod סְפִינָה Nauis, trieris, liburnica. Iſaiæ 34. & in plural. בּוּרְנֵיָא Deuter.28. in Tharg. Ieroſol.

בַּרְנַע Coculum, quod Italicè dicitur *Cucumo, Ramino, Licetto.*

בַּר נַפְלֵי Filius cadentium, dicitur Meſſias.

בַּרְנִיעָא Iugum paruum, quo aſſuefaciunt iuuencos.

בַּרְנַחְתֵי Filius procerum, illuſtris, generoſus, nobilis.

בַּרְנַךְ eſt Species עִיף ſindonis. בַּרְנָשָׁא Filius hominis, paſſim in nouo Teſtamento. Et מְתְבַּרְנְשׁוּתָא Humanitas, vel humanę naturę aſſumptio. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ.

בַּרַס כּוֹשׁ idem quod נחך Rugiuit, vociferatus eſt. Iob 6. Complut. melius; legit enim מַכְרִיז pro מַבְרִיס quod nuſquam alibi reperitur.

בּוּרְסָא & forma emphatica בּוּרְסָנָא Græcum eſt βυρσεύς, Coriarius. Actor.9. & Cantic.1. in Midr.

Et בּוּרְסְקִי Locus vbi parantur coria. בּוּרְסִיף Nomen regionis. בַּרְסִיכִי Iracundus, à כַּעַס Ira. Geneſ.40. forſan legendũ כַּנְסִיכִי à כָּנַס quod tam in Daniele quàm in Eſther reperitur, aut à נסס, quod ponitur Gen.34. Samuel.20. & multis aliis in locis, modò pro עָצַב Contriſtare, dolore afficere; modò verò pro זעף. Nam in Bahal Aruch, nec in Elia ברסיכי legitur. nec puto סים vſquam inueniri pro Ira. Certè Geneſ. 40. vbi in Hebræo eſt וַיַּרְא אוֹתָם זֹעֲפִים Et vidit eos triſtes: Tharg. reddidit וַחֲזָא יָתְהוֹן וְאִינוּן נְכִיסִין. בַּרְסָם Pleureticus, quaſi filius veneni lethiferi. Et Arabicè בַּר סָאמַן Lithargia.

Capitur etiá pro קצף המים Spuma quæ in ſuperficie aquarum naſcitur. בַּרְקָשָׁא Publicanus, exactor, vel vrbis præpoſitus, aut gubernator. בַּרְשׁוּרָא Murulus, antemurale.

בַּר שַׁטְיָא Filius ſtultitiæ, id eſt, ſtultus.

בְּרַץ Effluere. vnde מְבוּרָץ Exuberans, ſuperplenum: in Aruc. אַבּוּרְצָא Fimbriæ. in Aruc. בִּירוּזִין Genus lapidis precioſi. Iob 28. Exemplar Complutenſe habet בִּירוּרִין forſan Gemmæ, à puritate ſic dictæ.

וְשַׁבְרָא תְּמִית טְנָנָא דְּבוּרְיַתָא : vt בַּרְיַתָא Et ſtultũ interficiet æmulatio, vel ſtudium ſtoliditatis. Iob 5. בַּר in Raſſe tevoth valet בַּר רַבִּי, vel בֶּן רַבִּי Filius Rabbi: hoc Hebræum, illud Chaldæum. Syri dicunt & בִּיר, vnde compoſita dictione apud pleroſque poëtas Hebræos, cùm ſuis carminibus nomẽ ſuum obſignant, בִּירְבִּי pro בִּיר רַבִּי Filius Rabbi. Etſi ineptè Iudæorum nonnulli, vt infrà in ר docebitur, efferunt רְבִּי.

Valet & בְּרֵאשִׁית רַבָּה Geneſis magna, commentarij nomen in Geneſim, ex quo hic multas voces notauimus.

Item בַּר אַמּוּרָאֵי Peritus artis vrinatoriæ, ſciens natare ſub aqua. בַּר אַרְיָא Nomen auis: ſunt qui accipitrem בְּרוּרְיָא ſiue בַּרְאַדְיָא dici exiſtiment. בַּר אוּשְׁפַּרְתֵי fuit Rabbi Papa, cuius mater dicebatur Huſpadathi.

Item בְּרוּאָא בֵּרְהֵם Græcè βεροία, Beroea, vrbs Macedoniæ, quæ hodie vocatur Veria. Act.20. Eſt & oppidum huius nominis in Cœleſyria.

בַּרְבֶּל idem quod חלכון Albugo, album quod eſt in ouo vel in oculo.

בַּרְבַּר ſiue בַּרְכּוּר Capus, vel auis ex Barbaria: vt בַּרְבּוּרִים אֲבוּסִים Dicunt, inquit Elias, quòd ſit auis pinguis, veniens à Barbaria, quæque quotidie ſuper menſam Salomonis apponebatur. 3 Regum 4. in Hebræo. in Tharg. עוֹפָא פַּטִּימָא Aues pingues, quas, inquit D. Kimchi, quidam ſunt qui dicunt eſſe העופות המסורסים Aues caſtratas: id eſt, Capos.

Vnde עַמָּא בַּרְבָּרָאֵי Populus barbarus. Pſalm.114.

Sic בַּרְבָּרִיָּה Barbaria. Geneſ.10. in Tharg. Ieroſolym. vbi textus Hebraicus habet Thogarma.

בֶּרֶג Sedes, manſio, ſignum cæleſte. in Zohare.

בָּרְגָּד Burgus, Burgenſis, ciuis. in Ber.rab.cap.36.

בּוּרְגָּן Hoſpitium. in Commentariis. & בּוּרְגִּין Suburbia. in Vaic.rabb.cap.7. בַּרְגָּא Deut.14. in Tharg. Ieroſolymit. ponitur pro עַזְנִיָּה aui, quam volunt à forti volatu ſic dictam. Noſter interpres & Septuag. Halyæetum conuerterunt. Hunc Santes Gryphem vel gryphum transfert.

בַּרְדָּא Grando: Ioſue 10. & Exod.9.

בּוּרְדֵּל Lupanar. Italicè *Bordello*, Gallicè *Bordel*. in Aruc.

בַּרְדְּלָס Genus animantis, aut ſecundum alios, ſerpentis, quod in ſeptennio fit fœmina: quidam putant eſſe beſtiam illàm cuniculis infenſam, quam vernaculè vocamus *vn furon.*

בַּרְדְּנִיקוֹס Vir cuius ſtatura excedit aliorum proceritatem.

בַּרְדַּס eſt חולי בני מעיים Infirmitas viſcerum, dyſenteria. in Aruc. Item pannus non ſutus. in Aruc.

בּוּרְהָנָא mendoſè Venet. per Beth. ſcribendum eſt enim כּוּרְהָנָא per Caph. à voce Syra כְּרָא quæ infirmari ſignificat. Vide Bahal Aruc. כּוּרְהָנָא verò eſt Infirmitas, ægritudo, vt in Caph dicetur. Prouerb.18. בְּרַהֲמְרוּרֵי Calefaciens ollas, in Aruc. בְּרָהָאנָא Arabicè, Experientia, demonſtratio, probatio. בָּרָה Cibare, ad epulas inuitare. 2 Reg.3.

בְּרוֹשׁ Abies. Plural. אֲעֵי בִּירְזִין Ligna כרושים abietina. 3 Regum 5. Ezechiel.27. & Iſaiæ 41.

Item בְּרִיזָא Forma Geneſ.29. in Tharg. Ieroſolymitano. vide in Reſch רִיזָא: nam hîc malè Santes ב radicalem conſtituit, cùm idem ſit quod coniunctio In.

בְּרַז Perforauit, fixit. 1 Regum 18.& 26. Inde אֲעֵי בִּרְזִין Ligna perforata, aptata pro muſicis inſtrumentis. 2 Reg. 6. vt ex voce corrupta corruptè exponit quidam. legendum enim eſt vt in antecedenti radice habes cum Complut. codice בִּירְזִין Abietes. vel בִּירְתִין vt Aruc. בְּרִיז idem quod חלך vel עריגה vt exponit D. Kimchi, Semita, vel ſulcus: vt בְּרִיז דּוּכְשָׁא Sulcus mellis. 1 Regum 14. malè quidam verbaliter Iuit, fluxit; Santes Ambulationem exponit.

Et בַּרְזָא Corrigia, aluta. בַּרְזִינָא Genus eſt menſuræ. in Aruc. בַּרְזִית Filius oliuæ. in Aruc.

בַּרְזָרָע Filius ſeminis, vel ſementis. Deuteronom.28.

בַּרְזְלָא Ferrum. Deut. 2, & Ioſ.6. & ſic vbique in Lege & Prophetis. ſed in Iob, Pſalm. & Prouerb. per Pe פַּרְזְלָא.

Et בִּירְזִלִין Lapis pretioſus. Exod.28. in Tharg. Ieroſolym. vbi forſan legendum בִּירוּלִין, vt in eo loco בּוּרְלָא Beryllus Onkelos etiam habet. Item מנחיגין בַּרְזִילִין ſunt Duces, præfecti, principes. Cant. 1. vt Elias interpretatur in ſuo Meturgheman. ברז׳ל in Raſſe tevoth valet, בְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה In oratione ſeu ſermone doctorum noſtrorum fauſtę memoriæ.

eorum eligeret Dominus,qui cum ipsis in Apostolatus dignitate cooptaretur in locum Iudæ proditoris. ibidem.

Item בַּרַאבָּא Barabas, filius patris, nomẽ famosi illius latronis quẽ scelerati Iudæi emittere maluerunt,vt Dominum gloriæ crucifigerent. Itẽ in Ben Syra, בַּר דַּלָּא בַּר שַׁבְקֵהּ עַל צַפֵּי מַיָּא וְיָשׁוּט: id est,Filium,qui non est filius, relinque in superficie aquarum, vt natet. Prouerbium quo Vziel filius Ben Syra monet imprimis habendam esse curam , vt filij immorigeri castigentur, quò ad meliorem frugem redeant. Sin autẽ adeò peruicacis & obstinati ingenij fuerint , vt spreta omni leui castigatione,tanquã effrenes equi,aut duræ ceruicis muli præcipites ruant in dies in vitia maiora ; præcipit vt vel extremo supplicio puniantur, puta aquarum suffocatione , si non à parentibus eorum ,saltem illis conniuentibus , & quasi permittentibus. Habes etiã בִּיר pro Filio, Iob 18. nec verò vnquam huius plur.reperies,sed pro eo vsurpant בְּנִין. In fœmino בְּרָתָא & בְּרַת Filia. & Syrè בַּרְתָּא. Secundò בְּרָא significat Creauit.Gen.1,& 2. Isa.42.& Psal.51. Inde בְּרִיָתָא Creatio,vel creatura.Isai.29. Et בִּירְיָת,aliâs in Kimchi בְּרִיאַת Amos 7. in plur.בִּירְיָין Creaturæ.Ezec.1. Itẽ בָּרְיָא Creator. vnum ex epithetis Dei. in Alphabeto Syriaco Widmanstadij Cancellarij.& cum affixo לְבָרְוֵיהּ Creatori earum.ad Rom.1. Tertiò בָּרָא est Campus,ager, siluestris. vt חַיַּת בָּרָא & Idem. Iob.5. Bestia campi,fera. 2 Reg.21. & Exod.22. Quartò בְּרָא à quo Prou.24. וּבְרוֹנֵי,in Venet. In Compl.וּבְרִיוֹמִי, quod forsan est scribendum וּבְרִיוֹהִי, ponitur pro וְיֶעֱמוּהוּ Detestabuntur vel execrabuntur eum. Est qui putet exponendum esse Deuorabunt eum. nescio verò an liceat nobis deducere à בַּר, vt sit sensus, Desolabunt eum. quòd si huius thematis esse volumus , exponendum esse iudicarem, Foras eiicient eum,id est,Táquam profanum aliorum cõsortio illum existimabũt indignum. Quintò בָּרָא est idẽ quod חוץ Extra,præter , excepto. Germanicè ſunder , Italicè *fenza*.

Idem בַּר Ios.22.& recipit literas seruiles à fronte: vt לְבָרָא Foras,ad extra.Gen.15. & מִבָּרָא Forinsecus, extrinsecus,deforis.Ios.6. מִלְבָרָא Ab extra. 3 Reg.6. & לְמִבָּרָא Leuit.3.

Fiunt quoque hinc adiectiua: vt אֶשָּׁא בַּרְיָא Ignis extraneus. Leuit.16.vt habent quidã:ego verò reperio אִשְׁתָּא נוּכְרִיתָא Idẽ. מַקְרְשָׁא בָּרָאָה Sanctuarium exterius. Ezech.44. דָּרְתָּא בָּרְיְתָא Atrium exterius. Ezech.10. Item תּוֹר בָּר Bos siluestris. Psal. 50. & תַּרְנְגוֹל בָּרָא Gallus siluestris. ibidem. Hinc etiam בָּרְיְתָא Scholium,commentarius,quicquid extra textum tractatur: quo nomine vocant etiã Expositiones, quæ extra Hierusalem in exilio à Rabbinis editæ sunt. Et Syrè בְּרְתָּא Vici,plateæ.Luc.14. Sextò בַּר est idem quod רְשׁוּת Licentia,facultas. accipitur etiam pro muro paruo.

Item בִּירְתָא Ouum.Luc.11. בִּירְתָא Aedes,palatia. Prou.1. cuius singulare habes Ezr.6. בִּירְתָא Palatium. quidã Castrum & metropolim exponunt.

בַּר כַּ֫ Ordinis duplicatorum, idem est quod צָרַף Purgare, dilucidare,declarare, discernere, mundare,tergere,polire. Hinc לֵב בָּרִי Cor mundum.Psal.51. & בָּרִיר atque בָּרְיָרָא Purus,mundus.Iob 32.& Psal.19. Et בִּירוּר Puritas,policies. in Cõment. Idem בָּרְיוּתָא Mundities, nitor, puritas. Act.2. idem בָּרִירוּת Psal. 18.& 2 Reg.22. Et בָּרִירוּ Serenitas.Exod.24. Inde בּוּרְיָתָא שֶׁל תּוֹרָה Certitudo,vel claritas Legis.in Comment. Et בּוּרְיָתָא Purificatorium,conflatorium,vel fornax.Esa.1. Porrò בּוּר & בּוֹרָא vt interpretatur Elias in Thesbi אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ לֹא תּוֹרָה וְלֹא דֶּרֶךְ אֶרֶץ נִקְרָא בּוּר פֶּרֶשׁ שׁוֹטֶה וּבַעַר: id est, Homo qui neque in Lege, neque in ciuilibus rebus versatus est, vocatur בּוּר id est Stultus,fatuus.vt Prou.12.: וְסָנֵי מַכְסָנוּתָא הוּא בּוֹרָא Et qui odit correptionem stultus est. In plurali בּוּרִין Stulti, fatui.cap.22. eorũdem. Rectè quidem si sensus Hebræo respõderet,& sequentia non essent corrupta : cùm ideo in Hebræo sit עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ Transgressi sunt & mulctati sunt : rectè Complutensis codex עֲבָרוּ וְאִתְגְּבִיאוּ Præuaricati sunt,& mulctati sunt ; quáuis rectius sine Aleph scriberemus אִתְגְּבִיאוּ, venit enim à גְּבָא de quo suo loco. Elias verò scribit אִתְאֲבִיאוּ. vide תך. Est etiam בּוֹרְיָא Lignum super quo infirmi se sustentant.Exod.21.

Item בּוּר est שַׂיִת Vepres, dumetum. Isa.7. Præterea repellio בְּרִיוּתָא מְחָרָא Stoliditas ad contentionẽ prouocans. Pro.25.

Idem בּוּרְיְתָא in Complutensi exemplari , in Veneto בְּרִיוּתָא

יוקר המאכל Caritas victus , egestas annonæ. Isaiæ 4. in plurali בְּצוֹרָתָא & בְּצוֹרְתָא Caritates. Isa.58. & Ier.14. Horum primum quidam Sitim, vel Tempus siccitatis exponunt, quòd in Hebræo sit צחצחות ; alterum Prohibitionem, quòd בצר aliquando Hebraicè Prohibere sonet. בְּצוֹרְתָא autem Ezech.41. est interprete R.Schelomoh בית גבוה Domus excelsa, arx,munitio. quam expositionem sequitur R. Dauid. בָּצֶר est Nomẽ vrbis & asyli. Deut.4.

בָּק Primò significat דבק Adhærere , amplecti. Secundò בָּקָא כתש idem est quod חפש Scrutari , inuestigare, perquirere,probare, approbare. vt 14.ad Rom. Inde בּוּקָא Experientia , probatio. ad Roman.5. Et בָּקִיא interpretatur Elias , מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה חֶרֶשׁ בְּאֵיזוֹ מְלָאכָה או בְּאֵיזוֹ אוּמָּנוּת id est, Is qui vsum habet alicuius disciplinæ vel alicuius artis. Pluraliter בָּקְיִים Vnde vbi textus Hebraicus habet, Gene.49. ולבן שנים מחלב Et albus,seu albedo dentium præ lacte: Tharg. Ierosolymitanum habet בָּקְיִין בַּחֲלָכָה Exercitati in consuetudine ritúue. aliâs בָּקְיִין reperio,sed nõ ita rectè. בָּקְיִים autem Experti,exercitati, callentes. frequens in Cõmentariis. Inde venit & nomẽ בָּקְיוּת Exercitatio,practica.Germanicè Geſchwenlich.

Item בָּקְאִים Fractiones. in Sch.rabb.cap.25.

Præterea בַּקָּא est idem quod זבוב קטן Musca parua, cimex.

Et בּוּקִי est idem quod בקבוק Lagenula, metreta , œnophorum. Sed בּוּקָא est Os anchæ siue coxæ. בּוּקָא verò est nomen loci. בְּקִיוֹן Derisio, ridiculum , lasciuum quid. Auctor Aruc interpretatur עניין ליצנות Negotium scommaticum vel scurrile. Item בַּקִּינוּס idem quod חצוצרת Buccina , tuba. Aliâs בּוּקִינוּס in Vaic.rab.

בַּקִּילְטָא & בַּקְלָס Baculus:in Midbar Sinai cap.19. & בַּקְלָאנִין Baculi.Cant.1.in Midras.

בִּקְעַת & בְּקָעְתָּא Campus ,planities. Deut.34. Significat etiam בְּקִיעַ Riuum vel fossam מבקיע, hoc est, ab erumpendo sic appellatum. בּוּקְפָּא Indigentia,necessitas. in Zohare.

בָּקַר Primò significat idem quod בקש Quæsiuit, inquisiuit. Psalm.26.& Ezr.4. Secundò בָּקַר est Liberare:& הֶבְקֵר Libertas:in Midb.Sinai cap.1. Et Exod.13. in Tharg. Ierosolym. בקר significat Dimittere, liberare.

Quartò significat idem quod לקח Verberauit. Inde Leuit.19. בְּקוּרְתָּא est idem quod מלקח Verberatio, vel inquisitio quæ fit per verbera; quam ideo sic dictã vult Haghaon, quòd corrigia bouis fieret verberatio; R.Schelomoh & Aben Ezra, quòd negotium inquireretur. His addit Kimchi aliam expositionem. nempe בְּקוֹרְתָּא à quo בְּקַר idem esse quod פְּקַר Dimissio vel libertas. sic enim dicit vidisse se in Misna, & in Tharg. Ierosol. vt habes suprà , vbi legitur וְתִבְּקְרוּן נָתָה Et dimittetis eam.Exod.23. Item בְּקוּר in Commentariis significat Visitationem. בְּקָרְנוּתָא & בְּקָרוּתָא est idẽ quod פְּקַר Præsumptio,temeritas. 1 Reg.17.& Ier.23. Hinc בְּקָרִין Temerarij,nimia licentia effrenati.Iud.9.Alij exponũt liberos, libertate donatos. בָּקוּרָת Est Armentum.

Item בַּקְרָא כתרכא Grex. Matthæi 8. בַּקְרוּתָא Genes.18. vt habet Aruc;nostra verò exemplaria תּוֹרֵי Boues: & Deut.7. בַּקְרַת in Tharg. Ierosol.secundum eundem Aruc:at in Onkelos בַּקְרֵי Armenta. est,interprete eodem Aruc , מקום ששם עומדים חשמרים Locus in quo stant boues, bouile. In plurali בַּקְרָן Armenta,vel bouilia.Isa.7.& 65. בָּקְרַקְטִין Nomen loci.Thren. 1. in Midr.

בָּקַשׁ Quærere, velle, rogare.

בַּקְתָּא est בֵּית קְטָן Domus parua,quatuor tantùm cubitorum: vnde vocatur בִּיעֲקְתָּא , quasi מקום צר Locus angustus.

בַּר כֹּ֫ & בְּרָא Primò idẽ est quod בן Filius.Exo.1.& Ezech. 18. Reperitur etiam in textu Hebraico Prou.31. vbi sic scribitur , מָה בְּרִי מָה בַּר בִּטְנִי Quid fili mi , quid fili vteri mei? & Psal.2. נַשְּׁקוּ בַר Osculamini filium. Inde בַּר נָשׁ Filius hominis, homo. Et בַּר תּוּלְמֵי כתרכא Filius sulcorum meorum,vel frumentum sulcorum meorũ , non autem filius Ptolemæi,vt vult Galatinus:nomen vnius ex duodecim Apostolis,Bartholomæus. Act.1. Et בַּר שַׁבָּא כתצכא Barsaba, filius Sabathi,cognomen Iosephi iusti illius,super quẽ,& Matthiam vndecim Apostoli iecerunt sortem, vt probarẽt vtrum

וּבְעַלְתָּהּ Intrabis ad eam, & maritabis eam, id est, mariti debitum reddes ei. Cæterùm Rabbini vocant etiam בְּעִילָה vbi quis cum aliis mulieribus rem habet: vt cùm dicunt, חַבּוֹעֵל אֲרַמִּית קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ: Id est, Qui subagitat mulierem Syram, æmuli impetum faciunt in eum. Item שָׁבַע בְּעִילוֹת בָּעַל אוֹתָהּ רָשָׁע Septem subagitationibus rem habuit cum ea impius.

Item כָּל בְּעִילוֹתָיו בְּעִילַת זְנוּת Omnes coitus eius sunt coitus scortationis. Est autem differentia inter בְּעִילָה & בִּיאָה: nam בִּיאָה vocatur primus congressus, quo vir coit cum muliere. Hinc est quòd in plurali numero non dici solet בִּיאוֹת sicut dicimus בְּעִילוֹת. Hæc Elias. Item בָּעַל Rem habere cum vxore, iure mariti vti, Deut. 21. & 24. בָּעִיל & בַּעַל Maritus, patronus, dominus. Iudic. 13. & Exod. 21. Et בְּעוּלָתָא כחלת Nupta viro. ad Galat. 4. Hinc Inimicum & hostem Chaldæi & Syri vocant בַּעַל דָּבָבִין Ios. 21. Sic בַּעַל דַּבָּב Habens inimicitias. 1 Reg. 18. & כחלת בַּעַל דַּבָּבוּתָא Inimicitia. ad Ro. 8. vide דַּבָּב. Inde בַּעַל-זְבוּב Babylonicè, Hebraicè בַּעַל-זְבוּב id est, Magister muscę, vt Nicander μύαγρον vocat quendam serpentem. Et בַּעַל קָיִם Vir fœderis, confœderatus. Iud. 9. & בַּעֲלֵי יְרִיחוֹ Ciues Iericho. Iosu. 23.

בַּעַל טַעַם Auctor consilij vel decreti. iuxta R. Schel. מזכיר ובעל דברים לסדר המכתב Commonefactor & dictator sermonũ in digerenda epistola. Esdr. 4. Item בַּעֲלָא Nomen idoli Baal.

בְּעַע Calcauit. Psalm. 91. perperam in Venet. repone ergo ex Complut. manusc. בְּעַט. Et בְּעִיץ Plumbum. Ier. 32. & Ezech. 22. Idem בַּעֲצָא Numer. 31. in Tharg. Ierosol. Onkelos אַבְעָא vt habes in Aleph.

בְּעַר כחל Primò significat Excutere. Inde Isa. 17. & 24. בִּיעוּר זֵיתָא Excussio oliuæ. Secundò בְּעַר Ardere, conflagrare. Exod. 3. In Pael Accendere. ibidem 35. בְּעוּרָא Idem est quod לַפִּיד Lampas. Isa. 62. & בְּעוֹר Gen. 15 & Iob 12. Pluraliter בְּעוּרִין Lampades. Iud. 7. בְּעוּרָתָא Faces. Iud. 7. & מַבְעוֹר Incendium. Isa. 30.

Tertiò בְּעִירָא est idem quod בהמה Iumentum, bestia, animal. Deut. 3. & Psal. 8. Et בַּעֲרוּרְיָא כחלתחת idem quod Græcè ἀνήμερος, Immitis, incultus, quasi bestialis. 2. ad Timoth. 3. Item בּוֹעֲרָא ponitur pro תּוֹרָן id est, Malus nauis, Isa. 30. alij legunt per Daleth. vide בּוֹעֲרָא suprà.

בְּעַת כחל Terruit. Psal. 18. 1. Reg. 16. & 2. Reg. 22. Hinc בִּיעוּתָא Terror, pauor. Iob 6. Inde forsan etiam illud בַּעֲתָא quod positum est pro נערה Increpatione. Prou. 13. de hoc iam habes suprà, & adhuc in את reperies. in plurali בְּעוּתִין Terrores. Isa. 21. כְּפָנֵי עַצְמָם Per se, seorsum: frequens in commentariis Rabbinorum.

בִּיצָא & in plurali בִּיצִין, sunt interprete R. Dauid מקומות חבויה Loca cœnosa. iuxta R. Schelomoh מרשק Gallicè *Maresq*, paludes. Isa. 14. & Ezech. 47. alij cœnum simpliciter interpretantur. Tertiò בּוֹצִין & בּוֹצִינָא idem est quod נר Lucerna. 1 Reg. 3. Pluraliter בּוֹצִינֵי Lucernæ. 3 Reg. 7.

Item בּוֹצִינָא significat Cucumeres. Numer. 11. Præterea est חור שלרחיים Foramen molæ, & ציר הדלת Cardo ianuæ.

בְּצַבֵּץ Scaturiit, foras emisit. In Sche. rab. cap. 1. בְּצָא est Inuestigare. hinc Participium בָּצֵי Indagans. Pro. 20. de quo iá suprà. Inde מְחֻבְצָא Scrutabile. Et כחלתחת מְבַצְּעוֹתָא Inuestigatio, perscrutatio, inquisitio. in lib. Rit. Seu. Patriarchæ. Et אֶתְבְּצָא Diiudicatus est, peruestigatus est.

Inde מְחֻבְצָא Diiudicatur. Gallicè, *Il est recherché*. 1. ad Cor. 14.

בּוֹעִית est רוּחִית id est, Nauicula leuissima. sic autem dicta est, vt Pagnino videtur, eò quòd etiam in בִּיצָה scilicet in ouo agi posset, vel potiùs in loco cœnoso & palustri. quæ est enim nauigij conuenientia cum ouo? בּוֹצָל Cepe. In plurali בּוֹצְלֵי Numer. 11. & בְּצַלְצָא in Aruc. Item בְּצַלְצוֹל dicitur esse בֵּצֶל עֵל עֵצֶר Cepe sylueștre, vel raphanus.

בְּצַע כחל Idem quod פתת Fregit, concîdit in frusta. Leui. 2. Inde בִּיצוּעָא, & plur. בִּיצוּעִין Frusta, concisæ partes. ibid. Significat etiam Arbitrum agere, inter partes pacem componere.

בְּצַר כחל est idem quod גרע Prohibuit, imminuit. Iob 15. אִתְבַּצַּר כחלתחת Destitui, minui, egere, deficere. 1. ad Corinth. 1. Inde בְּצִירָא ponitur pro צעיר Minima. Matthæi 2. Et כחלתחת בְּצִירוּתָא paruitas. 1. ad Corinth. 4. Et בַּצְרָאוּת Minus. 2. ad Corinth. 12. Item בּוֹצִירְתָּא aliâs בְּצָרְתָּא, secundum Kimchi est

cepti, & honoris ei ab ipso Achab habiti, fracto fœdere contra ipsum mouit bellum, suisque præcepit militibus, vt contra nullum alium, cuiuscunque conditionis esset, pugnarent, donec ipsum Achab trucidassent. Quod ita factum est, & sic rependit ei Benhadad infidelissimus & ingratissimus pro bonis & honore, mala & dedecus. Vide Peruschim in libellũ Ben Syra. Secundò בְּסַר כחלתחת significat Condemnare, reprehendere. 1. epist. Ioan. 3. Tertiò significat Nuntiare, euangelizare. 2 Reg. 18. Inde מְבַשֵּׂר Nuntius: & בְּסוֹרְתָּא & aliâs בְּשׂוֹרְתָּא Nuntiatio. 3 Reg. 2. & בְּסוֹרָא aliter בְּסוֹרְתָּא 2 Reg. 18. Quartò significat idem quod חקר Inuestigauit. Prou. 28. iuxta Pagninum. ego verò Spernere exposuerim. nam etsi Hebraicus sermo est יַחְקְרֶנּוּ Inuestigabit eum: tamen cùm fiat mentio diuitis sapientem præ se ferentis, quem disquisiturus esset prudens pauper, Disquirendi verbum in malam partem sumitur, quod contemptui æquiualet; & sic R. Abraham interpretatur: ait enim דל יוכל לחקור בדבר שהוא רכס בעיניו Pauper poterit eum (diuitem) in eo negotio, in quo se sapientem reputat, disquirere. quasi dicat, In eo ipso pauperi erit contemptui. Item בְּסָרָא est Caro. Iud. 6. in quibusdam locis per ש scribitur. Et בּוֹסָרָא est בּוֹסֶר Fructus vitis immaturus, vua acerba. Isa. 18.

בּוֹסְתָן Idem quod גַּן שֶׁל אִילָנוֹת Hortus arborum. in secundo Tharg. Esther. כְּלִי שֶׁל דבש est בּוֹסְתָּקָא & בַּסְתָּק Vas apiarium, aluearium. בּוֹסְתַּרְקִי siue בַּסְתַּרְקִי Puluinar, ceruical. Item בָּסְתַּר כחלתחת Retrò, pone. & recipit affixa בָּסְתָּרַי Retrorsum a me. לְבָסְתָּרֵהּ A tergo eius, Gallicè *En cachette*. & לְבָסְתַּרְהוֹן Ioan. 6. & alibi frequenter in Euangeliis.

בְּעָא כחן בְּעִי in Pael, ordinis quiescentium in vltima, Primò idem significat quod שאל Petiuit, postulauit, rogauit, implorauit. Iud. 20. Inde בָּעוּ & בָּעוּתָא Petitio, deprecatio, oratio. Dan. 6. Item בָּבָּעוּ O, obsecro: Iosuæ 7. Secundò significat Quærere. 1 Reg. 14. & 19.

Tertiò idem est quod שמח Exultauit, vel רנן Laudauit, cantauit. Psal. 42. & 95. & Isai. 12. Inde בִּיעַ & בְּיַע Exultatio. Isa. 16. & 24. Idem בוּעוֹת Iob 20. & in secundo Tharg. Esther cap. 1. נְמֵרִין בָּעֲיָן Pardi exultantes, gestientes.

Quartò est מהר Festinauit, accelerauit. Deut. 32. & Psalm. 71. Inde אַבָּע 1 Reg. 22. ponitur pro מהרה in Complut. & in Kimchi, id est Fac properare, accersi. Inde מְבָעְיָן Expediti. Num. 32. & infinitiuus אִתְבַּעְיוּתָא 2 Reg. 4. & בְּאִתְבַּעְיוּתִי לְמֶעְרַק Cùm properarem fugere. Psal. 31. Item בַּעֲתָא Idem est quod נערה Increpatio. Prouer. 13. sic bis in eodem capite. at Aruc legit עַתְּא quod Contritionem significare videtur. Elias etiam scribit בַּעֲתָא, sed forsan radix est את, inquit: alij volunt thema esse עות. alij בעת, & tunc significaret Terrorem. vide infrà in his omnibus. Quintò בְּעַבַּע significat Bullas facere, tumere. Inde בּוּעַתָּא ponitur pro פצע Liuor, tumor. Prou. 20. idem בּוּעְתָא 23. eorundem, licet alij aliter legant. vt habes suprà; retine tamen cum Aruc hanc lectionem.

Et בָּעוּלְבָּא Tumor cordis. Prou. 21. malè: proinde scribendum cum Complut. פָּתֵי Latitudo. nam in Hebræo est רחב. & Esa. 8. legitur פְּתֵאי אַרְעָךְ Latitudines terræ tuæ. Idem בּוּעָה.

בְּעַר vel אַבְעַר in Aphel, significat Peregre abesse. Lucæ 20. בּוֹעֲרָא ponitur pro תּוֹרָן Lignum erectum instar mali nauis. Isa. 30. sic citat Aruc, & non explicat: & Elias quid sit se nescire ait, sed nescio num rectiùs habeant Venet. Biblia per Resch בּוֹעֲרָא Fax quæ in altioribus locis ad ostendendam noctu viam poni solet: *Fare* Galli vocant. בְּעוּרַת חֻשָּׁם Auxilio Domini. Et cum iod בעי״ה id est בְּעוּרַת חֻשָּׁם יִתְבָּרַךְ Auxilio Numinis celebrandi. vide suprà בה״ה. Item בעי״ן valet בְּעִנְיַן חֵוָה In hoc negotio.

בְּעַט כחל Calcauit. 2 Regum 22. Calcitrauit. Deut. 32. & Act. 26. Item Psal. 18. & Isa. 10. vbi quidam, Declinauit, vertunt.

בַּעַל vt interpretatur Elias in Thesbi, כָּל לָשׁוֹן בְּעוּלָה שֶׁבַּמִּקְרָא אֵינוֹ בָּא רַק עַל תַּאֲוִישׁוּת לֵב שֶׁהַבַּעַל מְשַׁמֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ: Id est, Omnis acceptio Baal quæ in Bibliorum contextu reperitur, nullum congressum nisi cum vxorata significat: vult dicere, Cùm maritus coit cum vxore sua: exempli causa: vt סְבָא אֲלִיחַ

ſuprà. בְּנָתַיִם Intermedium tempus, quod inter caput anni,& diem propitiationis fluit.in Zoh. בֹּנ In Raſſe tevoth valet בֶּן נַפְתָּלִי Filius Naphthali, Rabbinus, cuius in Bibliis lectionem ſequuntur Orientales Iudæi, nomine Iacob filius Naphthali. בָּרוּךְ נוֹתֵן לָעָיֵף כֹּחַ valet בנ"ל Laudetur qui laſſo robur tribuit. Sumptum ex Iſa.40. Id in fine librorum ſcribunt: & ſæpe totum illum verſiculum eius capitis ante penultimum, cui præponunt dictionem בָּרוּךְ. Et בנ"ל וְלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה Vbi poſteriores literæ faciunt ſic: Et viribus defecto virtutem adauget.

בֵּס Eſt Vas quoddam miniſteriale.idem בִּיסָא. Sed בִּיסִי eſt Genus herbæ ſpinoſæ, quæ citra læſionem in manum recipi non poteſt.

בְּסָא בִּסֵּן Ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat Deſpicere, contemnere. Matth. 18.

בָּסְיָא Idem quod פְּשִׁיעָה Paſſus, greſſus. בִּיסְיָא Lutum. Iob 8. vide iam ſuprà. & etiam in Caph. nam alij aliter legunt. בּוֹסְטָא eſt Velum faciei. in Zohare.col. 243.

בַּסִילְיוֹס Græcè *βασιλεύς*, idem eſt quod מֶלֶךְ Rex, vel שַׁלִּיט Princeps,dominator. Item בְּסִילִין Rex, Auguſtus Cæſar.

בַּסִילְקִי *βασιλική*, eſt פַּלְטִין גָּדוֹל Palatium magnum, Baſilica. in Ber.rab.cap. 69.& in Sch. rab.cap. 15. בסד"א valet בְּסַעְדָּא דְשְׁמַיָּא vel בְּסִיּוּעַ Auxilio cælorum, id eſt, diuino. Chaldaicum eſt.

בְּסֵם Dulceſcere. quidam Inebriare. Exod. 15. Pſalm.65. & Deut. 32. Inde בֹּסֶם קַל Dulcis vos. Ezech. 33.

Et בּוֹסֶם atque בּוֹסְמָא Odor ſuauis, aroma. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. & בֹּשֶׂם Idem.Exod.30.& בּוּשְׂמָא. In plurali בּוֹסְמִין & בּוֹסְמָנִין Ruth.3.& 3.Regum 3.& בּוֹסְמָנֵיָּא atque בּוֹסְמָנֵיָּא Numer. 24. & Exod. 30. Item בְּסִימוּתָא & בְּסִימוּתָא Suauitas,dulcedo. Pſalm.16.& 90. Et בּוֹסְמָנוּ ponitur pro רוֹקֵחַ Pigmentario. Exod 37. Tertiò בְּסֵם כְּשֵׁם ſignificat Vngere, condire aromate. Marc. 14. & Gen. 50. in Tharg. Ieroſol. & Exod. 3. vt בּוֹסֶם מְבֻסָּם Aroma conditum.

Et אֶתְבְּסֵם אֶתכְּשֵׁם Lætari. ad Rom.15.& in Commentariis. Inde בְּסִימָאוּת כְּשֵׁמְאוּת Suauiter, lubenter. Marc. 6. Quartò אִתְבְּסֵם in Commentariis ſignificat, Incorporari. בְּסִימָא vt ſcribit Elias, vel vt eſt in Complut. בְּסָמָא, aliás in Venet. בְּכָמָא quod mendoſè apud quoſdam legitur כּוּמָּא, idem quod שֶׁמֶן Vnguentú,vel pinguedo.Prou. 21. ibidem cap. 27. בְּשָׂמָא idem ſignificat. Elias habet בְּסִים. בסמ"ג in Raſſe tevoth valet בְּסֵפֶר מְאוֹרוֹת גָּדוֹל In libro præceptorum magno. Sic בסמ"ק eſt, בְּסֵפֶר מְאוֹרוֹת קָטָן In libro præceptorum paruo. Duplex eſt apud illos liber in legis præcepta.

בְּסַס Idem eſt quod רמ"ס Calcauit, conculcauit. Ier. 12. in Hebræo. Inde בְּסִיסָא Baſis, fundamentum. Pluraliter בְּסִיסִין Baſes. 3. Reg. 7. בּוֹסִינָא, & in plurali בּוֹסִינִין Lucernæ. in Zohare ſæpiſſimè.

בסמ"ק valet בְּסוֹף פֶּרֶק קָמָא In fine capitis primi. Et cum Vau miniſtrante בּוסמ"ק pro וּבסוֹף Et in fine &c.

בְּסַר כְּשֵׁר Primò idem eſt quod בזר Contempſit, deſpexit.Iud.19.& 1.Regum.2. In fœminino בְּסֵרֶת 2.Reg. 6. Inde בְּסִיר Deſpectus, contemptui habitus. in Abdia. בְּסִירִין Contempti.Malach.2. Et בְּסַרְנוּתָא & בְּסָרְנוּתָא vel בְּסָרְנוּתָא Deſpectio,contemptus.Ezech.7.& Iob 12. Item בְּסוֹרְתָא ſecundum Eliam, iuxta Venet. & Pſalt. Nebienſ. בְּסִירוּתָא, Complut.בְּסָרְנוּתָא, & in fine Pſal. וּבְסָרְנוּתָא דְגַיְוְתָנֵיָּא Et deſpectus ſuperborum,pro quibus malè in Elia,Venet.& Nebienſ. Pſalt. מְבַסְרְנֵיָּא וְגַיְוְתָנֵיָּא Contemptores & ſuperbi.nam in Hebræo eſt בוז לגיונים Deſpectus ſuperbis. Pſal. 123.

Et מְבַסְרְנָא Contemptor. Act.13. Quod propriè nomen eſt. nam Benoni coniugationis Pael eſt מְבַזֶּה, vt in Prouerbiis Ben Syra: מוקיר מְבַסְרוּתֵי רֵאמֵי לְחַמְרָא id eſt, Qui honorat contemptorem ſuum, ſimilis eſt aſino. Quo prouerbio, vt Iudæi exponunt, monet Ben Syra, nullum honorem exhibendum eſſe ei qui te ſpernit ac deſpicit. Et adducunt exemplum regis Achab, qui cùm abiret ad Benhadad impium regem Syriæ, honorandi cauſa, admonitus fuit à propheta,vt eum interficeret. Qui prophetæ non obtemperans, non tantùm non occidit eum,ſed potiùs fœdus cum eo iniit, dás ei ciuitates totius Ramoth Gilead, & reſtituens illi regnũ ſuum. Verùm paulò pòſt Benhadad immemor beneficij accepti,

בָּמָא & כְּמַכֵּן בָּמָתָא. In plurali בָּמַיִן & בָּמָתָא Excelſa, altaria in excelſis locis. Ezech. 20. & 3. Reg.15. Vnde R. Kimchi dicit 3.Reg.3. Moſem ædificaſſe altare æneum in excelſis,in quo ſacrificabatur Deo,vſque dum extructum fuiſſet templum: ad cuius exemplum gentes quoque cœperunt erigere phana in omni colle, & ſub omni ligno frondoſo. Capitur proinde בָּמוֹת aliquando pro columnis & gradibus quibuſdam, in quibus recitabatur Lex.

Significat quoque בְּמָרָא in Commentariis Quicquam, aliquid. בִּימָה Græcè *βῆμα*, Suggeſtum, tribunal, ſpectaculum, id eſt, Locus vnde aliquid ſpectatur. Pſal. 44. & 114. in Midras. Item בְּמָה Vnde, in quo: dictio compoſita frequens in Commentariis. בּ"ה In Raſſe tevoth valet בְּנָא מְצִיעָאָה Porta media: nomen tractatus in תלמוד. בּ"א valet בַּר מִן א id eſt, Præter vnum. Sic בּ"ב valet בַּר מִן ב Præter duo. בּ"ג Præter tria, & ſic deinceps, in Maſoreth præcipuè. Et in Zohare בּ"ט id eſt בַּר מִן ט Præter nouem.

בִּימוֹס Idem quod אבן חצובה Lapis inciſus,ſeu במות, Germanicè Altar, id eſt, Altare idolo in excelſis dicatum.in Ber.rab.cap.53.& in Schem.rab.cap.9.& 31. בּ"ש In Raſſe tevoth valet בָּמוֹת שׁוֹנוֹת in dictionibus diuerſis, frequens in Kimchi,pro quo in nonnullis exemplaribus interim ſcribitur integre בְּמָרָא שָׁאֲמַר In eo quod dixit. Et in Zohare בּ"מ eſt בְּמֹשֶׁה In Moſe.

בְּנָא בֹּנֵן Aedificauit,extruxit. ordinis quieſcentium in vltima. Ioſ.8. Inde בִּנְיָן & בִּנְיָנָא Aedificium, ædificatio. Ezech. 40.& 42. & Eccleſ.3. Hoc etiam nomine Hebræi vocant vnam & præcipuam ex tribus orationis partibus,ſcilicet Verbum,quod ſit radix,thema,primitiuum,fundamentum & baſis, cui tota linguæ ſtructura innititur, & ſuperædificatur. Pluraliter בִּנְיָנִין Eccleſ. 2.alibi in Elia בְּנָיָן,quod forſan poſitum eſt pro בְּנָן Filiabus.vt בֵּי בְּנָיָן Domus puellarũ. ſunt enim qui שְׁרוֹת Pulchras puellas captas in prœlio interpretantur, vt R. Abraham. Reſpondet autem בֵּי שְׁרוֹרֵת huic בְּנָיָן. Elias non exponit. Inde בנאי & בָּנַי Aedificator. in Commentariis. Item בֵּן Filius, quaſi parentum ædificium. In plurali בְּנִין Ioſ. 17. & forma emphatica plurali בְּנַיָּא Filij. Gen. 31. Sed בְּנָא vel potius בַּת Filia, habet in plurali בְּנָן Filiæ. Gen.29. & בְּנָת Ioſu. 17. & בְּנָתָא Gen. 6. Prou. 31. & in regim. בְּנָת יִשְׂרָאֵל Filiæ Iſrael. 1.Reg.1. Inde בֵּן בִּטְחַ Filius Batiach dicitur homo qui habet pugnum ingentis magnitudinis, & quaſi capitis inſtar. בֵּן אֶלְעָשָׂה Ben Elaſſa,filius Elhaſſa,nomen fuit viri celebris & locupletis. בֵּן אַלְמָנָה Filius viduæ dicebatur, qui mortuo patre paruulus remanſit, à matre vidua ſic cognominatus. בֵּן אֶרְגָּא Qui præpoſitus fuit inſtrumentis muſicis templi. בֵּן בְּרִית Filius fœderis dicitur Iſrael. בֵּן גַּו Filius interior, id eſt, inteſtinum.

בֵּן דִּינָאי Filius Dinai, dicitur latro & homicida; qui & דָּן Filius Dan dicitur. בֵּן הַכָּפֶל Species reptilis eſt. בְּנֵי מֵעַיָּא Filij viſcerum, interiora. Pſal. 77. in Midr. בֵּן עָרֵל Filius incircunciſi,id eſt, Stolidus & ignauus. בֵּן צִיּוֹן Filius Zion, dicitur homo celebris. בֵּן פְּקוּעָרֵת Filius ſciſſæ, inuentus in ventre animalis ſciſſi. בֵּן קְמָצַר Dicebatur qui inter quinque digitos capiens quatuor calamos vice vna ſcribebat nomen Domini Tetragrammaton יהוה. בֵּן תַּמַלְיוֹן Eſt nomen dæmonij cuiuſdam, quo ſuadente ceremonialia Legis præcepta per Titum abrogata, Iudæi denuò renouarunt.

בֹּן vel בוּן ordinis quieſcentium in media, Intellexit. vide iam ſuprà. Inde בִּינָא & בִּינָתָא intelligentia, intellectus. Prouerb. 1. & 9. & בִּינָה & בִּינָתָא Prouerb. 21. & Iob. 12. בְּנוֹת שִׁקְמָה Morus arbor, vel potius ſunt תְּאֵנִין לְבָנִין Ficus albæ, quamuis Santes pro ficis albis notauerit בְּנוֹת שׁוּחַ. Et בְּנוֹת שָׁבָע eſt Species ficus.

בְּנַס Ponitur pro קָצַף Iraſci. Eſther 2. hinc nomen בֶּנֶס & בְּנָסִים Ira, indignatio. Dan.2. & Eccleſ. 2. licet non ignorem eſſe inter Grammaticos de hac dictione contentionem. Menachem enim, vt ait Elias, Beth radicalem eſſe contendit, vt profectò eſt Eſth. 2. & Eccleſ. 2. reliqui ſeruilem eſſe volunt. de hoc vide Eliam. Quin & reperiò אַפֵּי בְּנִיסָתָא pro פָּנִים נִזְעָמִים Facies iratæ. vbi mendosè in Venet. ſcribitur per Caph כְּנִיסָתָא Prou. 25. בְּנִיתָא eſt Species piſcis, aut ſecundum alios, Vermis. בֵּינוֹנִי Idé quod אֶמְצָעִי Medius, mediocris; & בֵּינוֹנִית Media,mediocris. à בֵּין deriuatum, de quo

בְּלַם כִּבֵּא Clausit: item obmutuit. Inde לִישָׁן בְּלִים Lingua præpedita, muta. Isaiæ 35. & Obturauit seu obligauit os. 1.ad Corint.nono.

Secundò significat idem quod בעט Calcitrauit.in Vaic.rab. cap.12. בּוֹלְמוּס חולי מחמת רעב Est Infirmitas propter famem; hoc est, illi qui hac infirmitate laborant, etiam post cibum esuriunt. De quo 1.Reg. 21. in Kimchi.Græcè enim βελιμία talis morbus dicitur,& βελιμιάζω est Valde esurio. Apud Rabbinos legitur מִי שֶׁאָחֲזוֹ בּוֹלְמוּס Si quem inuaserit vel apprehenderit Bolmos. Stolidi homines dicunt esse genus herbæ,quæ Bolmos vocetur; in quam si incidat quispiam, afficiatur magna fame,adeò, vt si non habeat quod edat, statim moriatur. Sed hoc à veritate alienum est. Significat enim Bolmos morbum quendam; qui si hominem inuadat, facit, vt multum edat, & nũquam saturetur. In Aruc exponitur שֶׁבּוֹלְמוּס נִקְרָא בִּלְשׁוֹן נֶזֶר גְּרוֹנוֹ שֶׁל שׁוֹר לְפִי שֶׁאוֹכֵל הַרְבֵּה כַּשּׁוֹר : id est, Bolmos lingua Græca vocatur guttur bouis,eò quòd homo, qui (laborat hac infirmitate) multum edat, instar bouis. Elias in Thesbi. vbi Aruc videtur alludere voci βῆς & λιμὸς, quasi βέλιμος detracto per Apocopen Sigma, quod non tamen guttur bouis sonaret, sed fames bouis. βέλιμος verò idem quod βελιμία, Grauis fames.

בַּלְנַאי Dominus balnei,aut thermarum.in Vaic.rabb. capite 18. & Esther 6. in Midr. בּוֹלִין Græcè βῶλος, Gleba.in Ber.rabb.cap.13. בֶּלֶן est Vermis,& operculum dolij, seu וילון Velum. Est etiam חותם של טבעת Signaculum annuli, & tunc scribitur בְּלִיוֹנָא. Item בְּלוֹנְיָא est Filum margaritarum. Italice *Filsé*, Gallicè *Vne enfileure de perles*. וּבַלָּאנְיָא וְאַסְחֵי יַתֵּיהּ Et balneator qui lauit eum. in secundo Tharg. Esther cap.5.& בֶּלֶן in Aruc & Elia est בעל המרחץ, Lingua Germanica Bader vel Badher, Dominus Balnei.

בְּלַס Permiscuit,contaminauit. Inde בְּלוּטִים Contaminati. in Ber. rab. cap.28. Et בּוּלְטָא est Frustum magnum vitri,seu speculum vitreum. in Midb.rabb.cap.2.

בְּלוּטָא Pasta ex farina non excussa. בַּלְטָר est חיבוח קשת Balistarius, sagittarius. Et בַּלִיסְטְרָא Balista. In plurali בַּלִיסְטְרָאוֹת in Tanhuma. & בְּלִסְטְרָאוֹת Vnde R. Schelomoh exponens locum illum Exod.14. ויסע עמוד הענן וגומר id est, Et profecta est columna nubis. &c. sic ait, לחברל בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל לקבל חצים וּבְלִסְטְרָאוֹת של מצרים : id est, Vt separaret inter castra Ægyptiorum, & inter castra Israelitarum, ad recipiendum sagittas & iacula Ægyptiorum. בַּלְסָמוֹן Balsamum, genus vnguenti siue aromatis suauissimi, cuius, vt alicubi refert Plinius,Iudæa in primis ferax est.Canticorum 7.

בְּלַסְפֶּמִיאָה Blasphemia: & בְּלַסְפֶּמִיסוֹן Blasphemus.

בְּלִיעָה Isophagus, guttur deuorans. בְּלָעֲדֵי Idẽ est quod Hebraicè בִּלְעֲדֵי Præter, sine, absque. Matth.10. בַּלּוֹעַ בלוע Hamus, sic dictus quòd illum deglutiat piscis. Matth.17. Et מִבְלַעְתִּית Absorpta.in Comment. בִּלְעָם Nomen proprium viri. Num.22. sic appellatus quòd בִּלָּעִים perdiderit populum malo suo consilio. Vel dicitur בִּלְעָם Absque populo, quia non fuit ei pars cum Israel.

Item בְּלַע בלב significat Vapulauit, cæsus est, vulneratus est, passus est. Luc.12. & 22. & בְּלַע Deglutiuit, absorbuit. Exod.7.& Numer.17.

בְּלוּפְסִין est Species herbæ amaræ: alij dicunt esse Genus ficus.

בְּלַץ כִּלֵּא Exortus est. Marc.4.

בְּלוּרִיתָא est צוצית של שיער Coma,vel cincinnus: aut,vt alij dicunt,Rasura, quæ fit in angulis vtriusq; mandibulæ. in Ber. rab.cap.8. & in Vaic.rab.cap.13.

Porrò בְּלָר dicitur esse צעיפת הנשים Peplum mulierum,quo caput inuoluunt. Et בּוֹלָרָא accipitur pro יבול הארץ Fructu terræ, id est, pro מס הארץ Tributo terræ: Psal.118. in Midr. Pluraliter בּוֹלָרִין Tributa,quæ quis pendit pro vsufructu fundi emphiteutici.

בְּלַש כִּלֵּא Idem quod חפר Inuestigauit, scrutatus est. Genes. 31. 1.Regum 14. & Soph.1. in coniugatione Pael. מְבַלְּשִׁין בָּתַּיָּא Scrutantes domos. Esa. 22.

בַּלְיָתָא secundum auctorem Aruc est חַתִּיכָה שֶׁל בֶּגֶד בָּלוּי Frustum panni veteris.

בּוֹלְמָא

בּוּלְמוּס

בּוֹלְסָא

בַּלְסָמוֹן

בַּלְסְפֶּמִיסוֹן

בּוֹלְעָא

בְּלַע

בְּלַץ

בְּלָר

בַּלָּשׁ

בַּלְיָתָא

בּוֹלְיָא Radius textoris, instrumentũ continens filum. Germanicè Spul, Gallicè *la Nauette*.

בִּיבּוּמִין Chirographum manu propria scriptum. Psalm.6. in Midr.

בְּכֵין Idem quod אז Tunc. Iosu.8. & מִבְּכֵין Idem quod מאז Ex tunc,ab hoc temporis momento. 2.Regum 15.

Inuenitur etiam בְּכֵן pro לכן Propterea. Iud.10. Ideo,idcirco.1.Reg.27. Item בּוּכְנָה significat Pistillũ. בכמ"ר In Rassetevoth valet : בֶּן כְּבוֹד מַעֲלַת רַב אוֹ רַבִּי Filius gloriæ celsitudinis Rabbi. Quod sermonis genus ex Italica lingua sumpsisse videntur. & sine Resch,בכמ valet בֶּן כְּבוֹד מַעֲלַת Filius gloriæ celsitudinis : vel transpositum במכ id est, בֶּן מַעֲלַת כְּבוֹד Filius celsitudinis gloriæ. בַּכַּר Primogenitum statuere, primogenitura donare. Nume.21.& Leuit.2. Hinc בָּכִיר Tempestiuus, Genes.4.in Complut. בּוּכְרָא Primogenitus.vt Ios.16.& Num.18. In plurali בּוּכְרָא Psal.135. בָּכִיר Temporaneus. Deut.11. & בְּכִירִיתָא ponitur pro מלקוש Serotina, temporanea,pro quo perperam in Veneto בְּכִירִיאָתָא Prou.16. & בְּכוֹרָא Fructus præcox, maturus. Esa.28. & Hos.9. Inde בְּכוּרִין Primitiæ. 4.Reg.4. & בְּכוּרָא Numer.28. בְּכִירוּתָא Primogenitura, ius primogeniorũ. Idem בּוּכְרוּתָא Syrè.in lib.Rit.Seu.Patr.

בַּכְרָא Primus muri circuitus. בִּכְרָא Genus herbæ.

בַּכּוּשָׁרוֹת Elegia,flebilis cantus,à בָּכָה Fleuit, & שור Cantauit. Psal.67. in Hebraico textu. Vide quæ in hunc locum scripsi, inquit Pagninus,in meis Cõmentariis; sed vide potius ipsius Dictionarium Hebræum in themate כשר (nam Beth seruile est) vbi post Kimchi & R. Abraham exponit כושרות Compedes, vel compedum annulos.

בַּלַי Confudit,commiscuit. Isa.3. Idem בַּלְבֵּל 2.Regum.& in Commentariis. & בִּלְבֵּל, vt Gen.11. אֲרֵי תַמָּן בִּלְבֵּל Quia ibi confudit. Radix est בלל,& geminatur prima radicalis inter secundam & vltimam. Estque frequens eius vsus in coniugatione Piel vel Pael. Inde בְּלִבּוּל idẽ quod עֵרְבּוּב Commixtio, & קִלְקוּל Perditio. In Thisbi. Hinc appellata est turris Babel, id est,Confusionis,quòd Deus optimus maximus illic confuderit labium vniuersæ terræ,vt loquitur Scriptura.

Item Dan.6. ponitur בְּל pro לב corde, transpositis literis,vt admonet Rabbi Leui. Alij exponunt Purgationem,alij Diuitias. Et בֵּל Belus, nomen idoli. Ieremiæ 51. בְּלָא Absque Eccl.12.

בְּלָא כֵּן Inueterare,consumi. Ios.9. & Isa.51. in fœmin. genere בְּלִיאוּת Inueterauit. Deut.8. In coniugatione Piel, Corrupit, vetustate attriuit. Daniel.7.

Inde בַּלְאֵי סַקִּין בְּלָאִין Sacci veteres. Ios.9. & בְּלָאִי טִפְּסִין Veteres lacinię,seu detriti panni.Ier.38. Item בְּלִיאוּת Corruptio.Eccl.12.

בְּלִיל Alimentum iumentorum,pabulum. Isa.30.

בְּלוּלִין Cataractæ, fenestræ. בּוּלִי Idem quod חיילות Exercitus.

בַּלְנָא Est שם משמרה Nomen custodiæ, vel familiæ sacerdotalis ad custodiam deputatæ.

בְּלַדַּד Princeps, dominator. in Ber. rabb. cap.10. בּוּלְרִין Cursores: in Ber.rab cap.79. & Thren.1. in Midr. בְּלוּ מין המס Species tributi,vectigal.Ezrę 2. Abẽ Ezra dicit מס המרינות Tributum esse, quod prouinciæ pendebant. R. Dauid כסף גלגלת Pecuniam, quæ viritim, id est, pro cuiusque capite,dabatur. בְּלוּטָא Lectitia. & בַּלְוָטָאוֹת Lectitiæ. in Vaic.rabb. בִּלְחוֹד Seorsum.Genes.21. בִּלְחוֹדֵי Solus. 3.Regum 19. De quo infrà in litera Lamed.

בְּלוּטָא Arbor quædam, quam multi putant Quercum esse,alij Pinum aut Vlmum,alij Castaneam. nonnulli nec indocti Terebinthum. Isa. 6. & 44. Reperitur & בְּלוּט Oseæ 4. In plurali בְּלוּטִין Ezech.27. Porrò בְּלוּטִין vocantur fructus huius arboris. Hispani Glandem vocant *Belotte*.

בּוּלֵיטָא Græcè βουλευτής, Senator, consiliarius. Marc.15. Idem בְּלִיטוּת & בּוּלִיטוּס Sapiens consilio. Græcè enim βέλευμα & βελή dicitur Consiliũ. In Ber.rab.cap.77.& בּוּלִיטִין Consulti,consiliarij. in Vaic.rab.cap.11. & Thr. 4.& Cant.2. in Midr. בָּלַט Idem quod צמח Eminuit, creuit, germinauit. in Ber.rab.cap.48. Inde צִיּוּרִים בולטין Figuræ prominentes. 3.Reg.6. in Commentariis. Et בָּלָע בּוֹלֵט Petra eminens.

Sic מִגְדַּל בּוֹלֵט Idẽ quod Turris יוצא prominens scilicet extra murum.

בּוּלְטָא

בּוּלְיָא

בִּיבּוּמִין

בְּכֵין

בּוּכְנָה

בּוּלְרִין

בְּלוּטָא

בּוּלֵיטָא

Domus Iſrael, בֵּית יְהוּדָה Domus Iehudah: Germanicè Geſind, Italicè *Brigada*. Similis locutio eſt חקבֵּה ובית רינו הם המלאכי hoc eſt, Sanctus ille & laudatus (Deus) & domus iudicij eius, videlicet Angeli. בֵּית הַכִּסֵּא Locus deſtinatus filiis hominum, vt ſatient ibi neceſſitatem ſuam, vocatur בֵּית הַכִּסֵּא Locus ſedis. Quidam vocant eum locum מוֹשָׁב aut מָקוֹם Sedes, vel locus abſolutè. Hæc Elias in Thisbi.

בֵּית זֶרַע Domus ſementis, ager.

בֵּית חֵץ Domus ſagittæ, pharetra.

בֵּית חַמְרַדֵּשׁ Domus ſtudij, gymnaſium, ludus literarius.

בֵּית חֲרוֹסֶת Locus ſaporis, vbi fiunt ſapores.

בֵּית חִשְׁבָּנֵי Domus Chesbonitarum. Num. 32. בֵּית חַכַּר Locus torcularis, ſiue ipſum torcular. Pſal. 22. in Midr.

בֵּית יָד Domus manus, chirotheca. בֵּית חֲלַף Domus mutabilis, putamen. בֵּית כְּתָנָא Græcè φαινόλης, Penula. vulgò *Eſtuy de liures & d'eſcritures*. 2. ad Tim. 4.

בֵּית אַפִּין Domus faciei, velamen. Exod. 34. Capitur etiam pro ſummitate capitis, vbi caluitium fieri prohibetur. Deut. 12. in Tharg. Ieroſolymitano. בֵּית כְּנִישׁוּת Domus congregationis, Eccleſia. בֵּית לַגִּין Domus lagenarum. aliâs בֵּית לוּג לוּגִין quod eſt menſuræ genus: vt habetur Leuit. 14.

בֵּית לוּפִּי Domus coniunctionis, connexio. Exod. 26.

בֵּית מַיִם Locus aquarum, vbi mingitur. בֵּית מִפְקָדִין Domus exitus, latrina. בֵּית מַטָּרָא Domus cuſtodiæ, carcer.

בֵּית מַבָּתָא Diuerſorium, hoſpitium. Gen. 42. a בָּת.

בֵּית נִמְרָא Luſtrum, domúſue pardi, nomen proprium loci. Num. 32. בֵּית סְאָה Locus ſati, ager.

בֵּית עָלְמָא Domus ſeculi, ſepulchrum.

בֵּית עֲרוֹקִי Domus refugij, aſylum.

בֵּית עֵינַיִם Domus oculorum, frons. בֵּית עַגְנָא Locus triſtitiæ, vel clauſionis, Iſa. 24. vt exponit Sanctes. ſed Aruc interpretatur ברזל הגדול שקושר Ferrũ magnum quod conſtringit, id eſt, Catena. Igitur בֵּית עַגְנָא eſt Domus ferri vel catenæ, id eſt, Carcer.

בֵּית פְּטָמָא Locus ſaginationis, cauea.

בֵּית פָּרֵס Locus diuiſionis, ager aratus. בֵּית פַּאגִי Bethphage, locus muri Hieruſalem. בֵּית פְּלַךְ Locus pagi aut comitatus, vel prouinciæ. Deut. 3. בֵּית פַּךְ Domus lecythi vel lenticulæ, vas olearium. בֵּית צָבַע Locus digiti, vnde ſcilicet aliquid porrigitur vel apprehenditur. בֵּית צַחֲנָא Locus ſitis, ſeu locus aridiſſimus. Deut. 8. Iſa. 36. ſed malè in Pagnino repono igitur veram lectionem בֵּית צַחֲנָא. vide צָחֶא.

בֵּית קְבִיטָא vel קְבִישָׁא Locus in quo ſpicæ conteruntur, piſtrinum. ſic habet Sanctes, ſed forſan legendum חֲבִיטָא vel חֲבִישָׁא.

בֵּית קָאר Locus colli, in quo chlamys vel interula claditur, & aperitur. בֵּית קַיְטָא Domus æſtiualis. Iudic. 3.

בֵּית רוּבַע Locus quarti, id eſt, in quo feritur quartum feminis, qui decem cubitorum eſt in latitudine, & totidem in longitudine. בֵּית רִבְעָא Locus accubitus. Iſa. 65. Elias legit רִיבּוּעָא, alij aliter. vide רִבַּע.

בֵּית שַׁעַר Locus portæ, id eſt, qui eſt inter duas portas.

בֵּית שִׁמְעָא Locus profunditatis, hoc eſt olei receptaculum.

בֵּית שָׁקְיָא Domus irrigationis, canale. בֵּית תֶּבֶל Domus condimenti, promptuarium. בֵּית תַּרְזִין Domus vberum, pectus. בֵּיתוֹנָמִיא Idem quod Græcè οἰκονομία, Diſpenſatio. 1. ad Cor. 9. & בַּיְתוּת Domeſtica. Et בַּיְתָנָא Domeſticus. Pluraliter בַּיְתָנֵא Domeſtici. in libr. Rit. Seueri Patriarchæ. Et בַּיְתוּהָא Diſpenſatio, œconomia, adminiſtratio. in libr. Rit. Seu. Syri. Inuenitur etiam בית pro Intrinſecus. Vnde גִּינַת בֵּיתָנָא Hortus interior. in Eſth. Tharg. ſecundo. בֵּיתוּר Nomen loci proprium.

בְּכָא כְּפִי & in fœminino genere בְּכַת Fleuit. 4. Regum 8. & Iud. 11. Inde בְּכִי, aliâs in Compluten. בְּכוּ Fletus. Iud. 21. Idem בְּכָיָא, Compluten. בְּכִי 4. Reg. 20. & בְּכָיָא Syrè, Fletus. Matth. 13. Item בְּכִיתָא & בְּכוּתָא Deuteronom. 34. & Pſal. 102.

Et בּוֹכִים Loca in quibus plangi & defleri ſolet mortuus ad ſepulchrum deferendus. Iudic. 2. ſic Pagninus. licet non ea de cauſa vocatus ſit ille locus בּוֹכִים, ſed quòd ibi populus auditis verbis Angeli quibus exprobrabat eis illorum perfidiam, fleuiſſet. vt ex ipſo textu intelligere eſt: nam quod aliâs 2. Regum citat, fallitur. בְּכִין Idem quod בּוֹכִים Flentes. Iob 30.

בּוּכְיָאר

Inde בֵּינוֹנִי Medius, ſignificat & participium præſens actiuum, quòd medium ſit inter præteritum & futurum. בֵּינָתָא Inter nos. Ioſ. 9. בֵּינָתַיִךְ Interea: in Commentariis. בֵּינְתָּא Bacca, granum ſinapis. Item בֵּינִין idem quod בִּירוֹן Lancea, haſta. Item בֵּין cùm bis repetitur, ſignificat Tam & quàm, cùm & tum, ſiue. Pſal. 98. in Midras. בֵּינְתָא Capillus, crinis. Iob. 9. בֵּינַת Filum. In plurali בֵּינָתִין Grines, capilli.

Item בִּיקָא eſt בִּיצָה Cœnum. Iob 8. Complut. habet בְּסָיָא. ſed forſan legendum כִּיקָנָא à כֵּקָן quod pro יִן luto ponitur. Pſal. 40. vt habet Aruc in טשש. licet hoc loco exemplaria varient, vt dicemus in סין. vel à כְּקָאן quod eſt Iob 41. in omnibus codicibus: ibi tamen Elias dicit Caph eſſe Aduerbium ſimilitudinis: ſed quare, non video, maximè cùm in Hebræo nullum Caph ſimilitudinis habeatur, nec etiam conſtructio patiatur.

בִּיעָא & בֵּיעָתָא Ouum. Iob 6. In plurali בֵּיעִין Oua. Tſade mutato in Ain, vt Chaldæis moris eſt. Iſa. 10. Item בִּיץ à בַּץ Lætitia. Iſa. 24. de quo infrà. Et בוּעָתָא reperitur pro פֶּצַע Vulnere. Prouerb. 23. In Complut. legitur תְּעָתָא, quod mihi ignotum eſt. pro eo פּוּעָתָא eſt in Veneto & Complut. ibidem 20. פַּעֲתוֹתָא in Elia Aruc בּוּעִיתָא. בִּיר Primò ſignificat idem quod בִּן Filius. Iob. 18. Inde בִּיר בְּרָא Filius filij, nepos. ibidem. Secundò בִּירִית eſt Creatura: Amos 7. quod punctis ſic eſt affigendum בִּירִית, vt Complut. בִּירֵית, niſi verò mauis cum Kimchi legere בְּרִיאַת. Idẽ בִּירְיָתָא, in plurali בִּירְיִין Ezec. 1.

Tertiò בִּירָא eſt Ciſterna, puteus. 2 Reg. 17. in plurali בֵּירִין Foueæ. Iſa. 10. & in regimine בֵּירֵי דְמַיָּא Putei aquarũ. Gene. 26.

Quartò בִּירְתָא eſt Aedes, palatium. Ezr. 6. Et בִּירַנְתָא Metropolis. in Eſth. in plurali בִּירַנְיָתָא Baſilicæ, palatia. Iſa. 2. aliâs in Kimchi, Elia, & Cõplut. manuſcripto eſt בֵּרְנִיוֹת vel בֵּירְנִיוֹת, de quo latiùs in ברן. בַּיָּר eſt idem quod חופר בורות Fodiens puteos. Item בַּיָּר eſt idem quod מדבר Deſertum. Deut. 21. vt volunt quidam: ego verò dico Paludem eſſe vel locum paluſtrem; nam Bahal Aruc exponit illud שדה שוש בו בורות Agrum in quo ſunt lacunæ. & Elias שדה בור Agrum paluſtrem.

בִּישׁ & בִּישָׁא Malus: vt דָּרָא בִּישָׁא Generatio mala. Deut. 1. In plurali עוֹבָדִין בִּישִׁין Opera mala. Ier. 2. & בִּישָׁא Deut. 7. In fœminino genere בִּישְׁתָּא Mala. Gen. 32. Item Malitia, ſiue Malum. Gen. 39. & בִּישַׁת Eſth. 9. Idem בִּישׁוּ & בִּישׁוּת atque בִּישׁוּתָא Ier. 9. & 24. Et verbaliter, vt ſæpius aſſumit Aleph: vt לָא תְּבָאֲשׁוּן Ne malefaciatis. Pſal. 55. in Aphel אַבְאִישׁ Malum intulit. Gen. 21. & מַבְאֲשִׁין, Malefacientes. Exod. 20. vide ſuprà.

בֵּית כְּמָא Ordinis quieſcentium in ſecunda, Pernoctauit, manſit. Exod. 34. de quo infrà. Item בֵּיתָא primò eſt menſura בַּת Bathus, cuius plurale eſt בָּתִּין Ezech. 45. & בֵּיתִין 3. Reg. 7. Secundò ſignificat Domum ſeu locum; & habet in plurali numero בָּתִּין Deut. 6. & בָּתָּא Domus. Eſa. 5. & בָּתֵּי מִצְרַיִם Domus Aegypti. Et nota quòd transfertur ad omnia loca vel vaſa, in quibus aliquid continetur vel fit. Nõnulla exempla hîc ſubiiciam. בֵּית אוּלְפָנָא vel אוּלְפָנָא Domus ſeu locus doctrinæ, Schola. בֵּית אֲבָדָנָא Locus perditionis. Ezech. 26. בֵּית אֲסִירִין Domus vinctorum, Carcer. בֵּית אֶצְבְּעִין Domus digitorum, Chirotheca.

בֵּית אוֹצָרַיָּא Domus theſaurorum. Exod. 1. בֵּית אִרְיָא Domus areæ, horreum. Iud. 6. בֵּית בָּחָתָא Domus confuſionis aut pudoris: Verenda. בֵּית בָּלַע Locus abſorbitionis, arteria, œſophagus. בֵּית בָּעָיָא Locus ararum, templum. בֵּית בַּעַל Locus profundus, ſeu locus vallis. בֵּית בְּעִיר Domus iumenti, ſtabulum. בֵּית בּוּשְׁתָּא Locus verecundiæ, pudenda fœminæ.

בֵּית גְּרוּדִין Locus altitudinum. Iſa. 40. Alii locum præruptorum exponunt. בֵּית גַּרְגַּר Locus anguſti tranſitus, ſemita.

בֵּית גְּלָגוּל Locus decliuis, vel potiùs conuexus.

בֵּית גְּלָיָא Domus locúſue eminentiæ. id eſt, eminens.

בֵּית גַּנְזָא Gazophylacium. Pſalm. 103. & Ierem. 17.

בֵּית הַכַּפֻּרֶת Locus propitiatorii.

בֵּית חַמְרְחָץ Locus lotionis, balneum.

בֵּית חַנֵּר Locus lucernæ, candelabrum.

בֵּית חַשְׁחִי Locus axillæ. in Vaic. rabb.

בֵּית דִּין Nequaquam locus, vbi iudices ſedent, Beth din vocatur, quin potius congregatio ipſa Iudicum ſic nuncupatur: habet planè eandem vim, quam & iſtæ locutiones בֵּית יִשְׂרָאֵל

Tertiò בוטְתָא Idem quod מערה Spelunca.

בְּטַל & בַּטֵּל Ceſſauit. Thr.4. Ocioſus fuit. 3. Regum 8. & Eſa.14. licet quidam, Defecit, explicet. In Pael בַּטֵּל ſignificat Aboleuit,irritum fecit. Alij Abſtulit,receſſit. Ioſ.11. & Leuit.2. Et in Aphil אַבְטֵל Diſſoluit, diſſipauit, abrogauit. Iſa.24. Inde בִּיטוּל Confutatio, reprobatio. Et דְּבָרִים בְּטָלִים Verba caſſa & inania. & המלכות בטלה מלך Regnum vacat rege. & בַּטְלָנִין Deſides,ocioſi. Exod.5. בְּטִילַת Vacatio ab opere. Ezr.4. Quartò Syriacè ܒܛܠ בְּטֵל per antiphraſim ſignificat,Curæ eſſe. Marc.4.& 6. Inde ܒܛܠܬܐ בְּטוּלְתָא Cura, diligentia, ſedulitas, cupiditas. & 7. eiuſdem בַּטְלָאוּת ܒܛܠܐܘܬ Curioſè,ſedulò, diligenter. בּוּטְלָן Interprete R.Schelomoh, חולי שמבטל ממלאכה Eſt ægritudo quæ vacare facit ab opere. Ocium,deſidia .Exod.21. Quidam habent בּוּטְלָא & Lectum explanant.

בּוּטְמָא Idem quod אלון Quercus : aut ſecundum alios, Caſtanea. Iud.6.& 2.Reg.18. Iuxta Eliam eſt nomen arboris infructiferæ,lingua Germanica Linden,id eſt Tilia. בּוּטְנָא verò eſt Arbor quædam , quam putant Corylum ſiue auellanam. Gen.43. Italicè iuxta Bahal Aruc *Noſella*, lingua Germanica,vt ait Elias, Haſelnuſs.

בְּטַן ܒܛܢ Significat Parere , fœtum ex vtero producere. Mat.1. Prouer. 24. & Pſal.29. & in Aphil אַבְטִין Grauidam reddidit. Iob 21. Inde בִּטְנָא Venter. Iud. 13.

בַּטְנִי Genus eſt auis. בַּטְרִי Eſt menſura quatuor digitorum.

בְּטַשׁ Idem quod רגס הרגל Calcitrauit pede.in Aruc, & in Tharg.ſecundo Eſth. Inde בַּטְשׁוּתָא Calcitratio.in Zoh. col.343. Et בְּטַשׁ Pertingit. in Zoh. בּוּטִיתָא Baccæ arboris. Auctor Aruc interpretatur אבְיונות Cappares.

בְּיָא ܒܝܐ & אִתְבְּיָא & conſolationẽ accepit. Matth. 2. & בְּיוָתָא Conſolatio , vbi vltimum Olaph eſt ſignum emphaticum. Act.4. Et מְבַיְּיָנָא Conſolator. ad Rom. 12. & בְּיוּיָתָה In conſolatione ſua . ibidem. בִּי & בִּיָּא Gratia. Item בְּיָא eſt זעקה Clamor doloris,væ. & eſt vox quæ Italicè dicitur *Baia*.

בְּי In Raſſe tevoth valet In 10. בֵּירוּשָׁלַם valet בֵּירוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן Laudetur Dominus in æternum Amen & Amen. Extremus verſiculus libri tertij Pſalmorum , quo quidem in fine librorum peroportunè vtuntur. בֵּי Aliquando pro præpoſitione ſeparata,vt בֵּי הֵיא שַׁעְתָּא Idẽ quod בְּהֵיא In ea ipſa hora.Cant.1.vel בְּהַאי vt eſt in Compl. בֵּי אָבָא Domus patris, & accipitur pro vxore. בֵּיאַבְּיְדָן Bibliotheca.

בֵּיבְרַהַבּוּ Domus filij Habo , qui fuit artifex Tephilin.

בֵּי גוּרְתָא Domus vel locus inciſionis. בֵּירוּנִי Vas in quo recipitur adeps carnis , quæ aſſatur, quod lingua Italica dicitur *tegame* . בַּיְנָא Tumultuatrix, vociferans in Vaic. rab.

בֵּידוּדִי Vas æneum inſtar oleæ æneæ , in cuius parte ſuperiori ponebatur aqua , & in inferiori prunæ.

Et בִּידוּק Pythones.ſupra poſitum eſt. Leuit.20.

בֵּיוֵי Locus feneſtrarum,ſiue foramina vbi trabes ponũtur.

בֵּיכִירִי Vas teſtaceum habens duo tecta , in quorum ſuperiori ponebatur aqua ,& in inferiori prunæ vel ignis iugis.

בֵּימַדְמָא Cubile , ſeu domus dormitionis. בֵּימַדְרֵי Domus vel locus tranſuerſorum. בֵּימַכְסִי Domus operimenti , ſiue theca, aut capſa. בֵּימַפְקְתָא Domus ſeu locus excrementorum:id eſt, vbi veſica & ſtomachus exonerantur.

בֵּינְצְרוּפִי Domus cuiuſdam idoli. בֵּיסִיסִין Domus Siſin vel Sarſin, & eſt proprium viri nomen.& ſunt omnia nomina compoſita. Si quidem בֵּי ܒܝ vel בַּי ܒܰ Syriacè,idẽ eſt quod בַּיִת,& extra compoſitionem etiam reperitur.Matthæi 12.

בִּים ܒܝܡ Græcè *βῆμα*, Tribunal,ſuggeſtum,locus vbi ius dicitur. Matt.27.

בִּין ܒܝܢ & אִתְבִּין Ordinis quieſcentium in media , Intellexit . Pſal. 92. Inde בִּינָה Sapientia naturalis: quæ tamen pro מדה ſiue menſura aut proprietate nominis יְהוָה(quod Spiritui ſancto in ordine trium nominum ſuperiorum reſpondet) poni ſolet in libris ſecretioribus , vt alibi ipſa iuuante explicabimus. Item בִּינְא Intellectus,intelligentia: Pſal.32. Idem בִּינָא Pſalm.49.& בִּינוּתָא Prou.1.& בִּינָתָא Iob 12.

Item בֵּין & בֵּינַת Inter.Prouerb.17.

Et Syriacè dẽpto Nun ſic בֵּית vt בֵּית כּוּבָּא ܒܝܬ ܟܘܒܐ Inter ſpinas. Matth.13. & Marc.4.

Inde

בְּזַבֵּז כּוּפְכּוֹ Expendit, erogauit.in Ber. rab.cap. 84. Vltra modum diſſipare , dilapidare, iuxta Eliam.Eccleſ.3. Inde נְבְזְבָן Munera,expenſæ. Ierem.40. reperio in maxima parte reliquorũ codicum נְבְזְבַן vide in Nun.

Et בְּזֵבֵז alia forma ſingulari. in Bereſſ. rabb. cap. 21.

בַּזְבְּזֵיהּ Angeli. Itẽ vt reperitur in Aruc בַּזְבְּזֵיהּ Idem quod קערותיו Scutellæ eius. Exod.25. in Tharg. Ieroſolymitano.

בַּזְבָּנָא Secundum expoſitionem Magiſtri Aruc,eſt ממונה על המס Qui conſtitutus eſt ſuper vectigal , Teloncarius, publicanus. בִּיזְנָא Idem quod חֲבִילָא Faſciculus : aliâs בַּזְנָא in Aruc.

בְּזַח כּוּשׁ & אִתְבְּזַח ܐܬܒܙܚ Significant Illudere, & illudi. Matth. 2. Item Turpe ducere. 1. ad Corinth.7.

בַּזִּיכָא Idem eſt quod כף Cochleare, phiala. Exod. 25. Hîc Venetus codex malè habet per p in fine . & 3. Regum 7. In plurali בָּזִיכָא Cochlearia . Numer. 4. Alijs Mortariola.& ibidem 7. בַּזִּיךְ Cochleare.in Tharg.Ieroſol.

בָּזְלִי Limitator agrorum , menſor. in Aruc.

בְּזַע Rupit,ſcidit.Ioſu.7. Transfixit. Num.25. Irrupit, vel rumpendo penetrauit. 2.Reg.23.

בְּזַק Idem quod פזר Diſperſit , fregit in fruſta , erogauit. in Ber. rabb. cap. 26. Hinc Prouerb. 26. חַד בִּיזְקָא כְּכִיפָּא בְּקִילְעָא Velut fragmentum petræ in funda , vt probè Bahal Aruc. pro quibus omnino corruptè eſt in Veneto אַיִךְ נִיקְצָא דְּטָסָא בְּקִילְעָא , nam נִיקְצָא דְּטָסָא quid velint, non aſſequor. In Complut. נִיקְצָא כְּפִיפָּא, ſed corruptum eſt quoq;. Sanctes & alij citant בָּזָק , & explicant Ligamen & faſciculum , non conſiderantes quòd paraphraſtes צרור pro Lapillo , vel petræ fragmento,accepiſſet,& non pro Ligamine.quid enim petris cum ligamine? בָּזָק eſt Agnus,ſecundum R. Dauid in lib. Radicum. בִּזְרָן Semen arboris. Pſal.78.in Midr. בִּזְתָא Locus,pro תחום שבת Termino Sabbati in Aruc.

בַּח In Raſſe tevoth valet בַּעֲלֵי חַיִּים id eſt , Prædita vita , animantia . Interijcitur & Ain בעֹ"ח , cui ſæpè He haiediah præponunt , הבע"ח vel הבֹּ"ח.

בְּחַל Idem quod בשל Coxit , vel coctus eſt intranſitiuè. in Aruc.

בְּחַן Probauit, expertus eſt. Geneſ.42. & Pſalm.26. Inde בְּחִינָה Examen, probatio, conſideratio. in Commentariis.

בַּחְנַמָּל Locuſta,ſic dicta , quia בָּא Veniebat , חָן Manebat, vel caſtrorum in modum locum occupabat . & מל ſuccidebat. Hîc Sanctes addit verbis Aruc. Nam de locuſta nullus in eo fit ſermo. propterea vide in Dictionario Hebraico חנמל . Beth enim eſt ſeruile in hoc loco , ex quo ſequitur hanc expoſitionem non conſtare.

בְּחַר Primò Elegit. Gen.13.& Pſal.135. In Peil בָּחִיר Electus. 2 Regum 7. & בְּחִירָא ibidem 21. Inde בַּחֲרוּת Iuuentus , delecta ætas , vel ex qua fiebat militum delectus. Secundò בְּחַר Idem eſt quod צרף Examinauit,probauit,repurgauit, quemadmodum aurum repurgatur in camino. Gen.42. & Iud.7.& in lib. Rit. Seueri Patriarc. Tertiò בְּחַר כּוּשׁ Animaduertit. Matth.7. & Act.28. Item בּוּחְנָא ܒܘܚܢܐ Probatio,examen. 1.Pet.1.

בְּחַשׁ ܒܚܫ Idem quod ערבב Miſcuit. Secundò idem quod חפש Quæſiuit , inueſtigauit. Eſth. 1. vt exponit Elias . Eſt tamen qui vult ſuperioris eſſe ſignificationis , Miſcendi videlicet. Et בַּחַשׁ Idem quod אַצִּיל Axilla, locus concauus ſub brachio.

בְּטָא Pronunciauit, protulit: Magiſtris familiare verbum. Inde מְבָטָא Prolatio , idem בְּטוּי. Porrò בּוּטִי idem eſt quod עני Pauper. Et בַּטִּי idem quod אמבטי Lacus , balneum. אַבָּטִי Idem eſt quod מרחץ . Et בְּטִי Locus.

אֶבְטַח Capitur pro חלון Feneſtra intrinſecus lata , & extrinſecus anguſta. Et בַּטַח Balneum , thermæ. הִבְטִיחַ Promittere, ſpem pæbere,in Hiphil, à בָּטַח Hebraica radice. Pſal. 18. in Midr. אֲבַטִּיחָא Pepones. Numer.11. iam habes in Aleph. R.Schelomoh interpretatur בוּרִיקש,Gallicè *bourraches*, Latinis eſt Bugloſſum,vel bugloſſos. בּוּטֵּשׁ Primò eſt נִיצוֹצִית Scintilla, fauilla . in Ber. rab. cap. 31. Secúndò ſignificat בּוּטֵּשׁ idem quod בהיר Lucidum,rutilum. Iob 37.

בְּהַדִי ἐν ὅσῳ Donec,dum. in Miſnah. Et בַּהֲדִי Apud me, mecum, Iob 17. ſecundum Eliam & Venetum exemplar. Complut. עִמִּי Mecum,habet. כְּהַל Primò ſignificat Feſtinauit. Inde בְּהִילוּ Feſtinatio.Ezr.4. Et,בְּבְהִילוּ Feſtinanter. Eccl. 4. הִתְבַּהֲלָה Feſtinatio. Daniel. 2.

Secundò ſignificat Terruit,turbauit.1.Regum 28. & Iud. 20. Inde בְּהוֹתָא Conturbatio,conſternatio,pauor. Pſal.78. & בְּהוּלְתָא Leuit. 26. Tertiò Syriacè בהל eſt Deſiſtere,ceſſare. Act.21.

בְּהַק כוֹפֶס Canduit,luxit.2. Reg.22. & Cant.1. Inde בוֹהַקָא Macula,ſpecies ſcabiei præ reliqua carne nitescens. Leuit. 13. & ibidem in Tharg. Ieroſol. בהקר. In Raſſe tevoth valet בַּר תַּקִּישׁ רַבִּי id eſt, Filius ſanctitatis Rabbi: quod & tranſpoſitis literis dicunt הבקר,pro חַבַּר קוֹדֶשׁ רַבִּי He haiediah præter morem præfixa regimini,ſed id nonnunquam faciunt vernacule; *Le fils de la Saincteté*. &c.

בַּהֲרָא Macula lucens, morphea, aut ſimile aliquid quod colorem cutis mutat.ibidem. In plurali בַּהֲרָן.

Eſt etiam בְּהוֹר Exercitus nubium. & בְּהִירֵי Lucidi, rutilantes.in ſecundo Tharg.Iobi cap.37.

בְּהַת כוֹסֵס Erubuit,confuſus eſt. & in Aphil אַבְהִית Confudit,pudore affecit.2 Reg.19. Inde בַּהֲתָא Confuſio, opprobrium. Iſa. 22. & 30. Et בֵּית בַּהֲתַת Domus confuſionis,id eſt,Podex, nates.2 Reg.10. בּוֹ vel בּוֹר valet בְּשַׂר וְדָם Caro & ſanguis,id eſt, Mortalis, & ex rebus corruptioni obnoxiis conſtans homo.

בוּאָה Idem quod קִיפּוֹף Noctua. vel ſecundum alios,Talpa.in Aruc. Et forma emphatica בּוּתָא ponitur pro תנשמת. Elias autem dicit quòd תנשמת acceptum pro volatili, redditur per בּוּתָא, id eſt, Cygnus. pro reptili verò אֲשׁוּתָא Talpa.de quo in Aleph.Leuitic.11.& Deut.14.

בּוֹדַאי Certè, vtique. de quo iam ſuprà. frequens in Commentariis. בּוּסָא Conſolatio. Luc.6. בול Idem quod חתיכה Fruſtum, portio. בּוּלְטִי ponitur pro Senatore,Græcè βελευτής.Luc.23.

בּוּלְטָא eſt Voluntariè,lubenter,ſponte: à Græco βέλομαι,Volo,vis: vel Cõſultè,a βελεύομαι,Delibero, conſulto,conſilium agito. Act.18. בּוּץ Linum,lineum,byſſus. 1 Reg.2. tam Hebræis, quàm Chaldæis vſitatum.

Et בּוּצָא Idem. Exod. 48. & Leuitic. 16. שׁוֹהַם eſt בּוֹרְלָא Onyx.Exo.39.vel Berillus,vt vox ſonat. vide adhuc infrà.

בּוּרָא Idem quod בער Stultus. Pro. 30. Videtur etiam בור ſignificare Veprem, vel quid huiuſmodi. Iſa. 27. & 32. Alia exemplaria habent כור per Caph. Inde verbaliter legitur תְּבוֹר Geneſ.47.id eſt תהיה שממה Deſolabitur.

בּוֹרִיתָא Herba quædam, quam tranſlatio noſtra cum Hebraiſmo בורית appellat. Alij ſaponem eſſe putant. Ier.2.

בָּזָא Spernere,contemnere.Pſal.22.hinc בּוֹזְתָא Contemptus, deſpectus. Pſal. 118. Et בּוּז Buzites, vt Ezechiel filius Buzi, id eſt,Ieremiæ,qui ſic dictus eſt,quòd eum contemnerent. in Tharg. Ieroſolymitano,vt tradũt Aruc & R. Dauid Kimchi.

בַּז בָּז Prædatus eſt,diripuit,ſpoliauit. Num.13. Deut.2.

בִּזָּא & בִּזְתָא & בִּיזְתָא Spolium, præda, vaſtatio. Ioſ.7. Iſa. 13. Deut. 32. בַּזָּא Direptor. Iſa. 29. Certè mihi non conſtat quæ fuerit mens Ionathan, cùm hanc dictionem ſcripſit. ſiquidem pro ea in Hebræo legitur לץ Irriſor, nugator. quòd ſi paraphraſtes בָּזָּא pro Contemptore poſuit, qua ratione duplici Zain ſcribatur,neſcio: quamquam & Pagninus Prouer. 25. בּוֹזֵא, pro quo habetur Hebraicè בוגד Præuaricator,fraudulentus, exponit Contemptorem. nihilominus cùm בָּזָּא non poſſit eſſe à בז,nec בָּזָּא quæ Contemnere ſignificant, ſed à בָּזַז Diripere: neſcio quomodo ſtare poteſt Pagnini expoſitio,nec etiam qua ratione pro בוזא,לץ poſitum eſt. Pluraliter בָּזְזִין Direptores,prædatores.4.Reg.17. & בּוֹזִין more Hebraico.Iud.2. Inde בְּזִיזָא Rima, foramen.& בַּזִּיזִי Sciſſus.

Item בִּיזְהֵי Vbera,mammæ eius.Iob.21.ſic Aruc;& Elias. Venet. בִּיזוּי.aliâs in Aruc תַּרְזוּהִי, de quo vide in Tau. Complut.habet בִּיזוּי,id eſt,vt exiſtimo,Mulctralia eius.nam בִּזָּה & בִּיזָא,quod etiam legitur Eſther 1.eſt iuxta Aruc כלי הומה לקיתון גדול Vas ſimile vrceo magno. adde quòd doctiores Hebræorum Vaſa quædam vel Mulctra interpretantur עֲטִינֵי.

Vocantur etiam בִּיזֵי Foramina oculorum. בַּזִּיזִי Cochleare.Num.7.in Tharg.Ieroſolym.ſcribe בַּזִּיךְ vt infra.

כופן

בּוֹדֵד Solitarius. inde פֹּעַל בּוֹדֵד Verbum intranſitiuum.

בָּרוּד Eſt Inſtrumentum quo foditur in circuitu arborum. Item Porca quæ fit inter duos ſulcos,ſic dicta, quòd fiat cum batillo inſtrumento, quod Italicè dicitur *Badile*.

בְּרַד Veteraſcere. & בְּרוּרִין Veterata. Thr.1. in Midr.

בְּרָא Educere è corde, confingere. vnde בּוֹרֵא Educens, comminiſcens.5.Reg.12. in Hebræo. בּוֹרַאי Certum eſt,conſtat,vtique: in Commentariis. בָּרְאִי Mendax, idem quod כוזבן. Inde venit בְּרוּי Mendacium, vt dicunt Rabbini, גדול השלום שדבר הכתוב בלשון בדוי: id eſt,Tam magna eſt pax,vt (propter eam) dicat ſcriptura, quod non verum eſt. Sicut & vulgari prouerbio dicimus:*Il fault mentir pour paix auoir*. Quod tamen ne in mentem quidem homini Chriſtiano nedum in os venire debet: nec enim mala facienda ſunt, vt inde eueniant bona. בר״א In Raſſe tevoth, valet בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים Quibus verbis dicta ſunt. Familiare R: Moſi filio Maimon, quem רמבם Rambam appellant, cùm verborum formulam, quibus quid dictum ſit, paſſim expendi iubet. Cui affine eſt, inquit Elias, quod aliâs dicere ſolent הַנֵּי מִלֵּי, id eſt, אִלֵּין דְּבָרִים Iſta ſunt verba. כרה״ verò valet בְּרִבְרֵי הַיָּמִים in Annalibus. Sic appellatur liber Paralipomenon, quem noſtri in duo volumina diuiſerunt. בַּרוּנָר Tergum. in Aruc.

בְּרַח Exultauit. Cant.1. Gloriatus eſt: Pſalm. 5. inde בְּרִיחֵי Exhilarati angeli,& iuſti præmio beatorum donati. in Zoh. בִּרְחָא aliâs, ſed corruptè בִּרְוָחָא Exultatio, hilaritas. Eſthet. 8. Complut. manuſcriptum בִּרְיחוּת. בּוֹרְיָא Matta, ſiue ſtorea è calamis aut ſcirpis contexta, aliâs בַּרְיָא.

בַּדַל Diuiſit:& eſt Hebræum. Inde in Commentariis הֶבְדֵּל Differentia,diſcrimen. & עִנְיָנִים נִבְדָּלִים Res diuerſæ.

Item בְּרִיל Idem quod למען Propter,ob: & recipit affixa, vt בְּרִילִי Propter me. 1. Reg. 23. בְּרִילָךְ Propter te. Gen. 3.

בְּרוּלְתָא & בְּרַלְתָא Margaritum, iuxta R. Sahadiam. Iaſpis vel Vnio ſecundum Kimchi.R Schelomoh Chryſtallus.Hieronymus alludens voci Hebrææ Bdellium tranſtulit. Sanctes magis probat expoſitionem R.Sahadiæ. Gen.2.& Num. 11. כְּסוֹת עבה eſt בַּדִּים Operimentum craſſum, quo ſternitur lectus,& veſtis confecta ex lana non ſuta.

בָּרַק Primò ſignificat Quærere,ſcrutari,inueſtigare.Iud.14. & Gen. 44. In hoc tamen poſtremo Sanctes Augurari, quòd in Hebræo ſit נחש, explanat. Inde בְּרָקָא Rima,ſciſſura,ſcrutinium.4. Reg.12.& Gen.42.ſed & ibi videntes in Hebræo eſſe ערות, Turpe & infirmum expoſuerunt. & בְּרִיקָרָא Inquiſitio. in Comm. Tertiò Probare, tentare. Prouerb. 17. quamuis & illic probè Scrutari vertas.

Quartò בָּרַק בהם eſt Indicare,renuntiare.Ioan.11.& 16.

Item בִּרְקָא capitur pro אגם מים Stagno aquarum.

בָּדַר vt בָּזַר Hebraicè, Diſperſit.1. Reg.13. Gen.11. & Leuit. 26. Inde בִּידוּר & בִּידוֹרָא Diſperſio. Iſa. 30. & 2. Regum 14.

בְּהָא Suſpirauit.in Ber.rab.cap.2. Et בָּהֵי Idem quod בוהי Inane. Exod. 12. Et בָּהָא Vaſta, inanis. Gen. 1. in Tharg. Ieroſolymitano. Cæterùm בוהו vt ait Kimchi, חומר הצורה וחוא חרבר שוש לו כח וגבורח להלביש את חילי דמות ותמונרה ובהה חברם (מן תחו ובחו) ברצון האל היתה בריאת העולם: Latinè ſic, Bohu eſt ipſa forma, hoc eſt, res cui ineſt vis & potentia ipſum Tohu induendi ſimilitudine & forma.Ex quibus (nempe ex Tohu & Bohu) diuina voluntate coniunctis, mundi creatio extitit. in libr. Rad. בר״ה In Raſſe tevoth valet primùm בֵּיאוּר הַמִּלָּה id eſt, Declaratio dictionis. vel בֵּית הִלֵּל Domus Hillel Rabbini clariſſimi, qui,vt in libro שבת legitur, anno ante templi ſecundi euerſionem centeſimo floruit. atque 80 habuit diſcipulos, omnes præſtantiſſimo ingenio, & clariſſima præditos doctrina. Inter quos recenſetur & ipſe Ionathan Vzielis filius, qui Paraphraſim Chaldaicam, quam Thargum vocant, in Biblia edidit: cuius tranſlatio in Prophetas tantùm ad manus noſtras peruenit. Mira de iſto Hillel referunt Iudæi in Miſnah in tractatu Baua Bathra, & eos inſecutus Galatinus lib.1. De arcanis Catholicæ veritatis cap. 2. Valet etiam tertiò בֵּית הַמִּקְדָּשׁ Aedes ſanctuarij.

Item בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם vel בְּסַיַּעְתָּא Auxilio Dei vel Domini: quod etiam notabitur infrà in בעז״ה.

dictio compoſita. Dani. 2. Item בַּאֲיָנָא זִבְנָא vt בַּאֲיָנָא In quo tempore:in quo Beth eſt ſeruilis. Matth.2.

בִּיאַט Idem fermè quod מִדְרָגָה Locus manſionis, gradus.

בַּאֲלָה vel בָּאֲלָא Nomen ſiluæ cuiuſdam, vel idem quod בְּרָא Sylueſtre. in Aruc.

בָּאֲעֵי Inueſtigans,Participium;cuius radix eſt בְּעָא Prou.25. vt habetur in Veneto exemplari. in Complutenſi בַּאֲיָנֵי,quod quid ſit,non poſſum diuinare.

בְּאָרָא Fons,puteus, Cantic. 1. Et בִּיאוּר Explicatio. in Comment. בָּאֲרָן Perſica lingua eſt מִין מְבוּשֶׁל Vinum decoctum in Aruc.Eſt etiam herba quędam,quæ immerſa vino condulcorat ipſum.

בְּאַשׁ כֹּלֵב Primò Diſplicuit, contriſtatus eſt, conturbatus eſt. Ionæ 4. & Gen. 21. & in Aphil אַבְאֵישׁ Nequiter & malè egit. 4.Reg.21. & in Benoni מַבְּאֲשִׁין Iniquè agentes, maligni. Iſa. 14. Inde בְּאוּשְׁתָּא Maligna. Ezr. 4. & אַבְאֲשׁוּת Triſtitia. Eccleſ. 7. & בְּאוּשָׁא Aeger. in Aruc. Secundò בְּאַשׁ Areſcere : Ionæ 4. perperam in Veneto exemplari. ſcribendum proinde יַבֵּשׁ, vt Complut. manuſcriptum. Tertiò בְּאַשׁ Fœtere. in Aphel אַבְאַשׁ Fœtidum reddidit,malè olere fecit. Exod.5.

בָּאוּת Sternere.

בָּבָא Idem quod שַׁעַר Oſtium, porta. Eſth. 5. Significat etiam פְּרָצוּף id eſt Figuram, quæ reſplendet in aquis, & tunc בְּבוּאָה ſcribitur. in Ber. rab. cap. 4. & in Midb.rab.cap.10. Significat etiam בָּבָא Poſitionem.

בּ in Raſſe tevoth, valet בֵּית אָב Domus patria, id eſt, Cognatio,vel בֵּירַת אָבִי Domus patris mei. Item in Grammatica בֶּן אֲשֶׁר Filius Aſer, Rabbinus, cuius lectionem in Bibliis ſequuntur Iudæi Occidentales,nomine Aharon filius Aſer.

בּ valet בְּבָא בָּתְרָא Porta poſtrema (tractatus nomen eſt) & cum ב ſeruili בְּבָּ In Baua Bathra. Cæterùm בְּבָ In domo,pro בֵּבַיִת non eſt Raſſe tevoth. בּוּכְיָא eſt Teſta, ſeu tegmen teſtaceum,ſub quo coquuntur עוּגוֹת,id eſt,Placentæ.

Item בָּב vnde בַּבָּא, de quo ſuo in loco dictum eſt. & בִּיב & בִּיבָא Cloaca.in Ber.rab.cap.12.& 24.& cap.8. & in Sch. rabb. cap.36. Item eſt אִמַּת הַמַּיִם Riuus aquarum, qualis fit pro thermis & balneis. בַּבְתָּא Pupilla: vt בַּבְתָּא דְּעֵינָא Pupilla oculi. Pro.7. in plural. בָּבֵי Eccl. 12. & in conſtructione ſingulari בָּבַת Deut.32. & eſt propriè שְׁחוֹר קְטָן Nigredo parua,quæ eſt in albugine, quam Stellam oculi vocant.

Item ſignificat צִינּוֹר חַמִּים Canalem aquæ.

Item בַּוְתָּא ponitur, vt legit Elias, Leuit. 11. pro תִּנְשֶׁמֶת Olore,cygno.perperam in quibuſdam per Caph כַּוְתָּא.

בִּיבִי Doctoris cuiuſdam proprium nomen. in Aruc.

בִּירָר Primò capitur pro פַּרְדֵּס Pomario, in quo congregantur animalia. Secundò pro חַפּוּרְיָה Viuario ſeu piſcina, vbi nutriuntur piſces.pluraliter בִּירָרִין Eccl. 2.in Rab. Salom.

בַּיכָּא Via. Iſa.35. ſed ſcribe per Caph בִּיכָּא.

בְּבִיתָא Pupilla, riuus. בְּבָעוּ Primò idem quod נָא Quæſo, obſecro. Ioſue 7. 1 Regum 25. & 4 Regum.6. quod nonnulli ideo,Ah,væ,heu exponũt,quòd in Hebræo ſit אהה.

בֶּגֶד In Commentariis ſæpè capitur pro Panno. Item בַּגְרָא eſt Falſitas,ſed tunc eſt Hebræum.

בַּגִּין כְּבָגִין Clamauit, vociferatus eſt. Inde in Benoni מְכַבְּגִין pro κεάζοντες, Clamantes. Act.21. Eſt etiam Prouocare,ad ſuperiorem iudicem appellare, vt בְּגַנְעוּתִי דְּקֵסַר קְרָא אֲנָא Prouocationes Cæſaris appello. & בְּגַן קֵסַר קְרֵיתְ Prouocationem Cæſaris appellaſti,hoc eſt,Implorans opem Cæſaris, ad eum prouocaſti. Act.25.

בְּגִין Ideo, idcirco, propter. Iſaiæ 28. vide גַּן.

בגר' valet בְּגִין דָּא Idem quod Hebraicè עַל כֵּן Propterea,ideo, idcirco, in Zoh.col.131. בַּגַּר Aetas maior mulieris. in Vaic. rab. cap. 21. Inde בַּת-בּוֹגֶרֶת Annoſa filia. in Zohare.

בְּגוּרוּרִי eſt Terra ſaxoſa. in Aruc.

בַּד Eſt locus vbi calcantur oliuæ ad exprimendum oleum, Prælum,ſiue torcular.In plur. בָּדְיָא מְשָׁחָא Torcularia olei. Ioel 2. vt habet Magiſter Aruc. Veneta editio בָּדְיָא, in Complut. verò manuſcripto hæc dictio deſideratur.

Et prępoſito ב ſic בְּבַר eſt בְּבֵית דִּין in domo iudicij, frequens in Zohare Zedec. בִּידִין ſunt Pythones. Iſa.8.& 2 Reg.28. Sunt autem,ait Elias,idola futuri prænuncia; quæ quia mentiuntur, בִּידִין appellantur.

Poteſt & אִם תֵּאמַר לִי facere Si dixeris mihi. Poteſt & מֵימְרִי imperſonaliter poni pro Conuenit, vt אִם תֵּמְצִי לוֹמַר ſit, Si conueniat dicere, ſi dictu conſentaneum eſt. אִתְמְלִי Heri. Ioſ.20.vide in Tau.

אִתּוֹן & אַתּוּנָא Idem quod כִּבְשָׁן Fornax. Dan.3. Gen.19.& Exod.19. Item אַתִּינְאוֹס Athenæ, vrbs quondam in Græcia omnium artium, & diſciplinarum mater. 1.ad Theſſal. 3. Et אַתִּינָיֵא Athenienſes. Act. 17.

אַתְנָא Aſina. Iudic.5. In plural. אַתָּנָן Aſinæ. Geneſ. 24.& 32. & alia forma אַתְנָיָא idem. 1.Reg.9. אִתּוּנָא Caligo, obſcuritas. Prou.20. אִיתָנִים September. 3.Regum 8. & Fortia. Mich. 6. Sed tunc אִיתָן eſt merè Hebraicum.

Caballicè per metatheſim תַּנָּאִי vel תָּנְיָא Peritus legis שִׁבְעַל פֶּה ore tenus traditæ. vide in ordine Tau. אִתְנֵי Iterari.vide תְּנָא. Item אֶתְנָן Merces:à תְּנָא. אַתַנַסְיָא Græcum eſt, nempe ἀθανασία, & ſignificat idem quod אִין מוֹת Non-mors,immortalitas. Item אַתְקִין Præparare, in Aphel.Exod.15.radix eſt תְּקַן. אִיתּוֹתַב Peregrinari. Gene.20.

אֲתַר Eſt מָקוֹם id eſt, Locus, maſcul. generis.2 Reg.6. Et אַתְרָא Idem. Gen.1. & 28. & in plur. אַתְרֵי Deut.12. 2 Reg.17. Secundò אֲתַר eſt Excutere. Daniel. 4. vel potius Vellere, iuxta R. Sahadiam. vbi R. Leui exponit הִשִּׁיר Proiicere,vt ait quidam,ſed is falſus eſt,non ſolùm quòd pro R.Schelomoh, R. Leui citauit, ſed etiam quòd pro הִסִּיר Remouit,abſtulit, perperam ſcripſit הִשִּׁיר. conſule locum ſi placet. Tertiò אֲתַר ſignificat Abundare. Matth. 5. vt & Hebraicè יָתֵר. Significat & Prodeſſe. Marc.7. quamuis in altera ſignificatione meliùs illic poſſit accipi.

Et תְּאַרְתָּא Ponitur vbi in Græco eſt συνείδησις, Conſcientia. Act.23. אָתוּר pro אָשׁוּר Aſſyria,mutato Schin in Tau, vt Chaldaicè fieri ſolet. Inde adiectiuum maſculeum אַתְוָרָאָה Aſſyrius.4 Reg. 19. אַתְרִי In Aphil effictum verbum מִן תְּרִין à bis, ſiue duobus,ac reſecta vltima litera Nun, idem eſt atque ἐδευτέρωσε, Bis recitauit, replicauit, vt dicunt,Iterum recitare:item concionari. in Zohar.col.185.

אֶתְרוֹג Citrum, fructus qui vulgò dicitur *Cidron*: arborem verò vocant אֶתְרוֹגָא Leuit.23.& in 2.Tharg.Eſther. Secundùm Iudæos is fructus præcipitur Leuit. 23. offerri in templo, prima die ſollennitatis Scenopegiorum, ſiue Tabernaculorum, vnà cum arborum ramis & ſalicibus. De hac re pleniùs in dictione אוּשְׁעֲנָא illic require, nimirum in הוֹשַׁעְנָא per He,vt Chaldæi ſcribunt, Syri verò per Olaph.

LITERA BETH.

ב ב

ב Secunda Hebræorum, & vtriuſque Chaldaicæ linguæ litera, aliquando eſt de themate dictionum, aliquando verò ſeruilis. Cùm ancillatur, valet, In, cum,per, ab, &c. pro ratione loci: variaſque punctorum affixiones aſſumit, quæ à Grammaticis ſunt ediſcendæ. In numeris primùm ב ſimpliciter valet 2.&,ſi addantur ei duo puncta hoc modo ב, vel ſubſcribatur ei linea recta,ſic ב faciet 2000.vt iam dictum eſt in Olaph.

בָּא Primùm eſt idem quod בַּיִת Domus, Iſaiæ 4. bis in Veneto exemplari.ſed cùm nuſquam alibi reperiatur,lego בַּיְתָא cum Complutenſi manuſcripto. Secundò בָּא Venit, iuit,acceſſit,ingreſſus eſt. Quæ radix propriè eſt Hebraica, pro qua Chaldæi vtrique vtuntur עַל. Inde in Commentariis בִּיאָה Acceſſus, congreſſus, concubitus. Vnde apud Rabbinos legitur : אֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מִבִּיאָה רִאשׁוֹנָה, id eſt, Mulier non fit grauida primo coitu. Item נְכָסִים דְּנָקְנִית בְּכֶסֶף בִּיאָה וּבְשְׁטָר: Tribus rebus mulier acquiritur, argento, coitu, & literis. Et dicit Elias,quòd חַמָּתָה דֶּרֶךְ כָּבוֹד הוּא כְּנוּי לְתַשְׁמִישׁ ſit honeſta circumlocutio, vel cognominatio miniſterij thori. & eſſe diſcrimen inter בִּיאָה & בְּעִילָה, vt ſuo loco notabimus.

בְּאָנָא Campus multorum agrorum. in Aruc. Item בָּאֲנִין ſunt עִנְפֵי הָאִילָן Rami arboris.

בְּאָדָן Eſt locus vbi creſcunt malogranata, ſiue optimi fructus: in Aruc. בְּאַדִין Idem eſt quod אָז Tunc.

אֲשַׁרְתָּא Lucus. Iud. 6. Plurale אֲשֵׁרִין 3. Regum 14.

אֲשַׁרְנָא Idem quod כתלים Muri, parietes. Ezr. 5.

אַשְׁרִי ☞צצר In Aphel, ordinis quiescentium in vltima, Habitauit. Ios. 18. Collocauit, posuit. Genes. 2 & 3. & Psal. 78. vide שְׁרָה infrà.

אֲשִׁישׁ Primò significat חזק Roborauit, confirmauit. Secundò est Lenticula fracta. in Aruc.

Et אֲשִׁישָׁא vel אֲשִׁישׁ Lagena. & magna aut pretiosa torta panis. אֲשׁוּתָא Secundum auctorem Aruc est כדיח שאין לו עינים id est, Creatura carens oculis, talpa, Leuit. 11. Hebraicè dicitur חֲתַנְשָׁמֶת. Dicitur & אֶשֶׁת Iob 38. תִּנְשֶׁמֶת enim interdum accipitur pro Olore & cygno. & tunc exponitur per בַּיְתָא à Targ. Item אוּשְׁתָּא & אוּשְׁתַּת Murus. Cantic. 8. Paries. Iob 24. idem quod כותל vel חומה vt habetur suprà. אַשְׁתִּי Fundauit. vt Psal. 8. אַשְׁתֵּיתָא עוּשְׁנָא Fundasti robur. vide שְׁתָא.

אֶשְׁתְּדוּר Seditio. Ezr. 4. ☞צצלם אֶשְׁתּוּף Ponitur vbi in Græco est ὄφελον, Vtinam. 1. ad Cor. 4. אַשְׁתִּימָא Cancellarius, regij sigilli custos, qui aliàs scribitur אַשְׁתִּיאָמָא in Aruc.

אֶשְׁתָּקַד שנה שעברה est Annus qui præteriit. Syrè ☞צצלם.ר 2. ad Cor. 8. & in Aruc.

אָת & אָתָא Idem quod מופת Portentum, seu אות Signum. Genes. 4. Ios. 2. & Exod. 8.

Item particula אֶת in Hebræo, in libris secretioribus vt in Zohare, Portis lucis, Portis iustitiæ, Bahir, & aliis, nunquam mysterio caret, & sæpissimè idem innuit quod A, & Ω, in Apocalypsi; nempe, Principium & finem, Deum videlicet. In plurali facit אָתִין & אַתְוָן & אָתְוָת & אָתְוָא Signa, portenta, prodigia, miracula. Isa. 8. & Psal. 135. אתו In Rasse tevoth, & sæpius cum Vau; valet וְאָם תֹּאמַר quòd si dixeris: Sic dicũt in antipophora.

אָתִי vel אָתָא Venit: in fœmin. אָתַת Iud. 13. & in Aphel אַיְתִי Adduxit, attulit. 3. Reg. 9. & 1. Reg. 18.

Accipitur etiam in dandi significatione, sed in Imperatiuo modo tantum, vt אֵיתִי קֶמְחָא Date farinam. 4. Reg. 4. & אֵיתוֹ לִי גִּבְרָא Producite vel date mihi virum. 1. Regum 17.

Inde מֵאתְיָתָא ☞צצחלחלחת Aduentus. Matth. 24. Et in passiuo אֶתְיְתָא ☞צצחלחלחת Prouenit. in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. אַתְּ Tu, tam masculinè, quàm fœmininè. Pluraliter אַתּוּן Vos, & in fœm. genere אַתֶּן Gen. 31.

Item אֵת Vtile esse, prodesse. vnde אֵיתִין Vtilia.

אִיתְתָא & in constructione אֵתַת Vxor, mulier. Deuter. 5.

Et אִתּוֹ Gen. 29. Deut. 21. & אִנְתּוֹ Gen. 2. & 12.

אֵתִיב וְאָב & in fœminino genere אֲתִיבַת Respondit. Ios. 9. Retraxit, reduxit, fecit reuerti, in Aphel, ordinis quiescentium in secunda: idem quod חֵשִׁיב Hebraicè. Ios. 8. & Recuperauit. 1. Reg. 30. Eius radix est תב. vide infrà. אַתְבַּ"שׁ Sic vocant Hebræi Alphabetum inuersum, quãdo scilicet vltima litera capitur pro prima, aut penultima pro secunda: & rursus prima pro vltima, atque secunda pro penultima, & sic consequenter. Huius vsus mysteria secretiora perueſtigantibus est perquàm familiaris, vt verbũ סר ponitur Psalm. 14. secundum aliquos pro סג Retrocessit. Nam Res & Ghimel siue Gomal sunt literæ permutabiles, siue vt ipsi loquuntur, literæ Athbas. Et hac literarum commutatione abscondunt multa secreta, ne à quibusque facilè intelligi possint. אֵתְחוֹלִי Principium. Iob 1. vel est אֵתְחוֹלִי vt scribitur in Complut. אֶתְכָּרָא Idem quod Hebraicè אֶשְׁכּוֹל Botrus, palmes vuarum. In plurali אַתְכְּלִין 1. Reg. 25.

אֵתִיךְ In Aphil, Fudit, conflauit, examinauit. est ordinis defectiuorum in prima. Psalm. 66. & in Benoni מֵתִיךְ Fusor metallarius, ibidem. Radix est נְתַךְ. Inde etiam אַתְכוּתָא Fusio. Iob 37. אַתְלִיטָא Athleta, Hebræi exponunt שר Principem. In plurali אַתְלִיתִין Pugiles, Athletæ. in Tanhuma. & אַתְלִישִׁין in Sch. rab. cap. 21. & in Bereſſ. rabb. cap. 22. & 78. Quidam codices habent אתלישק. אתל"ל In Rasse tevoth valet idem quod אִם תּוּכַל לוֹמַר Si possis dicere. מְצִי lingua Magistrorum Potuit, à מָצָא Hebraico deductum, cùm dicitur: Sicut inuenerit manus tua, id est, Pro facultate tua.

Sic Simeon in primo capit. Ezræ, ex capite 1. Tractatus Meghilla inquit, חֵיכִי מְצִי מַשְׁבַּע לְהוֹן Quomodo, vel itane potuit eos adiurare? Hebraicè diceres, אֵיךְ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָם Est autem מַשְׁבַּע Benoni Hiphil, pro מַשְׁבִּיעַ. Cæterùm quiescentia Lamed Aleph, in He mutant etiam Rabbini.

Potest

desumpserint hoc ex Targ. Ierosolymitano. Gen. 10. vbi Gomer & Magog per Aphrica & Germania reddidit. In lingua item Romana, terra Aſkenas Germania, g, scilicet leniter prolato, vocatur. atque in Aruc Garman exponitur לְבָן בְּיוֹתֵר id est, Nimium candidus: & talis est Aſkenaz, id est, Germanus. Porrò circa hunc versum Abd. 1. אֲשֶׁר כְּנַעֲנִים עַד צָרְפַת Qui sunt Cananæi, hoc est, Mercimoniis addicti, vsque ad Tsarpath, scilicet Galliam. Aben Ezra scribit se ex ore magnorum virorum audiuisse, terram Alemanię esse Chananæos, qui fugerint à facie filiorum Israel. Hæc in Thesbi.

אוּשְׁכָּף Exponitur per מתקן נעלים, id est, Parans seu formans calceos, sutor calceamentorum. Scribitur & אוּשְׁכָּפִי. Item אֲשָׁכָּף est Genus locustæ, in Aruc. אֲשָׁכוֹר Idem quod צמר כרם Iugerum vineæ. In pluralı אֲשָׁכְּרִין Isa. 5. אֲשָׁכְּרִין autem in secundo Targ. Esther cap. 1. est Quoddam lapidis precioſi genus, vt ait Elias. אֶשְׁכְּרַע Arbor, quæ Hebraicè תְּאַשּׁוּר, Arabicè autem שׁוּרְכִינָא, & Germanicè בוּשׁבּוֹם id est, Buxus vocatur. Plural. אֲשְׁכְּרָעִין Ezech. 27.

אַשְׁלֵי Induxit in errorem. vt חִוְיָה אַשְׁלֵי יָתִי Serpens induxit me in errorem. Gen. 3. in Targ. Ierosolymit. radix est שְׁלָא. אַשְׁלָא Idem quod חבל מפשתן hoc est, Funiculus lineus vel canabeus, laqueus, pedica: Iob 18. Pluraliter אֲשָׁלָא Psalmo 140. אֲשָׁלָא & אֲשָׁלָא Arbor, idem quod אֶשֶׁל Viridarium, pomarium. R. Ionah exponit arborem quæ Arabicè dicitur אֶתֶל similem tamarici. 1 Reg. 22. & vltimo. אֶשְׁלֵג Est herba quæ siccata contunditur ad lauandum manus. Item אֶשְׁלֵג Est illud quod è margaritis educitur, quando perforantur. in Aruc.

אֲשַׁם Delinquere, in Hebræo. Leuit. 7. & in Hiphil more Hebraico הֶאֱשִׁים Redarguit peccati. in Com.

Inde אֲשָׁמָא Oblatio pro peccato, munus expiatorium. 4. Regum 12. Et אַשְׁמַאי Culpabilis, indoctus. in Aruc. Alij à שממה deductum putant, hoc est, à vastatione. Elias in ea est opinione, vt existimet vocabulum deduci potius ab illo quod legitur 2. Reg. 17. עשו את אשימרה vbi Simiam significat, sicut & Latinè שִׁמְיָא vocatur. Et senex qui non pollet sapientia, similis est simiæ. atque hinc vocatur senex אַשְׁמַאי in Thesbi. אֲשִׁימָא est רמות תיש Similitudo hirci: hircus absque lana, sic dictus quòd sit שָׁמֵם Desertus à lana: est enim quasi caluus & albus. in Aruc. אַשְׁמְדָאי est מַלְכָּא דְּרִשְׁדֵּי Asmodæus rex dæmonum. in Ber. rab. cap. 32. & Psalm. 78. in Midr. & Eccl. 1. Elias scribit אַשְׁמְרֵי, & Venetum exemplar אַשְׁמְרֵיי duplici Iod.

אַשְׁנִי In Aphel, ordinis quiescentium in vltima, idem quod שְׁנִי Mutauit. Gen. 31.

אֲשִׁינָא Idem quod קשה Durum, duritia, scribitur & אֲשִׁינָא.

אִישׁוֹן & אִישׁוּנָא Tempus vespertinum, Gen. 28. & 29. & idem quod צל Vmbra, & crepusculum, vel שחר Aurora, tempus antequam sol luceat. ibidem 19. & אִישׁוֹן סִיבוּתָא Ætas senilis. 21. Et 35. Spacium vel mensuratio terræ. Hæc omnia in Tharg. Ierosol.

אִשְׁתָּ"ה In Rasse tevoth valet, אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשָּׁלוֹם Dixit Salomon, qui in pace quiescat.

אֶשְׁפָּה Stercus, sterquilinium. אָשָׁף Astrologus, iuxta Kimchi. in plural. אָשְׁפִּין & אַשְׁפַּיָּא Astrologi, vel secundum R. Abraham, Medici, qui per pulsum brachij & vrinam dignoscunt alterationem corporis, & multitudinem somniorum pro corporis dispositione. Daniel. 2.

אוּשְׁפִּיזָא & אוּשְׁפִּיזָא Hospes. in Aruc & in Zohare.

אַשְׁפָּר Sexta pars iuuenci. 2 Reg. 6. in Hebræo: & in Midb. rab. cap. 4. אוּשְׁפָּרִי Sartor, vestium sutor.

אַשְׁקְלוֹן Ascalon, nomen vrbis. Iud. 14. אַשְׁקְלְתָא Contractus emptionis & vendirionis. in Aruc.

אַשְׁקָּק Platea. Pluraliter אַשְׁקָּקִין Psal. 18. & Iob 18.

אַשְׁקוּקָא Iuramentum. in Aruc.

אָשַׁר Primò significat Seruare promissa in contractu, pollicitis stare, fidei committere, aut ad fidem vendere. in Aruc. Secundò Confirmare, Act. 3. Inde אַשְׁרָאי Res vendita pretio non tradito, sed quasi per fidei commissum.

Tertiò אָשַׁר est Beare: & אַשְׁרֵי Beatus: & אֲשׁוּר Beatitas, siue beatitudo. Psalm. 8. in Midr. אֲשׁוּר Celeriter, festinanter. in Aruc. Item Assyria. Genes. 2. à secundo Semi filio, qui vocabatur Assur, sic fuit appellata.

bat enim exemplar. ego tamen existimo nomen esse viri.

אוּרְעָתָא Frustum panni noui. Matth.9.

אַרְעָפְתָא Principatus, dignitas secunda post regem, aliâs אַרְעָפְטָא. Sed אַרְקָתָא est עור שעל חרגל Corium quod est supra pedem, Italicè *Thomaia*, vel est soleæ calcei duplicatæ pars superior. אַרְרָן Nouacula vel securis.

אַרִישׁ Desere, Prouerb.4. vel Otiare. Quidam scribendum putant per Daleth, à רוש vel רש Conculcauit. Alij esse à רַע ex coniugatione Aphel. in Hebræo est פְּרָעֵהוּ Missum face eum. Et אַרִישְׁתָא Idem quod משתה Conuiuium, symposium. צורות Olera, vel erucæ, quæ sunt herbæ virtutis calidæ & humidæ, Venerem excitantes.

אַרִיתָא Idem quod אמת המים Riuus aquarum. in plurali אֲרִיתִין Psalm.78.& אֲרִיתַיָּא Genes.8. אַרְכִין Currus. Psalm.67. in Complut. & Veneto exemplaribus, sed in Psalterio Nebiensi אַרְתַּכִי.

אֶשְׁתָּא & אֶשָּׁא Ignis, 2. Reg.22. Significat etiam febris ardorem. Matth.8. Scribitur & אִשְׁתָּא Febris. אַשְׁנָא Primò significat יסורות Fundamenta. Ezr.4. R.Schelomoh exponit כתלין Parietes.

אֲשַׁשׁ Iecit fundamenta: in Ber. rabb. cap.39. Et אַשִּׁישׁ Abscondit, recondidit. Psal. 119. in Beth. in exemplari Veneto, sed perperam. Proinde scribendum אַטְּרִשׁ, vt est in Complut. & Psalterio Nebiensi. adde quòd testatur Elias perpetuò in Iob, Psalm. & Prouerb. צפן reddi per טש à Tharg. Inuenitur quoque אַשְׁנְתָא Fundamenta. Thre.4. Significat etiam Parietes. Cant.2. vt בָּתַּר אַשְׁוָתָנָא Post parietem nostrum. vide adhuc infrà, & suprà in אוּשָׁא.

אַשְׁוָת Idem quod אילן Brachia, humeri. Isa.25. ait quidâm: sed si D.Kimchi ארבות Hebraicum exponit per אילן, ideo אַשְׁוָת, quod est in Tharg. idem significabit. nam ארבות vel teste ipso Kimchi in Radicibus super eo loco, aliâs, & magis propriè, Insidias significat. Ergo bene interpretatur R.Schelomoh מקום שהוא שם רועים לארוב והם מגדלים אַשְׁוֹת יְהוּדִי: nempe Locus, cui loca sunt struendis insidiis idonea, quæ turres sunt præaltæ. אַשְׁוֹת enim muri sunt. Hæc ille. ירים autem illic pro locis, non pro manibus vsurpatur. אַכְּנָא aliâs אַכְּסָא Senex, stultus. Item Stultitia. in Aruc & in Zohare. אַשְׁמוּרָן Locus profundus aquarum receptiuus.

אַשִּׁיב Lauit, abluit. Mat.6. אֲשַׁר Effundere. & Syrè in passiuo אִתְאֲשַׁר Effusum est. Mat.23. iddm quod שְׁרָא. Vnde fit אַשְׁרִי בתצחב Eudit, effudit.4.Regum 21.& 3.Reg.2. & est Aphel, ordinis quiescentium in vltima. Inde מֵישַׁר Effusio. Leuit.4. & מַיָּא מְתְאַשְׁרִין Aquæ effusæ. 2.Regum 14. Item אַשְׁרַת גַּלְגַּלִּין Idem quod ירות האופנים Manus rotarum, id est Radij, qui rotæ circumferentiam sustentant.3.Reg.7. Sic אַשְׁרַתָּא 3.Reg.10.secundum R.Dauid Kimchi, sunt Sustentacula, quę fiunt in sede ad reclinandum super ea, brachia.

אַשְׁוִיָּא Colus, lignum ad quod ligatur lana, vt Hebræi describunt. in Aruc. אַשְׁוִין In Aphel, ordinis quiescentium in vltima, Æquauit. Iob 30. vt est male in Veneto. sed scribendum censeo אַשְׁוִוּ Contulerunt vel posuerunt. Hebraicè legitur וְרַגְלַי לַחְמֵר Proiecit me in cœnum, quod Tharg. pluraliter transfert אַשְׁוָן יָתִי לְמִינָא pro אַשְׁוִוּ, vel pro אַשְׁוּ, cum Nun additicio, quod moris non est Chaldæis. Alia paraphrasis habet אַקְשׁוּ Comparauerunt.

אַשְׁוִי Cogitauit, vel expectauit. Psal.48. vt quidam exponunt, vel Reputare, vt alij. אֲשׁוּחֵי Ligna quædam pulchra, cedris similia, quæ Arabicè שוח vocantur. אַשְׁחוּר Nomen viri proprium, sic dicti ab offuscatione; quia ieiunio suum obfuscauit vultum.

אַשִּׁיט In Aphel, ordinis quiescentium in secunda, Spreuit, contempsit.2 Reg.12.

At אוּשִׁיט eiusdem coniugationis, sed quiescentium in prima, Extendit, porrexit. Esther 5.

אֲשׁוּת Idem quod חתיכת ברזל Massa vel frustum ferri, Lamina. in Aruc. אֲשְׁכּוֹל Botrus. & tunc est simplex dictio.

Capitur etiam pro Viro vniuersali, quasi אִישְׁכּוֹל Vir omnium, vir in quo sunt omnia, scilicet, Lex, timor, mansuetudo. &c.

אַשְׁכְּנַז Omnes terram Alemaniæ Askenas vocare solent, Germanicè Teutschland. Et videtur Eliæ, quòd desum-

B 3

אַרְנְבָא Lepus, genus animalis vtrunque sexum habentis. Leuit.11. אַרְנָס est קנה בצמר ופשתן Hasta cum lana vel ligno, hoc est, Colus, quæ Arabicè dicitur עַרְנִיס vel עַרְנַסָא. & אוּרְנְטִי in Aruc. אַרְנְקִי Idem quod כיס ארוך Longa crumena, נלשון אשכנז בוי גורטיל Id est, Germanicè Ein Beigutel. Hæc auctor Aruc. Significat etiam אַרְנְקָא Craniũ capitis, quod est quasi crumena cerebri. in Aruc.

אֲרַס Sponsare. Exod.20.& 22. & Deuter.22. Item אִירְסָא & אֵירוּס Venenum, toxicum. Cant.2. & Psalm.58. Hinc אַרְסָיָא Veneficus.

Secundò אַרְיסָא est Hortulanus, Germanicè Gertner, Gallicè *Geardinier*. Cant.8.& אֲרִיס in Tharg. Ierosol. Deut.23. Inde אַרְיסוּתָא Hortulani ars: Iob 29. tamen auctor Aruc interpretatur עשב Herbam. In Complut. & Venet. אַרְיסָיָא est, siue hortulanos siue herbas significet certè in Aruc, vt volunt aliqui, אַרְיסוּתָא non reperitur, sed אֲרוּס, & id quidem ex tractatu Aholoth, id est, Habitationum, vbi sic habetur, הם מיני מרקחת שמשומין בתבשיל ויש אומר הוא עשב וכשמזריע מקיש חזרע כמין זוג: id est, Genus est pigmenti, quod in condimento apponi solet. Nec deest qui dicat herbam esse, quæ cùm semen producit, bina semper copulet. Elias habet אֲרִיסָא, & lingua Germana, vt suprà, Gertner, explanat. ארוס Tympanum. in Aruc.

Et אֲרוּסָא Idem quod שלשלת Catena: Sanctes legit אֲרָסָא. in Aruc. אֲרִיכְטִין Conuiuium diei, vel prandium. Psal.18.& 50. & 112.& Thre.1. in Midr.& in Ber.rab.cap.11. Conuiuiũ enim diei seu prandium, Græcè dicitur ἄριστον, & ἀριστάω, Prandeo; conuiuium verò vespertinum dicitur Græcè δεῖπνον.

אַרְכְּטָטִין Nomen viri, qui erat Proxeneta. אַרְכְּקוֹנוֹס Idem quod שלשון Potestas, præses. אַרְיוֹס-פַּגוֹס Areopagus, locus Athenien sis Senatus. Act.17.

אֲרַע Primò idem est quod פגע Occurrit, euenit. Thr. 1. Prouerb.6.& Psal.91. & in Hagiographis passim scribitur per Olaph in principio. at in Lege scribitur עֲרַע, & in Prophetis similiter. Elias tamen se dicit inuenisse etiam in Lege & Prophetis, quædam per Aleph, & ea in correctis exemplaribus; sed si rectè an non, dubitare se inquit.

Inde אֵירָעוֹן Euentus, casus, Eccl.2. & Ruth.2. אַרְעֻתָא Idé, in Complut. codice. in Venet. אֵירְעָתָא Euentus eius, cum affixo; in Hebræo enim legitur מִקְרֶהָ.

Secundò חֹרֹב אַרְעָא est אֶרֶץ Terra, mutato Tsade in Ain, vt mos est Chaldæis vtrisque. Gen.1. In plur. אַרְעָתָא Gen. 26. & in regimine אַרְעַת עַמְמִין Terræ gentium. Psal.105. & אַרְקַת Terræ. Ierem.28. in aliis tamen codicibus, vt & notat Elias, vnde desumpsi, est מְרִינַן, velut in Prophetis, eodem teste. Thargum Ionathan habet pro ארצית semper aut מְרִינְתָא aut Prouinciæ. Reperitur etiam אַרַע pro Terra in regimine. vt אַרַע דָּרוֹמָא Terra Austri. Ios.15.& vltimo. אַרְעִיתָא Solum, fundus, pauimentum. Daniel. 6.& 3.Reg.6. vel potius ibi idé est quod תחתית Inferior, in femineo genere. vt Ezec.30. & in masculeo אַרְעָא Ios.16 & חֹרֹב אַרְעָנָא Terrestris. 1.ad Cor.15.

Inuenio & אַרְעִיה pro רֵעֵהוּ. Socio, proximo. Prouer.11. Complut. habet חַבְרֵיהּ, quemadmodum vbique in Scriptura חַבְרָא ponitur pro רֵעַ. Item אַרְעִיתָא Significat Crabronem, quòd scilicet homini in occursum veniat, atque faciei suæ aduersetur, vt exponit R.Dauid Kimhi. Ios. vltimo. Alias per Hain עַרְעִיתָא in Complut.& Veneto. Item אַרַע Minus. Dan.2.& Esth.1. אַרְפַּד Est nomen loci. Ierem. 49. vt & in Hebræo.

אַרְפֵּי In Aphel, ordinis quiescentium in vltima, significat Omittere, sinere. Inde in Imperatiuo אַרְפוֹן Sinite. in Vaic. rab.cap.5. אַרִיפְתָא Porta. Psal.78. in Midr.

אַרְפַּס Dicit auctor Aruc esse ארגז Capsam illam, quæ multum suscipit frumenti, iuxta molarem lapidem, & effundit pauxillum farinę. Alij dicunt esse clepsydram, qua horti irrigantur. Nonnulli codices habent אַרְפָּקָס, alij אַפְּרָכָס, vt habes in Ber.rab.cap.4. אַרְפַּק Aperire multum oculos. in Aruc.

אַרִיק In Aphil, ordinis quiescentium in secunda, Effudit. Genes.28. in tertia fœminea אַרִיקַת 2. Regum 13. vide רוּק.

Item אַרְקָא Idem quod אַרְעָא Terra. Ierem.10. Significat & Tartara, locum damnatorum. in Zohare. In 2. Tharg. Esther legitur, vt habet Methurgeman: אַרְקוֹל דַּאֲזִיל בְּרֵישׁ קָלָהוֹן Arcil qui ibat ante omnes. nescio quid sit, inquit Elias; quia non sum sapiens sicut Selomoh, nec ego scio; non suppete-

eſt ſenſus : Et erit medela errori tuo. quam expoſitionem ſequitur R. Schelomoh. Sin pro tranquillitate, quod aliis magis placet; hæc erit explicatio : Et erit longitudo tranquillitati vel proſperitati tuæ : id eſt, Longo tempore pace & otio frueris. In plurali אֲרוּכִין Medelæ. Pſal.47. vt volunt aliqui, vel 48. vt Pagninus; ego verò non reperio: nam quæ aliâs citat Pagninus, ſunt Hebræa. Tertiò אוֹרִיךְ in Aphel ordinis quieſcentium in prima, ſignificat Prolongare, protrahere. Ioſ.vltimo. Item Sperare, expectare, morari. Geneſ.7.& Exod.24. & Pſalm 36. Inde אֲרִיךְ Longus. Ezech. 17.

אֹרֶךְ & אֲרֻכָּא Longitudo, prolixitas, terminus, ſpacium: Iſaiæ 26. Geneſ.6. & Exod.25. & 26.& 3.Reg.6. idem אוֹרִיכוּת Pſalm.91. אֲרֵךְ חֹרְתִּי Præterea ſignificat Aſſurgere, creſcere. Marc.4. אַרְכוֹנָא Idem quod נגיד Princeps, Græcum ſcilicet ἄρχος. Iob 21. In plurali אַרְכוֹנִין cap.34. eiuſdem.

Et alia forma חֹרְבַּם אַרְכוֹס Principatus. ad Epheſ.1.cap.

Item אַרְכִי ἀρχή, Principium, principatus, vt Ioſ.15. קִרְיַת אַרְכִי Ciuitas principatus. ſed pro Principe accipitur in Ber.rabb. cap.50. Idem אַרְכּוֹנְטוֹס in Ber.rabb.cap.77.

אַרְכִּין In coniugatione Aphel, Inclinauit. Pſal.18. vide רָכַן.

אַרְכּוּבָא Genu, coxa. Daniel.5. Auctor ipſius Aruc dicit eſſe שׁוֹק שֶׁעַל יֶרֶךְ Armus, ſiue femur quod eſt ſupra poplitem.

Porrò אַרְכֻבְתָּא eſt חוֹמָה מְטִיט סָבִיב הַשֶּׂרַח Murus luteus in circuitu agri. אַרְכִיטֵיקְטוֹן Architectus. alij legunt אַרְכִיטִיקוֹן Pſal. 15. in Midr. אַרְכָּל eſt בְּגַד עָב Pannus groſſus vilis precij. in Aruc.

אַרְכִילִיקְטִין Princeps latronum : ἄρχος enim Græcè eſt princeps, & λῃστής Latro, prædo, ſicarius. in Ber.rabb.cap.48.& 78. & Cant.3. in Midr. אַרְכּוֹלִיפוּרִין Principes laniorum ſeu ſpiculatorum. אַרְכִיטַטִיגוֹס Græcè ἀρχιστράτηγος, Princeps exercitus. in Ber.rabb.cap.60.

אָרִים וְיָרֵם & אֲרִים in Aphil, ordinis quieſcentium in ſecunda, Eleuauit, erexit. Ioſ.8. Suſcitauit. Ion.1. Separauit. Exod.35. Segregauit. Pſal.68. Radix eſt רום. Inde אֲרֻמְתָא & אֲרֵמָא Eleuatio. Exod.29. Primitiæ oblatæ. Idem quod תְּנוּפָה Exod.35. Item Seges ſtans in agro, Ruth 2. vt ait quidam, ſed vide an ibi reperies. Inde & אֲרָם Syria. אֲרַמָּאָה Syrus, Aramites. 4. Regum 5. & אֲרַמִּית Syriacè, Dan.2. Hebræum eſt. Porrò אֲרַמָּיָא חֹרְתִּבַּם pro Græco ponitur, ſiue Gentili multis in locis Act. Apoſt.

Item אַרְמֶנְיָא Prouincia Armeniæ, in qua Iudæi commemorant ſitam Conſtantinopolim. quorum ſententiæ accedit Chaldaicus interpres. Thren.4. cùm tamen potius in Thracia locetur. אַרְמָאֵי Stirps, ramus. Leuit.25. vt habet Dictionarium Pagnini; vnde autem ſumpſerit, videat.

אַרְמַלְתָּא & אַרְמְלָא Idem quod Hebraicè אלמנה Vidua. 2. Regum 14. Pluraliter אַרְמַלִּין Viduæ. 2 Reg.20. & אַרְמְלוּ Viduitas. Iſa.47. אַרְמִילוֹס Iſa.11. eſt nomen Antichriſti, vel Antidei, vbi ſcriptum eſt de Chriſto, quòd illum ſit occiſurus. ſic autem habetur, וּבְמַטֵּל סִפְוָתֶיהָ יְחִי מָאֵית אַרְמִילוֹס רְשִׁיעָא : Et eloquio labiorum ſuorum interficiet Armilos impium. Sunt qui dicunt, ait Elias, eſſe Gog de terra Magog.

אֲרוּם Quia, quoniam. Pſalm.3.

אַרְמַנּוֹן חֹרְתִּבַּם Gubernaculũ, ſiue antenna nauis. Act 27.

אַרִימִין Dux. & אִירְמִינְיָאָה Ducatus. in Commentariis.

אַרְמָע valet in Raſſe tevoth אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר Ignis, aer, aqua, terra. in Zoh.

אַרוֹנָא Arca, capſa. Deut.31. Sed אוֹרָנָא & אוֹרֶן eſt Genus cedri, aut pinus lignũ imputribile. Iſa.40. & 44. Sunt qui dicũt auctorẽ Aruc expoſuiſſe per יונק אילן Planta tenera arboris; quod tamen in Aruc non reperio, ſed in R.Schc. inuenio נטע יונק Planta tenera; cuius ſententiæ accedit Elias. exponit enim עָנָף Frondem. At R.Dauid arborem eſſe ait ex ſententia veterum patrum, ועצים היו מסודרים שם עצי ארזים ארנים וברושים: id eſt, Arbores autem illic erant ordine digeſtę, nempe cedri, orni, & fraxini. אוֹרָנָא enim & בְּרוֹשׁ alludunt ad ornum & fraxinum. & Columella tradit ornum eſſe fraxinum ſilueſtrem. אַרְנוֹן etiam eſt Arca vel capſa magna, in Aruc.

Item אַרְנוֹנָא, & pluraliter אַרְנוֹנִיוֹת idem quod מס Tributum. in Vaic.rab. cap.1. & Pſal.28. in Midr. in Zohare ſic ſcribitur מָה הִיא אַרְנוֹן Quid eſt Arnon? Eſt אשת עליונה אהבה וגו׳ Vxor ſuprema dilectionis arctæ, quæ non ſeparantur in æternum; de qua dicitur : Et fluuius exibat de voluptatis horto. Hæc in Exodum col.98.

אַרְנָבָא

אַרְגְּוָנָא & אַרְגְּוָן Purpura. Iud 8. אַרְגָּז Idem quod ארון: Arca, capſa. אַרְגְּטִים Baiulus, gerulus. in Aruc.

אַרְגָּלָא Inſtrumenta neceſſaria pro nauibus. in Vaic.rab.cap. 23. אַרְגְּנְטִין eſt שר של מרחץ id eſt, Dominus balnei: aut Vas affabrè factum, in quo regi miniſtratur, quaſi dicas argenteũ. Alij codices habent אַגְּנְתִּירִין. in Aruc. אַרְגְּטִים Turbo, ventus tempeſtuoſus. Cant.4. & Eſth. 1. & Thr.1. in Midr. & in Vaic.rabb.cap.9. Alij codices habent אַגְּרְטִים Agreſtis, ſilueſtris.

אַרְדֵּא Eſt חיה Animal ſilueſtre; onager. in Aruc. Sed אֶרֶךְ eſt Fungus, Germanicè שומין ibidem.

אַרְדַּב eſt חצי לתך, hoc eſt, Dimidium menſuræ Lethec, quę quindecim modios continere dicitur. in Aruc.

אוֹרְדֵךְ Legitur in Venetianis Bibliis, Pro.27. pro עֵלִי Piſtillo, ſed quid ſit, neſcit Elias. In Complut. eſt אֲוֵרֵי אוֹרֶךְ duæ dictiones nihili : ſaltem non intelligo. אַרְדַּל & in plurali אַרְדִּיכָלִין ſecundum Kimhi, ſunt Principales ædificatores & architecti, habentes ſub ſe alios. Latinè dicuntur Iureconſultis, Operis redemptores. 2.Regum 5. & Ezech.27. Et Syrè אַרְדִּיכְלָא חֹרְתִּבַּם Architectus. ad Corinth 1. & אַרְדִּיכְלָא Architecti. Pſal.116. אָרוּ Idem quod הִנֵּה Ecce, en. Dani.7. & אֲרֵי Quia, quoniam. Gen.1.& Deut.21. אוֹרְדָן Ranæ, in Comment. אַרְדִּיפַּנִי Arbor quæ producit flores liliis ſimiles, ſed amaros valde. Vide in He חַרְדָּף.

אַרְזָא Cedrus, ſpecies arboris. pluraliter אַרְזִין Cedri. 3. Regum 5. Et Syriacè אַרְזָא חֹרְתִּבַּם Secretum, arcanum: & אַרְזַנְיְתָא חֹרְתִּבַּם in fœmin. Secreta, arcana. in Euangeliorum titulis. Item אַרְזָן Cedrinum, magnum inſtar cedri. in Aruc. אוֹרְזָ eſt Oriza, genus leguminis, quod vulgariter *Riz* vocatur, vt dicit Rabbi Leui Dani.primo. & אַרְזַנְאִי Orizinum, plenum oriza. in Aruc. אַרְזוּב Malleus. Plural. אַרְזוּבִין 3.Reg. 6. אַרְזֶלָא Idem quod עֲרִכָּל Tugurium, hoſpitium. in Ghemarah. & non Eſa.24. vt citauit Sanctes, malè intelligens Aruc, qui interpretatur אַרְזֶלָא per עֲרִכָּל, quod in hoc loco Eſaiæ poſitum eſt pro מלונה Diuerſorio.

Et אוּרְזָלָא vel אוּרְזִלָּא Hinnulus, catulus capreæ. Cant.2.& 7. In plur. אוּרְזְלִין ibidem 4. אַרְזַפְתָּא Idem quod המקבת Malleus, Iud.4. Eſt etiam Genus herbæ calidiſſimæ, quæ dicitur Pyretra, nunc vulgò Draconem vocant, linguam adurit & mordicat; eius folia in acetariis probantur; radice vtuntur pigmentarij. אַרְלַב in Raſſe tevoth valet אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי Dixit Rabbi Ioſue filius Leui. אַרְזֵל valet אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, id eſt, Dixerunt Doctores noſtri, quorum auſpicata ſit recordatio.

אָרַח In Aphel, ordinis quieſcentium in ſecunda, ſignificat Odorare & afflare. Exod.3. & Iudi. 16. vbi quidam exponunt Inflammare, incendere: vide רִיחַ.

Item אוֹרַח & אוֹרְחָא eſt Via, ſemita. Geneſ.3.& Ierem.14. Et אָרַח idem. Iudi.19. In plur. אוֹרְחָתָא Hoſ.14. & אוֹרְחָן Ioſ.22.

Poſtremò אַרְיְחָא eſt Vectis. Numer.4. Plural. אַרְיְחִין 3. Reg. 8. & אַרִיחָא Exod.27. Significat inſuper חצי לבנה Medietatem lateris ſeu tegulæ. אַרְטְבוֹן Artebonita, epitheton viri cuiuſdam ab ipſius ciuitate mutuatum.

אַרְטָמִיס Artemis, Diana, Græcum eſt. Actor.19.

אַרְטָסִיס Duritia. in Sch. rabb.capite 23.

אַרְטַלַּאי Idem quod אחשתרנין Muli. Eſth.8. vt legit Magiſter Aruc. Elias verò אַרְטַבְלַּאי, & dicit eſſe Genus iumenti velociſſimum. neſcio an in 2. Tharg. hæc reperetint. nam in altero eſt עַרְטוֹלַיְנֵי. vide ibidem.

אֲרֵי De quo iam ſuprà, Quia, quoniam. Geneſ.1. item Si. Exod. 23. Quum, Deuter.12. אַרְיֵה Leo. 1 Reg.17. plur. אַרְיָוָן 3. Reg.7. & אַרְיָוְתָא Leones. Dani.ſexto. de quo iam ſuprà. אוֹרַיְתָא Lex, doctrina illuminans. Iſa.12. vt ſuprà in אור.

Item Syrè חֹרְתִּבַּם אוּרְנָא eſt Ornamentum quod collo ſuo iniicit ſacerdos ſacris operaturus. Galli vocant *l'Eſtolle*. in lib.Rit. Seueri Patriarchæ. אוֹרוֹלוֹגְיוֹן Idem quod סמני שעות Index horarum, horologium. in Aruc.

אֹרְךְ Primò idem quod כשר Rectum, decens, conueniens. idem אָרִיךְ Ezr.4. Secundò אַרְכָּא eſt idem quod רפואה Sanitas, medicina, vt exponit quidam Daniel.4. vbi ſic habetur תְּהֵוֵה אַרְכָא לִשְׁלְוָתָךְ, duæ autem hæ dictiones ארכא & שלותך duplicem recipiunt ſignificationẽ, iuxta R.Saadiah, R.Abraham, & Dauid Kimchi. nam ſi שְׁלְוָא pro errore accipias, hic

אַקּוּנָם est Species quædam piscis.in Aruc.

אַקְסֵל Species quędam aromatica. Cant.4. vel potiùs est ξύλον, Lignum.Psalm.35. vt habes supra in אַכְסֵל.

אַקַּף Exorsus est.Act.1.& 2. Et אַקּוּף in Aphil, ordinis quiescentium siue deficientium in prima, est idem quod סבב Circuiuit,obsedit,circundedit.Iud.11. & 2.Reg.20. Inde מַקַּף Accentus quidam coniungens dictiones, vt & hyphen Græcis.& שׁוּר מַקַּף Murus ambiens. Leuit. 25. Et אַקָּפוֹת idem quod חגורה Cingulum, cinctorium,Isa.3. vt volunt quidam, sed aliud significat, nempe Attonsio per circuitum,vt dicemus in פֵּת. Et אוֹקְפֵי הָאָרֶץ Circuitus, siue zonæ terræ.radix est יָקַף. Item אַקּוּפֵי sunt Fila quæ rumpuntur à texente,& suspendũtur in panno.in Aruc. אֲקַפְרָטָא Sedes. in Aruc.

אַקְקִיָּא Est Genus aromatis. in Aruc.

אַקְרוֹקָא Rana masculus:& אַקְרוֹקִיתָא siue אַקְרוֹקְתָא Rana femina.in Aruc. אַקְּרָא vel עַקְּרָא vt nonnulli codices habent, est nomen loci. in Aruc. אִיקָר & Syriacè אִיקָרָא Honor,decus,gloria. frequens in Euangeliis. radix est יָקַר. אַקּוּשָׁא Idem quod קשה Duritia, robur,Iob 15. & קָשֶׁה Difficile. in Commentariis. vide קְשָׁא.

אַר vel אור ordinis quiescentium in secunda, Illuminauit. Inde אוֹרָאָה Lex,illuminatio. Ezech.7.& אוֹרַיְתָא Idem. vide suprà,& infrà in יָרָה. אַר Aër.1. ad Corint.9.& בְּעֵל רַאנָא Princeps aëriæ caliginis.in lib.Rit.Seueri Patriarchæ.

אַר quoque per Antiphrasin significat Aduesperascere.

Item Colligere potissimùm ficus,sed tunc אָרַח est radix.

Item Arguere,& miscere. Prætereà est genus arboris.

אַרְיָא Leo:Iud.14. Pluraliter אַרְיֵין Leones. Psalm.58.& אוּרְיָן in Meturgh. Eliæ.Iud.14. quod est scribendum אַרְיָוָן. vt Venet.vel iuxta Complut. אַרְיָוִין. Alij aiunt etiam inueniri אַרְיָוָתָא 2.Reg.1. vbi scribendum est אַרְיָוָתָא forma plurali emphatica.

מְאֵירְתָא Maledictio.Malach.2.& Deu.28.Item אֲרוּרְתָא Maledicta.4.Reg.9. אוּרְיָא Præsepia.Isa.1. Item אַרְוָתָא Prouer. 14.& אֲרוֹת tam in Hebræo quàm in Tharg.3.Reg.5.Equilia.

אַרְיָא Lana,vel linum ingrediens sacculum, ad abstergẽdum factum. אַר In Rasse tevoth valet אֲמַר רַב vel רַבִּי Dixit magister,vel אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ Dixerunt magistri nostri.

אַרְב & אַרְבָּא est Vas paruum argenteum instar nauiculæ.in Zohar. Plural. אַרְבִין col. 96. in Exod. in quo quidem vasculo argenteo dicunt repositum fuisse Mosem, illudque miris depingunt coloribus. אַרוּבָה & אַרוּבְתָא est instrumentũ, vel tabula pistoris,in qua placentę parãtur. Latinè Pistrinum, vel Magis. Item capitur pro חַלּוֹן Fenestra, cataracta. Significat & Cochleam,id est,Scalam instar cochleæ.

אָרַב Etiam idem est quod עָרַב Aduesperascere, obtenebrare. Inde אַרְבוּנָא Obtenebratio, & אַרְבָּא Vespertinũ. Et אַרְבָּא Salix. Et אוּרְבִּי Radix. Et אַרְבְּנִיָּא Germen vile & minutum,vel vrtica,secundum Hieronymum:vt ait Sanctes. Esai. 55. Verè D. Kimchi interpretatur סִרְפַּד Vile germen & minutum, Hieronymus etiam vrticam. sed אַרְבְּנִיָּא quod esse in Tharg. pro סִרְפַּד positum vult Pagninus; tantùm adducitur ab Aruc.Thargum enim, vt & testatur Kimchi,totum illum versum parabolicôs exponit. nam pro נַעֲנוּץ Spina alba, posuit רְשִׁיעַיָּא Impios; pro בְּרוֹשׁ Abiete,צַדִּיקַיָּא Iustos; pro סִרְפַּד חֲיָבַיָּא Peccatores;& pro הֲדַס Myrto,דְּחָלֵי חֲטָאָה,Peccare verentes, vel abhorrentes à peccato.Sed Esth.2. legitur אוּרְבִּינָא pro eodem, vt exponit Elias, licet reperiam in exemplari Venet. quod forsan vitium est תּוּרְבִּינָא. Item אַרְבִּיָּא Arabia, regio notissima,à populi permistione sic appellata. 1.cap. epist.ad Galat.

אַרְבֶּלָא Cribrum. Amos 9.vt legit Aruc. melius alij עַרְבְּלָא. אַרְבֶּלִין Nomen vrbis.in Ber.rab.cap.19.

אַרְבַּסַר aliâs אַרְתַּיסַר Dictio composita, idem valens quod ארבעה עשר Quatuordecim.Iob vltimo. אַרְבַּע Quatuor. אַרְבָּעִין Quadraginta.

אַרְג In Complut. אֶרֶג Desiderabile,concupiscibile. Psalmo 45. vide רְנַג infrà. Item inuenio אַרְגַּר pro חֲמַרְמַר Turbari, commoueri. Sed scribendum est per Daleth, vt Elias אִידַּגַּרוּ Constricti sunt,& præ turbatione incaluerunt. Thr.1.

אַרְגּוּבַלַיָּא sunt פָּסְלֵי אַבְנָיָא Cæsores lapidum. 3. Regum 5.& 4.Regum 12.dicitur quòd sint אוּמָנֵי חַאֲבָן חַגְרוֹלִים בּוֹנֵי חַקּוּרוֹת id est,Architecti lapidis, magni extructores murorum.

אַסְטַגְנִינוֹר Astrologi eius. vide suprà. nam in Hebræo est נַחֲשִׁים Veteratores callidi, & non calliditas. אִיצְטְרִין Ludus cum belluis, siue belluæ inter se, siue homines cum belluis pugnent. אִיצְטְרוּי Sterilis effectus.

אִיצְטַרְנִין Scalæ latæ & planæ, per quas & equi incedere possunt. אִיצְטְרוּבּוֹלִין de quo suprà in אִקְטְרוּבּוֹלִין per Samech.Esth.2. in Midr.& Cant.4.in Midras. אִיצְטַבַּט Dereliquit. Thr.1.in Midr. אִיצְטְרַכָא Necessaria, cibaria oportuna,à themate צָרַךְ. in Ber.rabb. cap.62. & 101. אִיצְטוֹנִית Videntur esse lapides prominentes in muris,& sustinentes trabes.

אִיצְטְלָא & אִיצְטְלֵי Stola,pallium. Ps.101.& Ios.7. & 4.Regum 5. In plurali אִיצְטַדְלִין Mutatoria, stolæ. Gen.3. in Tharg. Ierosolymitano. Pagninus cingula transfert,quòd Hebraicus textus habeat חגורות. Inuenitur etiam per Samech אִסְטְלָא. vide suprà. אִיצְטוֹמַכְתָּם Stomachus,in Cõmentariis. אַצַּיְתָא siue אוֹצַיְתָא sunt Duodecim vites in linea vna.

אִצִּית In Aphil, ordinis quiescentium in media, Auribus percepit, aures arrexit,attendit, auscultauit. Deut.1.& Isa.49. à צִית.

אָצַל Versus est primi Paralip. 8. incipiens ab אָצֵל, & desinens in אָצֵל. Item אָצַל Zachar. 13.est Nomen loci.

אַצְלִי In Aphel, ordinis quiescentium in vltima,Inclinauit.Psal.78. אֵצֶל Iuxta,apud,penes. Et נֶאֱצַל verbaliter accipitur pro Emanare: & אֲצִילוּת Emanatio. frequens in Tikon Hazohar,& aliis commentariis. sunt qui Destinationẽ vertant. אֲצִילָא Axilla.in Vaic.rab.cap.8.

אָצַף Formidauit,solicitus fuit.Isa.57. secũdum quosdam, sed legendum יָצַף, à quo אֲצָפָא Sollicitudo, anxietas, dolor, tristitia. Prouerb.14. Significat etiam אֲצָפָא Canistrum.

אָצַר Reposuit, recondidit.Isa.23. Inde אוֹצָרָא Thesaurus, horreum, repositorium. Deut.32. In plural. אוֹצָרֵי Horrea. Exod.1. אֲצַרְבּוּמְתָא Ostia plicabilia, siue vertibilia.in Aruc.

אַק In Rasse tevoth valet אֶכְתִּי קָשֶׁה,& cum Vau, וְאַק Et scriptum est durum. Qua solent vti abbreuiatione Iudæi, cùm quid ex Scriptura difficile obiicitur. קָשֶׁה enim & קְשָׁיָא, sine punctis קוּשְׁיָא,appellant Obiectionem, & מְקַשֵּׁן Obiicientem,quem nostri Opponentem. אִכְתִּי pro אֶכְתִּיב resecta more suo extrema litera dicunt. Valet & אָמַר קְרָא vel קְרָא Dicit scriptura, siue textus, quem & מִקְרָא appellant à lectione. Vnde מְקְרָאִים Secta Iudæorum, qui contextui addicti sunt, reiectis traditionibus.

אַקָּא vel אִיקָּא idem quod תִּישׁ Hircus. in Aruc. אַקּוּבְטִין Accubitus: in Vaic.rab.cap.8.

אַקְדּוּאִי Hæsitatio.Psal.78.in Midr. אוֹקִיר In Aphel, ordinis quiescentium in prima, Incendit,combussit. vide יקר.

אַקְהִיוּת Stupor dentium,à radice קָהָא vide infrà. Amos 4. אַקִּי Aduerbium,Cede locum.in Aruc.

אֲקָלִים Climata. Est tamen qui dicit se inuenisse Iob 38.& Psal.48. אִיקְלִימִין, idque in Commentariis. אִיקָא significat Perperam,frustrà,immeritò. Math.5.& in alio exemplari manuscripto vetustissimo, cuius nobis fecit copiam doctissimus Harlemius,scribebatur אִיקִּי,Græcè εἰκῆ. ibidem.

אַקִּיל In Aphel, ordinis duplicatorum, Maledixit,spreuit, floccipendit. Esther 2. vide קלל infrà.

אַקְיוֹם וְאַקְנוֹס In Aquila paraphraste valet תשעים ותשע Nonaginta nouem.Gen.17.vt scribit Aruc. אוֹקְנוֹס Oceanus,mare magnum. Psal. 72. Aliâs אוֹקְיָנוֹס. vt Eccles.1. & in Tharg. Ierosolymitano. אַקְלְבוֹסְתָא Lumbus,seu potius neruus quidam in femore. in Aruc. אַקְלִידָא Clauis. in Aruc. אַקְלִיטָא Societas,caterua,sodalitas. in Aruc.

אַקְמְתָא Stellio, vel potius aranea. Pro.30.alij Simiam exponunt. אַקִּים Statuit,posuit. Deut.6. & אוֹקִים Erexit. item Instituit. Num.25. vide in קוּם.

אָקַן Reuirescere,& אַקְנְתָא Viror, vigor.in Aruc.& Possessio, & idem quod חוזק Hebraicè. אָקוֹן Est instrumentum quo pisces capiuntur. אִיקוֹן Græcè εἰκών, idem quod צֶלֶם vel צוּרָה Imago seu figura. Pluraliter אִיקוֹנִין Thr.4. & Esther 2. aliâs scribitur אִיכְנִין. אִיכְנִין Iconium, nomen vrbis siue oppidi Lycaoniæ, non procul à flexu Tauri montis, vt auctor est Strabo lib.12. Epist.2.ad Timoth.3. cap.

אַפְרַגְיָא Vile pretium : alij legunt אַפַּרְגִּינָא in Aruc.

אַפְרוֹדִי Græcè ἀφροδίτη, Venus, idolum Veneris, non Hermaphroditus, vt multi volunt. אַפְרוֹדוּכְסִים Archidux, in Midb.rabb.cap.10. אִיפְרוּחִין de quo suprà, sunt Duces, principes. Ezech.4, & 21. R. Schelomoh interpretatur Suburbia, in quibus hostis collocat suos exercitus, qui vndique in tentoriis manentes obsessam tenent ciuitatem, ne cui detur ea egrediendi aut ingrediendi facultas. אַפְרִיזָא Tabula sustentans in muro tigna. אַפְרַח Volare fecit, emisit in aëra. in Aphel. radix est פְּרַח Numer.11. Inde אֲפִרוּחִין Pulli, auiculæ. Deut.22. אַפִּירְטִין Piratæ. in Vaic.rab.cap.15.

אַפְרָיָא Augmenta, incrementa. & אִיפּוּרְיָא Fructus. in Ber. rabb.cap.73. & אַפִּירְיוֹן Lectus iugalis, & floridus. Psalm.24. in Midr. quæ omnia sunt à radice פָּרָא Fructificauit, creuit. vide infrà. אַפְרְיָא Lingua Persica significat Vale, roborare.

אַפְרְכָא ὑπαρχὸς, Dux, Comes. Pluraliter אַפְרְכְיָא Psal.72. Significat etiam Prouinciam, comitatum.

אַפְרְכְיוּתָא ὑπαρχία, Genes.10. in Tharg. Ierosolymitano. Reperitur etiam per He in principio scriptum. vide infra.

אַפְרְכוּס Idem. in Ber. rab. cap. 4. & 8. & 49. אַפַּרְסְמוֹן & אַפַּרְסְמוֹנָא Balsamum, opobalsamum. in Zoh.col.310. & in Ber. rabb.cap.27. & 39. Et dicitur שמן אפרסמון Oleum Apharsemon, & יין אַפַּרְסְמוֹן Vinum Apharsemon, vt notat Elias in Thesbi. אַפְרַסְנָא Ponitur pro βουλή, Insidiæ. Act.9. אַפִּירְסָק vel secundum alios פִּירְסָק Persicum. in Aruc.

אַפְרִיקָא & אַפְרִיקִי Aphrica, tertia pars, aut potius quarta pars orbis vniuersi. Ier.10. & Ios.9. & 3. Reg.10. אַפְרָת Euphrates. Inde אֲפָרָתִי Euphratæus, qui prope Euphratem habitat. Iud.12.

אַפְרַתָּנָא Occasio, actio. in Aruc.

אַפֵּישׁ In Aphel, ordinis quiescentium in media, Auxit. Psal.105. vide פּוּשׁ infra. Inde אַפּוּשֵׁי Incrementũ. Iob 35. sed est Infinitiuus. vt וְלֹא יָדַע לְאַפּוּשֵׁי לַחֲרָא Nec nouit accrescere multum. אַפְשִׁי Voluntas mea, pro חִפְצִי. in Ber. rab.cap.101. אַפְשָׁא alias אַפְשַׁח Cadere, in Aruc.

אֶפְשָׁר Possibile, possibile est. 2.Reg.14. Inde אֶפְשָׁרוּת Possibilitas, & אֶפְשָׁרִיִּים Possibilia. in More Neuokim.lib.primo ca.32.

אַפְתָּא Tempus. in Vaic. rab.cap.25. Et אַפְתָּא Tabulatum. & buccella panis. in Aruc. אַפּוּתָא Frons. in Aruc. Et אוּפְתָּא Ligni frustum. in Aruc. אַפְתּוּם Præceptũ, statutum. Ezr.4. Rabbi Schelomoh tamen interpretatur מס Tributum. Aben Ezra תּוּצָאוֹת Reditus, prouentus. R. Dauid חוֹק Robur. Elias אוֹצָר Thesaurum, ærarium.

אַפּוֹתִיקִי ἀποθήκη, Apotheca, repositorium. Psal.33. & Iob 38. Et אַפּוֹתִיקִי Obligatio hypothecaria. in Sche.rabb.cap.31. & Gen.24. in Tharg. Ierosol. vbi habetur in Hebræo וכל טוב אדוניו בידו Et ex omni bono heri sui in manu eius. est וְכָל שֶׁפֶר אַפּוֹתִיקִי דְּרִבּוֹנֵיהּ בִּידֵיהּ Et omne pulchrum penu domini sui erat in manu eius. Elias ait & Aruc. interpretati sunt Magistri nostri אַפּוֹתִיקִי velut Noterikon, nempe אַפּוֹ תְּחִי קָאֵי Vultus eius consistat. alij codices habent דִּיתִיקִי διαθήκη, Testamentum, pactum. אַפְתָּרִין Pingue. Numer.13. in Tharg. Ierosol. vt aiunt: quæsiui tamen, & non inueni.

אָץ Ordinis quiescentium in secunda, Coarctauit, in angustiam redegit: & Accelerauit, festinauit.

אָצָא Damnum, præiudicium: Item Genus herbæ, quæ crescens in fluuio, suis foliis eum claudit.

אֲצִיצָא Vas testaceum fractum, vel frustum testaceum lingua Arabica.

אֶצְבַּע Digitus, vt & Hebraicè, vide עֶצְבַּע. Vbi absolutè ponitur, Digitum significat, qui est proximus pollici. In plurali אֶצְבָּעָן Digiti. Dani. 5. Sciendum est autem & hoc nomine pedũ digitos vocari. Similiter & pudenda masculi: vt cùm dicunt Rabbini, אֵין כָּל־אֶצְבָּעוֹת שָׁוֹת id est, Non omniũ digiti sunt æquales. in Thesbi.

אֲצָוָא Herba, quæ nascitur in circuitu palmæ, quę Arabicè dicitur אַסָּן. Sed אֲצָוָתָא est Cibus, pasta, farina conspersa. Exod.8. & Ezech.44. & Iubilatio, clamor. Ezech.21. pro quo, vt corrupto, scribendum cum aliis codicibus אֲצָוָתָא, vt approbat & ipse Sanctes. אֲצְטְבָלָאוֹת Lineæ, puta arborum. Et אַצְטְבָל Stabulum. 3. Reg.4. in Kimhi. & in Sche.rab. cap.31. אַצְטַגְנִין Astrologi: & sic vtitur eo R. Dauid Kimchi. Iud.4. Et אַצְטַגְנִינוּת Astrologia. Iob 4. aliás אַסְטַגְנִינוּת vt notat Elias: sed in Complut. & Venet. melius habetur אסטגנינות

עִבּוּר לְפִי שִׁעוּרֵי כּוֹכָבִים וּבְמִינֵי הָעִבּוּרִים: Et sic in sermonibus magistrorum nostrorum felicis memoriæ R. Mair dicit: Etiam basiliscus. Dixerunt autem, Basiliscus est אפה, cuius expositio est אפעה: mos enim eorum est litteras gutturales abscondere. Caterùm vocatur עבוע, quòd ex eo colorum & tincturarum conficiantur species. עבע enim Tingere significat. Hæc Kimchi; cui assentit R. Schelomoh, qui ait hunc locum vocatum fuisse Vallem Sebohim, quòd ibi reperirentur basiliscj; genus serpentis pessimum & noxium.

אִיפּוֹפְדִין Suppedanea. Est Græcum ὑποπόδιον: in plur. ὑποπόδια, Scabella. Exod.24. in Tharg. Ierosol. Corruptè in Meturgheman legitur אִפּוֹפְרִין, quamuis & magister Aruc ita habeat; & interpretetur כסא שתחת רגל חמלכים Sedes quæ subiicitur pedibus regum. Capitur etiam pro Cathedris corio obductis, & quæ plicari possunt. in Ber.rab.cap. 17. & Eccl.3 in Midr. & in Vaic.rab. cap.36. Alij dicunt esse ligneas sedes, & rotundas, super quas ponuntur libri, & clauduntur, & duplicantur, & extenduntur, ex quibus nonnulli mensas faciunt. in Aruc. אֲפִיפִיוֹר Papa, sic à Iudæis vocatur, aliâs אַפִּיפִיֵּיר. At אִילָן הָעוֹשֶׂה פֵּרוֹת הַרְבֵּה est Arbor ferens multos fructus. in Aruc. אֲפוֹפְסִין Idem est quod גְּזַר דִּין Sententia iuris. Vnde Psal.92. Kimchi dicit, quòd Deus dederit אֲפוֹפְסִין Decreta, super Adam postquam peccauerat. Et in Sch.rab. cap.18. & in Vaic.rabb. cap.6.

אַפְצָא Magister Aruc dicit quòd sit מִינֵי פֵּירוֹת קְטָנִים וּמֵהֶם עוֹשִׂים רוֹ: id est, Species pomorum, ex quibus faciunt atramentum, vocanturque Germanicè גלין, Gallicè *Noix de Galle*, Arabicè verò חַסְפַּס. Item אָפַץ significat דחק Oppressit, occlusit, afflixit, in angustiam redegit. in Ber. rab. cap.69. & in Arabico אפס.

אִפִּיק In Aphil, ordinis deficientium in prima, est Eduxit, protulit, deprompsit. Leuit.26. vide נפק. quòd verò ibidem citat Sanctes אָפוּק pro Pullulatione, non inuenio. Item אֲפִיקְפּוּקִים Medicamina prouocantia vomitum. אֲפֻקְלִין Iudices. in Aruc. אֲפֻקְמָא est Funis, qui fit de cortice nucis, vel cortex nucis, vt dicit Sanctes: in Aruc. אֲפִיקוֹמָן est מיכלא Cibus quidã. Aliqui putant esse Fercula & tragemata illa, quæ post prandium sumuntur, vt & dactyli, nuces, & cætera id genus. אֲפִיקוֹמֶן Apud Rabbinos legitur אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמֶן id est, Non liberant post Pascha Apikomen. quod vocabulum exponunt vt sit Noterikon, id est Dictio, quæ plures alias simul complectitur, has videlicet אֲפִיקוּ מִינֵי מְזוֹנוֹת, hoc est, Producite genera ciborum. Mirari se dicit Elias, quomodo ipsi non intellexerint planè Græcam esse dictionem, qui magnum conuiuium vocant אֲפִיקוֹמוֹם, & quod post conuiuium edunt, אֲפִיקוֹמָן appellant. Apud Rabbinos verò, piæ memoriæ, hoc ipsum dicitur קִינּוּחַ סְעוּדָה Absterssio cibi vel alimenti. Latini dicunt Secundas mẽsas. in Thesbi. Quam verò Græcam dictionem putet Elias, nescio. nam σύμπωμος qui conuiuiis & comessationibus luxuriosè indulget, Græcis est, & non conuiuium.

אֲפִיקוֹרְסִין Exponitur pro קִינּוּחַ חֵפָה Absterssione oris. Alij dicunt, Consequenter, sine interpolatione, & nonnulli codices habent אֲפוּקוֹלִים vt notat Sanctes. אֲפִיקוּרוֹס Epicurus, idem quod עַז פָּנִים Impudens, vt nonnulli Hebræorum exponunt, vel vt alij כּוֹפֵר בָּעִקָּר Qui negat fundamentum, nempe Deum, Atheos, qui Deum & Prouidentiam irridet, nulloque putat mundum rectore moueri, sed omnia temerè & fortuitò ferri. Hoc nomen reperitur in Ber.rabb.cap.19. & alicubi in Actis. In plurali numero אֲפִיקוּרוֹסִין Prou.4. in Comment. Ponitur etiam Ioslue 13. אֲפֶקְרוֹס pro מַעֲכָתִי. & Deutero.3. Hinc & קַרְיַת אֲפִיקְרָם Ciuitas quædam. in Tharg. Ierosol.

אֲפִיקְרִיטִין est לבוש התחתון Vestis interior aperta in scapulis, quã induentes ligant. Aliâs אֲפִיקְרִיסִין in Ber.rab.cap.19. & in Vai. rab.cap.24. אֲפֻקְתָּא Summitas & collum. 1.Reg.4.cap. vt legit Magister Aruc. Venet. & Elias sine Aleph פֻּקְתָּא. R. Schelomoh melius אַפְרְקוּתָא, est enim מפרקה in Hebræo, vt exponit Kimchi, Os colli; sic appellatum לפי שנעשה פרקים פרקים id est, Quod iuncturis siue nodellis inuicem cohæreat. Sic & Complut. manuscriptum, sed sine א in principio פַּרְקוּתָא.

אַפְרָא Cinis, fauilla. Psalm. 102. Et אַפְרָא Pratum, vel iuncetum, vel fiscella iuncea. Exod.2. in Tharg. Hierosolymitano.

אַפְטִיאָ Tempora. in Vaic. rab. cap. 25. & 36. & in Midb. rab. cap. 1. אַפְטָרָא Argumentum à fortiori. in Ber. rab. cap. 62. & in Midb. cap. 4. אַפְטְרָנָא Idem quod נשיא Dux, patriarcha: qui & אַפְטוּרִיקָא in Ber. rab. cap. 95. & in Aruc. אַפּוֹטְרוֹפוֹס Græca dictio, est Præfectus, curator, officialis, pater nutricius Esth. 1. & 9. Melius alij אַפִּיטְרוֹפוֹס vt est etiam in Thargum Ierosolym. Genes. 39. Græce ἐπίτροπος. & אַפִּיטְרוֹפָא חַפְטַרְפָּא Idem. 4. ad Galat. & אַפְטְרוֹפוֹסָא in Zoh. col. 456. super Exo. In plurali deficit Samech, אַפִּטְרוֹפִין Nutricij, curatores. Esth. 1. אַפִּין Genus est locustæ, in Aruc. אַפִּיטְרוֹס Soleas ferreas efficiens, in Midb. rab. cap. 9.

אֶפֶךְ יִפֹּל Idem quod Hebraicè הָפַךְ Vertit, conuertit. Psal. 30. Sed אַפֵּךְ & אַפִּיךְ est idem quod נס Fugit, aufugit. Ios. 7. & 8. vide in פֵּךְ. אַפְּנָא Etiam, præterea. in Zohare. אַפְכִּי Idem est quod מחילה Remissio, & condonatio peccatorum. in Ber. rab. cap. 42. & in Vai. rab. cap. 34.

Sed אַפְּכִיוֹת est ספר דברי הימים Liber historiarum, Chronica. in Aruc.

אַפֵּל & אַפֵּלַי Serotinum. Eccl. 11. Elias אַפְּלַחָא habet, vt & Venet. & Complut. habent quoque. Exod. 9.

אַפּוֹדוֹן est חדר לפנים מהקרקעי Conclaue ante triclinium, cubiculum interius. in Aruc. אַפִּידוֹן Tentorium, vel nomen habitus. in Aruc. אַפִּילָא Apulia, nomen est prouinciæ in Italia. Ezech. 27. Sic reperio in Veneta editione, & in commentariis Kimchi: Elias & Complut. codex rectius אַפּוּלְיָא de quo Elias videtur mihi, inquit, esse prouincia illa, quæ dicitur פּוּלְיָא Poullia in regno Neapolitano. אַפְּלָטוֹן Plato philosophus. אַפְּלַיְטָא Idem quod שחוק Delusio, derisio, subsannatio. in Ber. rab. cap. 92. אִיפְּלִיקְתָא Purpura. Cant. 4. in Midr. אַפְּלוֹנְיָא חַפְלוֹנְיָא Apollonia, oppidum Macedoniæ. Act. 16. Græcis Ἀπολλωνία.

אִיפּוּמָא est ארובה בתוך חנית Fenestra in medio domus, siue quæ supra tectum fit: in Aruc. אַפְּמָיָא vt est in Aruc, est Nomen loci qui Hebraicè vocatur שפם Numeri. 34. in Thargum Hierosolymit. legit אַפַּמְיִם Elias, & ita in ipsomet Thar g. reperio. Cæterùm Elias ait: Forsan, inquit, est אַסְפַּמְיָא Hispania, de quo habes supra.

אַפּוּמְטָא Idem quod מראה Speculum, in Aruc. Item אוּפִּימַטְיָא אוּפִּימַטְיָא Ostensio. in Sch. rab. cap. 23. אִיפּוּמַנְיָטָא Processus, qui fit in plectendis: in Elle. rab. cap. 2.

אַפְנָא יִפֹּן In Aphel, ordinis quiescentium in vltima, Conuertit, inclinauit, Ios. 24. radix est פְּנָא infrà. אוֹפָן in commentaris significat Modum. אֲפָנִים qui & אֲפָנִים Angeli. אַפּוּנִים verò sunt Lenes, bladi, cicures. in Aruc. אַפּוּנְתָא Exponitur per רבוש Vestimentum, discissum scilicet, in quo aliquid reponi potest: vel est cingulum in quo suuntur pecuniæ. in Aruc. אַפְנְטוּר Lapis pretiosus. Cant. 5. videtur Eliæ optimum esse lapidem qui ex Ponto adfertur. אַפְנְטִי Idem quod מחנה Castra, turma, aliâs אַפַּנְתִּי Cant. 1. in Midr. & in Aruc. אַפַּנְקְרִיסִין Genus leguminis vel fructus. Alij legunt פַּנְקְרִיסִין πᾶν χρύσεον, Totum aureum. in Aruc.

אַפִּיס Dissipauit. Num. 30. Secundò Spreuit, nihilipendit Genes. 26. in Tharg. Hierosol. Tertiò idem quod חלל Prophanauit, contaminauit: Isa. 47. Psal. 54. & 73. vide פֵּס.

Inde אַפִּיסַת תַּכְחוּת Defectio virium. Quartò אַפֵּס significat, Permitte, sine. vt & Græcè ἄφες. Matth. 8. Quintò אַפִּיס in Aphil, est idem quod Græcè πείθω, Persuadeo, in sententiam meam adduco, pelliceo, alliceo. Act. 11. אַפֵּס In Rasse tevoth valet אֶחָד פְּסוֹק סִימָן Vnus versus est signum. Sic dicunt Masoritæ cùm versum aliquem dant pro rei alicuius signo. אַפְסָנְיָא Idem quod ערוך Expensæ, impensæ.

אִיפַּסְטִלִּין Pastilli. Cant. 1. in Midr. אַפְסִינְתִין ἀφίνθιον, Absinthium. אַפַּסַר est קֶמֶץ Camus, capistrum. in Aruc.

אֶפִּיס וּפָא חַפְּס Episcopus. Græcum est. Act. 20.

Item חַפְאפְּסוֹס ἔφεσος, Ephesus, vulgò *Foglie*, vrbs Ioniæ celeberrima. Act. 19. אַפְסְתָקִיתָא Bulga, sacculus in quo feruntur necessaria viæ. in Ber. rab. cap. 71.

אַפְעָיָא Nomen loci. 1. Reg. 13. In Hebræo est על גי העצעים id est, in valle Sebohim. quæ à Tharg. sunt sic reddita חֵילַת אַפְעָיָא Valli viperarum, vel basiliscorum, de quo ait R. Dauid וכן בדברי רז"ל מאיר אומר אף הצבוע ואמרו צבוע זה אפרוח ופי' אפח אפעה כי כן מנהגם לחסתיר אותיות חגרון ונקרא חאפעה

אַפְתָּקָר Opobalsamum, succus balsami, id est, Oleum. Alij codices habent סַטְתָּקוֹן, alij אַבְתַּקְטוֹן, vt Sanctes notat. אַפְתָּקָר Nomen Cacodæmonis. אַסְתִּירָא Genus monetæ, dimidium denarij, vel dimidium carleni. אִסְתְּרִים ὑποστρώματα, Hebr. אחרון Nouissimus, postremus. in Zohare. אִסְתְּרוּקְנִית Istrucnitha, ab vrbe sic appellata: quidam putant esse Sal allatum ex illo loco. אַסְתְּרָא Astrum, stella splendens. Esther 2. propterea inquit Elias, vocat mulierem nomine אסתר, lingua vulgari Stella, Hebraicè כוכב. אִסְתְּרָטִגִין Esther 1. σατράπαι, Imperatores, vide supra אֶסְטְרָטֵג.

אע In Rasse tevoth valet אֶבֶן עֶזְרָא Aben Ezra. Est Rabbi Abraham Hispanus, qui multos Bibliorum libros commentariis illustrauit, & pleraque alia edidit, Rabbinus varia doctrina insignis. Hinc & apud suos nomen חָכָם Sapientis meruit: in omni maximè philosophiæ genere exercitatissimus, vt passim eius scripta ostendunt. Quòd genus suum ad Ezram quendam referret, se Arabica voce, (de qua suprà in אבן, & adhuc infrà in נ) cognominauit אֶבֶן עֶזְרָא Filium Ezræ, seu oriundum ab Ezra, ex Ezra prognatum: alludens interim hoc cognomento ad nomen loci אֶבֶן הָעֵזֶר. 1. Samuel. 7. quod lapidem auxiliarem sonat; innuens se plurimum adiumenti literis Hebraicis attulisse.

אָעָא יִבֶן & עַץ Idem quod עץ, Tzade mutato in Ain, vt Chaldæis mos est, Lignum, arbor. In plurali אָעִין Ligna, arbores. Iud. 9. & אָעֵיָא Ligna. Leuit. 1. & אָעֵי דְאַרְזָא Ligna cedrina. ibidem 14. Inde אָעֵיתָא Cancelli, vel ligna perforata, per quæ respicimus. Iud. 5.

אעב Valet צַף עַל גַּב, Tametsi: נַב non גב scribendum. Scribitur & אעכ. Item אעץ valet אֶבֶן עֶזְרָא נוחו עֵדֶן Aben Ezra, quies eius sit paradisus, deliciarum hortus.

אַעְדִּי יִכֵּף In Aphel ordinis quiescétium in vltima, significat Transtulit, remouit. radix est עדי.

אַעְיִל יִכֵּל In Aphel ordinis quiescentium in secunda, vel duplicatorum, vt volunt alij, significat Introduxit. Gen. 43.

אַעְיְפָאִית יִכֵּפֵל Geminatè vel vberiùs, copiosiùs. 2. Corinth. 1.

אעפ vel אעפי est צַף עַל פִּי, vel vnica dictione אַפְעָלְפִי Quamuis, cui sæpe ex abundanti præponunt Vau, ואעפ Et quamuis, licet: cuius ἀντίξεφον est אעכפ, id est, אף עַל פִּי כֵן vel אַפְעָלְפֵיכֵן Tamen, licet ita sit.

אַף יִכֵּף & אוף Etiam. Inde הַאַף Nunquid. 1. Reg. 19. & אַף אֲלַחֵן Quantò magis. 3. Reg. 8. Item אַפִּידִי Est idem quod אַף בַּל Nec, neque, ne quidem. vt illud Isa. 40. אַף בַּל נָטְעוּ אַף בַּל זָרְעוּ אַף בַּל שָׁרַשׁ Id est, Nec plantauerunt, nec seminauerunt, ne radicem quidem. Hæc tria בל in Thargum exponuntur per אַפִּילוּ, quod multis in locis solet addere Thargum, vbi textus Biblicus non habet, vt Isa. 33. פְּסָחִים בָּזוּ בָּז Claudi diripuerunt prædam: ibi Thargum וַאֲפִילוּ יִשְׁתָּאֲרוּ חוּן id est, Ne tantillum quidem ex iis relictum est. Quod autem ad originem huius dictionis attinet, composita est ex duabus dictionibus אַף & אַל. Hæc Elias in Thesbi. Item Syriace חַפּ אַפֵּין Etiamsi. Mat. 9. & חַפּ לַאפֵּי Circiter, propè, pene, quasi. Actor. 10. Porrò אַפָּא & צַף significat Faciem. Ezechiel. 1. vt נָסַב בַּאפָּא חַפּ כַּפּ חַפּ Personam induens vel accipiens, & qui delectum personarum habet. frequens in Euangeliis. In plurali אַפִּין Iud. 6.

אָפָּא יִכֵּן Vt & Hebraicè, Pinsuit, coxit. Isa. 44. Inde מִנְחָתָא מַאֲפָה Oblatio cocta. Leuit. 2. & אֲפֵן Pistrices. 1. Reg. 8. אֲפֵא Idem est quod צפוע נח Draco, Basiliscus. in Aruc. Item אַפָּא capitur pro אלהות Numine, vel numinum operibus. in Aruc. אוּפֵי Exponitur per שרשי דקלים Radicem palmæ, aut codicem siue caudicem. Significat & Radicem cuiuslibet rei. in Aruc.

אֵפוֹדָא יִפְעַל & אִפּוֹד Ephod, Vestis humeralis summi Pontificis. Exod. 25. & Iud. 1. & 8. אַפְּרָנָא Atrium, tentorium Ierem. 43. vide in פרן.

אֲפָזִים Fulgentes, coruscantes in Ber. rab. cap. 69. Alij codices habét אוּפָזִים. Et אַפָּזְנִי Murenula, genus ornamenti. in Aruc.

אַפַּח Inflauit, sufflauit. in Aphel, ordinis deficientium in prima. radix est נפח in Pagnino.

quo vasa suspenduntur. in Sch.rab.cap.15.

אַסִּיק vel אַסֵּק in Aphel, Obtulit, vt הִקְרִיב vel הֶעֱלָה Fecit ascendere. Cuius radix est נָסַק, de qua vide infrà. Gen.8. אַסְקוּטְלָא Est גִּין קָעֲרָה Species scutellæ paruæ & excauatæ. Et אַסְקוּטְלָא Est sonitus qui fit indice sub pollice compresso, & qui dicitur Italicè *Balacuchino*.

In exemplari Nebiensis heptaplo reperio אַסְקִילָא לַיאוֹת, vbi est in Hebræo אהלות, in Græco σκευή, Lignum Aloes, seu Storacis. Psal.45. In Bibliis Venetianis & Elia scribitur אַסְקִילָא, à Græco ξύλον, Lignum, quæ verior est lectio. In exemplari Complutensi manuscripto est אַסְקִי. vide infrà.

אַסְקוּלוֹסְטִיקָא est חכם ורב Sapiens & Magister, Scholasticus, qui & אַשְׁקוּלוֹסְטִיקָא quandoque scribitur. In Ber.rab.cap.66.

אַסְקוּנְדְרִי Ludus quidam puerorum, qui fit cum fragmentis testarum rotundarū: Lingua Etrusca dicitur *Alle piastrelle*: vel est ludus qui dicitur eadem lingua *Abrincoli*.

אַסְקוּפוֹת Postes vel limina ianuæ.Prou.8. Quidam scribunt אַכְּסוּפוֹת per Caph. de quo iam suprà. vide & סָקַף.

אַסְקַסְטָיוֹת Genus est calcei. Thre. 1. in Midr. אַסְקָרָא Genus locustæ. אַסְקָרִיסְטָן בְּרַבָּש Lagana, vel aliquid melle conditum. Exod.16. In Hebræo est צְפִיחִית בִּרְבַשׁ, lingua vulgari, vt inquit Aruc, קרוסטולי *Crustule*: forsàn crustulatas intelligit.

Item אַסְקְרִיסָן Rostra, vel instrumenta instar fistularum. Zachar.4. vt interpretatur Pagninus. Sed R. Dauid ait, הם כלים כמין צפחת id est, Vasa sunt instar lecythi. & sic vellet Kimchi, vt illud Exo.16. cum hoc Zachar.4. esset eiusdem significati. Aruc habet hîc אַסְקְרִיטָאִין, sed non exponit. אַסְקַרְיָא est תורן Malus nauis, & Cauea eiusdem.

אָסַר Ligauit, cinxit. Iud.16. in Peil אֲסִירִין Vincti, captiui, ibidem. & בֵּית אֲסִירֵי Domus vinctorum, carcer. 3.Reg.22. Et אֵיסָר Obligatio. Numer.30. & אָסִיר Cinctus. 1.Reg.2. Et אֵסָר Zona. Matth.3.

Et מֵאַסְרִיתָא מַתְחוּשׁלַח Fasciculi, Matt.13. Et מֵיסָר Vinculum. Oseæ.10. vt interpretantur, sed est potius Infinitiuus à יָסַר Corripere, vt כְּמֵיסַר פַּרְנָא עַל תַּרְתֵּין עִיְנָתֵיהּ sicut Verberare, id est, Qui flagellat iugum boum in duabus peruersitatibus suis. id est, Quando bis diuertit & declinat. vel, vt aliqui volunt, In duobus sulcis suis. אֶסְרָא & אֵסָרָא Edictum, sententia qua quis tanquam vinctus tenetur. Daniel.6. Item אִסָּר est מִין מַטְבֵּעַ Genus monetæ. Et מְאַסְּרִין אַסְּרִין Ligantes manipulos. Genes.37. & אֲסִירָא Mergites. Ruth 2. אַסְרָא Idem. & in plur. אַסְרָתָא Psal.127. & אַסְרָתְהוֹן Vincula eorum. Psal.2.

Et secundum Kimhi 3.Reg.20. אוּסַר est Primipilus qui primò hostē aggreditur. Tertiò אַסַּר est מנע Prohibuit. Num. 11. Alij Constringere & Vincire exponunt. אִסְרַט & אִסְרָטָא idem quod אוּרַח Semita. Iob 16. & Prouerb.1. vt Elias habet. In Complut. & Venet. אֶסְרְחָתָא Viæ. & Psal.8. אִסְרְטֵי Semitæ. & אִיסְרְטֵן Deut.1. vide suprà אִסְטְרַט. Porrò אַסְרָתָן est Societas, caterua. in Ber.rab.cap.88. אִסְרְטִיקוֹלִין Milites, vel duces. Psalm.80. in Midr. אִיסְרָאֵל מַתְחוּשׁלַח Israel, & אִיסְרְאֵלְיָא Israelita. 2.ad Cor.11.cap.

אַסִּיתָא Idem quod מכתשת Mortarium, mola tunsilis. אַסְתָּא Irritatrix, prouocatrix. à radice Hebraica סרת. אֲסָתָא מַתְחוּשׁלַח Paries. 23. Act. Apost.

אַסְתַּוְרָא Idem quod תורן Malus nauis. אַסְתַּוְרָא Est os quoddam descendens in crure vsque ad talum pedis. Italicè dicitur *Fucile della gamba*. vel Gressus, vt infrà Iob 23. In plur. אַסְתְּוָרִין quod Gressus, vestigia interpretantur. Psal.17. & 58.

אַסְתַּהַר Lux solis. Iob 31. vt exponunt aliqui: ego verò quid sit, nescio. nam & dictio illa est mihi suspecta, vtpote quæ non citetur ab Aruc nec Elia. In Veneto sic habetur: אִין אֲחֲמֵי אַסְתַּהַר Si videro lucem, vel Solem, sed Complut. manuscript. אִין אַסְתַּהַר absque אֲחֲמֵי habet, per quod quid velit paraphrastes, non assequor. אִיסְתַּלְוָנוּת Societas, caterua.

אַסְתָּנָא Iuxta Aruc Plaga mundi, vnde flat ventus Septentrionalis: Aquilo, Boreas. Iob 37. aliâs אַסְתְּנִי. in Venet. & Elia אַסְתְּנָיָא. אַסְתְּנֵס Idem quod Græcè ἀσθενής, Debilis, languidus, à verbo ἀσθενέω, quod est Ægroto, langueo. vide suprà אַסְתְּנֵס. Sic אַסְתְּנִיר significat חוֹלַשׁ Ægritudinem, seu languorem. Sanctes putat verbaliter accipi pro Ægrotare, infirmum esse. אַסְתַּנְדְּרָא Prætor, potestas. אַסְתָּסְתָּא Pabulum, bladum. Iob 6. Complut. habet אַסְפַּסְתָּא. vide suprà.

אִסְתְּפָא Timere. in Ithpeal. radix est ספא. Iob 32.

אסתקטון

אַסְמַכְתָּא Vana promissio. אַסְמוֹן Est כסף שאין עליו צורה id est Argentum non signatum. Hinc אוּסְמָנָא Argentum, vel supellex argentea. Psal.68.

אַסַּן Calceo, calceos induo. Marc.5. אַסְנָא Rubus, dumus. Exod.3. Et אַסְנָא Dactylus, vel palma. אַסְיָנָא Medicinale, quod est à themate אַסָּא Sanauit, medicatus est. Vide suprà. אַסְיָנְתָּא Mortarium, vel instrumentum aut vas, in quo fit שכר Sicera, vel cereuisia.

אַסְעַר Inuisere, visitare. in Aphel. Psal. 16. radix est סְעַר.

אַסַּף Collegit. & אָסוּפִי Infans in platea collectus, cuius pater, materque ignoratur, & qui vulgò conceptus est, vt loquuntur Iureconsulti. in Beress. rab. cap.86.

אַסֵּף In Aphel, ordinis quiescentium in secunda, Consumpsit, perdidit. Deut. 32. vide סוף. Porrò יָסַף à אוֹסֵף significat Augescere, crescere, incrementum dare. Leui.14. Inuenitur quoque in Commentariis צְסִיפָה בֵּיעִים pro Edere seu Parturire oua. אַסֵּף in Rasse tevoth apud Massoritas, valet אַתְנַח כּוֹף פָּסוּק Athnach, Soph Pasuc. Hoc notant in dictione, quæ tali puncto affecta reperiatur in his accentibus. אַכְּפוּנִי idem quod רקיע Laganum. Exod.29. & Leuit.2. Pluraliter אַכְּפוּנִין ibidem. vide סְפוּגָא.

אַכְּפוּנָא מַתְחוּשׁלַח Spongia. Matth.27. אַכְּפְרוּכִי Est כסף חי Argentum viuum, quod Chymicæ artis professores vocant Mercurium, à Planeta cui subesse creditur. אַכְּבָטִי vel אַסְפָּרִי Spatha, ensis, mucro. Etrusca lingua *Spada*. אַכְּפָטָה vel vt alij dicunt אַסְפָּטִיָּה est nomen vrbis. In Ber. rab. cap. 44.

אִכְּפִטַלְיָא Hospitalia. Cant.2. in Midr. אַכְּפַנוֹס Vespasianus, Imperator Romanus. Psal.17. in Midr. אִכְּפַלְיָא idem quod מערה Spelunca, specus. Psalm.57. Capitur etiam pro עליית Cœnaculo, vel conclaui, & pro Porticu atrij. Psal.51. in Midr.

אַכְּפַלְנִיתָא Emplastrum, cataplasma. אַכְּפְלוֹת Nuclei, id est, Sensus. In Elle rab. cap.7. אִכְּפַלְיָא Anticubicula. Thre.1. in Midr. אִכְּפַלְעִיתָא Emplastrum. quidam clamorem transtulit. Iob 30. Aliâs in Elia אַסְפַּלְנִיתָא Emplastrum. & sic reperimus in exemplari Complutensi manuscripto. אִכְּפַמְיָא Hispania. In Targ. Abdiæ. vt habet Aruc, & R. Schelomoh, & exemplar Complut. manuscriptum, in quo tamen ex alio correctissimo notatur in margine אִשְׁפַּנְיָא, quæ videtur verior lectio: nam facile fuit scribendo ex נ componere מ. Venet. sine Aleph habet כְּפַמְיָא. dicitur Hebraicè ספרד Sepharad. Est & דג הבא מן ואספניא, אִכְּפַנְיָא & אִיכְּפַנְיָא Piscis veniens ex Hispania, qui lingua Arabica vocatur אַלְשַׁבּוּטָא cum Al articulo emphaseos, Lingua sancta שַׁבּוּטָא; Lingua verò doctorum כּוּפְיָא. Dicunt autem nonnulli esse תוּנִינָא, Latinè Thynnitium. אַכְּפַנְדְּרוֹן Idem quod תדהר Species abietis, aut cedri. אִכְּפַנְקָא Zona, cingulum, idem quod Hebraicè חגרה. 2.Reg.18. אַכְּפִּס Græcè ἀσπίς, Aspis, genus serpentis. Rom.3. אַכְּפַסְתָּא est מאכל בחמה Cibus iumentorum, migma, auena. Iob 6. in Aruc & Complut. malè in Venet. אַכְּתַסְתְּיוֹס. אַכְּפַסְיָאנוֹס Vespasianus, nomen cuiusdam Cæsaris. Esther 1. in Midr. & Thr.1. in Midr. אַכְּפָקָא est צְלוֹחִית שֶׁל כֶּסֶף Vas argenteum, aliâs אִיכְּפָקָא. Exod.16. in Targ. Hierosolymitano, vt citat Magister Aruc. אִכְּפַקְלָטוֹר Idem quod רב טבחים Spiculator, carnifex Esther 5. אַכְּפִיקוֹלָא Specula. in Sch.rab. cap.15. Et אִכְּפַקְלָרָא Speculum. Iob 28. & 37. Item Isa.6. in Kimhi. Complut. & Elias cum Iod אִכְּפַקְלָרְיָא, aitque Elias non carere mendo illos codices qui habeant per Daleth אִכְּפַקְלָד. אַכְּפַקְסִיטִין Præstantissimus, spectatissimus: Thre.1. in Midr. אַכְּפַר Castra Romanorum. אַכְּפוּר est genus pretiosæ margaritæ, Sapphirus. Cant.4. אַכְּפִיר מַתְחוּשׁלַח Cohors, caterua. Matth.27. אַכְּפַרְגּוֹס Græcè ἀσπάραγος, Asparagus, & Vinum quod manè bibitur. in Ber.rabb.cap.32.

אַכְּפַרְיָא 25.cap. Matth. Græcè σπυρίς, Sporta, mensuræ genus. אַכְּפַרְנָא Officialis, præpositus.

אַכְּפְרִי Lingua Arabica est Frustum argenti: fortasse est nūmus quem vocamus *Vn Aspre*. Alij dicunt esse כסף חי Argentum viuum. אַכְּפִרִיטָן Saccus grossus. in Vaic.rab.cap.17.

אַכְּפַרְמַקִּי מִין בשמין est Species aromatica. אַכְּפָרוֹן in lingua Græca idem quod לבן Album, candidum. אַכְּפַרְנָא Diligenter, studiosè. Ezr.5. אַכְּפַרְסָא Sagitta. 3. Thr. in Midr. & in Midb. rabb. cap. 4. אַכְּפְתִּי Secundum aliquos est Repagulum quo obfirmatur ostium. Alij putant esse יתר Paxillum in

אַסְטִיס Color Indicus, qui Aramicè dicitur מוּרִיקָא. Lingua Arabica talis color vocatur וַרְיל. Vel eſt flos qui Aramicè dicitur חַלּוֹת חֲרִיעַ קוּרְטְמִי שֶׁל alio nomine, Hebraicè & Arabicè עִיזְפּוֹר Cum quo colorant & inficiunt pannum lineum & laneum. אִסְטַסִין idem quod στάσις Græcè: Seditio. Marc.15.& אִסְטִיס Pertinax, ſeditioſus, ſiue pertinacia. in Sch.rab.cap.15. אִסְטְנִיס vel אִסְטְנֵיס vt legit Elias, Græcè ἀσθενὴς eſt Debilis, languidus, & innocens. Iob 6. Apud Rabbinos legitur רַבֵּינוּ חַקָּדוֹשׁ אִסְתְּנִיס חַיָּה, id eſt, Magiſter noſter ſanctus Iſthenis fuit. Sic autem vocant hominem qui malè habet, quiq́ue nullo appetitu edendi tenetur, neque aſpicere, poteſt rem quæ nauſeam mouet, vt notat Elias in Thisbi. Significat & Execrandum & abominandum.in Sche.rabb.capite 1.

אַסְטְנִיוּת Vagabunda quæ non poteſt in domo conſiſtere, quę-q́ue alio nomine dicitur פַּרְדָּנִית in Midras Tanhuma, in Paraſſa: Et reuerſus eſt Iacob.vide infrà. אִסְטַפְנִינִי Porrum.

אִסְטַכְמוֹן Balſamum. in Vaic. rabb. cap. 5. אִסְטְרוּבִיל Arca frumenti: vel ſecundum alios eſt רֵחַיִם תַּחְתּוֹנִית Lapis molaris inferior. Sanctes dicit illud eſſe quod Italicè dicitur *Tramoggia*, Gallicè *la Tremie*. Alij codices habent אִיצְטְרוּבִיל in Vaic. rab.cap.31. & Cantic.7. in Midr. Item אִסְטְרוּבִיל eſt fructus cedri. אַסְטְרִיוֹן Forum. אִסְטְרוֹלוֹגוֹס eſt חוֹזֶה בְּכוֹכָבִים Aſtrologus, inſpector aſtrorum.in Ber. rab. cap. 44. & 88. Dicitur & אִיסְטְרוֹג Aſtrologus, vel Aſtrologia.in Ber.rab.cap.65.Et in plurali אַסְטְרוֹלִינִין Aſtrologi, vel Aſtronomi. Eccl.7. in Midr. Et in Tanhuma אַסְטְרוֹלוֹגְיָא eſt דַּעַת חַשְּׁמַיִם וְהַמַּזָּלוֹת Scientia cæleſtis, & Aſtronomica. אִסְטְרָט & אִסְטָרָט idem quod דֶּרֶךְ Strata, ſemita. Iob 8.& אִיסְטְרָטָא Iob 16. In plurali אִסְטְרָטִין Viæ, ſemitæ. Deut. 1. in Tharg. Ieroſolymitano. & אִסְטְרָטָא forma emphatica; Pſal.18.vide infrà: omnia enim hæc ferè ſcribuntur ſine Tau in medio.ſic אִסְרָטָא Via,& אִיסְרָטִין Stratæ. conſulendi ſunt codices. Significat & Schedam in qua exercitus & militum nomina deſcribuntur ac recenſentur. אִיסְטְרָטִיג Princeps, anteſignanus, præfectus. 1.Reg.13.& אִיסְטְרָטִינִין plural.idem quod פַּרְתְּמִים Principes, duces. Eſther 6. Hinc אִסְטְרָטִיגֵי פְּלִישְׁתָּאֵי Duces Paleſtinorum: quidam Stationes exponunt. אִסְטְרָטִיגוֹס Princeps, archidux.in Ber.rab.cap.60.& in Sche.rab.cap.31.

אִסְטְרָטִין Præfectus, quem Capitaneum vulgò dicunt, Commiſſarius. In Elle haddeu. rab. capite 3. אִסְטְרָטִיוֹטָא Cohors militum, idem quod σπεκουλάτωρ, Milites. Matth.8. אִסְטְרָטְלִין Duces. Cant.1.8ſ. in Midr. & in Bereſſ. rab.cap.49. אִסְטְרָטְרוֹטִין Duces, principes. Eſther 3.& 8.

אִיסְטְרִין & אִסְטְרִין Priuilegium. Pſalm.99.in Mid.& Cant.ſ. in Midr. אִסְטְרְנָא Græcè στρατάλη, Deliciæ, luxus.1.ad Timoth.5. cap. אִסְטְרוֹפוּתָא Vertibile. Græcè enim στρέφω & τρέπω eſt Verto.

אַסְיָא Aſia, vna ex tribus mundi partibus. Gen. 10.in Tharg. Hieroſol. Inde אַסְיָאֵי Aſiatici. אַסְיָא quoque ſignificat Fundamentum. Prouerb. 3. & 8. lege vt ſuprà שְׁתָאַסְיָא vt habet Elias & Complut.codex.

אוֹסְיָא idem quod שׂרֵה Ager, campus. in Ber.rab. cap.49.& in Sche.rab.cap.20. Et Syrè אוּסְיָא οὐσία, Eſſentia, ſubſtantia.in lib. Rit. Seueri Patriarchæ. אַסְיָי Viri periti propriũ nomen eſt.

אַסְכָּלָא Scala, idẽ quod סוּלָם in qua aſcẽditur, & deſcẽditur. אַסְכְּיָלָא Craticula. בֵּית שְׁמוֹת לְמַרִים בּוֹ eſt אִסְכּוֹלָא id eſt, Domus in qua erudiuntur, ſupple viri, vel pueri, Schola, gymnaſium.in Schem. rab.20.cap.& Cant.2.in Midr.

אַסְכִּירִין Satellites. in Elle rab. cap. 2. Item בְּאַסְכְּמָא ponitur, vbi in Græco eſt εὐσχημόνως, Compoſitè, aptè, & ad rem decenter. 13. ad Rom. Eſt autem אַסְכְּמָא idem quod σχῆμα, Habitus, ſpecies. 1. ad Cor. 7. Significat & Modum. 2.ad Theſſal.2.capite. Elegantiam, ornatum. 1.ad Corint.12. אַסְכּוּפָא, aut ſecundum alios אַסְקוּפָא eſt idem quod כִּפְתִּין Limen, poſtis. Prou. 8. vide קְקַף. אַסְכְּרָא Squinantia, angina, tonſillæ. in Vaic. rab.cap.18.& in Midr.rabb. capite 7.

אַסַל Idem quod מוֹט Vectis, axis. אַסְלֵי & אַשְׁלֵי in Aphel, ſignificat Execrari, abominari, negligere, ſpernere. Prouerb.ſ. & 6.vide כְּלָא. Item אַסְלָא eſt Sedes facta in modum paruæ menſæ. Alij putant eſſe Sedem perforatam, per quam egeritur. & quidam codices habent חַסְלָא.

אסמבתא

אַנְתְּ Tu: in vtroque genere. Pſal. 55. & Prouerb.7. In plurali אַנְתּוּן Vos. Dani.3. אַנְתָּא Oleum congelatum rotundum inſtar panis. אִנְתּוּ & אִנְתְּוּ Vxor. Exo.22. & Ruth vltimo. אַנְכוֹתָאֵי Populi ſic dicti. Gen.15. Eſt in Hebræo הַסֵּינִי. מִמִּין שִׁבְתּוּךְ הַסְּפִינָה eſt אַנְתִּיקִי Merces quæ eſt in medio nauigij. אַנְתְּרוֹפוֹס Homo. Græcum eſt ἄνθρωπος. אַנְתְּרוֹפִינִיכִי Cui eſt ſexus vterque. אַנְתְּרוֹפָטוֹס Græcè ἀνθύπατος, Proconſul.13. Act. Apoſt.

אַסָא Syriacè אֲסִי Curauit, ſanauit. idem quod רְפָא. 4.Reg.2. Inde אָסוּ Sanitas. Gen.3.& אַסוּתָא idem quod רְפוּאָה Salus, ſanitas. quo nomine vtuntur Hebræi, cùm ſternutantibus bene precantur, vt notat Elias in Thisbi. Idem אֲסִיוּתָא Prouerb.3. Elias & Compl.אֲסוּתָא.& אֲסוּת Iſa.58. Item אַסְיָא eſt Remedium, medicina, placenta, quæ ſanitatem conferat perpetuam. In Zohare. Dicitur quoque אָסְיָא Medicus. Inde prouerbium in ſententiis moralibus Ben-Syra, qui à Iudæis nepos Ieremiæ prophetæ dicitur: אוֹקִיר לְאָסְיָא עַד דְּלָא תִּצְטְרִיךְ לֵיהּ: hoc eſt, Honora medicum priuſquam eo opus habeas. Quo adagio monent hominem debere precibus & oratione afflictionem præuenire, & opem diuinam vel in rebus ſecundis implorare. Poteſt & ſecundum literam intelligi, vt ad mores referatur, iuxta illud Eccleſ. 38. Honora medicũ propter neceſſitatem. In plurali facit אַסְיָן, & forma emphatica אֲסִיוְתָא Medici. Gen.50. Et alia forma מַאֲסֵי pro מַרְפֵּה, etſi proprie medicos ſignificet in Benoni Aphel. Prouerb.4.

Item אוֹסִי ſiue אוֹסְיָא pro Naribus. inuenitur & pro Campo. in Vaic.rabb.cap.34. Item Prouerb. 8. inuenio אַסְיָא pro מוֹסָדִי Fundamentis, ſed melius eſt, vt vnica ſit dictio שְׁתָאַסְיָא vt eſt in Complut.& Elia. Præterea אַסָא idem eſt quod חֲדַס רַעֲנָן Myrtus florida: & in ſecundo Thargum Eſther dicitur, arborem illam magnam habere affinitatem, ſiue communicare cum אֶתְרוֹגָא Citro.

אַסּוּבִי eſt Lingula in gutture; quæ cùm cadit, oppilat & claudit guttur ipſum, Vuula. אֲסוּבָא Hyſſopus, herba nota.

אַסְדָּא Idẽ eſt quod כֶּסֶת Ceruical, puluinar.2.Reg.19.& Geneſ. 28. Item אַסְרָה eſt idem quod דּוֹבְרָה Rates lignorum.

אַסַּח Lauit, abluit. Iob 9. Idem אַסְחֵי in Eſther. & Gen. 16.& 18.& 19. Radix eſt סְחֵי vel סְחָא.

אִסִּיט Idem quod זוֹלֵל Epulo, comeſſator.& אִסְתּוּתָא Græcè ἀσωτία, Luxuria, crapula, ingluuies. Luc.21.& 1.Petr.4.& Epiſt.ad Eph.ſ.cap.

אַסְטַלְאִי Contempſit, offendit, vt quidam aſſerit. אַסְטַבְלָא Stabulum. Eſt.1.in Midr. אַסְטְנִיוּת Figura, forma.

אַסְטֵי Inclinauit. Num.22. in coniugatione Aphel. radix eſt סְטֵא de qua vide infrà. חוֹזֵי כוֹכָבִים ſunt אַסְטַנְּנִין Inſpectores aſtrorum, Aſtrologi. Iob 5. Elias אִסְטַנְּנוּת Aſtrologia, alias אִצְטַנְּנוּת. אַסְטְרָא Domus, vel locus ludorum, theatrum. אַסְטַדְיוֹן & אַסְטְרִיוֹתָא Matth.14.& 1.ad Cor.9.Stadium. Pluraliter אַסְטְרִין Stadia, 1. Act.Apoſt.

אַסְטְוָנָא 4.Reg.23.& אַסְטְוָא 5. cap. Ioh. in Euang. Græcè στοὰ, Porticus: vel Gradus ſuper quem rex legit librũ Legis, ſeu fecit pactum cum Deo. Locus in templo, quaſi ſtatua, in altum erectus, ſuper quo ponuntur Reges.4.Reg.11.

אַסְטְוָאיקִי Stoicus, ſtoici. Act.17. אַסְטְוָא aut אַצְטְוָא Sedile.in Midb. rab. cap. 11. אַסְטֵיט Agitare, vide סט. אַסְטַסְיוֹן Statio. in Ber. rab. cap. 68.

אִסְטַטְנוּת Execranda, abominanda, quæ Italicè dicitur *ſchifoſa*. in Ber. rab. cap. 45. אִסְטוֹכְּא Idem quod Græcè στοιχεῖον, Elementum, vel στοιχείωσις, Deformatio, prima elementorum inſtitutio. Galat.4. אַסְטְרִין Cingulum, zona. אִסְטוֹלוֹת Epiſtolæ, literæ: & in ſingulari reperitur אַסְטוֹלִי idem quod אִדֶּרֶת. אַסְטְלָא Stola: idem quod אִדֶּרֶת Chlamys, pallium: Eſther 7. Sic אִסְטַלְיָתָא in Deut. & אַסְטַלִּיוֹת Ioſu.7. Elias & Venet.אִצְטְלִי. vide paulò pòſt. אַסְטַלִּיסְטִיקוֹן Aſſiſtens. in Sch.rab.cap.43. אִסְטָמָא aliàs אִצְטָמָא eſt Chalybs, Germanicè שְׁטַהַל vt habet Aruc. אִסְטָמָא aliàs אוּצְטָא Genus ornamenti ex diuerſis coloribus & lapidibus pretioſis & margaritis, quod quidam Italicè dicunt vocari, *frego o formaglio*. אִסְטוֹמְכָא ſtomachus, Pſal. 31. in Kimhi. Auctor Aruc interpretatur כֶּרֶס הַפְּנִימִי Ventrem interiorem.in Vaic.rab.cap.3. אִסְטָמִיתָא vel, vt alij codices, אַסְטָמִיתָא idem eſt quod חוֹתָם Sigillum.

lunt Hebræi,cuiuſdam ſororis Titi Imperatoris. Nec deſunt qui Hehaiediah ſiue articulum emphaſeos,prętер linguæ Hebraicæ mo:ẽ, quę nominibus propriis hoc ſignum non addit, prępонant,הגנקי Onchelos ille,vt vernaculè dicimus *l' Ariſtote.*

אֲנַנְקִי Quidam exponunt, יפה ומכובד Pulchrum, & inclytum. Aruc & Elias צרה ורחק Oppreſſionem, afflictionem. Geneſ. 22. & in 2. Thargum. Eſther cap. 5. vbi nonnulli horam interpretantur. Elias אנק radicem eſſe putat. ſed eſt vox Græca: Syrè enim ܐܢܢܩܝ אֲנַנְקִי & Græcè *ἀνάγκη* legitur. Neceſſe eſt, neceſſarium, neceſſitas. Matth. 18. & 1. ad Corint. 7. cap. ܐܢܢܩܘܣ אֲנַנְקָאוּס idem 2. ad Cor. 6. cap.

אנס אָנַס Diripuit, violentiam intulit, vi abſtulit. Leuit. 1. & in paſſiuo ܐܬܐܢܣ אִתַּאֲנַס Syrè, Vi adactus eſt, coactus eſt. ad Galat. 2. Semel in contextu Hebraico hanc radicem reperiri, notat Elias in Thesbi, ſcilicet Eſth. 1. cap. vt, אין אונס Nemo erat qui cogeret. Crebrò tamen ea Rabbini vtuntur, præſertim in participio, præterito primæ coniugationis Kal, vt אָנוּס Coactus. plur. אֲנוּסִים coacti. Et in coniugatione Niphal נֶאֱנַס Coactus eſt. Inde Chaldæis אֲנִיסוּת Cantic. 6. & אֲנִיקָא Iſa. 1. Rapina. & Syriacè ܐܢܘܣܝܐ אֲנוּסִיָא Anxietas, angor: 2. ad Corinth. 2. cap. Et in Benoni נָבָר אָנִיס Vir iniquus, calumniator, vim inferens. In Peil אֲנִיסָא Calumniam paſſus. Iere. 21. אֲנַסֵּי מָמוֹן Cupidi diuitiarum, bonorum raptores. Ier. 6. Item אָנֵס Dani. 4. ſignificat iuxta R. Abraham, Superans, excedens captum. vel ſecundum R. Schelomoh, Surreptum, & abditum. R. Sahadiah Afflictans, negotium faceſſens ad triſtitiam vſque, exponit. אֲנַכְיָא Prouincia quædam. Gen. 10. quæ Hebraicè dicitur תירוס. אונוס Græcum eſt ὄνος, idem ſcilicet quod חמור Aſinus ſilueſter.

אניף in Aphil, Eleuauit, erexit. Radix eſt נוף. vide infrà.

אֲנַפָּךְ Vinum merum. אֲנַפְלִין Pedalia, ſeu res quibus aliquid recondimus, & obuoluimus. Cant. 4. Idem אֲנַפִּילָא in Ber. rab. cap. 53. & in Sch. rab. cap. 51. אַנְפָּא ſiue Nun ſit radicalis, ſiue אף illam per interpoſitionem aſciſcat, Facies, vultus. in plurali אַנְפִּין Pſ. 84. & Dani. 2. אֲנַפִּיקְדנון Oleum oliuæ immaturæ. Cant. 4. in Mid. & in Ber. rab. cap. 99. & in Midb. rab. cap. 10. & in Vaic. rab. cap. 5. אֲנַפּוּרְיָא vel אֲנַפּוּרְיָא Sunt כלים חדשים Vaſa noua, nec amplius viſa. אֲנַפְּרוּת Via accepta, rapta.

אניץ Floruit, florem produxit. in Aphel. Numer. 17. Radix eſt נוץ. vide infrà.

אנק אָנַק Suſpirauit ex anguſtia. Inde אֲנִיק, Aliâs, vt in Elia & Compl. אנוק Anguſtia. Pſalm. 107. & אֲנִיקוּתָא Suſpirium, gemitus, Pſal. 102. Et אֲנָקָה Clamor, vociferatio, Pſalm. 79. Item אֲנָקָא Genus quoddam reptilis, in 2. Tharg. Eſther 1. cap. verſu 2. Leuit. 11. In Hebręo eſt אֲנָקָה quod dicunt à clamore hoc nomen ſortitum eſſe. Item אוּנְקְיָא Vncia, octaua pars libræ: in Commentariis. In plurali אוּנְקִיוֹת vnciæ. Item אוּנְקִיוֹת ſunt lances in Ber. rab. cap. 29. & Thr. 1. in Midras. אֲנַקְטִמִין מִין חֲמוֹר שֶׁל עֵץ חָלוּל eſt Species aſini lignei excauati, in quo ponuntur ſpecies muſicorum inſtrumentorum. Alij dicunt eſſe fragmentum panni, quod ſenes ponunt iuxta os, ad ſuſceptionem ſaliuæ defluentis. Sanctes putat eſſe aliquod genus ludi, vel laruæ. אוּנְקָא idem quod אגמון vncinus, hamus. Iob 40. Pluraliter אוּנְקָלִין vncini. Exod. 27. in Tharg. Ieroſol. & אַנְקָלָתְהוֹן vncini eorum. ibidem. & אוּנְקְלִין Eſther 1. Eſt etiam בגד רקיק Veſtis tenuis, qua homo ad carnem induitur, Interula, induſium. אַנְקְלִיטוֹן aliâs אַנְקְלִיטִין Appellatio. in Ber. rab. cap. 46. אַנְקְלִימוֹן Carcer, vincula. In Elle haddeuarim rab. id eſt, In magno Deuter. cap. 2. אוּנְקוּס Spacium. אוּנְקוֹלַמוֹס Scriba vrbis. אַנְקוּרָא Anchora, inſtrumentum nauticum.

אנש & Syriacè ܐܢܫܐ אֲנָשָׁא Homo, ſic dictus אֱנוֹשׁ quaſi אֲנוּשׁ dolor, quòd ſit variis doloribus obnoxius. Deut. 4. & 5. Idem אֵינִישׁ in Zoh. col. 478. ſuper Geneſim. In plurali אֲנָשִׁין Exod. 22. & in regimine אַנְשֵׁי. Et femininum plural. tantum נְשִׁין Mulieres, Eſther 1. in regimine נְשֵׁי Geneſ. 4. Inde adiectiuum אֱינוֹשִׁי Humanus. & Syrè ܐܢܫܘܬܐ אֲנָשׁוּתָא Humanitas. in lib. rit. Seu. Patr. & Plebs Act. 17. & ܐܢܫܝ אֲנָשָׁא Humanus. Pluraliter אֲנָשָׁא Humani. in lib. Rit.

ܐܢܫܐ אֲנָשֵׁי in Aphel, à נָשָׁא ſignificat Efficere vt res obliuioni detur. Iob 39.

אנת

אַנְדְּרוֹגִינוּס Græcum eſt *ἀνδρόγυνος*, Androgynus, Hermaphroditus, vtrunque ſexum habens. Rabbini interpretantur בְּרִיָּה בְּפָנֶיהָ עֲצָמָהּ וְלֹא הִכִּירוּ בּוֹ אִם זָכָר אִם נְקֵבָה Creaturam ſingularem de qua ſapientes accurate iudicare non potuerunt, num pro maſculo, an fœmina ſit habenda, vt Elias in Thesbi notat. Hæc vox reperitur in Bereſ. Rab. cap. 8. אֲנַדְרִיוֹנוּס Adrianus. Pſalm. 12. in Midr. אַנְהָרוּתָא Lumen, ſplendor, illuminatio. Exod. 25. vel, quod magis crederem, eſt Infinitiuus Aphel. Radix eſt נְהַר. Inde & נַהַר Hebræis dicitur, quaſi fluuius lucis aut ſplendoris, manans ex גן עֵדֶן ſiue deliciarum horto. vt ſæpiſſimè in Zohar. אַנְדְּרְטָא Effigies, figura, perſona, Eſt. 3. & in plurali אַיְנְדְּרָטִין in Ber. Rab. cap. 8. אַנְדְּרוֹמִסְיָא aliâs legitur אַנְדְּרוֹלוֹמוֹסְיָא Peſtis, peſtilentia. Auctor Aruc exponit זִיהֲרָא רָעָה Influentia mala. אַנְדְּרַכְתָּא Genus auis.

אנה & אָתְתְּנַח Suſpirauit, ingemuit. Iſai. 21, & 24. Inde Benoni מִתְתַּנְּחִין Ingemiſcentes, in fœm. gen. ad Rom. 8. cap. & ܬܢܚܬܐ תְּנָחָתָא Gemitus, ſuſpiria. ibidem. תִּינְחָתָא Suſpirium, gemitus. Eſai. 35. אַנְחוּתָא Caniſtrum. ܐܢܝܚ אַנִּיחַ in Aphil, Dedit requiem. Ioſ. 21. Radix eſt נוח vide infrà. אֲנַחְנָא Chaldaicè, Syriacè ܚܢܢ חֲנַן Nos. Ioſu. 9. אַנְטִיגְרָפָא Scriptura, exemplar, contradictio: *ἀντίγραφη* enim eſt contradictio, *ἀντίγραφον* exemplar. In plural. אַנְטִיגְרִיפִין. Bahal Aruc exponit Scripturas, grypheo calamo exaratas, qui quidem calamus vocatur גַּרְפִּיוֹ in Ber. rab. cap. 25.

אַנְטִידִיקוֹס Cauſidicus, aduerſarius. Hebræi exponunt בַּעַל דִּין Magiſter litis, ſiue iudicij. אַנְטוֹכְיָא eſt מְדִינָה Prouincia ſatis nota Latinis & Græcis, Antiochia. Gen. 16. & Num. 34. in Tharg. Ieroſ. Scribitur & ܐܢܛܘܟܝܐ אַנְטֻכְיָא 2. ad Timoth. 3. & אַנְטִיוֹכְיָא & אַנְטִיוּכִי Act. 11. Inde אַנְטוֹכִי Antiochenus: & אַנְטִיוֹכוֹס Antiochus, nomen viri, à quo fundata eſt ciuitas, dictaq. Pſalm. 9. in Midr. Item אַנְטִיכִי exponitur per כלי נחשת Vas æneum, lebes. אַנְטוֹנִינוּס Antoninus, nomen Imperatoris Romani. Pſalm. 22. in Midr. אַנְטִימַסִין Dignitas, mutuatum à Græcis. in Ber. Rab. cap. 8. אַנְטִיפָתָא idem quod שׁוֹלֵט Dominator, princeps; qui tamen & ipſe ſubditur maioribus. Scribitur etiam אַנְטִיפָתוֹס. Aruc eum eſſe dicit, qui tertius eſt à rege.

אנטל Eſt כלי שרוחצים בו ידים Vas in quo lauantur manus. Scribitur & אַנְטִלְיָא Puteus, antlia, vel ſitula. in Vaic. Rab. cap. 34. in Midr. Exponitur & pro literis contractus.

אַנְטִידוֹפוֹס eſt אַפִּיטְרוֹפוֹס Procurator, officialis, præfectus. אַנְטוֹס vel אוֹנְטִים eſt צִיוּוּן Admiratio, aduerbium admirantis. in Vaic. Rab. cap. 23. ܐܢܛܝܦܛܪܘܣ אַנְטִיפַּטְרוֹס nomen vrbis. 23. Act. Apoſt. אַנְטִיקֵסָר Vice-Cæſar, qui Cæſaris ſiue Imperatoris partes obit. in Ber. rab. cap. 53. אַנְטִיפַּטְרֵס Antipater, nomen viri. Cant. 4. in Midr. אַנְטִיפַּטְר nomen vrbis in Iudæa. אַנְטִיפַּרְס nomen loci Ruth 1. in Midr. אַנְטִירַיְנָאי eſt nomen gentis. Gen. 10. in Tharg. Hieroſolymitano.

אניץ Idem quod פשתן Linum, vnde fiunt funiculi & fila, manipulus lini non aptati. Aliâs אוּנִין. Et אֲנִינָא Mœſtus, in Zohar.

אנך Onyx, lapis onychinus. אנ״ך in Raſſe tevoth Maſoritis valet אוֹרַיְתָא נְבִיאִים כְּתוּבִים Lex, Prophetæ, Hagiographa. quo compendio ipſi vtuntur, cùm dictionẽ quampiam reperiri in Scripturis indicare volunt ſemel in Lege, quę Chaldaicè אוֹרַיְתָא dicitur, vt ſupra notatũ eſt: ſemel in Prophetis, & ſemel in Hagiographis. Eiuſdẽ ſenſus erat ſuprà אנ״ך ter poſitum.

אַנְלוּגִין Sedes, ſuper quam ponitur liber ad legendum, & theca corij, in qua liber reponitur. Thr. 1. in Midr.

אַנְמֶלִין Græcè *οἰνόμελι*, Potus confectus ex vino, melle, & pipere.

אנונא Aliâs אֲנוּנָה Annona, prouiſio. Hinc quibuſdam Iob 28: אֲנִינוּתָא quam famis vehementiam, id eſt, annonæ caritatem interpretantur. Elias in rad. אנן, opinatur hoc vocabulum Luctum ſignificare: vt & Thr. 2. Rab. Schelo. exponit, vlulatum videlicet. Item אֲנוּנָא iuxta nonnullos eſt מאכל של כוס Cibus equorum. Iuxta alios eſt כל דבר שצומח Omnis res quæ germinat.

אניצי Manipulus lini aptati ad emendum. אֲנִיקִי Penarium, conclaue, in quo victualia reconduntur. in Aruc. & אֲנַק Onychinus lapis. in Aruc.

אונ״ק vel אונ״ק in Raſſe tevoth valet Onkelos, Chaldæus interpres Pentateuchi longè celeberrimus, filius, vt vo-

אֹמֶר Ausus est. Matth. 22. אֹמְרָכָל Præpositus, præfectus thesauro, gubernator: Isa. 22. & Cant. 4. & אֲמַרְכָּלָא Num. 3. Elias exponit אֹמֵר כָּל edicens nia. Bahal Aruc שהוא מר על הכל qui dominatur omnibus.

אָמֶשׁ Heri nocte præterita. Gene. 34. Hebræum est. Cęterùm אש מים שמים in Rasse tevoth valet אֵשׁ מַיִם שָׁמַיִם Ignis, Aqua, Cælum. Apud Kimhi in Grammatica Michlol, ex libro Abrahami qui inscribitur Ietzira, id est, de Cosmopoeia, siue formatione mundi, quæ eius libelli auctor dicit fuisse mundi principia, & quasi matres, vt literæ אמ lectionis & pronuntiationis omnis matres. Potest & hæc abbreuiatio sic explicari אֲוִיר מַיִם אֵשׁ Aër, Aqua, Ignis. Quod videtur magis conuenire menti ipsius auctoris.

אֹמֶת Valet אֵיזוֹב מִשְׁלֵי תְּהִלִּים Iob, Prouerbia, Psalterium. At si addatur אמת דתקע hi libri, vt docetur Exod. 15. significantur, scilicet אֵלֶּה הַדְּבָרִים מְרֹם תְּרֵי עֶסְרֵי דְּבָרֵי הוֹמְיִם תְּהִלִּים קְהִלַּת עוּרְאֵי: Id est, Deuteronomium, Reges, 12. Prophetæ, Psalmi, Ecclesiastes, Ezras: vt ת prius non Psalmos, sed 12. Prophetas indicet. אֲמִתִּית & אֲמִימִית idem quod אֱמֶת Veritas, verum, veri assertio. Inde adiect. דְּבָרִים אֲמִיתִיִּים Verba veracia, in Comment. אֲמִיתָא Herba quædam quam Mentham vocant: quidam codices habent מִינְתָּא Item אֵימָתַי Quando: vt עַד אֵימָתַי Quousque. Ios. 18. אֵימְתָן Terribilis: Isa. 28. Pluraliter אֵימָתָנִין Habac. 1. אֵימְתָא terror, pauor, animi consternatio: Thre. 3. אֲמָתְלָא Ratio, vel indicium rei. אֲמָתַּנְתָּנִין vbi alij legunt אֲפָתְנִתָּנִין Antiqui, nobiles.

אַמְתִּין in Aphel, Expectauit, præstolatus est. Iob 36. de quo infrà in מְתִּין.

אֵם in Rasse tevoth valet אִם תֹּאמַר si dixerimus.

אֵן Meditatus est: Prou. 15. vbi scribitur יֶאֱנֶה Meditabitur. Compl. habet רוּן à דָּאֲנֵי meditari, quemadmodú Prou. 24. in Compl. & Ven. legitur. Quin & in Elia qui in radice רוּן, quid esset דָּאֲנֵי se nescire fatetur: fortasse, inquit, librariorum est vitium. Sed in אן videtur voluisse vt Daleth esset seruile, & luctum designaret. At, meo quidem iudicio, præstabit à רן deducere: quod si neutrum volueris, refer te ad דָּנֵן quod vbique in Psalmis pro הִנֵּה ponitur. Præterea in Zohare, col. 467. super Genesin reperitur אֲנָא וַאֲנִיתָא. Per Ana intelligunt secretiores Mekubalim Mentem illam cui innatæ & tanquam insitæ sunt primæ notiones per Anitha verò, Ratiocinationem, rationisue discursum. Et vocantur duplex corona, in cuius medio Auis siue Angelus sedens rem veram, siue veritatem indicat & aperit. Secundò אן sonat Vbi: Deut. 32. & cum Lamed addito לָאן Quò, quòrsum. Gene. 32.

Item אֲנָא idē est quod Hebraicè אֲנִי Ego: in plurali אֲנַן Nos. Psal. 13. in Midr. Item אִינְהוּ & אִינָהוּ Ille: Prouerb. 11. & Eccl. 7. In plurali אִנּוּן ipsi, illi.

אִן idem quod Hebraicè אִם Si. Psal. 7. & Prou. 1. Et אוּנִיתָא Contractus. & מְאוּנָן faciens contractum: in Bereſſ. Rab. cap. 94. Et אוּנָן Mœstus, tristis.

אוֹנְיָא in Aphil ordinis compositorum, nempe quiescentiú in prima Iod, & in vltima Olaph, Subuertit, seduxit. Inde אוּנְיָה Deceptio. אוּנְיָתָא, & אוּנִיוּת seductio, impostura. in Ber. Ra. ca. 85. & in Vai. Ra. ca. 33. Itē תּוּנְיָה Occasio: in Com.

אֻנְבָּא Idem quod אֻנְבָּא Fructus. Dan. 4. Psal. 1. Iob. 29. Porrò אֻנְבָּא est lens capitis, siue ouú pediculi. אֻנְבָּג Mensura quædá liquidorú, quartariú. אֻנְבָּל Malleus campanæ, ro palú. אֻנְבָּרְקָאוֹת vel vt alij codices habent in eadē significatione אֻנְבָּרְקָלָאוֹת Inuolucra, fasces quidá magni colligati, Italicè dicútur *Balle*. אֻנְבָּרְטָאוֹת Cumuli, acerui. in Sche. Rab. ca. 12.

אַנְבְּלָא Angelus à Græcis mutuatú, Psal. 95. & 96. & in plurali אַנְבְּלֵי & אַנְבְּלָיָא Angeli, nuncij diuini. Iob 15. & Psal. 49. & 67. אֲנַגְרָא Genus quoddá monetæ. אֲנַגְרְבִּים Gerulus, baiulus. אֲנַגְרוֹן Decoctio herbarú. Itē κολοκύνθη Colocyntis siue coloquintis. אֲנַגְרְיָא Angaria. Psal. 19. in Mid. itē, Habitatio, mansiúcula. אֲנַד Syrè, idē quod נוּד Hebraicè, Motus est, migrauit, fugit, sedes mutauit. in libr. rit. Seueri Patr. אֲנַדּוּכְתָּרִי Penicillum, siue penicillus, aut peniculum. אֲנַדִּיקֵי Exactores tributorú, liberi, immunes. אֲנַדִּיקֵי Ornamētú quod adhibetur temporibus facici. אֲנַדְתִּיקוֹס vel אֲנַדְתִּידִיקוֹס ἀντίδικος, Causidicus, aduersarius, contradictor: Esth. 1. in Mid. & in Ber. Rab. ca. 83. אֲנַדְרִיאֲנְטִים siue אֲנַדְרוֹגְנְטִים Falconerius, in Sche. Rab. cap. 27. & 51.

אנדרגינוס

eitatas preces responderet Amen: quod neminem rectè dicere ait, qui preces non intellexerit. Cui valde cōsentanea sunt, quæ in libris Iudæorum leguntur. Dicunt Magistri suorum hominum somnolentiam carpentes, triplex esse Amen, nimirum תְּמוּמָה pupillum, חֲטוּפָה surreptitium, & קְטוּעָה sectile. Nam in Massecheth Berachoth Perec Eile Debarim, sic legimus עֲקִיבָה הוּנָא רַב הוֹנָא אָמַר חַן חַן מַתְחִיל לְבָרֵךְ וְלֹא נִזְדַּעְזְעָה מֵת הוּא עֲנִי חֲטוּפָה שֶׁחָטַף וְעָנָה אָמֵן קְטוּעָה שֶׁקִּטַּע הַבְּרָכָה קְטוּפָה שֶׁקִּטֵּף לְשָׁנָיו:

Quæ Latinè sic sonat: Quodnam est Amen pupillum? Rab. Heuna ait, Est cùm quis precatione tenetur, nec intelligit quod respondet: Surreptitium, cùm surripit & dicit Amē, antequam absoluatur precatio. Sectile, cùm secat in duas partes, nempe ofcitanter audiens, & alias res agens. Præterea in Massecheth Succá scriptum est בִּימָה שֶׁל עֵץ בָּאֶמְצַע וְחָזָן הַכְּנֶסֶת עוֹמֵד עָלֶיהָ לִקְרוֹאת בַּתּוֹרָה וְהָיָה הַמְתֻרְגְּמָן מֻנָּף בְּסוּדָרוֹ וְהָיָה עוֹנֶה אָמֵן Id est, Suggestus ligneus in medio erat, & Lector synagogę in eo stabat, vt legem recitaret. Et Synagogæ præfectus sudarium circum agebat, & ipsi respondebant, Amen. Is enim mos diu permansit in Ecclesia, vt populus frequens preces & cætera, quæ in Ecclesia recitabátur, audiret, & tum respōderet Amē. Quod facit populus Israel Deuter. 27. Mose Dei mandata exponente. Hæc Canin.

אִימְתָן Formidabilis, tremendus. quidam Fortem explanant Isa. 28. אֵימָת corruptè in quibusdá libris אֲמִית Reuerentia, authoritas. Isa. 5. de quo paulò inferius.

אִמְפּוֹלִי Crumena pecuniaria, endromis. אִמְפַּלְיָא Pedilia. אִמְפּוֹרִין Gentes quæ Hebraicè dicuntur לְתוּשִׁין Genes. 25. & in Ber. Rab. אִמְפּוּקִיוֹת Fenestræ ex latere apertæ, siue se inuicem penetrantes. אוּמְצָא Caro cruda. Item אֶמְצָא Medium, & אֶמְצַעִיתָא media, in Zohare. אִמְפֵּרְטוֹר Imperator: in Tanhuma. אַמְפִּיפּוֹלִיס Amphipolis, vrbs, in ea parte qua Macedonia Thraciam contingit. Act. 16.

אֲמַר Dixit. In infinitiuo cal facit Chaldaicè מֵאֲמַר & אֲמַר Ezr. 5. dicere. In prima persona futuri אֶאֱמַר dicā, Olaph thematis delitescens in motione longa, vt Hebraicè in אֹמֶר. at in aliis personis exprimitur תֵּאֱמַר וֶאֱמַר. Syri mutant olaph in י sic מֵימַר dicere, & אֵימַר יֵימַר תֵּימַר. Rabbini infinitiuum formant hoc modo לוֹמַר Inde fit בְּלוֹמַר Quasi vellet dicere, frequens in Commentariis. Magistri pro לוֹמַר dicunt לֵימָא & in futuro נֵימָא resecta per apocopen thematis vltima, sed Olaph in scriptura remanente. Quæ in hoc verbo pro cæteris omnibus eiusdem ordinis, hîc annotasse sufficiat. Cætera ex libris Grámaticis petenda sunt. Inde אֲמִירָה Edictum. & מֵימְרָא Verbum, locutio. Ios. 15. Secundò אֲמִירָא & אֵימֵר est idem quod שה Pecus, ouis: Ios. 6. agnus: Genes. 30. & אֲמַרְתָּא Agnicula, 2. Regum 12. Significat etiam אִימְרָא Oram, fimbriam: Psal. 134. Item Thren. 3. pro Hebr. בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ filij pharetræ suæ, id est, sagittæ, est in Targ. vt adducit Aruc, בְּנֵי אִמְרֵי quæ, vt idem inquit, sunt תְּמוּרוֹת radij vel palpebræ שֶׁל אֲבוֹתֵיהֶן patrum earum, id est, oculorum. Sanctes & alij collatione tantùm Hebraici contextus pharetram interpretantur. Est in Compl. & Ven. exemplari גִּדֵּי תִּיקָיָה Sagittæ pharetræ suæ. Præterea אֲמַר est ostentatio, quæ vernaculè dicitur *la Monstre*. Tertiò אֲמִיר vt quidam opinatur, significat Mutauit in Aphil ex ordine quiescentium in secunda. Isa. 34. quod si locum consulas, comperies illud אֲמִיר esse Peil à אמר dicere: nam מור in ea significatione nusquam reperies. Item אֲמוֹרָא Compositor תַּלְמוּד. Sapientes Misna siue Deuterosis, hoc est, Legis secundariæ, vocantur תַּנָּאִין quorum primus fuit Simeon Iustus qui in vlnis suis Christum in templo excepit: Postremus autem fuit רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ Magister noster Sanctus. Post illos inceperunt אָמוֹרָאִין Amorain, quorú primus fuit Rabba, & postremi Rabbena, & Rab Aschè qui composuit תַּלְמוּד. Porrò dicti sunt אֲמוֹרָאִים ab אֲמִירָה edicto, eo quòd edixerunt sententias siue orationes. Cęterum inueni in Targum super hunc versum Iob 3. יְחַד אֲסִירִים שַׁאֲנַנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נוֹגֵשׂ: id est, Simul vincti pacatè degunt, non audierunt vocem exactoris: Targum: קְחֵדָא אֲסִירֵי מְרַשְׁיָא שֶׁלְיוּ לָא שְׁרִיעוּ נַיְקָר גִּיבְרָא קַל אֲמוֹרָאִין: Id est, Simul qui vincti fuerunt in scholis, tranquillitate fruuntur: non audierunt fugientes magnæ domus (scholastici) vocem edicentis. Hæc Elias in Thisbi. In Rasse tevoth. אֲמַרְכָּל est Dixit Magister, vel רַבִּי Magister meus. אֲמִירוֹן Domesticus, In Beresch. Rab. cap. 78.

אִמָּא וְאִמֵּן Mater. Gen.3. Item accipitur pro עִיקַּר הַרֶבֶר fundamento rei cuiuscunque, vt pro matrice, item pro matre ceparum, id est, cepa magna, vnde colligitur semen. Accipitur & pro הָאֵבֶר הַמִּשְׁתִּין hoc est, membrum vrinale. In plurali facit אִימַּהָתָא חֲבֵי כַּלְכַּתְּהוֹן Matres. & אִמָּהוֹת in 2.Targ. Est. Item אִמָּה Mentula, membrum virile. Et אִמַּת atque אִמְּתָא Riuus aquæ in Cõmentariis. Et אֲמָאי Cur, quare. ibidem.

אוֹמֵי in Aphel vel Ophel significat Iurare. Ios.6. adiurare: 1.Reg.14. Radix est וְמָא de qua suo loco. אַמְתָּא idem quod Hebraicè אמה Cubitus, mensura cubitalis. 3. Reg. 7. In plurali אַמִּין 1.Reg.17. Item אַמְהָא & אַמְתָּא Ancilla: 2. Reg.17. In plur. אַמָּהוֹת 2. Reg.6. & אַמָּתָן & אַמְהָתָא Ancillæ. Ier.34. & 4. Regum 5. אַמָּא Gens, Populus. Hebræi addunt Lamed לְאַמִּין In plur. אַמְמָא Gentes, populi, nationes. Psal.17.

אַמְאִיךְ in Aphel à radice מְאַךְ significat Humiliauit, depressit, pauperie affecit. Psal.80. Vide infrà suo loco.

אַמְבוּקָא Est טוּעת אנשי Cœtus hominum, turma, caterua, multitudo. אַמְבָּטֵי Thermæ, balneum, lacuna: in Ber.Rab.cap.63. אַמְבַל idẽ ferè quod פַּעְמוֹן tintinnabulũ, malleus campanæ: Gallice *le Batail*. אַמְבִינָא Mœnia, quæ Italicè, *merli*. אַמְבָּר idem quod אוֹצָר Thesaurus, repositoriũ, granarium.

אַמְגוּזָא idem quod אגוז nux auellana. אַמְגּוּשָׁא idem quod קַנְקַשָּׁף Præstigiator, Magus, quasi מַגּוּשָׁא Græcum vocabulum.

אַמּ In Rasse teuoth est אֶרֶץ מִצְרַיִם Terra Ægypti. At Masoritis est אָחֵר מָלֵא vnũ plenum, vbi scilicet litera Vau vel Iod exprimitur. Quarũ literarũ expressio vel suppressio nõ fit temerè, nec mysteriis caret, vt docét secretiores Mosis auditores. Addunt & interdum אמּ Id est, אָחֵר מָלֵא אָחֵר חָסֵר Vnũ plenum, alterum deficiens, vbi vau, siue iod omittitur. Vel ואּ id est וְאָחֵר חָסֵר Et vnum deficiens. אמּה id est, אָמַר חַשְׁמָ Dixit Nomen, vel Numen illud, nempe Dominus.

אַמַּד Idem quod שער Æstimauit, cõsiderauit, admensus est. Quanquam scribi debeat אַמֵּד Est enim coniugationis Aphel, à מְדַד in Ber.Rab.cap.66. אַמְדָּלָא idẽ quod סולם Scala. אַמְטוּל Propter. Psal.7. & 67. Iob 1.2. & 18. & recipit affixa: vt אַמְטוּלְתִּי propter me: Psal.40. אַמְטוּלְהוֹן propter eos, eorũ causa.

אַמְטֵי וְאַמְטֵי Syriacè, vel אַמְטָא idẽ quod הקריב Applicauit, obtulit, in Aphel: Leuit. 9. radix est מְטָא de qua infrà suo loco. אַמִּיטָתָא אופל est Caligo, tenebræ. Deut.4.

אַמֵּד Fortificare. Psal.20. quod ego poni puto pro אַמֵּץ.

אִימְלִין Chlamys, pallium. Ezech.27. Sanctes scribit אַמְלִין & dicit esse genus vestis preciosæ. Rabi Sche. תכשיטין ornamenta exponit. tantum hic reperitur, vt ait Kimchi. אַמַּלְתָּרָא Dicunt esse קנים תחת הקורה Nidos sub trabe: vel sunt tabulæ sub trabe instar nidorum ad ornatum cõfectæ, in quibus interdum aues nidificant, vel sunt trabes cedrinæ in pariete defixæ. Plurale legitur מַלְתָּרִיוֹת in Vaic.Rab.cap.17.

אָמוֹם Exponitur ab auctore Aruc, pro דפוס typus, figura. אִם כֵּן si sic, ergo, igitur. in Comment.

אָמַן siue חֲאָמִין Credere, Gen.15. in Hebræo. & Psal.115. & quod Gallicè dicimus *Auoir credit*. Secundò est Congregare, accumulare. Tertiò אַמֵּן Syriacè significat Segnescere, tædio esse. Luc.18. & perdurare & tardare. Act.1. & 9. Inde אֲמִינָאוּת crebrò, sæpe, perseueranter. Luc.5. itẽ penitus, prorsus, omnino. Act.18. & אֲמִינְתָּא צְלוֹתָא oratio iugis & assidua. Act.12. Quartò אָמַן sonat Artificiosus fuit. Inde אוּמָן Artifex, opifex: Exod.26. & forma emphatica Syrè אוּמָנָא opifex. ad Heb. 11. In plurali אוּמָנִין 2.Reg.5. & for na fœminea אוּמָנִין Artifices, operatrices. Exo. 31. Itẽ אוּמָנוּת Ars, Artificiũ, Opificiũ. Germanicè Meisterschafft, Italicè *Maistransa*. Gallicè *Maistrise*. Exo.31. Idẽ אומות in Cõmẽ.

Capitur etiam אֻמָּנָה pro שטר חוב literis condẽnationis. Itẽ אוּמְנָא Ordo, Linea. Et אָמֹן nutricius, pædagogus Nach.3. in Hebræo, & vt est in Aruc, explicatur in Ber.Rab. אמן pædagogus, verecũdus, tectus, & magnus. אָמֵן Amẽ, Hebraice: אֲמִין Syriacè, est verè, affirmandi particula, frequens in Euangeliis, pro quo septuaginta vertunt γένοιτο, fiat. Nonnulli interpretantur confirmetur, stabiliatur, quasi אָמֵן resecta prima litera quæ ad thema non pertinet. Receptum autem fuit in primitiua Ecclesia, vt Paulus 1.Cor. 14. ostendit, vt populus post recitatas

Inde אַלְמָנָא Vidua, sic dicta quòd mortuo marito sit tanquã muta: Thr.1. & אַלְמָן Viduus, orbatus vxore. Sextò אַלְמָא in Cõmẽtariis capitur pro, Vtcunq; sit. Itẽ אוּלְמָא est grossus.

אַלְמוּג Coraliũ, lignum pretiosum. 3.Reg.10. de quo supra.

אִלְמָלַי & אִלְמָלָא Nisi. Can.4. & Psal.106. Inde שֶׁאִלְמָלֵא Quòd nisi esset. Reperio & in Ven. אִלְמוּלָא vt Iob 12. רְזְמַן אִלְמוּלָא בִּידֵיהּ quòd tempus tantùm in manu eius, vel potestate.

Item אֶלוּמִים idẽ quod Græcè Ἐλύμας, Syriacè נַרְשׁוּמָא Magus, Incantator. Act. Apost.13.

אִילַן וְאִלָּן & אִילָנָא Arbor, lignum, masc. generis: vt אִילַן עָבוּף Arbor viridis siue frondosa. 3. Reg. 14. Seriẽ quoque decẽ Nominũ Dei, siue decẽ Numerationũ, de quibus infrà, vocant אִילַן Arborẽ. quòd eorũ alia sint quæ vice radicũ, alia trunci, alia ramorũ, alia denique cacuminis ponantur: vt videre est in Candelabro Hebraicè Venetiis impresso, quod & nos Deo dante auctũ & illustratum propediẽ in lucẽ emittemus. אֶלֶנִיסְטִין hoc est, Græcè: Græcos enim dictos fuisse Ellenes tam notũ est, quàm quod maximè in Misnah.

אִלְנוּחִית Est מסרתא mixtio & cõfectio quędá ex vino antiquo, & aqua, & balsamo. Itẽ אִלּוּנְתִית Linteũ quo in balneis vtuntur: in Ber.Rab. cap.81. אִלְנְקִי Saccus, qui in scapulis gestatur: eo vtuntur baiuli.

אַלַם Idem quod בלע Masticauit, deuorauit. Item אֱלִיס est prouincia Elisa. Gen.10. in Tharg. Hierosol. secundum Aruc. aliàs in vtroque Targ. vt & Hebr. אֱלִישָׁה reperio.

אַלְסַטְרָסוֹס nomẽ prouinciæ. Gen.10. in Tharg. Hierosol. Aruc legit. sic distinctum אֱלוֹס וְטַרְסוֹס fortasse Græcia vel Ἕλλας & Tarsus. אִילוּכוֹס Oratorium. Ruth.1. in Midr.

אַלַף Docuit: 1.Reg.12. Itẽ in Peal, Didicit, assuetus fuit. Exo.4. Psal.17. & 24. Isa.1. & Num. 12. Idem אֵילַף 1. Reg.3. Inde in Benoni מָלִיף Docens, abiecta prima thematis litera. Deut.4. In plur. מָלְפִין Docentes: Iere.6. מַלְפָּנָא Doctor, Magister. Matth.12. אוּלְפָּן Oraculum. 1. Reg. 9. Instructio: Ios. 9. Doctrina: Isa. 12. & Syrè מַלְפָּנוּתָא doctrina, institutio, in lib. rituali Seueri Patriarchæ Syri, vbi de ritibus baptismi more Syrorum agit. & מַלְפָּן doctor, præceptor. 1. ad Timoth.3. cap. Inde in Cõmentariis בֵּית אוּלְפָּנָא Domus doctrinæ, schola, ludus literarius. & יוּלְפָּנָא Syriacè Doctrina, disciplina. Mat.7. literarum permutatione vsitata. Secundò אֶלֶף est mille: plur. אַלְפִין millia: Num.1. Tertio אִילְפָּא est סְפִינָה id est, nauis. Ionæ 1. Item אַלְפָּא בֵּיתָא Alphabetum in Cõmentariis, & Cãt. 1. in Midr. Et אַלְפָּא est primus, præcipuus, melior: in Ber. Rab.cap.28. אַלְפַּכְטְרִין Confabulatio. Ruth.3. in Midr. אַלְפַּס Sartago: vnde quidam Hebræi dicunt cælum & terrá creata, vt אלפס וכסויה id est, vt patellá & operculũ. In Mid. Thillim.

אָלַץ Constringere, cogere, in angustiam redigere. Inde אַלִּיצָא stricta, angusta. Matt.7. In ithpael אִתְאַלַּץ Cõstringi, adigi, cogi. 2. ad Corinth.10. cap. Inde אוּלְצָנָא molestia, angustia, afflictio, & metaphoricè רעב fames: Psal.33. Item אֶלְצָנִין est genus fructuum. אַלְצְטָיוֹת sunt domus factæ extra mœnia ciuitatis: alij volunt esse חדר חמקרח Domus æstiualis.

אַלְקִי In Aphel, Percussit, verberauit: cuius radix est לְקָא, vide suo loco. אַלְקַפְתָּא Idem quod ממונה על ראש גולח Præfectus alicui captiuitati, dux, capitaneus. אַלְקִטְנָא idẽ Esth. 10. in Compl.

אֶלֶר Capitur pro סכין cultello, siue canipulo, quo aptatur calamus. Et verbaliter significat Oscitare, Gallicè *Baailler*. Inde אַלְרָיָא oscitatio. Item tiara, & hilaritas. Et אוּלְרָיָא quod Italicè dicitur *Orlo*. אֲלִישׁ Nomen loci qui סִין Hebraicè vocatur.

אַלְשִׁין In Aphel, nec enim puto quadratum esse, significat Obtundere, concutere, torquere, in Zohar.

אַלַת idem quod מקל Claua, fustis. Capitur etiam pro משוט remo quo naues ducuntur. Itẽ אַלְיָתָא sunt עצים קטנים Ligna parua incensioni apta. Et אַלְוָתָא idem quod אַלְוָח Cauda. Leuit.3. Et אֲלִיתָא Genus animalis igné extinguentis, fortasse Salamandra. אַלְתִית Est דג ניצוד Piscis captus in loco sic vocato. אַלְתַּר & cum adiuncto Lamed לְאַלְתַּר Illico, mox, confestim, statim, idem quod תֵּכֶף vel מִיַּד Germanicè also bald. Italicè *presto*. Gallicè, *tost, promptement*. Nec videtur Eliæ congruè dici nisi cum Lamed.

illá Allá, Mehámed raſſul Allá. Nō eſt Deus niſi Deus, Muhamed eſt prophęta Dei. In plurali facit אֱלָהִין vt אֱלָה Deus Deorum, Deut. 4. Et in fœminino eſt אֱלָהְתָא Dea. 19. Act. Apoſt. Inde apud Rabbinos אֱלָהוּת Numen, diuinitas. & הָאֱלָהִי Diuinus. Syrè אֱלָהְיָא Diuinus. & in plurali אֱלָהָתָא diuini. in lib. rituali Seueri Patriarchæ. Inuenitur & אֱלָהוּתָא pro Diuinitate: Cant. 1. Et אֱלָה Claua, baculus capitatus, in lingua Germanica קולב, Gallicè *Maſſue*. Itē vermiculus vuæ, & racemus. אֱלָהִיה vt Elias. vel vt alij אֱלָהִית Proſtrauit ſe, laborauit: 4. Regum 4. in Aphil. à לָהַת de qua infrà. אֱלָהִין & אֱילָהִין idem quod זוּלַת Præter. Ioſue 11. Inde וְאַף אֱלָהִין Et quanto magis. 4. Reg. 5. Item אֱילָהִין ſunt Superliminaria portæ. 3. Reg. 6. Idem אֱילָהוֹת Iſa. 6.

אַלוּ Idē quod חִנֵּה Ecce: Dan. 2. אֱלוּ verò & אִלּוּ eſt idē quod אִלֵּה illi, iſti. In plu. אֱלֵין קִרְוִין Iſtæ vrbes. Deut. 3. אֲלוֹאֵין & אֲלוֹאִין Aloe, ſpecies aromatica, Cant. 4. & Pſal. 45. אֲלֵי vel אֲלָיָא quod perperā ſcribitur אֲלָיָא in Aphel, Deduxit, ſeſe adiunxit, ſociauit, comitatus eſt, à radice לְוָא de qua ſuo loco. 2. Reg. 19. אֲלָוֵי idem quod אוֹי Væ: Num. 24. Significat quoque Vtinā. in Vai. Rab. ca. 24. אֱלָהְתָא Syriacè Stultitia, ab אוּל Stulto. 1. ad Cor. ca. 3. idem quod אִוֶּלֶת Hebraicè.

אַלְוִין Species arboris, idem quod אַלְמוּג ſiue ſit coralium, ſiue ebenum, aut quæ vulgò dicitur Breſil. in Ber. Rab. cap. 15.

אָלוֹן Græcè ἄλλος idē quod אַחֵר alius, in Ber. rab. cap. 82. Significat & totū, ſiue omne. à Græco ὅλος. Itē אָלָן eſt quercus ſiue robur genus arboris, vt & Hebraicè.

אִלּוּרִיקוֹן Illyricū, regio Europę ſatis ampla quę hodie vocatur Sclauonia. 15. ad Rom. אוֹלוּגְלִיוֹן Obligatio, ius, iudicio ſubſtituti perſona ſiue actio. אִילְטִים Ædes, domus eminens. in Bereſ. Rab. 22.

אַלְטִין Genus quoddam fructus vallis גִּינוֹסַר Itē אַלְטִיכְטָא Inſignia. Italicè *Impreſe*. Gallicè *Deuiſes, Entrepriſes*.

אַלְיוּטְטוֹן Solare, ἥλιος enim Græcè eſt Sol. אַלְיוּתְרוֹפוֹלִים Libera ciuitas. Ελευθερία enim Græcè eſt Libertas, & πόλις Ciuitas. Alij codices habēt אַלְיוּפוֹלִים Solis ciuitas, græcè ἡλιόπολις.

אֶל In Raſſe tevoth valet אָמַר לוֹ Dixit ei, vel לָהֶם illis, vel אָמְרוּ dixerunt, pro ratione loci, frequens in dialogiſmis, & proſopopœis. אֵלֵין Illi: Pro. 13. perperam in Ven. אֶלֵּין Pro. 3. & Ioſ. 8 & אֲלֵיהֶן & אֵלֶּה Dan. 3. & Ezr. 6. אִילִין idem quod בֹּהֶן pollex, vnguis, extremitas manus vel pedis. Exod. 29. In plurali אֵלְיוֹנִין Pſal. 137.

אֲלִיסִין Fragmenta, ruinæ, in Vaic. Rab. cap. 19.

אֲלִיירִין Subrufus color, medius ſcilicet inter albū & nigrū. Itē אֲלִיֵּרִין ſunt miniſtri balnei. Itē בּוּרִים veſtes. Porrò אֲלִירִין ſunt חִלּוֹנוֹת feneſtræ contra ſe poſitæ.

אֵלֶךְ Huc, illuc. Latinum eſt, hac, illac. & אֵילֶךְ vlterius, vltra, in Eſth. eſt etiam frequens in Cōmentariis. Sed in prima ſignificatione duplicatur. Item מֵאֵילֶךְ Deinceps.

אֲלֶכְסַנְדְרִיָא Alexandria, vrbs quam Alexander Macedo iuſſit ædificari in Ægypto. Ier. 46. Inde fit אֲלֶכְסַנְדְרִיתָא Alexandrina, mulier incola eius vrbis. Act. Apo. 28. אֲלֶכְסַנְדְרוֹס Alexander. Cant. 6. Item in Geographicis אֲלֶכְסַנְדְרִיָא eſt tertiū clima. אֲלַכְסִין fructus odoriferi ex genere cedrorum. Et אֲלַכְסָן eſt linea tranſuerſa, quę in Geographia dicitur hypotenuſſa, Gallicè, *de traüers*, vt notat Elias in Theſbi.

אֲלַל וְשׁ Primò ſignificat Explorare: & habet in Pael אַלֵּל Deut. 1. Inde in Benoni, מְאַלְלִין exploratores. 1. Reg. 26. Et אֲלָלֵי Gen. 42. Secūdò ſignificat נְבֵלַת Cadauer, carnē mortuā. Tertiò אֲלָלָא eſt prouentus, fructus. itē prælū. Quartò אֱלִיל eſt idolū, vanitas, nihilū. Iob 13. Rab. Selomoh interpretatur neruū colli cui non eſt medela, id eſt, qui nō recipit medicinā. Item אֲלוּלֵי dictio cōpoſita ſignificās Niſi, Pſal. 27. idē אֲלוּלָא פוֹן Iud. 24. & cū diſtinctione אֲלוּלָא פוֹן Gen. 43. & Vtinam: Num. 22. & אֲלוּלַפִּין Deut. 32.

אַלָּם Primò ſignificat Fortis fuit, roborauit. Deut. 3. Inde אַלִּים fortis, potens, robuſtus. Iob 9. Itē אַלְמוּת Robur, fortitudo, potētia. Iob 30. Secūdò אוּלָמָא eſt porticus: Ezec. 1. Tertiò אֲלוּמִין ſunt mergites, ſiue manipuli: Ruth 2.

Quartò אַלּוּם eſt בּוֹשֶׂם aroma quoddam quod cum ſale contunditur, Alumen. Gallicè *Alun*. Quintò אִלְמָא eſt mutus: Exod. 4. Idem אִילְמָנָא Pſal. 38.

Secundò אֲכַל ſignificat Capere, contineré: & tunc eſt ex radice duplicata כְּלַל In Midb. cap. 4. Item à כלל in eadem inflexione Aphel fit אַכְלִיל Coronare: Pſal. 102. Tertiò אֲכַל potiſſimum Syriacè idem eſt quod הלשין Accuſauit, detulit, obtrectauit, calumniatus eſt, in Daniel. 3. & 6. Inde אֲבַלְקְרָצָא διάβολος Diabolus, accuſator: Matth. 4. & מָאבַלְקְרָצָא Obtrectator, calumniator. cap. 1. Epiſt. ad Rom. Item אַכְלֵי in Aphel, Clamare, intonare, ſonare: Iud. 7. & 1. Reg. 7. Inde אֲכַלְיוּת clamor, rugitus, celeuma, vociferatio. Iob. 4. & רַעַם tonitrus. Iob 39.

אַכְלוֹס וְפֻעָל Græcum eſt, ὄχλος, turba, tumultus. Act. Apoſtol. 14. אוּכְלוֹסָא & אוּכְלוֹסָא Cœtus, congregatio. Geneſ. 4. in Tharg. Hieroſolymitan. Item exercitus, acies. Iob 1. frequens in Kimhi. אַכְלוּשִׁין Sunt נְהִיגֵי בְּמַשָּׂא Subacti iugo, geruli, baiuli, aſſueti oneri. Alij legunt אֲבַלּוּשֵׁי in ſingul. & in plurali אֲבַלּוּשִׁין vt notat Sanctes. אֲבֶלֶת vel אֲבֶלֶת eſt apprehenſio vitis ad omne latus. Alij dicunt reuolutionē, alij radicem vitis eſſe.

אכם וְפֻעָל Nigreſcere, denigrare. Inde אוּכָם niger: Ierem. 8. in plurali אוּכְמִין nigri, vel denigrāti: Ioel. 2. & אוּכְמוּתָא Nigredo: in Zoh. col. 246. Metaphoricè אוּכָם ponitur pro קוֹדֵר triſti, atrato, ampullata veſte induto: Iob 30.

Item חִשְׁמַן eſt אוּכְמָן Princeps, Legatus, Cardinalis. Pſal. 68. Porrò אֲכְמוּתָא eſt nigredo aquarum, Gallicè *Noireau*.

אַכְמַר quadratum, Spuere.

אַכִּיס וְפֻעָל In Aphil à radice duplicata כַּס ſignificat Corripuit, obiurgauit: Ioh. 8. אַכְסָא Stultus, inſanus. אַכְסַדְרָא Eſt תִּבְנִית אוּלָם Atrium intercolumnium: Exhedra: Locus vbi populus coram rege ſedere conſueuit, vt dicit Kimhi, Iud. 3. Item אַכְסַדְרָא idem eſt quod אִסְפִּלִירָא Specus, ſpelunca, vt dicit auctor Aruc. אַכְסַלְגּוֹס vel אַכְסַלְנָס eſt lignum quoddam vile & debile. אַכְסוֹמָנָא Diplomata, & libelli ſupplices quæ viris principibus porriguntur. Kimhi exponit רִיב litem Pſalm. 102. & Pſal. 6. & 9. in Midr. in prima ſignificatione accipitur. אַכְסִיל Pſal. 35. Græcum eſt ξύλον Lignum. Alij ſcribunt אַקְסִיל. in exemplari manuſcripto Cōplutenſi eſt אַקְסִי vt infrà. אַכְסָנָא Eſt מְנוֹר אוֹרְגִים Iugum quo textores telam inuoluunt: Iud. 16. Kimhi exponit יְתַד הָאוֹרֵג id eſt, clauus textoris.

Secundò אַכְסָן & אַכְסָנַי idem quod פַּר hoſpes, viator, qui & alias dicitur אוֹשְׁפִּיזָא Scribitur & אַכְסָנַאי in Thesbi. prima verò forma Gen. 47. in Tharg. Hieroſolym. In plurali אַכְסָנִין hoſpites. Pſal. 146. Capitur etiam pro מְלוֹן Diuerſorio, hoſpitio. Item אַכְסַנְיָא pertinens ad hoſpitium. In Midb. Rab. cap. 10.

אַכְסַנְדְרוֹן Bleta, vel apozima. i. aqua cocta cum diuerſis condimentis, vel aqua diuerſarum herbarum, quam Arabicè vocant סַלָק אַכְסַנְיָא Turbatio, ſeu correptio. Pſalm. 40.

Item אַכְסַר in lingua Iſmael ſignificat מוּבָר perditum, corruptum, vel potius res eſt non menſurata, nec ponderata. Quoniam כָּאַרָא Arabicè ſignificat perditum in Vaic. Rab. cap. 18.

אוּכָף Eſt ephippium, equi ſella: Pſalm. 12. in Midr. & אַכְפָּא anterior pars ſellæ quæ vernaculè dicitur *Arçon*.

Item אִיכְפָּא pro אִתְכְּפָא Iuuat, intereſt. & אִיכְפַת cura, ſollicitudo: 2. Reg. 24. in Comment. & in Ber. Rab. cap. 20. & 53. Inde אַכְפִּאִית gnauiter, ſedulò, diligēter: ad Philip. 2.

אַכְצָנָא Idem quod עֲיֵפוּת laſſitudo.

אִיכָּרָא Agricola: Ier. 51. & Iſa. 21. item faſciculus. אִיכְרִיתָא torta, vel placenta, quam paſtores comedunt.

אַכְרוּב Caulis, vel olus: in Mid. Rab. cap. 7. אַכְרְמוֹנְיָא nomē prouinciæ vel vrbis. Fortaſſe vrbs eſt in Italia quæ Cremona dicitur. Pſalm. 19. in Midras.

אַלָא וְנִפְעַל Idem quod קִנֵּן Lamentatus eſt: Iud. 11. & Ioan. 16. תְּאַלּוֹן lamentabimini. Inde אֲלִילָא lamentum. 2. Reg. 1. Item אֲלָא idem quod אַךְ Hebraicè. Ezech. 40.

אֶלָּא Græcum eſt ἀλλὰ, Sed, niſi: Iſa. 45.

אוּלְבָּנִין Elias legit אֲלָבוֹנִין ponitur pro לְבָנוֹן Libano monte notiſſimo Cāt. 4. אֲלַנְבִּישׁ vt & Hebraicè eſt אֶבֶן בָּרָד .i. Lapis grādinis. Ezec. 13. אֶלְגּוֹן eſt שׁטֶר חוֹב כְּרִיךְ proceſſus cōdemnationis in iudicio, lis in qua agitur de capite vel nomine, in Sch. Rab. cap. 31. & Iuramētum, maledictio: in Pagnino.

אֱלָהָא וְכֻתָּל Deus, Exod. 30. & אֱלָהּ Syriacè. Inuenitur etiam אֱלָה ſine Olaph finali, Deut. 32. inde Arabes ſuū אִלַּהְתְ vel אִלָּא quod nomē ſumma cū vociferatione repetēdo auribus intonāt dicentes, Alla

vtuntur nautæ. Facit quoque fœmineũ אִוֶּלְתָּא Cerua: Iere. 14. אֵילַת eſt nomẽ loci. אֵילָנָא & אִילָן Arbor, lignũ. de quo infrà. אֵילוֹנִית Sterilis, vel carẽs ſignis mulieris, in Midb. Rab. cap. 9.

אֵימִים Terruit: Inde אֵימַת terror, Ioſ. 2. & Abac. 1. & Ge. 15. אֵימָתָנִי terribiles. Gen. 14. Itẽ עַד אֵימָתַי vſquequo. Exo. 15. idẽ לְאֵימָת Pro. 6. & אֵימָתַי & אֵימָתַי Quando, in Cõmentariis.

אמ & אֵמָא & אֵמָּא Mater: ab אֵם Hebraico. Itẽ אֵמָּקָא quę & עֵמָּא idẽ eſt quod לָקָאמָא lingua Arabica, Colus, quæ Hebraicè dicitur כִּישׁוּר Prou. 31. Seu vt alij putãt, ponitur pro קִישׁוּר הַצֶּמֶר .i. pro ligatura lanæ. Item אֵימָא pro אֵימַר Dic, vel dicã. Pſal. 12. in Midr. אֵימָתָא ut מִן אֵימָתָא Vnde: Matth. 13.

אִין idem quod עַיִן aduerte, conſidera. in Cõmentariis. אִין idem quod Hebraicè אִם, Chaldæis enim & Syris vſitatiſſimum eſt vt mutent ם finale Hebręorũ in ן. Si, quòd ſi. Et אִינָא ille, quod tamẽ tantũ in plu. inuenitur in hac forma אִינִין Illi: niſi forſan Prou. 28. vbi אִינָא ſonat Ille. אִיר Vnus eſt ex Hebręorũ menſibus principio noſtri Maij plerũq. reſpondẽs.

אִיקָא Græcè εἰκῆ, fruſtra, inaniter, in vanũ. ad Gala. 3. אִיקָר Syriacè ſignificat honorẽ, gloriã, in qua dictione א eſt heemãticũ. Pſ. 7. & 15. & Iob 19. radix eſt יָקַר de qua infrà.

אִירִיחוֹ Hirichou, quam Iericho dicunt, nomen vrbis. Marc. 11.

אִישִׁים In Cõmẽtariis plerũq. inuenitur pro Indiuiduis ſpecierũ. Significat & Heroes in libris de diuino auditu.

אִית Idẽ quod Hebraicè יֵשׁ Eſt, verbũ ſubſtantiuũ ferè in omnibus linguis heteroclitũ. In Daniele verò ſemper habet paragogen Iod: vt אִיתַי. Recipit quoq. affixa: vt אִיתוֹהִי Eſt ipſe: Iudic. 6. בְּרָאִיתִי Quandiu ego ſum. Pſal. 146.

אִיתַי Sũ ego. Pſal. 39 Itẽ אִיתוּתָא eſt ὑπόστασις, hypoſtaſis, ſubſiſtẽtia. Hebr. 1. אַיְתִי in Aphel ordinis cõpoſitorũ, ſignificat Adduxit, ab אָתָא venit Gen. 2. Vide infrà.

אִיתְתָא mulier, vxor, idem quod Hebraicè אשה Gen. 2. & 6.

אֲבָּ In Raſſe tevoth valet אִם כֵּן Si ita eſt, quo vtuntur pro illationis particula, Ergo, igitur. Valet & אַחַר כָּךְ Poſtea, quod ſæpius notatur, vt dictum eſt in אחכ. In hoc peccatũ eſt initio Commentariorum Kimchi in Ioëlem, vbi cùm ſcriberetur compendio וּאכ, perperam integrè ſcripſerunt וְאִם כֵּן, cùm ſcribendum eſſet וְאַחַר כֵּן Et poſtea: præceſſerat enim תחלה primùm, initio. In cõpendiis quę variè legũtur, iudicio opus eſt.

אֲבִּיר valet אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן Amen (quod confirmantis eſt & optantis) ſic ſit beneplacitum, ſic libeat Domino ſcilicet.

אַבְּבָא Idem quod תרנגול Gallus. aut ſecundum alios eſt זקן כלב vetulus canis, ſiue lelaps, canis venaticus, Gallicè *Leurier*. Prouer. 30. Complut. אַבְּרָא quod Aruc דס exponit, beſtiæ nomen: eſt in Hebr. זרזיר

אֵבְרִין Quomodo, quid hoc. Gene. 26. & Iud. 14. dictio compoſita ex aduerbio & pronomine. אחבתנא, Vipera: Matth. 12. אַבְּרִין Videntur eſſe manſiunculæ, cameræ: Pſal. 104. de quo infrà in אַבְּסַרְתָּא quod eſt huius integrum. Comp. אַרְתִּיכָא currum habet.

אַבּוּז Species vaſis, quo hauritur aqua, ſitula: Hebraicè דלי: ſignificat & caudam. אַבְּזַרְנָקִי Viridarium, planta.

אַבְּטְנָאר exponitur pro מזונה על שולחן חמלך præpoſito menſæ regiæ. Perficè enim אַבְּטִין eſt menſa, & נַאר Rex. אוּבְּנִיכְתָּא Obediens, In Alphabeto Syriaco Widmanſtadij. אַבְּזָרָא Sæuus, crudelis, efferus. Iere. 6.

אַבְּחָדָא Simul, vnà, pariter. Matth. 13.

אַבּוֹת Syrè eſt vt כֵּן Sic, vel כְּמוֹ Quemadmodum: & recipit affixa, vt אַבְּהָתְכוֹן ſicut vos. Iohan. 8.

אַבְּטָא Eſt id quod iuxta piſcinas extruitur, vbi fit ablutio. Significat quoque pultem ex variis ſpeciebus confectam, nempe farina, herbis, lacte & vino.

אַבְּכְמָא Ornamentum. Prou. 7. niſi ſcribendum ſit אַסְכְּמָא nomen Syris vſitatum.

אָבַל Comedit, conſumpſit, deuorauit, digeſſit. Gen. 1. & 2. Inde אָכֵל Cibus. Iſa. 50. & מֵיכְלָא Iud. 14. idem מֵיכַל 3. Reg. 10. quamuis habeat formam infinitiui. & אָכִילְתָּא 3. Reg. 19. & אוּכְלָא quod etiam ſignificat ſtercus, excrementum. Leuit. 8. In plurali אוּכְלִין idem quod מזון במיעין Cibus in viſceribus: Iud. 3. Item אוּכְלָא eſt ægritudo corrodẽs.

אַבְּלָא idem quod βρῶσις, eroſio, vel tinea à rodendo ſic dicta. Matth. 6. Et אֲכוּלָא edax, helluo. Matth. 10.

Secundò אֲטָרוֹנָא Malus arbor. Cantic. 2. & mălum citrin um, in Zoh. אֲטָרוֹנָא indignatio, in Zoh. אֲטָרְנָא folium, Pſal. 1. א redũdat.

אָטִישׁ In Aphil, Abſcondit, abdidit, cuius radix eſt טש Pſ. 31. & Iob 10. Sed ibi Cõplut. habet טמר.

אי Primò, Vbi: Ion. 1. Hinc אֵי מִכָּן Vnde? אֵי מִזֶּה אַתָּה Vnde tu? 1. Reg. 30. מֵאֵיזֶה אוּמָא Ex qua gente? vel cuias es? Eſther 2. cap. בְּאֵי זֶה אוֹרְחָא Ex quanam via? 2. Reg. 15. אֵיזֶה שָׁעָה Qua hora? 3. Reg. 22. אֵיזֶה אֲתַר Quis locus? Idem אֵיזֶה Iſaiæ 66. quod propriè Hebraicum eſt. Secundò אִי eſt væ. in Sch. Rab. cap. 46. Itẽ, Si, niſi, propter, ideo, non. Pſal. 78. in Midr. Inuenitur & אִיהוּ pro הוּא Ipſe, Cant. 1. & 5. Item אֵיכָא vbi: Iſa. 33. Idem אֵיכָא 4. Reg. 6. Et אֵיכְרִין Quomodo: Iud. 16. Et quando accipitur pro Si, vel Non, componitur etiam hoc modo אִי אֶפְשָׁר Si poſſibile, impoſſibile, frequẽs in Cõmentariis. Porrò אִי in Raſſe tevoth valet אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל Terra Iſrael. Et ſeruilibus elemẽtis additis וְאִי, לְאִי, בְּאִי, Et, ad, in terra Iſrael. Itẽ Syriacè אִיו idem quod εὖ Græcè, Euge, vel bene eſt. Matth. 25.

אֵיב vt Hebr. Inimicitias habere. Inde אֵיבְתָּא inimicitia. Matth. 5.

אֵיבוּ Miluus: Leuit. 11. quanquam ſcribatur אֵידוּ in prima editione Venetiana. Elias אֵבוּ & אֵיבוּ

אֵיגָר Aceruus, cumulus Iob. 8. Quidam non bene fontem exponunt.

אֵידָךְ Alius, vel potius ordo ſtructorum lapidum: vt תניא אידך ſecundus ordo, Ezr. 2. in R. Schel. & Pſalm. 5. in Midr. Item Syriacè אִידָא Manus, Pſal. 17. & Prou. 21. radix eſt יד quę in Tikun Hazohar eſt dictio myſtica. Iod enim decem nomina diuina, quæ vocantur decem Sephiroth Belimah innuit, & quicquid denario numero comprehenditur, vt nouem ordines Angelorum cum ordine Animaſtico, vt ita dicam, id eſt cum ordine mentium humanarum. 10. Sphæras cælorum in mundo viſibili magno, 10. cortinas Tabernaculi in typicis, decem præcipua membra corporis humani in Microcoſmo, & cætera id genus; quæ fuſius explicauimus in Encyclico Poëmate noſtro, quod octo Circulis, Libriſue abſoluimus. Daleth verò eiuſdem nominis יד in numeris valet 4. & 4. literas magni & ſacroſancti nominis illius יהוה iuxta illud כי יד יהוה היתה Quoniam manus Domini Tetragrammaton eſt הויה. Deinde & omnes omnium rerum quaterniones, quæ poſſunt reperiri in ſcientia de Mercaua, deſignat: vt 4. Animalia ſancta. 4. Euãgeliſtas, 4. Elementa, 4. plagas ſiue vẽtos aut cardines mũdi, 4. Ætates tũ orbis, tũ hominis, & alia innumera; quæ nunc nimis longũ eſſet recenſere. Hæc autẽ obiter hîc attingere volui, vt iis qui ſectãtur myſteria, aliquo modo gratificarer. אִידָא Præterea Syriacè idem eſt quod Hebraicè אשר Qui, quæ, quod, vt Matth. 7. Inuenitur אִידִין pro דִּין iudicium Iob 36. Item לְאִידִין Cui, Eſth. 6.

אִיךְ valet Quemadmodum. Prou. 23.

אִים In Raſſe tevoth valet אִם יַעְזֹר חַשֵּׁם Si Dominus iuuerit.

אִיהּ חַשֵּׁם nomen ipſum, ſignificat nomen Tetragrammaton, de qua re adhuc infrà in litera ה agemus.

אִיךְ Syriacè, Sicut, veluti. In Cõmẽtariis qualiter, quo modo. Idem אֵיכָא & אֵיכָּא Vnde, vbi. Iſa. 33. & Syrè אֵיכָּא & אֵיכוֹ vbi: Ioh. 7. & alibi paſſim in Euangeliis. & אֵיכָּמָא vnde, idẽ quod Hebraicè אי מזה frequẽs in Nouo Teſtamento. & אֵיכְנָא & אֵיכִין quomodo. Matth. 16. & alibi in Euang. אֵיכוּת Qualitas, vnum è decem prædicamentis. אֵיכְרִין Quomodo. Ioſ. 9. & Gene. 26. & 39. dictio compoſita.

אֵיל Syriacè, idẽ quod אֵל Hebraicè, Deus. Marci 15. אַיָּלָא Ceruus, Deu. 12. Plur אַיָּלִין 3. Reg. 4. in fœm. אִיוֹלְתָא Cerua, in Zoh. col. 11. in Exod. lin. 27. Quo nomine intelligunt animã Meſſiæ, vel Sponſam eius Eccleſiam, quæ & אילת השחר id eſt, Cerua matutina dicitur in Pſalmis, & ad quam tradunt congregari debere omnes mundi Aquilas, ſiue mentes alta petentes, Solemque Iuſtitiæ Chriſtum inconniuentibus oculis aſſiduè contemplantes.

Secundò אֲיָלָא & אַיָּלָא & אֲלָא ſignificat Luctũ, eiulatum. Ier. 7. & Iſa. 23. à radice אֲלִיל Vlulauit, eiulauit: Iſa. 14. Inde מְיַלְּלִין Vlulantes: Iſa. 15. & אֲיַלִּיתָן lamentatrices: Iere. 9. אִילוּ Si: Iud. 11. & 13. Niſi: Deut. 32. Sed: Ezech. 3. Itẽ idem quod לוּא Vtinã: Iſa. 48. Inde כְּאִילוּ perinde, acſi: Pſ. 2. Quaſi: Exod. 24.

Itẽ אֲיָלָא eſt nomen propriũ viri. Eſt & ceruus ligneus quo

אַחַר ſignificat Succeſſit: in Cõmentariis. Ité אַחֲרִין Adhuc. Ioannis. 13. & אַחֲרָנָאִית e diuerſo, cõtrà. 2. ad Corinth. 2. cap. אוֹחֳרָן Alius: In plurali אוֹחֳרָנִין alij. In fœminino אוֹחֳרָנְתָא alia Gen. 17. Et in Miſnah dicũtur אַחֲרִין Alij, nempe R. Meir, vel ſecundum alios R. Nathan, & proprio non appellantur nomine, eo quòd hæreticũ habuêre præceptorẽ.

Item אַחַר Poſt. Ezr. 7. Num. 2. אַחֲרִית nouiſſimum, poſtremũ, finis, merces, Iſa. 41. & Ier. 22. & Prou. 24. in textu Hebraico. Quæ dictio nonnullis eſt myſtica, & ſignificat ſeculum venturum, beatorũ, ſiue electorum ætatẽ. אַחֲרִיוּת Euictio, obligatio ad rei venditæ defenſionem. Intereſſe. in Sch. rab. cap. 43. Significat etiam אוֹחַר idem quod הִרְהִיר irritauit, litem ſuccendit. Item אוֹחַר eſt coitus cameli. Item אַחוֹר eſt בֵּית מוֹצָא חֲרִיעַי id eſt, Locus vnde ſtercus exit, vt Pſalm. 78. וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר Et percuſſit hoſtes ſuos in poſteriora, id eſt, percuſſione ſiue plaga in poſterioribus, intelligit autem vlcera. Eandem ſignificationem habet & in hoc loco. 1. Reg. 7. אחוריהם בית id eſt, poſteriora eorum erant introrſum. Vulgus תחת appellat. Hæc Elias in Thesbi. & לְאָחוֹרָא Retrorſum. 2. Regum 1.

אַחַשׁ Magnus, hinc אֲחַשְׁדַּרְפָּנִין Dani. 3. Magnates, principes, qui ſemper in conſpectu regis adſtant: Dictio conſtans ex tribus integris, nempe אחש Magnus, & דר habitauit, & פנין facies. אֲחַשְׁתָּרָנִים Veredarij, Muli nati ex equa & onagris manſuefactis.

אַחִית In Aphel. eſt Detrudere, deturbare. cuius radix eſt נְחַת deſcendit. de qua infrà ſuo loco.

אַטְבָּא Eſt lignum quo tenetur קלף, id eſt, volumen vel ſcheda, vel pagina ne ſe vertat. אַטְבִּי ſtrictura quæ fit onerato iumento, in Midb. Rab. ca. 6 אַטְבָּח eſt Alphabetum literarum inter ſe permutabilium in Cabala. Nam Aleph Teth innuit primam literam eſſe Teth: ſic Beth demonſtrat ſecundam literam eſſe Heth.

אַטָּדָא Tribulus, rhamnus, Iud. 9. & Pſal. 57. In plurali אֲטָדִין Gen. 3. niſi vitio ſcriptoris Daleth ſit mutatum in teth. אטו Cur, quæ, quare, & nonne, in Zoh. & alibi.

אַטִּיל In Aphel à נְטַל ſignificat Tranſtulit, abſtulit, vt ſuo loco notabitur. Illud autem & pleraque ſimilia in hãc claſſem redigere etiã voluimus, vt vel rudioribus conſuleremus, ne quis putet nos dormitaſſe in digerendis verborũ ordinibus. אַטְלַס lignum in quo ſuſpenditur caro in macello.

אַטִּיטָס vel אֲטִיטוֹס Titus, nomen Imperatoris Romani.

אִיטַלְיָא Italia, famatiſſima regio, quæ Hebraicè vocatur אלישה Gen. 10. in Tharg. Hieroſo. & Ezech. 27. in Tharg. Ionathan, & in Vaic. Rab. cap. vltimo, & Ber. Rab. cap. 27. Germanicè Welſchland. Porrò in Ber. Rab. in hunc verſum הִנֵּה מִשְׁמְנֵי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ id eſt, Ecce vbertates terræ erit habitatio tua, Expoſitio ſic habet זוֹ אִיטַלְיָא שֶׁלָּעֲתִיד id eſt, Hæc eſt Italia Græciæ. Et dicit Elias ſe accepiſſe à Cardinale quodam: ſcilicet שהיא המחוז הנקרא קלאברייא שהיא ארץ שמנה מאור regionem eſſe quæ vocatur Calabria, terra fertiliſſ. Conſtat etiam ex hiſtoriographis eam partem Italiæ olim dictam fuiſſe magnam Græciam. Inde אִיטַלְקִי Italus.

אַטָּם Claudere, obturare. Inde אוֹטֶם oppilatio. in Pag. אַטָּמָא Coxa: & vſurpatur pro יריכה חומה latere muri, & in plurali אַטְמָתָא latera. Thr. 1. in Mid. Ité placet aliis אַטְמָתָא eſſe paruum os in renibus. אַטִּימְטִין Magnæ æſtimationis ſeu pretij, à Græco vocabulo ἀτίμητον ineſtimabile. אַטִּימוֹם ἄτιμος, idem quod מְזוּמָן Paratus, Iob. 7. In plur. אֲטִימוּסִין parati. Eſt. 8.

אַטּוּנָא Funis, reſtis. Ioſ. 2. Num. 3. & 3. Reg. 20. In plur. אֲטוּנִין funes. Item אִטְנָא Venet אֶסְנָא Compl. חוּטְנָא Granaria, theſauri. Ioel. 1. Et אֲטְנָא nomen eſt regis cuiuſdam, Pſal. 15. in Midr.

אַטְעֵי Aphel ordinis quieſcentium in vltima, ſignificat Inducere in errorem, Gene. 2. cuius radix eſt טְעָא.

אַטְיֵף In Aphel ordinis defectiuorum Pe Nun, Stillare fecit. Pſa. 68. Radix eſt נְטַף. & Inũdare fecit. Deu. 11. & אַטְיָפֵי Poti. אַטְפַּח valet idẽ quod קם מחולי Cõualeſcens à ſua infirmitate. אִיטְפוּסִין Capti, Pſal. 17. in Mid.

אַטְקְטָקְיָא Equi edaces, qui tamen non pingueſcunt. אַטְרִין Iſa 9. & 19. ſignificat principem, ducem iuxta Eliam: quidam שטר poteſtatem exponunt. אָטְרוֹג & אטרוגא

אָזַל Primò ſignificat Abire, ambulare, ſe mouere. Dan. 2. & 6. & Gen. 37. in Thar. Inde מַזָּלוֹת Stellæ mobiles, Planetæ. Accipitur & pro duodecim Signis Zodiaci. Inde קַו הַמַּזָּלוֹת Linea Ecliptica, quæ & Solis orbita dicitur. & עִגּוּל הַמַּזָּלוֹת Zodiacus, Circulus Signorum. & חָכְמַת הַמַּזָּלוֹת Aſtronomia, ars Signorum cæleſtium. Inde אֲזָלָא idem quod נהר fluenta, Exod. 15. Tertiò אֲזָלֵי ſunt מצידות Retia ex filo contexta. Et אֲזָלֵי eſt Glomus fili craſſioris neti. אֲזָל enim ponitur etiam pro עִזּוֹל nere, vt ſuo loco dicetur. Item אִזְלִי Inſula. Præterea אָזַל In Raſſetevoth valet אָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה id eſt, Dixerunt, quorum memoria ſit in benedictionem. Sic interdum dicunt pro אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ vel אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ Dixerunt Doctores vel Sapientes noſtri, vt infrà notatur. Et cum ו vt וְאָזַל id eſt, וְאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה Et dixerunt piæ fauſtæque memoriæ, ſupple viri, vel aliquid ſimile.

אַזְמָא Scelus, piaculum. in Zohare. אַזְמִילָא idem quod תער Nouacula, gladius, culter raſorius Pſalm. 51. & Iob 16. & Iſa. 44. אִזְמָרְגָּא & אִזְמוֹרְד idem quod נוֹפֶךְ Smaragdus, lapis precioſus. Cant. 5. & Iob vltimo, & Eze. 28.

אַזָּן Sagitta: Iſa. 33. pluraliter אִזִּינִין ſagittæ. Ier. 5. Inde בֵּית מַאֲזְנַיִן domus ſpiculorum, pharetra. Iſaiæ. 49. מַאֲזְנַיִן idem quod Hebraicè מֹאזְנַיִם Bilances, ſtateræ: Leuit. 19.

אָזְנַיִם Aures, anſæ & manubria, Hebraicè. אֲזַנְקָא Eſt חוצאת בנין Prominentia ædificii, aut ſecundũ alios, expenſæ ædificij.

אוֹזְפֵי Deducentes, ductores. In Zoh. col. 506.

אָח In Commentariis non eſt de Raſſe tevoth. facit אַחַד vel אַחַת vnus, vna, vel vnum in neutro. Item אַחַר Poſt.

אֶחֱי Syriacè, & אַחָא Babylonicè, Conſuit, reſarcinauit. Eccl. 3. Et אַחָא eſt veſtis reſarcinatio. In Bereſſ. Rab. cap. 69. & in Schem. Rab. cap. 40. Item eſt חיבור fibula. Et Euge. Iſaiæ 44. Præterea אַחָא eſt frater: pluraliter אַחִין fratres, Amos. 1. Et in affixione recipit vau ſchurec: vt אָחִיךָ frater tuus, אַחוּנָא frater noſter Cald. אָחוֹן Syriacè ܐܚܘܢ.

In fœmi. אָחָתָא Soror, Iud. 15. Plur. אַחָיוֹת Sorores. Ioſ. 2. Inde אַחֲוָה fraternitas. Item אַחְיָן ܐܚܝܢ Cognatus, propinquus ex fratre nepos. Marc. cap. 3. & 5. Hinc etiam אַחֲוָא idem quod דוֹד Patruus, dictio compoſita, frater patris. 4. Reg. 24. Cum affixis אַחֲבִי Patruus meus. Ier. 32. & אַחֲבוּךְ Patruus tuus ibidẽ, detracto per ſyncopen א è medio dictionis. Porrò אַחָא eſt arula, focus, ſiue ligna valde ardentia. Ier. 36. in Heb. Ité אוֹחִין vt ſcribit Sanctes, Draco, vel martichora. Iſa. 13. Elias legit אוֹחִין Dracones ſiue martichorę numero plurium. ibidem.

אָחַד Idem quod אחז Hebraicè, Apprehendit. Ioſ. 7. Secundò Clauſit, Iud. 3. Inde אֶחְיָן clauſa, ſecreta. Idẽ quod חידות ænigmata, inuolucra Dani. 5. & אֲחִידָא Poſſeſſio: Num. 27. Sic אֲחִידְתָא ancilla deſponſata. Leuit. 19.

Porrò אַחַר ܐܚܰܪ Syrè eſt Elocauit. Matth. 21. in Aphel. & אַחִיד ܐܚܺܝܕ Syriacè eſt Potens, vt אַחִיד כָּל Omnipotens, omnia complectens & coercens, Dei epitheton in ſymbolo Syriaco. & אוּחֳדָנָא ܐܘܚܕܢܐ Potentia, 1. Pet. 5. 4. & in lib. rit. Seuer. Patr. Syrorum. Item in Commentariis אַחֲדוּת Vnitas, & הִתְאַחֲדוּת vnio ſcilicet paſſiua, vnitio, quamuis habeat propriè formam infinitiui ithpeal: Sed & huic linguę & Arabicę, & ferè omnibus linguis illud commune eſt, vt infinitiuo pro nomine verbali vtantur.

אַחְוָא Apprehenſio, id eſt, congelatio ſanguinis, de qua quis moritur, niſi ſanguis ſtatim extrahatur.

אַחֲזַל Valet idem quod אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה id eſt, Dixerunt Sapientes noſtri, quorum ſit fauſta recordatio: אַחַר כֵּן eſt Poſtea, vel אַחַר כָּךְ quod & ſine ח ſcribitur אזל de quo paulò poſt. אֲחִילוּ Febris ethica.

אַחֵיל In coniugatione Aphel à חלל Prophanauit.

אַחִימָן Eſt nomen idoli. אַחְמָר Lapis precioſus, vt nõnullis videtur, vt aliis bitumen à חמר Cantic. 5. אַחְמְתָא Ezr. 6. putant eſſe כלי הספרים לאגרות ולגליונים Scrinium pro literis & ſchedis ſcribarum. In plur. num. אַחְמְתִין רְגַחְשָׁא Scrinia ærea. Eſther 1.

אַחְסָנָא Hæreditas, poſſeſſio, à radice חסן Ioſ. 13. Gen. 17. & 23. & 31.

אַחַר Tardauit. in Aphel אִיחַר: in qua quidem coniugatione Chaldæis eſt magis vſitatũ, Exod. 32. & Gen. 32. Inde מְאוּחָר Subſequẽs: & אִיחוּר mora, tarditas. Pſalm. 88. Secundò

est & נר עִזְּרָא Germanicè ein Ent, Italicè *Anira*, in Thisbi. In plur. אֲזָרִין Esther 3.

אוּדָי in coniugatione Aphel vel Ophil significat Festinauit, accelerauit, Ionæ 4. Vide יוח. Inde מוּחִי Velox. Isa.8. אוּכְרְסְטָא, Græcum est εὐχαριστία, Eucharistia, bona gratia, gratiarum actio, Act.Apost. cap.2.

אוּלָא Isa. 1. & 40. & אוּלָא Ezechiel. 16. idem est quod ראשית Principium, Initium, vt & Amos 7.

אוֹן est margo, vel potius falsitas, siue menda voluminis. Secundò אוֹנָא est nomen loci, & אוֹנִי locus in Ber.Rab. cap.2. Tertiò, אֲוָנָא Balneum, Thermæ. & אֲוָנָא Locus custodum viarum, Isai. 10. Item 14. Iohan. in Euang. אֲוָנָא est habitatio, mansio: & in plurali אֲוָנָא mansiones, in lib. rit.Seu.Patr.& Isai.10. אֲוָנִין Hospitia, Hebr. מלונות.

אוֹס Fundum oliuarum.

אוּסְיָא vt Syriacè reperitur, Græcum est, οὐσία, Essentia, substantia.

אוּנְגְלִיוֹן Euangelium. 2. ad Tim. 2. cap. & אוּנְגְלִסְטָא Euangelista. אֲוָלַס nomen loci. in Tharg. Ierosolym.

אֲוִיר Aὴρ, Aër, vnũ ex quatuor elementis, cuius natura est esse חם calidum, & רט humidum. Ponitur & pro רָקִיעַ vt Gen.1.in hunc locum על פני רקוע השמים Tharg.Hierosolymitanum habet אֲוִיר & אֲוִירָא idẽ significat Esther tertio capite.

אוֹף Etiam, insuper, idem valens quod אַף Hebraicè, sed & Syriacè ܐܦ & אַף. Item אוּפְתָא בקעה עץ est Campus, siue planities lignorum.

אוּקִינוּס Græcè βολίς, 24. Act. Apo. Ponitur etiam pro anchora ibid. אוּקְנָא etiam inuenitur pro anchora. in Epist.ad Heb. cap.6.

אוֹר Ignis. & אוּרָא Lux. Iob 24 & אוּרְיָא Illustrationes, lumina.Exod.28.Hebræis אורים. D.Hieron.Doctrinam exponit. Ité אוּרְיָא Præsepe. Isa.1. אוּרְיָא Occidens, Lingua Persica. אֲוִירִי Piger, vel transiens, fortasse א pro ע, vt fit ȩpissimè.

אוֹרַיְתָא Lex, illuminatio: Lex enim Lux est, & אוֹרָיָה Ezech.7

אוּשׁ idem quod נחימת קול rugitus, vel sonus vocis: & verbaliter אֲוֵשׁ resonare. אֲוֵשַׁי Possibile, vtinam. & אַוְשַׁרְנָא est nomen loci. Item אֲוָשָׁא & אוּשָׁא Ezech.13.idem est quod קרקע fundamentum. Plural. אוּשִׁין Mich. 1. אֲשָׁא & אוּשָׁא 3.Reg.6.Esd.4. אַיתָא siue אוּתָא idem est quod תנשמת Vespertilio. Leuit.11.in Tharg. Hierosolym.. אֲוָתְאוּס Confestim, mox, à Græco αὐθωπὶ אֲוָתַנָא Fortes, à singulari איתן Iob 9.quid sit nescit Elias. אוּתְנֵי idem quod אומות Nationes, populi, Gentes.in Bereſſ.Rab.cap.16. אֲוָתִינָשִׁיָא est חזק Robur, fortitudo, in Ber. Rab.cap.25. & 41.& Cant.1.in Midr. אֲוָתַנְיָאוּת Astantes, vel præstantes, dominantes, in Vaic. Rab.cap. 2.

אוֹת Signum, litera, cuius plurale est אוֹתִיוֹת Inde אוֹתִיוֹת הַיְסוֹדִיוֹת literæ fundamentales. אוֹתִיוֹת אֲהוֹ"ר מִתְחַלְפוֹת Literæ Eheui commutabiles. אוֹתִיוֹת שָׁרְשִׁיוֹת Literæ thematis, siue radicales. אוֹתִיוֹת הַנְּשִׁימָה vel הַנְּשִׁימָה Literæ aspirationis. אוֹת מְמֻשָּׁךְ Litera protractionis. אוֹת נוֹסֶפֶת Litera additita. אוֹת נָח Litera quiescens. אוֹת נָע Litera mobilis. אוֹתִיוֹת הַכְּפוּלוֹת Literæ duplicatæ. nempe בגד כפת quæ recipiunt daghes in principio dictionis. Vide libros הרקדוק id est, Grammatices. אוֹתִיוֹת הַפְּשׁוּטוֹת Literæ simplices, vel affectæ puncto raphe. אוֹתִיוֹת הַשָּׂפָה Literæ labiales. אוֹתִיוֹת הַשִּׁנַּיִם Literæ dentium. אוֹתִיוֹת הַחֵךְ, quæ & נִיבִּיִּם Literæ palati. אוֹתִיוֹת הַלָּשׁוֹן Literæ linguæ. אוֹתִיוֹת הַגָּרוֹן Literæ gutturis: dicunt & אוֹת גְּרוֹנִית Litera gutturalis. אוֹתִיוֹת רְבוּעוֹת Literæ quadratæ, quæ & מְרוּבָּעוֹת. אוֹתִיוֹת הַשִּׁמּוּשׁ Literæ rotundæ. אוֹתִיוֹת Literæ seruiles, quę & הַעֲנָקָן siue negotij dicuntur.

אוֹא Arsit. Dan.3. אָוָא Adussit. Isa.44. Item אוֹתָא est שושית של כהמה hoc est sexta pars animalis, siue iumenti venalis.

אֵיזוֹבָא Hyssopus, herbæ species: Leuitic.14. Auctor libri de Harmonia mundi, dicit esse Rosmarinum, Gallicè *Roumarin*. Idem אוּזְבִּין apud Sapientes.

אֲזַגְרָא Nuncius, Legatus: 1. Regum. 23. in plurali אֲזַגְּדִין Gen. 15.

אֲזַדִּי Syriacè, Chaldaicè אֲזַל est idem quod סור Recessit, & הלך Abiit. Daniel 2. אֲזַדְקְפוּתָא Excellentia. Tharg. Iob. אֲזַדְקוּר Saltare. אַזּוֹטוֹס Azotos, nomen loci. Act. 8. אֲזַדְרִי Scaturire, odorem suauem spirare.

אוֹל

Hebraicè חָאַזִּין Ascultare, auribus percipere, detracto per aphæresim Olaph radicali. Nam si plenè scriberetur, esset אִתְאַזַּרִין vel אַתְאַזַּרִין in ithpael, Act. Apostol. 7. Porrò אֲזָם siue אוֹרְנִיָּא Tabernaculum, tentorium, in Pagnini Lexico. Item אוֹרְוִינִי est idem quod בור puteus, cisterna quæ iugiter operitur.

Et אוֹרְנָא est balneum, siue thermæ, quamuis alij codices habeant אֲוָנָא. אֲרַנְדַּקֵי sunt ארונים Domini, proceres, magnates. Et אֲרִינְרִי Denarius, solidus, cum olaph articulo.

אֲדַק Primò significat adhærere, Thren.4.& Psal.22. Et Fundere, Leui. 8. sed ibi אָרִיק legendum.

Item אָרִיק & אוֹרִיק à רק Prospicere, aspicere, Psal. 14.& 33.& Gen.18. in Tharg. Hieros. אֲרַק est clepsydra qua irrigantur horti.

אוֹדְעָה In Rasse Tevoth valet אֲמַר דָּוִיד עָלָיו הַשָּׁלוֹם Dixit Dauid, super eum pax, id est, qui placide quiescat, quod solent addere pro fausta & felici imprecatione, vt & Galli dicunt, *De bonne & heureuse memoire*: vel, *Que Dieu absolue*.

אֲדָר Primò est vnus ex 12. mensibus, nostro Februario plerunque respondens. Secundò אַדְרָא est species arboris ferens lanam. Est & genus cedri, in secundo Tharg. Esther 7. אַדַּר tertiò significat subsilire, saltare.

Quartò est קלע של כפינה id est, Velum nauis, carbasus.

Quintò אַדְרָא Area, Dan.2.& Iud.6.

In plur. אַדְרָוָא Ioel 2. & אַדְרֵי in regim.

Sextò אַדְרוּעָא est Pellis. אַדַּר idem, Cant. 7. Pro vtre Sanctes scribit אוּדְרַיְיתָא. Septimò אִידְרוֹן significat Cubiculum, cœnaculum, conclaue interius, Gen. 43. & Iob 33. & Iud. 3. Pluraliter אִידְרוֹוִין Iob 9. אַדִּיר & אַדִּירָא Fortis, magnificus, Exod. 15. Est etiam vnum ex nominibus siue attributis Dei, & Hebræum est. אַדְרַב & אַדְרָבָא & אַדְרָבָן significat Contra, in Misnah. אֲדַרְדַּגְזְרַיָּא Magistratus, Officiales, Iudices. Dan.3. אַדְרְזָא Diligenter, festinanter Ezr.7. Auctor tamen Aruc exponit חותם signaculum, annulum signatorium, & dicit esse Arabicum vocabulum. אַדְרְיוֹנְטִים idem quod היכל Palatium, Ædes. אַדְרִימוֹן est nomen loci in Vaic. Rab. id est, in magno Leuit. cap. 35. אַדַּרְתָּיָא sunt literæ executoriales iudicij. אַדְרַמְנְטוֹס Adramitteon vel Adramitteos, est vrbs litoralis in maiore Mysia. Act.Apost. 27.

אֲדַרְעָא Hebraicè זרוע Brachium, ז mutato in ר vt Chaldæis moris est, Psal. 44. Vide דרע. Item reperio אֲדַרְעִי pro nomine loci Deut. 1. אֲדַרְמֶלֶךְ Idolum habens muli, aut pauonis imaginem. אִידְרוֹפִיקוּס Hydropicus, in Vaic.Rab.cap. 15.

אָדַשׁ vel אָרַשׁ in coniugatione Aphel, significat Contudit, comminuit. Num.11. Cuius radix est דָּשַׁשׁ vel דַּשׁ ordinis duplicatorum, de qua habes suo in loco.

Inde forsan & אֲרָשָׁא idẽ quod καρπός, id est, fructus cap.1.Epist.ad Rom. Item אוּרָא & אוּר torris, titio. Iob 12. in plur. אוּרְוָא Isa.10. Item est instrumentum quoddam quo furnus mundatur, Latinè rutabulum. Præterea אוֹדָא significat Confiteri, gratias agere, laudare, in coniugatione Aphel ordinis compositorum, nempe quiescentium Pe Iod, & Pe Aleph: Radix enim est יָדָה vel יָדָא Inde אוֹדָאתָא Confessio, gratiarum actio.

אֵה id est אָמַר חֲפָכוּק Dicit versus, scilicet Biblicus. Vnde & בַּעַל חֲפָכוּק appellant in contextu Bibliorum exercitatum. Est אֲפִילוּ חֲכִי etiam num.

אֲהַלָּא vel אַהֲלָא; Elias in שוג, בְּרִירוּ Iob 9. idem quod נתר Nitrum vel sapo, quo abluuntur vestes. Item אַהֲל est lignum aloes, Cant. 4.& Prou.7.in Hebræo.

אֲהִין siue אֲהֵנִי Est מין עשב Species herbæ acerbæ: Item fructus immaturus lingua Magistrorum.

אַהְדְּרִי est סל גדול Canistrum, vel spina magna qua pisces capiuntur, nassa. אֲהוֹרָרִי Auctor Aruc interpretatur שומר אורות סוכים Custos præsepiorum equorum, stabularius.

אוֹ Syriacè est vocandi aduerbium, & recipit affixa, vt אוֹן ô vos, Matth.16.

אָוִי Syriacè, vt & Hebraicè אָוָה significat Auère, desiderare, optare. Inde מְתָאֲוָא desiderabilis, optabilis, amicus. Mat. 5.& אֲוִיקָא Vnanimitas, 1.Petr.3.cap. אֲוִינְיָסְטָא filius charus, in Vaic.Rab.cap. 1. Aliàs legitur אֲבְנִיוֹס de quo habes suprà.

אָוֹז & אֲוָזָא est מין עוף Species auis, quæ dicitur anser, Germanicè גאנז Italicè פאפירא Gallicè *Oye*. Cuius generis

talea gladij quæ Italicè dicitur *tacca*. אַגְרִיאוֹן Agreſtis, ſilueſter, Græcum eſt in Bereſſ. Rabb. cap. 27. Aliàs ſcribitur אַגְרִיוֹן.

Item אַגּוּרָא eſt בנין חזק Ædificium forte. אַגּוּרִי eſt genus oleæ multum ferens oleum, in Bereſſ. Rab. cap. 92. Aliàs ſcribitur אִינּוּרִי Item אַגְרַדְמִין Sunt qui ממוני לתקן מדות חעיר præfecti ſunt menſuris ordinandis in ciuitate. אַגְרוֹמִי idem quod רשות facultas, licentia, in Vaicra Rab. ca. 1. אַגְרִינִימוֹן Gubernator. in Bereſſ. Rab. cap. 76. אגורא חבסרסא Ager, campus, Matth. 26. אַגְרִיסִין vt Pagninus, vel אַגִּירִיסִין vt alij rectius, ſignificat agreſtes: vt כּוּתָן אַגִּירִיסִין Equi agreſtes, Ierem. 5. אַגִּירִיסִין eſt nomen cacodæmonis, in Zoh. col. 446. in Exod. אַגְרוֹף Pugnus, Hebræum eſt. אַגְרִיפַּס Agrippa, nomen viri proprium, Pſal. 22. in Midr. & Vaic. Rab. ca. 3.

אַגְרִיקוֹס idem eſt quod ממונה Præfectus, præpoſitus.

אַגַּשׁ Idem ſignificat quod חצף Pertinax ſiue impudens fuit, temerè egit, præſumpſit, vt אַגַּשְׁתּוּן אַפֵּיכוֹן obfirmaſtis facies veſtras.

אַד Eſt חג של עובדי עבודה זרה Feſtũ quod idolorũ cultores celebrare ſolent, vt habet Thargum Eſther Hieroſolymitanum in hunc locum, Cùm ſederet rex Aſſuerus ſuper ſolium regni ſui. Eſther. 1. habet inquam ſic יוֹמָא דְּאַגָּא דַּהֲה id eſt, Dies feſtus erat ei. Eſt & perditio ſiue exitium: vt in Hebraico Iob 18. legitur, ואיד נכון לצלעו Et perditio parata eſt lateri eius. Itẽ in Hebræo eſt, Vapor vel nubes. Gen. 2. Iob 36. Hæc in Thesbi. אוּרִיתָא aliàs אֵירִיתָא valet שרמות Arua, Ier. 31.

אַדְּרָא Penna, pluma, lana, cottonum ſiue bombycinum, & generaliter quicquid implet סריא id eſt, puluinar, & lectum. Significat & duo oſſa quæ ſunt in collo piſcis.

אַדַּרְכִּי Interim, frequens in Miſnah & Commentariis.

אַדֵּי Aſperſit, in coniugatione Aphel, radix eſt נְדַר Pſalm. 15. Inde מֵי אֲדִיתָא Aquæ aſperſionis: Ezech. 36. & Num. 19. Sanctes putat, ſed perperam meo iudicio, radicem eſſe עֵד Item אַדְתָּא fluctus, vndæ maris.

אַדַּךְ idem quod כבה Extinxit. Secundò eſt idem quod חבר Imbuit, inſtituit, dedicauit. אַדְרֵי ſunt שתי שורות הבנין id eſt duæ lineæ ædificij, vel duo muri. Item אַדְּבִי idem eſt quod עדיין, adhuc, in Commentariis.

אַדְּלִי idem quod לויתן Leuiathan, cetus, balena, quæ metaphoricωs accipitur pro Satana.

אָדָם Adamus, protoparentis nomen, & homo communis generis ab אַדְמָה id eſt terra, ex qua ſumptus fuit, quæ אַדְמְתָא Chaldaicè dicitur. Et in Bereſſ. Rab. in fine capituli 19. exponitur illud Prouerb. 24. Et iuxta vineam Adam, id eſt, hominis deficientis corde de Chaua ſiue Eua. Mulier enim vocatur אָדָם teſte R. Hunah. ſicut ſcriptum eſt Iſaiæ 40. Sicut gloria Adam, id eſt, mulieris. Eſt & אָדָם Rubeus.

Item piſcis albus, qui captus, rubeus efficitur. In Bereſſ. Rab. cap. 34. אָדָם חרתבי quoque eſt nomẽ primi puncti ſiue motionis linguæ Syriacæ, quæ reſpondet motioni Hebraicæ camez. Eam autem Syri efferunt vt |o| non vt |a| ſicut & Iudæi plærique: Germani pronunciãt comez non camez, ita & Syri Odom, non Adam. Cæterùm אדם in libris Mekubalim eſt נוטריכון hoc eſt, vnaquæque litera integram dictionem ſignificat, nempe א eſt Adam, ד Dauid, ם Meſſiach, id eſt, Chriſtus.

Porrò אָדַם verbaliter ſignificat Rubeſcere. Hinc מַאְדִּים Martis aſtrum, quòd magis quàm cæteri Planetæ rubeſcat. Quanquam ſint qui velint illud potius dictum fuiſſe à מְאֹד particula Hebraica, quæ Valde ſiue vehementer ſonat, eo quòd ſit vehementiæ pater, ſi credendum eſt Aſtrologis. Quin & אִידַם Pſal. 72. & אֵדֹם Pſalm. 79. & אִידְמָא Gen. 49. ſignificat Sanguinem, à rubedine ſic dictum: à quo & Eſau ſic dictus eſt Ædom, & Ædumea, ſiue Idumea regio. vide דם.

Et אַדְמִימוּתָא Rubor, rubedo, in Zoh. col. 246. אַדַּמְדַּמְנִי Puluis medicinalis contra muſcas. אִידַמְּל Palus, clauus.

אֵדֵין & בְּאֵדֵין Tunc, ex Hebræo אז mutato ז in ד vt fieri ſolet.

אֵדֶן ſiue אַדְנִי Homo ſilueſtris, vel, vt alij prodiderunt, beſtia ſimilis homini, ſiue ſit cercopithecus, ſiue ſimia. Item אַדְנוּת Dominium, ab אדן Et אוּדְנָא idem eſt quod אזן Hebraicè, id eſt, Auris, ד, pro ז. plur. אוּדְנִין aures, Exod. 33. מוֹאדְנִין Bilances, ſtateræ. Eccleſ. 2. alibi per ז ſcribitur. אֶתְרִין quoque verbaliter idem eſt quod

 Hebraicè

אֶגְלָא Eſt vnum ex nominibus Dei arcanis, quod ſic reſoluitur, vt vnaquæq; litera, dictionem efficiat. Nam prima quæ eſt Aleph, valet אתה Tu: ſecunda Ghimel eſt גבור Potens: tertia Lamed ponitur pro לעולם id eſt, in æternum: quarta Aleph, pro אדני Adonai, ſiue Domino, accipitur. Quæ ſi ſimul iungas, talis prodibit ſenſus: אתה גבור לעולם אדני hoc eſt, tu es potens in æternum Dominus. Sic Galatinus lib. 2. cap. 15. Quidam alij ſic explicant, vt prius א vnitatem innuat, ג ternarium ſiue Trinitatem, Aleph verò & Lamed ſic poſita Deum præpotentem ſignificent, ac ſi Chriſtianè diceres, Deum Trinunum, vel Vnitrinum.

אֶגֶם Primò eſt Triſtari, anxium eſſe. Pſal. 119. in Daleth, idem valet ac עגם per Hain. Secundò Ambulare, ire. Inde אַגְמִי vade, ambula, In Bereſſ. Rabb. cap. 79. Item אֲגַם & emphaticè אַגְמָא Stagnũ vel palus paludis. Plural. אַגְמִין & אַגַּמְיָא Exod. 8. Eſaiæ 35. אַגְמוֹן Hamus, vel iuncus. Eſa. 58. & Eſth. 1.

אֶגֶן Habitauit, commoratus eſt. cap. 1. Euang. ſecund. Iohan. & 2. Act. Ponitur etiam pro ἐλλοῶμαι Illabor, 10. Act. Apoſtol. אגן quoque ſignificat Protegere, in Aphel. radix eſt גָּנַן ex ordine duplicatorum, de quo ſuo in loco, Gene. 7. & Exod. 33.

Item אַגְנָא vt Elias, eſt ספל Crater, phiala, ſcyphus. אַגַּנְתָּא Cant. 7. & אַגַּנְתָּא 3. Reg. 7. In plur. אַגָּנִין Iſa. 65. Et metaphoricè capitur pro foueis aqua plenis, Iud. 4. & Syrè אגנא ſunt hydriæ. Ioh. 2. in Euang. Secundò אוגן eſt idem quod אזן של כלי Auris vaſis, hoc eſt, anſa, manubrium, ora vaſculi, quæ Italicè dicitur *orlo*. Alij volunt eſſe גג תכלי tectum vaſculi, ſeu operculum. Item אגונא חבסנסא idem quod ἀγὼν, certamen, ſtudium, diligentia. 1. Cor. 9. & ſollicitudo, ad Coloſſ. cap. 2. אוּגָנִים Eſt lignum latum ex vna parte quo ducitur nauis, & vocatur Germanicè שטר בוום, id eſt, Steurbaum. hæc magiſter Aruc.

אֲגַס Calumniari, rapere. Item אֲגַס Pyrum, Arabicè אגאס Germanicè Pyren vel בִּירֶן vt ſcribit Elias in Thesbi. Italicè *Pyre*, Gallicè *Poire*. Quæ voces omnes forſan deductæ ſunt à dictione Hebraica פֶּרִי quod nomen generalius eſt, & ad omnes fructus pertinet. Rabbini ſæpiſſimè plurali אֲגָסִין vtuntur. Inde & אֲגַסְטֵן Angaria. Item particeps fructus.

אַגּוּסְטוֹר & אַגּוּסְטוּס & אַגּוּסְטָא & אַגּוּסְטָלָא Auguſtus, Cæſar, in Bereſ. Rabb. capite 8. & 12. & in Schemoth rabba, ſiue in magna Exod. ca. 23. & 1. Eſth. in Mid. & Pſal. 10. & 17. in Mid.

Inde אַגִּיסְטְרוֹן vt volunt nonnulli, id eſt, Priuilegium ab Imperatore conceſſum. Pſalm. 84. in Midr.

אַגַּף Clauſit, obſerauit, in coniugatione Aphil. cuius radix eſt גוף de quo ſuo loco. Iud. 13. & 9. Inde אַגָּף Liminare, vel ſecundum alios ſera. & אַגִּיפוֹ oſtiarius, claudens valuas. Item אַגַּף ſignificat Alam, agmen, exercitum. in plurali אַגַּפִּין pennæ, alæ: Cant. 5.

אַגַּר idem eſt quod שכר Mercede conduxit. Gene. 30. Inde אַגַּר Iſai. 21. & אַגְרָא Leuitic. 19. & Exod. 22. præmium, merces. Et אַגְרָא Mercenarius, Iob. 7. & Iſaiæ 16. Inde תאגורתא quæſtus, 1. ad Timoth. 6. cap. & אַגּוֹרָה genus monetæ argenteæ, nummus qui ob id inuentus eſt, vt pro mercibus traderetur, quum primi homines rerũ permutatione, vt & hodie Barbari nouarum inſularũ habitatores, negotiationem exercerent, vt tradunt Iureconſulti, & alicubi Plinius. אַגַּרְתָּא & אַגַּרְתָּא Iud. 5. & 2. Reg. 11. in plurali אֲגַרְתָּן 4. Reg. 10. Literæ quæ interpretis & proxenetæ vice funguntur inter eos, qui locorum diſtantia inter ſe ſunt diſſiti. & אִגֶּרֶת Epiſtolæ. 3. Reg. 21. אֲגַר חבא vel אַגַּר ſignificat Producere, protrahere; 20. Act. Apoſt. Crediderim autem radicem eſſe נָגַר de qua habes ſuo loco, ita vt ſit coniugationis Aphel, & tunc debet dageſſari a hoc modo אגר Item אֵיגַר & אֵיגְרָא eſt idem quod גג tectum. Iud. 9. & Exod. 30. In plurali אֵיגָרֵיא Tecta. 4. Regum 19. אַגְרָא חבא Lunaticus, Matth. 16. Item אִיגּוּרָא eſt מזבח Altare, ara, Iudicum 8. pluraliter אַגּוּרִין Iud. 2. & אַגּוּרָתָא 4. Reg. 22. אַגְרָא חבא Tectum Matth. 24. vbi integer verſus deerat in Viennenſi, quem nos, ſecuti fidem vetuſtiſſimi exemplaris Syri manuſcripti ex Oriente allati, cuius fecit nobis copiam vir doctus ſimul & perhumanus bonæ memoriæ D. Bombergi filius, reſtituimus in Regiis Bibliis Antwerpię excuſis. Item אגר

vocatur מגדל עוז Turris fortis. In Thargum קוּשְׁקָא, in lingua Persica קוּשְׁקִי, in Arabica אַלגוּאַסַק cum articulo emphatico, & in statu absoluto גוסק. Item אַבְרֹנֵי sunt Pondera horologij.

אַבְרוֹנֵי Legati lingua Persica, teste Rab. Hai. אוֹבְרִיזִין Obrizum, quod D. Hieronymus dictum putat quasi Ophirizum ab Ophir insula, vnde nauigils aduehebatur. Sunt qui putant insulam Ophir eam esse, quæ hodie dicitur Malaca. Obrizum autem est species auri optima: Psal. 19. Item אַבְרִיזִין idem est quod מכסה של סוס Operimentum equi, quod vernaculè dicunt טפיש *Tapis*, cuius vsus quoque est in lectis: Est autem vocabulum Persicum. אַבְרֵךְ Genuflecte, vt nunc dicitur Italica lingua transeunte summo Pontifice; *Abasa*, *Abasa*. Dictum est autem à ברך quod est Genuflectere, siue benedicere. quamuis & doctorum nonnulli putent dictionem esse compositam ex אַב patre, & רַךְ vel רִיךְ Rex, quasi pater Regis, quo nomine Iosephus Iacobi filius iussu Pharaonis regis Ægypti fausta acclamatione salutatus est. Cæterùm אַבְרֵךְ in Beressith Rabba, hoc est in magna Genesi, cap. 91. exponitur Pater tener, id est, pater sapientia, tener annis. אֲבַרְנִים Idem quod נא שצלי כעט Crudũ, quod parum assatum est. אַבַרְסָקִין aliàs אוֹבַרְסָקִין idem quod מכנסין Subligacula, braccæ. Exod. 28. in Tharg. Hierosolymitano. אַבְרוּשׁ idem quod קמח ושמן דבש hoc est, Puls, siue confectio ex farina, oleo, & melle.

אוֹב Pytho. & אוֹבָא טַמְיָא Genus quoddam spiritus immundi; quo qui corripiebantur, per ventrem voces emittebant, & verba distincta: vnde Latinis dicuntur Ventriloqui.

אִיבּוּ Miluus, vel genus auis, quam charadrion vocat Versio nostra. Heb. est. אֲבַגִּינִיסְמָטוּ & אֲבַגִּינוּם idẽ significat quod מְיוּחָס Paterna necessitudine iunctus, de paterno genere existens.

אִתְאַבֵּשׁ in coniugatione Ithpael, ab אָבַשׁ significat Graue & amarum esse, indignari. Matthæi 21. Et אָבָשׁ exponitur, per תפוחים רעים Poma amara: idem ferè quod באש Labrusca, per literarum metathesim.

אֲבָשׁוּנָא Frumentum quod ponitur in fornacem ad torrendum, vt scilicet postea manibus confricari possit.

אֲבָתָר pro בָּתַר post, in Zoh. col. 342.

אֲג & אוֹג Est nomen arboris, quæ lingua Arabica dicitur אַלְסוּמִין, ex cuius foliis fiunt pelles quæ vocantur קוּרְדְּוָן Gallicè *Cordouan*. אַגָּא idem quod לוּעַז Barbarus, & quisquis non est ex Hebræo idiomate. אַגָּאדָה siue vt Pagninus scribit אִינִיאָה & אוּגָא est כתנת עור Vestis quæ cuti adhæret, vt est interula. אַגְאֵלִינִין Angeli, in Beresis. Rab. cap. 28.

אַגַב Primò idem est quod כפי Secundùm, iuxta: Iob. 30. vbi tamen alij exponunt oram vestis. Secundò inuenitur etiam aliquando pro אחר Post. אַגְבָּאסְטָם significat idem quod ממונה; Præpositus, Officialis, Commissarius, præfectus.

אָגַד Idem quod קָבַץ Collegit. Inde אֲגֻדָּה Fasciculus. & אֲגֻדָּה idem quod מיט על כתפין id est, Vectis super humeros.

Item apud Rabbinos sępissimè legitur מְדָרֵשׁ אֲגָדָה Commentarius acroamaticus, vbi sermo protrahitur, narranturq. iucunda, à נָגַד siue trahendo, vt vult Elias in Thesbi, & tunc א esset heemanticum. Putat autem ipse Elias Rabbinorum Commentaria dicta fuisse אֲגָדוֹת, eò quòd trahant & pelliciant ad se auditorum animos. Nonnunquam verò & הַגָּדוֹת dicunt, quod deductum est ab הַגָּדָה de quo infrà dicemus suo loco. Item אֲגַדְתָּא Extensio, mystica expositio, in Commentariis. Item אַגַר idem quod פֶּלֶךְ, Germanicè Thruch, Fulcrum, baculus, 2. Regum 3.

אָגַהּ Pernoctauit. Lucæ 6.

אָגִין Extraxit, produxit, vt ait quidam, Num. 21. tamen non reperio.

אָגִיחַ Pugnauit, iniit bellum, prælialus est, & ferè semper additur ei קְרָבָא. vt, מַגִּיחִין קְרָבָא Ducentes prælium. Iosu. 10. Et in singulari numero מַגִּיחַ prælians, bello dimicans, Ioslue 23. vide in Ghimel. Inde אֲגִיחָתָא Prælium, certamen, Iob. 38. & אֲגִיחוֹת pro eodem Eccles. 9.

יַגִּיחַ Mugiet. Iob 6. Aruc & Complut. יְגֵהּ. אַגְבָּא Auctor Aruc exponit, מקום עמוק Locus profundus.

אָגַל Primò Sordidauit, inquinauit. Item אָגַל significat guttam, & stillam, sed tunc Hebraicum est. Præterea אֲגוֹלִים est Nomen loci, Isa. 15.

אגלא

esse Vas perforatũ, sub quo ponitur sulphur ad dealbandum pannos. Item אֲבוּלָא siue אִיבוּלָא est תיקא של מבאית Theca redituum, horreum, præsepe, penus, locus vbi asseruantur fruges. Ier. 50. אַבְלִינָא est nomen arboris. אַבְלוֹנִית est nomen loci, in Beress. Rab. cap. 22. אַבְלוֹסְמוֹס est כלי של עור Instrumentum seu vas ex corio confectum: pera coriacea.

אַבְנָא וְאֶבֶן ab אֶבֶן Hebraico Lapis, fœminini generis, & quandoque masculini. Exod. 15. Dani. 2. Inuenitur etiam אֶבֶן טָבָא Lapis pretiosus, Exod. 24. Pluraliter אַבְנִין Lapides. Leuit. 14. & אַבְנַיָּא Exod. 28. & in Regimine אַבְנֵי. Inde אֶבֶן מַסְמָא Lapis positionis, super quem scilicet alius ponitur. אֶבֶן שׁוֹאֶבֶת Lapis hauriens, בלשון אשכנז אוגשטין או מגנט id est, lingua Germanica Angstein siue Magnet, Magnes.

אֶבֶן טוֹעִין Lapis errantium super quem scilicet res perditæ ab inuenientibus eas ponuntur; & ibi quæruntur. אֶבֶן מְנוּגַעַת Lapis percussorius, id est, grando. אֶבֶן שָׁעוֹת Lapis horarum, id est, Horologium. אֶבֶן שְׁתִיָּא Lapis fundamenti, siue centrum. Psal. 11. in Midr. & in Vaic. Rab. cap. 20. אַבְנֵי כָתֵף Lapides humeri, qui humero, & non manu feruntur ob sui magnitudinem & grauitatem. אַבְנֵי שֵׁשׁ Lapides marmoris, marmora. אַבְנֵי בֵּירַת קוֹלִיט Lapides domus siue templi Kolit, hoc est Mercurij. Porrò אַבָּן apud quosdam Iudæos Hispaniæ variorum librorum editione claros, est Cognomen familiæ: vt R. Abraham Aben Ezra, R. Schemuel Aben Thabbon, R. Schelomoh Aben Gabirol: & sic omnes qui exercitati fuerunt in lingua Arabica. Siquidem אַבָּן Arabicè idem est quod Hebraicè בֵּן, sed non idem valet quod בֵּן filius qui tantùm dicitur respectu patris; quinimo ad totam familiam refertur. Sunt autem qui אַבָּן legunt per ב raphatum, quod tamen non fit in lingua Arabica, in qua afficitur puncto tesdid quod literam roborat, sicut daghes Hebræis. Præterea loco אֶבֶן scribunt ן simplex, vt R. Iehudah Ben Schelomoh ן Iechiiah. Isahac Ben Iehudah ן Abarbinel, & id genus similia. Hæc desumpta sunt ex תשבי. Cæterùm apud peritos scientiæ de diuino auditu quos מקובלים vocant, אבן significat אב Patrem, & בן Filium vno complexu, ad ostendendũ Patris & Filij vnitatem in essentia. Tres autem literæ, tres hypostases in vna οὐσίᾳ demonstrant. Et hoc est mysterium quod scribitur in Psalmis, אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה id est, Lapis quem reprobauerunt ædificantes, factus est in caput anguli. Et ideo Christus Dñs vocatur à Daniele אבן Lapis absciſus de monte sine manibus. אַבְנִיתָא Miluus, Deut. 14. in Tharg. Ierosolymitano. אֲבוּס Præsepe, locus vbi sagınantur vituli. Heb. est.

אַבַּעְבּוּעִין Conturbatio, vocabulum Rabbinicum. אַבַּעְבּוּעִין Vlcera, pustulæ; Exod. 9. cap. אַבַּעְיוֹת Tempora, vel potiùs inquisitiones, à radice בָּעָא de qua infrà.

אַבְצָא Stannum. Num. 31.

אָבַק Primò idem est quod קָשַׁר Ligare. & אֶבֶק ligamen. Secundò אֶבֶק & אֲבָקָא puluis. Isa. 29. & Deut. 28. Tertiò אֲבוּקָא significat Fascem, virgam cereatam, Gallicè *vne torche, ou vng flambart*. Quartò אֲבִיק est בִּיב Fistula, canna per quam aqua fluit in balneũ. Quintò אַבְקָאתָא est חלל המשקוף שמכניסין ציר הדלת id est, Vacuum postis in quod introducunt ostij cardinem. Et generaliter omnis res caua, & perforata, in quam aliquid introducitur, vocatur אַבְקָאתָא, vt est fibula in quam corrigia immittitur.

אַבְרָא & אֵבֶר Primò significat עוֹפֶרֶת Plumbum, Ierem. 6. & Ezech. 22. Secundò אִבְרָא est Membrum propriè viuum, artus, ala, organum, Ezech. 17. & Isai. 41. In plurali אִבְרִין & אִבְרַיָּא Deut. 32. Ps. 34. Omne porrò vocabulum עצם id est, os, quod in Iob, Prouerb. & Psal. legitur, Chaldęus interpres per אֵבֶר reddit, vt כָּל-עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה omnia ossa mea dicent, Thargum habet כָּל אִבְרַי Psal. 35. Hinc est quod masculi pudenda Rabbini vocarunt אֵבֶר: vt cũ dicunt, אֵבֶר מְרוּדָּל עַד שֶׁיָּמוּת הָאֵבֶר id est, donec moriatur membrum. Membrum languidum. Hæc Elias in Thisbi. Et verbaliter אָבַר est Volare. Iob 39. Hinc אִבְרָא est Penna. Deut. 32.

אִבְרָא quoque idem est quod אבל Verè, profectò. Et אַבְרְתָא est מין אזוב Species hyssopi. אִבְרוֹי præterea significat Fodere circa arborum radices, easque enutrire. Quod reponendũ est infrà in בְּרָה: est enim infinitiuus ipsius thematis. אַבְרוֹאֲרִי est חומת העיר Murus ciuitatis, qui in lingua Legis

DICTIONARIVM SYRO-CHALDAICVM

A GVIDONE FABRICIO BO-

DERIANO COLLECTVM.

א

Syriacè, Hebraicè אֶלֶף, prima est Alphabeti litera. Secundò א in numeris facit Vnum vel primum, ac simpliciter pro eo inter loquendum pro אֶחָד vno vtuntur, vt א' בְּפֶה וא' בְּלֵב vnum in ore, & vnum siue aliud in corde. Si virgula infrà scripta sit, א erit Mille, & si alij sic pingant א gemino puncto pro mille, & subsequentes deinceps literas, vt ב 200. ג 300. vel repetito א hoc modo בא 200. גא 300. &c. Prior ratio quibusdam magis placet. Tertiò א in principiis dictionum, valet אָמַר Dixit: sed ferè non sine ו vt pro וְאָמַר & dixit. Aliàs enim ferè מ adiicitur sic, ואמ, quæ pro ratione loci vel singulariter אָמַר & וְאָמַר vel pluraliter sunt legenda, אָמְרוּ dixerunt, vel וְאָמְרוּ. Quartò א significat Vnum è decem nominibus diuinis, nempe אֲדֹנָי in libris de Diuino auditu. Significat & אוֹר Auram in libro פירוש חשם, id est, expositio nominis, cuius auctor est R. Iacob Cohen. Ponitur etiam in Tikun Hazohar mysticè, pro Magno nomine quadriliteró יהוה, ita vt quatuor iodim quibus constat, pro quatuor literis nominis diuini accipiantur, & tunc hoc modo effingitur. ;;; Habet & multa alia signa siue symbola in libris Traditionum, quæ nimis longum esset persequi. Item אָמֵן in commentariis ponuntur vice, Amen, Amen, & pro אִי אֶפְשָׁר impossibile est. Et pro אֲדוֹנִי אָבִי Dominus meus pater meus, passim in commentariis & scriptis R. Dauid Kimhi, vbi de patre suo R. Ioseph Kimhi loquitur. אאב pro אֲדוֹנִי אֲבִיכֶם Dominus meus pater vester, cui & subiungi possit לז quod nostri dicunt, Bonæ vel piæ memoriæ. Quamuis alij contendant scribi potiùs debere per כ hoc modo, אאכ, quòd litera כ sit adiuncta ad affixum & personam distinguendam, quod in אאב non fieret. Valet & אֶלָּא אִם כֵּן Nisi si sic, nisi alioqui. Cæterùm in vtraque parte Michlol Kimchi אא peculiariter in obseruationibus Eliæ facit אֵלִיָּהוּ אַשְׁכְּנָזִי Elias Germanus.

אאול in Rasche tevoth, id est, in capitibus dictionum valet, in Commentariis אֲדוֹנִי אָבִי זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה Dominus meus pater meus, cuius memoria sit in benedictionem, id est, Quem felix & faustum sit nominasse. Sic אאֲדוֹנִי Idem quod מְמַעְיָן seu גְּלִשׁוּרִין Chartę experimentales, breuia, schedæ.

אֵאֲרָא Maceria laterum super se inuicem positorum, & quicquid est ordinatum iuxta aliud, vel supra aliud, lingua Persica dicitur hoc nomine. Et Syrè ܐܐܪ, Aër, 1. ad Corint. 9. cap. Præterea אב in Massoreth significat אַלְפָּא Alphabethum: vt cùm dicunt אב מן כב id est, מִן תֵּרִין תְּרִין בֵּיתָא Alphabetum ex binis. Sic cùm notant in aliquo versiculo omnes contineri Alphabeti literas, אִירֶת בַּפָּסוּ אב est in versiculo Alphabethum בפסוּ pro בַּפָּסוּק At ter positum sic אב אב אב significat אֶחָד בְּתוֹרָה אֶחָד בִּנְבִיאִים אֶחָד בִּכְתוּבִים vnum in Lege, vnum in Prophetis, vnum in Hagiographis.

אָב Mensis quintus vocatur à mense Martio incipiendo. Nec inuenitur in Bibliis: sicut nec alia duodecim mensium nomina reperiuntur, nisi quædam in illis libris qui in captiuitate scripti sunt. quales sunt liber Zachariæ, Danielis, Ezræ, & Esther. At in Thargum Hierosolymitano super hunc versum Esther 3. In mense primo qui est mensis Nissan. &c. omnes ordine describuntur menses, vt notat Elias in Thisbi. Secundò אָב est Habitus vel ornamenti genus ex pluribus constans speciebus. Significat etiam אָבָא Primum & principale in vnoquoque opere, & arte. Gen. 4. aliàs Fructus exponitur.

אַבָּא Primò idem significat quod Hebraicè אָב Pater, Abbas. Aliquando significat patrem meũ,

vt Gen. 19. & Iob. 15. & 19. in Tharg. Potrò facit pluralem numerum morẽ fœmineorum sic, אַבָּהָת Patres, Ios. 14. & forma emphatica אַבָּהָתָא eiusdem 19. & אַבָּתָן 4. Reg. 14. Item cum affixis אַבּוּהִי Pater eius, אַבּוּנָא pater noster, Syriacè ܐܒܘܢ & אַבָּהָתְהוֹן patres eorum, &c. Et ܐܒܗܬܐ Syriacè, Græcè πατρία, Paternitas, Epist. ad Ephe. 3. ܐܒܐ & אַבִּי idem est quod Voluit, complacuit. Iud. 19. & Deu. 2.

Inuenitur quoque 1. Reg. 17. אָבָא fructus, Malach. 3. Significat & syluam, saltum, & idem quod אירן של ערבה id est, Salicem: in plurali אִיבִּרִין 4. Reg. 19. idem אִיכְּבָרָא forma emphatica, 3. Reg. 7. Inde יַרְחָא דַאֲבִיבָא Mensis nouarum frugum, Exod. 23. Et אָבִיב & אָבוּב Spica cum calamo. Leuit. 2. & Exod 9. & 13. Ité אָבוּב vel אִבּוּב est Testa perforata in qua quidpiá torretur. Alij dicunt esse Instrumentum instar calami ferrei, quo ignis accenditur, in Vaic. Rabba, cap. 28. אֲבָבִית Horripilatio, in qua quis & friget, & calet. אָבָב Porta, vel ostium vt infrà in בָּב.

אַבּוּבָא Primò idem est quod חָלוּל Fistula, tibia habens multa foramina, Gen. 4. Iob verò 12. capitur pro עוּגָב Organo, musico instrumẽto. Secundò est Genus herbę, quam vocant Virgam pastoris, quòd hinc inde careat ramis. Item אבה אֲמַר בָּרוּךְ הוּא est Dixit Benedictus ipse, id est, Deus.

אָבַד אָבֵד In coniugatione cal, Periit, disperiit. In coniugatione affecta daghes אַבֵּד Perdidit, dissipauit, pessundedit. Quæ radix Hebræis, & vtrique linguæ Assyriacæ & Syriacæ communis est. Isa. 57. & Deut. 32. Inde אוּבְדָנָא & אַבְדָנָא Perditio, idem מֵיבַד quamuis propriè sit infinitiuus. Isa. 14. & Prou. 11. אֲבִידְתָּא Res perdita. Exod. 22. & in Comment. אֲבִידָה Perditio, damnatio. & אֲבַדּוֹן perditio, nomen Cacodæmonis in Apocalypsi. מין דגים est אַבְרוֹמָא Species piscis parui, quem Tunninam vocant. אַבְנֵר Proprium est viri nomen per contemptum sic appellati: nam eius nomen erat Abba Iudan.

אַבְזִקְף Est תולעת חנקרא עש Vermis qui tinea vocatur, vesteſq. corrodit. Alij dicunt Putredinem in ossibus esse. אַבְזַר Idem quod עולה Holocaustum, oblatio. Item אַבְזַר Arabicè idem est quod תבלין של קדירה Condimenta ollæ seu lebetis.

אַבְטַ Et in plurali אַבְטָאוֹת sunt ברוכות המרחין Piscinæ siue lacunæ balneantium. Alij dicunt esse Matulam siue metellionem. Alij putant esse Hypocaustum quod vernacula lingua dicitur *æstuues*. Matulam præterea hac periphrasi explicant עבוט של מימי רגלים id est, Peluis aquarum pedum. Hypocaustum verò vocant אִישׁוּבָא. Sunt & אַבְטִיחַיָּא Pepones, Num. 11. אַבְטִילָאוֹת vel vt alij scribunt אַבְטִלָּאוֹת, Sunt loca paludinosa, seu magnæ piscinæ, quæ citra ponẽs officium transiri nequeunt. Sanctes dicit esse Ciuitates magnas, & mœnibus munitas. אַבְטִינָס Cognomen cuiusque familiæ: Cant. 3. in Midras. אֲבִיוֹנוֹת Baccæ & pyra arboris quæ capparis dicitur, quibusdam עֲלַף. אֲבִיזֵן Vomer aratri. אַבִּיי Cognomen R. Nachmani. אַבִּיתָאי significat Apud me, penes me, in Zoah. אֲבִית Nomen loci, vel portus. Num. 23.

אָבַל אָבֵל Primò significat Lugere, tristari: Exod. 33. Inde אֲבֵלוּתָא & אֲבֵלוּתָא & אֲבֵלָא luctus, mœror, plãctus: 2. Reg. 11. & Thr. 2. אֲבָל idẽ est quod בְּקוּשְׁטָא Verè, profectò, certè. Sed Hebræũ est, frequens in Commentariis Rab.

אֲבִיל quoque significat Ire, & incedere. Sed tunc venit à יבל de quo suo locò. Item אֲבִילָא seu אֲבוּלָא est Dominus luctus, & Liber in quo agitur de luctu. אוּבְלָא est Lapis quidá, quo fullones vtuntur quando dealbant vestes. Sanctes putat

uiles plures fronti præfigi, vt מִדַּחֲזִיתוּן Ex quo fuistis: sic בְּרֵצָתוּן In eo quod vos. item כִּרְצָתוּן Cùm vos, quod scribũt כִּירְצָתוּן, vel per pathah כַּרְצָתוּן Sed & separatè reperitur כַּד Cùm, quando. & interdũ כְּד quod cùm sine punctis scribatur כוד, malè interdum notatum est כְּיד per ignorantiam. Rabbinis hoc etiã est frequẽs, dicẽtibus, כְּשָׁתָיָה Cũ fuit, quod cõtextus separatè diceret בַּאֲשֶׁר תָיָה. Sic dicunt מִשָּׁתָיָה Ex quo fuit, & id genus. Et contextus etiã plures literas seruiles cõiungit, לְמִבַּראשׁוֹנָה Ab initio. Sic Rabbini לְכָסוֹף pro לְסוֹף Ad finem, id est, tandem: & לְכָסוֹף Sicut in fine. sic בְּעָל & בָּעָל, vt בְּעָל כָּרְחוֹ Inuitus, & id genus. De syllabis seruilibus non est quòd hic aliud dicamus, quã quòd in verborum cõiugationibus, nominũ formis & affixis diximus. תָּ articulus accusandi, quod sequẽte maccaph per pathah scribitur, seruilis syllaba alioqui reuera non est: alioqui & מִן & alia pleraque eodem loco haberentur, quæ separatè efferuntur. In Daniele & Ezra rarò occurrit, & pro ea vtuntur litera ל, vt dictum est.

De מִלּוֹת.

Cvm partes ceteræ, quæ vocantur מִלּוֹת, vsu & assidua lectione addisci possint, hîc vniuersas recensere nolumus: sed tantùm cõtenti erimus ex eis nonnullas, exempli causa, in medium afferre.

Adverbia.

Adveria nonnulla literas seruiles à fronte, & quædam affixa in fine admittũt, vt מִלְּגַו, A parte interiore, כְּוָת Sicut, כְּוָתָהּ Sicut ille.

הָא Ecce.	לָא Non, ne.
לְאָן Quo?	אָן Vbi.
הָלְכָא Huc.	מִכָּן Vnde.

&c.

De præpositione.

Præpositiones multæ affixa recipiunt, vt לְוָתָךְ Ad, לְוָתָהּ Ad te, לְוָתָהּ Ad eum.

קֳבֵל Aduersus.	עַד Vsque.
מִן Ab, de.	קֳדָם Ante.
עַל Super.	בַּר Præter.

&c.

De coniunctione.

Vna est Coniunctio generalis Vau, ceteræ sunt hæ, & aliæ eiusmodi.

לָהֵן Idcirco.	אֶלָּא Sed, nisi.
כְּכוֹל Propterea.	בְּרַם Tamen.
עַל-כֵּן Iccirco.	אִם & אִן Si.

&c.

tùm, & interdum separatè אַף. Sed non aliam vim habere videtur, quàm σύνδεσμος παραπληρωματικὸς Græcis, γέ, Sanè, profectò. &c. Videtur interdum esse loco relatiui Qui. &c. vel, quòd, vt ex relatiuo Latinorum sumpta videatur, etsi sæpè cum ד coniungant דְּאָמַר Qui dixit. &c.

Aliæ & à fronte & à tergo.

א sæpè & à capite & ad calcem pro ה Hebr. vt in coniugat. & formis nominum didicisti. Initio abundat אִידָא pro יָד Manus. Reliqua ministeria quærenda in superioribus. Initio ea valet loco prępositionis, Super, supra, in, ad, ex, iuxta, secundum, אַרְעָתֵהּ Iuxta sententiam eius, אַרֵישָׁא In capite vel supra caput. Inuenitur & אַבִּית pro בְּבַיִת In domo, vt in aliis scribitur. אַבֵּי pro מִבֵּין Nun resecto. Alij malunt vbique scribere אֵ.

ה penè vt Hebr. Peculiare Chald. pro י affixo ה.., quod scribere solét יה.., vt מַלְכֵּיהּ Rex eius. Nonnunquá nominibus formandis præponitur scriptũ vt He haiediah, הַמְנִיָּא, quod potest esse radicale.

ו vt Hebr. nisi quòd cùm coniunctio est, tempora non conuertit, nisi rarissimè.

י vt in Hebr. nisi quod gentilia & numeralia ante י habẽt pathah vbi Hebr. hiric. Vide suprà. Rabbini passim formát denominatiua in Iod, præcedente hiric, disciplinæ causa, קְפוּרִי Narratiuus, &c. Femininis adiectiuis ad calcem accedit nonnunquá אָתֵרְתִּי Alia, רַבְּתִי Magna. Sic & Hebr. רַבָּתִי & שָׂרָתִי &c.

כ vt Hebr. sed ad calcem affixum vtriusque generis hic habet seua, masc, quidẽ præcedente camets, quod Rabbinis vsitatum est: femin. verò tseri præcedente tamen surec vtrunque confunditur, אֲבוּךְ Pater tuus, vtroque genere: כְּטָלוּךְ Occiderunt te, virum vel feminam.

נ De hoc vide in coniugat. item in pronominibus, vbi dictum est, primam personam significare Syris pro נָא. Nam affixũ ן femin. in Chaldaismo non reperitur, nisi Dan. ϛ. vt suprà dictum est. In נְכוּזְכָּא videri possit heemanticũ, quod in quiesc. Lamed He frequẽs est Rabbinis, נְמָסוּת Dissolutio à מָחָה. sic נְחִיתוּת Deletio, à מָחָה &c.

ת vt Hebr.

Obseruádum & literas serstantium אִית Est, more pluralium accipit affixa, אִיתוֹהִי &c. Ceterùm in אִיתַי Iod non est affixum, vt nihil sit amplius quàm אִית. A סַב Accipe, de defect. Pe Nun, dicitur סָבְהִי Accipe eũ. ab אֲתִיב Respondit, אֲתִיבְהִי Respondit ei, & in prima plur. אֲתִבְנָהִי Respõdimus ei. à Quadrato סוֹבַר Sustinuit, סוֹבַרְהִי Sustinuit eum.

Tabvla de ministeriis literarũ seruiliũ.

Literarvm seruilium Chaldæis, vt & Hebræis, numero vndecim, nisi quòd illi pro ש habent ד, quarum symbolum est אֲבוּ דְכָל מַתָּנָה Pater omnis doni, Dei epitheton. Auctoribus Gemaroth verò 12. qui insuper ancillantem habent literam ק.

Aliæ à fronte tantùm ministrant.

ב eiusdem ministerij cum Hebræis. Rabbini ei præponentes ש, superlatiuum exprimunt שַׁפְּה שִׁבְנָשִׁים Pulcherrima mulierum, quod Hebręi purè dicerent יָפָה בַּנָשִׁים, & Chaldæi שַׁפִּירְתָּא דְנָשָׁתָא, etsi dici quoque possit שַׁפִּירְתָּה דְּבִנְשָׁתָא, vel Syriacè דְּבִנְשֵׁי.

ד Hebrææ ש respondet. Sed insuper genitiuum indicat. Danieli & Eztæ semper vox separata est דִּי, forsan ex Heb. זוּ sumpta, vnde & Græci articulum τοῦ mutuati videntur. Vtuntur hac litera interdum Rabbini pro suo שֶׁל, vt דְּעֻזָּרָא pro שֶׁל עֶזְרָא Eztæ, &c. Est & litera emphaseos, דְּבֵית יְהוּדָה οἱ τῆ οἴκου Ἰούδα.

ל vt Hebr. nisi quòd hîc sæpius accusatiui index est. Sepè excitantis est vel permittẽtis, Dan. 2. לֶהֱוֹא שְׁמֵהּ דֵּי אֱלָהָא מְבָרַךְ vt apud Arabes: Hebraicè יְהִי שֵׁם הָאֱלֹהִים מְבוֹרָךְ Sit nomen Dei benedictum. Et מַתְּנָתָךְ לָךְ לֶהֱוֵין Hebr. מַתְּנוֹתֶיךָ לְךָ תִּהְיֶינָה Tibi tua habeto munera. Auctores Gemaroth peculiariter tertiis futuri præponunt, לְיִקְטָל Vt occidat, לְיִקְטְלוּנָה Vt occidant eum.

מ vt Hebr. nisi quòd ad calcem hic non seruit: interdum quidem pro ן reperias, לְהוֹם pro לְהוֹן Illis, & id genus. Sed id ab Hebręis natione factitatũ puto, quibus Mem in fine familiarius fuit, quáquam & Chaldæorũ more ן pro ם subrogant, & interim vtrunque confundunt, sed Rabbini maximè in masc. & fem. Reliqua officia pete in coniugat.

ס Auctorib. Gemaroth tã-

In affixis primæ personæ Nun ferè geminatur, vt & suprà in infin. Quin & affixa כוֹן & ךָן ante se Nun adsciscunt. In Ezra pro hiric est segol וְיִשְׁאֲלֶכְכוֹן Rogabit vos.

יִקְטְלוּ או יִקְטְלִין	
יִקְטְלוּנָּה לוּנָךְ	
לוּנַנִי	
לוּנָּה לוּנֵךְ	
לוּנִין לוּנְכוֹן	
לוּנָּא	
לוּנָן לוּנְכָן	

Vbique daghes in Nun, nisi vbi habet seua, ad leuandam pro more prolationem. pro יִקְטְלוּנוּן reperitur & Nun geminato, יִקְטְלוּנּוּנוּן, sic in feminino antistropho. Sic תִּקְטְלוּ vel תִּקְטְלוּן. nihil enim hic cum affixis mutatur, perinde atque nec in תִּקְטְלִי vel תִּקְטְלִין. Vltimæ voces יִקְטְלָן & תִּקְטְלָן separata adsciscunt.

De affixis cum reliquis coniugationibus.

Pael & Aphel eodẽ modo affixa admittent, seruata semper analogia superiorum: nisi quòd infinita terminationem *a* mutát in *uth* magna ex parte in regimine & affixis. Ab מַצָּלָא dicitur לְהַצָּלוּתֵהּ. Sic in infinit. Ithpeal & Ithpael, בְּהִסְתַּלְקוּתָהּ cùm sese subtraheret, ab absoluto תִּסְתַּלְקָא vel אֶסְתַּלְקָא. Sed & in his omnibus א extremum nudè potest in ת abire more feminorum nominum, quorum formam gerunt hæc infinita.

Affixa cum verbis imperfectis.

A perfectis ferè nõ variant, לָט Maledixit, לָטֵהּ Maledixit ei, לָטָנוּן Maledixit eis. &c. de quiesc. Ain. Sic in quiesc. Lamed, מָחָא Percussit, מָחָי Percussit eũ, מָחָהּ eam, מָחָנוּן eos, &c. Sæpè tamẽ mouetur tertia, פְּצָא Eripuit, פְּצָיָה Eripuit eũ. &c. à בְּנִית Ædificaui, בְּנִיתָהּ Constructi eam. à צְבָא Voluit, מִצְבְיֵהּ Velle eius. ab אָזָא Succendit, מִזְיֵהּ Succendere eum, vel passiuè, Succendi, vt sit intransitiuum. A מָאתָא Venire, dicitur מָאתַי Venire me. De לֶהֱוֵין suprà dictum est. ceterùm לֶחֱוֵין miræ rationis est. Dan. ϛ. vbi ן affixũ femineũ est, more Hebraico, quod aliàs haud temerè inuenies. Creditur ן adiectitium esse. vt in תִּרְעֵן עֲלָךְ apud Auct. Gemar. quod Elias putat esse imperat. Redi seu repete apud tete. Sed prior sentẽtia magis placet. Futurũ וְחָוֵינָה, Dan. 2. Verbum sub-

FINIS.

קְטִיל

קְטִילָה קְטִילָךְ &c.
קְטִילָה קְטִילָךְ

Omnia more nominũ, cùm participia ſint velut nomina toar, niſi quòd admittunt interdum, vt & Hebr. affixa verbis peculiaria, & tunc verba magis reſipiunt, aliàs nomina. vt מְאַבְּרְנוֹן in Piel, Perdens eos, &c. De alia compoſitione participiorum dictum eſt in verbis, vt קְטִילָנָא קָטְלָנָא.

Quam quidem cõpoſitionẽ & in Futuro fieri reperies, Habac. 2. אַסְכֵּינָא Speculor ſeu ſpeculabor ego. Et Iſaiæ 22. תְּתַבְּעִיתוּ Vos quæratis. תְּתַבְּעוּן vel תְּתַבְּעוּ אָתוֹן, etiam detracto Nun ex fine, quod Auctorib. Gemaroth longè frequentius eſt, ſicut & in præterito קְטַלְתּוּ pro קְטַלְתּוּן, & in fem. קְטַלְתִּי pro קְטַלְתֵּן. Extremas enim dictionum literas reſecare, illis eſt admodum familiare.

Infinitum.

מִקְטַל

מִקְטַלָה מִקְטַלָךְ
לוּהִי אוֹ לְבָּךְ מִקְטַלִי
אוֹ לְבָּהּ לְבִי
מִקְטַלָה מִקְטַלָךְ אוֹ לְבָּנִי
אוֹ לְבָּהּ אוֹ לְבָּךְ
מִקְטַלְהוֹן מִקְטַלְכוֹן
אוֹ מִקְטַלְנוֹן אוֹ טְלַכְכוֹן
מִקְטַלָנָא אוֹ לְבָּנָא
מִקְטַלְהֵן מִקְטַלְכֵן
אוֹ מִקְטַלְנֵן אוֹ טְלַכְכֵן

Ferè autem ſine literis bichlam affixa non admittit, maximè cũ ב vel ל. forma קְטָלוּת à nominibus non differt.

Imperat. קְטַל

קְטַלֵה אוֹ לְבָּהּ
לָה אוֹ לְבָּהּ קְטַלְנִי
קְטוֹלוּ קְטוֹלִי
קְטַלוּהִי &c. קְטַלְוֹהִי
קְטַלְוֹתָא nil variat. קְטַלְיָתְנָא

Cum affixis plural.

קְטַלְנוֹן קְטַלְנָא
לְבָּן קְטַלְנָנָא

Porrò forma קְטַל vel קָטֵל à Præterito non differt.

Futurum.

Cùm perſonæ נְקְטַל, תְּקְטַל, יְקְטַל, אֶקְטַל planè ſint ſimiles, ſat fuerit vni affixa adiungere. Deligemus ergo יְקְטַל quod omnia recipiat, quod aliæ non faciunt. kibbuts vbiq. in ſeua cõuerti ſolet, etſi interim ſeruatũ videas, id eſt ſine punctis Vaf. Sic reciperet affixa & forma אֶקְטַל vel אֶקְטֵל, etiã vbi Ain aut Lamed eſſet gutturalis.

יְקְטַל

יְקְטַלֵבָּה יְקְטַלְנָךְ
יְקְטַלְנִי
יְקְטַלֵבָּה יְקְטַלְנָךְ
יְקְטַלְנוֹן יְקְטַלְנְכוֹן
יְקְטַלְנָנָא
לְבָּן לְבָּנָן

In affi-

Sic אַח Frater, אַחוֹהִי ob guttur. pathah nudũ, etſi & אֲחוֹהִי dici queat. Syr. אַחוי, vt אָבוי, &c. in prima perſona אַחִי Frater meus. Reperies & אַבָּא pro אַבִּי Pater meus. Plerumque enim א pro י affixo primæ perſonę ponitur. Nonnulla in א deſinentia, illud in י mutãt, מָרְיֵה, מָרֵא, כָּרְסֵה, כָּרְסָא, at כָּרְסִי. מָרִי Dominus meus, quod & מָרְאִי ſcribitur.

Affixa cum verbis.

Præteritum. קְטַל

קְטָלַה קְטָלַךְ
קְטָלַנִי
קְטָלַה קְטָלַךְ
קְטָלִנִין קְטָלְכוֹן
קְטָלַנָא
קְטָלַנָן קְטָלְכֵן

Sunt qui קְטָלַנִי & קְטָלַנָא malint ad Hebr. morem.

קְטָלְתִּ
קְטָלְתָה
קְטָלְתַנִי
קְטָלְתָה
קְטָלְתִנִין

קְטָלְתַנָא

קְטָלְתָנָן

קְטָלְתְּ Affixa recipit eodem modo, niſi quòd primæ perſonæ non recipit, ſecundæ inſuper recipit.

קְטָלְתָךְ קְטָלְתְּכוֹן
קְטָלְתֵךְ קְטָלְתְּכֵן

Quæ Hebr. more ſcripta reperies קְטָלְתִיכוֹן & קְטָלְתִיכֵן Iod interpoſito.

קְטָלוּ

קְטָלוּהִי קְטָלוּנוֹן קְטָלוּנְכוֹן
קְטָלוּהָא קְטָלוּנָן קְטָלוּנְכֵן
קְטָלוּךְ קְטָלוּנִי קְטָלוּנָא com.

Hic Nun interſeritur. Alij malunt vbique קְטָלוּהִי, קְטָלוּהָא &c. more Hebr. niſi quod pathah pro camets.

קְטָלְתוֹן

קְטָלְתוֹנֵה קְטָלְתוֹנָךְ
קְטָלְתוֹנָךְ קְטָלְתוֹנַנִי
קְטָלְתוֹנָה אוֹ קְטָלְתוּנִי
קְטָלְתוּנִין
קְטָלְתוֹנָן קְטָלְתוֹנָא אוֹ קְטָלְתוּנָנָא

Hic enim Nun geminatur, vt in ſingulari reſpondente ei.

קְטָלְנָא

קְטָלְנוּהִי נוּנָן נוּכוֹן
נוּךְ comm.
נוּהָא נוּנָן נוּכֵן

קְטָלַת recipit affixa, vt קְטָלַתְּ. Sic קְטָלָתְ vt maſ. ἀντίστροφος. Sic קְטָלָא vt קְטָלוּ. Item קְטָלְתָן vt קְטָלְתוֹן.

His tamen libentius annectuntur ſeparata pronomina, vt & ſæpè ſuperioribus, & in vniuerſum verbis.

Benoni & Paul.

קָטֵל

קְטָלַה קָטְלָךְ &c.
קְטָלַה קָטְלָךְ

nõ mutatur, niſi in nonnullis. Camets in ſecũda ſyllaba in pathahh mutari videas, מְנִין Num. in reg. מְנִין מָאנָא Numerus vaſorum. Sed ſi vtrunq. punctũ vbiq. retinueris, Chaldaiſmũ magis reſipiet. Forma emphatica nunquã regimen ingreditur niſi interiecto articulo genitiui דִּי vel דְּ, vt עַבְדָא דְּאֱלָהָא Seruus Dei. Hinc fit vt ſæpè Paraphraſtæ Chaldæi forma emphatica ex linguæ idiotiſmo vtantur, vbi in contextu Hebr. non eſt He haiediah. poteſt & dici עַבֵּד דְּאֱלָהָא. At עַבְדָא אֱלָהָא nunquã ferè. In Eſdra 7. cap. מִן עַמָּה וְיִשְׂרָאֵל, pro עַמָּא וְיִשְׂרָאֵל. eadẽ ratio & plur. עַבְדֵי דְמַלְכָא & עַבְדַיָּא דְמַלְכָא interdum, non עַבְדַיָּא מַלְכָא. Idem dicendũ erit de femineis quæ ſequuntur. Interdũ affixa antecedenti prępononuntur etiam Babylonicè, Daniel. 2. שְׁמֵה דִּי מִתְּלוּי אֱלָהָא Nomen ipſius Dei, מִתְּלוּי דִּשְׁלֹמֹה Parabolæ ipſius Salomonis: quod familiare eſt Rabbinis רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם Dominus ipſius mundi. &c.

Affixa cum fem. ſingul.

צַדְקָא צַדְקַת וְתַּ צַדְקָתַה צַדְקָתָךְ
צַדְקָתָא emph. צַדְקָתָהוֹן צַדְקָתְכוֹן
[a]צַדְקָתָא comm. צַדְקָתִי
צַדְקָתָה צַדְקָתָךְ צַדְקָתֵךְ צַדְקָתְכֵן fe.

[a]Syr. צַדְקָתָן. Auctorib. Gemaroth צַדְקָתֵן.

Affixa cum plur. fem.

צַדְקָן צַדְקָתָא emphat. צַדְקָת אוֹ
צַדְקָתֵי וְתַּ צַדְקָתַה צַדְקָתָךְ
צַדְקָתָהוֹן תְּכוֹן
[b]צַדְקָתָא comm. צַדְקָתִי

[b]Syr. צַדְקָתָן.

Hic vides pluralı iungi affixa ſingularia, Dan. 2. אֱלָהּ אֲבָהָתִי Deus patrum meorũ. Poſſunt & pluralia adiungi ad hunc modum:

צַדְקָתוֹהִי צַדְקָתָךְ צַדְקָתֵיהוֹן
צַדְקָתֵיכוֹן צַדְקָתַי
צַדְקָתָהּ צַדְקָתַיִךְ אוֹ צַדְקָתַיְכִי
צַדְקָתֵיהֶן צַדְקָתֵיכֶן

Vt Hebr. צִדְקוֹתֵיהֶם & צִדְקוֹתָם dicitur. item צַדְקוֹתֵיהֶן & צִדְקוֹתָן In forma emphatica pro תָּא, reperies & Syr. תָּא.

Affixa cum imperfectis.

Si quid illic peculiare eſſet, ſuprà monuimus in eorũ formis, vt de forma בַּיִת in Quieſcẽtibus Ain: de iis quæ in וּת, וֹת, aut יוֹת. deſinunt tam in quieſc. Lamed, quàm in perfectis, quæ ת abiiciunt ſæpè, ſed in regimine vel cũ affixis reſumunt. Forma אַב vel אָב, Pater, cum affixis peculiariter adſciſcit Vaf, vt Hebr. י, excepto affixo primæ perſonæ.

אֲבוֹהִי אֲבוֹךְ אֲבוֹהוֹן אֲבוֹכוֹן אֲבוֹנָא
אוֹ אֲבוֹנָן אֲבוֹהָא אֲבוֹהֵן אֲבוֹכֵן

Item ה pręcedente tſeri, maſculinum: præcedẽte camets, vt Hebr. & interdum pathah in Daniele, femineum. ſingulari iunguntur הִי præcedente וּ, & הָא, quod & interdũ Hebr. pro הָ inuenitur, plurali. Syri pro וֹהִי dicunt וֹי. Sed & iſta duo verbis iuncta inuenies, & nominibus ſingularibus imperfectis. Sæpè הָא ſcribitur, vbi analogia tantùm ה, poſtulat, נפשתא, quod tãtùm legendum fuerit נַפְשָׁה. א enim ad iuuandã lectionem adiectũ fuerat ſine punctis, ne quis crederet eſſe נַפְשָׁא pro נַפְשָׁה.

Affixa cum ſing. maſc.

עַבֵּר עַבְרֵי יְהֵי עַבְרֵה עַבְדָךְ
עַבְדָא emph. עַבְרֵהוֹן עַבְרְכוֹן
[c]עַבְדָנָא comm. עַבְדִי
עַבְדָה עַבְדָךְ עַבְרֵךְ עַבְרְכֵן fem.

[c]& Syr. עַבְדָן

Doctores Gemaroth עַבְדִין.

Affixa cum plur.

עַבְדִין עַבְדָא emph. עַבְדָנָא עַבְדוֹהִי
עַבְדוֹהִי אוֹ עַבְדוֹי
עַבְדִיךְ עַבְדֵיהוֹן עַבְדֵיכוֹן
[d]עַבְדָנָא עַבְדִי
עַבְדָתָא עַבְדַיִךְ vel דַּיְכִי
עַבְדֵיהֶן עַבְדֵיכֶן

[d]Syr. verò עַבְדָנָן vel עַבְדַיָּן.

Vides nonnulla pluralia cũ ſingularibus concurrere, vt עַבְדָךְ, quod in Daniele plur. cum י ſcribitur עַבְדַיִךְ, vt olim veriſimile eſt prolatum fuiſſe. at fine י, vt ſingulare legitur. item עַבְדָנָא, quod forſan ſcribebatur עַבְדַיָּנָא, vel י quieſcẽte עַבְדָנָא, עַבְדִינָא, vt Hebr. עַבְדֵינוּ. Affixo femineo ſingul. 2. perſ. ךְ ſæpè ſubnectitur וֹ & ſingulariter & pluraliter, עַבְדֵךְ pro עַבְדֵכִי & עַבְדֵיכִי pro עַבְדַיִךְ, quod & Hebraicè videas fieri ad imitationem huius linguæ: imò & interdũ merè Chaldaicis affixis vtuntur תַּגְמוּלוֹהִי in Pſalmis, Retributiones eius. & מַלְכָךְ pro מַלְכֵךְ extra pauſam, quod familiare eſt Rabbinis. Confundũt & hic ſingulare cum plurali, vt עַבְדֵךְ ſit ſeruus tuus ô femina & ſerui tui. Sic מַלְאָכֵי Legati tui in Nah. plurale videtur, etſi eo loco מַלְאָכֵהּ He pro י ſcribatur. Poteſt tamen dici plurale eſſe more Auct. Gemaroth pro מַלְאָכֵיכֶם Legati veſtri. Alij aliter ſentiunt. Auctores Gemaroth י literã mouent etiam in affix. 3. & 2. perſ. vtriuſq; generis, dicẽtes עַבְדֵיהוֹן Serui eorũ, עַבְדֵיכוֹ earũ, עַבְדֵיכִי veſtri ô viri. עַבְדַיְכִי veſtri ô fem. quæ & interdũ illis ſingularia ſunt, Seruus eorũ, veſter. &c. vt & עַבְדֵי apud illos interim, Seruus meus, quod ſcriberent עבדוי. Regimen plurale ſe habet vt Hebr. At ſingul. ferè

braicè שֶׁלּוֹ, שֶׁלָּהּ, &c. Rabbinis frequentiora. Ceterùm דִּידֵהּ, דִּידָהּ, & eiusmodi à יַד Manu fiunt, alia periphrasi eodem tendente.

nob.vob. Illis. mihi tibi. Illi.

לָהּ לָךְ לָהֶן לָכֶן
לִי לָן אוֹ לָנָא
לָהּ לָךְ לָהֶן לָכֶן

Dicũt & לְדִידִי, לְדִידָךְ, לְדִידָהּ &c. Sic in accusat. יָתֵהּ יָתָךְ Illũ. &c. יָתֵהּ יָתָךְ אוֹ יָתַיְכוּ

Accusatiuum etiam per se reperias, חֲמוֹ Ipsos, quo & pro recto vtuntur, & vice verbi substantiui, vt aliis pronominibus, אֲנַחְנָא חֲמוֹ Nos sumus, &c. Dicitur autẽ חֲמוֹן pro חֲמוֹן reiecta litera Nun, quod & aliàs fit in Pronominibus, affixis maximè.

Ablatiuus verò cum מִן formatur vt Heb.

מִנֵּהּ מִנָּךְ מִנַּחְנָן מִנָּנָא אוֹ [b]מִנָּן מִנַּאי quod scribunt מִנֵּי & Auctores Gemaroth. מִנִּי.

מִנֵּהּ מִנָּךְ מִנַּחְנָן מִנָּנָן

[b]Vnde aliquid à se deprecantes Iudæi dicere solent, בַּר מִנָּן Absit à nobis, id est Hebr. חוּץ מִמֶּנּוּ Extra nos sit.

Forsan Pronominibus adiiciendum מַן Quis? interrogatiuum, de homine tantùm, vt Heb. מִי. At מָה, vel מָא, de aliis. Doct. Gemaroth מֵי, quod scribunt מַאי. at Syr. pro מָן dicitur & מַנּוּ. His adde אֵיתֵן idẽ quod אֵיתָאי Quisnam, vnde femineum אֵיתָא Quænam.

Pronomina affixa.

Singularia.

3.masc.	־ֵהּ ־הּ	־ךָ ־ָךְ
1. comm.	־נִי	
fem.	־הּ	־ךְ

Pluralia.

3.masc.	־הוֹן ־נוֹן	2. ־כוֹן
1.comm.	־נָא ־נָן Syr.	
3.fem.	־הֵן ־נֵן אוֹ ־נִין	2. ־כֵּן

Genera interdum cõfundi videas: vt נוֹן & כוֹן vtrique generi sint communia. In nonnullis Doct. Gemaroth detrahunt Nun extremũ, vt pro הוֹן & כוֹן dicunt הוּ & כוּ, item pro הֵן & כֵּן, הֵי & כֵּי. Ac in הוֹן sæpe He resecant, בוֹן pro בְּהוֹן In illis. לוֹן pro לָהֶן Illis: etsi hæc plerique omnes efferant בוֹן & לוֹן. quod & in Dan. fit לָהֵוֹן pro לָהֶיהוֹן, Vt sint illi. Ceterùm הוֹן cõtractum ex הוֹן, Iudæi ferè וּן efferunt, sed corruptè.

Sunt autẽ horum affixorum quædam quæ singulari magis, alia quę plurali gaudeant: rursum quædã familiaria magis verbis, vt quæ Nũ asciscũt נֵהּ, pro quo Doct. Gemaroth נוֹהִי. & נֵהּ, נָךְ & נָךְ, נוֹן, pro quo Doct. Gemaroth נָהוֹ. & נִין vel וּן, pro quo Doct. Gemar. נָהֵי. Item Primi, οἱ πρῶτοι. Doct. Gemaroth pro קַדְמָא dicunt קַמָּא, absorpto Daleth in dages, vt פָּרֶק קַמָּא Caput primũ, & קַמַּיִם dicunt Primos, veteres. &c. Sic alia quæ in אָה efformauimus. תִּנְיָן nõ est huius rationis, cùm in אָה non exeat. Ab hoc reperies aduerbialiter sumptum תִּנְיָנוּת Secundò. Feminea autem superiorum in ן, & emphat. תָּא desinent, קַדְמִין & קַדְמָיְתָא Primæ. &c. At à תִּנְיָן pl. תִּנְיָנִין, fem. תִּנְיָנָא, plur. תִּנְיָנָן & תִּנְיָנָתָא Secundæ.

De pronominibus.

Pronomina separata.

Singularia.

Ille. 3. masc.	הוּא אוֹ אִיהוּ	
Tu. 2. com.	אַתְּ אוֹ אַנְתְּ	
Ego. 1 com.	אֲנָא אוֹ אֶנָה	
Illa. 3. fem.	הִיא אוֹ אִיהִי	

Pluralia.

3. masc.	אִנּוּן אוֹ חִנּוּן	
2. masc.	אַתּוּן אוֹ אַנְתּוּן	
1. com.	[a]אֲנַחְנָא	
3. fem.	אִנִּין אוֹ חִנִּין	
2. fem.	אַתֵּן אוֹ אַנְתֵּן	

[a]pro אֲנַחְנָא dicunt & contractè אֲנָן & נַחְנָא.

Pro אִיהוּ dicitur & אִנְהוּ & נִיהוּ. Sic in fem. pro אִיהִי, אִיהָא & נִיהָא. & אֲנָא, sicut & הָא vel חַי quod scribitur חַאי, sed respondet propriè pronomini זֶה Hic. vt גַּבְרָא הַי Hic vir. &c. Dicunt & הָא in fem. pro זֹאת Hæc. אִנּוּן pro quo dicitur & נִנְהוּ, vel vt alij נִנְהוּ, vt pro אִנִּין vel אִנֵּין dicitur נִנְהִי. Quin & אִנְהוּ singulare reperitur pluraliter, quod ab aliis effertur per Vaf holem. Sic נִנְהִי pro plur. Inuenitur & חַנֵּי vel חַנֵּךְ, pro quo & אֵל. Pronomẽ Hebr. זֶה, Chald. effertur דֵּן, & He haiediah præter linguæ morẽ præfixo, verùm raphatum, הֵן id est חָזֶה, quod & aliis pronominibus præfigũt, הָאִנּוּן &c. Fem. זֹאת Chald. דָּא vel דָּנָא, etsi דָּנָא est etiam emphaticum à דֵּן &c. הָדָא id est חֲזֹאת. plur. אִלֵּךְ & אִלֵּךְ pro אִלֵּהּ. sed peculiare fem. דָּנָן Hę. Pro דֵּן dicunt & דֵּךְ, & cũ יְ, דְּכִי vel דֵּיכִי, quod vtroque genere reperias, & דֵּכֵן. item הָדֵי. & femineum קַדְמִיְתָא דָּךְ Vrbs ista. Hæc recti casus sunt. Obliquos formabis vt Hebr. præpositis articulis vèl prępositionibus ad hunc modum.

Tui	Illius Masc.
דִּידֵהּ אוֹ דִּילֵהּ	דִּידָךְ אוֹ דִּילָךְ
Vestri. דִּידְכוֹן	Illorum. דִּידְהוֹן
Mei. comm. דִּידִי אוֹ דִּילִי	
Nostri. דִּידַן אוֹ דִּילָן	
fem. דִּידָהּ אוֹ דִּילָהּ	דִּידָךְ אוֹ דִּילָךְ
plur. דִּידְהֶן דִּידְכֶן	

Vbique pro דִּידְ potest dici דִּילְ, quæ idẽ valent quod He-

De numeralibvs.

Cardinalia.

Femin.	Masc.
Vna חֲדָא	חַד Vnus.
	תְּרֵין אוֹ תַּרְתֵּין Duo.

& in cõpositione תַּרְתֵּי תַּרְתָּא.

In regimine תְּרֵי.

cum affixis, תַּרְתֵּיהוֹן Duo illi.

Auct. Gemaroth תַּרְוֵיהוּ.

3	תְּלָתָא	תְּלַת
	cum affix. תְּלָתֵיהוֹן	
4	אַרְבָּעָא	אַרְבַּע
Syr.	in reg. אַרְבַּעְתֵּי	אַרְבַּעַת
5	חַמְשָׁא	חֲמֵשׁ
6	שִׁתָּא	שֵׁת אוֹ שִׁת
7	שְׁבָעָא	שְׁבַע אוֹ שָׁבְעָא
	In reg. עֲתֵי & עַת	
8	תְּמָנְיָא	תְּמָנֵי
9	תִּשְׁעָא	תִּשַׁע
10	עַסְרָא	עֲסַר

& in compos. עַסְרֵי. in regim. עַסְרַת. & Syr. עֲשַׂרְתֵּי. in compositione, עֲסַר. etsi retineri potest & עַסְרָא.

11	חַד עֲסַר אוֹ עַסְרָא	חֲדָא עַסְרֵי vt
12	תְּרֵי עֲסַר	תַּרְתָּא עַסְרֵי
	& Syr. תְּרֵיסַר	
13	תְּלָתָא עֲסַר	תְּלַת עַסְרֵי
14	אַרְבָּעָא עֲסַר	אַרְבַּע עַסְרֵי
	Syr. אַרְבֵּיסַר	vel אַרְבְּסַר
15	חַמְשָׁא עֲסַר	חֲמֵשׁ עַסְרֵי

&c. eodẽ modo Syr. חֲמֵיסַר

20	עַסְרִין אוֹ עֶשְׂרִין	
30	תְּלָתִין	אַרְבְּעִין 40
50	חַמְשִׁין	שִׁתִּין 60
70	שְׁבְעִין	תְּמָנִין 80
90	תִּשְׁעִין	מְאָה 100
	Syr. מְאַתַּיִן אוֹ מָאתָן	200
	&c. תְּלַת מְאָה אוֹ מַאוָן	300
	emph. אַלְפָא	1000
	plur. אַלְפִין אַלְפַּיָא	
	רִבּוֹ רִבּוֹתָא רִבְבָא	10000
	plur. רִבְבָן אוֹ רִבְּוָן	
Syr. רִבְוָתַיִן	&, וָתָא emph.	duale.

Ordinalia.

Masc.	קַדְמֵי קַדְמָאָה Primus.
	אוֹ קַדְמָאָה
Femin.	קַדְמַיְתָא אוֹ קַדְמָתָא
Secundus	תִּנְיָן תִּנְיָנָא אוֹ תִּנְיָנְיָתָא
	אוֹ תִּנְיָנִיתָא
Tertius	תְּלִיתָאָה תְּלִיתְיָתָא
Quartus	רְבִיעָאָה רְבִיעַיְתָא
Quintus	vel חֲמִשָׁאָה
	חֲמִשָׁאָה חֲמִשְׁיָתָא
Sextus	שְׁתִיתָאָה שְׁתִיתְיָתָא
Septimus	שְׁבִיעָאָה שְׁבִיעַיְתָא
Octauus.	תְּמִינָאָה תִּנְיָתָא
Nonus	תְּשִׁיעָאָה תְּשִׁיעַיְתָא
Decimus.	עֲסִירָאָה רַיְתָא

In sequẽtibus numeris cardinalia confunduntur cum ordinalibus, vt Hebr. חַד עֲסַר Vndecim & vndecimus. &c. Ordinalia desinunt in ai, קַדְמַי vel קַדְמֵי: emphat. & simul femineum קַדְמָאָה &c. pro quo dicunt & Syri ac Ierosolymit. קַדְמָא, vt & בָּתְרָא pro בָּתְרָאָה Posterior, & forma emphat. feminea קַדְמַיְתָא. plural. masc. in אִין, & emphat. אֵי, vel Syr. קַדְמָיֵי & קַדְמָיִן. אִי

cùm conflentur, inde facilè petentur, & eò reducentur.

נָקָא vel נָקִי נַקְיָא	
plur. & נָקִין נָקְיָא	
נְקִיָּא	
Emph. נְקִיָּיתָא	נְקִיָּיתָא

Quæ propriè sunt ex נְקִי, Aleph abundante, vnde plur. נְקִיִּין. & emphat. נְקִיָּא, sing. & plur. נְקִיָּיא. Nam ex נְקִיָּא dicẽdum propriè נְקִיָּאָה & נְקִיָּיתָא, sic vt postulãt quę adscribũtur literæ, vt Iod sit protractionis.

Heemant.

אוֹרַאָה	אוֹרַיְתָא
אוֹרוֹתָא	

forma infiniti Hiphil.

אוֹרָאָה

forma infin. Hiphil, & אוֹרָיָה. vnde אוֹרַיְתָא Lex, non ab אוֹר Illuxit verbo, vt quidam crediderunt.

&c. מוֹרָיָא

Forma xxii.

Quatuor literarum.

פַּרְזֶל	זְלָא
אֶפְתָּם	חֲמָא
&c. רַבְרַב	רְבָא
פִּתְגָם	גְּמָא
&c. בַּרְמָן plur.	בְּרָמָא

Forma xxiii.

Quinque literarum.

אַרְגָּוָן	נְגָא
נִשְׁתְּוָן	נְגָא
שְׁפַרְפָּרָא	

עַרְטִילָאָה & עַרְטִלַי Nudus, & בְּרַשְׁתָּא Candelabrum, quatuor sunt literarũ. Sic נְבִזְבָּא Munus, etsi reperiatur & נְבִזְבָּנָא, quinque literarũ. vbi Nun potest addititiũ esse, à נְבִזְבָּ Expendit, erogauit.

Inuenies & sex literarum, & pluriũ. Sed ferè quæ quatuor aut quinque elementorũ numerum excedunt, & vt multa etiam horum, ex peregrinis ducta sunt linguis, vt Arabica, Persica, Ægyptia, Græca, Latina: & ceteri quibuscũ Chaldæi, Syri, aut postea Ierosolymitani commercium habuere, quive his imperitarũt. vnde sunt illa, פִּסְטוֹל, ἐπιστολή, Epistola, פַּרְגּוֹג Pædagogus, & id genus passim apud Metharghemin, & Auctores Gemaroth ac Rabbinos obuia. Sciẽdũ autẽ & sæpe seruiles literas pro radicalib[9] haberi in Thargum & Rabbinis. Rabbini à תְּחִלָּה Initium, faciũt verbum תְּחִיל in Hiph Incepit. à תְּרוּמָה Primitiæ, faciunt תָּרַם Primitias obtulit. & à מַשְׁכּוֹן Pignus, מְשָׁכֵן Oppignerauit. Sic Chaldaicè à מִסְכֵּן Pauper, מְסָכֵן Depauperauit. Quod & interdum Hebr. fit, vt in מִתְיַהֲדִים in Esther, Iudaizabant.

חַטָּא & חַטִּין חַטָּה
עָנִי עֲנִיָּא
plur. עֲנִיָּא & עֲנִין
Quę in ai desinũt in hoc ordine, efformabis vt suprà gẽtilia. עַלַּי Excelsus, emphatic. עַלָּאָה. plur. עִלָּיִא & עִלָּאִין. Sic רַמַּי Impostor, לַוַּי Leuita. & id genus.
סַגִּיא vel סַגִּי
Multa per Iod mobile, vt Hebr. צַרְיָא, & emphat. צַרְיָא. plur. אֲרִיִין.
קְרֵיתָא מְרֵיָא
& קַרְתָּא Syr. plur. קְרִיִין
At בִּרְיָא, בִּרְיָן
Sunt & ex heemanticis
מַשְׁרָתָא vel מַשְׁרַתָּא
plur. מַשְׁרְתָן quod scribunt מַשְׁרָתָן
מִשְׁתְּיָא מִשְׁתִּיתָא
עֲלִיוֹן
עַנְוָתוּת & עֲנִיוּת
מַעֲלוּת & מַעֲלִיוּ
מְמִיוּת & מַמְיוּ
גָּלוּת & גָּלוּ
plur. גָּלְוָן & גָּלְיָן vt passim in iis quæ in ות exeunt.
רְבוּת רְבוּ
צְלוּת צְלוּ
quod ת resumeret in regim. & affixis.
Et Vaf mobile
חֶדְוָא &c. וְתָא
תַּעֲנִיתָא ת & cum תַּעֲנִי
FORMA XX.
Duplicatorum.
עַמָּא עַם
plur. integrũ עַמְמִין à singul. עַמָּא & עַמָּא, vt לִבָּא & לִבָּא Cor. plural. לִבִּין & לִבְבָא. quanquã & לִבָּא dicitur.
Dicitur & צַר Hebr. more
צַרָּא
Sic à שִׁנָּא Dens, duale שִׁנַּיִן, & plur. שִׁנָּיָא.
At אִמָּא אֵם
habet plur. אִמָּתָן חַתָּא
Et Rabbini ad eundem modum, forma tamen Hebraic. אִמָּהוֹת, quod solent sine punctis scribere אומהות, vt dignoscant ab אַמָּהוֹת Ancillæ.
גּוֹבָא גֻּבָּא
At ex כֹּלָא כֻּלָּא
milel פֻּמָּא פֹּם
Huc pertinent heemantica
אַתָּא אִתְּתָא
אִנְתָּא in pausa, אִתּוֹ vel אִנְתּוֹ, pluraliter נְשִׁין.
Sed & נָשׁ pro אֱנָשׁ vel אֲנָשׁ Vir, reperitur.
אֲמָתָא אֲמָא
plur. אֲמָוָן & אֲמָיָא
&c. מְגַלְתָּא pro מְגִלָּתָא
Sunt multa perfecta. וְמָמָא à יוֹם pro וְמָם, quod solet dici, vbi nomen noctis subiungitur. &c. רְבוֹן vel רַבּוֹן
Prius magis Rabbinicum, posterius Syr. etsi confunduntur sæpe.
FORMA XXI.
Compositorum.
Hæc ex duobus ordinibus cùm

בְּאשׁ בְּאשָׁא Syr.
יוֹם יוֹמָא plur.
נוּן נוּנָא
A סוּס vel סוּסָא pl. סוּסְוָן & סוּסְוָתָא.
בַּיִת בַּיְתָא vel בֵּיתָא
Sic cum affixis בֵּיתִי, vel בַּיְתִי more Hebr. Dan. enim. 4. leges בְּבֵיתִי Domi meæ. In hoc plur. more Hebr. בָּתִּין. vel emphaticè בָּתַּיָּא. In reliquis vt Hebr. י quiescit. זִיתִין & זֵיתַיָּא Oliuæ. Sic reg. sing. בֵּית.
Hîc obserua לֵיל Hebr. cùm fit emphaticum Chaldaicè in יְא terminari, לֵילְיָא. vbi forsan terminatio est feminea, etsi reuera sit mascul. vnde plur. לֵילְוָן, & emphat. לֵילְוָתָא voce femin. significatu mascul. vt Hebr. לֵילוֹת.
Cetera in quibus secunda mouetur, omnia perfecta.
דַּיָּן נָא תַּיָּר רָא
גְּיוֹר רָא חְיוֹב בָּא
קָיֵם מָא
HEEMAN.
מָזוֹן מְזוֹנָא
Alij מָזוֹן & מְזוֹנָא, inuariatũ camets seruantes, quod in radicali fere locũ habet, in seruili non item, vt suprà in מָקוֹם, plur. מְקוֹמִין. Sic nunc etiam à מָזוֹן malim dicere מְזוֹנָא.
מְרֵינָא מְרִינְתָא
plur. מְרִינָן מְרִינָתָא
טָבוּת תָּא
& טָבוּ, vnde plur. טָבְוָן & טָבְוָתָא quæ & adiectiuè suprà sumi diximus.
סִיבוּת & סֵיבוּ
FORMA XIX.
Quiescentia Lamed.
אָב אַבָּא vel אָבָּא
plur. אֲבָהָן חָתָא
Sic יַד יְדָא
dual. & plur. יְדַיִן.
At plurale à בַּר Filius, non בְּרִין magna ex parte, sed ex Hebr. deflexum בְּנִין. femin. interdum more Hebr. בַּת & בְּרָא nunc rectè formatur, בְּרָא eadem voce cum mascul. emphatico, & forma emphatica בְּרָתָא. quod scribi solet בְּרַתָּא. Sic plur. fem. non בְּרָן, sed בְּנָן. Pro בַּר in Tharg. Ierosolymit. בְּיר.
שְׁמָא שֻׁם
Kibbuts in seua, vt ex יִקְטֹל in verbis fit יְקְטְלוּן. nam ו propriè permaneret.
מְרֵא
פְּתָא פַּתְתָּא
plur. נְתָא חֵינָה
plur. וְתָא נִין
פְּתָא פְּתָאָה
שְׁנָא שַׁתָּא
plur. שְׁנִין & שָׁנָן
עֲלָא עִלַּתָּא
plur. עִלְּוָן. emphat. וְתָא
At אַמָּה Ancilla, חַמָּא & חֲמָתָא.
חֲמָא vel חֲמָתָא

תְּלִיתָאִין תְּלִיתָיָא
תְּלִיתָן תְּלִיתָיָתָא
&c. פְּרִישָׁאִין פְּרִישָׁיָא
vel פְּרִישָׁאֵי. sic in reliquis.
Reperies & Iod quiescens in sing. femin. vt à נָכְרִי, emphaticè נָכְרָאָה Externus. &c. fem. נָכְרִיתָא. vnde plural. נָכְרִיָן & נָכְרִיָתָא emphaticè. Sed & iuxta morem superiorum fingi queant.

DE FORMIS Imperfect.

Hîc absolutas formas simul cũ heemanticis proponemus in quoque ordine, vbi erunt heemantica præmonentes.
FORMA XV.
Defectiua Pe Nun omnia heemantica. nam alia sunt perfecta.
מַתָּן &c. מַתָּנָא
Reperitur & femin. מַתְנָא. plural. מַתְנָן.
Forma infiniti Cal. מְסַב
מַחֲתַן מַחֲתָנוּת
& forma infinit. Hiphil אַפָּקוּת & אַפָּקוּ.
Defectiua Pe Iod.
Heem. מְדַע vel מְדָע daghes in Nun resoluto. Vnde מַנְדְּעָא. Reperitur & מְדַע more Chald. sed per camets, Dan. 1. Et absoluta reperiuntur, sed propriè de sequenti ordine.
FORMA XVI.
Quiescent. Pe Iod.
דְּעָא רַעְיָא
שְׁנָא שַׁנְיָתָא
עְטָא עַיְטָא
vt אוֹשָׁטוּת & אוֹשְׁטוּ suprà.
Infinitum Hiphil.
מֵילַד מֵילְדָא
Forma infiniti Cal.
תּוֹלָדָא תּוֹלְדָתָא
מוֹתַב מוֹתְבָא
מוֹהֲבִית מוֹהֲבִיתָא
FORMA XVII.
PE Aleph omnia perfecta, præter heemantica.
מְאמַר מֵימַר Syr.
alij sic מֵימַר
plur. fem. מַאֲמָנִין & מַאֲמָנָן duale, Bilances. & מַאֲמָנָא masc. In חֵימָנוּת vel חֵימְנוּ, י est pro א, vt quidam volunt.
FORMA XVIII.
Quiescentia Ain.
טַב טָבָא
vnde fem. טָבְתָא טָבָא
cuius plurale טָבָן, sæpius cum ו mobili.
טָבְוָתָא טָבְוָן licet hoc à טָבוּ melius deduxeris.
Sic אָת signũ plur. אִתִּין & אִתָּן,
מָאנָא כָּאן
Dicitur & מָן.
בֵּפָּא כֵּף
רֵישָׁא רֵאשָׁא Syr.
רֵיחַ רֵיחָא
טִינָא טִין
Hebr. dicunt טִיט.

designandam. ab אֲמִירָה, אֲמַר à זְכִירָה, זְכַר &c. perinde ac si ab Amo, Amationem; à Doceo, Doctionem faceres Latinè, & ita in aliis.
Nomina in ת præcedente segol, haud temerè puto Chaldaicè reperiri, sed in alias formas demigrant: pro מִשְׁקֹלֶת, מִשְׁקָלְתָא & מִשְׁקָלְתָא.
FORMA XIIII. י
A capite vix puto reperias, cùm & Hebraicè sit rarissimũ. Dubitatur enim num in יְבָרוּחַ & similibus, Iod sit radicalis.
Ad calcem, vt Hebr. gentilia, numeralia, denominatiua, & huiusmodi adiectiua format, sed præcedẽte pathah pro hiric Hebraicè, vnde forma emphatica fit in אָה præeunte camets. Sic enim solet א in fine, siue emphaticũ, siue quoduis aliud, in He transire, si alterum Aleph præcedat, vt נְבוּאָה more Hebraico, Prophetia, non נְבוּאָא, vt eiusdem literæ concursus vitetur. Ceterùm forma illa emphatica in אָה definens, est & feminea, vt in ceteris. vnde purè femineũ emphaticum fiet in אָא, vt ex sequẽti descriptione planũ fit.
יְחוּדָי יְחוּדָאָה
יְהוּדָאָה יְחוּדָיְתָא
תְּלִיתָי תְּלִיתָאָה
תְּלִיתָאָה תְּלִיתָיְתָא
פְּרִישָׁי פְּרִישָׁאָה
מִינָי מִינָאָה
חַנָּי חַנָּאָה
אֲמוֹרָי אֲמוֹרָאָה
חֵילוֹנָי חֵילוֹנָאָה &c.
Feminea in posterioribus facilè efformabis, vt in superioribus. Ceterùm pluralia masculina in אִין exibunt, vbi tamen regimine pro absolutis vti solent, יְחוּדָיֵא vel יְחוּדָאֵי. quæ forma hîc emphatica videtur, cùm יְחוּדָאֲנָא non inueniatur. Et aliâs syntacticis maximè Auct. Gemaroth & Ierosol. vti solent. חַיְנוּ דַאֲמְרִי אֱנָשֵׁי illud est quod dicũt homines. vbi חַיְנוּ non Chaldæum est, cùm חֲוֵה, non חֲיָה dicant: sed Hebrẽum est cum affixo נוּ rariori, in morem יְשָׁנוּ in Esther. Videntur autem emphaticè dicere אֱנָשֵׁי, quasi חֲאֱנָשִׁים. Fit autem יְחוּדָיֵא propriè ex plurali יְחוּדָיִן, vt Hebr. פְּתָאִים & פְּתָיִם dicitur. Femin. plur. in ן, & emphat. in אָתָא, vt à singulari differat, quod in אָתָא exibat. Ante Iod in sing. ponitur pathah seruata analogia יְחוּדָיְתָא. in plurali verò camets, vt ex sequenti diagrammate cognoscis.
Pluralia.
Empha- יְחוּדָאִים יְחוּדָיֵא
tica. יְחוּדָיָתָא יְחוּדָיָן

ת א

תַּפְקִידָא תַּפְקִידָתָא
תִּשְׁבַּחְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא

Regimen eſſet תִּשְׁבַּחַת, vt Hebraicè, à תּוֹכָחָה, vel תּוֹכַחַת Increpatio. & מַמְלָכָה Regnum, regimen מַמְלֶכֶת. Nam ob gutturalem geminũ pathah pro gemino.

FORMA XIII. ת ad calcẽ,

Frequentiſſimũ præcedẽte ſurech vel hiric magno, vt Hebr. vnde facile fuerit emphatica facere, ſubiungendo א præeunte camets, מַלְכוּת מַלְכוּתָא &c. Eſt autem Chaldaicè his peculiare, vt ſine ת extremo efferantur, quod in regimine reſumant, vel cum affixis. Nam מַלְכוּת עַמְמַיָּא, non מַלְכוּ. itẽ אַרְעִית יַמָּא Fundum maris, non אַרְעִי dicerẽt.

חַלְשׁוּת חַלָּשׁוּ
פַּלְגוּת פַּלָּגוּ
& ob gutturalem. טַהֲרוּת טַהֲרוּ
נַחִירוּת נַחִירוּ
מַכִּיכוּת מַכִּיכוּ
עַלְמוּת עַלְמוּ

quod & עַלְמוּת
נְוָלוּת נְוָלוּ
בְּכָרוּת בְּכָרוּ
סְגִירוּת סְגִירוּ

חֲכִינְנוּת (vel potiùs חֲכִינְנוּת)

Hoc poſtremũ adiicitur (vnde facilè ת eximes ſi libet) vt doceatur Nũ in fine dictionũ ſuarũ Chaldæos libenter geminare, maximè Syros, vt ſuprà in prima perſ. plur. præteriti, & infrà in pronominibus. Sic in hoc nomine pro חֲכִינָא ab חֲכִין dicit paraphraſtes Prouerb. 18. חֲכִינְנָא Piger. vnde חֲכִינְנוּת & 22.

Sic ת præeunte י.

אַרְעִית אַרְעִי
נְוָלִית נְוָלִי
שְׁרוּשִׁית שְׁרוּשִׁי

Quod quidã putant poſſe eſſe infinitum more Auctorũ Gemaroth in Cal.

אֲחֵרִית אֲחֵרִי

Et cũ א reſumpto, אֲחֵרִיתָא ת, feminina ab אֲחֵרָן vel אָחֳרָן. Quorum pluralia eſſent אָחֳרִין Aliæ. & forma emphatica, אֲחֵרִיתָא Hebr. הָאַחֲרוֹת. etſi alij malint אָחֳרִיתָא & אָחֳרִיתָא, camets hateph ſub Heth ob ſeua ſequens. Nos analogiam ſequimur, vt à תַּחְתִּית plurale Hebraicè תַּחְתִּיוֹת. Ceterùm quæ in י vel ות deſinũt, plurale faciunt in ין antecedente ſeua, מַלְכִין Regna, פַּלְגִין Dimidia. &c. & emphaticè מַלְכְוָתָא.

Formas nominũ in ות Rabbini paſſim effingũt à verbis: vt actionem verbi cuiuſque vel qualitatem deſignent. יְבֵשׁוּת הָאֲוִיר Siccitas aëris: vt forma אֲכִילָה, paſſim à quoque verbo vtuntur, ad eius actionẽ deſignan-

אַרְכּוֹב &c.

Reperitur Aleph abundãs, יָדָא, אַיְדָא Manus. דָּמָא, אַדְמָא Sanguis.

א in fine frequens pro He, ſed diſtinguendũ ab emphatico. א initio, & א ad calcem frequens, vt & He, vt iam dictũ eſt. אַחְסָנָא Hæreditas. &c.

FORMA X. מ

מַרְבְּחָא מַרְבַּח

A מַרְנַח Oriens, reperies & Iod interiecto in Scriptura, מַדְרִינְחָא, quod ſcribunt מדינחא, pro quo propriè dicendum erat מַרְנְחָאֵי: vnde מַדְרִינְחָאֵי Orientales. Sic ſolent in מַשְׁרְיָן pro מַשְׁרִין Copiæ.

מִזְרָק מִזְרָקָא

etſi fere formam Hebræam מִפְעָל mutant in מַפְעַל.

מִסְפַּר מִסְפָּרָא
מַשְׁכּוֹן מַשְׁכּוֹנָא

vel מַשְׁכְּנָא. quanquã hoc eſſet potiùs à מַשְׁכֵּן.

מ א

מַחְלָקָא מַחְלָקְתָּא
מִשְׁקָלָא מִשְׁקָלְתָּא

Hæc ex מַחְלֹקֶת & מִשְׁקֹלֶת Hebraicis fiunt.

FORMA XI. ג

Rarum initio, vt forſan in נְגִזְבְּרֵי Munus. in calce frequens vt Hebr.

סַרְבָּנָא סַרְבִּין
רַעֲנָנָא רַעֲנָן
פִּקְדָּנָא פִּקְדָּן
שְׁלְטוֹנָא שִׁלְטוֹן
רַבְרְבָנָא רַבְרְבִין
אָחֳרָנָא אָחֳרָן

Dicitur & אָחֳרִן.

אַלְפָּנָא אַלְפָּן

Quæ duæ poſtremæ formæ ſunt admodum cognatæ, & ſæpe inuicem permutantur. Ceterùm peculiariter obſeruandũ, formas nominũ in an, & Chaldæis & Rabbinis familiares eſſe. רַחְמָן Miſericors, etſi Hebr. eſſe poſſit. נָזְלָן Raptor, דַּרְשָׁן Concionator. &c. vnde מָרָן de quieſcentib. Lamed, apoſtata; Maranos vocant. Et Chaldaica מַרְגְּנִין Irritans, מַעְבְּדָן Opere valens, δεσπότης, cum מ initio.

מְחַבְּלָן מְחַבְּלָנָא

quæ formæ ſunt Syris admodum familiares Et in תָּן multa à femineis in תָּא. סָכְלְתָּן Intelligens, עַנְוְתָן Manſuetus, à סָכְלְתָּא Intellectu, & עַנְוְתָא, Modeſtia. Ex his fierent feminea in Ith. מַרְגְּנִית, & ſine ת.

FORMA XII. ת initio.

תַּכְתָּק תַּכְתָּקָא
תַּכְשִׁיט תַּכְשִׁיטָא

Etſi hæc quadrata videri poſſint, id eſt, quatuor literarum, vt ת ſubſtantiale ſit. Quæ ambiguitas in multis accidit, non vſque adeò notis. תַּעֲבוּר תַּפְנוּק תַּפְנוּקָא.

קְדוּשׁ קְדוּשָׁא

Quam formam paſſim à verbis deflectunt Rabbini.

חֶלֶק חֶלְקָא
עֶלֶם עֶלְמָא

& ſeruato tſeri, עֶלְמָא. Sic in femin. emphatico עֶלְמְתָא vel עֶלְמָתָא.

בַּנָּךְ בַּנְּרָא

Quod & כְּנַר iuxta ſequentẽ formã, & כְּנוֹר Hebr. more dici poteſt, & א, בְּנָרָא & כִּנּוֹרָא.

צְפַּר צְפָּרָא
טְנַר טְנָרָא

FORMA VII. in quibus prima ſeua.

כְּתָב כְּתָבָא
צְלֶם צַלְמָא

Dicitur & צֶלֶם, ſed in regimine, ſicut à טַעַם in regimine טַעַם, etſi ſecũda guturali vtrũque reperiatur, Ezr. 6. & aliâs.

כְּלִיל כְּלִילָא
חֲמִיר חֲמִירָא
נְהוֹר נְהוֹרָא

Nam quod quidam ex קְשׁוֹט faciunt קַשְׁטָא, eſt potiùs à קְשׁט, de quo ſuprà in כְּתַל כָּתְלָא.

תְּחוֹם תְּחוּמָא

vel per ס. בְּשַׂר בְּסָרָא.

At בְּסַף בַּסְפָּא

In his omnibus formis vides, fere vltimam camets retinere, adiecto א emphatico. at vltimum pathah migraſſe in ſeua. Quod à גְּבַר non ſolùm גַּבְרָא, ſed & גִּבְרָא fieri Syriacè quidã putant, vt à רְגֵשָׁא, רִגְשָׁא; ego potiùs à גּוֹבֵר & וּיוּבֵשׁ facta putarim, etſi abſoluta nõ reperiantur bona ex parte. argumento eſt גּוּפָן גֻּפְנָא ſuprà poſitũ, quod reperitur abſolutum Hoſ. 9.

FORMÆ Heemanticæ ex perfectis.

FORMA VIII. ה

A fronte ferè nomina facit qualia ſunt infinita Hiphil, apud Rabbinos in perfectis frequentiora, vt הַזְהָרָה Adhortatio, הַשְׁאָלָה Tranſlatio, הַפְרָשָׁה Separatio. in Scriptura nõ niſi in imperfectis vſitata, excepto vno הַשְׁמָעוּת Rumor, ab חשמע. Chaldaicè haberent Aleph, אַזְהָרָא vel אַזְהָרָה &c. Vſitata eſt & Rabbinis forma illa etiam ab Hiphil, הֶפְרֵשׁ Diſcrimen, הֶפְרֵשׁ Separatio, הֶפְקֵר Liber, expoſitus. Apud Danielem legitur הַרְבַּר cuius emphaticum poteſt eſſe הַרְבְּרָא.

In fine ſi verè Heemanticũ eſt, id eſt, ſymbolum generis femin. in א Chaldaicè ferè cõuertitur חָכְמָה חָכְמָא Sapientia. Formæ ex Hebr. petentur, aut ſi quæ nouæ occurrant, huc annectentur.

FORMA IX. א initio.

אַרְבַּע אַרְבְּעָא
אַצְבַּע אַצְבְּעָא

FORMA III. prima hiric.

אִילֵן אִילָנָא

Quidam putant Nun heemanticum: nec alia occurrit.

FORMA IIII. prima holẽ.

כּוֹכַב כּוֹכְבָא

Ferè camets extremũ in pathah mutant, etſi occurrere poſſit, & tũ adiecto א, retineretur. אוֹצַר אוֹצְרָא
vel אוֹצָר אוֹצָרָא
עוֹבַד עוֹבְדָא
כָּתַל כָּתְלָא & כְּתָלָא

nam in Dan. כְּתַלְיָא legitur. Alia forma Dan. 5. כָּתַל חִטְרָא

Eadem forma cum ſuperiore, ſed cùm quid additur, kibbuts, quod cognatum punctũ eſt hateph camets. Hic addi poteſt סְלֵת סְלְתָא vel סֹלֶת.

אֹרַח אָרְחָא

At media gutturali,

דַּחַק דְּחָקָא

quod ſolet ſcribi דּוּחָקָא in Ven. &c. Pro בּוֹקִיר quod in Abdia in Venetianis reperitur, legitur in Complut. בְּסִיר.

FORMA V. prima ſurec.

אוּמָן אוּמָנָא

ex Hebr. אֻמָּן

גּוּפַן גֻּפְנָא

etſi גֻּפָּן quoque reperiatur, vt Hebr. vide גֻּפְנָא.

FORMA VI.

Sequentes formæ aut ex meris motionibus paruis conflãtur, aut certè priore loco punctum breue habent, & magna ex parte daghes imprimunt ſecundæ.

גַּנַּב גַּנְּבָא
ſic זַמַּר זַמְּרָא &c.

Huc reducendum חָרַשׁ

קַדִּישׁ קַדִּישָׁא
עַתִּיר פַּטִּיר & ſimilia.

כַּמּוֹן כַּמּוֹנָא
תַּנּוּר תַּנּוּרָא
מַלַּךְ מַלְכָּא

pro hoc reperies מְלֵךְ. At à

רֶגֶל רִגְלָא

etſi רַגְלָא quoque dicatur.

Rariora ſunt quinq. punctorum, & ferè in פַּעַל mutantur, quę forma Chaldæis maximè familiaris eſt. pro כֶּסֶף, כַּסַּף, vnde כַּסְפָּא Argentũ. &c. At media gutturalis,

טַעַם טַעְמָא

quod & טְעֵם dicitur: vt בַּעַל & בְּעַל, vt בְּעַל-זְבוּב quod ſcribunt בְּעִיל.

גִּבָּר גִּבְּרָא

Ex Hebræo גִּבּוֹר, quod in hanc formam Chaldaicè ferè mutatur. Huc reducitur

פֶּחָר פַּחֲרָא vel

eſſet enim propriè de claſſe affectorum daghes, vt Hebr. פֶּחָם Carbo.

טְפַשׁ טִפְּשָׁא Dicitur & טַפַּשׁ טַפְּשָׁא
עִנּוֹר עִנְּרָא

Camets notanter dixi, quia si seua præcat, singul. erit, vt dictũ est, צַדְקָתָא, quod in Lexicis passim & in Bibliis Venet. cõfuderunt, & quod mirum est, etiam ipse Elias. sed hunc esse verum linguæ vsum, ex Dan. & Ezra certò deprehendimus.

Regimen plur. in masc. vt Hebr. מַלְכֵי, צַרְעָא, Hebr. מַלְכֵי הָאָרֶץ Reges terræ. In femin. sing. א vt He Hebr. transit in ת, camets verso in pathahh, מַלְכַת שְׁבָא in vtraque lingua, Regina Saba. at in plurali ן etiam in ת vertetur, sed retinebitur camets, vt differat à singulari (quod obserua, quia in hodiernum vsque diem hæc à plerisque omnibus sunt confusa) מַלְכָת, אַרְעָא, Hebr. מַלְכוֹת הָאָרֶץ Reginæ terræ. Sed varietas quæ in regimine contingit, infrà in Affixis tractabitur.

Quæ in א femineum desinunt, interdum in ו exeũt, sed rarissimè, vt pro אִתָּא, אִתּוּ. & daghes in Nun resoluto, אִנְתּוּ, Mulier. Pro אָמָה, vel emphatico אַמְתָּא אַמְתָּא Ancilla. sed hæc in pausa tantùm.

Sed iã ad formas accingamur, vbi verborũ classes sequemur. Simul autẽ quomodo א emphaticum ascisc ant, proponemus, & plurale, siquando alienius fuerit.

A masculinis quomodo formentur feminea, iam discere potuisti. חַכִּים חַכִּימִין חַכִּימָא חַכִּימָן Sapiens &c. & emphatica חַכִּימָא חַכִּימַיָּא חַכִּימְתָא חַכִּימָתָא. זְעֵיר זְעִירִין זְעֵירָא זְעִירָן Paruus. זְעֵירְתָא זְעֵירַיָּא זְעֵירָתָא זְעֵירָתָא sic de ceteris.

מִשְׁקָלִים siue FORMAE nominum planè perfectæ.

FORMA PRIMA. prima.

עָלַם עָלְמָא
בַּחֲנָן בַּחֲנָנָא

quod habet formam Benoni Cal. vt Hebr. כֹּהֵן.

קָרִיב קָרִיבָא
בָּרוּז בָּרוּזָא

Et quia hęc duo dubiũ esse possit, num sint de classe affectorum daghes, sume,

יָקִיר יָקִירָא
שָׁמִיר sic שָׁמִירָא
פָּתוֹר פָּתוֹרָא

Hæ formę perfectę sunt in quibus prior est camets, quod Chald. in hac syllaba mutari non solet. Secundum punctum ferè transit in seua, nisi vbi accedit litera protractionis, aut vbi est camets, vt ex sequentibus intelliges. ea enim inuariata permanent. Formæ דָּקָר & בָּרוּך in hac lingua inueniri non solent. pro illa ferè subrogant פָּעַל vel פְּעַל, de quibus infrà. בָּרוּך mutatur in בְּרִיך cùm habeat formá Paul Cal.

FORMA II. prima fere.

הֵיכַל הֵיכְלָא
formari possit הֵבֶל תֵּבְלָא

Hebræum non variat Ionathan Isa. 14.

אֵזוֹב אֵזוֹבָא
סְפָר סִפְרָא

& cum prima gutturali

חֶלֶם חֶלְמָא

Sunt qui הֵיכַל inter ea quæ sunt quatuor literarum reponant. Nomina quinque punctorũ hic rariora, & ferè in formam פָּעַל conuertuntur. קְטָר Ezr. 6. סִדֶּר, כְּדַר Ordo. maximè in regimine. ab חֶלֶק reperio חֲלָק de quo infrà.

Infinitiuus.

Pass. אִתְפַּרְנָסָא פַּרְנָסָא Act.
[Auct. Gemaroth לְמִסְכְּנָא] Iob 6.

Imperatiuus.

פַּרְנֵס פַּרְנְסִי פַּרְנְסָא Act.
&c. אִתְפַּרְנֵס Pass.

Futurum.

Pass. אֶפַּרְנֵס יְפַרְנֵס אִתְפַּרְנֵס יִתְפַּרְנֵס Act.

Sic verbũ שַׁלְהִי & שַׁלְהֵת vt גְּלִי אִשְׁתַּלְהִי &c. שַׁבְרַי & quædam similia: quibus ego libenter annumerarim חַיְמָן, vt ח sit loco א radical. & Iod sit ascititium, vt in שִׁיזָב: nam cùm inueniatur Gen. 42. passiuum יִתְחֲמְנוּן pro quo Complut. habet יֶתְחֲמְנוּן, quî potest esse Aphel à יאמן pro יחמן?

DE NOMINE.

GENERA nominum, quæ duo tantùm sunt in linguis Orientalibus, vsu magis & obseruatione discuntur, vt Hebr. & in multis linguis, quàm regulis, etsi nonnullæ obseruari possint, eædem quæ apud Hebræos. Quæ in א vel ה desinunt, præeunte camets vnà cum accentu, sunt feminina. צִדְקָא Iustitia. &c. Item quæ in ת seruile אַרְעָא Fundus, מַלְכוּת Regnum, quæ sine ת efferuntur, אַרְעִי & מַלְכוּ, vt infrà dicetur. Sed hîc sedulò tibi cauendum erit ne fallaris, quia sæpe א in fine nominum præcedente camets cum accentu, non feminei generis symbolum est, sed emphaseos: omnino idem quod He חֲדִירְעָא Hebraicè præpositũ, appellant אֶלֶף מַנְדְּעָא Aleph notionis. & hoc in omnibus nominibns fieri potest. à מֶלֶךְ dicunt מַלְכָא, Hebraicè הַמֶּלֶךְ. Interim מַלְכָא femineum etiam esse potest, Hebr. מַלְכָה. ita in aliis. & feminina quoque, de quibus dictum est, istud א emphaticum admittunt, מַלְכוּתָא idem quod הַמַּלְכוּת. Item quæ in א desinunt, emphatica fient, Aleph femin. commutato in ת, & ad calcem assumpto א. à צִדְקָא dices צִדְקְתָא id est Hebraicè הַצְּדָקָה. Ab אִתָּא non rarò fit, אִתְתָא, Hebr. אִשָּׁה.

Numeri tres quidem Chaldæis vt Hebræis: sed dualis non adeò frequens. Bonam enim partem eorũ quæ Hebr. sunt dualia, (nisi in numeris, de quibus infrà) hîc pluraliter efferri videas. Hebr. שָׁמַיִם, Chald. שְׁמַיָּא מַיִם &c. etsi videbatur primùm formandus dualis, vnde forma emphatica in וָא, vtrique numero, duali & plurali communis fieret. Est enim prpriè שְׁמַיָּא idem quod הַשָּׁמַיִם. Sic reperies מַיִן & מַיָּא, יְדַיִן יְדָיָא. Pluralis in masculinis desinit in ין præcedente hiric, vbi Hebr. esset ים. Est autem hic semper sumenda forma punctorum, quæ esset in forma emphatica, cui ad calcem accedit א, quæ eadem est & cum affixis, vt infrà dicetur. à מֶלֶךְ plural. מַלְכִין Reges, vt forma emphatica singularis erat מַלְכָא. A femininis plurale in an, id est ן, præcedente camets, efformabitur. à צִדְקָא plural. צִדְקָן. Est & in vtroque plurali forma emphatica: in masc. exiens in יָא præcedente pathah. מַלְכַיָּא, Hebraicè הַמְּלָכִים, οἱ βασιλεῖς. In feminin verò in atha, id est תָא anteeũte camets. צִדְקָתָא Heb. הַצְּדָקוֹת.

*Vt apud Danielem 3. אֲזוֹ pro אֲזָה.

Infinitiuus.

מֵאתָא & מֵתָא & מֵיתֵי
לְמֵזָא 2. Sam. 3, 13. cum affixo מֵיתָיתָךְ.
Auctores Gemaroth אֵתוֹיֵי.
אִתְסָאָה vel אִתְסָיָא Pass.

Imperatiuus.

אֵתָא אֵתוֹן vel אֵתִי אֵתָיָא vel אֵתָא אֵתָא
[Auctores Gemaroth. הָא]

Futurum.

אֵתָא יֵיתָא תֵּיתָא תֵּיתָא תֵּיתָין
נֵיתָא תֵּיתוֹן תֵּיתָין יֵיתָין תֵּיתָין
Et יֵיתֵי תֵּיתֵי cum Iod loco א.
Pass. אִתְתָא יִתְסָא & cetera, vt אֵתָא.

Eodem modo possunt flecti composita Pe Iod Lamed א, He vel Iod, vt וְמָה Iurauit, vnde in Hiphil אוֹמִי Adiurauit. יְחִי quod in Hiphil vsitatũ est אוֹחִי Accelerauit. Item & Pe Nun Lamed. &c. נְדִי vnde אַדִּי Aspersit. de quo infrà.

PAEL iuxta morem quiescentium יל coniugatur.

Act. נַבְּוִי נַבִּי
Pass. אִתְנַבִּי &c.

APHIL.

אַיְתִי אַיְתֵית
אַיְתֵיתָא אַיְתֵיתְ
אַיְתֵית
אַיְתִיו אַיְתִיאוּ
אַיְתִיתוֹן אַיְתִיתֵן
אַיְתֵינָא

Ex Daniele potest hoc modo formari passiuum:

חֵיתַי חֵיתֵית חֵיתָיו vel חֵיתָיו
*חֵיתַית חֵיתֵית חֵיתָיָא vel חֵיתָא

*Apud Dan. legitur hæc forma, sed videtur certè metathesis.

Benoni.

מַיְתֵי & מֵיתָא מַיְתִין מַיְתָיָא מַיְתָן
& Dan. 2. & 6. מְחוֹרָא & cũ Iod מְהוֹדֵי.
Passiua vox potest sic formari:
מַיְתָא מַיְתִין מְיַתְיָא מַיְתָן

Infinitiuus.

חֵיתָיָה & אֵיתָאָה
Doctorib. Gemaroth אֵיתָוֵי

Imperatiuus.

אַיְתֵי & אַיְתָא אֵיתִי אֵיתָיָא אַיְתִינָא

Futurum.

אֵיתֵי & אֵיתָא נֵיתָא חֵיתָא חֵיתָא חֵיתָין
נֵיתָא נֵיתוֹן תֵּיתוֹן נֵיתָן תֵּיתָן

Quæ à נ incipiunt, facilè coniugari possunt: vt נְגָא נְגַת. Futur. אֵנָא. Aphel אַדִּי אַדַּת. Benoni מַנָּא, & cetera eodem modo.

VIII. VERBORVM ORDO,

quæ quatuor vel quinque literis constant. Omnia sunt Pael, & facillimò variantur.

PRÆTERITVM.

Pass.		Act.	
פַּרְנֵס	אִתְפַּרְנֵס	פַּרְנֶסֶת	אִתְפַּרְנֶסֶת
& נַסַת		& פַּרְנַסַת	
פַּרְנַסְתָּ	אִתְפַּרְנַסְתָּ	פַּרְנַסְתְּ	אִתְפַּרְנַסְתְּ
	אִתְפַּרְנַסְתְּ		
פַּרְנַסוּ	אִתְפַּרְנַסוּ	פַּרְנַסָא	אִתְפַּרְנַסָא
פַּרְנַסְתּוּן	אִתְפַּרְנַסְתּוּן	פַּרְנַסְתֵּן	
	אִתְפַּרְנַסְנָא	פַּרְנַסְנָא	

Benoni.

Pass.		Act.
מְפַרְנֵס	מִתְפַּרְנֵס	מְפַרְנְסִין

Benoni.

רָקִין רָקָא רָקֵן Act.

[a] Vt עֲלִין pro עָלִין vt legitur in margine.

מִתְרָקִין מִתְרָקָא מִתְרָקֵן Pass.

Peil est perf. רְקִיק.

Infinitiuus.

מְרַק In Dan. מֵרֵק Act. Iudicio opus legitur מֵעֲלֵי est & vsu, ad discernendum tres ordines.

אִתְרָקָא vel אִתְרָקָא Pass.

more Quiescentium Ain.

Imperatiuus.

רֹק רְקִי רְקוּ Act.

vel רוֹקְנָא sine daghes.

אֶתְרַק אִתְרְקִי אִתְרַקְנָא Pass.

Futurum.

אֶרֹק יְרֹק תְּרֹק תְּרֹקִין

נְרֹק יְרֹקִין תְּרֹקְנָה יְרֹקְנָה

In Dan. 2. תֵּרַע Confringet.

Pass. אֶתְרַק vel אִתְרֹק & reliqua similiter.

PAEL more perfectorum variatur.

רַקַּק רַצַּע

Et Quadrata, vt אֶשְׁתּוֹמֵם Dan. 3.

APHEL.

Præteritum.

אַרִק אַרְקַת & אַרְקָת

אַרְקָתָ

אַרְקַת

אַרְקוּ אַרְקָא

אַרְקְתוּן אַרְקֶתֶן

אַרְקָנָא

Prima gutturali אַעַל interdum interponitur נ epentheticôs, vt הַנָּעַל.

Passiuum analogicè אֳרַק vt תֶּעַל apud Danielem.

Benoni.

מַרִק מַרְקִין מַרְקָא מַרְקֵן

Et Dan. 2. מְהַרַק cum ה.

Infinitiuus.

אַרָקָא [d] vel אַרָקָא

[c] vt Dan. חַעֲלָה. & Dan. 5. תַּעֲלָה.

[Item Genes. 47. בַּאֲעוֹלֵי עֲלָלָתָא Cùm produxerit fructus. quod magis videtur referendum ad Quiescentia.]

Imperatiuus.

אַרַק אַרְקִי אַרְקָנָא

Futurum.

אֶרַק יֵרַק תֵּרַק תֵּרְקִין

נֵרַק יֵרְקִין תֵּרְקְנָה יֵרַקְנָה

Quædam veniunt more perfectorũ, vt תַּטֶּל.

VII. VERBORVM ORDO, quæ in extremis quiescunt.

Præteritum.

Sic Pass. ab אֲתָא flectitur. Actiu.

אֲתָא אֲתֵת אֲתֵתְ [e] אֲתֵתְסִי אֲתֵתְסִית

אֲתֵתִי אֲתֵתִית אֲתֵתְסִית אֲתֵתְסִית

אֲתֵתִית אֲתֵתְסִית

אֲתוֹ אֲתָאָה אֲתֵתְסִי אֲתֵתְסִיאָה

אֲתֵתוּן אֲתֵתִיתֵן אֲתֵתְסִיתוּן אֲתֵתְסִיתֵן

אֲתֵתִינָא אֲתֵתְסִינָא

[e] Melius cum fere, vt sit index defectus א, vt in יְתִי videmus; licet alij aliter sentiant.

Benoni.

אָתֵן אָתְיָא אָתֵן אָתֵת אָתָא Actiu.

אָתָן אָתְיָא אָתָן אָתָא

מְתַתָּן מְתַתְיָא מְתַתָּן מְתַתָּא Pass.

Peil.

אָתָן אָתְיָא אָתָן [a] אָתָא

[a] Vt

Peil.

בְּנֵי & בְּנִי בְּנִין בְּנְיָא בְּנָן

vel cum pathahh בַּנְיָא בַּנְיָן

Plurale masc. vtriusque participij, & sic in ceteris; Danieli & Esræ formam habet dualis numeri, quod in Thargumin geminatio literæ Iod videtur indicare. nam cùm ex גְּלִיִּין oportuisset גְּלַיִן facere (quam quidẽ analogiam interdũ seruatam in ipsis Thargumin reperias) scripserunt גְּלָיִן confundentes femin. genus cũ masculino. etsi vocibus femineis non rarò vtuntur pro masculinis. Porrò inuenitur in Benoni גְּלָן pro גְּלִין vel גְּלַיָן Reuelantes. & in Peil גְּלָן pro גְּלִין vel גְּלַיָן Reuelati.

VERBVM à Peil deductum, hoc modo variare possumus.

גְּלִי גְּלִית

גְּלִית גְּלִית

גְּלִית

גְּלִיו גְּלָיָא

גְּלִיתוּן גְּלִיתֵן

גְּלִינָא

Legitur Ezræ 4. קְרִי Lectum fuit. sed Dan. 2. גְּלִי & גְּלֵי. Et in plurali Dan. 3. רְמִיו Iniecti sunt.

Infinitiuus.

מִבְנֵא בְּכָל מִבְנֵא

vel מִבְנֵי

Inuenitur cum ח paragogico לְמִבְנֵיחַ Ezr. 5. Duo sine מ leguntur לְבִנְיָא & לְבִנְיָה. de quibus vide perfecta.

[Auct. Gemaroth לְתִנּוּיֵי לְבִנּוּיֵי.]

Imperatiuus.

גְּלֵא & גְּלִי גַּלְיָא גְּלוּ גְּלָן & גְּלִינָא

Gutturales sunt cum ה חֵית, vnum cũ א addititio אֶשְׁתְּ Bibe. vt Abac. 2. pro quo in Ven. legitur תֶּשְׁתְּ.

Secunda plural. desinit aliquando in ן קָרְנָא & singul. in ר, sed rarò sine Iod.

Futurum.

אֶבְנֵא יִבְנֵא תִּבְנֵא

תִּבְנִין [b] תִּבְנֵא

נִבְנֵא [c] יִבְנוֹן תִּבְנוֹן

יִבְנֶן תִּבְנֶן

[b] Vt תִּבְעִין Nah. 3. ℣. 11. ibi malè habet Venet. תִּבְעָן.

[c] Legitur cum surec Dan. 5. יְשְׁתּוֹן. Ab אֲחִי יְחִי sic אֲהֵא יְהֵא fit הֶוָה.

PASSIVVM.

Præteritum.

אִתְבְּנִי נָה vel אִתְבְּנִית

אִתְבְּנִיתְ נִיתְ vel אִתְבְּנִיתְ

אִתְבְּנִית

אִתְבְּנִיו כוּ vel אִתְבְּנִיוּ

אִתְבְּנִיתוּן אִתְבְּנִיתֵן

אִתְבְּנִינָא

Benoni.

מִתְבְּנֵא מִתְבְּנִין מִתְבְּנְיָא מִתְבְּנָן

Interdum legitur in Thargumin מִתְגְּלָן.

Infinitiuus.

אִתְבְּנָאָה בְּכָל אִתְבְּנָאָה

Imperatiuus.

אֶתְבְּנִי אִתְבְּנוּ אִתְבְּנְיָא & אִתְבְּנִיָא

אִתְבְּנִינָא & אִתְבְּנָן אִתְבְּנָנָא

Futurum.

אֶתְבְּנֵא יִתְבְּנֵא תִּתְבְּנֵא

תִּתְבְּנִין תִּתְבְּנֵא

נִתְבְּנֵא יִתְבְּנוֹן תִּתְבְּנוֹן

יִתְבְּנֶן תִּתְבְּנֶן vel תִּתְבְּנֶן

Dan. 3. תִּתְרְמוּן.

Participium.

Pass. מְרוֹמַם מְרוֹמְמִין Act.

Cætera facillima sunt, si analogiam superiorum serues. נְרוֹצָצָא Exultabimus, cum א paragogico. Psalm.21.

Porrò à רָם pro רוּם inuenitur רוֹמַם & רֹמַם, & passiuè אִתְרוֹמַם & אִתְרֹמַם, & sæpè אִתְרַבְרַב & אִתְרַבַּב.

V. ORDO VERBORVM, quæ in tertia radicali quiescunt. Ea partim in ה vel א, partim in Iod exeũt. Ante ה semper scribitur camets, ante א Babylonicè fere, Syriacè camets: חֲדִי קְרָא מְנָא בְּעָה legitur tamen in Daniele חֲוָא pro חֲזָה. Quædam ex desinentibus in ה flectuntur perfectè: vt תְּמַרְּ &c.

Præteritum.

בְּנָה	
בְּנָת	
בְּנֵית & בְּנַיְתְּ vel בְּנֵית	בְּנַיְתְּ
בְּנֵית	
בְּנָאח	בְּנוֹ
בְּנֵיתוֹן	בְּנֵיתֵן
בְּנֵינָא	

Tertia femin. singul. scribitur cum ˙ vt ostendatur quies: etsi non semel cũ pathahh reperias: sed passiua coniugatio pathahh habet: sic illa quæ desinunt in Iod. Nec malè eandem personam cum Syris efferas בְּנָת instar perfectorum. Interdum א exprimitur: vt Dan.2. מְלָאת. Huiusmodi sunt illa apud Hebr. וְקָרָאת & וְעָשָׂת.

Secunda inuenitur Dan.3. cum fere sub secunda חֲזֵת. Item cum Iod mobili & ח paragogico חֲזַיְתָּה. hæc forma est verior; præcipuè cùm vltima desinit in ח vel א. Illud enim proferendum esse indicat geminum Iod expressum, tum in libris impressis, tum in manuscriptis iis qui punctis carent. (quod & vsuuenit in prima persona: vt גליית scriptum inuenimus, perinde ac si גְּלֵית more perfectorũ esset efferendum.) Legitur רְבֵית Magnificatus es. Dan.2. forma Syrica.

Item prima singul. scribitur in Daniele cum fere, & hiric, sub secunda, בְּנִית & צְבִית, quæ forma est planè Syrica. In Thargumin interdum etiam Iod in fine additur גְּלֵיתִי. In Gemara desinit in אי vt חֲזֵי Vidi, רְמֵי Ieci; quæ scribuntur sine punctis רמאי חזאי.

Tertiæ plural. mascul. semper exeunt in Vaf holem, præter ea, quæ quiescunt in Iod, quæ exeunt in Vaf sic שְׁרִי חֲדִי חֲדִיו שריאו חדיאו quæ scribũtur sine pũctis שְׁרִיו Illas tamen cum schurec interdum inuenias, vt מְטוּ Dan.6. חֲווּ ibid.

Tertia femin. hanc formã habet cùm vltima est Iod נְתָנָה, & cum Nun כְּתִבָן Gen.26. Vulgare enim est tertiis personis assumere Nun in fine, vt diximus in perfectis. [Legitur Prou.vltim. קְנִי Acquisierunt. quod plurale femin. est Syricum. vide Grãmaticam Masij.] Vnum est apud Danielem cũ א addititio אֲשְׁתִּיו Biberunt. *Benoni.*

בְּנֵה בָּנִין בָּנְיָא בָּנֶן

Aliquando cum א קָרָא vel Iod שָׁתֵי טָעֵי Inuenitur apud Auct. Gemaroth masc. plur. participiorũ huius ordinis formari in וּ קָרוּ Vocates. Et in Pail מְנָצוּ Rixantes.

Pass.	אֶתְשֵׁם	יִתְשֵׁם	תִּתְשֵׁם	תִּתְשֵׁם	תִּתְשַׁמְּין
	vel אֶתְשָׁם				
	יִתְשֵׁם	יִתְשַׁמּוּן	תִּתְשַׁמּוּן	יִתְשַׁמְּין	תִּתְשַׁמְּין
	vel יִתְשָׁם				

תִּתְרַשׁ Esr.24. Dan.2. יִתְשַׁמּוּן.

PAEL habet Iod mobile, præter pauca Quadrata מְרוֹמַם Daniel.4. & 5. תְּתְרוֹמְמִתְּ quæ formam Hebr. referunt.

Præteritum.

קַיֶּם	קַיְּמַת vel קַיֶּמֶת	קַיְּמוּ	קַיְּמָא	
קַיְּמְתָּ	קַיְּמְתּוּן	קַיְּמְתֵּן		
קַיְּמֵת	קַיְּמָנָא			
Pass. אִתְקַיֶּם	אִתְקַיְּמַת &	&c.		

Vt apud Rabbinos a בּוּשׁ formatur בִּיֵּשׁ à גּוּר גָּר. Reperitur à דִּן passiuum Psal.119. אִתְדַּיְּנַת pro אִתְדִּינַת, etsi eo loco in alio codice passiuum Cal sit אִתְדִּנַת.

Benoni.

Act.	מְקַיֶּם	מְקַיְּמִין	מְקַיְּמָא	מְקַיְּמָן
Pass.	מִתְקַיֶּם	מִתְקַיְּמִין	מִתְקַיְּמָא	מִתְקַיְּמָן

Peil.

מְקַיֵּם מְקַיְּמִין מְקַיְּמָא מְקַיְּמָן

Infinitiuus.

קַיְּמָא לְקַיָּמָא

Et Syriacè לְמִקְיָם vt dictum est.

Legitur Psal.119. בְּאִתְדַּיְּנָה pro בְּאִתְדִּינָה.

Imperatiuus.

קַיֶּם קַיְּמוּן קַיְּמִי קַיְּמָנָא

Futurum.

Act.	אֲקַיֶּם	נְקַיֶּם	תְּקַיֶּם	תְּקַיֶּם	תְּקַיְּמִין
	נְקַיֶּם	נְקַיְּמוּן	תְּקַיְּמוּן	נְקַיְּמָן	תְּקַיְּמָן
Pass.	אֶתְקַיֶּם	נִתְקַיֶּם	יִתְקַיֶּם	תִּתְקַיֶּם	תִּתְקַיְּמִין
	נִתְקַיֶּם	יִתְקַיְּמוּן	תִּתְקַיְּמוּן	יִתְקַיְּמָן	תִּתְקַיְּמָן

APHEL.

Præteritum.

Act.	אֲקִים	אֲקִימַת	אֲקִימוּ	אֲקִימָא
	vel אֲקִים			
Pass.	אֲקִימַתְּ	אֲקִימְתּוּן	אֲקִימְתֵּן	
	אֲקִימַת	אֲקִימוּ	אֲקִימָא	
	אֲקִימְתּוּן	אֲקִימְתֵּן		
	אֲקִימְנָא			

Participium vtrunque, & cætera tempora sic possunt analogicè formari.

מֲקִים vel מָקִים מְקִימִין מְקִימָא מְקִימָן

Et cum ח מְהֵקִים. Rarius inuenitur passiuè. Potest in plurali magnæ vocales manere inuariatę, nam à מְהֵקִים diceretur מַהֲקִימִין, vel cõtractè מְקִימִין siue מְקִימִין. Nam ferè camets primæ syllabæ Chaldæis vbique inuariatum permanet.

Infinitiuus.

אֲקָמָא לַאֲקָמָא

Interdum venit more Quiescentium Lamed Iod, אוֹקִים, Auct.Gem. אוֹקִי

Imperatiuus.

אֲקִים אֲקִימוּ אֲקִימִי אֲקִימָנָא

Isa. 32 legitur אֲצִיתָא pro secunda plurali femin. vt Gen. אֲצִיתְּ sed sine א, in editione Complutensi.

Futurum.

אֲקִים	נְקִים	תְּקִים	תְּקִים	תְּקִימִין	
נְקִים	נְקִימוּן	תְּקִימוּן	נְקִימָן	תְּקִימָן	

Vel אָקִים per ˙ potiùs, nam Daniel 2. legitur תָּקֵף cum camets. Ezr.4. יַהִּיטוּ quod est sine Nun, & 6. יְהֵתִיבוּן.

Forma passiua analogicè sic potest formari אָקִים.

QVADRATA.

רוֹמֵם	רוֹמֵמְתּ	רוֹמֵמוּ	רוֹמֵמָא	
רוֹמַמְתָּ	רוֹמַמְתּוּן	רוֹמַמְתֵּן		
רוֹמֵמְת	רוֹמֵמְנָא			

Sic חִתְרוֹמַם & reliqua.

Benoni.

מוֹבֵד מוֹבְדִין מוֹבְדָא מוֹבְדָן

Babylonij libenter retinent ה מְחוֹרַע. Dan.2. legitur מְחֵיֵמָן.

Infinitiuus.

אוֹסָפָא לְאוֹסָפָא חוֹבָדָא לְהוֹבָדָא

Et Syrice לְמוֹבְדָא

Imperatiuus.

אוֹסֵף אוֹסְפוּ אוֹסְפִי אוֹסְפָנָא

Futurum.

אוֹסֵף	יוֹסֵף	תּוֹסֵף	תּוֹסֵף	תּוֹסְפִין
נוֹסֵף	יוֹסְפוּן	תּוֹסְפוּן	יוֹסְפָן	תּוֹסְפָן

Aliquando retinet ה אָהוֹבַד אֲחוֹרַע. Et nonnunquam (sed minus rectè) mouetur א, אֲאֶכֶל Psal. 51.

PASSIVVM.

הוֹסַף	
הוֹסַפְתָּ	
הוֹסַפְתְּ	הוֹסַפְתּ

&c. הוֹסַפּוּ

Participium analogicè sic, מוֹסַף מוֹבַד.

Passiuum א'χρηστον.

DE QVARTO VERBORVM ORDINE, IN QVIBVS media quiescit.

Quiescunt pleraque omnia in cames, & quædã in Iod fere, קָם בָּת מִית טִיב בִּית.

Præteritum.

שָׂם	שָׂמַת	טִיב	טִיבַת
שָׂמְתָּ	שָׂמְתְּ	טִיבְתָּ	טִיבְתְּ
שָׂמֵת		טִיבַת	
שָׂמוּ	שָׂמָא	טִיבוּ	טִיבָא
שָׂמְתּוּן	שָׂמְתֵּן	טִיבְתּוּן	טִיבְתֵּן
שָׂמְנָא		טִיבְנָא	

Passiuum אִתְשָׂם &c.

שָׂמַת Forma eiusmodi inuenitur Hebraicè וְשָׂבַת Ezech. 46. & in alio ordine אָזַלַת & quædam alia.

Reperias hic passiuum more Quiesc. Pe Iod, à תָּב Rediit, אִתּוֹתַב Restitutus est, vel responsum accepit.

Benoni.

שָׂאֵם & שָׂם שָׂיְמִין שָׂיְמָא שָׂיְמָן

מְתָשָׂם מְתָשְׂמִין מְתָשְׂמָא מְתָשְׂמָן

עָיֵל עָיְלִין עָיְלָא עָיְלָן

Apud Danielem semper scribitur א, זְאִעִין, sed Massoritæ præcipiunt legendũ Iod. Vnum tamen reperimus cum א אָאֲמָא Dan.7.

Peil.

שִׂים שִׂימִין שִׂימָא שִׂימָן

Dan.5. legitur שָׂמַת iuxta formã Paul Hebræi in regimine.

Infinitiuus.

מְשָׂם לְמְשָׂם Actiu.

Et מְתוּב in Eccles. Item scribitur Ezr.7. cum scheua לְמֶהֱךְ quæ lectio videtur rectior; cùm Syri ita scribant.

לְאִתְשָׂמָא Pass.

Imperatiuus.

שִׂים	שִׂימוּ	שִׂימִי	שִׂימָנָא	Act.
תּוּב	תּוּבוּ	תּוּבִי	תּוּבְנָא	
אִתְּתַן	אִתְּתָנוּ	אִתְּתָנִי	אִתְּתָנְנָא	Pas.

Syriacè interiicitur א, vt דַּאנוּ דָּנוּ Iudicate: quod & in præterito fit, cùm pro דָּם inuenitur דָּאִם Sese extulit.

Legitur Isa.32. קוּמָא Surgite, pro secũda femin. plural.

Futurum.

Act.	אֲשׂוּם	יְשׂוּם	תְּשׂוּם	תְּשׂוּם	תְּשׂוּמִין
	נְשׂוּם	יְשׂוּמוּן	תְּשׂוּמוּן	יְשׂוּמָן	תְּשׂוּמָן

תְּהֵךְ Ezr.5 à verbo תָּךְ in quibus 2. quiescit in ˙. In plurali יְהֵכוּן vel יְהֵכוּן

TERTIVS VERBORVM ordo, in quo prima quieſcit.

PRÆTERITVM. Quieſc. א.

Paſſiu. *Actiu.*

אֶמַר אֲמָרַת אִתְאֲמַר אִתְאֲמָרַת
& אֲמַרְתָּ & אִתְאֲמַרְתְּ &
אֲמָרֵת &c. אִתְאֲמָרֵת &c.

Benoni.

אָמַר אָמְרִין
אָמְרָא Compo-

nitur autē sic אָמְרַתְּ אָמְרָנָא אָמְרִיתוּן אָמְרִינָן.

Peil.

אֲמִיר אֲמִירִין אֲמִירָא אֲמִירָן

Infinitiuus.

מֵימַר vel מֵאמַר לְמֵימַר & לְמֵאמַר

Et ſine Iod מַר (Rabbinicè לוֹמַר, Auct. Ge. לֵימָא, vt in quieſcētibus Pe Iod לוֹמַח.

Imperatiuus.

אֱמַר אֱמָרוּ אֱמָרִי אֱמָרְנָא

Secunda habet ſæpe kibbuts אֶכֶל, & aliquando fere vel hiric אֵזֶל quod vertitur Ezr. 5. cum maccaph in ſegol אֶזֶל.

[Auct. Gemaroth זַל זְלוּ זְלִי זַלְנָא]

Futurum.

אֵימַר vel אֵמַר תֵּימַר תֵּאמַר תֵּאמְרִין
יֵימַר נֵאמַר יֵאמְרוּן תֵּאמְרִין יֵאמְרָן תֵּאמַרְנָה

יֵיבַב & יֵילַךְ quidam putant יֵלַף ſcribendum. [Auct. Gemar. נֵימָא] Interdum א planè quieſcit, vt Hebraicè Ier. 2. תְּזַלִּי.

Et cum kibbuts אֵיכֶל יֵיכֶל & אֵכֶל יֵאכֶל ab אָכַל Comedere. vt differat à יָכַל futuro, à יָכֹל poſſe.

QVIESCENTIA PE IOD.

Paſſiu. *Præteritum* *Actiu.*

& c. אִתְיְהַב יְהַב
Aliquando vertitur Iod יְהַבְתָּ
in Vau quieſcens, vt וְקַר יְהַבַת
יְהַבוּ יְהַבָא pro אִתְוַתַב, יְתַב &
Cōmoratus eſt, quæ vox יְהַבְתוּן יְהַבְתֵּן
infrà capitur pro Reſtitu- יְהַבְנָא
tus eſt, reſponſum accepit.

Benoni.

יְהַב יְהַבִין מְתְיְהַב מְתְיְהַבִין
יְהַבָא יְהַבָן מְתְיְהַבָא מְתְיְהַבָן

Peil.

יְהִיב יְהִיבִין יְהִיבָא יְהִיבָן

Infinitiuus.

מִיהַב לְמִיהַב אִתְיְהָבָא לְאִתְיְהָבָא

Imperatiuus.

הַב הָבוּ אִתְיְהַב אִתְיְהָבוּ
הָבִי הָבְנָא אִתְיְהָבִי אִתְיְהָבְנָא

Futurum.

אֵיהַב יֵיהַב &c. אִתְיְהַב &c.
יִתְיְהַבִין & יְהַבָן

PAEL nihil differt à perfectis. vt בַּשׁ &c. בַּשְׁתָּ אִתְיַבֵּשׁ. Et Dan. 6. legitur אִתְיַעַטוּ quod eſt paſſiuæ vocis.

APHEL QVIESCENTIVM PE Aleph vel Iod. Quæ ab א incipiunt, ſæpe in Vaf holem quieſcūt הוֹבִיר אַבַּר, אוֹשִׁיר אַשַּׁר. Et Syriacè habent Iod mobile אֵיכֵל אַכַּל. Eadem ratione mutātur quæ à Iod incipiunt, vt הוֹרִיד יֵרַד, אַיְגִיךְ יְנַךְ.

Præteritum.

הוֹסֵף הוֹסֶפֶת הוֹסְפוּ הוֹסְפָא
הוֹסַפְתְּ הוֹסַפְתּוּן הוֹסַפְתֶּן
הוֹסְפָת הוֹסַפְנָא

Aliquando legitur Iod ſere חֵיבֵל Ezr. 5. In vno א in Iod (vt quibuſdam placet) migrat הֵימִין pro הָאֵמִין.

Benoni

Verba incipiētia à Iod, ſæpiſſimè Nun per epentheſin ſibi aſciſcunt.

[Rabbini interdum ad hunc modum efferunt Infinit. לִשֵּׁב, & ſine punctis לישב לִלֵּךְ à לילך.]

Imperat.

דַּע דְּעִי דְּעוּ דְּעָנָא

Futurum.

אֵדַע
יֵדַע תֵּדַע תֵּדְעִי תֵּדְעִין
נֵדַע
יֵדְעוּן תֵּדַעְנָה יֵדְעָן תֵּדְעָן

Sic à יָכֹל fit futurum אֵכֶל יָכֹל.

Quædam in hoc ordine habent ſere nōnunquam hiric יְהֵב Dan. 7. à יתב Sedit.

PRÆTERIT. PASS.

אִתְיְדַע אִתְיְדְעַת vel אִתְיְדַעַת
&c. אִתְיְדָעְתָּ

Benoni.

מִתְיְדַע מִתְיְדְעִין
מִתְיְדְעָא מִתְיְדַעְנָן

Infinitiuus.

אִתְיְדָעָא

Imperatiuus.

אֶתְיְדַע אִתְיְדְעוּ
אִתְיְדְעִי אִתְיְדַעְנָא

Futurum.

&c. אֶתְיְדַע

PAEL in hoc ordine planiſſima eſt, & paradigma perfectorum imitatur.

APHEL ſæpe primam literam amittit, aliquando retinet.

PRÆTERITVM.

אַסֵּק אַסְּקַת vel אַסְּקֵת אַסְּקוּ אַסְּקָא
אַסְּקָתְּ אַסְּקָתּוּן אַסְּקָתֶּן
אַסְּקֵת אַסְּקָנָא

נָחַת à מַחַת, זָלַף à מַקַף אַזְקַף.

BENONI.

מַסֵּק מַסְּקִין מַסְּקָא מַסְּקָן

Legitur Eſth. 4. מְחַנְּקַת in regimine.

מַחַת Ezr. 4. à נָחַת cum pathahh, nā ante ח puncta parua melius collocantur. Et expreſſo ח coniugationis מְהַחֲתִין reponentes, vel repoſiti. nam Benoni nihil differt interdum à Peil, quod analogicè habere ſolet pathahh ſub ſecunda, vt מַקְּפִין מְקַפִּין Circundatæ. Deut. 3.

Infinitiuus.

לְאַסָּקָא & in regimine לְאַנְּזָקַת

Imperatiuus.

אַסֵּק אַסְּקוּ אַסְּקִי אַסְּקָנָא

Futurum.

אַסֵּק נֵסֵּק תַּסֵּק תַּסְּקִין
נַסֵּק תֵּסְּקוּן נַסְּקָן תַּסְּקָן

Inueniuntur quædam cum Nun radicali, vt תְּחַנְּקִין Ezr. 4. vt Iob 15. וּתְחַנְּפָן vbi etiam ה coniugationis exprimitur.

Item Ezr. 4. תַּחַת reperitur; quod falsò pro paſſiuo accipit R. Salomoh.

PASSIVVM.

אִסַּק אִסְּקַת & אִסְּקֵת
אִסַּקְתְּ
אִסְּקַת
אִסְּקוּ אִסְּקָא
אִסַּקְתּוּן אִסְּקָתֶן
אִסְּקָנָא

Paſſiua nō reperiuntur, ſed analogicè formari poſſunt מְקַף מְקַף מְסַק. Et אִתַּת.

מִנְקַף vel מִנְפַּק [Auctores Gemaroth נְגוֹרֵי נְטוֹרֵי] Exod. 23. legitur cum א Mandea בְּמִפְקָא רְשָׁנָא ἐν τῷ ἐξελθεῖν τὸν ἑαυτόν.

Imperatiuus.

פֶּק sic חֵת חֲתוּ
פָּקוּ חֲתִי חֲתָנָא
טַר טָרִי
סָב סְבִי

Rarius Nun in Imperatiuo apparet.

Futurum.

אֶחַת vel אֵתַת
יֵחַת al. יֵתַת תֵּחַת vel תֵּתַת
תַּחַת תֶּחָתִין
נֵחַת
יֵחָתוּן יֶחָתִין
נֵחָתִן תֵּחָתִן

Quædam etiam in fine habent ſere אֶנְתַּן & אֶפֵּל.

PRÆTERITVM PASS.

אִתַּחַת vel אִתְּחַת אִתְּחָתַת
אִתְּחַתְּ אִתְּחָתָתְּ
אִתְּחַתַּת
אִתְּחַתּוּ אִתְּחַתָא
אִתְּחַתְּתּוּן אִתְּחַתְּתֶן
אִתְּחַתְּנָא

Paſſiua vox rariùs perdit Nun, vt à נְתַּס apud Dan. יִתְּנְסַח legitur. Inuenitur maximè apud Auct. Gemaroth אִתְּצַל pro אִתְּנְצַל. אִתְּפַּק אִתַּפְּקַת & c.

Benoni.

מִתְּחַת מִתַּחְתִּין
מִתַּחְתָּא מִתַּחְתָּן

Legitur 1 Reg. 10. מִתַּפְּקִין.

Infinitiuus.

אִתְּחָתָא לְאִתְּחָתָא

Imperatiuus.

אֶתְּחַת אִתְּחַתוּ
אֶתְּחַתִי אִתְּחַתְנָא

Futurum.

אִתַּחַת
יִתְּחַת תִּתְּחַת
תִּתַּחְתִּין
נִתְּחַת
יִתְּחָתוּן תִּתַּחְתּוּן
יִתַּחְתָּן תִּתַּחְתָּן

Quæ verè defectiua Iod ſunt, Hebr. more vbique defectum Iod, per daghes in ſecunda poſitum ſupplerent, ſeruili litera præfixa, vt וְקַף quod in Cal non reperitur: in Hiphil אַקַּף &c.

PERÆTERITVM ACTIV.

יָדַע & יְדַעַת יְדַע
יְדַעְתָּ
יְדַעַת
יָדְעוּ יָדְעָא
יָדְעוּתּוּן יְדַעְתֶּן
יְדַעְנָא

Benoni.

יָדַע vel יָדֵעַ יָדְעִין
יָדְעָא יָדְעָן

Componitur autem hoc modo:

יָדְעָנָא יָדְעַתְּ
יָדְעִינָן יָדְעִיתוּן

Fallitur Elias cum ſuis, qui יְדַעְנָא cum ſeua ſcribunt, nullum diſcrimen inter Præteritum & Benoni compoſitum facientes.

Peil.

יָדִיעַ יְדִיעִין
יְדִיעָא יְדִיעָן

Infinit.

מְדַע & מִנְדַּע

Futurum.

אֶתְקַן vel אֶצְקַן

יַתְקַן	תַּתְקַן
תִּתְקַן	תַּתְקְנִין

נַתְקַן

יַתְקְנוּן	תַּתְקְנוּן
יַתְקְנָן	תַּתְקְנָן

Et vltima gutturali חער, אֶצְמַח & אֶקְטַר.
Veteres ה in medio ſeruant aliquando יְהַשְׁפֵּל Dan.7. תְּהַשְׁכַּח Ezr.4.

Præteritum Paſſ.

חֻתְקַן vel אֻתְקַן

אֻתְקְלַת	אֻתְקַן
אֻתְקַנְתְּ	אֻתְקַנְתָּ

אֻתְקְנֶרֶת

אֻתְקְנוּ	אֻתְקַנָּא
אֻתְקַנְתּוּן	אֻתְקַנְתָּן

אֻתְקְנָנָא

Si prima fuerit gutturalis, hæc eſt forma, חֻחְרַב חֻחְרְבַת חֻחְרְבַת.
Dan.4. חֻתְקְנַת fortè pro חֻתְקְבַת, niſi tertiam perſonam eſſe malis.

Participium.

מְתְקַן

Secundum analogiam ſic poſſet formari, vt vult Caninius, aliis refragantibus; cùm מְקַקְּפִין Circũdatæ, & מְחַחְתִּין Repoſiti, vt exponunt, voce paſſiua cum - ſub מ reperiatur. Ezr.6. cum ח expreſſo pro מְחַתִּין.

Infinitiuus.

ſecundum analogiam אֶתְקְנָא

Imperatiuus.

Vox paſſiua hic non formatur.

Futurum.

Vox paſſiua ſic poſſet formari:

אֶתְקַן	יַתְקַן

Eſt & CONIVGATIO ſimilis Quadratæ, quam inclinare licebit, vt ſuprà Pael: nam ei vicina eſt.

Præteritum.

סוֹבֵל סוֹבֶלֶת סוֹבְלָתְ סוֹבְלָתְ סוֹבֶלֶת vel סוֹבֵל
סוֹבְלוּ סוֹבְלָא סוֹבְלָתּוּן סוֹבְלָתָן סוֹבְלָנָא

Et vltima gutturali חער, אוֹחַר & סוֹבַר.
Hithpael ſic poteſt formari analogicè אִסְתּוֹבֵל.

Benoni.

מְסוֹבְלִין מְסוֹבֵל vel מְסוֹבֵל &c.

Paul.

מְסוֹבָל מְסוֹבָלִין &c.

Imperat. *Infinit.*

סוֹבֵל	סוֹבְלִי	סוֹבָלָא בְּכָל מִלָּא
סוֹבְלִי	סוֹבְלָנָא	

Futurum.

יְסוֹבֵל אֲסוֹבֵל &c. vt ſuprà.

SECVNDVS ORDO

Verborum, quorum deficit prima litera radical. נ vel Iod.

Præteritum Actiuum.

נָפַק נְחַת vel נְחֵת נָחֲתַת

נָחֲתַתְּ	נָחֲתָתְּ

נָחֲתַת

נָחֲתוּ	נָחֲתָא
נָחֲתְתּוּן	נָחֲתְתָּן

נָחֲתְנָא

Benoni.

נָחֵת	נָחֲתִין
נָחֲתָא	נָחֲתָן

Infinitiuus.

מֵחַת vel מְחַת בְּכָל מִלָּא מְחַת

אִתְפַּלְגוּ אִתְפַּלַּגָא
אִתְפַּלְגוּן אִתְפַּלַּגְתָּן

אִתְפַּלְגָנָא

Hæc coniugatio differt ab Ithpeal Cal, quòd hæc ſit affecta daghes, præcedente pathahh, illa leuis. Dicitur אִתְקְטֵל & אִתְקַטֵּל. [b]Et vltima ר ſcribitur cum ֶ֫ אִתְקַטֶּרֶת. Hic habet locum metatheſis ſuprà dicta in Ithpeal, vt אִזְדַּמַּן &c.

PARTICIPIVM.

מִתְפַּלַּג מִתְפַּלְגִין
מִתְפַּלְגָא מִתְפַּלְגָן

Inuenitur interdum retinere א.
מְשִׁתַּכַּל Dan.7.

INFINITIVVS.

אִתְפַּלָּגָא לְאִתְפַּלָּגָא
[Auctorib. Gemaroth אַפְלוּגֵי לְאַפְלוּגֵי]

IMPERATIVVS.

אֶתְפַּלַּג אֶתְפַּלְגוּ
אֶתְפַּלְגִי אֶתְפַּלְגָנָא

FVTVRVM.

אֶתְפַּלַּג

יִתְפַּלַּג	תִּתְפַּלַּג
תִּתְפַּלַּג	תִּתְפַּלְגִין

נִתְפַּלַּג

יִתְפַּלְגוּן	תִּתְפַּלְגוּן
יִתְפַּלְגָן	תִּתְפַּלְגָן

CONIVGATIO אַפְעֵל

transitiua, vt Hiphil Hebræorum.

PRÆTERITVM ACTIV.

אַתְקֵן אַתְקֵנַת & אַתְקְנַת
אַתְקֵנְתְּ אַתְקְנַתְּ

אַתְקְנַת & אַתְקֵנַת

אַתְקְנוּ אַתְקֵנָא
אַתְקְנְתּוּן אַתְקְנְתֵּן

אַתְקְנֵנָא

In Daniele ה interdum ponitur pro א.
Duo ſunt, iuxta ſententiam quorundam, apud Hebræos huiuſmodi, cum א pro ה אַבְרֵךְ Pone genu. Gen.41. & אֲגַאֲלְתִי Inquinaui. Iſa.63.

Ain deſinet in pathahh, ſi Lamed ſit חער, אַצְלַח. אִשְׁכַּחַת Daniel.2. inuenitur pro אַשְׁכְּחַת, quod fit fortè propter gutturalem. Legitur Danielis 7. hoc modo הֲחֵיכְנוּ forma Hebraica ſub literis prioribus.

PARTICIP. BENONI.

מַתְקֵן מַתְקְנִין
מַתְקְנָא מַתְקְנָן

Exprimitur interdum ח coniugationis Ezr.6. מְחַחְצָפָה Dan.2.
Cùm vltima eſt חע & ר, ſecunda radic. habet pathahh, vt מַצְלַח.

PAVL.

מַתְקַן מַתְקְנִין &c. vt Benoni.

Interdum confunditur cum Benoni, vt in Piel מַכְסַף Confuſus. Pſal.74. quod tamẽ in Nebienſi ſcribitur מְכַסַּף Ithpael.
[Auctoribus Gem. אַשְׁכּוּחֵי אַתְקוֹנֵי אַגְמוּרֵי]

INFINITIVVS.

אַתְקָנָא לְאַתְקָנָא
חַשְׁלָמָה לְאַשְׁלָמָה

Et in conſtructione א vertitur in ד, לְאַגְזָקַת מַלְכִין Ezr. 4. Inuenitur Infinitiuus cum מ more Syrorum לְמַשְׁמְעָא.

IMPERATIVVS.

אַתְקֵן אַתְקְנוּ
de quo ſuprà. אַבְרֵךְ
אַתְקְנִי אַתְקְנָא

Et interdum cum נ אִנְחֲרִין Præluce.

III. CONIVGATIO quæ dicitur PAEL.

Hic fiunt actiua quæ erant in Cal neutra. Sunt tamen ſub hac forma neutra, vt חַלַּךְ &c. Cùm media eſt gutturalis vel ר, tunc - plerumq. mutatur in ַ, vt apud Hebræos Piel.

PRÆTERIT.

פַּלַּג פַּלֵּג & פַּלֶּגֶת

פַּלַּגְתְּ vel פַּלַּגְתִּ	פַּלֶּגֶת & פַּלֵּגֶת

פַּלְּגוּ	פַּלַּגָא
פַּלַּגְתּוּן	פַּלַּגְתֵּן

פַּלַּגְנָא

Tertia perſona maſc. interdũ eſt cum ſere vel pathahh, maximè cùm Lamed eſt חער, פַּעַל vel פְּעַל. Femin. habet tum geminum ſegol, cùm vltima eſt ר, קַטֶּרֶת. Et interdum hiric vel ſere ſub ſecunda, פַּלֶּגֶת & פַּלַּגַת. ſic & primam perſonam inuenias.

PARTICIPIVM vtrumque.

מְפַלַּג מְפַלְּגִין
מְפַלְּגָא מְפַלְּגָן

Sed ponitur frequentiùs in paſſiuo pathahh ſub ſecunda מְבָרַךְ id eſt, Benedictus. cæteræ voces eædem. itaque iudicio opus eſt, ſitne מְבָרְכִין Benedicentes, an benedicti. Inuenitur fœmin. emphaticum Daniel.2. מְסַתְּרְתָא Occulta.
מ nunquam deperditur, vt quidá putant: nam מְבָרֵי quod in nonnullis codicibus malè ſcribitur, eſt Benoni Cal מְבָרֵי, vt rectè habent alij codices. Componitur autem hoc modo:

מְפַלַּגְנָא מְפַלַּגְתְּ
מְפַלְּגִין מְפַלְּגִיתוּן

INFINITIVVS.

פַּלָּגָא בְּכָל פַּלָּגָא

Cum affixis mutatur in ות, vt לְפַלָּגוּתֵהּ.
Interdum מ præfigitur, maximè in Hagiographis:

לְמִקְבָּלָא מִבְשָׂרָא

Legitur & ſine א, ſed rariùs שְׁלַח. Geneſ.8.

[Auctorib. Gemaroth פַּלּוּגֵי לְפַלּוּגֵי]

IMPERATIVVS.

פַּלַּג פַּלְּגוּ
פַּלְּגִי פַּלַּגְנָא

Et ſi vltima ſit חער, שַׁבַּח פַּשַּׁר.

FVTVRVM.

אֲפַלַּג

יְפַלַּג	תְּפַלַּג
תְּפַלְּגִין	

נְפַלַּג

יְפַלְּגוּן	תְּפַלְּגוּן
יְפַלְּגָן	תְּפַלְּגָן

Et vltima gutturali חער, in fine pathahh אֲקַטַּר Ligabo.

אית interdum inuenitur cum ֵ֫ & ֶ֫ וְאֶבַרֵּר vel וְאֵבַרֵּר, vt apud Hebræos legitur אֶזְרֶה & אֲטַעֵר, non autem אֵזְרֶה, vt perperam antea ſcribebant. nam Iod oſtendit in hac perſona, & alibi ֵ֫ vel ֶ֫ quæ puncta inter ſe facilè permutantur.

Prima eſt interdum cum א paragogico, ſed rariùs, נְשַׁבְּחָא.

PASSIVA אִתְפַּעַל.

אִתְפַּלַּג [b]אִתְפַּלַּגַת

[a]Inuenitur cum ה loco א.

אִתְפַּלַּגְתְּ אִתְפַּלְּגָת
אִתְפַּלַּגַת

CONIVGATIO QVÆ VOCATVR אִתְפְּעַל.

Præterit.

אִתְכְּתַב	אִתְכְּתַבַת
אִתְכְּתַבְתָּ & תְּ	אִתְכְּתַבְתְּ
אִתְכְּתַבְרַת	
אִתְכְּתַבוּ	אִתְכְּתַבָא
אִתְכְּתַבְתּוֹן	אִתְכְּתַבְתֵּן
אִתְכְּתַבְנָא	

Legitur א cum ¨ vt Dan.7. אִתְחֲזֵרָה, vt apud Syros qui ſegol gaudent. Eiuſmodi inueniuntur in Hebr. cum א, אִתְחַבַּר אֶשְׁתּוֹלַל. Femin. cùm vltima eſt ר ſic ſcribitur אִתְגְּזֵרַת Dan.2. Sæpè ת cadere ſolet, ac tum præcipuè cùm Pe fuerit דטת euphoniæ cauſa: vt אִטְבַּע pro אִתְטְבַּע, & אִדְבַּר, ſic אִכְתַּב pro אִתְכְּתַב, & אִנְגַּר pro אִתְנְגַּר & infinita alia.

Prima plural. vt apud Syros, etiam terminatur in An, vt Pſal. 125. אִשְׁתַּזְבְנָן.

Falluntur qui dicunt, Niphal Hebræũ in Chaldaiſmo interdum reperiri: nam Malach. 2. נִשְׁתַּקַּר quod in Venetianis Bibliis perperam ſcribitur, in manuſcripto Hiſp. eſt נִשְׁתַּקַּר prima perſona futuri.

Non eſt ſilentio prætereundum, Iod paſſim in manuſcripto codic. Hiſp. & in editione Complut. ſcribi pro א indifferenter, יִתְגְּלִי pro אִתְגְּלִי, ita vt ſæpiſſimè præterita à futuris diſcerni nequeant. quod ideo factum eſſe creditur, quòd ſint qui eodem modo efferant אִפְקוֹד & יִפְקוֹד.

BENONI.

מִתְכַּתַּב	מִתְכַּתְּבִין
מִתְכַּתְּבָא	מִתְכַּתְּבָן

Quædam reperiuntur, ſed pauca admodum, א præteriti retinere pro מ, vt אַשְׁכְּחָא in Iob, niſi ſit error librariorum. Eliditur ſæpe ת vt מְכַּתֵּב.

INFINITIVVS.

אִתְכַּתָּבָא	בְּכָל אִתְכַּתָּבָא
	מִלְּאִתְכַּתָּבָא

Duo reperiuntur in impreſſis libris ſine paragoge א contra normam, אִתְפְּרַע & אִתְכְּפַר, quæ in manuſcriptis ſcribuntur cum א. Inuenitur etiam cum מ loco א Syrorum more, Pſalm.118. לְמִתְרְחָצָא & alibi.

[Auctores Gemaroth אִכְתּוֹבִי].

IMPERATIVVS.

אִתְכַּתַּב	אִתְכַּתְּבוּ
אִתְכַּתְּבִי	אִתְכַּתַּבְנָא

Et amoto ת, אִכַּתַּב vnde in Euangelio אִפַּתַּח pro אִתְפַּתַּח. Solet ſub א ſcribi ſegol, ad differentiam præteriti.

FVTVRVM.

אִתְכַּתַּב

יִתְכְּתַב	תִּתְכְּתַב
תִּתְכַּתַּב	תִּתְכַּתְּבִין

נִתְכְּתַב

יִתְכַּתְּבוּן	תִּתְכְּתַבְנָה
יִתְכַּתַּבְנָן	תִּתְכַּתַּבְנָן

Legitur cum hiric vel ſere ſub ſecunda, אֶשְׁתְּבַח & אֶתְעֲבַד. Et ſine ת אֶכְתֵּב.

Non eſt neceſſe monere, mutationem & tranſpoſitionem quæ Hebraicè fit, vbi Pe eſt vna ex literis זשטץ fieri & Chaldaicè. Huius coniugationis verba interdum regunt accuſatiuum.

verbis incipientibus à conſonante. Inuenitur cum ſurec ſiue potiùs kibbuts poſt ſecundam, לְמֶעְבַּר. Additur etiam interdum ח paragogicon לְמֶעְבְּדָא Pſal.118.

Illa autem quæ veniunt in ות, videntur potiùs eſſe nomina; מְקַטְלוּת. Vtráque formá infinitiui Chaldaici in Hebræo cõtextu ob linguarum vicinitatem reperias לְמִקְרָא Ad conuocandum. לְמַסַּע Ad proficiſcendum. per pathahh, ob duorum punctorum hiric & pathah affinitatem. item אִתְחַבְרוּת Dan.11. Coniungi, ſeu coniunctio.

[Auctores Gemaroth frequẽtiſſimè eam formam vſurpant, quæ more Hebraico formatur, accedente in fine Iod, hoc modo לְכָתוּבֵי לְכָתוּבִי] ad quam formã quidam illud לְשָׁרְשֵׁי Ad eradicandum, id eſt, exilium, etſi in hiric deſinat, referunt: & Nehem.13. עַל נָאֲרֵי.

IMPERATIVVS.

Maſcul.

כְּתֹב	
כְּתֻבוּ	כְּתֹב & interdũ
כְּתֻבוּ	כְּתֹב

Femin.

כְּתֹבִי & per pa-	כְּתֻבְנָא
כְּתֻבִין ragogen	

Imperatiuus habet tres formas, vt vides. Et cùm prima eſt gutturalis, ſic ſcribitur עֲבֹד, pro quo malè ſcribebatur עִיבֹד; Iod enim ſine punctis ¨ vel ¯ & interdum ſeua indicat.

Antea ſcribebatur כְּתוֹב כְּתוּבוּ ſed kibbuts Chaldæis hîc & in futuro eſt magis peculiare.

Inuenitur feminin. plurale ſine Nun שְׁמַעָא Audite. Iſa.9.

FVTVRVM.

Singulare.

	אֶכְתֹּב	1. perſona.
3. femin.	תִּכְתֹּב	יִכְתֹּב 3. maſcul.
2. femin.	תִּכְתְּבִי	תִּכְתֹּב 2. maſcul.

Plural.

	נִכְתֹּב	1. perſona.
2. maſ.	תִּכְתְּבוּן	יִכְתְּבוּן 3. m.
2. fem.	תִּכְתֹּבְנָה	יִכְתֹּבְנָה 3. f.†

Triplicem habet formam, vt אֶעְבֵּד יַעְבֵּד & יֶעֱבַד תַּעְבַּד &c. Et אֶפְעַל præſertim vbi ſecunda aut tertia eſt gutturalis.

Prima perſona vtriuſque numeri rariſſimè cum א paragogico reperitur: אֶקְטְלָא נִקְטְלָא.

In tertiis perſonis Syri vtuntur נ pro Iod: dicunt enim נִקְטוֹל pro יִקְטוֹל, vt paſſim in Prouerbiis, quæ merè Syriaca lingua conſcripta ſunt, perſpicere licet.

Secunda femin. ſingul. inuenitur cum Nun paragogico.

Tertia & ſecunda plural. maſc. Nun abiiciunt; יֵאבְדוּ Ier.10. ℣. 11. qui ſolus in toto Ieremia eſt Chaldaicus; vbi pathah ponitur pro ſcheua.

Cum gutturali ſic poſſunt mutari, vt Ezr.4.& 6. תַּעְבְּדוּן & תַּעְבְּדִין. † Hic plus habes vnam perſonã, quàm in Hebræo, nec mirum videri debet, quòd hæc perſona cum Iod ſcribatur, cùm apud Hebræos ter occurrat tertia perſona per Iod, vt Maſſoritæ annotarunt. Gen.30. וַיֶּחֱמֶנָּה 1.Sam.6. וַיְשַׁלְּחֻנָה & Dan. 8. וַיַּעֲמֹדְנָה, quæ tria Androgyna appellarunt: quæ quidẽ perſona interdum ad mares pertinet.

Si vltima fuerit gutturalis, vel ר, ſcribetur cum pathahh ſub ſecunda: אֲמַר יֵרַע. quod poteſt dilatari יֵרֵעַ.

Verba autem quæ holem poſt ſecundam habent, formant Benoni etiam per ו, vt חָרוֹב, vel חֲרוֹב vt alij ſcribunt. Idem in aliis obſeruatur פָּרוֹק Redimens vel redemptor, קָטוֹל Interficiens vel interfector. quæ videri poſſint magis nomina Toarim.

Inuenitur etiam femin. (vt apud Syros) cum ת, maximè in pauſa, vt 2 Reg. 4. מָלֶכְתָּ Regnans; & Gen.16. vt alij habent codic. עָרֶקְתָּ Fugiens. Item plurale cum ¯ legitur Dan.5. חַשְׁחִין פָּרְסִין & Ezr.6. Vox femin. plur. pro maſculina ſæpiùs in hac lingua ſumitur.

Porrò formæ Hebraicæ in Chaldaiſmo reperiuntur, vt רוֹכֵב Equitans, pro רָכֵב. אָנוֹס pro אָנֵס Vi oppreſſus. &c. quod etiam in aliis modis obſeruatur.

BENONI componitur cum pronominibus primæ & ſecundę perſonæ maſcul. אֲנָן אֲנָא & אַתּוּן אַתְּ prima litera reſecta hoc modo:

Tu ſcribens.	Ego ſcribens.
כָּתְבַתְּ	כָּתְבָנָא
Vos ſcribentes.	Nos ſcribentes.
כָּתְבִיתּוּן	כָּתְבִינָן

Rabbini hanc rationem componendi videntur voluiſſe imitari, cùm dicunt מְקַבְּלָנִי Edoctus ſum à maioribus. Auctores Gemaroth reſecant Nun tertiæ & ſecundæ כָּתְבִי & כָּתְבִיתוּ.

Apud Hebræos eiuſmodi inueniuntur, vt וַיִּלַּדְתְּ Iud.13. & ſimilia quædam.

פָּעִיל Participium paſſiuum.

Maſcul.

כְּתִיב	כְּתִיבִין
כְּתִיבָא	כְּתִיבָנָא

Femin.

כְּתִיבְתָּא	כְּתִיבָן
כְּתִיבָתָא	כְּתִיבְתָּא

Eo modo, quo Benoni, componitur.

Tu ſcriptus.	Scriptus ego.
כְּתִיבְתָּ	כְּתִיבְנָא
Vos ſcripti.	Nos ſcripti.
כְּתִיבְתּוּן	כְּתִיבִינָן

Ab hoc verò participio paſſiuo formatur coniugatio Peil, quæ tantùm in præterito eſt in vſu, idque in verbis perfectis.

כְּתִיב	כְּתִיבַת
כְּתִיבְתָּ & תְּ	כְּתִיבְתְּ
כְּתִיבַת	
כְּתִיבוּ	כְּתִיבָא
כְּתִיבְתּוּן	כְּתִיבְתֵּן
כְּתִיבְנָא	

Exemplum habes Dan.5. idq; cum א paragogico. תְּקִילְתָּא.

INFINITIVVS.

מִכְתַּב

Et cum literis	בְּמִכְתַּב	כְּמִכְתַּב
	בְּכָל	לְמִכְתַּב

מ nunquam accedit niſi cum ל,

מִלְּמִכְתַּב

מ ſemper infinitiuis Cal præponitur: duo tamen ſunt in Daniele & Ezra ſine מ, לְהֵוָא & לִבְנָא, ſed hæc pertinent ad Quieſcentia Lamed. Quòd verò quidam שְׁמָעָא & הֲלָכָא inter Infinitiua numerant, credo שְׁמָעָא eſſe nomẽ pro Græco ἀκοή, & pro הֲלָכָא ſcribendum תַּלְכָא.

Si prima fuerit חע, primum punctum eſt ſegol: מֶעְבַּד quo quidem puncto vtuntur Syri ſub literis בכלם & איתן, in aliis

GRAMMATICA CHALDÆA.

I. ORDO.

PRIMA coniugatio Cal verborum perfectorum tres habet formas, פָּעַל vt שָׁפַר : פָּעַל vel פָּעַל vt תָּקַל , סָגַר : & פָּעוֹל vt דָּמוֹךְ.

PRÆTERITVM.

Singul.

Fem. 3. pers.	כְּתָבַת	כְּתַב Masc. singul. 3. person.
2	כְּתַבְתְּ & כְּתַבְתִּ	כְּתַבְתָּ 2
	כְּתָבַת Com. mun. 1.	

Plural.

כְּתָבוּ 3. commun.

2. fem.	כְּתַבְתֶּן	כְּתַבְתּוֹן 2. masc.
	כְּתָבְנָא commun.	

Tertia singul. femin. si vltima fuerit ר, formam habet פְּעָלַת vt אֲמָרַת Gen. 16. Si ע, פְּעֶלֶת vt מְנַעֶרֶת , quanquam Syri vnicam formam retinent מְנַעַת. Si prima fuerit gutturalis , פַּעֲלַת , vt אַבְלַת. & aliquando פָּעֶלֶת , vt נָפְקַת , & præcipuè cùm secunda est gutturalis , vt נָחְתַת. Et prima פַּעֲלַת vt צַמְרַת. Verba quæ veniunt à פָּעַל,possunt formare tertiam personam vtriusque numeri , & primam singularē, hoc modo , קְרֵבַת קְרֵבוּ קְרֵבָא , vel קְרֵבַת &c. quia בְּטֵלַת Cessauit, Ezræ 4. inuenitur. Nam sere & hiric, atque etiam segol, puncta sunt affinia , sæpeque inter se permutantur: dicimus enim קְרֵבְתּוֹן, & קְרֵכְתּוֹן, vbi seua post seri quiescit , contra Hebraicæ linguæ canones , qui non vsqueadeò accuratè in Chaldaismo obseruantur. Alij tamen malunt in huiusmodi personis pro sere , segol scribere , קְרֶבְתּוֹן. Sic aliâs in regulas scripturæ Hebraicæ peccat Chaldaismus , vt in כְּתַבוּ & in aliis similibus personis videre est , etsi cum ר, sed rariùs,inuenias. Ita חֲרוֹבְתּוֹן cum seua quiescente diceretur à חֲרוֹב חֲרוֹבַת &c.

Secunda mascul. interdum habet א ociosum, vt יְרֵעְתָּא. Dan. 4. Auctores Gemaroth primam singularem in Iod finiunt מְשַׁחִי , sed accedente affixo redit ת, מְשַׁחְתַּהּ , & חַדְרִי Redij, vt vult Elias. sed verus vsus Danielis est נְטַרַת כְּתָבַת , vt Iod in כְּתָבִית (vt scripserunt hactenus) sere indicet.

Tertiis personis plural. additur sæpe paragoge Nun עֲבַרָן עֲבַדוּן.

Interdum prima pluralis hoc modo inuenitur אֲכַלְנָן אֲכָלְנָן.

BENONI.

Plural. masc.	Singul.
כָּתְבִין	כָּתֵב
כָּתְבָא emphaticè	

FEMIN.

כָּתְבָן	כָּתְבָא
כָּתְבָתָא	
כָּתְבָתָא vel potiùs	

Neutra sæpè habent hiric, דָּלִיק Dan. 7. נָחַת & כָּל 3. cap. & יָתֵב, quæ possunt vbique hiric retinere , vt יָתֵב יָתְבָא יָתְבִין, sed familiarius est seua : יָתְבִין. Et certè puto in istis olim , cùm sine punctis scriberetur , Iod sæpiùs fuisse expressum , vt seua indicaret ; maximè cùm in exemplaribus tum manuscriptis , tum impressis , modò omissum , modò expressum, infinitis locis obseruetur.

Porrò Hebraica in Chaldaica hoc modo transeunt :

ב transit in פ vt פַּרְזֶל בַּרְזֶל Ferrū. Dan. 2.
ד in ט vt טְבָה דְּבָה vel טָבָה Rumor.
ז in ר vt רַהַב זַהַב Aurum.
מִזְבַּח מַדְבַּח Altare. vbi obiter obseruabis pro hiric sub מ heemanti ferè pathahh subst itui , מִגְדָּל מַגְדָּל Turris , vnde Maria Magdalene.
מִקְדָּשׁ מַקְדָּשׁ Sanctuarium.
מִדְבָּר מַדְבָּר Desertum. &c.

Sed punctorum permutationem ex verborum & nominum formis infrà cognosces.

כ in ק vt קְפַל כְּפַל Conduplicauit, complicuit. id auctoribus Gemaroth freque-
ל in ר vt אַרְמְלָה אַלְמָנָה Vidua. (tius.
ם in ן vt מַלְכִין מְלָכִים Reges.
ס in ש vt כְּנַשׁ כָּנַס Collegit.
ע in ט vt יְעַט יְעַץ Consuluit.
ע in א vt אֶרַע אֶרֶץ Terra. עָאן צאן Ouis. עֲמַר עֶמֶר Lana.
ש in ס vt סְמַר שָׁמַר Custodiuit. Sic עֲסָרָא עֲשָׂרָה Decem , quanquam & עֲשָׂרָא dicitur.
ש in ט vt קְטַר קָשַׁר Ligauit.
ש in ת vt תְּלַת שָׁלֹשׁ tres vel tria. & tamen pro שֵׁשׁ dicunt שֵׁת vel שֵׁת Sex.
ת in ט vt טְעָה תָּעָה Errauit : quanquam etiam תָּעָה inuenitur.

Sed non est omittendum , aliquando ad mutationem accedere metathesin.

ר post ע pro תְּרַע שַׁעַר.
ק post ע pro עָק קָעַ.
כ post ר pro רְכִבִין בִּרְכַיִם.
ת post כ pro נְכַת נָשַׁךְ.
ל post ק pro חֲקַל חֶלְקָ.

Nec illud prætereundum , Chaldæis & Syris familiare esse , addita vnā atque altera litera primitiuis , verba plurium literarum formare. vt à עֲבַר fit שַׁעְבַּר , à חֲלַף שַׁחְלַף , à בְּחַר שַׁבְּחַר , à יְדַע אִשְׁתְּמוֹדַע.

E literis verò Chaldaicis quænam radicales, quænam seruiles vocentur , post tractationem nominum agemus.

TRES partes orationis sunt Chaldæis , sicut Hebræis: Verbum , Nomen, & מִלָּה. A Verbo autem exordium sumemus.

VERBORVM ordines sunt octo. Ad primum referuntur Perfecta , quorum tres literæ radicis perpetuò apparent. Ad secundum,Defectiua Pe Nun & Iod יְכָל יְהַב נְפַל. Ad III. Quiescentia Pe Aleph vel Iod. אֲמַר אֲרַת אֲבַל. Ad IIII. Quiescent. Ain Vaf , קָם תָּב. Quintus cōtinet Quiescentia Lamed Aleph vel ה vel Iod , קְרָא בְּנָה חֲדִי. Sextus Duplicantia קְצַץ à קָצַץ. Septimus Composita מְחֵי & אֶתְתָּא אֶתְיָא. Postremus verba quatuor aut quinque literarum , שַׁלְהֵי פַּרְנֵס.

GRAMMATICA CHALDÆORVM libri sacri , quotquot saltem ad hanc vsque diem in nostras manus venerunt , Hebraicis literis & vocalibus conscripti sunt. Nam cùm ob varias rerum & regnorum mutationes , Chaldææ linguæ (vel si mauis illam cum ipsis Bibliis & Hebræis doctoribus Aramæam , sub quo nomine & Babylonicā & Syriacam comprehendunt, appellare) characteres seu typi in vsu esse desiissent ; illi qui literarum monumentis sua scripta mandarunt , eaque posteritati postea prodiderunt , Hebraicis vsi sunt typis , eisque puncta , quæ vice vocalium Hebræis sunt , accommodarunt. Cui quidem rei argumento esse possunt aliquot capita apud Danielem & Ezram Chaldaicè conscripta; ad quorum normam has breuissimas Grammaticæ tabulas retulimus , easque in gratiam eorum qui huic studio sunt dediti, exhibemus,vt quibus in rebus hæc lingua ab Hebræa differat, à quouis animaduerti possit.

Itaque LITERÆ & PVNCTA Chaldæis sunt totidem , quot & Hebræis.

Verùm Chaldaica , linguæ Hebraicæ dialectus eam ob causam non immeritò dici potest ; quòd cū illa multis in rebus conueniat ; totumque illud discrimen, quod est inter vtramque , consistat in Chaldaicis dictionibus , quæ ex Hebræis fontibus emanarunt : excipio tamen eas voces quarum proprietatem sibi ipsa suo veluti iure vendicat , ac eas etiam quas à peregrinis linguis in proprium vsum deriuauit. Vtriusque autem linguæ affinitas primùm ostenditur literarum & vocalium permutatione. Nam literæ אַהֲוֵי cùm Hebraicè inter se permutētur, nihil mirum videri debet , si hîc idem committatur. Quiescentia Lamed א , ה , & Iod, passim hîc confundi cernas : vt הֲוָה Fuit, חֲדָה vel חֲדִי Lætatus est. Et in permutatione dictionū ex Hebr. in Chald. א in Iod, vt שְׁאוֹל שְׁיוֹל Sepulchrum. Nam vbi quiescunt in fere , passim apud Syros esset Iod, vbi Babylonicè א , vt רֵאשׁ & רֵישׁ Caput , מֵאמַר & מֵימַר Dicere & dictum. Pro feminino ה Chaldaicè est א in fine, & ferè aliâs vbi Hebraicè esset ה , vt in Hiphil & Hithpael. quod quidem ה in fine cùm alterum א præcedit , posteriore loco retinetur, נְבוּאָה Prophetia, perinde Chaldaicè vt Hebraicè. א & ע inter se permutantur , vt אֶרַע & עֶרַע Occurrit, contigit. [& pro זְרַע , זְרָא apud auctores Gemaroth.] Item ח & ע, חֲסִין & עָסִין Robustus. quæ interdum etiam eliduntur: תָּרֵי עֲסַר pro תְּרֵיסַר,& תָּתָא pro תַּתְּהַת,pro quo etiam תָּאתָא dicitur. [קְשׁוּט קְשׁוֹט פְּשַׁט שָׁבַע שָׁב] Illi enim solent illas literas ita absorbere,vt nullum aliquando appareat vestigium. quæ quidem elisio fit etiam in aliis literis , vt pro שְׁכָרַת dicunt שְׁכָא. atque in dictione בֵּי pro בֵּית [& apud auctores Gemaroth אֵיכָא pro אֵיתַי dicito. אוּקְ

quas mirificè & ſagaci quodam ingenio conquiſiuit, animaduerſionibus, hæſitantes nonnunquam confirmauit. Tantumque negotij nobis exhibuit & librorum diuerſitas, & eorundem confuſio, vt difficile fuerit, omnia loca reſtituere. proinde non dubitamus quin (maximè circa poſtremam libri partem) ob temporis breuitatem, multa nos quoq. præterierint atq. fugerint. Quamobrem ſi quæ ſint errata in hoc opere, vt quidem aliqua eſſe poſſunt, meminerit beneuolus lector, nihil eſſe ex omni parte beatum, nec vnius hominis eſſe, præſertim mediocriter eruditi, & in laboribus alienis religioſiſſimi, vel Theſeo adiutore, omnes omnium etiam doctiſſimorum virorum lapſus deprehendere atque corrigere. Cæterùm his omnibus, nos priuatis lucubrationibus noſtris, multa partim ex nouo Teſtamento Syriaco, partim ex rituali libro Seueri Patriarchæ deſumpta nomina, radicesque merè Syriacas; multa quoque ex veterum Iudæorum Commentariis recèns eruta vocabula addidimus. Adeò vt hoc citra iactantiam affirmare auſim, à me ſcilicet, præter alios omnes, qui huic rei manum olim admouerunt, pluſquàm media parte auctum fuiſſe ac locupletatum, quod nunc emittimus, Dictionarium. Ne quid præterea remoraretur ſtudioſos, quominùs tàm Hebræorum, quàm Chaldæorum gloſſemata, variosque tractatus euoluerent, omnes ferme quibus Doctores vtuntur, paſſim collegimus abbreuiationes, à Iudæis vel נוטריקון vel ראשי תיבות id eſt, Capita dictionum, appellatas. Eas autem pro maxima parte ac verbum de verbo tranſcripſimus ex libello illo, quem quidam cùm adhuc eſſet ſuperſtes, in celeberrima Pariſienſi ſchola linguæ ſanctæ Regius Profeſſor, huic argumento dicauerat. Nec parum etiam in hoc negotio adiuti fuimus, Aria præſtantiſſime, Aduerſariis tuis & doctiſſimis lucubrationibus, quas pro ſynceritate, ingenuoque animi tui candore vltrò nobis obtuliſti, ſtatim atque inſtituti noſtri factus es certior. Quo quidem vnico facto, vt omittam infinita tua erga me beneficia, iure certè tuo, hic meus labor tibi offerre ſeſe videtur. Quapropter cùm apud Plantinum typographorum noſtræ ætatis principē Antuerpiæ agens, hoc Dictionariū concinnare cœpiſſem, multisq. emendatiſſimis exemplaribus ad eam rem, tū tua ſumma prouidentia, tum etiā incredibili Plantini diligentia vndiq. conquiſitis, perfeciſſem, nullus alius mihi occurrit in tanta doctorū turba, cui meritò illud potiùs, quàm præclaro & nobili Benedicti Ariæ Montani nomini nuncupare deberem: æquum enim iudicabam, quandoquidem vt præcipuum opus eſt Regiæ & Catholicæ maieſtatis perfectum magnificentia, ita etiam ei meritò conſecratum; ſic oportere me hoſce meos labores tibi præſertim dedicare; ſiquidem in hoc tuo beneficio mecum quampræclarè agitur, quòd tam laudabili & magnifico apparatui adiunguntur. Hos igitur, qualeſcunque ſint, benignè recipe, in teſtimonium perpetuæ erga te Fabricij tui obſeruantiæ. id quod, ſi, vti ſpero, feceris, me ad maiora è repub. Chriſtiana aggredienda atque perſoluenda alacriorem promptioremque efficies. Nam ſi clementiſſimus Deus vitam mihi adhuc ad aliquot annos prorogauerit, dabo operam, vt Arabici quoque idiomatis non aſpernanda iaciam fundamenta, quo tandem illius linguæ, cuius ferè per totum orbem terrarum patet vſus, ampliſſimum extruatur ædificium. Iam in hunc finem dictionum ſatis magnam copiam collegi. Reſtat vt, ſi quando alteram huius operis editionem conficere detur, Alphabetica ſerie à nobis iterum deſcribantur: Arabicum enim Dictionariolum, ex quo illas deſumpſimus, ordine quidem Alphabetico, ſed Latinorum more, ſic vt voces Latinæ præcedant, Arabicæ ſubſequantur, olim ab Hiſpano quodam conſcriptum fuit. Illud autem indagine ſumma conquirendorum vndique veterum librorum comparatum eſt, & depoſiti inſtar fidei Andreæ Maſij Theologi ac Iureconſulti, viri profectò doctiſſimi, ac in peregrinis linguis exercitatiſſimi, commiſſum. quod quidem Dictionariolum prædictus Maſius lubens nobis dedit commodatò. Vale, vir ornatiſſime, & eum qui excellentes & egregias animi tui dotes ſuſpicit & vnicè amplectitur, amare pergas. Faleſiæ in muſæolo noſtro, die XII. Auguſti, Anno LXXI.

fuisse. Stella enim quæ proximam sub Sole occupat sphæram, φωσφόρος Græcis dicta, idem planè sonat atque Hebræis נגה, Babyloniis verò נוגהא, id est, Lucifer, siue rutilans. Verumenimuerò tam altas radices in corda hominum (maximè principum qui rerum potiti sunt, antequam Euangelij iubar aureos splendoris sui radios in totum orbem terrarum dispersisset) egit ambitio, vt primorum monumenta postremi semper conati sint interuertere, atque prorsus delere, quò facilius proprij nominis famam fumúmue, deleta priorum memoria, posteritati propagarent. Non secus atque in initiatione noui cuiusdam principis fieri cernimus, vndique scilicet alterius mortui principis numismata colligi atque corradi, vt illis demum in fornacem simul conflatis, postmodum singulatim inaugurati principis nomine obsignentur, expressamque ipsius imaginem referant & symbolum. Hoc modo factum est, vt quæcunque nugaces Græci de rebus diuinis & humanis, cælestibus & terrenis, à veteribus Iudæis & Chaldæis didicerant, in fabulas, & prodigiosa quædam commenta subdolo ingenio commutarint, ne ab aliis vicinis populis ingratitudinis turpissimoque furti crimine conuicti, quasi graculi quidam cæterarum auium plumis exuti exsibilarentur & exploderentur. Vnde apparet verissimum illud esse quod Clemens Alexandrinus in Stromatis, Eusebius in libris De præparatione Euangelica, Atticus Platonicus, Aristobulus, multique alij auctores grauissimi probant, gentiles videlicet, vt Aegyptij, Persæ, Indi, Arabes, Græci, vetereque tam Galli quàm Etrusci populi, si quæ habuerunt, vel de rerum naturæ causis egregia dogmata, vel de religione mysteria, à Iudæis & Chaldæis omnia vsurpasse. In cuius rei testimonium innumera penè exempla indiciaque certissima possem adducere, ni præsentis instituti leges & epistolæ fines prætergredi vererer. Porrò Syra, siue Ieroſolymitana, etsi à Chaldaismo non multum differre multis videatur, nihilominus tamen præter maximam characterum vtriusque linguæ dissimilitudinem, nõ parum etiam discrepat hæc ab illa veteri, cùm in verborum coniugationibus, tum in affixis, punctorum notatione, idiotismis denique & tota ferè linguæ structura, ne quid de pronunciatione vocalium Syriacæ dicam, quæ nihil, aut certè valde parum affinitatis habet cum Chaldaismo, vt facilè poterunt animaduertere docti sedulique lectores, si Syrum noui Testamenti contextum, nostramque eiusdem literis Hebraicis Exscriptionem cum veteris instrumenti Paraphrasi Chaldaica conferre voluerint. Hæc autem circa tempus Cyri Persarum regis, aut non ita multò pòst, regnante videlicet Dario, Hystaspis filio, nomen & originem habuisse fertur. Tunc enim facta est Iudæis illis, qui iam septuaginta annos & amplius in Babylone exulauerant, libera Ieroſolymam redeundi potestas. Qui itaque ex tribu potissimum Iudæ & Beniamin, ducibus Zorobabele Iosedeci filio, Mardochæo, ac Serebæo ad patrias sedes in Syriam tunc temporis reuersi sunt, sensim labentibus annis, Chaldæoque sermone nonnihil immutato, huic linguæ dederunt originem. Atque eo quidem tempore dogmatum Doctorum Iudæorum Ieroſolymitana farrago à R. Iochanan trecentis annis post vastationem Vrbis fuit conscripta, in quam præter Assyrias & Babylonias voces in Syrismum vtcumque detortas, plurima quoque tum à Persis & Arabibus, tum à Græcis & Latinis petita vocabula irrepserunt. Editum est etiam hac dialecto, sed quo tempore non satis constat, Thargum Ieroſolymitanum à paraphrasi Chaldaica Ionathan & Onkelos locutionibus & sensu nonnihil varium ac discrepans. Qua de re factum est, vt AraMæa qua vsi fuerant Daniel & Ezras, illique duo Paraphrastæ, purior quidem & sanctæ Hebræorum linguæ propior ac vicinior remanserit; Ieroſolymitana verò longè ditior & copiosior euaserit. Cæterùm ab Alexandri monarchia vsque ad Christi seruatoris ætatem (cuius ore diuino, vt alibi diximus, Syra fuit consecrata) copiam & diuitias, latissimamque amplitudinis suæ periodum est assecuta. A Christianis autem nascentis Ecclesiæ immutati fuerunt characteres Hebraici, ab Ezra euulgati in aliam formam literarum, quibus etiamnum vtuntur ferè omnes Christiani, qui Asiam incolunt in scribendis chirographicè libris suis. Nec enim adhuc typographicam artem exercent. Ob id autem præcipuè, vt scripsimus alibi, antiqui characteris Hebraici picturam, modumque scribendi mutandum censuerunt, ne quid cum Nazaræis & Hebionitis, quorum hæresim execrabantur, haberent commune. Huius porrò duplicis dialecti duplici charactere describendum præsens Lexicon suscepimus, quòd magnis Bibliis Catholicæ Maiestatis iussu & auctoritate impressis adiungi velles; vt studiosis linguarum, totique adeo Ecclesiæ Christianæ in vtroque Testamento legendo & enucleando aliquid auxilij nostro qualicunque labore & industria afferretur. In quo quidem concinnando, ne quem debita laude fraudemus, quicquid prius Santes Pagninus in Enchiridio suo, recentior quidã in Dictionario Chaldaico, & Elias Germanus tam in Methurgeman, quàm in suo Thisbi collegerant, simul contulimus; omniaque themata in suas classes iuxta verum & genuinum verborum ordinem digessimus. quod hactenus à multis quidem promissum, à nemine tamen præstitum fuit. Quamuis autem ij, quos modò nominaui, auctores, præsertim Santes & quidam alius primi inter Christianos de lingua Chaldaica sint bene meriti, nihilominus tamen pleraque vocabula suis positionibus non adscripserant, neque verborum ordines, vtputà, Quiescentium in media, à Quiescentibus in vltima, & alia id genus plurima, satis commodè distinxerant, sed promiscuè & confusè pluribus in locis vnius radicis surculos in multas alias diuersi generis disciderant: & vice versa multarum inter se ordine & significatu differentium vocum ordines in vnum thema aceruatim congesserant. Quin, quod eorum pace dictum velim, ambo in vocabulis vtriusque Thargum, non tantùm rectè scribendis, sed etiam ex auctorum sententia exponendis persæpè hallucinati fuerant. Sed in consilium adhibito Magistro Aruc, & Elia Leuita, haud leues eorum lapsus deprehendimus; quos, non illos duos secuti tantùm, sed & Commentaria D. Kimchi, & Schelomoh Iarchi, variisq. Bibliorum editionibus, ac manuscriptis exemplaribus inter se collatis, ad recti normam, quantum temporis breuitas nobis permisit, exegimus: in quibus omnibus corrigendis, noster Raphlengius, in Hebræis & Chaldæis iuxtà ac in Græcis sanè perdoctus nos iuuit, eo non solùm quo multùm pollet maturo iudicio, sed etiam suis, quas

BENEDICTO ARIAE MONTANO
TH. DOCTISS. SALVTEM PRECATVR
ÆTERNAM GVIDO FABRICIVS BODERIANVS.

VANTA *ex linguarum cognitione percipiatur vtilitas, illarum maximè quibus ad nos doctissimorum virorum præclara, omnisque eruditionis plena monumenta peruenere, nemo hoc seculo viuit, Aria doctissime, qui te prudentius & melius iudicare atque dignoscere possit; cùm propter earum quam assecutus es exactam peritiam, tum verò quòd in iis à longo tempore adeò feliciter te exercuisti, vt omnes non solùm qui te præcesserunt, quantumuis nominis celebres, hac in re superes; sed posteris etiam potiùs quem sequi debeant, & quò peruenire queant, limitasse; quàm, quod inuenire vltrà possint, reliquisse videaris. Id quod ingens hoc, & verè regale opus, cui mandato Catholicæ maiestatis præfuisti, quodque multis aliis nouis commentationibus, antehac à nemine perceptis & comprehensis, velut rutilantibus gemmis insigniuisti, luce clarius tandem patefaciet, cùm citra omnium inuidiam audacter in studiosorum vulgus prodibit. Ego igitur impræsentiarum (ne, vt aiunt, sus Mineruam) satis feciſſe me arbitrabor, si pauca de dignitate & antiquitate Chaldaicæ Syræque linguæ attigero. Primùm ergo quod ad Chaldæam Babylonicam attinet, certum est eam vnà cum Assyriorum monarchia liberalium artium tractatione, legumque ac iurium promulgatione excultam, longè lateque pomœria sua protulisse. Sic enim natura comparatum est, vt is penes quem est rerum summa ac maxima imperij orbis terrarum administratio, cum legibus & edictis suis suam quoque linguam populis sibi subditis tribuat: aut saltem, si non continuò in omnibus prouinciis quibus huiusmodi princeps imperat, ipsius idioma tanquam vernaculum in omnium ore versatur, sensim tamen illuc irrepit, ac radices suas quàm latissimè diffundit. Atque rem ita se habere satis ex Græcorum sub Alexandro, & Romanorum sub Augusto Cæsare, monarchia constat. In illa siquidem Græcum idioma à Poëtis primùm, deinde à Philosophis & Oratoribus cultum & exornatum, ad summum nitoris & elegantiæ apicem peruenit. In altera verò circa florentissimum & felicissimum Octauij imperium, & paulò antè; præclarissima illa Varronis, Caij Cæsaris, Ciceronis, Sallustij, Virgilij, Horatij, Nasonis, aliorumque quamplurimorum doctrina & facultate dicendi præstantissimorum virorum ingenia, Latini eloquij diuitias ad supremum dignitatis fastigium perduxerunt. & licet tanta librorum copia in Chaldaismo hodie non extet, quanta in Hellenismo, Latinoq. sermone; credibile tamen non est, primæ monarchiæ tam latè patentis idioma, minus quàm alia duo, splendoris, elegantiarum & ornamenti adeptum fuisse. Sed quod summoperè deflendum est, periit nobis iniuria temporum maxima pars veterum monumentorum, quibus antiquissima Babyloniorum lingua consignata, & per manus maiorum ad posteritatem transmissa fuerat. Attamen vel ex paucissimis illis huius linguæ thesauris, qui etiamnum extant, de amplitudine eius nullo modo dubitare possumus, cùm multa sint eius vestigia, quæ adhuc in innumeris, cùm Græcis & Latinis, tum linguarum aliarum vocabulis passim reperiuntur, vt aliquando, non sine delectu, cautione adhibita, ostensuri sumus, dummodo Deus Opt. Maximus vota nostra secundet. Quis enim ambigere potest, quin Medi & Persæ, qui clauum imperij, quem ab Assyriis vi & armis eripuerant, alternis tenuerunt; eorum quoque libros, præclariora monarchiæ insignia, ex archiuis publicis expilauerint? Eccui præterea dubium est, quin Macedonum ille tyrannus, & euersor Asiæ Alexander, tam raram librorum supellectilem vtrique genti postea sustulerit, quam eius præceptor Aristoteles (qui primus Athenis priuatam bibliothecam ex omni genere librorum instruxisse fertur) suppressis auctorũ nominibus, quasi mercem interpolatam, in proprios vsus conuertit? Vnde enim vni homini tanta rerum omnium cognitio, nisi ex veterum Iudæorum & Chaldæorum, vt Zoroastris, & similium monumentis, quæ Metaphysicam, Mathematicam, Physicam, Politicam, Logicam denique continebant, atque conseruabant? Cui quidem non meæ tantùm, sed & recentiorum quorundam sententiæ plenissimam astruit fidem Clearchus Aristotelicæ scholæ haud ignobilis alumnus. In libro siquidem De somno memoriæ prodidit; Quòd cùm Aristoteles disceptaret cum Hyperochide, dixerit: Iudæus erat, qui ab altioribus Asiæ locis, ad maritimas ciuitates descendens, & lingua & animo Græcus fuit. Cumque accidisset, vt eo tempore nos quoque in maritimis Asiæ locis versaremur, philosophiæ amore ad nos sponte venit, qui multò plura nobis attulit, quàm acceperit. Hæc pro Iudæis Clearchus. Pro Chaldæis verò Plato, quamuis Græcus, tamen erga eos per quos profecerat, magis gratus, quàm versutus ille Aristoteles, scriptis mandare in Alcibiade non erubuit, Magiam Zoroastris nihil aliud esse, quàm diuini cultus scientiam, qua filios Persarum reges erudiebant, vt ad exemplar mundanæ reipub. suam ipsi regere rempub. addiscerent. Idem in Epinomide Syris & Ægyptiis propter æstiui temporis in vtraque regione serenitatem, vbi stellæ omnes clarè cernuntur, semper Astrologiæ tribuit inuentionem, Syrumque quempiam auctorem nominum, fuisse perhibet. Nam de planeta Veneris verba faciens in hunc modum, ait: Lucifer enim qui & Vesper, stella ἀφεγδήνης esse dicitur, quod dictum Syrio nominum auctori valde congruum est. Hactenus Plato. Quem vel ex hoc loco euidenter constat, sacri & antiqui cùm Hebræi, tum Chaldæi sermonis haud imperitum fuisse.*

DICTIONARIVM
SYRO-CHALDAICVM,
GVIDONE FABRICIO BODERIANO
COLLECTORE ET AVCTORE.

ANTVERPIÆ
Excudebat Christophorus Plantinus
Architypographus Regius.
M. D. LXXIII.